

ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ

Τόμος Γ΄

ΟΡΘΟΔΟΞΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ

orthodoxa-keimena.gr

* ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟΣ *

ἦτοι ΣΥΝΑΓΩΓΗ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΘΙΓΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ

ΤΩΝ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ἈΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ :-

Ἀπὸ πάσης Γραφῆς θεοπνευστῆς εὐκαθροισθεῖσα

Οἰκείως τε καὶ προσφόρως ἐκτεθεῖσα ΠΑΡΑ
ΠΑΤΕΡ Τῶ ὍΣΙΩΤΑΤΩ ΜΟΝΑΧῶ

καὶ κτήτορος Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκῃς Εὐεργετίδος,

ΚΑΙ ΕΥΕΡΓΕΤΙΝῶ ΕΠΙΚΑΛΩΜΕΝῶ

Ἐκδομένη τὸ πρῶτον μετὰ πλήρους ἐρμηνείας εἰς
τὴν ἁπλὴν Ἑλληνικὴν τῶν ἐμπεριεχομένων κειμένων
Εἰκονογραφημένη κατὰ τὴν παράδοσιν

Πεπλοστυμένη διὰ πλείετων ὑπομνημάτων :

᾽ΕΚΔΟΣΙΣ ᾽ΕΚΤΗ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ἐκδίδεται

ἀναλώμασι καὶ ἐπιμελείᾳ
ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Οἰνόκη

ΜΑΘΑΪΟΥ ΛΑΓΓῆ

ΑΘΗΝΑΙ 1985

Περιεχόμενα

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α΄ (Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)	5
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα -αμαρτίες του πλησίον)	16
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ΄ (Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)	53
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)	61
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε΄ (Περί δόλου, πονηρίας, απλότητος και ακακίας)	66
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ΄ (Να μην περιφρονούμε τους ταπεινούς)	69
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ΄ (Να πράττουμε με αγαθή συνείδηση)	72
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η΄ (Η συνείδηση είναι μεγάλο δώρο)	76
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ΄ (Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)	79
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι΄ (Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)	97
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ΄ (Η παράβαση μικρών εντολών είναι επικύνδυνη)	102
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ΄ (Να προσέχουμε και τα μικρά αμαρτήματα).....	118
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ΄ (Να αντιμετωπίζουμε γενναία την ακηδία και την λυπη)	122
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ΄ (Στην αρρώστεια να ελπίζουμε στον Κύριο και να ασκούμεθα).....	147
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄ (Πότε πρέπει να ζητούμε ιατρό και πότε όχι).....	159
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη).....	167
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ΄ (Η πρόνοια του Θεού. Δεν είναι τίποτα τυχαίο)	177
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ΄ (Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)	180
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ΄ (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)	192
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ΄ (Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)	200
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄ (Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία).....	209
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ΄ (Ποία έλπις εις τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)	227
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ΄ (Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο).....	231
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ΄ (Να πράττουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση)	235
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ΄ (Να μην λαμβάνουμε υπόψιν εξευτελισμούς ή τιμές).....	240
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ΄ (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται).....	245
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ΄ (Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον επιφανών)	266
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄ (Να μην εργαζόμαστε περισσότερο από αυταρέσκεια)	274
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ΄ (Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος).....	281
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ΄ (Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται).....	302
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Όσα γίνονται χωρίς αυτήν δεν ωφελούν)	312
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄ (Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη).....	329

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ΄ (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)	335
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ΄ (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)	358
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄ (Να μην επιδιώκουμε να θαυματοουργούμε)	373
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ΄ (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή).....	387
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΖ΄ (Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας).....	404
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ΄ (Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)	415
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄ (Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)	436
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ΄ (Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)	442
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)	452
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄ (Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)	460
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ΄ (Η συναναστροφή με επισκέπτες).....	471
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους).....	477
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Η συμπεριφορά των επισκεπτών)	481
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ΄ (Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν).....	488
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ΄ (Να μην προφασιζόμαστε την ελεημοσύνη για απόκτηση χρημάτων).....	496
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄ (Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)	513
ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄ (Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)	522
ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν΄ (Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)	532

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Α'

(Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς)

Ὅτι οὐ δεῖ ἐξ ὑπονοίων κατακρίνειν ἢ ὅλως πιστεύειν ταῖς ὑπονοίαις.

Δεν πρέπει από υπονοίας να κατακρίνη κανείς, ούτε ακόμη και να δίδη εμπιστοσύνην εις τας υπονοίας.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος.

ΜΟΝΑΧΟΣ ΤΙΣ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, κόρην εὐειδῆ ἐπαγόμενος, περιήει τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τινὲς τῶν τῆς Ἐκκλησίας θεασάμενοι τοῦτον ὡς ἐπὶ σκανδάλῳ δῆθεν τῶν πολλῶν περιάγοντα, εἰσηγοῦνται τῷ Μακαρίᾳ Ἰωάννῃ καὶ ὅς, τοῖς ἐκείνων ὑπαχθεῖς λόγοις, ἄτε κατὰ ζῆλον θεῖον ὀληθεῖς αὐτοὺς τὴν ὑπόμνησιν πεποιεῖσθαι, αὐτὸν τὲ καὶ τὴν κόρην κελεύει τυφθῆναι σφοδρῶς εἴθ' οὕτως ἐν φυλακαῖς διαιρεθέντας κατακλείσθηναι. Ὡς δὲ γέγονε τὸ κελευσθέν, καὶ αἱ φυλακαὶ τούτους ἐλάμβανον, νῦν τὲ ἤδη παρήν, ὅναρ τῷ Πατριάρχῃ ὁ Μοναχὸς ἐφίσταται, τὸν νῶτον ὑποδεικνύων κατεσταγμένον, λέγων τὲ πρὸς αὐτόν, ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀφελῶς «Τί δέ; ἀρέσκει σοὶ ταῦτα, δέσποτα; πίστευσον ταύτην γοῦν τὴν μίαν, ἥπατῃσαι καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος». Ἀνεθεῖς δὲ τοῦ ὕπνου μεταστέλλεται παραχρῆμα τὸν Μοναχόν, ἐξάγων ἀπὸ τῆς φυλακῆς, μόλις βαδίζειν δυνάμενον ὑπὸ τῶν πληγῶν, εἴτα ἐπιβαλὼν αὐτοῦ τὴ ὄψει τοὺς ὀφθαλμούς, ἐπέγνω τοῦτον εἶναι τὸν δραθέντα' βουλόμενος τὲ μαθεῖν εἰ καὶ τοσαύτας πληγὰς ὅσας δὴ καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους φέρων ἐδείκνυτο, κελεύει λεντίῳ διαζωσάμενον, τὸν νῶτον ὕπνο γυμνῶσαι κρεῖττονι δὲ τάχα προνοία τοῦ λεντίου διαλυθέντος, ἐξεκαλύφθη τὰ κεκρυμμένα μόρια, καὶ ὥρατο καὶ Μοναχὸς ἀποκόπος ὀλίγου καὶ τὴν αἰδῶ πεπηρωμένος εἰ καὶ διὰ τὴν τῆς ἡλικίας ἀκμῆς πρότερον οὐκ ἀπελέλυτο ὑπονοίας εὐθέως οὖν τοὺς κατειπόντας αὐτοῦ τῶν οἰκείων ἐξώσας βαθμῶν, ἐπὶ τρισὶ χρόνοις ἀπείργει τῆς Ἐκκλησίας τῷ δὲ θεοφιλεῖ Μοναχῷ ἀπελογεῖτο τὰ προσήκοντα, καὶ συγγνώμην αὐτῷ ἤξιον, τοῦ κατὰ ἄγνοιαν ἁμαρτήματος πλήν, τοῦτο μόνον οὐκ ἔχω, ἔλεγεν, ἐπαινεῖν, τὸ ἄφυλακτος ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτὸν περιάγειν, Μό: ναχῶν ὄντα, καὶ νέον οὕτως δρώμενον, γυναῖκα τὲ ἐπισύρεσθαι καὶ πολλοῖς ἀφορ μὴν εἶναι σκανδάλου.

Ὁ δὲ μετὰ τῆς προσηκούσης αἰδοῦς τὲ καὶ μετριότητος, εὐλογητὸς Κύριος, δέσποτα, εἶπεν, οὗ ψεύδομαι" οὗ πολλαῖς πρότερον ἡμέραις κατὰ τὴν Γάζαν μοὶ γεγομένῳ, κακεῖθεν εἰς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Κύρου καὶ Ἰωάννου ἐπείγομενον, συναντᾷ μοὶ πρὸς ἐσπέραν ἡ κόρη αὕτη καὶ τοῖς ποσὶ τοῖς ἔμοις πρὸς πίπτει, συνοδεύσαι μοὶ δεομένη, τὸ βούλεσθαι γενέσθαι Χριστιανῶν, Ἑβραία γὰρ ἦν. Ἐγωγε οὖν το ἀπὸ Θεοῦ δείσας κατακρίμα, εἰρηκοτος μὴ τινὸς καταφρονεῖν τῶν μικρῶν, ὑπακούσας παρεδεξάμην τὴν συνοδίαν ἄλλως τὲ καὶ θαρρήσας ὅτι μοὶ μελῶν οὕτως ἔχοντι, οὐκ ἂν εἴη τῶν ἐχθρῶν ράδιον πειρασμὸν μοὶ ἐπισκευᾶσαι ἐκεῖσε μέντοι γενόμενος, ἥτοι ἐν τοῖς Ἁγίοις, καὶ τὰς εὐχὰς ἀποδοῦς, κατηχηθῆναι τὲ ταύτην πεποίηκα" καὶ τὸ ἅπο τοῦδε, καρδίας ἀπλότῃ περιάγω, καὶ προσαιτῶν τρέφω, σπεύδων, εἰ δυνατὸς γενοίμην, καὶ παρθενώνι αὐτὴν ἐγκατατάξαι.

Ταῦτα ἀκούσαντα τὸν Μακάριον, βαβαὶ πόσοι φάναι κρύφιοι τῷ Θεῷ δοῦλοι, κὰν ἡμῖν οὔτοι τυγχάνουσιν ἄγνωστοι τὸν μέντοι Μοναχὸν νομίσμασιν ἑκατον δωρουμένου, ἐκεῖνος

οὐ παρεδέξατο ὁ Μοναχός, εἶπων, εἰ ἔχει πίστιν, οὐ δεῖται χρημάτων. εἰ δὲ χρημάτων ὅλως ἔρᾳ, πίστεως πάντως ἐστὶν ἔρημος. Ταῦτα εἶπων καὶ προσκύνησιν ποιησάμενος ἀπιὼν ὤχετο.

2. Ὁ δὲ Μακάριος τοῖς συνούσι παρήγει ἔκκλινειν παντάπασιν τὰς κατὰ τῶν Μοναχῶν κατηγορίας, τὸ ἀξιοζήλωτων ἐκεῖνο δημα Κωνσταντίνου τοῦ ἐν Βασιλεύσιν ἀοιδίμου ἐπιφθεγγόμενος, δς ἐν τῇ κατὰ Νίκαιαν Συνόδῳ λιβέλλους κατή: γοριῶν κατὰ τινῶν Ἐπισκόπων ἐπιδιδόμενους οὐ παρεδέξατο, εἰρηκως, ὅτι κὰν πορνεύοντι Ἐπισκόπο ἢ Μοναχῷ περιέτυχον, τὴν χλαμύδα τὴν ἐμὴν ἀνασχῶν, ἐπέθηκα ἂν αὐτῷ, ὥστε μὴ ὑπὸ τινὸς ὀφθαλμοῦ ὀφθῆναι! εὖ εἰδὼς ἐκεῖνος, ὅτι τὰ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν ἐλαττώματα δηλα τοῖς πολλοῖς καθιστάμενα, οὐ μόνον τὰ αἰδοῦς ἄξια καὶ τιμῆς καταφρονεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ πολλὴ πά: ράκλησις εἰς κακίαν καὶ ἀφορμὴν γίνονται. Διὸ δὴ καὶ ὁ θαυμάσιος ἀναγραφτὸν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς τὸ τοῦ ἀπὸ κόπου Μοναχοῦ καὶ πρὸ ὁμμάτων τιθέμενος, καὶ τοῖς κατὰ τοῦ Μεγάλου Βιταλίου λεγομένοις, οὐδαμῶς πρὸ σεῖχεν.

Ὅς οὗτος αὐτὸς Βιτάλιος πρότερον τῇ τοῦ Μοναχοῦ Σερίδωνος ἐφησυχάσας μονή, κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἰς Ἀλεξάνδρειαν παρεγένετο, ἔνθα δὴ καὶ πολιτείαν μετεισιν, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δηλαδή, πρὸς μὲν ἀνθρώπους καὶ λίαν εὐδιάβλητον, πρὸς δὲ Θεόν, καὶ σφόδρα κεχαρισμένην, ὡς τὸ τέλος ἔδειξεν.

Εἰσελθὼν γὰρ τὴν πόλιν ὁ γέρων, ἐξηκοστὸν ἤδη ἔτος ὑπερβεβηκῶς, ἔργον ἔσχεν ἐπιμελές, τὰς ἐν τοῖς χαμαιτυπείοις πάσας ἀπογράψασθαι πόρνας, ἄρχεται δὲ καὶ μισθοῦ δουλεύειν ὁμολογήσας, δώδεκα τῆς ἡμέρας ὀβολοὺς λαμβάνειν, ὧν τοῦ μὲν ἐνὸς θέρμους ὠνούμενος, τούτοις μετὰ δυσμᾶς ἐπεσιτεῖτο ἡλίου, τοὺς δὲ λοιποὺς κατὰ μίαν τῶν νυκτῶν εἰς μίαν τῶν πορνῶν πορευόμενος ἐδίδου, λάβε ταυτὶ λέγων, καὶ τήρησον μοὶ τὴ νυκτὶ τῇ δὲ σεαυτὴν ἀμόλυντον. Καὶ οὕτω ποιῶν, διετέλει παρ' ὅλην τὴν νύκτα πρὸς τὴ γωνίᾳ τοῦ καταγωγίου τῆς γυναικὸς ἐκείνης ἰστάμενος, γόνυ τὲ κλίνων, καὶ τὴν γλῶσσαν ἀπαυστον τοῖς ψαλμοῖς ἐπιτρέπων, καὶ χεῖρας ἱκεσίους αἴρων ὑπὲρ αὐτῆς πρὸς Θεόν, ἔωθεν δὲ ἐξιὼν ὄρκους αὐτὴν κατελάμβανε, μηδενὶ τοῦτο ποιῆσαι καταφανές.

Μίαν τοίνυν περιφρονῆσαι τοὺς ὄρκους τολμήσασαν, καὶ δηλα τὰ ἀπόβλητα θέσθαι, δαίμονι κάτοχον διὰ προσευχῆς ὁ γέρων ποιεῖ, ὡς μηκέτι τῶν ἄλλων μηδὲ μίαν τολμῆσαι, ἔκφορα τὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ βίον ποιῆσαι αὐτὸς γὰρ πρὸς ἐν τῷ τῶν ψυχῶν σωτηρίαν, τοῖς δὲ τὴν γλώτταν κατ' αὐτοῦ κινουῖσε, καὶ συγγνώμην μᾶλλον τῆς ἁμαρτίας προσηύχετο πολλοῖς δὲ σωτηρίας αἴτιον τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο κατέστη τοῦ γέροντος δρῶσαι γὰρ αἱ γυναῖκες τὴν τὲ παννύχιον αὐτοῦ στάσιν καὶ τὴν τὰ θεία διὰ παντὸς ἔδουσιν γλῶσσαν αὐτὴν τὲ τὴν ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς αὐτῶν καὶ τοῦ σωθῆσεσθαι διηνεκῇ προσευχήν, τῶν φαύλων ἀφιστάμεναι πράξεων, σωφροσύνης ἐπεμελοῦντο καὶ αἱ μὲν νομίμοις συνήποντο αἱ δέ, οὕτως ἔμενον, ἀποστᾶσαι τῶν πονηρῶν πράξεων καὶ δὲ καὶ τέλεον τῷ κόσμῳ ἀποτασσόμεναι, τὸν τῶν Μοναχῶν εἴλογτο βίον" οὐδεὶς μέντοι διέγνω τὴν ἐν τῷ ἀφανεῖ κατὰ Θεὸν αὐτοῦ πολιτείαν, ἄχρι καὶ τῷ βίῳ περιῶν ἦν.

Διαδὴ τοῦτο καὶ ἔξιοντι ποτὲ τοῦ καταγωγίου τῆς τῶν πορνῶν πρωτευούσης συναντᾷ τις τῶν ἄκολαστων ἐπ' αὐτὸ τοῦτο εἰσιὼν ἐκεῖνος, ὡς τὲ βδελυρίαν ἐαυτῷ πρίασθαι, καὶ παίει τὸν ὅσιον κατὰ κόρδης, ὅλη χειρὶ, ἕως τίνος, εἶπων, χριστεμπαίκτη, τῶν φαύλων οὐκ ἀπὸ στήση πράξεων καὶ πρὸς ταῦτα τὸν γέροντα φάναι ταπεινέ, μέλλει σοὶ ἐπικροτηθῆναι ράπισμα, ὡς μικροῦ πᾶσαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν πρὸς τὰς σᾶς ἐπισυναχθῆναι κραυγᾶς.

Χρόνος τῷ μεταξὺ κανός, καὶ ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀνὴρ πρὸς Κύριον ἐκδιμεῖ, ἐν τινὶ σμικροτάτῳ κελλίῳ ὧν, καὶ κατὰ τὴν λεγομένην Ἡλιούπολιν κτισάμενος ἦν, καθ' ἣν μικρὸν τί εὐκτήριον ἐκ γειτόνων ἔχων, πολλὰς ἐν αὐτῷ συνάξεις ἐποίει.

Κοιμηθέντος οὖν αὐτοῦ καὶ μηδενὸς αἰσθομένου, ἐφίσταται τὶς παραχρῆς μὰ δύσμορφος αἰθίοψ ἰὼ δαπίσαντι αὐτὸν ἀκολάστῳ, καὶ παίει βαρὺ τί καὶ ἔντανον αὐτῷ κατὰ τῶν παρειῶν ράπισμα, οὕτως ἰσχυρῶς, ὥς τὸν κρότον ἄχρι καὶ μηκίστου διαστήματος ἀκουστὸν γενέσθαι, ἐπειπεῖν τὲ αὐτῷ δέξαι τουτὶ τὸ δάπισμα, ὅπερ καὶ Μοναχὸς σοὶ Βιτάλιος πέπομφεν, ὥς προεῖπεν.

Αὐτίκα γοῦν καὶ ἄθλιος ἐκυλίετο δαιμονῶν, καὶ συνηθοίσθησαν ἐπ' αὐτῷ μικροῦ πᾶσα ἡ Ἀλεξανδρεία, κατὰ τὴν τοῦ δικαίου προρῃσιν μόλις γοῦν πότε μετὰ πολλὴν ὕστερον τὴν ὥραν ἑαυτοῦ γενόμενος, δῆγνυσι τὰ ἱμάτια, καὶ διαναστᾶς, δρόμο πρὸς τὸν τοῦ ἁγίου οἰκίσκων ἐχώρει, ἐλέησον μέ, κράζων, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Βιτάλιε, μεγάλα εἰς Θεὸν καὶ εἰς σὲ ἁμαρτήσαντα.

- Πάντων οὖν δρώντων ὅσοι παρόντες ἔτυχον, ὥς τῷ οἰκίσκῳ τοῦ γέροντος ἤγγισε, δίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ σπαράξαν, ἀφῆκεν ἐπεὶ οὖν ταῦτα εἶδον, ἔσω τοῦ οἰκίσκου γενόμενοι εὗρον τὸν ὅσιον ἐπὶ γόνυ κλιθέντα, καὶ Θεῷ διὰ προσευχῆς τὴν ψυχὴν παραθέμενον, εἴτα τῷ ἐδάφει προσκύψαντες, γραφὴν δρῶ: σὶν ἔχουσιν οὕτως.

«Ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, μὴ πρὸ καιροῦ τί κρίνετε ἕως ἂν Ἑλληὶ ὁ Κύριος" ἔξωμολογεῖτο τοιγαροῦν ἐπὶ πάντων καὶ τοῦ δαίμονος ἀνεθεῖς, ἅτε ἐργασταὶ κατὰ τοῦ δικαίου, καὶ ἅπερ ἤκουσε προφητικῶς παρ' αὐτοῦ δηθέντα, καὶ δὴ καὶ πέπονθεν.

Ἄνηγγέλη οὖν ταῦτα παραχρῆμα τὸ Πατριάρχῃ, καὶ αὐτὸς ἅμα παντὶ τὸ κλήρῳ παραγενόμενος, ὥς ἀνέγνω τὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γραφὴν, παρ' ὀλίγον, εἶπεν, εἰ τοῖς λόγοις τῶν ἐνδιαβαλλόντων ὑπαχθεῖς ἦν, ἐμοὶ ἂν ἐκεῖνο ἐπεκροτήθη τὸ δάπισμα,

Τότε συναθροίζονται καὶ τὸ τῶν πορνῶν ἅμα σμῆνος πρὸς τὴν τοῦ τιμίου σώματος κηδεῖαν, προεκόμιζον τὲ αὐτὸ ἁρώμασι καὶ λαμπάσι, τὴν στέρησιν ἐκθύμως ἀποκλειόμεναι, τῆς πολὺ το ὠφέλιμον δεούσης αὐτοῦ διδαχῆς ἐξηγοῦν τότε τὸν αὐτοῦ βίον, ὥς οὐ κατὰ τί πονηρὸν τὴν εἰς αὐτὲς εἰσοδὸν ἐποιεῖτο, οὔτε μὴν ὀφθειη ποτὲ μιᾶς αὐτῶν, οὐδὲ χειρὶ χεῖρας προσβαλὼν, ἢ ἐπὶ πλευρὰν ὅλως κατακλιθεῖς.

Πρὸς μέντοι τοὺς ἐγκαλοῦντας ταύταις τὴν σιωπὴν, καὶ ὅτι πολλοῖς ἐν τεῦθεν σκανδάλου γεγόνασιν αἵτιαι τὴν ἐκεῖνου παραγγελίαν εἰς ἀπολογίαὶν προέτειναν, καὶ τὴν ὑπὸ δαίμονος ἐπισκήψασαν εἰς παιδείαν τὴ παρακουσάση μάλιστα. Αὐτὸς δὲ καὶ τὸ ράπισμα δεδωκῶς καὶ ἀντιλαβὼν, οὐ διέλιπε ποτὲ ἀπὸ τοῦδε, τῷ τάφῳ προσεδρεύων τοῦ Μακαρίου, θησαυρῷ πολλῶν χαρισμάτων ἀποδειχθέντι, τὴν μνήμην τὴν ἐκεῖνου, κατὰ τὸ ἔθος διὰ ψαλμωδίας ποιούμενος, εἴτα καὶ χρόνοις ὀλίγοις ὕστερον, τὴ μονὴ τοῦ Μοναχοῦ Σερίδωνος ἀποκεῖρεται, καὶ τὸ τοῦ θεοῦ Βιταλίου κελλίον κατὰ τὴν πολλὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν ἐγχειρισθεῖς διετέλεσεν οὕτω τὸν ἡσύχιον βίον ἐκεῖσε μετῶν ἄχρι καὶ τελευτῆς.

Ἐτι γὰρ μὴν καὶ ὁ Πατριάρχης πολλὰς ὁμολογεῖ τῷ Θεῷ χάριτας, παρ' ὃ μὴ συγχωρηθεῖη ἀνάξιον τί φθέγξασθαι ἢ Ὑννοῦσαι τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ ἀοιδίμου ψυχῆς, πολλοὶ τὲ τῶν Ἀλεξανδρέων τὰ μεγάλα ἐβελτιώθησαν, προχείρως περὶ τὸ κρίνειν ἔχοντες, καὶ τὴν πονηρὰν ταύτην ἀπομαθόντες συνήθειαν. Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τίνας ὁ Πατριάρχης, ὅτι δεῖ ἀδελφοὶ προσέχειν ὑμᾶς μὴ εὐκόλους εἶναι πρὸς τὴν κατάκρισιν' ἐγὼ γὰρ πότε βίον τινὸς τῶν μεγάλων Πατέρων ἀνά: γινώσκων, τοιούτῳ τινὶ ὠφελείας μεστῷ διηγήματι περιέτυχον. Εἶχε δὲ οὕτως.

3. Εἰς Τύρον τὴν πόλιν Μοναχοὶ δύο διακονίαν δῆπου πληροῦντες ἀφίκοντο. Θατέρω δὲ τούτων εἰς τόπον παρίοντι τινά, μία τῶν πορνῶν, ἥς τούνομα Πορφυρία, εἶπετο κράζουσα Πάτερ τίμιε, σῶσον μέ, οἶα τὴν πόρνην. Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Ὁ δὲ μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ὑπολογισάμενος λαβόμενος αὐτῆς τῆς χειρός, ὑπὸ πολλῶν δρώντων τοῖς ὀφθαλμοῖς, διὰ

μέσης της πόλεως ἔξεισι" φήμη τοιγαροῦν πανταχοῦ διέρρευσεν ὡς εἶη ὁ Μοναχὸς ἐκεῖνος, εἰς γυναῖκα τὴν Πορφυρίαν λαβὼν, διῶσά τε ἡ πόρνη σὺν αὐτῷ πόλεις τε καὶ κώμας, βρέφει περιτυγχάνει χαμαι κειμένῳ, ὅπερ ἐπὶ τὸ ἀναθρέψαι φιланθρωπῶς ἀνελομένη, βαστάζουσα ἦν.

Χρόνῳ δὲ τινι ὕστερον, Τύριοι καταλαβόντες ἔνθα οὗτοι διέτριβον, καὶ τὸ παιδίον ὑπὸ γὰρ τῆς πόρνης ἰδόντες ἡγκαλισμενον, ὡς πὲρ ἐγγελῶντες, καὶ τοῦ γενναίου τοῦδε ἀνδρὸς κατειρωνευόμενοι, ἀληθῶς, ἔλεγον πρὸς αὐτήν, οὐχ ἡμαρτες τοῦ σκοποῦ, καλὸν γὰρ σοὶ τὸ ἐκ τοῦ Μοναχοῦ τέκνον ἀποκεκύηται. Ο καὶ εἷς Γῦρον ἐπανελθόντες, λόγον ἀπανταχοῦ διέσπειρον, ἐκ τοῦ Μοναχοῦ ταύτην παιδίον ἀποτεκεῖν, σαφεῖς ἐκείνου διασῶζον τοὺς χαρακτηῖρας.

Οὕτω σχεδὸν οἱ ἄνθρωποι ἔτοιμοι πιστεύσαι ταῖς ὑπονοίαις, καὶ μάλιστα φαῦλοι καὶ μοχθηροὶ ὄντες, καὶ οἴκοθεν ἔχειν τὰς τοῦ πιστεύειν ἄφορμας δυνάμενοι εὐθὺς γὰρ ὡς πὲς ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ἐγγυτάτου λαμβάνοντες μάρτυρας, κατηγοροῦσι τῶν ἄλλων δαδίως, ἅμα μὲν τοῖς τοιούτοις νοήμασι τὲ καὶ ρήμασιν ἐντρυφαν βουλόμενοι, ἅμα δέ, καὶ ἐτέρους εἰς μοχθηρίας ὁμοίους ἔχειν ἐπιθυμοῦν τές, καὶ οὕτω φεύγειν σπουδάζοντες τὰς ἐκ τοῦ συνειδότος πληγὰς.

Ὁ μέντοι Μοναχὸς ἐκεῖνος ὁ τίμιος ἀπὸ κείρας τὴν Πορφυρίαν, καὶ τὸ τῶν Μοναχῶν αὐτῇ σχῆμα περιθεῖς, Πελαγίαν μετονομάζει, καὶ εἰς Παρθενῶνα δίδωσιν ἡσυχάζειν. Ἐπει δὲ προέγνω τὴν ἡμέραν τῆς ἑαυτοῦ τελευτῆς, παραλαβὼν κακείνην ἐπανεῖσι πρὸς τὴν Τύρον, ἦν δὲ καὶ τὸ παιδίον αὐτῇ συνεπόμενον, ἑπτὰ χρόνων σχεδὸν γεγονός.

Διεδόθη δὲ αὐτῶν εἰς πάντας ἡ ἄφιξις, ὡς ἡ Πορφυρία μετὰ γὰρ τοῦ Μοναχοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐπανάκει" εἶθ' οὕτως νοσήσαντι καὶ πρὸς θάνατον ἄφορωντι τῷ Μοναχῷ, πλεῖστοι τῶν οἰκηγόνων ἐπισκέψεως χάριν αὐτῷ προσέβαλον, ὧν ἐπ' ὅψεσι θυμιατήριον ἐνεχθῆναι κελεύσας ἄνθρακων πλῆρες πυρός, καὶ εἰς ἀκοᾶς πάντων, εὐλογητὸς Κύριος, ἔφη, ὁ πάλαι τὴν βάτον τηρήσας ἄφλεκτον, οὗτός μου εἶη μάρτυς πιστός, ὅτι ὡς πὲρ οὐχ ἦψατο τῶν ἐμῶν ἱματιῶν ἡ καυστικὴ αὐτῇ τοῦ πυρὸς δύναμις, οὕτως οὐδὲ ἐγὼ γυναικὸς ἦψαμην παρ' ὅλον τὸν τῆς ζωῆς μου χρόνον.

Τοῦτο πάντες ἀκούσαντες κατεπλάγησαν, δόξαν τῷ Θεῷ διδόντες, ὅς γὰρ τοιαῦτα τοὺς ἐν κρυπτῷ αὐτοῦ θεράποντας, φανερώς οἶδε δοξάζειν.

Ταῦτα ποιήσας τὲ καὶ λέξας ὁ Μοναχός, εἰς χεῖρας Θεοῦ τὴν ψυχὴν παρατίθεται. Διὰ δὲ ταῦτα, παρεγγυῶμαι πάσι, τέχνα πνευματικά, καθὰ δὲ καὶ προέφην, μὴ προχείρους ὑμᾶς πρὸς τὸ κατακρίνειν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ὀπόση δύναμις ἀσφαλίζεσθαι.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον διερχόμενος ἀπὸ τὴν ἸΑΝΝΙΝΑΝ εἶχε μαζί του καὶ μίαν ωραιοπρόσωπον κόρην

μερικοὶ τότε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Εκκλησίας τὸν εἶδον καὶ καταγγέλλουν εἰς τὸν Μακάριον Ἰωάννην τὸ περιστατικόν, ὅτι δηθεν ἡ συντροφία τοῦ Μοναχοῦ καὶ τῆς κόρης πολλοὺς σκανδαλίζει. Αὐτὸς δὲ παρασυρθεὶς ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν καὶ νομίσας, ὅτι κάνουν αὐτὴν τὴν ὑπόμνησιν κινούμενοι ἀπὸ θεῖον ζήλον, διατάσσει νὰ συλλάβουν τὸν Μοναχὸν καὶ τὴν κόρην καὶ νὰ τοὺς δείρουν σκληρότατα κατόπιν δὲ νὰ τοὺς κλείσουν χωριστὰ εἰς τὴν σκοτεινότεραν φυλακὴν.

Αφού δε εξετελέσθη η διαταγή και εφυλακίσθησαν ο Μοναχός μετά της κόρης, και το σκότος της νυκτός εκάλυψε την πόλιν της 'Αλεξανδρείας, κατά τα μεσάνυκτα ένα τρομακτικόν όνειρον κατετάραξε τον Πατριάρχην παρουσιάζεται ο Μοναχός αποκαλύπτων το καταπληγωμένον σωμά του και λέγει, απευθυνόμενος προς αυτόν με απλότητα και αφέλειαν: «Τί λοιπόν; σου αρέσουν αυτά, Δέσποτα; Πίστευσε, ότι αυτήν εδώ τουλάχιστον την φοράν έχεις απατηθή και συ ως άνθρωπος»,

Εγερθείς ο Πατριάρχης έκ του ύπνου αμέσως στέλλει και καλεί πλησίον του τον Μοναχόν, αφού τον εξήγαγεν από την φυλακήν ούτος δε μόλις ήδύνατο να βαδίζη από τα πολλά τραύματα. Ο Πατριάρχης τον εκοίταξε μετά προσοχής και ανεγνώρισεν εις το πρόσωπόν του τον Μοναχόν τον οποίον είδεν εις τον ύπνον του!

Επιθυμών δε να μάθη, εάν, πράγματι, τόσας πληγάς είχε, όσας έφερε και κατά την εμφάνισιν εις το όνειρον, διατάσσει να απογυμνωθή, αφού καλύψη τα απόκρυφα μέλη του με μίαν πετσέταν. Κατά θείαν όμως οικονομίαν ελύθη ή πετσέτα και απεκαλύφθησαν τα απόκρυφα μέλη του. Και τότε, ενώ ο Μοναχός είχε γίνει κατακόκκινος από την εντροπήν, απεδείχθη, ότι ήτο ανίκανος διά την αμαρτίαν, επειδή ήτο ευνούχος αν και λόγω του νέου της ηλικίας, δεν ήτο δυνατόν ενωρίτερον να απαλλαγή πάσης υπονοίας. Αμέσως λοιπόν ο Πατριάρχης, κατάπληκτος από τα γεγονότα, απεμάκρυνε τους κατηγορούς του Μοναχού από τα εκκλησιαστικά των αξιώματα και τους επέβαλε την ποινήν της τριετούς αργίας. Είς δέ τόν θεοφιλή Μοναχόν απελο γείτο δεόντως και εξήτει παρ' αυτού συγχώρησιν διά το κακόν, που του επροξένησε, χωρίς να γνωρίζη την κατάστασίν του. Αλλά δεν δύναμαι, έλεγεν, ο Πατριάρχης προς τον Μοναχόν, να επαινέσω και την ιδικήν σου ενέργειαν, καθ' ήν, ενώ είσαι Μοναχός και φαίνεσαι τόσον νέος, περιφέρεσαι εις τας πόλεις και σύρεις πλησίον σου μίαν γυναίκα, σκανδαλίζων τοιουτοτρόπως τους περισσότερους.

Εκείνος δε με την αρμόζουσαν εντροπήν και μετριότητα απήντησεν «Ας είναι ευλογητός ο Κύριος, Δέσποτα σε διαβεβαιώ, ότι δεν ψεύδομαι. Προ ολίγων ημερών εύρισκόμουν εις Γάζαν, και από εκεί, ενώ επήγαινα να προσκυνήσω τους Αγίους Κύρον και Ιωάννην, με συναντά κατά το εσπέρας η κόρη αυτή αμέσως με σεβασμόν πίπτει έμπροσθεν των ποδών μου παρακαλούσα με να την συνοδεύσω, διότι επεθύμει να γίνη Χριστιανή η κόρη αυτή ήτο Εβραία. Εγώ λοιπόν, φοβηθείς την τιμωρίαν του Θεού, ο οποίος διέταξε να μη περιφρονώμεν κανένα από τα ασήμαντα πλάσματά του, μετά προθυμίας ακούσας την παράκλησιν αυτήν, απεφάσισα να την συνοδεύσω. Δεν είχαν άλλωστε λόγος να φοβηθώ πειρασμικής ενέργειαν, διότι ευρίσκομαι εις την κατάστασιν της σωματικής αναπηρίας. Αφού λοιπόν έφθα σα εκεί, δηλαδή εις τόν Ναόν των Αγίων Αναργύρων, και έπραγματοποίησα το τάξιμόν μου, edίδαξα εις αυτήν την Χριστιανικήν Πιστιν. "Εκτοτε με αισθήματα αγνά την έχω μαζί μου διά να την προστατεύω και την συντηρώ με τα ελέη των Χριστιανών, φροντίζω δε, εάν δυνηθώ, να την κατατάξω εις γυναικείον Μοναστήριον».

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Μακάριος εκείνος Πατριάρχης ανεφώνησε κατάπληκτος: «Βαβαί! Πόσοι δούλοι του Θεού ζουν χωρίς θόρυβον και επιδείξεις, έστω και εάν παραμένουν εις ημάς άγνωστοι!» 'Αμέσως δε προσφέρει ως δώρον εις τον Μοναχόν εκατόν νομίσματα εκείνος όμως ηρνήθη να τα δεχθή απαντών" «Εάν ο Μοναχός έχη πίστιν, δεν χρειάζεται χρήματα εάν πάλιν αγαπά τα χρήματα, τότε η ψυχή του είναι έρημος από πίστιν». Αφού είπεν αυτά και ήσπασθη την χείρα του Πατριάρχου ανεχώρησε.

2. Τότε ο Πατριάρχης συνεβούλευσε τους παρευρισκομένους να

γουν τας εναντίον των Μοναχών κατηγορίας επανέλαβε δε και μίαν υπέροχον φράσιν του αιιδίμου βασιλέως Αγίου Κωνσταντίνου, την οποίαν απηύθυνε προς μερικούς, που του επέδωσαν λιβέλλους εναντίον Επισκόπων, κατά την πρώτην εν Νικαία Οικουμενικήν Σύνοδον άπορρίπτων τας κατηγορίας εκείνος ο Μέγα., Κωνσταντίνος είπε: «Εάν συνήντων πορνεύοντα Επίσκοπον ή Μοναχόν, εκβάλλων την βασιλικήν μου χλαμύδα, θα έρριπτα αυτήν επάνω του, ώστε να τον καλύψω διά να μη τον ίδη κανείς αμαρτάνοντα». Και συνέχισεν ο Πατριάρχης εγνώριζε καλώς εκείνος, ότι τα ελαττώματα των τοιούτων ανδρών (Μοναχών και Επισκόπων), όταν φανερωθούν εις τους πολλούς, όχι μόνον προκαλούν ανυποληψίαν τών άξίων τιμής και σεβασμού εκκλησιαστικών αξιωμάτων, αλλά διά των τοιούτων κακών παραδειγμάτων δικαιολογούν τις παρεκτροπές των οι ζητούντες άφορμήν.

Εξ αιτίας λοιπόν του περιστατικού του ευνούχου Μοναχού, το οποίον διетήρησε ζωηρόν εις την ψυχήν του, δεν έδωσεν ουδεμίαν προσοχήν εις τας συκοφαντίας εναντίον του Μεγάλου Βιταλίου και αείμνηστος εκείνος Πατριάρχης Ιωάννης ο Ελεήμων.

Τι συνέβη με τον Βιτάλιον;

Αυτός προηγουμένως εφυσύχαζεν εις την Μονήν του Οσίου Σερίδωνος: αναχωρήσας δε από την Μονήν έγκατεστάθη εις Αλεξάνδρειαν, όπου έπολιτεύθη τοιουτοτρόπως, ώστε οι άνθρωποι ευκόλως να τον κατηγορούν, ο Θεός όμως εις το έπακρον να τον δοξάση, όπως απεδείχθη εκ των υστέρων.

Ο Γέρων Βιτάλιος λοιπόν, όταν ήλθεν εις την Αλεξάνδρειαν, είχεν υπερβή το εξηκοστόν έτος της ηλικίας του αμέσως με επιμέλειαν ήρχισε να καταγράφη όλας τας πόρνas, που ευρίσκοντο εις τα χαμαιτυπεία. Εν τω μεταξύ ανέλαβεν εργασία, έκ της οποίας ελάμβανεν ως μισθόν δώδεκα οβολούς την ημέραν. Από αυτά τα χρήματα διέθετεν ένα οβολόν, διά να αγοράζη λούπινα, τα οποία έτρωγε μετά την δύσιν του ηλίου: τους υπολοίπους δέ οβολούς διέθετε κατά τον ακόλουθον τρόπον: Καθ' εκάστην νύκτα μετέβαινε και εις ένα καταγώγιον της αμαρτίας και συνήντα αμαρτωλών γυναίκα προς αυτήν προσφέρων τα χρήματα έλεγε: «Πάρε αυτά τα χρήματα και σε παρακαλώ αυτήν την νύκτα μη διαπράξης, προς χάριν μου, την αμαρτίαν». Εκείνος δε παρέμενεν όλην την νύκτα εις μίαν γωνίαν του καταγωγίου, όπου γονυπετής δεν έπαυε να προσεύχεται θερμώς υπέρ της ψυχής της αμαρτωλού απαγγέλλων μέχρι πρωίας Ψαλμούς. Μόλις δε ήρχιζε να χαράζη ανεχώρει, αφού προηγουμένως εξώρκιζε την γυναίκα της αμαρτίας να μη αποκαλύψη εις ουδένα το διάβημα αυτό.

Και πράγματι το γεγονός αυτό διατηρείτο μυστικόν. Μόνον μία εξ αυτών κάποτε ετόλμησε να περιφρονήση τους δοθέντας όρκους και να αποκαλύψη το έργον του γέροντος εδαιμονίσθη όμως αμέσως με την προσευχήν του, ώστε αι άλλαι να φοβηθούν και καμμία νά μή τολμήση πλέον να φανερώση κάτι από τον βίον του. Ο δούλος του Θεού Βιτάλιος εις έν μόνον απέβλεπεν, την σωτηρίαν των ψυχών των αμαρτωλών εκείνων γυναικών εναντίον δε των κατ' αυτού φλυαρούντων δεν ήγανάκτει, αλλά προσηύχετο να τους συγχωρήση ο Θεός διά τας συκοφαντικάς των κρίσεις. Το έργον δε αυτό εγένετο αφορμή εις πολλές να σωθούν διότι βλέπουσai αι αμαρτωλai γυναίκες την ολονύκτιον αγρυπνίαν του γέροντος, το ακατάπαυστον της ψαλμωδίας και την επίμονον προσευχήν του διά την μεταβολήν των, συνεκινούνται απομακρυνόμεναι των αισχρών πράξεων και φροντίζουσai με επιμέλειαν διά την σωφροσύνην και άλλαι μεν εξ αυτών ελάμβανον νόμιμον σύζυγον διά του Μυστηρίου

του γάμου, άλλαι απεμακρύνοντο όριστικώς του επονειδίστου επαγγέλματος, άλλαι δε πάλιν τελείως αποτασσόμεναι τον κόσμον προετίμων τον ανώτερον βίον των Μοναχών. Πάντως κανείς, εν όσω έζη, δεν αντελήφθη τον θεάρεστον και φιλόανθρωπον αυτού βίον, τον οποίον αθούρύβως μετήρχετο.

Κάποτε όμως, ενώ εξήρχετο από την κακόφημον συνοικίαν της πρωτευούσης, συναντήθη με ένα ακόλαστον και διεφθαρμένον άνθρωπον, ο οποίος εισήρχετο προς τον σκοπόν της αμαρτίας εις την περιοχής του καταγωγίου" ούτος λοιπόν ήγανάκτησε, δήθεν, από αηδίαν προς τον γέροντα και του καταφέρει με όλην την δύναμιν της χειρός του κτύπημα εις τον αυχένα λέγων συγχρόνως: «Πότε πλέον θα απομακρυνθής των αισχρών σου πράξεων, χριστοκάπηλε;». Ο γέρων εις την επίθεσιν αυτήν απήντησε: «Πτωχε άνθρωπε, πρόκειται να σου καταφερθη ηχηρότατον ράπισμα, το οποίον θα σου προξενήση τόσον πόνον, ώστε εις τας κραυγάς σου θα συγκεντρωθή σχεδόν όλη η 'Αλεξάνδρεια».

Μετά από αρκετον χρόνον ο άνθρωπος εκείνος του Θεού Βιτάλιος απέρχεται προς Κύριον ευρίσκετο δε τότε εις εξοχικήν τινα συνοικίαν καλουμένην Ηλιούπολιν, κατοικών εις μικρότατον κελλίον, το οποίον έκτισεν ο ίδιος πλησίον ενός μικρού οικίσκου, τον οποίον παρεχώρησαν οι γείτονες και εγένοντο θρησκευτικά συνάξεις.

Τον θάνατός του καίτοι ουδείς αντελήφθη ως εξής εγνώσθη συγχρόνως με την εις Κύριον εκδημίαν του Οσίου εμφανίζεται εις τον διεφθαρμένον εκείνον άνθρωπον, που έρράπισε τον Οσιον, ένας απαίσιος και φοβερός αιθίοψ κτυπά δε αυτόν τόσον έντονα και ήχηρώς εις τας παρειάς, ώστε ο κρότος να γίνη αισθητός εις αρκετήν απόστασιν" και του λέγει: «Λάβε αυτό το ράπισμα, το έχει στείλει διά σε ο Μοναχός Βιτάλιος, όπως προείπεν». Αμέσως δε και δυστυχώς έδαιμονίσθη και εκυλίετο εις τον δρόμον τόσον δε μεγίστη υπήρξεν η εντύπωσις του κόσμου από το περιστατικόν αυτό, ώστε προσέτρεξαν όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της Αλεξανδρείας, όπως ακριβώς είχε προείπει και "Άγιος. 'Αφού συνήλθε μετά από αρκετήν ώραν, έσχιζε τα ενδύματά του και τρέχων δρομαίως προς το κελλίον του Αγίου, εφώναζε σπαρακτικά: «Ελέησόν με, δουλε του Θεού Βιτάλιε, διότι πάρα πολύ ημάρτησα ενώπιον του Θεού και απέναντί σου».

Εν τω μεταξύ προσέτρεξαν αρκετοί όταν δε έφθασαν έξωθι του κελλίου του Οσίου ενώπιον πάντων κατελήφθη και πάλιν υπό του δαίμονος, και αφού επί πολύ τον έσπάραξε, τον άφηκε. Βλεποντες αυτα μερικοί από τους παρατυχόντας εισήλθον εις το κελλίον του γέροντος, διά νά τού αναγγείλουν το γεγονός. "Εμειναν όμως κατάπληκτοι: ο Όσιος είχε παραδώσει εις τον Θεόν την μακαρίαν ψυχήν του, καθ' ην στιγμήν γονατιστός προσηύχετο εις την στάσιν αυτήν τον είδαν οι εισελθόντες. Εν συνεχεία κύπτοντες εις το έδαφος παρετήρησαν, ότι είχαν γραφή τα εξής επ' αυτού: «Άνδρες Αλεξανδρείς, μή κρίνετε τίποτε προώρως, έως ού έλθη ο Κύριος». Τότε και ο δαιμονισθείς έξωμολογείτο ενώπιον όλων και όσα εναντίον του δικαίου έκαμε και όσα προφητικά λόγια, παρ' εκείνου ήκουσε, τα οποία τώρα προσφάτως εξεπληρώθησαν εις αυτόν.

Αμέσως έπληροφόρησαν τον Πατριάρχην περί όλων αυτών εκείνος τότε, χωρίς αναβολήν, καταφθάνει συνοδευόμενος από όλον τον Κλήρον του. Μόλις δε ανέγνωσε την περιέργον επί του εδάφους γραφήν, ανεφώνησεν έκπληκτος: «Εάν έδίδα σημασίαν εις τους λόγους των κατηγορών του μακαρίου αυτού ανθρώπου, εις το πρόσωπον το ιδικόν μου θα κατεφέρετο το ηχηρόν εκείνο ράπισμα». Πληροφορηθείσαι την είδησιν του θανάτου και αι

πρώην διεφθαρμένοι γυναίκες της πόλεως, τας οποίας ο Οσιος είχε οδηγήσει εις μετάνοιαν, συνεκεντρώθησαν όλαι διά να παρακολουθήσουν την κηδείας του τιμίου σώματος εναποθέτουσαι δε εις αυτό αρώματα μετά θρήνου έκλαιον την στέρησίν του, διηγούμεναι εν τω μεταξύ πόσον είχαν ώφεληθή από την διδασκαλίας του. Ανέφερον την ενάρετον ζωήν, την οποίαν έζη, ώστε όχι μόνον δεν εκοιμήθη εις το πλευρόν μιάς εξ αυτών, ή έκαμε αναιδή χειρονομίαν, αλλ' ούτε καν εσήκωσε τους οφθαλμούς του διά να παρατηρήση μίαν από αυτάς.

Εις τας αφηγήσεις αυτές μερικοί κατηγορούν τις γυναίκας, διότι δεν απεκάλυπτον αυτά και έγένοντο τοιουτοτρόπως πρόξενοι ώστε και ο κόσμος να σκανδαλίζεται, αλλά και ο μακάριος εκείνος να συκοφαντήται. Προς αυτούς απολογούμεναι έλεγον: «Είχε δώσει εις ημάς τοιαύτην παραγγελίας και μας είχε δεσμεύσει με επιτίμια να την σεβασθώμεν». Χαρακτηριστικώς δε διηγούνται το υπό του δαίμονος πάθημα εκείνης, η οποία ήθέτησε την υπόσχασίν της.

Ο δε ραπισθείς υπό τού Αιθίοπος τόσο θαυμαστος, όστις ως γνωστόν με θρασύτητα είχε προηγουμένως ραπίσει τον “Όσιον, αφού συνήλθε και έθεραπεύθη, δεν έπαυσε, μετά τον ενταφιασμόν, να επισκέπτεται συνεχώς τον τάφον του Οσίου, αναδειχθέντα πηγήν πολλων θαυμάτων, και επετέλει κατ' έτος διά ψαλμών την μνήμην αυτού. Μάλιστα δε μετά από όλίγα έτη εκάρη Μοναχός εις την Μονήν τού 'Αββά Σερίδωνος, όπου παρέμεινε μέχρι του θανάτου του εις το κελλίον του Οσίου Βιταλίου, τον οποίον ηυλαβείτο πάρα πολύ.

Ο Πατριάρχης “Άγιος Ιωάννης ο Ελεήμων ηυχάριστει πάρα πολύ τον Θεόν, διότι συνεκρατηθη και δεν έσκέφθη ή δεν είπε λόγον και προσβλητικόν διά τον μακάριον και αοίδιμον εκείνον “Όσιον. Αλλά και πολλοί κάτοικοι της Αλεξανδρείας, οι οποίοι με ευκολίαν κατέκριναν, διωρθώθησαν και την πονηράν αυτήν συνήθειαν απέβαλον.

Λαμβάνων δε αφορμήν ο Πατριάρχης έλεγεν, ότι πρέπει να προσέχωμεν νά μή είμεθα εύκολοι εις την κατάκρισιν' ανέφερε δε και το κατωτέρω ωφέλιμον περιστατικόν, το οποίον ανέγνωσεν εις τον βίον ενός εκ των μεγάλων Πατέρων. Είναι δε τούτο το εξής.

3. Εις την πόλιν Τύρον έφθασαν δύο Μοναχοί δι' υπηρεσίαν τινά. 'Ενώ δε δείς εξ αυτών διήρχετο από ένα σημείον της πόλεως, τον συναντα μία πόρνη, ονομαζομένη Πορφυρία, και η οποία έκραζε: «Τίμιε πάτερ, σώσόν με, όπως έσωσε την πόρνης και ο Χριστός». Εκείνος δε, χωρίς να λάβη υπ' όψιν του τους ανθρώπους και τις κρίσεις των, την επήρην από το χέρι ενώπιον όλων και εξήλθε μετ' αυτής από την πλατείαν της πόλεως. Αμέσως λοιπόν διεδόθη ή φήμη, ότι και Μοναχός εκείνος έλαβε την Πορφυρίαν ως γυναίκα του. Διερχομένη δε μετ' αυτού τας πόλεις και τα χωρία συναντά κάποτε τυχαίως ένα εγκαταλελειμμένον βρέφος, το οποίον παρέλαβεν από φιλανθρωπίαν να το αναθρέψη.

Μετά από ολίγον καιρόν έρχονται μερικοί Τύριοι εις το μέρος, όπου παρέμενον ο Μοναχός με την άλλοτε κοινήν αυτήν γυναίκα μόλις δε είδον νά έχη εις την αγκάλην της το βρέφος, ήρχισαν να γελούν και να ειρωνεύωνται πικρόχόλως τον γενναίον εκείνον άνδρα και περιπαίζοντες έλεγον προς αυτήν «Δέν έπεσες έξω εις τους υπολογισμούς σου ωραίον τέκνον έχεις γεννήσει εκ του Μοναχού». Επανελθόντες δε εις Τύρον διέδιδον παντού, ότι η Πορφυρία απέκτησε τέκνον εκ του Μοναχού, το οποίον όμοιάζει καταπληκτικώς προς αυτόν.

Οι άνθρωποι είναι πάντοτε πρόθυμοι να πιστεύουν τας διαδόσεις και τούτο διότι είναι διεφθαρμένοι και κακοί. Εξ ιδίων δε κρίνοντας και τα αλλότρια, νομίζουν και τους άλλους ομοίους αυτών, εύρισκοντες δε και άλλους προθύμους εις το να συκοφαντούν, αρχίζουν ευκόλως να κατηγορούν τους άλλους, και διότι ευχαριστούνται εις τας τοιαύτας υποψίας και τους συκοφαντικούς λόγους, αλλά και διότι επιθυμούν να έχουν και άλλους με τους οποίους να μοιάζουν εις την κακίαν, ώστε τοιουτοτρόπως να αποφεύγουν τους ελέγχους της συνειδήσεως αυτών.

Ο συκοφαντηθείς τίμιος εκείνος Μοναχός έκαμε την Πορφυρίαν Μοναχήν και την μετωνόμασε εις Πελαγίαν οδηγήσας αυτήν εις Παρθενώνα διά να μονάση. Μετά δε από καιρόν, προγνώρισας την ημέραν του θανάτου του, αφού παρέλαβε και εκείνην, επιστρέφουν εις Τύρον συνοδευόμενοι και από το παιδίον, το οποίον ήτο τότε επτά περίπου ετών.

Αμέσως διεδόθη, ότι έφθασαν εις την πόλιν ή Πορφυρία μετά του συζύγου της Μοναχού! Εν τω μεταξύ ο Μοναχός ήσθένησε και επρόκειτο να αποθάνη. Πληροφορηθέντες αυτό πολλοί κάτοικοι προσήλθον εις την οικίαν, όπου διέμενε, διά να τον επισκεφθούν. Τότε ο Μοναχός παραγγέλλει να του φέρουν θυμιατήριον γεμάτος με ανημμένους άνθρακας υπό τα βλέμματα δε όλων ήγγισεν εις το θυμιατήριον τας χείράς του και τα ενδύματά του, χωρίς να καη. Εις τους καταπλήκτους θεατάς είπε: «"Ας είναι ευλογημένος ο Κύριος, ο οποίος κατά τον παλαιον καιρόν διετήρησε την βάτον άφλεκτον αυτόν επικαλούμαι ως αξιόπιστος μάρτυρα, ότι όπως ακριβώς η δύναμις του πυρος αυτού δεν κατακαίει τα ενδύματά μου, τοιουτοτρόπως και εγώ δεν ήγγισα καθόλου γυναίκα εις όλην μου την ζωήν».

Οταν ήκουσαν αυτό όλοι οι παριστάμενοι κατεπλάγησαν, δοξάζοντες τον Θεόν, ο οποίος διά τοιούτων θαυμάτων γνωρίζει να δοξάξη φανερώς τους εργάτες του, που εργάζονται κρυπτώς και αθορύβως την αρετήν.

Μετά από αυτά που είπε και έκαμεν και Μοναχός παρέθεσε εις χείρας Θεού την μακαρίαν ψυχήν του. Δι' αυτό λοιπόν συμβουλευώ όλα μου τα πνευματικά τέκνα, όπως προείπον, να μην είναι εύκολοι εις την κατάκρισιν, αλλ' όσον δύνανται να περιφρουρούν τους εαυτούς των από αυτό το έγκλημα.

Β'. Του Αββά 'Ησαΐου.

ΑΔΕΛΦΕ, εάν θέλῃς τίποτε λαβεῖν, καὶ χρειαν αὐτοῦ ἔχῃς, μὴ γογγύσῃς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, λέγων, ὅτι διατὶ οὐκ ἔνοησε δούναι μοὶ αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' εἶπε ἐν παρόρησι, ἐν ἀπλότητι, ὅτι ποίησον ἀγάπην, δὸς μοὶ το δέ, ὅτι χρειαν αὐτοῦ ἔχω" αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἀγνεία ἐν καρδίᾳ ἡ ἀγία ἐὰν γὰρ μὴ εἴπῃς, γογγύσῃς δὲ καὶ μέμψῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἔχῃς τὸ κρῖμα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εάν επιθυμῇς να λάβῃς ένα πράγμα, του οποίου έχεις ανάγκην, μή αγανακτήσης εναντίον του αδελφού σκεπτόμενος, ότι διατί δεν το αντελήφθη να το προσφέρῃ εις ἐμέ μόνος του αλλά με αυθόρμητον αδελφικόν θάρρος είπε προς αυτόν «Κάμε αγάπης και δος εις ἐμέ αυτό το αντικείμενον, διότι το χρειάζομαι». Αυτό είναι η αγία

αγνότης της καρδίας εάν όμως δεν εκφράσης την επιθυμίαν σου φανερώς, αλλά γογγύσης εσωτερικώς και κατηγορήσης τον αδελφόν σου, τότε έσφαλές.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΤΑΣ τῶν ἄλλων ἁμαρτίας περιεργαζομενος, ἢ ἐξ ὑπονοίας τὸν ἄδελφον κατακρίνων, οὐπω ἔβαλ ἄρχην μετανοίας, οὐδὲ ἔρευνα τοῦ γνῶναι τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας, ἐν ἀληθείᾳ βαρυτέρας οὐσας μολύβδου πολυταλάντου, οὐδὲ ἔγνω πόθεν γίνεται καὶ ἄνθρωπος βαρυκάρδιος, ἀγαπῶν ματαιότητα, καὶ ζητῶν ψεῦδος διὰ τοῦτο ὡς ἄφρων καὶ ἐν σκότει διαπορευόμενος, ἅφεις τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας τὰς τῶν ἄλλων φαντάζεται, ἢ οὐσας, ἢ νομιζόμενας ἐξ ὑπονοίας.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ ο οποίος εκ περιεργείας ασχολείται με τας αμαρτίας των άλλων και κατακρίνει τον αδελφός του, διότι τον υποψιάζεται, ακόμη δεν ήρχισε το έργον της μετανοίας, αλλ' ούτε και απεφάσισε να ελέγξη τὰς ιδικές του αμαρτίας, αι οποίαι πραγματικώς είναι βαρύτεραι και από την μεγαλυτέραν ποσότητα μολύβδου ούτε αντελήφθη ο άνθρωπος αυτός από ποιαν αιτίαν καθίσταται ο άνθρωπος βαρυκάρδιος, αγαπών την ματαιότητα και ζητών το ψεύδος. 'Εξ αφορμής δε αυτών, ως απερίσκεπτος και προχωρών διά μέσου πνευματικού σκότους, εγκαταλείπει την φροντίδα διά τὰς ιδικάς του αμαρτίας, ώστε να απαλλαγή αυτών, και ασχολείται διά της φαντασίας του με τας αμαρτίας των άλλων, ανεξαρτήτως εάν έχουν γίνει πραγματικώς ή νομίζη αυτός, εξ υπονοίας, ότι έχουν γίνει.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ πιστεύων ταῖς ὑπονοίας αὐτοῦ, πολεμηθεῖς δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας, ἀπῆλθε πρὸς τινὰ γέροντα, λέγων, ὅτι οἱ δύο ἄδελφοι ἐκεῖνοι μετ' ἀλλήλων εἰσὶν ἔγνω δὲ ὁ γέρων ὅτι ὑπὸ δαιμόνων χλευάζεται, καὶ βουλόμενος ἐλέγξει αὐτόν, πέμψας ἔφωνησεν αὐτοὺς καὶ ἐλθόντας, ἀνέπαυσε. Καὶ ὅτε ὀψὲ ἔγενετο, ἔθηκε ψίαθον τοῖς δύο ἀδελφοῖς, καὶ ἐσκέπασεν αὐτοὺς ἐνὶ στρώματι, λέγων ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἅγια εἴσι. Καλέσας δὲ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ, ἐκέλευσε λαβεῖν ἐκεῖνον τὸν ἀδελφὸν κατ' αὐτῶν, καὶ ἀποκλεῖσαι εἰς κελλίον παρὰ μέρος αὐτὸς γάρ, φησιν, ἔχει τὸ πάθος ἐν ἑαυτῷ καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ ἄλλων τὰ ὅμοια λογίζεται.

2. Εἶπεν ὁ 'Αββᾶς Ποιμὴν γέγραπται, ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, ταῦτα διαμαρτύρου ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσιν ὑμῶν μὴ μαρτυρήσετε ἀδελφὸς γὰρ τις ἔχλευασθη ἐν τινι τοιούτῳ, ἔχων πονηρᾶς ὑπονοίας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν μιᾷ ὡς εἶδε δῆθεν αὐτόν ὡς μετὰ γυναικὸς ἁμαρτάνοντα καὶ ταραχθεῖς, καὶ σφόδρα πολεμηθεῖς, ἀπελθὼν ἔνυξεν αὐτοὺς τὸ πόδι αὐτοῦ λέγων' παύσασθε λοιπόν, ἕως πότε; καὶ ἰδοὺ εὐρέθησαν θαλοὶ σίτου, τοῦ ἐνὸς τῷ ἐτέρῳ ἐπικειμένου" διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ ἐὰν ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ἡμῶν, μὴ ἐτοιμῶς ἐλέγχετε.

3. Εἶπε γέρων μὴ θήσης εἰς τὴν καρδίαν σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατηγορίαν, περὶ οἴου δὴ τινὸς πράγματος.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ αδελφός, ο οποίος έδιδε προσοχήν εις τους λογισμούς του, συνέβη να πολεμηθή και υπό του δαίμονος της πορνείας αμέσως λοιπόν απήλθεν εις ένα γέροντα και είπεν εις αυτόν, ότι δύο γνωστοί των Μοναχοί ασχημονούν μεταξύ των. Ο γέρων αντελήφθη, ότι τον περιπαίζουν οι δαίμονες και ήθελσε να τον ελέγξη προς τούτο έστειλε και εκάλεσε πλησίον του τους συκοφαντηθέντας αδελφούς, τους οποίους, μόλις ήλθον, περιέποιήθη.

Οταν δε ενύκτωσεν, έστρωσε ψάθαν διά τους δύο εκείνους αδελφούς, και τους έσκέπασε, και τους δύο, με ένα σκέπασμα, λέγων, ότι τα τέκνα του Θεού είναι άγια. Αφού έφώναξε δε τον υποτακτικόν του, τον διέταξε να παραλάβη τον αδελφόν εκείνον, που είπεν εναντίον των δύο Μοναχών, και να τον αποκλείση εις πλησίον κελλίον· διότι, επεξήγησεν ο γέρων, ο ίδιος έχει το πάθος μέσα εις την ψυχήν του, διά τούτο και εξ ιδίων σκέπτεται τα όμοια δια τους άλλους.

2. Είπε κάποτε ο Αββάς Ποιμήν: είναι γεγραμμένον αυτά, τα οποία είδον οι οφθαλμοί σου, δι' αυτά να είσαι βέβαιος εγώ σας λέγω, ότι και εάν ακόμη ψηλαφήσετε με τας χείράς σας, να μη σπεύσετε δημοσίως να επικυρώσητε ουδέν, διότι κάποιος αδελφός κατέστη καταγέλαστος δια του τρόπου αυτού. Ιδού πως: Διετήρει πονηρούς λογισμούς εναντίον ενός αδελφού του κάποτε λοιπόν βλέπει αυτόν να αμαρτάνη, δήθεν, μετά γυναικός. Εταράχθη και πάρα πολύ επολεμήθη αμέσως δε πλησιάζει προς το σύμπλεγμα της νομιζομένης αμαρτίας και σκουντα με τον πόδα του, λέγων με οργήν «Παύσατε λοιπόν, έως πότε θα άσχημονείτε;» Τι νομίζετε τότε, ότι συνέβη; Αντί να αμαρτάνουν άνθρωποι, όπως ενόμισε το θύμα των λογισμών του, ήσαν δύο δεμάτια σίτου, το ένα επάνω εις το άλλο. Δι' αυτό σας λέγω, συνέχισεν ο 'Αββάς Ποιμήν, και εάν ακόμη ψηλαφήσητε με τας χείράς σας, να μη σπεύδετε πρὸς έλεγχον.

3. Είπεν ένας γέρων Μοναχός μη συλλάβης εις την καρδίαν σου ουδεμίαν κατηγορίαν εναντίον του αδελφού σου, δι' ό,τι δήποτε πράγμα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄

(Να μην προσέχουμε τα σφάλματα -αμαρτίες του πλησίον)

Ὅτι οὐδὲ τὸν προφανῶς ἀμαρτάνοντα δεῖ κατακρίνειν οὐδὲ ἐξουθενεῖν τινά, ἀλλὰ προσέχειν ἑαυτῷ, καὶ μὴ περιεργάζεσθαι τὰ ἀλλότρια· ὁ γὰρ προσέχων τοῖς ἰδίοις κακοῖς, τὸν πλησίον κατακρίνειν οὐ δύναται.

Δεν πρέπει κανεὶς οὔτε τὸν αποδεδειγμένως ἀμαρτάνοντα νὰ κατακρίνῃ καὶ νὰ ἐξευτελίσῃ, ἀλλὰ νὰ προσέχῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ, καὶ νὰ μὴ ἀσχολῆται φιλοπεριέργως με ξένας υποθέσεις διότι ἀσφαλῶς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος προσέχει τὰ δικά του σφάλματα, δὲν δύναται νὰ κατακρίνῃ τὸν πλησίον.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ελεήμονος

ΝΕΟΣ ΤΙΣ, ἄκολαστοις δρμαῖς χρώμενος, ἀνὰ τὴν πόλιν περιῶν Ἀλεξάνδρειαν, παρθένον τινὰ τῶν τὸν μοναχικὸν βίον ἀσπασαμέ- νων, τῆς εὐθείας ἀποπλανήσας, εἴτα ἐντρύφημα τῆς ἑαυτοῦ θέμενος ἀσελγείας, μετ' ὀλίγον εἷς τὸ Βυζάντιον σὺν αὐτῇ ἀπέδρα" ὅπερ μαθόντι τῷ θεσπεσίῳ Ἰωάννῃ, λύπης κατέστη πολλῆς αἷτιον, καὶ τὸ τοῦ λόγου, λίθον πάντα ἐκείνῃ, σπεύδων αὐτοὺς ὅτι τάχος τοῦ πτώματος ἀναλαβεῖν. Χρόνου δὲ τῷ μεταξὺ διαγενομένου διήγησιν πρὸς τινὰ τῶν ἐκ τοῦ κλήρου ψυχωφελῇ τοῦ Μακαρίου διηγούμενου καὶ ἡ περὶ τοῦ νέου ἐκείνου καὶ νεωτερικὰ δράσαντος ἔτυχεν οὕτω παρενεχθῆναι, δν εὐθὺς οἱ τότε παρόντες ὡς ἐκ μιᾶς ἅπαντες γλώττης κατέκρινον τὴν καὶ ἀπεκήρυττον οὐ δύο μόνον ἀπώλειαν ψυχῶν τὸ φαινόμενον ὀφλεῖν αὐτὸν λέγοντες, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἐτέρων, οἷς εἰς πονηρὸν κατέστη παράδειγμα.

Τούτους σὺν τῇ προχείρῳ ταύτης κατακρίσεως ἐπιμεμφόμενος καὶ Μακάριος, μὴ οὕτως, εἶπεν, ὦ τέκνα, μὴ εὐκολοὶ ἔσθε τὴν γλῶτταν πρὸς τὸ κατηγορεῖν τοῦ πλησίον, ἔπει καὶ ὑμεῖς δυοὶ κακοῖς μέλλετε περιπίπτειν, ἐνὶ μὲν, τοῦ μὴ πρὸ καιροῦ τί κρίνειν διακελευομένου τὴν ἐντολὴν παραβαίνοντες, δς καὶ ἐν ᾧ κρίματι τὸν ἀδελφὸν κρίνομεν, κριθήσεσθαι ἀποφαίνεται, ἕτερω δὲ ὅτι τὸ νῦν γινόμενον ἀγνοοῦντες κριτας ἑαυτοὺς ἐκείνου κατὰ πολλὴν καθίζετε τὴν εὐχέρειαν ἁδῆλον γὰρ πάντως εἴτε εἷς δεῦρο τὸ ἀμαρτήματι παραμένουσιν, εἴτε μετεβάλλοντο πρὸς διόρθωσιν. Διὸ παραινῶ ὑμῖν, τῷ τᾷ πάντα εἶδοτι Θεῷ παρά: χωρεῖν τὴν τοῦ πλησίον κρίσιν' ἔστι γὰρ ὅτε καὶ συμβαίνει, τὴν μὲν τοῦ πεπορΨευκότος ἢ ἄλλο τί πεπλημμεληκότος ἀμαρτίαν ἐν τῷ φανερῷ πραχθεῖσαν εἶδε ναί, τὴν δὲ μετάνοιαν κατὰ τὸ κρυπτὸν τελεσθεῖσαν ἀγνοεῖν, καὶ δν ἡμεῖς ὡς πόρνον κατακρίνομεν οὗτος λοιπὸν ὡς σῶφρων παρὰ Θεῷ δεδिकाίωται.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ νέος ἐλαυνόμενος ἀπὸ ἀκολάστους ὁρμας περιήρχετο κάποτε τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Αφοῦ δε ἀπεπλάνησε μίαν παρθένον, προοριζομένην νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, κατέστησεν αὐτὴν ἐπαίσχυντον ἀντικείμενον τῆς ἀσελγούς ἀπολαύσεως τοῦ. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον φεύγει κρυφίως ὁ νέος μετὰ τῆς ἀποπλανηθείσης εἰς τὸ Βυζάντιον. Αὐτὸ το

περιστατικόν μόλις το έμαθεν ο θεσπέσιος Ιωάννης ελυπήθη πάρα πολύ και, κατά την παροιμίαν, πάντα λίθον εκίνει φροντίζων μετά σπουδής και όσον το δυνατόν συντομώτερον να αναστήση τα δύο εκείνα πλάσματα από τον ηθικόν θάνατον

Μετά παρέλευσιν αρκετού χρόνου διηγείτο ο Μακάριος μίαν ψυχωφελή ιστορίαν εις κάποιον κληρικόν συμπτωματικώς δε ανέφερε και την υπόθεσιν του νέου εκείνου, όστις έδρασεν ως όργανον τών νεανικών του επιθυμιών. Μόλις ήκουσαν αυτό μερικοί εκ των παρευρισκομένων, ως από συμφώνου με ένα στόμα κατηγορούν και απεδοκίμαζον, ισχυριζόμενοι, ότι αυτό το αμαρτωλόν φαινόμενος του νέου μετά της άλλοτε παρθένου, όχι μόνον την απώλειαν των δύο ψυχών επέφερε, αλλά και πολλών άλλων, εις τους οποίους κατέστη κακόν παράδειγμα.

Αυτούς λοιπόν επιτιμών και Μακάριος, εξ αιτίας της ευκόλου αυτής κατακρίσεως, έλεγε: «Μή πράττετε ούτω, ευλογημένα μου τέκνα, μη κινείτε ευκόλως την γλώσσαν διά νά κατηγορήτε τον πλησίον, διότι τοιουτοτρόπως πράττοντες είναι ενδεχόμενον να περιπέσητε εις δύο κακά το πρώτον είναι η παράβασις της εντολής Εκείνου, όστις διέταξε να μη καταδικάζωμεν, πρίν έλθη ή ωρισμένη ώρα, ουδένα, και ο οποίος είπεν επί πλέον ότι «εν ώ γάρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε» (Ματθ. Ζ', 2), το δε δεύτερον κακόν είναι, ότι, ενώ άγνοείτε την παρούσαν κατάστασιν του συνανθρώπου σας, με μεγάλην ευκολίαν τον καταδικάζετε διά παρελθόντα αμαρτήματα, χωρίς άσφαλώς να γνωρίζετε εάν εξακολουθη να παραμένη εις την αμαρτίαν, διά την οποίαν τον κατακρίνετε, ή εάν διωρθώθη. Δι' αυτό σας συμβουλεύω να αφίνετε την κρίσιν του πλησίον εις τον Παντογνώστην Θεόν, διότι συμβαίνει ενίοτε να γνωρίζωμεν μέν την αμαρτίαν εκείνου, όστις έχει πορνεύσει ή περιέπεσεν εις άλλο σφάλμα, επειδή ετελέσθη φανερώς, να αγνοούμεν όμως την εν κρυπτώ πραγματοποιηθείσαν μετάνοιαν, εις τρόπον ώστε αυτός, τον οποίον ημείς κατακρίνομεν ως πόρνον, νά έχη δικαιωθή ενώπιον του Θεού και να είναι πλέον σώφρων.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ ό Αββās Ιωάννης ό Κολοβός ότι άλλη άρετή ούκ έστιν, ως τò μη έξουθενεΐν.

2. Άδελφός τις ήρώτησε τόν Αββās Ιωσήφ λέγων· τί ποιήσω ότι ούτε κακοπαθήσαι δύναμαι, ούτε έργάσασθαι και δοῦναι αγάπην. Λέγει αὐτῷ ό γέρων' εἰ οὔ δύνασαι τούτων οὔδ' ἐν ποιῆσαι, κὰν τήρησαν τήν συνείδησίν σου μή λογίσιασθαι τί κατὰ τοῦ πλησίον σου κακόν και έξουθενησαι αὐτόν και σωθήσῃ.

3. Άδελφός ήρωτησε τόν 'Αββᾶν Ποιμένα λέγων" πῶς δύναται ἄνθρωπος ἔκφυγεῖν το κατακρίνειν τόν πλησίον; και ἀπεκρίθη ό γέρων ήμεῖς και οἱ ἄδελφοι ήμῶν δύο εἰκόνες ἔσμεν ἢ δ' ἂν ὥρα ό ἄνθρωπος ἑαυτῷ προσέχη και μέμκρηται, εὔρίσκεται ἔντιμος παρ' αὐτῷ ό ἀδελφός αὐτοῦ ὅτε δὲ ἑαυτὸ φαίνεται καλός, εὔρίσκει τόν ἀδελφόν αὐτοῦ κακόν ἐνώπιον αὐτοῦ.

4. Καὶ ἕτερος ἀδελφός ήρωτησε τόν αὐτόν γέροντα λέγων" ταράσσομαι, και θέλω ἀφεῖναι τόν τόπον μου λέγει αὐτῷ ό γέρων' οὐκ εἰσιν ἀληθῆ & ήκουσας λέγει αὐτῷ ό ἀδελφός ναί, Πάτερ" και γάρ και εἶπων μοι ἀδελφός πιστός ἐστι λέγει ό γέρων" οὐχί, τέκνον" οὐκ ἔστι πιστός εἰ γάρ ἦν πιστός, οὐκ ἂν ἔλεγε σοὶ ταῦτα" εἰ γάρ ἀκούσας ό Θεός τῆς φωνῆς τῶν Σοδόμων, οὐκ ἐπίστευσεν, εἰ μή εἶδε τοῖς ὀφθαλμοῖς, οὔδε ήμεῖς ὀφείλομεν πότε πιστεύσαι

τοῖς λεγομένοις. "Ἐφη ὁ ἀδελφὸς καγῶ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου ἀκούσας δὲ ὁ γέρων προσέσχεν ἐν τῇ γῇ καὶ λαβὼν μικρὸν κάρφος, λέγει τῷ ἀδελφῷ τί ἐστὶ τοῦτο; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς κάρφος ἐστὶν' εἴτα προσέσχεν ὁ γέρων εἰς τὴν στέγην τοῦ κελλίου, καὶ εἶπε τί ἐστὶν ἐκεῖνο; ἔφη ὁ ἀδελφὸς δοκὸς ἐστὶ. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων θές εἰς τὴν καρδίαν σου ὅτι ὥς τὸ μικρὸν κάρφος τοῦτο εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι τοῦ ἀδελφοῦ σου, αἱ δὲ οἰκείαί σου ὥς ἡ δοκὸς αὕτη" εἰ οὖν προσέχεις ταῖς σαῖς, οὐδὲν τὰς ἐκείνου λογίσῃ.

5. Εἶπεν καὶ αὐτός, ὅτι ἀδελφὸς ἠρωτησε τὸν Ἀββᾶς Μωϋσὴν λέγων" ποῖω τρόπο νεκροὶ ὁ ἄνθρωπος ἑαυτὸν ἀπὸ τὸν πλησίον ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων" ἔὰν μὴ θῇ ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἤδη τριετίαν ἔχει ἐν τῷ μνημεῖα, οὐ φθάνει εἰς τὸν λόγον τοῦτον.

6. Ἦλθον πότε ἀδελφοὶ δύο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ καὶ ἠρωτησεν αὐτὸν δεῖς λέγων Ἀββᾶ, ἐγὼ ζευγάρια νηστεύω, καὶ ζευγὸς ψωμίων ἔσθιω' ἄρα σῶζομαι ἢ πλανῶμαι ; εἶπε δὲ καὶ ὁ ἄλλος Ἀββᾶ, ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ ἔργου χειροῦ μου δύο κερατίων τὴν ἡμέραν, καὶ κρατῶ διὰ τὴν τροφήν μου μικρὰ τουμῖα, τὰ δὲ ἄλλα εἰς ἀγάπην δίδωμι ἄρα σῶζομαι ἢ πλανῶμαι ; ὁ δὲ γέρων οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καίπερ πολλὰ παρακαλοῦσι, Μετὰ δὲ τέσσαρας ἡμέρας ἠβουληθησαν ἀναχωρῆσαι" οἱ δὲ κληρικοὶ παρεκάλουν αὐτοὺς λέγοντες· μὴ θλιβῆτε, ἀδελφοί, δ' ἐὸς παρέχει ὑμῖν τὸν μισθόν' οὕτως ἐστὶν ἡ συνήθεια τοῦ γέροντος' οὗ ταγίως λαλεῖ, ἂν μὴ πληροφόρησιν αὐτὸν ὁ Θεός. Εἰσῆλθον οὖν οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπον αὐτῷ Ἀββᾶ, εὗξαι ὑπὲρ ἡμῶν ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς ἀπελθεῖν θέλετε καὶ ἀπεκρίθησαν, ναὶ καὶ ἀναλαβὼν τὰς πράξεις αὐτῶν ἐν ἑαυτῷ, γράτων ἐπὶ τὴν γῆν ἔλεγε: Παμβῶ, δύο νηστεύων, καὶ ζευγὸς ψωμίων ἔσθιων· ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται Μοναχός; Οὐχί· καὶ Παμβῶ, ἐργάζεται δύο κερατίων καὶ δίδωσιν αὐτὰ ἀγάπην ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται Μοναχός, οὐπω' εἶπε δὲ αὐτοὺς κάλαι μὲν αἱ πράξεις ἐὰν δὲ φυλάξης τὴν συνείδησιν ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, οὕτω σῶζῃ καὶ πληροφορηθέντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

7. Ἐλεγεν ἡ Μακαρία Συγκλητική, ὅτι καὶ στήκων βλεπέτω μὴ πέση καὶ μὲν γὰρ πεσῶν, μίαν ἔχει φροντίδα τοῦ ἀναστῆναι καὶ δὲ στήκων, φυλασσέσθω τοῦ μὴ πεσεῖν καὶ γὰρ τὰ παραπτώματα διάφορα καὶ ὁ μὲν πεσῶν, τοῦ μὲν στήκειν ἐστέρηται" κείμενος δὲ οὗ πάνυ τί ἐβλάβη· ὁ δὲ ἐστὼς μὴ εὐτελιζέτω, μὴ πεσῶν εἰς κατώτερον κατενεχθῇ βόθρον, καὶ τελείως διαφθαρή· εἶκος γὰρ ὑπὸ τοῦ βάθους τοῦ βόθρου καὶ τὴν κραυγὴν ἡττηθεῖσαν καὶ ἀποκρυβείσαν, μηδὲ δύνασθαι βοήθειαν αἰτησαι, καθὰ φησι καὶ ὁ Μέγας Λαβίδ: «Μὴ καταπιέτω με βυθὸς" μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμὲ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ». Ὁ πρῶτος πεσῶν, ἔμεινεν δρᾶ σὺ μὴ καταπεσῶν, βρῶμα γένη θηρίων καὶ πεσῶν οὐκ ἄσφαλιζεται τὴν θύραν, σὺ δὲ μηδόλως νυστάξης, ἀλλ' αἰεὶ τὸ θεῖον ἐκεῖνο μελώδει ρητόν, τὸ φάσκον' «φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον»,

8. Ἀνὴρ Ἅγιος θεωρήσας τινὰ ἀμαρτήσαντα, κλαύσας πικρῶς εἶπεν οὗτος σήμερον, καγῶ πάντως αὔριον, καὶ οὗτος μὲν πάντως μετανοεῖ, ἐγὼ δὲ οὐ πάντως μετανοῶ.

Ερμηνεία

ΕΙΠΕΝ ὁ Αββάς Ιωάννης ὁ Κολοβός: δεν υπάρχει ἄλλη ἀρετὴ ευγενεστέρα, ὅπως ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν πραγματοποιεῖ ὅποιος δεν εξευτελίζει τὸν πλησίον.

2. Αδελφός ἠρώτησε τὸν Αββάς Ιωσήφ τι νὰ κάνω, διότι οὔτε νὰ κακοπαθῶ δια τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ἢ μπορῶ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ εργασθῶ καὶ νὰ δώσω ἐλεημοσύνην. Εἰς ἀπάντησιν ὁ γέρων τοῦ λέγει: «Εάν δεν ἤμπορης νὰ κάνης τίποτε ἀπὸ αὐτά, τουλάχιστον διατήρησαν τὴν συνείδησίν σου καθαρὰν ἀπὸ λογισμοὺς κατακρίσεως ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ἀπόφευγε νὰ τὸν ταπεινώνης. Τοιουτοτρόπως ἀσφαλῶς θὰ σωθῇς».

3. Αδελφός ήρωτησε τον Αββάν Ποιμένα: «Πώς μπορεί ένας άνθρωπος να αποφύγει την κατάκρισιν του πλησίον;» Ο γέρων απήντησεν ως εξής: «Ημείς και οι αδελφοί μας αποτελούμεν δύο εικόνas. Εφ' όσον δε ο άνθρωπος προσέχει τον εσωτερικόν του βίον και αυτοκατηγορείται, τότε βλέπει καλόν και έντιμον τον αδελφόν του εφ' όσον όμως αυτοκολακεύεται και θεωρεί τον εαυτόν τον καλόν, τότε ευρίσκει, ότι ο αδελφός του είναι κακός».

4. Ένας άλλος αδελφός ήρωτησε τον ίδιον γέροντα: «Ταράσσομαι και θέλω να εγκαταλείψω τον τόπο μου». Του απαντά ο γέρων: «Δεν είναι αληθή αυτά, που ήκουσας εναντίον του πλησίον σου μη φεύγης λοιπόν». Ο αδελφός επαναλαμβάνει: «Και όμως είναι αληθή, γέροντα, διότι ο αδελφός που με επληροφόρησεν είναι αξιόπιστος και έχει φόβον Θεού». Απαντά πάλιν ο γέρων: «Όχι, τέκνον μου, δεν είναι πιστός διότι εάν ήτο πιστός δεν θα σου έλεγεν αυτά τα πράγματα και ίδιος ο Θεός δεν έδωσεν εμπιστοσύνην ακούσας τας αισχράς κραυγας των κατοίκων των Σοδόμων, αλλ' επείσθη μόνον εφ' όσον είδε την κατάστασιν με τους οφθαλμούς του πώς λοιπόν ημείς να βασιζώμεθα εις τα λεγόμενά τινος;» Είπεν ο αδελφός: «Και εγώ είδον με τους οφθαλμούς μου τον αδελφόν αυτόν να αμαρτάνη»,

Μόλις ήκουσεν αυτό ο γέρων έρριψε το βλέμμα του προς την γην και αφού έλαβεν ένα μικρό ξυλαράκι, το επέδειξεν εις τον αδελφόν και του λέγει: «Τι είναι αυτό;» Ο αδελφός απήντησε: «Ξυλαράκι». Εν συνεχεία ο γέρων έρριψε το βλέμμα του προς την στέγη του κελλίου και υποδεικνύων μίαν δοκόν, λέγει: «Αυτό τί είναι ;» Ο αδελφός απήντησε, «Δοκός». Και τότε απαντά διδακτικώτατα ο γέρων: «Πίστευσε είλικρινώς, ότι ως αυτό το μικρό ξυλαράκι είναι αι αμαρτίαι του αδελφού σου, αι δε ίδικαί σου όπως αυτή η δοκός. Εάν λοιπόν προσέχης τας προσωπικάς σου αμαρτίας, καθόλου δεν θα σκέπτεσαι τας αμαρτίας εκείνου».

5. Ο ίδιος πάλιν είπεν, ότι ένας αδελφός ήρωτησε τον Αββάν Μωύση «Κατά ποιον τρόπον απονεκρώνεται ο άνθρωπος από τον πλησίον, ώστε να μη υπάρχη δι' αυτόν;» Και απήντησεν ο 'Αββάς Μωϋσής «Εάν ο άνθρωπος δεν βάλη εις την καρδίαν του την σκέψιν, ότι ευρίσκεται νεκρός τριετίαν ολόκληρον εις τον τάφον, δεν φθάνει ποτέ εις την κατάστασιν αυτήν».

6. Ηλθον κάποτε δύο αδελφοί εις τον Αββάν Παμβώ· τότε και είς εξ αυτών ηρώτησεν: «Εγώ νηστεύω δύο ημέρας εν συνεχεία και την τρίτην τρώγω δύο μικρά ψωμάκια: άραγε με την τακτικήν μου αυτήν υπάρχει ελπίς να σωθώ ή πλανώμαι;» Εν συνεχεία και ο άλλος ήρωτησεν: «Εγώ, Αββά, συντηρούμαι από το κέρδος του εργοχείρου μου έκ του οποίου κερδίζω δύο κεράτια (1) την ημέραν, και κρατώ διά την τροφήν μου μικρά νομίσματα, τα δε υπόλοιπα τα δίδω εις τους αδελφους ελεημοσύνην άραγε δια του τρόπου αυτού σώζομαι, ή ευρίσκομαι εις την πλάνην;» Ο γέρων όμως ουδόλως απήντα εις τας ερωτήσεις αυτάς, μ' όλον ότι πολύ τον παρεκάλουν. Μετά λοιπόν από τέσσαρας ημέρας, αφού παρέμειναν άπρακτοι, απεφάσισαν οι αδελφοί να αναχωρήσουν.

Τα μέλη της συνοδίας του γέροντος, οι κληρικοί, παρηγόρουν τους αδελφούς: «Μη στενοχωρηθήτε, αδελφοί, έλεγον ο Θεός θα σας προσφέρει την αμοιβήν διά τον κόπον σας εκ της επισκέψεως αυτής αυτή είναι η συνήθεια του γέροντος, να μη απαντά αμέσως δι'

όσα ζητήματα τον έρωτούν, εάν προηγουμένως δεν τον πληροφορήση περί τούτων ο Θεός».

Αφού με αυτούς τους λόγους ηρέμησαν οι επισκέπται εισήλθον εις το κελλί του γέροντος, διά να τον αποχαιρετήσουν και του είπον: «Αββά, να εύχεσαι και δι' ημάς». Ο γέρων τους ήρώτησε: «Θέλετε να φύγετε;» «Μάλιστα» απήντησαν εκείνοι. Σκεφθείς τότε ο Αββάς τα έργα των δύο εκείνων αδελφών ήρχισε να ομιλή, ενώ συγχρόνως έγραφεν επί του εδάφους: ιδού δε τι έλεγε μόνος του: «Παμβώ, να νηστεύη κανείς δύο ημέρας συνεχώς και να τρώγη εν συνεχεία την τρίτην δύο μικρά ψωμάκια, άραγε διά του τρόπου αυτού καθίσταται τέλειος Μοναχός; Όχι ακόμη!» Και πάλιν ήρώτησε: «Παμβώ, όταν εργάζεται κανείς και κερδίζει δύο κεράτια, προσφέρει δε αυτά εξ αγάπης προς τον πλησίον του ως ελεημοσύνην, άραγε δια του τρόπου αυτού καθίσταται κανείς τέλειος Μοναχός ; "Όχι ακόμη !»

Τότε, ώς να συνήρχετο από έκστασιν, απευθύνεται προς τους αδελφούς και λέγει: «Καλά και θεάρεστα τα έργα εάν όμως κατορθώση κανείς να διατηρήση και την συνείδησίν του καθαράν από φθόνον και άλλας κακίας απέναντι του αδελφού του, ασφαλώς διά του τρόπου αυτού θα σωθή». Οι αδελφοί πλήρεις χαράς διά την πληροφορίαν, που εδέχθησαν εις την ψυχήν των, ανεχώρησαν!

7. Η μακαρία Συγκλητική έλεγεν «Εκείνος, ο οποίος ίσταται εις την αρετήν, άς προσέχη μη πέση. Εκείνος, ο οποίος έπεσεν εις την αμαρτίαν, μίαν φροντίδα έχει, να αναστηθῇ πάλιν διά της μετανοίας αυτός όμως που παραμένει, πρέπει να φυλάγεται διαρκώς, διά να μη πέση, διότι και τα παραπτώματα, εις τα οποία είναι ενδεχόμενον να πέση, είναι διάφορα. Αυτός, που περιέπεσεν εις την αμαρτίαν, έστερήθη της χαράς να ίσταται εις το ύψος της αρετής παραμένων δε τραυματισμένος δεν έζημιώθη πάρα πολύ.

Εκείνος όμως, όστις παραμένει εις το επίπεδον της αρετής όρθιος, εάν δεν αυτομηδενίζεται, εάν δεν ταπεινούνται, είναι ενδεχόμενον να καταπέση εις βόθρον βαθύτερον και να διαφθαρή καθ' ολοκληρίαν· διότι είναι φυσικόν το βάθος του βόθρου (δηλαδή η πτώσις) να νικά οϊανδήποτε γοεράν επίκλησιν βοηθείας και να την αποκρύπτῃ, ώστε να μη δύναται να ζητήσῃ βοήθειαν, όπως ακριβώς λέγει και ο Δαβίδ: «Μη καταπιέτω με βυθός μηδέ συσχέτω επ' εμέ φρέαρ το στόμα αυτού». (Ψαλμ. ξη' 16). Εκείνος, που έπεσε πρώτος από σέ, παρέμεινεν εις την κατάστασιν αυτήν και δεν χειροτέρευσεν η θέσις του πρόσεξε συ μη τυχόν, όταν καταπέσης, γίνῃς τροφή των νοητών θηρίων. Εκείνος που έπεσε δέν φρουρεί την θύραν της ψυχής του (δηλ. δεν προσέχει τους λογισμούς του): συ όμως καθόλου μή νυστάξης, μη μετριάσης την προσοχήν σου, αλλά πάντοτε να υποψάλης το θείον εκείνο ρητόν, που λέγει· «φώτισον τους οφθαλμούς μου, μήποτε υπνώσω εις θάνατον» (Ψαλμ. ιβ' 3) (').

8. Ένας Άγιος Ασκητής μόλις αντελήφθη κάποιον, ο οποίος ημάρτησεν, έκλαυσε πικρώς και είπεν: «Αυτός έπεσε σήμερα, εγώ δεν αποκλείεται να πέσω αύριον. Και αυτός μέν οπωσδήποτε μετανοεί, εγώ όμως δεν είμαι βέβαιος, ότι ασφαλώς θα μετανοήσω».

Γ'. Αντιόχου του Παντέκτου

Ὁ κατακρίνειν τὸν πλησίον χειρόν πάντων ἐστὶ τῶν παθόν' οὗ μόνον γὰρ ἔνοχον βαρυτάτης κολάσεως τὸν κατακρίνοντα ἀπεργάζεται, ὡς τὴν τοῦ Θεοῦ ἄξιαν προαρπάζοντα, καὶ ἀντίθεον ὡς εἶπεν ἐν τοῦτα γενόμενον, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκεῖνο, εἰς καὶ τὸν ἕτερον κατακρίνει καὶ ἑαυτὸν περιπεσεῖν, τῆς τοῦ Θεοῦ σκέπης καὶ βοηθείας, διὰ τὸ κατακρίνειν, γυμνούμενος καὶ ὁ μὲν κατακρινόμενος ἐλαφροῦται τοῦ βάρους, εἰ οὐ δυσανασχετεῖ πρὸς τὸν κατακρίναντα ὁ δὲ κατακρίνων εἰς ἑαυτὸν ἐπισπᾶται τὸ ἐκείνου φορτίον, καθὰ ἡμῖν καὶ Φαρισαῖος καὶ ὁ Τελώνης ὑπέδειξαν τοῦτο σαφέστατα.

Ερμηνεία

ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ τοῦ πλησίον εἶναι χειρότερα ἀπὸ ὅλα τα πάθη ὅχι μόνον διότι καθιστᾷ τὸν κατακρίναντα ἔνοχον αὐστηροτάτης τιμωρίας, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ οὗτος μετὰ θράσους ἀρπάζει ἐκ τῶν προτέρων τὸ ἀξίωμα τοῦ Θεοῦ ὡς Δικαστοῦ, τὸ ὁποῖον μόνον Εκείνος ἔχει καὶ καθίσταται, τρόπον τινά, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἀντίθεος, ἀλλὰ καὶ διότι, ἀπογυμνούμενος τῆς Σκέπης καὶ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ, ἐξ αἰτίας τῆς κατακρίσεως, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ περιπέσῃ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ σφάλμα, διὰ τὸ ὁποῖον κατακρίνει τὸν ἀδελφόν του. Καὶ ἐκεῖνος, πού κατακρίνεται, εἰς τὸν γογγύζῃ κατὰ τοῦ κατακρίνοντος, ὠφελεῖται ψυχικῶς, διότι μετριάζεται τὸ βάρος τῆς αμαρτίας ἐξ ἀφορμῆς τῆς περιφρονητικῆς εἰς βάρος τοῦ κατακρίσεως αὐτός ὅμως πού κατακρίνει, ἀναλαμβάνει ἐπάνω του καὶ τὸ φορτίον τῆς αμαρτίας τοῦ κατακρινομένου, ὅπως ἀκριβῶς δηλοῦται τοῦτο σαφέστατα εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ἐν πολλοῖς ὧν κόποις, ἐὰν ἤδη τινὰ ἐν πάσῃ ἀμαρτία ἢ ἀμελεῖα ὄντα, καὶ ἐξουδενώσῃ αὐτόν, εἰς μάτην ἐστὶ πᾶσα ἡ μετάνοια αὐτοῦ, ὅτι ἀπέρριψε μέλος Χριστοῦ, κρίνας αὐτό, καὶ μὴ ἐάσας τὸ κρίμα τὰ κριτὴ καὶ Θεῷ, μηδὲ προσχῶν ταῖς οἰκείαις ἀμαρτίαις. Πάντες γὰρ ἐν τῷ παρόντι βίω, ὡς ἐν ἰατρείῳ ἐσμέν, ὁ μὲν πονῶν τὸν ὀφθαλμόν, ὁ δὲ τὴν χεῖρα, καὶ δὲ σύριγγα ἔχων καὶ ὅσα εἰσὶ τῶν ἀσθενημάτων καὶ εἰσὶν ἐξ αὐτῶν τραύματα ἤδη θεραπευθέντα" ἀλλ' ὅταν φάγῃ τί τῶν βλαπτόντων καὶ δὲ ταῦτα θεραπευθεῖς, πάλιν ἀναλύεται. Οὕτως ἐστὶ καὶ δὲν μετανόια ὧν, καὶ κρίνων ἢ ἐξουθενῶν τινά, πάλιν γὰρ ἀναλύει τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ τῶν γὰρ ἐν τῇ τρεῖς ὄντων, διάφορα ἀσθενήματα ἐχόντων, ἐὰν καὶ εἰς περὶ τοῦ οἰκείου πάθους βοᾷ, μὴ τί ἕτερος ἔρει, διατὶ βοᾷς; Οὐχὶ ἕκαστος περὶ τοῦ ἰδίου ἐννοεῖ; Οὐ. τῶς εἰ ἦν πάθος τῶν ἀμαρτιῶν μου, οὐκ ἂν ἔβλεπον εἰς ἄλλον ἀμαρτάνοντας πάντες γὰρ οἱ ἐν ἰατρείῳ ἀνακείμενοι, πρὸς τὸν ἱατρῶν ἕκαστος φυλάττει ἑαυτόν, μὴ ἐσθίων τὸ βλάπτουν τὸ τραῦμα αὐτοῦ τίς δ' ἐστὶν καὶ μὴ ἔχων τραῦμα;

2. Πᾶς γὰρ καὶ μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα ἀμαρτήσας, οὐ δύναται ἀμεριμνησαι, ὑπὸ μετάνοιαν ὧν, καὶ καν ποιήσῃ δυνάμεις μεγάλας καὶ λάσεις, καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, καὶ ἔχῃ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ἐφ' ὅσον ἡμαρτεν, οὐ δύναται ἀμεριμνησαι, ὅτι ὑπὸ μετάνοιαν ἐστὶ. Τί δὲ ἐστὶ τὸ ἡμαρτεν; ἢ ἐμπεσῶν τῷ σώματι εἰς πορνείαν, εἴτε κατὰ φύσιν, εἴτε παρὰ φύσιν, ἢ τὸ ὀφθαλμὸν σῶμα ἐμπαθῶς ἐθεάσατο, ἢ κλέψας, ἢ ἐν τινὶ κλαπεῖς τῶν λοιπῶν ἀμαρτημάτων, ἢ καὶ μέχρι τοῦ γεύσασθαι τινὸς λάθρα, περιβλεπόμενός του μὴ δράσθαι ὑπὸ τινός, ἢ ἐτέρου θέντος τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ περιεργασάμενος τί ἔχει, καὶ γὰρ ταῦτα ποιῶν, τὸν Ἰησοῦν ὑβρίζει. Καὶ εἶπεν αὐτῷ τις, τοσαύτην ἔχει ἀκρίβειαν, Πάτερ; καὶ ἀπεκρίθη δὲν τρόπον ὁ

διορυγὴν ποιήσας εἰς τοῖχον καὶ χρήματα λαβὼν, ἥπατηθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οὗτος ὁ γὰρ ἐκεῖνον νικήσας, καὶ τοῦτον ἐνίκησεν ὁ γὰρ ἐν μικροῖς ἡττώμενος, καὶ ἓνα μεγάλους ἡττᾶται.

3. Ἐὰν Ῥδης πρόσκομμα τοῦ ἀδελφοῦ σου, μὴ ἐξουδενώσης αὐτόν, ἵνα μὴ ἐμπέσης εἰς χειρας τῶν ἐχθρῶν σου πρόσεχε μήποτε ὀνειδίσης τινὰ διὰ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ βλάβης τὴν ψυχὴν σου,

4. Τῷ Ἀγίῳ Πέτρῳ τῷ Ἀποστόλῳ ἔδειξεν ὁ Θεὸς μηδένα ἄνθρωπον ἡγείσθαι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον, ἐπειδὴ ἡγιασθὴ αὐτοῦ ἡ καρδία, διὰ τοῦτο ἡγιασθὴ ὅλος ὁ ἄνθρωπος" τῷ δὲ ἔχονται τὴν καρδίαν εἰς τὰ πάθη, οὐδεὶς παρ' αὐτῷ ἡγιασται, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάθη τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, νομίζει πάντα ἄνθρωπος εἶναι καὶ κὰν εἴπῃ αὐτῷ τις, ὅτι ὁ δεῖνα ὁ ἄνθρωπος καλὸς ἐστίν, εὐθέως ὀργίζεται ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοί, φυλάξατε ἑαυτοὺς μὴ ψέξαι τινὰ, μήτε ἐν τῷ στόματι, μήτε ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν.

5. Ἐὰν ἡ ἐξουδέγωσις πολεμὴ τὴν καρδίαν σὸν τοῦ ἐξουδενώσαι τὸν πλησίον, μνήσθητι ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς παραδίδωσι σὲ εἰς χειρας τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ ἀναπαύῃ" τοῦτο γὰρ γίνωσκε, ὅτι ἄνθρωπος ἔχων κατηγορίαν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, μακρὰν ἔστιν ἀπὸ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ἓνας ἄνθρωπος, ευρισκόμενος εἰς αξιέπαινον μέτρον πνευματικῆς προσπάθειας, ἴδῃ κάποιον νὰ ευρίσκεται εἰς τὴν αμαρτίαν ἢ νὰ εἶναι αμελής καὶ περιφρονήσῃ ἢ προσβάλλῃ τὸν τοιοῦτον, αὐτὸς κατέστρεψεν ὅλον τὸ ἔργον τῆς δικῆς του μετανοίας, διότι ἐπέταξεν ἓνα μέλος ἀπὸ το Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καταδικάσας αὐτὸ καὶ μὴ ἀφίσας τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως εἰς τὸν ἀδέκαστον Κριτὴν καὶ Θεόν, οὔτε ενδιαφερθεὶς διὰ τὰς ἰδικὰς του αμαρτίας. Διότι ὅλοι, κατὰ τὴν περίοδον τῆς παρούσης ζωῆς, εἴμεθα ὅπως οἱ ἀσθενεῖς εἰς τὴν αἰθουσαν ἀναμονῆς ἰατροῦ: ἄλλος υποφέρει ἀπὸ τὸν οφθαλμόν του, ἄλλου πονεῖ ἡ χεὶρ, ἄλλος ἔχει συρίγγιον, καὶ ἐν γένει ἀπὸ ὅσας ἀσθενείας υπάρχουν, υποφέρουν οἱ ἀσθενεῖς αὐτοὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ τραύματα αὐτὰ ἔχουν πλέον θεράπευθῇ ἀλλ' ὅταν ὁμως ἐκεῖνος, πὺ ἐθεραπεύθῃ ἀπὸ αὐτὰ, φάγῃ κάτι ἐκ τῶν ὁσῶν βλάπτουν, τότε καὶ ἀσθενὴς ἐπανέρχεται εἰς τὴν προτέραν του κατάστασιν.

Τοιοτοτρόπως συμβαίνει καὶ με ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν μετανοίας, καὶ κατακρίνει ἢ περιφρονεῖ κάποιον ὁ τοιοῦτος καταστρέφει πάλιν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ· διότι εἰάν, μεταξύ τῶν ευρισκομένων εἰς ἰατροῖον καὶ μαστιζομένων ὑπὸ διαφόρων ἀσθενειῶν, ἀναστενάξῃ κάποιος διὰ τὸ προσωπικόν του πάθος, θὰ του εἴπῃ καὶ ἄλλος διατὶ ἀναστενάξεις; Μήπως ὁ καθεὶς τὴν προσωπικῆς του ἀσθενείαν δὲν σκέπτεται; Τοιοτοτρόπως θὰ ἐπρεπε νὰ πράττω καὶ διὰ τὰ πάθη τῶν αμαρτιῶν μου, ὁπότε δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παρατηρῶ ἄλλον αμαρτάνοντα: διότι ὅλοι οἱ ἀναμένοντες εἰς ἰατροῖον, πρὸς τὸν ἰατρὸν ἐπιφυλάσσονται νὰ μιλήσουν καὶ νὰ ἐκθέσουν τὴν ἀσθενείαν των, χωρὶς, ἐν τῷ μεταξύ, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ τρώγῃ αὐτό, πὺ βλάπτει τὴν πληγὴν του. Ποῖος δὲ εἶναι ἐκεῖνος, πὺ δὲν ἔχει τραῦμα;

2. Ὁ καθεὶς λοιπόν, πὺ ἡμάρτησε μετὰ τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, δὲν δύναται νὰ ἀδιαφορή, διότι ευρίσκεται ὑπὸ μετάνοιαν καὶ εἰάν ἀκόμη πραγματοποιήσῃ μεγάλα θαύματα, καὶ θεράπευσι ἀσθενεῖς, καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, καὶ ἀποκτήσῃ ὅλην τὴν θείαν γνώσιν, ἐφ' ὅσον ἡμάρτησε, δὲν δύναται νὰ ἀδιαφορήσῃ, διότι τελεῖ ὑπὸ τὴν θεραπείαν τῆς μετανοίας.

Τι σημαίνει δε, ότι ήμάρτησεν; Ἡ ότι περιέπεσε διά του σώματός του εἰς την πορνείαν, (εἴτε αμαρτάνων κατὰ τους ὅρους της φύσεως εἴτε ασελγῶν παρὰ φύσιν), ἢ ὅτι διά του οφθαλμοῦ φιληδόνως παρετήρησε το σῶμα ἄλλου ἀνθρώπου, ἢ ὅτι ἐκλεψε, ἢ ὅτι παρεσύρθη εἰς ἐν ἐκ των υπολοίπων αμαρτημάτων, ἢ ὅτι ἀκόμη εδοκίμασε κρυφίως φαγητόν, προσέχων νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς ὑπὸ οὐδε νός, ἢ ὅτι περιειργάσθη τι ἔχει το ἐπανωφόρι ἄλλου, το ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε κάπου τοποθετήσει αὐτὸς λοιπόν, που κάνει αὐτά, υβρίζει τον Ἰησοῦν.

Ακούων ἐκ των ἀκροατῶν κάποιος ἠρώτησεν αὐτόν: «Ποιός, πάτερ μου, τηρεῖ τόσῃν ἀκρίβειαν εἰς τὴν ζωὴν του;» Ὁ γέρων τότε ἀπήντησεν: «ὅπως ἀκριβῶς ἐνίκηθη ὑπὸ του ἐχθροῦ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἤνοιξε τρύπαν εἰς τοῖχον καὶ ἐκλεψε χρήματα, τοιοῦτοτρόπως νικάται καὶ αὐτὸς που δὲν τηρεῖ ἀκρίβειαν εἰς τὴν ζωὴν του· διότι ὁ ἴδιος ὁ Διάβολος ἐνίκησε καὶ ἐξηπάτησε καὶ τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεῦτερον, Αὐτὸς δε, που νικάται εἰς μικρὰ σφάλματα, θὰ νικηθῇ καὶ εἰς μεγαλύτερα, διότι δὲν συνηθίζει νὰ ἀνθίσταται»,

3. Εἰάν ἀντιληφθῇς ἐλάττωμα του ἀδελφοῦ σου, μὴ περιφρονήσης καὶ προσβάλῃς αὐτόν, διὰ νὰ μὴ περιπέσης εἰς τὰς χεῖρας των ἐχθρῶν σου (του διαβόλου). Πρόσεχε μήπως εἰρωνευθῇς κανένα διὰ τὴν ἐμφάνισίν του καὶ βλάβῃς τοιοῦτοτρόπως τὴν ψυχὴν σου.

4. Εἰς τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον Πέτρον ἐφάνέρωσεν ὁ Θεός, ὅτι κανένα ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ νομίζῃ με μολυσμένον ἢ ἀκάθαρτον: ἐφ' ὅσον ἡγιασθῇ ἡ καρδιά του, ολόκληρος ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἁγιασθῇ. Ἐκεῖνος δε, του ὁποῖου ἡ καρδιά ὑπηρετεῖ τὰ πάθη, νομίζει κάθε ἄνθρωπον ὁμοῖόν του, διότι τὸν κρίνει κατὰ τὸ περιεχόμενον τῆς καρδίας του. Ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, φθάνει μέχρι του σημείου νὰ ὀργισθῇ, εἰάν κάποιος τοῦ εἴπῃ: «Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι καλός». Σεῖς δε ἀγαπητοί μου, προσέξατε μὴ κατηγορήσητε κανένα, ὄχι μόνον διὰ λόγου, ἀλλὰ οὔτε καὶ κατὰ διάνοιαν ἀκόμη.

5. Εἰάν πολεμήσῃς ἀπὸ τὸν λογισμὸς τῆς περιφρονήσεως του ἀδελφοῦ σου καὶ ἐπιθυμῇς νὰ τὸν προσβάλῃς, νὰ ἐνθυμήσῃς τότε, ὅτι δι' αὐτό σε παραδίδει ὁ Θεός εἰς τοὺς ἐχθρούς σου: ἡ σκέψις αὕτη θὰ σε ἡσυχάζῃ. Διότι αὐτὸ μόνον γινώριζε, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, που κατηγορεῖ τὸν ἀδελφὸς του, εὐρίσκεται μακρὰν ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν του Θεοῦ (δηλ. εἶναι ἀνάξιος νὰ τὸν λυπηθῇ διὰ τὰ σφάλματά του ὁ Θεός):

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΑΔΕΛΦΕ, ὅταν ἀκούσης τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας, ἐν ἀρχῇ μὲν, εἰδικῶς ἐπ' ἐκείνοις γεγεννημένην πίστευε, νυνὶ δὲ νοητῶς ἐπ' ἐμοὶ καὶ σοὶ γενομένην εὕρησεις" ἰδοὺ γὰρ διὰ τοῦ Βαπτίσματος τῆς Ἐκκλησίας ἀναγεννηθέντες, καὶ ἐν τῷ Παραδείσῳ ταύτης τεθέντες, τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀναγεννήσαντος ἡμᾶς παρέβημεν καθότι τοῦ Κυρίου κελεῦσαντος πάντας τοὺς ὁμοπιστοὺς ἀγαπᾶν, καὶ τὸν ἐκ πάντων ἐρχόμενον καρπὸν ὡς ἀγαθὸν δι' ὑπομονῆς ἐσθίειν, κατὰ τὸ εἰρημένον «ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγῇ» ἡμεῖς τοὺς τοῦ ὀφeos λογισμοῖς χρῆσάμενοι, τοὺς μὲν ὡς καλοὺς ἠγαπήσαμεν, τοὺς δὲ ὡς πονηροὺς ἔμισήσαμεν ὅπερ ἐστὶ τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν, δηλονότι μὴ ὑποφέροντες τὸν πλησίον ἐν τοῖς ἡττήμασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς τροπαῖς ἕκαστον ἐφευρισκόντες καὶ ἐν μὲν τοῖς δοκοῦσι καλοῖς ἀγαπῶντες, ἐν δὲ τοῖς νομιζομένοις κακοῖς μισοῦντες. Τούτου τοῦ ξύλου ἀπογευσάμενος ὁ νοῦς, εὐθέως περιπίπτει τοὺς αὐτοῖς ἡττήμασι, καὶ εὐρίσκει τὴν αὐτοῦ γύμνωσιν διὰ τῆς πονηρᾶς ἐφευρέσεως, ἣν πρῶτον οὐκ ἠπιστατο, διὰ συμπαθείας

ἐπικεκαλυμμένην" ἐκ τούτου ἀκολούθως καὶ κατὰ διάνοιαν θανατούμεθα, οὐχὶ τοῦ Θεοῦ τὸν θάνατον ποιήσαντος, ἀλλὰ τοῦ ἀνθρώπου τὸν πληρὸν μισήσαντος ὁ Θεὸς γὰρ θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλεία ζώντων, οὔτε κινεῖται πάθει ὀργῆς, οὔτε ἐπινοεῖ πρᾶγμα εἰς ἄμυναν, οὔτε ἄλλοιούνται πρὸς τὴν ἐκάστου ἀξίαν' ἀλλὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν, ὑπὸ νόμου πνεῦ ματικοῦ κρίνεσθαι προορίσας. Διὰ τοῦτο οὗ λέγει τὸ Ἀδάμ, «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἐγὼ θανατώσω ὑμᾶς"» ἀλλὰ ἄσφαλιζομενος, τὸν τῆς δικαιοσύνης προλέγει νόμον: μόν, καὶ φησιν" «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» καὶ οὕτω δὲ ἐκάστῳ πράγματι καλῶ τὲ καὶ κακῶ φυσικῶς ἐπακολουθεῖν τὸ δέον ἀπένειμεν, καὶ οὐκ ἐπινοητικῶς ὡς τινὲς νομίζουσιν, οἱ τὸν πνευματικὸν ἀγνοοῦντες νόμον.

2. Ἡμεῖς δὲ οἱ μερικῶς τοῦτον ἐπιστάμενοι, γινώσκειν ὀφείλομεν, ὅτι εἰ τινὰ τῶν ὁμοπιστῶν ὡς κακὸν μισήσωμεν, καὶ ἡμεῖς ὡς κακοὶ ὄντες, ὑπὸ Θεοῦ μισηθησόμεθα καὶ εἰ τινὰ ὡς ἀμαρτωλὸν τῆς μετανοίας ἀποβάλλομεν, καὶ ἡμεῖς ὡς ἀμαρτωλοὶ ὄντες, τῆς μετανοίας ἀποβληθησόμεθα καὶ εἰ οὐκ ἀφίωμεν τῷ πλησίον τα ἀμαρτήματα, οὐδὲ ἡμῖν ἀφεθήσεται.

3. Τοῦτον τὸν νόμον καὶ ὁ νομοθέτης Χριστὸς φανεροποιῶν, εἶρηκε" «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε, καὶ μὴ καταδικάσητε, ἵνα μὴ καταδικασθῆτε ἅφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν». Τοῦτον καὶ ὁ Ἅγιος Παῦλος εἰδὼς ἔλεγεν «ὁ κρίνων τὸν ἕτερον, ἑαυτὸν κατακρίνει» ὁμοίως καὶ ὁ προφήτης «σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» καὶ ἕτερος Προφήτης ὡς ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ «ἔμοι ἐκδίκησις, ἐγὼ ἰνταποδώσω λέγει Κύριος». Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πᾶσα γραφὴ παλαιὰ τὲ καὶ καινὴ, σαφῶς ὑμῖν τοῦτον ὑποδείκνυσι τὸν νόμον ὅπως πνευματικῶν αὐτὸν εὐρόντες καὶ μυστικῶς προωρισμένον, ἐπὶ πάσῃ ἡμῶν τῇ τροπῇ φοβηθέντες, οὐ μόνον προφανῶς, ἀλλὰ καὶ κρυπτῶς ἀγαπᾶν τοὺς ἀδελφοὺς σπεύσωμεν οὐ γὰρ ἔστι Μωσαϊκὸς νόμος τὰ φανερά κρίνων, ἀλλὰ πνευματικὸς καὶ τὰ κρυπτὰ ἐλέγχων" δς καὶ τὸν παλαιὸν ἐπλήρωσε κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου εἰπόντος" «οὐκ ἤλθον καταλύσαι τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι».

4. Ἐνα οὖν σκοπὸν ἔχειν ὀφείλομεν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπῳ, καὶ πρᾶγμα: τί, τὸ, ὑπὸ ἀνθρώπων διαφόρως ἀδικούμενοι, χαίρειν καὶ μὴ λυπεῖσθαι" χαίρειν δέ, οὐχ ἀπλῶς οὐδε ἄκοπως, ἀλλ' ὅτι εὖρομεν ἄφορμην ἀφιέναι τῷ ἀμαρτήσαντι, καὶ λαβεῖν ἅφεςιν τῶν ἡμετέρων ἀμαρτιῶν" αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ ἀληθὴς θεογνωσία, καὶ πάσης γνώσεως περιεκτικωτάτη, δι' ἣς δυνάμεθα παρακαλεῖν τὸν Θεὸν καὶ εἰσακουεσθαι" αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς προσευχῆς καρποφορία, διὰ ταύτης ἡ εἰς Χριστὸν πίστις ἀναδείκνυται, διὰ ταύτης γὰρ ἐξ ὅλης καρδίας ἀγαπᾶν τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτοὺς δυνάμεθα, διὰ ταύτην ὀφείλομεν μετὰ ἀγρυπνίας καὶ πάσης κακουχίας τὸν Θεὸν παρακαλεῖν, ὅπως τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδιά ἀνοιγένηται εἰσδεξῶνται αὐτὴν καὶ μὴ ἀποβάλωσι. Τότε γὰρ καὶ τὴν κρυπτῶς δεδομένην ἡμῖν χάριν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, οὐκετι ἀδήλως, ἀλλ' ἐν πάσῃ πληροφορία καὶ αἰσθήσει ἐνεργοῦσαν εὖρησομεν, διὰ τοῦ ἀφιέναι τοῦ πλησίον τα ἀμαρτήματα. Ταύτης δὲ τῆς ἀρετῆς κωλυτικαὶ εἰσι κακίαι δύο, ἡδονὴ συμμιγεῖσα τῷ σώματι, καὶ κενοδοξία, ἃς χρὴ πρότερον κατὰ γοῦν παραιτεῖσθαι, καὶ οὕτως τὴν ἀρετὴν ταύτην κρατῆσαι.

5. Ταύταις οὖν ἑαυτοὺς προδούντες, μηδένα αἰτιώμεθα μήτε τὸν Σατανᾶς, μήτε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ πολεμήσωμεν τῷ θελήματι, καὶ μὴ καταφρονήσωμεν ἐμφύλιος γὰρ ἔστιν ὁ πόλεμος, καὶ ἐνδοθὲν ἔστι, καὶ οὐδεὶς τῶν ἑξωθεν δύναται συμπολεμῆσαι ἡμῖν' ἕνα ἔχομεν σύμμαχον, τὸν μυστικῶς ἡμῖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἔγκεκρυμμενον Χριστόν, ἀνίκητον καὶ ἀλάθητον συμμαχήσει δὲ ἡμῖν ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ κατὰ δύναμιν ποιήσωμεν ταῦτα δὲ τὰ δύο πολемоῦντα ἡμῖν, τὴν Εὐάν ἡπατησαν καὶ τὸν Ἀδάμ ἐπλανησαν.

6. Ἡ μὲν ἡδονὴ ἔδειξε τὸ ξύλον ὡς καλὸν εἰς βρῶσιν καὶ ὥραϊον τοῦ καταγοῆσαι, ἣ δὲ κενοδοξία, τὸ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν, Καθάπερ οὖν ὁ Πρωτόπλαστος Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ ἥσχυνοντο ἀλλήλους, οὕτω καὶ ἡμεῖς τὴν ἀκακίαν τῶν γοερῶν ὀφθαλμῶν κάποβαλοντες, καὶ ἑαυτοὺς γυμνοὺς δρῶντες ἀλλήλους κατὰ συνείδησιν αἰσχυνομεθα καὶ ἰδοὺ φύλλα συκῆς συρδάπτομεν, ἐξωτέροις βήμασι καὶ σχήμασι, καὶ νοήμασι, καὶ δικαιολογίαις ἔνδυνοντες. “Ὁ δὲ Κύριος κατασκευάζει ἡμῖν τὸ ἐκ δερμάτων ἔνδυμα καί, λέγει: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν, κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν»" καὶ τὰ ἀκόλουθα παραινεῖ λέγων· “Ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τουτέστιν ἐν μνησικακίᾳ, ἢ ἄλλῃ ἀμαρτίᾳ, οὗτος ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἐνταῦθα ἀπολέσας αὐτήν, τουτέστι σταυρώσας, εἰς ζωὴν αἰώγιον εὐρησεὶ αὐτήν.

7. Ὁ ἔχων τί χάρισμα, καὶ συμπάσχει τοῖς μὴ ἔχουσε, διὰ τῆς συμπαθείας φυλάττει τὸ δῶρημα καὶ δὲ ἀλαζών, ἀπολέσει αὐτὸ τοῖς τῆς ἀλαζονείας πειρασμοὺς περικρουόμενος.

8. Τὰ σὰ περιεργάζου καὶ μὴ τὰ ἀλλότρια καὶ οὐ μὴ συληθῇ σου τὸ νοῦ ρὸν ἐργαστήριον.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, όταν ακούσης διὰ τὴν παράβασιν τοῦ Αδάμ καὶ τῆς Εὐας, πρέπει νὰ πιστεύσης, ὅτι πραγματικῶς εἶχε γίνει τότε ἀπὸ ἐκείνους τὸ γεγονὸς ὁμῶς αὐτὸ τῆς παραβάσεως ἐπαναλαμβάνεται μετὰ ταῦτα ἀπὸ μένα, ἀπὸ σένα, ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι βεβαίως κατὰ τρόπον πραγματικόν, ἀλλὰ νοητόν καὶ ἰδοὺ πῶς: διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀνεγεννήθημεν καὶ ἐτοποθετήθημεν εἰς τὸν νοητόν Παράδεισον τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς αὐτόν ὁμῶς τὸν Παράδεισον εὐρεθέντες παρέβημεν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖός μᾶς ἀνεγέννησε διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Ἀλλὰ ποίαν ἐντολὴν παρέβημεν; Ὁ Κύριος διέταξε νὰ ἀγαπῶμεν ὅλους τοὺς ὁμοπίστους ἀδελφούς νὰ θεωρῶμεν δε διὰ τῆς ἀγογγύστου ὑπομονῆς τὰ ἔργα τῶν ὡς καλὸν καρπὸν, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστως νὰ ἐσθίωμεν, συμφώνως πρὸς ἐκεῖνο, πού εἶχεν εἰπεῖ ὁ Θεὸς εἰς τοὺς πρωτοπλάστους «ἀπὸ παντός ξύλου τοῦ ἐν τῷ Παραδείσῳ βρώσει φαγὴ». (Γενεσ. β', 16). Ἡμεῖς ὁμῶς παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς, πού ἐμβάζει εἰς ἡμᾶς ὁ νοητὸς ὀφίς, ἄλλους μὲν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐχαρακτηρίσαμεν καλοὺς καὶ τοὺς ἠγαπήσαμεν, ἄλλους, ἐξ ἀντιθέτου, ἐθεωρήσαμεν κακοὺς καὶ τοὺς ἐμίσησαμεν. Αὕτη ἀκριβῶς ἡ διάκρισις καὶ ὁ διαχωρισμὸς εἰς κακοὺς καὶ καλοὺς εἶναι τὸ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πονηροῦ. Αὐτὸ δε οφείλεται εἰς τὴν ἀρνήσιν νὰ υπομείνωμεν τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον ἡμῶν, ἐξετάζοντες μετὰ προσοχῆς τὴν διαγωγὴν ἐνός ἐκάστου. Ὅσοι δε φαίνονται καλοὶ τοὺς ἀγαπῶμεν: ὅσους δε νομίζομεν, ὅτι εἶναι κακοί, τοὺς μισῶμεν.

Τοὺς καρπούς αὐτοῦ τοῦ δένδρου μόλις δοκιμάσῃ ὁ νοῦς (δηλαδή μόλις σχηματίζωμεν τὰς σκέψεις αὐτές διὰ τὸν πλησίον), ἀμέσως τότε περιπίπτει εἰς τὰ ἴδια ἐκεῖνα σφάλματα, τὰ ὁποῖα κατέκρινε καὶ τότε βλέπει τὴν γύμνωσίν του, ἡ ὁποία προέκυψεν ἀπὸ τὴν πονηράν ἀνακάλυψιν τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ. Αὐτὴν τὴν γύμνωσιν δὲν τὴν ἀντελαμβάνετο προηγουμένως, διότι ἦτο σκεπασμένος με τὴν φιλάδελφον συμπάθειαν. Ἐξ αἰτίας δε τῆς ἀπογυμνώσεως αὐτῆς κατὰ φυσικὴν συνέπειαν θανατούται ἡ διάνοια ἡμῶν, ὅχι διότι ὁ Θεὸς ἐπέβαλε τὸν θάνατον, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος ἐμίσησε τὸν πλησίον. Διότι ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε τὸν θάνατον, οὔτε εὐχαριστεῖται εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν ζώντων, οὔτε κινεῖται ἀπὸ τὸ πάθος τῆς ὀργῆς, οὔτε σκέπτεται νὰ ἀμυνθῇ κατὰ τοῦ κακοῦ, οὔτε μεταβάλλεται ἡ διάθεσίς του ἀπὸ τὴν ἀξίαν ἢ ἀναξιότητα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ὅλα τὰ ἐδημιούργησε με σοφίαν καὶ ἐκάνονισεν ὥστε νὰ ρυθμίζονται ἀπὸ τὸν νόμον τοῦ πνεύματος, δηλαδή τὸν

ηθικών. Δι' αυτό δεν λέγει εις τον Αδάμ, «κατά την ημέραν, που θα γευθήτε του απαγορευμένου καρπού, εγώ θα σάς θανατώσω», αλλά εδραιώνων το θείον αυτό καθεστώς της ηθικής νομοθεσίας, προεξαγγέλλει τον νόμον της θείας Δικαιοσύνης προειδοποιών: «Η δ' αν ημέρα φάγητε, θανάτω αποθανείσθε». (Γενεσ. β', 17). Τοιουτοτρόπως συνέδεσε το καλόν με την αμοιβήν και το κακόν με την τιμωρίαν, ώστε κατά τρόπον φυσικόν να αντιστοιχή η αμοιβή προς την αρετήν και η τιμωρία προς την κακίαν, χωρίς να παρίσταται ανάγκη εις εκάστην περίπτωσηιν ο ίδιος να το επινοή, όπως, εσφαλμένως, νομίζουν όσοι αγνοούν τους ηθικούς νόμους.

2. Ημείς όμως, οι οποίοι γνωρίζομεν, έστω και ατελώς, τους νόμους αυτούς, πρέπει να έχωμεν υπ' όψιν ημών, ότι εάν μισήσωμεν κάποιον από τους όμοπίστους αδελφούς μας, διότι είναι κακός, ασφαλώς θα μάς μισήση ο Θεός, επειδή και ημεείς είμεθα κακοί. Επίσης και εάν κάποιον τον κρίνωμεν με αυστηρότητα ως αμαρτωλόν και δεν τον θεωρήσωμεν άξιον μετανοίας, τότε και ο Θεός ομοίως θα μάς κρίνη και δεν θα μάς αξιώση της μετανοίας. Τέλος εάν δεν συγχωρήσωμεν εις τον πλησίον τα αμαρτήματά του, ούτε και ο Θεός θα συγχωρήση ημάς. Αυτά πρέπει να έχω μεν πάντοτε υπ' όψιν μας.

3. Τον νόμον αυτόν ο Χριστός, ως νομοθέτης, επικυρών είχεν είπει: Μη κρίνετε, διά να μη κριθήτε, μη καταδικάσητε, διά να μή καταδικασθήτε υπό του Θεού συγχωρείτε τους συνανθρώπους σας, διά να σας συγχωρήση ο Θεός. Τον νόμον αυτόν και ο Απόστολος Παύλος εγνώριζε, δι' αυτό και έλεγε: Εκείνος ο οποίος κρίνει τον άλλον, τον εαυτόν του κατακρίνει. Με το αυτο πνεύμα ωμίλησε παλαιότερον και ο Προφητάναξ Δαβίδ: Σύ, Θεέ μου, θα αποδώσης εις έκαστον άνθρωπον την αμοιβήν ή την τιμωρίαν, αναλόγως της ηθικής ποιότητος των έργων του». Και ένας άλλος Προφήτης, ως εκπρόσωπος του Θεού, έλεγεν: Είς εμέ ανήκει το δικαίωμα να επιβάλλω την δικαίαν τιμωρίαν, εγώ θα αποδώσω αναλόγως των έργων εις έκαστον άνθρωπον, λέγει ο Κύριος. Και διά να είπωμεν συντόμως, τόσον η Παλαιά Διαθήκη, όσον και η Καινή με σαφήνειαν μάς υποδεικνύουν τον νόμον αυτόν, ώστε να αντιληφθώμεν, ότι είναι πνευματικός, και αναφέρεται εις τον εσωτερικός άνθρωπον. Δι' αυτό, χωρίς αναβολήν, πρέπει εις όλας τας περιστάσεις να σεβασθώμεν τον νόμον αυτόν και να αγαπήσωμεν τους αδελφούς μας όχι μόνον με εξωτερικές εκδηλώσεις, αλλά με εσωτερικήν ειλικρίνειαν, διότι ο νόμος αυτός δεν ομοιάζει με τον Μωσαϊκόν, που έκρινε μόνον τα φανερώς γινόμενα, αλλ' ως πνευματικός ελέγχει και τας άπραγματοποιήτους σκέψεις των ανθρώπων. Αλλωστε με αυτόν τον πνευματικός νόμον ο Κύριος συνεπλήρωσε τον Μωσαϊκόν, όπως και ο ίδιος είπε: «Ουκ ήλθον καταλύσαι [τον Νόμον], αλλά πληρώσαι» (Ματθ. ε', 17).

4. Ένα λοιπόν σκοπόν οφείλομεν να επιδιώκωμεν παντού και πάντοτε και υπό οιασδήποτε συνθήκας να χαιρώμεθα και να μη λυπούμεθα, οσάκις αδικούμεθα διαφοροτρόπως από τους ανθρώπους. Να χαιρώμεθα δε ούχι απλώς και ως έτυχεν, αλλά διότι μάς δίδεται η αφορμη να συγχωρήσωμεν αυτόν, ο οποίος μάς έλύπησεν, ώστε να λάβωμεν και ημεείς υπό του Θεού άφεσιν αμαρτιών. Αυτή, ή προς τον λυπήσαντα ημάς αδελφόν ανεξικακία, εξασφαλίζει την πραγματικήν γνώσιν του Θεού και περιέχει η γνώσις αύτη όλα όσα οφείλει να γνωρίζη ο άνθρωπος συγχρόνως δε παρέχει εις τον άνθρωπον την δύναμιν, οσάκις παρακαλεί τον Θεόν, να εισακούεται από Αυτόν. Αυτή, η εκ της ανεξικακίας θεογνωσία, είναι ο ωραίος και πολύτιμος καρπός της προσευχής· δι' αυτής φανερώνεται η πίστις, που έχομεν προς τον Χριστόν, διότι δι' αυτής αποκτώμεν την δύναμιν να αγαπώμεν

τον Θεόν εξ όλης της καρδιάς μας και τον πλησίον μας όπως τον εαυτόν μας. Διά την απόκτησιν αυτής της θεογνωσίας οφείλομεν με αγρυπνίας και σωματικήν κακουχίαν να παρακαλώμεν τον Θεόν, ώστε να ανοίξη από συγκίνησιν η καρδιά μας να την δεχθή και να μη την αποδιώξη.

Τότε, όταν αποκτήσωμεν την αρετήν αυτήν, και την χάριν της υιοθεσίας, η οποία μάς εδόθη διά τού Αγίου Βαπτίσματος, κατά μυστικόν τρόπον, θα την αισθανθώμεν να ενεργή εις ημάς, ουχί άφανώς, αλλά με κάθε πληροφορίας και εσωτερικήν αίσθησιν" και τούτο διότι είχομεν την δύναμιν να συγχωρήσωμεν τας αμαρτίας του πλησίον.

Αυτή η αρετή δύο κακίας έχει αντιθέτους, που την εμποδίζουν να εκδηλωθή την σαρκικήν ηδονήν και την κενοδοξίαν. Από αυτές τας κακίας πρέπει να απομακρυνθώμεν ενωρίτερον κατά την διάνοιαν, και ελεύθεροι πλέον να επιδιώξωμεν να αποκτήσωμεν την αρετήν αυτήν.

Όταν λοιπόν εις αυτές τας κακίας προδώσωμεν τους εαυτούς μας (τάς ψυχάς μας), ας μη θεωρώμεν υπεύθυνον κανένα, ούτε τον σαταναν, ούτε τους ανθρώπους, αλλά ας πολεμήσωμεν εναντίον του κακού θελήματος και ας μη υπερηφανευώμεθα. Ο πόλεμος είναι μεταξύ των λογισμών ημών, εσωτερικός, και κανείς, εκτός του εσωτερικού μας ανθρώπου, δεν θα δυνηθή να συμμαχήση μαζί μας εις τον πόλεμον αυτόν. Ένα μόνον σύμμαχον έχομεν, τον Χριστόν, ο οποίος, μετά το Άγιον Βάπτισμα, ευρίσκεται κρυμμένος κατά τρόπον ανεξιχνίαστον, μυστικόν, εντός ημών. Αυτός πράγματι είναι ανίκητος και αλάνθαστος, θα συμμαχήση δε με ημάς εις τον εμφύλιον πόλεμον αυτόν, εάν, όσον δυνάμεθα, εκτελέσωμεν τας εντολάς αυτού.

Αύται δε αι δύο κακίαι, πού μάς πολεμούν, και την Εύαν εξηπάτησαν και τον Αδάμ παραπλάνησαν.

Εκ των δύο αυτών κακιών ή μεν ηδονή παρουσίασε το δένδρον ως κατάλληλον διά να φάγουν τον καρπόν του, και ως ωραίον έργον την βαθυτέραν γνώσιν των πραγμάτων ή δέ κενοδοξία εκέντρισε τους πρωτοπλάστους με την σκέψιν, ότι θα είναι τάχα θεοί, αφού θα γνωρίζουν το καλόν και το κακόν.

Όπως λοιπόν ακριβώς οι πρωτόπλαστοι, ο Αδάμ και η Εύα, έντρέποντο βλέποντες αλλήλους γυμνούς, τοιουτοτρόπως και ημείς, όταν αποβάλωμεν την ακακίαν των νοερών οφθαλμών και αντικρύζωμεν γυμνάς τας ψυχάς μας, η συνείδησίς μας θα μας κάμη να εντρεπώμεθα. Και τότε θα ράβωμεν φύλλα συκής, δηλαδή θα προσπαθώμεν να αποκρύψωμεν την ψυχικήν ημών γυμνότητα με περίεργα λόγια, με σκέψεις, με σχήματα, με δικαιολογίας. Τότε ο Κύριος θα κατασκευάση και θα μας προσφέρει ένδυμα από δέρμα λέγων εις ημάς «εν τη υπομονή υμών κτήσασθε τας ψυχάς ημών» (Λουκ. κβ', 19) και συμβουλεύων ημάς ως εξής: εκείνος ο οποίος θα αντιληφθη, ότι η ψυχή του ευρέθη εις την μνησικακίαν και είς άλλην αμαρτίαν, αυτός θα πρέπει διά της ασκήσεως να την παιδαγωγήση: εκείνος δε ο οποίος ανοικτιρμόνως θα παιδεύση αυτήν εις τον παρόντα βίον, αυτός ασφαλώς θα την κερδήση εις την αιώνιον ζωήν.

Εκείνος ο οποίος, αν και έχω κάποιο χάρισμα, όμως συμπάσχει με αυτούς που δεν έχουν, αυτός με την συμπάθειαν αυτήν διαφυλάσσει την δωρεάν του Θεού. Ο αγέρωχος και ο

υπερήφανος θα χάση την δωρεάν αυτήν του Θεού, διότι κτυπάται από τους πειρασμούς της αλαζονείας.

Τα σφάλματά σου και τας ατελείας σου να περιεργάζεσαι και όχι τας ξένας υποθέσεις, διά νά μή κυριευθή υπό του διαβόλου το έργαστήριον της διανοίας σου.

ΣΤ'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου

Ἑρώτησις

ΠΟΙΩ τρόπῳ δυνησόμεθα μὴ κρίνecin τὸν προφανῶς ἁμαρτάνοντα;

Ἀπόκρισις

Μνημονεύοντες τοῦ Κυρίου λέγοντος· «Μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῆτε, μὴ καταδικάζετε καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε». Καὶ τοῦ Ἀποστόλου παραιτοῦντος καὶ φάσκοντος «Ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέση». Καὶ πάλιν «Ὁ κρίνων τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνει»· οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ το Πνεῦμα τὸ ἐνοικουν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν.

Πολλοὶ γὰρ πολλάκις ἐνώπιον ἀνθρώπων ἁμαρτάνοντες, εἴτα κρυπτῶς τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενοι, τὴν ἄφεσιν ἔκομισαντο, καὶ εὐαρεστήσαντες Πνεῦμα "Ἁγίον ἔλαβον. Καὶ οἱ παρ' ἡμῖν νομιζόμενοι ἁμαρτωλοί, εἴσι παρὰ τῷ Θεῷ δίκαιοι. Τὴν μὲν γὰρ ἁμαρτίαν ἐθεασάμεθα, τὰς δὲ ἀγαθοεργίας, ἃς κρυπτῶς εἶρ· γάσαντο, οὐκ ἔγνωμεν. Διὸ οὐκ ὀφείλομεν τινὰ κατακρίνειν, κὰν αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ἴδωμεν αὐτὸν ἁμαρτάνοντα,

Δέκα γὰρ βήματα ὑπαναχωρήσαντος ἡμῶν τοῦ ἁμαρτήσαντος, οὐκ οἶδαμεν τὴν ἐν κρυπτῷ ἐργασίας αὐτοῦ τί ἐποίησε μετ' αὐτοῦ καὶ Θεός. Ἰούδας καὶ προδότης, διαφευγούσης τῆς Πέμπτης, σὺν τῷ Χριστῷ καὶ τοὺς μαθηταῖς ἦν ὁ δὲ λή· στής, ἐν τοῖς κακούργοις καὶ ἀνδροφόνους. Καταλαβούσης δὲ τῆς Παρασκευῆς, ὁ μὲν Ἰούδας ἀπῆλθεν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, ὁ δὲ ληστής τὸν Παράδεισον ὥκησε σὺν τῷ Χριστῷ.

Διὰ γοῦν τὰς τοιαύτας αἰφνιδίους μεταβολᾶς, καλὸν το μὴ κρίνecin ἄνθρωπον ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Χριστός, ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνακαλύπτων τὰ κρυπτὰ τῶν καρδιῶν· πᾶσαν γὰρ τὴν κρίσιν δέδωκεν ὁ Πατὴρ τῶν Υἱῶ, ὥστε καὶ κρίνων τὸν ἕτερον ἦτοι τὸν πλησίον το ἀξίωμα τοῦ Κριτοῦ ἤρπασε, καὶ ἀντίχριστος ὁ τοιοῦτος ἐστίν· ἄλλως τὲ εἰσὶ τινές, οἱ διὰ ποικίλων πειρια - σμῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων λαμβάνουσιν, οὓς ἡμεῖς οὐ γινώσκομεν ἄλλοι διὰ σωματικῆς ἀσθενείας καὶ μακρονοσίας καθαίρονται. «Παιδεύων γάρ, φησιν, ἔπαιδευσε μὲ ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκε μέ».

Καὶ ὁ Ἀπόστολος «κρινόμενοι ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν ὅπερ καὶ ἐπὶ τοῦ πορνεύσαντος ἐποίησεν, ἐπιτρέψας παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως δι' οὗ μανθάνομεν, ὅτι καὶ οἱ δαιμογῶνι εὐχαριστίας ὑπομένωσι, σώζονται διὰ τῆς παιδείας· ἕτεροι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιθανάτῳ αὐτῶν νόσω διὰ θερμῶν δακρύων τὸν Θεὸν ἔδυσωπησαν, καὶ ἐλέους ἔτυ· χόν, ὡς Ἰεζεκίας ὁ βασιλεύς.

Ἄλλοι κρυπτῶς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Θεοῦ διαθήκας καὶ μετανοίας ποιησάμενοι, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τοῦ βίου μεταστάντες ἐσώθησαν. Ἐνῶ γὰρ εὗρεθῇ ὁ ἄνθρωπος, ἐν αὐτῷ καὶ κρίνecin, εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ πονηῇ· ρῶ. Καθὼς διὰ Ἰεζεκιὴλ τοῦ Προφήτου

ἀπεφήνατο ὁ Θεὸς εἰπὼν Ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος πάσας τὰς ἀδικίας, καὶ ἀπόστραφῇ ποιήσῃ δικαιοσύνην, τῶν ἄνθρωπων: μὴ μνησθῶ ἐν ᾧ γὰρ εὗρω αὐτόν, ἐν αὐτῷ καὶ κρίνω αὐτόν.

Εἴσι δὲ τινὲς οἱ καὶ διὰ δικαίων ἀνδρῶν τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν ἔκοι: μίσαντο. Θέλημα γὰρ τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιήσῃ ὁ Κύριος. Καὶ τούτου μάρτυς ἡ θεία Γραφή Καὶ γὰρ Ἰσραὴλ, δι' εὐχῶν τοῦ Μωϋσέως συνεχωρήθη, ποιήσας τὸν μόσχον τὸ Ἰσραὴλ ἐν Χωρήβ. Ὁμοίως καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαριάμ τῆς λέπρας ἐκαθαρίσθη, τοῦ Μωϋσέως ὑπὲρ αὐτῆς τὸν Θεὸν δυσωπήσαντος. Καὶ ὁ Ναβουχοδονόσορ δέ, δι' εὐχῶν τοῦ Προφήτου Δανιήλ, ἐλέους παρὰ Θεοῦ ἔτυχε.

Πολλάκις δὲ καὶ οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι, ἅτε Θεοῦ θεράποντες γνήσιοι, καὶ πολλὴν τὴν παρρησίαν πρὸς Αὐτὸν ἔχοντες, ὡς μηδαμῶς εἰς Αὐτὸν ἀμαρτάνοντες, ἔστιν ὅτε αἰτοῦντες παρ' αὐτοῦ, καὶ μὲν τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου τὴν σωτηρίαν, ὁ δὲ τοῦδε, καὶ παρέχει αὐτοῖς ὁ Θεός, ὁ νυκτὸς καὶ ἡμέρας λατρευόμενος ὑπ' αὐτῶν καὶ εὐαρεστούμενος, τὰ αἰτήματα αὐτῶν, ὥσπερ καὶ οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς ἔστιν ὅτε ἀξίους θανάτου χαρίζονται τοὺς γνησίοις φίλοις αὐτῶν, ὑπ' αὐτῶν παρακαλούμενοι. Οἱ γὰρ Ἅγιοι Ἀγγελοι λίαν εἰσὶ φιλόανθρωποι καὶ συμπαθεῖς πρὸς τὸ γένος ἡμῶν. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἡμετέρας σαρκὸς ἡξιώθησαν ἰδεῖν τὸν Θεὸν Λόγον, ὡς ἐξ αἰῶνος ἰδεῖν ἐπεθύμουν. Καὶ μαρτυροῦσι τὰ λόγῳ Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ κορυφαῖοι ὁ μὲν Πέτρος λέγων, ὅτι ἔχαρισατο ἡμῖν ὁ Θεὸς ἀγαθὰ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν Ἅγγελοι παρακύψαι τοῦτέστι τὸν Θεὸν οὕτω τραγῶς θεωρῆσαι, ὃν ἡμεῖς πρὸ τῶν Ἀγγέλων ἡνίκα ἐσαρκώθη ἔωρακαμεν. Ὁ δὲ Παῦλος περὶ τῆς Ἀναλήψεως Χριστοῦ βόα λέγων: Νυνὶ δὲ ἀνῆλθεν ὁ Χριστὸς ὁφθῆναι ταῖς ἄρχαις καὶ ταῖς ἐξουσίαις διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν λίαν εἰσὶ φιλόανθρωποι οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι, διὸ καὶ ὁ Κύριος ἔφη «Χαρὰ γίνεται καὶ ἑορτὴ παρ' αὐτοῖς ἐν οὐρανῷ, ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῇ μετανοοῦντι». Ὅθεν καὶ ἐκάστω τῶν πιστῶν, ἡνίκα βαπτισθῇ. Ἅγγελος ὑπὸ Θεοῦ δίδεται φύλαξ καὶ ὁδηγός, καὶ διδάσκαλος. «Ὅρατε γάρ, φησὶν ὁ Κύριος» πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, μὴ καταφρονήσητε ἐνός των μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ Ἀγγελοι αὐτῶν διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ προσωποῦν τοῦ Πατρὸς μου ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Ὁ οὖν εἰς φυλακὴν τοῦ ἀνθρώπου δοθεὶς Ἅγγελος, ἐὰν εὕρῃ τὸν ἄνθρωπον, δὴν ἐνεπιστεύθη, ἀγαπῶντα τὸ ἀγαθόν, καὶ βιαζόμενον ἑαυτὸν κατὰ δύναμιν ποιῆσαι αὐτό, συνεργεῖ αὐτῷ, δυσωπῶν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν φιλόανθρωπον Θεόν, καὶ αἰτούμενος χαρίσασθαι αὐτῇ τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ.

Εἰ γὰρ ἄνδρες δίκαιοι, ὡς εἶπον, αἴτησαμενοι τὸν Θεὸν πολλάκις ἔσωσαν ἀμαρτωλούς, πόσω γὰρ μᾶλλον οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι τοῦτο ἰσχύουσι.

Μὴ τοίνυν κατακρίνωμεν ἄνθρωπον, κἂν προφανῶς αὐτὸν ἀμαρτάνοντα ἴδωμεν, ἀλλὰ μᾶλλον νουθετήσωμεν ἐν ταπεινώσει καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ εὐξώμεθα εἰ δὲ μὴ ἄρκεῖ τὰ ρηθέντα εἰς πίστωσιν προσθήσωμεν καὶ ἕτερα.

Εἶπε γὰρ μοί, ἀγαπητέ, τίς ἐπιστευσεν ἂν ὅρων Ραὰβ τὴν πόρνην ἐν Ἱεριχὼ προφανῶς πορνεύουσαν, ὅτι συνεχώρησεν αὐτὴν ὁ Θεὸς πάσας τὰς πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐδικαίωσεν αὐτήν, διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν κατασκόπων τοῦ Ἰσραὴλ, ἢ Τελώνην, τὸν ἄρπαγα καὶ ἄδικον τὸν μετὰ Φαρισαίου προσευχόμενον, ὅτι δι' ἐνός στεναγμοῦ ἐλεώσατο τὸν Θεόν, καὶ κατέβη δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; ἢ τὸν Σαμψὼν τὸν διαχειρησάμενον ἑαυτόν, ὅτι ἐν τοῖς Ἁγίοις τὴν μερίδα ἔχει, καθὼς ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ; ἢ τὸν Μανασσὴ τὸν ἐπὶ πενήκοντα ἔτη καὶ δύο τοῖς εἰδώλοις λατρεύσαντα, καὶ ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ παρανομεῖν ποιήσαντα

καὶ ἀποστήσαντα τοῦ Θεοῦ, τοῦτον τίς ἂν ἐνόμισεν ὅτι ἐν μιᾷ ὥρᾳ διὰ μικρᾶς προσευχῆς συγχωρήσεως ἔτυχε, καθὼς ἡ γραφή ἱστορεῖ; ἀποκλεισθεῖς γὰρ εἰς ζῶδιον χαλκοῦν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων, καὶ ἔνδον ὢν τοῦ ζῶδιου, προσηύξατο τῷ Θεῷ τὴν οἰκείαν προσευχήν, καὶ θεία δυνάμει διερδάγη τὸ ζῶδιον, καὶ μετήγαγεν αὐτὸν "Ἄγγελος Κυρίου εἰς Ἱερουσαλήμ, ὡς διηγοῦνται οἱ ἱστοριογράφοι, καὶ ἔζησε λοιπὸν ἐν μετανοίᾳ. Καὶ νὰ τὰ παλαιὰ παραδράμω, τοῦ Ἁγίου ληστοῦ τοῦ ἐν τῷ σταυρῷ ἐπιμνησθεῖς, καταπαύσω τὸν λόγον. Ἄρα γὰρ εἰ κρυπτῶς ἐπράχθη τὸ ἐπ' αὐτῷ μυστήριον, ἐπιστευσεν ἂν ὅλως ἄνθρωπος τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅτι ἐκεῖνος καὶ μιαρός, καὶ πολλοὺς συλήσας καὶ ἀποκτείνας μικροὺς τὲ καὶ μεγάλους, δικαίους τὲ καὶ ἀδίκους, ἢ καὶ ἄλλους τὴν ληστρικὴν διδάξας παρανομίαν, οὗτος δι' ἐνὸς δήματος, ἐν τῷ τέλει τοῦ βίου ἐδικαιώθη, καὶ πρὸ πάντων τῶν τὸν παράδεισον ὥκησε;

Ταῦτα οὐ μάτην μακρολογήσας διεξηλήθον, ἀλλ' εἰδὼς τὴν τῶν πολλῶν γλῶσσαν ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον ὀξεῖαν οὖσαν εἰς το κατακρίνειν τὰ ἀλλότρια, οἵτινες κὰν μορία ἀγαθὰ ἐν ἀνθρώπῳ ἴδωσι, θεάσωνται δὲ τί καὶ ἐλάττωμα παρ' αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ, οὐδεὶς γὰρ φησιν ἁγαμαρτητος, εἰμὴ μόνον ὁ Θεός, καταλιμπάνοντες καὶ παρορῶντες τὰ μυρία ἐκεῖνα κατορθώματα, ἐκεῖνο μόνον τὸ βραχὺ ἐλάττωμα διηνεκῶς φέρονται καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους διαφημίζουσιν, οἷς καὶ ἀξίως ἢ παρὰ Θεοῦ ἐλεύσεται τιμωρία, οὐ μόνον τῆς ἑαυτῶν ἕνεκα, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων βλάβης καὶ ἀπωλείας.

Ερμηνεία

Ερώτησις

ΚΑΤΑ ποιὸν τρόπον θα δυνηθώμεν νὰ μὴ κρίνωμεν τὸν οφθαλμοφανῶς αμαρτάνοντα;

Απάντησις

Θα το ἐπιτύχωμεν αὐτό, ἐφ' ὅσον θα ἐνθυμούμεθα, ὅτι ὁ Κύριος λέγει: «Μὴ κρίνετε ἓνα μὴ κριθῆτε», (Ματθ. ζ', 1), μὴ καταδικάζετε διὰ νὰ μὴ καταδικασθῆτε. Επίσης νὰ ἐνθυμούμεθα καὶ τὸν Απόστολον, ὁ ὁποῖος συμβουλεῖ καὶ λέγει· «Ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω με πέση». (Α' Κορινθ. ι' 12). Εἰς ἄλλο δε πάλιν μέρος «Πας ὁ κρίνων ἐν γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις» (Ρωμ. β', 1). Διότι οὐδεὶς γνωρίζει τα τοῦ ἀνθρώπου, εἰμὴ τὸ πνεῦμα το κατοικοῦν εἰς αὐτόν, ὅπως εἶπε ὁ Κύριος ἡμῶν.

Διότι πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐνῶ αμαρτάνουν πολλές φορές ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, μετὰ ἐξομολογούντων κρυπτῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ συγχωροῦνται ὑπ' Αὐτοῦ εὐαρεστούντες Αὐτόν καὶ λαμβάνοντες Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ ἐκεῖνοι, ποὺ ἀπὸ ἡμᾶς θεωροῦνται αμαρτωλοί, διότι δὲν γνωρίζομεν τὴν μετάνοιαν τῶν, ἔχουν δικαιοσύνη ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Καὶ τούτο διότι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι εἶδομεν μετὰ προσοχῆς τὴν αμαρτίαν, τὴν ὁποῖαν διέπραξεν ὁ συνάνθρωπός μας, τὰς ἀγαθοεργίας ὁμως, τὰς ὁποίας κρυφίως ἐπετέλεσε, δὲν γνωρίζομεν. Δι' αὐτό δὲν πρέπει κανένα νὰ κατακρίνωμεν, ἔστω καὶ ἐάν με τοὺς οφθαλμοὺς ἡμῶν τὸν ἀντελήφθημεν νὰ αμαρτάνῃ.

Μόλις ἀπομακρυνθώμεν ἀπὸ τὸν αμαρτήσαντα δέκα βήματα, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωμεν οὔτε τι ἔκαμε κρυφίως ὁ αμαρτωλός, ἀλλ' οὔτε τί ἐνήργησε δι' αὐτόν ὁ Θεός. Ὁ Ιούδας καὶ προδότης πρὸς τὸ βράδυ τῆς Μεγάλης Πέμπτης ἦτο μαζί με τὸν Χριστόν καὶ τοὺς μαθητές, ἐνῶ ὁ ληστής με κακούργους καὶ δολοφόνους καὶ ὁμως μόλις ἦλθεν ἡ Παρασκευὴ ὁ μὲν Ιούδας ἐκολάσθη, διότι ἐπρόδωσε τὸν Κύριον, ἐνῶ ὁ ληστής, διότι μετενόησεν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, κατόκησεν εἰς τὸν Παράδεισον μαζί με τὸν Χριστόν.

Δι' autάς λοιπόν τας αιφνιδίους μεταβολάς καλόν είναι ο άνθρωπος να μη κρίνη, μέχρις ότου έλθη ο Χριστός, ο οποίος γνωρίζει καλώς την διάνοιαν και τας σκέψεις του ανθρώπου και ως καρδιογνώστης δεν του διαφεύγει τίποτα από τα κρυφά των καρδιών. Εκτός αυτό όλην την εξουσία του Δικαστού παρεχώρησεν ο Πατήρ εις τον Υιόν, ώστε εκείνος, όστις κρίνει τον πλησίον, να υποκλέπτη το αξίωμα του Δικαστού και να καθίσταται τοιουτοτρόπως αντίχριστος. Αλλωστε μερικοί συγχωρούνται υπό του Θεού αφού περιέπεσαν προηγουμένως εις πολλές θλίψεις και ποικίλους πειρασμούς, χωρίς ημείς να γνωρίζωμεν αυτό. Άλλοι πάλιν καθαρίζονται από την αμαρτίαν διά μέσου σωματικής ασθενείας και μακράς νόσου. Μήπως δεν λέγει εις την Αγίας Γραφήν, ότι «Παιδεύων επιδιδευσέ με ο Κύριος και το θανάτω ου παρέδωκέ με;» (Ψαλμ. ριζ' (117), 18). Δηλαδή, ο Κύριος με διορθώνει ως καλός Παιδαγωγός με διαφόρους θλίψεις, αλλ' όμως δεν με θανατώνει διά του αιωνίου της αμαρτίας θανάτου.

Σχετικώς και ο Απόστολος λέγει: «Κρινόμενοι δε υπό του Κυρίου παιδευόμεθα, ίνα μη συν τω κόσμω κατακριθώμεν» (Α' Κορινθ. ια', 32). Αυτό έκανε και διά τον πορνεύσαντα της Κορίνθου, όπως μας διηγείται ο Απόστολος Παύλος, παραχωρήσας να παραδοθή αυτός εις τον Σατανάν διά την ολοσχερή τιμωρίαν της αμαρτησάσης σαρκός, προκειμένου να σωθή η ψυχή του κατά την ημέραν της Δευτέρας Παρουσίας. Από το περιστατικόν αυτό μανθάνομεν, ότι και οι δαιμονιζόμενοι, εάν άγογγύστως υπομείνωσι την δοκιμασίας των αυτήν, σώζονται με αυτήν την τιμωρίαν. Μερικοί άλλοι, όπως ο Εζεκίας, κατώρθωσαν με τα θερμά των δάκρυα να εκδυσωπήσουν τον Θεόν και να τους απαλλάξη από την τιμωρίαν της επιθανατίου νόσου, εύσπλαγχνιζόμενος αυτούς ο Θεός.

Άλλοι πάλιν, χωρίς να το γνωρίζουν οι άνθρωποι, αφού συνεφιλιώθησαν με τον Θεόν και εξετέλεσαν κανόνα μετανοίας, εις ολίγας ημέρας αναχωρήσαντες εκ του βίου τούτου εσώθησαν. Διότι ο άνθρωπος κρίνεται υπό του Θεού εις οιανδήποτε ψυχικήν κατάστασιν θα ευρεθή κατά την στιγμήν εκείνην, είτε καλήν είτε κακήν. Την αλήθειαν αυτήν διεκήρυξεν ο ίδιος ο Θεός διά στόματος του Προφήτου Ιεζεκιήλ ειπών μεταξύ άλλων: Εάν ποιήση άνθρωπος πάσας τας άδικίας, και αποστραφείς ποιήσει δικαιοσύνην, δεν θέλω ενθυμηθεί τάς ανομίας αυτού διότι εις οποίας κατάστασιν εύρω αυτόν, εις αυτήν και θα τον κρίνω.

Υπάρχουν και μερικοί, οι οποίοι συνεχωρήθησαν από τας αμαρτίας των, διότι προσευχήθησαν υπέρ αυτών δίκαιοι και ευσεβείς άνδρες ο Θεός πάντοτε πραγματοποιεί τας ευσεβείς επιθυμίας όσων σέβονται αυτόν. Αυτό αποδεικνύεται από την Αγίας Γραφήν· ο Ααρών συνεχωρήθη διά την αμαρτίαν της κατασκευής του χρυσού μόσχου εν Χωρήβ διά να τον προσκυνήσουν ως είδωλον οι Εβραίοι, επειδή προσηυχήθη δι' αυτόν ο Μωϋσής. Αλλά και η αδελφή του η Μαριάμ έκαθαρίσθη από την λέπραν, διότι ο Μωϋσής παρεκάλεσε τον Θεόν δι' αυτήν. Και ο Ναβουχοδονόσωρ χάρις εις την προσευχήν του Προφήτου Δανιήλ έφέιλκυσε την ευσπλαγχνίαν του Θεού.

Πολλές φορές και οι Άγιοι Άγγελοι δύνανται να ζητήσουν κάτι από τον Θεόν, την σωτηρίαν διαφόρων ανθρώπων, διότι είναι ειλικρινείς υπηρέται του Θεού και έχουν απέναντί Του θάρρος, επειδή ποτέ δεν αμαρτάνουν ενώπιόν του. Και ο Θεός, ο οποίος ημέραν και νύκτα λατρεύεται από αυτούς και ευχαριστείται, ικανοποιεί αμέσως την επιθυμίαν των και πραγματοποιεί τα αιτήματά των.

Συμβαίνει δηλαδή με τους Αγίους Αγγέλους ό,τι ακριβώς και είς τους ειλικρινείς φίλους των επιγείων βασιλέων, που από αγάπης προς αυτούς, χαρίζουν την ζωήν εις όσους καταδίκους εκείνοι τον παρακαλέσουν. Οι Άγιοι Άγγελοι αγαπούν πάρα πολύ τους ανθρώπους και συμπαθούν το γένος μας, επειδή και ο απερίγραπτος Θεός Λόγος έγινε άνθρωπος και τοιουτοτρόπως ήξιώθησαν να τον δουν, όπως από καταβολής κόσμου επεθύμουν. Αυτό δε το επιβεβαιώνουν με την διδασκαλίαν τους οι κορυφαίοι Πέτρος και Παύλος και ο μὲν Πέτρος λέγει, ότι ο Θεός εχάρισεν εις ημάς τοιαύτα αγαθά, τα οποία οι Άγιοι Άγγελοι επιθυμούν αμυδρώς μόνον να δουν δηλαδή να δουν τόσον μεγαλοπρεπώς τον Θεόν, τον οποίον ημεῖς ήξιώθημεν να ίδωμεν πρό των Αγγέλων, από την στιγμήν της διά σαρκός Γεννήσεώς του. Ο δε Παύλος αναφερόμενος εις την Ανάληψιν του Κυρίου διακηρύσσει με ενθουσιασμόν· τώρα μόλις ανήλθεν ο Χριστός εις τους ουρανοὺς, διά να τον ίδουν αι Αρχαί και αι Εξουσίαι διά μέσου της Εκκλησίας. Εξ αιτίας λοιπόν αυτής της προσφοράς του ανθρωπίνου γένους οι Άγιοι Άγγελοι αγαπούν πάρα πολύ τους ανθρώπους. Δι' αυτό και ο Χριστός λέγει: «Χαρά ἐστὶ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι». (Λουκ. ιε' 7). Εἰς ἕκαστον ἀπὸ τοὺς πιστοὺς, μόλις βαπτισθῇ, δίδεται ἀπὸ τὸν Θεὸν ἓνας Ἄγγελος ὡς φύλαξ αὐτοῦ ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: «Ὁράτε μὴ καταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων (τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ), λέγω γάρ υμῖν, ὅτι οἱ Ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς». (Ματθ. ιη', 10) "Ὁ Ἄγγελος λοιπόν, ὁ ὁποῖος ἐδόθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ περιφρουρῇ τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν ἀντιληφθῇ, ὅτι αὐτός που τοῦ ἐνεπιστεύθη ὁ Θεός ἀγαπᾷ τὸ ἀγαθόν καὶ καταβάλλει σκληρὰν προσπάθειαν νὰ τὸ πραγματοποιήσῃ, τὸν βοηθεῖ καὶ παρακαλεῖ χάριν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὥστε ἀφοῦ τοῦ συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας, νὰ τὸν σώσῃ καὶ ὁ φιλόανθρωπος Θεός ευχαρίστως πραγματοποιεῖ τὴν αἴτησιν αὐτὴν τοῦ Ἀγγέλου.

Διότι, ὅπως εἶπον προηγουμένως, πολλές φορές ἄνδρες δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς ἐζήτησαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ τὴν συγχώρησιν τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ τὸ πέτυχον δὲν ἔχουν λοιπόν τὴν δύναμιν νὰ ἐπιτύχουν αὐτό οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι;

Ὅς μὴ κατακρίνωμεν λοιπόν κανένα ἄνθρωπον, ἔστω καὶ ἐὰν τὸν ίδωμεν νὰ ἀμαρτάνῃ ὀφθαλμοφανῶς εἶναι προτιμότερον μὲ ταπεινώσιν νὰ συμβουλευσώμεν αὐτόν καὶ νὰ προσευχηθώμεν χάριν αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω δὲν θεωροῦνται ἀρκετὰ νὰ πείσουν τὸν ἀναγνώστην διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν, θὰ ἀναφέρωμεν ἀκόμα:

Εἶπε μοι σε παρακαλῶ· ποῖος, ὅταν θὰ ἐβλεπεν εἰς τὴν Ἱερὴν τὴν Ραάβ τὴν πόρνην νὰ ἀμαρτάνῃ ἀπροσηματίστως, θὰ ἐπίστευες ὅτι ὁ Θεός τὴν συνεχώρησε δι' ὅλας τὰς ἀμαρτίας τῆς καὶ τὴν ἐδικαίωσεν, διότι ὑπεδέχθη καὶ ἐβοήθησε τοὺς κατασκόπους τοῦ Ἰσραὴλ; Ἡ ποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ, ὅτι ὁ ἄδικος καὶ κλέπτης Τελώνης, που προσηυχήθη μαζί με τὸν Φαρισαῖον εἰς τὸν Νάον, καταπραῖνε τὴν δικαίαν κατ' αὐτοῦ ὁργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ συνεχωρήθη ἀναχωρήσας ἐξηγνισμένος ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, ἐξ ἀφορμῆς ἐνός ἐιλικρινούς καὶ βαθυτάτου στεναγμοῦ πρὸς τὸν Θεόν; Ἀλλὰ μήπως λησμονεῖ κανεὶς, ὅτι ὁ Σαμψών, παρ' ὅλον ὅτι ἠυτοκτόνησεν, ἐν τούτοις εὐρίσκεται μετὰ τῶν ἁγίων, ὅπως ἐπιβεβαιώνει ὁ Παύλος; Δὲν εἶναι ἄραγε σπουδαία καὶ ἀξιολογώμενη ἡ περίπτωσις τοῦ Μανασσῆ, ὁ ὁποῖος καίτοι ἐλάτρευεν εἰς τὰ εἰδωλὰ πενήντα δύο ἔτη καὶ τοιουτοτρόπως ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ παρανομήσῃ καὶ νὰ ἀποστατήσῃ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, μέσα εἰς μίαν ὥραν διὰ μίας μικρᾶς ἐιλικρινούς προσευχῆς συνεχωρήθη

από τον Θεόν, όπως διηγείται η Αγία Γραφή; Όπως είναι γνωστός από τας αφηγήσεις των ιστορικών της Αγίας Γραφής, ο βασιλεύς των Ασσυρίων περιόρισε τον Μανασσή εις χάλκινον ομοίωμα ζώου ευρισκόμενος λοιπόν εις τόν φρικτόν αυτόν περιορισμόν προσευχή με πόνον ψυχής εις τον Θεόν και απηύθυνε την γνωστής εκείνην ιδικήν του προσευχήν και, ω του θαύματος! με την δύναμιν του Θεού έσπασε το χάλκινον ομοίωμα του ζώου και ώδήγησεν αυτόν Άγγελος Κυρίου εις Ιεροσόλυμα, όπου έζησε τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής του εν μετανοία. Και διά να αφήσω τα παλαιά παραδείγματα, υπενθυμίζω την περίπτωση του Αγίου ληστού εις τον Σταυρόν, ο οποίος εσώθη εις μίαν στιγμήν ειλικρινούς μετανοίας. Με το παράδειγμα δε αυτό θα σταματήσω τον λόγον.

Κανείς άνθρωπος από όσους ευρίσκονται εις την γήν δέν θά ήδύνατο να πιστεύση εις την μεταστροφής του ληστού, εφ' όσον το μυστήριον της μετανοίας έπραγματοποιήθη κατά τρόπον κρυπτόν και αθόρυβον!

Πώς είναι δυνατόν, θα διηρωτώντο, εκείνος ο απαίσιος, που ελήστευσε πολλούς και εφόνευσε μικρούς και μεγάλους, δικαίους και αδίκους, αυτός που edίδαξε και άλλους να παρανομούν και να είναι λησται, πώς είναι δυνατόν ένας τοιούτος άνθρωπος με μίαν μόνον φράσιν, το «Μνήσθητί μου, Κύριε» (Λουκ. κγ', 42), να δικαιωθή εις το τέλος της ζωής του, να σωθή υπό του Θεού, και, το κυριώτερον, να γίνη ο πρώτος οικιστής του Παραδείσου;

Ολα αυτά, που ανέφερα, επεκταθείς μάλιστα εις την αφήγησίν μου, τα ανέφερα, διότι γνωρίζω πάρα πολύ καλά ότι η γλώσσα πολλών ανθρώπων, όταν κατακρίνη τους άλλους, είναι περισσότερο κοφτερή από κάθε άλλη δίστομον μάχαιραν. Αυτοί οι άνθρωποι, και εάν ακόμη ιδούν άπειρα καλά να κάνη ένας άνθρωπος, μόλις αντιληφθούν ένα ελάττωμα εις τον χαρακτήρα του (διότι κανείς δεν είναι αναμάρτητος, παρά μόνον ο Θεός) αμέσως λησμονούν και παραβλέπουν όλα τα άλλα κατορθώματά του, και εκείνο το παραμικρόν ελάττωμα πάντοτε παρουσιάζουν και με χαιρεκακίαν τον διαπομπεύουν μεταξύ των ανθρώπων. Εις τας κεφαλάς λοιπόν των ανθρώπων αυτων, των συκοφαντών και κατηγορών, δικαίως θα εκσπάση η τιμωρία του Θεού, όχι μόνον εξ αφορμής των δικών των αμαρτιών, αλλά και διότι με την κατάκρισιν και την συκοφαντίαν των πολλούς παρέβλαψαν ψυχικώς και κατέστρεψαν.

Ζ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΥΚ έστι φρίξαι και έκπλαγῆναι και έκστῆναι τῇ διανοίᾳ, ὅτι και μὲν Θεὸς και Πατὴρ κρίνει οὐδένα, πᾶσαν δὲ τὴν κρίσιν δέδωκε τὸ Ὑψω; “Ο δὲ Υἱὸς αὐτοῦ κράζει” μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε; Ὁ δὲ Παῦλος ὁμοίως, μὴ πρὸ καιροῦ τί κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, καὶ ἐν ᾧ κρίματι κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις; Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀφέντες τὰς ἑαυτῶν ἁμαρτίας, ἦσαν τὴν κρίσιν ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, καὶ καταδικάζουσιν αὐτοὺς ; Καὶ ὁ μὲν οὐρανὸς ἐξέστη ἐπὶ τοῦτο, ἡ γῆ δὲ ἔφριξεν, αὐτοὶ δὲ οὐκ αἰσχύνονται ἀναισθητοῦντες.

Ερμηνεία

ΕΙΝΑΙ δυνατόν να μη φρίξης, να μη καταπλαγής, να μη σαλεύση το μυαλό σου, όταν σκεφθής, ότι ο Θεός και Πατήρ κανένα δεν κρίνει, αλλά παρεχώρησε την εξουσίας του κριτού εις τον Υιόν; ο Υιός πάλιν κραυγάζει προς τους ανθρώπους: «Μη κρίνετε, ίνα μή κριθῆτε» (Ματθ. ζ', 1): το σκεύος της εκλογής και Απόστολος Παύλος παρομοίως τονίζει:

«Μή προ καιρού τι κρίνετε, έως αν έλθῃ ὁ Κύριος» (Α' Κορινθ. δ', 5) καὶ «Ὡς κρίματι κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις» (Ρωμ. β', 1) καὶ ὅλως ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πατρὸς, τὴν ἐντολὴν τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, οἱ ἄνθρωποι, ἐγκαταλείψαντες τὰς αμαρτίας των, υπέκλεψαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κριτοῦ ἀπὸ τοῦ Υἱοῦ, καὶ, ὡς ἀναμάρτητοι δῆθεν, δικάζουν καὶ καταδικάζουν τοὺς συνανθρώπους των !!!

Διὰ τὸ θράσος αὐτὸ καὶ οὐρανὸς ἐξέστη, ἡ γῆ ἐφρίξε, αὐτοὶ ὁμῶς οἱ κατάλαλοι καὶ συκοφάνται παραμένουν ἀναίσθητοι καὶ δὲν ἐντρέπονται.

Η'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΓΕΡΟΝΤΟΣ τινὸς πλησίον ὥκει ἀδελφὸς ἄμελεστερος, μικρὸν ἐν τῇ καὶ ἀσκήσει ὑπάρχων τούτῳ μέλλονται ἀποθνήσκειν παρεκάθητο τινὲς τῶν ἀδελφῶν, καὶ θεωρῶν αὐτῶν καὶ γέρων λαρῶς καὶ μετὰ χαρᾶς ἐκδημούντα τοῦ σώματος, βουλόμενος οἰκοδομῆσαι τοὺς παρακαθημένους ἀδελφούς, λέγει αὐτῷ «Ἀδελφέ, πάντες γινώσκομεν, ὅτι οὐ πάνυ σπουδαίως ἔγενου εἰς τὴν ἄσκησιν, καὶ πόθεν οὕτω προθύμως πορεύῃ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς «Πίστευσον, Πάτερ, ἀλήθειαν λέγεις πλὴν ἀφ' ἧς ἐγενόμην Μοναχός, οὐκ οἶδα ὅτι ἔκρινα ἄνθρωπον, ἢ ἔμνησικακησα τινί, ἀλλ' εἰ πότε συνέβη διαφορὰ πρὸς τινά, τῇ αὐτῇ ὥρᾳ διηλασσόμην αὐτῷ. Βούλομαι οὖν εἰπεῖν τῷ Θεῷ Δέσποτα, σὺ εἶπας μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ κριθῇτε καὶ ἄφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν» Ἔφη οὖν αὐτῷ ὁ γέρων «Εἰρήνη σοί, τέκνον, ὅτι καὶ δίχα κάπου ἐσώθης».

2. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ὅτ' ἔβλεπε πρᾶγμα, ἥτοι σφάλμα παρὰ τινὸς γενόμεγον, καὶ ἤθελεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ κατακρίναι, ἔλεγεν ἑαυτῷ «Ἀγάθων, πρόσεχε σὺ μὴ ποιήσης αὐτὸ» καὶ οὕτως ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἡσύχαζεν.

3. Εἶπε ποτὲ τὸ Ἀββᾶ Ἀμμωνὰ καὶ Ἀββᾶς Ἀντώνιος προφητεύων, ὅτι ἔχεις προκόψαι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐξήγαγε δὲ αὐτὸν ἐξω τοῦ κελλίου, καὶ δεῖξας αὐτῷ λίθον, εἶπεν «Ὑβρισον τοῦτον καὶ τύπον αὐτόν». Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος οὕτω καὶ σὺ καταλαβεῖν μέλλεις τὸ μέτρον τοῦτο. «Ὁ καὶ ἐγένετο. Ἐπὶ τοσαύτην γὰρ ἀνεξικακίαν καὶ ἀγαθότητα Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς προέκοψεν, ὥς καὶ ἀγνοῆσαι ὅλως τὴν κακίαν. Καὶ γὰρ γεγομένων αὐτῷ *Ἐπισκόπῳ, προσήνεγκαν τινὰ παρθένον διαφθαρεῖσαν ὑπὸ τινὸς καὶ λαβοῦσαν ἐν γαστρὶ, ἅμα δὲ καὶ τὸν αὐτὴν διαφθεύσαντα, καὶ λέγουσι τῷ Ἐπισκόπῳ Δὸς αὐτοῖς ἐπιτίμιον. Ὁ δὲ σφραγίσας τὴν κοιλίαν τῆς γυναικὸς, ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῇ ἐξ ζυγᾶς σινδονίων, εἰπὼν: «Μήποτε, ὥς ἀπέρχεται γεννῆσαι, ἀποθάνῃ, ἢ αὐτὴ ἢ τὸ παιδίον, καὶ οὐ μὴ εὖρῃ κηδευθῆναι». Οἱ δὲ κατ' αὐτῆς ἐντυχοντες, ἰδόντες τὸ γεγονός, λέγουσιν αὐτῷ: «Τί τοῦτο ἐποίησας ; δὸς αὐτοῖς ἐπιτίμιαν» ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς « Βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ θανάτου καὶ τί ἔχω ἐγὼ ποιῆσαι ;» καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀπέλυσεν αὐτήν, καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ὁ γέρων κρίναι αὐτήν.

4. Ὁ αὐτὸς ἦλθε πότε εἰς τινὰ τόπον γεύσασθαι, καὶ ἦν τις ἐκεῖ ἀδελφὸς ἔχων φήμην κακὴν, ἥγουν πόρνου συνέβη δὲ τότε καὶ τὴν γυναῖκα μεθ' ἧς ὁ ἀδελφὸς ἔπασχε παρεῖναι ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Οἱ οὖν ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ οἰκοῦντες, γνόντες οὖσαν τὴν γυναῖκα ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀδελφοῦ, ὥρμησαν διώξαι αὐτὸν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ μαθόντες δὲ ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾶς πλησίον αὐτῶν ἔστιν, ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτόν, ὅπως παραγένηται σὺν αὐτοῖς, καὶ ἐνῶ πῖον αἰτοῦ ἐλεγχθέντος τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκδιώξωσιν αὐτόν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς νοήσας, προλαβὼν ἔκρυψε τὴν γυναῖκα εἰς πύθον μέγαν, τὴν ὁπῇ κατὰ τὸ ἄνω μέρος ἔχοντα. Ἔγνω δὲ δ' Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς καὶ ἐποίησεν ὁ ἀδελφός, καὶ ὥς παραγενόμενος εἰσῆλθεν εἰς τὸ

κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ, ἐκάθισεν ἐπάνω του πίθου, καὶ ἐκέλευ σὲ ζητηθῆναι τὸ κελλίον, ἥτοι ἔρευνηθῆναι περὶ τῆς γυναικός.

Ὡς οὖν ψηλαφήσαντες ἀκριβῶς πανταχοῦ καὶ οὐχ εὐρέθη ἡ γυνή, εἶπεν αὐτοῖς δ' Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς: «Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι ἡμῖν» καὶ εὐξάμενος ἐποίησε πάντας ἀναχωρήσαι. Εἶτα κατασχὼν τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ, ἔφη αὐτῷ «Πρόσεχε σεαυτῷ ἀδελφὲ» καὶ τοῦτο εἶπων ἀπῆλθεν.

5. Ἀδελφὸς τις ἀμαρτήσας, ἔχωριζετό της ἀδελφότητος ὑπὸ τοῦ Πρεσβυτέρου, ἀναστὰς δὲ δ' Ἀββᾶς Βησσαρίων συνεξῆλθεν αὐτῷ, λέγων, ὅτι κάγω ἀμαρτωλὸς εἰμι.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας «Ἐὰν ἔλθῃ σοὶ λογισμὸς τοῦ κρίνει τὸν πλησίον ἐπὶ τινὶ ἀμαρτήματι, πρῶτον λογίζου καθ' ἑαυτόν, ὅτι πλεῖον ἀμαρτωλὸς ὑπάρχεις, καὶ ἃ νομίζεις πράττειν καλὰ, μὴ πιστεῦε ὅτι ἤρεσαν τῷ Θεῷ, καὶ οὗ τολμήσεις κρίνει τὸν πλησίον».

7. Εἶπε πάλιν «Τὸ μὴ κρίνει τὸν πλησίον, καὶ τὸ ἐξουθενεῖν ἑαυτόν, τρόπος ἔστιν ἀναπαύσεως τῆς συνειδήσεως».

8. Γέρων τις εἶδε τινὰ ἀδελφὸν συμφθειρόμενον τινί, καὶ οὐκ ἤλεγξεν αὐτόν, εἶπων πρὸς ἑαυτόν «Εἰ ὁ Θεὸς καὶ πλάσας αὐτοὺς βλέπων οὐ καίει αὐτούς, ἐγὼ τίς εἰμι ἵνα ἐλέγξω αὐτοὺς ;».

9. Παρέβαλεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος εἰς Κοινόβιον, καὶ ἰδὼν ἀδελφῶν σφαλέντα, κατέκριγε αὐτόν. Εἶτα ἀναχωρήσας τοῦ Κοινοβίου, ἐξῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἔρημον. Ὁ Ἀγγελὸς Κυρίου ἐλθὼν ἔστη ἔμπροσθέν της θύρας τοῦ κελλίου αὐτοῦ καὶ τοῦ συνεχώρει αὐτῷ εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ γέρων παρεκάλει λέγων «τί ἔστι τὸ πρᾶγμα, ἢ τὸ αἴτιον ; καὶ φησὶν ὁ Ἀγγελὸς πρὸς αὐτόν: «Ὁ Θεὸς ἀπέστειλε μὲ λέγων σοὶ ποῦ κελεύεις βάλλω τὸν σφαλέντα ἀδελφόν, δν ἔκρινας ;» καὶ ἀκούσας ὁ γέρων μετενόησεν εὐθὺς λέγων: «Ἡμαρτηκα, συγχώρησον μοι» καὶ εἶπεν καὶ ὁ Ἀγγελος, «Ἐγείραι. Συνεχώρησε σοὶ ὁ Θεός. Φύλαξε δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ κρίναι τινὰ, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ Κύριος».

10. Ὁ Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Μεγάλου, ὅτι γέγονε, καθὼς ἔστι γεγραμμένον, Θεὸς ἐπίγειος ὥσπερ γὰρ ἔστιν ὁ Θεὸς σκέπων τὸν κόσμον, οὕτω καὶ ὁ Ἀββᾶς Μακάριος σκέπων ἦν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔβλεπεν, ὡς μὴ βλέπων, καὶ ἃ ἤκουεν, ὡς μὴ ἀκούων.

11. Ὁ ἀδελφὸς ἔσφαλη πότε εἰς Σκήτιν, καὶ γενομένου συνεδρίου, ἀπέστειλαν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Μωϋσὴν. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλεν ἐλθεῖν. Πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Πρεσβύτερος πρὸς αὐτόν λέγων «Ἐλθε, ὅτι σὲ ὁ λαὸς περιμένει». Ὁ δὲ ἀναστὰς καὶ λαβὼν σφυρίδα τετριμμένην καὶ γεμίσας ἄμμου ἔβασταζε καὶ οὕτως ἦλθεν. Οἱ οὖν Πάτερ: τέρες ἐξεληθόντες εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἰδόντες αὐτὸν σφυρίδα ἐπὶ τοῦ ὤμου βαστάζοντα, ἠρωτησαν αὐτόν λέγοντες. «Τί ἔστι τοῦτο, Πάτερ;» καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων: «Αἱ ἀμαρτίαι μου εἰσιν ὀπίσω μου καταρρέουσai, καὶ οὐ βλέπω αὐτάς, καὶ ἦλθον ἐγὼ σήμερον ἀμαρτήματα κρίναι ἑαυτῶν». Οἱ δὲ ἀκούσαντες, οὐδὲν ἐλάλησαν τῷ ἀδελφῷ, συγχωρήσαντες αὐτῷ.

12. Ὁ αὐτὸς εἶπεν: «Ὅτι ὁφείλει ὁ ἄνθρωπος ἀποθανεῖν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου, τοῦ μὴ κρίναι τινὰ ἐν τινί. Ὅτε γὰρ ἡ χεὶρ Κυρίου ἀπέκτεινε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτου οὐκ ἦν οἶκος, ἐν ᾧ οὐκ ἦν τεθνηκώς». Λέγει αὐτῷ τις ἀδελφος: «Τίς ἔστιν οὗτος ὁ λόγος, Πάτερ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: «Ὅτι ἐὰν ἐάσω. σὶν ἡμᾶς ἰδεῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, οὐ μὴ ἴδωμεν τὰς ἀμαρτίας τοῦ πλησίον ἡμῶν, Μωρία γὰρ ἔστιν ἀνθρώπου ἔχοντα τὸν ἑαυτοῦ νεκρόν, ἀφεῖναι αὐτόν, καὶ ἀπελθεῖν κλαύσαι τὸν τοῦ πλησίον το δὲ ἀποθανεῖν ἀπὸ τὸν πλησίον, τοῦτο ἔστι, τὸ βαστάσαι σου τὰς ἀμαρτίας, καὶ ἀμεριμνεῖν ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου τοῦ μὴ εἶπεν Οὗτος

κακὸς καὶ μὴ ποιῆσαι κακὸν μηδενὶ ἀνθρώπῳ" καὶ μὴ λογίζεσθαι πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τινὰ μηδ' ἐξουθενώσαι τινά, ποιοῦντα καχὸν μηδὲ πεισθῆναι τὸ κακοποιοῦντι τῷ πλησίον αὐτοῦ, ἢ συγχαρῆναι αὐτῷ. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ καταλαλοῦντι, μηδὲ ἔχειν ἔχθραν μετὰ τινὸς ἀνθρώπου, ἢ μισῆσαι τινά, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ εἰρήνη" ἐν τούτοις ἑαυτὸν, ἀδελφέ, παρακάλει καὶ ἀσφάλιζε, εἰδὼς ὅτι πρὸς ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος καὶ εἰς αἰὶ ἡ ἀνάπαυσις»,

13. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββὶν Ποιμένα λέγων: «Εἶπε μοὶ πῶς γένωμαι Μοναχὸς ;» καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων: «Εἰ θέλεις εὐρεῖν ἀνάπαυσιν καὶ ὧδε καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, ἐπὶ παντὶ πράγματι, λέγε" ἐγὼ τίς εἰμι ; καὶ μὴ κρῖνε τινά».

14. "Ἦκουσε πότε ὁ Πρεσβύτερός του Πηλουσίου περὶ τινῶν ἀδελφῶν, ὅτι συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν ἀπέρχονται, καὶ λούονται καὶ ἀμελούσιν ἑαυτῶν. Καὶ ὡς ἦλθον εἰς τὴν σύναξεν, ἦρεν ἀπ' αὐτῶν τὸ σχῆμα. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔτυψεν αὐτὸν ἡ συνείδησις αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν μελήθη καὶ ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶ Ποιμένα μεθύων τοῖς λογισμοῖς, βαστάζων καὶ τοὺς λεβήτονας τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα τὸ γέροντι. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων: Οὐκ ἔχεις σὺ τίποτε τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων ὁμοίον τοῦ Ἀποστόλου. «"Ἐν ἡ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις καὶ κρίνων ἰδοὺ οὖν καὶ σὺ ὡς οἱ ἀδελφοί, εἰ γὰρ καὶ μικρὸν μετέχεις τῆς παλαιότητος, ὑπόκεισαι πάντως τῇ ἀμαρτίᾳ». Ὑποστρέψας οὖν ὁ Πρεσβύτερος ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφούς, ἕνδεκα δὲν τάς, καὶ μετενόησεν αὐτοῖς, καὶ ἐνδύσας αὐτοὺς τὸ Μοναχικὸν σχῆμα πάλιν, ἀπέλυσεν.

15. Ἡρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων: Ἐὰν δῶ πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλὸν ἐστὶ σκεπᾶσαι αὐτό; Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων Ἐν ἡ ἂν ὥρα σκεπάσωμεν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν πταῖσμα καὶ ὁ Θεὸς σκεπάζει τὸ ἡμέτερον καὶ ἐν ἡ ἂν ὥρα ἐκφάνωμεν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐκφαίνει τὸ ἡμέτερον. Ἀδελφῶν ἐνταῦθα οὐ τὸν συζῶντα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κοινοβίῳ διάγοντα φησιν, ἀλλ' ἡ τὸν πλησίον οἰκοῦντα, ἡ καὶ συνοικοῦντα μέν, μὴ τὸν ὑπ' αὐτὸν δὲ ὄντα Πατέρα τοῦ γὰρ τοιούτου κρύπτει καὶ παραβλέπειν ἀξίον τί ἀμάρτημα, τὸ ἑαυτοῦ σκοπούμενον ἕκαστον. Τοὺς γὰρ κοινὸν ἔλκουσι βίον, ἅτε διαφόροις σώμασιν ἐνὸς σώματος φροντίζειν ἄλληλων ὡς οἰκείων μελῶν οἱ τῶν Πατέρων θεσμοὶ ἐγκελευονται, καὶ ὑπομιμνήσκουν ἄλληλων ἐν ταπεινώσει τὰ δέοντα, εἶπου σφαλλομένους τοὺς ἑαυ τῶν ἀδελφῶν ἴδωσιν, εἰ δὲ μὴ πείθονται διορθώσασθαι ἐκ τῆς ὑπομνή τέως, ἄνα:

φέρειν περὶ τούτων τῶν προεστώτι, καὶ οὕτω τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἀγάπης ἀφοσιῶν.

16. "Ἐτερος ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν λέγων: Ἐὰν ἐδῶ ἀδελφόν, περὶ οὗ ἤκουσα πταῖσμα, οὐ θέλω εἰσενεγκεῖν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον μου ἐὰν δὲ ἴδω καὶ λόν, χαίρω μετ' αὐτοῦ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων' εἰ ποιεῖς τὸ καλὸ μικρὸν ἄγαθον, διπλασίασον αὐτὸ μετ' ἐκείνου οὗ ἤκουσας οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ἀσθενῶν, καὶ ποιεῖ καὶ μετὰ σου ἔλεος ὁ Θεός.

17. Ἦν γὰρ τίς ἐν Κοινοβίῳ ὀνόματι Τιμόθεος ὁ δὲ ἡγούμενος ἤκουσας φήμην περὶ τινὸς τῶν ἐκεῖ ἀδελφῶν περὶ πειρασμοῦ, ἥτοι ἀμαρτίας, ἠρώτησε τὸν Τιμόθεον περὶ αὐτοῦ· ὁ δὲ συνεβούλευσεν αὐτῷ ἐκβαλεῖν τὸν ἀδελφόν. Ὡς οὖν ἐξέβαλεν αὐτόν, εὐθέως ἐτέθη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ πειρασμὸς ἐπάνω του Τιμοθέου, ἕως οὗ ἐκινδυνευσεν. "Ἐκλαιεν οὖν ὁ Τιμόθεος ἐνώπιόν του Θεοῦ λέγων· Ἠμάρτηκα, συγχώρησον μοι" καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα Τιμόθεε, μὴ νομίσης ὅτι ταῦτά σου δι' ἄλλο τί συνέβη, ἢ ὅτι παρεῖδες τὸν ἀδελφόν σου ἐν καιρῷ πειρασμοῦ αὐτοῦ.

18. Ἐσφάλη ποτὲ ἀδελφὸς ἐν Κοινοβίῳ. "Ἦν δὲ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ἀναχωρητῆς, καὶ πολλὰ χρόνῳ οὗ προῆλθεν ἐλθὼν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς τοῦ Κοινοβίου, ἀνῆγγειλεν αὐτῷ περὶ τοῦ σφαλέντος ἀδελφοῦ. Ὁ δὲ εἶπε διώξατε αὐτόν. Καὶ ἐκβληθεὶς ὁ ἀδελφὸς ἐκ τοῦ Κοινοβίου, ἐδρῶν χαράδρας εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἔμενε κλαίων. Εὐκαίρησαν δὲ ἀδελφοὶ ἐκ

τοῦ Κοινοβίου καὶ ἀπῆρχοντο πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ διερχόμενοι ἤκουσαν τοῦ ἀδελφοῦ ἐκ τῆς χαράδρας κλαίοντος καὶ εἰσελθόντες, εὔρον αὐτὸν ἐν μεγάλῳ πόνῳ, καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἄραι πρὸς τὸν γέροντα, καὶ οὐκ ἤθελε, λέγων· "Ὡδε ἀποθανοῦμαι. Ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, διηγῆσαντο αὐτὸ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς ὁ γέρον ὑποστρέψαντας εἰπεῖν τῷ ἀδελφῷ ὅτι ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν φωνεῖ σε. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ γέρον τεθλιμμένον, ἀναστὰς ἥσπασατο καὶ χαριεντιζόμενος παρεκάλεσε γεύσασθαι ἔπει τὰ ἀπέστειλεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τινὰ τῶν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀναχωρητὴν λέει· γῶν' ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐπεθύμουν σε ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σου, καὶ ἀπὸ ὀκνηρίας ἀμφοτέρων οὗ συνετύχομεν ἀλλήλοις καὶ δὲ ἀναχωρητῆς, καίτοι ἐκ τοῦ κελλίου μὴ ἐξερχόμενος, ἄκουσας εἶπεν εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν γέροντα, οὐκ ἂν ἔπεμψε πρὸς μὲ καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, μετὰ χαρᾶς ἐκάθισαν. Εἶπε δὲ αὐτῷ δ' Ἀββᾶς Ποιμὴν· Δύο ἄνθρωποι ἦσαν ἐν τόπῳ τινὶ καὶ ἀμφοτέροι νεκροὺς εἶχον, ἀφῆκε δὲ καὶ εἰς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθε κλαύσαι τὸν τοῦ ἐτέρου. Ἀκούσας δὲ ὁ γέρον κατενύγη ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀναλογιζάμενος καὶ ἐποίησεν εἰς τὸν ἀδελφόν, καὶ εἶπε Ποιμὴν ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν, ἐγὼ δὲ κάτω εἰς τὴν γῆν.

19. Ἠρώτησαν τινὲς τῶν Πατέρων τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγοντες· ἔαν ἔδω· μὲν τινὰ ἀδελφὸν ἀμαρτάνοντα, θέλεις ἐλέγξωμεν αὐτὸν καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· "ἐγὼ τέως ἐὰν ἔχω χρεῖαν παρελθεῖν διὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ ἴδω αὐτὸν ἀμαρτάνοντα, ὑπὲρ· βαίνω αὐτὸν καὶ οὐκ ἐλέγχω.

20. Πάλιν ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες πῶς οὕτως ἦνεσχετο ὁ Ἀββᾶς Νισθερῶ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον· εἰ ἐγὼ ἤμην, καὶ τὸ κερβικάριον ἐτίθουν πρὸς κεφαλὴν αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀνουῖβ' καὶ τί εἶχες εἶπειν τῷ Θεῷ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἔρω, ὅτι, Δέσποτα, σὺ εἶπας πρῶτον ἐκβαλε τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

21. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· "τί ποιήσω; καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρον· γέγραπται «τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας μου».

22. Ἐλθόντος ποτὲ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου οἰκῆσαι, πλησίον αὐτοῦ τὶς ἀδελφὸς ἔμενεν ἔχων γυναῖκα, καὶ οὐδέποτε ἤλεγξεν αὐτόν. Συνέβη δὲ αὐτὴν ἐν νυκτὶ γεννῆσαι, καὶ νοήσας ὁ γέρον, ἔκαλεσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν μικρότερον λέγων· λάβε μετὰ σου ἐν κνίδιον οἴνου, καὶ δὸς τῷ γείτονι ὅτι χρήζει σήμερον" καὶ οὐκ ἤδειςαν οἱ μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος ἀδελφοὶ το πρᾶγμα" ὁ δὲ ἐποίησε, καθὼς συνέταξεν αὐτῷ ὁ γέρον. Δεξάμενος δὲ τὸν οἶνον ὁ ἀδελφός, καὶ κατανυγεῖς, ἀπέλυσε τὴν γυναῖκα μετ' ὀλίγας ἡμέρας, δοὺς αὐτῇ εἰ τί εἶχε καὶ προσελθὼν τὸν γέροντα εἶπεν· ἐγὼ ἀπὸ τῆς σήμερον μετανοῶ" καὶ ἐπεστήριξεν αὐτῷ ὁ γέρον. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἀδελφὸς ὠκοδομησε πλησίον ἕτερον τοῦ γέροντος ἑαυτῷ κελλίον' καὶ δι' αὐτοῦ εἰσῆρχετο πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ἔφωταγωγεῖ αὐτὸν ὁ γέρον τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ, καὶ οὕτως ἔκερδησε τὸν ἀδελφόν.

23. Ἐγένετο πότε συνέδριον εἰς Σκήταν περὶ σφαλέντος ἀδελφοῦ, καὶ ἐλάλουν οἱ Πατέρες, καὶ δὲ "Ἀββᾶς Πίωρ ἐσιώπα" ὕστερον δὲ ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ λαβὼν σάκκον ἐπλήρωσε ψάμμου, καὶ ἐβάσταζεν εἰς τὸν ὄμιον αὐτοῦ ὀπισθεν, λαβὼν δὲ καὶ μαλάκιον μικρὸν ἔβαλεν ἐν αὐτῷ ὀλίγην καὶ ἐβάσταζεν ἔμπροσθεν, καὶ οὕτως εἰσῆλθεν εἰς τὸ συνέδριον. Ἐπερωτηθεὶς δὲ παρὰ τῶν Πατέρων τί ἂν εἴη τοῦτο, εἶπεν* Οὗτος ὁ σάκκος, καὶ τὴν πολλὴν ἔχων ψέμμον, τὰ ἔμά ἐστι πλημμελήματα, καὶ πολλὰ ὄντα καὶ ἀναρίθμητα, ἀφήκα αὐτὰ ὀπίσω, τοῦ μὴ βλέπειν αὐτά, καὶ πονῆσαι περὶ αὐτῶν καὶ κλαύσαι" καὶ ἰδοὺ ταῦτα τὰ μικρά του ἀδελφοῦ μου, ἔμπροσθέν μου ἔβαλον, καὶ εἰς αὐτὰ ἄδολεσχων κρίνω αὐτόν. Οἱ χρῆ δὲ οὕτω ποιεῖν,

ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐμὰ ἔμπροσθέν μου ἐνεγκεῖν, καὶ παρακαλεῖν τὸν Θεὸν συγχωρῆσαι μοὶ καὶ ἀναστάντες εἶπαν ὄντως αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς σωτηρίας ὁδός.

24. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Παφνούτιος ὁδεύων ἐν μιᾷ ἐπλανήθηεν, καὶ γέγονα πλησίον κόμης, καὶ εἶδον τινὰς ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις, ἤγουν ἄνδρα μετὰ γυναικός, καὶ εὐθέως ἔστην δεόμενος ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν μου, καὶ ἰδοὺ παρέστη μοὶ "Ἄγγε: λὸς κατέχων ρομφαῖαν καὶ λέγει μοὶ Παφνούτιε, πάντες οἱ κρίνοντες τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ρομφαῖᾳ ἀπολοῦνται σὺ δὲ ὅτι οὐκ ἔκρινας, ἀλλ' ἔταπεινωσας ἑαυτὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ, ὥς σὺ τὴν ἀμαρτίαν ποιήσας, διὰ τοῦτο τὸ ὄνομά σου γέγραπται ἐν βίβλῳ ζώντων.

25. Εἶπε γέρων μὴ κρίνης τὸν πόρνον, ἐὰν αὐτὸς ὑπάρχῃς σώφρων ὥσαυτως γὰρ τὸν νόμον παραβαίνεις ὁ γὰρ εἶπων μὴ πορνείας, εἶπε καὶ μὴ κρίνης.

26. "Ἐλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἐκάθητο ἐν Αἰγύπτῳ ἐν μονοκελλίῳ, εἶχε δὲ ἔθος τις ἀδελφὸς παραβάλλειν αὐτῷ καὶ μία παρθένος. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν συνέβη αὐτοὺς ἀπαντῆσαι πρὸς τὸν γέροντα, ἣν δὲ ὄψια καὶ μὴ δυνάμενος ἀπολύσαι αὐτούς, ἔθηκε τὸ ψιθάιον καὶ ἐκοιμήθη μέσον αὐτῶν. Ἐπηρεία δὲ τοῦ ἐχθροῦ, πολεμηθέντες ἑκάτεροι, ἐτέλεσαν τὴν ἀμαρτίαν" αἰσθανθεῖς δὲ καὶ γέρων, οὐδὲν ἐλάλησεν αὐτοῖς πρωτὰς δὲ γενομένης προέπεμψεν αὐτούς, μηδὲ μίαν αὐτοῖς δεῖξας στυγνότητα οἱ δὲ πορευόμενοι ἤρξαντο ἐπὶ τῇ ἀμαρτίᾳ μετὰ: μέλεσθαι καὶ ὀδυνάσθαι σφόδρα καὶ ὑποστρέψαντες πρὸς τὸν γέροντα, μετενόησαν αὐτὸ εἰπόντες μετὰ δακρύων Ἀββᾶ, οὐκ ἔγνοησας πῶς ἔχλευασεν ἡμᾶς καὶ σατανᾶς, καὶ ἀμαρτῆσαι πεποίηκεν ; ὁ δὲ ἔφη, ναὶ" οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ καὶ ποῦ ἦν ὁ λογισμὸς σου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅτι οὐκ ἀνέκοψας ἡμᾶς τῆς μυσσαρᾶς ἐκείνης καὶ αἰσχυρᾶς πράξεως, δι' ἣν ἄρτι τὴ λύπη φλέγονται ἡμῶν αἱ καρδίαι ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ὁ ἔμος λογισμὸς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἐκεῖ ἦν στήκων καὶ κλαίων. Καὶ λαβόντες διάταξιν μετανοίας ἀπὸ τοῦ γέροντος ἀπῆλθον, καὶ ἐγένοντο σκευὴ ἐκλογῆς.

27. Ἦν τις γέρων καθ' ἡμέραν ἐσειῶν τρεῖς παξαμάτας, παρέβαλε δὲ αὐτῷ ἀδελφὸς καὶ ὡς ἐκάθισαν γεύσασθαι, παρέθηκεν ὁ γέρων τῷ ἀδελφῷ τρεῖς παξαμάτας εἶτα ἔωρακως αὐτὸν χρῆζοντα, ἤνεγκεν αὐτῷ ἄλλας τρεῖς ὡς οὖν ἐκορέσθησαν καὶ ἀνέστησαν, κατέκρινεν ὁ γέρων τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ οὐ χρή, ἀδελφέ, ὑπουργεῖν τῷ σαρκίῳ καὶ δὲ μετενόησε τῷ γέροντι, καὶ ἐξῆλθε" τὴ οὖν ἐξῆς ὡς ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ γεύσασθαι τὸν γέροντα ἔθηκεν ἑαυτῷ κατὰ τὸ ἔτος τρεῖς παξαμάτας, καὶ φαγὼν αὐτοὺς ἔτι ἐπεῖνα καὶ ἐπέσχεεν ἑαυτὸν καὶ τὸ ἐξῆς πάλιν τὸ αὐτὸ ὑπέστη καὶ ὡς πεινῶν ἐπεῖχεν ἑαυτὸν διὰ τὸ μὴ θέλειν τὴν συνή. θείαν ὑπερβῆναι, ἤρξατο ἀδυνατεῖν καὶ ἔγνω ὁ γέρων ὅτι ἐγκατάλειψις τοῦ Θεοῦ ἐγένετο αὐτὸ καὶ ρίψας ἑαυτὸν εἰς ἔδαφος, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ μετὰ δακρύων, περὶ τῆς γινομένης εἰς αὐτὸν ἐγκαταλείψεως, τίνος ἕνεκεν ταύτην ὑπέστη καὶ παράστας αὐτῷ Ἄγγελος εἶπε" τοῦτό σου συνέβη, διότι κατέκρινας τὸν ἀδελφόν σου" ἔνα μάθης ὅτι ὁ δυνάμενος ἐγκρατεῦσθαι ἢ ἄλλο τί ἀγαθὸν ποιῆσαι, οὐκ ἐξ ἰδίας δυνάμεως ποιεῖ, ἀλλ' ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἡ ἐνισχύουσα αὐτόν.

28. Ἀνὴρ "Ἄγιος θεωρήσας τινὰ ἀμαρτάνοντα, δακρύσας εἶπεν οὗτος σῆμε: ρόν, κάγω πάντως αὔριον.

29. Εἶπεν καὶ αὐτὸς καν ὅπως τις ἀμάρτη ἐπὶ παρουσία σου μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλ' ἔχε ἑαυτὸν ἀμαρτωλότερον, καν κοσμικὸς εἴη.

30. Εἶπε τις τῶν Πατέρων οὐκ ἔστιν ἔθνος ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ὡς τὸ τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ πάλιν, ὡς ἡ τάξις τῶν Μοναχῶν" ταῦτα δὲ μόνα εἰσι τὰ μέγας αὐτοὺς

βλάπτοντα, ή πρὸς ἀλλήλους μνησικακία καὶ ή κατάκρισις, ἃς ὁ ἀποβάλλων τῆς ἑαυτοῦ καρδίας, 'Αγγελικὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον βιοῖ.

31, "Ἐγένοντο ἀδελφοὶ δύο ἐν Κοινοβίῳ μεγάλοι καὶ κατηξιώθησαν τοῦ δρᾶν ἐκάτερος χάριν τινὰ ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ποτὲ οὖν εἷς ἐξ αὐτῶν διὰ τινὰ χρεῖαν ἔξω του Κοινοβίου γενόμενος ἐν ἡμέρᾳ Παρασκευῇ, εἶδε τινὰ, πρωτας ἔτι οὔσης, ἔσθιοντα καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἔσθιεις; καὶ τοῦτο ἐν Παρασκευῇ: "Ἐγένετο δὲ τὴν ἐξῆς δύναξις κατὰ τὸ ἔθος καὶ ἀτενίσας ὁ ἕτερος ἀδελφὸς ἐπ' αὐτῷ, οὐκ εἶδε τὴν χάριν ὡς σύνηθες, καὶ ἐλυπήθη" καὶ ὡς ἐπανῆλθον εἰς τὸ κελλίον, λέγει αὐτὸ τί ἐποίησας, ἀδελφε ; οὐ γὰρ εἶδαν ἐπὶ σοὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν' ἐγὼ οὔτε ἓνα πράξει, οὔτε ἐν λογισμῷ συνοιδᾷ τί πονηρὸν ἐν ἑμαυτῷ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ οὔτε λόγον τινὶ ἐλάλησας ; καὶ μνησθεῖς ἐκεῖνος εἶπε: χθὲς ἔξω του Κοινοβίου εἶδον τινὰ ἔσθιοντα πρωί, καὶ εἶπον αὐτῷ" ἐν ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἔσθιεις ἐν Παρασκευῇ; αὕτη ἐστὶν ἡ ἁμαρτία μου ἀλλὰ συγκοπίασον μοὶ δύο ἐβδομάδας καὶ παρακαλέσωμεν τὸν Θεό, ἵνα συγχωρήσῃ μοὶ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ μετὰ τὰς δύο ἐβδομάδας εἶδεν ὁ ἀδελφὸς πάλιν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐλθοῦσαν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ παρεκλήθησαν εὐχαριστήσαντες τῷ Κυρίῳ.

32. 'Αδελφὸς ἠρωτησε γέροντα λέγων" ἐὰν ἀπέλθω πρὸς τινὰ τῶν γερόντων καὶ ἐρωτήσω αὐτὸν ὅτι θέλω μεῖναι πρὸς τὸν δεῖνα, οἶδε δέ, ὅτι οὐ συμφέρει μοί, τί ἔχει ἀποκριθῆναι μοί ; ἐὰν γὰρ εἴπῃ μοὶ μὴ ἄπελθῃς, οὐ κατακρίνει αὐτόν το λογισμῷ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων ταύτην τὴν λεπτότητα οὐ πολλοὶ ἔχουσιν, ἥτοι τὴν πανουργίας καὶ ὀξύτητα ἐὰν μὲν οὖν ἔχη ἡ κίνησις πάθος, ἡγουν ἐξ ἔμπαθειας λέγει μισῶν ἢ διαβάλλων τὸν ἄνδρα, ἑαυτὸν βλάπτει καὶ οὐδὲ ὁ λό. γὸς ἔχει δύναμιν, καὶ συμφέρον ἦν αὐτῷ εἶπεν οὐκ οἶδα, καὶ ἑαυτὸν ἐλευθερῶ. σαι' εἰ δὲ ἐλευθέρῳται ἀπὸ πάθους, σὺ κατακρίνει τινὰ' ἑαυτὸν δὲ αἰτιώμενος λέγει" φύσει ἐγὼ ἀσύστροφος εἶμι, καὶ τάχα οὗ συμφέρει σοὶ" καὶ ἐὰν ὁ ἔρωτων συνετός, οὐκ ἔτι ὑπάγει πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα περὶ οὗ ἠρωτησε τὸν γέροντα οὗ γὰρ διὰ κακίαν εἶπεν ὁ γέρων, ἀλλ' ἵνα το μὴ αὐξηθῇ κακὸν" τουτέστι, προνοοῦν μένος τῆς τοῦ ἔρωτησαντος σωτηρίας ἐλάλησε, διὸ καὶ δυνατὸς ἔστιν ὁ λόγος πληροφορῆσαι τὸν ἀκούοντα" εἰ γὲ κακεῖνος συνετός ὢν ἐν πίστει δέχεται, καὶ τῆς πληροφορίας αἰσθανθεῖς τὸ συμβουλευθὲν ἐκπληροῦ.

33. Ἦκουσε τις τῶν Ἀγίων, ὅτι ἀδελφὸς τις ἐνέπεσεν εἰς πορνείαν, καὶ εἶπεν, ὦ! κακῶς ἐποίησε. Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἐκοιμήθη ὁ ἀδελφὸς καὶ ἦλθεν "Ἄγγελος τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ λέγει αὐτῷ ἴδε δν ἔκρινας, ἐκοιμήθη ποῦ οὖν κελεύεις βάλλω αὐτόν καὶ εἷς βασιλείαν ἢ εἰς κόλασιν; καὶ ἔμεινεν ὁ γέρων ἕως τελευτῆς αὐτοῦ δεόμενος τοῦ Θεοῦ συγγνώμης τυχεῖν περὶ τούτου μετὰ δακρύων πολλῶν καὶ πόνων μεγάλων.

34. Εἶπε γέρων' ἓναν ἴδης τινὰ γελώντα ἢ ἔσθιοντα πολλά, μὴ κρίνης αὐτόν, ἀλλὰ μᾶλλον εἶπε μακάριος ἔστιν οὗτος, ἁμαρτίας μὴ ἔχων, καὶ διὰ τοῦτο χαίρει ἡ ψυχὴ αὐτοῦ,

35. Εἶπε γέρων: ἔαν ἄδης τοῖς ὀφθαλμοῖς σου τινὰ πίπτοντα, εὐθὺς εἶπε: ἀνάθεμα σοὶ σατανᾷ οὗτος γὰρ πρᾶγμα οὐκ ἔχει καὶ ἀσφάλισαι τὴν καρδίαν σου τοῦ μὴ κρίναι τὸν ἀδελφόν σου, ἐπεὶ ἀναχωρεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἄγιον ἀπὸ σου λέγε δὲ πάλιν πρὸς ἑαυτὸν ὡς οὗτος ἡττήθη, οὕτω καγῶ καὶ κλαῖε καὶ ζῆτει βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ συμπάθει τῷ ἁκουσιῶς παθόντι οὐδεὶς γὰρ θέλει ἀμαρτησῆσαι εἰς Θεόν, ἀλλὰ πάντες ἀπατῶμεθα.

36. Διηγῆσατο τις γέρων ὅτι καθεζομένῳ μοι ποτὲ ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ, παρέβαλε τις ἀδελφὸς ἐκ Κοινοβίου ἐπισκέψεως χάριν ἠρωτων οὖν αὐτόν πῶς ἔχουσιν οἱ Πατέρες ; Καὶ λέγει μοί" καλῶς διὰ τῶν εὐχῶν σου" εἰτα ἠρωτησα καὶ περὶ τινὸς ἀδελφοῦ, κακὴν φήμην ἔχοντος, καὶ εἶπε μοὶ πιστευσον, Πάτερ, οὕπῳ ἡλλαγὴ τῆς φήμης ἐκείνης' ἐγὼ δὲ ὡς ἤκουσα

εἶπον οὐφ" καὶ ἅμα τῷ εἰπεῖν τοῦτο καταφέρομαι εἰς ὕπνον, καὶ γέγονα ἐν ἔκστασει, καὶ θεωρῶ ἑμαυτὸν ἔμπροσθέν του Ἀγίου Κρανίου στάμενον, καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν μέσον των δύο ληστῶν ἐσταυρωμένον, καὶ ὥρμησα προσκυνῆσαι, καὶ ὡς γέγονα πλησίον, ἐπέτρεψε τοῖς παρεστῶσιν Αὐτῷ Ἀγίοις Ἀγγέλοις μεγάλη τῇ φωνῇ λέγων" βάλετε αὐτὸν ἔξω ὅτι ἀντίχριστος μοι ἐστὶ πρὶν ἢ γὰρ κρίνω, αὐτὸς κατέκρινε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ὡς οὖν διωκόμενος ἦλθον ἐξελθεῖν, ἐκρατήθη τὸ παλλίον μου ἐν τῇ θύρᾳ, ἀσφαλισθείση αἰφνιδίως, καὶ ἐάσας αὐτὸ ἐκεῖ ἔξηλθον, καὶ εὐθέως διῦπνίσθην. Συμβالὼν δὲ τὰ δραθέντα μου λέγω τῷ παραβάλλοντι ἀδελφῷ πονηρὰ αὕτη ἡ ἡμέρα ἔμοι" ὁ δὲ εἶπε τίνος ἔνεκα, Πάτερ; καὶ τότε διηγησάμην αὐτῷ ἃ εἶδος καὶ εἶπον" τὸ παλλίον μου, ἡ σκέπη τοῦ Θεοῦ ἦν ἡ ἐπ' ἐμοί, καὶ ἔστερηθης αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἐπὶ Κυρίου τῆς δόξης, ἐπτὰ ἔτη ἐποίησα πελαζόμενος εἰς τὰς ἐρήμους, μὴ ἄρτου γευσάμενος, μὴ ὑπὸ στέγην ἐλθὼν, μὴ ἀνθρώπῳ συντυχῶν, ἕως οὐ πάλιν εἶδον τὸν Κύριόν μου ἐπὶ τοῦ Κρανίου ὁμοίως ἐπιτρέψαντα μοι ἀποδοθῆναι τὸ παλλίον μου.

37. Ἠρώτησε τίς γέροντα λέγων· διατὶ οὐ δύναμαι οἴκησαι μετὰ ἀδελφῶν; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων· διότι τὸν Θεὸν οὐ φοβῇ· εἰ γὰρ ἐμνημόνευες τοῦ γεγραμμένου ὅτι ἐν Σοδόμοις ἐσώθη ὁ Λὼτ μηδένα κατακρίνας, καὶ σὺ ἂν εἴς μέσον θῇ· ρίων ἔβαλες ἑαυτὸν οἰκῆσαι.

38. Εἶπε γέρων ὅτι εἴκοσιν ἔτη ἔμεινα πρὸς ἓνα λογισμῶν πολεμῶν καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἵνα πάντας ἀνθρώπους ὡς ἓνα βλέπω.

Ερμηνεία

ΠΛΗΣΙΟΝ εἰς ἓνα Γέροντα κατοικοῦσε ἓνας ἀδελφός, ολίγον χρόνον ἔχων εἰς τὴν ἀσκήσιν αὐτὸς δεν εφρόντιζεν ὅσον ἔπρεπε διὰ τὰ μοναχικά του καθήκοντα. Οταν δε ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, ευρισκόμενος εἰς τὰς τελευταίας στιγμὲς τῆς ζωῆς του, προσήλθαν κοντὰ του μερικοὶ ἐκ των ἄλλων Μοναχῶν, διὰ πνευματικὴν συντροφιά καὶ παρηγορίαν. Ο Γέρων ἐβλεπε με ευχάριστον κατάπληξιν, ὅτι τὸ πρόσωπος του μελλοθανάτου δεν εἶχε τὴν ἀγριότητα, που διακρίνει συνήθως τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ἀποθνήσκει: ἀπ' ἐναντίας ἦτο χαρούμενος ὁ Μοναχὸς αὐτὸς καὶ γελαστός. Τότε ὁ συνετός Γέρων, διὰ νὰ ωφελήσῃ πνευματικῶς τοὺς παρευρισκομένους, λέγει εἰς αὐτόν: «'Αδελφέ μου, ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι δεν ἐπέδειξες τόσον σπουδαῖον καὶ αξιόλογον ἀγῶνα εἰς τὴν μοναχικὴν ἀσκήσιν" πῶς λοιπὸν ετοιμάζεσαι νὰ ταξιδεύσης τὸ φρικτὸν αὐτὸ ταξίδιον με τόσον ευχάριστον διάθεσιν;»

Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἀπήντησεν ὁ Μοναχός: «Πραγματικῶς, Πάτερ μου, ἀλήθειαν λέγεις ἡμουν ἀμελὴς εἰς τὰ καθήκοντα τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἀλλὰ ἀπὸ τότε, που ἐγίνα Μοναχός, δεν κατέκρινα κανένα ἄνθρωπον, δεν ἐκράτησα κακίαν με κανένα, ἀλλὰ καὶ ἐάν κάποτε προέκυψε μικρὰ φιλονεικία με συνάνθρωπός μου, ἐπεδίωξα τὴν ἰδίαν ὥραν νὰ συμφιλιωθῶ μαζί του. Σκέπτομαι λοιπὸν νὰ εἶπω εἰς τὸν Θεόν Σὺ εἶπες, μὴ κατακρίνετε διὰ νὰ μὴ κατακριθῆτε συγχωρήσατε τοὺς συνανθρώπους σας καὶ θὰ σας συγχωρήσῃ ὁ Θεός»: «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθήτε» (Ματθ. ζ', 1) καὶ «Εάν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν καὶ οὐράνιος» (Ματθ. ς' 14) Κινῶν τότε τὴν κεφαλὴν του ὁ Γέρων εἶπεν: «Ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἂς εἶναι μαζί σου, τέκνον μου, διότι καὶ χωρὶς τὸν κόπον τῆς μοναχικῆς ἀσκήσεως ἐσώθης, ἐπειδὴ ἀπέφυγες τὴν κατάκρισιν».

2. Ο Αββάς Αγάθων, όταν έβλεπε κάποιον να σφάλει και τον παρεκκίνη ο λογισμός του να τον κατακρίνει, έλεγεν εις τον εαυτόν του: «Αγάθων, πρόσεχε συ μη κάνης το ίδιον» και τότε η σκέψις του ήρεμούσε.

3. Ο Αββάς Αντώνιος προεφήτευσεν δια το μέλλον του Αββά Αμμωνά και του είπε: «Σύ, με την βοήθειαν του Θεού, θα ευδοκιμήσῃς εις την άσκησιν και θα πληρωθῇ η ψυχή σου από τον φόβον του Θεού». Εξήλθον δε τού κελλίου και αφού υπέδειξεν εις αυτόν μίαν πέτραν του είπε: «Υβρισε και κτύπησε αυτήν την πέτραν». Ο Αββάς Αμμωνάς προθύμως εξετέλεσε την εντολήν αυτήν, χωρίς βεβαίως να δεχθῇ απάντησιν ή παράπονον από την πέτραν. Τότε ο Αββάς Αντώνιος του λέγει: «Και συ εις το ίδιον μέτρον της απαθείας πρόκειται να φθάσῃς, ώστε, όπως η πέτρα αυτή, να μην ενοχλήσῃ από τις αδίκους επιθέσεις και την κακίαν των ανθρώπων». Πράγματι αυτό και έγινε. Τόσον πολύ προώδευσεν εις την ανεξικακίαν και την καλωσύνην, ώστε να μη σκέπτεται καθόλου το κακόν.

Ο Αββάς Αμμωνάς έγινε μετά ταύτα Επίσκοπος. Συνέβη δε τότε το εξής χαρακτηριστικόν περιστατικόν έφεραν ενώπιόν του μίαν παρθένον, η οποία είχε διαφθαρή και καταστη έγκυος μαζί με αυτήν οδήγησαν ενώπιον του Επισκόπου και τον διαφθορέα της και λέγουν οι συνοδοί εις τον Επίσκοπον: «Σεβασμιώτατε, να επιβάλῃς εις αυτούς αυστηράν ποινήν». Προς κατάπληξιν όλων ο Επίσκοπος έσφράγισε την κοιλίαν της γυναικός με το σημείον του Σταυρού, διέταξε δε να δοθούν εις αυτήν εξ ζευγάρια σεντόνια, λέγων· «Χρειάζονται αυτά, διότι είναι ενδεχόμενον τώρα που θα φύγῃ να γεννήσῃ και να αποθάνῃ ή η ίδια ή το βρέφος και να μη ευρεθούν εκείνην την στιγμήν τα απαραίτητα σάβανα».

Εκείνοι που κατήγγειλαν την γυναίκα, μόλις είδον την γενναιοδωρίαν του Επισκόπου, λέγουν εις αυτόν: «Διατί κάμεις αυτό το πράγμα; Πρέπει να επιβάλῃς εις αυτήν αυστηράν τιμωρίαν». Τότε με γλυκύτητα άπαντα προς τους κατηγόρους ο Επίσκοπος «Βλέπετε, αδελφοί μου, ότι η γυναίκα αυτή, λόγω της επιτόκου καταστάσεώς της, ευρίσκεται πολύ πλησίον εις τον θάνατον· τι δύναμαι εγώ να κάμω;» Λέγων δε τους λόγους αυτούς έδωσεν εντολήν εις αυτήν να φύγῃ, χωρίς να τολμήσῃ να την κρίνῃ.

4. Κάποτε πάλιν προσεκλήθη και ήλθεν εις ένα μέρος διά να φάγῃ. Εις το μέρος εκείνο κάποιος Μοναχός, διά τον οποίον υπήρχε διάχυτος η φήμη ότι ήτο πόρνος. Κατά σύμπτωσιν μάλιστα, την ημέραν εκείνης της επισκέψεως του Επισκόπου, παρευρίσκετο εις το κελλίον και η γυναίκα, μετά της οποίας ελέγετο ότι ήμάρτανε. Οι κάτοικοι λοιπόν της περιοχής εκείνης, μόλις αντελήφθησαν την παρουσίαν εις το κελλίον του Μοναχού της υπόπτου γυναικός, εσκέφθησαν να εισέλθουν βιαίως εις το κελλίον του Μοναχού διά να την αποδιώξουν. Εν τω μεταξύ πληροφορηθέντες, ότι ευρίσκετο μεταξύ των και ο Επίσκοπος Αμμωνάς, ήλθον και τον παρεκάλεσαν, αφού εξέθεσαν την κατάστασιν, να μεταβούν από κοινού εις το κελλίον του Μοναχού, διά να τον ελέγξῃ σφοδρότατα ο Επίσκοπος και εν συνεχεία να εκδιώξῃ από την περιοχὴν το ζεύγος της αμαρτίας.

Ο Μοναχός αντιληφθείς τι ήτοιμάζετο εναντίον του επρόλαβεν εγκαίρως και απέκρυψε την γυναίκα εις ένα μεγάλο πιθάρι, το οποίον είχε το στόμιον εις το άνω μέρος.

Ο Αββάς Αμμωνάς, ως προορατικός που ήτο, εγνώριζε την πράξιν αυτήν του Μοναχού και μόλις έφθασε και εισήλθεν εις το κελλίον, εκάθισε με τρόπον επάνω εις το πιθάρι και

διέταξε να γίνη συστηματική έρευνα εις το κελλίον διά να ανευρεθή η γυναίκα της αμαρτίας.

Λεπτομερέστατα έψαξαν όλα τα σημεία του κελλίου, χωρίς να δυνηθούν να ανεύρουν την γυναίκα. Μετά την άκαρπον αυτήν έρευναν είπεν ο Αββάς Αμμωνάς: «Βλέπετε και ο Θεός να σας συγχωρήση». Και αφού ηυχήθη δι' όλους, διέταξε τους επισκέπτες να φύγουν. Όταν δε έμεινε μόνος εις το κελλίον, έπιασε από την χείρα τον Μοναχόν και ενώ με το βλέμμα του του έδωσε να καταλάβη, ότι αντελήφθη τα πάντα, τού είπε γεμάτος στοργήν· «Πρόσεχε σεαυτώ, αδελφέ». Χωρίς να ειπή δε τίποτε άλλο ανεχώρησε.

5. Ενας Μοναχός, επειδή ήμάρτησε, απεπέμπετο από την αδελφότητα υπό του Πρεσβυτέρου. Κατόπιν της ενεργείας αυτής ο Αββάς Βησσαρίων εσηκώθη και έφυγε μαζί με τον αδελφόν λέγων· «Και εγώ είμαι αμαρτωλός».

6. Ο Αββάς Ησαΐας έδωσε την εξής συμβουλήν εις τους μαθητάς του: «Εάν σε ενοχλήση ο λογισμός να κατακρίνης τον πλησίον δι' αμαρτίαν, την οποίαν έκανε, πρώτος και κύριον να σκεφθής, ότι συ είσαι περισσότερον αμαρτωλός εκείνου: έπειτα να είσαι βέβαιος, ότι και όσα καλά νομίζεις ότι έπραξες, δεν ήσαν άρεστα εις τον Θεόν. Με τās σκέψεις αυτές ασφαλώς δεν θα έχης την τόλμην να κατακρίνης τον πλησίον σου»,

7. Ο ίδιος πάλιν είπεν: «Ο καλύτερος τρόπος να αναπαύσης την συνείδησίν σου είναι να μη κατακρίνης τον πλησίον και να ταπεινώνης τον εαυτόν σου».

8. Ενας Γέρων Μοναχός είδεν ένα αδελφόν να αισχροουργή με κάποιον άλλον, χωρίς να τον ελέγξη. Δεν τον ήλεγξε δε, διότι έσκέφθη «Αν ο Θεός, που τους έπλασε, τους βλέπει και δεν τους καίει, ποιος είμαι εγώ διά να τους ελέγξω;»

9. Ο Αββάς Ισαάκ ο Θηβαίος ήλθεν εις ένα Κοινόβιον, όπου είδεν ένα αδελφόν να σφάλλη και τον κατέκρινε. Μετ' ολίγον καιρόν, αφού ετελείωσε την εργασίαν, διά την οποίαν ήλθεν εις το Κοινόβιον, ανεχώρησεν εξ αυτού και έβγήκε πάλιν εις την έρημον. Μόλις όμως έπλησίασεν εις το κελλίον του και ήτοιμάζετο να ανοίξη διά να εισέλθη, ένας Άγγελος Κυρίου ενεφανίσθη έμπροσθεν της θύρας και δεν του επέτρεπε να εισέλθη. Ο Γέρων τότε με γλυκύτητα και ταπεινοφροσύνην τον παρεκάλει λέγων: «Τι έκανα, διά ποίαν αιτίαν δεν μου επιτρέπεις την είσοδον;» Και ο "Άγγελος του Κυρίου απαντά: «Με έστειλεν ο Θεός διά να σε ερωτήσω, που διατάσσεις να βάλω τον αδελφόν του Κοινοβίου που έσφαλε και τον κατέκρινες;»

Μόλις ήκουσεν αυτό το πράγμα ο Γέρων και αντιληφθείς την αιτίαν, μετενόησε διά την κατάκρισιν του αδελφού του, εις την οποίαν προέβη και αμέσως είπε: «Πραγματικός έχω αμαρτήσει συγχώρησόν με». Και ο Άγγελος με γλυκύτητα του απήντησε. «Σήκω· ο Θεός σε συνεχώρησε πρόσεξε όμως από εδώ και έμπρός να μη κατακρίνης κανένα, έως ότου έλθη ο Κύριος, εις τον οποίον μόνον ανήκει η εξουσία να κρίνη τους πάντας».

10. Ο Αββάς Μακάριος ο Μεγάλος, καθώς έλεγον αυτοί που τον έγνώρισαν, κατόρθωσε να γίνη επίγειος θεός, σύμφωνα με το ρητον «Εγώ είπα, θεοί έστε» (Ιωάνν. ι', 34). Το επέτυχε δε αυτό, διότι, όπως ο Θεός σκεπάζει τον κόσμον και τον προστατεύει με την καλωσύνην του, τοιουτοτρόπως και ο Αββάς Μακάριος, όταν έβλεπεν έλαττώματα εις τους ανθρώπους ή ήκουεν, ότι σφάλλουν, τους έσκέπαζεν από καλωσύνην, ως να μή είδε και ήκουσε τίποτα.

11. Κάποτε εις μίαν σκήτην έσφαλε κάποιος αδελφός και οι Πατέρες έκαμαν σύναξιν, διά να τον δικάσουν. Μεταξύ των άλλων εκάλεσαν εις την σύναξιν και τον Αββάν Μωϋσήν. Εκείνος όμως δεν ήθελε να έλθη. Και πάλιν ο προϊστάμενος της συνάξεως τον εκάλεσεν εκ νέου λέγων· «Έλα, διότι σε αναμένουν όλοι οι Πατέρες». Τότε ο Αββάς Μωϋσής έξεκίνησεν, αφού εγέμισεν ένα τρύπιο ζεμπίλι με άμμον και το έβαλεν εις τους ώμους του. Με το φορτίον δε αυτό ήλθεν εις τον τόπον της συνάξεως.

Οι Πατέρες, σεβόμενοι τον 'Αββάν Μωϋσήν, μόλις επληροφορήθησαν, ότι έρχεται, έβγήκαν διά να τον προϋπαντήσουν. Αλλά καθώς τον είδαν με το περίεργον' εκείνο φορτίον, του ζεμπιλιού δηλαδή, από τις τρύπες του οποίου έτρεχεν η άμμος, κατάπληκτοι τον ήρώτησαν: «Τί είναι αυτό, Πάτερ;» Και ο Γέρων απήντησεν εις αυτούς: «Είναι αι αμαρτίαι μου, που γλυστρούν από πίσω μου χωρίς να βλέπω αυτές: και όμως με τέτοιο φορτίον αμαρτιών ήλθον εγώ σήμερον εδώ, διά να δικάσω ξένα αμαρτήματα». Οι Πατέρες, που απετέλουν την σύναξιν, μόλις ήκουσαν τα λόγια αυτά, αντελήφθησαν την σημασίας των. Δι' αυτό τίποτε δεν είπον εις τον αδελφόν, που επρόκειτο να δικάσουν, αλλά τον συνεχώρησαν.

12. Ο ίδιος, ο Αββάς Μωϋσής, είπε κάποτε εις μίαν σύναξιν άδελφών: «Πρέπει ο άνθρωπος να αποθάνη, καθ' όσον αφορά τον συνάνθρωπόν του, ώστε να μη κατακρίνη κανένα διά τίποτε. Διότι όταν ο Κύριος εφόνευσε τα πρωτότοκα τέκνα των Αιγυπτίων, δεν υπήρχε σπίτι Αίγυπτίου, που να μη έχη νεκρόν». Κάποιος αδελφός από τους ακούοντας έρωτά: «Τι θέλεις να είπης με αυτά, Πάτερ;» Και ο Γέρων Μωϋσής απήντησεν: «Εάν ήμπορέσωμεν να ιδωμεν τας αμαρτίας μας, ασφαλώς δεν θα έχωμεν την δύναμιν να παρατηρήσωμεν τας αμαρτίας των συνανθρώπων μας. Διότι είναι πραγματικώς τρέλλα δι' ένα άνθρωπον, που έχει λείψανον εις το σπίτι του, να το αφήση και να μεταβή εις γειτονικόν σπίτι διά να κλαύση τον νεκρόν του πλησίον, αντί να κλαύση εις το σπίτι του τον ιδικόν του νεκρόν.

Το δε να αποθάνης από τον πλησίον σημαίνει να σηκώσης το βάρος των αμαρτιών σου και να μη ενδιαφέρεσαι για το τι κάνει και κάθε άνθρωπος και να λέγης, κατακρίνων, αυτός είναι κακός επίσης να μή κάνης κακόν εις ουδένα άνθρωπον, ούτε να σκεφθής μέσα σου πονηρά διά κάποιον, ούτε να ντροπιάσης με σκληρότητα εκείνον που έκανε κακόν, ούτε να πιστεύσης τους ισχυρισμούς εκείνου που έκακοποίησε με οποιονδήποτε τρόπον τον πλησίον του και να τον δικαιώσης δι' αυτό που έκανε, δίδων εις αυτόν συγχαρητήρια, ούτε να δώσης προσοχήν εις εκείνον, που κατηγορεί τον πλησίον του, ούτε να έχης έχθραν με κανένα, ή να μισής άλλον όλα αυτά εξασφαλίζουν εις την ψυχήν του ανθρώπου την ειρήνην. Αυτά να επιδιώκης, αδελφέ μου, και με αυτά να διασφαλίζης την ψυχήν σου, έχων υπ' όψιν σου, ότι ο κόπος διά την επιτυχίαν αυτών διαρκεί ολίγον χρόνον, όσον ή επίγειος ημών ζωή, ενώ η ανάπαυσις θα είναι παντοτεινή, αρχίζουσα απ' εδώ και συνέχιζομένη εις την αιωνιότητα».

13. Ένας αδελφός ήρώτησε κάποτε τον Αββάν Ποιμένα: «Δεν μου λέγεις, Γέροντα, πώς θα ήμπορέσω να γίνω τέλειος Μοναχός;» Εις απάντησιν ο Γέρων του είπεν: «Εάν θέλης να απολαύσης εσωτερικήν γαλήνην και ανάπαυσιν και εδώ και εις την μέλλουσαν ζωήν, εις κάθε περίπτωσιν να λέγης με ταπείνωσιν: ποιος είμαι εγώ και να μη κατακρίνης κανένα».

14. Επληροφορήθη κάποτε ο Πρεσβύτερος του Πηλουσίου, ότι μερικοί Μοναχοί καταβαίνουν συχνά εις την πόλιν και λούονται εις τα δημόσια λουτρά και δεν φροντίζουν διά τα πνευματικά των καθήκοντα. Μόλις δε ήλθεν εις την σύναξιν των Μοναχών, αμέσως, ενώπιον όλων, αφήρεσεν από τους απροσέκτους αυτούς Μοναχούς το μοναχικόν σχήμα, ως τιμωρίαν διά τας πράξεις των. Μετά όμως από αυτο τον έτυπτεν η συνείδησής του και μετενόησε διά την διαπόμευσιν των αδελφών εκείνων. Σαν μεθυσμένος δε από την πάλιν των λογισμών ήλθε προς τον Αββάν Ποιμένα, μεταφέρων και τα μοναχικά ένδύματα των αποσχηματισθέντων, αδελφών εξιστορών εις αυτόν την υπόθεσιν.

Αφού τον ήκουσε μετά προσοχής και Γέρων, τον ηρώτησε: «Δεν έχεις συ τίποτε από τον παλαιόν άνθρωπος και τελείως τον έχεις αποβάλει ;» Ο Πρεσβύτερος απήντησεν ' «'Ακόμη διατηρώ τον παλαιόν άνθρωπον». Τότε ο Γέρων επαναλαμβάνει αυτούσιον το ρητόν του Αποστόλου: «Ενώ γάρ κρίνεις τον έτερον, σε αυτόν κατακρίνεις, τα γάρ αυτά πράσσεις και κρίνων» (Ρωμ. β' 1) και μετά το ρητόν προσέθεσε: «Να λοιπόν, ότι και σύ, όπως και οι αδελφοί, υπόκεισαι οπωσδήποτε από το κράτος της αμαρτίας, έστω και εάν μόνον ολίγον μετέχης του παλαιού ανθρώπου». Κατόπιν τού διαλόγου αυτού εγύρισεν ο Πρεσβύτερος και αμέσως εκάλεσε τους αδελφούς, ένδεκα τον αριθμόν. Αφού δε εξεδήλωσεν ενώπιόν των την μετάνοιάν του, τους ενέδυσσε και πάλιν με το μοναχικόν σχήμα, και εν συνεχεία τους απέλυσε.

15. Άλλος πάλιν αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα: «Γέροντα, εάν αντιληφθώ το πταίσμα του αδελφού μου, είναι καλόν να το σκεπάσω;» Ο Γέρων απήντησεν: «Όσάκις σκεπάζομεν το πταίσμα του αδελφού μας, σκεπάζει και ο Θεός τας αμαρτίας μας και οσάκις το φανερώνομεν, φανερώνει και ο Θεός τας αμαρτίας μας. Αδελφόν δε εννοούμεν εις την περίπτωσιν αυτήν εκείνον, ο οποίος κατοικεί πλησίον μας, ή συγκατοικεί μαζί μας, αλλά δεν έχει τον ίδιον πνευματικόν πατέρα· αυτού αξίζει να σκεπάζωμεν και να παραβλέπωμεν το αμάρτημα, διότι ο καθείς πρέπει να εξετάζη μετά προσοχής τας προσωπικάς του αμαρτίας.

Δι' εκείνους όμως που ανήκουν εις την αυτήν αδελφότητα υπό τον ίδιον πνευματικών πατέρα, οι θεσμοί των πατέρων μάς διατάσσουν, ότι πρέπει να φροντίζουν και ένας διά τον άλλον, όπως ο καθείς φροντίζει για τα μέλη του σώματός του, επειδή η ζωή των είναι κοινή, έστω και εάν υπάρχουν πολλά σώματα. Εις την περίπτωσιν αυτήν οφείλει ο καθείς να υπενθυμίξη με ταπεινώσιν εις εκείνον που σφάλλει τα πρόποντα εάν δε δεν διορθωθούν οι σφάλλλοντες με τας άδελφικάς αύτάς υπομνήσεις, τότε να αναφέρουν δι' αυτούς εις τους προεστώτας και τοιουτοτρόπως, διά του αδελφικού αυτού ενδιαφέροντος, να εξαγιάζουν την μεταξύ των αγάπην».

16. Ένας άλλος αδελφός ήρώτησε τον ίδιον, τον Αββάν Ποιμένα: «Εάν συναντήσω κάποιον αδελφόν, διά τον οποίον ήκουσα, ότι περιέπεσεν εις αμάρτημα, δεν θέλω να τον βάλω εις το κελλί μου· εάν όμως συναντήσω άλλον καλόν, που έχει αγαθήν φήμην, ευχαριστούμαι μαζί του». Ο Γέρων τότε του απαντά: «Εάν προσφέρης μικράν καλωσύνην προς τον καλόν, οφείλεις να διπλασιάσης αυτήν χάριν εκείνου, που ήκουσες, ότι έσφαλε, διότι αυτός είναι ο άρρωστος και τότε θα σε ελεήση και σε ο Θεός».

17. Εις κάποιον Κοινόβιον εμόναζεν ένας Μοναχός, που ελέγετο Τιμόθεος. Εις το Κοινόβιον αυτό διεδόθη μία κακή φήμη εις βάρος ενός άλλου Μοναχού, ότι δηλαδή ούτος

ημάρτησε. Τότε ο Ηγούμενος εξήτησε την γνώμην του Τιμοθέου τι να κάμη και ο Τιμόθεος τον συνεβούλευσε να τον εκδιώξη εκ τού Κοινοβίου. Πράγματι λοιπόν τον εξεδίωξεν. Αλλ' ιδού τι συνέβη μετά το περιστατικόν αυτό! Ο Τιμόθεος ήνωχλήθη επικινδύνως από τον πειρασμόν του εκδιωχθέντος αδελφού και παρ' ολίγον να περιπέση εις την ιδίαν αμαρτίαν! Εν τη απελπισία του ο Τιμόθεος ήρχισε να κλαίη και να κραυγάζη: «Θεέ μου, συγχώρησέ με».

Εις την κατάστασιν αυτήν ευρισκόμενος ακούει μίαν θαυμαστην φωνήν να του λέγη: «Τιμόθεε, όλα αυτά τα παθαίνεις, διότι περιεφρόνησες και εγκατέλειψες τον αδελφόν σου κατά την στιγμήν του πειρασμού του».

18. Κάποτε εις ένα Κοινόβιον περιέπεσεν εις σφάλμα ένας αδελφός. Εις την περιοχής του Κοινοβίου και εις μικράν απ' αυτού απόστασιν έζη κάποιος ασκητής, ο οποίος επί πολλά έτη δεν εξήλθε τού κελλίου του. Προς αυτόν λοιπόν ήλθεν ο Ηγούμενος του Κοινοβίου και του ανέφερε την περίπτωσιν του αδελφού που έσφαλε. Ο Ασκητής, μόλις ήκουσε, συνέστησε να τον εκδιώξουν από το Κοινόβιον. Πράγματι λοιπόν τον εξεδίωξαν και εκείνος κατήλθεν εις μίαν βαθείαν χαράδραν και παρέμενεν εις αυτήν κλαίων και θλιβόμενος.

Κατά σύμπτωσιν τας ημέρας εκείνας μερικοί αδελφοί τού Κοινοβίου, μεταβαίνοντες προς συνάντησιν τού Αββα Ποιμένος, διήλθον από την χαράδραν της οδύνης και των δακρύων τού εκδιωχθέντος αδελφού. Από ευσπλαγχνίαν κατήλθον εις την χαράδραν και συνήντησαν τον δυστυχή εκείνον να είναι συντετριμμένος από τον πόνον και την θλίψιν. Μέ στοργήν δε και γλυκύτητα τον παρεκάλεσαν να τους ακολουθήση και να μεταβούν όλοι μαζί εις τον 'Αββάν Ποιμένα. "Ο δυστυχώς όμως εκείνος ήρνείτο και κλαίων έλεγε: «Αφήσατέ με να αποθάνω εδώ». Αφού δεν ηδυνήθησαν να τον μεταπείσουν, ανεχώρησαν και μετέβησαν εις τον 'Αββάν Ποιμένα, προς τον οποίον και εξιστόρησαν λεπτομερώς την περίπτωσιν του αδελφού. Συγκινηθείς από την αφήγησιν αυτήν ο 'Αββάς Ποιμήν παρεκάλεσε τους αδελφους να επιστρέψουν εις την χαράδραν και να είπουν εις τον αδελφόν: «Σε καλεί ο Αββάς Ποιμήν να έλθης εις το κελλί του».

Κατόπιν αυτού ο αδελφός ήλθεν επί τέλους πλησίον του Αββα Ποιμένος. Μόλις τον είδεν από μακράν ο 'Αββάς Ποιμήν ήλθε κοντά του, τον ήσπασθη, του γλυκομίλησε, διότι ήτο πολύ θλιμμένος, και τον παρεκάλει, χαριεντιζόμενος, να φάγη ολίγον. 'Αφού δε ανέπαυσε και ηρέμησε τον Μοναχόν έστειλεν ένα υποτακτικόν του προς τον Ασκητής και του εμήνυσε τα εξής: «Από πολύν καιρόν είχαν επιθυμίαν να σε γνωρίσω, διότι ήκουον πολλά τα καλά διά σέ. Αλλά και οι δύο μας, από αμέλειαν, δεν κατορθώσαμεν να συναντηθώμεν μέχρι σήμερον».

Ο Αναχωρητής, αν και δεν εξήρχετο του κελλίου του, ήκουσε την πρόσκλησιν και είπε: «Διά να μου στείλη την είδησιν αυτήν ο Γέρων κάτι τον έχει πληροφορήσει ο Θεός». Αμέσως λοιπόν έφυγες από το μέρος, που εκάθητο, διά να συναντήση τον Αββάν Ποιμένα.

Μόλις συναντήθησαν, αντήλλαξαν τον αδελφικόν ασπασμόν και ήρχισαν χαρούμενοι να συζητούν.

Εις μίαν στιγμήν λέγει προς τον 'Ασκητήν ο 'Αββάς Ποιμήν: «Δύο άνθρωποι έζων εις ένα χωρίον έξαφνα μίαν ημέραν απέθανον και των δύο αυτών γειτόνων συγγενείς και ούτω ο καθείς είχεν εις το σπίτι του νεκρόν: ο ένας όμως εξ αυτών εγκατέλειψε τον νεκρόν στο

σπίτι του και έφυγε διά να κλαύση τον νεκρόν του γείτονός του !!» Μόλις ήκουσε την διήγησιν αυτήν ο Ασκητής συνιδκινήθη και ανελογίσθη, ότι εις αυτόν αρμόζει η ιστορία, εξ αιτίας της συμπεριφοράς του προς τον εκδιωχθέντα αδελφόν τού Κοινοβίου, δι' αυτό και ανεφώνησεν «Ο Ποιμήν ευρίσκεται εις τον ουρανόν, ενώ εγώ κάτω εις την γήν».

19. Ηρώτησαν μερικοί Πατέρες τον 'Αββάν Ποιμένα: «Θέλεις, Αββά, να ελέγξωμεν όποιον προσωπικώς αντιληφθώμεν, ότι αμαρτάνει;» Με ηρεμίαν τότε ο Αββάς τους απαντά: «Πάντως εγώ, εάν παραστη ανάγκη να περάσω από το μέρος, που ευρίσκεται κάποιος και τον ιδώ προσωπικώς να αμαρτάνη, θα προσπεράσω χωρίς να τον ελέγξω».

20. Πάλιν τον ήρώτησαν: «Πώς ο Αββάς Νισθερώ υπέμεινε με τόσην πραότητα τον μαθητών του;» Ο 'Αββάς Ποιμήν τους απήντησε: «Εάν ήμουν εγώ θα ετοποθέτουν και το μαξιλάρι υπό την κεφαλήν του». Είς αυτό παρετήρησεν ο Αββάς Ανούβ: «Πώς όμως θα ήμπορούσες να δικαιολογήσης την συμπεριφοράν σου αυτήν εις τον Θεόν;» Ο Αββάς Ποιμήν του εξήγησεν. «Θεέ μου-θά τού είπω- Συ διέταξες πρώτον να βγάλη ο άνθρωπος το δοκάρι από τον οφθαλμόν του και τότε, αφού ιδή καθαρά, να βγάλη το μικρό αχυράκι από τον οφθαλμόν του αδελφού του» («Υποκριτά, έκβαλε πρώτον την δοκόν εκ του οφθαλμού σου, και τότε διαβλέψεις εκβαλεῖν το κάρφος έκ τού οφθαλμού του αδελφού σου» Ματθ. ζ', 5).

21. Ένας άλλος αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα, τι να κάμη και ο Αββάς Ποιμήν του απήντησε: «Το τι πρέπει να κάμης έχει γραφή εις τον ψαλμόν του Δαβίδ- «Την ανομίαν μου εγώ αναγγελώ και μεριμνήσω υπέρ της αμαρτίας μου» - (Ψαλμός λζ' (37), 19).

22. Ο Αββάς Ποιμήν ήλθε κάποτε εις τα μέρη της Αιγύπτου, διά να κατοικήση. Πλησίον του διέμενεν αδελφός έχων συνείσακτον γυναίκα. Τον αδελφόν αυτόν ουδέποτε ήλεγξε διά την παράβασιν αυτήν. Μίαν νύκτα εγέννησεν η γυναίκα εκείνη. Αμέσως ο Αββάς Ποιμήν αντελήφθη περί τίνος πρόκειται. Αντί όμως να ελέγξη σκληρώς τον αμαρτήσαντα με τοιαύτην αμαρτίαν αδελφόν, απ' έναντίας έκάλεσε τον αδελφόν αυτού τον μικρότερον και του είπε: «Πάρε μαζί σου ένα κνίδιον (μικρόν πήλινον δοχείον) κρασί και πρόσφερε το εις τον γείτονα, διότι έχει ανάγκην σήμερον». Οι άλλοι υποτακτικοί του 'Αββά Ποιμένος δεν αντελήφθησαν τίποτε από όλα αυτά. Ο αδελφός έκαμε αυτό που τον διέταξεν ο Αββάς Ποιμήν.

Ο αδελφός, που ήμάρτησε, μόλις εδέχθη το δώρον της αγάπης και της καλωσύνης, ενώ ανέμενεν ελέγχους και περιφρόνησιν, κατενύγη, ένοιωσε το αμάρτημά του και μετ' ολίγας ημέρας απομάκρυνε την γυναίκα, αφού της έδωσε, διά συντήρησίν της, ό,τι είχε. Κατόπιν, συντετριμμένος, προσήλθεν εις τον Αββάν Ποιμένα και του είπε: «Εγώ από σήμερα μετανοώ». Ο Αββάς Ποιμήν με γλυκύτητα και στοργήν ήρχισε να τον επιστηρίζη εις την μετάνοιαν. Έκτισε δε ο αδελφός αυτός και ένα άλλο κελλάκι πλησίον του γέροντος και από εκεί επικοινωνεί τακτικά με τον Αββάν Ποιμένα. Εκείνος δε με την συνετήν διδασκαλίαν του έφώτιζε και καθοδηγεί αυτόν εις τον δρόμον του Θεού, που έπρεπε να ακολουθή. Και τοιουτοτρόπως με την συμπεριφοράς αυτήν εκέρδισεν ο 'Αββάς Ποιμήν τον αμαρτήσαντα αδελφόν.

23. Εις μίαν Σκήτην συνεδρίαζον οι Πατέρες της Σκήτης δι' ένα αδελφόν, ο οποίος είχε σφάλει. Όλοι οι πατέρες ωμίλουν και έκαστος έλεγε την γνώμην του μόνον ο Αββάς Πίωρ εσιώπα και ήτο σκεπτικός. Χωρίς δε να γίνη αντιληπτός εξήλθεν, επήρεν ένα σακκί και το

έγέμισεν άμμον. Το σακκί αυτό το εσήκωσεν εις τον ώμόν του οπίσω. Συγχρόνως δε έγέμισεν ένα μικρόν όστρακον με άμμο και το εκρατούσεν εις τας χείρας του. "Ετσι δε καθώς ήτο, με τον βαρύν σάκκον οπίσω εις την πλάτη του και το μικρόν όστρακον εις τας χείρας του, είσήλθεν εις το Συνέδριον.

Ίδόντες το θέαμα αυτό οι Πατέρες την ηρώτησαν τι σημαίνουν αυτά. Εκείνος τότε απήντησε: «Το σακκί αυτό με την πολλήν άμμον είναι τα πλημμελήματά μου, τα οποία, επειδή είναι πολλά και αναρίθμητα, έρριξα οπίσω μου, διά νά μή τα βλέπω, και να μη κουρασθώ δια την εξάλειψίν των και να κλαύσω δι' αυτά. Και ιδού τώρα! "Έχω τοποθετήσει έμπροσθέν μου τα ελάχιστα πλημμελήματα του αδελφού μου και εις αυτά απασχολούμαι φλυαρών και κατακρίνων τον αδελφός μου. Δεν πρέπει όμως να κάμω έτσι απ' εναντίας πρέπει να φέρω έμπροσθέν μου τα προσωπικά μου αμαρτήματα και να παρακαλώ τον Θεόν να με συγχωρήση δι' αυτά». Εις το άκουσμα των βαθυστοχάστων αυτών λόγων, κατανυγέντες οι Πατέρες ηγέρθησαν και ανεφώνησαν: «πράγματι αύτη είναι η οδός της σωτηρίας»!

24. Ο Αββάς Παφνούτιος ανέφερε το εξής περιστατικόν: κάποτε -λέγει-ενώ έβάδιζα, έχασα τον δρόμον και περιεπλανήθην, ευρεθείς πλησίον ενός χωρίου. Έξαφνα συνήντησα δύο άτομα, ένα άνδρα και μίαν γυναίκα, να ευρίσκονται μεταξύ των εις στάσιν απρεπή. Αμέσως τότε ήρχισα να προσεύχομαι διά τας αμαρτίας μου, διά να μη μου μείνη ευκαιρία να κατακρίνω και τοιουτοτρόπως απεμακρύνθην. Καθ' οδόν ενεφανίσθη ενώπιόν μου Άγγελος με μίαν ρομφαίαν εις την χείρα και μου λέγει: «Παφνούτιε, όλοι οι κατακρίνοντες τους αδελφούς των, με αυτήν την ρομφαίαν (το σπαθί) φονεύονται. Συ όμως, επειδή δεν κατέκρινες, αλλ' εταπεινώθης απέναντι του Θεού, ως να ήσουν σύ, που έπραξες την αμαρτίαν, διά τούτο το όνομά σου ανεγράφη εις το βιβλίον της ζωής».

25. Ενας Γέρων Άσκητής έλεγε: «Μή κατακρίνης τον πόρνον, εάν συ διατηρήσαι σώφρων: διότι τοιουτοτρόπως και συ γίνεσαι παραβάτης νόμου. Ο ίδιος- δηλαδή ο Θεός- που είπε μη πορνεύσης, είπε και μη κατακρίνης».

26. Διηγούνται το εξής περιστατικόν, δι' ένα άγιον Γέροντα, που παρέμενεν εις την Αίγυπτον. Ούτος είχε ένα μόνον μικρό κελλάκι, εις το οποίον είχε συνήθειαν να προσέρχεται, διά να ωφεληθή, ένας αδελφός την αυτήν συνήθειαν είχε και μία παρθένος.

Μίαν ημέραν συνηντήθησαν και οι δύο εις το μικρό κελλάκι του Γέροντος. Εν τω μεταξύ έβράδυασε και ήταν αδύνατον να αναχωρήσουν. Ο Γέρων τότε έστρωσε την ψάθα και εκοιμήθησαν και οι τρεις μαζί, με τον Γέροντα εις το μέσον αυτών. Την νύκτα, υπό την επήρειαν του δαίμονος, επολεμήθησαν ο αδελφός και η παρθένος και διέπραξαν αμαρτίαν. Ο Γέρων, καίτοι αντελήφθη το συμβάν, εν τούτοις τίποτε δεν είπεν εις αυτούς. Απ' εναντίας το πρωί με καλωσύνην τους κατευόδωσε, χωρίς να επιδείξη προς αυτούς ουδεμίαν σκληρότητα. Εκείνοι δε ενώ επροχωρούσαν προς την πόλιν ήρχισαν να δοκιμάζουν σκληράς τύψεις της συνειδήσεως, να μετανοούν δι' όσα έκαμας και να υποφέρουν πάρα πολύ. * Αντί λοιπόν να συνεχίσουν την πορείας των προς την πόλιν, εγύρισαν οπίσω προς τον Γέροντα, μετενόησαν και ήρχισαν μετά δακρύων να εξομολογούνται προς αυτόν: «'Αββά-του λέγουν- δεν επήρες είδησιν πώς μάς διεπόμπευσεν ο σατανάς και μας έκαμνε να αμαρτήσωμεν;» «Το αντελήφθην», απήντησεν ο Γέρων. Τότε και οι δύο κατάπληκτοι τον έρωτούν: «και πού ήτο ο νούς σου αυτήν την ώραν και δεν μας εμπόδισες από την

βδελυράν και αισχράν εκείνην πράξιν, διά την οποίαν τώρα φλογίζονται από την λύπην και μεταμέλειαν αί καρδίαι μας;» Είς απάντησιν οΓέρων με συγκίνησιν τούς λέγει: «Εκείνην την ώραν ο νους μου ευρίσκετο έμπροσθεν του Γολγοθά, όπου έσταυρώθη ο Χριστός και εκεί παρέμενε κλαίων». Αφού δε έλαβον τον κανόνα της μετανοίας των από τον Γέροντα, ανεχώρησαν αναδειχθέντες σκεύη εκλογής.

27. Εις εκείνους τους χρόνους έζη ένας Γέρων Μοναχός, ο οποίος έτρωγε τρία μόνον παξιμάδια την ημέραν. Κάποτε τον επεσκέφθη ένας αδελφός. "Όταν ήλθεν η ώρα του φαγητού, ο Γέρων παρέθηκεν εις τον αδελφόν τρία παξιμάδια. Μετά, επειδή αντελήφθη ότι πεινα ακόμη, του έφερεν άλλα τρία. Αφού λοιπόν έχόρτασαν και ηγέρθησαν εκ της τραπέζης, ο Γέρων έπετίμησε τον επισκέπτην του και του είπε: «Δεν πρέπει, αδελφέ μου, να φροντίζης τόσον πολύ διά το σαρκίον». Ο επισκέπτης έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και ανεχώρησε.

Την επομένην ημέραν, κατά την ώρα του φαγητού, έφαγε, κατά την συνήθειαν, τα τρία παξιμάδια ο Γέρων, άλλ' ήρχισε να πεινά. Πάντως συνεκράτει τον εαυτόν του. Το ίδιον πάλιν συνέβη και την επομένην ημέραν. Κατεχόμενος από ισχυρών αίσθημα πείνης υπέφερε τρώγων τα τρία μόνον παξιμάδια, αλλά και δεν απεφάσιζε να παραβή την συνήθειάν του. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα να αδυνατίση. Επειδή όμως το φαινόμενον αυτό δεν είχε συμβή επί τόσα έτη ασκήσεως, αλλά μόνον τώρα τελευταίως, αντελήφθη ο Γέρων ότι τούτο ήτο έγκατάλειψις Θεού. Ήρχισε τότε μετά δακρύων και γονυκλισιών να παρακαλή τον Θεόν να του φανερώση διά ποίαν αιτίαν τον εγκατέλειπεν, ώστε να μετανοήση. Παρουσιασθείς τότε Αγγελος Κυρίου του είπε: «Αυτό σου συνέβη, διότι κατέκρινες τον αδελφόν σου και διά να μάθης, ότι εκείνος, που εγκρατεύεται, ή πραγματοποιεί άλλην αρετήν, δεν το επιτυγχάνει εξ ιδίας δυνάμεως, άλλ' η αγαθότης και η Χάρις του Θεού τον ενισχύει».

28. Ένας άγιος άνθρωπος, μόλις είδε κάποιον να αμαρτάνη, είπε με δάκρυα: «αυτός ήμάρτησε σήμερα και εγώ οπωσδήποτε αύριο».

29. Ο ίδιος πάλιν εις άλλην περίπτωση είπεν: «Εάν κανείς με οποιονδήποτε τρόπον αμαρτήση ενώπιόν σου, μη τον κατακρίνης, αλλά να θεωρής τον εαυτόν σου αμαρτωλότερον από εκείνον, έστω και εάν πρόκειται περί κοσμικού».

30 Ένας από τους ασκητικούς Αστέρας είπε το εξής: «Δεν υπάρχει κάτω από τον ουρανόν γένος καλύτερον από τους Χριστιανούς, ούτε μεταξύ των Χριστιανών τάξις καλυτερα από τους Μοναχούς. Εκείνα τα οποία βλέπτουν και τους Χριστιανούς και τους Μοναχούς περισσότερον από κάθε άλλο, είναι η μεταξύ των μνησικακία και η κατάκρισις, τα οποία εφ' όσον δυνηθή κανείς και απομακρύνη από την καρδίαν του, θα ζήση πραγματικώς αγγελικόν βίον επάνω εις την γήν».

31. Εις ένα Κοινόβιον έξων δύο αδελφοί από νεαράς ηλικίας, έως ότου έμεγάλωσαν εις τον μοναχικόν βίον. Ούτοι ήξιώθησαν υπό τού Θεού να βλέπη και ένας εις το πρόσωπον του άλλου ένα ορατόν εξωτερικόν σημείον Χάριτος. Κάποτε λοιπόν ένας απ' αυτούς έβγήκεν από το Κοινόβιον διά μίαν υπηρεσίαν· ήτο ημέρα Παρασκευή. Κατά σύμπτωσιν πρωϊ - πρωϊ είδε κάποιον να τρώγη και να μη σέβεται την ημέραν. Τότε ο Μοναχός τον ήλεγξε, διότι χωρίς να λάβη υπ' όψιν του την επιβεβλημένην νηστείας της Παρασκευής έτρωγε πρωϊ-πρωϊ.

Αφού εξεπλήρωσε την αποστολής του επανήλθεν εις το Κοινόβιον ο Μοναχός. Κατά την καθιερωμένης λοιπόν σύναξιν είδε κατά πρόσωπον τον επιστρέψαντα Μοναχόν ο αδελφός αυτού και δεν διέκρινε το σημείον της Χάριτος, ως συνήθως, και ελυπήθη. Αφού δε επέστρεψαν εις το κελλίον, περίλυπος τον έρωτά:

-Τι έκαμες, αδελφέ μου, και δεν εμφανίζεται εις το πρόσωπόν σου το σημείον της Χάριτος του Θεού;

– Ειλικρινώς σου λέγω, ότι η συνείδησίς μου δεν με ελέγχει ούτε διά πονηράν πράξιν, αλλ' ούτε και δι' αισχρόν λογισμόν.

- Μήπως είπες τίποτε εις κανένα;

Αφού λοιπόν έσκέφθη καλώς ο Μοναχός, ενεθυμήθη την περίπτωσιν εκείνου, που έτρωγε το πρωί της Παρασκευής, και είπε: «Χθές έξω τού Κοινοβίου είδον τινά τρώγοντα και είπον εις αυτόν σήμερος Παρασκευήν τρώγεις απ' αυτήν την ώραν;». Αυτή λοιπόν είναι η αμαρτία μου, συνεπέρανε. Και τότε παρεκάλεσε τον αδελφόν λέγων: «Έλα λοιπόν να συγκοπιάσωμεν εις μετάνοιαν δύο εβδομάδας και να παρακαλέσωμεν τον Θεόν να με συγχωρήση».

Πράγματι λοιπόν έτσι έκαμαν και μετά δύο εβδομάδας είδε και πάλιν ο αδελφός το ορατόν σημείον εις το πρόσωπον τού έτέρου, απόδειξις, ότι ήλθε και πάλιν η Χάρις του Θεού εις αυτόν. Με αυτό παρηγορήθησαν και ηυχαρίστησαν τον Θεόν.

32. Ένας αδελφός ηρώτησε Γέροντα: -Εάν μεταβώ εις διακριτικόν Γέροντα, διά να τον έρωτήσω, εάν πρέπει να παραμείνω εις κάποιον, και εκείνος γνωρίζει, ότι αυτό το πράγμα δεν είναι συμφέρον της ψυχής μου, τι πρέπει να μου απαντησῃ; Εάν μου είπη, μη πηγαίνεις, δεν τον κατέκρινε τότε με τον λογισμόν του;

– Αυτήν την λεπτολόγον διάθεσιν, δηλαδή την λεπτομερή ανίχνευσιν των σκέψεων, ολίγοι μόνον την διαθέτουν, απήντησεν ο Γέρων: πάντως εάν η ενέργειά του οφείλεται εις πάθος, δηλαδή από εμπάθειαν και μίσος απαντήσῃ δυσμενώς δι' ένα άνθρωπον ή τον κατηγορήσῃ, τον εαυτόν του βλάπτει, διότι ο λόγος του δεν έχει καμμίαν αξίαν. Πάντως το συμφέρον της ψυχής του απαιτεί, εις την περίπτωσιν αυτήν, να απαντήσῃ, ότι δεν γνωρίζω να σε πληροφορήσω δι' αυτό, που ζητείς και να ελευθερώσῃ τον εαυτόν του από το πάθος. Εφ' όσον δε ελευθερωθή από το πάθος, κανένα δεν κατακρίνει πλέον, αλλά κατακρίνων τον εαυτόν του προφασίζεται άγνοιαν του περί ου ερωτάται, λέγων: «Εκ φύσεως, αδελφέ μου, είμαι ακοινωνήτος και δεν συναναστρέφομαι κανένα μη με έρωτάς λοιπόν».

Εφ' όσον δε ο έρωτών είναι συνετός δεν πηγαίνει εις το πρόσωπον εκείνο, διότι αντελήφθη το νόημα του Γέροντος και την αγαθήν του πρόθεσιν, ότι μεριμνών διά την ιδικήν του σωτηρίαν ωμίλησεν ούτως. Διά τούτο και ο λόγος του συμβουλεύοντος είναι δυνατός να πληροφορήσῃ τον ακούοντα, ώστε να εφαρμόσῃ την συμβουλήν.

33. Έπληροφορήθη κάποτε ένας Άγιος Ασκητής, ότι ένας αδελφός περιέπεσεν εις πορνείαν και είπε ώ, άσχημα έκανε!

Μετά από ολίγας ημέρας απέθανεν εκείνος ο αδελφός. Αμέσως λοιπόν ενεφανίσθη εις τον Γέροντα ένας Άγγελος Κυρίου, συνοδεύων την ψυχήν τού κοιμηθέντος αδελφού και του λέγει με αυστηρότητα :

Κοίταξε αυτόν που κατέκρινες, εκοιμήθη! Πού διατάσσεις λοιπόν να τον τοποθετήσω, εις την Βασιλείαν των ουρανών ή εις την κόλασιν;

Ο Γέρων μετά την οπτασίαν αυτήν παρέμεινεν έως το τέλος της ζωής του, παρακαλών τόν Θεόν, μετά δακρύων πολλών και σκληρών αγώνων μετανοίας, να τον συγχωρήση διά το αμάρτημα αυτό.

34. Ένας Γέρων είπε κάποτε εάν ίδης κανένα να τρώγη πολύ και αδιακρίτως ή να γελά αδιαφόρως, μή τον κατακρίνης: είπέ, καλύτερα, ευτυχής ο άνθρωπος αυτός, διότι δεν έχει αμαρτίαν και δι' αυτό χαίρεται η ψυχή του.

35. Ένας Άγιος Γέρων Ασκητής είπεν: εάν ίδης κάποιον με τα μάτια σου να πίπτει εις την αμαρτίαν, αμέσως να είπης ανάθεμα εις εσένα, σατανά (1). Με τον τρόπον δε αυτόν περιφρουρείς την καρδίαν σου από την κατάκρισιν και δεν αναχωρεί από σέ το Πνεύμα το Άγιον. Εν συνεχεία δε να λέγης εις τον εαυτόν σου όπως αυτός ενικήθη υπό του εχθρού, τοιουτοτρόπως είναι ενδεχόμενον να νικηθώ και εγώ. Με δάκρυα δε να ζητης την βοήθειαν του Θεού και να συμπαθής αυτόν, που χωρίς την θέλησίν του έπαθε, διότι, πράγματι, κανείς δεν θέλει να αμαρτήση ενώπιον του Θεού, αλλά όλοι, οσάκις αμαρτάνομεν, εξαπατώμεθα υπό του Διαβόλου.

36. Ένας άλλος Ασκητής διηγήθη το εξής περιστατικόν. Κάποτε παρέμενα εις ένα απομακρυσμένον σημείον της ερήμου. Με έπεσκέφθη λοιπόν μίαν φοράν ένας γνωστός αδελφός από το Κοινόβιον.

- Τι κάμουν- τού λέγω- οι Πατέρες ; – Δι' ευχών σου είναι καλά και υγιαίνουν, μου απαντά.

Κατόπιν τον ήρώτησα και διά κάποιον αδελφόν έχοντα κακήν φήμης και μου λέγει:

– Σε διαβεβαιώ, Γέροντά μου, ο ίδιος είναι πάντοτε, εις τίποτε δεν ήλλαξεν. Εις την πληροφορίαν αυτήν δεν είπα τίποτα, απλώς μία λέξις εξέφυγε από τα χείλη μου, ως αυθόρμητος πόνος.

– Ούφ! έκαμα.

Και όμως ιδού τι μου συνέβη. Μόλις είπα αυτό, αμέσως κατελήφθην από την ανάγκην του ύπνου και περιέπεσα εις έκστασιν, και βλέπω ότι ευρέθην επάνω εις τον Άγιον τόπον του Κρανίου του Γολγοθά και επ' αυτού τον Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν, εσταυρωμένον μεταξύ των δύο ληστών. Από πόνον και συγκίνησιν ώρμησα να προσκυνήσω τον Κύριόν μας. Μόλις όμως επλησίασα, ο Κύριος έστράφη προς τους παρισταμένους πλησίον του Αγίου Αγγέλους και με ισχυράν φωνήν τους διατάσσει.

– Εκδιώξατε τον αυτόν, διότι είναι δι' εμέ αντίχριστος πρίν εγώ δικάσω, αυτός κατέκρινε τον αδελφόν του.

Ενώ δε εξεδιωκόμην βιαίως από τον θαυμαστόν εκείνον χώρον, κλείει έξαφνα η θύρα και μου πιάνει το δάσος μου. Εγώ το άφησα και έφυγα και αμέσως εξύπνησα.

Εμβαθύνων δε και εξηγών τα όσα είδα, λέγω εις τον επισκέπτην αδελφόν.

– Αυτή η ημέρα είναι δι' εμέ πονηρά και αμαρτωλή..

– Διατί, πάτερ; με έρωτά ο αδελφός. Τότε του εξιστόρησα το όραμά μου. Το πλέον θαυμαστόν, αλλά και δι' εμε οδυνηρόν, υπήρξεν η στέρησις του δάσου, το οποίον συμβολίζει την σκέπην του Θεού, και το οποίον εκρατηθη από την θαυμαστής εκείνην θύραν.

Από τότε, επί επτά έτη περιεπλανώμην ενώπιον του Κυρίου της Δόξης εις τας ερήμους, χωρίς να γεύομαι άρτου, χωρίς να παραμένω υποκάτω στέγης, χωρίς να συναναστρέφομαι με ανθρώπους. Και τότε μόνον ησύχασα, όταν είδον και πάλι, τον Κύριόν μου εις τον Κρανίου τόπον, όπως και την πρώτην φοράν, και επέτρεψε να μου επιστραφή το δάσον, δείγμα της επανόδου εις εμέ της σκέπης του Θεού.

37. Κάποιος ήρώτησεν ένα Γέροντα.

– Διατί δεν ήμπορώ να συγκατοικήσω με αδελφούς;

– Διότι-τού απήντησε ο Γέρων-δεν φοβείσαι τον Θεόν. Εάν είχες υπ' όψιν σου- συνέχισε- την γραφήν, που αναφέρει, ότι ο Λώτ εσώθη μέσα εις τα Σόδομα, επειδή δεν κατέκρινε κανένα, τότε και συ θα ήμπορούσες και με θηρία ακόμη να συγκατοικήσης χωρίς κανένα φόβον.

38. Ενας Ασκητής διηγείτο, ότι επί είκοσιν έτη επέμεινε αγωνιζόμενος δι' ένα μόνον λογισμόν και παρακαλών τόν Θεόν να του δώση την δύναμιν να θεωρή όλους τους ανθρώπους ως ένα, χωρίς διακρίσεις.

Θ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ έξουθένει κοσμικόν, Μοναχέ, έν τη διανοία σου μόνον γάρ ό Κύριος γινώσκει τὰ κρύφια της καρδιάς τίμα δέ πάντας διά τόν Κύριον όπως και σε τιμήση και πάντων Κύριος.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, να μή εκμηδενίξης τον κοσμικόν εις την σκέψιν σου, διότι μόνον ο Κύριος γνωρίζει τα κρύφια της καρδιάς των ανθρώπων. Διά την αγάπην τού Θεού όλους να τιμάς, ώστε να τιμήση και σε ο Κύριος των όλων.

Ι'. Του Πατρός

ΘΑΥΜΑΣΙΩΣ ό Πατήρ τò έν τη διανοία σου προσέθηκεν έστι γάρ πότε τούς κοσμικούς άπαντας τη γλώττη συμφερόντως έξουθενείν διά τούς φιλοκόσμους τών Μοναχών, ή τούς τη άπογνώσει έγγιζοντας, καθά και αυτός ούτως έν άλλη διαφόρως έδίδαξεν.

Ερμηνεία

ΠΑΡΑ πολύ ωραία ο Όσιος Πατήρ Έφραίμ έτοποθέτησεν εις την ανωτέρω συμβουλήν του τās λέξεις και την έννοιαν «εν τη διανοία σου» διότι είναι δυνατόν να εξουθενή κανείς τους κοσμικούς, διά της γλώσσης του μόνον, χωρίς να μετέχη και η διάνοιά του, προς το συμφέρον Μοναχών τινών, οίτινες αισθάνονται αγάπης και κλίσιν πρός τόν κόσμον, ή

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Β΄ (Να μην προσέχουμε τα σφάλματα - αμαρτίες του πλησίον)

κινδυνεύουν να περιπέσουν, από ελέγχους της συνειδήσεως, εις απόγνωσιν, όπως άλλωστε και ο ίδιος ο Άγιος Εφραίμ εις άλλην περίπτωσιν ούτως edίδαξεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Γ'

(Να μην σκανδαλίζουμε και σκανδαλιζόμαστε)

Ὅτι οὐ δεῖ τινὰ ἐν τοὺς μὴ κατ' ἐντολὴν σκανδαλίζειν· καὶ τί δύναται τὸ τοῦ σκανδάλου ὄνομα καὶ ὅτι οὐ δεῖ σκανδαλιζεσθαι· τοὺς δὲ σκανδαλιζομένους θεραπεύειν.

Δεν πρέπει κανείς να σκανδαλίζη με πράξεις, εκτελουμένας χωρίς εντολήν. Και τι μπορεί να κάμη το σκάνδαλον. Δεν πρέπει κανείς να σκανδαλιζεται· Να θεραπεύη δε τους σκανδαλιζομένους,

Α' Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΙ ἀπὸ Κοινοβίου ἐξελθόντες, παρέβαλον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς Ἀναχωρητὴν ὁ δὲ ἐδέξατο αὐτοὺς μετὰ χαρᾶς, καὶ ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς ἔρημίταις, ἰδὼν αὐτοὺς ἀπὸ κόπου, παρέθηκε τράπεζαν παρὰ τὴν ὥραν, καὶ εἰ τί εἶχε παρέθηκεν αὐτοῖς, καὶ ἀνέπαυσεν αὐτοὺς ὅτε δὲ ὤψε ἐγένετο, ἔβαλον τοὺς δώδεκα ψαλμούς, ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα ὡς δὲ ὁ γέρων κατὰ μόνας ἠγρύπνει, ὡς ἤκουσεν αὐτῶν κοινολογουμένων πρὸς ἀλλήλους καὶ λεγόντων ὅτι οἱ Ἀναχωρηται εἰς τὴν ἔρημον ἀναπαύονται πλεῖον ἡμῶν τῶν ἐν Κοινοβίοις, καὶ μελλόντων αὐτῶν ὑπάγειν πρωῒ πρὸς τὸν γέροντα, τὸν γείτονα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς ἀσπάσασθε αὐτὸν ἐξ ἑμοῦ καὶ εἶπατε αὐτῷ μὴ ποτίσης τὰ λάχανα καὶ δὲ ἀκούσας ἔνοησέ το ρῆμα, καὶ ἐκράτησεν αὐτοὺς ἕως ἑσπέρας ἐργαζομένους νήστεις ὡς ἐγένετο ὤψε, ἐποίησε μεγάλην σύναξιν καὶ εἶπε καταλύσωμεν ὅτι ἀπὸ κάπου ἔστε καὶ εἶπε πάλιν οὐκ ἔχομεν ἔθος καθ' ἡμέραν ἐσθίειν, δι' ὑμᾶς δὲ γευόμεθα μικρὸν καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτον ξηρῶν καὶ ἄλας εἶπων χρεῖα ἔστι δι' ὑμᾶς ἐορτὴν ποιῆσαι καὶ ἔβαλεν ὀλίγον ἄλας εἰς τὸ 3ξος, καὶ ἀναστάντες μετὰ τὸ φαγεῖν, ἔβαλον σύναξιν ἕως μεσονυκτίου καὶ λέγει αὐτοῖς οὐ δυνάμεθα δι' ὑμᾶς τὴν λέσαι ὅλον τὸν κανόνα, ἕνα ἀναπαύσασθε μικρὸν πρωτας δὲ γενομένης, ἤθελον ἀπελθεῖν ὁ δὲ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· μένιντε χρόνον μεθ' ἡμῶν εἰ δὲ μή, κὰν διὰ τὴν ἐντολὴν κατὰ τὸ ἔτος τῆς ἐρήμου τρεῖς ἡμέρας· οἱ δὲ ἰδόντες ὅτι οὐκ ἀπολύει αὐτούς, ἀναστάντες ἔφυγαν λάθρα.

2. Κατηλθὼν πότε δύο Μοναχοὶ ἀπὸ Αἰγύπτου εἰς Σκήτιν, καὶ παρέβαλον τοῖς γέρουσι καὶ μετὰ τὸ συντυχεῖν, ὡς ἔκαθεσθησαν φαγεῖν, εἶδον τοὺς σκητιώτας λαύρως ἐσθίοντας ὡς ἀπὸ λιμοῦ τῆς αὐτῶν ἀσκήσεως, καὶ ἔσκαδαλισθησαν μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Πρεσβύτερος, ἠθέλησε θεραπεύσαι αὐτούς, καὶ ἐκήρυξεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ λέγων τοῖς ἀδελφοῦς νηστεύσατε, καὶ τείνατε τὴν πολιτείαν τῆς ἀσκήσεως ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠθελον δὲ οἱ παραβαλόντες Αἰγύπτιοι ἀναχωρῆσαι καὶ ὁ Πρεσβύτερος οὐ συνεχώρησε.

Μείναντες οὖν εἰς τὴν πρώτην ἐνηστευσαν καὶ ἐσκοτίσθησαν ἐποίησε δὲ αὐτοὺς νηστεύειν δύο δύο, οἱ δὲ σκητιώται ἐνηστευον τὴν ἐβδομάδα καὶ γενομένου τοῦ Σαββάτου, ἐκάθησαν φαγεῖν οἱ Αἰγύπτιοι μετὰ τῶν γερόντων θορυβουμένων δὲ τῶν Αἰγυπτίων φαγεῖν, εἰς τίς τῶν γερόντων ἐκράτησε τὰς χεῖρας αὐτῶν λέγων μετ' ἐπιστήμης φάγετε ὡς Μοναχοὶ ὁ δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὤθησεν αὐτοῦ τὴν χεῖρα, ἀπολυσὸν μὲ λέγων, ἀποθνήσκω γὰρ ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἔσθημα μὴ φαγῶν" εἰ οὖν ὑμεῖς διὰ δύο νηστεύοντες οὕτως ἐξελίπετε, πῶς εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἐσκανδαλίσθητε, οἵτινες διαπαντὸς ταύτην τὴν ἄσκησιν ἐπιτελοῦσι; καὶ μετενόησαν αὐτοῖς, καὶ ὠφελήθεντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ αδελφοί από ένα Κοινόβιον εξήλθον εις την έρημον, διά να επισκεφθούν ένα Ασκητήν. Ο Ασκητής τους υπεδέχθη με μεγάλην χαράν, και καθώς συνηθίζουν οι Ασκηται, επειδή τους είδε κουρασμένους από την πορείαν, τους έστρωσε τραπέζι ενωρίτερον της ωρισμένης ώρας και τους έφίλευσε με ό,τι είχεν εις το πτωχόν του ασκητήριον. Τοιουτοτρόπως τους ευχαρίστησε.

Μόλις εβράδυασεν εκ της όλης ακολουθίας μόνον δώδεκα ψαλμούς ώρισεν ομοίως και την νύκτα μέρος της ακολουθίας διέταξε, χάριν των αδελφών. Κατά τα μεσάνυκτα, ενώ ο Ασκητής ηγρύπνει μόνος του, ήκουσε τους επισκέπτες του να σιγοσυζητούν μεταξύ των και να λένουν, ότι οι Αναχωρηται αναπαύονται εις την έρημον περισσότερον από ημάς εις τα Μοναστήρια.

Το πρωί οι επισκέπται Μοναχοί ήτοιμάζοντο να επισκεφθούν ένα γείτονα του Ασκητού ο Γέρων λοιπόν τους λέγει.

- Χαιρετίσατε τον εκ μέρους μου και ειδοποιήσατε τον, σάς παρακαλώ, να μη ποτίση τα λάχανα.

Πράγματι μετεβίβασαν εις τον Ασκητήν τους χαιρετισμούς και την είδησιν τού Ασκητού. Εκείνος αμέσως αντελήφθη το βαθύτερον νόημα της πληροφορίας και δι' αυτό άφησε τους επισκέπτες του να εργάζονται νηστικοί μέχρι το βράδυ.

Μόλις ενύκτωσεν, έπραγματοποίησε σύναξις μεγάλης και είπε προς τους επισκέπτες του.

– Καίτοι έχομεν κανόνα νηστείας, ας φάγωμεν, διότι έχετε κοπιάσει. Ως γνωστόν, ημείς έχομεν συνήθειαν να νηστεύωμεν όλην την εβδομάδα, αλλά προς χάριν υμών θα φάγωμεν ολίγον.

Λέγων δε αυτά έστρωσε τραπέζι με ολίγον ξηρόν άρτον και αλάτι. Και απευθυνόμενος προς τους επισκέπτες του προσέθεσε:

– Πρέπει να εορτάσωμεν την επίσκεψίν σας. Ως εορτάσιμον δε φαγητόν προσέθεσεν ολίγον αλάτι εις ξίδι.

Αφού δε ηγέρθησαν, ο Ασκητής εκάλεσε τους αδελφούς διά την καθιερωμένην νυκτερινήν ακολουθίαν. Το μεσονύκτιον διέκοψε την ακολουθίαν και είπεν εις τους επισκέπτας.

– Από αγάπην πρός υμάς δεν ετελέσαμεν ολόκληρον τον κανόνα της νυκτερινής ακολουθίας, διά να μη κουρασθήτε και να αναπαυθήτε ολίγον.

Το πρωί οι επισκέπται εζήτουν την ευλογίαν του Ασκητού διά να φύγουν. Εκείνος όμως τους παρεκάλει να παραμείνουν ολίγον χρόνον, ή τουλάχιστον, σύμφωνα με την εντολήν, τρείς ημέρας, όσας συνηθίζουν να φιλοξενούν τους επισκέπτες των οι ερημίται.

Οι επισκέπται, αφού είδον, ότι δεν τους δίδει την ευλογίαν να αναχωρήσουν έφυγαν κρυφίως διά το Κοινόβιον.

2. Δύο Μοναχοί κατήλθον από την Αίγυπτον εἰς Σκήτην, διὰ να επισκεφθoύν τους Γέροντας. Αφoύ λοιπὸν συνωμίλησαν ἐπ' ολίγον, ἐκάθισαν να φάγουν. Κατὰ το φαγητὸν ἐβλεπαν τους ἀδελφούς της Σκήτης να τρώγουν με μεγάλην βουλιμίαν, σαν πεινασμένοι, ἐξ αἰτίας της ἀσκήσεώς των. Αὐτὴ ἡ κατάστασις ἐσκανδάλισε τους ἐξ Αἰγύπτου ἐπισκέπτας. Μόλις ἀντελήφθη αὐτὸ το πρᾶγμα ὁ Πρεσβύτερος της Σκήτης ἠθέλησε να ἐπαναπαύσῃ τὴν σκανδαλισθεῖσαν συνείδησίν των.

Δι' αὐτὸ, ὅταν μετέβησαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐφώναξε κοντὰ του τους ἀδελφούς και τους λέγει:

– Να νηστεύσητε και να ἐντείνετε τις προσπάθειάς της ἀσκήσεώς σας, ἀδελφοί μου. Δεν ἐπέτρεψε δε εἰς αὐτοὺς να ἀναχωρήσουν, καίτοι οὗτοι ἠθελον.

Αφoύ λοιπὸν παρέμειναν, ἐνήστευσαν τελείως τὴν πρώτην ἡμέραν και ἤρχισαν να ζαλίζωνται. Ὑπεχρέωσε δε αὐτοὺς να νηστεύουν δύο συνεχεῖς ἡμέρας και εἰς τὸ τέλος της δευτέρας να τρώγουν. Οἱ ἀδελφοί της Σκήτης ἐνήστευσον μίαν συνεχὴ ἐβδομάδα. Μόλις ἦλθε τὸ Σάββατον, κατὰ τὴν καθιερωμένην ὥραν τοῦ φαγητοῦ, παρεκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν οἱ Γέροντες της Σκήτης μαζί με τους ἐπισκέπτες της Αἰγύπτου,

Τότε οἱ Αἰγύπτιοι ἤρχισαν με θορυβώδεις κινήσεις τα τρώγουν ἀτάκτως, κατευθυνόμενοι ἀπὸ τὴν μεγάλην τους πείναν. Κάποιος ἀπὸ τους Γέροντας, που παρέμεναν εἰς τὴν Σκήτην, τους ἐκράτησεν ἀπὸ τὰς χεῖρας, υποδεικνύων εἰς αὐτοὺς, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ φαγητοῦ δεν ἀρμόζει εἰς Μοναχοὺς, οἱ ὁποῖοι πρέπει να τρώγουν με εὐπρέπειαν και σύνεσιν.

Ένας ἐκ των δύο Αἰγυπτιωτῶν τοῦ ἐσπρωξε βιαίως τὴν χεῖρα και τοῦ εἶπε:

- Αφῆσέ με, διότι πεθαίνω ἀπὸ τὴν πείνα ὅλην τὴν ἐβδομάδα δεν ἔφαγα φαγητὸν μαγειρευμένον.

Τότε, λίαν ἐπικαίρως, τους λέγει ἓνας ἐκ των Γερόντων.

- Εἴαν σεῖς, νηστεύοντες μόνον δύο συνεχεῖς ἡμέρας, και τὴν τρίτην τρώγοντες, ἔχετε ἀφανισθῇ ἀπὸ τὴν πείναν, διατί ἐσκανδαλίσθητε διὰ τους ἀδελφούς, οἱ ὁποῖοι τόσον σκληρὰν ἀσκήσιν ἐκτελοῦν νηστεύοντες πάντοτε ὁλόκληρον τὴν ἐβδομάδα;

Με τὴν συνετὴν αὐτὴν παρατήρησιν ὠφελήθησαν οἱ Αἰγύπτιοι και μετενόησαν, διότι ἐσκανδαλίσθησαν ἀδίκως, ἀναχωρήσαντες περιχαρεῖς ἀπὸ τὴν Σκήτης.

Β'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ἤρωτησε γέροντα λέγων· ἐὰν ποιῶ τί πρᾶγμα ὥς νομίζω μετὰ λόγου, και διορθοῦνται με τὶς εἰς αὐτὸ οὗ κατὰ λόγον, ἀπολογία. σωμαὶ αὐτῷ, ἢ σιωπήσω φεύγων τὴν κενοδοξίαν και ἀπεκρίθη ὁ γέρων:

Έὰν οὐκ ἔχῃ ἀνάγκην ἢ ἀπολογία, σιώπα· ἐὰν δὲ τὸ πρᾶγμα παρέχῃ λογισμὸν τῷ ἀδελφῷ σου, ἀντιλεξάν τὴν κενοδοξίαν και θεράπευσον αὐτὸν ἔφη και ἀδελφὸς ἐὰν πρᾶγμα ποιῶ τῶν μέσων, ἥτοι εἷς δ οὐκ ἔστιν ἁμαρτία, και οἶδα ὅτι ἐὰν καταλάβῃ με ὁ δεῖγμα ἀδελφὸς ποιοῦντα αὐτὸ σκανδαλίζεται εἰς ἐμὲ και κρύπτω αὐτὸ ἀπὸ κενοδοξίας, αἰσχύνομαι γὰρ ἐὰν ἴδῃ μέ, ἄρα ὀφείλω διὰ τὴν κενοδοξίαν μὴ κρύψαι; ἢ κρύψαι διὰ τὸ σκάνδαλον; εἰ δὲ και μὴ οἶδα ἀκριβῶς

ὅτι σκανδαλίζεται, ἀλλ' ὑπονοῶ, τί ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρων" ἐὰν καταγινώσκη σου ἡ καρδιά ὅτι σκανδαλίζεται ὁ ἀδελφός σου, σκέπασον, καὶ μὴ δώσης αὐτῷ λογισμόν, ἐὰν δὲ ἀκριβῶς οὐκ οἶδας, ἀλλ' ὑπονοεῖς, μὴ φροντίσης.

2. Ἦρώτησεν ὁ ἀδελφός ἐὰν εἴπω τινὶ ρῆμα κεντὸν αὐτὸν καὶ μὴ νοήσῃ τὸν λόγον, ἄρα ὀφείλω μετανοῆσαι αὐτὴν ἢ σιωπῆσαι, καὶ μὴ δοῦναι αὐτῷ λογισμόν ; ἀπεκρίθη ὁ γέρων: ἐὰν μὴ νοήσῃ ὁ ἀδελφός ὅτι ἔκενθησας αὐτόν, σιώπα καὶ οὐ ταρασσείς αὐτόν, ἀλλὰ σπούδασον τῷ Θεῷ βαλεῖν μετάνοιαν ὑπὲρ τούτου ἔφη ὁ ἀδελφός" εἶπε μοί, δέσποτα, ποταπὴ ἔστιν ἡ ἐν τοῖς πράγμασιν ἐλευθερία, καὶ πῶς δεῖ αὐτὴ κεχρησθαι.

3. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων' ἐλευθερία ἔστιν ἡ φανερώς λεγομένη ἀλήθεια τυχὸν γὰρ χρήζει τις τροφῆς ἢ ἐνδύματος ἢ καθόλου οἰουδήποτε πράγματος, καὶ ὀφείλει καθαρῶς λέγειν τὴν δυναμένω παρασχεῖν, οὐ γὰρ πρὸς πάντα ἄνθρωπον χρή τὴν ἐλευθερίαν κεχρησθαι, ἀλλ' ἐπιτετηρημένως πρὸς πρόσωπα τὰ δυνάμενα τὴν ἐλευθερίαν ἄσκανδαλιστως δέξασθαι.

4. "Ὁ μὲν γὰρ ἔχων διάκρισιν οἰκοδομεῖται καὶ χαίρει ἐν αὐτῇ καὶ δὲ μὴ ὢν τοιοῦτος, σκανδαλίζεται, καὶ αὐτὸς δὲ δ κεχρημένος αὐτὴ ὀφείλει μὴ ἐμπαθῶς κεχρησθαι πρὸς τὸ θεραπεύσαι τὸ ἐνοχλοῦν αὐτῷ πάθος, ἀλλὰ πρὸς τὴν χρείαν συμπλήρωσιν εἰ οὖν οὔτε πρόσωπον σκανδαλίζεται, οὔτε πάθος ὑπόκειται, δεῖ κεχρησθαι τὴν ἐλευθερίαν.

5. Εἰ δὲ τις ἐν αὐτῇ σκανδαλίζεται, δεῖ οἰκονομεῖν καὶ μὴ ἄφυλακτως κεχρησθαι καὶ σκανδαλίζειν τὸν πλησίον τυχὸν γὰρ ἔστι τις ἀπὸ κόπου καὶ θέλει ταχύτερον γεύσασθαι ἄλλος δὲ τις ἀκούων ἢ δρῶν τοῦτον, τοῦτο θέλοντα ἢ ποιοῦντα, σκανδαλίζεται, ἢ καὶ περὶ πράγματος αἰτεῖς καὶ οὐκ οἰκοδομεῖται ὁ ἀδελφός προσήκει οὖν ἰδίᾳ δηθῆναι περὶ τοῦ ζητουμένου τὸ δυναμένω παρασχεῖν καὶ φυλάξαι τὸν λογισμόν τοῦ ἀδελφοῦ ἀβλαβῆ ὥς οὖν εἴρηται, καλὴ ἔστιν ἡ ἐλευθερία ἐν φόβῳ Θεοῦ γινομένη.

6. Διαφθείρεις δὲ αὐτὴν οὕτως ἐὰν χρήζων πράγματος μὴ εἴπῃς τὴν δυναμένω σοὶ τοῦτο παρασχεῖν, περιμένων ἐκεῖνον ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο ποιῆσαι, καὶ συμβαίνει ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἀγνοεῖ ὧν χρήζεις, ἢ καὶ εἰδὼς ἐπελάθετο, ἢ καὶ δοκιμᾶσαι σὲ θέλων τοῦτο ποιεῖ, εἰ ἔχεις ὑπομονήν, σὺ δὲ εὐρίσκη κατ' αὐτοῦ γογγύζων ἢ σκανδαλιζόμενος, εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνεις.

7. Εἰ οὖν χρῆσι τὴν ἐλευθερίαν, καὶ φανερώς εἴπῃς αὐτῷ, οὐδὲν τούτων γίνεσθαι προευνεπισσον δὲ τὸν λογισμόν σου, ἵνα ἐὰν, αἰτήσας ὅπερ ζητεῖς, μὴ λάβῃς, μὴ θλιβῇς ἢ σκανδαλισθῇς ἢ γογγύσῃς ἀλλ' εἶπε τὸν λογισμόν, ἢ οὐ δύναταί μου παρασχεῖν, ἢ οὐκ εἰμι ἄξιος, οὐδὲ συμφέρει μοί, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς οὗ συνεχώρησε δοῦναι μοί, καὶ βλέπε μὴ ἀφορῶν εἰς τὴν γενομένην ἀποτυχίαν, διὰ ταύτην κόψῃς τὴν πρὸς αὐτὴν ἐλευθερίαν ἀλλ' ὅταν σοὶ ἡ χρεία ὅτιον ἀπαιτῇ, πὰ λὶν αἰτήσαι παρ' αὐτοῦ, φυλάττων ὥς εἴρηται πανταχοῦ ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ἀτάραχον. .

8. Ὅμοίως δὲ καὶ ἐὰν τις ἀφ' ἑαυτοῦ ἔρωτησέ σε περὶ πράγματος οὗ χρήζεις, εἶπε τὴν ἀλήθειαν" εἰ δὲ συναρπαγεῖς εἴπῃς, ὅτι οὐ χρήζω, μὴ αἰδεσθῇς, ἀλλὰ ἀνάλαβε σεαυτὸν καὶ εἶπε συγχώρησον μοί, ὅτι ἤκοντισθην εἰπὼν μὴ χρήζειν, χρήζω γὰρ τοῦ λαβεῖν.

9. "Ἐφη ὁ ἀδελφός ὅτε δὲ οὐ πεπληροφόρημαι, ἀλλ' ἄμφιβαλλῶ τὸ πρόσωπον πρὸς καὶ ἔχω τὸ πρᾶγμα, εἰ σκανδαλίζεται ἡ οὗ, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἐλευθερίᾳ, τί ποί: ἤσω; ἀπεκρίθη ὁ γέρων: δύνασαι διὰ δοκιμῆς γνῶναι αὐτὸ εἰ σκανδαλίζεται ἢ μὴ τυχὸν γὰρ ἐὰν χρήζεις φαγεῖν, μὴ εἴπῃς αὐτῷ δὸς μοί, ἀλλ' εἶπε βλέπω ἑμαυτὸν πεινῶντα διὰ τὴν δὲ τὴν αἰτίαν, καὶ ἀκούων ἐκεῖνος φανερὸς γίνεται, καὶ ἔκ τοῦ: τοῦ μανθάνεις αὐτοῦ τὴν διάθεσιν εἰ σκανδαλίζεται ἢ μὴ εἶπεν ὁ ἀδελφός' καὶ πῶς λέγεις, Πάτερ, ὅτι τὸ αἰτεῖν φανερώς οὐ χρήζω ἐλευθερίαν ἔστι; καὶ πῶς ἐρωτηθεῖς Ὁ μέγας γέρων παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἰωάννου, εἰ ὀφείλει κόψαι τρώγειν τὰς

ὁπώρας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ μεταλαμβάνειν τῶν παρεχομένων αὐτῷ, μὴ μέντοι αἰτεῖν, ἵνα λάβῃ, δοκεῖν οὖν ἐνταῦθα κωλύειν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας;

10. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων: “Ὁ λογισμὸς ἐπετίθετο τῷ Ἰωάννῃ παντελῶς μὴ φαγεῖν, καὶ ἐρωτηθεὶς καὶ μέγας γέρων εἶπεν, ὅτι τοῦτο ἐκ τῶν δαιμόνων ὑπεβλήθη, καὶ βουλόμενος διελέγξαι αὐτούς, εἶπεν ἅφ' ἑαυτοῦ μὴ ζητήσης, καὶ νοήσεις τὴν κακίαν τῶν ἐχθρῶν, ὁ γὰρ λέγων σοὶ μὴ δ' ὅλως φάγῃς, αὐτὸς ἔχει σοὶ ὑποθέσθαι γογγύζειν, ἐὰν μικρὸν τί σου δοθῇ ἢ μηδόλως δοθῇ τούτου οὖν χάριν οὕτως αὐτὸ ἀπεκρίνατο" ἄλλως τὲ δέ, ἐντολὴν αὐτὰ ταύτην δέδωκεν ὅπου δὲ οὐκ. ἔστιν ἐντολή, τότε συμφέρει ἡ ἐλευθερία.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς υπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν εἰς Γέροντα Ἀσκητὴν.

- Εἰάν ἐκτελῶ μίαν υπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν νομίζω ἀπαραίτητον καὶ σύμφωνον με τὴν λογικὴν, καὶ κάποιος προσπαθεῖ νὰ με διορθώσῃ, χωρὶς νὰ ἔχῃ δίκαιον, πρέπει νὰ ἀπολογηθῶ καὶ νὰ τοῦ ἐξηγήσω πὼς ἔχει τὸ πράγμα ἢ νὰ μὴ ὁμιλήσω καθόλου, ἀποφεύγων τοιοῦτοτρόπως τὴν κενοδοξίαν;

Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπαντᾷ:

- Εἰάν δὲν ὑπάρχῃ λόγος νὰ ἀπολογηθῇς, μὴ ὁμιλήσῃς εἰάν ὅμως ἡ ὑπόθεσις σκανδαλίζῃ τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοῦ ἐνοχλήῃ τὸν λογισμόν, τότε μὴ φοβηθῇς τὴν κενοδοξίαν, ἀλλὰ νὰ τοῦ δώσῃς τὴν ἀναγκαίαν ἐξηγήσεις καὶ νὰ τοῦ ἡρεμήσῃς τὴν συνείδησιν.

Κατόπιν αὐτοῦ ὁ ἀδελφὸς ἠρώτησεν ἐκ νέου τὸν διακριτικὸν Γέροντα.

- Εἰάν ἐκτελῶ μίαν ἐργασίαν ἠθικῶς ἀδιάφορον, δηλαδή οὔτε καλὴν οὔτε κακὴν, καὶ ἀντιληφθῶ, ὅτι εἰάν ἰδῇ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἓνας ἀδελφός θὰ σκανδαλισθῇ με ἐμὲ, τότε τί ἐκ τῶν δύο πρέπει νὰ κάμω; νὰ ἀποκρύψω τὴν ἐργασίαν αὐτὴν, ἐπειδὴ θὰ ἐντρέπομαι νὰ με ἰδῇ, ὁπότε θὰ ἔχω ὑποπέσει εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας ἢ νὰ μὴ ἀποκρύψω τὴν ἐργασίαν, ὁπότε θὰ ἔχω ἀποφύγει τὴν κενοδοξίαν, ὅχι ὅμως καὶ τὸν σκανδαλισμὸς τοῦ ἀδελφοῦ; Εἰάν πάλιν δὲν εἶμαι βέβαιος διὰ τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς ὑποπτεύομαι τὰς ἀντιδράσεις τοῦ, τι πρέπει νὰ κάνω;

Ὁ Γέρων ἀπῆντησεν:

- Εἰάν σε κατηγορήῃ ἡ συνείδησίς σου, ὅτι σκανδαλίζῃς τὸν ἀδελφόν σου με τὴν ἐνέργειάν σου, ἔστω καὶ εἰάν αὕτη εἶναι ἠθικῶς ἀδιάφορος, ἀπόκρυψε τὴν καὶ μὴ τὸν ἐμβάλης εἰς λογισμούς, εἰάν ὅμως δὲν εἶσαι βέβαιος περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ ὑποπτεύεσαι, τότε μὴ φροντίσῃς δι' αὐτό.

2. Ἄλλος πάλιν ἀδελφός υπέβαλε τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

- Εἰάν εἰπῶ εἰς κάποιον πειρακτικὸν λόγον καὶ ἐκεῖνος δὲν ἀντιληφθῇ τὸ νόημα, πρέπει νὰ τοῦ ζητήσω συγχώρησιν ἢ εἶναι προτιμότερον νὰ σιωπήσω καὶ νὰ μὴ τὸν ταραξῶ με λογισμούς;

Ὁ Γέρων ἀπῆντησεν:

- Εἰάν ὁ ἀδελφός σου δὲν ἀντιληφθῇ, ὅτι τὸν ἐκέντησες με τὸν λόγον σου, σιώπησε καὶ μὴ τὸν ἐνοχλήσῃς· προσπάθησε δὲ ἀπὸ τὸν Θεόν νὰ ζητήσῃς μετάνοιαν δι' αὐτό.

Εν συνεχεία ο ίδιος αδελφός ήρώτησεν:

- Εξήγησέ μου, Δέσποτα, ποία είναι η ελευθερία εις τον βίον και πώς πρέπει κανείς να εφαρμόζη αυτήν;

6 - Ελευθερία είναι – απήντησεν ο Γέρων –ή αλήθεια, όταν λέγεται χωρίς δισταγμόν. Εάν π.χ. έχη ανάγκην κανείς από τροφήν, ή από ένδυμα, ή από ό,τιδήποτε πράγμα, οφείλει απεριφράστως να το ζητήση εκ μέρους εκείνου, που έχει την εξουσίαν να το προσφέρει: διότι δεν πρέπει προς οιονδήποτε άνθρωπον να κάμωμεν χρήσιν της ελευθερίας αυτής, αλλ' αποκλειστικώς και μόνον απέναντι προσώπων, που έχουν την δύναμιν να σεβασθούν την ελευθερίαν αυτήν και να ικανοποιήσουν το αίτημα, χωρίς να σκανδαλισθούν.

4. Διότι εκείνος, ο οποίος έχει διάκρισιν, οικοδομείται πνευματικώς και ευχαριστείται, χαίρεται εις αυτήν την ελευθερίαν. Εκείνος όμως, ο οποίος δεν έχει διάκρισιν, σκανδαλίζεται από το πνεύμα της ελευθερίας. Οστις κάνει χρήσιν της ελευθερίας, οφείλει να χρησιμοποιή αυτήν ουχί πρός ικανοποίησιν ενοχλούντος αυτόν πάθους, αλλά προς θεραπείαν βιοτικής ανάγκης. Εάν λοιπόν δεν σκανδαλίζεται πρόσωπον, αλλ' ούτε κινούμεθα από πάθος, τότε δυνάμεθα να ασκούμεν το δικαίωμα της ελευθερίας.

5. Εάν κάποιος αδελφός σκανδαλίζεται από την χρήσιν της ελευθερίας, την οποίαν δικαιωματικώς ασκούμεν, τότε πρέπει μετά συνέσεως να εξοικονομούμεν την περίστασιν και να φυλασσόμεθα, ώστε να μη σκανδαλίζωμεν τον πλησίον εκ της εξασκήσεως του δικαιώματος της ελευθερίας. Π. χ. είναι κάποιος κουρασμένος από την εργασίαν και θέλει να φάγη ενωρίτεραν των άλλων και άλλος όμως, που ακούει ή βλέπει τα πράγματα αυτά και αυτόν που θέλει αυτά, σκανδαλίζεται ή συμβαίνει να ζητήν κάποιο πράγμα, από το οποίον όμως δεν οικοδομείται πνευματικώς ο αδελφός. Εις τας περιπτώσεις αυτές πρέπει ιδιαιτέρως να απευθυνθής διά το ζητούμενον εις εκείνον, που έχει εξουσίαν να σου το δώση, ώστε τοιουτοτρόπως να μη βλάβης τον λογισμόν και την συνείδησιν του αδελφού. Εξ όσων είπομεν συμπεραίνομεν, ότι είναι καλή η ελευθερία, εφ' όσον την ασκεί κανείς με φόβον Θεού.

6. Την ελευθερίαν την καταστρέφεις κατά τον εξής τρόπον: Ας υποθέσωμεν, ότι έχεις ανάγκης ενός πράγματος και δεν απευθύνεσαι εις εκείνον, ο οποίος έχει την δυναμιν να το προσφέρει, αλλ' αναμένεις μόνος του να μαντεύση του λογισμόν σου και να σου το προσφέρει. Συμβαίνει όμως εκείνος ή να αγνοή ποία πράγματα έχεις ανάγκην, ή και εάν γνωρίζη να λησμονήση, ή, ακόμη, δεν ικανοποιεί την επιθυμίαν σου, επιθυμών να σε δοκιμάση, εάν έχης υπομονήν. Τοιουτοτρόπως συ γογγύζεις κατ' αυτού, ότι δήθεν σε περιφρονεί, σκανδαλίζεσαι και αμαρτάνεις.

7. Εάν όμως κάμης χρήσιν της ελευθερίας σου και απεριφράστως διατυπώσης το αίτημά σου, τίποτε από αυτά δεν συμβαίνει. Πάντως καλόν θα είναι να προετοιμασθής ψυχικώς, ώστε εις την περίπτωσιν που δεν λάβεις αυτό, που ζητείς, να μη στενοχωρηθής, ή να μη σκανδαλισθής, ή να μη γογγύσης. Να είπής με τον νούν σου· διά να μη μου δώση αυτό, που εζήτησα, ή δεν θα έχη την δύναμιν να μου το προσφέρει, ή δεν θα είμαι άξιος, ή δεν θα είναι συμφέρον της ψυχής μου και δι' αυτό δεν επέτρεψεν ο Θεός να ικανοποιηθώ το αίτημά μου. Πρόσεχε δε μη τυχόν επηρεαζόμενος από την σημειωθείσαν αποτυχίαν καταστρέψης την επιβαλλομένην ελευθερίαν, ώστε, εάν πάλιν χρειασθής κάτι, να το

ζητήσης ελευθέρως από τον έχοντα την δύναμιν, προετοιμαζόμενος, όπως είπον, να παραμείνης ατάραχος εις περίπλωσιν αποτυχίας.

8. Επίσης εάν κάποιος σε ερωτήσει διά πράγμα, το οποίον έχεις ανάγκην, να είπης την αλήθειαν, ότι το χρειάζεσαι. Εάν πάλιν εντροπιασθής και αρνηθής προς στιγμήν, μη διστάσης να είπης εις εκείνον, που σε ηρώτησε συγχώρεσέ με, αδελφέ μου, διότι με έκέντησεν η υπερηφάνεια και σου είπα όχι απ' εναντίας έχω ανάγκην να λάβω αυτό το πράγμα, που μου επρότεινες.

9. Αφού ήκουσε την ωραίαν αυτήν διδαχήν ο αδελφός, ηρώτησεν εκ νέου τον Γέροντα:

- Εάν δεν έχω εσωτερικών πληροφορίαν διά τας ψυχικές διαθέσεις του προσώπου, που δύναται, και αμφιβάλλω, εάν θα σκανδαλισθῇ ή όχι δια την ελευθερίας και το θάρρος μου αυτό, τι πρέπει να κάνω;

Εις την νέαν αυτην ορθήν απορίαν ο Γέρων απήντησεν.

- Ήμπορείς να τον δοκιμάσης, εάν σκανδαλίζεται ή όχι. Εάν, π. χ., έχης ανάγκης φαγητού, μή είπης εις αυτόν κατ' ευθείαν, δός μου να φάγω· αλλά διατύπωσε πλαγίως το αίτημά σου, ως εξής: πεινώ, διότι εκοπίασα πολύ σήμερον. Όταν εκείνος σε ακούση, ασφαλώς θα εκδηλωθῇ, οπότεν συ θα αντιληφθῇς τὰς διαθέσεις του, εάν δηλαδή σκανδαλίζεται ή όχι.

Εις την απάντησιν αυτήν του Γέροντος παρετήρησεν ο αδελφός.

- Πάτερ μου, είπες, ότι το να ζητώ ανεμποδίστως αυτό, που έχω ανάγκην, είναι ελευθερία πως όμως όταν ήρωτήθη ο Μέγας Γέρων από τον αδελφόν Ιωάννην, εάν πρέπη να κόψη όπωρικά, διά να τρώγη, εκείνος του επέτρεψε να τρώγη μόνον απ' όσα τού έδιδον, χωρίς να ζητή τίποτε; φαίνεται λοιπόν, ότι εδώ τον εμποδίζει από την ελευθερίαν.

10. Εις την απορίαν αυτήν απήντησεν ως εξής ο Γέρων:

– Ο αδελφός Ιωάννης είχε κατά νουν να μη φάγη καθόλου. Ο διακριτικός όμως εκείνος Γέρων αντελήφθη, ότι η σκέψις αυτή δεν ήτο κατά Θεόν, αλλ' υπεβλήθη εις τον Ιωάννην υπό του δαίμονος και επιθυμών να το αποδείξη είπε, μόνος σου να μη ζητήσης τίποτε και τότε θα αντιληφθῇς την κακίαν των εχθρών, διότι αυτός, που σου υποδεικνύει τώρα να μή φάγης καθόλου, θα σε κάνη να γογγύσης, όταν σου προσφέρουν ολίγον μόνον ή δεν σου προσφέρουν καθόλου. Δι' αυτό λοιπόν απήντησε τοιουτοτρόπως ο μέγας Γέρων, ότι τον ηρώτησεν ο Ιωάννης εκτός όμως αυτού τοιαύτην εντολήν είχε δώσει εις τον υποτακτικόν του. Η ελευθερία δεν συμφέρει, όπου δεν υπάρχει εντολή.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ οἰκῇς μετὰ ἀδελφῶν, μὴ γίνου ἀφορμὴ τινι χωρισθῆναι τῆς ἀδελφοτητος, ἵνα μὴ κριθῇς ἐν ἐκείνῳ τῷ κόσμῳ φυλάσσου δὲ σφόδρα τοῦ μὴ σκανδαλίσαι τινά, καὶ οὐ μὴ ἀφορισθῇς ἐκ Βασιλείας τῶν οὐρανῶν μετὰ τῶν ποιούντων τὰ σκάνδαλα.

Ερμηνεία

ΌΤΑΝ συγκατοικης μαζί με άλλους αδελφούς, πρόσεξε μη γίνης αιτία και φύγη κανείς από την αδελφότητα, διά να μη κατακριθής εις τον άλλον κόσμον. Να προφυλάγεις να μη σκανδαλίσης με την συμπεριφοράν σου κανένα εκ της αδελφότητος, ώστε να μη έκδιωχθής από την Βασιλείαν των ουρανών, μαζί με εκείνους που κάμνουν σκάνδαλα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ'

(Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

Ὅτι δεῖ τὸν Χριστιανὸν αἰχμαλωτίζειν πᾶν νόημα εἰς Χριστὸν οἱ γὰρ πνευματικοί, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν κοσμικῶν ἢ καὶ φαύλων πραγμάτων, εἰς ἀγαθὰς ἐννοίας χειραγωγοῦνται.

Πρέπει ὁ Χριστιανὸς νὰ αἰχμαλωτίζῃ κάθε του σκέψιν εἰς τὸν Χριστὸν διότι οἱ πνευματικοί, καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς, καὶ ἀπὸ αἰσχροῦς ἀκόμῃ παραστάσεις ἐξάγουν ἀγαθὰς καὶ υψηλὰς ἐννοίας.

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἁγίας Πελαγίας

ΠΟΤΕ τοῦ ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἀρχιερέως μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν Ἐπισκόπων ἐξωθέν τοῦ Ναοῦ τοῦ Μάρτυρος Ἰουλιανοῦ συγκαθημένων, καὶ τὰ ψυχωφελῇ ὁμιλούντων, παρήει ἡ Πελαγία τὴ συνήθει χρωμένη καὶ σκευὴ καὶ στολή, ἐπὶ τινὸς ὀχήματος καθημένη, πολλοῖς τὲ παραπεμπομένη, καὶ τὸν πλησίον ἀέρα χρωνύσα τὲ καὶ μυρίζουσα, τὸ μὲν τῇ τῶν μύρων ὁσμῇ, τὸ δὲ τῇ τῶν λίθων καὶ μαργάρων αὐγῇ ταύτην οὖν παριοῦσαν ἀνερυθριάστως οὕτω κιτὶ ἴταμῳ καὶ τῶν Ποιμένων ἰδόντες χορός, οἱ μὲν ἄλλοι, ἅτε δὴ μὴ πλέον τῶν δρωμένων ἔχοντες ἔνοραν, θεᾶν αὐτῆς κατεγίνωσκον πορνικὴν, καὶ οὐδὲ προσιδεῖν ὅλως ὑπέμενον, ἀλλ' ἠρυθριῶν καὶ ἀπεστρέφοντο.

2. Νόννος δὲ ἄρα ἦδει καὶ ταναντία πολλάκις ἐκ τῶν ἐναντίων καρπούσθαι, καὶ δι' οὐ κέντρον ἡδονῆς ἄλλος ἂν ἴσως ἐδέξατο τὴν ψυχὴν, τοῦτο δὲ οὗτος ἔσχεν ὑπέκκαυμα τί πρὸς ἀρετὴν ἀνθ' ὧν καὶ τῆς πόρνῃς οὐκ ἀφίστη τὸν ὀφθαλμόν, ἀλλὰ καὶ παρούσης, πρὸς αὐτὴν ἀτενὲς ἐώρα, καὶ ἀπιούσης, αὐτὸς ἐπὶ τῆς θέας εἵχετο.

3. Μέγα δὲ στενάξας, καὶ δακρύων πλησθεὶς, ἑαυτὸν καὶ μακάριος ἀπεκλαίετο καὶ τὸν ἐκείνης καλλωπισμὸν κατάκρισιν ἔλεγεν ἑαυτοῦ, εἶπερ ἐκείνη σωμάτων ἔρωσα φθαρτῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ λύμῃ τῇ ἑαυτῆς, καὶ τί γνήσιον ἔχουσα κάλλος τοῖς μέλεσιν ἐπανθοῦν, ὅμως οὐκ ἀποκνεῖ ἐπιδημιουργοῦσα τὸ φυσικὸ κάλλει καὶ ἐπιτεχνωμένη, καὶ τισι τοῦτο μηχαναῖς ἐπιλαμπρύνουσα καὶ ὑπογραφεῖς, ἵνα κλέψῃ δούλην πικρᾶν ἡδονὴν ἡμεῖς δέ, οἷς μὲν ἀθάνατος ὁ ἐρώμενος, προσθήσω δ' ὅτι καὶ ἐραστῆς, ἀθάνατος δὲ ὁ νυμφών, ἡ δὲ χάρις, τοῖς ὄντως κεκαλλωπισμένοις μηδὲ γηράσκουσα, τοσοῦτον ἀπέχομεν τὴν ἀθάνατον καλλωπίζειν ψυχὴν, ὥς τὲ καὶ τὸ φυσικὸν αὐτῆς κάλλος αἰσχύνοντες οὐκ ἔπαισχυνομεθα, ἀλλ' ἐφυβρίζομεν ἑαυτούς, καὶ τῆς ἡδονῆς ἐκείνης τῆς ἀπορδήτου καὶ θαυμαστῆς ἐλεεινῶς ἀπειργόμεθα καὶ ταῦτα μηδὲ τὴν ἀπηρτημένην ἡμῖν ἀγνοοῦντες κόλασιν, καὶ τὰ ἐκεῖθεν δικαστήρια.

4. Οὕτω φησὶν ἐκεῖνος οὐ μόνον πρὸς γὰρ τὸ παρὸν ἀποβλέπων, ὥς οἶμαι, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ μέλλον το νὰ προορῶν καὶ εἰδῶς ὥς οὐ μετὰ τιολὺ καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἡττηθήσονται κάλλους καὶ πόρνῃς φανοῦνται πρὸς ἀγῶνας πνευματικὸς δεύτεροι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ καὶ Ἀρχιερεὺς τῆς Ἀντιοχείας με τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοῦ ἐκάθηντο ἐξω ἀπὸ τοῦ Ναόν τοῦ Μάρτυρος Ἰουλιανοῦ καὶ συνωμίλουν διάφορα ψυχωφελῇ ζητήματα. Ἐξαφνα

διέρχεται έμπροσθεν των αναιδέστατα και προκλητικώτατα η Πελαγία, καθισμένη επάνω εις ένα όχημα, με την συνηθισμένην εμφάνισιν και στολήν. Έκολουθείτο από πολλούς αμαρτωλούς θαυμαστές της και αέρας γύρω έμύριζεν από τα αρώματά της και ήστραπτεν η περιοχή από την λαμπρότητα των πολυτίμων λίθων και των μαργαριταριών, που έφερε.

Μόλις είδον οι ιεροί εκείνοι Ποιμένες να προσπερνά τόσον αδιάντροπα, άλλοι μεν εξ αυτών την κατηγορούν διά την πορνικήν εμφάνισιν, μη δυνάμενοι να διαβλέψουν κάτι υψηλότερον από αυτό το θέαμα της στιγμής, χωρίς να μπορούν ούτε απλώς να την κοιτάξουν άλλοι έκοκκίνιζον από εντροπήν και εγύριζον το βλέμμα των αλλού.

2. Είς δέ έκ τών Επισκόπων, ο Νόννος, όστις έγνώριζεν ακριβώς την τέχνην να ωφελήται πνευματικώς από τις πλέον αντιθέτους καταστάσεις, και από εκείνο που αλλος θα εδοκίμαζεν εις την ψυχήν του το κέντρισμα της εφάμαρτου ηδονής, αυτός το έχρησιμοποιεί ως σπινθήρα διά να λάμψη ή αρετή, κατ' αντίθεσιν προς τους άλλους Πατέρας, δέν έσήκωσε τους οφθαλμούς του από την πόρνην, όταν ενάσθη και αφόβως την έβλεπε, όταν επλησίασε. Και όταν ακόμη απεμακρύνθη την παρηκολούθει.

3. Τότε ανεστέναξε βαθειά και εγέμισαν οι οφθαλμοί του δάκρυα ήρχισε δε να θρηνή τον εαυτόν του και μακάριος εκείνος Πατήρ.

Όταν τον ρώτησαν οι άλλοι Πατέρες, αυτός είπε τα εξής:

- Ο καλλωπισμός της αμαρτωλής αυτής γυναικός είναι δι' εμέ έλεγχος και κατάκρισις. Εκείνη, που ερωτεύεται σώματα φθαρτά μολύνουσα τον εαυτόν της, δεν κουράζεται να ενισχύη την ομορφιά της, αν και λόγω της ηλικίας της ανθίζει το κάλλος εις τα μέλη της, και μηχανεύεται διαφόρους τρόπους να υπογραμμίξη και λαμπρύνη αυτήν, διά να υποκλέψη μίαν δούλην της φθοράς, την πικράν ηδονήν. Κατ' αντίθεσιν όμως προς αυτήν ημείς, που αγαπώμεν τον αθάνατον Ιησούν, τον και παντοτεινον εραστής της ψυχής μας και που προοριζόμεθα δι' αθανάτους και αιωνίους γάμους και που η χάρις εις τους πραγματικά στολισμένους ποτέ δεν γηράσκει, τόσο πολύ αμελούμεν να στολίζωμεν την αθάνατον ψυχήν μας, ώστε δεν εντρεπόμεθα και όταν ακόμη καταισχύνωμεν το φυσικόν αυτής κάλλος. Με τον τρόπον αυτόν προσβάλλομεν τους εαυτούς μας και αξιοθρηνήτως εμποδιζόμεθα από την απόρρητον και θαυμαστήν εκείνην ηδονήν των ουρανών. Και όλα αυτά τα διαπράττομεν, παρ' όλον ότι γνωρίζομεν καλώς την προητοιμασμένην διά τους αμελείς κόλασιν και τα πέραν του τάφου δικαστήρια.

4. Αυτά είπεν ο "Άγιος εκείνος Πατήρ, ο Νόννος, αναφερόμενος όχι μόνον εις το παρόν, που του έδωσε την αφορμήν των στοχασμών αυτών, αλλά και, ως προορατικός, που ήτο, προφητεύων και το μέλλον της αμαρτωλής γυναικός Πελαγίας. Με τον φωτισμόν δηλαδή του Θεού έβλεπε καθαρώς, ότι εντός ολίγου πολλοί θα γικηθούν εις τους πνευματικούς αγώνας από το ψυχικόν αυτής κάλλος και θα υστερήσουν κατά πολύ από τας ασκητικές επιτυχίας μιάς πρώην πόρνης,

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΣ πότε ό Άββās Μακάριος μετά άδελφών διά τής Αϊ γύπτου, ήκουσε παιδίου λέγοντας τη μητρί αυτού Άμμά, πλούσιος άγαπᾷ μέ, και μισῶ αὐτόν, και πτωχός μισεῖ

μέ, καὶ ἀγαπῶ αὐτὸν καὶ ἀκούσας ὁ γέρων ἐθαύμασε καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ τί ἐστὶ τὸ ρῆμα τοῦτο, Πάτερ, ὅτι ἐθαύμασας, καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων" ἀληθῶς καὶ Κύριος ἡμῶν πλούσιός ἐστι καὶ ἀγαπᾷ ἡμᾶς, καὶ οὐ θέλομεν αὐτοῦ ἀκούσαι' ὁ δὲ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος πτωχός ἐστι καὶ μισεῖ ἡμᾶς, καὶ ἀγαπῶμεν αὐτοῦ τὴν ἀκαθαρσίαν,

2. Ἦλθὼν ποτὲ τινὲς τῶν ἀδελφῶν πειρᾶσαι τὸν Ἀββᾶς Ἰωάννην τὸν Κό: λοβόν, ὅτι οὐκ ἤφειε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ἐμφθῆναι, οὐδὲ ἐλάλει πρᾶγμα τοῦ αἵωνος τούτου καὶ λέγουσιν αὐτῷ εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, ἔβρεξε γὰρ ἐφέτος πολὺ καὶ ἔπιον οἱ φοῖνικες, καὶ ἐκβάλλουσι λευκάδας καὶ εὐρίσκουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης οὕτως ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ "Ἅγιον, ὅταν καταβαίνει εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀνανεοῦνται καὶ ἐκβάλλουσι λευκάδας ἐν τῷ φόβῳ Θεοῦ.

3. Ὁ μακάριος Ἀθανάσιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας παρεκάλεσε τὸν Ἀββᾶν Παμβῶ κατελθεῖν ἐκ τῆς ἐρήμου εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατελθὼν οὖν καὶ ἰδὼν γυναῖκα θεατρικὴν, ἐγένετο συνδακρὺς τῶν δὲ παρόντων πυνθανομένων διατὶ ἐδάκρυσε, δύο μέ, ἔφη, κεκίνηκεν, ἐν μὲν ἡ ἐκείνης ἀπώλεια, ἕτερον δέ, οὗ τοιαύτην σπουδὴν ἔχω πρὸς τὰ ἀρέσαι τῷ Θεῷ, ὅσον αἴτη ἵνα ἀρέσῃ ἀνθρώποις αἰσχροῦς.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐπερνούσεν ὁ Αββᾶς Μακάριος μαζί με τους αδελφούς από τα μέρη της Αιγύπτου. Ἐνα παιδί ἔλεγε πρὸς τὴν μητέρα του.

– Μητέρα, ἕνας πλούσιος με ἀγαπά, ἀλλ' ἐγὼ τὸν μισῶ ἀπ' ἐναντίας ἕνα πτωχόν, που με μισεῖ, τὸν ἀγαπῶ.

Τὴν φράσιν αὐτὴν τὴν ἤκουσεν ὁ Γέρων καὶ ἐθαύμασε.

Μόλις ἀντελήφθησαν τὸν θαυμασμόν αὐτόν οἱ συνοδοιπόροι τοῦ τὸν ἠρώτησαν:

Μα ποῖον νόημα ἀνεκάλυψες εἰς τὴν φράσιν αὐτὴν τοῦ παιδιοῦ, Πάτερ, καὶ ἐθαύμασες;

Τότε ὁ σοφὸς καὶ Ἅγιος Γέρων ἀπήντησε πρὸς αὐτούς.

- Ἰδοὺ τι μου υπενθύμισεν ἡ φράσις αὕτη. Πράγματι ὁ Κύριος μας εἶναι πλούσιος καὶ μας ἀγαπά καὶ ὅμως ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν καὶ νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ θέλημά του. Ἀπ' ἐναντίας καὶ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος εἶναι πτωχός καὶ μας μισεῖ καὶ ὅμως ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν καὶ τὴν ἀκαθαρσίαν του.

2. Μίαν φορὰν ἦλθον μερικοὶ ἀδελφοὶ εἰς τὴν καλύβην τοῦ Αββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβού διὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν, ἐπειδὴ δὲν ἄφηγε ποτὲ τὸν λογισμόν του νὰ ρεμβάζῃ ἀσκόπως, ἀλλ' οὔτε καὶ ωμίλει δι' υλικά ζητήματα τῆς πρόσκαιρου αὐτῆς ζωῆς.

Ἀφοῦ λοιπὸν τὸν ἐχαιρέτησαν, τοῦ λέγουν.

- Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεόν, διότι ἐφέτος ἔβρεξε πολὺ καὶ ἐποτίσθησαν ἀρκετὰ τὰ φοινικόδενδρα, ὥστε νὰ πετάξουν λευκὰ βλαστάρια, καὶ νὰ εὐρουν οἱ πατέρες υλικόν διὰ τὸ ἐργόχειρόν των.

Ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως, σχετικῶς με τὸ υλικόν αὐτὸ ζήτημα, τοὺς εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός.

- Τοιαύτη είναι, αδελφοί μου, και η ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Καταβαίνει εις τας καρδίας των ανθρώπων και ούτοι ανανεούνται και εκβλαστάνουν νέους βλαστούς αρετών, χωρίς να υπερηφανεύονται δι' αυτό, σκεπαζόμενοι από τον φόβον του Θεού.

3. Ο Μακάριος Αθανάσιος, ο Πατριάρχης Αλεξανδρείας παρεκάλεσε τον Αββάν Παμβώ να καταβή από την έρημον εις την Αλεξάνδρεια. Πράγματι ο 'Αββάς υπήκουσεν.

Αφού λοιπόν κατέβη εις Αλεξάνδρειαν συνήντησε μίαν γυναίκα του θεάτρου, ηθοποιόν. Μόλις την είδεν έπλημμύρισαν οι οφθαλμοί του δάκρυα.

– Διατί, πάτερ, κλαίεις; τον ρώτησαν οι παρευρεθέντες.

– Δύο αιτίαι με παρεκίνησαν εις αυτό, απήντησεν ο Ασκητής. Πρώτον μεν η ψυχική απώλεια της γυναικός αυτής και δεύτερον, διότι δεν έχω εγώ τέτοιο άγρυπνον ενδιαφέρον να αρέσω εις τον Θεόν, όπως αυτή φροντίζει να αρέση εις αισχρούς ανθρώπους.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ: Έάν ή ψυχή σου εύθεϊα ύπάρχη πρὸς Κύριον, ἐκ πάντων ὠφεληθήσῃ ἐάν ἴδῃς πραγματευτήν, εἶπε ἐν σεαυτῷ ψυχή, οὗτος τῶν προσκαίρων ἐπιθυμῶν, τοσαύτα κόπια καὶ ὑπομένει, νὰ συνάξῃ τα μὴ εἷς τέλος αὐτῷ διαμένοντα, σὺ δέ, διατὶ τῶν αἰδίων ἀμελεῖς καὶ ἐάν θεάσῃ δικαζομένους, πάλιν εἶπε πρὸς σεαυτὸν ψυχή, οὗτοι ἐπ' οὐδενὶ δέοντί το. σαύτην σπουδῶν καὶ φιλονεικίαν πρὸς ἀλλήλους ἐνδείκνυνται, σὺ τῶν μυρίων ταλάντων ὀφειλέτις οὔσα, οὗ προσπίπτεις τῷ Θεῷ ὡς δεῖ, ἵνα τῆς ἀφέσεως ἐπιτύχῃς:

2. Έάν ἴδῃς οἰκοδομοῦντας, λέξον αὐτοῖς" ψυχή, οὗτοι οἰκίας πηλίνας οἰκόδομουντες, σπουδὴ κέχρηνται τελειῶσαι τὸ ἔργον ὅπερ προέθεντο, σὺ δέ καταφρονεῖς τῶν αἰωνίων μονῶν καὶ οὐκ ἀγωνίζῃ ἀνεγείραι ἐν ἑαυτῇ τὸ τοῦ Θεοῦ σκὴνωμα ἐκ τῆς συνθέσεως καὶ ἀρμολογίας τῶν ἀρετῶν; καὶ ἵνα μὴ καθ' ἐν λέγοντες μακύνωμεν τὸν λόγον, εἰ τί ἐάν ἴδωμεν ἐν τῷ βίῳ, σπουδάσωμεν τοὺς κοσμικοὺς λογισμοὺς, καὶ τὰ βιοτικὰ φρονήματα εἰς τα πνευματικὰ μεταφέρειν, καὶ πάντως ἐκ πάντων ὠφεληθησόμεθα τῆς Χάριτος ἡμῖν συνεργούσης.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ μου, εάν η ψυχή σου είναι καθαρά και ευθεία απέναντι του Κυρίου, από όλα τα πράγματα του βίου αυτού θα ήμπορέσης να ωφεληθής. Εάν ιδής πραγματευτήν, θα είπης με τον νούν σου ψυχή μου, αυτός από επιθυμίαν να κερδίση πρόσκαιρα υλικά αγαθά κοπιάζει πάρα πολύ και πολλά υπομένει, διά να συγκεντρώσῃ πράγματα, που δεν παραμένουν εις την εξουσίας του μέχρι τέλους: συ όμως διατί δεν φροντίζεις δι' αυτά, που είναι αιώνια και άφθαρτα; Εάν πάλιν ιδής αυτούς που αντιδικούν δι' υλικάς αφορμάς, είπέ· ψυχή μου, ούτοι χωρίς καμίαν ανάγκην επιδεικνύουν τόσον ζήλον και διαπληκτίζονται τόσον κραυγαλέως μεταξύ των συ που χρεωστείς εις τον Θεόν μύρια (=10.000) τάλαντα, διατί δεν έχετεύεις, προσπίπτουσα, όπως πρέπει, τον Θεόν διά να επιτύχῃς την διαγραφής του χρέους;

2. Εάν ιδής κτίστας να οικοδομούν οικίας, να είπης πάλιν ψυχή μου, αυτοί εδώ, αν και κτίζουν οικίας από λάσπην, εν τούτοις επιδεικνύουν μεγάλον ζήλον, διά να τελειώσουν το

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Δ΄ (Κάθε μας σκέψη να είναι στον Χριστό)

έργον που έσχεδιάσαν συ διατί αδιαφορείς διά τās αιωνίους μονάς και δεν αγωνίζεσαι να ανεγείρης εις την ψυχήν σου το κατοικητήριον του Θεού, συνθέτουσα και συναρμολογούσα διά της θελήσεως τās αρετάς;

Και διά νά μή μακρηγορώ αναφέρων μίαν προς μίαν τās διαφόρους περιπτώσεις, πρέπει να φροντίσωμεν τους κοσμικούς λογισμούς και τās σκέψεις, που γεννώνται από την υλικήν θέαν των πραγμάτων της παρούσης ζωής, να μεταβάλλω μεν εις πνευματικούς. Τοιουτοτρόπως οπωσδήποτε από όλα θα ωφεληθώμεν με την βοήθειαν και την συμπαράστασιν της θείας Χάριτος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ε'

(Περί δόλου, πονηρίας, απλότητος και ακακίας)

Περί δόλου καὶ πονηρίας, ἀπλότητος τὲ καὶ ἀκακίας πόθεν τίκονται καὶ τίς ἡ ἐξ αὐτῶν βλάβη καὶ ὠφέλεια καὶ περὶ φθόνου.

Περί δόλου και πονηρίας, απλότητος και ακακίας. Από πού γεννώνται, και ποία η εξ αυτών βλάβη και ωφέλεια. Και περί φθόνου.

A'. Του Αββά Ησαίου

Η ΑΠΛΟΤΗΣ καὶ τὸ μὴ μετρεῖν ἑαυτὸν ἀγιάζει τὴν καρδίαν ἀπὸ τοῦ πονηροῦ, ὃς τίς δὲ περιπατεῖ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν πονηρίᾳ οὐ μὴ παρέλθῃ αὐτῷ λύπη καρδίας ὃς τίς λαλεῖ ἄλλο, καὶ ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἄλλο ἐν πονηρίᾳ, πᾶσα ἡ λειτουργία τοῦ τοιοῦτου ματαῖα.

2. Μὴ κολληθῇς τινι, τοιοῦτω, ἵνα μὴ σπιλωθῇς ἐκ τοῦ τοῦ αὐτοῦ του μεμιασμένου" περιπάτησον μετὰ τῶν ἀκάκων, ἵνα κοινωνῶς γένη τῆς δόξης αὐτῶν καὶ τῆς ἀγνείας μὴ σχῇς πονηρίαν εἰς ἄνθρωπον, ἵνα μὴ τοὺς κόπους σου ἀργοὺς ποιήσῃς" ἄγνισόν σου τὴν καρδίαν μετὰ πάντων, ἵνα θεωρήσῃς τὴν εἰρήνην τοῦ Θεοῦ ἐν σοὶ ὡς πὲρ γὰρ εἰάν τις κρουσθῇ ὑπὸ σκορπίου, ὁ ἰὸς αὐτοῦ περιέρχεται εἰς ὅλον το σῶμα αὐτοῦ καὶ βλάπτει τὴν καρδίαν αὐτοῦ, τοιαύτη ἐστὶν ἡ πρὸς τὸν πλησίον κακία ἐν καρδίᾳ ὁ γὰρ ἰὸς αὐτῆς κεντεῖ τὴν ψυχὴν, κινδυνεύει ἀπὸ τῆς πονηρίας. "'Ὅς τίς οὖν φείδεται τῶν κόπων αὐτοῦ ἵνα μὴ ἀπολῶνται, ταχέως ἐκτινάσσει ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν σκορπίον τοῦτον, τουτέστι τὴν πονηρίαν καὶ κακίαν,

3. Ἐὰν ἀδελφὸς παρατίθῃται σοὶ τί, μὴ ἀνοίξῃς αὐτὸ μαθεῖν τί ἔχει χωρὶς αὐτοῦ ἐὰν δὲ ἔστιν ἔντιμον σφόδρα τὸ παρατιθέμενον σοί, εἶπε - αὐτῷ δὸς μοὶ αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας μου.

4. Ἐὰν καὶ ζηλὸς σὲ θλίβῃ, μνήσθητι ὅτι Χριστοῦ μέλη ἐσμὲν πάντες, καὶ ὅτι ἡ τιμὴ καὶ τὸ ὄνειδος τοῦ πλησίον πάντων ἡμῶν ἐστι, καὶ ἀναπαύῃ.

Ερμηνεία

Η ΑΠΛΟΤΗΣ τού χαρακτήρος και το να μη θεωρη κανείς τον εαυτόν του σπουδαίον αγιάζουν την καρδίαν του ανθρώπου και την καθιστούν απρόσβλητον από τον διάβολον. Όποιος περιπατεῖ μαζί με τον αδελφός του και ἔχει πονηρίαν εἰς τὴν καρδίαν του ἐναντίον του, δεν θα φύγῃ ποτέ ἡ λύπη ἀπὸ τὴν ψυχὴν του. Όποιος ἄλλα λαλεῖ διὰ τῶν χειλέων, και ἄλλα πονηρά πράγματα αἰσθάνεται εἰς τὴν καρδίαν του, ὅ,τιδήποτε κάμνει εἶναι μάταιον και δεν ἔχει ἀξίαν.

2. Πρόσεξε να μη προσκολληθῇς εἰς ἓνα τοιοῦτον, διὰ να μη μολυνθῇς ἀπὸ αὐτὸ το δηλητήριον του ψυχικῶς ακαθάρτου. Κάμε συντροφιά με τους αθῶους, διὰ να ἐπικοινωνήσῃς με τὴν δόξαν αὐτῶν και με τὴν ἀγνότητα των. Μὴ πονηρευθῇς ἐναντίον οὐδενός ἀνθρώπου, εἰάν θέλῃς να μη χάσουν τὴν ἀξίαν των οἱ πνευματικοί σου κόποι. Καθάρισε τὴν καρδίαν σου ἀπὸ ὅλας τὰς πονηράς σκέψεις, ὥστε ὅλους να τους βλέπῃς με ἀπλότητα, και θα ἴδῃς τὴν εἰρήνην του Θεοῦ να βασιλεύῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου. Η κακία του ἀνθρώπου ἐναντίον του πλησίον του ὁμοιάζει με το δηλητήριον, που χύνει ο σκόρπιός εἰς

το σώμα του ανθρώπου και το οποίον αφού διατρέξη όλον το σώμα καταστρέφει και την καρδίαν του. Ακριβώς, όπως το δηλητήριο του σκορπίου είναι και η κακία, που αισθανόμεθα εναντίον του πλησίον διότι το δηλητήριο αυτής της κακίας μολύνει την ψυχήν και τοιουτοτρόπως αυτή κινδυνεύει να χαθή από την πονηρίαν.

Οποιος λοιπόν λυπείται τους πνευματικούς κόπους του και τας προσπάθειάς της ασκήσεώς του, διά να μη χάσουν την αξίαν των, πετά γρήγορα απ' επάνω του αυτόν τον επικίνδυνον σκορπίον, δηλαδή την πονηρίαν και την κακίαν.

3. Όταν ένας αδελφός σου προσφέρει κάτι, μη σπεύσης να το ανοίξης διά να ιδής τι περιέχει, χωρίς την άδειάν του. Εάν δε διαπιστώσης, ότι το προσφερόμενον εις σε έχει αξίαν μεγάλην, τότε είπε εις αυτόν, να σου το δώση εις τας χείρας,

4. Εάν δοκιμάζης φθόνον διά την πρόοδον του πλησίον, σκέψου, ότι όλοι είμεθα μέλη του Χριστού, και ότι τόσον η τιμή, όσον και η κατασχύνη του πλησίον, είναι τιμή και κατασχύνη όλων ημών. Με την σκέψιν αυτήν ασφαλώς θα αναπαυθής.

Β'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΟΥ φθονούντος την λύπην κόπω στήσαι, συμφοράν γάρ ιδίαν ήγειται τὸ ἐν σοὶ φθονούμενον, καὶ οὐ δυνατόν ἄλλως στήσαι, εἰ μὴ τί κρύψῃς αὐτό, εἰ δὲ πολλοὺς μὲν ὠφελεῖ, ἐκεῖνον δὲ λυπεῖ, ποίου μέρους περιφρονήσεις;

2. Ἀναγκαῖον οὖν τῆς τῶν πολλῶν γενέσθαι ὠφελείας, κακείνου κατὰ δύναμιν μὴ ἀμελεῖν, μηδὲ τῇ τοῦ πάθους πονηρία συναπαχθῆναι ὥς οὐχὶ τῷ πάθει ἀλλὰ τῷ πάσχοντι ἀμυνόμενος καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὑπερέχοντα ἑαυτοῦ, καὶ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ τόπο καὶ πράγματι προτιμᾶν αὐτόν.

3. Τὸν δὲ σὸν φθόνον δύνασαι στήσαι, ἐὰν ἐν οἷς χαίρει καὶ ὑπὸ σου φθονούμενος συγχαίρῃς καὶ ἐν οἷς λυπῇται συλλυπῇ πληρῶν τὸ τοῦ Ἀποστόλου, τὸ χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων.

Ερμηνεία

ΤΗΝ λύπην, την οποίαν αισθάνεται και φθονερός διά την αξίαν σου, πρέπει έστω και με κόπον μεγάλο να την αποδιώξης απ' αυτού· διότι ο φθονερός θεωρεί συμφοράν του το προτέρημά σου, διά το οποίον σε φθονεί. Δεν δύνασαι δε κατ' άλλον τρόπον να την αποδιώξης, παρά αποκρύπτων το προτέρημά σου. Εάν όμως το προτέρημα αυτό ώφελή πολλούς μέν, τον φθονερόν δε λυπεῖ, σύ τι πρέπει να προτιμήσης και διά ποίον να αδιαφορήσης;

2. Είναι βεβαίως αναγκαιότερα ή ωφέλεια των πολλών, αλλά και, κατά δύναμιν, να μη αδιαφορήσης διά τόν φθονερόν, ώστε να μη καταστραφή και αυτός εξ αιτίας του πονηρού του πάθους. Θα αμυνθής δέ όχι εναντίον του αλόγου και απροσώπου πάθους, αλλ' εναντίον του δυστυχούς πάσχοντος με ταπεινοφροσύνην θά τόν θεωρής καλύτερον από σένα, παντού δε και πάντοτε και εις κάθε περίπτωσιν να τον προτιμάς.

3. Τον φθόνον πάλιν, που δοκιμάζεις σύ, θα τον αναχαιτίσης, όταν χαίρεσαι δι' όσα χαίρεται ο φθονούμενος από εσένα και όταν λυπήσαι, μαζί με τον φθονούμενον από εσένα,

δι' όσα τον λυπούν. Με τον τρόπον αυτόν εφαρμόζεις την σύστασιν του Αποστόλου Παύλου: «Χαίρειν μετά χαιρόντων και κλαίειν μετά κλαιόντων». (Ρωμ. ιβ' 15).

Γ'. Του Αββά Μάρκου

ΤΩΝ προφανώς αδικούντων, πονηρότερος ἔστιν καὶ λαθροκακοῦργος, διόπερ ἐκεῖνος καὶ βαρυτέρως κολάζεται.

2. Ὁ δόλους συμπλέκων, καὶ κεκρυμμένως κακοποιῶν, ὄφιος ἐστὶ κατὰ τὴν Γραφήν, ἐγκαθημενος κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ δάκνων πτέρναν ἵππους καὶ ἐν τῷ αὐτῷ εἰς τινὰ μὲν ἐπαινῶν, εἰς τινὰ δὲ ψέγων τὸν πλησίον, οὗτος κενοδοξία καὶ φθόνῳ κεκράτηται, καὶ διὰ μὲν τῶν ἐπαινῶν κρύπτειν πειράται τὸν φθόνον, διὰ δὲ τῶν ψόγων, ἑαυτὸν εὐδοκιμώτερον ἐκείνου συνίστησιν.

3. Ὡς πὲρ οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πρόβατα βόσκειν καὶ λύκους, οὕτως οὐ δυνατόν ἐλέους τυχεῖν δολοποιούντα τὸν πλησίον.

Ερμηνεία

ΑΠΟ εκείνους, που αδικούν τον πλησίον φανερώς, πονηρότερος και πλέον καταχθόνιος είναι αυτός που τον βλέπει κρυφίως: δι' αυτό ακριβώς και βαρύτερον αυτός τιμωρείται.

2. Εκείνος, που κακοποιεί μέ τάς δολοπλοκίας και χωρίς να φανερώνεται ο ίδιος, κατά την Αγίας Γραφήν, είναι φίδι, που ενεδρεύει εις τον δρόμον και δαγκώνει την πτέρναν του ἵππου, «Ὁφίς ἐφ' οδοῦ, ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου, δάκνων πτέρναν ἵππου». (Γεν. μθ', 17). Εκείνος, που ἄλλοτε μὲν επαινεί τον πλησίον, ἄλλοτε δὲ τον κατηγορεῖ, ἀσφαλῶς ἔχει νικηθῇ ἀπὸ δύο πάθη, την κενοδοξίας και τον φθόνον. Προσπαθεῖ δὲ να ἀποκρύψῃ τον φθόνον με τους επαινους, ἐνῶ με τας κατηγορίας ἐναντίον του πλησίον ἐπιδιώκει να ἐμφανίσῃ τον ἑαυτὸν του τελειότερον.

3. Ὅπως δὲν εἶναι δυνατόν να συμβοσκήσουν λύκοι με πρόβατα, τοιοῦτοτρόπως δὲν ἔμπορεῖ ἐκεῖνος που καταδολιεύεται τον πλησίον να τύχῃ ἐλέους και συμπαθείας (ἐκ μέρους του Θεοῦ).

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ καὶ σιωπῶν ἐν πονηρίᾳ, κρύπτει μνησικακίαν ἐν καρδίᾳ, καὶ δὲ ἀπολογούμενος ἐν πραότητι εἰρηνική, ἀμνησικάκός ἐστι.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ, που ἀπὸ πονηρίαν σιωπά, ὅταν ἐλέγχεται, κρύπτει μνησικακίαν εις την καρδίαν τους ἐκεῖνος ὅμως, που με εἰρήνην και πραότητα ἀπολογεῖται εις ὅσα τον ἐλέγχουν, αὐτός πράγματι εἶναι ἀμνησικάκος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΣΤ'

(Να μην περιφρονούμε τους ταπεινούς)

Ὅτι οἱ τῶν ἀπλάστων ἀνδρῶν καὶ ἑαυτοὺς ταπεινούντων καταφρονοῦντες καὶ κατειρωνευόμενοι, τὰ μέγιστα ἀμαρτάνουσιν.

Περὶ ἐκείνων, που ειρωνεύονται καὶ περιφρονοῦν τοὺς ἀπονηρεύτους καὶ αὐτοταπεινουμένους ἀνθρώπους. Πόσον οὗτοι ἀμαρτάνουν.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ

ΣΠΑΝΙΟΝΤΙ ποτὲ τῷ Μεγάλῳ Γρηγορίῳ ἀπὸ τῆς τῶν Κομάνων ἀστυγείτονος πόλεως ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, ἐπειδὴ ἄπασιν πρόδηλον ἦν, ὅτι πρὸ πάντων τῶν ἀνδρῶν τούτῳ διεσπούδαστο τὸ πάντοτε πρὸς τὴν τῶν δεομένων παραμυθίαν βλέπειν, δύο τινὲς ἐκ τῶν Ἑβραίων, εἴτε πρὸς κέρδος δρῶντες, εἴτε τινὰ καὶ μῶμον κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐπινοοῦντες, ὡς εὐκόλως πρὸς τὸ ἐξαπατάσθαι διακειμένου, παραφυλάσσουσιν αὐτοῖς τὴν ὁδόν, δι' ἧς διέρχεσθαι ἔμελλε, καὶ τούτων ὁ μὲν τεθνάναι δόξας, τεταμένος ἐν ὑπτίῳ τῷ σχήματι κατὰ τὸ πλάγιόν της λεωφόρου προέκειτο, ὁ δὲ ἕτερος, ἐπικωκῶν δῆθεν τῷ κειμένῳ, τὰς τῶν θρηνούντων φωνὰς ὑπεκρίνετο, καὶ παριόντα τὸν μέγαν ἐπεβοάτο λέγων " ἄθρόω συσχεθέντα θανάτῳ τὸν δαίμονιον τοῦτον, γυμνὸν κείσθαι, καὶ πρὸς ταφὴν ἀπαράσκευον, ἐδεῖτο τὸ τοῦ μεγάλου μὴ περιιδεῖν ὑπ' αὐτῷ τὴν δόξαν, ἀλλ' οἶκτον τινὰ τῆς πενίας λαβόντα, παρασχεῖν ἐκ τῶν ἐνόντων τὸν ἔσχατον κόσμον ἐπιβληθῆναι τῷ σώματι.

2. Ὁ μὲν ταῦτα λέγων καὶ τὰ τοιαῦτα Γκέτευεν" καὶ δὲ μελήσας οὐδεν, τὴν περικειμένην αὐτῷ διπλοῖδα ἐπιβαλὼν τῷ κειμένῳ τοῦ πρόσω της ὁδοιπορίας εἶχετο ἐπειδὴ δὲ διαβάντας, ἔφ' ἑαυτῶν ἦσαν οἱ ταῦτα κατ' αὐτοῦ παίζαντες, μεταβαλὼν ἐκεῖνος καὶ ἀπατεῶν τὸν ἔσχηματισμένον θρῆνον εἰς γέλωτα, διανίστασθαι τῷ κειμένῳ παρακελεύετο, ὅφ' ἡδονῆς τῷ ἐκ τῆς ἀπάτης αὐτοῖς προσγενομένῳ κέρδει ἐπικαγχάζων.

3. Ὁ δὲ ἦν ἐν ὁμοίῳ τῷ σχήματι, μηδενὸς ὑπακούων τῶν λεγομένων" τοῦ δὲ γεγωνότερα τῇ φωνῇ κεχηρμένου, καὶ ἅμα τῶν πόδι διεγείροντος, οὐδεν μᾶλλον ὁ κείμενος οὔτε τῆς φωνῆς ἐπήκουσεν, οὔτε τῆς πληγῆς ἐπισθάνετο" ἀλλ' ἦν ὁμοίως ἐκτεταμένος τὸ σχήματι νεκρὸς γὰρ ἦν, ὁμοῦ τῇ ἐπιβολῇ τοῦ ἱματίου, κατ' ἀλήθειαν ἐν τῷ θανάτῳ γενόμενος, ὃν ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ τοῦ μεγάλου καθυπεκρίνετο, ὡς τὸ μὴ ψευσθῆναι τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ χάριν ἐδόθη παρ' αἱ. τοῦ τὸ ἱμάτιον, ἐν τούτῳ τοῖς λαβούσι γενέσθαι χρησίμον.

4. Εἰ δὲ σκυθρωπὸν εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ἔργον τῆς τοῦ μεγάλου πίστεως τὲ καὶ δυνάμεως, ξενιζέσθω μηδεὶς, πρὸς τὸν Ἀπόστολος Πέτρον ὁρῶν καὶ γὰρ ἐκεῖνος, οὗ δι' ὧν εὐηργέτει μόνον τὴν προσοῦσαν ἐπεδείκνυτο δύναμιν, καὶ τὴ σκιά μόνῃ του σώματος τὰ τῶν ἄρρωστων πάθη τώμενος, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἀνανίου πρὸς τὴν ἐνοικοῦσαν τῷ Ἀποστόλῳ δύναμιν καταφρονητικῶς διατεθὲν τὸς καταδικάζει τὸν θάνατον, ὡς ἂν οἶμαι τῷ κατ' ἐκεῖνον φόβῳ πᾶν το καταφρό: νοῦν ἐν τῷ λαῷ σωφρονέστερον γένηται, τὸ φοβερὸ ὑποδείγματι, πρὸς τὸ μὴ περιπεσεῖν τοῖς ὁμοίοις παιδαγωγούμενον,

5. Εἴκοτως οὖν καὶ ὁ μιμητὴς Πέτρου τὸν κατὰ τοῦ Πνεύματος χρῆσασθαι τῇ ἀπάτῃ ἐπιχειρήσαντα, ἀληθεύσαι περὶ τοῦ ψεύδους καὶ ἐν τῷ ἀπατεῶνι τὸ ψεῦδος μεταγαγεῖν εἰς

ἀλήθειαν δικαίως οὖν οἱ τῆς τοῦ μεγάλου δυνάμεως ὡς ἐνόμισαν καταπαίξαντες, παίδευμα τοῖς ἄλλοις ἐγένοντο μὴ κατατολμᾶν τῆς ἀπάτης, ἐφ' ἧς ὁ Θεὸς γίνεται τῶν τολμηθέντων κατήγορος.

Ερμηνεία

Εἰς ὅλους ἦτο γνωστόν, ὅτι ὁ Μέγας Γρηγόριος εφρόντιζε πάρα πολύ νὰ παρηγορή καὶ νὰ ανακουφίξῃ τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην. Κάποτε λοιπὸν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἀπὸ τὴν γειτονικὴν πόλιν Κόμανα. Μόλις το ἀντελήφθησαν αὐτὸ δύο Εβραῖοι, ποὺ ἐγνώριζαν τὸν χαρακτήρα τοῦ, ἐσκέφθησαν νὰ τὸν παραφυλάξουν εἰς τὸν δρόμον, εἴτε διότι ἤθελαν νὰ κερδίσουν κάτι ἀπὸ τὴν ἀγαθότητά τοῦ, εἴτε διότι ἐπεδίωκαν νὰ τὸν διακωμωδήσουν, ὡς δῆθεν ἀφελή καὶ ευκόλως εξαπατῶμενον.

Πράγματι λοιπὸν, καθὼς τὸν εἶδον νὰ ἐρχεται ἀπὸ μακριά, ὁ ἓνας ἐξάπλωσε πλησίον τοῦ δρόμου καὶ υπεκρίνετο τὸν νεκρόν: ὁ ἄλλος πάλιν προσεποιεῖτο, ὅτι δῆθεν ἐπεριποιεῖτο τὸν νεκρόν καὶ ἔκανε, ὅτι τὸν εθρήνει. Τὴν στιγμὴν δέ, ποὺ διήρχετο ἐμπροσθέν των ὁ μέγας οὗτος Ἅγιος, ἐκραύγαζε θλιβερώς:

Αὐτὸς καὶ δυστυχῶς ἀπέθανεν ἀπὸ αἰφνίδιος θάνατον καὶ παραμένει τώρα γυμνὸς καὶ χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸν ἔρημον αὐτὸν τόπον τίποτε διὰ νὰ τοῦ ετοιμάσῃ κανεὶς τὴν ταφὴν. Με ὑποκριτικὰ δε δάκρυα παρεκάλει τὸν Ἅγιον νὰ μὴ παραβλέψῃ τὸν ἀγραφὸν νόμον τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸν νεκρόν, ἀλλὰ νὰ ευσπλαγχνισθῇ κάπως τὴν προκειμένην πτωχείας καὶ δυστυχίαν καὶ νὰ δώσῃ κάτι ἀπὸ ὅ,τι ἔχει, διὰ νὰ βάλουν εἰς τὸ νεκρόν αὐτὸ σῶμα τελευταῖον στολίδι.

2. Καὶ ὁ μὲν ὑποκριτὴς αὐτὸς Εβραῖος τοιαῦτα ἔλεγε καὶ με αὐτὰ παρεκάλει. Ὁ δὲ Ἅγιος, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τίποτε, ἀφοῦ ἔβγαλε τὸν μανδύαν με τὸν ὁποῖον ἦτο ἐνδεδυμένος, τὸν ἔρριπεν εἰς αὐτόν ποὺ ἦτο ἐμπρὸς τοῦ καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ.

Μόλις ἐπροσπέρασεν ὁ Ἅγιος καὶ παρέμειναν μόνοι των οἱ περιπαῖξαντες αὐτόν, ἀμέσως καὶ ἀπατεῶν ἐκεῖνος ἥλλαξε τὸ ὑποκριτικὸν σχῆμα τοῦ θρήνου, ἤρχισε νὰ γελά καὶ νὰ προκαλῇ τὸν εξαπλωμένον νὰ σηκωθῇ. Εἶχε δὲ ξεκαρδισθῇ ἀπὸ τὰ γέλια καὶ ἦτο ὅλο χαρὰ διὰ τὸ κέρδος, ποὺ τοὺς ἀπέφερεν ἡ ἀπάτη.

3. Τι τρομακτικὸν ὅμως! Ὁ ἄλλος, ὁ συνεταῖρος τῆς ἀπάτης, παρέμενεν ἀκίνητος εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν, χωρὶς νὰ ἀκούῃ τίποτα ἀπ' ὅσα ἔλεγεν ἐκεῖνος. Καίτοι δὲ ἐφώναζε δυνατώτερα καὶ τὸν ἐσκουντούσε με τὸ πόδι, ἐν τούτοις οὐδὲν ἡσθάνετο καὶ εξαπλωμένος. Παρέμενεν εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν, χωρὶς νὰ ἀκούῃ οὔτε τὰς φωνάς, οὔτε νὰ αἰσθάνεται πόνον ἀπὸ τὸ σκούντημα.

Εἶχε πράγματι ἀποθάνει! Μόλις εἶχεν ἀκουμπήσῃ ἐπάνω τοῦ τὸ ἱμάτιο τοῦ Αγίου, ἐπῆλθε καὶ ὁ θάνατος, τὸν ὁποῖον υπεκρίνετο, διὰ νὰ εξαπατήσῃ τὸν Ἅγιον. Τοιοῦτοτρόπως δὲν ἐξηπατήθη ὁ “Ἅγιος, ἀλλ' ἀπέβη χρήσιμον τὸ ἱμάτιον διὰ τὸν σκοπὸν, ποὺ τὸ ἐζήτησαν.

4. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πίστεως καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός φαίνεται θλιβερόν. Ἀλλὰ κανεὶς ας μὴ ξαφνιάζεται δι' αὐτό' ἄς ἐνθυμηθῇ τὴν δράσιν τοῦ Μεγάλου Ἀποστόλου Πέτρου. Καὶ ἐκεῖνος λοιπὸν ἐφάνερωνε τὴν μεγάλην δύναμιν, ποὺ τοῦ ἔδωσεν ὁ Θεός, ὅχι μόνον με ευεργετικὰς θαυματουργίας (ὥστε καὶ μόνον με τὴν σκιάν τοῦ σώματός τοῦ νὰ θεραπεύῃ ἀρρώστους), ἀλλὰ καὶ καταδικάζων εἰς θάνατον τὸν Ἀνανίαν,

που κατεφρόνησε την δύναμιν εκείνην. Καίτοι δε σκληρά ή τιμωρία του Ανανίου, εν τούτοις ενέπνευσεν ευεργετικόν φόβον εις όλους, διά να γίνουν σωφρονέστεροι όσοι είχαν διάθεσιν να καταφρονήσουν και να παιδαγωγούνται από το φοβερόν παράδειγμα, διά να μή περιπέσουν εις παρόμοια σφάλματα.

5. Πολύ φυσικόν λοιπόν και ο μιμητής του Πέτρου να επιτύχη το ίδιον αποτέλεσμα εναντίον εκείνου, που ήθέλησε να εξαπατήσει το Άγιον Πνεύμα και να πραγματοποιήση εις τους απατεώνας εκείνους την ψευδή πράξιν, με την οποίαν επεδίωξαν να κοροϊδεύσουν τον Άγιον και να ωφεληθούν από αυτόν. Δικαίως λοιπόν με τοιαύτην τιμωρίαν έτιμωρήθησαν οι δύο ασεβείς Εβραίοι, που ενόμισαν, ότι ή μπορούσαν να παίξουν με την δύναμιν του Μεγάλου αυτού Αγίου και έγιναν παράδειγμα εις τους άλλους να μη τολμούν να χρησιμοποιήσουν απάτην, της οποίας τους τολμηρούς δράστας ο ίδιος ο Θεός κατηγορεί και τιμωρεί.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΝ εύρεθῇ ἄνθρωπος πονικός, καὶ φιλοπονῶν περισσοτέρως εἰς τὰς ἀρετὰς, μὴ τις αὐτὸν ἐξουθενείτω, μᾶλλον δὲ πρέπει προσλαμβάνεσθαι τοὺς τοιούτους ὅτι καὶ τῷ Θεῷ εἰς ἄρεστοι εἶσι, καὶ τῇ συνοδίᾳ χρήσιμοι, καὶ πειθέτωσαν ὑμᾶς αἱ δύο παρεμβολαί, ἡ τῶν Ἑβραίων καὶ ἡ τῶν ἁλλοφύλων, καὶ Δαβὶδ μονομαχῶν μετὰ Γολιάθ' ἅμα δὲ καὶ οἱ περιπεσόντες ἐν τῷ ναυαγίῳ τῆς θαλάσσης καὶ χάριν τοῦ εύρεθέντος σὺν αὐτοῖς δικαίου δυσωθέντες καθὼς γέγραπται μὴ φόβου Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σου.

Ερμηνεία

ΑΝ ευρεθῇ ἄνθρωπος εργατικός και επιμελούμενος τὰς ἀρετὰς περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ας μη τον περιφρόνηση κανείς. Απ' εναντίας, τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς πρέπει να τοὺς ἔχωμεν πλησίον ἡμῶν και να τοὺς ἀγαπῶμεν στοργικῶς, διότι εἶναι και εἰς τον Θεόν ἀγαπητοί και εἰς την συνοδίαν χρήσιμοι. Οποῖος ἀμφιβάλλει, ας παραδειγματισθῇ ἀπὸ τα δύο στρατόπεδα των Εβραίων και των ἐχθρῶν των και την μονομαχίαν του Δαβὶδ με τον Γολιάθ. Επίσης ἀξίζει να ἐνθυμηθῶμεν ἐκείνους, που ἐναυάγησαν εἰς την θάλασσαν και ἐσώθησαν ὅλοι αξιοθαυμάστως, χάρις εἰς τον δίκαιον Παύλον εἰς τον ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός: «Μη φοβού, Παύλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστή ναι και ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ Θεός πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σοῦ». (Πραξ. κζ', 24).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ζ'

(Να πράττουμε με αγαθή συνείδηση)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν ἃ ποιεῖ, καλῶ συνειδὸτι ποιεῖν καὶ μὴ φαύλῳ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐκάστου πρᾶξιν οὐ καθ' ὃ φαίνεται, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν κρίνει τοῦ πράττοντος.

Πρέπει ὁ πιστὸς ὅ,τι κάνει νὰ το κάνει ἀπὸ ἀγαθὴν συνείδησιν καὶ ὄχι ἀπὸ πονηράν, διότι ὁ Θεὸς κρίνει τὰς πράξεις ἐνός ἐκάστου ὄχι κατὰ τὸ φαινόμενον αὐτῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ πράττοντος.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΠΟΛΛΑ, Πέτρε, νομίζονται μὲν καλὰ εἶναι, οὐκ εἰσὶ δέ, διότι ἀγαθὴ διαθέσει οὗ γίνονται, τοῦτο δὲ καὶ ὁ Κύριος ἐν τῇ Εὐαγγελίᾳ ἔφη ἐὰν ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἔσται, ὅλον τὸ σῶμα σου σκοτεινὸν ἔσται· ἐκάστου γὰρ πράγματος, ἐὰν ἡ ἀρχὴ μετὰ δολιότητος γένηται, πᾶν τὸ ἐπακολουθοῦν ἔργον σκολιῶν εὐρίσκεται.

2. Ἐλεγε Γέρων περὶ τοῦ Μωϋσέως, ὅτι ὅτε ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον προσέσχεν ὧδε κακεῖσε, τουτέστι τοῖς λογισμοῦς αὐτοῦ, καὶ οὐδένα ἔβλεπεν, ἤγουν, εἶδεν ὅτι οὐδὲν κακὸν βλέπει ἑαυτὸν ποιοῦντα, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν ἦν ποιῶν, καὶ τότε ἐπάταξε τὸν Αἰγύπτιον.

3. Ἔστι πρᾶγμα προφανῶς ἐπιτελούμενον ὡς καλόν, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπιτελοῦντος εἰς ἄγαθον οὐ μόνον δὲ ἔργα ποιοῦσαι τινές, ἀλλὰ καὶ λόγους λαλοῦσι τῷ τρόπῳ ᾧ εἰρήκαμεν οἱ μὲν γὰρ ἄλλασσουσι πρᾶγμα κατὰ ἀπειρίαν ἢ ἄγνοιαν, οἱ δὲ ἐναλλάσσουσι κατὰ πρόθεσιν πονηρίας, ἕτεροι δὲ κατὰ σκοπὸν εὐσεβείας.

4. Ὁ ἐν προβολῇ ἐπαίνου ἐγκρύπτων διαβολήν, δυσεύρετός ἐστι τοῖς ἀστλουστέροις ὁμοῖος δὲ τούτῳ ἐστὶν ὁ κενόδοξον ἐν ταπεινῷ σχήματι, οἵτινες ἐπὶ πολὺ κατασορίζομενοι τὴν ἀλήθειαν, ἐν τῷ ψεύδει παραχωρηθέντες ὕστερον διὰ τῶν πραγμάτων ἐλέγχονται.

5. Ἔστι ποιῶν τί προφανὲς ὡς καλόν, τὸν πλησίον ἀμυνόμενος, καὶ ἔστιν ὁ ἐν τῷ μὴ ποιῆσαι αὐτὸ ὠφελῆθαι κατὰ διάνοιαν, ἔστιν ἔλεγχος κατὰ κακίαν καὶ ἄμυναν, καὶ ἔστιν ἄλλος κατὰ φόβου Θεοῦ καὶ ἀλήθειαν, κατὰ διάνοιαν ἐπεδείκνυν ἑαυτὸν τῷ Δεσπότῃ, ἄνθρωπος γὰρ εἷς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἰς καρδίαν δρᾷ· ἁμαρτάνων λαθραίως, μὴ νόμιζε λανθάνειν· πάντα γὰρ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς δὲ ἡμῖν ὁ λόγος.

6. Ὁ Θεὸς τὰς πράξεις κατὰ τὴν προθέσειν λογίζεται δὴ γὰρ σοί, φησιν, καὶ Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου ἔστιν ὁ ποιῶν ἐντολήν, προφανῶς δουλεύων πάθει, καὶ διὰ πονηρῶν λογισμῶν ἀγαθὴν πρᾶξιν ἀφανίζων.

7. Ἄλλο πρᾶξις ἐντολῆς καὶ ἄλλο ἀρετῆς, κὰν ἐξ ἄλληλων τὰς ἀφορμας λαμβάνουσι πρᾶξις ἐντολῆς λέγεται, ἐν τῷ πράξαι τὸ προστεταγμένον, ἀρετῆς δέ, ἐν τῷ ἀρέσκειν τὴν ἀληθεῖαν τὸ γινόμενον.

8. Ὡσπερ εἷς μὲν ἔστιν καὶ αἰσθητὸς πλοῦτος, κατὰ δὲ κτήσιν πολυμερής, οὕτω μία ἔστιν ἡ ἀρετὴ, πολυτρόπους ἔχουσα τὰς ἐργασίας καὶ θέλων τί πράξαι, καὶ μὴ δυνάμενος, ὡς ποιήσας ἔστι παρὰ τῷ καρδιογνώστῃ Θεῷ τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπὶ τοῖς κακοῖς

νοητέον" ὁ γοῦς ἐκτός του σώματος ἀγαθὰ καὶ κακὰ ἐκτελεῖ πολλά, τὸ δὲ σῶμα ἐκτός του νοὸς οὐδὲν τούτων ἐπιτελέσαι δυνήσεται, διότι ὁ νόμος τῆς ἐλευθερίας πρὸ τῆς πράξεως ἀναγινώσκεται.

9. Πάντων των πραττομένων ὑφ' ἡμῶν τὸν σκοπὸν ζητεῖ ὁ Θεός, εἴτε δι' Αὐτὸν πράττομεν εἴτε δι' ἄλλην αἰτίαν" ὅταν ἀκούσης τῆς Γραφῆς λεγούσης, ὅτι Σὺ ἀποδώσεις ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐ τὰ παρὰ τὸν ὀρθὸν σκοπὸν γινόμενα, εἰ καὶ δοκεῖ καλὰ εἶναι, ὁ Θεὸς καλὰ ἀποδίδωσιν, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ὀρθὸν δηλονότι, οὐ γὰρ εἰς τὰ γινόμενα, ἀλλ' εἰς τὸν σκοπὸν τῶν γινομένων ἢ κρίσις τοῦ Θεοῦ, ἄφορα.

10. Εἰσὶ τινὰ πολλὰ φύσει καλὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων γινόμενα, ἀλλ' οὐ καλὰ πάλιν διὰ τινὰ αἰτίαν, οἷον νηστεία καὶ ἀγρυπνία, προσευχὴ καὶ ψαλμωδία, ἔλεημοσυνη καὶ ξενοδοχία' φύσει οὖν ταῦτα καλὰ ἔργα εἰσὶν, ἀλλ' ὅταν διὰ κενοδοξίαν γίνονται, οὐκ ἔστι καλὰ.

11. Μισθοὶ τῶν πόνων τῆς ἀρετῆς εἰσὶν ἡ ἀπάθεια καὶ ἡ γνῶσις αὗται γὰρ πρόξενοι γίνονται Βασιλείας οὐρανῶν, ὥς καὶ τὰ πάθη καὶ ἡ ἄγνωσια κολάσεως αἰωνίου καὶ οὖν τούτους διὰ δόξαν ἀνθρώπων ζητῶν, καὶ μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλόν, ἀκούση παρὰ τῆς Γραφῆς λεγούσης αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε.

Ερμηνεία

ΠΟΛΛΑ πράγματα, Πέτρε, νομίζονται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ὅτι εἶναι καλὰ, ἐνὼ πράγματι δεν εἶναι, διότι δεν πραγματοποιοῦνται ἀπὸ αγαθὴν διάθεσιν. Αὐτὸ διεκήρυξε καὶ ὁ Κύριος εἰς τὸ Ευαγγέλιον: «Εάν δε ὁ οφθαλμός σου πονηρὸς ἢ, ὅλον τὸ σῶμα σου σκοτεινὸν ἔσται». (Ματθ. ζ', 23). Εάν ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμὴ μιᾶς πράξεως εἶναι ἡ δολιότης, τότε καὶ ὅλη ἡ πράξις μετὰ των συνεπειῶν τῆς θα εἶναι διεστραμμένη.

2. Ενας Γέρων Ασκητῆς ἔλεγε τὸ ἐξῆς περὶ τοῦ Μωϋσέως πρὶν σκοτώσῃ τὸν Αἰγύπτιον εἶδε μετὰ προσοχῆς ἐδῶ καὶ ἐκεῖ δηλαδὴ ἐξήτασε με λεπτομέρειαν τὰς σκέψεις του, τὴν πρόθεσιν του, ἀφοῦ δε διεπίστωσεν, ὅτι κανένα δεν βλάπτει, ἀλλὰ πρὸς δόξαν Θεοῦ σκέπτεται νὰ κάμῃ ὅ,τι ἀπεφάσισε, τότε ἐκτύπησε τὸν Αἰγύπτιον.

3. Υπάρχει πράξις, ἡ ὁποία πράγματι ἐπιτελεῖται ὡς καλὴ, καθιστα ὁμως αὐτὴν τοιαύτην ὁ σκοπὸς ἐκείνου, που τὴν ἐπιτελεῖ. Οχι μόνον δε αἱ πράξεις ἐκτελοῦνται κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, που προείπομεν, ἀλλὰ μερικοὶ καὶ λόγους διατυπώνουν τοιοῦτοτρόπως, δηλαδὴ καλοὺς ἢ κακοὺς ἀναλόγως τῆς προθέσεώς των. Πράγματι ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ ἀπειρίαν ἢ ἀγνοία μεταβάλλουν τὰ πράγματα, ἄλλοι πάλιν ἀπὸ πονηράν πρόθεσιν, καὶ ἄλλοι, τέλος, ἀπὸ σκοπὸν εὐσεβείας.

4. Δυσκόλως ἀνακαλύπτεται ἀπὸ τοὺς ἀφελεῖς ἐκεῖνος, που υποκρύπτει συκοφαντίαν ἐναντίον τοῦ πλησίον κάτω ἀπὸ, δήθεν, ἐπαινον αὐτοῦ. Με τὸν τύπον αὐτόν ὁμοιάζει ἐκεῖνος που κάνει τὸν ταπεινὸν ἀπὸ κενοδοξίαν. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ τύποι ξεσκεπάζονται ἀπὸ τὰ πράγματα, ἀν καὶ προσπαθοῦν νὰ συγκαλυφθοῦν με τὸ ψεῦδος, παραποιούντες τραγικῶς τὴν ἀλήθειαν.

5. Εἶναι δυνατόν νὰ κάνῃ κανεὶς ὀλοφάνερον καλόν, διὰ νὰ υπερασπισῇ τὸν πλησίον καὶ εἶναι δυνατόν, ἀντιθέτως, νὰ ὠφεληθῇ κανεὶς ψυχικῶς, χωρὶς νὰ πραγματοποιήσῃ τοιοῦτον καλόν. Υπάρχουν ἄνθρωποι που ἐλέγχουν τὸν πλησίον ἀπὸ κακίαν καὶ πρόθεσιν ἐκδικήσεως καὶ ἄλλοι ἀπὸ φόβον Θεοῦ καὶ σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τὰς σκέψεις σου καὶ τὰς ἐνθυμήσεις σου φανέρωνε πρὸς τὸν Θεόν: Αὐτὸς γνωρίζει τὸν εαυτόν σου, καὶ

πάντων Δεσπότης. Ο άνθρωπος κρίνει τον συνάνθρωπό του από τις εξωτερικής του εκδηλώσεις, διότι βλέπει το πρόσωπον αυτού ο Θεός όμως βλέπει την καρδίαν του ανθρώπου και κατά τις διαθέσεις αυτής τον κρίνει. Όταν αμαρτάνης κρυφά, να μη νομίζης, ότι θα αποφύγης το βλέμμα του Θεού, διότι ενώπιον του Θεού είναι όλα γυμνά και τετραχλισμένα. Προς Αυτόν ανήκει και η απολογία ημών..

6. Ο Θεός κρίνει τις πράξεις ημών, αναλόγως των προθέσεων μας, διότι λέγει: «Δώη σοι» ο Κύριος, «κατά την καρδίαν σου» (Ψαλμ. ιθ', 3). Είναι ενδεχόμενον να πραγματοποιή κανείς εντολήν του Θεού εις τα μάτια του κόσμου, και όμως να δουλεύη πνευματοκτόνον πάθος και με τους πονηρούς λογισμούς να καταστρέφη την αγαθήν πράξιν,

7. Διαφέρει η πράξις που οφείλεται εις εντολήν, από την πράξιν, που οφείλεται εις αρετήν, καίτοι ή μία εξαρτάται από την άλλην. Πράξις εντολής είναι όταν εκτελή κανείς αυτό, που έχει διαταχθή πράξις δε αρετής, όταν αυτό που έγινεν είναι απολύτως σύμφωνον με το αγαθόν και την αλήθειαν.

8. Όπως δε ακριβώς ένας είναι και υλικός πλούτος, διαιρείται όμως κατά την κτήσιν του υπό των κατόχων εις πολλούς, τοιουτοτρόπως μία είναι και η αρετή, διακρινομένη όμως εις πολλούς τρόπους εφαρμογής της.

Εκείνος ο οποίος επιθυμεί να πράξη κάτι, αλλά δεν έχει την δύναμιν, χαρακτηρίζεται και κρίνεται από τον καρδιογνώστην Θεόν ως να έπραγματοποίησε το επιθυμητόν. Αυτό, ο χαρακτηρισμός δηλαδή μιάς πράξεως εκ της προθέσεως του ανθρώπου, ισχύει και διά τας καλās και διά τας κακές πράξεις. Ο νους του ανθρώπου έχει την δύναμιν να πραγματοποιή πολλές πράξεις, είτε αγαθās είτε κακάς, μακράν του σώματος.

Το σώμα όμως μόνον, χωρίς την επενέργειαν του νοός, τίποτε από αυτά, είτε καλά είτε κακά, δεν θα δυνηθή να πραγματοποιήση: διότι ο νόμος της ελευθερίας είναι πνευματικός και συνυπάρχει έν τη διανοία προ της πράξεως.

9. Ο Θεός εξετάζει τον σκοπόν όλων, όσα πράττομεν, είτε ενεργούμεν προς δόξαν Αυτού, είτε επιδιώκομεν άλλα πράγματα. Όταν λέγη η Αγία Γραφή: «Ότι συ αποδώσης εκάστω, κατά τα έργα αυτού» (Ψαλμ. ξα', 13), εννοεί, ότι ο Θεός αποδίδει εκείνα τα έργα που έπραγματοποιήθησαν ως καλά, πρόσ αγαθόν σκοπόν και όχι εκείνα, που αν και φαίνονται ότι είναι καλά, εν τούτοις δεν έπραγματοποιήθησαν από αγαθήν προαίρεσιν. Τούτο δε διότι ο Θεός δεν εξετάζει αυτά καθ' εαυτά τα γεγονότα, αλλά τον σκοπόν των γεγονότων, από τον οποίον και κρίνει τις πράξεις.

10. Υπάρχουν μερικαι πράξεις, που εκτελούν οι άνθρωποι, εκ φύσεώς καλαι και αγαθαι, και όμως αι πράξεις αύται χάνουν την αξίαν των, διότι ο άνθρωπος επιδιώκει δι' αυτών άλλους σκοπούς. Π.χ. η νηστεία, η αγρυπνία, η προσευχή, η ψαλμωδία, η ελεημοσύνη, η περίθαλψις ξένων και άλλα παρόμοια έργα είναι εκ φύσεως καλά εν τούτοις όμως τα καλά αυτά έργα χάνουν την αξίαν των, όταν ο άνθρωπος τα εκτελή διά κενοδοξίαν.

11. Το κέρδος εκ των κόπων της αρετής είναι η απάθεια και η υψηλή πνευματική γνώσις. Δι' αυτών, της απαθείας και της γνώσεως, εξασφαλίζει ο άνθρωπος της βασιλείαν των ουρανών. Όπως, πάλιν, τα πάθη και η άγνωσία γίνονται πρόξενοι της αιωνίου κολάσεως. Ο επιζητών λοιπόν κέρδη εκ των καρπών της αρετής διά να τον επαινέσουν οι άνθρωποι και

όχι δι' αυτήν ταύτην την αξίαν αυτών, θα ακούση την Γραφήν να λέγη δι' αυτόν «Αιτείτε και ου λαμβάνετε, διότι κακώς αιτείσθε» (Ιακ. δ' 3).

Β'. Του Αγίου Ισαάκ

ΑΡΕΤΗ ἔστιν οὐχὶ φανέρωσις τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων πράξεων, τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐπιτελουμένων, ἀλλ' ἡ σοφώτατη καρδία ἐν τῇ Ἐλπίδι ἀλυτῆς συνάπτει γὰρ ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν ἔργοις Οὐροὺς σκοπός.

Ἡ μὲν διάνοια δύναται χωρὶς σωματικῶν πράξεων ἐπιτελέσαι τὸ ἀγαθόν, τὸ δὲ σῶμα ἐκτός της σοφίας τῆς καρδίας, κὰν ἐργάσῃται, οὐ δύναται ὠφεληθῆναι.

Ερμηνεία

ΑΡΕΤΗ δεν είναι επίδειξις πολλῶν και διαφόρων πράξεων, που επιτελούνται διὰ μέσου του σώματος αλλά το περιεχόμενον σοφωτάτης καρδίας, την οποίαν στηρίζει η ελπίς προς τον Θεόν. Την καρδίαν αυτήν συνδέει προς τα κατὰ Θεόν επιτελούμεγα έργα και ορθός σκοπός.

Η διάνοια δύναται να επιτελέση το αγαθόν και χωρὶς σωματικὰς ενεργείας το σῶμα ὅμως, εἰάν δεν κατευθύνεται ἀπὸ σοφὴν καρδίαν, και ὅταν ἀκόμη επιτελῇ ἔργα καλὰ, δεν ὠφελεῖται.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Η'

(Η συνείδηση είναι μεγάλο δώρο)

Ὅτι μέγα ἀγαθὸν ἡμῖν ἐκ Θεοῦ δεδωρηται ἡ συνείδησις καὶ μεγάλα συνεργεῖ τὸν αὐτῆς ὑπακούοντα.

Μέγα ἀγαθὸν ἔχει δωρηθῆ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ συνείδησις. Πάρα πολὺ δὲ βοηθεῖ ἐκεῖνον ποὺ ὑπακούει εἰς αὐτήν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων, χρῆ τὸν Μοναχῶν μὴ ἔασαι τὴν συνείδησιν αὐτοῦ κατηγορῆσαι αὐτοῦ εἰς οἰονδήποτε πρᾶγμα.

2. Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ἡ ψυχὴ πηγὴ ἔστιν ἐὰν ὀρυξῆς αὐτὴν καθαρίζεται, ἐὰν δὲ προσχώσης ἀφανίζεται οἶμαι, ψυχὴν τὸ συγείδος λέγειν ὅ, μὲν ὑπακούων διαφανέστερον δείκνυσιν, ὁ δὲ παρακούων καὶ καταπατῶν ἄμαυροι.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ εἶπεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει νὰ μὴ ἀφήσῃ τὴν συνείδησίν του νὰ τον κατηγορήσῃ δι' ὅ,τιδήποτε πρᾶγμα.

2. Οἱ ἀσκητικοὶ Πατέρες ἔλεγον, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ὡσάν τὴν πηγὴν. Εἴαν τὴν βαθύνης σκάπτων αὐτὴν καθαρίζεται καὶ τὸ ἀναβλύζον ὕδωρ εἶναι διαυγές· εἴαν πάλιν, τὴν γεμίσης χώματα, καταστρέφεται. Νομίζω, ὅτι ψυχὴν ἐννοεῖ τὴν συνείδησιν, τὴν ὁποῖαν καθιστὰ διαυγεστέραν αὐτὸς ποὺ ὑπακούει εἰς αὐτὴν ἀπ' ἐναντίας τὴν καταμαυρίζει ἐκεῖνος ποὺ παρακούει καὶ καταπατεῖ αὐτήν.

Β'. Του Αγίου Ησαΐου του Αναχωρητοῦ

ΑΔΕΛΦΟΙ ζηλώσωμεν πάντας τοὺς Ἁγίους τοὺς μὴ ὑπακούσαντας τῇ ἀμαρτίᾳ μέχρι θανάτου, ἀλλ' ὑπακούσαντας τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει αὐτῶν, καὶ κληρονομήσαντας τὴν οὐράνιον Βασιλείαν· προσέχωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐν φόβῳ Θεοῦ τῇ συνειδήσει ἡμῶν, ἕως οὐ καὶ αὐτὴ ἐλευθερώσῃ ἐαυτὴν μεθ' ἡμῶν, ὅπως γένηται μετὰ ἡμῶν καὶ αὐτῆς ἐνώσις.

2. Καὶ λοιπὸν αὕτη γίνεται ἡμῖν φύλαξ, δεικνύουσα ἡμῖν ἕκαστον εἰς καὶ ἐκγύπτομεν· εἴαν δὲ μὴ ὑπακούσωμεν αὐτῆς, ἀπο στήσεται ἀφ' ἡμῶν, καὶ καταλίπη ἡμᾶς, καὶ ἐμπεσοῦμεθα εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ οὐκέτι ἡμᾶς ἐλέη· σουσι, καθὼς ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ Δεσπότης ἡμῶν λέγων «γνώθι τὸν ἀντίδικόν σου ἕως οὐ εἰ ἐν τῇ οδῷ μετ' αὐτοῦ, μήποτε σε παραδῶ τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ υπηρέτῃ, καὶ βληθῆς εἰς φυλακὴν. Ἀμήν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὐ ἀποδῶς τὸν ἐσχάτον καδράντης» ἀντίδικον λέγουσι τὴν συνείδησιν εἶναι, ὅτι ἀνθίσταται τῷ ἀνθρώπῳ θέλοντι ποιῆσαι τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ εἴαν μὴ ἀκούσῃ αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος παραδίδωσιν αὐτὸν τοῖς ἐχθροῦς αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ας φροντίσωμεν μετά ζήλου να μιμηθώμεν όλους τους Αγίους, οι οποίοι αντεστάθησαν μέχρι θανάτου προς την αμαρτίαν, υπακούσαντες εις την συνείδησίν των και κληρονομήσαντες ούτω την Βασιλείαν των ουρανών. Με φόβον Θεού λοιπόν ας προσέχωμεν την συνείδησιν ημών, μέχρις ότου απελευθερωθή και αυτή, μαζί με ημάς, από τας κακές επιδράσεις και τα πάθη και τοιουτοτρόπως εναρμονισθούν αι πράξεις ημών με τας ορθάς επιταγάς αυτής, ώστε να βασιλεύη εις τον ψυχικόν μας κόσμον απόλυτος αρμονία σκέψεων, διαθέσεων και αγαθών πράξεων.

2. Εφ' όσον θα επιτύχωμεν αυτό, τότε η συνείδησις θα καταστή άγρυπνος φύλαξ εις ημάς, υποδεικνύουσα κάθε τι που πρέπει να αποφύγωμεν. Εάν όμως δεν υπακούσωμεν εις τας επιταγάς αυτής, τότε ο φύλαξ αυτός θα απομακρυνθή από ημάς και θα μας εγκαταλείψη, οπότεν ευκόλως θα περιπέσωμεν εις τας χείρας των εχθρών ημών, δηλαδή των παθών μας, οι οποίοι καθόλου δεν θα μάς εύσπλαγχνισθούν. Αυτό υπονοεί και ο Κύριος ημών, όταν διδάσκη εις το Ευαγγέλιόν του «γνώθι τον αντίδικόν σου έως ού ει εν τη οδώ μετ' αυτού, μήποτε σε παραδώ τα κριτή και ο κριτής σε παραδώ το υπηρέτη και βληθής εις φυλακήν. Αμήν λέγω σοι, ου μή εξέλθης εκείθεν έως ού αποδώς τον έσχατον καδράντης». (Ματθ. ε', 26). Οι ερμηνευται λέγουν, ότι αντίδικος είναι η συνείδησις των ανθρώπων, διότι ανθίσταται προς αυτόν, οσάκις θελήση να επιτελέση τα θελήματα της σαρκός. Εφ' όσον δε δεν ακούση ο άνθρωπος, τότε τον παραδίδει εις τους εχθρούς του.

Γ'. Του Αγίου Μάρκου

ΖΗΤΩΝ θεραπείας, επιμέλησαι τής συνειδήσεως, και όσα λέγει σοι ποιήσον, και εύρησεις την ώφέλειαν.

2. Πολλαι συμβουλίαι τοῦ πέλας, προς δέ τὸ συμφέρον ἐκάστω τῆς ἰδίας γνώμης οὐδὲν ἀρμοδιώτερον, εἴπερ τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρεται.

3. Τὰ κρυπτὰ ἐκάστου ὁ Θεὸς οἶδε καὶ ἡ συνείδησις, καὶ διὰ τούτων αὐτῶν λαμβανέτω διόρθωσιν.

4. Ὁ ἐν θεωρίᾳ συνειδήσεως μὴ ἐγκαρτερῶν, οὔδέ τοὺς σωματικοὺς κόπους ὑπὲρ εὐσεβείας καταδέχεται.

5. Φυσικὴ βίβλος ἐστὶν ἡ συνείδησις· καὶ ἔμπρακτως ἀναγινώσκων αὐτήν, λαμβάνει πείραν θείας ἀντιλήψεως.

6. Συνείδησις ἀγαθὴ διὰ προσευχῆς εὐρίσκεται καὶ προσευχὴ καθαρὰ, διὰ συνειδήσεως θάτερον γὰρ θατέρου κατὰ φύσιν προσδέεται.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ζητης θεραπείαν διά την ψυχὴν σου, φρόντισε την συνείδησίν σου και κάμε αυτό που σου λέγει ασφαλώς δε θα εύρης ωφέλειαν.

2. Πολλοί είναι αι συμβουλοι των τρίτων: δεν υπάρχει όμως καταλληλοτέρα, διά το συμφέρον του ανθρώπου, από την προσωπικής του γνώμην, εφ' όσον βεβαίως η συνείδησις είναι καθαρά.

3. Ο Θεός μόνον γνωρίζει τα κρυπτά εκάστου ανθρώπου αυτός δε και η συνείδησις, η οποία και αυτή γνωρίζει, δύνανται να διορθώσουν αυτά τα κρυπτά.

4. Όποιος δεν έρευνα επιμελώς τας υποδείξεις της συνειδήσεώς του, αυτός ούτε τους σωματικούς κόπους χάριν της ευσεβείας θα δυνηθή να επιτύχη.

5. Η συνείδησις είναι φυσικόν βιβλίον· εκείνος λοιπόν, που το διαβάζει και πράττει κατά τας υποδείξεις του, αποκτά πείραν της φροντίδος του Θεού διά τον άνθρωπον.

6. Η αγαθή συνείδησις αποκτάται διά της προσευχής η δε καθαρά προσευχή επιτυγχάνεται δια της συνειδήσεως. Και η προσευχή και η συνείδησις, κατά φυσικόν λόγον, έχουν ανάγκην η μία της άλλης.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΜΗ άτιμάσης τήν συνείδησιν, ἄριστα σοὶ αἰεὶ συμβουλεύουσιν γνώμην γὰρ θεῖαν καὶ ἀγγελικὴν σοὶ ὑποτίθεται, καὶ τῶν κρυπτῶν τῆς καρδίας μολυσμάτων ἐλευθεροί, καὶ παρρησίαν πρὸς Θεὸν ἐν τῇ ἐξόδῳ τοῦ βίου χαρίζεται.

Ερμηνεία

ΜΗ περιφρονήσης τὴν συνείδησίν σου, διότι πάντοτε σε συμβουλεύει το καλύτερον. Γνώμην θεϊκὴν καὶ ἀγγελικὴν σου προτείνει, σε ἀπελευθερώνει ἀπὸ ἐνόχους καὶ αμαρτωλὰς σκέψεις, τις ὁποίας μόνον αὐτὴ γνωρίζει, καὶ εξασφαλίζει εἰς σέ, τὸν ἄνθρωπον, τὴν δυνατότητα νὰ ἴδῃς καὶ νὰ μιλήσῃς ἐλευθέρως πρὸς τὸν Θεόν, κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, διότι θὰ σε ἔχῃ διαφυλάξῃ ἀπὸ τὴν αμαρτίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Θ'

(Να προσέχουμε για πόλεμο από παντού)

Ὅτι δεῖ προσέχειν ἀεὶ καὶ πάντοθεν ἑαυτοὺς ἀσφαλίζεσθαι, ὡς τοῦ ἐχθροῦ πάντοθεν καὶ διὰ πάντων προσβάλλοντος.

Πρέπει πάντοτε νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ περιφρουρῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ ὅλα τα σημεῖα, ἐπειδὴ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ παντοῦ καὶ δι' ὅλων των μέσων προσβάλλει.

Α'. Εν τω Βίῳ της Οσίας Συγκλητικής

ΤΑΙΣ συνελθούσαις Μοναχαῖς ἔλεγεν ἡ Ἁγία Συγκλητική, ὅτι δεῖ ἡμᾶς κατὰ τῶν ἐχθρῶν παντοίως ὀπλίζεσθαι· και γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἔξωθεν προσβάλλουσι, καὶ ἐκ τῶν ἔνδοθεν πολέμουσι· καὶ ὡς πὲρ ἡ ναῦς, ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν ἐκτὸς τρικυμιῶν καταβαπτίζεται, ποτὲ δὲ ὑπὸ τῆς ἔνδον ἀντλίας ὑποβρύχιος γίνεται, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ἄλλοτε μὲν διὰ τῶν ἔξωκαὶ θὲν τῶν πνευμάτων προσβολῶν κινδυνεύει, ἄλλοτε δὲ διὰ τῶν ἔνδον λογισμῶν προδίδεται δεῖ οὖν καὶ τὰς ἔξωθεν των πνευμάτων ἐπιτηρεῖν προσβολὰς καὶ τὰς ἔνδον διὰ τῶν λογισμῶν ἀνιχνεύειν κακίας, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς λογισμοὺς γρηγορεῖν· καὶ γὰρ συνεχῶς ἐφίστανται, καὶ λανθανόντως τὴν ἀπωλεία παραπέμπονσιν.

2. Ἐπὶ μὲν γὰρ ταῖς ἔξωθεν τρικυμίαις βοώντων τῶν ναυτῶν πολλάκις ἡ σωτηρία διὰ τῶν ἐγγυτάτων πλοίων γίνεται, δικὰ δὲ τῆς ἀντλίας καὶ κοιμωμένων ἴσως τῶν πλωτῆρων καὶ ζάλης μὴ οὔσης εἰσπεσουσα ἡ θάλασσα τὸ σκάφος ἔβυθισε. Δεῖ οὖν ἐπιπονωτέραν τὴν προσοχὴν πρὸς τοὺς λογισμοὺς ἐνδείκνυσθαι· καὶ γὰρ ἐχθρὸς καθάπερ οἶκον τὴν ψυχὴν βουλόμενος καὶ θελεῖν, ἢ ἀπὸ τῶν θεμελίων ποιεῖται αὐτῆς τὴν καταστροφὴν, ἢ ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἀρχόμενος πᾶσαν αὐτὴν διὰ φθείρει, ἢ καὶ διὰ τῶν θυρίδων εἰσελθὼν, πρῶτον τὸν οἰκοδεσπότην δεσμεῖ καὶ οὕτως χειροῦται τὰ πάντα. Θεμέλιος μὲν οὖν ἔστι τὰ καλὰ ἔργα, ὀροφὴ δὲ ἡ πῖ. στίς, θυρίδες δὲ αἱ αἰσθήσεις, καὶ διὰ πάντων πολεμεῖ ὁ ἐχθρὸς.

3. Διὸ πολυόφθαλμον δεῖ εἶναι τὸν σωθῆναι βουλόμενον, οὐκ ἔχομεν δὲ ἐνταῦθα το ἀμέριμνον, λέγει γὰρ ἡ γραφὴ βλεπέτω μὴ πέση δ δοκῶν ἔσταναι θάλασσα γὰρ ὁ βίος ἡμῶν. Τῆς μὲν θαλάσσης, τὰ μὲν ἔστι πετρώδη, τινὰ δὲ καὶ θῆ· ρίων γέμει, τινὰ δὲ γαλινὰ εἰσι καὶ οὐ τοσοῦτον κυμαίνονται ἡμεῖς δὲ ἐν τοῖς γαλινῶσι μέρεσι τῆς θαλάσσης ταύτης πλέειν δοκοῦμεν, οἱ δὲ κοσμικοὶ ἐν τοῖς κινδυνόδεσι· καὶ ἡμεῖς μὲν ἡμέρας πλέομεν, ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης δδηγούμενοι, ἐκεῖνοι δὲ νυκτὸς ὑπὸ τῆς ἄγνωσας φερόμενοι ἀλλ' ἐνδέχεται πολλάκις τὸν κοσμικὸν ἐν σκότει καὶ χειμῶνι τυγχάνοντα βοήσαντα καὶ ἀγρυπνήσαντα σώσαι τὸ ἑαυτοῦ σκάφος, ἡμᾶς δὲ ἐν γαλήνῃ ὄντας, ὑπὸ ἀμελείας βυθισθῆναι, ἀφέντας τὸ τῆς δικαιοσύνης πηδάλιον βλεπέτω οὖν καὶ στήκων μὴ πέση ὁ μὲν γὰρ πεσὼν, μίαν ἔχει φροντίδα, τοῦ ἀναστῆναι, ὁ δὲ γὰρ στήκων βλεπέτω μὴ πεσεῖν.

Ερμηνεία

Η ΑΓΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἔλεγε πρὸς τας συγκεντρωθείσας Μοναχάς :

– Αδελφαί, ἡμεῖς ἐπιβάλλεται νὰ ἐξοπλιζώμεθα ἐναντίον των ἐχθρῶν τῆς σωτηρίας μας δι' ὅλων των μέσων. Τούτο δε διότι οἱ ἐχθροὶ καὶ ἀπ' ἔξω ἐπιτίθενται, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ το

εσωτερικών της ψυχής μας πολεμούν. Όπως δε ακριβώς το πλοίοι άλλοτε μεν βυθίζεται από την εξωτερικών τρικυμίων, άλλοτε πάλιν από τα ύδατα που συγκεντρώνονται εις το κύτος αυτού από εσωτερικά ρήγματα του σκάφους, τοιοιτοτρόπως και η ψυχή άλλοτε μεν διακινδυνεύει από τας εξωτερικές επιθέσεις των πονηρών πνευμάτων, άλλοτε πάλιν παραδίδεται εις τας χείρας των εχθρών από τους εσωτερικούς λογισμούς. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον πρέπει να παρακολουθώμεν και τας επιθέσεις των πονηρών πνευμάτων, που προέρχονται απ' έξω, αλλά και να ανακαλύπτωμεν τας κακίας, που οφείλονται εις τους εσωτερικούς λογισμούς πολύ δε περισσότερο να επαγρυπνώμεν διά τούς λογισμούς, διότι και αδιακόπως μας ενοχλούν διά της παρουσίας των, αλλά και διότι χωρίς να το υποπτευθώμεν μάς οδηγούν εις την καταστροφήν.

2. Και όταν το πλοίοι κινδυνεύη από σφοδράν θαλασσοταραχήν, οι ναύται συνήθως κραυγάζουν απεγνωσμένως, και πολλές φορές σώζονται με την βοήθειαν των πλοίων, τα οποία ευρίσκονται κοντά εις αυτό· εάν όμως υποστή εσωτερικόν ρήγμα, και οι ναύται κοιμούνται αμέριμνοι, τότε θα πλημμυρίση το κύτος από ύδατα, οπότεν, και εάν ακόμη δεν υπάρχη τρικυμία, το σκάφος θα βυθισθῇ.

Πρέπει λοιπόν η προσοχή ήμών διά τον έλεγχον των λογισμών να είναι τελείως άγρυπνος διότι ο εχθρός επιθυμών να κατακρημνίσῃ την ψυχήν, όπως ο ληστής την οικίαν, ή την καταστρέφει από τα θεμέλια, ή αρχίζει το απαίσιον έργον του από την σκεπήν, ή, ακόμη, εισέρχεται αιφνιδίως από τα παράθυρα και αφού δέσῃ τον οικοδεσπότην, τότε, ελεύθερος πλέον, υποτάσσει τα πάντα. Εις την εικόνα, που ανέφερα, θεμέλια είναι τα καλά έργα σκεπή ή πίστης και παράθυρα αι αισθήσεις. Δι' όλων αυτών μάς πολεμεί ο εχθρός.

3. Δι' αυτό εκείνος, που θέλει να σωθῇ, πρέπει νά έχῃ τα μάτια του δεκατέσσαρα. Εις την παρούσαν ζωήν δεν πρέπει να παραμένωμεν ξένοιαστοι, διότι, όπως λέγει η Αγία Γραφή: «Ο δοκῶν εστάναι βλεπέτω μη πέσῃ». (Α' Κορινθ. ι', 12). Η παρούσα ζωή όμοιάζει με θάλασσαν, όπου εἰς άλλα μέρη αυτής υπάρχουν επικίνδυνοι ύφαλοι, άλλα είναι γεμάτα από φοβερά θαλάσσια θηρία, και μερικά είναι γαλήνια και δεν ενοχλούνται τόσο πολύ από θαλασσοταραχήν. Ημεῖς οι Μοναχοί έχομεν την γνώμην, ότι διαπλέομεν την περιοχῆς της θαλάσσης, που επικρατεῖ γαλήνη, ενώ οι κοσμικοί την υπό τρικυμίας ένοχλουμένην θάλασσαν. Επί πλέον ήμεῖς οι Μοναχοί πλέομεν υπό το φως της πνευματικής ημέρας, οδηγούμενοι από τον Ήλιον της Δικαιοσύνης, ενώ εκείνοι, οι κοσμικοί, πλανώνται μέσα εις το επικίνδυνον σκότος, την νύκτα, που προκαλεῖ η άγνωσία των. Παρ' όλα ταύτα συμβαίνει συνήθως να διασώσῃ ο κοσμικός το σκάφος του, δηλαδή την ψυχήν του, αν και πλήσσει υπό θαλασσοταραχῆς και ταξιδεύει υπό απειλητικήν νύκτα, διότι έβόησε προς τον Θεόν και η προσοχή του παρέμεινεν άγρυπνος ενώ ο Μοναχός, που ευρίσκεται εις περιοχήν γαλήνης, έβυθίσθη από την αμέλειά του, διότι άφησε να του φύγῃ από τας χείράς του το πηδάλιον της δικαιοσύνης. Ας προσέχῃ λοιπόν εκείνος που στέκει εις ασφαλές μέρος να μη πέσῃ. Διότι εκείνος, που έπεσε, μίαν φροντίδα έχει, πώς να ανασηκωθῇ δια της μετανοίας, αλλ' όμως αυτός που στέκει ας μη επαναπαύεται και ας προσέχῃ διά να μη πέσῃ.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΒΒΑΣ Βησσαρίων ἀποθνήσκων ἔλεγεν, ὅτι ὀφείλει εἶναι ὁ Μοναχὸς ὡς τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφὶμ ὅλος ὀφθαλμός.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι οὐ δεόμεθα τινός, εἴμη νηφούσης καρδίας.

3. Εἶπε πάλιν ἡ πονηρία τῶν ἐχθρῶν, ὅπισθεν αὐτῶν ἐστὶ κεκρυμμένη.

4. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα λέγων· ἐὰν ἐξέλθω ἐκ τοῦ κελλίου μου καὶ εὕρω τὸν ἀδελφός μου περισπώμενον, καγῶ περισπῶμαι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐὰν εὕρω αὐτὸν γελῶντα, καγῶ γελῶ μετ' αὐτοῦ, καὶ ὅταν εἰσέλθω εἰς τὸ κελλίον μου, οὐκ ἄφιεμαι ἀνάπαυσιν ἔχειν λέγει αὐτῷ ὁ γέρον θέλεις ἐὰν ἐξέλθης ἐκ τοῦ κελλίου σου καὶ εὕρης τοὺς γελῶντας, καὶ συγγε: λᾶσαι, καὶ τοὺς λαλοῦντας καὶ συλλαλῆσαι, καὶ ὅταν ἔλθης εἰς τὸ κελλίον σου εὐρεῖν ἑαυτὸν ὡς ἥς; ἔσω τήρει φυλακὴν, καὶ ἔξω τήρει φυλακὴν.

5. Παρέβαλε τίς τῶν γερόντων πρὸς ἄλλον γέροντα, καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν καὶ εἷς ἐγὼ ἀπέθανον τῷ κόσμῳ λέγει αὐτῷ ὁ ἄλλος" μὴ θαρρήσης ἑαυτῷ, ἀδελφέ, ἕως ἂν ἐξέλθης ἐκ τοῦ σώματος εἰ γὰρ σὺ λέγεις ὅτι ἀπέθανον, ἀλλ' καὶ Σατανᾶς οὐκ ἀπέθανεν.

6. Ἄνδρι ἀγίῳ κατὰ τὴν ὥραν, ἣν ἔμελλε τελευτᾶν, ἐπιστᾶς ὁ Σατανᾶς εἶπε, σὺ ἐξείλησας μὲ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν ἀκμὴν οὐκ οἶδα.

7. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων μέλλων τελευτᾶν ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἀνεωγμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς, ἔνυξαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες Ἀββᾶ Ἀγάθων, ποῦ εἰ; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς ἐνώπιόν του κριτηρίου τοῦ Θεοῦ σταμαί' ἠρωτησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ σὺ φοβή, Πάτερ; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρον τέως ἐποίησα τὴν δὴ νὰ μὴν μου εἷς το φυλάξαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἄνθρωπος εἰμι πόθεν οἶδα εἰ τὸ ἔργον μου ἄρεσε τῷ Θεῷ; λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ" οὐκ εἰ πεποιθῶς ἐπὶ τὸ ἔργον σου, ὅτι κατὰ Θεὸν ἔστιν; ἔφη ὁ γέρον' οὐ θαρρῶ, εἰ μὴ τῷ Θεῷ ἀπαντήσω, ἄλλο γὰρ ἔστι τὸ τοῦ Θεοῦ κρῖμα, καὶ ἄλλο τὸ τῶν ἀνθρώπων' ὡς δὲ ἤθελον ῥωτησάμενος αὐτὸν καὶ ἕτερον λόγον, λέγει αὐτοὺς ποιήσατε ἀγάπην, μὴ λαλεῖτε ἄρτι μετ' ἐμοῦ, ὅτι ἀσχολοῦμαι, καὶ ἐτελειώθη ἐν χαρᾷ ἑώρων γὰρ αὐτὸν ἀναγόμενον, δὴν τρόπον ἀσπάζεται τις τοὺς ἑαυτοῦ φίλους καὶ ἀγαπητούς.

8. Ποτὲ τῷ Ἀββᾶ Μακαρίῳ ἀπιόντι πρὸς βαθυτάτην ἔρημον, ὑπήντησεν αὐτῷ τις γυρεὸς πάνυ, ἀχθοφορῶν, καὶ κατὰ παντός του σώματος περικείμενος ἀγγείων πλῆθος ἦν δὲ ἐν ἐκάστῳ ἀγγεῖῳ πτερὸν καὶ ταῦτα ἀντὶ περιβολαίου ἐφόρει· τοῦτον οὖν ἰδὼν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος ἔστη, κακεῖνος ἠρωτησεν αὐτὸν τί ποιεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πλανώμενος; δὲ ἀπεκρίθη Θεὸν εὐρεῖν θέλω, φεύγω τὴν πλάνην, σὺ δὲ τίς εἰ, ὦ πρεσβυτά; γνώριζε μοὶ ξένον γάρ σου τὸ σχῆμα δρῶ τῆς ἀνθρωπίνης συγηθείας, καὶ τίνα εἶσι ταῦτα τὰ περιέχοντά σε.

Ὁ δὲ θεία δυνάμει ἀοράτως ἐκβιαζόμενος, καὶ ἄκων ὥμολογησεν εἰπὼν ἐγὼ εἰμι δὴν λέγετε Σατανᾶς καὶ Διάβολον, ταῦτα δὲ τὰ περικείμενα μοὶ εἰσιν, ἐν οἷς τοὺς ἀνθρώπους ἀποπλανῶν ἔλκω πρὸς ἑμαυτόν, καὶ κατὰ παντὸς μέλους καὶ μέρους τὸ προσφυὲς ἐκάστῳ ἐπάγων δέλεαρ, καὶ πτεροὺς ἐπιθυμιῶν τὰς τούτων καρδίας ἀνακινῶν καὶ καταστρέφων τοὺς πειθόμενους μοί, εὐφραίνομαι ἐπὶ τῇ πτώσει τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἡττωμένων.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἅγιος Μακάριος καὶ θαρρήσας πρὸς αὐτὸν εἶπε τοῦ Χριστοῦ σὲ εἰς παίγνιον παραδεδωκότος τοῖς αὐτοῦ δούλοις, πῶς ἔτι τοιαῦτα μεγαλαυχεῖς; ὅμως φράσον μοὶ κατ' εἶδος ὧν ἔχεις φαρμάκων τὴν δύναμιν εἰς τοῦτο γὰρ ἐφάνης, ἵνα μάθωμέν σου τὰς πολυτρόπους μαγανείας, καὶ μὴ συντιθέμεθά σου τὴ γνώμη" δὲ ἔφη" λέγω σοὶ καὶ μὴ θέλων

τὴν ἐμὴν ἐπιστήμην, ὁ γὰρ ἰδεῖν σὲ ταῦτα παρασκευάσας, ἐκεῖνος καμὲ λέγειν σοὶ περὶ τούτων βιάζεται" μάνθανε οὖν τὴν αἰτίαν ἐκάστου ἀγγείου.

Ἐὰν εὕρω τινὰ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου ἀδιαλείπτως μελετώντα, ἐμποδίζειν ἐπιχειρῶ, ἐπιχρίων ἐκ τοῦ περὶ τὴν κεφαλὴν μου ἀγγείου, κεφαλαλγίαν αὐτῷ ἔμποιων" τὸν δὲ ἀγρυπνεῖν εἰς ὕμνους καὶ εὐχὰς μέλλοντα, λαβὼν ἐκ τοῦ περὶ τὰς ὀφρυὰς μου ἀγγείου, καὶ τὸ πτερῶ προσχρίσας, εἷς νυσταγμὸν καταφέρω καὶ ὑπνοῦν ἐκβιάζομαι καὶ δὲ φέρω περὶ τὰς ἀκοᾶς ἀγγεῖα, εἷς παρακοὴν εἰσιν ἡτρεπισμενα, καὶ διὰ τούτων πείθω τοὺς θέλοντας σωθῆναι μὴ ἀκούειν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὰ δὲ περὶ τὴν ὄσφρησίν μου, μύροις εὐωδίας τοὺς νέους εἷς πορνείαν κινῶ τοῖς δὲ περὶ τὸ στόμα ἐσκευασμένοις φαρμάκοις δελεάζω τοὺς ἀσκοῦντας δι' ἡδονῆς βρωμάτων καὶ γαστριμαργίας ποιεῖν ἃ θέλω, ἐπιτέμπων αὐτοῖς καὶ τὸ τῆς καταλαλιᾶς εἶδος, καὶ τὸ τῆς μίσχρολογίας, οἱ καὶ λαβόντες τὰ σπέρματα εἷς πλῆθος ἐμοὶ καρπῶν φίλων ταῦτα γεωργοῦσι.

Ἐκ δὲ τῶν τραχίλων μου ἀγγείων, τοὺς κατ' ἀρετὴν ζωντας ὑπερηφανία περιχρίσας, εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐπαίρω, καὶ οὕτω καταφέρω αὐτοὺς εἷς ἀπώλειαν, ἐτέρους δὲ εἷς ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ δόξαν ἀνθρωπίνην πείθω ἐκμαίνεσθαι καὶ τούτοις δεσμήσιας αὐτοῦς, μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἀπάγω· δὲ περὶ τὸ στήθος μου βλέπεις, τῶν ἐμῶν ννοιῶν εἰσι δοχεῖα, ἐξ ὧν ποτίζων τὰς καρδίας τὴν ἐμὴν μέθην τῆς ἀσεβεῖς, σκυτίζω τὰς εὐσεβεῖς γνώμας τῶν θελόντων ἐνθυμείσθαι τὰ μέλλοντα, καὶ τὴ λήθη τὴν μνήμην αὐτῶν ἀφανίζω· τα δὲ περὶ τὴν κοιλίαν μου ἀγγεῖα ἀναισθησίας εἰσι πεπληρωμένα, δι' ὧν ἀλόγως καὶ κτηνωδῶς ζῇν τοὺς ἄνθρωπους παρασκευάζω, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν γαστέρα μου συνόντα πρὸς μίξεις ἀθέους καὶ ἀσελγείας καὶ ἀκολασίας τούτους διερεθίζουσι, τὰ δὲ ἐν χερσίν, εἷς τὴν τῶν φθονούντων καὶ τῶν φόνων ὑπηρεσίαν μοι ἡτρεπισται, τὰ δὲ περὶ τὸν νῶτον καὶ τοὺς ὦμους ἥρτημενα καὶ γνόφος εἰσι τῶν ἐμῶν πειρατηρίων, δι' ὧν ἰσχυρῶς ἐπιβουλεύω τοὺς ἔμε πολεμεῖν πειρωμένους, καὶ ποιῶν ἐνέδρας ἐκ τῶν ὀπίσω, δάσσω τοὺς δυναστεία πεποιθότας.

Τὰ δὲ περὶ τοὺς μηροὺς καὶ σκέλη καὶ ἕως τῶν ποδῶν ἥρτημενα μοί, παγίδες καὶ βρόχοι ποικίλοι τὲ καὶ διάφοροι καὶ πολύπλοκοι, ἐξ ὧν ἐπιρραίνων, τaráσσω τὰς ὁδοὺς τῶν εὐθέων καὶ ἐμποδίζω αὐτοὺς τρέχειν τὸν τῆς εὐσεβείας δρόμον, ἐν τῇ ἐμῇ δδῶ βαδίζειν αὐτοὺς ἐφελκόμενος ἐν μέσῳ γὰρ καθήμενος τῶν ὁδῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, καὶ ἐνισχύω τούτους εἷς τὴν ἔμην πορείαν, εἰς ἣν οἱ ἐκκλίνοντες ἀρνοῦνται τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας παντάπασι σὺ δὲ οὐκ ἡβουλήθης ὅλως ἀκούσαι μου κὰν ἄπαξ, ἵνα ἔχω μικρὰν παραμυθίαν, ἀλλὰ φλέγεις μὲ πάντοτε προσιόντα σοί, ὅπλον ἔχων μέγα, διὸ σπεύδω φυγεῖν εἰς τοὺς ἐμοὺς δούλους σὺ γὰρ ἔχεις καλὸν δεσπότης καὶ οἱ συνδουλοί σου, πράως ὁμιλοῦντα ὑμῖν καὶ διατηροῦντα ὑμᾶς ὡς ἴδια τέκνα.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ γέρον καὶ Ἅγιος ἔσφραγισεν ἑαυτὸν εἰπὼν· εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ παραδιδούς σὲ εἰς αἰσχύνην τοῖς ἐλπίζουσιν ἐπ' αὐτόν, δς κάμε φυλάξαι τελείως ἀπὸ τῆς σῆς ἀπάτης, καὶ πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν, καὶ σὲ κατ' ἀργῆσαι μακρὰν ἀπελαύνων ἡμῶν" ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἀφανὴς ἔγενετο, καὶ πνὸν ὥσει πυρὸς ἐπιδείξας, ὁ δὲ Ἀββᾶς Μακάριος εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ ἀπῆει τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

9. Ἔλεγον περὶ τινὸς γέροντος, ὅτι ἔδεθη τοῦ Θεοῦ ἰδεῖν τοὺς δαίμονας καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ὅτι οὐ χρεῖαν ἔχεις ἰδεῖν αὐτοὺς καὶ δὲ γέρον παρεκάλει λέγων· Κύριε, δυνατὸς εἰ σκεπᾶσαι μὲ τῇ χειρί σου καὶ δὲ Θεὸς ἀπεκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδεν αὐτοὺς, ὅτι ὡς πὲρ μέλισσαι κυκλούσι τὸν ἄνθρωπον, βρύχοντες ἐπ' αὐτόν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐπέτιμα αὐτοῦς.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας ὅτι ὁμοῖος εἼμι στρουθίῳ τὸν πόδα δεθέντι ὑπὸ παιδίου, καὶ ἂν αὐτῷ χαυνώσῃ, εὐθέως ἀνίπταται νομίζον ἀπολελῦσθαι· ἂν δὲ καθελκύσῃ αὐτὸ τὸ παιδίον, πάλιν καταφέρει αὐτό, οὕτω καγὼ ἔμαυτον ὁρῶ τοῦτο δὲ λέγω, ὅτι οὐ δεῖ τινὰ ἀμεριμνήσαι ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς διὰ τὴν ποικίλην κακίαν τοῦ ἐχθροῦ.

11. Εἶπε πάλιν ἂν ἄνθρωπος ποιήσῃ μεγάλας δυνάμεις, καὶ ἰάσεις, καὶ ἔχῃ πᾶσαν γνῶσιν καὶ ἀναστήσῃ νεκρούς, ἐφ' ὅσον ἐπεσεν εἰς ἁμαρτίαν, οὐ δύναται ἄμεριμνήσαι ὅτι ὑπὸ μετάνοιάν ἐστι.

Ποιήσωμεν οὖν τὴν δύναμιν ἡμῶν, ἀδελφοί, καὶ παραρρίψωμεν ἑαυτοὺς ἐνώπιόν του Θεοῦ, καὶ ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ ἐλεήσει ἡμᾶς καὶ ἀποστείλῃ ἡμῖν τὴν δύναμιν τοῦ ἐκδύσασθαι τὴν βαρύτητα τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, καὶ γὰρ οὗ σιωπᾷ ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν πᾶσαν ὥραν θηρεύων ἡμᾶς, θέλων ἄρπασαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ἔστι μεθ' ἡμῶν ἐπιτιμῶν αὐτῷ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ ἐντολῶν, ἂν φυλάξωμεν αὐτάς..

Μακάριος ἄνθρωπος καὶ ἐν γνώσει αἰσχυνομενος καὶ δεόμενος ὑπὲρ ἀφέσεως αὐτῶν, οὐαὶ δὲ τοῖς ἀναλώσασιν τὸν χρόνον αὐτῶν ἐν ἀμελείᾳ· ἐνόμισαν γὰρ ἀνάμαρτητοι εἶναι, καταπατοῦντες τὴν ἰδίαν συνείδησιν, μὴ βουλόμενοι παρ' αὐτῆς κατανύσσεσθαι, μὴ δὲ ἐπιγινώσκοντες ὅτι οὐκ ἔστι μικρὸν το παραμικρὸν εἶναι.

Καθάπερ γὰρ ὁ γεωργὸς πᾶν σπέρμα σπείρων, ἂν μὴ τελεσφορηθῇ μὰ ταιον αὐτὸ ἔχει, καὶ ἄχθεται ἐπὶ τῷ κόπο αὐτοῦ διὰ τὸ μὴ τελεσφορηθῆναι, οὕτως ὁ ἄνθρωπος, ἂν γνῶ πάντα τα μυστήρια, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ποιήσῃ δυνάμεις πολλὰς καὶ ἰάματα, καὶ ἔστιν ἐν κακοπαθείαις πολλαῖς καὶ ποικίλαις, καὶ γυμνὸς ἕως αὐτοῦ του ἐνδύματος, ἀκμὴν ὑπὸ φόβον ἔστι μὴ θαρρῶν τῇ ἑαυτοῦ συνειδήσει· ἔτι γὰρ ἔχει ἐχθρούς καὶ ἐπιβούλους καὶ θηρευτᾶς, ἕως οὐ φθὰ σὴ εἷς τὴν ἀγάπην τότε γὰρ ἀκούει, ὅτι ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπιπτει, ἀλλὰ πάντα πιστεύει, καὶ ἐλπίζει, καὶ ὑπομένει ὁ οὖν ἔχων τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ἀγωνίζεται ἐν πάσῃ δυνάμει αὐτοῦ ποιῆσαι τὴν κακοπάθειαν ἐν μερίδι ἀδιαλείπτῳ καὶ φύ· λακὴ καὶ τότε εὕρισκει ἑαυτὸν ἀνάξιον ὄντα εἶπεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

12. Εἶπεν καὶ αὐτὸς ἀδελφέ, ἐν ὅσῳ εἰ ἐν τῷ σώματι, μὴ ἀπολύσης σου τὴν καρδίαν· ὥς περ γὰρ ἄνθρωπος οὐ δύναται πεποιθέναι ἐπὶ τινι καρπὸ αὐτοῦ ἀνερχαμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ, οὐ γὰρ οἶδε τί αὐτὸ ἀποβαίνει πρὶν ἐγκλεισθῆναι ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, οὐ δύναται ἀπολύσαι τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ, ἕως ἔχει πνοὴν ἐν τῇ ρίνι αὐτοῦ ὥς γὰρ ὑπὸ τοῦ σώματος τοῦ ζῶντος καὶ ὑποκειμένου ταῖς ἀσθενείαις ὁ ἄνθρωπος οὐκ οἶδε ποῖον πάθος ἀπαντήσῃ αὐτῷ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς οὐ δύναται ἄμεριμνήσαι ἐν ὅσῳ ἔστιν ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, ἥτοι τῷ παρόντι βίῳ, ἀλλὰ χρὴ πάντοτε ἀναβοᾶν πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τὴν βοήθει ἂν αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος.

Ἀδελφοί, δεῖ καὶ τοὺς πνευματικὸς καὶ ἐν προκοπῇ τυγχάνοντας, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ὥς εἶπεῖν τοῖς λεπτοῖς καὶ ὀλίγοις, ἀσφαλιζεσθαι ἑαυτοὺς ἕως ἐσχάτης αὐτῶν ἀναπνοῆς φησὶ γὰρ, ὁ ἐξουθενῶν τὰ ὀλίγα, κατὰ μικρὸν πεσεῖται καὶ μὴ εἴπῃς πῶς δύναται καὶ πνευματικὸς καταπεσεῖν ; τοιοῦτος γὰρ διαμένων οὗ καταπίπτει. "Ὅταν δὲ τί μικρὸν τῶν ἐναντίων καταδέξῃται, καὶ ἐπ' αὐτῷ μείνῃ ἀμετανόητος, ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ μικρὸν χρονίσαν καὶ αὐξηθὲν οὐκέτι ἀνέχεται ὀρφανικῶς αὐτῇ συνεῖναι, ἀλλ' ἔλκει αὐτὸ πρὸς τὴν ἰδίαν συγγένειαν, σχοινίου δίκην τῇ μά· κρᾶ φιλία βιαίως ἐπισπώμενον" καὶ εἰ μὲν διὰ τῆς προσευχῆς μαχησάμενος ἀποκόψῃ, ἐμμένει τοῖς ἰδίῳις μετροῦς, μέντοι γὰρ ὑπολείψας τῆς προσοῦσης αὐτῷ ἀπαθείας τοσοῦτον, ὅσον ἀπέτεμεν ἢ τοῦ τυχόντος κακοῦ προσπάθεια" εἰ δὲ τέλος συναπάγοιτο τὴ ἐπεκτάσει τοῦ κρατοῦντος τῆς μάχης, καὶ τῆς προσευχῆς κόπον περιστελλόμενος, ἀνάγκη δελεάζεσθαι καὶ ἀπὸ ἄλλων παθῶν.

Καὶ οὕτως ὑπὸ διαδοχῆς ἐκάστου κατὰ μικρὸν ἐκ συνηθείας ἀπαγόμενος, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀπαγωγῆς, ἀποσχοινίζεται τῆς θείας βοηθείας, καὶ φέρεται εἰς μείζονα κακά, λοιπὸν ἕως καὶ μὴ βουλόμενος ὑπὸ βίας τῶν προκεκρατηκότων.

Τὰ μικρὰ ἁμαρτήματα εὐτελίζει ὁ διάβολος ἄλλως γὰρ ἐπὶ μείζονα κακὰ ἀγαγεῖν οὐ δύναται ἐν δὴ' ἐνός τα κακὰ λαμβάνει τὴν δύναμιν, ὥς πὲρ καὶ τὰ ἀγαθὰ δι' ἀλλήλων αὐξάνεται, καὶ τὸν αὐτῶν ἔνοχον μειζόνως ἐπὶ τὰ πρόσω προτρέπονται.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝ εἰς τας τελευταίας στιγμὲς τοῦ βίου τοῦ, ὀλίγον πρὶν ἀποθάνῃ, ἔλεγεν, ὅτι ὁ Μοναχὸς ἔχει υποχρέωσιν νὰ εἶναι πολυόμματος, δηλαδὴ ὅλος οφθαλμούς, ὅπως τὰ Χερουβίμ καὶ τὰ Σεραφίμ.

2. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ἀπὸ τίποτε δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, ἐκτός ἀπὸ ἡρεμίας καὶ ἀπαθὴ καρδίαν.

3. Ο ἴδιος πάλιν εἶπεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς μας ἀποκρύπτουν ὑποκριτικῶς ὀπισθεν αὐτῶν τὴν πονηρίαν των.

4. Ο ἴδιος ἀνέφερε καὶ τὸν ἐξῆς διάλογος μεταξύ ἐνός ἀδελφοῦ καὶ τοῦ Αββά Σίμωνος.

– Εἴν ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλί μου – ἠρώτησεν ὁ ἀδελφός -καὶ συναντήσω κάποιον νὰ ἀσχολῇ με κάτι, καὶ ἐγὼ ἀσχολοῦμαι μαζί του ὅταν συναντήσω κάποιον νὰ γελά καὶ ἐγὼ γελῶ μαζί του. Διατί ὅμως ὅταν μετὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸ κελλίον μου δὲν δύναμαι νὰ ἔχω ἀνάπαυσιν καὶ ἡρεμίαν;

- Ἐχεις τὴν ἀξίωσιν -ἀπήντησεν ὁ Γέρων – ἐξερχόμενος τοῦ κελλίου σου νὰ γελάς καὶ νὰ συνομιλῇς με αὐτούς, που συναντᾷς καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν σου εἰς τὸ κελλίον σου νὰ παραμείνης ὁ ἴδιος. ὅπως ἦσουν; Αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν. Καὶ ἐντός τοῦ κελλίου σου νὰ ἐπαγρυπνῇς, καὶ ἐκτός τοῦ κελλίου σου ὁμοίως.

5. Κάποτε συναντήθησαν δύο Γέροντες καὶ καθὼς ὠμίλουν μεταξύ των, εἶπεν ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν.

– Εγὼ, ἀδελφέ μου, ἀπέθανον διὰ τὸν κόσμον.

– Μὴ ἔχεις θάρρος εἰς τὸν εαυτὸν σου-του ἀπαντᾷ ὁ ἄλλος - παρὰ μόνον ὅταν ἡ ψυχὴ σου ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα συ ἰσχυρίζεσαι, ὅτι ἀπέθανες διὰ τὸν κόσμον, δὲν ἀπέθανεν ὅμως ὁ Σατανάς.

6. Εἰς ἓνα ἅγιον ἄνθρωπον ἐνεφανίσθη ὁ Σατανάς κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου τοῦ καὶ τοῦ εἶπε:

– Σὺ, μού ἐξέφυγες. – Ακόμη δὲν γνωρίζω, εἴν σου ἐξέφυγα, ἀπήντησεν ὁ Γέρων.

7. Ο Αββάς Αγάθων τας τρεῖς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς τοῦ παρέμενε με ἀνοικτούς τοὺς οφθαλμούς. Οἱ συμμονασταὶ τοῦ, που τὸν ἐβλεπον εἰς αὐτὴν τὴν ἐκστασιν, χωρὶς νὰ ὁμλή, τὸν ἐσκούνησαν ὀλίγον καὶ τοῦ εἶπαν:

– Αββά Αγάθων, που εὐρίσκεσαι; - Στέκω ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ. – Καὶ συ Πάτερ, φοβήσαι τὸ δικαστήριον αὐτό;

Εις την απορίαν αυτήν των Μοναχών απήντησε και πάλιν ο Αββάς Αγάθων.

- Μέχρι προ ολίγου προσεπάθησα με όλη μου την δύναμιν να εφαρμόσω τας εντολάς του Θεού αλλά είμαι άνθρωπος. Από πού λοιπόν γνωρίζω, ότι το έργον μου θα είναι αρεστόν εις τον Θεόν;

– Δεν είσαι βέβαιος, Πάτερ, ότι αυτό ήτο κατά Θεόν ;

– Δεν έχω εμπιστοσύνην εις τον εαυτόν μου. Τότε θα ησυχάσω, όταν συναντήσω τον Θεόν, διότι άλλη είναι η κρίσις του Θεού και άλλη η κρίσις των ανθρώπων.

Ενώ δε επεχείρησαν οι αδελφοί να του υποβάλουν και άλλων ερωτήσιν, ο Αββάς Αγάθων τους είπε:

- Σας παρακαλώ, κάμετε αγάπην και μη μου ομιλήτε πλέον, διότι είμαι απασχολημένος. Λέγων δε αυτά παρέδωσε το πνεύμα του χαρούμενος.

Οι παριστάμενοι έβλεπον αυτόν να φεύγη από τον κόσμον τόσαν χαρούμενος ως να εχαιρέτα φίλους του και αγαπητούς.

8. Κάποτε ο Αββάς Μακάριος ανεχώρησε για την βαθυτέραν έρημον. Καθ' οδόν συνήντησεν ένα γηραλέον, ο οποίος ήτο πάρα πολύ φορτωμένος με ένα περιέργον φορτίον. Εις όλα τα σημεία του σώματός του είχε διάφορα αγγεία. Εις έκαστον δε αγγείον υπήρχε και από ένα πτερόν. Αυτό δεν το περιέργον φορτίον είχεν ως ένδυμα.

Μόλις είδεν αυτόν τον γέροντα ο Αββάς Μακάριος εσταμάτησε κατάπληκτος.

– Τι κάμνεις περιπλανώμενος εις αυτόν τον έρημον τόπον; ήρώτησε τον 'Αββάν ο γέρων.

– Θέλω να εύρω τον Θεόν εις την ήσυχον αυτήν ερημίαν και να φύγω την πλάνην, απήντησεν ο 'Αββάς: συ όμως, εξήγησέ μου, γέραντα, ποιος είσαι; Διότι ο τρόπος της ενδυμασίας σου είναι παράξενος και ασυνήθιστος από τους ανθρώπους αυτά δε με τα οποία είσαι φορτωμένος τί είναι;

Ο παράξενος εκείνος διαβάτης τότε, πιεζόμενος κατά τρόπον αόρατον από την δύναμιν του Θεού και χωρίς να θέλη, ώμολόγησε την ιδιότητά του.

– Εγώ είμαι -είπεν-αυτός, που σείς ονομάζετε Διάβολον ή Σατανάν. Αυτά δε τα οποία φέρω ως ένδυμα είναι τα φάρμακά μου, με τα οποία αποπλανω τους ανθρώπους και τους τραβώ κοντά μου. Εν έκαστον εκ των αγγείων περιέχει και το κατάλληλον δι' έκαστον μέρος ή μέλος του ανθρώπινου σώματος δόλωμα, με το οποίον τον παρασύρω εις την αμαρτίαν. Με αυτά δε τα πτερα των επιθυμιών αναστατώνω τας καρδίας των και τοιουτοτρόπως καταστρέφω αυτούς που δίδουν εμπιστοσύνην εις εμένα. Αφού δε τα επιτύχω όλα αυτά διασκεδάζω και χαίρομαι διά την πτώσιν αυτών, πού νικούνται από εμένα.

Μόλις ήκουσεν αυτά ο Άγιος Μακάριος, χωρίς να χάση το θάρρος του, είπε προς τον Διάβολον.

– Αφού πλέον ο Χριστός διά του σταυρικού Του θανάτου σε κατέστησε παίγνιον εις τους πιστούς του δούλους, πώς έχεις την δύναμιν να καυχάσαι ακόμα διά νίκας εναντίον των ανθρώπων; Εν πάση περιπτώσει φανέρωσέ μου την δύναμιν ενός εκάστου από τα είδη των φαρμάκων. Άλλως τε δι' αυτό επέτρεψεν ο Θεός να φανερωθής εμπρός μου διά να

μάθωμεν τους διαφόρους τρόπους, με τους οποίους εξαπατάς τους ανθρώπους, και να μη εμπιστευώμεθα πλέον εις τὰς συμβουλὰς σου.

Εἰς αὐτὰ ὁ Διάβολος ἀπήντησε.

– Χωρὶς να θέλω, εἶμαι υποχρεωμένος να σου φανερώσω τα μυστικά της ἐπιστήμης μου, διότι αὐτός που ἐπρονόησε να ἰδῇς αὐτά, ἐκεῖνος με υποχρεώνει και μένα αὐτὴν τὴν στιγμήν να σου μιλήσω δι' αὐτὰ ὅλα μάθε λοιπὸν τὴν χρησιμότητα ἐνὸς ἐκάστου αγγείου.

Ὅταν εὕρω κάποιον να μελετᾷ συνεχῶς τὸν Νόμον τοῦ Κυρίου (τὴν Ἀγίας Γραφήν), προσπαθῶ να τὸν ἐμποδίσω ἀπὸ τὸ ἔργον αὐτό: πρὸς τοῦτο ἐπαλείφω αὐτὸν ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ αγγείου που ἔχω εἰς τὴν κεφαλὴν μου και τοιοῦτοτρόπως τοῦ προκαλῶ πονοκέφαλον. Εκείνον πάλιν, που πρόκειται να ἀγρυπνήσῃ τὴν νύκτα, προσευχόμενος και ὑμνῶν τὸν Θεόν, τὸν αλείφω με τὸ πτερόν ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τοῦ αγγείου, που ἔχω εἰς τὰ φρύδια μου και με τὸν τρόπον αὐτόν τοῦ φέρω νύστα και τὸν ἀναγκάζω να κοιμάται. Αὐτὰ τα αγγεῖα, που ἔχω κοντὰ εἰς τ' αὐτιά μου, ἔχουν προετοιμασθῇ διὰ να ἐπιτυγχάνουν τὴν παρακοήν, με αὐτὰ δε ξεγελῶ αὐτούς που θέλουν να σωθοῦν, ὥστε να μὴ ἀκούν συμβουλές και λόγους ἀληθείας. Με αὐτὰ που ἔχω κοντὰ εἰς τὴν μύτην μου παρακινῶ τοὺς νέους εἰς πορνείαν ἐρεθίζων αὐτούς με ευωδιασμένα μύρα. Με τὰ φάρμακα που ἔχω εἰς τὰ αγγεῖα, που εἶναι κοντὰ εἰς τὸ στόμα μου, δελεάζω τοὺς ἀσκητάς με τὴν ἡδονὴν φαγητῶν, διὰ να τοὺς καταντῶ εἰς τὴν πολυφαγίαν και να κάνουν αὐτὰ που θέλω, ἀκόμη προμηθεύω εἰς αὐτούς ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν αγγείων αὐτῶν τὴν κατηγορίας και τὴν αἰσχρολογίας αὐτοὶ δε μόλις λάβουν ὀλίγα σπέρματα ἀπὸ τὰ εἶδη αὐτά, καλλιεργοῦν πρὸς χάριν μου πλῆθος τοιούτων ἀγαπητῶν εἰς ἐμέ καρπῶν.

Απὸ τὸ περιεχόμενον τῶν αγγείων που ἔχω ἐπάνω εἰς τὸν τράχηλόν μου, αλείφω με τὸ μίasma τῆς υπερηφανείας αὐτούς, που ζουν εἰς τὴν ἀρετὴν, ὥστε να τοὺς σηκῶσω ὑψηλά με τὴν ὑψηλοφροσύνην και ἀπὸ ἐκεῖ να τοὺς κατακρημνίσω ἀσφαλῶς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας. Ἄλλους πάλιν καταφέρνω να ξετρελαίνωνται πῶς να ἀρέσουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, και πῶς να κερδίζουν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, με τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν δε τοὺς δίδω και τὴν κενοδοξίαν και τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸν Θεόν. Ὅσα βλέπεις εἰς τὸ στήθός μου εἶναι δοχεῖα με τὰς σκέψεις μου και τὰς ἐννοίας μου γεμισμένα. Απὸ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ποτίζω τὰς καρδίας με τὴν παραφροσύνην τῆς ἀσεβείας μου και θολώνω τὰς κατὰ Θεόν σκέψεις αὐτῶν που θέλουν να ἐνθυμούνται τὰ μέλλοντα διὰ νὰ σωφρονίζονται, και ἐξαφανίζω τὴν ἐνθύμησιν αὐτῶν ἀπὸ τὴν διάνοιαν αὐτῶν με τὴν λησμοσύνην. Αὐτὰ τα αγγεῖα, που ἔχω εἰς τὴν κοιλίαν μου, εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἀναισθησίαν και ἀναίδειαν, ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν ὁποίων κάνω τοὺς ἀνθρώπους να ζοῦν ὡς κτήνη και ἄλογα. Με αὐτὰ που ἔχω κάτω ἀπὸ τὸν ὀμφαλόν μου ἐρεθίζω τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε να ρίπτονται εἰς μοιχεῖας, πορνείας, ἀσελγείας και διαφόρους ἀκολασίας. Αὐτὰ αγγεῖα, που σηκώνω εἰς τὰς χεῖράς μου, ἔχουν ἐτοιμασθῇ να ἐξυπηρετοῦν τὸν φόνον και τὸν φθόγον. Εκείνα, που εἶναι κρεμασμένα εἰς τὴν πλάτην μου και τοὺς ὤμους μου, μού χρησιμεύουν να συσκοτίζω τὰς πειρασμικάς μου παγίδας, διὰ τῶν ὁποίων σκευωρῶ ἐναντίον ἐκείνων που ἐπιχειροῦν να με πολεμοῦν, και δολιευόμενος ἀφανῶς, χωρὶς να με ἀντιλαμβάνονται, καταρρίπτω ὀρμητικῶς αὐτούς, που ἔχουν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰ μεγάλα τῶν κατορθώματα.

Όσα αγγεία κρέμονται εις τους μηρούς και τα σκέλη μέχρι των ποδών μου, είναι γεμάτα από πολυπλόκους παγίδας και βρόχους, με τα οποία παρενοχλώ την πορείαν των τιμίων και ειλικρινών ανθρώπων, τους εμποδίζω να βαδίζουν τον δρόμον της ευσεβείας και τους τραβώ διά να βαδίζουν τον ιδιόν μου δρόμον, διότι παρευρισκόμενος εις την διασταύρωσιν των οδών της ζωής και του θανάτου, τους προτρέπω και τους ενισχύω να ακολουθήσουν τον δρόμον μου. Όσοι ακολουθούν τον δρόμον μου και παρεκκλίνουν, αρνούνται πλέον τελείως τον δρόμον της αληθείας και της αρετής. Συ όμως δεν ήθέλησες καθόλου να με ακούσης, έστω και μίαν φοράν, διά να παρηγορηθώ ολίγον. Απ' εναντίας με κατακαίεις πάντοτε οσάκις σε πλησιάζω, διότι διαθέτεις ισχυρό όπλον εναντίον μου. Δι' αυτό και εγώ, μετά την αποτυχίαν μου, τρέχω και καταφεύγω εις τους δικούς μου δούλους, διότι συ και οι σύνδουλοί σου έχετε καλόν Δεσπότην, που σάς όμιλεί με πραότητα και σας προφυλάσσει ως γνήσια τέκνα του.

Μόλις ήκουσεν αυτά τα καταπληκτικά πράγματα ο Άγιος Γέρων εσφραγίσθη με το σημείον του Σταυρού και είπεν: «Ευλογητός ο Θεός, που σε παρέδωσεν εις όσους ελπίζουν εις Αυτόν, διά να σε έντροπιάζουν με την ευσέβειάν των· είθε και εμε να φυλάξη μέχρι τέλους της ζωής μου από την απάτης σου, καθώς και όσους επικαλούνται το "Άγιον όνομά του. Σε δε και το κράτος της αμαρτίας να καταργήση αποδιώκων σε μακράν από ημάς»,

Ενώ δε ο Άγιος Μακάριος έλεγεν αυτά, άφαντος εγένετο και Σατανάς, αφού προς στιγμήν παρουσιάσθη καπνός πύρινος,

Κατόπιν αυτού και Αββάς Μακάριος ευχαρίστησε τον Θεόν και επροχώρησε με χαράν εις τον δρόμον του.

9. Έλεγον, ότι κάποτε ένας Άγιος Γέρων παρεκάλεσε τον Θεόν να ιδή τους δαίμονας ο Θεός του εφάνέρωσεν, ότι δεν παρίστατο ανάγκη να τους ιδη. Ο Γέρων όμως παρεκάλει επιμόνως τον Θεόν και έλεγε: «Κυρίέ μου, είσαι δυνατός να με προφυλάξης με το χέρι σου, ώστε να μη διατρέξω κίνδυνον». Ο Θεός ενέδωσεν εις την παράκλησίν του και διά να ωφελήση ψυχικώς και αυτόν και άλλους, τον κατέστησεν έκανόν να ιδή με τους οφθαλμούς του τους δαίμονας. Πράγματι λοιπόν είδεν, ότι οι δαίμονες σαν μέλισσαι περιτριγυρίζουν τον άνθρωπον, και τρίζουν από φθόνον τους οδόντας των δι' αυτόν Άγγελος δε Κυρίου τους επέπληττε.

10. Είμαι όμοιος με ένα μικρό σπουργίτι – έλεγεν ο Αββάς Ησαΐας-που το ένα του πόδι το έχει δέσει κάποιο παιδί εάν το παιδί λίγο χαλαρώση τον σπάγγον, με τον οποίον το κρατεί δεμένον, αμέσως πετά, διότι νομίζει, ότι εξέφυγεν όταν πάλιν το παιδί τραβήξη τον σπάγγο το κατεβάζει κάτω. Μ' αυτό το μικρό σπουργίτι όμοιάζω και εγώ. Το λέγω δε αυτό, διότι κανείς δεν πρέπει να ξενοιάζη, εφ' όσον ζή, διότι ο εχθρός μας ο διάβολος είναι κακός και πολυμήχανος.

11. Ο ίδιος πάλιν Αββάς Ησαΐας έλεγεν: Εάν ένας άνθρωπος πραγματοποιήση θαύματα και θεραπείας, ακόμη δε αναστήση και νεκρούς και γνωρίση όλα τα μυστήρια, εφ' όσον περιέπεσεν εις αμαρτίαν, δεν μπορεί να ζή χωρίς φροντίδα και αγωνίαν, διότι είναι υποχρεωμένος να επιτύχη τελείαν και πραγματικήν μετάνοιαν, χωρίς την οποίαν τίποτε άλλο δεν θα τον ωφελήση.

Εμπρός λοιπόν, αδελφοί μου, ας λάβωμεν το θάρρος και ας προσπέσωμεν με ταπεινοφροσύνην ενώπιον του Θεού ασφαλώς τότε η άπειρος καλωσύνη του Θεού θα μάς ευσπλαγχνισθή και θα μάς ενισχύση με μίαν καταπληκτικήν δύναμιν, ώστε να αποβάλωμεν από επάνω μας το απαίσιον φορτίον των ακαθάρτων παθών. Και τούτο, διότι δεν σταματά ούτε μίαν στιγμήν ο εχθρός καταδιώκων ημάς όπως ο κυνηγός το θήραμά του, αποφασισμένος να αρπάξη τας ψυχάς ημών. Ας μη φοβηθώμεν όμως ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός είναι κοντά μας και τον συγκρατεί τιμωρών αυτόν διά των αγίων Του εντολών, εφ' όσον βεβαίως σεβασθώμεν και εφαρμόσωμεν τας εντολάς αυτάς.

Ευτυχής είναι ο άνθρωπος εκείνος, που έχει επίγνωσιν της αθλιότητος των παθών και έντρέπεται δι' αυτά και παρακαλεί τον Θεόν να ελευθερωθή από αυτά. Αλλοίμονον δε εις όσους κατεσπατάλησαν τον χρόνον της ζωής των εις πνευματικήν αδιαφορίαν και αμέλειαν. Είναι δυστυχείς αυτοί, διότι ενόμισαν, ότι είναι αναμάρτητοι παραβιάζοντας την συνείδησίν των και αποφεύγοντες να ενοχληθούν από τας υποδείξεις της, ουδε διακρίνοντες, ότι ουδεμία πράξις ή σκέψις δύνανται να χαρακτηρισθώσι μικρά και ασήμαντα πράγματα, όσον και εάν φαίνονται μικρά και ασήμαντα.

Πόσον λυπείται ο γεωργός και θεωρεί μάταιον τον κόπον του, όταν δεν καρποφορήσουν τα διάφορα σπέρματα, που έσπειρεν! Έτσι είναι και ο άνθρωπος. Και εάν ακόμη φθάση να γνωρίση όλα τα μυστήρια, και να κάμη θησαυρόν της ψυχής του όλην την γνώσιν, και να πραγματοποιήση καταπληκτικά θαύματα και θεραπείας, και να υποστή εκουσίως πολλές και ποικίλας κακοπαθείας, και να φθάση εις το σημείον ώστε διά την αγάπην του Χριστού να απογυμνωθή από το μοναδικόν ένδυμά του, παρ' όλα ταύτα, ακόμη εξακολουθεί να ευρίσκεται υπό τον φόβον και την αγωνίαν, μήπως δεν καρποφορήσουν οι κόποι του, επειδή η συνείδησίς του δεν του επιτρέπει να έχη θάρρος εις τον εαυτόν του. Διότι μέχρις ότου φθάση εις την τελείαν αγάπην, έχει πολλούς φανερούς και αφανείς εχθρούς, που τον κυνηγούν,

Μόνον όταν φθάση εις την κατάστασιν της τελείας αγάπης, θα ακούη, ότι η αγάπη «πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει, η αγάπη ουδέποτε έκπίπτει». (Α' Κορινθ. ιγ', 78). Εκείνος λοιπόν, που πραγματικώς αισθάνεται τον φόβον του Θεού εις την ψυχήν του, αγωνίζεται με όλην την δύναμιν του να κακοπαθήση και ταλαιπωρηθή δια την αγάπην τού Χριστού εις μίαν συνεχή και ασταμάτητον προσπάθειαν διά την περιφρούρησιν της ψυχής του εις την κατάστασιν δε αυτήν διαπιστώνει, ότι είναι ανάξιος και αυτό το όνομα του Θεού να προφέρη από το στόμα του.

12. Ο ίδιος, ο Αββάς Ησαΐας, είπε: Πρόσεξε, αδελφέ μου, μη έγκαταλείψης αφρούρητον από προσοχήν την καρδίαν σου όπως ακριβώς ο γεωργός δεν μπορεί να έχη εμπιστοσύνην εις τους καρπούς του, που σιγά – σιγά ωριμάζουν εις τους αγρούς, διότι δεν γνωρίζει τι μπορεί να του συμβή πρίν τους συγκεντρώση εις αποθήκας και εκεί τους ασφαλίση, τοιουτοτρόπως και ο άνθρωπος δεν πρέπει να αφήση ελευθέραν, χωρίς έλεγχο την καρδίαν του, εφ' όσον αναπνέει. Διότι όπως ο άνθρωπος δεν γνωρίζει ποία ασθένεια είναι ενδεχόμεναν να προσβάλη το σώμα του εν όσω ζή, τοιουτοτρόπως δεν είναι βέβαιος και εις ποίον πάθος δύναται να περιπέση. Δι' αυτό δεν πρέπει, εφ' όσον ευρισκόμεθα εις τον τόπον των εχθρών ημών, δηλαδή εις την παρούσαν ζωήν, να ησυχάζωμεν και να αδιαφορώμεν, αλλά πάντοτε πρέπει να αναβώμεν γοερώς προς τον Θεόν, επικαλούμενοι την βοήθειαν και το έλεος Αυτού.

Αδελφοί μου, και σείς οι πνευματικοί, πού, με την βοήθειαν του Θεού, ευρίσκεσθε εἰς μέτρον τελειότητος, πρέπει να περιφρουρήτε τους εαυτούς σας μέχρι τελευταίας αναπνοῆς και ἀπὸ αὐτὰ ἀκόμη τὰ αδιόρατα καὶ ελάχιστα ελαττώματα, ἀπὸ τὰς ἀσημάντους ἀπροσεξίας. Το πνεῦμα τοῦ Θεοῦ λέγει: «Ο ἐξουθενὼν τὰ ὀλίγα κατὰ μικρὸν πεσεῖται». (Σειράχ ιθ', 1): δηλαδή ἐκεῖνος που περιφρονεῖ τὰ παραμικρὰ ελαττώματα, σιγά - σιγά θὰ πέσῃ εἰς μεγάλες ἀμαρτίας. Καὶ μὴ ἐρωτήσεις: μά, πὼς εἶναι δυνατόν νὰ κρημνισθῇ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος; Βεβαίως ἐφ' ὅσον διατηρηθῇ τοιοῦτος, δὲν κατακρημνίζεται! Ὄταν ὁμως καλοδεχθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κάτι ἀσήμαντον ἀπὸ τὰ ἀντίθετα, καὶ ευχαριστηθῇ με αὐτό, χωρὶς νὰ μετανοήσῃ, τότε ἐκεῖνο τὸ μικρὸν καὶ ἀσήμαντον με τὸν χρόνον αὐξάνεται καὶ δὲν ἀνέχεται πλέον νὰ εὑρίσκεται μόνον τοῦ ὡς ὀρφανόν, ἀλλὰ τραβά μετὰ βιαιότητος τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν οἰκογένειαν τῶν παθῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει τὸ μικρὸν αὐτὸ ἐλάττωμα, μεταβάλλον τὴν μακροχρόνιον φιλίαν τοῦ εἰς σχοινίον δουλείας με τὸ ὁποῖον τὸν σύρει. Καὶ ἐάν μὲν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ διὰ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς προσπαθείας τῆς προσευχῆς νὰ ἀποκόψῃ τὸ ἐλάττωμα αὐτό, ἔχει καλῶς παραμένει καὶ πάλιν εἰς τὰ προηγούμενα μέτρα τῆς πνευματικῆς τελειότητος ὑστερήσας τὸσον μόνον ἀπὸ τὴν προϋπάρχουσαν ἀπάθειαν, ὅσον ἐχρειάσθῃ διὰ νὰ νικήσῃ τὸ ἐλάττωμα αὐτό. Ἐάν ὁμως εἰς τὸ τέλος περιορίσῃ τὸν κόπον τῆς προσευχῆς καὶ παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δυνάμεως τοῦ πολεμοῦντος ἐχθροῦ, τότε κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἡ ψυχὴ τοῦ θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἐξαπατάται καὶ ἀπὸ ἄλλα πάθη. Τοιουτοτρόπως ὁ ἄνθρωπος θὰ ἀποχωρίζεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπὸ τὴν θείαν βοήθειαν, διότι τὸ ἓνα πάθος θὰ διαδέχεται τὸ ἄλλο καὶ ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς συνηθείας παρασυρόμενος θὰ ὁδηγῆται εἰς μεγαλύτερα κακά, ἐφ' ὅσον ἡ θέλησίς τοῦ θὰ ἔχῃ ἐξασθενήσει ἀπὸ τὴν βίαν τῶν ἐλαττωμάτων, τὰ ὁποῖα προηγουμένως τὸν ἐνίκησαν.

Ὁ Διάβολος τὰ μικρὰ ἀμαρτήματα τὰ περιφρονεῖ ἀλλὰ χωρὶς αὐτὰ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ μεγαλύτερα. Τὸ ἓνα μαζί με τὸ ἄλλο πολλαπλασιάζουν τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ καλὰ πολλαπλασιάζονται, ὅταν συνυπάρχουν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Τότε μάλιστα διεγείρουν αποτελεσματικῶς τὴν ψυχὴν, που ἔχει συναφθῇ μαζί τῶν, ὥστε νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώτερα πνευματικὰ ὕψη.

Γ'. Παλλαδίου

ΜΟΝΑΧΟΣ τις ἦν οἴκων κατὰ τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον σφόδρα φιλήσυχος δς ταύτην μόνην διαπαντὸς εἶχε τὴν ἐργασίαν, τὸ ἐν εὐχαις καὶ ὕμνοις καὶ θεωρίαις διαπαντὸς σχολάζειν, πολλῶν δὲ καὶ ἀποκαλύψεων ἠξιώθη, ποτὲ μὲν ἐγρηγόρως, ποτὲ δὲ καὶ καθ' ὕπνον καὶ σχεδὸν τῆς ἀθανάτου ζωῆς ἐπείληπτο τῶν ἰχνῶν, καὶ ἀσωμάτου' οὐκ ἐφρόντιζεν ὅλως περὶ διαίτης, καὶ τῆς τοῦ σώματος διοικήσεως, ἀλλ' ἅπαξ τὰ καθ' ἑαυτὸν Θεὸ ἀναθέμενος, ἐξότου τὴν ἔρημον ὤκησε, τοῦ κόσμου καὶ τῆς οἰκουμένης ἀπαναστᾶς, καὶ γέμων τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, τῶν σωματικῶν οὐδενὸς ἐποιεῖτο λόγον.

2. Τῆς οὖν τοιαύτης στερεᾶς πίστεως ἀμειβόμενος αὐτὸν ὁ Θεός, διὰ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ἄρτον αὐτῷ δι' Ἀγγέλου παρεῖχεν, δν καὶ εἰσερχόμενος ὁ Ἀσκητὴς εἰς τὸ σπήλαιον, ἠνίκα ἤσθανετο δεομένου τοῦ σώματος, εὔρισκε, καὶ εὐχαριστῶν τῷ Δεσπότῃ, τὴν χρεῖαν ἀπεδίδου τῷ σώματι εἴτα πάλιν τῶν θείων ὕμνων, καὶ προσευχῶν, καὶ θεωριῶν συνήθως ἀπήλαυνεν, ἀδιαστάτως ὡς εἰπεῖν τούτων ἔχόμενος, καὶ τούτοις ἐντρυφῶν ἀεὶ καὶ εὐφραινόμενος ἔβαλλεν

οὖν τοῖς πνευματικοῖς ὁσημεραι, καὶ ἐπεδίδου εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην καὶ παρρησίαν, καὶ σχεδὸν ὡς ἐν χερσὶν ἤδη ἔχων τὴν ἄμεινω λῆξιν, οὕτω διέκειτο.

3. Θαρρήσας οὖν ἑαυτῷ, καὶ τοῦ ἐναγώνιος εἶναι μικρὸν ὑπενδούς διὰ τὴν τῆς ἀπαθείας αὐτοῦ πεποιθήσιν, ἐπιβουλῆς ἐπειράθη δαιμονικῆς, ὅφ' ἧς καὶ τελείως ἂν ἔνικη θῇ, καὶ κατηνέχθῃ πτῶμα ἐξαίσιον, εἰ μὴ ταχὺ αὐτοῦ ἀντελάβετο ὁ ἐν ἐλέει ἀνεῖ καστος Κύριος.

4. Οὕτω γὰρ αὐτοῦ τῇ οἰκείᾳ πολιτείᾳ θαρρήσαντος, καὶ οἰηθέντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς εἶναι, ὡς τοιούτων ἀξιωθέντα, καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει γηράσαντα, μετὰ μικρὸν ἑαυτὸ γεννᾶται ἤδη εἰς γῆρας, ὡς εἶπον, ἐλάσαντι πρῶτον τὶς μικρὰ δαθυμία ὡς μηδὲ ἐπαισθαγεσθαι σχεδὸν τούτου αὐτῆς, εἴτα εἰς μεῖζον προέκοψεν, ὡς καὶ εἰς τελείαν αὐτοῦ πίπτειν αἴσθησιν" καὶ γὰρ ὀκνηρότερος ἐκ τῶν ὕπνων πρὸς τοὺς συνήθεις ὕμνους καὶ τὶς προσευχᾶς διανίστατο, καὶ ἡ προσευχὴ οὐχ οὕτως ἐκτεταμένη καὶ ἀπερίσπαστος, καὶ τὸ σῶμα πλείονος ἀναπαύσεως ἐπεθύμει, καὶ ὁ νοῦς νεύειν ἤρξατο κάτω, καὶ δεμβασμοὺς τίνας οἱ λογισμοὶ ἔπασχον.

5. Μετὰ ταῦτα καὶ ἀτοπία τὶς ἐν τοῖς κρυφίοις τῆς ψυχῆς ἐνεφύετο, ἀλλ' καὶ πρὸς τὰ κρείττονα ἐθισμὸς ἀπῆγε ταύτης τὸν νοῦν ταχέως, καὶ ἀνθεῖλκεν ὅλως πρὸς τὰ θειότερα.

6. Ἐνῷ οὖν καὶ Ἀσκητὴς τὰς μειώσεις οὐκ ἀπεβάλλετο, οὐδὲ διανέστη ἐπὶ τὴν ἴασιν τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ὡς εὐτελοῦς αὐτοῦ ἴσως κατεφρόνει, μὴ λογισάμενος ὅτι τὰ παροράματα μεγάλως τὴν σπουδῶν τῶν ἀγωνιστῶν καταβλάπτουσιν, αὔξη: σὶν ἐν αὐτῷ ἡ κακία ἐλάμβανε καὶ οἱ ἄτοποι λογισμοὶ πυκνότερον τοῦτο προσέβαλλον, καὶ δυσκόλως αὐτοῦ ἀπηλλάττοντο ἤδη δὲ καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἔνδον ἀνήπτετο φλόξ, καὶ τὴν καρδίαν ἔθερμαινεν.

7. Ἦρξατο οὖν καὶ Ἀσκητὴς ἐνδιδοναί το πάθει, καὶ οἱ αἰσχιστοὶ λογισμοὶ περιεγίνοντο τοῦ νοῦς αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν κόσμον ἀπῆγον αὐτὸν καὶ δὲ ἐπισχῶν, ἐπὶ τὴν συνήθη προσευχὴν καὶ τὸν ὕμνον ἔτραπη, εἴτα εἰσελθὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ, εὔρε μὲν τὸν ἄρτον ὁμοίως παρακείμενον, οὐ καθαρὸν δὲ ὡς τὸ πρότερον, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μυῶν βεβρωμένον, ρυπωντᾶ τὲ καὶ ἀνεπιμέλητον, καὶ ἐκπλαγεῖς ἐπὶ τούτῳ, σκυθρωπὸς γέγονε καὶ ἐστέναξεν, ὅμως μετέσχε καὶ ἀνεκτήσατο. Τρίτῃ νύξ ἐπελάβετο μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ, καὶ ἐκραταιοῦτο μᾶλλον ὁ πόλεμος, καὶ σφοδρότερον ἡ ἐπιθυμία τοῦτον ἀνέφλεγε, καὶ ὡς συμπαρούσης γυναικὸς καὶ συνανακειμένης καὶ λογισμὸς διετίθετο, ὅμως ἀναστᾶς ὡς συνήθως ἐπὶ τοὺς ὕμνους καὶ τὰς προσευχὰς ὥρμησεν, οὐκέτι καθαρὰς ἔχων τὰς ἐνθυμήσεις, ἀλλὰ πυκνὰ μεταστρεφόμενος ὧδε κακεῖσε, καὶ τὸν νοῦν αἰχμαλωτιζόμενος,

8. Οὕτως οὖν κακείνην τὴν ἡμέραν διελθὼν, ἐσπέρας ἐπανῆλθεν ἄρτου δεόμενος καὶ εὔρε μὲν ἐν τῷ συνήθει τόπο τὸν ἄρτον, ἡχρειωμένον δὲ ὅλως, καὶ οἷα ὑπὸ κυνῶν καὶ μυῶν βεβρωμένον, χωρὶς δὲ καὶ ψυχᾶς τίνας τῆς βρώσεως λείψανα τότε βαρυθυμήσας ὅλως, στένει μὲν καὶ πενθεῖ, οὐχ ὅσον κανόν, οὐδ' ὅσον ἀναστείλει τὴν ἀτοπίαν' τραφεῖς οὖν, οὐχ ὅσον ἠθέλεν, ὡς ἦλθεν ἀγαπαυθῆναι, οὐχ οἷος τὲ ἦν ἀνάπαυσιν εὔρεῖν, ἀλλ' οἱ λογισμοὶ πάντοθεν αὐτὸν περισχόντες, εὐθὺς αἰχμάλωτον αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπῆγον' ἀναστᾶς οὖν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἀπῆει, διὰ τῆς ἐρήμου νυκτοπορῶν" βαδίζων οὖν πᾶσαν τὴν νύκτα, καὶ τὴν ἐξῆς ἡμέρα, ὡς ἔτι πολὺ τῆς οἰκουμένης ἀπεῖχε, κατενόει πάντοθεν καὶ κύ. κλῶ περιε σκόπει, εἶ ποῦ Μοναστήριον ἴδῃ ἐν ᾧ εἰσελθὼν ἀναπαύσεται.

9. Ἀναφανέντος δὲ τινὸς ἀσκητηρίου ἀδελφῶν, τούτῳ προσῆλθε καὶ ἐδέχθη παρ' αὐτῶν ἀσμένως ὡς γὰρ Πατέρα γνήσιον οἱ ἀδελφοὶ θεασάμενοι, πρῶτα μὲν ἐνίψαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, λίαν γὰρ ὑπὸ τοῦ μακροῦ χρόνου ἐρρύποντο, εἴτα εὔξαμενοι καὶ τράπεζας παραθέντες ἡξιούντων εὐρεθέντων μεταλαβεῖν' ὁ δὲ καὶ μετέλαβε, καὶ κανῶς ἑαυτὸν ἀνεκτήσατο.

10. "Ἐπειτα οἱ ἀδελφοὶ ἔδυσωπον τὸν ἀσκητὴν λόγον αὐτοῖς σωτηρίας εἶπεν, καὶ οἷαις μεθοδοῖς δύνανται σωθῆναι ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου, καὶ πῶς τῶν αἰσχυρῶν λογισμῶν περιγένωνται καὶ δὲ γέρων πολλὰ περὶ ἀσκήσεως αὐτῶν. τοῖς καὶ τῆς τῶν λογισμῶν πάλης παρήνευσε, προσθεὶς ὅτι δεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους προθύμως τοῖς πόνοις ἐγκαρτερεῖν ἐλπίδι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ τοῖς ἐν οὐρανοῖς ἀπολαύσεως, εἰς τὴν ὀλίγω ὕστερον μεταστήσονται.

11. Πανσάμενος δὲ τῆς νοουθεσίας, καὶ μικρὸν ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, διελογί ζετο, πῶς ἄλλους νοουθετῶν, αὐτὸς ἀγουθέτητος ἔμεινα, καὶ ἐπιγνούς τὴν ἰδίαν ἥτταν, ἀναστὰς δρομαῖος εἰς τὴν ἔρημον πάλιν ἐχώρει, καὶ ἐν τῷ πρὶν σπηλαίῳ γενόμενος, καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ἑαυτῷ ὑποστρώσας, ἔκειτο στένων ἐκ βάθους καὶ τὴν ἀμαρτίαν ἀποκλαιόμενος.

12. Οὕτω πενθῶν καὶ τῷ Θεῷ ἐξομολογούμενος, ἤτει συγχώρησιν, καὶ οὐ πρότερον ἀνέστη χαμόθεν, οὐδὲ τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν θρήνων ἐπαύσατο, ἕως ἑξατονήσας, καὶ εἰς ὕπνον κατενεχθεὶς, ἤκουσεν ἐν ὀνείρῳ φωνῆς Ἀγγέλου λεγούσης πρὸς αὐτὸν ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιάν σου, καὶ ἤλεσέ σε, καὶ πρόσεχε τοῦ λοιποῦ μὴ ἀπατηθῆς ἐλεύσονται δὲ οἱ ἀδελφοὶ οὓς ἔνουθετησας παρακαλοῦντες σοί, καὶ κοιμούσι σοὶ εὐλογίας, ἃς ὑποδεξάμενος, σὺν αὐτοῖς μεταλήψη, καὶ δι' αὐτῶν εἰς τὸ ἐξῆς ἄρτους δεχόμενος, εὐχαρίστει διαπαντὸς τῷ Θεῷ.

13. Ἐκτοτε οὖν διετέλει πενθῶν ἑαυτὸν παρὰ πάντα τὸν ἐπίλοιπον αὐτοῦ βίον καὶ τὴν θείαν ἐκείνην ζημιωθεὶς τράπεζαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Μοναχὸς ἡσκήτευεν εἰς βαθεῖαν ἔρημον καὶ ἡγάπα υπερβολικῶς τὴν ἡσυχίαν. Οὗτος ὡς μοναδικῆς ἐργασίαν εἶχε τὴν διαρκή ἐνασχόλησιν εἰς τὴν νοερὰν προσευχήν, εἰς τοὺς ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν καὶ εἰς τὴν υψηλὴν θεωρίαν τοῦ νοῦ. Εξ αἰτίας τῆς πνευματικῆς αὐτῆς τελειότητος ἡξιώθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἴδῃ πολλὰς ἀποκαλύψεις, ἄλλοτε μὲν ξυπνητός, ἄλλοτε πάλιν εἰς τὸν ὀλίγον ὕπνον, διὰ τοῦ οὐοίου ἀνέπαυε τὸ σκληρῶς γυμναζόμενον σῶμά του. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἡ ζωὴ του ὀλίγον ἀπείχε νὰ εἶναι ἀσώματος καὶ ἀθάνατος. Δὲν ἐφρόντιζε καθόλου μὲ τὸ πῶς θὰ συντηρεῖται καὶ θὰ τρέφῃ τὸ σῶμα του. Ἀπὸ τότε που ἐγκατέλειπε τὸν κόσμον καὶ κατώκησεν εἰς τὴν ἔρημον, ἡ ψυχὴ του ἐγέμισεν ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδα καὶ ἐπέρριψε τὴν μέριμνάν του εἰς τὸν Κύριον, χωρὶς νὰ κἀνῃ καθόλου λόγον διὰ τὰ προβλήματα τοῦ σώματος.

2. Δι' αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀκλόνητον καὶ σταθεράν πίστιν καὶ ἀφοσίωσίν του ὁ Θεὸς τὸν ἀντάμειψε μὲ τὸ ἐξῆς χάρισμα: Κάθε δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ὁ Θεὸς του ἀπέστελλεν ἀπὸ τὸν ουρανὸν ἄρτον δι' ἐνὸς Ἀγγέλου. Οσάκις δὲ ὁ Ἀσκητὴς ἡσθάνετο, ὅτι τὸ σῶμα του εἶχεν ἀνάγκην τροφῆς, εἰσήρχετο εἰς τὸ σπήλαιον καὶ εὗρισκε τὸν ουράνιον αὐτὸν ἄρτον, τὸν οὐοῖον ἐτρώγεν ἀφοῦ ἡυχάρισται τὸν Δεσπότην διὰ τὴν δωρεάν αὐτὴν. Ἀμέσως δὲ κατόπιν ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς θείας ἡδονῆς, που παρείχον εἰς αὐτὸν ὕμνοι, αἱ προσευχαὶ καὶ αἱ θεωρίαι. Σφοδρῶς δὲ καὶ χωρὶς διακοπὴν ἐπεθύμει τὰ δῶρα αὐτὰ τῆς Χάριτος, τοὺς ὕμνους, τὴν θεωρίαν καὶ τὴν ἀδιάλειπτον ευχήν, καὶ ἐντρυφούσεν εἰς αὐτὰ καὶ ἦτο πάντοτε χαρούμενος. Ἦκμαζε δέ, ὅπως τὸ καταπράσινον δένδρον, εἰς τοὺς πνευματικούς ἀγῶνας καὶ ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν προώδευεν εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, ἐπικοινωνῶν μετ' Αὐτοῦ ἐλευθέρως καὶ μετὰ θάρρους. Εἰς τὴν ψυχικὴν αὐτὴν κατάστασιν εὐρισκόμενος ἀσφαλῶς ἐκράτει εἰς χεῖρας του τὸ πλέον ἀρίστον καὶ κατὰ Θεὸν τέλος τοῦ βίου. Μὲ τὴν ἐντύπωσιν δὲ αὐτὴν παρέμενεν.

3. Αλλά και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον εκινδύνευσε· διότι πιστεύσας, ότι είναι πλέον απαθής, ξεθαρρεύθη και σιγά – σιγά περιώρισε τον αγωνιστικόν του ζήλον και την άσκητικής του προσπάθειαν. Τότε δε ακριβώς προσεβλήθη από πειρασμικής ενέργειαν, εξ αιτίας της οποίας παρ' ολίγον θα συνετρίβετο υπό του διαβόλου και θα κατέπιπτεν εις χείρας του πτώμα εξαίσιον, εάν συντόμως δεν έσπευδεν εις βοήθειάν του ο Κύριος, που είναι πράγματι αφάνταστα ελεήμων και συμπαθεί φιλοστόργως τον άνθρωπον.

4. Μόλις λοιπόν επίστευσεν ενσυνειδήτως, ότι ο τρόπος της ζωής του ήτο και τελειότερος και ήρχισε να υπερηφανεύεται, ότι τάχα ευρίσκεται εις καλλιτέραν πνευματικής κατάστασιν από πολλούς άλλους, αφού ήξιώθη τοιούτων χαρισμάτων και εγήρασεν εις τους ασκητικούς αγώνας, αμέσως τότε παρουσιάζεται εις την ψυχήν του μία μικρά και ανεπαίσθητος οκνηρία, τόσον ασήμαντος, ώστε και ο ίδιος, αν και εγήρασεν αγωνιζόμενος κατά του διαβόλου, δεν υποπτεύθη την παρουσίαν της. 'Ολίγον δε κατ' ολίγον έμεγάλωνεν η ψυχική αυτή οκνηφία και την αντελαμβάνετο πλέον και ο ίδιος, διότι δεν εξυπνούσεν από τον ύπνον διά την νυκτερινήν ακολουθίαν τόσον πρόθυμα, όσον άλλοτε, η προσευχή δεν ετελείτο απερισπάστως, ούτε ήτο μακράς διαρκείας, όπως πρότερον και το σώμα, του οποίου προηγουμένως δεν ήσθάνετο την παρουσίαν, ήρχισε τώρα να κουράζεται και να επιζητή περισσοτέραν ανάπαυσιν. Αλλά και αυτός ο ηγεμών νούς, που ευρίσκετο διαρκώς εις τον ουρανός και ησχολείτο με θείας θεωρίας, ήρχισε τώρα να κύπτει προς την γην, οι δε λογισμοί περιεπλανώντο ανήσυχα είς φιλογηίνους περιπλανήσεις.

5. Μετά από όλα αυτά και κάποια απρέπεια εφύτρωνεν εις την σιωπηλήν και ανεξερεύνητον περιοχής της ψυχής, το υποσυνείδητον δηλαδή. Η μακρά όμως συνήθεια προς έργα και σκέψεις υψηλοτέρας απεμάκρυνεν αμέσως την ψυχήν από αυτήν την απρέπειας και την έσυρεν, αντιθέτως, πρός πνευματικότερα ζητήματα.

6. Εφ' όσον λοιπόν ο 'Ασκητής δεν εφρόντιζε να αποδιώξη τα συμπτώματα αυτά, που ωφείλοντο εις την μείωσιν της αντιστάσεως και δεν ηγέρθη αποφασιστικός διά να θεραπεύση το κακόν, αλλά το περιφρονούσε θεωρών αυτό ασήμαντον, η κακία έμεγάλωνε και οι άτοποι λογισμοί συχνότερον τον ηνώχλουν και μετά δυσκολίας απεμακρύνοντο από αυτόν δεν είχε λάβει υπ' όψιν του εγκαίρως και ευλογημένος, ότι τα μικροσφάλματα, που δεν τους δίδομεν προσοχήν, καταστρέφουν αποτελεσματικός τόν ζήλον και το ενδιαφέρον των αγωγιστών. Και να! 'Εξ αιτίας της αμελείας αυτής άναψε μέσα εις την ψυχήν του η φλόγα της κακής επιθυμίας και υπέκανε την καρδίαν του.

7. Τότε ήρχισε σιγά - σιγά ο Ασκητής να δίδη θέσιν εις το πάθος και να υποχωρή πρό αυτού, ενώ οι αισχροι λογισμοί εγίνοντο κύριοι του νοός του και τον έφερον όπίσω εις τον κόσμον.

Η πτώσις αυτή ανησύχησε τον Ασκητήν και απεφάσισε πλέον να αντισταθή, ριφθείς εις τον αγώνα της συνηθισμένης του προσευχής και των ύμνων. Μετά εισήλθεν εις το σπήλαιον, όπου εύρε μέν, ως και πρότερον, φυλαγμένον τον άρτον, που ως γνωστόν έστέλλετο από τον ουρανόν, όχι όμως καθαρόν όπως προηγουμένως, αλλά απεριποίητον και λερωμένον, ωσάν να τον είχαν φάγει ποντικοί. Εξεπλάγη δι' αυτό και έθλίβη αναστενάζων. Πάντως έφαγε τον άρτον και ανέκτησεν επ' ολίγον δυνάμεις. Ήδη έφθασεν η τρίτη νύκτα, από τότε που ήρχισε το κακόν και ο πόλεμος ενεδυναμούτο περισσότερο, η σαρκική επιθυμία σφοδρότερον τον κατέφλεγε και οι λογισμοί έφερον εις τον νούν του

ζωηράν την εικόνα της αμαρτίας, ως να ήτο παρούσα γυνή και να ευρίσκοντο εξαπλωμένοι μαζί. Ἐντρομος ηγέρθη κατά την συνηθισμένην ὥραν διὰ τούς ὕμνους και τας προσευχάς της νυκτος δεν ἤμπορουσεν ὁμως να ἔχη καθαρὰς τὰς σκέψεις και περιστρεφόμενος ἐδῶ και ἐκεῖ ἡχμαλωτίζετο ἀπὸ τας διαφόρους ἀτόπους παραστάσεις.

8. Οὕτω λοιπὸν ἐπέρασε και ἐκείνην την ἡμέραν το εσπέρας ἐπέστρεψεν εἰς το σπήλαιον αισθανόμενος την ἀνάγκην τροφῆς. Και πράγματι εὐρήκε τον ἄρτον εἰς το συνηθισμένον μέρος, τελείως ὁμως ἄχρηστον, ὡς να εἶχε φαγωθῇ ἀπὸ σκύλους και ποντικούς, ὄχι ολόκληρον, ἀλλὰ, ως λείψανα της ευλογημένης ἐκείνης τροφῆς, μερικά ψιχία. Εξ αἰτίας αὐτοῦ ἐμελαγχόλησε και ἐθλίβη: ἀναστενάζει δε ἀπὸ ψυχικῶν πένθος και δακρύζει, ὄχι ὁμως τόσον αρκετά, ὥστε να σταματήσῃ την ἀκαταστασίαν της ψυχῆς του. Αφού λοιπὸν ἔφαγεν ἀπὸ τα λείψανα ἐκεῖνα της τροφῆς, χωρὶς πάντως να χορτάσῃ ὅσον ἠθέλεν, ἐπήγε να ἀναπαυθῇ. Πού ὁμως να εὐρὴ ἀνάπαυσιν; Οἱ λογισμοὶ ἐπαναστατήσαντες τον ἐπολιόρκους ἀπὸ ὅλα τα σημεῖα και ἀμέσως τον ἔσυραν αἰχμάλωτον εἰς τον κόσμον.

Και να το ἀποτέλεσμα! Ο Ἀσκητὴς ἐκεῖνος, που ἐπὶ τόσα ἔτη παρέμενεν εἰς την βαθυτέραν ἔρημον, ηγέρθη ἐκείνην την ὥραν και ἀνεχώρησε για τον κόσμον, βαδίζων ὅλην την νύκτα και την ἐπομένην ἡμέραν, διότι ἀπείχε πολὺ ἀπὸ πολιτείαν. Κατάκοπος δε ἔρριπτε το βλέμμα του γύρω - γύρω και ἀνεζήτει μετὰ προσοχῆς μήπως ἴδῃ κανένα Μοναστήριον, ὥστε να εἰσέλθῃ και να ἀναπαυθῇ ολίγον.

9. Πράγματι μετ' ολίγον συνήντησεν ἓνα Ἀσκητήριον, εἰς το οποίον προσήλθεν. Οἱ ἀδελφοὶ του Ἀσκητηρίου αὐτοῦ με χαράν τον υπεδέχθησαν. Τον εἶδον ως πραγματικόν τους πατέρα δι' αὐτό και πρῶταπρῶτα με προθυμίαν του ἐπλυναν τους πόδας, που ἀπὸ πολὺν καιρόν εἶχον ρυπωθῇ πάρα πολὺ. Μετὰ προσευχηθέντες παρέθεσαν τράπεζαν και ἀπήτην ἀπὸ τον Ἀσκητὴν να φάγῃ ἀπὸ τα εὐρεθέντα. Ἐκεῖνος πράγματι ἔφαγε και αρκετά συνήλθεν.

10. Αφού ἔφαγον, ἐπιμόνως ἰκέτευον τον Ἀσκητὴν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τους ὁμιλήσῃ λόγους σωτηρίας και με ποίους τρόπους θα ἤμπορέσουν να διαφύγουν ἀπὸ τις παγίδας του διαβόλου, ἀκόμη δε και πῶς θα κατανικήσουν τους αἰσχροὺς λογισμούς.

Ο Γέρων τότε ευχαρίστως ἐπ' ἀρκετόν συνεβούλευσεν αὐτούς διὰ τους ἀσκητικούς ἀγῶνας, την πάλιν των λογισμῶν και ἄλλα παρόμοια ψυχωφελή ζητήματα. Εἰς αὐτὰ προσέθεσεν, ὅτι οἱ ἀγωνιζόμενοι πρέπει ἀταράχως να ἐπιμένουν εἰς τους κόπους της ἀσκήσεως, ἐνισχυόμενοι ἀπὸ την ἐλπίδα των μελλόντων ἀγαθῶν της αἰωνίου ζωῆς και της ἀπολαύσεως της γλυκείας πατρίδος των ουρανῶν, εἰς την οποίαν μετὰ ἀπὸ ολίγον θα ἀπέλθουν.

11. Με την νουθεσίαν αὐτὴν ἐστήριξε τους ἀδελφούς, ἀλλὰ και ο ἴδιος κατενύγη! Δι' αὐτό και μόλις ἔπαυσε να ὁμιλῇ, συνεκεντρώθη ἐπ' ολίγον εἰς τον εαυτὸν του και ἤρχισε να σκέπτεται σοβαρῶς, ὅτι ἐνῶ συμβουλεύει τους ἄλλους και τους υποδεικνύει τα πρέποντα, αὐτὸς παρέμεινεν ἀνουθέτητος. Αὐταὶ αἱ σκέψεις ἀνεδείχθησαν σωτήριοι, διότι ἀντελήφθη, ὅτι ο ἴδιος ἐνίκηθη ὑπὸ του διαβόλου ἀμέσως λοιπὸν τότε χωρὶς χρονοτριβὴν ηγέρθη, ἀνεχώρησεν ἀπὸ το φιλόξενον Ἀσκητήριον και ἐπέστρεψε κυριολεκτικῶς τρέχων εἰς τὴν ἔρημον πάλιν, ὅπου εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνο το γνωστὸν σπήλαιον. Συντετριμμένος δε και μετανοῶν διὰ την πτώσιν του και την ἥτταν αὐτὴν, ἐρρίφθη εἰς στάχτης και σάκκον, τα

οποία έστρωσε, και κλαίων διά την αμαρτίαν του αυτήν, με βαθυτάτους στεναγμούς επεζήτη την ευσπλαγχνίαν του Θεού.

12. Βαρύτατα δε πενθών από την συναίσθησιν της πτώσεώς του έξωμολογείτο εις τόν Θεόν τα ατοπήματά του, τα οποία τον οδήγησαν εις αυτήν και εζητεί με ψυχικήν συντριβήν συγχώρησιν. Δεν έπαυσε δε να αναστενάζη και να θρηνή, ούτε και άνεσηκώθη από το έδαφος, εις το οποίον είχε πέσει γονατιστός και κακουχούμενος, μέχρι της στιγμής, πού, τελείως πλέον εξηντλημένος, απεκοιμήθη.

Τότε, εις ένα αποκαλυπτικόν όνειρον, ήκουσεν ένα "Αγγελον να του ομιλή:

- Μη λυπείσαι, διότι ο Θεός εδέχθη την μετάνοιάν σου και σε ηλέησε δια της συγγνώμης του. Πρόσεχε τώρα πλέον εις το μέλλον να μη απατηθής πάλιν από τον διάβολον. Προς επιβεβαίωσιν δε της αληθείας των λόγων μου, σε πληροφορώ, ότι εντός ολίγου θα έλθουν εδώ εκείνοι οι αδελφοί, τους οποίους συνεβούλευσες, διά νά σε τιμήσουν με την επίσκεψίν των. Επ' ευκαιρία θα σου φέρουν ως δώρον αγάπης διάφορα αγαθά. Να τα δεχθής ευχαρίστως και από αυτά να φάγης. Από εδώ δε και εις το εξής θα δέχεσαι από αυτούς τους αδελφούς την τροφήν σου, πάντοτε δέ, εις όλην σου την ζωήν, να ευχαριστής τον Θεόν διά την εύσπλαγχνίαν του αυτήν. Πράγματι, όπως απεκάλυψεν ο Αγγελος, τον έπεσκέφθησαν οι αδελφοί.

13. Από τότε διήλθε τον υπόλοιπον χρόνον της ζωής του εις πνευματικόν πένθος. Καίτοι δε η επίλοιπος ζωή του ήτο αξία της μετανοίας του, εν τούτοις δεν εγεύθη πλέον από την επουράνιον και θείαν εκείνην τράπεζαν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΕΚΛΙΝΟΝ από κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθόν, τουτέστι πολέμησαν τοὺς ἐχθρούς, ἵνα μειώσης τὰ πάθη, καὶ πάλιν πολέμησαν νὰ ζητήσης τὰς ἀρετὰς καὶ μετέπειτα νῆψε, ἕνα διαφυλάξης αὐτῆς, καὶ τοῦτο ἂν εἴῃ τὸ ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν.

2. Μοναχὸς τις νεώτερος, οὐ πάνυ πόρρω τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου οἰκῶν, γέροντας τίνας πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον ἀπιόντας ἰδὼν, καὶ κατανοήσας αὐτοὺς κάμνοντας ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπέταξεν ὀνάγρους καὶ ὑπακούσαντες ἦλθον καὶ ἐβάστασαν τοὺς γέροντας, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀντώνιον" οἱ οὖν γέροντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἀββᾶ Ἀντωνίῳ τὸ σημεῖον καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ νέος ἐκεῖνος ἔποιησε, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ "Ἀββᾶς Ἀντώνιος καὶ Μοναχὸς οὗτος πλοῖω μοὶ παρεικάζεται, μὲ στῶ ὄντι πολλῶν ἀγαθῶν, οὐκ οἶδα δὲ εἰ ἥξει εἰς τὸν λιμένα,

Χρόνου δὲ διελθόντος, καθήμενος ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἤρξατο αἰφνιδίως κλαίειν καὶ ὀδύρεσθαι, καὶ τίλλειν τὰς τρίχας καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ προσελθόντες ἥρωτων τί γέγονεν ὅτι οὕτω περιπαθῶς ἀποδύρεται καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Γέρων μέγας στῦλος τῆς Ἐκκλησίας ἄρτι ἐπεσεν ἔλεγε δὲ περὶ τοῦ νεωτέρου Μοναχοῦ ἀλλὰ ἀπελθόντες, φησίν, ἕως αὐτοῦ, ἴδετε τὸ γεγονός.

Οἱ δὲ ἀπῆλθον, καὶ εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἐπὶ ψιαθίου καθήμενον καὶ ἀποκλαιόμενον τὴν ἁμαρτίαν, ἣν εἰργάσατο καὶ ἔωρακώς τους μαθητὲς τοῦ Γέροντος λέγει αὐτοὺς εἶπατε τῷ Γέροντι νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεόν, δέκα μόνον ἡμέρας ἐνδύναμι μοὶ καὶ ἐλπίζω ἀπολογήσασθαι" καὶ ἀπελθόντων τῶν ἀδελφῶν, ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἐτελεύτησεν.

3. Εἶπεν ὁ "Ἀββᾶς Βησσαρίων" ὅταν ταπεινούμεθα καὶ προσέχωμεν, μήπως χαρᾶς ἐπεισελθούσης ἄλλοτρίας, καυχώμεθα ἢ τὴν καρδίαν ἀπολύσωμεν, καὶ παραδοθῶμεν εἰς πόλεμον πολλάκις γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ποιεῖ μεθ' ἡμῶν ἔλεος, καὶ ἀποτρέπει τὸν Σατανᾶν ἐξ ἡμῶν, εἰ δὲ ἡμεῖς ἀμεριμνήσαντες τὸν εἰς αὐτὸν φόβον καὶ τὴν προσοχὴν ἀπορρίψωμεν, εὐθὺς εἰς πειρασμοὺς πάλιν παραδιδόμεθα.

Ερμηνεία

ΕΚΚΛΙΝΟΝ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον αγαθόν. (Ψαλμ. λγ΄, 15): αὐτὸ το ρητόν, ἔλεγεν ὁ Ἅγιος Μάξιμος, σημαίνει: πολέμησε τοὺς νοητοὺς ἐχθροὺς, διὰ νὰ μειώσης τὴν ἐντασιν τῶν παθῶν: συγχρόνως δὲ προσπάθησε νὰ ἀποκτήσης τὰς ἀρετάς. Ἐν συνεχείᾳ δὲ διατήρησε τὸν εαυτὸν σου εἰς κατάστασιν νηφαλιότητος καὶ πνευματικῆς ἐγρηγόρσεως, ὥστε νὰ περιφρουρήσης αὐτάς τας ἀρετάς. Αὐτὸ πάλιν εἶναι τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς, πού ἔδωκεν ὁ Θεός εἰς τοὺς πρωτοπλάστους, ὅταν τοὺς ἐτοποθέτει εἰς τὸν Παράδεισον. «Εργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν» (Γεν. β', 15).

2. Πλησίον τοῦ Ἀββᾶ Αντωνίου κατοικοῦσεν ἓνας Μοναχὸς νέος κατὰ τὴν ἡλικίαν. Κάποτε λοιπὸν εἶδε μερικοὺς Γέροντας νὰ πηγαίνουν πρὸς τὸ Ἀσκητήριον τοῦ ἁγίου Αντωνίου καὶ ἐπειδὴ ἀντελήφθη, ὅτι ἡ οδοιπορία τοὺς εἶχε καταπονήσει, προσέταξε, με τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, μερικοὺς ἀγρίους ὄνους, οἱ ὁποῖοι ἐβοσκαν ἐκεῖ πλησίον, νὰ ἔλθουν κοντὰ τοῦ. Πράγματι δὲ αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα υπήκουσαν καὶ ἦλθον, ὅποτε τὰ ἐχρησιμοποίησαν οἱ Πατέρες ὡς πειθαρχικὰ υποζύγια καὶ μετέφεραν αὐτοὺς εἰς τὸν Ἅγιον Αντώνιον.

Μόλις ἐφθασαν, διηγήθησαν εἰς τὸν Ἀββᾶ Αντώνιον τὸ θαῦμα τῆς ἐξημερώσεως τῶν ὀνᾶντων, πού ἔκαμεν ὁ νέος ἐκεῖνος Μοναχός. Αφού ἀκούσε τὴν διήγησιν ὁ Ἀββᾶς Αντώνιος εἶπε:

– Πατέρες μου, ὁ Μοναχὸς αὐτὸς ὁμοιάζει με πλοῖον, πού εἶναι φορτωμένον με πολλὰ αγαθὰ δὲν γνωρίζω ὅμως, ἐάν τελικῶς θὰ φθάσῃ σῶον εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ τοῦ.

Μετά παρέλευσιν ἐνὸς χρονικοῦ διαστήματος καὶ ἐνῶ ἐκάθητο ὁ Ἀββᾶς Αντώνιος μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ, ἔξαφνα ὁ μέγας αὐτὸς Ἀσκητὴς καὶ προορατικὸς Πατὴρ ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θρηνῇ καὶ νὰ τραβᾷ τὰ μαλλιά τοῦ.

Πρό τοῦ θεάματος αὐτοῦ ἐντρομοὶ οἱ μαθηταὶ τοῦ τὸν ἐπλησίασαν ἀκόμη περισσότερον καὶ τὸν ἠρώτησαν:

– Ἀββᾶ, τι συνέβη καὶ τόσο ἀπαρηγόρητα καὶ πολυστένακτα θρηνεῖς;

– ὦ! Αὐτὴν τὴν στιγμὴν μέγας στύλος τῆς Ἐκκλησίας κατέπεσεν!

– Ποῖος, Πάτερ; ἠρώτησαν με αγωνίαν οἱ μαθηταί.

– Ἐκεῖνος ὁ νέος Μοναχὸς πηγαίνετε ὅμως ἕως ἐκεῖ, διὰ νὰ ἰδῆτε. Πράγματι μετέβησαν οἱ μαθηταὶ καὶ εὗρον τὸν Μοναχὸν αὐτὸν νὰ ἔχῃ πέσει ἐπάνω εἰς τὸ ψαθὶ καὶ νὰ κλαίῃ διὰ τὴν ἀμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν..

Ἀνασηκώσας δὲ τοὺς δακρυσμένους ὀφθαλμοὺς τοῦ καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἀββᾶ Αντωνίου, λέγει πρὸς αὐτοὺς με φωνὴν διακαπτομένην ἀπὸ λυγμούς, – Πατέρες μου, ἡμάρτησα εἶπατε ὅμως εἰς τὸν Ἅγιον Γέροντα νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεόν νὰ μου χαρίσῃ δέκα

ημέρας και ελπίζω, ότι η εύσπλαγχνία του Θεού θα με βοηθήση εις το διάστημα αυτό να επανορθωθώ, ώστε να έχω ομολογίαν κατά την ώραν της κρίσεως.

Αφού ανεχώρησαν οι αδελφοί, εις διάστημα πέντε ημερών απέθανεν.

3. Ο Αββάς Βησσαρίων είπεν, ότι όταν, λόγω της μετανοίας, αύτοταπεινούμεθα και συντριβόμεθα, πρέπει να προσέχωμεν, μήπως εισέλθη κρυφίως εις την ψυχήν μας μία ξένη χαρά, όχι πνευματική, και αμέσως καυχηθώμεν διά την δήθεν πνευματικής μας κατάστασιν και αφήσωμεν ελευθέραν και αφρούρητον την καρδίαν μας, οπότεν ασφαλώς θα περιπέσωμεν εις πόλεμον.

Πολλές φορές ο Θεός, λαμβάνων υπ' όψιν την ασθένειάν μας, κάμνει συγκατάβασιν και μάς εύσπλαγχνίζεται απομακρύνων από ημάς τον Σατανάν. Εάν όμως ήμεις παύσωμεν να φοβούμεθα τον Σατανάν και τάς παγίδας του και δεν προσέχωμεν πλέον όσον πρέπει, τότε αμέσως περιπίπτομεν πάλιν εις πειρασμούς και βασανιζόμεθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ι'

(Να διορθωνόμαστε και να καλυτερεύουμε)

Ὅτι δεῖ ἑαυτοὺς ἀνακρίνειν καὶ τὰ μὲν σφάλματα διορθοῦσθαι, τὰ δὲ καλὰ ἔπαυξάνειν.

Πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν μετὰ προσοχῆς τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὥστε νὰ διορθώνωμεν τὰ σφάλματα καὶ νὰ πολλαπλασιάζωμεν τὰ καλὰ.

Α'. Εν τω βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ Μακαρία Συγκλητική: ὅτι οἶδα τινὰ κατ' ἀρετὴν βιούντα, ὅστις καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ ἐπετήρει τῶν λογισμῶν τὰς προσβολὰς, καὶ ἐμέτρει σημειούμενος, ποῖος πρῶτος, ποῖος δεύτερος, καὶ ἕκαστον αὐτῶν πόσον χρόνον κατεῖχε, καὶ εἰ ὑστέρησεν ἢ προέφθασεν ὑπὲρ τὴν παρελθοῦσαν ἡμέραν, καὶ ἐντεῦθεν ἀκριβῶς διεγίνωσκε τὴν τὸ τοῦ Θεοῦ χάριν, καὶ τὴν οἰκείαν καρτερίαν καὶ προκοπὴν, καὶ τὴν τοῦ ἐχθροῦ καθαίρεσιν.

2. Δέον οὖν καὶ ἡμᾶς τοὺς τοιούτους ὑποδεξαμένους κανόνας φυλάττειν εἰ γὰρ οἱ τὰς προσκαίρους πραγματευόμενοι καθ' ἑκάστην τὰ ἑαυτῶν ἀνασκοποῦσι, καὶ πρὸς μὲν τὰ πλείονα καὶ τὰ κέρδη χαίρουσι, πρὸς δὲ τὰς ζημίας λυποῦνται, πολὺ μᾶλλον ἡμᾶς προσήκει τὸ ἄγρυπνεῖν τὸν ἀληθινὸν θησαυρὸν ἐμπορευομένους, καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἀγαθῶν ἐφίεσθαι, εἰ δὲ καὶ μικρὰ κλοπὴ τις τοῦ ἐχθροῦ ἀναφανῇ βαρέως μὲν φέρειν καὶ τὴν βλάβην ἔναπο: κλαίεσθαι' οὐ μὴν καὶ ἀπογινώσκειν ἑαυτῶν καὶ πάντα δίπτειν διὰ τὸ ἐν παταῖσμα.

3. Ἔχεις τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα πρόβατα, ζήτηί τὸ ἀπολωλὸς μὴ πτοηθῆς διὰ τὸ ἓν, καὶ ἀποφύγης τὸν Δεσπότην, ἵνα μὴ ὁ αἰμοβόρος διάβολος πασάν σου τὴν ἀγέλην τῶν πράξεων αἰχμαλωτίσας ἀπολέσῃ, ἔρημον εὐρῶν τῆς σκέπης τοῦ Δεσπότη, Μὴ οὖν λιποτακτικῆς διὰ τὸ ἓν' ἀγαθὸς ἔστιν ὁ Δεσπότης, δέχεται σὲ δσάκις ἂν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέψῃς καὶ σπούδασον διὰ μετανοίας γνησίας κακεῖνο ἀνακαλέσασθαι.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ανέφερε κάποτε το εξής περιστατικόν:

«Γνωρίζω ἓνα δούλον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ζῇ ἐναρέτως: αὐτὸς παραμένων ἐγκλειστος εἰς τὸ κελλίον τοῦ παρηκολούθει μετὰ προσοχῆς τὰς ἐπιθέσεις των λογισμῶν καὶ υπελόγιζε ποῖος λογισμὸς ἐπετέθη πρῶτος, ποῖος δεύτερος, πόσον χρόνον παρετάθη ἢ προσβολή, καὶ, τέλος, εἴαν ἡ ἐπιθεσις υπήρξεν ἰσχυροτέρα ἀπὸ τὴν προηγουμένην ἡμέραν. Ἀπὸ τὴν ἐρευναν αὐτὴν ἐβγαζε με ἀκρίβειαν τὸ συμπέρασμα διὰ τὴν βοήθειαν τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν ἰδικὴν τοῦ καρτερικότητα καὶ πρόοδον καὶ τὴν συντριβὴν τοῦ ἐχθροῦ.

2. Πρέπει καὶ ἡμεῖς, συνέχισεν ἡ Μακαρία Συγκλητική, νὰ μάθωμεν τοὺς κανόνας αὐτοὺς διὰ νὰ τοὺς εφαρμόζωμεν. Διότι εἴαν οἱ ἀσχολούμενοι με προσκαίρους καὶ ματαίας υποθέσεις κάθε ἡμέραν ἐξετάζουν προσεκτικῶς αὐτές καὶ ευχαριστοῦνται ὡσάκις διαπιστώνουν προόδους καὶ κέρδη, ἀπ' ἐναντίας δε λυποῦνται διὰ τὰς ζημίας, πόσον μᾶλλον ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς νὰ ἐπαγρυπνώμεν, ἐφ' ὅσον ἐμπορευόμεθα πραγματικὸν θησαυρὸν, ὅπως εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας; Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀσχολούμεθα με τὸν

υπολογισμόν αυτόν, να επιθυμώμεν την απόκτησιν περισσοτέρων πνευματικών αγαθών, ἀρετών, και εάν ο εχθρός, εξ αμελείας μας, υποκλέψῃ κάτι ἀπὸ τα πνευματικά αὐτά αγαθά, να στενοχωρούμεθα διὰ τὴν κλοπὴν αὐτὴν και να θρηνώμεν διὰ τὴν προσγενομένην ζημίαν. Επὶ πλέον δε να κατηγορώμεν με αυστηρότητα τὸν εαυτὸν μας και ὅλα να τα θυσιάζωμεν, προκειμένου να επανορθώνωμεν τὸ ἓνα πταίσμα.

3. Ἐχεις εἰς τὴν διάθεσίν σου τα ἐνεήκοντα ἐννέα πρόβατα πρέπει να ἀναζητήσης και αὐτό, που ἔχει χαθῇ. Μὴ δειλιάσης να επανορθώσης τὸ ἓνα σου πταίσμα και τοιουτοτρόπως μὴ ἀπομακρυνθῇς ἀπὸ τὸν Δεσπότης εἶναι φόβος ὁ αἰμοβόρος διάβολος, ἐκμεταλλευόμενος τὴν ἀμέλειάν σου, να σε αἰχμαλωτίσῃ και τοιουτοτρόπως να χάσης ὅλον τὸν θησαυρὸν τῶν καλῶν σου πράξεων, ὅπως ὁ ποιμὴν, που νικάται ἀπὸ τὸν ὕπνον, κινδυνεύει να χάσῃ ὁλόκληρον τὸ κοπάδι του. Θα τὸ επιτύχῃ δε αὐτό ὁ διάβολος, διότι θα σε εὐρὴ ἐρημον και μακράν ἀπὸ τὴν προστατευτικὴν σκέπην του Δεσπότης.

Μὴ φοβηθῇς λοιπὸν και λιποτακτῇς ἐξ αἰτίας του ἐνός σφάλματος και Δεσπότης εἶναι ἀγαθώς και σε ἀναμένει να σε δεχθῇ φιλοστόργως, ὡς ὁσάκις ἐπιστρέψῃς πρὸς αὐτὸν και ζητήσης μετάνοιαν φρόντισε λοιπὸν να επανορθώσης και τὸ ἓνα παραμικρὸν ἐκεῖνο πταίσμα με εἰλικρινή και βαθεῖαν μετάνοιαν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Αββάς Νισθερώ, ὅτι οφείλει ὁ Μοναχὸς καθ' ἐσπέραν και πρωὶ λόγον ποιεῖσθαι ἐν εαυτῷ, και λέγειν· τί ὧν θέλει ὁ Θεὸς ἐποίησα, και τί ὧν θέλει ὁ Θεὸς οὐκ ἐποίησα ; και οὕτω διανύειν αὐτοῦ τὴν ζωὴν.

2. Ἡρώτησεν ὁ Αββάς Μωϋσῆς τὸν Αββάν Σιλουανόν, λέγων· δύναται ἄνθρωπος καθ' ἡμέραν βάλλειν ἀρχῶν και εἶπεν ὁ γέρων· εἴαν ἔστιν ἐργάτης, δύναται και καθ' ὥραν βάλλειν ἀρχήν.

3. Εἶπε γέρων· εἰς ἐπιλάβῃ ἀσκήσεως και χαυνωθῆς, πάλιν ἐπιχείρησον, και μὴ παύσῃ ἕως θανάτου τούτου ποιῶν ὅπου γὰρ φθασθῇ ἄνθρωπος, ἐκεῖ υπάγει, εἴτε εἰς ἀμέλειαν, εἴτε εἰς ἐγκράτειαν· ἐρεῦνα οὖν σεαυτὸν καθ' ἐκάστην ἡμέραν και ἐβδομάδα, και μήνα, και ἐνιαυτὸν, εἰ προέκοψας εἰς ἡσυχίαν, εἰς νηστείαν, εἰς τροσευχήν, πλέον δε πάντων, εἰς ταπεινώσιν· αὕτη γάρ ἐστίν ἡ ἀληθὴς προκοπὴ τῆς ψυχῆς, ἓνα καθ' ἡμέραν ταπεινοτέραν ἑαυτὴν λογίζεται, ἐνθυμουμένη τα σφάλματα, ἅπερ διηνεκῶς πταίει, και ηγείται πάντα ἄνθρωπον βελτίονα εαυτῆς χωρὶς γάρ τούτου τοῦ λογισμοῦ ὁ ἄνθρωπος κἀν σημεῖα ποιήσῃ, κἀν νεκροῦς ἀναστήσῃ, μακράν εὐρίσκεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

4. Ἐλεγεν ὁ Αββάς Βενιαμίν, τὴν βασιλικὴν ὁδὸν πορεύεσθε, και τα μίλια μετρεῖτε, και οὐκ ὀλιγορεῖτε.

Ἑρμηνεία

Ὁ ΑΒΒΑΣ Νισθερω ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι ὁ Μοναχὸς πρέπει κάθε πρωὶ και κάθε βράδυ να ἐξετάζῃ μετὰ προσοχῆς τὸν εαυτὸν του, και να λέγῃ· «Τι ἔκαμα ἀπὸ αὐτά, που θέλει ὁ Θεός και, ἀπεναντίας, τί δεν ἔκαμα ἀπὸ αὐτά που θέλει ὁ Θεός;» Με τὴν αυτοεξέτασιν δε και τὸν αυτοέλεγχον αὐτὸν να περνά ἡ ζωὴ του.

2 Ὁ Αββάς Μωϋσῆς ἠρώτησε τὸν Αββάν Σιλουανόν:

- Αββά, είναι δυνατόν ο άνθρωπος να αρχίζει και πάλιν κάθε ημέραν να βάζη πνευματικής αρχήν;

- Εάν είναι πραγματικός εργάτης, όχι μόνον από κάθε ημέραν, αλλά και από κάθε ώραν επιβάλλεται να αρχίζει το έργον της πνευματικής του οικοδομής, χωρίς να απογοητεύεται από την αντίδρασιν του διαβόλου.

3. Ένας Άγιος Γέρων είπε την εξής πολύτιμος συμβουλήν:

«Εάν αρχίσης, αγαπητέ, το έργον της ασκήσεως και αμέσως περιπέσης εις κατάπτωσιν και νωθρότητα, πρόσεξε μη παραμείνης επί πολύ προσπάθησε και πάλιν να βάλης νέας αρχήν και μη αποκάμης να καταβάλλης προσπάθειάς μέχρι να αποθάνης, διότι από τον βαθμόν και την έντασιν της προσπάθειάς σου εξαρτάται και η πνευματική σου προκοπή. Μετριωτάτη και ασθενής προσπάθεια οδηγεί εις αμέλειαν, ενώ εντατική προσπάθεια εξασφαλίζει εις τον άνθρωπον την εγκράτειαν.

Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον να ερευνάς τον εαυτόν σου κάθε ημέραν, κάθε εβδομάδα, κάθε μήνα, κάθε χρόνον, εάν προώδευσες εις την πνευματικήν ήσυχίαν, εις την νηστείαν, την προσευχής και τα λοιπά έργα της ασκήσεως. Περισσότερον όμως όλων να εξετάζης εάν επέτυχες εις τον αγώνα της ταπεινώσεως, διότι η πραγματική προκοπή της ψυχής παρατηρείται, εφ' όσον καθ' εκάστην ημέραν θεωρείται αύτη ταπεινότερα, σκεπτομένη τα σφάλματα, εις τα οποία διαρκώς περιπίπτει και νομίζουσα, ως εκ τούτου, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι καλύτεροι από αυτήν.

Χωρίς αυτήν την σκέψιν ο άνθρωπος, και εάν ακόμη κάμη θαύματα, και εάν ακόμη αναστήση νεκρούς, ευρίσκεται μακράν του Θεού.

4. Ο Αββάς Βενιαμίν έλεγε να βαδίζετε την βασιλικήν οδόν και να υπολογίζετε τα μίλια, που διανύετε (δηλαδή να ερευνάτε την πρόοδόν σας) και τότε ασφαλώς θα αποφύγετε την αμέλειαν.

Γ'. Του Αγίου Ησαΐου

ΔΙΑΛΟΓΙΖΟΥ καθ' εκάστην ἔν τισιν ἑπταισας, καὶ ἐὰν εὕξῃ ὑπὲρ αὐτῶν, ὁ Θεὸς σοὶ αὐτα συγχωρεῖ ἀνάκρινε σεαυτὸν ἐνταύθα ἀεὶ, τί ὕστερεῖς, καὶ ὁ κοπιάσεις ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀνάγκης τοῦ θανάτου· ἐτοίμαζε σεαυτὸν ἀπαντῆσαι τῷ Θεῷ, καὶ ποιήσεις τὸ θέλημα αὐτοῦ ἔρευνα σὲ αὐτὸν καθ' ἡμέραν ποῖον πάθος ἐνίκησας, καὶ μὴ πιστεύσης σεαυτῷ τὸ γὰρ ἔλεος καὶ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἔστιν.

2. Ἐγειρόμενος καθ' εκάστην, μνημόνευε, ὅτι λόγον δώσεις τῷ Θεῷ περὶ παντὸς ἔργου καὶ λόγου καὶ διανοήματος, καὶ οὐχ ἁμαρτήσεις εἰς αὐτόν, ἀλλ' καὶ φόβος αὐτοῦ παροικήσει σοί.

Ερμηνεία

ΝΑ σκέπτεσαι καθ' εκάστην εἰς ποια ζητήματα ἑπταισες και εάν παρακαλέσης με συντριβήν τον Θεόν διά τα σφάλματα αυτά, ασφαλώς ο Θεός θα σου τα συγχωρήση. Να ανακρίνης πάντοτε τον εαυτόν σου, εφ' όσον ζης, διά να ανακαλύπτῃς εἰς τί ὕστερεῖς ασφαλώς τότε δεν θα δοκιμάσης κατά την στιγμήν τού θανάτου την φρικτην αγωνίαν του φόβου εξ αιτίας των σφαλμάτων σου. Να είσαι πάντοτε έτοιμος διά την συνάντησιν του

Θεού και τότε προθύμως θα εκτελέσης το θέλημά του. Εξέταζε μετά προσοχής καθ' εκάστην ημέραν ποίον πάθος ηδυνήθης να νικήσης και ποτέ να μη εμπιστευθής εις τον εαυτόν σου, ότι δήθεν με τις δυνάμεις σου κατώρθωσες κάτι διότι ο Θεός σε ηλέησε και σου έδωσε την δύναμιν να νικήσης.

2. Οσάκις, καθ' εκάστην, εγείρεσαι εκ της κλίνης σου, να ενθυμήσαι, ότι θα δώσης λόγον εις τον Θεόν διά κάθε σου πράξιν, διά κάθε σου λόγον, αλλά και διά κάθε σου σκέψιν ακόμη τότε δεν θα αμαρτησης ενώπιον του Θεού, αλλ' ο φόβος του Θεού θα συγκατοική πάντοτε μετά σου.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, έμποροι έσμεν πνευματικοί, και έοικαμεν τοις βιοτικοις έμποροις, οίτινες καθ' εκάστην ήμέραν ψηφίζουσι τò κέρδος και την ζημίαν, και έαν εύρωσιν έαυτούς ζημιωθέντας, σπουδάζουσι και μεριμνωσι πώς ανασώσωσι την ζημίαν.

2. Ούτω και σύ, αγαπητέ, έν εκάστη ήμέρα, καθ' έσπέραν και πρωί, ακριβώς κατανόει την σήν έμποριαν, και έν μέν τη έσπερα εισερχόμενος εις την καρδίαν σου λογίζου και λέγε έν έαυτῷ" άρα μή έν τινι παρώξυνα τόν Θεόν; μή λόγον έλάλησα άργαν; ή ήδιαφορησα ή παρῶ ξυνα τόν άδελφός μου, ή κατελάλησα τινός; άρα με τò στόμα μου έψαλλεν, ή δέ διάνοιά μου έφантаζετό τα τοῦ κόσμου; μή έπήλθε μοι έπιθυμία σαρκός, και ήδέως αύτην έδεξάμην; μή ήττήθην εις τās γηίνας φροντίδας ὅλως άποστᾶς τής τοῦ Θεοῦ μνήμης;

3. Ταῦτα και τὰ τούτοις ὅμοια λογίζου καθ' έαυτόν, και ει εύρης έν τινι τούτων ζημιωθέντα, σπούδασαν την ζημίαν ανασώσασθαι" στέναξον τέ και κλαῦσον δεόμενος τοῦ Θεοῦ ίνα μή πάλιν εις ταῦτα ζημιωθής έν δέ τη πρώτα ταῦτα έν σεαυτῷ μελέτα, και λέγε" πώς άρα παρήλθον την νύκτα ταύτην, έκερδησα τί έν αύτη ή έζημιωθην, έργηγόρησεν ὁ νοῦς μετά τοῦ σώματος; έδάκρυσαν οί ὀφθαλμοί μου; μή κατηνέχθην ύπνω έν τη γονυκλισίᾳ; μή προσέβαλον μοι πονηροί λογισμοί και οὐκ εύθέως τούτους άνεστρεψάμην, αλλ' ήδέως αύτούς εμελέτησα;

4. Ούτως οὖν αναψηλαφῶν έαυτόν, ει έν τινι τούτων ήττήθης, άγώνισαι την ήτταν ανακαλέσασθαι, και στήσον φύλακα έν τη καρδίᾳ σου ένα μή τò αύτò πα λιν πάθης" έάν σίτης μεϊ μεριμνᾶς, σφάζεις την σεαυτοῦ έμπορίαν, έν τοις τῶν οὐρανῶν ταμείοις άσφαλῶς ταύτην άποτιθέμενος,

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ μου, είμεθα έμποροι πνευματικοί. Ομοιάζομεν δε με τους εμπόρους της παρούσης ζωής, οι οποίοι κάθε ήμέραν υπολογίζουν το κέρδος και την ζημίαν· οσάκις δε κατά τον υπολογισμόν αυτόν διαπιστώσουν, ότι έζημιώθησαν, σκέπτονται και φροντίζουν πώς θα επανορθώσουν την ζημίαν.

2. Τοιουτοτρόπως πρέπει και σύ, αγαπητέ μου, να ενεργής καθ' εκάστην ήμέραν, πρωί και βράδυ, να υπολογίξης επακριβώς την εμπορικήν σου δραστηριότητα. Το βράδυ, κατά μίαν κατανυκτικήν αυτοσυγκέντρωσιν και περισυλλογήν, να σκέπτεσαι και να συνομιλής είλικρινώς με τον εαυτόν σου λέγων· άραγε μήπως εις καμμίαν περίπτωσιν παρώξυνα τον Θεόν; μήπως περιέπεσα εις αργολογίαν; μήπως δεν επέδειξα ενδιαφέρον διά το

πνευματικόν συμφέρον του αδελφού μου ή τον παρώξυνα; μήπως έκακολόγησα κανένα; Αραγε, όταν τα χείλη μου έψαλλον ύμνους προς τον Θεόν, μήπως η διάνοιά μου έφαντάζετο τάς κοσμικές ματαιότητες; Μήπως με ηνώχλησε σαρκική επιθυμία, και ευχαρίστως εδέχθην την ενόχλησιν αυτήν; Μήπως αι σωματικαι φροντίδες με απερρόφησαν και εγκατέλειψα τελείως την μνήμην του Θεού;

3. Αυτά και τα παρόμοια με αυτά να σκέπτεσαι κατά την εσπερινην περισυλλογής και εάν ανακαλύψης, ότι εις ένα σημείον από αυτά εξημιώθης, φρόντισε να επανορθώσης την ζημίαν. Στέναξε και κλάυσε παρακαλών επιμόνως τον Θεόν να σε βοηθήση, ώστε να μη ζημιωθής και πάλι εις τα ίδια πράγματα

Όταν δε επέλθη ή πρωία, αφού αυτοσυγκεντρωθής, τα εξής να σκέπτεσαι και να λέγης: Πώς, άραγε, επέρασα την νύκτα αυτήν; Εκέρδισα κατ' αυτήν τίποτε ή εξημιώθην; Ηγρύπνησε και ο νούς μου μαζί με το σώμα; Είχον πνευματικά δάκρυα; Μήπως απεκοιμήθην κατά την γονυκλισίαν; Μήπως εδέχθην την προσβολήν πονηρών λογισμών και δεν έσπευσα αμέσως να τους αποκρούσω, αλλά τους εξήτασα φιληδόνως;

4. Τοιουτοτρόπως λοιπόν ερευνών μετά προσοχής τον εαυτόν σου, εάν διαπιστώσης, ότι ένικήθης κάπου, να αγωνισθής να επανορθώσης την ήτταν αυτήν και να εγκαταστήσης φρουρόν εις την καρδίαν σου, διά να μη πάθης πάλιν τα ίδια. Εάν τοιουτοτρόπως πάντοτε φροντίζης, διασώζεις το πνευματικόν σου εμπόρευμα διασφαλίζων αυτό εις τα ταμεία του ουρανού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΑ'

(Η παράβαση μικρῶν εντολῶν εἶναι επικύνδυνη)

Ὅτι τῷ πιστῷ οὐκ ἀκίνδυνον καὶ ἡ μιᾶς ἐντολῆς παράβασις, ὡς λαθόντι δύναμιν τῆς ἐργασίας πασῶν καὶ ταύτας ἀπαιτουμένων, καὶ ἡ μικρὰ κακία καταβλάπτει τὰ μέγιστα.

Διὰ τὸν πιστὸν εἶναι ἐπικίνδυνος ἡ παράβασις καὶ μιᾶς ἔστω ἐντολῆς, ἐπειδὴ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν δύναμιν νὰ τὰς ἐκτελῇ ὅλας· ἐπίσης καὶ ἡ μικρὰ κακία βλάπτει πάρα πολὺ.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Μέγας Παχώμιος τοὺς ἑαυτοῦ μαθηταῖς" εἶπατε μοί, ἀδελφοί, ἐὰν ἡ οἴκῃα ἔχουσα μονὰς ἑκατὸν διαφέρουσα τὸ οἰκοδεσπότη, ἀγοράσῃ δὲ ἄλλος παρ' αὐτοῦ μίαν, τὴν ἐνδοτέραν, μὴ κωλύεται εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἴδιον καταγῶγιον; οὕτω καὶ ὁ πιστός, ἐὰν ἡ ἔχων πάντας τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος, τῇ δὲ οἰκείᾳ ἀμελείᾳ καὶ ἐπιβουλῇ τοῦ ἐχθροῦ ἀλλοτριωθῇ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν, δόλω τὴν ἀρετὴν ἀποδόμενος, οὐκ. ἔσται ἀσθενὴς ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ὁ ἔκων ἐξεχώρησεν;

2. Ἐὰν γὰρ μὴ νήψας διαναστῇ τῇ ψυχῇ καὶ ἑαυτὸν ἀσφαλιστῇ, διὰ τῆς μικρῆς ταύτης τοῦ ἐχθροῦ παρεισδύσεως, πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἄρε τὴν προσάπολλυσιν, ὡς πὲρ οἱ ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς ἀντιπάλους φραζάμενοι, καὶ δι' ἐνὸς γυμνωθέντος μέρους καιρίαν τὴν πληγὴν δραζάμενοι, καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ζῆν κινδυνεύσαντες δεῖ οὖν ἕκαστον ἡμῶν ἀσφαλίζεσθαι ἑαυτόν, καὶ πάσαις ταῖς ἄρεταις καλλωπίζειν· οἱ μικρὰ γὰρ ζημία τῷ τὴν μικρὰν ἀρετὴν παραβλέψαντι.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς του: Εἴαν ὑπάρχῃ κάπου μία οἰκία ἔχουσα ἑκατὸν διαμερίσματα, ἡ οποία εἶναι πολὺ χρήσιμος καὶ ἀπαραίτητος εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, κάποιος δε ἄλλος ἀγοράσῃ ἀπὸ τὸν ιδιοκτῆτην αὐτόν το ἐνδότερον διαμέρισμα, μήπως τάχα ὁ ἀγοραστής αὐτός θα ἐμποδίζεται νὰ εἰσέρχεται ἀνά πάσαν στιγμὴν εἰς τὸ διαμέρισμά του διερχόμενος διὰ τῆς οἰκίας του ιδιοκτῆτου, ἐφ' ὅσον ἐξηγόρασε παρ' αὐτοῦ τὸ δικαίωμα τούτο; Με τὸν οἰκοδεσπότην αὐτόν ὁμοιάζει καὶ ὁ πιστός, ὁ οποίος ἡξιώθη νὰ ἔχῃ ὅλους τοὺς καρποὺς τοῦ Αγίου Πνεύματος ἐὰν ὅμως, ἐξ αἰτίας τῆς προσωπικῆς του ἀμελείας καὶ τῆς ἐχθρικής ἐπιβουλῆς του διαβόλου, χάσῃ ἓνα ἐξ αὐτῶν τῶν πολυτίμων καρπῶν εξαπατηθεὶς δολίως ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἀρετὴν, τὴν ὁποίαν εἰργάζετο, δὲν θα ἐξασθενήσῃ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον με τὴν θέλησίν του παρεχώρησεν εἰς τὸν διάβολον;

2. Εἴαν λοιπόν ὁ ἄνθρωπος αὐτός δὲν ἀποτινάξῃ τὴν ἀμέλειαν τῆς ψυχῆς του καὶ δὲν εξαγαστῇ ἀπὸ τὸν επικίνδυνον ὕπνον τῆς ἀδιαφορίας, διασφαλίζων τὸν ἑαυτόν του με ἐπαγρύπνησιν καὶ προσοχήν, ἀσφαλῶς θα χάσῃ καὶ τὰς υπολοίπους αὐτοῦ ἀρετάς, ἐξ ἀφορμῆς τῆς μικρᾶς αὐτῆς διεισδύσεως τοῦ διαβόλου εἰς τὴν ψυχὴν του. "Ἀς παραδειγματισθῶμεν ἀπὸ τὴν μάχην οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐνισχύουν τὰς ἐναντι τῶν ἀντιπάλων

των φρουράς: όταν ὁμως σημειωθῇ ἓνα ελάχιστον ρηγμα εἰς τὴν παράταξιν, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ δεχθὺν ἀποφασιστικὸν κτύπημα καὶ νὰ διακινδυνεύσουν σοβαρῶς καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν των. Πρέπει λοιπὸν ἕκαστος ἐξ ἡμῶν νὰ περιφρουρῇ τὸν εαυτὸν του, ὥστε νὰ εἶναι ἀσφαλὴς καὶ νὰ καλλιεργῇ ὅλας τὰς ἀρετὰς μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος. Εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος παραβλέπει καὶ τὴν ελάχιστην ἀρετὴν, ἡ ζημία θὰ εἶναι μεγάλη.

Β'. Ἐν τῷ Γερωντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τίς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· δύναται ἄνθρωπος πεποιθέναι ἐπὶ τῇ μιᾷ πράξει ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρον· ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἐγὼ θέλω τὸν ἄνθρωπον μεταλαβεῖν τί μικρὸν ἐκ πασῶν των ἀρετῶν, καὶ μὴ μιᾶς διηνεκῶς ἔχεσθαι.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφός υπέβαλεν εἰς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

– Δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν εαυτὸν του, ὅταν ἐκτελέσῃ ἐπιτυχῶς μίαν μόνον ἀρετὴν;

– Πρόσεξε τι εἶπεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός-ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν:-έλεγε λοιπὸν ὁ "Ἅγιος αὐτοῦ Ἀσκητής, ὅτι προτιμᾷ ὁ ἄνθρωπος νὰ μετέχῃ ὀλίγον ὅλων των ἀρετῶν, παρά νὰ φροντίζῃ διαρκῶς διὰ μίαν καὶ νὰ ἀμελῇ διὰ τὰς υπολοίπους.

Γ'. Τοῦ Ἀγίου Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΟΙ, ὀφειλέται ἐσμεν πάντες ἐπιτελέσαι πάσας τὰς ἀρετὰς, κατὰ τὴν δύναμιν ἡμῶν, ὁ μικρὸς κατὰ τὴν μικρότητα, καὶ ὁ μέγας κατὰ τὴν μεγαλειότητα αὐτοῦ καὶ γὰρ οἱ βάλλοντες τὰ δῶρα αὐτῶν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ πλούσιοι ἦσαν" ἀλλ' ἐχάρη μᾶλλον κατὰ τῆς πενιχρᾶς χήρας διὰ τὰ δύο αὐτῆς λεπτὰ καὶ πάντων Κύριος" εἷς γὰρ τὴν προαίρεσιν ἡμῶν προσέχει ὁ Θεός, καὶ κατ' αὐτὴν δέχεται καὶ τὰ παρ' ἡμῶν γινόμενα' οὐαὶ οὖν τῇ ψυχῇ τῇ μὴ βουλομένη φυγεῖν ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας, ὅτι πολλὰς ἔχει θλίψεις ἐκ τῶν φθονούντων καὶ συναντώντων αὐτήν.

2. "Ὅτε γὰρ ἦν ὁ λαὸς ἐν Αἰγύπτῳ, ἦσθιον καὶ ἐπινον ἐν εὐθηνίᾳ, πλὴν δουλεύοντες τὸ Φαραὼ καὶ ὅτε ἀπέστειλεν αὐτοῖς ὁ Κύριος βοήθειαν, τουτέστι τὸν Μωϋσὴν ὅπως λυτρώσεται αὐτοὺς ἐκ τοῦ Φαραῶ, τότε κατεπονήθησαν καὶ ἔθλιβησαν, καὶ ἐν πάσαις ταῖς πληγαῖς αἷς ἐπήγαγε Κύριος τῷ Φαραῶ, οὐκ ἔθαρδησε Μωϋσῆς ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν, ἕως οὐ γέγονε καιρὸς, καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτὸν" ἔτι μίαν πληγὴν ἐπάξω τῷ Φαραῶ, καὶ ἔρεις αὐτῷ, ἀπολυσον τὸν λαόν μου ἔπει πατάξω τὸν πρωτότοκόν σου τότε λοιπὸν ἔθαβοησε Μωϋσῆς, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς λάλησον λάθρα εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ μου, καὶ αἰτήσῃ ἕκαστος ἄνθρωπος τὸν πλησίον, καὶ γυνὴ τὴν γείτονα σκεύη χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ καὶ ἱματισμόν, καὶ ἐπίθετε τοῖς τραχήλοις τῶν τέκνων ἡμῶν, καὶ σκυλεύσατε τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἐξ αὐτῶν τινὰ ἠναλωσαν, ἕως ἐποίησαν τὴν σκηνήν.

3. Λέγουσι δὲ οἱ γέροντες τὰ σκεύη, καὶ τὸν ἱματισμόν, τὰς αἰσθήσεις εἶναι, αἱ δουλεύουσι τῇ ἔχθρᾳ ἐὰν οὖν μὴ ἀποστήσῃ ταύτας τελείως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ἔχθρας νὰ καρποφορήσωσι τῷ Θεῷ, ἡ σκέπη τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται ἐπ' αὐτὸν καὶ ἡ

νεφέλη δὲ ἐν τῇ σκηνῇ οὐκ ἐπεσκίασεν ἔτι ἔλαττουμένη, ἀλλὰ τελειωθείση ἐπεσκίασεν ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ Ναοῦ οἰκοδομημένου, ἐν ᾧ τί ἔλειπεν οὐκ ἐπεσκίασεν ἡ νεφέλη, ὅτε δὲ ἐτελειώθη καὶ εἰσηνέχθη τὰ αἵματα καὶ τὰ στέατα τῶν ὀλοκαυτωμάτων, καὶ ὥσφρανθή της εὐωδίας ὁ Θεός, τότε ἐπεσκίασε τὸν οἶκον ἡ νεφέλη" δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι ἐὰν μὴ ἀγαπήσῃ ἄνθρωπος τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης της ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ ἐξ ὅλης της διανοίας καὶ προσκολληθῇ αὐτῷ ἐξ ὅλης της καρδίας, ἡ σκέπη τῆς ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔρχεται ἐπ' αὐτόν.

4. "Ὡς πὲρ γὰρ πλοῖον παρὰ τί ὄν της χρείας αὐτοῦ οὐ δύναται πλεύσαι, οὕτως ἀδύνατον τὴν ψυχὴν περᾶσαι τὰ κύματα τῶν παθῶν, ἔχουν σὰν παρὰ τί τῶν ἀρετῶν καὶ ὡς πὲρ στρατιώτης ἐξερχόμενος πολεμῆσαι τοὺς ἐχθροὺς του βασιλέως, οὐ δύναται ἀντιστηναι αὐτοῖς, ἔχων παρὰ τί της πανοπλίας, οὕτως ἀδύνατον Μοναχὸν ἀντιστῆναι τοῖς πάθεσιν ἔχοντα παρὰ τί τῶν ἀρετῶν καὶ ὡς πὲρ πόλις τετεῖ: χισμένη ἔχουσα μικρὸν τί τοῦ τείχους κατεστραμμένον, εὐάλωτός ἐστι τοῖς ἐχθροῖς κὰν οἱ φύλακες παρὰ τὰς θύρας εἴσιν, ἀλλ' οὐ δύναται κωλύσαι τοὺς πολεμίους του μὴ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ οἰκοδομηθῇ τὸ κατεστραμμένον, οὕτως ἀδύνατον τῷ ἀσκητῇ Μοναχᾷ ἀντιστηναι τοῖς ἐχθροῖς κατακυριευομένῳ ὑπὸ πάθους.

5. Οὐκ ἐγὼ ταῦτα λέγω, ἀλλ' ἡ θεία Γραφὴ γέγραπται γὰρ ἐν τῇ Γενέσει" εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Νῶε σὲ μόνον εἶδον δίκαιον ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ τέλειον πάλιν εἶπε τῷ Ἀβραάμ γεγοῦ ἄμεμπτος ἐναντίον μου, καὶ διαθήσομαι σοὶ διαθήκης κὴν αἰώνιον" το αὐτὸ δὲ καὶ περὶ τοῦ Ἰὼβ ἐμαρτύρησε καὶ Ἰσαὰκ δὲ εὐλογων "Ἰακώβ τὸν ὑπὸν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός μου ἐνισχύσαι σε, ἕως οὐ δυνηθῇς ἅπαν το θέλημα αὐτοῦ ποιῆσαι.

6. Ὁ δὲ Ἐκκλησιαστῆς διδάσκων ἡμᾶς ὅτι ἐλάχιστον πάθος ἀφανίζει πᾶσαν τὴν δύναμιν τῶν ἀρετῶν, λέγει μυῖαι θανούσαι, σαπριοῦσι σκευασίαν ἐλαίου" γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ' ἐν ἡ ἡμέρα πλανηθῇ καὶ δίκαιος ἀπὸ της δικαιοσύνης αὐτοῦ, οὐ μὴ μνησθῶ" καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει μικρὰ ζύμη ὅλον το φύραμα ζυμοῖ" δ δὲ Ἰακώβος φησιν, ὅτι ἐὰν φυλάξῃ τις ὅλον τὸν νόμον, πταίση δὲ ἐν ἐνί, γέγονε πάντων ἔνοχος.

7. Εἰ δὲ καὶ ἐξ ἱστοριῶν θέλαμεν τοῦτο μαθεῖν, ἐνθυμηθῶμεν τοῦ "Ἀχαρ, ὃς διὰ τοῦ κλέψαι ἐκ τοῦ ἀναθέματος της Ἰεριχῶ, της τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐγύμνωσε πάντα τὸν λαόν, καὶ οὐκ ἠδυνατο ἔτι ὁ Ἰσραὴλ ἀντιστῆναι τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ, οὐδὲ ἐξελθεῖν εἰς παράταξιν, ἕως οὐ περιάρη τὸν Ἀχαρ. Βλέπομεν δὲ καὶ τὸν Σαοῦλ ἐκπεσόντα της βασιλείας διὰ τὸ λαβεῖν ἀνάθεμα ἐκ τοῦ Ἀμαλῆ καὶ διὰ τὸ ἀγνόημα δὲ τοῦ Ἰωνάθαν, ᾧ ἀγνοῶν ἐποίησε παραβὰς τὸν ὅρκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, οὐκ εἴσηκουσεν ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

8. Καὶ Ἀνανίας δὲ καὶ Σαπφείρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ λαβόντες ἐν ἐκ της τιμῆς τοῦ χωρίου καὶ ἀψευδάμενοι ἐπεσον παρὰ χρῆμα παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων καὶ ἐξέψυξαν καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ τοιαῦτα δύναται τις παραστῆσαι περὶ τούτου, ἐκ τὲ της Παλαιᾶς καὶ της Νέας Γραφῆς" ἀλλὰ τὸ εὐγνώμονι ἀρκούσι ταῦτα. Τοῦτο δὲ γνωστὸν ἔστω, ὅτι ἀδύνατόν των ἀνθρώπων ποιοῦντι κακά, ποιῆσαι καλὰ δυνατόν δὲ τῷ ἀνθρώπων πονηρὰ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀγαθοῦ ποιῆσαι, ἁμαρτάνων οὐ μετανοεῖ' εἰ ἀληθῶς μετενόει, οὐχ ἡμαρτανεν ὁ γὰρ μετανοήσας, οὐκ ἔχει ὥρας Θεοῦ, ἐν αἷς ὀφείλει εὐπραγεῖν, καὶ ὥρας τοῦ διαβόλου, ἐν αἷς δεῖ ἄσωτευσθαι, οὐδὲ καιρὸν εὐσεβείας ἔχει, καὶ πάλιν καιρὸν παρανομίας" οὐ ποτὲ δοῦλος Θεοῦ, καὶ ποτὲ δοῦλος διαβόλου, ἀλλ' αἰεὶ καὶ αὐτὸς ἐστιν.

9. "Ὁ γὰρ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, φησὶν ὁ Κύριος, δοῦλος της ἁμαρτίας ἔστιν, Ὁ δὲ δοῦλος της ἁμαρτίας, Θεῷ δουλεύειν οὐ δύναται ὡς αὐτὸς πάλιν καὶ ἀψευδῆς Κύριος ἐν Εὐαγγελίοις λέγει οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν" τὶς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, φησὶν ὁ

Απόστολος ; ἢ τις κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τὶς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν; τὶς δὲ συγκατάθεσις Ναὼ Θεοῦ, μετὰ εἰδώλων; καθαρίσωμεν ἑαυτούς, φησιν, ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, καὶ τότε ἐπιτελοῦμεν ἀγιωσύνην ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ, ἥτοι πᾶσαν ἀγαθοεργίαν" Ὁ γὰρ τὰ πλεῖστα τῶν ἁμαρτημάτων διαφυγῶν, ὑφ' ἑνὸς δὲ καὶ τοῦ τυχόντος κυριευόμενος, οὐκ ἐλεύθερος ὁ γὰρ τὶς ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται καὶ ὁ ὑπὸ τῶν μικρῶν εὐχερῶς γικώμενος, πλεόν μᾶλλον τοῖς μεγάλους δεδούλωται" ἀδύνατον γὰρ κρατῆσαι τῶν μεγάλων παθῶν, ἐὰν μὴ πρότον νικήσῃ τὰ εὐτελέστερα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ἔχομεν υποχρέωσιν νὰ ἐκτελοῦμεν ὅλας τὰς ἀρετάς, ἀναλόγως τῆς δυνάμεως ἡμῶν: ὁ μικρὸς ὅσον τοῦ ἐπιτρέπει ἡ μικρότης τοῦ καὶ ὁ μέγας χωρὶς υπολογισμόν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς μεγαλειότητός τοῦ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴς τοῦ Κυρίου, ὅσοι ἐρρίπταν τὴν ἐλεημοσύνην τῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον πλούσιοι ὁ Κύριος ὅμως περισσότερον ἐχάρη ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνης τῶν δύο λεπτῶν τῆς πτωχῆς ἐκείνης χήρας. Καὶ τοῦτο διότι ὁ Θεὸς ἐξετάζει μετὰ προσοχὴν τὴν προαίρεσιν ἡμῶν, ἀναλόγως δὲ αὐτῆς χαρακτηρίζει ὡς κακά ἢ ἀγαθὰ καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα πράττομεν.

Αλλοίμονον εἰς τὴν ψυχὴν, που δὲν θέλει νὰ εγκαταλείψῃ ὅλας τὰς ἀμαρτίας, διότι πολλὰς θλίψεις θὰ δοκιμάσῃ ἀπὸ τοὺς φθονοῦντας αὐτήν, τὴν ὥρα που θὰ τοὺς ἀντιμετωπίσῃ κατὰ τὴν πνευματικὴν μάχην.

2. Ὄταν ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰσραὴλ, εὐρίσκετο εἰς Αἴγυπτον, ἐτρώγον καὶ ἐπίνον με ἀφθονίαν, ἦσαν ὅμως δούλοι εἰς τὸν Φαραῶ. Ὄταν ὁ Κύριος ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς βοήθειαν, δηλαδὴ τὸν Μωϋσῆ διὰ νὰ τοὺς λυτρώσῃ, τότε ἤρχισε νὰ τοὺς τυραννῇ ὁ Φαραῶ καὶ νὰ στενοχωροῦνται οἱ Εβραῖοι. Ὁ Μωϋσῆς παρ' ὅλας τὰς πληγὰς, με τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς ἐτιμῶρει τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τὸν Φαραῶ, δὲν ἐξεθαρρεύθη δι' αὐτὴν τὴν ζημίαν, μέχρις ὅτου ἦλθεν ὁ κατάλληλος καιρὸς καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν ὁ Θεός: Ἀκόμῃ μίαν τιμωρίαν (πληγὴν) θὰ καταφέρω ἐναντίον τοῦ Φαραῶ. («Ἐτι μίαν πληγὴν ἐγὼ ἐπάξω ἐπὶ Φαραῶ», "Ἐξοδος ια', 1) καὶ τότε θὰ εἰπῇ εἰς τὸν Φαραῶ: Ἀφῆσε ἐλεύθερον τὸν λαόν μου, διότι θὰ φονεύσω ὅλα τὰ πρωτότοκα τέκνα τοῦ λαοῦ σου" («καὶ τελευτήσῃ πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ Αἰγύπτῳ» "Ἐξοδος ια', 5). Μετὰ τὴν πληροφορίαν αὐτὴν ἔλαβε θάρρος ὁ Μωϋσῆς.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Θεὸς τοῦ συνέστησε: «Λάλησον οὖν κρυφὴ εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ αἰτησάτω ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον σκεύη ἀργυρὰ καὶ χρυσὰ καὶ ἱματισμόν» (Ἐξοδος ια', 2) [=νὰ συμβουλευσῇ, χωρὶς νὰ γίνῃς ἀντιληπτὸς ἀπὸ τοὺς Αἰγυπτίους, ὥστε ἕκαστος Ἰσραηλίτης καὶ Ἰσραηλίτισσα νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν γείτονά τοῦ οἰκιακὰ σκεύη χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ καὶ ἐνδύματα καὶ νὰ τὰ φορτώσουν εἰς τὸν τράχηλον τῶν τέκνων τῶν, ὥστε νὰ μὴ γίνουν ἀντιληπτοί. "Ὅσον δύνασθε δὲ ἀπογυμνώσατε τοὺς Αἰγυπτίους). Ἀπὸ αὐτὰ δὲ τὰ σκεύη, ὡς γνωστόν, ἐδαπάνησαν κατὰ τὴν κατασκευὴς τῆς σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου.

3. Οἱ Γέροντες Ἀσκητὰι ἐρμηνεύουν τὴν περικοπὴν αὐτὴν ὡς ἐξῆς: τὰ σκεύη καὶ ὁ ἱματισμὸς συμβολίζουν τὰς αἰσθήσεις, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὴν υπηρεσίᾳ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ψυχῆς μας, τοῦ διαβόλου. Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀπομακρύνῃ τὰς αἰσθήσεις τελείως ἀπὸ τὴν υπηρεσίᾳ τοῦ διαβόλου, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ ἐπιτύχῃ μίαν πνευματικὴν

καρποφορίαν προς δόξαν του Θεού, ο Θεός δεν αναπαύει διά της παντοδυνάμου του Σκέπης τον άνθρωπον.

Όπως δε πληροφορούμεθα από την Παλαιάς Διαθήκην και το ορατόν σημείων της επισκέψεως του Θεού, η Νεφέλη, δεν έπεσκίασε την Σκηνήν του Μάρτυριου, εφ' όσον είχεν ελλείψεις, αλλά μόνον όταν ετελείωσεν. Ωσαύτως, και όταν εκτίζετο ο Ναός του Σολομώντος, η Νεφέλη επεκάθισε επί του Ναού τότε μόνον, όταν όλα είχαν τελειώσει και προσέφερον εις τον Θεόν θυσίαν ολοκαυμάτων, τα αίματα και τα στέατα (=λίπη) των ζώων και όσφράνθη ο Θεός την πνευματικήν ευωδίαν της θυσίας.

Η διήγησις αύτη φανερώνει, ότι διά να επισκιάση και αναπαύση ο Θεός τον άνθρωπον, πρέπει προηγουμένως ο άνθρωπος να αγαπήση τον Θεόν εξ όλης της ισχύος του και εξ όλης της διανοίας του και να προσκολληθή εις αυτόν με όλην του την καρδίαν.

4. Διότι όπως ακριβώς το πλοίον δεν δύναται να αποπλεύση εκ του λιμένος, εφ' όσον έχει ανάγκης και του παραμικροτέρου εφοδίου, τοιουτοτρόπως και η ψυχή δεν δύναται να διαπεράση τα κύματα των παθών, εάν παρουσιάζη μίαν έλλειψιν εις τας αρετάς.

Όπως δε και ο στρατιώτης, που εξέρχεται εις πόλεμον εναντίον των εχθρών του βασιλέως, δεν δύναται να αντιμετώπιση αυτούς νικηφόρως, εάν έχη κατώτερον οπλισμόν, τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός δεν δύναται να απονεκρώση τα πάθη του, εφ' όσον υστερεί έστω και εις μίαν αρετήν.

Τέλος, όπως ακριβώς μία πόλις, που είναι περιτειχισμένη, εφ' όσον έχει ένα ελάχιστον ρήγμα εις το τείχος, ευκόλως θα κυριευθη από τους εχθρούς, έστω και εάν οι φρουροί άγρυπνούν εις την θύραν, (χωρίς να δύνανται να εμποδίσουν την είσοδον εις τους εχθρούς, εφ' όσον δεν επισκευασθή το κατεστραμμένον σημείον), τοιουτοτρόπως και ο Ασκητής Μοναχός δεν έχει την δύναμιν να αντισταθή εις τον νοητόν έχθρόν, όταν φυμιεύεται από ένα πάθος.

5. Αυτά δεν τα λέγω αφ' εαυτού μου, αλλά τα διδάσκει σαφώς η “Αγία Γραφή. Εις την Γένεσιν έχει γραφή: «Και είπε Κύριος ο Θεός προς Νώε είσελθε συ και πάς ο οίκός σου εις την Κιβωτόν, ότι σε είδον δίκαιον εναντίον μου εν τη γενεά ταύτη» (ζ', 1). Εις άλλο πάλιν σημείον γράφει: «Ωφθη Κύριος τω "Αβραμ και είπεν αυτώ 'Εγώ είμι ο Θεός σου ευαρέσκει ενώπιον εμού και γίνουν άμεμπτος, και θήσομαι την διαθήκην μου ανά μέσον εμού και ανά μέσον σου» (ιζ', 1-3). Τα αυτά περίπου πληροφορεί η Αγία Γραφή και περί του Ιώβ. Και ο Ισαάκ, όταν ηυλόγει τον Ιακώβ, τον υιόν αυτού, είπεν “Ο Θεός μας είθε να σε ενισχύση, ώστε να εκτελέσης όλον το θέλημα αυτού «Ο δε Θεός μου ευλογήσαι σε και αυξήσαι σε και πληθύναι σε, και έση είς συναγωγάς εθνών». (Γεν. κη', 3).

6. Ο Εκκλησιαστής διδάσκων ημάς, ότι ένα παραμικρόν πάθος έχει την δύναμιν να αχρηστεύση την αξίαν των αρετών, λέγει τα εξής: «Μυΐαι θανατούσαι σαπριούσι σκευασίαν ελαίου ηδύσματος» (Εκκλ. ι', 1). Εις το βιβλίον, επίσης, του Προφήτου Ιεζεκιήλ αναφέρεται το εξής: «Εν ή άν ημέρα πλανηθή δίκαιος από της δικαιοσύνης αυτού, ου μη μνησθώ» ('). Αλλά και ο Απόστολος (Παύλος) λέγει: «Ουκ οΐδατε, ότι μικρά ζύμη όλον το φύραμα ζυμοί;» (Α' Κορινθ. ε', 6). Σχετικώς με τα ανωτέρω και ο Απόστολος Ιάκωβος λέγει: «Όστις γάρ όλον τον νόμον τηρήση, πταΐση δε εν ενί, γέγονε πάντων ένοχος» (Ιακ. β', 10).

7. Εάν δε δεν είναι αρκετά αι πληροφορίες αυτοί της Αγίας Γραφής να μας πείσουν, υπάρχουν και ιστορικά γεγονότα, τα οποία επικυρούν τας αληθείας αυτάς. Επί παραδείγματι ας φέρωμεν εις την μνήμην μας τον Αχαρ, ο οποίος έγινε αιτία να στερηθή όλος ο λαός την βοήθειαν του Θεού, επειδή έκλεψεν από τα αφιερώματα της Ιεριχώ αποτέλεσμα της αμαρτίας του Αχαρ υπήρξεν η αδυναμία των Ισραηλιτών να παραταχθούν εις μάχης και να αντιμετωπίσουν τους εχθρούς, μέχρις ότου απεμάκρυναν τον Αχαρ. «Και έπλημμέλησαν οι υιοί Ισραήλ πλημμέλειαν μεγάλην και ενοσφίσαντο από του αναθέματος και έλαβεν Αχαρ υιός Χαρμί υιού Ζαμβρί υιού Ζαρά εκ της φυλής Ιούδα από του αναθέματος και εθυμώθη Κύριος οργή τοίς υιούς Ισραήλ» και τα λοιπά, όσα αναγράφονται εις το ζ' κεφάλαιον του Ιησού του Ναυή. Ο Σαούλ εξέπεσε της βασιλείας, διότι αφήρεσε μέρος από τα λάφυρα του νικηθέντος Αμαλήκ, τα οποία, κατά τον νόμον των Εβραίων, ήσαν αφιερωμένα αναθήματα εις τον Θεόν (Α' Βασιλειών κεφάλαιον ιε). Επίσης είναι γνωστή η ιστορία του Ιωνάθαν, ο οποίος, χωρίς να έχη υπ' όψιν του τον όρκον του πατρός του Σαούλ να νηστεύσωσιν ολόκληρον την ημέραν εκείνην, έφαγε και εγένετο πρόξενος, με την ακουσίαν αυτήν αμαρτίαν του, να μη εισακούση ο Θεός τους Ισραηλίτας την ημέραν εκείνην και να νικηθώσιν (Α' Βασιλειών ιδ', 24-35, 43 44).

8. Εκ των Πράξεων επίσης των Αγίων Αποστόλων πληροφορούμεθα, ότι διά να είπουν ψεύδη ο 'Ανανίας και η σύζυγός του Σαπφείρα και να παρακρατήσουν ένα μέρος από την τιμήν του πωληθέντος κτήματος, αμέσως εξεψύχησαν και έπεσαν νεκροί προ των ποδών των Αποστόλων. (Πράξ. 'Αποστ. ε', 1-11). Πολλά δε άλλα παραδείγματα δύναται κανείς να παρουσιάση και από την Παλαιάν και από την Καινήν Διαθήκην, διά να αποδείξη, ότι δεν ήμπορεί να είναι ο άνθρωπος τέλειος, εφ' όσον παρουσιάζει ωρισμένας αδυναμίας ή περιπίπτει εις πάθη, έστω και παραμικρά. Είναι όμως αρκετά τα προαναφερθέντα παραδείγματα, διά να διδάξουν και πείσουν τον καλοπροαίρετον άνθρωπον.

Αυτό δε ας είναι γνωστόν εις όλους ότι δηλαδή είναι αδύνατον ο άνθρωπος, που εκτελεί ενίοτε κακές πράξεις, να εκτελέση και καλώς. Ενώ, απ' εναντίας, είναι δυνατόν ο άνθρωπος να διαπράξη το κακόν, καίτοι επιδιώκει το αγαθόν. Αυτό συμβαίνει οσάκις αμαρτάνει και δεν μετανοεί. Εάν από καρδίας μετενόει, δεν θα ήμάρτανεν. Εκείνος, ο οποίος ειλικρινώς έχει μετανοήσει, δεν διαμοιράζει τον ημερήσιον χρόνον του εις ώρας του Θεού, κατά τας οποίας οφείλει να εκτελή το αγαθόν, και εις ώρας του διαβόλου, κατά τας οποίας έχει το δικαίωμα να διάγη ασώτως ούτε επίσης διακρίνει τον χρόνον του εις καιρόν ευσεβείας και εις καιρόν παρανομίας, διότι δεν είναι δυνατόν άλλοτε μεν να είναι δούλος του Θεού και άλλοτε δούλος του διαβόλου, αλλά πάντοτε θα είναι αυτός που είναι.

9. Ο Κύριος εις το Ιερόν Ευαγγέλιον λέγει: «Πας ο ποιών την αμαρτίαν δούλός έστι της αμαρτίας» (Ιωάννου η', 34): εκείνος δε που είναι δούλος της αμαρτίας, δεν είναι ποτέ δυνατόν να υπηρετή τον Θεόν. Αυτό υπονοεί ο Κύριός μας, όταν λέγη, επίσης, εις το Ιερόν Ευαγγέλιον: «Ουδείς δύναται δυσί κυρίοις δουλεύειν» (Ματθαίου ζ' 24). Επίσης και ο Απόστολος (Παύλος) λέγει: «Τίς γάρ μετοχή δικαιοσύνης και ανομία και τις δε κοινωνία φωτί πρόσ σκότος; Τίς δε συμφώνησις Χριστώ πρόσ Βελίαν; ή τις μερίς πιστώ μετά απίστου; τίς δε συγκατάθεσις Ναώ Θεού μετά ειδώλων ;» (Β' Κορινθ. ζ', 14-16). Δι' αυτό ακριβώς και συνιστά και αυτός 'Απόστολος: «Καθαρίσωμεν εαυτούς από παντός μολυσμού σαρκός και πνεύματος» (Β' Κορινθ. ζ', 1) και τότε ασφαλώς θα τελειοποιούμεθα εις το έργον της αγιωσύνης με την αγάπην του Χριστού, δηλαδή θα ευδοκιμώμεν εις τα αγαθα έργα.

Εκείνος, ο οποίος διέφυγε τα περισσότερα των αμαρτημάτων, αλλά κυριεύεται από ένα τυχαίον, δεν είναι ελεύθερος, όπως λέγει και ο Απόστολος Πέτρος «Ὡ γάρ τις ήττηται, τούτω και δεδούλωται» (Β' Πέτρου β', 19). Εκείνος δε πάλιν, ο οποίος ευκόλως κατανικάται από τα μικρά, πολύ περισσότερον θα υποδουλωθή εις τα μεγάλα, διότι είναι αδύνατον να καταβάλλη κανείς τα μεγάλα πάθη, εφ' όσον προηγουμένως δεν κατόρθωσε να κατανικήση τα παραμικρότερα.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΛΟΓΟΣ τοῦ Θεοῦ, τὴν αὐτὴν τῆς βασιλείας ἐπέχει δύναμιν, καὶ τοὺς ἀκούοντας ὀφειλετας ἔργου δείκνυσι, συνεισφέρων ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν εἰ μὴ γὰρ τοῦτο δοθείη, πῶς ὁμοία ἔστιν ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὐ ἐζυμώθη ὅλον, ἥ καθότι ἡ τὸν τοῦ Κυρίου ὑποδεξαμένη λόγον διάνοια, ἔκρυσεν εἰς τὴν τριμερῆ ὑπόστασιν, σώματος, λέγω, καὶ πνεύματος καὶ ψυχῆς κατὰ τὸν Ἀπόστολον; καὶ πᾶσαν αὐτῶν τῶν ἐν τοῖς λογισμοῖς λεπτότητα, ἀλεύρου δίκην πολυμερῶς διακεχυμένην, εἰς μίαν τῆς πίστεως ζύμην συνήγαγεν, ἐξομοιωθῆναι τῷ ἐνεργούντι λόγῳ καθόλου περιμένουσα.

2. Τοῦτο δὲ ἀληθὲς ἂν εἴη, ὅποτε καθαρὸς καὶ τοὺς Ἀποστόλους εἶναι ἔφη, διὰ τὸν λόγον, δν ἤκουσαν, τῇ συνεισφερομένη τῷ λόγῳ δυνάμει, πρὸς ἐργασίας ἀποχρησαμένους ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργῆς ὑπάρχει διό τους μὴ χρησαμένους τῇ τοιαύτῃ συνεισφορᾷ, ὡς ἀπίστους κατέκρινεν εἰπων" εἰ μὴ ἦλθον καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον γὺν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν.

3. Πάντες οὖν οἱ βαπτισθέντες ὀφειλέται ἐσμεν τελείως τὰ Χριστῷ πιστεύσαι, καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐργάσασθαι, εἰληφότες τῆς τοιαύτης ἐργασίας παρ' αὐτοῦ τὴν δύναμιν τοῦτο δὲ οὐχ ὡς μίαν κατὰ μίαν ἐντολὴν ὀφείλοντες καὶ μονομερῶς ἐκάστην ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ διὰ τῶν περιεκτικῶν συλλαβεῖν τὰς ἐνικᾶς, καὶ οὕτω πάσας τελεσιουργῆσαι συντόμως καὶ τὰς μερικὲς δὲ κατὰ σύμβασιν ὑπαντώσας μὴ παραπεμψώμεθα.

4. Ἐνικὰ μὲν οὖν εἰσι τὰ προστάγματα ταῦτα, οἷον παντὶ τῷ αἰτοῦντι σὲ δίδου καὶ τὸν αἶροντά τα σὰ μὴ κωλύσης, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σου δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς περιεκτικὸν δέ, τὸ ἐπὶ τούτοις, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἄρον τὸν σταυρόν σου καὶ ἀκολούθει μοί· σταυρὸν λέγων τὴν τῶν ἐπερχομένων θλίψεων ὑπομονήν.

5. Ὁ οὖν πάντα διαδοὺς πτωχοῖς, καὶ ἄρας τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, πάσας τὰς προειρημένας ἐντολὰς ἐφ' ἅπαξ ἐποίησε καὶ πάλιν φησίν· οὐ πορνεύσης, οὐ μοί· χεύσης, καὶ ὅσα τοιαῦτα" καὶ ἐπὶ τούτοις, λογισμοὺς καθαιροῦντες, καὶ πᾶν ὕψωμα ἔπαιρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ καθαιρῶν λογισμοὺς, πάσας τὰς προειρημένας αἰτίας ἀπέκλεισεν.

6. Εἰ οὖν συνετάφημεν τὰ Χριστῷ διὰ τοῦ Βαπτίσματος, καὶ δὲ ἀποθανῶν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἁμαρτία ἡμῶν οὐκέτι κυριεύει, ὀφείλομεν πάσας τὰς ἐντολὰς ποιεῖν, ἵνα εὕρωμεν τὴν δεδομένην ἡμῖν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τελειὸν τητα" εἰ δὲ οὐ ποιοῦμεν, ἅπιστοι ἐσμεν πίστις γὰρ ἔστιν οὐ μόνον τὸ εἰς Χριστὸν βαπτισθῆναι ἀλλὰ καὶ τὸ ποιεῖν τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ. Εἰ οὖν ἡμεῖς τῶν ἐντολῶν ἀμελοῦντες ἐγκείμεθα ταῖς ἡδοναῖς προαιρέσει, δικαίως ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα, ὡς πὲρ κύων ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον ἐπιστρέφοντες, κατὰ τὴν Γραφῶν.

7. Καὶ γὰρ ἐν μὲν τῷ Βαπτίσματι ἐλευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν δῶ: ρεᾶν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε μὴ βία εἴσφερεσθαι, ἀλλὰ δύνασθαι τὰ τῆς ἐλευθερίας ἔργα ποιεῖν, εἰ βούλεται κατὰ δὲ τὸ ἴδιον θέλημα, ὅπου ἀγαπᾷ, ἐκεῖ ἐμμένει, κὰν βεβαπτισται, διὰ τὸ ἀβίαστον εἶναι τὸ αὐτεξούσιον· τὸ γὰρ θέλημα, καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα, οὔτε ὁ Θεὸς οὔτε ὁ Σατανᾶς βιάζεται ὅταν οὖν λέγει, ὅτι βιασται ἀρπάζουσι τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τοῦτο περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος λέγει, ἵνα βιάσῃται ἕκαστος ἡμῶν μετὰ τὸ Βάπτισμα μὴ τρέπεσθαι ἐπὶ τὸ κακόν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν ἐμμένειν· εἰ γὰρ βίαν ἐπάσχομεν ὑπὸ τῶν ἐξουσιῶν, πάντως ἡδυνάτο καὶ ἐλευθερώσας ἡμᾶς Θεὸς καὶ ἄτρεπτους βία ποιῆσαι.

8. Νῦν δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' Αὐτὸς μὲν διὰ τοῦ Βαπτίσματος τῆς κατὰ βίαν δουλείας ἐξήγαγε, καταργήσας τὴν ἁμαρτίαν διὰ τοῦ Σταυροῦ, καὶ ἐντολᾶς ἐλευθερίας ἔθετο· ἁμαρτάνειν δέ, ἢ μὴ, ταῖς ἐντολαῖς τὰ ἰδίῳ θελήματι παρεχώρησεν αἱ οὖν ἐντολαὶ καθὸ ἂν ἐπιτελοῦνται, κατ' αὐτὸ τὴν πρὸς τὸν ἐλευθερώσαντα ἀγάπην σημαίνουσι καθὸ δὲ ἂν ἀμελῶνται ἢ ἐλλείπωσι, τὴν πρὸς τὰς ἡδονὰς ἡδυπάθειαν ἐπιδεικνύουσιν.

9. Οἱ οὖν λέγοντες ὅτι θέλομεν ποιῆσαι τὰς ἐντολὰς καὶ οὐ δυνάμεθα, ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ μετὰ τὸ Βάπτισμα κατ' ἐξουσίαν κρατούμενοι, γνότωσαν, ὅτι οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τέλειόν το "Ἁγιον Βάπτισμα, καὶ μὴ χαρίζεσθαι τελείαν ἐλευθερίαν τῆς ἁμαρτίας καὶ δύναμιν τῆς ἐργασίας πασῶν τῶν ἐντολῶν, πάλιν ὑποχείριοι γίνονται καὶ γὰρ νόμος φησὶ τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἡλευθερώσε με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, καὶ τελείαν ἔδωκε λύσιν.

10. Ἡμέτερον δὲ ἔστιν, ἢ δῆσαι πάλιν ἑαυτοὺς διὰ τῆς προσπαθείας, ἢ λελυμένους εἶναι διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν εἰ οὖν καὶ μισουμένη ἢ ἁμαρτία, ἡγουν καὶ πονηρὸς λογισμὸς, κρατεῖ κατ' ἐξουσίαν τὸν νοῦν· συμβαίνει γάρ, καὶ οὐκ ἀντιλέγω ὅμως τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐγκατάλειμμα τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρτίας, ἀλλὰ τῆς μετὰ τὸ Βάπτισμα ἀθετησίας ὅταν γὰρ μετὰ τὸ "Ἁγιον Βάπτισμα δυνάμενοι ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς, καὶ οὐ ποιοῦμεν αὐτάς, τότε καὶ μὴ θέλοντες ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας κρατούμεθα, ἕως ἂν διὰ μετανοίας τὸν Θεὸν παρακαλέσωμεν πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ κατορθούμενοι, καὶ ἐξαλείψει ἡμῶν τὴν τῆς ἀθετησίας ἁμαρτίαν,

11. Δύο οὖν εἰσιν αἰτίαι τῆς τοῦ κακοῦ ἐνεργείας καὶ αἱ δύο ἐξ ἡμῶν εἰσι μία μὲν ἐνεργοῦσα κατὰ ἀναλογίαν τῆς τῶν ἐντολῶν ἐλλείψεως, ἑτέρα δὲ ἀπαραιτήτως κρατοῦσα, διὰ τὴν μετὰ τὸ Βάπτισμα κακοπραγίαν, ἣν ὁ Θεὸς μόνος ἀναιρεῖ δι' ἐλεημοσύνης καὶ προσευχῆς καὶ τῆς τῶν ἐπερχομένων ὑπομονῆς παρακαλούμενος, ἅπερ καὶ αὐτὰ παρέχει ἡμῖν λεληθότως ἢ διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἡμῖν δεδομένη τελεία Χάρις καὶ ἀγωνιζόμενος πάντα ἔγκρατευεται, καὶ οὐ παύεται ἕως ἔξο: λοθρεύσει Κύριος σπέρμα ἐκ Βαβυλῶνος.

12. Λόγισαι μοί, δώδεκα εἰσι πάθη τῆς ἀτιμίας ἐν ἐξ αὐτῶν ἀγαπήσης θελῆς μάτι, ἐκεῖνο ἀναπληρώσει τὸν τόπον τῶν ἑνδεκα μὴ ἀφῆς ἀνεξάλειπτον ἁμαρτίαν κὰν βραχυτάτη τυγχάνει, ἵνα μὴ ὕστερον ἐπὶ μεῖζον κακὸν παρασύρῃ σε.

13. Ἐμφερόμενος ἐν ἀρχῇ κακοῦ, μὴ λέγε οὐ μὴ νικήσῃ με καθὸ γὰρ ἂν ἔμφερη, κατὰ τοσοῦτον ἤδη νενίκησαι· ἕκαστον γὰρ τῶν γινομένων, ἀπὸ μικροῦ ἔρχεται, καὶ κατὰ μέρος τρεφόμενον, λαμβάνει τὴν αὐξησιν· δίκτυόν ἐστι πολυπλογον ἢ τῆς κακίας μέθοδος καὶ μερικῶς ἐμπλακεῖς ἐὰν ἀμελήσῃ, περιεκτικῶς περισφίγγεται οὔτε μία τῶν ἀρετῶν μόνη καθ' ἑαυτὴν ἀνοίγει τὴν φυσικὴν ἡμῖν θύραν, ἐὰν μὴ πᾶσαι ἀκολουθῶς ἄλληλων ἐξήρτηνται· καὶ ὑπὸ τῶν μικρῶν εὐχερῶς νικώμενος, καὶ τοὺς μεγάλους ἐξ ἀνάγκης δεδούλωται, ὁ δὲ τούτων καταφρονῶν, κακεῖνός ἐν Κυρίῳ ἀντιστήσεται.

Ερμηνεία

Ο ΛΟΓΟΣ του Θεού έχει την ιδίαν δύναμιν με την βασιλικήν εξουσίας και καθιστά αυτούς, που τον ακούουν, υποχρέους να τον εφαρμόσουν, ενισχύων συγχρόνως και την καρδίαν τού ακούοντος, ώστε ευκόλως να τον εκτελέση. Διότι, εάν δεν παραδεχθώμεν αυτό το πράγμα, τότε πώς θα εξηγήσωμεν την παραβολικήν φράσιν: «'Ομοία ἐστὶ (δηλαδή η Βασιλεία των ουρανών) ζύμη, ἣν λαβούσα γυνὴ ἐκρυσεν εἰς αλεύρου σάτα τρία, ἕως οὐ ἐζυμώθη ὅλον;» (Λουκ. ιγ', 21). Αυτό ασφαλώς σημαίνει, ὅτι ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία ἤκουσεν ευπροσδέκτως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐκρυσεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν τριμερὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόστασιν (Α' Θεσκεῖς ε', 23). Ἡ διάνοια δε ἀμέσως συνεκέντρωσεν ἐπιμελῶς ὅλους τοὺς λεπτοτάτους λογισμοὺς αὐτῆς, οἱ ὁποῖοι, ὅπως ἡ κόνις τοῦ αλεύρου, εἶναι ἐσκορπισμένοι εἰς διάφορα μέρη, καὶ κατεσκεύασε τὴν ζύμην τῆς πίστεως, ἀναμένουσα νὰ ἐξομοιωθῇ ἡ ζύμη αὐτὴ τελείως με τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ εἰς τὴν καρδίαν μας ἀφομοιωτικῶς.

2. Αὕτη δε εἶναι ἡ ἀκριβὴς σημασία δι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι καθαροί, «Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν» (Ιωάν. ιε', 3) ἐπειδὴ τὸν λόγον, τὸν ὁποῖον ἤκουσαν ἀπὸ Αὐτοῦ, συνεργούσης καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, ἐχρησιμοποίησαν ἐπωφελῶς δι' ἔργα ἀγαθὰ: διότι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι πηγὴ ζωῆς καὶ παρέχει τὴν δύναμιν ἠθικῆς ἐνεργείας. «Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πάσαν μάχαιραν» (Εβρ. δ', 2). Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος κατέκρινεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐχρησιμοποίησαν ἐπωφελῶς τὴν ευεργετικὴν δύναμιν τοῦ λόγου, τοὺς ἐχαρακτήρισε δε ἀπίστους καὶ εἶπε περὶ αὐτῶν: «Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοὺς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον νῦν δε πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν» (Ιωάν. ιε', 22).

3. Ὅσοι λοιπὸν ἔχομεν βαπτισθῇ ἔχομεν υποχρέωσιν νὰ πιστεύσωμεν τελείως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ἐργασθώμεν ὅλας τὰς ἐντολάς Αὐτοῦ, διότι ἔχομεν λάβει ἀπὸ Αὐτὸν τὴν δύναμιν τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐργασίας. Ἡ υποχρέωσις αὕτη δὲν σημαίνει, ὅτι οφείλομεν νὰ ἐργαζώμεθα μίαν - μίαν ἐντολήν μονομερῶς καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς υπολοίπους: ἀπ' ἐναντίας υποχρεούμεθα νὰ ἀρχίσωμεν τὴν πνευματικὴν ἢ προσπάθειαν ἀπο τὰς γενικὰς καὶ δι' αὐτῶν νὰ πραγματοποιήσωμεν καὶ τὰς ἐιδικὰς. Τοιοῦτοτρόπως δε ἐργαζόμενοι νὰ φέρωμεν ἐπιτυχῶς εἰς αἴσιον πέρας καὶ εἰς σύντομο χρονικὸ διάστημα ὅλας τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου. Ἐπίσης δὲν πρέπει ἀκόμη νὰ περιφρονήσωμεν καὶ τὰς ἐντολάς ἐκεῖνας, πού ἀναφέρονται εἰς ἐιδικὰς περιπτώσεις καὶ τὶς συναντῶμεν ἐντελῶς τυχαίως εἰς τὴν ζωὴν μας.

4. Ἰδοὺ δε τι ἐννοοῦμεν ἐιδικὰς καὶ γενικὰς ἐντολάς. Π.χ. «Παντί το αἰτοῦνται σε δίδου» (Λουκάς', 30). «Ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σα μὴ ἀπαίτει» (Λουκάς', 30). «Τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῆς» (Ματθαίου ε', 42): αὐτὰ ὅλα εἶναι ἐιδικοὶ ἐντολαί, δηλαδή ἀναφέρονται εἰς ἓνα ὠρισμένον ἄτομον. Ἐνῶ τὰ «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς» (Ματθαίου ιθ', 21), «Ἄρον τὸν σταυρόν σου καὶ ἀκολούθει μοι» (Ματθαίου ιθ', 21) εἶναι γενικαὶ ἐντολαί, διότι ἀφοροῦν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διότι, μετὰξὺ τῶν ἄλλων, ὅταν λέγῃ σταυρόν ἐννοεῖ τὴν υπομονήν, τὴν ὁποίαν οφείλομεν νὰ ἐπιδείξωμεν, ὅταν παρουσιασθῶν εἰς τὴν ζωὴν μας αἱ θλίψεις.

5. Ἐκεῖνος λοιπὸν ὁ ὁποῖος σκορπίζει εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα τὰ ἀγαθὰ τοῦ καὶ ἐξοπλίζεται με τὴν υπομονήν, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς θλίψεις, ἐφήρμοσεν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ὅλας

γενικώς τας προηγουμένας εντολάς, που έχαρακτηρίσαμεν ως ειδικάς. Αλλού πάλιν το πνεύμα του Θεού λέγει: «Ού πορνεύσης», «Ου μοιχεύσης» (Έξοδος κ', 13) και τα παρόμοια εκτός όμως αυτών, εἰς ἄλλην περίπτωσιν ἀναφέρει «Λογισμούς καθαιρούντες», (Β' Κορινθ. ι', 5) και «Πάν ὑψωμα. ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ» (Β' Κορινθ. ι', 5). Εκείνος λοιπόν, που αποδιώκει (καταστρέφει) τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς, ἀπέκλεισεν ὅλας τας αἰτίας, που οδηγοῦν εἰς θανασίμους αμαρτίας.

6. Εφ' ὅσον λοιπόν συνετάφημεν τῷ Χριστῷ, «Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ» (Ρωμ. ζ', 4), διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος, ἐκεῖνος δε ὅστις κατὰ τοιοῦτον μυστικόν τρόπον ἀπέθανεν, ἔχει δικαιοθῆ ἀπὸ τὴν ἐνοχὴν τῆς αμαρτίας, «Ο γάρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς αμαρτίας» (Ρωμ. σ', 7), οφείλομεν πλέον νὰ ἐκτελῶμεν ὅλας τας ἐντολάς, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν τὴν τελειότητα, ἥτις μᾶς ἐδόθη δυνατικῶς διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος. Εἴαν δε δεν ἐκτελῶμεν τας ἐντολάς αὐτάς εἴμεθα ἀπιστοί· διότι πίστις εἶναι ὄχι μόνον τὸ νὰ βαπτισθῶμεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ και νὰ τηρῶμεν τας ἐντολάς Αὐτοῦ. Ὅταν λοιπόν ἡμεῖς ἀμελοῦμεν τας ἐντολάς αὐτάς και ἡ προαίρεσις ἡμῶν εἶναι ἐστραμμένη εἰς τας ἡδονάς, τότε κατὰ φυσικόν λόγον, θα εἴμεθα αἰχμάλωτοι τῆς αμαρτίας, ἐπιστρέφοντες, ὅπως ὁ κύων, εἰς τὸν ἐμετόν μας, «Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα» (Β' Πέτρου β', 22), ὅπως λέγει και ἡ Ἁγία Γραφή.

7. Ὡς γνωστόν διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος ἀπελευθεροῦται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς αμαρτίας, χάρις εἰς τὴν δωρεάν τοῦ Χριστοῦ, ὥστε νὰ μὴ παρασύρεται ὑπ' αὐτῆς βιαίως, ἀλλὰ νὰ ἔχη τὴν δυνατότητα, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιθυμεί, νὰ ἐκτελή τα ἔργα τῆς ἐλευθερίας, δηλαδὴ τας ἀρετάς. Επειδὴ ὅμως τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου δεν παραβιάζεται, ἔστω και εἴαν ἔχη βαπτισθῇ ὁ ἄνθρωπος, δι' αὐτὸ ὅπου ἀγαπά, ἐκεῖ και παραμένει, κατὰ τὸν λόγον τῆς προσωπικῆς τοῦ θελήσεως. Διότι τὴν προσωπικὴν θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, και μετὰ τὸ βάπτισμα, οὔτε ὁ Θεός οὔτε ὁ Σατανὰς τὴν παραβιάζουν. “Ὅταν λοιπόν λέγῃ ἡ Ἁγία Γραφή, ὅτι οἱ «βιασται ἀρπάζουσι τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ια', 12) ἐννοεῖ, ὅτι ἕκαστος ἀπὸ ἡμᾶς πρέπει νὰ ἐπιβληθῇ τόσον εἰς τὸν εαυτόν του, ὥστε ἡ προσωπικὴ τοῦ θέλησις νὰ μὴ στραφῇ πρὸς τὸ κακόν, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃ σταθερῶς εἰς τὸ ἀγαθόν, μετὰ τὸ Βάπτισμα. Διότι εἴαν ὑφιστάμεθα ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐξωτερικῆς πίεσιν ὑπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Σατανά, ὥστε τὸ ἐν ἡμῖν καλόν ἢ κακόν νὰ ἦτο ἀποτέλεσμα βίας ἐξωτερικῆς, τότε θα ἡδύνατο και ἐλευθερωτῆς ἡμῶν Θεός νὰ μας καταστήσῃ διὰ τῆς βίας ὅλως διόλου ἀμετακινήτους εἰς τὸ ἀγαθόν.

8. Τώρα ὅμως δεν συμβαίνει τοιοῦταν πράγμα, δηλαδὴ τὸ ἀγαθόν ἢ τὸ κακόν νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα βιαίας ἐξωτερικῆς ἐπιβολῆς ἀπὸ ἐναντίας ὁ Θεός διὰ τοῦ Βαπτίσματος μᾶς ἀπῆλλαξεν ἀπὸ πάσαν ἐξαναγκαστικὴν δουλείαν τοῦ διαβόλου, καταλύσας τὸ κράτος και τὴν δύναμιν τῆς αμαρτίας με τὴν σταυρικὴν τοῦ θυσίαν, και ἔθεσεν ἐνώπιον ἡμῶν ἐντολάς διὰ νὰ παραμείνωμεν ἐλεύθεροι ἀπὸ τὸ κακόν και τὴν αμαρτίαν. Τὸ νὰ παραβῶμεν δε ἢ ὄχι τας ἐντολάς αὐτάς ἐξαρτάται, κατὰ τιμητικὴν πρὸς ἡμᾶς παραχώρησιν τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὴν προσωπικῆς μας θέλησιν. Ἀνάλογος λοιπόν πρὸς τὴν προθυμίαν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐντολῶν αὐτῶν εἶναι και ἡ ἀγάπη ἡμῶν πρὸς τὸν Κύριον, που μᾶς ἡλευθέρωσε. Κατὰ τὸ μέτρον δε τῆς ἀμελείας ἡμῶν πρὸς αὐτάς ἢ και τῆς παντελοῦς παραβάσεώς των, ἀποδεικνύομεν και τὸ μέτρον τῆς καταστρεπτικῆς ἐπιδράσεως τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας.

9. Εκείνοι λοιπόν οι οποίοι ισχυρίζονται λέγοντες, ότι θέλουμε να εκπληρώσωμεν τας εντολάς, αλλά δεν δυνάμεθα, διότι και μετά το Βάπτισμα ακόμη εξουσιαζόμεθα από την δύναμιν του κακού, ας γνωρίζουν, ότι αυτό συμβαίνει ουχί διότι δεν είναι τέλειον το Βάπτισμα και, ως εκ τούτου, δεν προσφέρει τελειωτικής ελευθερίαν από την αμαρτίαν, ούτε την δύναμιν να εργασθούν όλες τας εντολάς, αλλ' εις άλλην αιτίαν, από την επίδρασιν της οποίας μεταπίπτουν και πάλιν εις το κακόν. Οτι δε το Βάπτισμα παρέχει τελείαν την ελευθερίαν από της αμαρτίας και προσφέρει την δύναμιν τού αγαθού εις τον άνθρωπον, αποδεικνύεται από την γνώμην του Αγίου Παύλου. «Ο γάρ νόμος του πνεύματος της ζωής εν Χριστώ Ιησού ήλευθέρωσε με από του νόμου της αμαρτίας και του θανάτου» (Ρωμ. η', 2). "Αρα πρόκειται περί τελείας καταργήσεως του κράτους της αμαρτίας.

10. Η επαναιχμαλωσία μας από την αμαρτίαν, όφειλομένη εις την συμπάθειαν προς το κακόν, και η διατήρησις της ελευθερίας μας, στηριζομένη εις την καλλιέργειαν των εντολών, αποτελούν καρπούς του αυτεξουσίου, δηλαδή της προσωπικής μας θελήσεως Δεν αντιλέγω δε, ότι είναι δυνατόν να συμβή να αιχμαλωτίση ή αμαρτία, δηλαδή ο πονηρός λογισμός, την διάνοιαν του ανθρώπου, αν και ο άνθρωπος μισή την αμαρτίαν: «Ου γαρ ό θέλω τούτο πράσσω, αλλ' ο μισώ τούτο ποιώ» (Ρωμ. ζ', 15). Αυτό όμως δεν είναι κατάλοιπον εις την ψυχήν μας της αμαρτίας του Αδάμ, αλλά αποτέλεσμα της προσωπικής, υφ' ενός εκάστου, παραβάσεως των εντολών, μετά το Άγιον Βάπτισμα. Διότι όταν, μετά το Άγιον Βάπτισμα, δεν εκτελώμεν τας εντολάς, αν και έχωμεν οπλισθή με δύναμιν να εκτελώμεν όλες ανεξαιρέτως, τότε και χωρίς να το θέλωμεν κυριευόμεθα από την αμαρτίαν, μέχρις ότου ακούση ο Θεός τας ικεσίας μας, να μας συγχωρήση την αμαρτίαν της εκουσίας αθετήσεως των εντολών Του και αποδείξωμεν εμπράκτως την μετάνοιαν ημών, οπότεν θα ανακτήσωμεν και πάλιν την ικανότητα της εργασίας των εντολών.

11. Εις δύο λόγους οφείλεται η ενέργεια του κακού και οι δύο προέρχονται από ημάς. Κατά τον πρώτον λόγον η ενέργεια του κακού ευρίσκεται εις αναλογίαν με την παράλειψιν των εντολών: δηλαδή όσον μεγαλυτέρα είναι η παράβασις, τόσον δραστικωτέρα αποβαίνει και η ενέργεια του κακού. Ο δεύτερος λόγος της ενεργείας του κακού, εξ αιτίας του οποίου κυριαρχεί αποτελεσματικώτερον το κακόν, υπάρχει εις την μετά το Άγιον Βάπτισμα εκουσίαν διάπραξιν πονηρών έργων. Εις την περίπτωσιν αυτήν μόνον ο Θεός έχει την δύναμιν να αφανίση την γενεσιουργόν αυτήν του κακού αιτίαν, εφ' όσον τον παρακαλέση ο άνθρωπος διά θερμής προσευχής, τον εξιλεώση δι' ελεημοσύνης και επιδείξη υπομονήν εις τας επερχόμενας δοκιμασίας, αν και τας προϋποθέσεις αυτής της επεμβάσεως του Θεού διά να αφανίση την επικίνδυνον ροπήν προς την αμαρτίαν, (την προσευχήν, την ελεημοσύνην και την υπομονήν εις τας δοκιμασίας) τας παρέχει εις ημάς, χωρίς να το αντιληφθώμεν, η Χάρις που εδόθη εις τον άνθρωπον διά τού Αγίου Βαπτίσματος. Εκείνος, που αγωνίζεται εναντίον του κακού, εις όλα εγκρατεύεται και δεν σταμάτα, παρά μόνον όταν ο Κύριος εξοντώση το «Σπέρμα εκ Βαβυλώνης» (Ιερεμ. κζ', 16).

12. Ας υποθέσωμεν, ότι υπάρχουν δώδεκα πάθη ατιμίας εάν δε θεληματικώς αγαπήσης ένα από αυτά, ασφαλώς αυτό θα εξασφαλίση εις την καρδίαν σου τόπον και δια τα υπόλοιπα ένδεκα. Μή άφησης αμαρτίαν, όσον μικρά και εάν είναι, χωρίς να την αποσβέσης διά της μετανοίας, διότι είναι ενδεχόμενον να σε παρασύρη αυτή εις μεγαλύτερον κακόν.

13. Όταν έχης παρασυρθή όλίγον από το κακόν και ευρίσκεσαι ακόμη εις την αρχήν, να μη λέγης, ότι εμένα δεν θα με νικήση το κακόν· διότι αναλόγως του βαθμού της

υποχωρήσεώς σου προς το κακόν έχεις ήδη νικηθή υπ' αυτού. Κάθε δέ ένα από τα μεγάλα εγκλήματα, που έχουν γίνει, ήρχισεν από μικράν και ανυπολόγιστον αιτίαν, και τρεφόμενον όλίγον κατ' όλίγον έλαβε την επικύνδυνοσ ανάπτυξιν. Η μέθοδος της κακίας ομοιάζει με πολύπλοκον δίκτυον· εκείνος που όλίγον έχει εμπλακή εις αυτό, εάν αδιαφορήση, ολόκληρος θα περισφιγχθή εις το τέλος, ώστε να μη μπορεί να φύγη. Ούτε μόνον μία αρετή, καθ' εαυτήν θεραπευομένη, μάς εξασφαλίζει την φυσικήν θύραν της σωτηρίας, εάν όλαι μαζί, ή μία κατόπιν της άλλης, δεν εκτελώνται, εφ' όσον άλλωστε αλληλοεξαρτώνται. Εκείνος, ο οποίος νικάται ευκόλως από μικρά και ασήμαντα ελαττώματα, κατ' ανάγκην θα υποδουλωθή και εις μεγάλα πάθη απ' εναντίας, εκείνος ο οποίος καταδικάζει τα μικρά, με την δύναμιν του Κυρίου θα αντισταθή και εις τα μεγάλα.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ πασών έστι τών άρετών έπώνυμος δεϊ ούν τον έγκρατευομενον πάντα έγκρατευσθαι' ώσπερ γάρ άνθρωπου οιονδήποτε τών μελών τών λεπτοτάτων άφαιρεθέν, τò πᾶν του σώματος άμορφον άπεργάζεται, κᾶν τò λοιπόν βραχὺ λίαν ή, ούτω καί ο μιᾶς παραμελῶν άρετης, ὅλην ὡς οὐκ οἶδε τήν έγκράτειαν άφανίζει.

2. Χρή ούν μη μόνον τὰς σωματικῆς φιλοπονείν άρετᾶς, ἀλλὰ καί τὰς τὸν ἔσω ἡμῶν άνθρωπον καθαίρειν δυναμένας ποιὸν γάρ ὄφελός έστι τῷ τὸ σῶμα παρθένον τηρήσαντι, εἰ τήν ψυχὴν ὑπὸ τοῦ τῆς παρακοῆς μεμοίχευται δαίμονος;

3. Ἡ πῶς στεφανωθήσεται καὶ γαστριμαργίας μέν, καὶ πάσης σωματικῆς ἐπιθυμίας φεισάμενος, οἰήσεως δὲ καὶ φιλοδοξίας μη ἐπιμελησάμενος;

4. Τῆς πλάστιγγος τῆς τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης ἀντισταθμίζειν μελλούσης μηδὲ μιᾶς ἀνεχομένης λείψεως τοῖς τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης διαπραξαμένοις ἐν πνεύματι ταπεινώσεως.

Ερμηνεία

Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ είναι το γενικόν όνομα όλων των αρετών, ως η περικλείουσα μέσα της όλας δι' αυτό λοιπόν και εγκρατευόμενος εις όλα πρέπει να εγκρατεύεται. Διότι, όπως ακριβώς το ανθρώπινου σώμα χάνει την αρτιμέλειάν του και καθίσταται άμορφον, όταν αφαιρεθῇ από αυτό ένα μέρος, όσονδήποτε μικρών και εάν είναι, τοιουτοτρόπως και εκείνος, όστις παραμελεί μίαν αρετήν, χωρίς ίσως να το υποπτεύεται, καταστρέφει ολόκληρον την εγκράτειαν.

2. Πρέπει λοιπόν και εγκρατευόμενος να καλλιεργῇ φιλοπόνως όχι μόνον τας αρετάς, που έχουν ως επίκεντρον το σώμα, αλλά και εκείνας, που έχουν την δύναμιν να καθαίρουν και λαμπρύνουν τον εσωτερικόν άνθρωπον. Διότι ποίον, π. χ., θα είναι το κέρδος εις τον άνθρωπον, που διετήρησε το σώμα του παρθένον, αλλ' η ψυχή του όμως έμοιχεύθη από τον δαίμονα της παρακοῆς;

3. Ἡ πῶς είναι δυνατόν να στεφανωθῇ εκείνος, που απέφυγε μεν επιμελώς την γαστριμαργίαν, ως και πάσαν άλλην σωματικῆς επιθυμίαν, αλλ' όμως δεν εφρόντισε καθόλου να πολεμήσῃ την κακίαν της οἰήσεως και της υπερηφανείας;

4. Η ακριβοδικαία πλάστιγξ της μελλούσης κρίσεως θα ζυγίση, υπό το φως της δικαιοσύνης του Θεού, την αξίαν του ανθρώπου, χωρίς να της διαφύγη ουδεμία παράλειψις, και θα δικαιώση μόνον εκείνους, που διέπραξαν έργα δικαιοσύνης με πνεύμα ταπεινώσεως.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

Ο ΚΥΡΙΟΣ μετά την ανάστασιν εἶπε τοῖς Ἀποστόλοις «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» ὥστε, ὅσα ἐνετείλατο δεῖ τηρεῖν πάντα ἄνθρωπον βαπτιζόμενον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τούτου γὰρ χάριν τῇ ὀρθῇ πίστει, τὴν πασῶν των ἐντολῶν ὁ Κύριος συνέξευξε τήρησιν, ὡς εἶδως ὅτι ἀμήχανον τὴν μίαν διαζευχθεῖσαν τῆς μιᾶς σώζειν τὸν ἄνθρωπον.

2. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ τὴν ὀρθὴν ἔχων πίστιν πρὸς τὸν Θεόν, ἔλεγε πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς σου κατωρθούμεν πᾶσαν ὁδὸν ἀδίκου ἐμίσησαν κατὰ γὰρ πάσης ὁδοῦ ἀδίκου πᾶσαι ἡμῖν αἱ ἐντολαὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου δεδωρηται καὶ ἐὰν παραλειφθῇ μία, τὴν ἀντικειμένην αὕτη ὁδὸν τῆς κακίας ἀντεισάγει πάντως δεδωκε δὲ ἡμῖν καὶ δύναμιν ὁ Κύριος του πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρεῖν ἐν τῷ εἶπεν «ἴδου δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπιῶν, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ».

3. Ταύτην τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν λαβὼν ὁ Παῦλος ἔλεγε «μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καγὼ Χριστοῦ» καὶ πάλιν «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἔσταυρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» καὶ πάλιν «ἔμοι κόσμος ἔσταυρωται, καγὼ τῷ κόσμῳ» αἱ δὲ ἐντολαὶ πᾶσαι, εἰ καὶ πολλαὶ εἰσιν, ἐνὶ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν» καὶ οὖν ἀγωνιζόμενος, εἰ τοῦτον κρατεῖ τὸν λόγον, πάσας ὁμοῦ τὰς ἐντολὰς κατορθοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΚΥΡΙΟΣ ἡμῶν, μετὰ τὴν Ἀνάστασίν του, εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα του Πατρὸς καὶ του Υἱοῦ καὶ του Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. κη', 19-20). Ὡστε ὅσα διέταξε πρέπει νὰ τα σέβεται καὶ νὰ τα ἐκτελή εκείνος, που ἐβαπτίσθη εἰς τὸ ὄνομα του Πατρὸς καὶ του Υἱοῦ καὶ του Ἁγίου Πνεύματος. Δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ Κύριος συνήρμωσεν ἀδιασπᾶστος τὴν υποχρέωσιν τῆς τηρήσεως ὅλων των ἐντολῶν με τὴν ὀρθὴν πίστιν, ἐπειδὴ ἐγνώριζε καλῶς, ὅτι μόνον ἡ μία, ἐφ' ὅσον ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν ἄλλην, εἶναι ἀδύνατον νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον: «Ἡ πίστις χωρὶς των ἔργων νεκρά ἐστίν» (Ιακ. β', 20).

2. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Δαβὶδ ἔχων τὴν ὀρθὴν πίστιν πρὸς τὸν Θεόν ἔλεγε: «Πρὸς πάσας τὰς ἐντολὰς σου κατωρθούμεν πᾶσαν ὁδὸν ἀδίκου ἐμίσησα» (Ψαλμ. ριη', 118). Αἱ ἐντολαὶ ἔχουν δωρηθῇ εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν πᾶσαν ὁδὸν ἀδίκου. Δι' αὐτὸ καὶ ἐὰν μία παραλειφθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διανοίγει ὁπωσδήποτε τὴν ὁδὸν τῆς ἀντιθέτου πρὸς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν κακίας. Ἐκτός ὅμως των ἐντολῶν, ὁ Κύριος ἔχει δώσει εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐκτελέσωμεν ὅλας τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ. Σχετικῶς εἶπεν: «Ἰδοὺ

δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὀφείων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πάσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ» (Λουκαί', 19).

3. Αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ὅταν ἔλαβεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε: «Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καγὼ Χριστοῦ» (Α' Κορινθ. ια', 1). Ὁ αὐτὸς δὲ Ἀπόστολος εἰς ἄλλο σημεῖον λέγει: «οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν συν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις» (Γαλατ. ε', 24). Καὶ αλλοῦ: «Ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κάγῳ τῷ κόσμῳ» (Γαλατ. στ', 14), Ὅλοι δὲ αἱ ἐντολαί, ἀν καὶ εἶναι πολλαί, ἐν τούτοις συνοψίζονται εἰς μίαν πρότασιν: «Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (Λουκ. ι'. 27). Εκείνος λοιπὸν ποὺ ἀγωνίζεται τὸν ἀγῶνα τῶν ἀρετῶν, εἰάν ἐφαρμόζῃ αὐτὴν τὴν πρότασιν, ἀσφαλῶς θὰ ἐκτελέσῃ ὅλας τὰς ἐντολάς.

Ζ'. Του Αββά Ισαάκ

Τὰ πάθη κυναρίοις τοῖς εἰωθόσι σχολάζειν ἐν τοῖς μακελλαρίοις, ἅτινα μόνη φωνὴ ἀποδιδράσκουσιν, ἀμελούμενα δὲ ὡς λέοντες παμμεγέθεις ἐπέρχονται.

2. Ἐξουδένωσαν τὴν μικρὰν ἐπιθυμίαν καὶ ἤδη κινουμένην ἐν σοῖ, ἵνα μὴ πυρωθῇς τῆς σφοδροτάτης αὐτῆς ἐκκαύσεως ἢ γὰρ πρὸς τὰ μικρὰ πράγματα ἐπιμέλεια καὶ ὑπομονὴ τὸν ἐκ τῶν μεγάλων πραγμάτων κίνδυνον ἀποσοβεῖ εἰ δὲ τίς μὴ νικήσῃ τὰ εὐτελέστερα, πῶς τῶν μεγάλων περιγενήσεται ;

3. Δεῖξον τῷ Θεῷ τὴν ὑπομονὴν σου ἐν τοῖς μικροῖς, ἵνα μὴ ζητήσῃ παρά σου τὰ μεγάλα, καὶ ἔστωσαν σοὶ τὰ μικρὰ ὄρος, ἵνα διὰ τούτων καταβάλῃς τὸν ἀντίπαλον, καὶ μὴ δυνηθῇ εἰς τα μεγάλα ἐπενεγκεῖν.

4. Ὁ γὰρ μὴ πειθόμενος τὸ ἔχθρων, οἷον μὴδὲ πέντε βήματα ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ ὑποβάλλοντι, πότε πεισθίσεται ἐξελθεῖν ἐκ τῆς ἐρημίας ; ἢ πλησιά: σαὶ κώμη; καὶ ὁ μὴ καταδεχόμενος παρακύψαι διὰ θυρίδος ἐκ τοῦ ἡσυχαστηρίου αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, πῶς ὑπακούσεται τὸ ὑποτιθεμένῳ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ;

5. Ὁ μόνος πειθόμενος ἐν ἔσπερα μετασχεῖν τροφῆς ἐλαχίστης, πῶς ὑπὸ τῶν τῆς ὀλιγορίας καὶ γαστριμαργίας λογισμῶν δελεασθήσεται καὶ νὰ πρὸ καιροῦ μεταλάβῃ τροφῆς καὶ ὁ ἐκ τῶν εὐτελῶν ἔρυθριων ἐμπλησθῆναι, πῶς τῶν πολυτελῶν ὀρεχθήσεται καὶ καὶ ὁ μὴδὲ πρὸς τὸ ἴδιον σῶμα πειθόμενος κατιδεῖν, πῶς ἀλλότρια κύλλη περιεργάσεται ;

6. Αὕτη ἐστὶν ἡ διάκρισις τῆς πρὸς τὸν ἐχθρὸν πάλης καὶ ἀντιστάσεως διὰ ταύτης οἱ σοφοὶ οὐ συγχωροῦσιν ἑαυτοὺς πρὸς μεγάλους ἀγῶνας καὶ πολέμους ἔλθειν, ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς τὴν ὑπομονὴν ἔνδεικνυμενοι, φυλάττονται δι' αὐτῆς τοῦ μὴ εἰς μεγάλους κόπους ἔλθειν· ὁ δὲ ἐν τοῖς μικροῖς ἐξ ἀρχῆς καταφρονῶν καὶ ἡττωμένος, ἀφορμὴν παρέχει τῷ ἐχθρῷ πολεμεῖν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς μεγάλους οἷον πρῶτον ὁ διάβολος τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν τῆς καρδίας ἀγωνίζεται ἀφανίσαι, εἴθ' οὕτως πείθει καὶ τοὺς τεταγμένους καιροὺς τῆς εὐχῆς καὶ τοῦ δεδομένου κανόνος τοῦ σωματικῶς γινομένου καταφρονῆσαι.

7. Πάλιν χαυνώσαι τὸν λογισμὸν ἐπιχειρεῖ, ἵνα πρὸ τοῦ καιροῦ μετάσχῃ τροφῆς, καὶ λοιπὸν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς ἔγκρατειας, εἰς ἄκρασιας καὶ ἁσωτείας τὸν ἄνθρωπον πολεμεῖ πάλιν ὑποτίθῃσι τῶν ἀνθρώπων, ἐλάχιστον ἠγείσθαι ἄτενισαι εἰς τὴν γύμνωσιν τοῦ ἑαυτοῦ σώματος, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ καλλονὴν τῶν ἰδίων μελῶν, ὅταν ἀποδύεται τὰ μάτια αὐτοῦ, καὶ ὅταν πρὸς

ὕδωρ στή, ἢ καθίση πρὸς χρεῖαν τοῦ σώματος' ὁμοίως καὶ τὸ εἰσαγάγει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἄφυλακτως ἔνδοθεν τῶν ἱματιῶν αὐτοῦ, καὶ ἄψασθαι τοῦ ἴδιου μέλους.

8. Καὶ εἰ ἐν τινι τούτων πείση τὸν ἄνθρωπον ὑπακούσαι αὐτό, τότε ὑποβάλλει αὐτὸ ἄλλα μείζονα καὶ βαρύτερα, καὶ ὁ ἀσκητὴς καὶ πρῶην τὴν ἀσφάλειαν τοῦ νοῦς φυλάσσων καὶ τὸν μικρὸν δεμβασμὸν ζημίαν ἡγούμενος, τότε ἀνοίγει καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἁμαρτίαν πίκρας καὶ χαλεπᾶς εἰσόδους οἱ γὰρ λογισμοὶ τῷ ἐν σωλήνι ὕδατι ὁμοιοῦνται, καὶ ὅσον μὲν συνέχονται πάντοθεν, ἐν εὐταξίᾳ πορεύονται, ἐὰν δὲ μικρᾶν ἔξοδον εὗρωσι, κατάλυσιν φραγμοῦ καὶ ἐρήμωσιν πολὺν λὴν ἐργάζονται.

9. Ἵσταται ἀεὶ ὁ ἐχθρὸς ἐξεναντίας ἡμῶν περισκοπῶν διὰ ποίας ὁδοῦ τῶν αἰσθητηρίων ἡμῶν ἀνοιχθείσης ὑπὸ τῆς ἀμελείας ἐν ἡμῖν εἰσέλθῃ, καὶ τὴν ἂν κατανοήσῃ ἀφύλακτον, δι' αὐτῆς καὶ δόλιος τα αὐτοῦ ἐξαποστέλλει ἡμῖν' ἄλλ' ἡμεῖς ἀλλάζωμεν τοὺς μεγάλους πόνους ἐν τοῖς μικροῖς, καὶ εὐχερῶς αὐτοῦ κατισχύσωμεν.

Ερμηνεία

ΤΑ ΠΑΘΗ ομοιάζουν με μικρά σκυλάκια, τα οποία ἔχουν συνηθίσει νὰ συχνάζουν ἔξω ἀπὸ τὰ κρεοπωλεῖα αὐτὰ λοιπὸν φεύγουν ἀμέσως μόλις τοὺς βάλῃ κανεὶς τὴν φωνήν. Ὅταν ὁμως τὰ ἀφήσῃς ἐλεύθερα, ἀποθρασύνονται καὶ ἐπιτίθενται ὡς μεγάλοι λέοντες.

2. Ἐκμηδένισε καὶ ἀποδίωξε τὴν μικρὰν ἐπιθυμίαν, ἡ ὁποία μόλις ἤρχισε νὰ κινηται εἰς τὴν ψυχὴν σου, διὰ νὰ μὴ καταφλεγῇ ἀπὸ τὸ σφοδρότατον αὐτῆς πῦρ, ὅταν πλέον θὰ ἔχῃ γιγαντωθῇ μέσα σου. Διότι ἡ φροντίς τὴν ὁποίαν ἐπιδεικνύομεν ἐγκαίρως καὶ ἡ υπομονὴ νὰ ἐξαλείψωμεν τὰ διάφορα μικρά πράγματα, ἀπομακρύνουν τὸν θανάσιμον κίνδυνον ποὺ προκαλοῦν τὰ μεγάλα πράγματα. Ἐὰν δὲ κανεὶς δὲν κατορθώσῃ νὰ νικήσῃ τὰ πλέον ἀσήμαντα, πῶς τότε θὰ καταβάλῃ τὰ σοβαρά καὶ ἀξιόλογα;

3. Δείξε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ υπομονὴν κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν μικρῶν καὶ ἀνυπολογίστων ἐνοχλήσεων τοῦ ἐχθροῦ, διὰ νὰ μὴ ζητήσῃ ἀπὸ σε σκληροτέρας θυσίας. Το νὰ προσέχῃς καὶ νὰ ἀπέχῃς ἀπὸ τὰ διάφορα αὐτὰ μικροσφάλματα, ἀς εἶναι διὰ σε νόμος ἀπαράβατος καὶ ἀς χρησιμεύουν ὡς προϋπὸθεσις, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ νικήσῃς τὸν Διάβολον, καὶ νὰ μὴν δυνηθῇ νὰ σε φέρῃ εἰς μεγαλύτερα.

4. Ἐὰν ὁ Ἀσκητὴς δὲν υπακούσῃ εἰς τὸν διάβολον, ποὺ τὸν παρακινεῖ νὰ βγῇ πέντε μόνον βήματα ἀπὸ τὸ κελλί του, εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ πεισθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐρημον; ἢ νὰ μεταβῇ εἰς πόλεις; Ὁ Ἀσκητὴς πάλιν ποὺ δὲν ἀποφασίζει νὰ σκύψῃ ὀλίγον μόνον ἀπὸ τὸ παραθυράκι τοῦ ἡσυχαστηρίου του, διὰ νὰ μὴ δεχθῇ τὴν προσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, εἶναι δυνατόν νὰ υπακούσῃ εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ κελλίον του;

5. Ἐκεῖνος, ποὺ μόλις καὶ μετὰ βίας δέχεται νὰ φάγῃ τὸ ἀπόγευμα ὀλίγον φαγητόν, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ παγιδευθῇ καὶ νὰ εξαπατηθῇ ἀπὸ λογισμοὺς ἀμελείας καὶ λαιμαργίας, ὥστε νὰ φάγῃ πρὸ τῆς ὠρισμένης, διὰ τὸν Ἀσκητὴν, ὥρας; Ἡ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὀρεχθῇ πολυτελὲς φαγητόν, ἐκεῖνος ποὺ ἐντρέπεται νὰ χορτάσῃ καὶ ἀπὸ αὐτὴν τὴν λιτὴν ξηροφαγίαν τοῦ Μοναχοῦ; Αὐτός πάλιν, ποὺ δὲν πείθεται ἀπὸ τὸν διάβολον νὰ προσέξῃ τὸ ἰδικόν του σῶμα, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ περιεργασθῇ τὴν ὠραιότητα ξένων σωμάτων;

6. Αὐτό εἶναι τὸ διακριτικὸν γνῶρισμα τῆς πάλης ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ἀντιστάσεως. Ἐχοντες αὐτὸ τὸ γνῶρισμα ὑπ' ὅψιν τῶν οἱ σοφοὶ δὲν ἀφήνουν τοὺς εαυτοὺς τῶν νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς μεγάλους ἀγῶνας καὶ πολέμους ἀλλ' ἀντιμετωπίζοντες νικηφόρως δι'

υπομονής τὰς μικρές επιθέσεις του διαβόλου, προφυλάσσονται επιτυχώς από τους κόπους και τον κίνδυνον, που έχουν αι μεγαλύτεραι συγκρούσεις με τον διάβολον. Εκείνος, που δεν δίδει σημασίαν εις τα διάφορα μικροπράγματα ευθύς εξ αρχής και νικάται από αυτά, δίδει αφορμήν εις τον εχθρόν να τον πολεμή και εις μεγάλα ζητήματα. Παραδείγματος χάριν ο διάβολος πρώτος αγωνίζεται να εξαφανίση την αδιάλειπταν ευχήν από την καρδίαν και ευκόλως μετά ταύτα πείθει τον άνθρωπον να αδιαφορήσῃ και να παραλείψῃ την προσευχήν, που γίνεται εις προσδιωρισμένας ώρας, καθώς και τον σωματικόν κανόνα.

7. Εις άλλην πάλιν περίπτωσιν προσπαθεί ο διάβολος να αποχαυνώσῃ τόν λογισμόν του Ασκητού, ὥστε να γευθῇ φαγητόν πρό της κεκανονισμένης ώρας. Αφού λοιπόν επιτύχῃ και καταργήσῃ την ἐγκράτειαν, πολεμεί να παρασύρῃ τον άνθρωπον πέραν πάσης ηθικῆς τάξεως και πειθαρχίας, δηλαδή εις ακρασίας και ἀσωτείας. Ἄλλοτε πάλιν επιδιώκει να ἐμβάλλῃ εις τον άνθρωπον την πονηράν σκέψιν, να θεωρῇ ως ἀσήμαντον πράγμα την μετά φιληδόνου προσοχῆς θεώρησιν της σωματικῆς του γυμνότητος, ἢ την αὐτάρεσκον παρατήρησιν άλλης τινός ωραιότητος των μελών του, ὅταν ἀποδύεται τα ἐνδύματά του, ἢ ὅταν εὐρεθῇ προ του ὕδατος, και ἀντικατοπτρίζεται εις αὐτό το σῶμα του, ἢ ὅταν καθίσῃ διὰ την φυσικὴν ἀνάγκην της ἀφοδεύσεως του σώματος. Επίσης εις τον άνθρωπον ἐμβάλλει, εις άλλην περίπτωσιν, την σκέψιν να βάλῃ ἀπροσέκτως το χέρι του μέσα από τα ἱμάτιά του και να ἐγγίσῃ τα μέλη του.

8. Εάν λοιπόν κατορθώσῃ και παρασύρῃ τον άνθρωπον προς μίαν ἐκ τῶν υποδείξεών του αὐτῶν, τότε ἀποθρασύνεται και υποβάλλει εις αὐτόν μεγαλύτερα και σοβαρότερα πράγματα. Τοιοῦτοτρόπως ο Ἀσκητής, ο οποίος προηγουμένως μετά προσοχῆς ἡγρύνει διὰ νὰ ἔχῃ περιορισμένην και ἠσφαλισμένην την διάνοιάν του και ως ἐκ τούτου ἐθεώρει σημαντικὴν ζημίαν και την παραμικροτέραν περιπλάνησιν της σκέψεώς του, φθάνει εις το σημεῖον ο ἴδιος να ἀνοίξῃ εις την ἀμαρτίαν πικρας και χαλεπᾶς θύρας, ὥστε δι' αὐτῶν να εἰσέλθῃ και να τον τυραννήσῃ. Ἀς μὴ λησμονώμεν, ὅτι οἱ λογισμοὶ ὁμοιάζουν με ὕδωρ, το ὁποῖον διοχετεύεται διὰ σωλήνος ὅπως δε ἀκριβῶς το ὕδωρ, ἐφ' ὅσον δεν συναντᾷ ὀπὴν εις τον σωλήνα, δεν ἐξακοντίζεται ἐπιζημίως, τοιοῦτοτρόπως και οἱ λογισμοὶ ἐφ' ὅσον συγκρατοῦνται ἀπὸ παντοῦ διαβαίνουν με εὐταξίαν· ἐφ' ὅσον ὁμως συναντήσουν μίαν διέξοδον (=δηλαδή την συγκατάθεσιν της ψυχῆς μας) τότε ἐπιτυχάνουν και πραγματοποιοῦν καταστροφὴν παντός ἐμποδίου και ἐρήμωσιν.

9. Ο εχθρὸς της ψυχῆς μας, ο διάβολος, παραμένει πάντοτε ἀπέναντί μας και κατασκοπεύει μετὰ προσοχῆς ποίαν θύραν των αισθητηρίων θα του ἀνοίξῃ ἢ ἀμέλειά μας διὰ να εἰσέλθῃ. Μόλις δε ἀντιληφθῇ μίαν θύραν ἀφρούρητον, ἀμέσως ο παμπόνηρος εἰσάγει εις την ψυχὴν μας δι' αὐτῆς της ἀποσκευᾶς του. Ἀς φροντίσωμεν ὁμως ἡμεῖς να ἀντικαταστήσωμεν τοὺς μεγάλους κόπους, (που προέρχονται ἀπὸ τον πόλεμον με τα μεγάλα πάθη) με μικροῦς (που οφείλονται εις την εὐκόλον ἀντιμετώπισιν των πονηρῶν λογισμῶν) και χωρὶς δυσκολίαν θα τον κατανικήσωμεν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΒ'

(Να προσέχουμε και τα μικρά αμαρτήματα)

Ὅτι τῶν τὴν θείαν γνῶσιν λαβόντων, καὶ τῶν εὐλαβῶν καὶ Μοναχῶν ἀμαρτήματα, καὶ τὰ μικρὰ μεγάλοις βασάνοις ἐξετάζονται.

Ἐκεῖνοι, οἱ Μοναχοὶ καὶ εὐλαβεῖς λαϊκοί, ποὺ ἔλαβον παρὰ Θεοῦ τὴν θείαν γνῶσιν τιμωροῦνται μὲ μεγάλας τιμωρίας καὶ διὰ τὰ παραμικρὰ πταίσματα.

Α'. Εν τῷ διηγήματι τῶν περιόδων τοῦ Θεολόγου

ΜΕΤΑ τὴν τοῦ Κυρίου Ἀνάληψιν, τῶν Ἀποστόλων ἐν Γεθσημανῇ συνηγμένων, καὶ κατὰ τὴν Ἐκείνου πρόσταξιν εἰς πάντα τὸν κόσμον διασκοπούμενων πορεύεσθαι, ἵνα τοὺς ἐξ ἐθνῶν μαθητεύσωσι, τὰ τῆς οἰκουμένης μέρη κλήροις διεμέριζον· ἐπεσεν οὖν καὶ τῆς Ἀσίας κλῆρος ἐπὶ Ἰωάννη.

2. Ὁ δὲ βαρέως ἥνεγκε, λογισμῷ μᾶλλον ἀνθρωπίνῳ ἢ πίστει ταλαντεύσας τὸ κατόρθουμενον, τὰ πάντα κατείδωλον εἶναι ταύτην καὶ δυσανάκλητον λογισάμενος ἐπεσθαι ὅθεν καὶ δισταγμὸς περιπέπτωκε.

3. Συνεῖς δὲ θάπτον ὡς ἐξ ἀσθενείας τῶν λογισμῶν προσπταίσει τῷ Κυρίῳ προδέδοται, ὑπαχθεῖς παρὰ τὸ εἶκος το ὀλίσθῳ τοῦ δισταγμοῦ, ἐδάκρυσε καὶ πεσὼν δεηθῆναι τοῦ Κυρίου τοὺς Ἀποστόλους ἡτήσατο δοθῆναι συγγνώμην αὐτώεφῃ τὴν πρὸς αὐτοὺς, δακρύων ἅμα καὶ στένων ἡμαρτον, Πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἐπὶ τῷ κλήρῳ τῆς Ἀσίας ἀνιαθεῖς, καὶ μονονουχὶ ἐξασθενήσας τὴν πίστει καὶ μὴ ἐπιμνησθεῖς τῆς τοῦ Κυρίου προρρήσεως εἰπόντος, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι διὸ καὶ ἐγνωρίσθη μοι ὡς μεγάλην εἴσπραχθησομαι δίκην, τούτου ἕνεκεν, διαποντίῳ κινδύνῳ παραδοθεῖς εὐχὴ οὖν ἐκτενὴς γενέσθω πρότερον, καὶ ὡς ὁ Κύριος ἐκέλευσε πορευσόμεθα.

4. Εὐξαμενοὶ οὖν ἀπήεσαν εἰς τοὺς κληρωθέντας αὐτοὺς τόπους, ἕκαστος προσλαβόμενος μεθ' ἑαυτοῦ εἷς ὑπηρέτης ἓνα τῶν ἑβδομηκοντα. Λαβὼν καὶ Ἰωάννης τὸν Προχῶρον εἰς Ἰόππην κατήχθησαν, εἶτα τὴν ἐξῆς ἐμβάντες εἰς πλοῖον εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπέπλεον.

5. Ἦρξατο οὖν καὶ Ἰωάννης δακρύειν, καὶ φησὶ πρὸς τὸν Προχῶρον, μηδενὸς ἄλλου ἀκούοντος ἦσαν γὰρ ἐν τῷ ἐσχάτῳ τόπῳ τοῦ πλοίου καθήμενοι τέκνον Προχῶρε, θλίψις κινδύνου θαλασσίῳ ἐπέρχεται μοι καὶ πολλὰ τιμωρηθήσεται μου τὸ πνεῦμα, περὶ δὲ ζωῆς ἢ θανάτου οὐκ ἀπεκάλυψε μοι ὁ Θεὸς ἐὰν οὖν αὐτὸς διασωθῇς, βάδιζε ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, καὶ πρὸς τὴν Ἐφέσω γενόμενος, ἐπιμεινον ἐκεῖσε μῆνας τρεῖς καὶ εἰ μὲν διὰ τοσούτου παραγένωμαι, τὴν διακονίαν ποιούμεθα εἰ δὲ μή, ὑπόστρεφε εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ ἐὰν ἐπιτρέψῃ σοί, ἐκεῖνο ποίησον. "Ὅτε δὲ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ τῆς ἡμέρας.

6. Εὐθὺς οὖν λαίλαπος ἀγρίας διεγερθείσης, ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων διερδάγη τὸ πλοῖον, καὶ πάντων εἰς τὴν θάλασσαν ἐκπεσόντων, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες, ἐξ καὶ τεσσαράκοντα ὄντες, νεύσει Θεοῦ ἄλλος ἄλλου σκεύους ἢ ξύλου λαβόμενοι, πρὸς τὴν χέρσον ἀβλαβεῖς διεσώθησαν μόνος δὲ ὁ Ἰωάννης τῷ πελάγει ἑναπελειφθῇ.

7. Ὁ οὖν Προχώρος ἐκ Σελευκείας ἀπάρας, ἐκεῖ γὰρ ἐξεβράσθη, διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν τὴν Ἀσίαν καταλαμβάνει, καὶ τί χωρίον διήει παράλιον, Μαρμα ρεώτην καλούμενος ἀτενίσας δὲ τὴ θαλάσση, ἐθεάσατο σὺν μεγίστῃ καὶ ἐπηρμένο κύματι, τὴ χέρσω προσδηγνυμένῳ, ἐκβρασσόμενον ἄνθρωπον,

8. "Ἐδραμεν οὖν ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ" καὶ δὲ προφθάσας ἀνέστη, καὶ ἐπιγνόν. τὲς ἀλλήλους, ἐκ περιχαρείας περιεπλάκησαν δακρύωντες, καὶ τὸ κηδεμόνι Θεῷ εὐχαριστοῦντες ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἀλλήλων καὶ ἀπολήψεως. Εἵτα μικρὸν ἀναλαβὼν ἑαυτὸν καὶ Ἰωάννης διηγήσατο τῷ Προχώρῳ, ὡς τὰς τεστιάρακοντα ἡμέρας καὶ νύκτας τὸ ὑπερθαύμαστον, θεία δυνάμει συνεχόμενος, καὶ διαπορθμευόμενος ἄρρητως ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης πεποίηκε, διδασκόμενος πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ἀνθρωπίνων λογισμῶν, καὶ πείθεσθαι ἀνενδοιάστως τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κελευομένοις.

9. Εἶπεν ὁ μακάριος Ἐπιφάνιος, ὅτι ὁ Θεὸς τοῖς μὲν ἁμαρτωλοῖς μετανοοῦσι καὶ τὸ κεφάλαιον ἀφήσιν, ὡς τὴ πόρνη καὶ τὸ τελῶνι τοὺς δὲ δικαίους ἀπαιτεῖ καὶ τόκους, καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ τοῖς Ἀποστόλοις ἔλεγεν «ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν πλέον τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν»,

10. Εἶπε γέρων" καὶ Θεὸς ἀνέχεται τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, τὰς δὲ ἁμαρτίας τῆς ἐρήμου οὐκ ἀνέχεται ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ ἔχει πολλὰς προφάσεις τοῦ ἁμαρτάνειν, ὁ δὲ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσας οὐδὲ μίαν, ὅσον ἐκ τῶν ἔξωθεν, ἐὰν αὐτὸν φυλάττῃ καὶ ἀγωνίζεται.

Ερμηνεία

META τὴν Ανάληψιν τοῦ Κυρίου οἱ Απόστολοι εἶχαν συγκεντρωθῇ εἰς Γεθσημανή συμφώνως λοιπὸν με τὴν διαταγὴν Εκείνου, ὅταν ἀκόμη εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ διδάσκουν τοὺς εἰδωλολάτρας πορευόμενοι εἰς ὅλον τὸν κόσμον, «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. κη', 19), προσδιόριζον διὰ κλήρωσιν τὴν περιοχῆς, πού θὰ μετέβαινεν ἕκαστος ἐκ τῶν Αποστόλων διὰ νὰ κηρύξῃ. Εἰς τὸν Απόστολον λοιπὸν Ἰωάννην ἔπεσεν ὁ κλήρος νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀσίαν.

2. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὁ Απόστολος ἐλυπήθη καὶ ἐστενοχωρήθη, διότι ἀμφέβαλλε διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποστολῆς τοῦ καὶ δὲν ἦτο βέβαιος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κηρύγματος τούτο ἀσφαλῶς συνέβη εἰς αὐτόν, διότι δὲν εἶδε τὸ ζήτημα με πίστιν, ἀλλ' ἐπηρεάσθη ἀπὸ ἀνθρώπιναν λογισμὸς καὶ ἐσκέφθη, πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἡ Ἀσία ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον εἰδωλολατρεί καὶ ὡς ἐκ τούτου μετὰ μεγάλης δυσκολίας θὰ προσέλθῃ πλησίον τοῦ Χριστοῦ, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὑψηλὴν Του διδασκαλίαν. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν σκέψεων αὐτῶν ἤρχισε καὶ νὰ διστάζῃ.

3. Ἀντελήφθη ὅμως συντόμως, ὅτι διὰ τῶν ἀσθενῶν αὐτῶν λογισμῶν ἐσφαλὲν εἰς τὸν Κύριον καὶ ἐφάνη ἀπίστος εἰς Αὐτόν, νικηθεὶς, χωρὶς λόγον, ἀπὸ τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὸν δισταγμόν. Ἀμέσως τότε ἤρχισε νὰ δακρύῃ καὶ πίπτων εἰς τοὺς πόδας τῶν ἄλλων Αποστόλων ἐζήτηε παρ' αὐτῶν νὰ παρακαλέσουν τὸν Κύριον νὰ τὸν συγχωρήσῃς συγχρόνως δε ἐξωμολογεῖται πρὸς αὐτοὺς λέγων μετὰ δακρύων καὶ στεναγμῶν: Πατέρες καὶ ἀδελφοί μου, ἡμάρτησα, διότι ἐδυσφόρησα, ἐπειδὴ μού ἔλαχεν ὁ κλήρος τῆς Ἀσίας καὶ σχεδὸν ἐξασθένησεν ἡ πίστις μου, μὴ ἐνθυμηθεῖς τοὺς προφητικoὺς λόγους τοῦ Κυρίου, ὅτι εἰς τὸν πιστεύοντα εἶναι ὅλα δυνατὰ «πάντα δυνατὰ τὸ πιστεύοντι» (Μάρκ. θ', 23). Διὰ τὴν δυσφορίαν μου καὶ ὀλιγοπιστίαν αὐτὴν μου ἀπεκάλυπεν ὁ Θεός, ὅτι θὰ τιμωρηθῶ αὐστηρῶς εἰς μίαν επικίνδυνον θαλασσίαν περιπέτειαν. Ἀς προσευχηθῶμεν πάντως

προηγουμένως εις τον Κύριον με ψυχικήν έντασιν και ας φύγωμεν ο καθείς εις τον προορισμών που έταξεν εις ημάς ο Κύριος.

4. Αφού λοιπόν προσηυχήθησαν, ανεχώρησαν εις τους διαφόρους τόπους, που έκληρώθησαν εις ένα έκαστον, παραλαβόντες πλησίον των ως βοηθόν, διά να τους υπηρετή, ένα εκ των εβδομήκοντα Αποστόλων. Ο Ιωάννης παρέλαβεν ως βοηθός τον Πρόχωρον μαζί δε κατήλθον εις Ιόππην, από όπου την επομένην ημέραν επέβησαν εις πλοίον και ανεχώρησαν διά την Ασίαν.

5. Κατά το διάστημα του ταξιδίου και Ιωάννης ήτο θλιμμένος και από καιρού εις καιρόν εδάκρυζεν. Εις την κατάστασιν αυτήν εύρισκόμενος καλεί πλησίον του τον Πρόχωρον και αφού εκάθησαν εις την άκρην του πλοίου, δια να μη τους ακούη κανείς, είπεν ο Ιωάννης:

– Τέκνον μου, Πρόχωρε, αισθάνομαι να με απειλή θλίψις εξ αιτίας θαλασσίου κινδύνου και πολύ θα τιμωρηθή το πνεύμα μου δεν μου εφάνέρωσεν όμως ο Θεός εάν θα αποθάνω ή θα επιζήσω από τον κίνδυνον αυτόν. Εάν λοιπόν συ διευώδης από τον κίνδυνον αυτόν, πήγαινε εις την Ασίαν και, αφού φθάσης εις την Έφεσον, περίμενε με εκεί περίπου τρεις μήνας. Εάν κατά το διάστημα αυτό φθάσω και εγώ, τότε πραγματοποιούμεν την υπηρεσίας, που μας ανέθεσεν ο Θεός. Εάν όμως, λόγω θανάτου, δεν έλθω, τότε να γυρίσης εις τα Ιεροσόλυμα πλησίον του Ιακώβου του 'Αδελφοθέου, και αυτό που θα σου αναθέση, να το εκτελέσης προθύμως. Όταν έλεγεν αυτά ο Ιωάννης η ώρα ήτο περίπου δεκάτη της ημέρας.

6. Αμέσως και όλως αιφνιδίως ηγέρθη εις το πέλαγος φοβερά καταιγίς και το πλοίον κατεστράφη λόγω της σφοδρότητος των κυμάτων. Οι επιβαίνοντες ερρίφθησαν εις την θάλασσαν εξ αυτών τεσσαράκοντα έξ (46), προνοία Θεού, διεσώθησαν εις την ξηράν αβλαβείς, χρησιμοποιήσαντες ως σωσίβια άλλος ξύλα και άλλος άλλα του πλοίου αντικείμενα. Μόνον ο Ιωάννης εγκατελείφθη εις το πέλαγος!

7. Τον Πρόχωρον τα κύματα τον έρριψαν εις Σελεύκειαν, από όπου ανεχώρησε και επί 40 ημέρας οδοιπορών έφθασεν εις Ασίαν, και συγκεκριμένως εις ένα παράλιον χωρίον αυτής ονομαζόμενον Μαρμαρεώτης. Έξαφνα, ενώ παρετήρει την θάλασσαν, βλέπει ένα τεράστιον και υψηλόν κύμα να σπάη εις την παραλίαν και να εκβράζη ένα άνθρωπον!

8. Έτρεξε τότε διά να βοηθήση τον ναυαγών και τι να ιδή! Ήτο ο διδάσκαλός του, ο Απόστολος Ιωάννης! Τότε εκείνος συνήλθε και εσηκώθη και αναγνωρίσαντες αλλήλους ένηγκαλίσθησαν μεταξύ των κατασπαζόμενοι ο ένας τον άλλον μετά δακρύων. Περιχαρείς δε ήύχαρίστησαν τον Θεόν, που τόσον στοργικώς εφρόντισε δι' αυτούς, ώστε να τους σώση, αλλά και να συναντηθούν τόσον θαυμαστώς! Μετά, αφού συνήλθεν ολίγον ο Ιωάννης, ήρχισε να διηγείται εις τον Πρόχωρον το θαύμα της διασώσεώς του.

- Επί τεσσαράκοντα ημέρας και νύκτας, κατά τρόπον υπερθαύμαστον, η δύναμις του Θεού με διεφύλαττε και με κατηύθυνες ως πλοίον επί των κυμάτων.

Εάν με ερωτήσης, Πρόχωρε, τίνι τρόπω; Τι να σου ειπώμυστηριωδώς και αρρήτως!

Από όλην αυτήν την περιπέτειαν ένα μεγάλο δίδαγμα απεκόμισα ότι είναι προτιμότερον να εμπιστευόμεθα εις τον Θεόν, παρά εις τας ασθενείς ημών δυνάμεις και να πειθαρχώμεν, χωρίς φόβον, εις όσα ο Θεός μάς διατάσσει.

9. Ο μακάριος Επιφάνιος είπε κάποτε το εξής: Ο Θεός εις όσους αμαρτωλούς μετανοούν, χαρίζει και το κεφάλαιον αυτό συνέβη με την πόρνην, τον τελώνην και τους λοιπούς. Από τους δικαίους όμως απαιτεί και τους τόκους. Αυτό σημαίνουν οι λόγοι του Κυρίου. «Εάν μη περισσεύση ή δικαιοσύνη υμών πλείον των Γραμματέων και Φαρισαίων ου μή εισέλθητε εις την Βασιλείαν των ουρανών» (Ματθ. ε', 20).

10. Ένας Γέρων Ασκητής είπεν: Ο Θεός ανέχεται τας αμαρτίας των ανθρώπων, που ζουν εις τον κόσμον δεν συγχωρεί όμως ευκόλως τας αμαρτίας των Ασκητών της ερήμου, διότι ο κοσμικός έχει πολλές ευκαιρίας να αμαρτήση, ενώ ο Ασκητής ουδεμίαν από όσας υπάρχουν εις τον κόσμον, εφ' όσον βεβαίως περιφρουρεί τον εαυτόν του και αγωνίζεται εναντίον των λογισμών του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΓ'

(Να αντιμετωπίζουμε γενναία την ακηδία και την λυπη)

Ὅτι δεῖ γενναίως πρὸς τὴν ἀκηδίαν ἴστασθαι καὶ τὴν ἐκ δαιμόνων λύπην, καὶ περὶ ὑπομονῆς.

Πρέπει νὰ ἀντιστεκώμεθα μὲ γενναιότητα ἐναντίον τῆς ἀκηδίας, νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὴν ἐκ τοῦ δαίμονος λύπην, καὶ νὰ ἔχωμεν ὑπομονήν.

Α'. Εν τω βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΠΙΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι ἔστι λύπη ἐπωφελής, καὶ ἔστι λύπη φθοροποιός της οὖν χρησίμης λύπης τὸ μὲν ἔστι περὶ τῶν οἰκείων ἀμαρτιῶν στένειν, τὸ δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ πλησίον ἄγνωστας, τὸ δὲ πρὸς τὸ μὴ ἔκπεσεῖν της προθέσεώς' το δὲ ἵνα τῆς τελειοτάτης ἐφάπηται ἀρετῆς,

2. Ἐστι δὲ καὶ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ τίς ὑποβαλλομένη λύπη, ἀλογίας μεστή, ἣτις καὶ ἀκηδία παρὰ τινῶν ὀνομάζεται δεῖ δὲ ταύτην εὐχὴ μάλιστα καὶ ψαλμωδία ἀποσοβεῖν, λογιζομένας ἡμᾶς ὡς οὐδεὶς ἐν τῷ βίῳ ἄφρων καὶ ἄλυπός ἐστι.

3. Φησὶ γὰρ ἡ Γραφὴ πᾶσα κεφαλὴ εἷς πόνον καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπην· καὶ ἐν βραχεὶ λόγῳ τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα τὸν μονήρη βίον καὶ τὸν κοσμικὸν πάντα διέλαβε διὰ μὲν γὰρ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς τὴν μοναδικῆς πολιτείαν διέγραψε κεφαλῆς γὰρ τύπον τὸ ἡγεμονικὸν της ψυχῆς ἐπέχει" καθὼς καὶ ἄλλαχου λέγει, ὅτι τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτοῦ ἐν ταύτῃ γὰρ τὸ διορατικὸν εἶναι λέγουσιν ὁ δὲ πόνος σημαίνει, ὅτι πᾶσα ἀρετῆς βλάστησις ἐκ πόνων προέρχεται.

4. Διὰ δὲ τῆς ἐν καρδίᾳ λύπης, τὸ ἄστατον καὶ μοχθηρὸν ἐδήλωσεν ἦθος ὡς γὰρ ἡ καρδία ἀεικίνητος τέ ἐστι, καὶ θυμοῦ καὶ λύπης οἰκητήριον εἶναι λέγεται, οὕτω κάκεινοί της ἀκαταστασίας καὶ λύπης οὐδέποτε ἀπαλλάττονται τέλεον" καὶ γὰρ μὴ δοξαζόμενοι λυποῦνται, τῶν ἀλλοτρίων ὀρεγόμενοι τήκονται, πενόμενοι δυσφοροῦσι, πλουτοῦντες ἐκμαίνονται, μηδὲ ὕπνου μεταλαβεῖν συγχωρούμενοι ταῖς μερίμναις καὶ τῇ τῶν προσόντων φυλακῇ.

5. Μὴ οὖν ὑποσύρωμεν ἡμεῖς τῷ φρονήματι, λέγουσαι τοὺς ἐν κόσμῳ ἄμεριμνους τυγχάνειν' ὡς γὰρ πρὸς σύγκρισιν, μᾶλλον ἡμῶν κοπιῶσιν, οὐ πάσι δὲ εἰσιν ἀρμόδια τα λεγόμενα, ἀλλὰ μόνοις τοῖς τὸν μονήρη βίον μετερχομένοις' ὡς γὰρ τοῖς ζώοις οὐ μία τροφή, οὕτως οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους συμφέρει καὶ αὐτὸς λόγος οὐ δεῖ γάρ, φησι, νέον οἶνον βάλλειν εἰς ἀσκοὺς παλαιοὺς ἄλλως γὰρ ἔστιον· ταὶ οἱ θεωρίας καὶ γνώσεως ἀξιούμενοι, ἐτέρως δὲ οἱ ἄσκητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐπιμελούμενοι, καὶ ἐτέρως οἱ κατὰ κόσμον.

6. Ὡς γὰρ τῶν ζώων, τινὰ μὲν ἔστι χερσαία, τινὰ δὲ ἑνυδρα, τινὰ δὲ πτηνά, οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν τὸν μέσον βίον κατέχουσιν ὡς τὰ χερσαῖα, οἱ δὲ πρὸς τὰ ὑψηλὰ ἀτενίζουσιν, ὡς τὰ πτηνά, οἱ δὲ τοῖς ὕδασι τῶν ἀμαρτιῶν εἰσι κεκαλυμμένοι, ὡς ἰχθύες" «ἦλθον γάρ, φησιν, εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταίγῃς κατεπόντισε με»' ἡμεῖς οὖν ὡς ἀετοὶ πτεροφυήσασαι τῶν ὑψηλοτέρων ἀεὶ ὀρεγόμεθα.

7. Ἀδελφέ, ἔχε ὑπομονὴν τελείαν ἐν ᾧ ἐκλήθης ἔργῳ, καὶ μὴ γίνου ἄκηδία: στής, μισῶν τοὺς διὰ Κύριον κόπους" εἰ γὰρ δέσμιοι ἐσμεν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, μὴ ἐπαισχυνθῶμεν τὴν ἄλυσιν τῶν δι' Αὐτὸν θλίψεων, ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς ταύτην ὑπομένωμεν, τὴν ἄλυσιν Αὐτοῦ προσδοκῶντες τὴν ἐξ οὐρανοῦ, ἵνα ἡμᾶς συναριθμήσῃ τὸ χορὸ τῶν Ἀγίων.

8. Οἱ γὰρ κοινωνήσαντες τοῖς παθήμασιν Αὐτοῦ, κοινωνοὶ ἔσονται καὶ τῆς παρακλήσεως" εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ κόπου τοῦ ἔργου δυσφορεῖ τις, ἐννοησάτω πόσοι εἰσὶ κατὰ τὸν κόσμον χειρολγοὶ καὶ ποδαλγοί, οὐ μόνον πλούσιοι, ἀλλὰ καὶ πένητες, οἱ οὐδὲ ἐν νυκτί, οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ ἀναπαύονται, ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν πό. νων αἰετρυχόμενοι, καὶ τὴ τοιαύτη ἄρρωστια ὡς ἐν ἀλύσει αἰετ πεπέδηνται.

9. Ἡμεῖς δὲ κτησώμεθα ἐκούσιον πόνον καὶ αὐθαίρετον ὑπομονήν, διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν" ἐδραΐαν οὖν αἰετ καρδίαν ἔχωμεν, καὶ εἰ συμβῇ ἡμῖν μί· κρὰ ἄκηδία, μὴ εὐθὺς ὀλιγοψυχήσωμεν, ἀλλὰ βιασώμεθα ἑαυτοὺς, ὡς πὲρ εὖψυ χὸς ὁδοιπόρος καὶ γὰρ τῷ τοιούτῳ, ὅταν συμβῇ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ, οὐκ ἐνδίδωσι τῆς δδοῦ τοῦ σκοποῦ, κὰν μακρὰ ἦ, ἀλλὰ παρακαλεῖ ἑαυτὸν λέγων" ἔτι μί· κρῶν καὶ ἐλεύσῃ ἐν τῷ καταλύματι καὶ ἀναπαύσῃ" καὶ ὁ Κύριος, βλέπων τὴν βίαν, παρέχει αὐτὸ ἰσχὺν τὴν ἀνωμαλίαν κουφίζων ἢ γὰρ νοθερία καὶ ἡ ὀκνηρία πεγίας εἰσὶ πρόξενoi, οὐ μόνον τῶν κατὰ πνεῦμα χαρισμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ σάρκα χρειάν.

10. Μὴ οὖν ὀλιγορῶ μέν, ἀδελφοί, δουλεύοντες ἀλλήλοις διὰ τὸν Κύριον" πόλ: λοι γὰρ παιδίσκης ἐρασθέντες, ἡρετισαντο δουλεύειν διὰ τὴν ποθουμένην, μηδὲ ἄκηδιωμεν καθεζόμενοι ἐν τῷ κελλίῳ, μνημονεύοντες ὅτι οἱ "Ἄγιοι Μάρτυρες κατάκλειστοι ὑπῆρχαν ἐν δεσμοῖς σιδηροῖς, μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν βασάνων.

11. Μὴ οὖν ἀποφύγωμεν τὴν στενοχωρίαν τοῦ κελλίου" οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ κόπου σου, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς σκοτίας, ἥς ἀνέχῃ ἐν τῷ κελλίῳ καθεζόμενος, ἐπὶ λάμπει σοὶ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, καθὼς γέγραπται «ἔξανετειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσι» μηδὲ ἐκκακῶμεν ἐργαζόμενοι, μνημονεύοντες ὅτι πόλ: λοι τῶν Ἀγίων ἐν τοῖς μεταλλοῖς ἐπέμποντο διὰ τὸν Κύριον' ἄρα οὖν εἰ μὲν ἡμεῖς ἐν τοῖς χρόνους ἐκείνοις, προεδιδόαμεν τὴν ἑαυτῶν ζωὴν διὰ τὰς στρεβλώσεις καὶ τὰς ἀναγκας;

12. Μιμησκόμεθα αἰετ, ἀδελφοί, τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ πλάσαν: τὸς ἡμᾶς κατὰ πάντα, τοῦ ἐξάγοντος ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν Αὐτοῦ πρὸς διακονίαν ἡμῶν, τοῦ ἀνάγοντος νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῶν, τοῦ πληθύνοντος κτήνη, πτηνά, ἔνυδρα πρὸς ὑπηρεσίας τοῦ γένους ἡμῶν, τοῦ ποιῆσαν: τὸς τὸν ἥλιον εἰς φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα εἰς φῶς τῆς νυκτὸς διὰ τὸ γένος ἡμῶν, καὶ σώσαντος ἡμᾶς διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ Σταυροῦ Αὐτοῦ τοῦ τιμίου δουλεύσωμεν αὐτῷ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῃ πολλῷ καὶ ἐλπίδι ἀγαθῇ, ὅτι πάροικοι ἐσμεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, κατὰ τὸν λέγονται «πάροικος καὶ παρεπίδημος εἰμί, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου».

13. Ἀδελφέ, ἐγκαρτέρει ἐνῷ τόπῳ καθέξῃ, τὴ ὀλιγορία ἀνθιστάμενος οὐ γὰρ ἐν τῇ μεταβάσει καὶ διαστάσει ἐξημεροῖς τὰ πάθη, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ νοῦ προσοχῇ ὑπομονῆς γὰρ ἔχομεν χρειάν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες τύχωμεν τῶν ἐπαγγελιῶν, ὁ δὲ τὴ ἄκηδία συμπεριφερόμενος, μακρὰν ἀφέστηκε τῆς ὑπομονῆς, καθάπερ καὶ ὁ νοσῶν τῆς ὑγείας ἢ οὖν ἀρετὴ ἐν τῇ ὑπομονῇ καὶ οὐκ ἐν τῇ ἄκηδιᾳ γνωρίζεται, ἢ δὲ ὑπομονὴ ἀνανεουμένη κρατύγεται ἐν τῷ τὸν νοῦν πρὸς ἀσχολεῖσθαι, τὴ θεωρία καὶ μελέτῃ τῶν προσδοκωμένων.

14. Ἐκεῖθεν γὰρ πιαινόμενος ὁ νοῦς λαμβάνει ἰσχύν, καθάπερ καὶ τὸ σῶμα ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν βρωμάτων, εἰ δὲ ἁμοιρησοιεν ὁ νοῦς ταύτης τῆς χάριτος καὶ τῆς ἀξίας, τῷ ὄντι πτωχὸς καὶ ἀσθενὴς ἀποκαθίσταται ἀποτιναζάμενος οὖν τὴν προσπάθειαν τῶν ὑλικῶν,

σχόλαζε τὸν νοῦν πρὸς ἐκείνην τὴν ἔνθεον ἐργασίας, καὶ οὐκ ἀνάγκην ἔξεις μεταφέρειν τὸ σῶμα ἀπὸ τὸ ποῦ εἷς τόπον, καὶ διακόπτειν τὴν μελέτην ἐν ταῖς ἀποδημίαις δίχα εὐλόγου αἰτίας καὶ τῆς τῶν προεσθηκῶτων ἐπιτροπῆς ἣ γὰρ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἔστιν, ὡς φησιν ὁ Κύριος.

15. Ἀγαλόγισαι δέ, ἀγαπητέ, καὶ πόσοι ἐν τῷ κόσμῳ διαφόρως εἶσι στεροῦμε· νοί, ὡς τινὲς διὰ τὴν ἀπορίαν τὰ ἑαυτῶν ἐν ὑποθήκῃ παρέθεντο, ἕτερον δὲ τέκνα δυνάστων αἰχμαλωσία πεσόντα καὶ εἰς δουλείαν πραθέντα, δουλεύουσιν οἰκτροτεροῖς αὐτῶν ἢ καὶ βαρβάροις ἐν γῇ ἄλλοτρία' ἄλλοι δὲ πτωχοὶ ὄντες καὶ μηδὲ τῆς ἐφημέρου τροφῆς εὐπορουντες, ἐρριμμένοι εἰσιν ἐν ταῖς πλατείαις καὶ ρύμαις τῶν πόλεων, ράκεσιν εὐτελέσει καὶ διέσχισμενοῖς καὶ δυπαροῖς τὸ ψῦχει καὶ τὰ καύματι προσταλαιπωροῦντες, τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ νόσοις χαλεπαῖς ἐξετάζονται" ἔδῳ γὰρ λέγειν τοὺς ἐν φυλακαῖς κατακεκλεισμένους καὶ μεταλλοῖς κακοπαθούντας ἡμῖν δὲ οὐ πολὺ ἔστιν, ὅτι ἔχομεν τὴν σκέπην ταύτην, ἣν ἡμῖν ἔχα· ρίσατο ὁ Θεός, καὶ τὴν ἁμεριμνίαν τῶν κοσμικῶν πραγμάτων καὶ ταραχῶν ;

16. Τούτων μέμνησο, καὶ ἔση εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ, ἕνεκεν τῶν ἀπείρων αὐτοῦ εὐεργεσιῶν, ὧν ἔποιησε καὶ ποιεῖ καθ' ἡμῶν" καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς δοκούσιν εὐημερεῖν, κατὰ τὸν βίον, τί ἀγαθὸν ὁ κόσμος παρέχει, εἰμὴ μόνον κόπους καὶ μερίμνας τοῦ βίου ἀπείρους καὶ καὶ γὰρ ἔλαβε τις γυναῖκα καὶ ἄρχη μερίμνης" ἔγεννησεν υἱὸν καὶ φροντὶς ἑτέρα' ἐτέχθη ἕτερος καὶ πλείων ἢ μέριμνα" ἀπέθανεν καὶ εἷς υἱὸς ; κατέλιπε τοῖς γεννήτορσιν αὐτοῦ πένθος ἀπαραμύθητον, εἰ δὲ καὶ ὁ ζῶν ἀποβῇ κακοφρων, ὀδυνῶνται οἱ γονεῖς περὶ αὐτοῦ μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ τεθνεῶτος.

17. Τέλος δὲ πάντων ὅταν ἔλθῃ τῷ ἀνδρὶ ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, πλέον ὑπὲρ τῆς εἷς τὴν συμβίον αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα συμπαθείας καὶ τελευτῶν θλίβεται, καὶ τὰ σπλάγγνα ταραττεται ἢ ὑπὸ τῆς τοῦ θανάτου ὀδύνης, λογιζόμενος, ὅτι τὴν μὲν χήραν κατέλιπε, τὰ δὲ ὀρφανά. Τούτων δὲ πάντων ἡλευθερώσεν ἡμᾶς καὶ τοῦ Χριστοῦ ζυγός, ὁ χρηστὸς τὲ καὶ ἐλαφρότατος μέγιστα δὲ συμβάλλεται πρὸς ἀκηδίας ἀποτροπὴν καὶ ἥ του θανάτου μνήμη. Δεῖ οὖν τὸν ὑπ' αὐτῆς ἐνοχλούμενον πρῶτον μὲν δέεσθαι τοῦ Θεοῦ ἕνα παράσχη αὐτῷ ὑπομονὴν τὲ καὶ μακροθυμίαν, εἶτα καὶ παρακαλεῖν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγοντα «ἵνα τί περίλυπος εἰ ἡ ψυχὴ μου; καὶ ἕνα τί συνταράσσεις με ; ἔλπισον ἐπὶ τὸν Θεὸν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ, σωτήριόν του προσώπου μου καὶ ὁ Θεός μου».

18. Μὴ γὰρ διαπαντὸς δεῖ ἡμᾶς κατοικεῖν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ; ἄκουε τοῦ λέγοντος «πάροικος ἐγὼ εἶμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου», "Ἀγαλόγισαι τοὺς προενοικήσαντας ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ὧ σὺ παροικεῖς, καὶ γνώθι ὅτι καθάπερ κακεῖνοι παρῆλθον ἐκ τοῦ αἵ ἐνὸς τούτου, οὕτω καὶ ἡμᾶς Θεοῦ βουλήσει δεῖ παροικήσαντας ἀπιέναι, ἢ δὲ ἀληθὴς ζωὴ μετὰ τὴν τελευτὴν ὑπάρχει διὸ καὶ ὁ Προφήτης ἐκείνην τὴν ζωὴν ἐπιποθῶν, ἔβόα πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· «δὴν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σέ ὁ Θεὸς πότε ἤξω καὶ ὀφθήσομαι τὸ προσώπων τοῦ Θεοῦ»;

19. Ὡς γὰρ δεσποτήριον ἡγοῦντο οἱ Ἅγιοι τὸν παρόντα βίον, ὅθεν καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα, κατὰ τὸ ρημά σου ἐν εἰρήνῃ». Οὕτω καὶ ὁ Ἀπόστολος τὴν ἐπιθυμίαν εἶχε τοῦ ἀναλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι ἐὰν γὰρ ὁ ἄνθρωπος μισήσῃ τὸν κόσμον τοῦτον καὶ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ, καὶ ποθήσῃ τὰ οὐράνια, δοῦλον ἑαυτὸν παρίστησι τῷ Κυρίῳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ψυχῇ, καὶ ζητεῖ πρὸς τὰ ποθούμενα ἀπελθεῖν διὸ καὶ οὐδέποτε κατισχύσαι αὐτοῦ ἡ ὀλιγωρία καὶ ἀκηδία δυνήσεται" ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ψυχὴ τὰ γήινα φαντάζεται, αἱ ποικιλίαι τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κόσμου τούτου καὶ αἱ μάταιαι ἡδοναὶ προσαγόμεναι αὐτῇ διὰ τῶν λογισμῶν, ἐκλύουσι τὸν τόνον αὐτῆς, ὅθεν καὶ ὀλιγωρεῖ.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική ανέπτυξε την εξής διδασκαλίαν περί ακηδίας και λύπης προς τὰς Μοναχάς, αἱ οἱαὶ συνεκεντρώθησαν:

Αδελφαί μου, εἶπεν, ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν δοκιμάζει ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται εἰς δύο κατηγορίας ἢ μία ἐξ αὐτῶν ὠφελεῖ καὶ ἡ ἄλλη καταστρέφει. Τὴν ὠφέλιμον λύπην θὰ τὴν διακρίνωμεν ἀπὸ τὰ ἐξῆς γνωρίσματα: ὁ λυπούμενος κλαίει καὶ οδύρεται διὰ τὰς ἰδικὰς του αμαρτίας, ὅπως ἐπίσης καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν ἀγνοίαν του πλησίον ἐκτὸς δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ Θεὸν λυπούμενος στενοχωρεῖται φοβούμενος μήπως παρεκκλίνη ἀπὸ τὸν σκοπὸν τῆς σωτηρίας του, ἀλλὰ καὶ διότι ἔχει τὴν ἀγωνίαν νὰ ἐγγίση ἐνωρίτερον τὴν ἀπροσπέλαστον τελειότητα,

2. Ἐκτὸς ὅμως τῆς λύπης αὐτῆς, ἡ ὁποῖα ἀναβιβάζει τὸν ἄνθρωπον, ὑπάρχει καὶ ἡ ἄλλη, τὴν ὁποῖαν ἐμπνέει εἰς ἡμᾶς ὁ ἐχθρὸς τῆς ψυχῆς μας, ὁ διάβολος, καὶ εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀπερισκεψίαν. Αὕτη ἡ λύπη ὀνομάζεται ἀπὸ μερικοὺς ἀκηδία, δηλαδὴ μελαγχολικὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς καταδικάζουσα εἰς πνευματικὴν ἀδράνειαν τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὴν τὴν ἀκηδίαν πρέπει με τὴν ἀδιάλειπτον εὐχήν καὶ τὴν ψαλμωδίαν νὰ ἀποδιώκωμεν, σκεπτόμενοι, ὅτι κανεὶς ἀπερίσκεπτος εἰς τὴν ζωὴν δὲν ζῇ χωρὶς τοιαύτας λύπας, διότι ἡ ἀφροσύνη, ὡς πηγὴ κοσμικῶν μεριμνῶν, πάντοτε προκαλεῖ λύπην (1).

3. Ἡ Ἁγία Γραφή σχετικῶς λέγει: «Πᾶσα κεφαλὴ εἰς πόνον καὶ πᾶσα καρδιά εἰς λύπην» (Ἠσ. α', 5). Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν σύντομον ἐκφράσιν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα συμπεριέλαβε τὴν μοναχικὴν καὶ ὅλην τὴν κοσμικὴν ζωὴν· διότι ὅταν λέγῃ περὶ τοῦ πόνου τῆς κεφαλῆς, περιέγραψε τὴν μοναχικὴν πολιτείαν, ἐπειδὴ ἡ κεφαλὴ σημαίνει τὸ ηγεμονικόν τῆς ψυχῆς, ὅπως λέγει καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον: «Τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ» (Ἐκκλ. β', 14). Εἰς τὴν κεφαλὴν λέγουσιν, ὅτι ἐδρεύει τὸ διορατικόν. Ὁ δὲ πόνος σημαίνει, ὅτι ἡ καρποφορία τῆς ἀρετῆς ἐν γένει εἶναι ἀποτέλεσμα σκληρῶν κόπων καὶ προσπαθειῶν,

4. Ἀντιθέτως διὰ τῆς λύπης, ἡ ὁποῖα ἐδρεύει εἰς τὴν καρδίαν (πᾶσα καρδιά εἰς λύπην), ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐφάνερωσε τὸν φιλοτάραχον καὶ πονηρόν χαρακτήρα. Διότι ὅπως ἀκριβῶς ἡ καρδιά δὲν σταματᾷ καὶ εἶναι, καθὼς λέγουσιν, ἑδρα τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς λύπης, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ φιλοτάραχοι καὶ πονηροὶ χαρακτήρες οὐδέποτε ἀπολυτροῦνται καθ' ὁλοκληρίαν ἀπὸ τοὺς βιοτικoὺς περισπασμούς καὶ τῆς ἐκ τούτων λύπης. Οἱ τοιοῦτοι λυποῦνται ὅταν δὲν δοξάζωνται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, λειώνουν ὅταν ἐπιθυμοῦν τὰ ξένα ἀγαθὰ καὶ δὲν δύνανται νὰ τα ἀπολαύσουν, στεναχωροῦνται ὅταν εἶναι πτωχοί, τρελλαίνονται ὅταν πλουτίσουν, ἐξ αἰτίας δὲ τῶν μεριμνῶν καὶ τῆς ἀγωνίας νὰ περιφρουρήσουν τὰ πλεονεκτήματα τῶν οὔτε τὸν ὕπνον χαίρονται καὶ δὲν τὸν ἀπολαμβάνουν.

5. Ἀς μὴ μας παρασύρῃ λοιπὸν πρὸς τὰ κάτω ἡ σκέψις, ὅτι οἱ κοσμικοὶ δὲν ἔχουν φροντίδας ἐὰν κάμωμεν μίαν πρόχειρον σύγκρισιν, θὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι κουράζονται περισσότερο ἀπὸ ἡμᾶς. Βεβαίως αὐτὰ ποὺ λέγομεν δὲν ἀφοροῦν ὅλους, ἀλλὰ μόνον ἐκείνους, ποὺ πραγματικῶς πορεύονται τὸν μοναχικὸν βίον. Διότι ὅπως ἀκριβῶς διὰ τὰ ζῶα δὲν ὑπάρχει μία τροφὴ ὠρισμένη, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους δὲν ὠφελεῖ ἡ αὕτη διδασκαλία. Σχετικῶς λέγει ἡ Ἁγία Γραφή, ὅτι δὲν πρέπει «νέον οἶνον βάλλειν εἰς

ασκούς παλαιούς» (Ματθ. θ', 17). Από άλλην πνευματικής τράπεζαν τρώγουν εκείνοι, που ήξιώθησαν της υψηλής θεωρίας και μυστικής γνώσεως, από άλλην οι επιδιδόμενοι εις τους αγώνες της ασκήσεως, και από άλλην όσοι ζούν ακόμη κατά κόσμον.

6. Και όπως ακριβώς μεταξύ των ζώων άλλα ζούν εις την ξηράν, άλλα μέσα εις το ύδωρ και άλλα πετούν ψηλά, τοιουτοτρόπως συμβαίνει και μεταξύ των ανθρώπων άλλοι βαδίζουν την μέσην οδόν, όπως τα χερσαία: άλλοι πάλιν έχουν προσηλωμένην σταθερώς την προσοχήν των και την διάνοιάν των υψηλά, όπως τα πτηνά: άλλοι, τέλος, έχουν τελείως καλυφθῇ από τα ζοφερά ύδατα της αμαρτίας, όπως οι Ιχθείς. Ιδού τι λέγει διά την τελευταίαν περίπτωση η Αγία Γραφή: «Ἦλθον εις τα βάθη της θαλάσσης και καταιγίς κατεπόντισε με» (Ψαλμ. ξη', 3). Ημεῖς λοιπόν, όπως οι αετοί που έβγαλαν πλέον πτερα και ενίσχυσαν τοιουτοτρόπως τὰς πτέρυγὰς των, ας επιθη μεν εντόνως πάντοτε τα υψηλότερα.

7. Αδελφέ μου, να επιδείξης τελείαν υπομονήν κατά την διεξαγωγήν τού έργου, εις το οποίον υπό του Κυρίου εκλήθης και να μη γίνεσαι αδιάφορος, αποφεύγων τους κόπους χάριν του Κυρίου και μισών αυτούς. Διότι, εάν πράγματι θεωρώμεν τους εαυτούς μας δεσμίους του Θεού ημών, και όποιος μάς έσωσε, δεν πρέπει να εντρεπώμεθα διά την αλυσίδα των θλίψεων, τας οποίας υφιστάμεθα χάριν Αυτού. Απ' εναντίας μετά χαράς πρέπει να υπομένωμεν την σειράν αυτήν τών θλίψεων, προσμένοντες μετ' ελπίδος την επιβράβευσιν εκ των ούρανών, ώστε η χάρις του μισθαποδότου Θεού να προσθήσῃ και ημάς εις τον χορόν των Αγίων.

8. Διότι είναι αναμφισβήτητον, ότι όσοι εδοκίμασαν, με την θέλησίν των, τα παθήματα του Κυρίου ασφαλώς θα καταστούν μέτοχοι και της παρηγορίας Αυτού, δηλαδή της επουρανίου Βασιλείας. Εάν δε κανείς στενοχωρήται εξ αιτίας του κόπου, που προκαλεί το έργον του Μοναχού, ας σκεφθῇ πόσοι εις τον κόσμον υποφέρουν από ισχυρούς πόνους των χειρών και των ποδών, όχι μόνον πλούσιοι, αλλά και πτωχοί, οι οποίοι ούτε ημέραν ούτε νύκτα ησυχάζουν, αλλά βασανίζονται διαρκώς από την δριμύτητα των πόνων. Οι τοιούτοι φαίνονται πράγματι ως να είναι δεμένοι με ισχυράν αλυσίδα, η οποία είναι η ασθένειά των.

9. Ημεῖς ας αποκτήσωμεν θεληματικόν πόνον και ας επιδείξωμεν αυτοπροαίρετον υπομονήν, χωρίς να μας επιβάλλουν αυτά οι άλλοι ή η ανάγκη, χάριν της Βασιλείας των ουρανών. Ας διατηρώμεν πάντοτε λοιπόν καρδίαν σταθεράν και ασάλευτον, και εάν κάποτε μάς συμβῇ μία παραμικρά πνευματική αδράνεια, ας μη χάσωμεν αμέσως το θάρρος μας, αλλά ας πιέσωμεν τους εαυτούς μας, διά να αντισταθώμεν επιτυχώς, όπως ακριβώς και άνδρείος οδοιπόρος. Ως γνωστόν, ο οδοιπόρος, όταν κατά την οδοιπορίαν του εξασθενήσῃ ολίγον, δεν υποχωρεῖ, ούτε εγκαταλείπει τον αντικειμενικόν σκοπόν της πορείας του, όσον μακράν και αν ευρίσκεται αυτός, αλλά παρηγορεῖ τον εαυτόν του λέγων· κάμε ολίγην υπομονήν και θα φθάσης εις το ξενοδοχείον, όπου θα αναπαυθῇς. Ο δε Θεός, που βλέπει την προσπάθειαν του, τον ενισχύει και μετριάζει την κόπωσιν. Η βραδυκίνησις και η οκνηρία γίνονται πρόξενοι πείνης και δυστυχίας, και επιφέρουν ζημίαν όχι μόνον εις τα πνευματικά χαρίσματα, αλλά και εις την θεραπείας των σωματικών αναγκών.

10. Ας φροντίζωμεν λοιπόν μετ' ενδιαφέροντος, αδελφοί, να εξυπηρετώμεν και εις τον έτερον προς χάριν του Κυρίου, διότι πολλοί είναι εκείνοι, οι οποίοι όχι διά τον Κύριον, αλλά διά μίαν νεαράν κόρην, επειδή την ηγάπησαν και έπόθησαν να την λάβουν ως σύζυγον

επροτίμησαν να γίνουν δούλοι εις την οικογένειάν της. Ούτε πάλιν να αδιαφορώμεν διά το έργον της σωτηρίας μας, νικώμενοι από μελαγχολίαν, επειδή καθήμεθα εις το κελλίον μας, ενθυμούμενοι, ότι οι Άγιοι Μάρτυρες ήσαν κατάκλειστοι εις σιδερόφρακτα κελλία των φυλακών, τυραννούμενοι από φρικτά βασανιστήρια.

11. Ας μη αποφύγωμεν λοιπόν την θλίψιν και τας δυσχερείας του κελλίου, διότι δεν είναι άδικος ο Θεός να λησμονήση τον κόπον, που γίνεται χάριν Εκείνου. Αλλά και δι' αυτήν ακόμη την σκοτεινιάν του κελλίου, την οποίαν ανέχεσαι παραμένων εις αυτό, θα σε καταυγάση με το φως της αληθείας, όπως λέγει και το ρητόν της Αγίας Γραφής «έξανέτειλεν εν σκότει φώς τοίς ευθέσι» (Ψαλμ. ρια', 4). Ούτε να δυσανασχετώμεν, όταν εργαζώμεθα, έχοντες πάντοτε υπ' όψιν, ότι πολλοί από τους Αγίους απεστέλλοντο, χάριν της αγάπης των προς τον Κύριον, εις τα μεταλεία, όπου, ως γνωστόν, η εργασία είναι σκληροτάτη. Μήπως, εάν εζούσαμεν εις τους χρόνους εκείνους των μαρτύρων, θα εφθάναμεν εις το σημείον να προδώσωμεν την πνευματικήν ημών ζωήν, διά να αποφύγωμεν τα μαρτύρια και τας πιέσεις;

12. Να ενθυμούμεθα διαρκώς, αδελφοί, τας ευεργεσίας του Θεού, ο οποίος έπλασεν ημάς κατά πάντα τελείους, όστις εξάγει «ανέμους εκ θησαυρών αυτού» (Ψαλμ. ρλδ', 7) προς υπηρεσίαν ημών, «ανάγων νεφέλας εξ εσχάτων της γης» (Ψαλμ. ρλδ', 7) δι' ευκολίαν ημών, πολλαπλασιάζει τα κτήνη, τα πτηνά, τους ιχθείς διά να εξυπηρετούν το ανθρώπινον γένος, εποίησε τον ήλιον διά να μας φωτίζη την ημέραν, την σελήνης και τους αστέρας διά να μας φωτίζουν την νύκτα. Και υπεράνω όλων αυτών, άς μή λησμονωμεν, ότι μας απελύτρωσε και μας έσωσεν από την αμαρτίαν διά της δυνάμεως του μυστηρίου του Τιμίτου Αυτού Σταυρού. Ας υπηρετήσωμεν λοιπόν Αυτόν τον Ευεργέτην μας με βαθύτατον σεβασμόν συγκλονιζόμενοι πρό του μεγαλείου Του, αλλά και πλήρεις ελπίδων αγαθών, διότι εις τήν ζωήν αυτήν είμεθα προσωρινοί, όπως ακριβώς λέγει και ο Προφητάναξ Δαβίδ: «Πάροικος εγώ είμι εν τη ή και παρεπίδημος, καθώς πάντες οι πατέρες μου». (Ψαλμ. λη', 13).

13. Αδελφέ μου, παράμεινε μεθ' υπομονής και σταθερότητος εις οιονδήποτε τόπον ασκείσαι, αγωνιζόμενος εναντίον της πνευματικής καταπτώσεως και αμελείας. Τα πάθη δεν εξημερώνονται με την εγκατάλειψιν του τόπου της μετανοίας και την μετάβασιν από το που εις τόπον, αλλά μόνον με την επαγρύπνησιν της διανοίας διότι εκείνου του πράγματος, που έχομεν ανάγκην διά να εκτελέσωμεν το θέλημα του Θεού και να επιτύχωμεν των υποσχέσεων Αυτού, είναι μόνον η υπομονή. Εκείνος ο οποίος καταλαμβάνεται από το πνεύμα της νωθρότητος και της αμελείας και διάγει με ακηδίαν ευρίσκεται μακράν της υπομονής, όπως ακριβώς και ο ασθενών μακράν της υγείας. Η παρουσία της αρετής καθίσταται αισθητή διά της υπομονής και ουχί διά της ευερεθίστου νωθρότητος και αμελείας εις την εκτέλεσιν των πνευματικών έργων και υπομονή πάλιν ανανεούται και ενδυναμώνεται εφ' όσον ο νούς ασχολείται αδιαλείπτως με την μυστικής θεωρίας και με την μελέτης των όσων μετά βεβαιότητος αναμένομεν να απολαύσωμεν κατά την αιώνιον ζωήν,

14. Από τας θείας αυτάς ενασχολήσεις τρεφομένη πλουσίως η διάνοια λαμβάνει δύναμιν, όπως ακριβώς το σώμα παχαίνει, εφ' όσον γεύεται τας υλικάς τροφάς. -

Εάν ο νους μας στερηθή της χάριτος και της αξίας αυτής, δηλαδή της υψηλής θεωρίας και της ενδελεχούς μελέτης των προσδοκωμένων, πράγματι τότε καταντά πτωχός και ασθενής. Αποτίναξε λοιπόν από επάνω σου, όπως την σκόνην, την εναγώνιον μέριμναν διά τα υλικά πράγματα και να απασχολής την διάνοιάν σου με την πλήρη θείου μεγαλείου εργασίαν εκείνην· όταν δε συμβή αυτό, τότε ασφαλώς δεν θα έχης ανάγκης να μετοικής από τόπου εις τόπον και να διακόπτης την υψηλής μελέτης της διανοίας σου εξ αφορμής των ταξιδίων σου αυτών, που γίνονται χωρίς σοβαράν αιτίαν και χωρίς την άδειαν των προεστώτων σου. Διότι, όπως λέγει ο Κύριος, «η Βασιλεία του Θεού εντός ημών έστιν» (Λουκ. ιζ', 21).

15. Σκέψου, αγαπητέ μου, πόσοι άνθρωποι εις τον κόσμον υποφέρουν και στερούνται διαφοροτρόπως: διά να αρκεσθώμεν δε εις ολίγας περιπτώσεις, αναφέρομεν τα εξής: μερικοί, λόγω ανεχείας, υποθήκευσαν τα κτήματά των, χωρίς να δυνηθούν να τα αποδεσμεύσουν από την υποθήκην. Άλλοι, πάλιν, έχασαν τα τέκνα των, διότι τα ήχμαλώτισαν ξένοι εχθροί των ηγεμόνες και οι οποίοι τα έπώλησαν ως δούλους: έκτοτε δε υπηρετούν ως δούλοι ή εις χειροτέρους αυτών ή εις βαρβάρους εις ξένα μέρη. Άλλοι, τέλος, επειδή είναι τόσοι πτωχοί, ώστε να στερούνται και του καθημερινού των άρτου, έπαιτούν εις τας πλατείας και τας οδούς των πόλεων υποφέροντες από το κρύο και την ζέστην, διότι καλύπτουν τα πεινασμένα σώματα των με καταξεσχισμένα και δυπωμένα δάκη μερικοί μάλιστα από αυτούς βασανίζονται από φρικτάς νόσους, χωρίς να αναφέρω εις τον πίνακα των δυστυχώς εκείνους, που υποφέρουν, διότι έχουν καταδικασθή εις αναγκαστικήν εργασίαν μεταλλείων.

16. Κατόπιν όλων αυτών δεν πρέπει να θεωρώμεν ως μεγάλο δώρον, το ότι ευρισκόμεθα υπό την σκέπην αυτήν, την οποίαν μάς έχαρισεν ο Θεός και δεν καταπονούμεθα από την φροντίδα των κοσμικών πραγμάτων, που τόσοι ταρασσουν τον άνθρωπον; Αυτά να ενθυμήσαι και να ευχαριστής διαρκώς τον Θεόν, εξ αφορμής των αναριθμήτων αυτού ευεργεσιών, τας οποίας μας προσέφερε και μας προσφέρει καθ' εκάστην. Αλλά και εις αυτούς, οι οποίοι φαίνονται, ότι ευτυχούν εις την ζωήν των, τί καλόν τους προσφέρει ο κόσμος; Τίποτε άλλο, παρά μόνον κόπους και αναριθμήτους φροντίδας και περιορισμούς! Και πράγματι! Ενυμφεύθης: Ήρχισες την φροντίδα της οικογενείας! Εγέννησες τον πρώτον υιόν; Αλλαι φροντίδες! Μετ' ολίγον εγεννήθη και δεύτερον τέκνον; Μεγαλύτεραι μέριμναι! Απέθανεν ο ένας υιός; Πενθούν και κλαίουν απαρηγόρητα οι γονείς του! Εάν μάλιστα συμβή και επιζήσας υιός να γίνη κακός, τότε οι γονείς θρηνούν περισσότερον δι' αυτόν, παρά διά τόν άποθανόντα!

17. Η αποκορύφωσις δε του πόνου και της οδύνης φθάνει, όταν έλθη η στιγμή του θανάτου για τον άνδρα ούτος, καίτοι μελλοθάνατος, δεν ταρασσεται τόσοι από τον επικείμενον θάνατον, αλλά από την αγάπην και την συμπάθειαν προς τα τέκνα και την σύζυγον, συγκλονιζόμενος από την θλίψιν και ταρασσόμενος από την σκέψιν, ότι εντός ολίγου θα εγκαταλείψη χήραν και ορφανά! Από όλους αυτούς τους θλιβερούς περισπασμούς και την φρικτήν οδύνην μάς ήλευθέρωσεν ο ζυγός τού Χριστού, χρηστός και πάρα πολύ εύκολοβάστακτος «Ο γάρ ζυγός μου χρηστός και το φορτίον μου ελαφρόν έστιν» (Ματθ. ια', 30). Εις την απομάκρυνση, της πνευματικής νωθρότητος και αδρανείας συντελεί αποτελεσμα είνης η ανάμνησις του θανάτου. Εκείνος λοιπόν, που ενοχλείται από τις αδυναμίας αυτάς, της νωθρότητος δηλαδή και της αδρανείας, πρέπει πρώτον μεν να

παρακαλή θερμώς τον Θεόν, δια να του δώση υπομονήν και μακροθυμίαν, εν συνεχεία δε να προτρέπη την ψυχὴν του λέγων· «ἵνα τι περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἵνα τι συνταράσσεις με; ἐλπισον ἐπὶ τὸν Θεόν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῶν σωτήριον τοῦ προσώπου μου, ὁ Θεός μου» (Ψαλμ. μβ΄, 5).

18. Ἀλλωστε μήπως πρόκειται αἰωνίως νὰ παραμείνωμεν εἰς τὴν ζωὴν αὐτήν; Πρόσεξε νὰ ἰδῇς τι λέγει ἡ Ἀγία Γραφή: «Πάροικος ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ γῇ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου» (Ψαλμ. λη΄, 13). Φέρε εἰς τὸν νούν σου, ὅτι εἰς αὐτὸ τὸ Μοναστήριον, πού συ κατοικεῖς, εἶχαν προηγουμένως κατοικήσει ἄλλοι καὶ μάθε, ὅτι ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι ἐφυγαν ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτήν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, με τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀφού κατοικήσωμεν ὀλίγον, πρέπει νὰ ἀναχωρήσωμεν, Ἡ πραγματικὴ ζωὴ ὑπάρχει μετὰ τὸν θάνατον. Αὐτήν, τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν, μετὰ σφοδρότητος ποθῶν καὶ Προφητάναξ ἐκραύγαζε με ὅλην τὴν δύναμιν τῶν πνευμόνων τοῦ «Ὁν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σε ὁ Θεός ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεόν τὸν ζῶντα: πότε ἤξω καὶ οφθήσομαι τῇ προσώπου τοῦ Θεοῦ;» (Ψαλμ. μα΄, 2-3).

19. Οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἐθεώρουν τὴν παρούσαν ζωὴν ὡς μίαν φυλακὴν δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον καὶ ὁ πρεσβύτερος Συμεὼν, κατὰ τὴν Ὑπαπαντὴς τοῦ Κυρίου, ἔλεγεν «Νυν ἀπολύεις τὸν δούλόν σου, Δέσποτα, ἐν εἰρήνῃ» (Λουκ. β΄, 29). Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακατεῖχeto ὑπὸ τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας νὰ ἀποθάνῃ κατὰ τὸ σῶμα, διὰ νὰ ζη αἰωνίως με τὸν Χριστόν. «Τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλύσαι καὶ συν Χριστῷ εἶναι πολλῶ γὰρ μᾶλλον κρείσσον» (Φιλιπ. α΄, 23). Εἴαν λοιπόν ὁ ἄνθρωπος μισήσῃ τὸν κόσμον αὐτόν καὶ τὴν ἀπάτην, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι τάχα κάτι εἶναι, καὶ ποθήσῃ τὰ ἐπουράνια ἀγαθὰ, τότε πραγματικῶς θὰ ἀναδειχθῇ δούλος τοῦ Κυρίου με ὅλην τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν καὶ θὰ ἐπιζητήσῃ νὰ ἀναχωρήσῃ, ὥστε νὰ ἀπολαύσῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα διὰ τῆς ἐλπίδος ποθεῖ. Τὸν ἄνθρωπον αὐτόν ποτέ δεν θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν καταβάλλῃ ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ πνευματικὴ ἀδράνεια. Εφ' ὅσον ὁμως ἡ ψυχὴ τὰ γήϊνα ἐπιθυμεῖ καὶ διὰ τῆς φαντασίας ἀπέρχεται πρὸς αὐτά, τότε τὰ διάφορα εἶδη τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ κόσμου αὐτοῦ καὶ αἱ μάταιαι ἡδοναί, εἰσερχόμεναι εἰς αὐτήν (τὴν ψυχὴν) διὰ τῶν λογισμῶν, θὰ παραλύουν τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἐντασιν, καὶ δι' αὐτὸ θὰ ἀδιαφορῇ.

Β'. Ἀντιόχου τοῦ Παντέκτου

Ὁ ΤΗΣ ἀκηδίας δαίμων δεινὸς λίαν ἐστὶ καὶ βαρύτατος, ὃς τὶς περὶ ὥραν ἔκτην ἐπιπίπτει τῷ Μοναχῷ, ἀγωνίαν αὐτῷ ἔμποιον καὶ ἀπεχθὼς ἔχειν πρὸς τὸν τόπον, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς συνδιατρίβοντας ἄδελφους καὶ πᾶν ἔργον, καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Θείας Γραφῆς.

2. Ἀναγινώσκων δὲ χασμᾶται πολλὰ, πρὸς ὕπνον καταφέρεται εὐχερῶς, τρίβει τὰς ὄψεις καὶ διατείνει τὰς χεῖρας, καὶ τοῦ βιβλίου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀποστῆς σας, ἔνατενίζει τὸ τοίχῳ πάλιν ἐπιστρέψας, ἀνέγνω μικρόν, καὶ ἀναπτύσσων, τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τῶν λόγων περιεργάζεται, ἀριθμεῖ τὰ φύλλα, καὶ τὰς τετράδας ἐπιψηφίζει ψέγει ἢ ἐπαινεῖ τὸ γράμμα καὶ τὴν κόσμησιν τοῦ βιβλίου, ὕστερον δὲ πτύξας αὐτό, ὑπέθηκε τὴν κεφαλὴν, καὶ καθεύδει ὑπνῶν, οὐ πάνυ εἰς βάθος· ἢ γὰρ πεῖνα, ἢ ἡ ἀκηδία αὐτῷ προξενεῖ, διεγείρει αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ οὐκ ἔα αὐτὸν καθεύδειν ἐπὶ πολὺ.

3. Μετὰ μικρόν οὖν ἀναστᾶς, τὴν ὥραν καταμανθάνει, τὴ τοῦ ἡλίου ἀκτίνι ἀτενίζων πυκνῶς, καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἐστιάσεως προσδεχόμενος, ἐστώτα ἔχει τὰ ὧτα πότε ἀκούσει τοῦ

σημαντήρος τοῦ καλοῦντος ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἀκούσας, εὐπρόθυμος γίνεται, καὶ εὖγε εὖγε τὴ καρδία ἐπιφωνεῖ.

4. Ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἰς διακονίαν ὀξύς, καὶ ἐντολὴν λογίζεται τὴν τοῦ πάθους πληροφορίας καὶ ἀσθενῶν οὐκ ἀρκεῖται τροφὴ μιά, καὶ ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς οὐκ ἐμμένει ἔργῳ ἐνί, ἀλλὰ μεταβαίνει συνεχῶς ἐκ τούτου εἰς τοῦτο, καὶ ἐξ ἐκείνου πάλιν εἰς ἄλλο' πάσιν ὀνυχίζει, καὶ πάλιν δυσαρεστεῖ, καὶ οὐδὲ ἐν τέλει. Ἀσθενούντων ἐπισκέψεις, ἢ ἀδελφῶν πνευματικῶν ὁμιλίας, ἢ μνείας Ἀγίων καὶ πανηγύρεις προβάλλεται καὶ ἀκηδιαστὴς, πληροφορεῖ δὲ τὸν ἴδιον σκοπὸν. Νεφέλη ἄνυδρος διώκεται ὑπὸ ἀνέμου, καὶ Μοναχὸς ὑπομονὴν μὴ ἔχων, ὑπὸ πνεύματος ἀκηδίας.

5. Ἀκηδιαστὴς Μοναχὸς εἷς μὲν ἀργολογίαν εὐπρόθυμος, εἰς δὲ προσευχὴν καὶ λίαν ἀπρόθυμος βάλλων ἐν τῇ κέλλῃ τὴν σύναξιν περισπασμῶν προφάσεις ζητεῖ, καὶ τοῦτο μὲν, φησιν, ἀνεπιτηδείως κεῖται' ἐκεῖνο δὲ οὐ χρεῖα ὧδε εἶναι πολλάκις καὶ τοῦ ἔργοχειρου ἔχομενος, οὕτω ποιεῖται τὴν σύναξιν,

6. Ὁφθαλμὸς ἀκηδιαστοῦ ταῖς θυρίσιν ἀτενίζει πυκνῶς, καὶ ἡ διάνοια αὐτοῦ τοὺς ἐπισκεπτομένους φαντάζεται ἔτρισεν ἡ θύρα; κακεῖνος ἐξήλατο" φωνῆς ἤκουσε, καὶ διὰ τῆς θυρίδος παρέκυνε, καὶ οὐκ ἀφίσταται ταύτης, ἕως ἂν γαρκῆσῃ αὐτὴ ἐπικείμενος. Ἀκηδιαν θεραπεύει ὑπομονὴ πρὸς τοὺς πειρασμούς, καὶ τὸ πάντα ποιεῖν μετὰ προσεδρείας καὶ φόβου Θεοῦ.

7. Τάξον ἑαυτὸ μέτρον ἐν παντὶ ἔργῳ, καὶ μὴ πρότερον ἀποστῆς, πρὶν τελέσεως αὐτὸ προσεύχου συνετῶς καὶ ἐντόνως, καὶ πνεῦμα ἀκηδίας ἔκφευξε ἀπὸ σου προσευχόμενος δὲ λέγε τὰ τοῦ Δαβὶδ δῆματα, συνεπῶς ἐν αἰσθήσει ψυχῆς σου καὶ συντριμμῷ ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε· ἐξέλιπε τὸ πνεῦμα μου, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἐταπείνωσεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου, ἐκάθισε μὲ ἐν σκοτεινοῖς, ὡς νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἡ κηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνευμά μου, ἀλλὰ σύ, Κύριε, μὴ ἔγκαταλιπῇς μέ, ἀλλ' ἐπιβλεψὼν ἐπ' ἐμε καὶ ἐλέησον μέ» καὶ «ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθόν, καὶ ιδέτωσαν οἱ μισοῦντές μέ καὶ αἰσχυνητῶσαν, ὅτι σύ, Κύριε, ἐβοήθησας μοὶ καὶ παρεκάλεσας μέ».

Ερμηνεία

Ο ΤΗΣ ΑΚΗΔΙΑΣ δαίμων (δηλαδή της πνευματικής αδρανείας) εἶναι πάρα πολύ φοβερός καὶ καταθλιπτικός. Αυτὸς περὶ τὴν ἑκτην ὥραν ἐπιτίθεται ἐναντίον τοῦ Μοναχοῦ, τοῦ προκαλεῖ δυσφορίαν, τὸν κάμνει νὰ μισή τὸν τόπον, που εὐρίσκεται, ἀκόμη δε νὰ δυσφορῇ καὶ με τοὺς συμβιούντας ἀδελφούς, με κάθε ἐργασίας καὶ με αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

2. Οταν δε ἀναγινώσκει, χασμουριέται συχνά, εὐκόλως νυστάζει, τρίβει τοὺς οφθαλμούς του, τεντώνει τὰς χεῖρας καὶ ἀπομακρύνων τὸ βλέμμα του ἀπὸ τὸ βιβλίον παρατηρεῖ χωρὶς σκοπὸς τοὺς τοίχους ἐπανερχόμενος πάλιν εἰς τὸν εαυτὸν τοῦ διαβάσει ὀλίγον, καὶ ἀνοίγων τὸ βιβλίον περιεργάζεται, χωρὶς ενδιαφέρον, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν διαφόρων λόγων, μετρεῖ τὰ φύλλα καὶ υπολογίζει τὰ τεύχη, κατηγορεῖ ἢ ἐπαινεῖ τὴν λεκτικὴν διατύπωσιν, τὰ γράμματα ἢ τὴν διακόσμησιν τοῦ βιβλίου, καὶ μετὰ, ἀφού τὸ διπλώσῃ, τὸ τοποθετεῖ κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του καὶ πλαγιάζει διὰ νὰ κοιμηθῇ ὁ ὕπνος ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι οὔτε διαρκὴς οὔτε βαθύς, διότι ἡ πείνα, τὴν ὁποῖαν προξενεῖ εἰς αὐτὸν ἡ ἀκηδία, κεντρίζει τὴν ψυχὴν του καὶ δὲν τὸν ἀφήνει νὰ κοιμηθῇ ἐπὶ πολὺ.

3. Αφού λοιπόν έγερθή μετά από ολίγον, ζητεί να πληροφορηθή την ακριβή ώραν προσηλώνων κάθε τόσον το βλέμμα του εις τας ηλιακάς ακτίνας, που προσπίπτουν εις το κελλί του, ώστε εκ της θέσεως του ηλίου να υπολογίση την ώραν του φαγητού. "Έχει τεντωμένα διαρκώς τα αυτιά του, ανυπομονών διά να ακούση το σήμαντρον, που καλεί εις την τράπεζαν τους Μοναχούς διά να φάγουν. Μόλις δε ακούση το σήμαντρον γίνεται χαρούμενος και μονολογεί: «ωραία, ωραία !»

4. Ο Μοναχός που αδρανεί και αμελεί διά τα πνευματικά, ο ακηδιαστής, είναι πρόθυμος όταν του αναθέτουν κάποιο διακόνημα θεωρεί δε ως εντολήν, την οποίαν οφείλει να εκτελέση, την εσωτερικής πληροφορίας, που δεν οφείλεται εις την αγαθήν συνείδησιν αλλ το πάθος, που τον κυριεύει. Όπως δε ο άρρωστος δεν περιορίζεται, λόγω της ασθενείας του, εις ένα φαγητόν, τοιουτοτρόπως και ο ακηδιαστής Μοναχός δεν ευδοκιμεί εις μίαν ώρισμένην εργασίαν, αλλά διαρκώς αλλάσσει είδος εργασίας και μεταβαίνει από τον ένα τόπον εις τον άλλον. Με όλα καταπιάνεται, και συντόμως στενοχωρείται, χωρίς εν τω μεταξύ να τελειοποιήση τίποτε από αυτά, που ήρχισε. Διά να δικαιολογήση την ακαταστασίαν και επιπολαιότητά του αυτήν ο ακηδιαστής Μοναχός επικαλείται άλλοτε μεν επισκέψεις πρός ασθενείς, άλλοτε συναντήσεις πνευματικών αδελφών, άλλοτε εορτάς Αγίων και πανηγύρεις, εκτελεί δε πάντοτε αυτό που θέλει ο ίδιος. Όπως το σύννεφον, που δεν καταλήγει εις βροχήν, το κυνηγά ο άνεμος, τοιουτοτρόπως και τον Μοναχών, που δεν έχει υπομονήν, τον καταδιώκει το πνεύμα της ακηδίας.

5. Ο ακηδιαστής Μοναχός είναι πάντοτε πρόθυμος εις φλυαρίαν, ενώ, αντιθέτως, ουδεμίαν προθυμίαν επιδεικνύει διά την προσευχήν. Όταν δε γίνεται η σύναξις διά την καθιερωμένην ακολουθίαν, αυτός παραμένει εις το κελλί του προφασιζόμενος, ότι θα αναγνώση εκεί την ακολουθίαν, διά να εκτελέση και δήθεν επείγουσαν εργασίας, αναζητεί δε αφορμάς διά να περισπάται ο νούς του εδώ και εκεί ασχολούμενος με διάφορα πράγματα. Και τότε μεν διορθώνει κάτι, πού, δήθεν, δεν είναι καλά τοποθετημένον· δι' άλλο πάλιν αντικείμενον ισχυρίζεται, ότι δεν είναι ανάγκη να ευρίσκεται εκεί συνήθως αρχίζει να ασχολήται και με το έργόχειρόν του, χωρίς να είναι καιρός. Υπό το κράτος δε των εκνευριστικών αυτών περισπασμων πραγματοποιεί την ακολουθίαν.

6. Ο ακηδιαστής Μοναχός προσηλώνει συχνά το βλέμμα του εις την θύραν και με την φαντασίαν του βλέπει εις το κελλί του διαρκώς επισκέπτας. Έτριξεν ολίγον ή θύρα; Αμέσως εκείνος επήδησε διά να ανοίξη, φανταζόμενος, ότι κάποιος πρόκειται να έλθη! Ήκουσε φωνήν; Αμέσως σκύβει από το παραθυράκι του κελλίου, διά να ίδη, Δεν απομακρύνεται δε από το παραθυράκι, παρά μόνον, όταν μουδιάση, καθώς είναι σκυμμένος εις αυτό. Την ακηδίαν θεραπεύει ή αγόγγυστος εγκαρτέρησις εις τους πειρασμούς και η υπομονή, όπως επίσης και η εκτέλεσις των καθηκόντων μετά ζήλου, επιμονής και φόβου Θεού.

7. Είς κάθε εργασίαν, που πρόκειται να εκτελέσης, να ορίσης το όριον μέχρι του οποίου πρέπει να φθάσης και να μη παραιτηθής των προσπαθειών σου πρίν το εκπληρώσης. Να προσεύχεσαι έχων επίγνωσιν των λεγομένων και πληρών την ψυχήν σου με τάς έννοιás των προσευχών και τότε, ασφαλώς, το πνεύμα της ακηδίας θα απομακρυνθη από σέ. Όταν προσεύχεσαι, να επαναλαμβάνης μετά προσοχής, συντριβής ψυχής και συναισθανόμενος την βαθυτέραν σημασίαν των, τους λόγους του Δαβίδ: «Ταχύ εισάκουσόν μου, Κύριε εξέλιπε το πνεύμα μου, μη αποστρέψης το πρόσωπόν σου απ' εμού.... ότι εταπείνωσεν ο εχθρός την ψυχήν μου.... εκάθισε με ένα σκοτεινοίς ως νεκρούς αιώνος, και ήκηδίασεν επ'

εμέ το πνεύμα μου, ἀλλά σύ, Κύριε, μὴ εγκαταλίπῃς με, ἀλλ' ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ καὶ ἐλέησόν με» (Ψαλ. ρμβ', 3, 4, 7). Καὶ τοὺς στίχους τοῦ ἐτέρου ψαλμοῦ: «Ποίησον μετ' ἐμοῦ σημεῖον εἰς ἀγαθῶν καὶ ιδέτωσαν οἱ μισούντές με καὶ αἰσχυνθήτωσαν, ὅτι σύ, Κύριε, ἐβοήθησάς μοι καὶ παρεκάλεσάς με» (Ψαλ. πε', 17).

Γ'. Ησαΐου τοῦ Αναχωρητοῦ

ΑΔΕΛΦΕ, φύλαξον σεαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀκηδίας αὕτη γὰρ ἄφανιζει τὸν καρπὸν τοῦ Μοναχοῦ ἐὰν οὖν ἀγωνίζῃ πρὸς πάθος, μὴ ἐκκακίσῃς ἀλλὰ παραρδισῶν σεαυτὸν τῷ Θεῷ λέγων" οὐ δύναμαι πρὸς αὐτό, Κύριε, βοήθησον μοὶ τῷ ταλαιπώρῳ, εἶπε ἐν ὅλῃ σου καρδίᾳ καὶ ἀναπαύη μὴ εἰσελθῇς δὲ ὅλως εἰς κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἀλλὰ κάθου ἐν τῷ ἰδίῳ κελλίῳ σου ἐν φόβῳ Θεοῦ, προσέχων τὸ ἔργοχειρὸν σου, καὶ τὴ μελέτη καὶ τὴ εὐχὴ καὶ μὴδὲ κατανοήσης τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, εἰ εἰργάσατο ἐκεῖνος ὑπὲρ σε, ἢ σὺ ὑπὲρ αὐτόν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ μου, ἀπὸ τὴν ἀκηδίαν νὰ προφυλάττεσαι, διότι ἡ ἀκηδία (δηλαδή ἡ πνευματικὴ αδράνεια καὶ ἀδιαφορία) καταστρέφει ὅλους τοὺς καρπούς τοῦ μοναχικοῦ αγῶνος.

Εάν λοιπὸν ἀγωνίζεσαι, διὰ νὰ κατανικήσῃς κάποιο πάθος, μὴ δειλιάσῃς ἀπὸ τὴν δριμύτητα τοῦ αγῶνος, ἀλλὰ νὰ ρίψῃς τὸν εαυτὸν σου ὡς ἰκέτην εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Κυρίου καὶ νὰ λέγῃς με συντριβὴν καὶ ταπείνωσιν πρὸς αὐτόν: «Δεν ἔχω, Κύριέ μου, τὴν δύναμιν νὰ ἀντιμετωπίσω τὸ πάθος αὐτό, βοήθησε με τὸν ταλαίπωρον». "Ὅταν εἴπῃς αὐτὰ με ὅλην σου τὴν καρδίαν, θὰ δοκιμάσῃς ἐσωτερικὴς ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην. Τότε ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεὸς θὰ σε ἀναπαύσῃ ἀπὸ τὴν μάχην αὐτήν.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς δοκιμασίας αὐτῆς νὰ μὴ εἰσέλθῃς καθόλου εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἀλλὰ νὰ παραμείνῃς ἐγκλειστος εἰς τὸ ἰδικόν σου κελλίον αἰσθανόμενος εἰς τὴν ψυχὴν σου τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ φροντίζῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, νὰ μελετῇς καὶ νὰ λέγῃς νοερῶς τὴν ἀδιάλειπτον εὐχήν: «Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὸν ἀμαρτωλόν». Ποτέ νὰ μὴ ἐπιζητήσῃς νὰ προσέξῃς, ἐὰν ὁ ἀδελφός σου εἰργάσθῃ τὸ ἐργόχειρόν τοῦ χειρότερα ἢ καλλίτερα ἀπὸ σέ.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Μάρκου

ΕΑΝ ἀκηδιάσῃς ὑπὸ κακίας πολυτρόπως θλιβόμενος, μνημόνευσον τῆς ἐξόδου καὶ τῶν χαλεπῶν κολάσεων κρεῖσσον δὲ τὸ προσκολλάσθαι τῷ Θεῷ διὰ προσευχῆς καὶ ἐλπίδος, ἢ μνήμας ἔχειν ἐξωτέρας κὰν ἐπωφελεῖς τυγχάνουσιν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ μου, ἐὰν περιπέσῃς εἰς ἀκηδίαν καὶ παντοιοτρόπως ἢ στενοχωρηθῇς ὑπὸ τῆς κακίας αὐτῆς, νὰ ἐνθυμηθῇς ἀμέσως τὴν ὥραν τοῦ θανάτου καὶ τὴν φοβερὰν κόλασιν. Καλλίτερον ὅμως θὰ εἶναι νὰ προσκολληθῇς πρὸς τὸν Θεόν διὰ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐλπίδος πρὸς τὴν εὐσπλαγχνίαν Αὐτοῦ, παρά νὰ ἔχῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὰς φοβερὰς τῆς κολάσεως εἰκόνας, ὅσον καὶ ἐὰν εἶναι ὠφέλιμοι.

Ε'. Του Αββά Κασσιανού

ΤΟ ΔΕΙΝΟΝ πνεῦμα τῆς λύπης, ὅταν περιδράζεται τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς καὶ ὅλην αὐτὴν σκοτίσῃ, πάσης αὐτὴν ἀγαθῆς ἐργασίας κωλύει, καὶ πάσης κακίας ἐμπίπλησι' καὶ γὰρ οὐκ. εὐχᾶς ἐκτελεῖν μετὰ προθυμίας συγχωρεῖ, οὗ τῶν ξερῶν ἀναγνώσεων τὴ ὠφελεῖα ἐγκαρτερεῖν, ὀργίλον καὶ μανιώδη τὸν ἄνθρωπον πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὑποδείκνυσι, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα μῖσος ἔμποiei, καὶ πάντα ἀπλῶς τὰ σωτηριώδη βουλευματα τῆς ψυχῆς ἢ λύπη συγχέουσα, καὶ τὴν εὐτονίαν αὐτῆς καὶ καρτερίαν παραλύσασα, ὡς ἄφρονα ταύτην καὶ παραπλήγα ἐργάζεται τὰ τῆς ἀπογνώσεως ἔνδυσασα λογισμό.

2. Ὡσπερ σῆς ἱμάτιον καὶ σκώληξ ξύλον, οὕτω καὶ ἡ λύπη τὴν τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν κατεσθίει, ἔκκλινειν πείθουσα ἀγαθὴν συντυχίαν, καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν νησίων φίλων λόγον συμβουλίας δέχεσθαι συγχωροῦσα, οὐδὲ χρηστὴν ἀπόκρισιν ἢ εἰρηνικῆς ἐπιτρέπουσα τούτοις μεταδοῦναι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιλαβοῦσα πικρίας αὐτὴ καὶ ἀηδίας πληροὶ καὶ λοιπὸν ὑποβάλλει αὐτὴν φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους, ὡς αἰτίους αὐτῇ τῆς ταραχῆς γινομένους, καὶ ὁ συγχωρεῖ αὐτὴν ἐπεγνῶναι ὅτι οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ' ἔνδοθεν ἔχει ἀποκειμένην τὴν νόσον, ἣτις τότε φανεροῦται, ὅταν οἱ πειρασμοὶ ἐπιστάντες διὰ τῆς γυμνασίας, εἰς τὸ ἐμφανὲς ταύτην προσενέγκωσιν" οὐδέποτε γὰρ ὑπὸ ἄλλου βλαβήσεται ἄνθρωπος, εἰ μὴ ἔνδοθεν ἔχει ἀποκειμένης αἰτίας.

3. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ τῶν ψυχῶν ἱατρός, ὁ μόνος ἐπιστάμενος ἀκριβῶς ἅτε δημιουργός τα ψυχικὰ σφάλματα, καὶ ἀρμοζούσας ἐπιτιθεῖς τούτοις τὰς ἱατρείας, οὗ τὰς τῶν ἀνθρώπων συνδιατριβῆς παραγγέλλει καὶ ταλιμπάνειν, ἀλλὰ τὰς ἐν ὑμῖν τῆς κακίας αἰτίας ἐκκόπτειν, γινώσκων τὴν ὑγείαν τῆς ψυχῆς οὐκ ἐν τῷ χωρισμῷ τῶν ἀνθρώπων κατορθοῦσθαι, ἀλλ' ἐν τῇ συνδιαγωγῇ τῶν ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ τῇ γυμνασίᾳ.

4. Ὁ οὖν διὰ τίνας εὐλόγους δῆθεν προφάσεις καταλιμπάνων τοὺς ἀδελφούς, γινωσκέτω ἀκριβῶς ὡς οὐ τὰς τῆς λύπης ἀφορμὰς ἐκκόπτει τὴ ἀναχωρήσει, ἀλλὰ μόνον ἐναλλάττει αὐτάς τῆς ἔνταπο κειμένης ἔνδον ἐν αὐτῷ νόσου, καὶ δι' ἐτέρων πραγμάτων ταύτας ἀνακινούσης" διὰ τοῦτο μὴ τίνας τῶν ἔξωθεν αἰτιώμεθα ἐπὶ ταῖς ταραχαῖς τῶν παθῶν ἡμῶν, ἀλλ' ἑαυτοὺς μόνους, καὶ πᾶς ὁ ἀγὼν ἔστω ἡμῖν κατὰ τῶν ἔνδον παθῶν τούτων γὰρ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἐξ ἡμῶν ἐκβλήθεντων, οὐ μόνον μετὰ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ μετὰ θηρίων ἀγρίων εὐκόλως συνδιατρίψωμεν, κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ μακαρίου "Ἰωβ«θηρες ἄγριοι εἰρηνεύσουσι σοί».

5. Προηγούμενως οὖν ἀγωνισώμεθα κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς λύπης τοῦ ἐπιφέροντος ἡμῖν τὴν ἀπόγνωσιν, ὅπως τῆς ἡμετέρας καρδίας τὴ εἰς Θεὸν ἐλπίδι αὐτὸ ἀπελάσωμεν τοῦτο γὰρ τὸν Καῖν μετὰ τὴν ἀδελφοκτονίαν οὐ συνεχώρησε μετανοῆσαι, οὔτε τὸν Ἰούδαν μετὰ τὴν τοῦ Δεσπότη προδοσίαν" ἐκείνην μόνην ἀσκήσωμεν, τὴν ἐπὶ μετανοίᾳ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων μετ' ἐλπίδους ἀγαθῆς γινομένην, καὶ τὴν ἐπὶ τῇ κτήσει τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀγαθῶν ἐπιτηδευομένην, ἣτις καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ μακαρίζεται, λέγοντος «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, καὶ τὰ ἔξῃς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου ἐγκωμιάζεται φάσκοντος «ἢ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν ἀμεταμέλητον εἰς σωτηρίαν κατεργάζεται».

6. Αὕτη γὰρ ἡ σωτήριος λύπη τὴ ἐλπίδι τῆς μετανοίας τρέφουσα τὴν ψυχὴν, χαρᾶς ἔστι συμμικτος' ὅθεν καὶ παρασκευάζει τὸν ἄνθρωπον πρὸς πᾶσαν ἀγαθῶν ἐργασίαν πρόθυμον καὶ ὑπήκοον, εὐπρόσιτον, πρᾶον, ἀνεξίκακον, ὑπομονητικὸν πρὸς πάντα πόνον ἀγαθόν, οἷα δεῖ κατὰ Θεὸν τυγχάνουσα, ὡς ἐκ τούτου λοιπὸν τοὺς καρποὺς τοῦ πνεύματος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γνωρίζεσθαι, τουτέστιν ἀγάπην, χαράν, εἰρήνην, μακροθυμίαν, ἀγαθότητα, πίστιν, ἐγκράτειαν.

7. Τῆς δὲ ἐναντίας λύπης οὗτοι εἰσιν οἱ καρποὶ ἀκηδία, ἀνυπομονησία, θυμός, μῖσος, ἀντιλογία, ἀπόγνωσις, εὐχῆς ὀκνηρία καὶ ψαλμωδίας ἦν τινὰ λύπην οὕτως ὀφείλομεν φεύγειν, ὥς τὴν πορνείαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὸν θυμόν, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν" αὕτη δὲ θεραπεύεται διὰ προσευχῆς καὶ ψαλμωδίας, καὶ τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος, καὶ μελέτης τῶν θείων λογίων, καὶ τῆς ἐν πειρασμοῦς ὑπομονῆς.

8. Ἐὰν γὰρ μὴ εὗρῃ τὸν Μοναχὸν κατησφαλισμένον ἐν τούτοις τοῖς ὅπλοις, ἄστατον αὐτὸν καὶ δεμβὸν ἀποδείκνυσι, καὶ ῥάθυμον, καὶ ἄεργον, καὶ μοναστῆς ῥα πολλὰ περιέρχεσθαι παρασκευάζει, καὶ μηδενὸς ἄλλου φροντίζειν ἢ τοῦ περισκοπεῖν ποῦ ἄριστα καὶ πότοι γίνονται οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἢ διάνοια τοῦ ἀκηδιαστοῦ φαντάζεται καὶ τοὺς ἐκ τούτων μετεωρισμοὺς λοιπὸν δὲ καὶ εἰς κοσμικὰ πράγματα αὐτὸν ἐνδεσμεῖ καὶ κατ' ὀλίγον δελεάζει ταύταις ταῖς ἐπιβλαβέσιν ἀσχολίαις, ἕως ἂν καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος τελείως αὐτὸν ἐκβαλῇ.

9. Ταύτην τὴν νόσον βαρυτάτην οὖσαν εἰδὼς ὁ Ἀπόστολος, καὶ βουλόμενος αὐτὴν ἐκ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἀνασπᾶσαι, τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν μάλιστα τίκτεται, δείκνυσι λέγων· «παραγγέλλομεν ὑμῖν ἀδελφοὶ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβεν ἐξ ἡμῶν αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πὼς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτε οὐκ ἤτακτομεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινός, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινὰ ἐξ ὑμῶν" οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς δώμεν τύπον ὑμῖν, εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς καὶ γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ἡμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω μηδὲν ἐργαζομένου, ἀλλὰ περιεργαζομένου" τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ "Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθιωσιν».

10. "Ἀκούσωμεν πὼς σαφῶς ἡμῖν ἀποδείκνυσιν ὁ Ἀπόστολος τὰς αἰτίας τῆς ἀκηδίας ἀτάκτους γὰρ καλεῖ τοὺς μὴ ἐργαζομένους, ἐνὶ δήματι πολλὴν κακίαν ἐμφαίνων" καὶ γὰρ ἄτακτος καὶ ἀνευλαβῆς τυγχάνει, καὶ πρὸ πετῆς περὶ λόγων, καὶ εἰς λοιδορίαν πρόχειρος, καὶ λοιπὸν εἰς ἡσυχίαν ἀνεπιτήδειος, καὶ τῆς ἀκηδίας δοῦλος παραγγέλλει οὖν στέλλεσθαι ἀπ' αὐτοῦ, ἥγουν ἀφοριζεσθαι ὥς ἀπὸ λοιμὴς νόσου, εἴτα φησι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν, ἣν παρέλαβαν ἐξ ἡμῶν, διὰ τῆς λέξεως ταύτης ἐμφαίνων ὑπερηφάνους αὐτοὺς εἶναι καὶ καταφρονητῆς, καὶ τῶν Ἀποστολικῶν παραδόσεων καταλυτᾶς καὶ πάλιν φησὶν οὐκ ἐφάγομεν δωρεὰν ἄρτον παρὰ τινός, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινά,

11. Βαβαί! καὶ διδάσκαλος τῶν ἐθνῶν, καὶ κῆρυξ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ μετάρσιος ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ὁ λέγων προστεταχέναι τὸν Κύριόν τους τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλοντας ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν, ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας εἵργαζετο πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινά.

12. Τί τοίνυν ἡμεῖς ποιήσωμεν ἀκηδιῶντες ἀπὸ τοῦ ἔργου, καὶ σωματικὴν ἀνάπαυσιν διώκοντες, οἷς οὔτε κήρυγμα Εὐαγγελίου ἐνεχειρίσθη, οὔτε τῶν "Εκκλησιῶν ἢ μέριμνα, ἀλλὰ δεικνύων τὴν τικτομένην βλάβην ἐκ τῆς ἀργίας ἐπιφέρει «μηδὲν ἐργαζόμενοι ἀλλὰ περιεργαζόμενοι» ἀπὸ ἀργίας ἀταξία, ἀπὸ ἀταξίας πᾶσα κακία. Τούτοις τοῖς Ἀποστολικοῖς διδάγμασιν οἱ κατὰ τὴν Αἴγυπτον "Ἅγιοι Πατέρες πεπαιδευμένοι, οὐδενα καιρὸν ἀργοὺς εἶναι τοὺς Μοναχοὺς ἐπιτρέπουσι, καὶ μάλιστα τοὺς νεωτέρους, εἰδότες ὡς διὰ τῆς ὑπομονῆς τοῦ ἔργου καὶ ἀκηδίας ἀπελαύνουσι καὶ τὴν ἑαυτῶν τροφήν προσπορίζουσι καὶ τοῖς δεομένοις βοηθοῦσιν.

13. Οὐ μόνον γὰρ τῆς ἑαυτῶν χρείας ἐργάζονται ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ ξένους καὶ πτωχοὺς καὶ τοῖς ἐν φυλακαῖς ἐκ τοῦ ἰδίου ἔργου ἐπιχορηγοῦσι, πιστεύοντες τὴν τοιαύτην εὐποιῖαν θυσίαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ γίνεσθαι" καὶ τοῦτο δὲ λέγουσιν οἱ Πατέρες, ὅτι καὶ ἐργαζόμενος ἐνὶ δαίμονι πολλάκις πολεμεῖ, καὶ ὑπ' αὐτοῦ θλίβεται, καὶ δὲ ἀργὸς ὑπὸ μυρίων πνευμάτων, αἰχμαλωτίζεται καλὸν δὲ πρὸς τούτοις καὶ λόγου ἐπιμνησθῆναι τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, δν πρὸς ἐμὲ ἀπεφθέγγατο.

14. Καθεστθεῖς γὰρ ἐγὼ ὀλίγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὥχληθην ὑπὸ ἀκηδίας, καὶ παρέβαλον αὐτῷ καὶ εἶπον, ὅτι χθὲς ὥχληθεις ὑπὸ ἀκηδίας, καὶ ἐξασθενήσας σφόδρα, οὐ πρότερον ἀπηλλάγην αὐτῆς, ἕως οὐ ἀπῆλθον καὶ παρέβαλον τῷ Ἀββᾶ Παῦλο", ἀπεκρίθη δὲ μοι πρὸς ταῦτα ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς καὶ εἶπε θάρσει, οὐ σεαυτὸν ἀπὸ ταύτης ἤλευθερώσας, ἀλλὰ μᾶλλον ἔκδοτον καὶ δοῦλον παρέδωκας γίνωσκε τοῖνυν ὅτι βαρυτέρως σε ὥς λιποτάκτης πολεμήσει, εἰ μὴ τοῦ λοιποῦ δι' ὑπομονῆς καὶ προσευχῆς καὶ τοῦ ἔργου τῶν χειρῶν σπουδάσης παύτην καταγωνίσασθαι.

Ερμηνεία

ΤΟ ΦΟΒΕΡΟΝ πνεῦμα της λύπης, όταν καταλάβῃ ἐξ ολοκλήρου την ψυχὴν του ἀνθρώπου καὶ κατορθώσῃ νὰ την σκοτεινιάσῃ με τὰ νέφη της απογοητεύσεως, τότε την ἐμποδίζει ἀπὸ την ἐκτέλεσιν παντός καλοῦ ἔργου, ἐνῶ ἀντιστοίχως την γεμίζει με παντός εἶδους πονηροὺς λογισμοὺς καὶ με πάσαν, ἐν γένει, κακίαν. Συγκεκριμένως δὲν ἀφήνει την ψυχὴν νὰ ἐκτελή με προθυμίαν τὰς ὠρισμένας προσευχὰς καὶ νὰ ψιθυρίζῃ την ἀδιάλειπτον εὐχὴν, οὔτε νὰ ἀνέχεται καρτερικῶς την ἀκρόασιν των ἱερῶν ἀναγνώσεων, ἀπὸ την ὁποίαν ὠφελεῖται. Καθιστᾷ δὲ τον αἰχμάλωτόν του ἀνθρώπον εὐερέθιστον, ὥστε οὗτος εὐκόλως νὰ οργίζεται ἀπέναντι των ἀδελφῶν του καὶ, ὅταν αὐτοὶ του ομιλοῦν, νὰ φαίνεται ὡς τρελλός. Συγχρόνως ἐμπνέει μῖσος καὶ πρὸς αὐτὸ το ψυχοσωτήριον ἔργον, καὶ, διὰ νὰ τελειώσωμεν, αὐτὴ ἡ σατανικὴ λύπη διαταράσσει ὅλας τὰς κατὰ Θεὸν σκέψεις, που υποβοηθοῦν την σωτηρίαν, καὶ ἀφοῦ παραλύσῃ τελείως την γενναιότητα καὶ καρτερικότητα της ψυχῆς, καταβυθίζει τον ἀνθρώπον εἰς τον λογισμὸς της ἀπελπισίας, ὥστε οὗτος νὰ συμπεριφέρεται ὡς ἀπερίσκεπτος καὶ παράλυτος πνευματικῶς.

2. Ἡ λύπη κατατρώγει την ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως ἀκριβῶς ὁ σκῶρος τὰ ἐνδύματά μας καὶ ὁ σάραξ (σαράκι) τὸ ξύλον καὶ πείθει τον ἀνθρώπον νὰ ἀποφεύγῃ την καλὴν συναναστροφὴν, νὰ μὴ ἀνέχεται νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τους πραγματικοὺς φίλους λόγους συμβουλευτικούς καὶ νὰ μὴ ἀπαντᾷ πρὸς αὐτοὺς εἰρηνικὰ καὶ ὠφέλιμα. Αφοῦ καταλάβῃ ἡ σατανικὴ αὕτη λύπη την ψυχὴν του ἀνθρώπου την γεμίζει ἀπὸ πικρίαν καὶ δυσαρέσκειαν. Ἡ τοιαύτη λύπη, ὡς πονηρόν πνεῦμα, υποψιθυρίζει συμβουλεύουσα τον ἀνθρώπον νὰ ἀποφεύγῃ τους ἀνθρώπους, ὡς αἰτίους δὴθεν της ἐσωτερικῆς του ταραχῆς καὶ ἀνωμαλίας καὶ δὲν ἀφήνει αὐτόν νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ἡ νόσος αὕτη της ψυχῆς δὲν οφείλεται εἰς ἐξωτερικοὺς λόγους, ἀλλ' εἶναι καταχωμένη εἰς τὰ βάθη της υπάρξεώς μας καὶ ἐκδηλοῦται τότε μόνον, ὅταν ἐξ αἰτίας της ἀσκήσεως ἐμφανισθοῦν οἱ πειρασμοί, ὁπότε φέρουν καὶ αὐτὴν εἰς φῶς. Διότι ὁ ἀνθρώπος οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ βλαβῇ ὑπὸ τινος ἄλλου ἐξωτερικῶς, παρά μόνον ἀπὸ αἰτίας που ὑπάρχουν ἀφανεῖς εἰς τὰ βάθη της ψυχῆς του.

3. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τον λόγον καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἰατρός των ψυχῶν μας, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μόνον γνωρίζει, ὡς δημιουργός, τὰ σφάλματα της ψυχῆς καὶ ἐπιβάλλων εἰς αὐτὰ τὰς καταλλήλους θεραπείας, μᾶς διατάσσει ὅχι νὰ ἐγκαταλείπωμεν τὰς μετὰ των ἀνθρώπων συναναστροφάς, ἀλλὰ νὰ ἀποκόπτωμεν τὰς ρίζας του κακοῦ ἀπὸ μέσα

μας, διότι πολύ καλώς γνωρίζει, ότι η υγεία της ψυχής δεν διατηρείται όταν αποχωριζόμεθα από τους ανθρώπους, αλλ' απ' εναντίας διατηρείται διά της συμβιώσεως με έναρέτους άνδρας και διά της συνεχούς προσπαθείας και ασκήσεως.

4. Εκείνος λοιπόν, ο οποίος εγκαταλείπει τους πνευματικούς του αδελφούς, προφασιζόμενος δήθεν ευλόγους αιτίας, θα πρέπει να γνωρίζει μετά βεβαιότητος, ότι δεν αποκόπτει τας αφορμές της λύπης διά της τοιαύτης αναχωρήσεως, αλλ' απλώς αντικαθιστά αυτάς με άλλας, εφ' όσον παραμένει εσωτερικώς η νόσος και επιδεινούνται παροξυνομένη από διάφορα περιστατικά. Ως εκ τούτου ας μη επικαλούμεθα ως αιτίας άλλους, εκτός από ημάς μόνον, διά να δικαιολογήσωμεν την αναταραχήν των παθών μας όλη δε η προσπάθεια ημών άς στραφή εις την εκμηδένισιν των εσωτερικών μας παθών. Διότι όταν αυτά τα πάθη αποδιωχθούν από την ψυχήν μας, με την βοήθειαν του Θεού, τότε ασφαλώς θα δυνηθώμεν όχι μόνον ανθρώπους, αλλά και άγρια θηρία να συναναστρεφόμεθα, συμφώνως και με εκείνο, που είπεν ο μακάριος Ιώβ: «θήρες γάρ άγριοι ειρηνεύσουσί σοι» (Ιώβε', 23).

5. Ας αγωνισθώμεν λοιπόν κατ' αρχήν κατά του κακού πνεύματος της λύπης, η οποία γεννά εις την ψυχήν μας την απογοήτευσιν αυτήν την απογοήτευσιν, η οποία δεν αφήκε τον Κάϊν να μετανοήση μετά την αδελφοκτονίαν, ούτε τον Ιούδαν μετά την προδοσίας του Κυρίου, αυτήν πρέπει με την θερμήν προς τον Θεόν ελπίδα να εξορίσωμεν από την καρδίαν μας. Ας καλλιεργήσωμεν δε εις την ψυχήν μας εκείνην μόνον την λύπην, η οποία γεννάται από την επίγνωσιν των αμαρτημάτων μας και την επιθυμίαν να μετανοήσωμεν δι' αυτά, συνοδεύεται δε από την προς τον Θεόν καλήν ελπίδα, ότι θα τύχωμεν της εύσπλαγχνίας Του. Αυτή, η κατά Θεόν λύπη, είναι επιτηδεία να μας εξασφαλίση την απόκτησιν των επουρανίων αγαθών, δι' αυτό και ο Κύριός μας την έγκωμιάζει λέγων: «Μακάριοι οι πενθούντες, ότι αυτοί παρακληθήσονται» (Ματθ. ε', 4). Και ο Απόστολος Παύλος, ως εξής την έγκωμιάζει: «Η γάρ κατά Θεόν λύπη μετάνοιαν εις σωτηρίαν αμεταμέλητον κατεργάζεται» (Β' Κορινθ. ζ', 10).

6. Αυτή λοιπόν η σωτηριώδης λύπη τρέφει την ψυχήν με την ελπίδα, που προέρχεται από την μετάνοιαν, και δι' αυτόν τον λό ναι ανάμικτος από χαράν, ώστε να καθιστά τον άνθρωπον πειθαρχικόν και πρόθυμον δι' εκτέλεσιν πάσης πνευματικής εργασίας, γλυκομίλητον, πράον, ανεξίκακον, ικανόν να υπομένη πάντα πόνον χάριν του αγαθού. Επειδή λοιπόν είναι κατά Θεόν η τοιαύτη λύπη, δι' αυτόν τον λόγον πληροί και τον άνθρωπον από τους καρπούς του πνεύματος, δηλαδή αγάπην, χαράν, ειρήνην, μακροθυμίαν, αγαθότητα, πίστιν, εγκράτειαν. «Ο δε καρπός του πνεύματός έστιν αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, εγκράτεια» (Γαλατ. ε', 22-23).

7. Η αντίθετος λύπη, η οποία δεν είναι κατά Θεόν, αλλά την έμπνέει ο διάβολος εις την ψυχήν του ανθρώπου, αυτούς τους καρπούς παράγει την ακηδίαν, την ανυπομονησίαν, τον θυμόν, το μίσος, την αντιλογίαν, την απογοήτευσιν, την οκνηρίαν κατά την ώραν της προσευχής και της ψαλμωδίας. Αυτήν την αντίθεον και διαβολικήν λύπην οφείλομεν να αποφεύγωμεν, όπως αποφεύγωμεν την πορνείαν, την φιλαργυρίαν, τον θυμόν και τα λοιπά πάθη. Αυτή δε η λύπη, η αντίθεος και διαβολική, θεραπεύεται διά προσευχής και ψαλμωδίας, και εφ' όσον ελπίσωμεν εις την ευσπλαγχνίαν του Θεού, μελετώμεν μετά προσοχής τους λόγους του Θεού, που ευρίσκονται εις τας θείας Γραφάς και επιδείξωμεν αγόγγυστον υπομονήν κατά των επερχομένων πειρασμών.

8. Εάν λοιπόν ο Μοναχός δεν ευρεθή κατοχυρωμένος με αυτήν την πνευματικής άμυνας και ασφάλειας, καθίσταται ακατάστατος, επιπόλαιος, φυγόπονος, περιπλανάται ασκόπως εις διάφορα μέρη, περιέρχεται πολλά Μοναστήρια και διά τίποτε άλλο δεν φροντίζει, παρά να εξετάζη μετά προσοχής εις ποίαν μέρος πραγματοποιούνται πλούσια γεύματα και φαγοπότια· διότι ο αδιάφορος και πνευματικώς αδρανής Μοναχός δεν σκέπτεται τίποτε το υψηλόν και πνευματικόν, αλλά επιμόνως φαντάζεται ματαίας ονειροπολήσεις. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και η τοιαύτη ψυχική ακαταστασία δεσμεύει την ψυχήν του Μοναχού εις τās κοσμικές ασχολίας, ολίγον δε κατ' ολίγον τον δελεάζει με επιβλαβείς φροντίδας, μέχρις ου τον απομακρύνη τελείως και από τας μοναχικάς του υποσχέσεις.

9. Γνωρίζων ο Απόστολος Παύλος πόσον βαρεία και επικίνδυνος είναι η νόσος αυτή και επιθυμών να εκριζώση αυτών από τας ψυχάς μας υποδεικνύει εις ημάς τās αφορμάς, από τις οποίας κυρίως γεννάται και μας συμβουλεύει «παραγγέλλομεν δε υμίν, αδελφοί. εν ονόματι του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού στέλλεσθαι υμάς από παντός αδελφού ατάκτως περιπατούντος και μή κατά την παράδοσιν, ήν παρέλαβεν παρ' ημών αυτοί γαρ οίδατε πώς δει μιμείσθαι ημάς, ότι ουκ ήτακτήσαμεν εν υμίν, ουδε δωρεάν άρτον εφάγομεν παρά τινος, αλλ' εν κόπο και μόχθω, νύκτα και ημέραν εργαζόμενοι, προς το μη επιβαρήςαί τινα εξ υμών ούχ ότι ουκ έχομεν εξουσίαν, αλλ' ίνα εαυτούς δώμεν τύπον υμίν, εις το μιμείσθαι ημάς και γάρ ότε ήμεν προς υμάς, τούτο παρηγγέλλομεν υμίν, ότι εί τις ου θέλει εργάζεσθαι, μηδέ εσθιέτω" ακούομεν γάρ τινας περιπατούντας εν υμίν ατάκτως μηδέν εργαζομένους, αλλά περιεργαζομένους τοίς δέ τοιούτοις παραγγέλλομεν και παρακαλούμεν διά Ιησού Χριστού, ίνα μετά ησυχίας εργαζόμενοι τον εαυτών άρτον εσθίωσιν» (Β' Θεσκεις γ', 6-13).

10. Ας προσέξωμεν με πόσην σοφίαν φανερώνει εις ημάς ο Απόστολος τας αιτίας της ακηδίας. Ονομάζει ατάκτους αυτούς, οι οποίοι δεν εργάζονται το αγαθόν, εκφράζων τοιουτοτρόπως με μίαν μόνον λέξιν πολλήν κακίαν. Και πράγματι ο άτακτος, εκείνος δηλαδή που δεν έχει εις την ζωήν του τάξιν και ρυθμόν, είναι συγχρόνως και ανευλαβής και αυθάδης κατά τās συζητήσεις, ευκόλως κακολογεί, ανίκανος διά την ησυχαστικήν ζωήν και τέλος είναι αιχμάλωτος της πνευματικής αδρανείας, δηλαδή της ακηδίας. Από αυτόν λοιπόν τον τύπον, τον άτακτον, μάς παραγγέλλει ο Απόστολος Παύλος να απομακρυνώμεθα, δηλαδή να αποχωριζώμεθα από αυτόν, ως από μολυσματικής νόσου. Εν συνεχεία ο Απόστολος Παύλος λέγει: «Και μή κατά την παράδοσιν, ήν παρέλαβον παρ' ημών» (Β' Θεσ, γ', 6): με τις λέξεις αυτές ο Απόστολος υποδηλοί, ότι ο άτακτος είναι συγχρόνως υπερήφανος, καταφρονητής και ασεβώς καταργεί τās αποστολικές παραδόσεις. Και προχωρεί ο Μέγας Απόστολος «Ουδε δωρεάν άρτον εφάγομεν παρά τινος, αλλ' εν κόπο και μόχθω νύκτα και ημέραν εργαζόμενοι, προς το μη επιβαρήςαί τινα υμών» (Β' Θεσ. γ', 8).

11. Πώ! πώ! Τί καταπληκτικόν είναι αυτό, που αφηγείται ο Απόστολος Παύλος! Ο διδάσκαλος των Εθνών, ο κήρυξ του Ευαγγελίου, εκείνος ο οποίος ανήλθε μέχρι τρίτου ουρανού, εκείνος, ο οποίος είπεν, ότι ο Κύριος έχει διατάξει να αποζούν εκ του Ευαγγελίου όσον διδάσκουν αυτό, «ούτω και ο Κύριος διέταξε τους το Ευαγγέλιον καταγγέλλουσιν εκ του Ευαγγελίου ζην» (Α' Κορινθ. θ', 14), να αποκαλύπτη δια τον εαυτόν του, ότι είργάζετο με κόπον και με μόχθον νύκτα και ημέραν, διά να μην επιβαρύνη ουδένα!

12. “Όταν ένας Παύλος τοιουτοτρόπως έμóχθει και ειργάζετο, τι θα κάμωμεν ημείς, οι αδιαφορούντες διά πάσαν εργασίας και επιδιώκοντες την σωματικής ανάπαυσιν, χωρίς εν τούτοις να έχωμεν αναλάβει ούτε το κήρυγμα του Ευαγγελίου, ούτε την μέριμναν και φροντίδα των Εκκλησιών; Ούτος, ο Παύλος, υποδεικνύων την βλάβης, που γεννάται από την αργίαν, λέγει επί πλέον διά τους ατάκτους και αργούς: «Μηδέν εργαζόμενοι, αλλά περιεργαζόμενοι», διότι από την αργίαν προέρχεται η αταξία και από την αταξίαν παντός είδους κακία. Οι Μοναχοί της Αιγύπτου, οι Άγιοι αυτοί Πατέρες, έχοντες μορφωθή με τα αποστολικά αυτά διδάγματα, δεν επιτρέπουν να παραμένουν οι Μοναχοι και μάλιστα οι νεώτεροι ποτέ άεργοι, διότι γνωρίζουν πολύ καλώς, ότι διά της επιβαλλομένης κατά την εργασίαν υπομονής, και την ακηδίαν απομακρύνουν από κοντά τους, αλλά και την τροφήν των εξοικονομούσι, και τους έχοντας ανάγκην βοηθούν.

13. Διότι οι Μοναχοί δεν εργάζονται μόνον χάριν των προσωπικών των αναγκών, αλλά και διά να είναι εις θέσιν να προμηθεύουν τα απαραίτητα είς τους ξένους, εις τους πτωχούς, εις τους φυλακισμένους, πιστεύοντες ότι η αγαθοεργία αυτή αποβαίνει θυσία αγία και ευπρόσδεκτος υπό του Θεού. Οι Πατέρες επίσης λέγουν και αυτήν την χαρακτηριστικήν αλήθειαν, ότι ο εργαζόμενος πολεμεί συχνάκις με ένα δαίμονα και από αυτόν μόνον στενοχωρείται, ενώ, απ’ εναντίας, και αργός αιχμαλωτίζεται από αναρίθμητα πονηρά πνεύματα. Επ’ ευκαιρία και ως επίλογον των όσων ανέφερα, αξίζει να σας διηγηθώ ένα διδακτικόν λόγον, τον οποίον μού είπεν ο Αββάς Μωϋσής, εις κάποιο προσωπικόν μου περιστατικόν.

14. Κάποτε, αφού παρέμεινα ολίγον εις την έρημον, ήνωχλήθην υπό ακηδίας διά να διασκεδάσω λοιπόν το πνεύμα αυτό μετέβην πρός συνάντησιν ενός άλλου Ασκητού, του Αββά Παύλου. Όταν συνήντησα, μετ’ ολίγας ημέρας, τον Αββάν Μωϋσήν τού λέγω:

- Αββά, προ ημερών με ηνώχλησεν ακηδία και δεν ησύχασα παρά μόνον όταν απήλθον και συνήντησα τον Αββάν Παύλον.

Τότε ο Αββάς Μωϋσής μου είπε τα εξής :

- Έχε θάρρος και προσοχήν, διότι δεν απηλευθερώθης από την ακηδίαν, αλλά μάλλον κατέστης αιχμάλωτος αυτής και ετέθης εις την διάθεσίν της. Λάβε υπ’ όψιν σου, ότι τώρα σκληρότερον θα σε πολεμήση, ως λιποτάκτης. Δι’ αυτό απ’ εδώ και έμπρός φρόντισε να κατανικήσης την ακηδίαν διά της προσευχής, της υπομονής και του φροντισμένου εργοχείρου σου.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΠΑΝΤΑ τὰ ἄλλα πάθη τοῦ θυμικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ μόνον ἐφάπτεται, ἢ καὶ τοῦ λογιστικοῦ, ὡς ἡ λήθη καὶ ἡ ἄγνοια ἢ δὲ ἀκηδία πασῶν των τῆς ψυχῆς δυνάμεων ἐπιδρασσομένη, πάντα σχεδὸν ὁμοθυμαδὸν κινεῖ τὰ πάθη, διὸ τῶν ἄλλων παθῶν ἐστὶ βαρύτερον καλῶς οὖν ὁ Κύριος ταύτης φάρμακον δεδωκῶς, ἐν τῇ ὑπομονῇ ὕμων κτήσασθαι τὰς ψυχὰς ὕμων εἴρηκεν.

Ερμηνεία

ΟΛΑ τα άλλα πάθη έχουν σχέσιν μόνον με το θυμικόν ή το επιθυμητικόν, ή το λογιστικόν μέρος της ψυχής, όπως π.χ. η λήθη και η άγνοια εν αντιθέσει προς αυτά, η ακηδία, επειδή επενεργεί εφ' όλων των ψυχικών δυνάμεων και επηρεάζει αυτές, κινεί σχεδόν συγχρόνως, ως από συμφώνου, όλα τα άλλα πάθη και δι' αυτό καθίσταται το πλέον επικίνδυνον από όλα τα άλλα. Ορθότατα λοιπόν ο Κύριός μας υποδεικνύων το κατ' αυτής φάρμακον παρήγγειλεν «Εν τη υπομονή υμών κτήσασθαι τας ψυχάς υμών» (Λουκά κα', 19).

Ζ'. Εν τω Γεροντικώ

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ καθεζόμενος τοῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν ἀκηδία γέγονε καὶ πολλή σκοτώσει λογισμῶν, καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, θέλω σωθῆναι, καὶ οὐκ ἐῷσι με οἱ λογισμοὶ" διδάξον τί ποιήσω ἐν τῇ θλίψει μου πῶς σωθῶ;

Ἀναστὰς οὖν καὶ προελθὼν τῆς κέλλης μικρόν, δρᾷ τινὰ καὶ Ἀντώνιος ἑαυτῷ ὅμοιον καθεζόμενον καὶ ἐργαζόμενον, εἶτα ἀνιστάμενον ἀπὸ τοῦ ἔργου καὶ προσευχόμενον, καὶ πάλιν καθεζόμενον, καὶ τὴν σειρὰν πλέκοντα (τοῦτο γὰρ τὸ ἔργον εἰργαζέτο ὁ φανεῖς), καὶ αὐθις δὲ μετὰ τὸ ἐργασασθαι ἐφ' κανόν, εἰς προσευχὴν ἀνιστάμενον ἦν δὲ "Ἄγγελος Κυρίου ἀποσταλεῖς εἰς διόρθωσεν καὶ ἀσφάλειας τοῦ Ἀντωνίου, δς καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφησεν" οὕτω ποίει καὶ σῶζει. Ὁ δὲ Ἀντώνιος, τοῦτο ἀκούσας, πολλὴν χαρὰν ἔσχε καὶ θάρσος, τὴν ἀκηδίαν ἀποβαλὼν καὶ οὕτω ποιῶν ἔσωζετο.

2.. Εἶπε τις ἀδελφός το Ἀββᾶ Ἀντωνίῳ Πάτερ, θλίβουσι με οἱ λογισμοὶ λέγοντες, ὅτι οὐ δύνασαι νηστεύειν, οὔτε ἐργάζεσθαι κὰν ἐπισκέπτου τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ τοῦτο γὰρ ἀγάπη ἐστὶν δὲ γέρων, εἰδὼς τὰς μηχανὰς τῶν δαιμόνων, λέγει αὐτῷ ὕπαγε φᾶγε, πίε, κοιμῶ, καὶ μὴ ἐργάση, μόνον τοῦ κελλίου σου μὴ ἀποστῆς ἥδει γὰρ ὁ γέρων ὅτι ἡ του κελλίου ὑπομονὴ φέρει τὸν Μοναχὸν εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ. Ὡς οὖν ὑποστρέψας ὁ ἀδελφὸς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡκηδιασε, καὶ εὗρων μικρὰ θαλλία ἔσχισεν αὐτιά, τῇ δὲ ἐξῆς ἥρξατο πλέκειν' καὶ πεινάσας, εἶπε τοῖς λογισμοῖς ἰδοὺ ἄλλα μικρὰ θαλλία εἴσι, πλέξω κακεῖνα, καὶ ἔσθιω" καὶ ὡς ἐπλεξεν, εἶπε πάλιν ἀναγνώσω μικρόν, καὶ τότε ἔσθιω" καὶ ἀναγνοῦς, βάλλω τοὺς μικροὺς μου ψαλμούς, καὶ μετὰ ἡμεριμνίας ἔσθιω καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν Χάριτι Θεοῦ προκόπτων ἐγένετο δόκιμος, τὴν ἀκηδίαν νικήσας καὶ θάρσος λαβὼν κατὰ τῶν λογισμῶν ἔνικα αὐτούς.

3. Ἡρωτήθη γέρων ὑπὸ ἀδελφοῦ εἰπόντος διατὶ ἀκηδιῶ ἐν τῷ κελλίῳ μου καθεζόμενος; καὶ ἀπεκρίθη διότι οὐχ ἐώρακας ἀκμήν. οὔτε τὴν ἐλπίζομένην ἀνάπαυσιν, οὔτε τὴν ἔσομεν κόλασιν' εἰ γὰρ ταῦτα ἀκριβῶς εἶδες, εἰ σκολήκων ἔγεμε τὸ κελλίον σου, ὥστε σὲ ἐν αὐτοῖς ἕως τραχήλου δεδιέναι, ἤτοι κεχωσμένον εἶναι, ὑπέμενες ἂν μὴ ἀκηδιῶν.

4. Ἀδελφὸς ἥρωτησε γέροντα λέγων· οἱ λογισμοὶ μου δέμβονται, καὶ θλίβομαι ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων σὺ κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ αὐτοὶ πάλιν ἔρχονται ὡς πὲρ γὰρ ἡ ὄνος, ἐὰν ἡ δεδεμένη, δ δὲ πῶλος αὐτῆς λελυμένος ὢν σκιρτᾷ ὧδε κακεῖ, καὶ ὅπου δ' ἂν ἀπέλθῃ, πάλιν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐπανέρχεται, οὕτω καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ διὰ τὸν Θεὸν ἐγκαρτεροῦντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, εἰ καὶ πρὸς μικρὸν δεμβονται, ἀλλὰ πάλιν πρὸς αὐτὸν ἐπιστρέφουσιν.

5. Διηγῆσατο τὶς τῶν Πατέρων λέγων, ὅτι ὄντος μου ἐν Ὁξυρρύγχῳ, ἦλθον πτωχοὶ ἀδελφοὶ ἐκεῖ ἐν Σαββάτῳ ὁπρὲς ἵνα λάβωσιν ἀγάπην, καὶ κοιμωμένων ἡμῶν, εἷς ἐξ αὐτῶν ἔχων ψιάθιον μόνον, οὐ τὸ ἡμισυ ἔκειτο ὑποκάτω αὐτοῦ, τὸ δὲ ἡμισυ ἐπάνω, ἐπήγνυτο ὑπὸ τοῦ κρύους (ἦν γὰρ ψύχρα πολλή) ἐγὼ οὖν ἐξελθὼν πρὸς ὕδωρ, ἤκουσα αὐτοῦ ἐν τῷ ὀδυνάσθαι καὶ τρέμειν

ὑπὸ τοῦ ψύχους, παρακαλοῦντος ἑαυτὸν καὶ τοιαῦτα πρὸς Θεὸν λέγοντας «εὐχαριστῶ σοί, Κύριε, ἐπὶ πάσι τοῖς ἀγαθοῖς σου, οἷς ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πόσοι γὰρ εἰσιν ἄρτι ἐν τῇ φυλακῇ σίδηρα φοροῦντες, ἄλλοι δὲ τοὺς πόδας εἰς το ξύλον ἡσφαλισμενοί, μηδὲ τὸ ὕδωρ ἑαυτῶν δυνάμενοι ποιῆσαι, ἐγὼ δὲ ὡς βασιλεὺς εἼμι ἐκτείνων τοὺς πόδας μου» καὶ ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ, διηγησάμην τοῖς ἀδελφοῖς εἰς οἰκοδομῶν καὶ ὠφέλειαν.

6. Τὶς τῶν Πατέρων περιόρισεν ἑαυτὸν μὴ ἔξελθεῖν τοῦ κελλίου ἐν πάσῃ τῇ “Ἁγία Τεσσαρακοστὴ τῶν νηστειῶν ἕως τὸ Πάσχα καὶ δὲ διάβολος, ὁ αἰεὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις φθονῶν, ἐπλήρωσεν ὅλον το σπήλαιον αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῆς στέγης, κορέων ὡς καὶ τοὺς τοίχους καλύπτεσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸν ἄρτον, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πάντα αὐτοῦ γεμισθῆναι τῶν κορέων καὶ δὲ ὑπομένων γενναίως τὸν πειρασμὸν ἔλεγεν, ὅτι ἐὰν μὲ δεῖ ἀποθανεῖν, οὐκ ἐξέρχομαι ἕως τῆς Ἁγίας Ἑορτῆς. Τῇ δὲ τρίτῃ ἐβδομάδᾳ τῶν Ἀγίων νηστειῶν, δρᾷ ἀπὸ πρωΐας καὶ ἰδοὺ πλῆθος ἀδιήγητον μυρμῆκων εἰσῆει εἰς τὸ σπήλαιον, οἱ καὶ καθάπερ ἐπὶ πολέμῳ ἐπὶ τοὺς κόρεις ὀρμήσαντες, πάντας ἐφόνευσαν, καὶ βαστάσαντες τοῦ σπηλαίου ἐξήγαγον καὶ ὁ γέρων ἀπαλλαγεῖς τοῦ πειρασμοῦ, ἠὲ χαρίσται τῷ Θεῷ.

7. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ὀλιγορῶ ἐν τῷ καθεζεσθαι μέ; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρων· μηδένα ἐξουθενήσης ἢ κατακρίνης ἢ καταλαλήσης, καὶ ὁ Θεὸς παρέχει σοὶ ἀνάπαυσιν, καὶ γίνεται σοὶ τὸ κάθισμα ἀτάραχον. . 8. Ἀδελφὸς τις ἐν τῇ ἐρήμῳ ὢν, καὶ ἡσυχάζων ἐν τῷ κελλίῳ, ὑπὸ τῆς ἀκῆς· δείας ἐπολεμεῖτο δεινῶς ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κελλίου, ἔλεγε δὲ πρὸς ἑαυτὸν διατὶ ἀκηδίας, ἄθλιε, καὶ ζητεῖς ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κελλίου; οὐκ ἀρκεῖ σοὶ τοῦτο, εἰ καὶ μηδὲν ποιεῖς ἀγαθόν, τὸ μηδένα σκανδαλίζειν ἢ θλίβειν, ἢ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ διαχεῖσθαι καὶ θλίβεσθαι ὑπὸ τινός; γνώθι ἀπὸ πόσων κακῶν ἐρρύσατό σε ὁ Κύριος οὐκ ἀργολογεῖς, οὐκ ἀκούεις τὰ πιὸ συμφέροντα, οὐχ ὀρᾷς τὰ βλάπτοντα, εἰς σοὶ πόλεμός ἐστι, τῆς ἀκηδίας, καὶ δὲ γειτὸς ἔστιν ὁ Θεὸς καὶ τοῦτον καταργῆσαι, εἰ ἐν ταπεινώσει καὶ συντριβῇ καρδίας ἀδιαλείπτως προσπίπτεις αὐτὸ καὶ ἐπικαλῇ τὴν Αὐτοῦ βοήθειαν γινώσκει δέ σου καὶ τὴν ἐν πάσιν ἀσθένειαν, καὶ οὐ συγχωρήσει σοὶ πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δύνασαι. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς ἑαυτὸν λέγοντος, πολλὴ παράκλησις ἐγένετο αὐτῷ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ Χάριτος, τὴν δὲ διδαχὴν ἔσχε ταύτην παρὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γηρασάντων, καὶ μεγάλην ἐκ τῆς ἀσκήσεως πλουτησάντων τὴν πρὸς Θεὸν οἰκειότητα.

9. Ἦρωτηθη γέρων, διατὶ οὐδέποτε ὀλιγώρησας ; καὶ ἀπεκρίθη ἐπειδὴ καθ' ἡμέραν ἀποθανεῖν προσδοκῶ.

10. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα διὰ τὴν ἀκηδίαν, καὶ ἀπεκρίθη καὶ γέρων ἢ ἀκηδία ἐπὶ πάσῃ ἀρχῇ ἀγαθοῦ πολεμεῖ τὸ ἀνθρώπῳ, καὶ οὐκ ἔστι χεῖρος αὐτῆς πάθος ἄλλ' ἐὰν γνωρίσῃ αὐτὴν ἄνθρωπος, ὅτι αὕτη ἐστίν, ἀναπαύεται, ἤγουν εἰς ὑπομονὴν καὶ σπουδὴν ἑαυτὸν διεγείρας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββάς Αντώνιος, παραμένων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ περιέπεσεν εἰς ἀκηδίαν καὶ ἤρχισε νὰ σκοτίζεται ἀπὸ τοὺς διαφόρους λογισμοὺς. Εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν ευρισκόμενος ἐκράζε γοερῶς πρὸς τὸν Θεόν καὶ ἔλεγε: «Κυρίέ μου, θέλω νὰ σωθῶ καὶ δὲν με ἀφήνουν οἱ λογισμοί: δίδαξόν με πῶς νὰ αποδιώξω τὴν θλίψιν μου αὐτὴν καὶ νὰ σωθῶ».

Αφοῦ λοιπὸν ἠγέρθη ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἐπλησίασεν ὀλίγον πρὸς τὴν ἐξοδὸς τοῦ κελλίου του, βλέπει ὁ Αντώνιος ἓνα ἄνθρωπον, ὅμοιον με αὐτόν, νὰ κάθεται καὶ νὰ ἀσχολῆται με τὸ ἐργόχειρόν του: ἐν συνεχείᾳ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠγείρετο ἀπὸ τὴν ἐργασίας

του και προσήχθετο και πάλιν εκάθητο και έπλεκε την σειράν των σχοινίων (διά το ζεμπίλι) (με αυτό το έργόχειρον ήσχολείτο ο εμφανισθείς) και αμέσως πάλιν, αφού επί αρκετόν ειργάσθη, ηγέρθη διά την προσευχήν. Αυτός δε και περίεργος ξένος ήτο Άγγελος Κυρίου, όστις απεστάλη διά να διορθώση και επιστηρίξη τον Αντώνιον, και όστις απευθυνόμενος προς τον Αντώνιον του είπεν: «Ούτω κάμνε και θα σωθής». Ο Αββάς Αντώνιος, μόλις ήκουσεν αυτήν την πληροφορίαν, εχάρη πάρα πολύ και έλαβε θάρρος και αφού απέβαλε την ακηδίαν επορεύετο, όπως εμπράκτως του απέδειξεν ο Άγγελος και τοιουτοτρόπως εσώθη.

2. Κάποιος αδελφός ήρώτησε τον Αββάς Αντώνιον:

– Πάτερ μου, οι λογισμοί με στενοχωρούν επιφέροντες εις την ψυχήν μου θλίψιν, διότι μου λένουν, ότι συ δεν έχεις την δύναμιν να νηστεύης, ούτε να ασχολήσαι με το σκληρόν έργόχειρον των Ασκητων τουλάχιστον, εγκαταλείπων το κελλίον σου, να επισκέπτεσαι τους ασθενείς, διότι και τούτο είναι αγάπη.

Ο Γέρων, ο Αββάς Αντώνιος, επειδή εγνώριζε τας παγίδας του πολυμηχάνου διαβόλου και ότι η μεθ' υπομονής και εγκαρτερήσεως παραμονή εις το μοναχικόν κελλίον επαναφέρει τον Μοναχών είτην τάξιν του μοναχικού βίου, απήντησεν ως εξής εις τον έρωτήσαντα.

– Πήγαινε εις το κελλίον σου, φάγε, πие και κοιμήσουμή κάμης καμμίαν εργασίας, αρκεί να μη εγκαταλείψης το κελλίον σου.

Πράγματι ο αδελφός, μετά την συμβουλήν του Γέροντος, επέστρεψεν εις το κελλίον του και επορεύθη επί τρεις ημέρας, όπως του υπέδειξεν ο Γέρων. Χωρίς έργασίαν όμως έστενοχωρήθη: δι' αυτό την τρίτην ημέραν, αφού εύρε μερικά βλαστάρια φοινίκων, απ' αυτά που πλέκουν οι Μοναχαί τά καλάθια και τα ζεμπίλια, ήρχισε να τα σχίζη και να πλέκη και αυτός. Παρ' όλον δε ότι επείνασεν, αντέτεινεν εις τον λογισμόν του άς κάμω υπομονήν να πλέξω και αυτά τα ολίγα βλαστάρια, που εύρήκα και κατόπιν τρώγω. Αφού δε τα έπλεξε και αυτά, είπε πάλιν εις τον εαυτόν του ας αναγνώσω καμμίαν ψυχωφελή ανάγνωσιν και αφού, εν συνεχεία, τελειώσω και την μικράν μου ακολουθίαν, τότε ξένοιαστος πλέον θα καθίσω να φάγω. Ούτω δε ολίγον κατ' ολίγον, με την Χάριν του Θεού, προκόπτων εις την άσκητικήν ζωήν ανεδείχθη δόκιμος νικήσας δε την ακηδίαν έλαβε θάρρος έναντίον των λογισμών και συνεχώς ενίκα αυτούς.

3. Κάποτε μεταξύ ενός Γέροντος Ασκητού και ενός νεωτέρου αδελφού διημείφθη ο εξής διάλογος:

– Διατί, Γέροντά μου, όταν κάθημαι εις το κελλίον μου καταλαμβάνομαι από ψυχικήν κατάπτωσιν και ακηδίαν;

– Διότι δεν έχεις ακόμη δει ούτε την ανάπαυσιν τών Δικαίων, την οποίαν ελπίζομεν, ούτε την επερχομένην εις τους ασεβείς τιμωρίαν. Εάν εγνώριζες ακριβώς τας δύο αυτές μεταθανατίους καταστάσεις, μίαν των οποίων οπωσδήποτε θα κληρονομήσωμεν, τότε και εάν ακόμη το κελλίον σου ήτο γεμάτος από σκώληκας, ώστε να ήσουν χωμένος μέσα εις αυτούς και να τους έφερες ως ένδυμα, ασφαλώς θα υπέμενες χωρίς να δοκιμάζης ακηδίαν.

4. Επίσης ένας άλλος αδελφός υπέβαλε την εξής ερώτησιν εις ένα Γέροντα:

– Οι λογισμοί μου περιφέρονται εις ασκόπους και ματαιίας περιπλανήσεις εξ αιτίας δε του γεγονότος αυτού θλίβομαι.

– Συ να κάθεσαι με υπομονήν εις το κελλίον σου-απήντησεν ο Γέρων-και εκείνοι πάλιν θα επιστρέφουν από τους ματαιίους ρεμβασμούς. Οι λογισμοί ομοιάζουν με ένα άτακτον και ζωηρόν πουλαράκι. Εάν η θήλεια όνος είναι δεμένη με ασφάλειαν κάπου, τότε το πουλαράκι, επειδή είναι λυμένο, τρέχει, πηδά εδώ και εκεί όσον όμως και εάν απομακρυνθή, επανέρχεται προς την μητέρα του. Το ίδιο συμβαίνει και με τους λογισμούς εκείνου, ο οποίος χάριν τού Θεού υπομένει έγκλειστος εις το κελλίον του: εάν προς στιγμήν περιπλανηθούν, αμέσως όμως επιστρέφουν προς αυτόν.

5. Κάποιος από τους Πατέρας διηγήθη το εξής περιστατικόν:

Ευρισκόμεν κάποτε – είπεν - εις "Οξύρρυγχον" το Σάββατον λοιπόν ήλθον εκεί μερικοί πτωχοι αδελφοί, διά να λάβουν ελεημοσύνην. Ένας εξ αυτών είχε μόνον μίαν τριμμένην ψάθαν και ετοποθέτει την μισήν από κάτω διά στρώμα και με την υπόλοιπον εσκεπάζετο. Ητο όμως κρύο και την νύκτα έκαμνεν υπερβολικόν ψύχος. Εις μίαν λοιπόν στιγμήν της νυκτός, όπου έσηκώθηκα διά να μεταβώ δι' υπηρεσίαν, αντελήφθην το εξής θαυμαστόν: ο αδελφός αυτός είχε παγώσει καθώς δε υπέφερε και έτρεμεν από το κρύο, παρηγόρει τον εαυτόν του διά των εξής ευχαριστηρίων λόγων προς τον Θεόν: «Κύριέ μου, σε ευχαριστώ δι' όλα τα αγαθά, τα οποία μού παρέχεις πόσον αυτήν την στιγμήν ευρίσκονται εις τας φυλακάς φέροντες σκληρά δεσμά! πόσοι εξ αυτών έχουν προσαρμοσμένους τους πόδας των εις το ξύλον (1), διά να μή μετακινούνται, ώστε να μη δύνανται ούτε αυτήν την σωματικήν των ανάγκην να εκπληρώσουν! Απέναντι αυτών εγώ είμαι ως βασιλεύς, δυνάμενος να απλώνω άνέτως τους πόδας μου». Μόλις ήκουσα εγώ αυτά, διηγήθην αμέσως εις τους αδελφούς προς πνευματικήν των οικοδομής και ψυχικήν των ωφέλειαν.

6. Ένας άλλος εκ των Πατέρων έθεσεν εκούσιον περιορισμόν εις τον εαυτόν του να μη εξέλθη από το κελλίον, καθ' όλην την περίοδο της νηστείας της Αγίας Τεσσαρακοστής, μέχρι της εορτής του Γιάσχα. Τι του κάμνει λοιπόν ο διάβολος, ο οποίος φθονεί τους αγωνιζομένους; Εγέμισεν όλον το ασκητικόν του σπήλαιον, από το έδαφος έως της στέγης, με κορέους τόσον ήτο το πλήθος των κορέων, ώστε να σκεπασθούν και οι τοίχοι, και να γεμίσουν το ψωμί, το σταμνί, που έγέμιζε με νερό, και όλα εν γένει τα πράγματα του κελλίου. Ο Ασκητης όμως υπέμεινεν άγογγύστως και με γενναιότητα την δοκιμασίαν αυτήν λέγων επιτακτικώς εις τον εαυτόν του: «Δεν πρόκειται να εξέλθω τού κελλίου μου πρό της Αγίας Εορτής, έστω και εάν πρόκειται να αποθάνω από την δοκιμασίαν αυτήν». Ιδού όμως πόσον επεβραβεύθη η υπομονή του και η απόφασις αυτή! Κατά την τρίτην εβδομάδα των Νηστειών εισορμά εις το σπήλαιον απροσμέτρητον πλήθος μυρμήκων, οι οποίοι, όπως οι στρατιώται εις τον πόλεμον, επιτίθενται με ορμήν εναντίον των κορέων, τους φονεύουν όλους και μετά τους βγάζουν από το σπήλαιον. Ο Γέρων, κατόπιν αυτού, ηυχάρिσται τον Θεόν, διότι απηλλάγη από τον πειρασμόν αυτόν.

7. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

– Τι πρέπει να κάμω, Πάτερ μου, διότι περιπίπτω εις ψυχικην κόπωσιν και αδιαφορίαν, όταν παραμένω εις το κελλίον μου;

Είς αυτά απήντησεν ο Γέρων:

– Να μη περιφρονήσης κανένα, ούτε να τον κατηγορήσης, ούτε να τον κατακρίνης να είσαι βέβαιος τότε, ότι ο Θεός θα σου χαρίση ανάπαυσιν. και θα παραμένης εις το κελλίον σου χωρίς ψυχικήν ταραχήν.

8. Ενας αδελφός παρέμενεν εις την έρημον και ησύχαζε μόνος μέσα εις το κελλίον του, αλλ' όμως επολεμείτο φοβερώς από το πνεύμα της ακηδίας, πιεζόμενος να εξέλθῃ από το κελλίον του. Αγωνιζόμενος δε και βιάζων τον εαυτόν του έλεγε: «Διατί περιπίπτεις εις ψυχοκτόνον μελαγχολίαν και ακηδίαν, άθλιε; Δεν σου είναι αρκετόν το ότι, αν και δεν εκτελείς κανένα αγαθόν έργον, ουδένα στενοχωρείς ή σκανδαλίζεις; Επίσης, ότι και συ ο ίδιος δεν σκανδαλίζεσαι και δεν θλίβεσαι από κανένα άλλον; Λάβε υπ' όψιν σου από πόσα κακά σε ελύτρωσεν ο Κύριος δεν αργολογείς (=δεν λέγεις ασκόπους και επιβλαβείς συζητήσεις), δεν ακούς αυτά, που βλάπτουν την ψυχήν, δεν βλέπεις πράγματα επιζήμια ψυχικώς: έναν μόνον πόλεμον αντιμετωπίζεις, την ακηδίαν αλλά και αυτόν τον πόλεμον είναι εις θέσιν και Θεός να τον καταπαύσῃ, εάν συνεχώς προσπίπτῃς προς Αυτόν και με ταπεινώσῃ και συντριβήν καρδίαν τον επικαλείσαι και επιζητῇς την βοήθειάν Του. Επί πλέον ο Θεός γνωρίζει και την ασθένειάν σου εις όλα τα σημεία, ώστε να μη επιτρέπῃ να πειρασθῇς περισσότερο από την δύναμιν σου.

Διά των σκέψεων αυτών και διά της Χάριτος του Θεού πολλών παρηγορίαν εδοκίμασεν ο αδελφός αυτός. Αυτήν δε την διδασκαλίαν, την οποίαν απηύθυνε προς τον εαυτόν του, παρέλαβεν από τους Αγίους Πατέρας, οι οποίοι έγγήρασαν ασκούμενοι εις την έρημον και απέκτησαν, ως εκ τούτου, μεγάλην παρρησίαν προς τον Θεόν.

9. Διατί, Γέροντα-ήρώτησαν κάποτε ένα Ασκητήν-ποτέ δεν περιέπεσες εις κατάστασιν πνευματικής αδιαφορίας και αμελείας;

- Διότι καθ' εκάστην ημέραν- απήντησεν εκείνος – περιμένω να αποθάνω.

10. Ενας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Ποιμένα:

– Πληροφόρησέ με, Γέροντά μου, περί της ακηδίας!

- Η ακηδία – απήντησεν εκείνος – πολεμεί τον άνθρωπον, οσάκις ούτος αρχίζει να προσπαθή την εκτέλεσιν ενός έργου αγαθού πραγματικώς δε δεν υπάρχει χειρότερον πάθος από αυτήν. Όταν όμως ο άνθρωπος διαπιστώσῃ την παρουσίας της, δεν πρέπει να ανησυχῇ, διότι δύναται να την εκμηδενίσῃ, εφ' όσον επιστρατεύσῃ αμέσως την υπομονήν και την ανύστακτον φροντίδα του.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΟΛΙΓΩΡΟΣ Μοναχός και άκηδιαστής, λογισμοῦ τινός έπελθόντος, κλείσας τήν θύραν τοῦ κελλίου αὐτοῦ περιφέρεται ὧδε κακεῖσε, ὡς πλοῖον ἀπηδάλωτον' ὁ δὲ μεθ' ὑπομονῆς καθεζόμενος, οὐ συναπάγεται τοῖς ματαίοις λογισμοῦς.

2. Ψυχὴ ὀλιγορούση, δὸς λόγον παρακλήσεως, καὶ Κύριος στηρίζει σὴν καρδίαν.

3. Πολλοὺς τόπους δοκιμάσει ἄεργος Μοναχὸς καὶ ἀκηδιαστής, ξίφος δὲ ἔστι κατὰ τοῦ δαίμονος τῆς ἀκηδίας ἢ τοῦ θανάτου μνεία καὶ τῶν κολάσεων,

4 Ἀρχὴ καὶ τέλος τῶν πιστῶν, πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη των δὲ χαλεπῶν χαλεπωτέρα ἢ ἀκηδία ὑπάρχει, μάλιστα δὲ ἐὰν σχῇ σύμμαχον τὴν ἀπιστίαν' πλήρεις γὰρ οἱ καρποὶ αὐτῆς τοῦ θανατηφόρου.

5. Μνημόνευε, ἀγαπητέ, τοῦ φοβεροῦ βήματος διαπαντός, καὶ ἔσται σοὶ στήριγμα καὶ ἀντιπολεμήσεις τοὺς ἐπιβουλεύοντας κατὰ τῆς ψυχῆς σου.

6. Φονοκτονεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ ἐκκλινὼν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, χαρὰν δὲ ἀνεκλάλητον κληρονομήσει πᾶς καὶ τηρῶν αὐτὰς ἐν ἀληθείᾳ.

7. Ἀκηδιαστὴ Μοναχῷ ἡ ὀλιγωρία ἀνθίσταται τὸν δὲ ἔχοντα ὑπομονὴν πό: λεμεῖ ὑψηλοφροσύνη, ὁ δὲ φοβούμενος τὸν Κύριον ἐν ἀληθείᾳ ἀμφοτέρων περιγίνεται.

8. Μοναχὸς ἀκηδιαστὴς πολλὰ ζημιωθήσεται καὶ δὲ νήφων, οὐδὲ μιᾶς ὥρας καταφρονήσει.

Ερμηνεία

Ο ΑΜΕΛΗΣ Μοναχός, ο οποίος δεν φροντίζει για την σωτηρίαν της ψυχής του, μόλις δεχθὴ την επίθεσιν ενός λογισμοῦ, κλείει τὴν θύραν τοῦ κελλίου τοῦ καὶ εξερχόμενος περιφέρεται ασκόπως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπως ακριβῶς τὸ πλοῖον, που κατεστράφη τὸ πηδάλιόν τοῦ ἀπὸ τὴν τρικυμίαν. Εκείνος ὁμως, ο οποίος παραμένει εἰς αὐτό με ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν, δεν παρὰσύρεται ἀπὸ τοὺς ματαίους λογισμοὺς.

2. Ψυχὴν, ἡ ὁποία κατεσχέθη ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ὀλιγωρίαν, φρόντισε νὰ συμβουλευῆς με προτρεπτικὴν διδασκαλίαν, καὶ ὁ Κύριος, εἰς ἀνταμοιβήν, θὰ στηρίξη καὶ τὴν ἰδικὴν σου καρδίαν.

3. Εἰς πολλὰ μέρη θὰ ἐγκατασταθῇ ἀλληλοδιαδόχως ὁ Μοναχός, ὁ ὁποῖος δεν ἐκτελεῖ μίαν ἐργασίας καὶ δεν αἰσθάνεται εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τὴν ἀγωνίαν τῆς πνευματικῆς φροντίδος. Ἡ ἐνθύμησις τοῦ θανάτου καὶ τῆς κολάσεως τῶν ἀμαρτωλῶν εἶναι ἀποτελεσματικὸν ξίφος ἐναντίον τοῦ δαίμονος τῆς ἀκηδίας.

4. Εναρξῆς τῆς πνευματικῆς προκοπῆς τῶν πιστῶν καὶ σκοπὸς τοῦ ἀγώνος τῶν πρέπει νὰ εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ ἀγάπη. «Νυνὶ δε μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα» (Α' Κορινθ. ιγ', 13). Τὸ φοβερώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ φοβερά εἶναι ἡ ἀκηδία, τότε μάλιστα, ὅταν ἀποκτήσῃ καὶ σύμμαχον τὴν ἀπιστίαν. Οἱ καρποὶ τῆς ἀκηδίας εἶναι γεμάτοι ἀπὸ δηλητήριον, που φέρει τὸν θάνατον.

5. Νὰ ἐνθυμήσαι, ἀγαπητέ μου, εἰς ὅλην σου τὴν ζωὴν τὸ φοβερόν βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου θὰ κρίνῃ ὁ Θεὸς τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν Δευτέρας Παρουσίαν ἢ τοιαύτη ἐνθύμησις θὰ εἶναι διὰ σε στήριγμα εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, ὥστε νὰ πολεμήσῃς ἐπιτυχῶς αὐτοὺς οἱ ὁποῖοι φθοноὺν καὶ πολεμοῦν τὴν ψυχὴν σου.

6. Δολοφονεῖ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος παρεκκλίνει (=λοξοδρομεῖ) ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου ἀντιθέτως αὐτός, ὁ ὁποῖος πραγματικῶς θὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου, θὰ κληρονομήσῃ ἀπερίγραπτον χαρὰν.

7. Ὁ Μοναχός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀμελής καὶ ἀδιάφορος, ἀντιμετωπίζει τὸν κίνδυνον τῆς ὀλιγωρίας ἐκεῖνος πάλιν, ὁ ὁποῖος ἐπιδεικνύει ὑπομονὴν εἰς τοὺς πειρασμοὺς, ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν ὑψηλοφροσύνην, ὅτι δῆθεν κάτι κατῶρθωσε. Μόνον αὐτός, ὁ ὁποῖος φοβεῖται

πραγματικῶς τον Κύριον, καθίσταται απρόσβλητος και από την ολιγωρίαν και από την υψηλοφροσύνην.

8. Αμελής και αδιάφορος Μοναχός πολλές ζημίας θα υποστη: ο νηφάλιος όμως και απαθής ούτε μίαν ὥραν δεν θα περιφρονήσῃ, ἀλλὰ θα την εκμεταλλευθῇ προς ψυχικὴν του ωφέλειαν.

Θ'. Του Αγίου Ισαάκ

ΝΕΦΕΛΗ μικρὰ σκεπάζει τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, μετὰ δὲ τὴν νεφέλην ὁ ἥλιος λίαν ἔστι θερμός· οὕτω καὶ ἡ ἀκηδία μικρὰ καλύπτει τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ θείου φωτός, ἡ δὲ μετ' αὐτὴν χαρὰ μεγάλη ἐστίν.

2. Ὄταν πληθυνθῇ ἡ ὑπομονὴ ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, σημεῖον ἔστιν, ὅτι ἐλάβομεν ἐν κρυπτῷ τὴν χαρὰν τῆς παρακλήσεως, ἡ δὲ ἰσχὺς τῆς ὑπομονῆς δυνατωτέρα ἔστι τῶν ἐννοιῶν τῆς χαρᾶς τῶν ἐμπιπτουσῶν ἐν τῇ καρδίᾳ.

Ερμηνεία

ΜΙΑ νεφέλη μικρὰ δύναται προς στιγμὴν να σκεπάσῃ τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου ἀφοῦ ὁμως ἡ νεφέλη διαλυθῇ, ὁ ἥλιος και θερμότερος και λαμπρότερος καθίσταται. Τοιουτοτρόπως συμβαίνει και με την ακηδιαν· ἐπ' ολίγον σκεπάζει τὴν ψυχὴν, ὥστε να μη αισθάνεται τὸ θεῖον φῶς· ὅταν ὁμως, με τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, παρέλθῃ ἡ ακηδία, τότε ἡ χαρὰ, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἡ ψυχὴ, εἶναι μεγάλη.

2. Ὄταν ἡ ὑπομονὴ πολλαπλασιασθῇ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν, να εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ὁ Θεός, κατὰ μυστικὸν τρόπον, μας προσέφερε τὴν χαρὰν τῆς παρηγορίας Του, διότι ἡ ὑπομονὴ εἶναι σημεῖον Χάριτος. Ἡ ἐνέργεια και τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὑπομονῆς συγκινοῦν τὴν καρδίαν ἰσχυρότερον ἀπὸ ὅλας τὰς μορφές τῆς χαρᾶς, τὰ ὁποῖα δύναται να δοκιμάσῃ αὐτὴ.

Ι'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ πότε ὁ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς περᾶσαι τὸν ποταμόν, καὶ εὔρε τὸ πορθμεῖον πεφιλοκαλημένον, ἤγουν μὴ πλέον, ἀλλὰ περιποιοῦμενον, καὶ παρεκαθέσθη αὐτῷ καὶ ἔδου ἄλλο σκάφος εἰς τὸν τόπον ἧλθε, καὶ ἐπέρασε τοὺς εὐρεθέντας ἐκεῖ, οἱ καὶ ἔλεγον τῷ Γέροντι, ὅτι περὰν ἔμελλον δεῦρο καὶ σὺ πέρασαν μεθ' ἡμῶν. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἰ μὴ εἰς τὸ δημόσιον πορθμεῖον, οὐκ ἀναβαίνω" εἶχε δὲ δέσμην θαλλίων καὶ ἐκάθητο πλέκων σειράν, καὶ πάλιν λύων αὐτήν, ἕως οὐ γέγονε τὸ πορθμεῖον καὶ οὕτως ἐπέρασεν. Ἐβαλον οὖν αὐτῷ μετάνοιαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες· τί τοῦτο ἐποίησας; καὶ ἀποκριθεὶς καὶ Γέρων εἶπεν ἵνα μὴ πάντοτε σπουδάζοντος τοῦ λογισμοῦ περιπατῶ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὑπόδειγμα ἔστιν, ἵνα μετὰ καταστάσεως βαδίζωμεν τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Αμμωνάς ἦλθε κάποτε πλησίον ἐνός ποταμοῦ, διὰ να περάσῃ εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην. Τὸ μικρὸν ὁμως πλοῖον, τὸ ὁποῖον μετέφερεν ἐκ τῆς μιάς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην τοὺς

ανθρώπους, δεν έταξίδευε, διότι το επεσκεύαζον. Ο Αββάς λοιπόν παρέμεινε αναμένων την επισκευήν του πλοιαρίου. Εν τω μεταξύ κατέφθασεν άλλο πλοιάριον, διά να παραλάβη αυτούς, οι οποίοι ευρέθησαν εκεί. Μερικοί εξ αυτών απευθυνόμενοι προς τον Αββάν του έλεγαν :

– Γέροντα, πρόκειται να περάσωμεν απέναντι έλα και συ να περάσης μαζί μας.

Είς αυτήν την πρόσκλησιν ο Αββάς απήντησεν ως εξής:

– Έως ότου τελειώση ή επισκευή του καθιερωμένου διά το δρομολόγιον δημοσίου πλοιαρίου, δεν αναβαίνω εις άλλο. Θα περιμένω να ταξιδεύσω απέναντι με αυτό.

Κατά το διάστημα της επισκευής ο Αββάς, διά νά μή παραμένη αργός, έπλεκε μερικές σειράς ζεμπιλίου από μίαν δέσμην θαλλίων (8) και όταν ετελείωνε διέλυε πάλιν την σειράν αυτήν. Τοιουτοτρόπως απασχολούμενος επέρασεν ο καιρός και ετελείωσεν ή επισκευή του πλοιαρίου, με το οποίον διεπεραιώθη απέναντι.

Μόλις τον συνήντησαν οι αδελφοί, έβαλαν ενώπιόν του μετάνοιαν, διότι τον ευλαβούντο και του είπαν:

– Διατί το έκαμες αυτό, Γέροντα, και ανέμενες την επισκευής του δημοσίου πλοιαρίου, ενώ υπήρχει η δυνατότης να έλθης ενωρίτερον;

– Διά νά μή περιπατώ πάντοτε- απήντησεν ο Γέρων-υπό το κράτος της εναγωνίου βίας των λογισμών, επί θυσία της εσωτερικής γαλήνης και ησυχίας. Το περιστατικών της καθυστερήσεως του πλοιαρίου είναι και αυτό ένα παράδειγμα, σύμφωνα με το οποίον οφείλομεν να βαδίζωμεν τον δρόμον του Θεού μετά πνευματικής καταστάσεως, δηλαδή με εσωτερικήν γαλήνην και ηρεμίαν, χωρίς να αδημονώμεν και να ταρασσώμεθα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΔ΄

(Στην αρρώστεια να ελπίζουμε στον Κύριο και να ασκούμεθα)

Ὅτι δεῖ τὸν ἀγωνιστὴν καὶ ἀσθενοῦντα τοῦ σώματος μὴ πάντῃ ταῖς ἡδοναῖς ἐφίεναι καὶ καταλύειν τὴν ἀσκησιν, ἢ ἐν ἰατρείαις τὴν ὑγίαν ἐλπίζειν, ἀλλ' ἐν Θεῷ, οὗ οἰκονομία καὶ ἀρρωστίαι προσγίνονται.

Πρέπει ὁ ἀγωνιστής, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι ἄρρωστος, νὰ μὴ ποθῇ καθόλου τὰς ἡδονὰς καὶ νὰ καταργῇ τὴν ἀσκησιν ἢ νὰ στηρίζει τὴν ἐλπίδα τῆς θεραπείας τοῦ εἰς ἰατρείας, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος παραχωρεῖ καὶ τὰς ἀσθενείας.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΛΑΜΩΝ, ὁ τοῦ Ὁσίου Παχωμίου διδάσκαλος, γέρων ἤδη ὢν καὶ πάσχων τὸν σπλῆνα ἐκ τῶν ὑπεραγαν ἀσκήσεων, εἶχε τὸ σῶμα αὐτοῦ ὅλον ἀσθενές" ποτὲ μὲν γὰρ ἦσθιε μήτε ὕδατος μεταλαμβάνων, ποτὲ δὲ ἔπινε μὴ ἔσθιων ὅλως.

2. Παρακαλούμενος ὑπὸ ἀδελφῶν τιγῶν, ἐλθόντων πρὸς αὐτόν, μὴ πιάну κατατρύχειν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπιμελείας ἀξιῶσαι τινός, ἕνα μὴ ἐπὶ πολὺ κατατεινόμενον ἄλγηδοναὺς αὐτῷ παρέχη, μόλις ποτὲ τὰ τῇ νόσο ἀνήκοντα πρὸς ὀλίγας ἡμέρας μεταλαβεῖν ἐπέισθη.

3. Γνοὺς δὲ καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι μειζόνως ὁ πόνος ἐπέμενε, κατέλιπεν ἐκεῖνα τὰ βρώματα, εἰπὼν οὕτως" εἰ οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ κατακοπτόμενοι τὰ μέλη, τὰς κεφαλὰς ἀποτεμνόμενοι, καὶ κατακαϊόμενοι, τῇ εἰς Θεὸν ἕως ἀνάτου ἔνεκαρτερουν, πῶς ἐγὼ ἐν μικροτάτῳ πόνῳ βαθυμήσας ἑμαυτὸν ζημιώσω; καὶ φόβῳ προσκαίρου θλίψεως δειλανδρίσω; καὶ τοὶ πεισθεῖς καὶ μεταλαβὼν τῶν δοκούντων τὸ σῶμα ἀναπαύειν βρωμάτων, οὐδὲν ὠφελῆσθαι ἀναδραμῶν τοιγαροῦν χρήσωμαι τῇ προτέρᾳ ἀσκήσει, ἐν ἣ ἔστιν, ὡς ἔγωγε πεπεισμαι, πᾶσα ἀνάπαυσις, ἐν ἣ καὶ παθήσομαι' οὐ γὰρ κατὰ ἄνθρωπον ταύτην μετέρχομαι, ἀλλὰ διὰ Θεὸν ἀγωνίζομαι.

4. Οὕτως οὖν ἀνδρείως ἀσκούμενος, μετὰ μῆνα ἡμερῶν ἐνόσησεν ἀρρωστίαν, ἐν ἣ καὶ ἐπεσκέψατο αὐτὸν ὁ Κύριος, καὶ παρόντος τοῦ Παχωμίου, κοσμίως συστείλας ἑαυτόν, ἐν γήρᾳ καλῶ ἀνεπαύσατο.

5. Ποτὲ τῶν ἀδελφῶν σὺν τῷ μεγάλῳ Παχωμίῳ ἐν τινὶ νήσῳ θρύα θερίσαι πορευθέντων, καὶ τοῦ Θεοδώρου τα πρὸς ἐστίασιν αὐτοῖς ἐτοιμάζοντος, νόσῳ σωματικῇ συσχεθεῖς ὁ Πατὴρ ὑπέστρεψεν ριγιῶντι δὲ αὐτῷ, ἐπέβαλεν ὁ Θεόδωρος στρῶμα τρίχινον καὶ δὲ σφόδρα ἐπὶ τὰ γεγονότι ἀνιαθεῖς, ἄρον τοῦτο, ἔφη, ἀπ' ἐμοῦ, καὶ δίψον ἐπάνω μου ψιάθιον κατὰ τὸ εἰωθὸς τοῖς ἀδελφοῖς.

6. Τούτου δὲ γεγομένου, πάλιν, ὡς πὲρ ἐπιλαθόμενος καὶ Θεόδωρος τῆς ἀκριβείας τοῦ Γέροντος, δράκα φοινίκων λαβὼν, ἐπεδίδου αὐτῇ, καὶ παρεκάλει μετὰ λαβεῖν καὶ δὲ θεασάμενος μετὰ δακρῶν λέγει αὐτῷ ἄρα, ἀδελφέ, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐπ' ἐξουσίαν ἔχομεν τοὺς τῶν ἀδελφῶν καμάτων, καὶ τὰς χρεῖας αὐτῶν οἰκονομοῦμεν, διὰ τοῦτο, ὡς ἔτυχεν, ὀφείλομεν

ἀπλῶς ἑαυτοὺς ἀδιαφορίαις ἐκδιδόναι, καὶ ἢ παρὰ τὴν χρεῖαν, ἢ παρὰ τὸν καιρὸν, ἢ παρὰ τὸ εἰωθὸς τί διαπράττεσθαι; Ποῦ οὖν ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ καὶ εἶπε γὰρ μοί, ἀδελφέ, διηλθες πάσας τὰς καλύβας καὶ ἐπέισθης μὴ εἶναι ἐν αὐταῖς τίνας ἀσθενεῖς καὶ μὴ πλανῶ, Θεόδωρε, καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ μεγάλῳ καὶ ἐπὶ μικρῷ παρανομεῖν τὸ ἴσον ἐστὶν" ἐκείνων τοίνυν τὰς θλίψεις ἄσμενως Θεῷ ὑπομενόντων, ἡμεῖς οὐχ ὑποίσωμεν ;

7. Κατὰ δὲ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ χάριν ἐδοκίμαζε τὰς νόσους εἰ τινὲς εἶεν, ἦδει γὰρ σαφῶς τοὺς δαίμονας διὰ πάσης ἐπινοίας ἐμποδίζειν τοῖς πιστοῖς πειρωμένους. "Ἄ μέλει γοῦν κατέλαβεν αὐτὸν πότε ἐν τῇ Μονῇ σφοδρότατος πυρετός, καὶ ἦν ἄσιτος ἐπὶ πέντε ἡμέρας συνεῖς δὲ τέχνην εἶναι ταύτην τοῦ πονηροῦ, τοῦ ἀεὶ βουλομένου τοὺς ἀγίους ἐμποδίζειν, οὐ διέλειπεν εἰς τὰς ἀρχὰς ἐγειρόμενος καὶ θερμῶς πρὸς δὴν ἐπόθει Θεὸν τὰς ἱκεσίας ποιούμενος" μετὰ βραχὺ οὖν κουφισθεὶς τῆς νόσου, εἷς τὴν τῶν ὑγιαίνοντων ἀδελφῶν ἔχαθησθαι τράπεζαν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, τῷ τοιαύτην αὐτῷ διάκρισιν χαρισάμενῳ. Τοιοῦτος δὲ ὢν, οὐδ' ὅλως ἡμελεῖ τῶν ἀσθενῶν, ἀλλ' ἦν ἀγαθὸς καὶ συμπαθὴς εἰς τοὺς ἀδελφούς, εἰ καὶ τίς ἄλλος.

8. Καὶ πότε δὲ πάθος τί ἐνσκήψαν τῇ κεφαλῇ τοῦ Θεοδώρου δριμείας αὐτῷ τὰς ἄλγηδονας παρεῖχε το καὶ αὐτὸς μὲν ἦται περιοδείας τυχεῖν, ὁ δὲ Παχώμιος ἔφη" νομίζεις, ἀδελφέ, ὅτι συμβαίνει πάθος ἢ ἕτερον τί τοιοῦτον, ἄνευ τῆς τοῦ Θεοῦ συγχωρήσεως καὶ διό, τέκνον, ὑπομεινον, καὶ ἡνίκα βούλεται Κύριος ἰάσεται σὲ ἴδε, τέως δοκιμάζει, γίνει εὐχαριστῶν ὡς τέλειος Ἰώβ, ὅπως τὴν ἀνάπαυσιν ἔξης; καλὴ μὲν τῷ ἄσκητῇ ἢ κατὰ Θεὸν ἐν ταῖς εὐχαῖς καὶ τῇ ἐγκρατεῖᾳ ὑπομονή, δύναται δὲ καὶ ἄρρωστων μείζονα δέξασθαι τὸν μισθὸν τῇ καρτερίᾳ καὶ τῇ μακροθυμίᾳ.

9. Καὶ ἕτερος δὲ ἀδελφὸς ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ, Ζακχαῖος ὀνόματι, μετὰ πολὺν τῆς ἀσκήσεως χρόνον, λώβην ὑποστῆς τοῦ σώματος, κεχωρισμένην μὲν εἶχεν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τὴν κέλλαν, ἄλατα καὶ ἄρτω μόνοις χρώμενος εἰς μετάληψιν πάντα τὸν τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ χρόνον, εἵργαζετο δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπίσης τοῖς ὑγιαίνουσι ψιάθιον" τοσαύτην δὲ ὑπέμεινε συντριβήν, ὡς πολλάκις ἐν τῷ πλέκειν ὑπὸ τῶν σχοινίων τῶν ψιαθίων τὰς χεῖρας κεντούμενος αἵματος ἀφιέναι σταγό. γὰρ, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου δεικνύναι τὴν καρτερίαν, ἣν εἶχε.

10. Καῖπερ δὲ ἐν τοσαύτῃ ἀσθενείᾳ ὢν, οὐκ ἀπελείφθη ποτὲ τῆς συνάξεως τῶν ἀδελφῶν, οὐδὲ ἐκοιμήθη ἐν ἡμέρᾳ ποτὲ ἕως ἐξόδου αὐτοῦ εἶωθαι δὲ κατὰ νύκτα, πρὸ τοῦ καθευδῆσαι, ἀποστηθίζειν ἐκ τῶν ἀγίων γραφῶν καὶ πληροῦν τὸν κανόνα, καὶ οὕτω σφραγισάμενος ὅλον το σῶμα αὐτοῦ, καὶ δούς τῷ Θεῷ δόξαν ἀνακλίνεσθαι' ἐγείρεσθαι δὲ κατὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἕως πρωῒ τὴν ὑμνωδίαν πληροῦν.

11. Τούτου ποτὲ τὰς χεῖρας θεασάμενος τίς ἀδελφὸς ὑπὸ τῆς βίας τοῦ ἔργου δεινῶς τετραυματισμένος καὶ ἡμαγμενας, λέγει αὐτῷ" ἀδελφέ, τί κοπιᾷς οὕτως ἐργαζόμενος, καὶ μάλιστα ἐν τοιαύτῃ ἐξεταζόμενος νόσω; μὴ ἁμαρτία ἐστὶν ἢ σὴ ἀργία καὶ ἡ κρῖμα ἕξεις παρὰ τῷ Θεῷ μὴ ἐργαζόμενος; εἶδεν Αὐτὸς ὅτι πάσχεις, καὶ οὐδεὶς ἔχων τοιαύτην θλίψιν ἥψατο ἔργου ποτέ, μάλιστα δὲ μηδὲ ἔχων τὸν ἀναγ: κάζοντα σὲ ἄλλους ἐπαρκοῦμεν σὺν Θεῷ ξενοῖς τὲ καὶ πτωχοῖς, καὶ σοὶ τῷ ἰδίῳ ἡμῶν καὶ τηλικούτῳ Πατρὶ προθύμως οὐ δουλεύσωμεν ; ἐκείνου δὲ ἀποκριθέν: τός, ὡς ἀδύνατον μοί ἐστι μὴ ἐργάζεσθαι, ἔφη ὁ ἀδελφὸς εἰ οὕτω δοκεῖ σοί, κὰν ἐλαίῳ καθ' ἐσπέραν ἄλειφέ σου τὰς χεῖρας πρὸς τὸ μὴ κοπιαν μὴ δὲ αἵματτεσθαι.

12. Ὁ δὲ πεισθεὶς, ἐποίησε μὲν ὡς ἐδιδάχθη, τοσούτον δὲ μᾶλλον ὑπὸ τῶν θρύων κεντούμενος ἔβλαβη, ὡς μηδὲ δύνασθαι ὑποφέρειν μηκέτι τὰς ἐκεῖθεν αὐτῷ προσγινομένας ὁδύνας καὶ παραγενομένῳ τὸ μεγάλο Παχωμία πρὸς τὸ ἐπισκέψασθαι αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὴν περιοδείαν, ὁ δὲ λέγει αὐτῷ ὑπολαμβάνεις, ἀδελφέ, ὅτι σὲ τὸ ἔλαιον ὠφελεῖ ; τίς δέ σε καὶ ἥναγκασεν οὕτω κοπιαν, ὡς τὲ προφάσει τοῦ ἔργου τὸ αἰσθητὸ ἐλαίῳ

μᾶλλον ἢ τῷ Θεῷ τὰς ἐλπίδας τῆς ὑγείας ἀναθῆναι ; μὴ γὰρ ἀδύνατον ἦν τῷ Θεῷ θεραπεύσαι σε ; ἢ ἄγνοει τὰς ἀσθενείας ἡμῶν καὶ ὑπομνήσεως δεῖται καὶ ἡ παρορὰ μισῶν ἡμᾶς ὁ φύσει φιλόανθρωπος καὶ ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς οἰκονομῶν, συγχωρεῖ τὰς θλίψεις, ἵνα φέροντες γενναίως, καρτερίαν ἐπιδειξώμεθα, Αὐτὸ τὸ πᾶν ἀνατιθέντες, ὅτε θέλει καὶ ὡς θέλει τὴν τῶν πόνων ἀνάπαυσιν χαρίσασθαι" ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει συγχώρησον, Πάτερ, καὶ εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ὅπως καὶ ταύτην καὶ πάσας μου τὰς ἁμαρτίας ὁ Δεσπότης ἔξαλειψη Θεός.

13. Διεβεβαιώσαντο οὖν τινὲς περὶ τούτου, ὅτι ἐνιαυτὸν ὁλόκληρον ἐπένθει ἑαυτὸν ἔνεκεν τούτου, διὰ δύο μερῶν μεταλαμβάνων τροφῆς.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΠΑΛΑΜΩΝ, ο διδάσκαλος του Οσίου Παχωμίου, όταν εγήρασεν, υπέφερε από τον σπλήνα του, λόγω των υπερβολικών ασκήσεων, και δι' αυτό είχε το σώμα του ασθενικόν. Ἐφθασε δε εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, διότι ἄλλοτε μεν ἔτρωγε, χωρίς να πίνη καθόλου νερό, ἄλλοτε πάλιν ἐπινεν ὀλίγον νερό, χωρίς να τρώγῃ καθόλου.

2. Κάποτε λοιπὸν τον ἐπεσκέφθησαν μερικοὶ ἀδελφοί, οἱ οἱ ποῖοι τον παρεκάλεσαν να μὴ καταπονή τόσο ἀσπληρῶς τὸ σῶμα του, τώρα ποῦ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ να τὸ φροντίσῃ ὀλίγον, ὥστε να μὴ του προκαλῇ πόνους υπερβολικῶς βασανιζόμενον· ὁ Μέγας Παλάμων μόλις καὶ μετὰ βίας ἐδέχθη, χάριν τῆς ἀγάπης, να λάβῃ τὰ ἀρμόδια διὰ τὴν νόσον φάρμακα ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας.

3. Ἀντιληφθεὶς ὅμως, ὅτι καὶ παρ' ὅλην αὐτὴν τὴν φροντίδα, καὶ πόνος ἡύξανεν, ἐγκατέλειπε τὰς ἰδιαιτέρας τροφὰς καὶ εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς του:

- Ἐάν οἱ Μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ, καίτοι τοὺς κατέχοπτον τὰ μέλη, τοὺς ἀπέκοπταν τὴν κεφαλὴν, ἢ, τέλος, τοὺς κατέκαιον, ἐπέμενον μέχρι τελευταίας στιγμῆς να πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν, διατί ἐγὼ να ζημιώσω τὴν ψυχὴν μου ἐπιζητῶν νωθρότητα καὶ ἀνάπαυσιν ἐξ ἀφορμῆς ἐνός τόσο μικροῦ πόνου; Καὶ ὁ φόβος τῆς προσωρινῆς αὐτῆς ἐκ τοῦ πόνου στενοχωρίας να με καταστήσῃ δειλὸν καὶ ἀνανδρον; Ἐφ' ὅσον βεβαίως πεισθεὶς ἐδοκίμασα τὰ φαγητά, ποὺ θεωροῦνται κατάλληλα διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ σώματος, καὶ οὐδόλως ὠφελήθην, δι' αὐτὸ λοιπὸν, ἀφοῦ ἐπανέλθω εἰς τὴν προηγουμένην τακτικὴν μου, θα ἐφαρμόσω τὴν ἀσκήσιν, με τὴν ὁποῖαν ἐπὶ τόσα ἔτη ἐζήσα, καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν, καθὼς εἶμαι βέβαιος, ὑπάρχει ἀνάπαυσις καὶ διὰ τῆς ὁποίας θα θεραπευθῶ, Ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀσκήσιν ἐπὶ τόσα ἔτη ὅχι χάριν ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸν ἀγωνιζόμενος, ἵνα προσεγγίσω καὶ αἰσθανθῶ Αὐτόν.

4. Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν ἀσπληρῶς, ὡς καὶ πρότερον, ἀσκούμενος, ἡσθένησε μετὰ παρέλευσιν ἐνός μηνός. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας αὐτῆς τον ἐπεσκέφθη ὁ Κύριος· παρῆρτο δὲ πλησίον του καὶ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Παχωμίου, ἀφοῦ σεμνοπρεπῶς προητοιμάσθη, ἀνεπαύθη ἐλθὼν εἰς τίμιον γήρας.

5. Κάποτε ὁ Μέγας Παχώμιος μετέβη μετὰ τῶν ὑποτακτικῶν του εἰς μίαν νήσον, διὰ να θερίσουν θρύα· ἐνῶ δε ὁ Θεόδωρος ἡτοίμαζε τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὸ φαγητόν, ἐξαφνα ἀσθενήσας ὁ Μέγας Παχώμιος ἐγύρισεν ὀπίσω. Ἐπειδὴ δε ἔτρεμεν, ὁ Θεόδωρος του ἔρριξε τρίχινον σκέπασμα, διὰ να ζεσταθῇ. Μόλις ἀντελήφθη αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ Γέρων, ἔστενοχωρήθη πάρα πολὺ καὶ εἶπεν εἰς τὸν Θεόδωρον:

– Πάρε το αυτό από επάνω μου και ρίψε μου ψάθα, όπως συνηθίζουν και οι αδελφοί να σκεπάζονται, όταν κατακλίνονται.

6. Μόλις έγινεν αυτό, ο Θεόδωρος, ως να ελησμόνησεν ότι η επιθυμία της μοναχικής ακριβείας υπεκίνησε τον Γέροντα να ζητήσει την ψάθαν, αφού έλαβε μίαν χούφτα χουρμάδες, τους προσέφερεν εις τον Μέγαν Παχώμιον και τον παρεκάλει να τους φάγη. Ο Άγιος εκείνος Ασκητής εδάκρυσεν βλέπων τους καρπούς αυτούς και λέγει εις τον Θεόδωρον με λύπην.

- Αραγε, αδελφέ μου, επειδή έχομεν εις την εξουσίαν μας τους κόπους των αδελφών μας, διά να εξοικονομώμεν τας ανάγκας των, πρέπει τυχαίως και χωρίς διάκρισιν, αδιαφορούντες διά την τάξιν, να κάνωμεν κάτι ή χωρίς σοβαράν ανάγκης ή ακαίρως ή παρά την συνήθειαν; Πού, εν τοιαύτη περιπτώσει, ο φόβος του Θεού; Είπέ μου, αδελφέ Θεόδωρε, μήπως εγύρισες όλες τας καλύβας των Μοναχών και διεπίστωσες, ότι δεν υπάρχουν εις αυτάς ασθενείς; (αυτοί λοιπόν οι ασθενείς έχουν το δικαίωμα, χωρίς ευλογίαν, να γευθούν ιδιαιτέρως τροφάς;) Μή αυταπατάσαι, Θεόδωρε, διότι η παρανομία υπάρχει, ανεξαρτήτως εάν η παράβασις άφεύρα μικρά ή μεγάλα ζητήματα. Εφ' όσον λοιπόν εκείνοι οι ασθενείς, που ευρίσκονται αυτήν την στιγμήν εις τας καλύβας των, ευχαρίστως, προς χάριν του Θεού, υπομένουν άγογγύστως τας θλίψεις των, ημείς δεν θα υποφέρωμεν την δοκιμασίαν αυτήν;

7. Κατά το μέτρον δε της δοθείσης εις αυτόν υπό του Θεού Χάριτος είχε την δύναμιν να εξακριβώνη την αιτίαν και την φύσιν των διαφόρων νόσων, διότι μετά βεβαιότητος εγνώριζε πόσον οι δαίμονες προσπαθούν να εμποδίζουν τους πιστούς εις το έργον της αρετής μηχανευόμενοι το παν. Κάποτε λοιπόν ευρισκόμενος εις την Μονήν κατελήφθη όλως αιφνιδίως υπό σφοδροτάτου πυρετού, εξ αιτίας του οποίου παρέμεινεν εντελώς νηστικός επί πέντε ημέρας. Αντιληφθείς όμως εγκαίρως, ότι αυτός ο πυρετός είναι τέχνη του πονηρού, ο οποίος πάντοτε θέλει να εμποδίζη τους ανθρώπους του Θεού από το αγαθόν, δεν παρέλειψεν ούτε μίαν ημέραν να σηκώνεται εις την κεκανονισμένην ώραν διά να ικετεύη θερμώς τον Θεόν, τον οποίον τόσον ισχυρώς επόθει. Μετά δε από όλίγον, και αφού έβελτιώθη κάπως η υγεία του, παρεκάθησε και εις την τράπεζας των αδελφών, που ήσαν υγείς, εύχαριστών από καρδίας τον Κύριον, ο οποίος του εχάρισε την ικανότητα να διακρίνη τας μεθόδους του διαβόλου. Έχων δε εις την καρδίαν του το πνεύμα αυτό της διακρίσεως εφρόντιζε με ζωηρόν ενδιαφέρον διά τους ασθενείς και ήτο πάντοτε γλυκύς και καλός απέναντι των αδελφών όσον ουδείς άλλος.

8. Μίαν φοράν ο Θεόδωρος υπέστη ισχυρόν κεφαλόπονον, εξ αφορμής του οποίου υπέφερε δριμύτατα. Εις την κατάστασιν αυτήν εύρισκόμενος εζήτησεν από τον Παχώμιον ευλογίαν, διά να περιοδεύση χάριν θεραπείας.

Τότε ο Μέγας Παχώμιος με γλυκύτητα του είπε τα εξής:

- Έχεις την γνώμην, αδελφέ μου, ότι επέρχεται εις τον άνθρωπον ασθένεια ή άλλη συμφορά, χωρίς να το επιτρέψη ο Κύριος; Δι' αυτό, τέκνον μου, κάμε υπομονήν και οπόταν θελήση ο Κύριος θα σε θεραπεύση. Πρόσεξε, καθ' όν χρόνον σε δοκιμάζει ο Κύριος, να ευχαριστής Αυτόν, ως να είσαι τέλειος Ιώβ, ώστε να απολαύσης την εσωτερικής γαλήνης και ανάπαυσιν. Εις τον Ασκητήν είναι καλή και ωφέλιμος ή συμφώνως προς το θέλημα του Θεού υπομονή, η οποία επιδεικνύεται κατά τον αγώνα της εγκρατείας και εις τας

προσευχάς έχει όμως ούτος την δυνατότητα, διά της αγογγύστου καρτερίας και της ανεξικακίας, τας οποίας οφείλει να επιδείξη, όταν αρρωσταίνη, να απολαύση μεγαλύτερον τον μισθόν του.

9. Εις το μέγα Μοναστήριον του Οσίου Παχωμίου, έμόναζεν ένας άλλος αδελφός ονομαζόμενος Ζακχαίος. Αυτός λοιπόν, μετά από πολλά έτη ασκήσεως, προσεβλήθη από λέπραν. Ούτος διετήρει μεν χωριστόν κελλίον, όπου παρέμενε μόνος του, εξηκολούθει όμως να εκτελή άπαντα τα ασκητικά του καθήκοντα, ως και πρότερον. Ούτω, αντί τροφής, μετελάμβανε μόνον ολίγου άρτου και άλατος, είργάζετο με τους άλλους αδελφούς καθ' εκάστην ημέραν εις την κατασκευών ψιαθίων, επιδεικνύων αγόγγυστον υπομονήν, όφειλομένην εις την εκ της συναισθήσεως των αμαρτιών του συντριβήν. Συχνάκις μάλιστα, καθώς έπλεκε το ψιάθιον, ετραυματίζε διά των σχοινίων τας χείράς του, ώστε να εξέρχεται αίμα. Αλλά και αυτός ακόμη και σωματικός πόνος και η απογοήτευσις δεν τον έφεραν εις κατάστασιν απογνώσεως και αγανακτήσεως.

10. Παρ' όλον δε ότι κατετρύχετο υπό τοιαύτης ασθενείας, εν τούτοις ουδέποτε απουσίασεν από την σύναξιν των αδελφών, ούτε και εκοιμήθη την ημέραν, διά να αναπαυθῇ, μέχρι της στιγμής του θανάτου του. Συνήθιζε δε κάθε βράδυ, πρίν να κοιμηθῇ, να αποστηθίζῃ, διά της μελέτης, περικοπάς εκ της Αγίας Γραφής, να εκτελή τον κανόνα του, να σφραγίσῃ διά τού σημείου του Τιμίου Σταυρού όλον αυτού το σώμα και αφού ηυχάριστεί τον Θεόν να πίπτῃ επί της κλίνης, διά να κοιμηθῇ. Κατά το μεσονύκτιον ηγείρετο εκ της κλίνης και ετέλει μέχρι πρωίας την καθιερωμένην ακολουθίαν.

11. Κάποτε ένας αδελφός παρετήρησε τας χείρας του Ζακχαίου, που ήσαν καταματωμένοι και γεμάτοι τραύματα, από την επίμονον προσπάθειαν της εργασίας τότε κατάπληκτος λέγει προς αυτόν:

– Αδελφέ μου, διατί τόσον υπερανθρώπως κοπιάζεις, εφ' όσον μάλιστα βασανίζεσαι από τόσον σκληράν ασθένειαν; Μήπως θα είναι αμαρτία να αναπαυθῇς απέχων έκ της εργασίας; ή νομίζεις, ότι θα κατακριθῇς από τον Θεόν, διότι δεν θα εργάζεσαι εξ αιτίας της καταστάσεως αυτής; Γνωρίζει ο Θεός ότι υποφέρεις ουδείς δε, ευρισκόμενος υπό το κράτος τοιούτων δριμυτάτων πόνων και αφορήτου θλίψεως, ήγγισε κάν το έργόχειρόν του. Αλλωστε ουδείς σε εξαναγκάζει να έργασθῇς, και, δόξα τω Θεώ, έχομεν όλα τα καλά διά να βοηθήσωμεν και άλλους ακόμη, ξένους και πτωχούς: δεν θα είναι λοιπόν εις ημάς δυνατόν να εξυπηρετήσωμεν προθύμως και σε τον ίδιον, που είσαι ίδικός μας και μάλιστα τόσον εκλεκτός και καλός Πατήρ;

Εις αυτά ο αδελφός απήντησε: – Μού είναι αδύνατον να μη εργάζομαι !

- Εφ' όσον το θεωρείς καλόν να εργάζεσαι, εργάζου· τουλάχιστον όμως να αλείφῃς τας χείράς σου με έλαιον κάθε βράδυ, διά να μή ματώνουν και υποφέρεις.

12. Ο Ζακχαίος επείσθη εις την σύστασιν αυτήν και έκαμεν, όπως του υπέδειξαν. Παρ' όλα ταύτα όμως τόσον πολύ ήρεθίσθησαν αι χείρές του από τα κεντήματα των βούρλων, ώστε να μη δύναται καθόλου να υποφέρῃ τους προκαλουμένους από αυτά φρικτούς πόνους. Ακούσας ταύτα ο Μέγας Παχώμιος τον έπεσκέφθη εις το κελλίον του, διά να εξετάσῃ τα περί αυτού εκείνος δε του εξιστόρησε λεπτομερώς την κατάστασιν του από την

αρχήν μέχρι της στιγμής εκείνης, τους πόνους του, την συγκατάβασίν του να επαλείφη τας πληγάς του δι' ελαίου κ.λ.π.

Ο Μέγας Παχώμιος, αφού τον ήκουσε μετά προσοχής, του είπε:

– Νομίζεις, αδελφέ μου, ότι σε ωφελεί το έλαιον; Ποίος όμως σε ηνάγκασε να κοπιάζης τόσο, ώστε, προφασιζόμενος την εργασίας, να στηρίξης τās ελπίδας δια την υγείαν σου είς το υλικόν έλαιον και όχι εις τον Θεόν; Μήπως είναι αδύνατον είς τόν Θεόν να σε θεραπεύση; Ή μήπως δεν γνωρίζει τας ασθενείας μας και έχει ανάγκης να τας υπενθυμίσωμεν; Η ο φύσει φιλόανθρωπος Θεός αδιαφορεί διά τους πόνους μας, ως να μας μισής Όχι βεβαίως, αλλ' αποβλέπων και επιδιώκων την σωτηρίαν της ψυχής μας, επιτρέπει τας θλίψεις και δοκιμασίας, ώστε υπομένοντες με γενναιότητα αυτάς, να επιδείξωμεν καρτερίαν και υπομονήν «Πάσαν χαράν ηγήσασθε, αδελφοί μου, όταν πειρασμούς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες ότι το δοκίμιον υμών της πίστεως κατεργάζεται υπομονήν» (Ιακώβου α', 2-3). Ας εμπιστευθώμεν το πάν εις Αυτόν, ίνα Εκείνος χάριση εις ημάς την ανάπαυσιν εκ των πόνων, οπότεν και όπως θελήση. Τι λέγεις λοιπόν;

- Συγχώρησόν με, Πάτερ μου, απήντησεν ο Ζακχαίος, και κάμε προσευχήν δι' εμέ, διά να εξαλείψη ο Θεός και αυτήν την αμαρτίαν της ολιγοπιστίας μου και όλας τας άλλας,

13. Μερικοί, εκ του αυτού Μοναστηρίου, έβεβαίωναν αργότερον κατηγορηματικώς, ότι ο Ζακχαίος, μετά την επίσκεψιν του Μεγάλου Παχωμίου, επί εν ολόκληρον έτος επένθει δι' αυτήν την αιτίαν λαμβάνων μόνον ανά δύο ημέρας ελαχίστην τροφήν.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ή μακαρία Συγκλητική ότι εί νηστεύειν προέθου, μη προφασίση νόσου και δι' αὐτῆς ἀποστῆς τῆς νηστείας καὶ γὰρ καὶ οἱ μὴ νηστεύοντες, τοῖς αὐτοῖς πολλάκις ή καὶ χαλεπωτέροις νοσήμασι περιέπεσον ήρξη τοῦ καλοῦ, μὴ ἀπόσχη αὐτοῦ, τοῦ ἐχθροῦ διὰ ἄρρωστίας σε ἀνακόψαντος, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπομονῆς σου ἐκεῖνος μᾶλλον καταργηθῆτω.

2. Καὶ γὰρ καὶ οἱ πλεῖν ἀρχόμενοι, πρῶτον μὲν δεξιῷ πνεύματος τυγχάνουσιν ἀπλώσαντες τὰ ἐστία, ἔπειτα δὲ καὶ ἐναντίος ἄνεμος αὐτοῖς ἀπαντᾷ, ἀλλ' οὐκ. εὐθύς οἱ γαύται διὰ τὴν μικρῶν ζάλην τὴν ναῦν ἀποσκευάζουσι μικρὸν δὲ ἦσιν. χάσαντες, ή καὶ ἀπομαχεσάμενοι πρὸς τὴν ταραχήν, παρελθούσης αὐτῆς, ἐκεῖνοι ἀβλαβῶς πάλιν τὸν πλοῦν ποιοῦνται.

3. Οὕτω καὶ ήμεῖς, ἐναντίου πνεύματος προσπεσόντος, τὸν σταυρὸν ἀντὶ Ἑστίου τανύσαντες ἄδεως τὸν πλοῦν ἐκτελεσωμεν.

Ερμηνεία

ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ η μακαρία έλεγεν, ότι, εάν πράγματι απεφάσισες να νηστεύης, δεν πρέπει να καταργήσης της νηστείαν προφασιζόμενος νόσον. Μήπως άλλωστε - συνέχισε διδάσκουσα- και εκείνοι, που δεν νηστεύουν, δεν έχουν περιπέσει είς τās ιδίας ή και ακόμη οδυνηροτέρας ασθενείας από τους νηστεύοντας; Εφ' όσον ήρχισες το καλόν, μή το εγκαταλείψης, διότι ο εχθρός σε ανέκοψε από τον ζηλόν σου με την πρόφασιν της αρρωστίας! Απ' εναντίας, είναι προτιμότερον διά της υπομονής σου να καταργήσης την εξουσίας του.

2. Ας παραδειγματισθώμεν από τους ναυτικούς. Όταν πρόκειται να ταξιδεύσουν, κατ' αρχήν μεν απλώνουν τα ιστία, εφ' όσον πνευση ευνοϊκός άνεμος αφού δε ανοιχθούν εις τό πέλαγος, συναντούν και αντίθετον άνεμον ή μικρά όμως αυτή ζάλη έκ τής ελαφράς θαλασσοταραχής δεν πτοεί τους ναύτας, ώστε αμέσως να ελαφρώσουν το πλοίον ρίπτοντες το φορτίον εις την θάλασσαν. Αφού δε ήσυχάσουν ολίγον, μετά την επικράτησιν της γαλήνης, ή ακόμη, εφ' όσον παρέστη ανάγκη, αφού αγωνισθούν σκληρώς κατά της τρικυμίας, συνεχίζουν και πάλιν με ευχαρίστησιν το ταξίδιόν των, χωρίς να βλαβούν.

3. Τοιουτοτρόπως άς ενεργήσωμεν και ημείς, οσάκις μάς ένοχλήση αντίθετον πνεύμα ας απλώσωμεν αντί εστίου τον Τίμιον Σταυρόν (σφραγιζόμενοι δι' αυτού) και αφόβως ας εκτελέσωμεν το ταξίδιον, δηλαδή την άσκησιν, την οποίαν απεφασίσαμεν.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Λουκά, του εν Ελλάδι

ΠΟΤΕ ό έχθρός, όντι τῷ Ἀγίῳ ἐν τῇ νήσῳ τῇ πλησίον του καλαμίου, διὰ τὴν Τούρκων έφοδον, πληγὴν αὐτῷ βαρεῖαν καὶ χαλεπὴν ἐξευρίσκει ἐν γὰρ τοῖς παιδογόνοις αὐτοῦ μορίοις κνησμόν ἐπιβάλλει, οὕτω χαλεπὸν τὲ καὶ ἄγριον, δς ὄναρ αὐτῷ ἐπιφανεῖς, βοτάνην ὑποδεικνύει, διὰ ταύτης λέγων, τοῦ μὲν λυποῦντος εὐρίσκεις ἴασιν, πλὴν ἄλλ' ἴσθισα φῶς, ὅτι τοῦ ἔντευθεν ὀφειλομένου μισθοῦ τῆς ὑπομονῆς ἀποτεύξη.

2. Εἴτα διεγερθεῖς ἐκεῖνος, οὗ κακῶς ἐφάνη περὶ τὴν αἵρεσιν τοῦ λυσιτελοῦν τὸς διαιτητῆς, οὐδ' ἄνεσιν του πρὸς μικρὸν αὐτὸν διοχλήσαντος αἰωνίας προέκρι νὲν ἀντιδόσεως, ἀλλ' εἵλετο πάσχειν οὕτως, ἕως καὶ τῶν γνώσεων Κύριος, καὶ προθέσει μόνη πράξεως συντέλειαν ἐπιγράφων, καὶ τὴν πληγὴν ὡς οἶδεν ἰάσατο, καὶ τελείως τὸ ἄθλητὴ τους μισθοὺς εἰς τὸ μέλλον ἔταμιευσατο.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο εχθρός της ψυχῆς μας, ο διάβολος, επροξένησεν εις τον Αγιον μίαν δύσκολον και βαρεῖαν ασθένειαν, η οποία προεκάλει ανυπόφοραν φαγούραν εις τα γεννητικά του ὄργανα. Αυτό συνέβη, όταν ο Άγιος διέμενεν επ' ολίγον πλησίον της νήσου του Καλαμίου, διά να προφυλαχθῇ από την έφοδος των Τούρκων από την φοβεραν αυτήν και σκληράν δοκιμασίαν δέν ήδύνατο να ησυχάση. Μίαν δε νύκτα εμφανισθείς και πειράζων εις τον ύπνον του του υποδεικνύει θεραπευτικὴν βότανον, διά να απαλλαγή της ενοχλήσεως συγχρόνως όμως του λέγει:

- Με το βότανον αυτό ασφαλώς θα εύρης την υγείαν σου αλλά πρέπει να γνωρίζης, ότι θεραπευόμενος θα χάσης την αμοιβήν της υπομονής, διά της οποίας τόσον άγογγύστως αντιμετωπίζεις αυτήν την ασθένειαν.

2. Ο Όσιος Λουκάς αφυπνισθείς μετά το ενύπνιον δεν έδυσκολεύθη να εκλέξη, ως άριστος διαιτητῆς, το ωφέλιμον. Ούτω δεν προετίμησε την προσωρινών ανακούφισιν από την αιωνίαν ανταπόδοσιν, ἀλλ' ἐξέλεξεν ευχαρίστως την ταλαιπωρίαν του σώματος. Κατόπιν της αποφάσεως αυτής ο Κύριος, ο οποίος τα πάντα γνωρίζει, και όστις εκτιμά την αξίαν μιάς πράξεως πρίν αύτη συντελεσθῇ, εκ μόνης της προθέσεως του ανθρώπου, θεραπεύει διά θαύματος τον αθλητήν αὐτον της υπομονής, αλλά και του προσυπολόγισε με ακρίβειαν την αξίαν της αρετῆς του εις την μέλλουσαν ζωήν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΩΝ ΑΡΕΤΩΝ, αἱ μὲν εἴσι σωματικάι, αἱ δὲ ψυχικαὶ καὶ σωματικάι μὲν εἴσιν, οἷον νηστεία, ἀγρυπνία, διακονία, χαμευνία, ἐργόχειρον πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινά, ἢ πρὸς μετάδοσιν, καὶ τὰ ἐξῆς: ἐὰν οὖν ἐκ τινὸς ἀνάγκης ἢ περιστάσεως σωματικῆς, οἷον ἄρρωστιας, ἢ τινὸς τῶν τοιούτων, συμβῇ ἡμῖν μὴ δυνηθῆναι ἐκτελέσαι τὰς προειρημένας σωματικὰς ἀρετὰς, συγγνώμην ἔχομεν παρὰ Κυρίου, τοῦ καὶ τὰς αἰτίας εἶδοτος τὰς δὲ ψυχικὰς μὴ ἐκτελοῦντες, οὐδεμίαν ἔχομεν ἀπολογίαν' οὗ γὰρ εἰσιν ὑπὸ ἀνάγκην.

Ερμηνεία

ΤΑΣ ΑΡΕΤΑΣ τας διακρίνομεν εἰς σωματικάς καὶ ψυχικάς.

Καὶ σωματικάι ἀρεταὶ, δηλαδή πραγματοποιούμεναι διὰ σωματικῆς ταλαιπωρίας, εἶναι ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν ἀδελφῶν, ἢ κατὰ τῆς κατάκλισις κατὰ τὸν ὕπνον, τὸ ἐργόχειρον διὰ νὰ μὴ ἐπιβαρύνωμεν ἢ διὰ νὰ προσφέρωμεν ἐκ τοῦ προϊόντος αὐτοῦ ἐλεημοσύνης καὶ τὰ παρόμοια με αὐτά. Εἰάν λοιπόν συμβῇ νὰ μὴ δυνηθῶμεν νὰ ἐκτελέσωμεν μίαν ἐκ τῶν ἀρετῶν αὐτῶν, ἐξ αἰτίας μιᾶς ἀνάγκης ἢ σωματικοῦ ἐμποδίου, ὅπως π.χ. ἡ ἀσθένεια, ἀσφαλῶς θὰ μάς συγχωρήσῃ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος γνωρίζει τὰς αἰτίας τῶν πράξεών μας. Εἰάν ὅμως παραμελήσωμεν μίαν ἐκ τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν, δηλαδή ὅσων δὲν ἀπαιτοῦν σωματικῆς προσπάθειαν, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ δικαιολογηθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διότι οὐδεμία ὀλική ἀνάγκη τας δεσμεύει.

Ε'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀμώη, ὅτι ἥσθενει κλινήρης ὢν ἐπὶ πολλὰ Ἡ ἔτη, καὶ οὐδὲ πότε ἀφῆκε τὸν λογισμόν αὐτοῦ προσχεῖν εἰς τὸ ἐσώτερον κελλίον καὶ κατανοῆσαι τίνα εἴσι τὰ ἐν αὐτῷ κείμενα ἔφερον γὰρ αὐτῷ, οἷα ἀσθενοῦντι, ἐδέσματα διάφορα εἴσερχομενου δὲ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ κελλίον ἐκεῖνο, καὶ ἐξερχομένου καὶ ἐπικομιζομένου Βρώματα τινά, ἔκαμ μὲν ὁ Γέρων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴδῃ τίνα εἴσιν ἃ βαστάζει καὶ ἄδελφος. Τοσαύτην ἀκρίβειαν καὶ ἀσθενῶν καὶ Γέρων ἐνεδείκνυτο, καὶ ἡσφαλιζέτο ἑαυτὸν τοῦ μὴ προσχεῖν ἡδονὴν λάρυγγος, ἢ τί ζητῆσαι τῶν καταθυμίων αὐτῷ" ἤρκειτο καὶ εὐηρέσκει οἷς ὁ μαθητὴς ἡτοίμαζεν αὐτῷ καὶ προσέφερεν' ὃ καὶ ἡμεῖς, ὅση δύναμις, μιμείσθαι σπουδάζομεν.

2. Ἡσθένησε πότε βαρεῖαν ἀσθένειαν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ καὶ ἐχρόνισεν ἐν αὐτῇ τῆς ἀδελφὸς δὲ τίς ὑπηρετῶν αὐτῷ ἐποίησεν αὐτῷ μικρὰν ἀθηρὰν, καὶ ἔδωκε μὴ ξάρια εἰς αὐτήν, καὶ προσήνεγκε τῷ Γέροντι· ὁ δὲ Γέρων ἰδὼν, οὗ προσίετο παρεκάλει οὖν ὁ ἀδελφὸς λέγων· λάβε μικρόν, Ἀββᾶ καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων φύσει, ἀδελφέ, ἤθελον ποιῆσαι ἐν τῇ ἀσθενείᾳ τριάκοντα ἔτη.

3. Ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἅπαξ κακωθεὶς, ἤγουν ἀσθενήσας, ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν" καὶ κακώθητι καὶ ἀποθανόν ἐὰν δὲ ἀπαιτήσῃς με παρὰ καιρὸν φαγεῖν, οὐδὲ τὴν καθημερινὴν σοὶ τροφήν παρέχω, ἦτοι τὴν ἐξ ἔθους.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΙ, που ε γνώρισαν τον Αββάν Αμώη, έλεγαν περί αυτού το εξής καταπληκτικόν περιστατικόν ευρίσκετο επί πολλά έτη κλινήρης λόγω επιπόνου ασθενείας. Καθ' όλον αυτό το διάστημα ουδέποτε άφησε τον λογισμόν του να προσέξη, μετά περιεργείας, διά να εξετάση ποία πράγματα υπάρχουν εις το εσωτερικόν του κελλίου. Εκτός όμως αυτής της εκουσίας αδιαφορίας, τον διέκρινε και μία άλλη άσκησης επειδή ήτο ασθενής, του προσέφεραν οι Πατέρες διάφορα πράγματα, τα οποία ετοποθέτουν εις εσωτερικόν μέρος, το ιδιαίτερον τρόπον τινά, του κελλίου: όταν λοιπόν ο μαθητής του εισήρχετο εις το ιδιαίτερον- αυτό και εξήρχετο διά να του φέρη φαγητά, και Γέρων έκλειε τους οφθαλμούς του, διά να μη δη τι βαστάζει ο αδελφός. Τόσην λεπτομερή ακρίβειαν εφήρμοζεν ο Γέρων, καίτοι ασθενής, περιφρουρών τον εαυτόν του να μη δώση σημασίαν εις ηδονάς λάρυγγος ή να ζητήση κάτι από αυτά, που τον ευχαρίστουν. Περιωρίζετο αγωγγύστως και παρέμενεν ευχαριστημένος εις όσα του ητοιμάζε και του προσέφερεν ο μαθητής του.

Ας προσπαθήσωμεν και ημείς, όσον δυνάμεθα, να μιμηθώμεν το παράδειγμα αυτό του Γέροντος.

2. Κάποτε ο Αββάς Ισαάκ προσεβλήθη από μίαν βαρείαν ασθένειαν και παρέμεινεν ασθενών επί πολύ διάστημα. Ένας δε αδελφός, που τον υπηρετεί, του παρεσκεύασε, διά να τον ευχαριστήση, ολίγον χυλόν με δαμάσκηνα και τον προσέφερεν εις τον Γέροντα. Μόλις είδε το παρασκεύασμα αυτό ο Γέρων δεν το έπλησίασε καθόλου. Ο αδελφός, που τον περιποιείτο, τον παρεκάλει και του έλεγε:

– Πάρε ολίγον, Αββά.

– Πραγματικώς, αδελφέ μου, επεθύμουν να παραμείνω εις την κατάστασιν αυτήν της ασθενείας τριάκοντα έτη.

3. Ο Αββάς Λογγίνος μίαν φοράν ησθένησεν απευθυνόμενος λοιπόν προς τον εαυτόν τον έλεγεν:

- Και να υποφέρης και να αποθάνης ακόμη! εάν μου ζητήσης να φάγω πέραν της ωρισμένης ώρας, θα σου αποστερήσω και αυτό το καθημερινόν φαγητών, που επιτρέπει η μοναχική συνήθεια.

ΣΤ'. Του Αγίου Εφραίμ

Ο ΚΥΡΙΟΣ εν τῷ Εὐαγγελίῳ φησὶν τὸν ἐν ὀλίγῳ ἄπιστον, καὶ ἐν πολλῷ ἄπιστον εἶναι διὰ μὲν τοῦ ὀλίγου τα κατὰ τὸν βίον τοῦτον δηλῶν ἐπαγγέλματα' οἷον τροφᾶς, ἐνδύματα, καὶ ὅσα περὶ τὸ σῶμα, ὑπὲρ ὧν μηδὲ μεριμνᾷν ἐκέλευσεν, ἀλλ' αὐτὴ τὴν περὶ τούτων ἐπιτρέπει φροντὶ δ᾿" διὰ δὲ τοῦ πολλοῦ τα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος δωρήματα, ἅπερ δὴ καὶ παρασχεῖν ὑπέσχετο τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, καὶ διηνεκῇ τὴν ὑπὲρ τούτων ἔχουσι μέριμναν καὶ αὐτοῦσι διὰ παντὸς «Ὑμεῖς γάρ, φησι, ζητεῖτε τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν».

2. Ὡστε τὰ ὀλίγα ταῦτα καὶ πρόσκαιρα ἔλεγχος ἐκάστω καὶ δοκίμιον γίνεται τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ γὰρ πιστεύσας, ὅτι καὶ ἡμῶν μηδὲν περὶ αὐτῶν μεριμνώντων, περὶ τῶν

μελλόντων μόνον τὴν φροντίδα ποιουμένων, ἐκεῖνος ὡς ἐπηγγείλατο ἀφθόνως αὐτὰ παρέξει, δηλὸς ἔστιν ὅτι καὶ περὶ τῶν αἰωνίων πεπίστευ κέ, καὶ γνησίως ταῦτα ἐπιζητεῖ" καὶ δηλὸν ἐκ τούτου.

3. Πιστεύεις δυνατόν εἶναι γενέσθαι υἱὸν σὲ Θεοῦ καὶ συγκληρονόμον Χριστοῦ, καὶ αἰῶνας ὅλους συμβασιλεύειν Αὐτῷ; ναὶ πάντως ἔρεις διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν κόσμος καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποταξάμενος, τῷ Κυρίῳ δουλεύειν ἡρετισαμην. Καταμαθὲ τοιγαροῦν σεαυτὸν, μήποτε σε γήνιναι πάλιν κατέχουσι μέρεμναι, καὶ φροντὶς πολλή των τοῦ σώματος, περὶ ὧν ἐκελεύσθης μὴ μέριμναν καὶ εἰ τοῦτο εἴη, ψευδῶς περὶ τῶν μελλόντων πιστεύειν ἔφησας.

4, Εἰ γὰρ ἐκεῖνα τὰ μέλλοντα καὶ μεγάλα καὶ ἄφθαρτα ἀγαθὰ λήψεσθαι ἄδιστακτως ἐπιστευσας, οὐκ ἂν περὶ τῶν μικρῶν τούτων καὶ φθειρομένων τῷ Κυρίῳ ἠπιστησας, ἐπαγγείλαμεν σοὶ ταῦτα ἀνελλιπῶς χορηγεῖν, ἃ καὶ θηρίοις καὶ πετεινοῦς καὶ ἀσεβέσιν ἀνθρώπους καὶ ἀγαθὸς δίδωσι πῶς οὖν περὶ τῶν εὐτελῶν τούτων καὶ γηίνων Αὐτῷ ἀπιστῶν, περὶ τῶν οὐρανίων καὶ αἰδίων λέγεις πῶς στεύειν ;

5. Λοιπὸν ἐρωτῶ σε καὶ τοῦτο πιστεύεις δυνατόν εἶναι τὸν Χριστὸν ἴσιν τὴ ψυχὴ σου τῶν ἑαυτῆς τραυμάτων καὶ τῶν παθῶν παρασχεῖν; ἔρεις πάντως ὅτι πιστεύω, ἐπὶ ταύτης γὰρ ἔστημα τῆς ἐλπίδος σκέψαι τοίνυν μήποτε κάνταυθα σεαυτὸν ἀπατᾷς, σωματικῶν ἔνεκα νόσων ἰατροὺς προσκαλούμενος, καθάπερ ἀσθένειαν τοῦ Χριστοῦ καταγνοῦς, ὡς μὴ δυναμένου θεραπεύσαι σε, ὃ σὲ αὐτὸν ἐνεπίστευσας.

6. Δηλὸν γὰρ ὅτι, ὥσπερ τὸ σῶμα πλέον ἐστὶ τοῦ ἐνδύματος, κατὰ τὸν Κυρίου λόγον, οὕτω καὶ τοῦ σώματος ἢ ψυχῆ, καὶ εἰ τὰ ἐξ ἀνθρώπων ἀνίατα τραύματα τῆς ψυχῆς ἰάσιμά των Χριστῷ εἶναι πεπίστευκας, πολλῷ μᾶλλον καὶ τὰ τοῦ σώματος ἐπιστευσας ἂν, καὶ αὐτὸν μόνον ἥξιους, ἰατρικῶν ἐπιτηδευμάτων ὑπεριδῶν.

7. Ἄλλ' ἔρεις πάντως, ὅτι οὐδὲ τὰ ἐκείνων κεκώλυκεν ὁ Θεός, αὐτὸς ἀνεῖς τὰς βοτάνας εἰς θεραπείας τοῦ σώματος συμφημι κάγω, ἀλλὰ μάθε τίσιν ἀνῆκε . ταῦτα ; καὶ γὰρ διὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς ἐκπεσόντος τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐν Παραδείσῳ τροφῆς, καὶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἐξορίστου παραπεμφθέντος, πάθεσι τὲ καὶ νοσήμασι τῆς σαρκὸς παραπεσόντος, κατὰ πολλὴν ὁ Θεὸς ἀγαθότητα συγκεχώρηκε ταῦτα τοῖς τοῦ κόσμου τούτου ἀνθρώποις, τοῖς ὀλοκλήρως τῷ Θεῷ ἑαυτοὺς πιστεύειν μὴ δυναμένοις' σε δὲ τῶν βουλόμενον τέλειον εἶναι καὶ ξένον του κόσμου, καὶ ὕλον γενέσθαι Θεοῦ, ἀνωτέρω τὲ τοῦ πρώτου καὶ ἀπαθοῦς ἀνθρώπου, ἅτε καὶ μείζονας τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενον, προσήκει καινότεραν πάντως καὶ τὴν πολιτείαν, καὶ τὴν διάνοιαν, καὶ τὴν πίστιν παρὰ πάντας τοὺς τοῦ κόσμου ἀνθρώπους ἔχειν.

8. "Ἐπεὶ τί κωλύει καὶ σὲ γάμο καὶ πλοῦτο καὶ ἐμπορίαις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ κόσμου χρῆσθαι; καὶ ταῦτα γὰρ περὶ τὸν ἄνθρωπον εἶναι ὁ Θεὸς ὥκο: νόμησεν, ὑπεύθυνον ἤδη, ὡς εἴρηται, τὴ ἁμαρτία γενόμενον, ὧν σὺ πάντων ἐκτὸς γέγονας, ἵνα Θεῷ ἐνωθῆς, "Ὡσπερ οὖν ἐκείνων, οὕτω καὶ τῶν ἰατρικῶν ἐπιτηδευμάτων ἀπέχεσθαι σὲ προσήκον, ὡς τὰ Χριστῷ ἑαυτὸν ὀλοκλήρως πιστεύσαντα, τῷ τῇ πάντα παρέχειν τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις ἐπαγγείλαμεν.

9. Ὡστε ὁ βουλόμενος ἐν ἀληθείᾳ Χριστοῦ ἄνθρωπος εἶναι, καὶ παραδόξων ἀκοὴ πιστεύσας, ἅπερ εἰσι πόλεως οὐρανοῦ κληρονομία, Βασιλείας αἰωνίου τρυφῆ, καρδίας ἁγιασμός, καὶ ἡ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παντελὴς κάθαρσις, καὶ τὴν περὶ τοῦ σώματος μέριμναν ἅπασαν τῷ Θεῷ πιστεύειν ὀφείλει πρὸς δὲ καὶ τὴν πενίαν πλοῦτον ἡγεῖσθαι, καὶ τὴν κακουχίαν ἀνάπαυσιν, τὸ ὄνειδος τὲ τιμὴν, καὶ τὴν ὕβριν δόξαν' τοῦτο γνῶρισμα τῶν τοῦ Χριστοῦ δούλων, καὶ τοῖς Αὐτοῦ λόγοις ἐν ἀληθείᾳ πάσῃ πεπιστευκότων,

Ερμηνεία

Ο ΚΥΡΙΟΣ λέγει εις το Ευαγγέλιον: ο άπιστος εις το ολίγον θα αναφανή άπιστος και εις πολλά: «Έφη αυτώ ο Κύριος αυτού εύ, δούλε αγαθέ και πιστέ! επί όλίγα ής πιστός, επί πολλών σε καταστήσω» (Ματθ. κε΄, 21). Διά της λέξεως «όλίγα» εννοεί ο Κύριος τα ζητήματα, που απασχολούν τον παρόντα βίον, όπως π.χ. τροφάς, ενδύματα και όσα εν γένει αναφέρονται εις την περιποίησιν τού σώματος. Διά τα ζητήματα αυτά μάς διέταξεν ο Κύριος να μη μεριμνώνμεν, αλλά να αναθέτωμεν την φροντίδα των πραγμάτων αυτών εις Εκείνον. «Μή ούν μεριμνήσητε λέγοντες, τί φάγωμεν ή τί πίωμεν ή τι περιβαλώμεθα, πάντα γάρ ταύτα τα έθνη επιζητεί οίδε γάρ ο Πατήρ υμών ο ουράνιος ότι χρήζετε τούτων απάντων ζητείτε δε πρώτον την Βασιλείας του Θεού και την δικαιοσύνην Αυτού και ταύτα πάντα προστεθήσεται υμίν» (Ματθ. ζ', 31-33). Διά της λέξεως «πολλά» εννοεί τα αγαθά, τα οποία θα δωρήση κατά τον μέλλοντα αιώνα, και τα οποία, βεβαίως, υπεσχέθη να παραχωρήση εις αυτούς που τον πιστεύουν και φροντίζουν διαρκώς και εναγωνίως δι' αυτά και επιζητούν πάντοτε αυτά: «Υμείς γάρ», είπεν ο Κύριος, «ζητείτε πρώτον την Βασιλείας του Θεού και την δικαιοσύνην Αυτού και ταύτα πάντα προστεθήσεται υμίν».

2. Ωστε αυτά τα ασήμαντα και πρόσκαιρα αποβαίνουν κριτήριον και δοκιμαστήριον της πίστεώς μας εις τον Χριστόν· διότι εκείνος και οποίος θα πιστεύση, ότι, εφ' όσον ημείς δεν θα μεριμνώνμεν καθ' ολοκληρίαν δι' αυτά τα πρόσκαιρα, αλλ' αποκλειστικώς και μόνον φροντίζομεν διά τα μέλλοντα, τότε ο Θεός θα μας εξασφαλίση και τα πρόσκαιρα αφθόνως, συμφώνως προς την υπόσχεσίν του και τοιούτος, είναι φανερόν, ότι έχει πιστεύσει και περί των αιωνίων και ειλικρινώς επιζητεί αυτά. Αυτό θα φανή από τα εξής:

3. Πιστεύεις ότι είναι δυνατόν να γίνης υιός του Θεού και επομένως να καταστής συγκληρονόμος του Χριστού συμβασιλεύων μετ' Αυτού εις την ατελεύτητον αιωνιότητα; «Ει δέ τέκνα και κληρονόμοι, κληρονόμοι μεν Θεού, συγκληρονόμοι δε Χριστού, είπερ συμπάσχομεν, ίνα και συνδοξασθώμεν» (Ρωμ. η', 17). Οπωσδήποτε εις την ανωτέρω ερώτησιν θα απαντήσης μετά βεβαιότητος, ναι· διότι ακριβώς δι' αυτήν την αιτίαν εγκατέλειψα τον κόσμον και τα ευχάριστα του κόσμου και εξέλεξα ελευθέρως την υπηρεσίαν αυτήν προς τον Κύριόν μου.

Θαυμασία η απάντησις αυτή! Εξέτασε λοιπόν μετά προσοχής τον εαυτόν σου, μήπως και πάλιν σε αιχμαλωτίζουν αι βιοτικάί μέριμναι και υπερβολικά φροντίζεις διά το σώμα σου, κατ' αντίθεσιν προς την διαταγήν, την οποίαν έλαβες να μη μεριμνάς δι' όλα αυτά. Εάν δε πράγματι αυτό συμβαίνει, τότε ψευδώς ισχυρίσθης, ότι μετά βεβαιότητος πιστεύεις εις τα μέλλοντα.

4. Διότι, εάν πράγματι μετά σταθεράς και αμετακινήτου πίστεως είχες προσηλωθή εις εκείνα τα άφθαρτα και μεγάλα αγαθά του μέλλοντος αιώνος, και επίστευες, ότι θα τα απολαύσης, ουδόλως πλέον θα αμφέβαλλες, ότι ο Κύριος, όπως υπεσχέθη, ανελλιπώς θα έχορήγει είς σε και αυτά τα ελάχιστα και φθειρόμενα του καθ' ημέραν βίου, τα οποία άλλωστε, επειδή είναι αγαθός, τα προσφέρει γενναιοδώρας και εις τα θηρία και εις τα πετεινά και εις τους ασεβείς ανθρώπους. Πώς λοιπόν ισχυρίζεσαι, ότι πιστεύεις περί των επουρανίων και αϊδίων εκείνων αγαθών, εφ' όσον δι' αυτά τα ασήμαντα και γήϊνα δεν έχεις εμπιστοσύνην εις τον Κύριον;

5. Επί πλέον σε ερωτώ και διά το εξής: Πιστεύεις, ότι είναι δυνατόν ο Χριστός να θεραπεύση την ψυχήν σου από τα πάθη της και τα τραύματά της; Θα απαντήσης βεβαίως, ότι πιστεύω, διότι εις αυτήν την ελπίδα επάνω έχω στηριχθή. Σκέψου όμως μήπως και εις την περίπτωσιν αυτήν εξαπατάς τον εαυτόν σου, εφ' όσον προσκαλείς ιατρούς διά την σωματικήν σου άσθένειαν, κατηγορών ούτω τον Χριστον δι' αυτήν, ότι δήθεν δεν δύναται να σε θεραπεύση, καίτοι συ ενεπιστεύθης τον εαυτόν σου εις Εκείνον.

6. Διότι είναι ολοφάνερων, ότι όπως ακριβώς το σώμα αξίζει περισσότερον από το ένδυμα, συμφώνως με τον λόγον του Κυρίου, κουχί ή ψυχή πλείον εστι της τροφής και το σώμα του ενδύματος;» (Ματθ. ς', 25) τοιουτοτρόπως και η ψυχή είναι πολυτιμότερα του σώματος και εάν πραγματικώς έχης πιστεύσει, ότι τα αθεράπευτα, από τους ανθρώπους, τραύματα της ψυχής, είναι ιάσιμα από τον Χριστόν, πολύ περισσότερον θα είπίστευες ότι τα σωματικά τραύματα δύναται να τα θεραπεύση ο Χριστός και Αυτόν μόνον θα παρεκάλεις, παραβλέπων τας ιατρικές συνταγάς.

7. Αλλ' ίσως αντιπαρατηρήσης εις όσα λέγω· ο Θεός δεν έχει εμποδίσει τους ανθρώπους να κάνουν χρήσιν των φαρμάκων των ιατρών, εφ' όσον ο ίδιος εκβλαστώνει τα θεραπευτικά βότανα διά την θεραπείας του σώματος. Και εγώ συμφωνώ μαζί σου· πλήν όμως μάθε εις ποίους ανήκουν αυτά. Αφού ο άνθρωπος, εξ αιτίας της παραβάσεως της εντολής, εξέπεσε της απολαύσεως του Παραδείσου και παρεπέμφθη εξόριστος εις τον κόσμον αυτόν, περιέπεσε και εις σωματικά πάθη και νοσήματα τότε ο Θεός, από πολλήν αγαθότητα και μακροθυμίαν κινούμενος, παρεχώρησε την χρήσιν των φαρμακευτικών αυτών βοτάνων εις τους ανθρώπους του κόσμου αυτού, οι οποίοι έχουν την δύναμιν να πιστεύσουν εις τον Θεόν και να αφιερωθούν εξ ολοκλήρου εις Αυτόν. Διά σε όμως, ο οποίος επιθυμείς να γίνης τέλειος και να αποξενωθείς του κόσμου αυτού, διά νά γίνης υιός του Θεού κατά χάριν, ανώτερος ακόμη και αυτού του πρώτου και απαθούς ανθρώπου, εφ' όσον άλλωστε εδέχθης δι' αυτήν σου την προαίρεσιν και μεγαλυτέρας τας υποσχέσεις έκ τού Θεού, επιβάλλεται να αποκτήσης και τελειότεραν πολιτείας και διάνοιαν και πίστιν περισσοτέραν από τους άλλους ανθρώπους του κόσμου αυτού.

8. Άλλωστε εάν δεν είχες τοιαύτην πρόθεσιν, τί σε ημπόδιζε και να υπανδρευθής και πλούτη να αποκτήσης και τα άλλα αγαθά του προσκαιρου τούτου κόσμου να απολαύσης; Και αυτά ο Θεός, κατ' οίκονομίαν, παρεχώρησεν εις τον άνθρωπον διά να απολαμβάνη μετά την πτώσιν, αφού κατέστη υπεύθυνος πλέον λόγω της αμαρτίας από αυτά όλα λοιπόν ου άπεξενώθης, διά να ενωθής με τον Θεόν. Όπως λοιπόν εκουσίως απεξενώθης από τα αγαθά αυτά, τοιουτοτρόπως επιβάλλεται να απέχης και από τις ιατρικές συνταγάς, εφ' όσον είπίστευες και εξ ολοκλήρου αφιερώθης εις τον Χριστόν, ο οποίος υπεσχέθη να τα εξασφαλίζη όλα πλουσίως εις τους δούλους Του.

9. Όστε εκείνος ο οποίος επιθυμεί να γίνη πράγματι άνθρωπος του Χριστού και είπίστευσεν εις τας υπέρ λόγον φρικτάς αληθείας, όπως είναι η κληρονομία της Βασιλείας των ουρανών, η αιώνιος και ατελεύτητος απόλαυσις αυτής, ο αγιασμός της καρδιάς και η τελεία κάθαρσις της ψυχής διά του Αγίου Πνεύματος, οφείλει να εμπιστευθαι εις τον Θεόν και όλην την φροντίδα του σώματος. Και επί πλέον, οφείλει να θεωρή την πενίαν ως πλούτον, την κακουχίαν ως ανάπαυσιν, την καταισχύνην ως τιμήν, και την ύβριν και την περιφρόνησιν ως δόξαν. Αυτά όλα είναι τα γνωρίσματα των γνησίων δούλων του Χριστού, οι οποίοι έχουν πραγματικώς πιστεύσει εις τους λόγους του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΕ΄

(Πότε πρέπει να ζητούμε ιατρό και πότε όχι)

Πῶς δεῖ καὶ πότε καὶ ποίαις ἰατρείαις χρῆσθαι, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχῶν χάριν ἰατρείας σωματικῆς τῆς Μονῆς ἀπόδημος γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄρρωστοῦντα ἐν ταύτῃ προσκαρτερεῖν, ταῖς τῶν ἀδελφῶν θεραπέαις ἀρκούμενος.

Πῶς καὶ πότε πρέπει νὰ ἐπιζητοῦμεν ἰατρείας καὶ ποίας ἰατρείας δὲν πρέπει ὁ Μοναχὸς χάριν σωματικῆς ἰατρείας νὰ φεύγῃ ἀπὸ τὸ Μοναστήρι, ἀλλὰ καὶ ἄρρωστος νὰ μένῃ εἰς αὐτὸ ἀρκούμενος εἰς τὰς θεραπέαις τῶν ἀδελφῶν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΝΤΟ περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ὁξυρρύγχου, ὀνόματι Ἀποῦ, ὅτι δτε ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ, πολλὰς σκληραγωγίας ἐποίει, δτε δὲ ἔγενετο Ἐπίσκοπος ἠθέλησε χρῆσασθαι τῇ αὐτῇ σκληραγωγίᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐκ ἴσχυσε. Καὶ ἔρριπεν ἑαυτὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ λέγων μὴ ἄρα διὰ τὴν Ἐπισκοπὴν ἀπῆλθεν ἡ Χάρις ἀπ' ἐμοῦ; Καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ, ὅτι οὐκ ἀπέστη, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖ ἔρημος ἦν, καὶ μὴ ὄντος ἀνθρώπου, ὁ Θεὸς ἀντελαμβάνετο, ὥδε δέ, κόσμος ἐστι, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀντιλαμβάνονται σου.

2. Γέρων τις ἦν ἐν σκῆτι, καὶ ἐμπεσὼν εἰς ἀσθένειαν μεγάλην, ὑπηρετεῖτο παρὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ βλέπων ὁ γέρων ὅτι κοπιῶσιν οἱ ἀδελφοὶ ἕνεκεν αὐτοῦ, ἔλεγεν ὑπάγω εἰς Αἴγυπτον ἵνα μὴ παραλύω τοὺς ἀδελφούς. "Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Μωϋσῆς μὴ ἀπέλθῃς, ἔπει εἷς πορνείαν ἔχεις πεσεῖν. Ὁ δὲ λύπη· θεῖς εἶπεν ἀπέθανε τὸ σῶμα μου, καὶ τὰ ταμε οἱ λέγεις;

3. Ἀπῆλθεν οὖν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄνθρωποι πολλὰ προσέφερον αὐτῷ" καὶ παρθενέουσα δὲ τις ἦλθε κατὰ πίστιν ὑπηρετεῖν τῷ γέροντι καὶ γέγονεν αὐτῷ συνήθεια' μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἀναρρωθεὶς, ἔπεσε μετ' αὐτῆς καὶ ἐν γαστρὶ ἡ γυνὴ ἔλαβεν.

4. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, δρῶντες αὐτὴν ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, ἠρώτων αὐτὴν πόθεν συνέλαβεν καὶ ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ἐκ τοῦ γέροντος" οἱ δὲ οὐκ ἐπιστευον αὐτῇ ὁ δὲ γέρων ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ ἐποίησα τοῦτο, ἀλλὰ φυλάξατε μοὶ τὸ τικτόμενον παιδίον.

5. Ὡς οὖν ἐτέχθη καὶ ἀπεγαλακτίσθη, ἐλθὼν ὁ γέρων καὶ λαβὼν τὸ παιδίον, ἀπῆλθε πάλιν εἰς σκῆτιν, καὶ ἐπιτηρήσας ἡμέρας ἑορτῆς, θεῖς αὐτὸ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ὤμου, ἦλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιον παντός του λαοῦ βαστάζων τὸ παιδίον ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ.

6. Ἰδόντες αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ ἔκλαυσαν, ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· βλέπετε τὸ παιδίον τοῦτο; υἱὸς τῆς παρακοῆς ἔστιν" ἀσφαλιζεσθε οὖν ἑαυτοὺς, ἀδελφοί, ὅτι εἷς το γῆρας μου τοῦτο ἐποίησα, καὶ εὗξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἔβαλεν ἀρχῶν τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐργασίας.

7. Ἀδελφὸς τις ἔδηχθη ποτὲ ὑπὸ ὀφews, καὶ εἰσῆλθεν εἰς πόλιν τινὰ περιο: δευθῆναι ὑπεδέξατο δὲ αὐτὸν γυνὴ εὐλαβῆς, καὶ φοβουμένη τὸν Κύριον, καὶ ἔθεραπευσεν αὐτόν. Ὡς οὖν ἔσχε μικρὰν ἄνεσιν, ἤρξατο ὁ διάβολος σπεῖρειν αὐτῷ λογισμοὺς αἰσχροὺς εἰς αὐτὴν ἐκείνης οὖν ἐλθούσης συνήθως εἰς τὸ διακονῆσαι αὐτῷ, ὁ ἀδελφὸς ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς.

8. Ἡ δὲ συνεισα τὸν τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον εἶπεν αὐτῷ μὴ οὕτω, Πάτερ" Χριστὸν ἔχεις, Χριστὸν ἐνδέδυσαι, ἀγγελικὸν σχῆμα περικεῖσαι, μνήσθητι τῆς λύπης καὶ τῆς μετανοίας, ἧς μέλλεις μετανοεῖν ὕστερον ἐν τῷ κελλίῳ καθήμενος, μνήσθητι τῶν στεναγμῶν καὶ τῶν δακρῶν, ὧν ἔχεις δακρῦειν ἐπὶ πολὺ, καὶ ἄλλης κακοπαθείας, ἣν κακοπαθήσεις διὰ βραχείας καὶ σαπρᾶν ἡδονῇν.

9. Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας παρὰ τῆς σώφρονος ἐκείνης γυναικός, ἥσυχνθη καὶ μηδὲ δυνάμενος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀτενίσαι, λοιπὸν ἤθελε φυγεῖν ἐκείνη δὲ πάλιν ἀναλαμβάνουσα αὐτὸν ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ, ἔλεγε μηδὲν διατραπῆς καὶ ἀπέλθης, μήπω τελείως θεραπευθεῖς, ἀλλὰ μείνον ἔτι μικρὸν χρειαν γὰρ ἔχεις ἀκμὴν περιοδευθῆναι, οἱ δὲ λογισμοὶ ἐκεῖνοι οὗ τῆς σῆς καθαρᾶς ἦσαν ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦ φθονεροῦ διαβόλου ὑπῆρχον ὑποβολαί. Καὶ οὕτω πείσασα αὐτὸν καὶ ἔτι μικρὸν προσμεῖναι, καὶ θεραπεύσασα, ἀπέλυσε μετὰ ἔφοδιων ἐν εἰρήνῃ.

Ερμηνεία

ΓΙΑ τον Επίσκοπον της Οξυρρύγχου, τον Απού, διηγούνται τα εξής: Όταν ούτος ησκήτευεν εις τας ερήμους πάρα πολὺ ἐσκληραγωγείτο. Όταν ἐγένεν Επίσκοπος ηθέλησε καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ αὐτὴν σκληραγωγίαν' πλην ὅμως δὲν ἡδυνήθη.

Ἡ ἀδυναμία τοῦ αὐτοῦ τὸν ἐλύπησε καὶ προσπίπτων εἰς τὸν Θεόν μετὰ πόνου ἔλεγε: «Μήπως, ἀραγε, ἐξ αἰτίας τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἀπεμακρύνθη ἀπ' ἐμοῦ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ;»

Τότε ὁ Θεὸς τοῦ ἀπεκάλυψεν, ὅτι δὲν ἀπεμακρύνθη ἡ Χάρις ἀπὸ αὐτόν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐρημὸν ἐφρόντιζε δι' αὐτόν ὁ Θεός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε κανένα πλησίον τοῦ ἐδῶ ὅμως εἰς τὴν πολιτείαν ὑπάρχουν ἄνθρωποι νὰ φροντίσουν δι' αὐτόν!

2. Ἐνας Γέρων παρέμενεν εἰς σκήτην κάποτε λοιπὸν περιέπεσεν εἰς σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ ἐξυπηρετεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς. Ἐπειδὴ ὅμως ἐβλεπεν, ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ κουράζονται οἱ ἀδελφοί, εἶπε: Θα μεταβῶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, διὰ νὰ μὴ ἐξαντλῶ τοὺς ἀδελφούς.

Τὴν ἀπόφασίν τοῦ αὐτοῦ καταδικάζων ὁ Ἀββάς Μωϋσῆς τοῦ εἶπε με αὐστηρότητα:

– Πρόσεξε, μὴ ἀναχωρήσῃς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, διότι πρόκειται νὰ πέσῃς εἰς πορνείαν.

– Λόγω τοῦ γήρατος (ἀπήντησεν ὁ Γέρων με λύπην) ἀπώλεσε τὸ σῶμα μου τὴν ἀκμὴν, καὶ εἶναι ὡς νεκρόν: τί εἶναι αὐτά, ποῦ μου λέγεις;

3. Πράγματι λοιπὸν ὁ Γέρων ἐφυγε γιὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, παρὰ τὰς συστάσεις τοῦ Ἀββά Μωϋσῆ. Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, ἐκ σεβασμοῦ, τὸν ἐπεριποιήθησαν πολὺ, μόλις ἐπληροφορήθησαν τὴν ἀφίξίν τοῦ. Μεταξύ αὐτῶν προσήρχετο καὶ ἐξυπηρετεῖ τὸν Γέροντα καὶ μία εὐλαβὴς γυνή, προετοιμαζομένη διὰ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. Με τὸ πρόσωπον αὐτὸ ἐξοικειώθη ὁ Γέρων. Ἰδοὺ ὅμως τὸ ολέθριον ἀποτέλεσμα τῆς ἐξοικειώσεως αὐτῆς ἀφοῦ μετὰ ἀπὸ ὠρισμένον χρόνον ἐγένε καλὰ καὶ Γέρων, συνεσκοτίσθη ἡ διάνοιά τοῦ καὶ ἐκοιμήθη μαζί με τὴν γυναῖκα καταστήσας αὐτὴν ἐγκυον.

4. Οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐβλεπον εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῆς κυοφορίας καὶ ἐγνώριζαν τὸν ἀρχικόν τῆς σκοπὸν κατάπληκτοι τὴν ἡρώτων:

- Ποίος σε κατέστησεν ἐγκυον; –Εκεῖνος ὁ Γέρων Ἀσκητής, ἀπῆντα αὕτη.

Τόσον όμως ο κόσμος ηυλαβείτο τον 'Ασκητήν, ώστε δεν την επίστευε.

Τότε ο Γέρων κατασχυμμένος και συντετριμμένος έλεγεν:

- Εγώ διέπραξα τούτο αλλά, παρακαλώ, να μου διαφυλάξετε το παιδίον, διά να το αναλάβω μετά την γέννησίν του."

5. Πράγματι λοιπόν, αφού εγεννήθη το παιδίον και αφού έπαυσε πλέον να τρέφεται από το μητρικό γάλα, το παρέλαβεν ο Γέρων και ανεχώρησε μαζί με αυτό εις την σκήτην. Εις μίαν δε επίσημον εορτην έβαλε το παιδί εις τον ωμόν του και μετ' αυτού εισήλθεν εις τον Ναόν, κατά την ώραν της Θείας Λειτουργίας, γενόμενος ούτω θέατρον ενώπιον ολοκλήρου του λαού.

6. Το θλιβερόν αυτό θέαμα προεκάλεσε τα δάκρυα της συμπόνοιας των αδελφών, αναλογισθέντων την τραγικήν πτώσιν. Ο δε Γέρων, συναισθανόμενος πλήρως την πτώσιν του και ενθυμούμενος τους προφητικούς λόγους του Αββά Μωϋσή, είπε προς όλους με συντετριμμένην φωνήν.

– Βλέπετε, αδελφοί μου, το παιδί αυτό; Είναι υιός της παρακοής μου! Περιφρουρήσατε λοιπόν τον εαυτόν σας και μή έχετε ποτέ αυτοπεποιθήσιν, διότι εγώ διέπραξα το έγκλημα αυτό κατά το γήρας μου. Και τώρα σας παρακαλώ κάμετε προσευχήν δι' εμέ.

Μετά ταύτα ανεχώρησεν εις το κελλίον του και ήρχισε πάλιν εξ αρχής το έργον της μοναχικής ασκήσεως.

7. Κάποτε ένα αδελφόν τον εδάγκωσεν ένα φίδι εκείνος τότε διά να θεραπευθι από τους ιατρούς κατέβηκεν εις την πόλιν. Μία δε ευλαβής γυνή, που έσέβετο τον Κύριον, τον υπεδέχθη εις την οικίαν της και τον εθεράπευσεν από το δάγκωμα τού φιδιού. Μόλις όμως ο μοναχός έθεραπεύθη ολίγον από τους πόνους, ήρχισε να ενοχλήται από τον διάβολον, ο οποίος έσπειρεν εις την ψυχήν του αισχρούς λογισμούς δια την ευλαβή γυναίκα. Υπό την επήρειαν δε των αισχρών αυτών λογισμών και Μοναχός, όταν εισήλθεν ή γυνή διά να τον περιποιηθή, ήγγισε την χείρά της κατά τρόπον πονηρόν,

8. Αμέσως τότε η γυνή, αντιληφθείσα τον πόλεμον του διαβόλου εις την ψυχήν του Μοναχού, περίτρομος αλλά και με φιλάδελφον στοργήν είπε προς τον Μοναχόν:

- Μή, Πάτερ μου πρόσεχε έχεις ενδυθη τον Χριστόν περιβάλλεσαι με το αγγελικών σχήμα. Θυμήσου την σφοδράν λύπην και την μετάνοιαν εις την οποίαν θα αποδυτής ύστερον εις τον κελλίον σου: θυμήσου τους στεναγμούς και τα δάκρυα, που θα χύσης άφθονα, καθώς επίσης και τις κακοπαθείας διά των οποίων θα τιμωρήσης τον εαυτόν σου εξ αιτίας μιας συντόμου και σαπράς ηδονής.

9. Ο Μοναχός εις το άκουσμα των λόγων της σώφρονος γυναικός ήσθάνθη μεταμέλειας και αισχύνην. Δεν είχε δε την δύναμιν ούτε εις το πρόσωπον να την ίδη. Με σκυμμένην δε την κεφαλήν εσηκώθη διά να φύγη, πριν ολοκληρωθή η θεραπεία. Και πάλιν η φιλεύσπλαγχνος και ευλαβής γυναίκα συγκρατούσα αυτόν χάριν της αγάπης του Χριστου του έλεγε:

- Μή αλλαγής γνώμης και φύγης, χωρίς να θεραπευθής τελείως μείνε ακόμη ολίγον, διότι πρέπει να ολοκληρωθή η θεραπεία. Εκείνοι δε οι κακοί λογισμοί, οι οποίοι σε ηνώχλησαν,

δεν προέρχονται από την καθάραν σου ψυχήν, αλλά ήσαν προσβολαί τού φθονερού διαβόλου, Με τους λόγους αυτούς τον έπεισε να παραμείνη ολίγον και αφού τον απεθεράπευσε τελείως του έδωσε και εφόδια υλικά διά το κελλί του και τοιουτοτρόπως τον άφησε να φύγη ειρηνικώς.

Β'. Του Πατρός

ΟΡΑΣ πῶς καὶ οὗτος ὁ ἀδελφός, διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἀγγελπιστίαν καὶ τὴν ὀλιγωρίαν, καὶ τὸ ἄδεως εἰς πόλιν παραγενέσθαι διὰ λατρείαν πάθους σωματικοῦ, καταλειφθεὶς ὑπὸ τῆς Χάριτος, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεκυριεύθη; Καὶ πάντως ἂν καὶ οὗτος εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν κατέπεσεν, εἰ ἔσχε τὴν θαυμασίαν ταύτην γυναῖκα καταπειθῆ, ἀλλ' ἔστηριχθῇ ὑπ' αὐτῆς ὁ Μοναχὸς εἰς τὸ μὴ τελείως καταπεσεῖν, ἃ καὶ ἡμεῖς φοβούμενοι φυλαζώμεθα.

Ερμηνεία

ΒΛΕΠΕΙΣ πως και αυτός ο αδελφός, περί του οποίου η ανωτέρω διήγησις, διά νά μή ελπίζη εις τον Θεόν και διά νά καταφρονήση την μοναχικήν ακρίβειαν κατήλθεν αφόβως εις την πόλιν διά σωματικής ιατρείαν, βλέπεις πώς απεγυμνώθη από την Χάριν του Θεού και εκυριεύθη εξ ολοκλήρου υπό του εχθρού;

Οπωσδήποτε δε και αυτός εις το ίδιοιον αμάρτημα θα περιέπιπτε (την πορνείαν), εάν συνεφώνει μαζί του και η θαυμασία εκείνη γυναίκα. Ευτυχώς όμως δι' αυτόν, έστηρίχθη από την γυναίκα και ούτω απέφυγε την τελείαν πτώσιν. Φοβούμενοι και εμείς την πτώσιν αυτην, άς προφυλαχθώμεν από τις παγίδας του διαβόλου.

Γ'. Του Διαδόχου

ΙΑΤΡΟΥΣ μετακαλείσθαι ἐν τῷ καιρῷ τῶν νόσων, οὐδέν το κωλύον" ἐπειδὴ γὰρ ἔμελλεν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης πείρας ποτὲ συλλέγεσθαι ἡ τέχνη, διὰ τοῦτο προϋπῆρχε τὰ φάρμακα πλὴν οὗ χρῆ εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλπίδα τῆς Γάσεως ἔχειν, ἀλλ' εἰς τὸν ἀληθινὸν ἡμῶν Σωτῆρα καὶ Ἰατρὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. Ταῦτα δὲ λέγω τοῖς ἐν Κοινοβίοις ἢ ἐν πόλεσι τὸν σκοπὸν τῆς ἐγκρατειας κατορθοῦσι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἐκ τῶν συμβαινουσῶν περιστάσεων ἀπαυστον ἔχειν διὰ τῆς ἀγάπης τὴν ἐνέργειας τῆς πίστεως ἄλλως τὲ δέ, καὶ διὰ τὸ μὴ εἰς κενοδοξίαν αὐτοὺς καὶ πειρασμὸν ἐμπίπτειν τοῦ διαβόλου, ἐξ ὧν τινὲς ιατρῶν μὴ χρήζουσιν ἐπὶ πολλῶν ἐπαγγέλλονται.

3. Εἰ δὲ τις τὸν ἀναχωρητικὸν βίον ἐν ἔρημοτεροις τόποις κατορθοῖ μεταξὺ δύο ἢ τριῶν ὁμοτρόπων ἀδελφῶν, μόνῳ τῷ Κυρίῳ ἐαυτῷ ἰωμένῳ ἡμῶν, πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν προσαγέτω ἐν πίστει, κὰν ὅποιοις περιπίπτει πάθεσιν ἔχει γὰρ τῶν νόσων ἕκανην παρήγορον τὴν ἐρημίαν μετὰ Κύριον.

4. Ὅθεν οὔτε τῆς ἐνεργείας καὶ τοιοῦτος πένεται ποτὲ τῆς πίστεως, ἐπειδὴ μάλιστα οὔτε ποῦ ἐνδείξασθαι αὐτόν, τὴν ἐκ τῆς ὑπομονῆς εὕρισκεν ἀρετὴν καλὰ παραπετάσματι κεχρημένους τῇ ἐρημίᾳ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ Κύριος κατοικίζει μονοτρόπους.

Ερμηνεία

ΤΙΠΟΤΕ δεν εμποδίζει να καλής πλησίον σου ιατρούς, όταν είσαι άρρωστος επειδή δε ακριβώς επρόκειτο εκ της ανθρωπίνης πείρας να διαμορφωθεί η ιατρική τέχνη, δι' αυτό προϋπάρχον τα φαρμακευτικά βότανα δεν πρέπει όμως να στηρίζωμεν εις τους ιατρούς την ελπίδα της θεραπείας, αλλ' εις τον πραγματικόν Σωτήρα και Ιατρόν Ίησουν Χριστόν.

2. Αυτά δε τα λέγω δι' αυτούς, οι οποίοι μονάζουν εις τα Κοινόβια ή επιχειρούν να κατορθώσουν τον αγώνα της εγκρατείας εις τας πόλεις, επειδή αυτοί δεν δύνανται, λόγω των συνθηκών υπό τας οποίας διάγουν, να διατηρήσουν αμείωτον την έντασιν της πίστεως, που γεννάται από την φλόγα της αγάπης. "Άλλως τε οί ούτω διάγοντες πρέπει να επιζητούν την βοήθειαν των ιατρών, διά νά μή περιπέσουν εις κενοδοξίαν, ως θεραπευθέντες, δήθεν, υπό του Κυρίου, διότι ήσαν αυτοί μόνον άξιοι μέσα εις το Κοινόβιον ή την πολιτείας και τοιουτοτρόπως εμπλακούν εις τας παγίδας του διαβόλου διακηρύσσοντες, από εγωϊσμόν, ότι δεν έχουν ανάγκην ιατρών!

3. Εάν όμως κανείς αγωνίζεται τον αναχωρητικόν βίον εις την έρημον, συνασκούμενος το πολύ μαζί με δύο ή τρείς αδελφούς, που κατά τον ίδιον τρόπον και αυτοί πολιτεύονται, τότε πρέπει να εμπιστεύεται τον εαυτόν του, εις οιασδήποτε και εάν περιπέση ασθενείας, μόνον εις τον Κύριον, διότι Αυτός εξ Εαυτού έχει την δύναμιν να θεραπεύη «πάσαν νόσον και πάσαν μαλακίαν» (Ματθ. δ', 23). Ο αναχωρητής, μετά τον Κύριον, έχει παρήγορον σύντροφος την ερημίαν.

4. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και αναχωρητής ουδέποτε αισθάνεται τον εαυτόν του έστερημένον από την ενέργειας της πίστεως, όπως ο χορτασμένος ποτέ δεν πεινά' άλλωστε και αναχωρητής δεν έχει κανένα πλησίον του διά να φανερώση την κατάστασίν του. Τοιουτοτρόπως εξασφαλίζει θαυμάσιον παραπέτασμα, την ερημίαν, διά να αποκρύψη με αυτήν από τους ανθρώπους την υψηλήν αρετήν της υπομονής. Δι' αυτό και το πνεύμα του Θεού, λέγει: «Ο Θεός κατοικίζει μονοτρόπους εν οίκω» (Ψαλμ. ξζ', 7).

Δ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε γέροντα λέγων· επειδή εις την διακονίαν τοῦ νοσοκομείου δοκιμάσατε με εἶναι, δήλωσον μοί, Πάτερ, εἰ ὀφείλω ἀναγινώσκειν ἱατρικά τινά καὶ ἐπιτηδεύειν αὐτὰ ἀπ' ἑμαυτου, ἢ μᾶλλον ἄμεριμνησω ἀπὸ τῶν τοιούτων καὶ φύγω αὐτὰ ὡς περισπώντα τὸν νοῦν, μήπως καὶ ὡς μὴ νήφοντι μοὶ κενοδοξίαν γεννήσωσιν, ἀρκούμενος οἷς οἶδα λόγοις, καὶ ποιῶν ὅσα δι' ἑλαιων καὶ περιῶν καὶ ἐπιχρισμάτων, καὶ τῶν τοιούτων ἀπλῶς, ἃ καὶ οἱ μὴ ἀναγινώσκοντες ποιεῖν ἐπιχειροῦσιν ;

2. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων· επειδή οὐκ ἤλθομεν ἀκμὴν εἰς τελειότητα, ἵνα τελείως ἀπαλλαγῶμεν τῶν παθῶν τῆς αἰχμαλωσίας, συμφέρει μᾶλλον οὐκ ἄδολεσχεῖν εἰς τὰ ἱατρικά ἢ εἰς τὰ πάθη, ἀλλὰ εἰς τὸν θανατούντα καὶ ζωοποιούντα Θεόν, τὸν λέγοντα πατάσσω, καγὼ ἄσομαι, Ἐναγινώσκων οὖν αὐτά, ἢ καὶ ἔρωτων τίνας περὶ αὐτῶν, μὴ ἐπιλάβῃ ὅτι ἄνευ τοῦ Θεοῦ οὗ γίνεται ἴσας τигὶ καὶ ἐπιβαλὼν οὖν ἑαυτόν, ὀφείλει ὀνόματι Θεοῦ ἐπιβαλεῖν, καὶ βοηθεῖ αὐτό. Ἡ ἱατρικὴ τέχνη οὐ κωλύει τινὰ θεοσεβεῖν, ἀλλ' ἔχε αὐτὴν ὡς τὰ ἔργοχειρά των ἀδελφῶν, μετὰ φόβου Θεοῦ ποιεῖ, & ποιεῖς, καὶ φυλάττεις αὐτήν.

3, "Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ἐπειδὴ ἄλλοτε μοι εἶπας, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ κόπτει τις τὸ ἴδιον θέλημα, ἐν τῷ μὴ φιλονεικεῖσαι πότε στήσαι τὸ ἴδιον θέλημα ἢ τὸν ἴδιον λόγον τί οὖν, Πάτερ, ὅτι προσφέρω πρᾶγμα ἄρρώστῳ ὠφέλιμον καὶ ἴσως βλάπτει αὐτόν, καὶ θλίβομαι ὡς θέλημα ποιήσας καὶ πάλιν βλέπω, ὅτι ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῷ περισπασμῷ εἶμι, καὶ σχεδὸν οὐδὲ μνημονεύσαι τοῦ Θεοῦ συγχωροῦμαι" εἶπε οὖν μοί, τί ποιήσω; πιστεύω γάρ, ὅτι ἔνθεν μοι ἔστιν ἡ σωτηρία.

4. Ἀπεκρίθη ὁ γέρων" ἐὰν νομίζων ὅτι τὸ πρᾶγμα τοῦτο συμβάλλεται τῷ ἀσθενούντι, σῆς τὸν λόγον σου, καὶ συμβῇ ἐκ τούτου βλαβηναὶ αὐτόν, ὁ Θεὸς προσέχων τὴν καρδίαν σου οὐ κατακρίνει σὲ οἶδε γὰρ ὅτι θέλων ὠφελῆσαι ἔβλαψας. Ἐὰν δὲ τις ἔμπειρος εἴπῃ σοί, καὶ καταφρονήσας ἀκούσαι αὐτοῦ, ποιήσεις καὶ δοκεῖ σοί, ὑπερηφανία ἐστὶ καὶ θέλημα.

5. Περὶ δὲ τοῦ περισπασμοῦ ἄκουσον" πολλοὶ ἀεὶ ἄκουουσι περὶ πόλεως, καὶ συμβαίνει αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, μὴ γινώσκοντες ὅτι αὐτὴ ἔστιν" ἀδελφέ, ὅλην τὴν ἡμέραν εἰ εἰς τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ, καὶ οὗ γινώσκεις; τὸ γὰρ ἔχειν ἐντολήν, καὶ φυλάσσασθαι σχολᾶσαι αὐτήν, καὶ ὑποταγὴ ἐστὶ, καὶ μνήμη Θεοῦ.

6. Καὶ καλῶς εἶπε σοί ὁ ἀδελφὸς Ἰωάννης ἔκβαλε πρῶτον τὰ φύλλα, ἡγουν τὰς ἐνεργείας τῶν παθῶν, καὶ κελεύσει Θεοῦ ἐκβάλλεις καὶ τοὺς καρπούς, ἥτοι αὐτὰ τὰ πάθη" μὴ εἰδὼς οὖν τὸ συμφέρον ἐξακολούθησαν τοῖς εἰδόσιν αὕτη ἐστὶν ἡ ταπείνωσις, καὶ εὐρίσκεις τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ καθὼς εἶπας ὅτι ἔνθεν μοι ἔστιν ἡ σωτηρία, καλῶς εἶπας τοῦτο' οὐκ ἦν γὰρ ἄνευ Θεοῦ ἡ ἔλευσίς σου, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὠδήγησέ σε.

7. Ἐνδυναμώθητι ἐν Κυρίῳ οὗ μικρὸν γὰρ κέρδος καρποῦσαι ἐκ τοῦ περισπασμοῦ, οὐ λέγεις.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀδελφὸς ἠρώτησε κάποτε Γέροντα:

– Ἐπειδὴ, Γέροντά μου, με ἐκρίνατε κατάλληλον διὰ τὴν υπηρεσίας του νοσοκομείου, ἵνα ὡς νοσοκόμος υπηρετῶ τοὺς ἀσθενεῖς ἀδελφούς, ἐξήγησέ μου: μήπως πρέπει νὰ μελετήσω μερικὰ ἱατρικὰ βιβλία καὶ νὰ ασκούμεαι ἀπὸ αὐτά, ὥστε νὰ ανταποκρίνωμαι ἀποτελεσματικώτερον εἰς τὸ καθήκον μου, ἢ θὰ εἶναι προτιμότερον νὰ ἀδιαφορήσω τελείως δι' αὐτά καὶ νὰ τα ἀποφύγω, διὰ νὰ μὴ περισπασθῇ ἡ διάνοιά μου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ διὰ νὰ μὴ με ρίψῃ ἡ ἀνάγνωσις των εἰς τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας, ἐφ' ὅσον, τοιοῦτοτρόπως, θὰ ἀπολέσω τὴν πνευματικὴν μου διαύγειαν καὶ ετοιμότητα, καὶ νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ πρακτικά, που γνωρίζω, ἐφαρμόζων αὐτά, χωρὶς ἐπιστημονικότητα, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι που δὲν ἔχουν σπουδάσει ἱατρικὴν, δηλαδὴ τὰς ἐλαίας, τὰ καταπλάσματα, τὰς εντριβές καὶ τὰ τοιαῦτα;

2. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

-Ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἔχομεν φθάσει εἰς μέτρον τελειότητος, διὰ νὰ ἀπαλλαγώμεν τελείως ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν των παθῶν, τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μας ἐπιβάλλει νὰ μὴ ἀσχολούμεθα εἰς τὰς φλυαρίας των ἱατρικῶν μελετῶν ἢ εἰς τὴν φύσιν των σωματικῶν παθῶν, ἀλλὰ νὰ ἀφιερωνώμεν ὁλοψύχως εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξαρτάται καὶ ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ὁποῖος λέγει: «Πατάξω, καγὼ ἰάσομαι» (Δευτερον. λβ', 39). Κτυπῶ δηλαδὴ θανασίμως καὶ ἐγὼ πάλιν θὰ θεραπεύσω τὸ κτύπημα αὐτό. Ὅταν λοιπὸν μελετᾷς τὰ ἱατρικὰ αὐτὰ βιβλία ἢ ὁσάκις ἐρωτᾷς τοὺς γνωρίζοντας περὶ διαφόρων ἱατρικῶν

ζητημάτων, μη λησμονής ποτέ, ότι χωρίς την βοήθειαν του Θεού κανείς δεν δύναται να θεραπεύση ή να θεραπευθή. Εκείνος λοιπόν, ο οποίος αναλαμβάνει επάνω του την ευθύνην του ιατρού, οφείλει εν ονόματι του Θεού να αναλάβη και τότε ασφαλώς ο Θεός θα τον βοηθήση.

Η ιατρική τέχνη δεν εμποδίζει κανένα να είναι θεοσεβής αλλ' όμως να ασκήσ αυτήν όπως οι αδελφοί το εργόχειρον, δηλαδή ως δευτερεύουσαν ενασχόλησιν, μετά την προσευχήν και την προσπάθειαν της ψυχικής ανατάσεως ό,τι κάνεις, μετά φόβου Θεού να το κάνης και τότε ασφαλώς θα διατηρήσης επωφελώς, χωρίς να ζημιωθής ψυχικώς, την αποστολήν αυτήν του ιατρού.

3. Αφού μετά προσοχής ήκουσεν αυτά ο υποτακτικός ήρώτησεν εκ δευτέρου τον Γέροντα:

- Γέροντά μου, είς άλλην περίπτωσιν μου ανέφερες, ότι κόπτει κανείς το θέλημά του και εις την περίπτωσιν, κατά την οποίαν ουδέποτε φιλονικεί μετά τινος, δια να επιβάλη το ιδικόν του θέλημα ή διά να επιμείνη εις αυτό, που είπε εν τη ενασκήσει όμως των καθηκόντων μου μου συμβαίνουν τα εξής: εγώ προσφέρω εις τον άρρωστον πράγμα (φαγητόν, φάρμακον), το οποίον θεωρώ ωφέλιμον αυτό όμως, αντί να ωφελήση τον ασθενή, τον βλάπτει. Εξ αιτίας αυτού θλίβομαι, διότι νομίζω, ότι έκαμα το θέλημά μου. Βλέπω δε ότι όλην την ημέραν εξαντλούμαι εις τας φροντίδας και μερίμνας διά την περιποίησιν των ασθενών, εις τοιούτον βαθμόν, ώστε να μη μου επιτρέπουν οι περισπασμοί αυτοί ούτε το όνομα του Θεού να ενθυμηθώ. Είπε μου λοιπόν τι να κάμω, διότι πιστεύω, ότι από την καλήν εκτέλεσιν της υπηρεσίας μου αυτής, θα εξαρτηθή ή σωτηρία μου. 4. Εις τās απορίας αυτάς απήντησε και πάλιν ο Γέρων ως εξής :

- Εάν δικαιολογής την υπόδειξίν σου προς τον ασθενή, διότι νομίζεις, ότι αυτό το πράγμα συντελεί εις την θεραπείας του ασθενούς και συμβή, μετά ταύτα, ο ασθενής να βλαφθη από την υπόδειξίν σου αυτήν, ο Θεός δεν θα σε καταδικάση, διότι ως καρδιογνώστης γνωρίζει, ότι τον έβλαψες ούχί από κακήν και δολίαν πρόθεσιν, αλλ' εξ ατυχούς περιστάσεως. Εάν όμως κάποιος έμπειρότερος από σε σου υποδείξη διαφορετικών πράγμα από αυτό, που είχες υπ' όψιν σου και συ περιφρονήσης από υπερηφάνειαν την υπόδειξιν αυτήν και εκτελέσης αυτό, που έθεώρησες συ ως καλόν, τότε ασφαλώς υπέπεσες εις υπερηφάνειαν και έκαμες το θέλημά σου.

5. Οσον αφορά δε διά τόν περισπασμόν εξ αφορμής της εκπληρώσεως του ιατρικού καθήκοντος, περί του οποίου με ήρώτησας, άκουσε: Πολλοί έχουν ακούσει να γίνεται λόγος περί πόλεως και όμως συμβαίνει, όταν έκ τινος ανάγκης εισέλθουν εις μίαν πόλιν, να μη το άντιληφθούν, διότι η διάνοιά των, η μνήμη των είναι κατειλημμένα από την παρουσίας του Θεού. Δεν έχεις αντιληφθή, αδελφέ μου, ότι όλην την ημέραν, εφ' όσον εκτελείς επιμελώς τα έργα σου, ευρίσκεσαι εις θέσιν να επικοινωνής με τον Θεόν και επομένως να τον ενθυμήσαι; Διότι το να λάβης εντολήν από τους προεστώτας και να καταβάλης φιλότιμον προσπάθειαν να την εκπληρώσης αγογγύστως, τούτο θεωρείται και ως υποταγή, αλλά και μνήμη του Θεού, ο οποίος απαιτεί την υπακοήν.

6. Ορθώς λοιπόν σου είπεν ο αδελφός Ιωάννης, ότι πρώτον πρέπει να αφαιρέσης τα φύλλα, δηλαδή τας ενεργείας των παθών, και μετά τους καρπούς, δηλαδή αυτά τα ίδια πάθη κατά διαταγήν του Θεού, ο οποίος θα σου δώση και την ανάλογον δύναμιν. Επειδή

λοιπόν ακόμη, λόγω της απειρίας σου εις τα πνευματικά, δεν είσαι εις θέσιν να γνωρίζης το ψυχικόν σου συμφέρον, πρέπει να εφαρμόζης τὰς υποδείξεις αυτών που γνωρίζουν. Αυτό είναι η ταπείνωσις και ταπεινούμενος θα εύρης την Χάριν του Θεού. «Ο Θεός υπερηφάνους αντιτάσσεται ταπεινοίς δε δίδωσιν Χάριν» (Ιακ. δ', 6). Και όπως είπες προηγουμένως, ότι από την καλήν εκτέλεσιν της υπηρεσίας σου αυτής θα εξαρτηθή ή σωτηρία της ψυχής σου, καλώς το έσκέφθης. Δι' αυτό και η προσέλευσίς σου εδώ δεν είναι δυνατόν να συνέβη χωρίς την θέλησιν του Θεού και Θεός σε ωδήγησε.

7. Σου εύχομαι λοιπόν να ενδυναμωθής με την δύναμιν του Κυρίου, διότι δεν είναι και μικρόν το κέρδος, το οποίον συνάγεις ως καρπόν εις αποθήκην, από αυτό το οποίον συ ονομάζεις περισπασμόν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ άμέλει άρρώστου, διότι γέγραπται ὅς φράσσει τὰ ὅτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκούσαι ἀσθενοῦς, καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἴσακουων,

2. Ἐὰν κακούται ὁ ἀδελφός σου, συγκοπίασον αὐτῷ, ἵνα ἀξιωθῇς ἀκούσαι παρὰ τοῦ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε,

3. Ὁ ἀμελῶν ἀσθενοῦς, παροργίζει τὸν παιδεῦντ καὶ αὐτόν, καὶ καὶ ἐπιχαίρων πτώματι ἀδελφοῦ αὐτοῦ, πεσεῖται πτώμα ἐξαίσιον,

4. Ἀγαπητέ, ἐὰν ἔμπειρος ᾖς τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ θεραπείσης, νηφὰ λιος γίνου, μήποτε ἄλλους θεραπεύειν θέλων ἑαυτὸν ἐμπαθῇ ἀποδείξης, τοῦ Ἀπὸ στόλου λέγοντος" μὴ βλασφημείσθω ἡμῶν τὸ ἀγαθόν.

Ερμηνεία

ΜΗ αδιαφορῆς δι' τον άρρωστον, διότι έχει γραφή: εκείνος οποίος κλείει τα αυτιά του, διά νά μή άκούση τον πόνον του ασθενούς, όταν ευρεθῇ εἰς παρομοίαν ανάγκην, δεν θα εύρεθῃ κανεῖς διά να τον εισακούσῃ.

2. Εάν κακοπαθῇ ο αδελφός σου, έχεις υποχρέωσιν και συ να συγκακοπαθήσης μαζί του και να προσπαθῇς να τον ανακουφίσης, διά να αξιωθῇς να ακούσης, κατά την ημέραν της κρίσεως, τον Κύριον να σοῦ λέγῃ: «Εφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων των ἀδελφῶν μου των ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» (Ματθ. κε', 40).

3. Εκείνος, ο οποίος αμελεῖ διά τον ασθενή, παροργίζει τον Θεόν, ο οποίος τον παιδεύει και όταν κανεῖς αισθάνεται βαθεῖαν χαράν διά το θανάσιμον σφάλμα του ἀδελφοῦ του, ασφαλῶς θα πέσῃ και ο ἴδιος ως πτώμα, που προκαλεῖ θλιβεράν κατάπληξιν.

4. Αγαπητέ, εάν εκμάθῃς την ἱατρικῆς ἐπιστήμης και ἀποκτήσῃς την ικανότητα να θεραπεύῃς ἄλλους, πρόσεξε να παραμείνῃς νηφάλιος και ανεπηρέαστος ἀπὸ διαφόρους λογισμούς, ὅπως η υπερηφάνεια διότι τότε ἐπιθυμῶν να θεραπεύσῃς τους ἄλλους, θα φανῇς και ἴδιος γεμάτος πάθη, και τότε, ἐξ αἰτίας σου, θα βλασφημεῖται το ἀγαθόν, «Μη βλασφημείσθω οὖν υμῶν το ἀγαθόν» (Ρωμ. ιδ', 16), ὅπως λέγει ο Απόστολος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΣΤ΄ (Δεν πρέπει οι μοναχοί να λούονται χωρίς σοβαρή ανάγκη)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν ἄνευ ἀνάγκης λούεσθαι ἢ ὅλως γυμνούσθαι.

Δὲν πρέπει ὁ Μοναχός, χωρίς σοβαρᾶν ἀνάγκην, νὰ λούεται ἢ νὰ γυμνώνεται τελείως.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Αντωνίου

Ο ΜΕΓΑΣ Ἀντώνιος ἀεὶ ἀσκήσει πολλή καὶ συντονωτάτη ἔκεχρητο· ἐνήστευε γὰρ διηγεκῶς, τὸ τὲ ἔνδυμα εἶχεν ἔνδον μὲν τρίχινον, ἔξωθεν δὲ δερμάτινον, ο καὶ ἕως τελευτῆς τετήρηκεν ἄλλ' οὐδὲ ἥνεσχετο πότε οὔτε τὸ σῶμα διὰ ρύπον ὕδατι λούσασθαι, οὔθ' ὅλως τοὺς πόδας νίψασθαι, κὰν ἀπλῶς αὐτοὺς εἰς ὕδωρ χωρίς ἀνάγκης ἐμβαλεῖν, ἄλλ' οὐδὲ γυμνωθέντα τὶς αὐτὸν ἑώρακεν, οὔθ' ὅλως παρὰ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν, ἀφ' οὗ γέγονε Μοναχός, τὸ σῶμα τὶς εἶδεν Ἄντ' ἀνίου γυμνόν.

2. Ποτὲ οὖν καθήμενος ἐν τῷ ὄρει, ἀναβλέψας εἶδε τινὰ ἐν τῷ ἀέρι· ἀναγόμενον, πολλὴν τὲ τῶν ἀπαντῶντων γινομένην τὴν χαρὰν θαυμάζων οὖν καὶ μακαρίζαν τὸν τοιοῦτον, καὶ θέλων μαθεῖν, τὶς ἂν εἴη οὗτος, ἤκουσε φωνῆς λεγούσης ταύτην εἶναι τοῦ Ἀμμοῦν τὴν ψυχὴν τοῦ ἐν τῇ Νετρίᾳ Μοναχοῦ (ἦν δὲ αὐτός ἕως γήρως Ἀσκητὴς διαμείνας).

3. Πολλὰ δὲ δι' αὐτοῦ σημεῖα γεγενῆσθαι λέγεται, ἐξ ὧν ἐστὶ καὶ τοῦτο. Ποτὲ χρείας γενομένης παρελθεῖν αὐτὸν τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Λύκον, ἦν δὲ τότε πλημμύρα τῶν ὑδάτων, ἤξιωσε τὸν σὺν αὐτῷ Θεόδωρον μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι, ἵνα μὴ ἀλλήλους ἴδωσι γυμνοὺς ἐν τῷ διανήχεσθαι τὸ ὕδωρ, εἴτα ἀπελθόντος τοῦ Θεοδώρου ἤσχυνετο πάλιν καὶ ἑαυτὸν δεῖν ὥς οὖν ἤσχυνετο καὶ ἐφρόντιζεν, ἐξαίφνης ἀπηνέχθη εἰς τὸ πέραν ἄρπαγεις.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἡσκέετο με ἰσχυράν καὶ εντατικὴν ἀσκήσιν· οὕτω διαρκῶς ἐνήστευεν, εφόρει ἔνδυμα ἐσωτερικῶς μὲν τρίχινον, ἐξωτερικῶς δὲ δερμάτινον, τὸ ὁποῖον καὶ διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἐπὶ πλέον οὐδέποτε ἠνέχθη νὰ πλύνῃ με ὕδωρ τὸ σῶμα του διὰ λόγους καθαριότητος, οὔτε καν τοὺς πόδας του νὰ γίψῃ ἢ χωρίς ἀνάγκης νὰ ἐμβῇ εἰς ὕδωρ. Κανεὶς δὲν τον εἶδε νὰ γυμνοῦται καθ' ὅλην δὲ αὐτοῦ τὴν ζωὴν οὐδεὶς εἶδε γυμνόν τὸ σῶμα του Μεγάλου Αντωνίου.

2. Κάποτε λοιπόν, ἐνῶ ἐκάθητο εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐσῆκωσε τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὸν οὐρανόν, βλέπει μίαν ψυχὴν νὰ ἀνυψοῦται εἰς τὸν αἶρα καὶ νὰ τὴν υποδέχονται με μεγάλην χαρὰν οἱ Ἅγιοι Ἀγγελοι. Ἐθαύμασε λοιπόν καὶ ἐμακάρισε τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου ἡ ψυχὴ με τόσην λαμπρότητα ἀνήρχετο εἰς τὸν Θεόν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ πληροφορηθῇ ποῖος ἦτο ὁ Ἅγιος, ἤκουσε μίαν φωνὴν νὰ του λέγῃ:

- Αὕτη εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ Οσίου Αμμοῦν, ποὺ ἡσκήτευσε μέχρι βαθυτάτου γήρατος εἰς τὴν ἐρημὸν τῆς Νιτρίας.

3. Ο Όσιος Αμμούν, όπως λέγεται παρά πολλών, έπραγματοποίησε πολλά θαύματα. Μεταξύ των πολλών αυτών θαυμάτων είναι γνωστών και αυτό κάποτε επρόκειτο να περάση τον ποταμόν Λύκον, όστις είχε πλημμυρίσει από τις πολλές βροχές κατά τον χειμώνα. Ητο λοιπόν ανάγκη να περάσουν απέναντι μαζί με τον μαθητής του Θεόδωρον, όστις τον συνόδευεν. Άλλος τρόπος δεν υπήρχε παρά μόνον η κολύμβησις. Προ της ανάγκης αυτής επέβαλεν εις τον Θεόδωρον να απομακρυνθη αρκετά, ώστε να μη ίδωσιν και εις τον άλλον γυμνόν, καθ' ην στιγμήν θά ευρίσκονται εις το ύδωρ. Παρ' όλον δε ότι απεμακρύνθη ο Θεόδωρος και έμεινε μόνος του ο Αμμούν, εν τούτοις δεν απεφάσιζε να εκδυθή των ιματίων του και να εισέλθη εις το ύδωρ, διότι κατασχύνετο και μόνος του ακόμη να ίδη τον εαυτόν του γυμνόν. Ευρισκόμενος δε εις ψυχικήν ταραχήν και ταλαντευόμενος από την αισχύνην, μη αποτολμών την τοιαύτην διάβασιν του ποταμού, έξαφνα αοράτως και θαυμαστώσ μετεφέρθη εις την απέναντι όχθην, άρπαγείς, ως φαίνεται, υπό Αγίων Αγγέλων.

Β'. Εν τη διηγήσει των Αγίων Πατέρων των εν Σινά και Ραϊθώ αναιρεθέντων

ΜΕΤΑ πολλούς των Αγίων αποκτείναι οί βάρβαροι, την έρημον διερχόμενοι, είδον τόπον τινά χλοερόν και πολλοίς κατακομόν δένδρεσι, και ευθύς ως είχον τάχους έπ' αυτόν έτρεχαν.

2. Πλησιάσαντες δέ, οικήματι τινι μικρή έντυγχάνουσιν, έν ώ πέρ ήσκειτο μειράκιον, ου τό μεγαλόψυχον και γενναϊον και αυτοίς τοίς βαρβάροις άξιον θαύματος ένομισθη ούτε γάρ υποδείξαι τούτοις λανθάνοντα τινά μοναστήρια, και ταυτα τον θάνατον έκφυγειν, ήνεσχετο (τούτο γάρ ήν υποσχεθέν αυτόω παρά των βαρβάρων), ούτε μην έξελθείν του δωματίου, ουθ' όλως αποδύσασθαι τον χιτωνίσκον υπήκουε' τό μέν μηνύσαι τινάς, λαθείν δυναμένους, προδοσίαν είπων, τό δε όλως ύπακούσαι προσοτιούν βιαζόμενον, ανανδρίαν είναι και μαλακίαν ψυχής τοίς γάρ ασκουμένοις τό μεγαλόψυχον προσεΐναι δεΐ, φησίν, και ου θέμις είκειν φόβω, ή άπειλαΐς, καν μέγαν έχειν δοκῶσι τον κίνδυνον δδός γάρ ή συνήθεια επί τά μείζω γίνεται, και ή δειλία, κρατείν άπαξ μαθοῦσα, καταφρονείν κελεύει και τῶν μεγάλων καλῶν, και αυτήν δε την ευσεβειαν ύστερον προδιδόναι, επάν και τῶν δεινῶν φόβος προκατειργασμένην ευρη δειλία την γνώμην.

3. Ει γάρ νυν ευκόλως, έφη, προήσομαι της γνώμης τό αυτεξούσιον, ευλαβηθεΐς τό συντόμως αποθανείν, πῶς αίκισμῶν και στρεβλώσεων επαπειλουμένων ουχι δέον αυτομολήσω πρὸς την άσεβειαν, τό ανώδυνον έθισθεΐς του συμφέροντος προτιμᾶν.

4. Όθεν το τυχεΐν ὧν ήλπιζετε άπειπόντες, μη όκνήσητε ποιείν, όπερ βούλεσθε· ούτε γάρ τόπους έν οίς δικούσιν οί θεοφιλεΐς, καιτοι γε είδως, υποδείξαιμι και την θύραν, ύμῶν κελευόντων, ουκ έξελευσομαι, ούτε τό μάτιον αποδύσομι ένα με τις αισθανόμενον έτι και της προαιρέσεως ὄντα κύριον, ὡσεται γυμνόν, και σῶμα κατίδοιτο τοίς έμοις έως νυν άθέατον ὀφθαλμοίς μετά δε θάνατον, είς αναισθητούντα λοιπόν, ενεργειτω πᾶν ότιοῦν βούλεται έκαστος της ὡμότητος γάρ τῶν δρώντων, άλλ' ουχι της του πάσχοντος γνώμης έστιν ή μέμψις.

5. Ένδον τοίνυν θανοῦμαι ως κέκριχα ένδεδυμένος, και ου πράξω τί παρά την γνώμην, προδοῦς έμαυτον ως ανδράποδον έν τῷ σκάμματι, ό ήγωνισαμην αναιρεθήσομαι μάλλον, και τάφος έσται μοι τούτο δη τό δωμάτιον, ιδρωτας άρετης πρότερον και νυν ανδραγαθίας αίμα δεξάμενον,

6. Οὕτως αὐτὸν παρρησιασάμενον οὐκ ἔνεγκοντες οἱ ἀλιτῆριοι, ἀλλὰ πρὸς τὸ γενναῖον του φρονήματος ὀξύτητα κινηθέντες, τοσαύταις αὐτὸν συγκόπτουσι ταῖς πληγαῖς, δσαὶ τῷ σώματι χωρηταὶ ἦσαν" ἕκαστος γὰρ ἐναποσκύψαι τὸν θυμὸν τὸν ἴδιον εἰς αὐτὸν βουλευθεῖς, οὐκ ἐνόμιζεν ἔκانهν ἄμυγαν τὰς τῶν προλαβόντων μαχαίρας, ἂν μὴ καὶ αὐτὸς οἰκία χειρὶ βαπτίσας τὸ ξίφος, τὴν ἀγανάκτησιν οὕτω σχολὴ παραμυθήσασθαι.

7. Οἱ πλείονες οὖν νεκρῶν ἢ ζῶντα τὸν μεγαλόψυχον κατατρώσαντες, οὕτως ἀνεχώρουν, σφαδάζοντες τοῖς θυμοῖς, ὅτι μὴ πρὸς πλείονα τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπήρεσε τὸ σῶμάτιον.

Ερμηνεία

ΑΦΟΥ οἱ βάρβαροι ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐκ των Ἀγίων Ἀσκητῶν καὶ διήρχοντο τὴν ἐρημον, εἶδον μίαν πρασίνην ὅασιν κατάφυτον ἀπὸ πολλὰ πυκνοφυτευμένα δένδρα. Μόλις τὴν εἶδον λοιπὸν ἀπὸ μακρὰν ἤρχισαν νὰ τρέχουν πρὸς αὐτὴν με ὅσῃν δύναμιν ταχύτητος εἶχον.

2. Μόλις ἐπὶ τέλους κατέφθασαν, συναντοῦν τυχαίως ἓνα μικρὸν κελλίον, ἐντὸς του οὐοίου ἡσκήτευσεν ἓνας νεανίσκος. Αὐτὸς λοιπὸν καὶ νεανίσκος ἐπέδειξεν ἀφάνταστον μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ βάρβαροι νὰ καταπλαγούν. Ο μεγαλόψυχος καὶ γενναιόφρων αὐτὸς νεανίσκος δεν ἔστερξε νὰ υποδείξῃ εἰς τοὺς βαρβάρους Μοναστήρια τῆς ἐρήμου, τὰ οὐοία διέφυγαν τὴν προσοχὴν των, καίτοι του υπεσχέθησαν, ὅτι δεν θα τὰ κατέστρεφαν καὶ δεν θα ἐφόνευσον τοὺς Μοναχοὺς· ἀλλ' οὔτε καὶ υπήκουσεν, ἐνῶ διετάχθη παρ' αὐτῶν, νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀσκητικοῦ του κελλίου, οὔτε καὶ ἐδέχθη νὰ βγάλῃ ἀπ' ἐπάνω του τὸν χιτωνίσκον, τὸ μόνον ἑνδυμα, που ἐκάλυπτε τὴν γυμνότητά του.

Ἀπαντῶν δε εἰς τὰς πιέσεις καὶ ἀπολογούμενος διὰ τὴν ἀρνήσιν του ἔλεγεν ὁ νεανίσκος αὐτὸς: Το νὰ φανερώσω μερικοὺς, οἱ οὐοιοὶ δύνανται νὰ ἀποκρυβούν, εἶναι προδοσία το δε νὰ υποκύψω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον εἰς οἰονδήποτε ἐκβιασμόν, χωρὶς ἀντίστασιν, τούτο εἶναι ἀνανδρία καὶ ἀδυναμία ψυχῆς. Διότι, ὅπως λέγουν, ἡ μεγαλοψυχία πρέπει νὰ εἶναι γνῶρισμα καὶ ιδιότης του Ἀσκητοῦ, ὁ οὐοίος δεν εἶναι σωστόν νὰ τρομάζῃ ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὶς ἀπειλές, δσοσδήποτε σοβαρὸς κίνδυνος καὶ ἐάν τὸν ἀπειλή. Ἡ συνήθεια τῆς υποχωρήσεως πρὸ του φόβου καὶ των ἀπειλῶν εἶναι ἡ ὁδός που οδηγεῖ ἀσφαλῶς καὶ εἰς μεγαλυτέρας πτώσεις ἢ δε δειλία, ἐφ' ὅσον, ἔστω καὶ διὰ μίαν φοράν, ἐπεβλήθη ἐπὶ τῆς ψυχῆς, τότε τὴν διατάσσει νὰ περιφρονῇ καὶ μεγάλας ἀρετάς, τέλος δε νὰ προδίδῃ καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ευσέβειαν, εὐθύς ὥς ὁ φόβος περὶ των ἐπερχομένων, δῆθεν, φοβερῶν συνεπειῶν εὐρὴ τὴν προαίρεσιν του ἀνθρώπου νὰ ἔχῃ τελείως ἐκ των προτέρων εξασθενήσῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς δειλίας.

3. Εἴν χάσω λοιπὸν, ἐσκέφθη ὁ νεανίσκος, τὸσον ἐυκόλως τὴν δυνατότητα νὰ ἐξουσιάζῃ ἡ ψυχὴ μου τὰς σκέψεις μου, φοβούμενος μήπως φονευθῶ, δεν θα εἶναι ἐπόμενον πλέον ἐυκόλως νὰ λιποτακτῇσαν πρὸς τὴν ἀσέβειαν, ὅταν υπάρχη ἡ ἀπειλή των σωματικῶν μαρτυρίων, συνηθισμένος νὰ προτιμῶ τὰ ἀνώδυνα καὶ ὀχι τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς μου;

4. Δι' αὐτὸ (εἶπεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ νεανίσκος) μή βραδύνετε νὰ κάνετε αὐτὸ που θέλετε, ἐφ' ὅσον δεν υπάρχει περίπτωση νὰ ἐπιτύχετε αὐτὸ, που ἐλπίζετε: διότι ἐγὼ δεν πρόκειται νὰ σας υποδείξω τοὺς τόπους, που κατοικοῦν οἱ θεοφιλεῖς Ἀσκηταί, ἀν καὶ τοὺς γνωρίζω, οὔτε θα ἐξέλθω του κελλίου μου, ἔστω καὶ ἀν με διατάσσετε

απειλητικώς, ἀλλ' οὔτε καὶ τὸ ἐνδύμᾳ μου θὰ ἀποβάλω διὰ νὰ ἴδῃτε γυμνόν τὸ σῶμα, πού μέχρι σήμερον εἶναι ἀθέατον καὶ εἰς τοὺς ἰδίους μου οφθαλμούς, ἐφ' ὅσον διατηρῶ εἰσέτι τὰς αἰσθήσεις μου καὶ εἶμαι ἀκόμῃ κύριος τοῦ εαυτοῦ μου. “Ὅταν πλέον ἀποθάνω, τότε καθεὶς ἀπὸ σὰς ἀς κάμῃ ὅ,τι θέλει εἰς τὸ νεκρόν καὶ ἀναίσθητον σῶμά μου διότι τότε ἀξιοὶ κατηγορίας θὰ εἶναι οἱ δρᾶσαι διὰ τὴν ὠμότητα των καὶ ὅχι οἱ πάσχων, διότι ὡς νεκρὸς δὲν θὰ ἔχη ἐλευθέραν γνώμην.

5. Ἐντὸς τοῦ κελλίου μου λοιπόν θὰ ἀποθάνω ἐνδεδυμένος, ὅπως ἐλευθέρως ἔχω ἀποφασίσει, καὶ δὲν θὰ κάμω τίποτε ἀντίθετον πρὸς τὴν ἐλευθέρας μου αὐτὴν ἀπόφασιν, παραδιδόμενος ὡς δούλος. Εἰς αὐτὸ ἐδῶ τὸ χαράκωμα, ἀπὸ τοῦ οὐοῦ ἐπολέμησα ἐναντίον τοῦ διαβόλου, προτιμῶ νὰ ἀποθάνω καὶ τὸ κελλίον αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποβῇ τάφος μου, δεχθὲν ἀρχικῶς μὲν τοὺς ἰδρώτας διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς καὶ τώρα τὸ αἷμα τοῦ μαρτυρίου.

6. Τὸ θάρρος αὐτὸ, μὲ τὸ οὐοῦ ὠμίλησεν ὁ νεανίσκος, δὲν τὸ ὑπέφεραν οἱ ἀλιτήριοι αὐτοὶ κακοποιοί· ἀλλὰ ἐξοργισθέντες ἀπὸ τὴν γενναιότητα τοῦ φρονήματός του καταπληγώνουν τὸ σῶμα τοῦ μέ τόσα τραύματα, ὅσα ἡδύνατο νὰ χωρέσῃ αὐτὸ διότι ὁ καθεὶς ἐξ αὐτῶν ἐπιθυμῶν καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἐξακοντίσῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἀσκητικόν αὐτὸ σῶμα τὸν θυμὸν τοῦ δὲν ικανοποιεῖτο ἀπὸ τὰ κατ' αὐτοῦ μαχαιρώματα των προηγουμένων, ἐὰν ὁ ἴδιος δὲν κατεβύθιζε τὸ ξίφος τοῦ εἰς τὸν αἰμόφυρτον νεανίσκον καταπραύνων τοιοῦτοτρόπως τὴν ἀγανάκτησίν του.

7. Οἱ περισσότεροι λοιπόν ἀνεχώρησαν, ἀφού προηγουμένως κατεπλήγωσαν τὸν μεγάλῳψυχον νεανίσκον καὶ ζώντα καὶ νεκρόν ἀκόμῃ, ἀφρίζοντες ἀπὸ τὸν θυμὸν των, διότι τὸ ἀσθενικόν αὐτὸ σωματάκι δὲν τοὺς ἐφθασε διὰ μεγαλυτέρας τιμωρίας.

Γ' Ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Ἰωαννικίου τοῦ Μεγάλου

ΠΑΡΕΒΑΛΕ πότε τὸ θαυμαστῶ Ἰωαννικίῳ Εὐστράτιος, καὶ τῆς Ἀγαύρων Μονῆς Ἡγούμενος, μετὰ καὶ τινῶν ἐτέρων, καὶ καιρὸς αὐτοῖς ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἐτρίβῃ ἀνὴρ δὲ τις, Ἡλίας τούνομα, ἐκ γειτόνων, ἀσκοῦμε· νὸς τῷ “Ἀγίῳ, αὐτὸν τὲ τὸν μέγαν καὶ τοὺς συνεληλυθότας σὺν Εὐστρατίῳ εἴστια.

2. Ὁ δὲ γὰρ θεῖος “Ἰωαννίκιος ματαιότητα τοῦ βίου κατηγορῶν, καὶ τοῖς λὸ γοῖς ὑποφαίνων τὸ ἄστατον αὐτοῦ τὲ καὶ ἄπιστον, κοινῶς μακρύνειν ἐκέλευε τῶν πόλεων καὶ χωρίων, Ἡλία γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων προσῆκεν, εἶπε, τοῦτο ποιεῖν καὶ οὗτος, θάρσει, ἔφη, τὸ ἐπὶ τοῦτο, Πάτερ Ἰωαννίκιε, καὶ πλείονα γὰρ πρὸς τοῦτο πίστιν παρεῖχε τὸ ἐν τοῖς προλαβούσιν ἔτεσι πλείοσιν ἐρημικὸν τὲ αὐτοῦ καὶ ἄμικτον.

3. Μία τοιγαροῦν ἡμέρα ἐπὶ τῇ ἐτέρᾳ ἦγετο, ἀφ' οὗ ταῦτα τῷ Ἀγίῳ ἐλέχθη, καὶ ὁ Μοναχὸς Ἡλίας ἐκεῖνος αὐτὴν προσελθὼν, εὐχὴν ἐζητεῖτο, ἐφ' ᾧ διὰ νόσον αὐτῷ ἐπισκῆψασαν, ἐν τινὶ τῶν ἀναδιδόντων χωρίων θερμὰ ὕδατα παραγενέσθαι” ἔπει δὲ ὁ μὲν οὐκ ἔβουλετο, ὁ δὲ ἐπέκειτο, καὶ τέλος τῇ τοῦ ἀδελφοῦ ἀσθενείᾳ συγκαταβᾶς ὁ “Ἅγιος ἐξέπεμπε τοῦτον.

4. Σχεδὸν οὐδὲ τῇ τῶν θερμῶν ὑδάτων ἐπιφανείᾳ ὑπέμεινε πλησιᾶσαι, καὶ λιποψυχήσας, καὶ παρὰ τῶν ἐκεῖ τυχόντων ἄρθεῖς, ἐν τινὶ τέ των πρὸς τῷ ὄρει κελλίῳ κατακλιθεῖς, περὶ μέσας νύκτας τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν ἔστειλατο, τοσοῦτον τοῖς προτέροις αὐτοῦ τῆς

ἀσκήσεως πόνοις χάριν εἰδῶς, ὅσον ἐπὶ τῷ τελευταίῳ τούτῳ μεταμέλετο λογισμῷ, ὅτι πὲρ ὅλως ὑπῆρξε θεραπεία σώματος.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Ηγούμενος της Μονῆς Αγαύρων Ευστράτιος, συνοδευόμενος ἀπὸ μερικοῦς φίλους, ἐπεσκέφθη τον θαυμαστον Ιωαννίκιον, και κατανάλωσαν αρκετον καιρόν εις την πνευματικὴν αὐτὴν συνομιλίαν. Κάποιος δε γειτονικός του Αγίου Ἀσκητής, ονομαζόμενος Ηλίας, ἐφιλοξένει εις το κελλίον του και τον Άγιον και τον Ηγούμενον και την συνοδείαν των.

2. Εν τῷ μεταξύ ο Άγιος Ιωαννίκιος κατηγορεῖ την ματαιότητα του βίου και διὰ παραστατικῶν λόγων ἐδειχνεν, ὅτι οὗτος εἶναι ἀστατος και δεν δύνανται κανεῖς να τοῦ ἔχη ἐμπιστοσύνην· διὰ τούτο συνεβούλευε τους ακροατές του να ἀπομακρύνονται ἀπὸ τας πόλεις και τα χωρία. Την σύστασιν αὐτήν, ὡς εἶπε, περισσότερον των ἄλλων οφείλει να προσέξῃ και να ἐκτελέσῃ ο Ηλίας.

Εἰς την παρατήρησιν αὐτὴν ο Ἀσκητής Ηλίας ἀπήντησεν:

– Εἰς το σημεῖον αὐτό μη με φοβῆσαι, Πάτερ Ιωαννίκιε ἄλλωστε δύνασαι να βεβαιωθῇς περὶ τούτου ἐκ του γεγονότος, ὅτι ἐπὶ τόσα ἔτη, που παρήλθον, παρέμεινα συνεχῶς εις την ἔρημον και ἀπέφυγα να κατέλθω εις πόλεις και να συναναστραφῶ μετὰ κοσμικῶν ἀνθρώπων.

3. Ἀλλ' ἰδού! Μίαν ακριβῶς ἡμέραν μετὰ τον προφητικῶν υπαινιγμόν του Αγίου Ιωαννικίου περὶ ἐπικειμένης ἀναχωρήσεως του Ἑλίου, παρουσιάζεται ο δεῦτερος εις τον πρῶτος και ζητεῖ ευχὴν, διὰ να μεταβῇ εις χωρίον με ἱαματικά θερμά ὕδατα, διότι ἀπροσδοκῆτως προσεβλήθη ἀπὸ νόσον. Ο Άγιος ἠρνεῖτο ἐκ φόβου πνευματικῆς ζημίας του Ηλία οὗτος ὁμως ἐπέμενεν ἐπιθυμῶν να θεραπευθῇ. Τέλος εὐσπλαγχνιζόμενος ο Άγιος Ιωαννίκιος τον Ηλίαν διὰ την ἀσθένειάν του του χορηγεῖ την ἄδειαν.

4. Ἀλλ' ὁμως ο Ηλίας, καίτοι με την ἄδειαν του Γέροντος ἀνεχώρησεν, ἐν τούτοις δεν ἐπρόφθασεν οὔτε την ἐπιφάνειαν των ἱαματικῶν ὑδάτων να ἀντικρύσῃ, διότι ἐλίποθύμησε, προφανῶς ἐκ της ἐσωτερικῆς ταραχῆς. Ἀφοῦ δε ἐδέχθη τας περιποιήσεις των παρατυχόντων και συνήλθεν ὀλίγον, μετεφέρθη ὑπὸ τούτων εἰς ἓνα ἐκ των μοναχικῶν κελλίων, που εὐρίσκοντο πλησίον του ὁρους, ὅπου και ἀνεπαύθη. Κατὰ δε τα μεσάνυκτα ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτοῦ του κελλίου εις την ἔρημον, αἰσθανόμενος εὐγνωμοσύνην εις τον Θεόν διὰ τους προηγουμένους κόπους της ἀσκήσεως, των ὁποίων ἡ ἀνάμνησις και ἡ δύναμις τον ἐβοήθησαν να ἀλλάξῃ γνώμην και να μη ἐγκαταλείψῃ την ἔρημον, ἔστω και για θεραπείαν. Και, ὦ του θαύματος! ἡ ευχάριστος αὐτὴ ψυχικὴ μεταστροφή του προσέφερε και την σωματικὴν θεραπείαν.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΟΥ ΔΕΙ τὸν Μοναχὸν νίπτεσθαι τὸ σῶμα ἐμπαθῶς καὶ τοὺς πόδας καθάπερ οἱ φιλήδονοι ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τῆς τοῦ σώματος φιλοκαλίας καὶ τῶν ἱματίων ἀγρεύουσι τὰς ἡδονὰς, οὕτως ὁ εὐσεβείας ἀγωνιστῆς διὰ τῶν ἐναντίων τοῖς ἐναντίοις ἀντιπαρατάσσεται.

Ερμηνεία

ΔΕΝ πρέπει ο Μοναχός να πλύνει το σώμα και τους πόδας του ηδυπαθῶς, όπως κάνουν οι φιλήδονοι κοσμικοί διότι όπως ακριβῶς εκείνοι οι φιλήδονοι επιδιώκουν τας ηδονὰς διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ σώματος και τῆς λαμπρότητος των ἱματίων, αντιστρόφως και ο αγωνιστής τῆς εὐσεβείας οφείλει να πολεμῇ τα ἀντίθετα προς τον σκοπὸν του, δηλαδή τας ηδονὰς, με τα ἐναντία, δηλαδή την περιφρόνησιν τοῦ σώματος και τοῦ ἱματίου.

Ε'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ παραβάλης εἷς ἀδελφόν, καὶ κοπιάσης ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ θέλῃς μικρὸν ἔλαιον ἀλείψασθαι διὰ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ, τοὺς πόδας σου μόνον ποιήσον ἄλειφθηναι, αἰδούμενος ἀποκαλύψαι αὐτούς, τὸ δὲ σῶμα σου μὴ ἑάσης ἀλείψαι ἐλαίῳ, ἐκτὸς ἀνάγκης ἢ ἀσθενείας.

2. Ἐὰν δὲ καθημένον σου ἐν τῷ κελλίῳ ἔλθῃ ἀδελφὸς ξένος πρὸς σε, ποιή οὕτω καὶ σὺ ὁμοίως, τοὺς πόδας αὐτοῦ ἄλειψον, καὶ εἶπε αὐτῷ ποιήσον ἄγαπην καὶ λάβε μικρὸν ἔλαιον, καὶ βάλε ἐντός σου.

3. Ἐὰν δὲ μὴ θελήσῃ λαβεῖν μετὰ ἀναπαύσεως, μὴ κοπώσης αὐτὸν ἐὰν δὲ ἔστι γέρον πρακτικὸς, βιάσαι αὐτόν, ἕως οὐ ἀλείψῃς αὐτόν ὅλον.

Ερμηνεία

ΕΑΝ επισκεφθῇς ἀδελφόν και λόγω τῆς οδοιπορίας κοπιάσης, με ολίγον μόνον ἔλαιον να αλείψῃς τους πόδας σου, διὰ να συνέλθῃς κάπως ἐκ τοῦ κόπου και τότε ἀκόμη, συστελλόμενος ἀπὸ ἐντροπὴν να γυμνώσῃς τους πόδας σου ἐνώπιον ἄλλων. Το δε σῶμα σου να μὴ το αλείψῃς με ἔλαιον, ἐκτὸς ἐὰν εἶναι σοβαρά ἀνάγκη ἢ ἀσθένεια.

2. Εὰν πάλιν εὐρίσκεσαι εἰς το κελλίον σου και σε επισκεφθῇ ἀδελφός ἀπὸ ξέναν μέρος να τον περιποιηθῇς ἀναλόγως, δηλαδή αλείφῳν τους πόδας του με ἔλαιον και προσφέρων εἰς αὐτόν μικράν ποσότητα, προτρέπων αὐτόν δι' ἀδελφικῶν συστάσεων, να αλείψῃ και το σῶμα του, εἰσερχόμενος εἰς ἰδιαίτερον μέρος.

3. Εὰν ο φιλοξενούμενος ἀπὸ σε ἀδελφός δεν δεχθῇ ἀμέσως τὴν προσφορὰν σου αὐτήν, μὴ γίνῃς φορτικός. Μόνον ἐὰν ο ξένος σου εἶναι Γέρον ἀπλούς, και ασχολεῖται με τὴν πρακτικὴν, ὥστε να μὴ υπάρχῃ φόβος να σκανδαλισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν σου, να ἐπιμείνῃς να αλείψῃς ὅλον του το σῶμα, διὰ να ἀναπαυθῇ ἐκ τοῦ κόπου.

ΣΤ'. Του Αγίου Διαδόχου

ΤΟ ΛΟΥΤΡΩ παραβάλλειν οὐκ ἂν τις ἁμαρτωλὸν ἢ παράλογον ἀποφαίνοιτό το δὲ δι' ἐγκρατείας καὶ τούτου ἀπέχεσθαι, καὶ ἀνδρεῖον λέγω, καὶ σωφρονέστατον· οὔτε γὰρ τὸ σῶμα

ἐκθηλύνει ἢ ἐνήδονος ἐκείνη ὕγρασία, οὔτε μὴν εἰς γυμνότητος ὑπόμνησιν τοῦ Ἀδάμ τῆς ἀδόξου ἔρχομεθα, ἵνα καὶ τῶν ἐκείνου φύλλων εἰς το σκεπᾶσαι τὴν δευτέραν τῆς αἰσχύνης φροντίσωμεν πρόφασιν, εἴτε μάλιστα ἀπὸ τῆς τοῦ βίου ἐξωλείας πρὸ μικροῦ ἐκδεηδῆσαντες ἀγνεία τοῦ ἑαυτῶν σώματος τὸ κάλλει τῆς σωφροσύνης ἐνωθῆναι Ὀφείλομεν.

Ερμηνεία

Ἡ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ τοῦ λουτροῦ, διὰ νὰ λουσθώμεν, δεν θα ηδύνατο νὰ χαρακτηρισθῇ, ἐκ πρώτης ὀψεως, ὡς ἐντελὴς ἀμαρτωλὸν ἢ παράλογον πράγμα: το νὰ ἀπέχωμεν ὁμῶς αὐτοῦ δι' ἐγκράτειαν, ἔχω τὴν γνώμην, ὅτι το τοιούτον εἶναι καὶ ἀνδρεῖον καὶ σωφρονέστατον διότι οὔτε το σῶμα καθιστά θηλυπρεπές ἢ προκαλοῦσα ἡδονὴν υγρολουσία, ἀλλ' οὔτε ὁμῶς ἡ διὰ το λουτρὸν γύμνωσις μᾶς υπενθυμίζει τὴν ἀδοξον γυμνότητα τοῦ Αδάμ, εἰς τὴν ὁποίαν περιέπεσε λόγῳ τῆς παραβάσεως, ὥστε, τουλάχιστον, νὰ φροντίσωμεν, ὅπως ἐκεῖνος, νὰ σκεπάσωμεν καὶ ἡμεῖς με φύλλα σωφροσύνης τὴν δευτέραν πρόφασιν τῆς αἰσχύνης μας, ἐφ' ὅσον μάλιστα οφείλομεν νὰ συνενώσωμεν τὴν ἀγνείαν τοῦ σώματος με το κάλλος τῆς σωφροσύνης, ἀφοῦ προ ολίγου μόλις ἐξήλθομεν τῆς διαφθοράς τοῦ κόσμου.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ ἡμῖν ὁ Ἀββᾶς Παλλάδιος, ὅτι ποτέ, φησιν, εἰσελθὼν εἰς Ἀλεξάνδρεια, σὺν τῷ Ἀββᾷ Δανιὴλ διὰ τινὰ χρεῖαν, συνηντήσα μὲν τινι νεωτέρῳ ἐξιόντι ἀπὸ βαλανείου' ἦν δὲ λουσάμενος. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ Γέρων ἐστέναξε, καὶ λέγει μοι δρᾶς τοῦτον τὸν ἀδελφὸν ; βλασφημηθῇ. ναὶ ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ. Ἀλλὰ ἀκολουθήσωμεν αὐτῷ, ὅπως ἔδωμεν αὐτὸν ποῦ μένει.

2. Καὶ ἀκολουθήσαντες εἰσῆλθομεν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ λαβὼν αὐτὸν ὁ Γέρων κατ' ἰδίαν λέγει" ἀδελφέ, νεώτερον ὄντα σε καὶ ὑγιῇ, οὐ πρέπει λούεσθαι' πέπεισο γάρ, τέκνον, ὅτι πολλοὺς σκανδαλίζεις, οὐ μόνον κοσμικοὺς, ἀλλὰ καὶ Μοναχοὺς" ἀπεκρίθη ἐκεῖνος τῷ Γέροντι" «Εἰ ἐτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην» ἀλλὰ γέγραπται· «Μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε». Τότε βάλλει αὐτῷ Ὁ Γέρων μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ὡς ἄνθρωπος ἐσφάλην. Καὶ ἐξήλθομεν ἐξ αὐτοῦ, καὶ λέγω τῷ Γέροντι" μήπως ἀσθενὴς ἔστιν ὁ ἀδελφός, καὶ οὐκ ἔχει κρῖμα;

3. Ὁ δὲ Γέρων στενάξας καὶ δακρύσας ἔφη' πληροφορήσει σε ἡ ἀλήθεια, ἀδελφέ, πλείονας τῶν πεντήκοντα δαιμόνων εἶδον κυκλοῦντας καὶ ἐπιχέοντας αὐτῷ βόρβορον, καὶ αἰθιόπισσαν καθήμενην ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ καὶ καταφιλοῦσαν αὐτόν, καὶ ἄλλην αἰθιόπισσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κασσιζουσαν αὐτόν, καὶ ἀναισχυντίαν διδάσκουσαν, καὶ τοὺς δαίμονας κύκλω παρεπομένους καὶ χαίροντας ἐπ' αὐτῷ' τὸν δὲ "Ἅγιον" Ἀγγελον οὐκ εἶδον, οὔτε πλεσίον, οὔτε πόρρω αὐτοῦ: ὅθεν τεκμαίρομαι, πάσης αἰσχυρουργίας πεπληρώσθαι αὐτόν.

4. Μαρτυροῦσι δὲ τῷ λεγομένῳ καὶ αὐτὰ τὰ μάτια αὐτοῦ, αἴγεια καὶ μαλακὰ καὶ δίμιτα ὄντα ἐτι δὲ καὶ τὸ οὕτως ἀναισχυντῶς ἐν μέσῳ ταύτης τῆς πόλεως ἀναστρέφεσθαι, ἐν ἣ καὶ οἱ ἐν τῇ ἀσκήσει γηράσαντες εἰσερχόμενοι διὰ χρεῖας ἀπαραιτήτους, παρ' αὐτὰ σπουδάζουσιν ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ τινὰ βλάβην ψυχικὴν ὑπομείνωσιν.

5. Ἄλλως τὲ καὶ εἰ μὴ φίλαυτος ἦν καὶ φιλήδονος καὶ φιλοπόρνος οὗτος, οὐκ ἂν ἀνευθυριάστως ἑαυτὸν τὲ ἐγύμνου ἐν βαλανείῳ, καὶ ἐτέρους ὁμοίως γυμνοὺς ἐθεώρει, τῶν Ἀγίων Πατέρων ἡμῶν Ἀντωνίου καὶ Παχωμίου, Ἀμμοῦν τὲ καὶ Σεραπίωνος καὶ τῶν λοιπῶν θεοφόρων Πατέρων θεσπισάντων, ἵνα μὴ δεῖς τῶν Μοναχῶν ἄνευ μεγάλης ἀρρωστίας καὶ

ανάγκης γυμνοὶ ἑαυτὸν καὶ αὐτοὶ γὰρ διὰ τίνας ἀναγκαίᾳς χρείας ποταμοὺς περᾶσαι βουλόμενοι καὶ πορθμεῖον μὴ ὄντος, γυμνωθῆναι μὴ ἀνεχόμενοι, διὰ τὸ ἀΐδείσθαι τὸν παραπεμπόμενον αὐτοῖς "Ἄγιον" Ἀγγελον, καὶ τὸν φωτίζοντα ἥλιον, καίτοι ὑπὸ ἀνθρώπου μὴ θεωρούμενοι, τὸν Θεὸν ἔδυσωπον καὶ ὑπὸ τὸν αἰθέρα διέβαινον, τοῦ φιλανθρώπου καὶ παντοδυνάμου Θεοῦ τὴν δικαίαν αὐτῶν καὶ εὐλαβείας γέμουσαν αἵτησιν ἐτοίμως προσδεχομένου, καὶ παραδόξως ἐκπληροῦντος, καὶ εἷς ἔργον ἀνύοντος. Ταῦτά μου εἶπων ὁ Γέρων, ἡσύχασεν.

6. Ὑποστρεψάντων δὲ ἡμῶν εἰς σκήτιν, οὐ πολλοὶ διήλθον ἡμέραι καὶ ἔλ. θόντες οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας διηγῆσαντο, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ὁ δεῖνα ὁ Πρεσβύτερος (εἶχε γὰρ καὶ χειροτονίαν), ὁ ἐν τῷ ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου καθήμενος, ὁ πρὸ μικροῦ ἐλθὼν ἀπὸ Κωνσταντίνου (ἦν δὲ οὗτος περὶ οὗ εἶπεν ὁ Γέρων), εὐρέθη μοιχεύων τὴν γυναῖκα τοῦ Σελενταρείου, καὶ κρατηθεὶς ὑπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ καὶ γειτόνων ἀπετμήθη τοὺς δύο διδύμους αὐτοῦ σὺν τῷ μορίῳ τοῦ σώματος, καὶ μετὰ τὴν ἔκτομην ἐπιζήσας τρεῖς ἡμέρας ἐτελεύτησε, γεγονὸς πάσι τοῖς Μοναχοῖς αἰσχύνῃ καὶ ὄνειδος.

7. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας, ἀναστὰς ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶ Δανιὴλ καὶ διηγησάμην αὐτὰ τὰ συμβάντα καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἐδάκρυσε καὶ εἶπε" παιδεύσις ὑπερηφάνῳ πτώμα δηλοῖ δὲ ὁ Γέρων, ὥς εἰ μὴ ὑπερηφανίαν ἐκεῖνος νοσῶν τὴν συμβουλήν αὐτοῦ κατεδέξατο, οὐκ ἂν τὸ τοιοῦτον ὑπέστη, δι' οὗ καὶ οἱ λοιποὶ παιδευθήσονται ὑπερήφανοι τῷ ἐκείνου πτώματι τὸν τοιοῦτον κρημνὸν ἑκκλινεῖν ἐκδιδασκόμενοι.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Παλλάδιος διηγῆθη κάποτε εἰς ἡμᾶς τὸ ἐξῆς περιστατικόν: «Κάποτε μετέβημεν εἰς Ἀλεξανδρείαν μαζί με τὸν Αββάν Δανιὴλ διὰ μίαν σοβαρὰν ἀνάγκην. Διερχόμενοι διὰ τῶν οδῶν τῆς Ἀλεξανδρείας συναντήσαμεν ἓνα νέον Μοναχόν, ὅστις ἐξήρχετο ἀπὸ δημόσιον λουτρόν, ὅπου προηγουμένως, φαίνεται, εἶχε λουσθῇ. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Γέρων ἀνεστέναι καὶ μου λέγει: βλέπεις αὐτὸν τὸν εὐλογημένον; θα γίνῃ ἀφορμὴ νὰ βλασφημηθῇ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ! Ἀς τὸν παρακολουθήσωμεν, διὰ νὰ ἴδωμεν πού μένει.

2. Πράγματι λοιπὸν τὸν ἠκολουθήσαμεν. Μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὸ κατάλυμά του, τὸν παραλαμβάνει ἰδιαιτέρως ὁ Γέρων, διὰ νὰ τὸν συμβουλευσῇ. Πρόσεξε, ἀδελφέ μου - τοῦ λέγει - ἐπειδὴ εἶσαι νεώτερος καὶ φαίνεσαι καὶ υγιὴς δὲν πρέπει νὰ λούεσαι, διότι τοιοῦτοτρόπως γίνεσαι ἀφορμὴ νὰ σκανδαλίζωνται πολλοὶ ὅχι μόνον ἐκ τῶν κοσμικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν Μοναχῶν. Τότε ἐκεῖνος ἀπαντᾷ εἰς τὸν Γέροντα. Εἴαν ἀκόμη ἐπεδίωκον νὰ εἶμαι ἀρεστός εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν θὰ ἦμουν φίλος τοῦ Χριστοῦ «Εἰ γὰρ ἐτι ἀνθρώποις ἠρεσκον, Χριστοῦ δούλος οὐκ ἂν ἦμην» (Γαλ. α', 10). Ἐχει δὲ γραφῇ - συνέχισεν καὶ εὐλογημένος ἐκεῖνος νέος- ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνετε, διὰ νὰ μὴ κριθήτε. «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθήτε» (Ματθ. ζ', 1). Ὁ Γέρων τότε λυπούμενος ἐβάλε μετάνοιαν λέγων· «Διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Κυρίου συγχώρησόν με, διότι ὡς ἄνθρωπος ἐσφαλὰ ἐλέγξας σε». Ἀμέσως δὲ ἐξήλθομεν τοῦ δωματίου. Καθ' οδὸν λέγω εἰς τὸν Γέροντα: «Μήπως, Γέροντά μου, εἶναι ἀσθενὴς ὁ ἀδελφός καὶ λούεται διὰ λόγους θεραπευτικούς, ὅποτε δὲν ἔχει εὐθύνην;»

3. Ὁ Γέρων τότε ἀνεστέναι καὶ δακρυσμένος μου ἀπήντησεν «Ἐχε ὑπομονήν καὶ θὰ σε πληροφορήσῃ ἡ ἀλήθεια, ἀδελφέ μου εἶδον νὰ τὸν κυκλῶνουν περισσότεροι ἀπὸ πεντήκοντα δαίμονες καὶ νὰ ρίχνουν ἐπάνω τοῦ βόρβορον μία δε ἀραπίνα ἐκάθητο ἐπάνω εἰς τοὺς ὤμους τοῦ καὶ τὸν κατεφίλει ἄλλη δε, ἐπίσης ἀραπίνα, ἀπὸ ἐμπρός νὰ τὸν προκαλῇ φιληδόνως καὶ νὰ τὸν διδάσκῃ νὰ εἶναι ἀδιάντροπος, Οἱ δαίμονες ἐχόρευον γύρω τοῦ

χαρούμενοι και αλαλάζοντες. Τον Άγιον Άγγελον δεν τον είδον ούτε πλησίον, ούτε μακράν αυτού. Δι' αυτό συμπεραίνω, ότι η ψυχή του νέου αυτού έχει γεμίσει από αισχρούς λογισμούς και είναι ικανός διά πάσαν αθεμιτουργίαν.

4. Τάς σκέψεις μου αυτές επιβεβαιούν και αυτά τα ενδύματά του, τα οποία είναι πολυτελή, ελαφρά, από τρίχας αιγος και από λεπτά υφάσματα. Επί πλέον δε και ο ίδιος κυκλοφορεί αδιάντροπα μέσα εις αυτήν την πόλιν, εις την οποίαν και αυτοί οι γέροντες Ασκηται, όταν εισέρχονται διά σοβαράς των ανάγκας, βιάζονται αμέσως να εξέλθουν, διά να μη υποστώσι καμμίαν ψυχικήν βλάβην.

5. Άλλωστε εάν δεν ήτο πράγματι φίλαυτος, φιλήδονος και ρέπων προς τα πορνικά αμαρτήματα, δεν θα απεγυμνούτο, χωρίς να κοκκινίζη, εις τα δημόσια λουτρά και να βλέπη τους άλλους να απογυμνούνται, κατά παράβασιν των νόμων, που έθέσπισαν οι Άγιοι Πατέρες ήμών Αντώνιος, Παχώμιος, Αμμούν, Σεραπίων και οι λοιποι θεοφόροι Πατέρες, να μη απογυμνούνται ο Μοναχός χωρίς μεγάλην ασθένειας ή μεγάλης ανάγκης ούτοι, καθώς διηγούνται οι παλαιότεροι, όταν επρόκειτο να περάσουν ποταμόν και έβιάζοντο υπό μεγάλης και σοβαράς ανάγκης, δεν ήνείχοντο να γυμνωθούν, διά να περάσουν κολυμβώντες (οσάκις δεν υπήρχε το πλοιάριον), επειδή εντρέποντο τον συνοδεύοντα Άγιον Άγγελον, τον ήλιον, τα άψυχα, εφ' όσον ουδείς άνθρωπος ευρίσκετο εις την έρημον, διά να τους ίδη: εις την δύσκολον αυτην στιγμήν παρεκάλουν θερμώς τον Θεόν και Εκείνος έκανοποιών το μετ' ευλαβείας διατυπούμενον αίτημά των, διότι πάντοτε είναι έτοιμος ο Θεός να ακούση τους ανθρώπους, τους μετέφερε δια θαύματος εις τον αέρα, τελειώνοντες ούτω παραδόξως το αναγκαίον έργον των. Αυτά μού είπεν ο Γέρων και ηρέμησεν.

6. Όταν επεστρέψαμεν εις την σκήτην μας, δεν παρήλθον πολλαι ημέραι, και ιδού τι παράδοξον ηκούσθη μερικοί αδελφοί επανελθόντες από την Αίγυπτον μάς διηγήθησαν, ότι ένας αδελφός Ιερεύς, που εκάθητο εις τον Ναόν του Αγίου Ισιδώρου και είχεν αφιχθή προ ολίγου από την Κωνσταντινούπολιν συνελήφθη επ' αυτοφώρῳ να μοιχεύη την γυναίκα τού Σελενταρείου. Μόλις αυτό έγνωστοποιήθη συνελήφθη αμέσως υπό των δούλων τού Σελενταρείου και των γειτόνων, οίτινες του απέκοψαν τα γεννητικά όργανα. Μετά τρεις ημέρας εν μέσω φρικτών πόνων απέθανεν ο μοιχός, εντροπιασμένος και κατασχυμμένος. Ο δυστυχής αυτός ήτο ο Ιερομόναχος εκείνος, περί του οποίου προεφήτευσεν ο Αββάς Δανιήλ.

7. Όταν εγώ ήκουσα τα διατρέξαντα, επήγα αμέσως εις τον Αββάν Δανιήλ και διηγήθην εις αυτόν τα συμβάντα. Μόλις τα επληροφορήθη αυτά ο Αββάς εδάκρυσεν και είπεν. Η τιμωρία εις τον υπερήφανον είναι το πτώμα, δηλαδή ο εκ της αμαρτίας θάνατος. Επεξήγησε δε ο Γέρων, ότι αν δεν ήτο υπερήφανος και κατεδέχετο την συμβουλήν μου, ασφαλώς δεν θα υφίστατο τον ατιμωτικόν αυτόν θάνατον. Με τον ίδιον τρόπον θα τιμωρηθούν και όσοι είναι υπερήφανοι και δεν θέλουν να ακούσουν συμβουλάς, να αποφύγουν τον επικίνδυνον κρημνόν της αμαρτίας.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ ἀδελφέ· εἶπὲ μοὶ τίνος χάριν νίπτεις τὸ πρόσωπόν σου ὕδατι; πάντως νὰ τὸ πλησίον σου ἀρέσης, καὶ δηλὸς εἶ ἐκ τούτου, ὅτι οὐπω διέπτυσας τὰ πάθη τῆς σαρκὸς σου, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔτι δεδούλωσαι.

2. Εἰ οὖν θέλεις νίψασθαί σου τὸ πρόσωπον, νίψον αὐτὸ δάκρυσι, καὶ πλῦνον αὐτὸ κλαυθμῷ, ἵνα λάμψη μετὰ δόξης ἐνώπιόν του Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων· πρόσωπον γὰρ νιπτόμενον δάκρυσι, κάλλος ἐστὶν ἀμάρανταν.

3. Ἀλλ' ἴσως ἔρεῖς μου, ἐρυθριᾷν σὲ τὸν ρύπων τοῦ προσώπου σου" ἀλλ' ἴσθι, ὡς καὶ ρύπος τῶν ποδῶν καὶ τοῦ προσώπου σου μετὰ ἀγνῆς καρδίας ὑπὲρ ἥλιον λάμψει μεταξύ του Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων δυνάμεων.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ ἀδελφέ, εἶπέ μου χάριν τίνος πλύνεις τὸ πρόσωπόν σου με ὕδωρ; Ασφαλῶς διὰ νὰ ἀρέσης εἰς τὸν πλησίον σου ἀπὸ αὐτό ὅμως φανερώνεις, ὅτι δεν περιόρισες ἀκόμη τὰ πάθη τῆς σαρκὸς, ἀλλ' ἐξακολουθεῖς νὰ εἶσαι υποτεταγμένος εἰς αὐτά.

2. Εἰάν ἐπιθυμῇς νὰ νίψῃς τὸ πρόσωπόν σου, νίψε το με δάκρυα καὶ πλύνε το με τὸν κλαυθμὸν τῆς μετανοίας, διὰ νὰ λάμψῃς ἐνδόξως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Ἀγγέλων. Διότι πρόσωπον νιπτόμενον με δάκρυα, εἶναι πράγματι ἀμάραντον κάλλος.

3. Ἰσως θὰ μου ἀπαντήσης εἰς τὰς συστάσεις μου αὐτάς, ὅτι θὰ κοκκινίζῃς ἀπὸ ἐντροπὴν εἰάν τὸ πρόσωπόν σου εἶναι ρυπαρόν. Γνώριζε ὅμως, ὅτι ὁ ρύπος τοῦ προσώπου, ὅπως καὶ ὁ ρύπος τῶν ποδῶν, συνοδευόμενος ἀπὸ ἀγνῶν καὶ καθαρὰν καρδίαν θὰ σε κάμῃ νὰ λάμψῃς περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον ἀκόμη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων Ἀγγελικῶν Δυνάμεων.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΖ'

(Η πρόνοια του Θεού. Δεν είναι τίποτα τυχαίο)

Ὅτι οὐκ ἔστι τί ἀόριστον παρὰ τῷ Θεῷ πάντα δὲ τὰ γινόμενα, καὶ αὐτοὶ οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, τοῦ Θεοῦ προγνώσει ὀρισμένοι εἰσίν.

Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀκαθόριστον ἀπὸ τὸν Θεόν· ὅλα ὅσα γίνονται, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ αἰφνίδιοι θάνατοι, ἔχουν προκαθορισθῇ ὑπὸ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ τις ἀνὴρ εὐλαβής, προεστῶς ἦν Μονῆς, ἣς καλεῖται Ὑποκρημνόν. λίθος δὲ τὴς Μονῆς ταύτης παμμεγέθης ὑπέρκειται.

2. Ἐν μιᾷ οὖν νυκτί, φωνὴ γέγονεν ὡς ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ λίθου λέγουσα· Ἀναστάσιε, δεῦρο εἴτα ἢ φωνὴ καθεξῆς καὶ ὀκτὼ ἀδελφους ἐτέρους ἐκάλεσε· ταύτης δὲ ἡ συνοδεία πᾶσα κατήκοος γέγονε, καὶ ἔγνωσαν πάντες, ὅτι τῶν κεκλημένων καὶ θάνατος ἐπλησίασε.

3. Πρῶτος οὖν καὶ δίκαιος Ἀναστάσιος μὲ τὰ μικρὸν ἐκοιμήθη, εἴτα καθεξῆς καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησαν, καθ' ἣν ἢ φωνὴ τούτους ἐκέλευσε. Θαυμαστὸν δὲ τί πρᾶγμα τότε συνέβη τοῦ γὰρ σεβασμίου ἀνδρὸς Ἀναστασίου μεταστάντος, ἀδελφὸς τις ἦν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ὃς χωρὶς αὐτοῦ ζῆσαι οὐκ ἤθελε.

4. Τοῖς οὖν ποσὶν αὐτοῦ προσκυλινδούμενος, μετὰ δακρύων ἰκέτευεν αὐτὸν λέγων· οὕτως ἔχεις πρὸς δὴν ἀπέρχη, μὴ ἐάσης με χωρὶς σου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἑπτὰ ἡμέρας ποιῆσαι πρὸ οὖν τῆς ἐβδομάδος καὶ αὐτὸς λοιπὸν ἐκοιμήθη, ὃς οὐκ ἦν μετὰ τῶν ἄλλων κεκλημένος φανερόν ἐστιν οὖν, ὅτι τὴν τούτου μετάστασιν μόνῃ ἢ τοῦ Ἁγίου Ἀναστασίου ἐνήργησε προσευχή.

Πέτρος

5. Ἐκ τούτου μαυνομένην ὅτι οἱ παρὰ τῷ Κυρίῳ τέλειοι ὄντες, ἐπακουσθῇ. ναὶ πολλάκις δύνανται καὶ εἰς αὐτά, ἅπερ προωρισμένα οὐχ ὑπάρχουσε.

Γρηγόριος

6. Οὐδαμῶς ἐπακουσθῆναι δύνανται ἐν τοῖς μὴ οὔσι προωρισμένοις ἅπερ δὲ εὐχόμενοι οἱ Ἅγιοι λαμβάνουσιν ἢ ποιούσιν, ἥδη προωρισμένα εἰσιν, ὅπως διὰ προσευχῆς τούτων ἐπιτεύξωνται καὶ αὕτη ἢ τῆς αἰῶνιου Βασιλείας κληρονομία παρὰ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς προορισθεῖσα ὑπάρχει, διὰ δὲ πολλοῦ καμάτου καὶ δεήσεως ταύτην αὐτοὺς λαμβάνειν ἠυδόκησεν.

Πέτρος

7. Ἦθελον τηλαυγῶς μοὶ δειχθῆναι, ἐὰν ἢ προόρισις τὴ εὐχὴ συνεργεῖ.

Γρηγόριος

8. Τοῦτο, Πέτρε, καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὸν Ἀβραάμ Ἱστορίας σαφῶς δύνασαι γνῶναι· ὥς γὰρ οἶδας, τὸ Ἀβραάμ ὁ Θεὸς εἶπεν ἐν Ἰσαάκ. κληθήσεται σοὶ σπέρμα καὶ πάλιν, Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθηκά σε καὶ πάλιν, εὐλογήσω σε καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ φανερόν ἐστιν, ὅτι διὰ τοῦ Ἰσαάκ πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ εὐδόκησεν ὁ Θεός.

9. Εἰ οὖν ἐν τῷ Ἰσαάκ ἦν ὥρισμενον πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ, διατὶ σύζυγον στείραν ὁ Ἰσαάκ ἔσχε; γέγραπται γὰρ ὅτι ὁ Ἰσαάκ ἤτησατο τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε σύλληψιν τῇ Ρεβέκκα φανερόν οὖν ἐντεῦθεν ὑπάρχει, ὅτι ἡ προόρισις τῇ εὐχῇ πληροῦται, δι' ἧς ἀκουσθεῖς ὁ Ἰσαάκ ἔτεκνοποίησεν, ἐν ᾧ ἦν ὁ Θεὸς προορίσας πληθύνει τὸ σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ.

Πέτρος

10. Οὐδεν μοὶ ἐπὶ τῷ ζητήματι τοῦτο ἀμφίβολον καταλέλειπται, ἀλλὰ σαφῇ τῆς ἀπορίας ἔσχον τὴν λύσιν.

Ἑρμηνεία

Εἰς ΜΙΑΝ Μονήν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ὑποκρημνόν, ὑπῆρχε κάποιος εὐλαβὴς Ἡγούμενος, ὁ Ἀναστάσιος. Ὑπεράνω τῆς Μονῆς αὐτῆς ὑψοῦτο ἓνας παμμεγέθης βράχος.

2. Κάποτε λοιπόν, μίαν νύκτα, ἠκούσθη ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ βράχου αὐτοῦ μία φωνή, ἡ ὁποία ἔλεγεν: «Ἀναστάσιε, ἔλα». Ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ φωνὴ αὕτῃ ἐκάλεσε κατ' ὄνομα καὶ ἄλλους ὁκτὼ ἀδελφούς τῆς Μονῆς αὐτῆς. Τὴν φωνὴν αὐτὴν ἤκουσαν εὐκρινῶς ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Μοναστηρίου καὶ ἀντελήφθησαν ἀμέσως, ὅτι οἱ κατονομασθέντες ὑπὸ τῆς περιέργου αὐτῆς φωνῆς, θὰ ἀπέθνησκον συντόμως.

3. Καὶ πράγματι ἐντὸς ὀλίγου ἐκοιμήθη ὁ δίκαιος Ἀναστάσιος ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀπεδήμησαν πρὸς Κύριον καὶ ὅλοι, ὅσων τὰ ὀνόματα ἠκούσθησαν τὴν νύκτα ἐκείνην, μὲ τὴν σειρὰν μάλιστα ποὺ κατωνομάσθησαν ὑπὸ τῆς φωνῆς. Ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ συνέβη καὶ τὸ ἐξῆς ἀξιοθαύμαστον περιστατικόν. Μεταξύ τῆς ἀδελφότητος ὑπῆρχε κάποιος Μοναχός, ὁ ὁποῖος τόσον ὑπερηγάπα τὸν σεβάσμιον Ἡγούμενον, τὸν Ἀναστάσιον, ὥστε ὅταν οὗτος ἐκοιμήθη κατωδύρετο γοερῶς, διότι δὲν ἤθελε νὰ ζήσει χωρὶς αὐτόν.

4. Συρόμενος λοιπόν οὗτος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἀναστασίου καὶ καταφιλῶν αὐτοὺς τὸν ἰκέτευε καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ δάκρυα: «Ἐπειδὴ ἔχεις παρρησίαν ἐνώπιον Ἐκείνου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπέρχεσαι, μὴ μὲ ἀφήσης νὰ ζήσω χωρὶς ἐσένα περισσότερόν των ἑπτὰ ἡμερῶν εἰς τὴν παροῦσαν αὐτὴν ζωὴν». Καὶ ὦ τοῦ θαύματος ! Πρὶν ἀκόμῃ ἐκπνεύση ἡ ἑβδομὰς ἐκοιμήθη καὶ αὐτός, καίτοι δὲν ἦτο μετὰ τῶν κληθέντων ὑπὸ τῆς φωνῆς ἐκείνης. Ἀπὸ αὐτὸ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ μετὰστασίς του ὑπῆρξε θαυμαστὸν ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς τοῦ Ἁγίου Ἀναστασίου.

Πέτρος

5. Ἀπὸ τὸ περιστατικῶν αὐτὸ πληροφορούμεθα, ὅτι ὁ Κύριος πολλὰς φορὰς ἐπακούει τὰς προσευχὰς ὅσων εἶναι τέλειοι καὶ πραγματοποιεῖ χάριν αὐτῶν πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν προορισθῇ.

Γρηγόριος

6. Αἱ προσευχαί τῶν δικαίων καθόλου δὲν δύνανται νὰ ἐπακουσθῶσι διὰ πράγματα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι προωρισμένα νὰ γίνουιν. Ἐκεῖνα δὲ τὰ ὅποια λαμβάνουν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπιτυχάνουν διὰ τῶν προσευχῶν τῶν οἱ Ἅγιοι, ἔχουν ἤδη προορισθῆ νὰ συμβῶσι διὰ τῶν προσευχῶν των. Καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ κληρονομία τῆς αἰωνίου Βασιλείας, καίτοι ἔχει προορισθῆ ὑπὸ τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἐν τούτοις οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοὶ τὴν ἀπολαμβάνουν, κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ, μόνον κατόπιν πολλῶν κόπων καὶ προσευχῶν.

Πέτρος

7. Ἐπεθύμουν νὰ μάθω μὲ σαφήνειαν, ἐὰν ὁ προορισμὸς καὶ ἡ προσευχὴ συνεργάζονται εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἐνὸς ἀποτελέσματος, δεδομένου ὅτι ὁ μὲν προορισμὸς εἶναι ἐνέργεια τῆς παγγνωσίας τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ εὐχὴ εἶναι ἐνέργεια τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Γρηγόριος

8. Αὐτό, Πέτρε, δυνάμεθα νὰ τὸ ἀντιληφθῶμεν. σαφῶς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀβραάμ. Ὅπως γνωρίζεις, ὁ Θεὸς εἶπεν εἰς τὸν Ἀβραάμ: «Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοῖ σπέρμα» (Γέν. κ', 12): καὶ πάλιν «Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε» (Γέν. ἰζ', 5) καὶ πάλιν: «Εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου» (Γέν. κβ', 17): καὶ ἐν γένει ἤκουσας ὅσα σχετικὰ ἀναφέρει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περὶ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν χωρίων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἠυδόκησε νὰ αὐξηθῇ τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ Ἰσαάκ.

9. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν εἶχε προορισθῆ νὰ πληθυνθῇ τὸ γένος τοῦ Ἀβραάμ διὰ τοῦ Ἰσαάκ, τότε διατὶ ὁ Ἰσαάκ νὰ ἀποκτήσῃ σύζυγος στείραν; Ὡς γνωστὸν ἔχει γραφῆ εἰς τὴν Παλαιᾶς Διαθήκην, ὅτι ὁ Ἰσαάκ παρεκάλει τὸν Κύριον περὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἔδωκε σύλληψιν εἰς τὴν Ρεβέκκαν (!). Ἐκ τοῦ χωρίου αὐτοῦ ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ προόρισις (δηλαδὴ ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ προορισμὸς) διὰ τῆς προσευχῆς συντελεῖται ὅπως ἀκριβῶς διὰ προσευχῆς ἔτεκνοποίησεν ὁ Ἰσαάκ, καίτοι διὰ τῆς τεκνοποιήσεως τοῦ Ἰσαάκ εἶχε προορίσει ὁ Θεὸς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ γένους τοῦ Ἀβραάμ.

Ὁ Πέτρος

10. Καμμίαν ἀμφιβολίαν δὲν ἔχω πλέον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, διότι ἡ ἀπορία μου ἐλύθη σαφέστατα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΗ'

(Να υπομένουμε τις ασθένειες και τις παιδαγωγίες)

Περὶ τῆς ἐν ἀσθενείαις ὑπομονῆς, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας, καὶ ὅτι τισι τῶν ἐναρέτων οἰκονομικαὶ παιδεύσεις ἐκ Θεοῦ ἐπάγονται εἰς τελείαν κάθαρσιν.

Περὶ τῆς ὑπομονῆς, ποὺ πρέπει νὰ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τὰς ἀσθενείας· εἰς μερικοὺς ἐναρέτους ἐπιτρέπονται καὶ οἰκονομικαὶ τιμωρίαι ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ὁλοκληρωτικὴν τῶν κάθαρσιν.

Α'. Του Διαδόχου

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Πατὴρ καὶ καλούμενος Σπαῖς, Μοναστήρια ἔκτισε διάφορα ἐν τόπῳ τῷ καλουμένῳ Κάμπλετουτον δὲ ὁ Παντοδύναμος καὶ ἐλεήμων Θεὸς ἐνταῦθα παιδεύσας, ἐκ τῶν αἰώνιων βασάνων ἐξείλετο τῆς γὰρ μεγίστης αὐτοῦ οἰκονομίας καὶ τὴν ἀπειλὴν ἔδειξε καὶ τὴν συμπάθειαν, πόσον γὰρ αὐτὸν μαστίζων ἡγάπα ὕστερον ἔδειξεν, ὅλο κλήρως αὐτὸν Τασάμενος.

2. Τοὺς γὰρ αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς μέχρι τεσσαρακονταετοῦς διαστήματος τὴ ἐπιμονὴ τοῦ σκότους τῆς τυφλώσεως ἐπῆρωσε, μηδὲ μικρὰν αὐτὴν δράσεως αὐτῷ καταλείψας ταύτην δὲ τὴν μάστιγα οὐδεὶς ὑπενέγκαι δύναται, εἰ μὴ αὐτὸς καὶ ἐλεήμων Πατὴρ καὶ τὴν βάσανον παρέχων ὑπομονὴν δωρήσεται" διὰ γὰρ τῆς ἀνυπομονησίας τισιν ἁμαρτίαν ἢ παίδευσις αὕτη καὶ οὐκ ὠφέλειαν προστίθῃσι. Τούτου ἕνεκα εἰδὼς ὁ Θεὸς τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ταῖς μάστιξιν Αὐτοῦ καὶ ὑπομονὴν ἀναμίσγει, ἵνα καὶ παιδεύων τὰ ἐκλεκτὰ Αὐτοῦ τέκνα δίκαιος φανῇ, εἴτα καὶ δικαίως αὐτοῖς σπλαγχνισθῇ.

3. Διὸ καὶ τὸν εὐλαβέστατον τοῦτον ἄνδρα, εἰ καὶ τὰ ἔξωθεν σκότει ἡμαύρωσεν, ἀλλὰ τῷ ἔνδοθεν φωτὶ οὐδέποτε ἔγκατελιπεν, δς ἐν ὅσῳ τῇ τοῦ σώματος μάστιγι ἔχει μάζετο εἶχε διὰ τῆς τοῦ Πνεύματος σκέπης παράκλησιν καρδίας ἐπεὶ δὲ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἐν τῇ τυφλώσει διήνυσεν, πάλιν ὁ Κύριος το φῶς αὐτῷ παρέδωκε, καὶ ἐν τῷ ἔγγιζεν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐμνημόνευσεν, ἐκέλευσε τὸ αὐτὸν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσι Μοναστηρίοις τὸν τῆς ζωῆς λόγον κηρύξαι, ἵνα καὶ τὸ τοῦ σώματος ἀναλαβὼν ψῶς, τὸ τῆς καρδίας αὐτῶν ἄνοιξη,

4. "Ὁ δὲ τὴ προστάξει τοῦ κελεύσαντος ὑπακούσας, τὰ τῶν ἀδελφῶν Κοινόβια ἔγυρυνε, καὶ τὰς τῆς ζωῆς ἐντολὰς, ἃς πράττων μεμαθηκε, τούτοις παρέθετο μετὰ δὲ πεντεκαιδεκάτην ἡμέραν ἐπανελθὼν ἀπὸ τοῦ κηρύγματος ἐν τῷ Μοναστηρίῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοὺς ἀδελφοὺς προσκαλεσάμενος, καὶ σταθεῖς ἐν μέσῳ αὐτῶν, τοῦ δεσποτικοῦ Σώματος καὶ Αἵματος μετέλαβε, καὶ σὺν αὐτοῖς τὰς μυστικὰς τῶν ψαλμῶν ὕμνωδὶ ἐπετέλεσεν ἔτι δὲ αὐτῶν ψαλλόντων αὐτὸς τὴ εὐχὴ ἐπιμείνας, τὴν ψυχὴν ἀποδέδωκε.

5. Πάντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ περιστερὰν ἐξελθοῦσαν εἶδον, καὶ τῆς τοῦ εὐκτηρίου στέγης διανοιγείσης, τῶν ἀδελφῶν θεωρούντων, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνῆλθε" διὰ δὲ τοῦ τοιοῦτου σχήματος τῆς περιστερᾶς ἔδειξεν αὐτοῖς ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἐν ποίᾳ ἀκεραιότητι καρδίας καὶ ἀνὴρ οὗτος ἐδούλευσε τῷ Θεῷ.

Ερμηνεία

Ο ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ Πατήρ, που ονομάζετο Σπαίς, έκτισε πολλά Μοναστήρια εις ένα τόπον, γνωστόν με το όνομα Κάμπλε. Αυτόν λοιπόν τον ενάρτεον Γέροντα και ελεήμων και παντοδύναμος Θεός τον έπαίδευσεν εις την παρούσαν ζωήν και τον απήλλαξεν από τα αιώνια βάσανα της άτελευτήτου κολάσεως. Εις αυτόν έδειξε το μέγεθος της προς τον άνθρωπον θαυμαστής Του οικονομίας και δι' απειλής και διά συμπαθείας διότι πόσον πράγματι εξ αγάπης έπαίδευσεν αυτόν, διά της μάστιγος της ασθενείας, το απέδειξεν εκ των υστέρων διά της παντελούς θεραπείας του.

2. Ούτος λοιπόν ο ασκητικός και ευλαβέστατος Γέρων απώλεσε το φώς των οφθαλμών του τελείως και επί τεσσαράκοντα έτη δεν έβλεπε καθόλου. Αυτήν δε την μάστιγα της τυφλώσεως κανείς δεν δύναται να υποφέρει, εάν ο ελεήμων Πατήρ, που δίδει το βασανιστήριον αυτό, δεν τον εξοπλίση με υπομονήν· διότι μερικούς ή παιδευτική τιμωρία, αντί να τους ωφελήση, τους κάνει να αμαρτάνουν, επειδή δεν έχουν υπομονήν. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον ο Θεός, επειδή γνωρίζει την ημετέραν ασθένειαν, αναμινγνύει μέ τάς μάστιγάς Του την υπομονήν, ώστε και δίκαιος να φανή, όταν παιδεύη τα εκλεκτά Αυτού τέκνα, αλλά και, κατά λόγον, δικαιοσύνης, να τα εύσπλαγχνισθή, μετά την παιδείαν, διά να τα επανορθώση.

3. Τοιουτοτρόπως λοιπόν και τον ευλαβέστατον αυτόν άνδρα, τον Σπαίς Καίτοι τον περιετύλιξε με το εξωτερικών σκότος της τυφλώσεως, εν τούτοις δεν επέτρεψε ποτέ να τον εγκαταλείψη το εσωτερικόν (φώς ούτω εν όσο υπέφερε και έβασανίζετο από την σωματικήν μάστιγα, επί τοσούτον ή σκέπη του Παναγίου Πνεύματος του εγέμιζε με παράκλησιν και παρηγορίαν την καρδίαν. Αφού λοιπόν διήνυσε και το τεσσαρακοστόν έτος τυφλός, ο Κύριος τού έδωσε πάλιν το φως των οφθαλμών του και του εφάνέρωσε την ημέραν του θανάτου του. Συγχρόνως ο Κύριος τον διέταξε να κηρύξη τον λόγον της ζωής εις τα υπ' αυτού κτισθέντα Μοναστήρια, διά να φέρη αυτός ο ίδιος, που προ ολίγου ανέκτησε το σωματικών φώς, και το πνευματικόν εις τας καρδίας των Μοναχών.

4. Πράγματι ο ευλαβέστατος Γέρων περιόδευσε τα Κοινόβια εμπιστευόμενος εις την ευλάβειαν των Μοναχών τας εντολάς της ζωής, τας οποίας ο ίδιος είχε μάθει διά της πράξεως. Μετά από 15 (δεκαπέντε) ημέρας επανήλθεν από την περιοδείαν εις το Μοναστήριόν του. Αμέσως δε την επομένην εκάλεσε πλησίον του, εις το παρεκκλήσιον του Μοναστηρίου, την αδελφότητα, όπου, πλαισιούμενος από τα πνευματικά του τέκνα, μετέλαβε των Αχράντων Μυστηρίων, και μαζί με αυτούς έψαλλε τους ύμνους της θείας Ευχαριστίας, και ετελείωσε τας μυστικές ευχάς αυτής ενώ δε έψαλλον ακόμη τα πνευματικά του τέκνα, ούτος ησύχως και αθορύβως ψελλίζων την αδιάλειπτον ευχήν, παρέδωσεν εις τον Θεόν την ψυχήν του.

5. Όσοι παρευρίσκοντο την στιγμήν εκείνην εις τον Ναόν είδον να εξέρχεται εκ του στόματος του Αγίου Ηγουμένου μία περιστερά και να ανυψούται προς τον ουρανόν από την στέγην, η οποία θαυμαστώς ήνοιξε διά να καταστη εμφανής η άνοδος. Διά της περιστεράς αυτής και παντοδύναμος Θεός επέδειξεν εις αυτούς με πόσην ακεραιότητα χαρακτήρος και αγνότητα καρδίας εδούλευσεν επί τόσα ο μακάριος αυτός άνθρωπος, καίτοι τυφλός, τον Θεόν.

Β'. Τού αυτού Διαδόχου

ΟΤΑΝ πρὸς τὰς συμβαινούσας ἡμῖν σωματικὰς ἀνωμαλίας λίαν ἀπεχθανώμεθα, εἶδεναι δεῖ ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐτι δεδούλωται ταῖς ἐπιθυμίαις τοῦ σώματος διόπερ τὰς ὑλώδεις ποθοῦσα εὐπραγίας, οὔτε ἀναχωρῆσαι τῶν καλῶν τοῦ βίου βούλεται, ἀλλὰ καὶ μεγάλην ἡγεῖται ἀσχολίαν το μὴ δύγασθαι διὰ τὰς νόσους κεχρῆσθαι τοῖς τοῦ βίου ὠραίοις.

2. Ἐὰν δὲ εὐχαρίστως τὰς ἐκ τῆς νόσου προσδέχεται ἀνίας, οὗ μακρὰν οὔσα τοῖς τῆς ἀπαθείας ὅροις γνωρίζεται ὅθεν καὶ τὸν θάνατον ὡς πρόφασιν ὄντα ζωῆς μᾶλλον ἀληθινῆς τότε μετὰ χαρᾶς ἀπεκδέχεται ὃν τρόπον μὴ μαλαχθεῖς, ἢ καὶ θερμανίεις καὶ κηρὸς ἐπὶ πολὺ, οὐ δύναται τὴν ἐπιτιθεμένην αὐτῷ σφραγίδα δεξασθαι, οὕτως οὐδὲ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν μὴ διὰ πόνων καὶ ἀσθενειῶν δοκιμασθῇ, οὐ δύναται χωρῆσαι τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρετῆς τὴν σφραγίδα.

3. Διὰ τοῦτο καὶ καὶ μὲν Κύριος λέγει τὸ θεσπεσίῳ Παῦλο' Ἄρκεῖ σοὶ ἡ χάρες μου, ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειούται αὐτὸς δὲ ὁ Παῦλος καυχᾶται λέγων" «ἡδιστα οὖν καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ». Καὶ αὐτὸς μὲν ἀσθενείας λέγει τὰς ἐπαναστάσεις τῶν ἐχθρῶν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, αἵτινες συνεχῶς αὐτῷ τὲ καὶ τοῖς τότε Ἁγίοις συνέβαινον, ἵνα μὴ ὑπεραίρωνται, ὡς αὐτὸς λέγει, τὴν ὑπεροχὴ τῶν ἀποκαλύψεων, ἀλλὰ μᾶλλον ἔνεμενον διὰ τῆς ταπεινώσεως ἐν τῷ σχήματι τῆς τελειότητος διὰ τῶν πυκνῶν ἐξουδενώσεων, τὸ θεῖον δῶρον ὁσίως φυλάττοντες.

4. Ἡμεῖς δὲ νῦν ἀσθενείας τοὺς πονηροὺς ὁγισμοὺς λέγομεν, καὶ τὰς σωματικὰς ἀνωμαλίας τότε μὲν γὰρ ἐπειδὴ αἰκίαις θανατηφόροις καὶ διαφόρους ἐτέραις θλίψεσι τὰ σώματα τῶν κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἀγωνιζομένων Ἁγίων παρεδίδοντο, ἐπάνω ἦσαν πολὺ τῶν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἐπηρεαζομένων παθῶν" νῦν δὲ ἐπειδὴ διὰ τὸν Κύριον ἡ εἰρήνη πληθύνεται τῶν ἐκκλησιῶν, διὰ τοῦτο δεῖ συνεχέσι μὲν ἀνωμαλίαις θλίβεσθαι τὸ σῶμα, λογισμοὺς δὲ πονηροὺς τὰς ψυχὰς δοκιμάζεσθαι τῶν τῆς εὐσεβείας ἀγωνιστῶν, ἵνα καὶ πάσης κενοδοξίας καὶ μετεωρισμοῦ ἐκτὸς ὑπάρχωσι, καὶ χωρῆσαι δυνηθῶσιν, ὡς ἔφην, ἐν ταῖς καρδίαις, διὰ τῆς πολλῆς ταπεινώσεως, τὴν τοῦ θείου κάλλους σφραγίδα, κατὰ τὸν λέγοντα Ἅγιον ἔσημειωθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε.

5. Δεῖ οὖν εὐχαριστοῦντας ὑπομένειν τὴν βουλὴν τοῦ Κυρίου" οὕτω γὰρ ἡμῖν εἰς λόγον δευτέρου μαρτυρίου λογισθήσεται τὸ τὲ συνεχές τῶν νόσων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς δαιμονιώδεις λογισμοὺς πόλεμος καὶ γὰρ τότε λέγων τοῖς Ἁγίοις ἐκείνοις Μάρτυσι, διὰ τῶν ἀνόμων ἀρχόντων ἀρνήσασθαι τὸν Χριστόν, ποθήσατε δὲ τὰς βιοτικᾶς δόξας, καὶ νῦν ταῦτα ἐφέστηκε, δι' ἐαυτοῦ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἀδιαλείπτως λέγων.

6. Ὁ τότε ἀλγύνων τὰ τῶν δικαίων σώματα, καὶ ὑβρίζων ἐσχάτως τοὺς τιμίους διδασκάλους διὰ τῶν ὑπηρετούντων τοῖς διαβολικοῖς ἐκείνοις φρονήμασιν, αὐτῆς καὶ νῦν τοῖς τῆς εὐσεβείας δμολογηταῖς ἐπάγει τὰ διάφορα πάθη μετὰ ὕβρεων. πολλῶν καὶ ἐξουδενώσεων διὰ τοῦτο καὶ ἡμᾶς χρὴ μετὰ ἀσφαλείας καὶ ὑπομονῆς τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν κατεργάζεσθαι ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ" ὑπομένων γάρ, φησιν, ὑπέμεινα τὸν Κύριον καὶ προσέσχε μοί.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ υπερβολικῶς δυσφορούμεν διὰ τὰς σωματικὰς ἀνωμαλίας καὶ ἀσθενείας, που μας συμβαίνουν, καὶ στενοχωρούμεθα ἐξ αὐτῶν, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι ἀκόμη υποδουλωμένη εἰς τὰς σωματικὰς ἐπιθυμίας. Καὶ δι' αὐτόν ακριβῶς τὸν λόγον, ἐπειδὴ ἀκόμη ποθεῖ τὰς υλικὰς ἀνέσεις, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὰ τερπνὰ τοῦ

παρόντος κόσμου, παραλλήλως δε θεωρεί ως τρομακτική και φοβερή αδημονία το να μη ήμπαρη, εξ αφορμής της νόσου, να απολαύση την υλικήν ωραιότητα της ζωής.

2. Εάν δέ, απ' εναντίας, μετά χαράς υπομένη τας ταλαιπωρίας και τα βάσανα της νόσου, τότε η τοιαύτη ψυχή ευκόλως αναγνωρίζεται, ότι δεν απέχει και πολύ από την κατάστασιν της κατά Θεόν άπαθείας. Εις την περίπτωσιν αυτήν και αυτόν ακόμη τον θάνατον η τοιαύτη ψυχή τον αναμένει ευχαρίστως, διότι τον θεωρεί ως μοναδικήν ευκαιρίαν διά την κληρονομίαν της αιωνίου ζωής. Όπως δε ακριβώς το κερδί δεν ήμπορεί να συγκρατήσει τον τύπον της μολυβδοσφραγίδος ούτε όταν είναι τελείως ακατέργαστον, αλλ' ούτε και όταν τακή επί πολύ λόγω της θερμότητος, τοιουτοτρόπως και ο άνθρωπος, εάν δεν δοκιμάσθῃ από τον πόνον και τας ασθενείας, δεν είναι δυνατόν να διατηρήσῃ την σφραγίδα της κατά Θεόν αρετής.

3. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο Κύριος λέγει εις τον θεσπέσιον Παύλον «Αρκεί σοι ή χάρις μου, η γαρ δύναμις μου έν ασθενεία τελειούται» (Β' Κορ. ιβ', 9). Ο ίδιος δε ο Απόστολος Παύλος, όταν αισθάνεται καύχησιν λέγει: «Ήδιστα ούν μάλλον καυχήσομαι εν ταίς ασθενείαις μου, ίνα επισκηνώσῃ επ' εμέ η δύναμις του Χριστού» (Β' Κορ. ιβ', 9). Ο Παύλος, όταν λέγη ασθενείας, εννοεί τάς επιθέσεις των εχθρών του Σταυρού τού Χριστού, αι οποίαι εξεδηλούντο τακτικώς και εναντίον του και εναντίον των Αγίων της εποχής εκείνης, διά νά μή υπερηφανεύωνται, όπως ο ίδιος λέγει, από την υπεροχήν των αποκαλύψεων: απ' εναντίας δέ, περισσότερον παρέμενον εις την κατάστασιν τής τελειότητος, εξ αιτίας της ταπεινώσεως, ή οποία προήρχετο από τους συνεχείς εξευτελισμούς, διαφυλάσσοντες τοιουτοτρόπως μετά προσοχής το θείον δώρον αυτής της τελειότητος.

4. Ημείς σήμερον ονομάζομεν ασθενείας τους πονηρούς λογισμούς και τας εκ των ασθενειών σωματικές ανωμαλίας. Διότι τότε μέν έπειδή καθημερινώς οι κατά της αμαρτίας αγωνιζόμενοι άνθρωποι παρεδίδοντο εις βασανιστήρια, που επέφεραν τον θάνατον, και εις άλλας σωματικές θλίψεις, ευρίσκοντο πολύ υπεράνω των παθών, που προκαλεί η αμαρτία εις την ανθρωπίνην φύσιν. Τώρα όμως, χάρις εις την δύναμιν του Κυρίου, επεκτείνεται η ειρήνη των Εκκλησιών και εκλείπει πλέον η περίοδος των διωγμών διά τον λόγον αυτόν πρέπει να στενοχωρήται το σώμα με συνεχείς ταλαιπωρίας, είτε εξ ασθενειών είτε εξ άλλων αιτιών, να δοκιμάζονται δε αι ψυχαι των αγωνιστών της ευσεβείας με τις επιθέσεις των πονηρών λογισμών, ώστε να απαλλαγώσιν ούτοι από το πάθος της κενοδοξίας και τον κίνδυνον τού μετεωρισμού και να δυνηθώσιν, όπως ανέφεραν προηγουμένως, να αποτυπώσουν εις την καρδίαν των, με την δύναμιν της πολλής ταπεινώσεως, την σφραγίδα του θείου κάλλους, σύμφωνα με το θείον λόγιον «Έσημειώθη εφ' ημάς το φώς του προσώπου Σου, Κύριε» (Ψαλ. δ', 7).

5. Πρέπει λοιπόν μετ' ευχαριστήσεως και άγογγύστως να υπομένωμεν τας βουλάς του Κυρίου, διότι η υπομονή αυτή θα θεωρηθή δεύτερον μαρτύριον δι' ημάς, δηλαδή το νά μή αγανακτώμεν διά τάς συνεχείς ασθενείας και τον πόλεμον εναντίον των λογισμών, που έμπνέουν οι δαίμονες. Ας μη λησμονώμεν, ότι εκείνος, που προέτρεπε τότε τους Αγίους Μάρτυρας, διά στόματος των ανόμων αρχόντων, να αρνηθούν τον Χριστόν και να ποθήσουν την δόξαν του παρόντος κόσμου, αυτός και τώρα ο ίδιος εμφανίζεται και υποδεικνύει τα ίδια εις τους δούλους του Θεού. Και αυτός είναι ο διάβολος,

6. Αυτός λοιπόν ο ίδιος ο διάβολος, που προκαλούσε τους πόνους εις τα σώματα των δικαίων και εξυβρίζει τελευταίως τους τιμίους διδασκάλους διά στόματος των υπηρετούντων εις τα διαβολικά φρονήματα, αυτός και τώρα επιφέρει τα διάφορα πάθη εις τούς ομολογητές της ευσεβείας μαζί με πολλές προσβολές και εξευτελισμούς. "Έχοντες και ημείς υπ' όψιν μας όλα αυτά πρέπει με υπομονήν και ασφάλειαν να ετοιμάζωμεν ενώπιον του Θεού το μαρτύριον της συνειδήσεως, το οποίον συνίσταται εις την αγόγγυστον αντιμετώπισιν των θλιβερών του βίου, όπως λέγει και το γραφικόν εκείνο ρητόν: «Υπομένων υπέμεινα τον Κύριον και προσέσχε μοι» (Ψαλ. λθ', 1).

Γ'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι πολλοὶ αἱ τοῦ διαβόλου παγίδες Ἡ διὰ πενίας οὐ μετεκίνησε ψυχὴν; καὶ πλοῦτον προσάγει εἰς δέλεαρ δι' ὕβρεων καὶ ὀνειδισμῶν οὐκ ἴσχυσεν; ἐπαίνους καὶ δόξαν προβάλλεται διὰ τῆς ὑγείας ἡττήθη; νοσοποιεῖ τὸ σῶμα ταῖς γὰρ ἡδοναῖς μὴ δυνηθεῖς ἅπα: τῆσαι, διὰ τῶν ἄκουσιων πόνων τὴν παρεκτροπῆς τῆς ψυχῆς πειρᾶται ποιῆσαι.

2. Νόσους γὰρ τίνας βαρυτάτας ἐξ αἰτήσεως ἐπάγει, ἵνα διὰ τῆς ὀλιγορίας θολώσῃ ἡμῶν τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην· αὐτὸ εἰ καὶ κατατέμνεται τὸ σῶμα, καὶ πυρετοῖς σφοδροτάτοις καταφλέγεται, ἔτι μὴν καὶ δίψῃ ἀσχέτω φρύγεται, εἰ μὲν ἁμαρτωλὸς ὢν ταῦτα ὑφίστασαι, μνήσθητι τῆς αἰωνίου κολάσεως, καὶ τοῦ αἰωνίου πυρός, καὶ τῶν ἀνυποίστων τιμωριῶν, καὶ οὐκ ὀλιγορήσεις πρὸς τὰ παρόντα.

3. Χαῖρε δὲ ὅτι ἐπεσκόπησέ σε ὁ Θεός, καὶ τὸ εὐφημον ἐκεῖνο ρητόν ἐπὶ τῆς γλώττης ἔχε, λέγων μετὰ τοῦ προφήτου: «Παιδεύων ἐπαίδευσεν με ὁ Κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκε με τῆς ἁμαρτίας καὶ σίδηρος ἐτύγγανες; ἀλλὰ διὰ πυρὸς τὸν πόν ἀποβάλλεις" εἰ δὲ δίκαιος ὢν ἄρρωσθης καὶ ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐπὶ τὰ μείζω προκόπτεις χρυσὸς εἰ; ἀλλὰ διὰ πυρὸς δοκιμώτερος γίνῃ,

4. "Ἐδόθη σοὶ "Ἄγγελος σαταν τῇ σαρκὶ ; ἄγαλλίως βλέπε τίνος ὅμοιος γέγονας, Παύλου τοῦ μεγάλου φωστῆρος τῆς οἰκουμένης διὰ πυρετοῦ δοκιμάζῃς διὰ ρίγους παιδεύει ; λοιπὸν καὶ αὐτὸς διελθὼν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, ἐτοίμην εὐρησεις καὶ τὴν ἀναψυχὴν. Τυχὼν τῶν προλαβόντων, προσδόκα τὸ ἐπόμενον.

5, Μὴ λυπηθῇς ὡς διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματος εἰς εὐχὴν στῆναι ἢ ψάλλειν μετὰ φωνῆς οὐ δύνῃ" πάντα μὲν γὰρ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα ἡμῖν ἡνύετο πρὸς καθάρσεις τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ γὰρ νηστεία, καὶ χαμευνία, διὰ τὰς αἰσχίστους ἡμῶν ἡδονὰς νενομοθέτηνται εἰ δὲ νόσος ταῦτα ἡμβλυνε, περιττὰ ἐκεῖνα.

6. Τί δὲ λέγω περιττὰ καὶ μᾶλλον μὲν οὖν ὡς πὲρ μείζονι καὶ ὑψηλοτέρῳ φαρμάκῳ τῇ νόσῳ, τὸ τῆς σαρκὸς εἶς τέλος καθήρηται φρόνημα καὶ αὕτη γάλη ἄσκησις, τὸ ταῖς νόσοις ἐγκαρτερεῖν καὶ εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ.

7. Ἀφαιρούμεθα ὑπὸ τῆς νόσου ὀφθαλμὸν ; μὴ βαρέως ἐνέγκωμεν τὰ γὰρ τῆς ἀπληστίας ἀπεβάλλομεν ὄργανα, τοῖς δὲ ἔνδον ὀφθαλμοῖς τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμεθα.

8. Ἐκωφεύσαμεν ; εὐχαριστήσωμεν τὴν γὰρ ματαίαν ἀκοὴν οὐκέτι παραδεξώμεθα" τοῖς δὲ νοεροῖς ὥσι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου διὰ παντὸς ἄκουσομεθα.

9. Τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας πεπόνθαμεν ; τὰ ἐνεργοῦντα τῇ ἁμαρτίᾳ μέλη λυσιτελῶς ἀφηρέθημεν ἔχομεν τὰς ἑνδον χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, δι' ὧν τὸν τὲ ἐχθρὸν καταπολεμήσομεν, καὶ τὴν πρὸς οὐρανὸς καφέρουσιν τρῖβον ἀσφαλῶς βαδιούμεθα.

10. Ολον τὸ σῶμα κάμνει τῇ ἄρρωστια καὶ ἄλλα τὰ ἔσω ἀνθρώπῳ ἢ τελείᾳ ὑγείᾳ προσγίνεται.

11. Μὴ οὖν ἀδημονήσωμεν ἄρρωστουντες, ἀλλ' εὐχαριστήσωμεν τῷ Θεῷ τῷ πάντα συμφερόντως οἰκονομοῦντι, καὶ πολλάκις διὰ τῆς προσκαίρου τοῦ φθειρομένου σώματος ἄρρωστιας, τῇ ἀθανάτῳ ψυχῇ ὑγείας καὶ σωτηρίαν χαριζομένῳ ἅϊδιον.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ ἔλεγεν, ὅτι ὁ διάβολος ἔχει πολλὰς ΤΙ παγίδας. Μετὰ τὴν πτωχείαν καὶ τὴν δυστυχίαν δὲν κατόρθωσε νὰ μετακινήσῃ ψυχὴν πρὸς τὸ κακόν, παρουσιάζει τὸν πλούτον, διὰ νὰ δελεάσῃ τὸν ἄνθρωπον. Δὲν κατόρθωσε αὐτό, ποῦ ἤθελε, μετὰ τὰς ὑβρεῖς καὶ τοὺς ἐξευτελισμοὺς ἐναντίον τοῦ εὐσεβοῦς; διὰ νὰ τὸν ἀποσπάσῃ, τὸν προσβάλλει μετὰ τὴν ἡδονὴν τοῦ ἐπαίνου καὶ τῆς δόξης. Ἐνίκηθ' ὁ διάβολος ἀπὸ τὴν υγείαν τοῦ ἀνθρώπου, διότι οὗτος τὴν ἐχρησιμοποίησεν εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν; ἀρρωσταίνει τὸ σῶμα, ἐφ' ὅσον δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν ψυχὴν μετὰ τὰς ἡδονάς. Τοιοῦτοτρόπως μετὰ τοὺς ἀθελήτους πόνους ἀποπειράται νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἠθικὴν παρεκτροπὴν τῆς ψυχῆς.

2. Βαρυτάτας καὶ οδυνηροτάτας λοιπὸν νόσους, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, προξενεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε διὰ τῆς ἀμελείας μας, ἐξ αἰτίας τῶν πόνων τοῦ σώματος, νὰ θολώσῃ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τὸν Θεόν καὶ νὰ μετριάσῃ τὸν ζῆλόν μας. Ἀλλ' ἡμεῖς, ἔστω καὶ ἐάν σφαγιάζεται τὸ σῶμα ἀπὸ τοὺς φρικτοὺς πόνους, καὶ κατακαίεται ἀπὸ ὑψηλὸς πυρετόν, καὶ ἐάν ἀκόμη καταξηραίνωνται τὰ ἐντόσθιά μας ἀπὸ ἰσχυρὰν δίψαν, δὲν πρέπει νὰ υποκύψωμεν καὶ νὰ ἀγανακτήσωμεν. Ἐάν, ἀδελφέ μου, εἴσαι ἀμαρτωλὸς καὶ τὰ υφίστασαι αὐτά, ἐνθυμήσου τὴν αἰώνιον κόλασιν, τὸ αἰώνιον πῦρ καὶ τὰς ἀφαντάστους τιμωρίας καὶ τότε ἀσφαλῶς δὲν θὰ φοβηθῇς ἀπὸ τὰς παρούσας δοκιμασίας, ὥστε νὰ ἀμελήσῃς τὴν σωτηρίαν σου.

3. Ἀπεναντίας, νὰ εἴσαι χαρούμενος, διότι σε ἐπεσκέφθη ὁ Θεός καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃς συνεχῶς τὴν παρήγορον καὶ ἀνακουφιστικὴν φράσιν τοῦ Προφήτου: «Παιδεύων ἐπαίδευσεν με ὁ Κύριος, καὶ τὸ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με» (Ψαλ. ριζ', 18). "Ἦσουν ὡς ὁ σίδηρος κατὰ τὴν σταθερότητα, νὰ χαίρεσαι καὶ πάλιν, διότι μετὰ τὴν φλόγα τῶν δοκιμασιῶν ἀποβάλλεις τὴν σκουριὰν τῶν παθῶν. Ἐάν πάλιν ἦσουν δίκαιος, πιστὸς τηρητὴς τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ εὐλαβής, μὴ θορυβεῖσαι, ὅταν ἀρρωσταίνῃς, διότι προκόπτεις ἀπὸ τὰ μεγάλα κατορθώματα πρὸς τὰ μεγαλύτερα. Νομίζεις ὅτι εἴσαι, κατὰ τὴν ἀξίαν, χρυσοῦς; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διὰ τοῦ πυρός τῶν δοκιμασιῶν θὰ ἀναφανῇς λαμπρότερος, ὅπως ὁ χρυσοῦς εἰς τὸ καμίνι τοῦ χρυσοχοῦ.

4. Ἐχει δοθῇ εἰς τὴν σάρκα σου «Ἀγγελος σαταν» (Β. Κορ. ιβ', 7). Μα τότε με ἐνθουσιασμόν πρέπει νὰ εὐχαριστήσῃς, διότι κατόρθωσες νὰ γίνῃς ὅμοιος με κάποιον μεγάλον· με ποιόν; Μετὰ τὸν μέγαν Παύλον, τὸν φωστήρα τῆς οἰκουμένης! Μετὰ τὸν πυρετόν δοκιμάζεσαι; Μετὰ τὸν ῥίγον παιδεύεσαι; Ἀσφαλῶς τότε νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου, ὅτι ἀφοῦ διήλθες διὰ πυρός καὶ ὕδατος (κατὰ τὸ γραφικόν) ἀσφαλῶς θὰ εὕρῃς καὶ ἐτοιμὴν τὴν ἀναψυχὴν ('). Ἀφοῦ υπέστης τὰ προηγηθέντα, δηλαδή τὴν διὰ τοῦ πυρετοῦ καὶ ῥίγους δοκιμασίαν, νὰ

αναμένης μετ' ευχαριστήσεως και τα ακολουθούντα, δηλαδή την από του Κυρίου ανάπαυσιν και αναψυχήν.

5. Μη λυπηθής, διότι εκ της ασθενείας του σώματος δεν θα ήμπορέσης να παραμείνης όρθιος κατά την προσευχήν ή να ψάλλης με δυνατήν φωνήν· διότι όλα αυτά και όσα ακολουθούν αυτά, δηλαδή η νηστεία και ο επί του εδάφους ύπνος, έχουν νομοθετηθή προς απόκρουσιν τών αισχρών ηδονών και διά να μάς ωφελήσουν εις την κατανίκησιν των επιθυμιών της σαρκός. Εφ' όσον όμως η νόσος κατεμάρανε τας σαρκικάς επιθυμίας και εξαφάνισε τας αισχράς ηδονάς, τα πνευματικά εκείνα μέτρα είναι πλέον περιττά.

6. Και διατί λέγω απλώς περιττά; Περισσότερον αρμόζει να είπω, ότι η νόσος είναι το τελειότερον και αποτελεσματικώτερον φάρμακον, διά να εξαλειφθή το σαρκικόν φρόνημα. Και δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον η σπουδαιότερα άσκησις είναι η υπομονή, την οποίαν οφείλομεν να επιδεικνύωμεν εις τας νόσους και η υποχρέωσίς μας να ευχαριστούμεν τον Θεόν διά την δοκιμασίαν αυτήν.

7. Έχάσαμεν από την ασθένειαν τους οφθαλμούς μας; Ας μη φέρωμεν βαρέως την απώλειαν αυτήν ας είπωμεν εις τον εαυτόν μας τι εχάσαμεν; τα όργανα της απληστίας, ενώ την δόξαν του Κυρίου την βλέπομεν καθαρά διά των οφθαλμών της ψυχής!

8. Κατέστημεν υπό ασθενείας κωφοί; ας είμεθα ευχαριστημένοι, δεν θα ακούσωμεν πλέον ψυχοφθόρους συζητήσεις, ενώ με τα νοερά ώτα θα ακούωμεν πάντοτε τον λόγον του Κυρίου.

9. Έχουν ασθενήσει αι χείρες ή οι πόδες ημών; Απλούστατα έχουν άχρηστευθή, διά το καλόν της ψυχής μας, τα μέλη, που συντελούν εις την αμαρτίαν. Διαθέτομεν τας χείρας και τους πόδας της ψυχής, διά των οποίων και τον εχθρόν θα κατανικήσωμεν και με ασφάλειαν θα βαδίσωμεν το μονοπάτι, που οδηγεί προς τον ουρανόν.

10. Ολόκληρον το σώμα υποφέρει από την ασθένειαν; ο εσωτερικός όμως άνθρωπος πλουτίζεται δια της τελείας ψυχικής υγείας και ενδυναμούται!

11. Ας μη αδημονώμεν λοιπόν, οσάκις αρρωσταίνομεν, αλλ' ας εύχαριστώμεν τον Θεόν, ο οποίος ρυθμίζει όλα τα πράγματα προς το συμφέρον της ψυχής μας και δι' αυτό πολλάκις, διά μιάς προσωρινής ασθενείας του φθειρομένου σώματος, προσφέρει δωρεάν εις την αθάνατον ψυχήν υγείας και σωτηρίαν παντοτεινήν.

Δ'. Εν τω βίω του Αγίου Λουκά

ΜΟΝΑΧΟΣ τῖς Γρηγόριος ὄνομα, συνήθης ὢν τὸ “Ἁγία Λουκά, ποτὲ σὺν αὐτῷ τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν τὰς ἱερᾶς διανύων, οὗ διελίμπανα προσιῶν αὐτῷ καὶ ὑπὲρ τῆς συντρόφου δεόμενος ἀσθενείας Θεοῦ δέη θῆναι καὶ ἀπαλλαγὴν αὐτῷ εὖξασθαι τοῦ πιέζοντος” ἦν γὰρ νοσερὸν ἔχων τὸ σῶμα, καὶ ὁ στόμαχος αὐτῷ ἀρρώστῳ πάννυ διέκειτο.

2. Ἐκείνου δὲ ἀναβαλλομένου διὰ μετριοφροσύνην, καὶ μεῖζον ἢ κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν εἶναι τὸ αἶτημα ἰσχυριζομένου, ὁ Γρηγόριος καὶ ἄλλων καὶ θαρδῶν (ἦδει γὰρ ὅπως ἐκεῖνα τα πρὸς Θεὸν) οὐκ ἀφίστατο, ἀλλ' ἐπέμενε τὴν αἶτησιν ἐπισπεύδων, ἕως οὐ πλεῖον εἵργειν αὐτὸν

μη δυνάμενος καὶ θαυμάσιος ἔφη ταπεινὲ Γρηγόριε, ὑγιῶς ἔχων εἰ, οὐκέτι γὰρ ἐκ βρωμάτων ὀδυνήσῃ τὸν στόμαχον, τοῦτο εἷς ἔργον ἐξέβη καὶ καθαρᾶς ὑγείας ἀπήλαυσεν ὁ ἀνὴρ.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ, που ελέγετο Γρηγόριος, ἦτο γνωστός με τον Ἅγιον Λουκάν. Αυτός λοιπόν ο Μοναχός διήνυε τας ημέρας των νηστειῶν μαζί με τον "Ἅγιον" καθ' ὅλον το διάστημα αὐτο δεν παρέλειπε να παρακαλεῖ τον "Ἅγιον να προσεύχεται και να δέεται εις τον Θεόν διά να απαλλαγῇ ἀπὸ μίαν ενοχλητικὴν σύντροφον ασθένειαν, ἐκ τῆς ὁποίας υπέφερε πολὺ και Μοναχός αὐτός εἶχε ασθενικὸν σῶμα και ἐπὶ πολὺ ἀπὸ το στομάχι του.

2. Την ικανοποίησιν τῆς παρακλήσεως αὐτῆς, δηλαδή να προσευχηθῇ διὰ τὴν θεραπείαν ἐκ τῆς νόσου, διαρκῶς τὴν ἀνέβαλλεν ο Ἅγιος, διότι δεν ἐθεώρει τον εαυτὸν του ἄξιον, ἀπὸ μετριοφροσύνης, διὰ το ἔργον αὐτό. Ἰσχυρίζετο δε ὅτι το αἰτούμενος ἀπὸ τον Γρηγόριον ἦτο ἀνώτερον των δυνάμεών του. Ο Γρηγόριος ὁμως δεν ἐπείθετο και ἐπέμενε φορτικῶς εις τὴν παράκλησίν του, διότι ἐγνώριζε καλῶς ποίαν παρρησίαν εἶχε πρὸς τον Θεόν ο Ἅγιος Λουκάς. Τοιοῦτοτρόπως δε διήρχετο ἡ ζωὴ του Γρηγορίου μεταξύ πόνων και ἐλπίδων. Πρὸ τῆς ἐπιμονῆς αὐτῆς δεν ἠδύνατο να διαφύγῃ ο Ἅγιος ἐκεῖνος και θαυμάσιος Ἀσκητής, ἀλλ' οὔτε και εὗρισκε λόγους να τον ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆς καθημερινῆς παρακλήσεως του. Δι' αὐτό και μίαν ἡμέραν τοῦ λέγει:

- Εὐλογημένε μου ἀδελφέ Γρηγόριε, που στολίζεσαι ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τῆς ταπεινώσεως, θα γίνῃς καλὰ και ποτὲ πλέον, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ φαγητοῦ, δεν θα σου πονέσῃ το στομάχι.

Και ὦ του θαύματος! Ο λόγος ἐγένεν ἔργον και ἐκτοτε ο Γρηγόριος ἀπήλαυσε σταθεράς υγείας.

Ε'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας: ἐὰν ἀσθενεῖά σε καταλάβῃ ἡσυχάζοντα ἐν κελλίῳ, μὴ ὀλιγορήσῃς, ἀλλ' εὐχαρίστησον τῷ Κυρίῳ εἰ δὲ ταρασσεται ἡ ψυχὴ σου, εἶπε αὕτη οὐ συμφέρει σοὶ ἢ ἀσθένεια αὕτη ὑπὲρ τὴν γέννηαν εἰς τὴν μέλλεις ἀπελθεῖν ; καὶ ἡσυχάσει ἐν σοὶ.

2. Ποτὲ νῦν ἄσθενουντα τοῦτον τὸν "Ἅγιον ἐπεσκέψατο ὁ μαθητὴς αὐτοῦ καὶ Ἀββᾶς Πέτρος καὶ ἰδὼν αὐτῶν σφόδρα κάμνοντα, ἐλυπήθη ὁ δὲ γέρων παραμυθούμενος αὐτὸν εἶπεν, ὅτι μόλις ἔγγιζον ἐν ταῖς τοιαύταις ἀσθενείαις δύναμαι μνησθῆναι τῆς πικρᾶς ὥρας τοῦ θανάτου καὶ τῆς κρίσεως διότι, ἡ ὑγεία τῆς σαρκὸς ὠφέλειαν οὐκ ἔχει ζητεῖ γὰρ τὴν ἰδίαν ρωσιν πρὸς τὸ ἔχυρευσαι τῷ Θεῷ δέν. δρὸν ποτιζόμενον καθ' ἡμέραν οὐ ξηραίνεται εἰς τὸ καρποφορῆσαι.

3. Ὁ τύπος ἀσθενῶν ὁμοίως εἶπε πρὸς αὐτὸν κόπος, ἔχων ἀναπαύσεως προσδοκίαν, καὶ ἔχει βάρος" διὸ οὐδὲ ἐγὼ ἐν τῷ κόπῳ τῆς ἀσθενείας πάνυ βαροῦμαι, συνέχει δὲ με μᾶλλον ὁ φόβος τῆς σκοτεινότητος ὥρας ἐκείνης, ὅταν ἀπορριφῶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδεὶς ἔσται λοιπὸν ὁ ὑπακούων μου, οὐδὲ ἔσται τὶς προσδοκία ἀναπαύσεως.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ησαΐας έλεγεν εις τους μαθητάς του: Εάν ασθενήσης, κατά την διάρκειαν της ησυχαστικής σου προσπαθείας εις το μοναχικόν σου κελλίον, πρόσεξε να μη σε επηρεάση αυτό, ώστε να παραμελήσης τα καθήκοντά σου απ' εναντίας να ευχαριστήσης τον Κύριον. Εάν δε, εξ αιτίας της ασθένειας, ταράσσεται και αγωνιά ή ψυχή σου, τότε να την επιπλήξης και να της είπης: Δεν είναι προτιμότερα η ασθένεια αυτή, από την γέενναν του πυρός, εις την οποίαν, λόγω των αμαρτιών σου, πρόκειται να απέλθης; Ασφαλώς μετά από την σκέψιν αυτήν θα ησυχάση εντός σου η ταραγμένη ψυχή σου.

2. Κάποτε λοιπόν, που ήτο άρρωστος ο Άγιος αυτός, τον έπεσκέφθη ο μαθητής του, ο Αββάς Πέτρος μόλις δέ τον είδε να υποφέρει υπερβολικώς από την ασθένειαν, τον ελυπήθη. Τότε ο ασθενών ήρχισε να παρηγορή τον μαθητήν του και του λέγει:

– Διατί λυπείσαι; Η ασθένεια είναι ψυχοσωτήριος μόλις καταλάβουν οι πόνοι της ασθένειας το σώμα, τότε μόνον ήμπορώ να ενθυμηθώ την πικράν ώραν του θανάτου και της κρίσεως. Πρέπει να γνωρίζης, ότι η υγεία της σαρκός δεν προξενεί ουδεμίαν ωφέλειαν εις την ψυχήν, διότι το σώμα επιζητεί την ευρωστίαν προς τον σκοπόν να εναντιωθή εις το θέλημα του Θεού. Συμβαίνει το ίδιο με το δένδρον, το οποίον ποτίζεται ανελλιπώς καθ' εκάστην, το πότισμα το αύξάνει, αλλ' αυτό το εμποδίζει να καρποφορήση.

3. Ο ίδιος πάλιν, όταν άλλοτε ήτο ασθενής, έλεγε προς τον μαθητή του:

– Κόπος, ο οποίος συνοδεύεται από την προσδοκίαν υλικής και σωματικής αναπαύσεως, δεν έχει τον χαρακτήρα μαρτυρίου και ως εκ τούτου δεν επιφέρει βάρος. Δι' αυτό και εγώ δεν αισθάνομαι πάρα πολύ το βάρος της ασθένειας, επειδή προσδοκώ και επιδιώκω την θεραπείαν. Απ' εναντίας περισσότερον με κατέχει ο φόβος της φοβεράς και σκοτεινής στιγμής του θανάτου, όταν σκέπτομαι, ότι, λόγω των αμαρτιών μου, ο Θεός θα με απορρίψη περιφρονητικώς από το πρόσωπόν του, χωρίς να υπάρχη κανείς να ακούση τον στεναγμόν μου και να με βοηθήση και χωρίς να προσδοκώ ουδεμίαν πλέον ανάπαυσιν, διότι η κόλασις είναι ατελεύτητος. Αυτό είναι το βάρος, υπό το οποίον δικαιολογημένως στενάζει ο άνθρωπος.

ΣΤ'. Βαρσανουφίου

ΑΔΕΔΦΟΣ κοσμικός του αὐτοῦ μεγάλου Γέροντος, γέρων καὶ αὐτὸς ὢν τῇ ἡλικίᾳ τοῦ σώματος, ἐλθὼν πρὸς τὸ Κοινόβιον, ἐνῶ ὁ Ἅγιος ἡσύχαζεν, ἔπεμψαν αὐτὸν αὐτῷ συντυχεῖν.

2. Ὁ δὲ Γέρων ἐδήλωσεν αὐτῷ ταῦτα ἐγὼ ἀδελφὸν τὸν Ἰησοῦν ἔχω ἐὰν δὲ καὶ σὺ καταφρονήσας τοῦ κόσμου Μοναχὸς γένη, τότε ἀδελφός μου εἶ.

3. Ταῦτα ἀκούσας μετὰ πολλοῦ κλαυθμοῦ ἀνεχώρησε, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐλθὼν ἀπετάξατο ἐκεῖ καὶ μετὰ τινὰ χρόνον, ἀσθενείᾳ σώματος περιπεσὼν καὶ ὑδρωπικιάσας, ἔπεμψε πρὸς τὸν Γέροντα αἰτῶν, ἓνα ἐκ τοῦ πάθους κουφισθῇ.

4. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ ταῦτα ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἦλθε σοὶ δι' ἄλλο τί, ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπέλθης ἄκαρπος πρὸς τὸν Θεὸν ἐὰν οὖν ὑπομείνης καὶ εὐχαριστῇς σῆς, ἀντὶ πολιτείας λογίσεται σοί, ὅτι οὐκ ἐχρόνισας ἐν τῷ σχήματι τὸ μοναχικὸν καὶ ἐκ μέρους δὲ ἡ θλίψις αὕτη ἐγένετο σοί,

ὅτι ἐψήφισας μὲ τὸν μηδὲν ὄντα, καὶ σαυτὸν, ἔμε μὲν ὡς μέγαν ἄνθρωπον, σεαυτὸν δὲ ὡς ἀδελφὸν τοιοῦτου ἀνθρώπου, καὶ οὐκ οἶδες ὅτι τέκνα ἐσμὲν τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, καὶ γῇ ἐσμεν καὶ σποδός.

5. Εὐχαρίστησαν οὖν τῷ ἐνεγκόντι σὲ εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἰ εἴχαμεν δὲ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Ἰησοῦ, εἵχομεν εἰπεῖν τὶς ἔστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες οἱ ἀδελφοί μου, καὶ τὰ ἐξῆς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Βαρσανούφιος εἶχε ἓνα σαρκικὸν ἀδελφόν, γέροντα κατὰ τὴν ηλικίαν, κοσμικόν, που ἐζή εις τὴν πολιτείαν. Κάποτε λοιπὸν ο κοσμικὸς αὐτὸς ἦλθεν εις τὸ Κοινόβιον, ὅπου ἐμόναζεν ο Αββάς Βαρσανούφιος. Τον ἐστειλαν δε οἱ Μοναχοί, διὰ να συναντήσῃ τον ἀδελφόν του.

2. Ο Ἅγιος ἐκεῖνος Ἀσκητής, ἀντί να δείξῃ τὴν χαρὰν του, διότι μετὰ ἀπὸ τόσα ἔτη ἐβλεπε τον ἀδελφός του, εἶπε ξηρῶς πρὸς αὐτόν :

– Εγὼ μόνον τον Ἰησοῦν ἔχω ἀδελφόν ἐσένα θα σε καταστήσω ἀδελφός μου, μόνον ἐφ' ὅσον περιφρονήσῃς τον κόσμον καὶ γίνῃς Μοναχός.

3. Ο κοσμικὸς, μόλις ἤκουσεν αὐτά, ἐστενοχωρήθη καὶ ἀφοῦ ἐκλαυσε πολὺ ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ Κοινοβίου. Μετ' ὀλίγον καιρὸν, ἀφοῦ ἐσκέφθη καλῶς, ἐγκατέλειπεν ο κοσμικὸς τὴν πολιτείαν καὶ ἐγένε Μοναχός. Κάποτε λοιπὸν ἠσθένησε σωματικῶς καὶ υπέστη ὑδρωπικίαν, ἐκ τῆς ὁποίας υπέφερε πάρα πολὺ. Υποφέρων δε ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ἐστείλε πρὸς τον Αββάς Βαρσανούφιον ἄνθρωπος καὶ τον παρεκάλεσε να τον βοηθήσῃ, ὅπως δύναται, διὰ να ἀνακουφισθῇ ἀπὸ το πάθος.

4. Τότε ο Γέρων Ἀσκητής διεμήνυσε πρὸς τον ἀδελφόν του:

- Ἡ ἀσθένεια αὐτὴ σε κατέλαβε, διὰ νὰ μὴ ἀναχωρήσῃς πρὸς τον Θεόν χωρὶς καρπούς ἀσκήσεως ἐάν λοιπὸν ἐπιδείξῃς υπομονὴν καὶ ἀγογγύστως εὐχαριστήσῃς τον Θεόν διὰ τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, ο Θεός θα σου λογαριάσῃ αὐτὴν τὴν ταλαιπωρίαν του σώματος ὡς ἀγώνα μοναχικῆς πολιτείας, ἐπειδὴ δεν ἔκαμες πολλὰ ἔτη ὡς Μοναχός. Ἐκτός ὁμως αὐτοῦ ἡ θλίψις τῆς ἀσθενείας ἔχει καὶ ἓνα ἄλλον σκοπὸν" το ἔκαμε ο Θεός διὰ να σε ταπεινώσῃ, ἐπειδὴ καὶ ἐμένα, τον μηδαμινόν, με ἐθεώρησες ὡς σπουδαῖον ἄνθρωπον, καὶ τον εαυτόν σου ἐπίσης, ὡς ἀδελφόν τοιοῦτου τάχα ἀνθρώπου, χωρὶς να λάβῃς υπ' ὄψιν σου, ὅτι εἴμεθα καὶ οἱ δύο τέκνα τῆς παραβάσεως του Αδάμ ὡς τοιούτα δε δεν ἀξίζομεν περισσότερο ἀπὸ το χῶμα καὶ τὴν στάκτην.

5. Εὐχαρίστησε λοιπὸν, ἀδελφέ μου, τον Θεόν, διότι σε ἐφερεν εις αὐτὴν τὴν κατάστασιν, ἐκ τῆς ὁποίας τόσον θα ὠφεληθῇς. Ἐάν δε εἴχαμεν τὴν ταπείνωσιν τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ, τότε θα ἠδυνάμεθα να εἰπῶμεν ποία εἶναι ἡ μητέρα μας καὶ ποιοι οἱ ἀδελφοί μας, καὶ τα λοιπά ὅσα ἀνέφερεν εις τὸ Ευαγγέλιόν του ο Ἰησοῦς. «Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὲς αὐτοῦ, ἔφη: ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γάρ ἀν ποιήσῃ τὸ θέλημα του Πατρός μου του ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστὶν» (Ματθ. ιβ', 49-50).

Ζ'. Εν τω Γεροντικό

ΓΕΡΩΝ τις ἦν, καὶ συνεχῶς ἔκακουτο καὶ ἥσθενει συνέβη δὲ αὐτὸν 1 ἓνα ἐνιαυτὸν μὴ κακωθῆναι, καὶ ἔδυσφερι δεινῶς καὶ ἔκλαιε λέγων ἔγκατελιπε μὲ δ Θεὸς καὶ οὐκ ἐπεσκέψατο μέ. 2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν: ἐὰν εἴσι τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ὁ μὲν εἰς ἡσυχάζει καλῶς, ὁ δὲ ἄλλος ἀσθενεῖ καὶ εὐχαριστεῖ, ὁ δὲ ἕτερος ὑπηρετεῖ μετὰ καθαροῦ λογισμοῦ, οἱ τρεῖς μιᾶς ἐργασίας εἴσι.

3. Ἡσθένησε τις Γέρων πότε εἰς τὰ κελλία καταμόνας καθήμενος, καὶ μὴ ἔχων τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, ἀνιστάμενος εἰ τί εὑρίσκειν ἐν τῷ κελλίῳ μετελάμβανε, καὶ οὕτως ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, μὴ τινὸς ἐλθόντος εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ. Διελθουσῶν σὺν τριάκοντα ἡμερῶν, ὡς οὐδεὶς ἦλθε πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς *Ἀγγελον ὑπηρετεῖν αὐτῷ, καὶ ἔμενε μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ἐπτὰ.

4. Εἴτα ἐμνήσθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἦλθον εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ὡς οὖν ἔκρου σάν, ὑπεχώρησεν ὁ Ἄγγελος, ὁ δὲ γέρων ἔκραζεν ἔσωθεν ὑπάγετε ἔντευθεν, ἀδελφοὶ οἱ δὲ καταβαλόντες τὴν θύραν εἰσῆλθον, καὶ ἡρωτων αὐτόν διατί ἔκραζεν" δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ὅτι τριάκοντα ἡμέρας εἶχαν κοπιῶν, καὶ οὐδεὶς ἐπεσκέψατο μέ, καὶ ἰδοὺ ἐπτὰ ἡμέραι εἴσιν, ἅφ' οὗ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς Ἄγγελον ὑπηρετεῖν μοί, ὡς δὲ ἦλθετε, ἀπέστη ἅπ' ἐμοῦ. Καὶ ταῦτα εἰπων ἐκοιμήθη. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ θαυμάσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Εἶπε Γέρων ἔαν ἔλθῃ σοὶ ἄρρωστια σώματος μὴ ὀλιγώρει" εἰ γὰρ θέλει σὲ δ Δεσπότης κακούσθαι τῷ σώματι, σὺ τις εἰ ὁ δυσχεραίνων ; οὐκ Αὐτός σου φρόν» τίζει ἐν πάσι ; μὴ πάρεξ αὐτοῦ ζῆς: ἀνεξικάκει οὖν, καὶ παρακάλει ρασχεῖν τὰ συμφέροντα, τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα Αὐτοῦ, κάθου μετὰ μακροθυμίας καὶ φᾶγε ἀγάπην.

6. Μοναχὸς ἐν πάσιν ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ Σατανᾶ, ἐξεκόπη τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ οὐκ ἠῤῥατο ἀναβλέψαι, ἀλλ' ὑπομονὴν εἶχε, καὶ διὰ τὴν καρτερίαν αὐτοῦ ἔχαριστο αὐτὸ ὁ Θεὸς τὴν ὄρασιν καὶ ἀνέβλεψεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ γέρων Ασκητὴς συνεχῶς υπέφερεν ἀπὸ ασθένειαν: κάποτε λοιπόν, ἐπὶ ἓνα ἔτος, διήλθε τελειῶς υγιῆς, χωρὶς νὰ κακοπαθήσῃ ἀπὸ ασθένειαν. Ἡ κατάστασις αὐτὴ τὸν ἔκαμε νὰ στενοχωρῆται υπερβολικῶς καὶ νὰ κλαίῃ, διότι, ὅπως ἔλεγε, τὸν εγκατέλειψεν ὁ Θεός καὶ δὲν τὸν ἐπεσκέψθη.

2. Ὁ Αββᾶς Ποιμὴν ἔλεγε τὸ ἐξῆς: Εἰς τρεῖς ἀδελφοὶ ἀσκητεύουν εἰς τὸ ἴδιον μέρος καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἡσυχάζει ὅπως πρέπει, ὁ δεῦτερος εἶναι ἄρρωστος καὶ εὐχαριστεῖ ἀγογγύστως τὸν Θεόν καὶ ὁ τρίτος τοὺς ἐξυπηρετεῖ μετὰ προθυμίας, διατηρῶν συγχρόνως καθαρὸν τὸν λογισμὸν του, ἀσφαλῶς τότε καὶ οἱ τρεῖς ἓνα καὶ μόνον ἔργον συγχρόνως κατεργάζονται, τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς.

3. Κάποτε ἓνας γέρων Ασκητὴς, ποὺ ἐζῆ ἐντελῶς μόνος εἰς τὸ κελλίον του, ἥσθενησεν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν υπηρετῇ, παρέμενε μόνος καὶ οσάκις τὸ ἐπέτρεπον αἱ δυνάμεις τοῦ ἐσθκῶνετο ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἐτρωγεν ὀλίγον ἀπὸ ὅ,τι υπήρχεν εἰς τὸ κελλίον. Τοιοῦτοτρόπως παρήλθον τριάκοντα ἡμέραι, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ κανεὶς ἐκ τῶν γειτόνων τοῦ τίποτε. Τὴν δοκιμασίαν αὐτὴν τὴν ἀντιμετώπισε χωρὶς νὰ γογγύσῃ. Τότε ὁ Θεός, ἐπιβραβεύων τὴν ἀγογγύστον ὑπομονὴν του, ἔστειλεν Ἄγγελον διὰ νὰ τὸν υπηρετῇ. Ὁ Ἄγγελος παρέμεινεν εἰς τὴν υπηρεσίαν τοῦ Μοναχοῦ ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας.

4. Εν τω μεταξύ των ένεθυμήθησαν οι αδελφοί, και ήλθον εις το κελλίον του διά να τον επισκεφθούν. Μόλις λοιπόν εκτύπησαν την θύραν του κελλίου, διά να τους ανοίξη και Μοναχός, ανεχώρησεν ο Αγγελος. Ο γέρων Ασκητής λυπούμενος διά την αναχώρησιν αυτήν του ουρανίου επισκέπτου έκραζεν από μέσα προς τους αδελφούς:

– Πηγαίνετε από εδώ, αδελφοί μου.

Εκείνοι ανησυχούντες παρεβίασαν την θύραν και εισήλθον τον ήρώτων λοιπόν μετά περιεργείας, διατί έκραζε και δεν ήνοιγεν; Ο γέρων Ασκητής μετά συγκινήσεως τους απεκάλυψε το περιστατικόν. Επί τριάκοντα ημέρας, τους έλεγεν, υπέφερα πολύ άρρωστος και κανείς από σάς δεν με έπεσκέφθη. Και να, πρό επτά ημερών ο Κύριός μας μού απέστειλεν Αγγελός του, διά να με υπηρετή μόλις λοιπόν ήλθατε, ανεχώρησεν από το κελλίον μου ο Αγγελος. Μόλις ετελείωσε την αφήγησίν του ο Γέρων, εκοιμήθη κατάπληκτοι δε οι αδελφοί από θαυμασμόν εδόξασαν τον Θεόν.

5. Ένας γέρων Ασκητής έλεγε προς τους μαθητές του εάν αρρωστήσετε, μη αμελήτε τα καθήκοντά σας, απορροφούμενοι από την φροντίδα της θεραπείας διότι εάν ο Δεσπότης των όλων επιθυμη να σε ταλαιπωρήση σωματικώς πρός ψυχικήν σου ωφέλειαν, σύ, ποιος είσαι, που δυσανασχετείς εις αυτήν την δεσποτικήν πρόθεσιν; Μήπως Αυτός δεν έχει την φροντίδα σου δι' όλα τα ζητήματα, που σε απασχολούν; Μήπως ζης χωρίς το θέλημά Του; Να ανέχεσαι λοιπόν με υπομονήν την σωματικήν αυτήν δοκιμασίας και να παρακαλής τον Θεόν να σου χαρίζη τα συμφέροντα διά την ψυχήν σου αυτό είναι το θέλημα του Κυρίου, υπόμενέ το χωρίς να αγανακτής και χόρτασε από την αγάπην του Κυρίου.

6. Ένας άλλος Μοναχός, όστις με άνδρείαν ηγωνίζετο εναντίον του Σατανά, έτυφλώθη! Τυφλός δε ών δεν παρεκάλεσε τον Θεόν να αναβλέψη, υπομένων άγογγύστως το φρικτόν μαρτύριον του σκότους. Ο Θεός επιβραβεύων την υπομονήν και την καρτερίαν του αυτήν του έδωσε και πάλιν την όρασίν του και ο Μοναχός αυτός διά θαύματος ανέβλεπεν.

Η'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΓΑΠΗΤΕ, εάν περιπέσης άρρωστία, μνήσθητι τοῦ λέγοντος, «Τέκνον, Ἡ μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει μαστιγοὶ δὲ πάντα υἱὸν δὲν παραδέχεται καὶ ὁ κατακεκλεισμένος ἐν φυλακῇ καὶ δοκῶν ἀνταίρειν κατὰ βασιλέως, τί ὠφεληθήσεται καὶ ὁ δὲ προσπίπτων καὶ παρακαλῶν, οὗτος μᾶλλον οἰκτειρηθήσεται.

Ερμηνεία

ΑΓΑΠΗΤΕ ΜΟΥ, έλεγεν ο Άγιος Εφραίμ, εάν περιπέσης εις ασθένειαν, οσονδήποτε σοβαρά και εάν είναι, να ενθυμήσαι το ρητόν: «Υιέ, μη ολιγώρει παιδείας Κυρίου, μηδε εκλύου υπ' αυτού ελεγχόμενος όν γάρ αγαπά Κύριος παιδεύει, μαστιγοί δε πάντα υιόν, ον παραδέχεται» (Παροιμίας Σολομώντος γ', 11-12). Εκείνος ο άνθρωπος, που έχει κλεισθή εις την φυλακήν, καταδικασθείς υπό του βασιλέως, εις τί θα ωφεληθή σκεπτόμενος πώς να επαναστατήση εναντίον του βασιλέως; Απ' εναντίας, εκείνος που μετανοεί και παρακαλεί να τύχη χάριτος, ασφαλώς αυτός θα προκαλέση τον οίκτον του βασιλέως και θα εξέλθη της φυλακής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΙΘ' (Και οι δίκαιοι αποθνήσκουν βιαίως)

Ὅτι καὶ βιαίῳ θανάτῳ πολλάκις συμφερόντως οἱ δίκαιοι παραδίδονται.

Ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει, ὥστε καὶ οἱ δίκαιοι, πολλές φορές, νὰ ἀποθνήσκουν μὲ βίαιον θάνατον.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΒΑΛΕΝΤΙΟΣ ἐν τῇ τῶν Ρωμαίων πόλει, κάμου καὶ τοῦ ἔμου Μοναστηρίου προεστῶς, πρότερον δὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Βαλλερίας τὸ αὐτοῦ Μοναστήριον ἐποίμεινεν οὗτος ἐξηγεῖτο, ὅτι θυμομαχοῦντες οἱ Λογγόβαρδοι, ἐκεῖσε ἐλθόντες, δύο Μοναχοὺς αὐτοῦ εἰς κλάδους δένδρων ἐκρέμασαν οἵτινες κρεμασθέντες, ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀπέθανον.

2. Ὁψίας δὲ γενομένης, ἐκατέρων αὐτῶν τὰ πνεύματα λαμπραῖς ἐκεῖσε καὶ φανεραῖς ταῖς φωναῖς ψάλλοντα ἠκούοντο, ἃς καὶ ἀκούσαντες οἱ φονεύσαντες αὐτούς, λίαν ἐφοβήθησαν, ταύτης δὲ τῆς ψαλμωδίας τὰς φωνὰς ἐν τοῖς σκηνώμασιν ἀκουσθῆναι εὐδόκησεν, ὅπως : οἱ ζῶντες ἐν σαρκὶ μάθωσιν, ὅτι ἐὰν τῷ Θεῷ γνησίως δουλεύσαι ἀγωνίζωνται, καὶ μετὰ τὸν τῆς σαρκὸς θάνατον ἀληθῶς ζῶσι.

3. Καὶ τοῦτο δὲ ἔτι ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ὑπάρχων παρὰ εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν ἔγνω.

4. Ἐλεγον γὰρ ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ, τῇ καλουμένῃ Σούρα, ὑπῆρχε τις ἀνὴρ πάνυ τῇ ζωῇ εὐλαβέστατος, Πατὴρ Μοναστηρίου, ὀνόματι Σουρανὸς ὃς τοῖς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένοις αἰχμαλώτοις ἅπερ ἅπαντα ἐν τῷ Μοναστηρίῳ πράγματα εἶχεν ἐδωρήσατο, ἕως καὶ τὰ μάτια αὐτοῦ καὶ τὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὰ ἐν τῷ κελλαρίῳ ἅπαντα εἰς ἐλεημοσύνην δέδωκεν, εἰ τί δὲ καὶ ἐν τῷ κήπῳ ὑπῆρχεν, ἅπαντα ἐξωδίασεν.

5. Πάντων δὲ τῶν πραγμάτων πληρωθέντων, αἴφνης Λογγόβαρδοι ἐπῆλθον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κρατήσαντες χρυσίον ἐπεζήτουν. Ὁ δὲ διεβεβαιούτο μηδὲν τὸ σύνολον ἔχειν" τότε ἐν τῷ γεινιάζονται ὄρει ὑπ' αὐτῶν ἀνηνέχθη, ἐν ᾧ ὕλη ἦν παμμεγέθης καὶ καταλσος.

6. Αἰχμάλωτος δὲ τις ἐκεῖσε φυγὼν ἐν ὑποκούφῳ δένδρῳ ἔκρυπτετο, δς καὶ τὸ γεγονὸς ἀνήγγειλεν. Ἐν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ εἷς τῶν Λογγοβάρδων τὴν μάχαιραν ἔκβαλον τὸν προλεχθέντα εὐλαβέστατον ἄνδρα ἐφόνευσεν, τοῦ δὲ σκηνώματος αὐτοῦ ἐν τῇ ὕλῃ πεσόντος, πᾶσα ἡ ὕλη καὶ τὸ ὅρος ἐδονήθη, φωνῆς ὡς πὲρ ἀφείσης τῆς γῆς, μὴ δύνασθαι τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ το βάρος ὑποφέρειν.

7. Ἄλλος ἐν τῇ χώρᾳ Μάρση Διάκονος πάνυ τῇ πολιτείᾳ εὐλαβέστατος ἦν καὶ τοῦτον δὲ οἱ Λογγόβαρδοι κρατήσαντες, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν τὴν μάχαιραν κρατήσας, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπέτεμεν. Ὡς δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπεσεν, ἐκεῖνος καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀποτεμῶν, ἀκαθάρτῳ πνεύματι συσχεθεῖς, εἰς τοὺς πόδας τοῦ θά νόντος ἐπεσεν ἵνα δειχθῇ, ὅτι ἐπειδὴ φίλον τοῦ Θεοῦ ἐφόνευσεν, τῷ τοῦ Θεοῦ ἐχθρῷ παρεδόθη.

Πέτρος

8. Τί τοῦτο ὑπάρχει, αἰτῶ σε, ὅτι ὁ παντοδύναμος Θεὸς οὕτως ἀποθανεῖν παραχωρεῖ οὓς μετὰ θάνατον Ἁγίους εἶναι ἀποφαίνει;

Γρηγόριος

9. Γέγραπται ὅτι οἶω ἂν θανάτῳ προφθασθῇ καὶ δίκαιος, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτοῦ" ὅθεν τοῖς ἀγαθοῖς ἐν τῇ αἰωνίῳ ζωῇ τὰ ἀγαθὰ πλεονάζουσιν, εἰ καὶ πρὸς τὸ παρὸν πικρῷ θανάτῳ τελευτήσωσι. . 10. Πολλάκις δὲ καὶ μικρὸν πταῖσμα τούτοις ὑπολέλειπται, ὅπερ ἐν τῷ βιαίῳ θανάτῳ ἐκκοπῆναι ὀφείλει διὸ καὶ συμβαίνει, ἔτι ζώντων αὐτῶν, τοὺς ἐναντίους κατ' αὐτῶν ἐξουσίαν λαβεῖν, ἵνα μετὰ τὴν τελευτὴν ἡ ἐκδίκησης τῆς ἐκείνων ὠμὸς τητος δι' αὐτῶν τῶν ὑπ' ἐκείνων ἀναιρεθέντων γένηται καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ προλεχθέντος Διακόνου γέγονεν ὁ γὰρ συγχωρηθεὶς τοῦτον φονεῦσαι, νεκρωθέντος αὐτοῦ, χαρῆναι ἐπάνω αὐτοῦ οὐ συνεχωρήθη.

11. Τοῦτο δὲ καὶ ἐκ τῆς θείας Γραφῆς ἔστι μαθεῖν' καὶ γὰρ κακεῖ τὸν τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον τὸν ἐν Σαμαρείᾳ ἀποσταλέντα, ἐπειδὴ διὰ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ λέων αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ ἐφόνευσε γέγραπται γάρ, ὅτι ἔστι καὶ λέων πλησίον τῆς ὄνου, ἐκ δὲ τοῦ πτώματος οὐκ ἔφαγεν ὅθεν δείκνυται, ὅτι ἢ τῆς παρακοῆς ἁμαρτία ἐν αὐτῷ τῷ θανάτῳ συνεχωρήθη' ὃν γὰρ καὶ αὐτὸς λέων ζῶντα ἐφόνευσε, τούτου ἄψασθαι φονευθέντος οὐκ ἐτόλμησεν ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐν τῇ ζωῇ πταίσματα ὑποπεσὼν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ βιαίου δίκαιος γέγονεν, ὁ λέων καὶ πρότερον τὴν ζωῆς τοῦ ἁμαρτωλοῦ θανατώσας, μετὰ θάνατον τὸ τοῦ δικαίου πτῶμα ἐφύλαξε.

12. Συμβαίνει δὲ πολλάκις τὰς τῶν δικαίων ψυχᾶς ἐν τῷ μέλλειν τοῦ σώματος τὸς χωρίζεσθαι τὸν θάνατον σφόδρα δειλιῶν καὶ φοβείσθαι" καὶ περὶ τινὸς ἂν δρὸς ἀγίου ἀνέμαθον, ὅτι ἐν τῷ θανάτῳ ἐλθὼν σφόδρα ἐφοβήθη μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐν στολῇ λευκῇ ἐπιφανεῖς, ἔδειξεν ἐν ποίᾳ δόξῃ ὑπῆρχε καὶ λέγομεν, ὅτι εἰ εἶχον τινὰ πταίσματα οὗτοι, διὰ τοῦ φόβου ἐκείνου ταῦτα παντελῶς ἐκαθαρίστησαν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΜΟΝΑΧΟΣ, κατῴκει εἰς τὴν Ρώμην, ὠνομάζετο Βαλέντιος, καὶ ἦτο Ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου μου καὶ πνευματικὸς μου Πατήρ. Αὐτὸς λοιπόν, μεταξύ των ἄλλων, διηγείτο εἰς ἡμᾶς, ὅτι ὅταν ἐποίμαине ἓνα Μοναστήριον εἰς Βαλλερίαν, οἱ Λογγοβάρδοι ἐπολέμουν πεισματωδῶς οὗτοι πλήρεις πολεμικῆς λύσεως καὶ μένους συνέλαβον δύο Μοναχοὺς, ὑποτακτικούς του, που ἐπέστρεφον ἀπὸ μίαν διακονίαν, καὶ τοὺς ἐκρέμασαν ἀπὸ τὰ δένδρα. Οἱ Μοναχοὶ αὐτοὶ αὐθημερόν ἀπέθανον.

2. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν, τοῦ φρικτοῦ αὐτῶν θανάτου, ὅταν ἐνύχτωσε, ἠκούοντο εἰς τὸ μέρος τῆς ἐκτελέσεώς των αἱ ψυχαι τῶν δύο αὐτῶν Μοναχῶν νὰ ψάλλουν με κρυσταλλίνας καὶ ἀγγελικὰς φωνάς, τὰς ὁποίας ἤκουον ὅλοι, ἀκόμη δὲ καὶ οἱ φονεύσαντες αὐτούς, οἱ ὁποῖοι μάλιστα ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ἐταράχθησαν. Αὗται αἱ φωναὶ ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε νὰ ἀκουσθῶσιν εἰς ὅλα τὰ πλησίον μέρη, ὅπου διέμενον ἄνθρωποι, διὰ νὰ πεισθῶν οἱ ζῶντες ὅτι, ἐφ' ὅσον δουλεύσουν τὸν Θεόν δι' εὐλικρινοὺς ἀσκητικὸν ἀγῶνος, τότε καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σώματος ἐκδημίαν θὰ ζῶσι πραγματικῶς.

3. Θα σὰς διηγηθῶ προσέτι καὶ τὸ κατωτέρω περιστατικόν, τὸ ὁποῖον ἐπληροφορήθην παρ' εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν, ὅτε ἀκόμη εὐρισκόμεν εἰς τὸ ἀνωτέρω Μοναστήριον.

4. Εἰς μίαν χώραν, ἥτις ὠνομάζετο Σούρα, ἔζη ἓνας εὐλαβέστατος Ἡγούμενος Μοναστηρίου, που τὸν ἔλεγον Σουρανόν. Αὐτὸς ὁ ἐνάρετος καὶ εὐλαβὴς ἄνθρωπος ἐδώρησεν ὅλα τὰ ἀντικείμενα τοῦ Μοναστηρίου εἰς τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Λογγοβάρδων, που κατέφευγον εἰς αὐτόν. Ἐφθασε μάλιστα νὰ προσφέρῃ ὡς ἐλεημοσύνην εἰς τοὺς

δυστυχείς αυτούς αιχμαλώτους και τα ιμάτιά του και τα μάτια των αδελφών, και τα τρόφιμα της αποθήκης και αυτούς ακόμη τους καρπούς του κήπου. Τα εξώδευσε τελείως όλα.

5. Αφού λοιπόν δεν είχε πλέον τίποτε, επέρχονται εναντίον του οι Λογγοβάρδοι και, αφού τον έδεσαν, του εξήτουν να τους παραδώση χρυσίον. Ο Άγιος τους έβεβαίωνεν, ότι δεν έχει απολύτως τίποτε. Οι βάρβαροι όμως δεν επείθοντο· πλήρεις δε θυμού τον σύρουν βιαίως εις το γειτονικών όρος, εις το οποίον υπήρχε δάσος μεγάλο και πυκνόν.

6. Το μαρτύριον δε του αγίου αυτού ανθρώπου το παρηκολούθει κάποιος φυγάς αιχμάλωτος, ο οποίος είχε κρυφθή εις την κουφάλα ενός δένδρου, και ο οποίος το απεκάλυψε μετά ταύτα. Είς αυτό λοιπόν το δάσος ένας Λογγοβάρδος εφόνευσε διά μαχαίρας τον αναφερθέντα ευλαβέστατον Σουρανόν. Μόλις όμως το σώμα του νεκρόν πλέον κατέπεσεν επί του δάσους, όλον το δάσος και το όρος συνεκλονίσθη ως από σεισμική δόνησιν. Ήγανάκει και διεμαρτύρετο, τρόπον τινά, η γή, διότι δεν ήδύνατο να βαστάση το βάρος του εγκλήματος εναντίον ενός τοιούτου Αγίου.

7. Εις την χώραν Μάρσην έζη ένας ευλαβέστατος και ηθικώτατος Διάκονος. Και αυτόν οι Λογγοβάρδοι τον συνέλαβαν αιχμάλωτον. Ένας εκ των βαρβάρων αυτών τον απεκεφάλισε διά μαχαίρας. Μόλις δε το σώμα του κατέπεσε νεκρόν, ο απαίσιος αυτός βάρβαρος εδαιμονίσθη και έπεσε παρά τους πόδας του νεκρού. Αυτό το σημείον έγινε διά να αποδειχθή, ότι παρεδόθη εις τον διάβολον προς τιμωρίας του, επειδή εφόνευσε φίλον του Θεού.

Πέτρος

8. Σε παρακαλώ, εξήγησέ μου: ο Παντοδύναμος Θεός τοιούτον θάνατον παραχωρεί εις όσους αναδεικνύει Αγίους μετά θάνατον;

Γρηγόριος

9. Έχει γραφή ότι με οιονδήποτε θάνατον και εάν αποθάνη ο δίκαιος, η αρετή του δεν πρόκειται να αφαιρεθή, διότι θα του υπολογισθή ως αξιόμισθος αγών κατά την αιώνιον ζωήν, όπου πλεονάζουν τα πνευματικά αγαθά, έστω και εάν ετελεύτησε με σκληρόν και βίαιον θάνατον.

10. Πολλές φορές δε συμβαίνει να υπάρχη εις τον βίον των δικαίων και κάποιο παραμικρόν σφάλμα, το οποίον αποκόπτεται έκ της ψυχης διά τού βιαίου θανάτου. Δι' αυτό και συμβαίνει ενίοτε, ενώ ακόμη ζούν οι δίκαιοι, να λάβουν κατ' αυτών εξουσίαν οι διάφοροι εχθροί και βάρβαροι και να τους φονεύσουν, ώστε μετά τον τοιούτον άδικον και σκληρόν θάνατον αυτών να τιμωρηθή η ωμότης των κακών εκείνων ανθρώπων, εξ αιτίας των υπ' αυτών φονευθέντων. Το τοιούτον ακριβώς συνέβη και εις την περίπτωσιν του Διακόνου, που ανέφερα αμέσως προηγουμένως εκείνος, πού, κατά παραχώρησιν Θεού, τον εφόνευσε, δεν ηδυνήθη να χαρή επάνω του νεκρού θύματός του, διότι αμέσως εδαιμονίσθη.

11. Το τοιούτον είναι δυνατόν να το πληροφορηθή κανείς και από την Αγίαν Γραφήν. Αναφέρεται εις αυτήν διά τον άνθρωπος του Θεού, ο οποίος απεστάλη εις την Σαμάρειαν, ότι εξ αιτίας της παρακοής του εφονεύθη καθ' οδόν υπό ενός λέοντος. Εν συνεχεία δε

αναφέρει το ιερόν βιβλίον, ότι ο λέων παρέμεινε πλησίον της όνου, που εμετέφερε τον άνθρωπον, χωρίς να φάγη καθόλου ούτε από το πτώμα του υπ' αυτού φονευθέντος, ούτε και την όνον. Από αυτό το περίεργον περιστατικών (διότι και λέων ως γνωστόν κατατρώγει σάρκας ζώων και ανθρώπων) αποδεικνύεται, ότι ο άνθρωπος του Θεού, διά του βιαίου και τραγικού αυτού θανάτου ετιμωρήθη δεόντως διά την παράβασίν του, και αποκατασταθείς ούτω εδικαιώθη ενώπιον του Θεού. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και ο ίδιος ο λέων, ενώ προηγουμένως ως αμαρτήσαντα τον εφόνευσεν, αμέσως κατόπιν μεταβάλλεται εις φρουρόν του πτώματος ενός δικαίου.

12. Αλλοτε πάλιν συμβαίνει αι ψυχαί τών δικαίων ανθρώπων, όταν πρόκειται να αποσπασθούν εκ του σώματος, να φοβούνται υπερβολικά τον θάνατον και να δειλιούν. Συγκεκριμένως με πληροφόρησαν το εξής δι' ένα άγιον άνθρωπον ούτος μόλις έφθασεν η ώρα του θανάτου ήρχισε να φοβήται και να δειλιά πάρα πολύ. Μετά τον θάνατόν του όμως ενεφανίσθη εις τους μαθητάς του με ολόλευκην στολήν και τους έδειξεν εις ποίαν δόξαν υπήρχεν. Εξ αυτού συμπεραίνομεν, ότι ο φόβος του θανάτου και η εξ αυτού προσγενομένη εις την ψυχήν αγωνία εξήλειψε τα ολίγα πταίσματα, τα οποία ως άνθρωποι ενδεχομένως θα είχαν.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Στεφάνου του Νέου

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ έν τῷ Πραιτωρίῳ διάγοντος, καί τοῖς λοιπῇ ποῖς Ὅσιοις Πατράσι τοῖς συγκεκριμένοις αὐτῷ ὁμιλοῦντος τὰ ψυχοφελῆ καί σωτήρια, αἰφνης εἰσπηδησαντες, ὥσπερ τινές ἄγριοι θῆρες οἱ τῷ τυράννῳ τὰ κεχαρισμένα δρᾶσαι βουλόμενοι, καί εις γῆν τὸν "Ἄγιον διαλαβόντες, καί ταραξάντες, κάλων τὲ τῶν σιδηρῶν ἐκδήσαντες, οἷς τοὺς πόδας αὐτὸς πεπέδητο, ἐπὶ τὴν δημοσίαν ἔλκοντες ἐξηγον ὁδόν, λᾶξ ἐναλλόμενοι, λίθοις βάλλοντες, ξύλοις παίοντες, οὐδένα πρόπον ἀφιέντες τιμωρίας καί ὕβρεως.

2. Ὡς δὲ τὴν πρώτην πύλην τοῦ πραιτωρίου ἔλκομενος ἦγετο, καὶ ἤδη κατὰ τὰ προπύλαια ἦν τοῦ εὐκτηρίου Θεοδώρου λέγω τοῦ Μάρτυρος, τὰς χεῖρας ἐν τῇ γῇ ἀντερείσας, καὶ μικρὸν διάρας τὴν κεφαλὴν, τὴν τελευταίαν προσκύνησιν τὸ Μάρτυρι ἀπεδίδου καὶ γὰρ οὐδὲ ἐν τοιαύτῃ χρώμενος συμφορὰ τοῦ φιλευσε βούς ἐξελάθετο, ὃν ἴδων τις μαιφόνος, Φιλομάτιος τούνομα, μανίας ἀλόγου πλησθεὶς ἔφη" δρᾶς, ὁ ἀμνημόνευτος, οἷα δὴ καὶ μάρτυς τελευτᾷ βούλεται;

3. Ταῦτα εἰπων, πρὸς τοὺς ἐκεῖσε σίφωνας ἀποτρέχει, οἱ διὰ τοὺς, ὡς εἶκος, συμβαίνοντας ἔμπρησμούς ἦσαν, καὶ ξύλον αὐτῶν ἀποσπάσας, οὗ τί μικρόν, φθά. νεῖ τοῦτον συρόμενον, καὶ παίει κατὰ τῆς μήνιγγος ὅλη χειρί, καὶ οὕτως εὐθὺς ἀνελὼν, ἐκεῖνον μὲν δηλαδὴ Μάρτυρα, ἐαυτὸν δὲ Μάρτυρος ἀναιρέτην τῶν πάντων ἐναγέστατον καθιστᾷ.

4. Ὅρα δὲ καὶ τὴν δίκην· οὐ γὰρ ἔμελλεν ὡς πὲρ αὕτη τα πολλὰ ἔθος, ἀλλ' ὀξέως ἐχώρει, καὶ ἅμα τῷ πληξαι, καὶ αὐτὸς εἰς γῆν καταφέρεται, δαιμονία πληγὴ παταχθεὶς, τοὺς ὀδόντας δὲ δεινότατα τετριγῶς καὶ ἀφρόν παραπτύων τοῦ στόματος, καὶ διέμενεν οὕτως ἢ χαλεπὴ αὕτη μᾶστιξ ἄχρι τέλους συνέχουσα τὸν ἄθλιον καὶ παιδεύουσα.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ Στέφανος παρέμενεν εις την φυλακήν τού Πραιτωρίου και edίδασκε τα πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν ωφέλιμα εις τους μαθητάς του, οι οποίοι, μαζί με αυτόν, είχαν κλεισθῆ εις τον ίδιον τόπον. Εις μίαν λοιπόν στιγμήν και εντελῶς απροσδοκῆτως εἰσπορεύονται εις την φυλακήν, ὡς ἀγρία θηρία, ἐκεῖνοι που ἤθελαν να ευχαριστήσουν τον τύραννον με την απάνθρωπον δράσιν τῶν και ἄψου τον ἔρριψαν κατά γῆς και τον ἐκουνούσαν με ορμήν, τού ἐβγαλαν τα σιδερένια και ξύλινα δεσμά ἀπὸ τα πόδια του και τον ἐσυραν εις τον δημόσιον δρόμον. Εκεί ἤρχισαν να τον κλωτσούν, να τον πετροβολούν, να τον κτυπούν με ξύλα και ἐν γένει να χρησιμοποιοῦν κάθε τρόπον βασανισμοῦ και προσβολῆς.

2. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρισκόμενος και συρόμενος πάντοτε ἐφθασεν εις την πρώτην πύλην του Πραιτωρίου· εις το σημεῖον αὐτό εὐρίσκεται ο Ναός του Μάρτυρος Θεοδώρου. Μόλις λοιπόν ο Ὅσιος διήρχετο, συρόμενος, ἀπὸ τα προπύλαια του Ναοῦ, προσεκύνησε διὰ τελευταίαν φοράν τον Μάρτυρα, στηρίζας ἐπ' ὀλίγον τας χεῖράς του ἐπὶ τῆς γῆς και υψώσας ελαφρῶς την κεφαλὴν του πρὸς την διεύθυνσιν του Ναοῦ, διότι και εις αὐτὴν την αξιοθρήνητον κατάστασιν εὐρισκόμενος δεν ἐλησμόνησε το καθήκον αὐτοῦ τῆς ευσεβείας. Μόλις ἀντελήφθη την κίνησιν αὐτὴν του Οσίου ἑνὸς αἰμοχαρῆς, ο Φιλομάτιος, κατελήφθη ἀπὸ παράλογον μανίαν, ἀπὸ λύσσαν, και δεικνύων τον αἰμόφυρτον Ὅσιον εἶπε:

- Βλέπεις, που αὐτός ο ἀμνημόνευτος, θέλει να πεθάνῃ ὡς Μάρτυς; Πῶς σου φαίνεται;

3. Μόλις εἶπεν αὐτά, τρέχει πρὸς τὰς πλησίον ἐκεῖ εὐρισκομένας εγκαταστάσεις διὰ την κατάσβεσιν πυρκαϊῶν, αἱ αἱποῖαι συχνά συνέβαινον, ἀποσπᾶ μίαν μεγάλην δοκὴν και ἐπιστρέφει πάλιν πρὸς τον ἀπανθρώπως συρόμενον Ὅσιον και τον κτυπᾶ με ὅλην την δύναμίν του εις τα μηνίγγια του. Με το κτύπημα αὐτό τον ἐφόνευσεν ἀμέσως, ἀναδείξας τοιοῦτοτρόπως τον μὲν Ὅσιον Μάρτυρα, τον εαυτὸν του δε περισσότερον ἀπὸ ὅλους κατηγορούμενον φονέα ἐνός τοιούτου Αγίου.

4. Ἀκουσε τώρα και την ὑπὸ του Θεοῦ καταδίκην τού αἰμοσταγούς αὐτοῦ φονέως, ἡ ὁποία ἐπῆλθεν ἀμέσως, και δεν ἐβράδυνε καθόλου, ὅπως συνήθως συμβαίνει. Μόλις κατέφερε το θανατηφόρον κατά του Αγίου κτύπημα ο Φιλομάτιος αὐτός, κατέπεσε και ο ἴδιος εις την γῆν δαιμονισθείς! Ὑπὸ το κράτος του δαίμονος εὐρισκόμενος ἐτρίζε τους οδόντας και ἐβγαζεν ἄφρους ἀπὸ το στόμα, προκαλὼν τον φόβον των βλέπόντων. Ἡ φοβερὰ δε αὐτὴ μάστιξ ἐτιμῶρει και κατεῖχε τον ἄθλιον αὐτόν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του.

Γ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΗΡΩΤΗΣΕΝ Ὁ Ἀββᾶς Μάρκος τὸν Ἀββᾶς Ἀρσένιον λέγων· διατὶ εἰσὶ τινὲς καλοὶ ἄνθρωποι καὶ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτοὺς μετὰ πολλῆς θλίψεως καὶ σωματικῶν ἀναγκῶν μεγάλων, οὕτω χωρίζονται καὶ ὁ δὲ ἀπεκρίθη" ἵνα, ὡς πὲρ ἐν ἁλατι ἀλίσθεντες ἐνταύθα, καθαροὶ ἀπέλθωσιν ἐκεῖ.

2. Ἐν τῇ Λαύρα τοῦ "Ἑπταστόμου, ἣτις διέστηκε τῆς Λαύρας τοῦ Ὁσίου Σάββα ἑπτὰ σταδίου, ἦν τις Ἀναχωρητὴς θαυμαστός, ὀνόματι Ἰωάννης, εἶχε δὲ καὶ μαθητὴν, δς θεωρῶν τὰ γιγόμενα ὑπὸ τῶν Περσῶν κακὰ τῇ "Ἀγίᾳ του Θεοῦ πόλει, παρεκάλει τὸν Γέροντα εἶπεν αὐτῷ, εἰ μέλλει ἡ πόλις ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν καταληφθῆναι,

3. Ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἀνέγευε λέγων πόθεν ἔγω ἐπίσταμαι περὶ τούτου, ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ὢν ;

4. Ὡς δὲ ἐπέμενεν ὁ νέος παρακαλῶν καὶ θέλων μαθεῖν, ἔφη ὁ γέρων δακρύσας ἐπειδὴ θεωρῶ (τέ, ὦ τέκνον, ἔμπονως θέλοντα περὶ τούτου μαθεῖν, ἐγὼ σοὶ ἔρω ὅσα ὁ Θεὸς ἔδειξε μοι πρὸ τῶν πέντε ἡμερῶν τούτων ἤμην ἄδολεσχων περὶ τούτου καὶ προσευχόμενος, θεωρῶ ἑμαυτὸν ἄρπαγέντα ἔμπροσθέν του “Ἁγίου Κρανίου, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἔκραζον σὺν τῷ κλήρῳ τὸ Κύριε ἐλέησον” ἀτενίσας δὲ θεωρῶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν προσηλωμένον τῷ Σταυρῷ, καὶ τὴν Παναγίαν Θεοτόκον τὴν Δέσποιναν τοῦ κόσμου δυσωποῦσαν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ ἀπεστρέφετο τὸν λαὸν λέγων οὐ μὴ ἐπακούσομαι αὐτῶν, ἔβεβηλωσαν γὰρ τὸ θυσιαστήριόν μου.

5. Οὕτως οὖν κράζοντες τὸ Κύριε ἐλέησον σὺν στεναγμοῖς ἦλθομεν εἰς τὸν Ναὸς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν προσκυνῆσαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ εὕρηνται τὰ τίμια ξύλα τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ, δρῶ βόρβορον ἐκεῖθεν ἀναδιδόμενον, καὶ ἐπὶ τὸν Ναὸν καταρρέοντα, καὶ τινὲς δὲ δύο ξεροπρεπεῖς καύτω παρειστήκεισαν, οἷς καὶ εἶπον οὐ φοβεῖσθε τὸν Θεόν, ὅτι οὐδὲ εὗξασθαι δυγᾶμε θὰ ἐκ τοῦ βορβόρου; πόθεν ἡ τοσαύτη δυσωδία ἐνταῦθα;

6. Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ἐκ τῶν ἀνομιῶν τῶν κληρικῶν τοῦ τόπου τούτου ἔγω δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ οὐ δύνασθε τὸν βόρβορον καθαρίσαι, ὅπως συγχωρηθῶμεν εὗξασθαι ; λέγουσιν ἐκεῖνοι πίστευσον, ἀδελφέ, οὐ μὴ καθαρισθῶσι τὰ ὧδε ἄλλως εἰ μὴ διὰ πυρός.

7. Ταῦτα εἶπων ὁ Γέρων ἐδάκρυσε καὶ λέγει πάλιν τὸ μαθητὴ καὶ τοῦτο δὲ σοὶ φημί, τέκνον ἐξήλθεν ἀπόφασις, ἵνα ἐγὼ ἀποκεφαλισθῶ, καὶ πολλὰ παρεκάλεσα τὸν Θεόν, ἵνα συγχωρηθῇ μοί, καὶ ἀπεκάλυψε μοί, ὅτι ἀπόφασίς ἐστι, καὶ πάντως γενέσθαι. ἔχει,

8. Ὅθεν καὶ ἔτι ταῦτα λαλοῦντος τοῦ Γέροντος, ἰδοὺ οἱ βάρβαροι ἦλθον ἐπ’ αὐτόν, καὶ ὁ μὲν μαθητὴς δειλιάσας ἔφυγεν, ὁ δὲ Γέρων κρατηθεὶς ὑπ’ αὐτῶν ἀνηφέθη. Μετὰ οὖν τῷ ὑποχωρῆσαι τοὺς βαρβάρους, ἐπανελθὼν ὁ μαθητὴς, καὶ εὕρων τὸν Γέροντα τεθνεῶτα, ἐδάκρυσε πικρῶς, καὶ λαβὼν ἐκηδευσεν αὐτὸν μετὰ τῶν Πατέρων.

9. Καθημένων ποτὲ ἐπτὰ ἀδελφῶν μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, ἔφη αὐτοῖς καὶ Γέρων" ἰδοὺ σήμερον βάρβαροι εἰς σκῆτιν ἔρχονται, ἀλλ’ ὑμεῖς ἀναστάντες φύγετε ὅς τις εἶπον αὐτῷ" σὺ οὖν οὐ φεύγεις, Ἀββᾶ ; "Ἐφη ὁ Γέρων" ἐγὼ τοσαύτα ἔτη προσδοκῶ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότης εἰπόντος «Πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται καὶ νῦν φεύξομαι ; Οὐδαμῶς.

10. Λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ" οὐδὲ ἡμεῖς φευξόμεθα, ἀλλὰ μετὰ σου ἀποθανούμεθα. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων" ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω, ἕκαστος δὲ βλεπέτω πὺς καθέζεται, Καὶ ἐπισχῶν μικρὸν ἔφη ἰδοὺ οἱ βάρβαροι ἐγγίζουσι τῇ θύρᾳ καὶ εἰσελθόντες ἐφόνευσαν αὐτούς, εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐκρύβη ὀπισθὸς τῆς θύρας, καὶ εἶδεν ἐπτὰ στεφάνους ἐλθόντας καὶ στεφανώσαντας αὐτούς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Μάρκος ἠρώτησε τὸν Αββάν Αρσένιον:

– Διατί μερικοὶ καλοὶ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποθνήσκουν, μετὰ μεγάλης θλίψεως καὶ πολλῆς σωματικῆς ταλαιπωρίας ἀποχωρίζεται ἡ ψυχὴ τῶν ἀπὸ το σώμα των;

– Διά να απέλθωσι καθαροί από κάθε ένοχήν (απήντησεν και Αββάς Αρσένιος) έκ τού κόσμου τούτου προς την αιωνιότητα. Αλατίζονται, τρόπον τινά, εδώ με το αλάτι της ταλαιπωρίας και των θλίψεων, διά να καταστούν εκλεκτοί.

2. Εις την Λαύραν του Επταστόμου, η οποία απέχει 7 (επτά) στάδια από την Λαύραν του Οσίου Σάββα έτη ένας αξιοθαύμαστος Αναχωρητής, ο Ιωάννης. Ούτος είχε ένα μαθητήν, ο οποίος βλέπων αυτά που έκαμαν οι Πέρσαι εναντίον της αγίας πόλεως των Ιεροσολύμων, παρεκάλει τον Γέροντά του, τον αναχωρητή Ιωάννην, να του είπή εάν πρόκειται ή πόλις να κυριευθή από τους εχθρούς.

3. Ο Οσιος κατ' αρχάς ήρνειτο και έλεγεν:

–Από πού εγώ, τέκνον μου, που είμαι αμαρτωλός άνθρωπος να γνωρίζω αυτό, που μου ζητείς;

– Γέροντα, μη μου αρνείσαι αυτό που θέλω να μάθω, επέμενεν ο μαθητής.

4. Κατόπιν αυτής της επιμονής εδάκρυσεν ο Γέρων και του είπε:

–Επειδή σε βλέπω μετά πόνου να επιθυμής να μάθος αυτό το ζήτημα, θα σου είπώ όσα μου απεκάλυψεν ο Θεός πρό πέντε ακριβώς ημερών. "Ακου λοιπόν. Καθώς με απασχολούσε επιμόνως η σκέψις αυτή, του μέλλοντος δηλαδή της Ιεράς Πόλεως, και προσηυχόμενην, βλέπω την εξής τρομακτικήν οπτασίαν. Μου εφάνη, ότι ανηρπάγην και ευρέθην προ του φρικτού Γολγοθά. Πλήθος δέ κόσμου μετά των Ιερέων έκραζον" «Κύριε, ελέησον». Υψώσας δε το βλέμμα μου, βλέπω το Κύριον ημών Ιησούν Χριστόν προσηλωμένον επάνω εις τον Σταυρόν. Κάτω δε του Σταυρού την Κυρίαν και Δέσποιναν του κόσμου ικετευτικώς να εκδυσωπή τον Εσταυρωμένον Ιησούν χάριν τού λαού. Εις τας μητρικής Αυτής ικεσίας απήντησεν από το ύψος του Σταυρού ο Ιησούς, αποστρεφόμενος τον παρευρισκόμενον λαόν.

– Δεν ακούω τας προσευχάς των, διότι με τας αμαρτίας των έβεβήλωσαν το θυσιαστήριόν μου.

5. Κατόπιν αυτού, με περισσότεράν έντασιν και βαθέως αναστενάζοντες εκράζομεν το «Κύριε, ελέησον». Τοιουτοτρόπως όλοι ήλθομεν εις τον Ναόν του Αγίου Κωνσταντίνου. Τότε εγώ απεχώρησα όλίγον από το πλήθος και επήγα να προσκυνήσω εις τον τόπον εις τον οποίον φυλάσσονται τα Τίμια ξύλα του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού. Αλλά τι να ιδώ! Από ένα σημείον, όπου υπήρχεν ο Σταυρός, ανεδίδετο δυσώδης βόρβορος και έχύνετο εις το κέντρον του Ναού. Δύο δε ιεροπρεπείς άνδρες εστέκοντο μετ' ευλαβείας εκατέρωθεν του Τιμίου Σταυρού. Εις αυτούς απευθυνόμενος είπον: Δεν φοβείσθε τον Θεόν; Πώς ανέχεσθε την κατάστασιν αυτήν του βορβόρου, εκ της οποίας δεν δυνάμεθα ούτε να προσευχηθώμεν; Από πού προέρχεται αυτή η δυσωδία του βορβόρου;

6. Εκείνοι δε οι δύο άνδρες μου απήντησαν: Αιτία είναι αι ανομίες των κληρικών αυτού του τόπου! Δευτερολογών πάλιν ηρώτησα τους δύο αυτούς άνδρας: Δεν ήμπορείτε να καθαρίσετε αυτόν τον βόρβορον, ώστε να καταστη δυνατή η προσευχή μας εδώ; Και τότε οι δύο εκείνοι άνδρες μου εφάνέρωσαν τα φοβερά γεγονότα:

– Πίστευσε, αδελφέ (μού είπον), ότι η κατάστασις αυτή εδώ μόνον διά του πυρός θα καθαρισθή. Δεν είναι δυνατόν κατ' άλλον τρόπον.

7. Λέγων αυτά ο Γέρων εδάκρυσεν· αφού συνήλθεν ολίγον συνέχισε την προφητικήν αφήγησιν προς τον μαθητήν του:

– Ακόμη θα σου είπω και αυτό, τέκνον μου. Η απόφασίς δι' έμε είναι να αποκεφαλισθώ. Πάρα πολύ παρεκάλεσα τον Θεόν να αποφύγω αυτόν τον φρικτον θάνατον και μου απεκαλύφθη, ότι είναι απόφασίς και πρέπει να εκπληρωθεί.

8. Και πράγματι! ενώ ο Γέρων διηγείτο προς τον μαθητήν του αυτά, εισώρμησαν οι βάρβαροι εις την πόλιν και αμέσως συνέλαβαν αυτόν. Ο μαθητής κατώρθωσε να διαφύγη, ενώ τον Γέροντα τον εφόνευσαν. Μετά την αποχώρησιν των βαρβάρων επέστρεψεν ο μαθητής και εύρε νεκρόν τον Γέροντά του. Αφού δε τον έκλαυσε πικρώς τον έκήδευσε μαζί με τους Πατέρας.

9. Κάποτε ο Αββάς Μωύσης εκάθητο μαζί με ετέρους επτά αδελφούς. Εις μίαν στιγμήν απευθυνόμενος προς αυτούς ο Γέρων τους

– Σηκωθείτε να φύγετε, διότι σήμερον θα επιδράμουν βάρβενροι εις την σκήτιν μας.

- Σύ, διατί δεν φεύγεις, αφού το γνωρίζεις; τον ρώτησαν οι αδελφοί.

Εις την ερώτησιν αυτήν ο Γέρων απήντησεν.

– Τόσα χρόνια αναμένω την πολύτιμον αυτην στιγμήν, διά να εφαρμοσθή ο λόγος του Θεού: «Πάντες γάρ οι λαβόντες μάχαιραν εν μαχαίρα αποθανούνται» (Ματθ. κς', 52) και τώρα να φύγω; καθόλου δεν θα κινηθώ από εδώ!

10. Λέγουσι τότε οι αδελφοί προς τον Γέροντα:

-Έ! τότε και ημείς δεν σε εγκαταλείπομεν μόνον! θα αποθάνωμεν μαζί σου!

- Εγώ δεν έχω λόγον να σας εμποδίσω. Ο καθείς σας ας εξετάση επισταμένως την ψυχικήν του διάθεσιν και υπευθύνως ας λάβη την απόφασίν του, εάν θα καθίση.

Αφού επέρασε μία μικρά περίοδος σιωπής, είπε πάλιν προς τους μαθητάς του:

– Νά, οι βάρβαροι έφθασαν. Αυτήν την στιγμήν ευρίσκονται πρό της θύρας.

Δεν επρόλαβε να τελειώση τον λόγον του και πράγματι είσελθόντες βιαίως οι βάρβαροι τους εφόνευσαν όλους. Ένας εκ των μαθητών του, που εκρύβη πίσω από την θύραν και διέφυγε τον θάνατον των βαρβάρων, είδεν επτά στεφάνους, που έστεφάνωσαν τον 'Αββάν Μωϋσήν και τους εξ μαθητάς του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Κ'

(Συμβαίνουν και στους δικαίους κακά περιστατικά)

Ὅτι οὐ δεῖ ξενίζεσθαι, ὅταν τί περιστατικῶν δικαίοις ἀνδράσι συμβῇ.

Δέν πρέπει νά παραξενευώμεθα, ὅταν συμβῇ κανένα περιστατικὸν εἰς δικαίους ἀνθρώπους.

Α'. Παλλαδίου

ΕΝ ΤΩ ΟΡΕΙ τῆς Νιτρίας γέγονεν ἀνὴρ θαυμαστός, ὀνόματι Βενιαμίν, ζῶν βιώσας ἐνάρετον ἐπὶ ἔτη ὀγδοηκοντα, καὶ εἰς ἄκρον ἀσκήσας τὴν ἀρετὴν, κατηξιώθη χαρίσματος ἱαμάτων, ὥς πάντα, ὧ ἂν χεῖρας ἐπετίθει ἢ ἔλαιον εὐλογήσας ἐδίδου, πάσης ἀπαλλάττεσθαι ἄρρωστias τὸν ἐνοχλούμενον.

2. Οὗτος πρὸ ὀκτῶ μηνῶν τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ ὑδρωπίασε, καὶ ἐπὶ τοσούτον ὥμοιωθῆ το σῶμα αὐτοῦ, ὥς μὴ δύνασθαι τὸν μικρὸν Ὁ δάκτυλον τῆς χειρὸς αὐτοῦ ταῖς δυσὶ χερσὶ περιλαβεῖν, Μὴ δυνάμενοι οὖν ἡμεῖς ἀτενίζειν τὴ τοῦ πάθους δεινότητι, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀπ' αὐτοῦ ἔστρεφομεν.

3. Τότε λέγει ἡμῖν καὶ μακάριος εὖξασθε, τέκνα, ἵνα μὴ μου καὶ ἔσωθεν ἀνθρωστος ὑδρωπιάσει" τοῦτο γάρ' τὸ σῶμα, οὔτε εὐπαθούντα μὲ τί ὤνησεν, οὔτε δυσπαθούντα παρέβλαψε.

4. Τοὺς ὀκτῶ οὖν μῆνας ἐκείνους καὶ δίφρος αὐτοῦ πλατύτατος ἐγένετο, ἐνῶ ἄει Ἀκαθέζετο, μηκέτι ἐν κλίνῃ ἀναπεσεῖν δυνάμενος διὰ τὰς λοιπὰς χρεῖας τοῦ σώματος, καὶ ἐν τούτῳ ὢν τῷ ἀνιάτῳ πάθει ἄλλους λάτο, τοὺς ἐν ὀτιδήποτε νοσήματι συνεχομένους.

5. Τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ, αἱ φλῖαι τῆς θύρας καὶ αἱ παραστάδες ἐπήρθησαν, ἵνα δυνηθῇ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξενεχθῆναι τοῦ κελλίου τοσοῦτος ἦν ὁ ὄγκος τοῦ σώματος τοῦ μακαρίου καὶ αἰοιδίου Βενιαμίν.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΟ ΟΡΟΣ τῆς Νιτρίας ἐξῆ κάποτε ἓνας αξιοθαύμαστος Ασκητής, που ἐλέγετο Βενιαμίν. Οὗτος ἐξῆ ἐπὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ζῶν λίαν ἐνάρετον, λόγῳ δὲ τῆς ἀσκήσεώς του ἔλαβε παρὰ Θεοῦ τὸ χάρισμα τῆς θεραπείας διαφόρων ἀσθενειῶν. Εἶχε τὴν δύναμιν, ὥστε εἰς οἰονδήποτε ἀσθενή ἀκουμπούσε τὴν χεῖρά του ἢ εὐλόγει ἔλαιον καὶ του το προσέφερεν, ἀμέσως ὁ ἀσθενής οὗτος ἐθεραπεύετο ἀπὸ πάσαν ἀσθένειαν, που υπέφερε.

2. Οὗτος ὀκτῶ μῆνας πρὸ τῆς οσίας αὐτοῦ κοιμήσεως ἐπάθεν υδρωπικίαν καὶ τόσον πολὺ διωγκώθη ἐκ τῆς ἀσθενείας τὸ σῶμα του, ὥστε τὸ μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς του νὰ μὴ μποροῦν καὶ με τὶς δύο παλάμας νὰ το περιβάλουν. Τόσον δὲ φοβερὸν ἦτο τὸ θέαμα τοῦ ἀσθενούς, ὥστε ἡμεῖς δὲν εἰχομεν τὴν δύναμιν νὰ τον βλέπωμεν καὶ δι' αὐτὸ ἐστρέψαμεν ἀλλοῦ τὸ πρόσωπόν μας.

3. Και όμως εις την κατάστασιν αὐτήν ὁ Ἅγιος Ἀσκητής δεν ἔχασεν οὔτε ἴχνος ἀπὸ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀπ' ἐναντίας! εἶχε τὴν δύναμιν νὰ μᾶς λέγῃ:

- Προσευχηθήτε, τέκνα μου, νὰ μὴ υδρωπιάσῃ καὶ ἐσωτερικὸς μου ἄνθρωπος διότι αὐτὸ τὸ σῶμα, ποῦ βλέπετε, οὔτε ὅταν ἦτο υγιὲς με ωφέλησε εἰς τίποτε ψυχικῶς, οὔτε ὅταν ἀρρώσταινε, με ἐβλάψε.

4. Κατὰ τοὺς οκτῶ μῆνας τῆς ἀσθενείας τοῦ, ἐπειδὴ δεν ἤμπορούσε πλέον νὰ πέσῃ εἰς τὸ κρεβάτι, ἐκάθητο διαρκῶς εἰς τὸ κάθισμα, τὸ οποίον, λόγῳ τοῦ ὄγκου τοῦ ἀσθενοῦς, διαρκῶς ἐπλατύνετο. Ἐκεῖ δε ἐξετέλει καὶ τὰς διαφόρους ἀνάγκας τοῦ σώματος. Εἰς αὐτὴν δε τὴν ἀνίατον κατάστασιν εὐρισκόμενος εἶχε τὴν δύναμιν νὰ θεραπεύῃ τοὺς ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν πάσχοντας.

5. Ὅταν ἐκοιμήθῃ, τόσον πολὺ εἶχε διογκωθῇ τὸ σῶμα τοῦ μακαρίου καὶ αοιδίου Βενιαμίν, ὥστε διὰ νὰ βγάλουν τὸν νεκρὸν ἀπὸ τὸ κελλί τοῦ παρέστη ἀνάγκη νὰ ἀφαιρέσουν καὶ τὰ στηρίγματα τῆς θύρας διὰ νὰ μεγαλώσῃ τὸ ἀνοίγμα τῆς εἰσόδου.

Β'. Τοῦ αὐτοῦ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ τὶς Λίβυς τὸ γένος ἐκ πλαγίου τῆς Μαρμαρικῆς καὶ τοῦ V Μαριώτου, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἔκαθεσθη, εἰς ἄκρον γενόμενος ἀσκητῆς καὶ διακριτικός.

2. Οὗτος κατηξιώθη- χάρισμα τοιοῦτου, ὥς πάντα τὸν ἐν οἰαδήποτε λύπῃ ὄντα, συντυχόντα αὐτό, ἄλυπον ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτοῦ καὶ συντυχόντες αὐτὸ καὶ Ἀμμώνιος καὶ Εὐάγριος, αὐτοὶ μοὶ διηγήσαντο, ὅτι κατελάβομεν αὐτὸν δεινὴ ἄρρωστια περιπεσόντα.

3. Κατ' αὐτοὺς γάρ, ὥς εἶπον, τοὺς τόπους τῶν διδύμων καὶ τῆς βαλάνου ἔλκος ἐποίησε, τὴν λεγομένην φαγέδαιναν, καὶ ἔπει μελεῖτο παρὰ τινὸς ἱατροῦ, καὶ ταῖς μὲν χερσὶ θαλλοὺς ἐπλεκεν, ἡμῖν δὲ ἐλάλει, οὕτω δὲ εὐχαρίστως καὶ ὑπομονητικῶς τὴν συμφορὰν ἔφερεν, ὥς ἄλλου τινὸς διακοπτομένου καὶ οὐκ αὐτοῦ" τῶν γὰρ μελῶν αὐτοῦ, καθάπερ τριχῶν ἀνεπαισθήτως ἀποκοπτομένων, ἄτρεπτος ἔμενεν ὑπερβολὴ παρασκευῆς θεϊκῆς.

4. Αἰσιλόμενος δὲ ἡμᾶς καὶ μακάριος λυπουμενούς, λέγει ἡμῖν μὴ βλαβητε, τέκνα" οὐδὲν γὰρ ὧν ποιεῖ καὶ Θεὸς κακία ποιεῖ ποτέ, ἀλλὰ τέλει χρηστῶν ἴσως γὰρ ὑπεύθυνα ἦν τὰ μέλη κολάσεων, καὶ συμφέρον ἐστὶ ταῦτα ὧδε δοῦναι δίκην, ἢ μετὰ τὴν ἐξοδὸς τοῦ ἐνθάδε σταδίου.

5. Οὕτως ἡμᾶς τῆς ὑπομονῆς λόγοις παρακαλέσας ἔστηριξεν ἐγκαρτερεῖν ἐν τοῖς θλιβεροῖς, καὶ μὴδὲν ξενίζεσθαι εἰ καὶ Ἅγιοι ταῦτα πάσχουσε τὰ δεινά.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΛΙΒΥΣ, κατὰ τὴν καταγωγὴν, ποῦ ἐλέγετο Στέφανος, Ὁ προερχόμενος ἀπὸ τὴν μεταξύ Μαρμαρικῆς καὶ Μαρεώτου χώραν, ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἠσκήτευσεν αὐστηρότατα ἀναδειχθεὶς εἰς τὸ τέλος τέλειος Ἀσκητῆς καὶ ικανὸς νὰ διακρίνῃ, ἀπὸ θεῖον φωτισμόν, τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λογισμοὺς τῶν ἄλλων.

2. Οὗτος, μεταξύ ἄλλων, εἶχε καὶ τὸ χάρισμα νὰ διαλύῃ τὴν λύπην ἀπὸ τὴν ψυχὴν τῶν προσερχομένων εἰς αὐτόν, ἀπὸ οἰανδήποτε αἰτίαν καὶ εἴαν προήρχετο αὕτη, καὶ νὰ καθιστᾷ αὐτοὺς χαρούμενους καὶ ευδιαθέτους. Ὁ Ἀμμώνιος λοιπὸν καὶ ὁ Εὐάγριος, οἱ οποίοι συχνά

τον έπεσκέπτοντο, μου διηγήθησαν το εξής περιστατικόν, το οποίον εκ προσωπικής αντιλήψεως εγνώρισαν.

3. Κάποτε ήσθენησε βαρέως από μίαν φοβεράν πληγήν, την φαγέδαιναν, η οποία ανεπτύχθη εις την περιοχής των γεννητικών του οργάνων. Διά την ασθένειαν αυτήν την περιεποιείτο κάποιος ιατρός. Τόσον όμως η κατάστασής του, όσον και η φροντίς του ιατρού δεν τον ήμπόδισαν ούτε από το εργόχειρον (το πλέξιμον βλαστών φοινικοδένδρων προς κατασκευήν ζεμπιλίων), αλλ' ούτε και από την προς ημάς διδακτικής του ομιλίαν. Με αφάνταστον δε υπομονής και ευχαρίστησιν εσήκωνε τον Σταυρόν της δοκιμασίας αυτής, ώστε εδημιούργει την εντύπωσιν, ότι δεν υπέφερεν αυτός, αλλά άλλος. Εν τω μεταξύ η ασθένεια επροχώρει επικινδύνως, με αποτέλεσμα να πίπτουν αι σάρκες του από την σηψαιμίαν, όπως πίπτουν αι τρίχες του σώματος, χωρίς τούτο να γίνεται αντιληπτόν. Και όμως ο άγιος αυτός άνθρωπος παρέμενε σταθερός και αμετάβλητος, λόγω ακριβώς της υπερβολικής εσωτερικής προσπαθείας, διά προσευχής και υπομονής.

4. Είχε μάλιστα την δύναμιν και μακάριος, οσάκις μάς αντελαμβάνετο ότι ελυπούμεθα διά την κατάστασίν του αυτήν, να μάς λέγη: μή στενοχωρήσθε και μη σκανδαλίζεσθε, τέκνα μου τίποτε από όσα κάγει ο Θεός, δεν κάνει από κακίαν απ' εναντίας, επιδιώκει διά των παθημάτων αγαθόν αποτέλεσμα. Ίσως τα μέλη αυτά, που υποφέρουν, να ήσαν ένοχα και δι' αυτό τιμωρούνται. Είναι λοιπόν προς το συμφέρον μου αυτό, διότι διά της προσκαίρου αυτής τιμωρίας, απαλλάσσομαι της αιωνίου μετά θάνατον τοιαύτης.

5. Με τοιούτους λόγους περί υπομονής μας παρηγόρει ο μακάριος αυτός Ασκητής και μας έστήριζε να ανεχώμεθα άγογγύστως τα θλιβερά, χωρίς να παραξενευώμεθα, όταν και οι Άγιοι ακόμη υποφέρουν από τοιαύτας φοβεράς δοκιμασίας.

Γ'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ τής Άγκώνων πόλεως Έπίσκοπος ήν πάνυ εύλαβέστατος, Μαρκελλίνος τούνομα" τούτου τούς πόδας τοσούτον ή τής ποδαλγίας νόσος κατέσχεν, ως μηδέ βαδίσαι αὐτὸν ὅλως δύνασθαι, ἀλλ' ὅπου χρεία ήν αὐτῷ ἀπελθεῖν, φορεῖω μετακομίζεσθαι.

2. Έν μιᾷ οὖν διὰ τινὸς ἀμέλειαν πταίσαντος, ἐν τῇ αὐτοῦ πόλει τῇ εἰρημέγῃ, ἐμπρησμὸς γέγονε μέγιστός του οὖν πυρὸς σφοδρῶς κατανεμομένου τὴν πόλιν, καὶ μηδὲ ὑπὸ τινὸς ἀνθρωπίνης ἐπινοίας σβεσθῆναι δυναμένης τῆς φλογός, ἀλλ' ἀπειλούσης τὴν πόλιν παντελῇ τὴν ἀπώλειαν, ἥδη δὲ καὶ πολὺ μέρος τῆς πόλεως ἀναλώσαντος, κατέλαβεν ὁ Έπίσκοπος χερσὶ βασταζόμενος καὶ ὀδυνώμενος σφόδρα τὴ ἀπωλεία τῆς πόλεως" τοῖς τοῦτον βαστάζουσι πᾶρε κελεύσατο φέροντες θεῖναι αὐτὸν κατέναντί του πυρός, δ καὶ γέγονε, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἐτέθη τὸν τόπον, εἰς δν πᾶσα ἡ φλόξ κλεισθεῖσα ἐφαίνετο.

3. Ἦρξατο οὖν θαυμαστῷ τινι τρόπῳ τὸ πῦρ πρὸς ἑαυτὸ ἐπιστρέφειν, ὡς πὲρ εὐλαβηθὲν τὸν Έπίσκοπον, καὶ οἷα φωνὴν ἀφέν μὴ δύνασθαι αὐτὸν παρελθεῖν οὕτως οὖν ἡ φλόξ δεσμευθεῖσα, καὶ πρὸς ἑαυτὴν ὑποστρέψασα, τελείως ἔσβεσθη. Κατανοεῖς οὖν, Πέτρε, ποίαν οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἔσχε τὴν ἀρετὴν, ὅτι ἀσθενὴς ὢν καὶ καθεζόμενος, τὴν τοιαύτην φλόγα κατέσβεσεν;

Πέτρος

Κατανοῶ καὶ λίαν ἔκπληττομαι.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ της πόλεως Αγκώνος ἦτο Επίσκοπος και υπερευλαβέστατος Μαρκελλίνος. Αυτός λοιπόν και εκλεκτός Επίσκοπος προσεβλήθη από ισχυράν ποδαλγίαν, εἰς σημεῖον ὥστε να μη δύναται πλέον να βαδίση, ἀλλ' όπου παρίστατο ἀνάγκη να μεταβή, μετεφέρετο διὰ φορείου.

2. Κάποτε λοιπόν, ἐξ αφορμῆς ἀπροσεξίας ενός κατοίκου της πόλεως, ἐξερράγη εἰς τὴν πόλιν του ἀσθενούς Επισκόπου Μαρκελλίνου μεγάλη πυρκαϊά. Το πύρ ἤρχισε να εξαπλοῦται επικινδύνως εἰς ὅλην τὴν πόλιν και καμμία ἀνθρωπίνη δύναμις δεν ἠδύνατο να κατανικήση τὰς φλόγας, αἱ ὁποῖαι ἠπείλουν να καταστρέψουν τελείως τὴν πόλιν αὐτήν. Πρό της ἀπειλῆς αὐτῆς και ἐνῶ εἶχεν ἀποτεφρωθῇ ἀρκετὼν μέρος της πόλεως ο Εἰπίσκοπος πονῶν διὰ τὴν συμφορὰν αὐτὴν ἐξήλθεν εἰς τὸν τόπον της πυρκαϊᾶς, βασταζόμενος εἰς τὰς χεῖρας. Εἰς μίαν στιγμὴν, δονούμενος ἀπὸ ισχυράν συγκίνησιν διὰ τὴν συμφορὰν ἐκ της πυρκαϊᾶς, διέταξε τοὺς βαστάζοντας να τὸν φέρουν και να τὸν τόποθετήσουν ἀκριβῶς ἀπέναντι του πυρός πλησίον του χώρου της καταστροφῆς.

3. Μόλις τὸν μετέφεραν και τὸν ἔτοποθέτησαν συνέβη το ἐξῆς παράδοξον θαῦμα: Αἱ φλόγες περιωρίσθησαν και τὸ πύρ, κατὰ θαυμαστον τρόπον, ἤρχισε να περιμαζεύεται, ὥς να εφοβεῖτο τὸν Εἰπίσκοπος και να ἐφώναζεν, ὅτι δεν ἠδύνατο να περάσῃ τὴν θέσιν, όπου ἔμενεν ο Εἰπίσκοπος. Τοιοῦτοτρόπως λοιπόν συνεστάλη τὸ πύρ και ἐντὸς ολίγου κατεσβέσθη τελείως.

Βλέπεις λοιπόν, Πέτρε, πόσον μεγάλην ἀρετὴν εἶχεν ο ἄνθρωπος αὐτός; Εἶχε τὴν δύναμιν και ἀσθενῆς ἀκόμη και χωρὶς να μετακινήται, λόγω της ἀσθενείας του, να κατασβέσῃ τόσοσιν φοβερὰν πυρκαϊάν.

Πέτρος

4. Το βλέπω, και καταπλήσσομαι.

Δ'. Εν τῷ βίῳ της Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΟΡΩΝ ὁ μισόκαλος δαίμων τὴν μακαρίαν Συγκλητικὴν κούφως τῶν αὐτοῦ ὑπεριπταμένην παγίδων, καὶ οὐ μόνον αὐτήν, ἀλλὰ και πολλὰς ἄλλας, δι' ὧν τὸ ἐποίει καὶ ἐδίδασκε συγκροτοῦσαν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ νίκην, ἐξαιτεῖται λοιπὸν ταύτην πρὸς τὸν τελευταῖον ἀγῶνα, και τῶν ἔντοσθιων αὐτῆς ἀπάμενος, βαθεῖαν αὐτὴ τὴν πληγὴν ἐνήκε, και τὸ ἀναγκαιότατον πρὸς τὸ ζῆν μόνιον, τὸν πνεύμονα, πλήττει δεινῶς, και ἀφορήτους αὐτὴ ἔμποιε ἄλγηδονας, και οὕτω κατ' ὀλίγον αὐτῆς τὴν ζωὴν ἐδαπάνα.

2. Ἐνεχώρει μὲν γὰρ και ἐν βραχεὶ και ρῶ, ἐπεὶ ταύτην ἐξαιτησάμενος ἔλαβε, συντεμεῖν αὐτῆς τὴν τελευτὴν ἄλλ' ἐκεῖνος μὲν ὥς πὲρ αἰμοβόρος δῆμιος διὰ πολλὸν πληγῶν και χρόνου μακροῦ τὴν οἰκειὰν ὥμοτητα ἐθεράπευε, κακείνην ἀπαγορεύσαι πρὸς τὰ τοῦ χρόνου μῆκος και τὸ βαρὺ των κολάσεων ἐπειράτα.

3. Καὶ διὰ τοῦτο κατὰ μικρὸν ἀναλύων τὸν πνεῦμονα, διὰ τῶν ἐναγομένων πτυσμάτων τοῦτον ἀπέβαλλε πρὸς δὲ καὶ πυρετοὺς ἀδιαλείπτους ὑπανήψεν αὐτή, οἱ καὶ δίνης δίκην τὸ πολυᾶθλον σῶμα ἔδαπανων τὲ καὶ ἀνήλυσκον.

4. Καὶ ὥς πὲρ οἱ δικασταί, ὀπηνικα βούλωνται τοὺς ἀμαρτήσαντας καὶ καταδίκους γεγονότας βαρυτέρας ὑποσχεῖν τιμωρίας, δι' ὀλίγον πυρὸς κατὰ μικρὸν ἀναλωθῆναι αὐτοὺς προστάττουσιν, οὕτω καὶ ὁ ἐχθρὸς, ἐκ τῶν ἐντοσθίων αὐτῆς τὸ πῦρ ἐξάπτων, ἅπαν το σῶμα αὐτῆς κατηγάλου καὶ ἐπεβόσκετο, καὶ ἀπαυστον ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἔπηγε τὴν τιμωρίαν.

5. Τρία μὲν οὖν καὶ ἥμισυ ἔτη ἡ γενναία, διὰ τῶν εἴκλεων τούτων πόνων πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀπεμάχετο, γενναίως τὰς πληγὰς καὶ εὐχαρίστως ὑποφέρουσα, καὶ μὴ συμπίπτουσα τὸ φρονήματι, μᾶλλον δὲ καὶ γενναιότερον ὥπλιζετο κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς ὑπ' αὐτοῦ τραυματιζομένους ταῖς διδασκαλαῖς ἰάτο.

6. Ὁ δὲ ταῦτα ὄρων ἤχθετο, καὶ μὴ φέρων τὴν ἥτταν, τὴ γενναία καὶ ἐτέραν τιμωρίαν βαρυτάτην προστίθῃσι' πλήττει τὰ φωνητικὰ ὄργανα, τὴν προφορὰν τοῦ λόγου στήσαι ὁ δόλιος μηχανώμενος καὶ πολλοὺς στερεῖσαι τῆς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας.

7. Ἄλλ' εἰ καὶ ἡ ἀκοὴ τῶν προσιόντων τῆς ἐκ τῶν λόγων ὠφελείας ἔστερητο, ἀλλ' ἡ ὄψις αἰτῶν ἔκερδαινε μείζονά το γὰρ δριμεῖ τοῦ πάθους οἱ παραγεγο: νότες ἐνατενίζοντες, καὶ τῆς μακαρίας το ἐν τοῖς πόνοις καρτερὲς κατανοοῦντες καὶ μεγαλόψυχον, καὶ αὐτοὶ ἐκραταιοῦντο τὴν γνώμην, καὶ εἰς τὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον ἐγίνοντο εὐτολμοτεροι,

8. Πόθεν οὖν καὶ ἐχθρὸς τῆς πληγῆς ἤρξατο; ἐκ τοῦ στόματος ὅθεν καὶ τὰ τῶν λόγων ἦσαν γλυκύτατα γάματα καὶ μίαν μύλην ὁδυνήσας, σήπει πάραυτα τὸ οὖλον, καὶ ἐκπίπτει μὲν ἡ μύλη, ἡ δὲ νομὴ διατρέχει εἰς ἅπασαν τὴν γὰρ νῦν, καὶ γίνεται φθορὰ τῆς ὑποκειμένης σαρκός, καὶ ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις τερηδονίζεται τὸ ὀστέον, καὶ μετὰ δύο μῆνας γίνεται ἔκτρωσις καὶ πᾶς δὲ καὶ πέριξ τόπος ἰσχυρῶς ἔμμελανωτο, καὶ τὸ ὀστοῦν δὲ καὶ αὐτὸ φανεῖν κατ' ὀλίγον ἔδαπανάτο.

9. Ἐκ δὲ τῆς σήψεως βαρυτάτη δυσωδία καὶ ἀνύποιστος ἀπέπλει, ὥς τὲ τὰς ὑπουργούσας μὴδὲ πλησιᾶσαι αὕτη δυναμέγας, διὰ τὸ τῆς δυσωδίας ἀπάνθρωπον' εἰ δὲ πότε καὶ ὑπὸ τῆς ἀναγκαίας χρείας καλούμεναι ἐγγίσει αὐτὴ ἡθέλον, θυμιαμάτων ἀποκαλοῦσαι πλῆθος εἰσήεσαν, καὶ συντόμως αὐτῆς ὑπεχώρουν, τὸ δεινὸν ἐκ τῆς δυσωδίας ἐκεῖνο μὴ φέρουσαι,

10. Ἡ δὲ γενναία, ὥς ἐν ὀφθαλμοῖς δρώσα τὸν ἀντίπαλον ἐνώπιον αὐτῆς ἐστώτα, ἀνδρείως αὐτῷ ἀντεμάχετο καὶ οὐκ ἡνείχετο ὅλως ἀνθρώπινον τί προσεχθῆναι τὴ νόσω βοήθημα, καὶ πὲρ πολλῶν τῶν συνελθουσῶν γυναικῶν ἄξιού των διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀσθένειαν, κὰν μύρῳ τινὶ ὑπαλείψαι τὸ ἔλκος, ἵνα τὸ πολὺ τῆς δυσωδίας ἀπελαθῇ, φορητῶν αὐταῖς θήσῃ τὴν μετ' ἐκείνης διαγωγὴν" ἀλλ' ἡ μακαρία οὐ κατεδέχετο, νομίζουσα διὰ τῆς ἀνθρωπίνης συμμαχίας καθαιρεῖσθαι τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀγῶνος.

11. Αἱ οὖν παρούσαι ἰατρὸν τινὰ μετακαλεσάμεναι, δι' ἐκείνου ἐπεχείρουν πεῖσαι αὐτὴν θεραπείας τινὸς τυχεῖν ἢ δὲ πάλιν οὐχ ὑπήκουε λέγουσα τί μὲ τῆς ἀγαθῆς ταύτης πάλης ἐκκόπτετε; τί ζητεῖτε τὸ φαινόμενον, ἀγνοοῦσαι τὸ κρυπτόμενον ; τί πολυπραγμονεῖτε τὸ γινόμενον, τὸν ποιοῦντα μὴ θεωροῦσαι ;

12. Καὶ ὁ ἰατρὸς φησι πρὸς αὐτὴν οὐχ ἔνεκεν θεραπείας τινὸς ἢ παραμυθίας προσφέρομεν φάρμακον, ἀλλ' ἕνα το νεκρωθὲν ἀπαλλοτριωθὲν μόριον θάψωμεν, πρὸς τὰς παρούσας μὴ διαφθαρῆναι" ὅπερ γὰρ εἰς τοὺς τεθνώτας ποιοῦσι, τοῦτο καὶ ἡμεῖς προσάγομεν, ἀλόγη ἅμα καὶ μυρσίην, οἷνῳ δεύσας ἐπιτίθημι,

13. Ἡ δὲ καταδεξαμένη τὴν συμβουλίαν ἤνεσχετο, τὰς συνελθούσας μᾶλλον ἐλέησας ἑκαθαιρετο γὰρ διὰ τούτου ἡ ἄμετριά της δυσωδίας. Μυσι μὲν οὖν καὶ πρὸς τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἐνήθλησε, δυνάμει δὲ θεία συνεκρατεῖτο τὸ σῶμα τὰ γὰρ αὐτὴ συνιστώντα ἐξέλιπον παντελῶς οὔτε γὰρ τροφῆς μεταλαβεῖν ἤδυνато, τοιαύτης σήψεως καὶ δυσωδίας ἐπικρατούσης, οὔτε ὅλως ὑπνῶσαι δριμύταταις ἄλγηδοσι βαλλομένη διηνεκῶς, ὑφ' ὧν ὁ ὕπνος ἀνεκόπτετο τὲ καὶ ἀπολαύνετο.

14. Ὡς δὲ τῷ τέλει τοῦ ἀγῶνος προσέγγισε καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον ἀναδήσασθαι ἔμελλεν, ἐπιστασίας Ἀγγέλων νοερῶς ἐχώρησε, καὶ ἔλλαμψεις ἀνεκλαλήτου φωτός, καὶ Παρθένων Ἁγίων χοροὺς προτρεπομένους αὐτὴ τὴν ἄνοδον.

15, Καὶ ὥς πὲρ ἐν ἑαυτῇ γενομένη, ταῖς παρούσαις, ἃ εἶδεν, ἀπήγγειλε, γενναίως τὲ φέρειν πρὸς τοὺς πόνους καὶ μὴ ὀλιγορεῖν προέτρεψατο' προσέθετο δέ, ὅτι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας τοῦ σώματος χωρισθήσομαι κατὰ τὴν δὲ τὴν ὥραν.

16. Διελθουσῶν δὲ τῶν τριῶν ἡμερῶν, καθ' ἣν ὥραν προεῖπεν, ἀπῆλθε πρὸς Κύριον, ἔπαθλον τῶν ἀγῶνων παρ' αὐτοῦ ληψομένη τὴν μακαρίαν ἐν οὐρανοῖς διαγωγῆς καὶ ἀπόλαυσιν.

Ερμηνεία

ΒΛΕΠΩΝ ὁ μισόκαλος διάβολος τὴν ευλογημένην ἀσκήτριαν,

ΜΕ τὴν Οσίαν Συγκλητικὴν, νὰ υπερπηδᾷ με ευκολίαν τὰς παγίδας τοῦ καὶ νὰ μὴ παγιδεύεται ἀπὸ αὐτάς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας Μοναχὰς νὰ προφυλάσῃ με τὸ παράδειγμα καὶ τὴν διδασκαλίαν της, ἐστενοχωρεῖτο, διότι ἐνικάτο ἀπὸ γυναίκας. Δι' αὐτὸ αποφασίζει νὰ τὴν περιπλέξῃ εἰς μίαν τελευταίαν καὶ αποφασιστικὴν μάχην, με τὴν ὁποίαν ἤλπιζε νὰ τὴν κατανικήσῃ. Καὶ τι κάμνει λοιπόν; Προσβάλλει διὰ φρικτῆς ἀσθενείας τὰ ἐντόσθια αὐτῆς καὶ προ παντός τὸ ἀπαραίτητον διὰ τὴν ζωὴν ὄργανον, τοὺς πνεύμονας. Διὰ τῆς ἀσθενείας αὐτῆς (πιθανῶς νὰ ἐπρόκειτο περὶ φυματιώσεως), προεκάλεσε φρικτοὺς πόνους καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ ζωὴ της οδυνηρῶς ἐδαπανάτο.

2. Τόση ἦτο ἡ μανία τοῦ διαβόλου κατὰ τῆς Οσίας Συγκλητικῆς, ὥστε ἐπεδίωκε συντομώτατα νὰ προκαλέσῃ τὸν θάνατός της, ἐφ' ὅσον, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἦτο ἐλεύθερος νὰ βασανίζῃ τὸ σῶμα της.

Ὡς σκληρὸς δε καὶ ἀπαίσιος δῆμιος, που διψᾷ δι' αἷμα, ἐπεδίωκε νὰ ικανοποιήσῃ τὸ πάθος τοῦ αὐτοῦ ἐπαυξάνων τὰς πληγὰς της καὶ πολλαπλασιάζων τὸν χρόνον τῆς δοκιμασίας της. Συγχρόνως με τὰς βαρείας αὐτάς τιμωρίας προσεπάθει νὰ τὴν κάμῃ νὰ γογγύσῃ διὰ τὴν μακροχρόνιον καὶ οδυνηράν αὐτῆς ἀσθένειαν.

3. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ πνεύμων τῆς ἀσθενούς κατετρώγετο ὑπὸ τοῦ μικροβίου, καὶ τὸν ὁποῖον με τὸν ἐκ τῆς φυματιώσεως βήχα καὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐμπτύσματα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπέβαλλεν. Επιπροσθέτως τὴν κατέφλεγε διὰ συνεχῶν ὑψηλῶν πυρετῶν, οἱ ὁποῖοι, ὅπως ἡ λίμα τοῦ σιδηρουργοῦ, διέλυον τὸ πολυβασανισμένον σῶμα τῆς Οσίας.

4. Ἡ ταλαιπωρία αὐτῆς τῆς Οσίας Συγκλητικῆς υπενθύμιζε τὴν τακτικὴν μερικῶν αὐστηρῶν δικαστῶν τοῦ καιροῦ ἐκείνου, οἵτινες, ὅταν ἤθελαν νὰ τιμωρήσουν βαρύτερον καταδικασθέντας ἐγκληματίας, διέτασσαν νὰ ριφθοῦν εἰς ὀλίγην πυράν, ὥστε νὰ διαρκέσῃ

επί πολύ ή οδύνη του βραδέος αυτού θανάτου. Τοιουτοτρόπως και ο διάβολος ενήργει επί της Οσίας ήναψε την φλόγα του πυρετού εις τα εντόσθιά της, από εκεί δε ο πυρετός αυτός ετρέφετο από το εξησθενημένον και αναλίσκόμενον από τους πόνους σώμα, ώστε απαύστως, ημέραν και νύκτα, την ετιμώρει.

5. Επί τριάμισυ λοιπόν έτη η γενναία Συγκλητική ηγωνίζετο νικηφόρως εναντίον του εχθρού διά των ενδόξων αυτών πόνων και σωματικών πληγών, τα οποία ευχαρίστως και άγογγύστως υπέμενε, χωρίς καθόλου να καταπέση το ασκητικόν της φρόνημα και να μετριασθή η ψυχική της διάθεσις. Απ' εναντίας μάλιστα, η ταλαιπωρία του σώματος και η δριμύτης των πόνων την έκαμαν γενναιοτέραν και την εξώπλιζον αποτελεσματικώτερον κατά του κοινού εχθρού, του διαβόλου, ώστε δια των πολυτίμων και υψηλών διδαχών της να θεραπεύη πολλους τραυματιζομένους υπ' αυτού.

6. Ο διάβολος βλέπων την ψυχικήν αυτήν γενναιότητα και την δράσιν της Οσίας έστενοχωρείτο και μη υποφέρων να νικάται από μίαν γυναίκα προσθέτει και άλλην, βαρυτέραν ακόμη τιμωρίαν, επί της Οσίας. Ούτω διά να κατορθώση να αποστερήση πολλούς από την ωφέλειαν των λόγων της Οσίας Συγκλητικής σκέπτεται και πολυμήχανος να αχρηστεύση την φωνήν της και προς τούτο πλήττει τα φωνητικά όργανα της Οσίας.

7. Μετά ταύτα δεν ήδύνατο πλέον να ομιλή ή Οσία και οι επισκέπται της εστερήθησαν της ωφελείας των διδαχών της εν τούτοις όμως, εάν τα ώτα των δέν έγλυκαίνοντο, οι οφθαλμοί των περισσότερον κέρδος απέφερον εις την ψυχήν των, διότι οι προσερχόμενοι βλέποντες μετά προσοχής το δριμύτατον πάθος της ασθενείας και αντιλαμβανόμενοι την αγόγγυστον υπομονήν της μακαρίας εις τους πόνους και την παραδειγματικήν της μεγαλοψυχίαν, ασφαλώς και οι ίδιοι έστηρίζοντο περισσότερον εις την ευσέβειαν και εγίνοντο τολμηρότεροι εις τον πόλεμον κατά του εχθρού.

8. Από πού, από ποίον σημείων του σώματος, ο εχθρός ήρχισε τάς πληγάς; Από το στόμα!

Δι' αυτό και εχάθησαν τα γλυκύτατανάματα των λόγων, που εξεπήγαζον από το στόμα της Οσίας. Ως να μη ήρκει δε η θλιβερά αυτή σιωπή, εις την οποίαν άκουσίως υπεβλήθη η Οσία, και ιδού έτέρα φρικτή και οδυνηρά δοκιμασία.

Επόνεσεν ένα δόντι της Οσίας από το δόντι αυτό σαπίζει ολόκληρον το ούλον. Και το μεν δόντι κατεστράφη και έπεσε· εξ αιτίας όμως αυτού εσηματίσθη απόστημα, το οποίον διέβρωσεν ολόκληρον την κάτω σιαγόνα και κατέστρεψε και εξωτερικώς ακόμη την σάρκα της σιαγόνος. Μέσα δε εις τεσσαράκοντα ημέρας όλα τα οστά της κάτω σιαγόνος προσβάλλονται από τερηδόνα και μετά δύο μήνας έτρύπησε το μάγουλο και έμελάνιασεν ολόκληρος η περιοχή του προσώπου εις το σημείον αυτό. Η σχηματισθείσα οπή έμεγάλωσε και απ' αυτήν εφάινοντο τα οστά της σιαγόνος, τα οποία σιγά-σιγά κατετρώγοντο από την τερηδόνα.

9. Εξ αιτίας δε της σήψεως ο χώρος, όπου παρέμενεν η ασθενής, κατελήφθη από μίαν βαρείαν και ανυπόφορο, δυσσομίαν, ώστε αύται που εξυπηρέτουν την Οσίαν να μη δύνανται να την πλησιάσουν λόγω αυτής της δυσωδίας. Όσάκις δε επρόκειτο να πλησιάσουν την ασθενή διά κατεπείγουσάν τινα ανάγκην της, έκαιον αρωματικά φυτά προηγουμένως και συντομώτατα εισήρχοντο εις το κελλί της ασθενούς, έξερχόμεναι αμέσως, μη ανεχόμεναι την φοβεραν εκείνην δυσσομίαν.

10. Η γενναία Συγκλητική ανταγωνίζετο τον διάβολον, ως να τον έβλεπεν έμπροσθέν της διά των οφθαλμών της και δεν εδέχετο καμμίαν ανθρωπίνην βοήθειαν εις την νόσον της. Απέκρουσε μάλιστα πρότασιν πολλών γυναικών, που ήλθον μίαν ημέραν κοντά της, και την παρεκάλουν επιμόνως να δεχθή να βάλη εις τας πληγάς του σώματός της ολίγον άρωμα, ώστε να μετριασθή η δυσοσμία και να ήμπορούν να την συναναστρέφονται. Το τοιούτον το εζήτουν ως χάριν δι' εαυτάς. Η μακαρία όμως 'Ασκήτρια δεν ήκουε τάς συστάσεις και υποδείξεις αυτάς, διότι ενόμιζεν, ότι διά της παρασχεθησομένης ανθρωπίνης βοήθείας θα εξέπιπτε του ένδοξοτάτου αγώνος, που τόσον σκληρως διεξήγε και ούτω θα έχανε παρά Θεού τον μισθόν της.

11. Αί υποτακτικάί της έστειλαν και εκάλεσαν πλησίον της ασθενούς ένα ιατρόν. Ανέθεσαν δε εις τον ιατρόν να την πείση να δεχθη κάποιαν παραμικρών θεραπειάν. Ματαίως όμως! Η Αγία Συγκλητική δεν υπήκουεν εις τάς συστάσεις και υποδείξεις του ιατρού. Απευθυνομένη δε προς τον ιατρών και τας Μοναχάς τους έλεγεν:

– Διατί με εμποδίζετε από αυτήν την αγαθών και ωφέλιμον πάλην; Διατί προσέχετε τα φαινόμενα (δηλαδή τας πληγάς, τας κακώσεις) και αγνοείτε τι κρύπτεται κάτω από αυτά; (δηλαδή ο φθόνος του διαβόλου και η κατ' αυτού πάλη;) Διατί μετά τοσαύτης φροντίδος περιεργάζεσθε αυτό που συμβαίνει, ενώ δεν δύνασθε να παρατηρήσετε τον δράστης και αίτιον αυτών των γεγονότων;

12. Εις τους λόγους αυτούς της Αγίας ο ιατρός απήντησε.

- Δεν σου προσφέρωμεν φάρμακον διά να σε θεραπεύσωμεν από την ασθένειαν, ή διά να σου ανακουφίσωμεν τους πόνους ! Τοιαύτη δυνατότης δεν υπάρχει. Το φάρμακον, που θα σου δώσωμεν, έχει σκοπόν να θάψη τα νεκρωθέντα σημεία του σώματός σου, που είναι ξένα πλέον προς αυτό. Τούτο δε το κάμνομεν, διά να μη βλαφθώσιν αι Μοναχαί αύται, που είναι κοντά σου. Θα κάμωμεν δηλαδή διά τα νεκρά μόρια του σώματός σου, αυτό που κάμνομεν εις τους αποθανόντας. Επάνω εις τας σάπιαις σάρκας θα βάλω αλόην και μυρσίνην, που θα τας έχω μουσκέψει με κρασί.

13. Τότε η Αγία εδέχθη τας συμβουλές αυτές του ιατρού, όχι χάριν του εαυτού της, αλλ' εκ συμπαθείας προς τάς συγκεντρωθείσας υπότακτικάς της. Κατόπιν της επεμβάσεως αυτής του ιατρού έμετριάσθη κατά πολύ η δυσοσμία. Με κολοβωμένον πλέον σώμα ηγωνίσθη τον υπόλοιπον αγώνα της. Μόνον δε από την θείαν δύναμιν συνεκρατείτο το σώμα αυτό, το οποίον κυριολεκτικώς διελύθη από τις σάρκας και τα μέλη, που το συνιστούσαν. Εις την αθλίαν αυτήν κατάστασιν εύρισκομένη δεν ήδύνατο ούτε να τρώγη, εφ' όσον η σηψις και η εκ ταύτης δυσωδία ήσαν τόσον αποπνικτικάί, αλλ' ούτε και καθόλου να κοιμηθή, ενοχλουμένη διαρκώς από δριμυτάτους πόνους, εξ αφορμής των οποίων ο ύπνος της διεκόπτετο και εχάνετο.

14. Μόλις δε πλησίαζε το τέλος του αγώνος αυτού και επρόκειτο να λάβη παρά του Θεού τον στέφανον της δικαιοσύνης για την αγόγγυστον υπομονήν της, έφθασεν εις τοιαύτην πνευματικής κατάστασιν, ώστε νοερώς να βλέπη επισκέψεις Αγίων Αγγέλων και να καταυγάζεται από ανεκκλάλητον φώς, συνοδεΐαι δε αγίων παρθένων να την προτρέπουν διά την ένδοξον άνοδον.

15. Κατά διαστήματα δέ, ώς να συνήρχετο από όσα έβλεπεν εν έκστάσει, ανέφερεν εις τας παρευρισκομένας αυτά, που έβλεπε και τας συνεβούλευε να υπομένουν μετά γενναιότητος τους πόνους και να μη χαλαρώνουν τους πνευματικούς των αγώνας. Εν τέλει τους είπεν, ότι μετά τρείς ημέρας θα αποχωρισθή η ψυχή της από το σώμα, εις ώραν, την οποίαν προσδιόρισε.

16. Πράγματι μετά την πάροδον των τριών ημερών και κατά την ώραν ακριβώς, που προείπεν, εξεδήμησε προς Κύριον, λαβούσα από Αυτόν ως έπαθλον την ευτυχισμένην ζωήν εν ουρανούς και την απόλαυσιν των αιωνίων αγαθών.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΑ΄

(Να έχουμε πίστη όταν στερηθούμε τα αναγκαία)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστόν, καὶ τῶν ἀναγκαίων κὰν πότε συμφερόντως στερηθῇ, μὴ ὀλιγωρεῖν εὐθέως, ἀλλ' εὐχαριστεῖν καὶ ὑπομένειν τὸν Κύριον, καὶ ἀδιστακτως ἐλπίζειν ὡς πάντως καὶ ἀγαθὸς Θεὸς αὐτοῦ προνοήσεται. Καὶ ὅτι αἰσχρὸν τῷ Ἀσκητῇ, ὑπηρέτῃ ὄντι Θεοῦ, κοσμικοὺς προσιέναι, καὶ τὰ πρὸς χρεῖαν αἰτεῖν κὰν ἐν ἐνδείᾳ πιέζεται.

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ ὅταν ἀκόμη κάποτε στερηθῇ, πρὸς τὸ συμφέρον του, τῶν ἀναγκαίων, νὰ μὴ λιποψυχήσῃ ἀμέσως, ἀλλὰ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Κύριον καὶ νὰ ὑπομένῃ, καὶ νὰ ἐλπίζῃ, χωρὶς δισταγμόν, ὅτι ὅπωςδήποτε καὶ καλὸς Θεὸς θὰ προνοήσῃ καὶ δι' αὐτόν. Εἶναι αἰσχρὸν διὰ τὸν Ἀσκητὴν, ποὺ εἶναι ὑπηρέτης τοῦ Θεοῦ, νὰ συναναστρέφεται μὲ κοσμικοὺς καὶ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῶν τα πρὸς συντήρησιν, ἔστω καὶ ἂν ὑποφέρῃ.

Α'. Εν τω βίῳ του Αγίου Θεοδοσίου του Κοινοβιάρχου

ΕΟΡΤΗ ἦν, καὶ ἐορτῶν ἡ πρώτη καὶ κυρία, αὐτὸ φημι τὸ Θεῖον Πάσχα. Τῆς τερὰς οὖν νυκτὸς ἡ μὲν ἡμέρα παρήν, τοῖς δὲ τοῦ Μεγάλου Θεοδοσίου φοιτηταῖς τῶν ἀναγκαίων εἰς βρῶσιν οὐδὲν ἦν, οὐκ ἄρτος, οὐκ ἔλαιον, οὐκ ἄλλο τί τῶν ἔδωδιμων οὐδέν. Ὁ μὲν οὖν τῶν μάθη: τῶν χορὸς ἤχθετο, δώδεκα ἤδη τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἤχθετο δὲ οὐχ ὑπὲρ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλ' ὅτι μὴδὲ τοῦ προσφερομένου πρὸς θυσίαν ὑπάρχοντος, ἄθυτον αὐτοῖς τὸ Πάσχα, καὶ σώματος τοῦ Χριστοῦ χωρὶς ἐμελλε τελεσθήσεσθαι, καὶ τὸν διδάσκαλος περιστάντες, τὴν ἐνδειαν ἀπήγγελλον.

2. Ὁ δὲ τοσούτον εἰρηκως, εὐπρεπῇ τὴν τερᾶν μόνον τράπεζαν γενέσθαι χρή, τὸ λοιπὸν ἔφη μηδενὶ περὶ μηδενὸς ἔστω λόγος καὶ γὰρ πάλαι τὸν Ἰσραὴλ ἐν ἔρημῳ τὰς τοσαύτας χιλιάδας, εἶτα καὶ ὕστερον οὐκ ὀλίγον πλῆθος διαθρέψας εἰς κόρον, αὐτὸς οὖν καὶ ἡμῶν ἔστι προνοῶν, οὔτε περὶ τὴν δύναμιν ἀσθενέστερος γύν, οὔτε περὶ τὴν χορήγησιν ἁτονωτερος γεγονῶς.

3. Ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἔφη· ἀλλ' ὅπως αὐτὰ τὰ βήματα καὶ εἰς πραγμάτων δύναμιν τὸ τάχος ἐξέβη, ὡς τῆς ἐλπίδος τοὺς φοιτητὲς οὗ διέψευσεν, ὁ λόγος ἤδη ἔρει. Ὡς πὲρ γὰρ πάλαι τὸ πρόβατον ἐν φυτῷ Σαβὲκ τῷ Ἀβραάμ παρέστη πρὸς ὀλοκάρπωσιν ἔτοιμον, οὕτω δὴ καὶ τὸ δὲ τὰ μακαρίῳ.

4. Τοῦ ἡλίου τὴν γῆν ἀπολιπόντος ἤδη, ζευγὸς ἡμιόνων ἄγων τίς παραγίνεται, φόρτος τὲ ποικίλης τροφῆς ἀνδράσιν Ἀσκηταῖς οἰκεῖος ἔκομιζετο καὶ οὐκ αὐτὸς ἀπὴν καὶ τῆς τερὰς τραπέζης δρώμενος τὲ καὶ νοούμενος ἄρτος, ἀλλὰ τοῖς ἄλλοις συνήν, ἐφ' ᾧ καὶ μᾶλλον οἱ μαθηταὶ ἡσθησάν τα δὲ κομισθέντα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς αὐτῆς διήρκεσαν.

5. Ἄλλοτε πάλιν ἀνὴρ τίς τῶν πλουσίων καὶ ἀγαθοῖς ἔργοις πλουτεῖν ἔγνωκως, τὸν οἰκεῖον βίον ἐπ' εὐλογίαις διέσπειρε, καὶ ὕλην σωτηρίας ψυχῶν τὴν τῶν χρημάτων ὕλην ἐποίει" πάσιν οὖν τοῖς ἄλλοις, καὶ προηγουμένως τοὺς κατὰ Θεὸν ζῶσι, καὶ μακρὰν οὔσι τοῦ κόσμου διὰ τῷ ἔγγιζεν Θεῷ ἄφθονως μεταδιδούς, τοῖς τοῦ Θεοδοσίου μόνοις κατὰ λήθης ἢ ἄγνοιαν τῆς

εὐποιῶς οὐκ ἔκοινωνησεν, ἥ τάχα καὶ τοῦ Θεοῦ τὸν ᾽Ἅγιον ἐν τούτῳ δοκιμάζοντος ἢ δοξάζοντος.

6. Οἱ μὲν οὖν μαθηταὶ προσιόντες ἤνοχλουν τῇ διανομεῇ, φανερόν ἑαυτὸν τὰ κακείοις ποιεῖν, καὶ μετὰ πολλῆς ἐνέκειντο τῆς σπουδῆς, μηδὲν γὰρ ἔχειν ὃ τὸ λοιπὸν τραφήσονται οἱ γέ κερατίων μὲν ἡῦπορουν ὀλίγων, ἔστι δ' ὅτε καὶ τούτων ἐπιλιπόντων, τὰ καταλειφθέντα ἐκ τῶν φοινίκων ὅστ' ἔψοντες, τούτοις τὸ τῆς πείνης παραμύθιογ.

7. Οὕτως ἐκεῖνοι ἄνθρωπον ἀεὶ τὸ λαθεῖν σπεύσαντα, δῆλον γενέσθαι διὰ μικροψυχίας ἠνάγκαζαν, καὶ τὸν εἷς Θεὸν βέπειν ὀφθαλμοὺς εἰθισμένον, πρὸς ἄνθρώπους ὀρέγειν τὰς χεῖρας ἀγενῶς ἡπειγον, χεῖρα τὴν ἀνοιγόμενὴν ἀπολιπόντα, καὶ πᾶν ζῶον εὐδοκίας ἀποπληροῦσαν, ὅξονεῖ στένωσιν αὐτοῖς ἢ μικρολογίαν τὸ γὰρ νῦν ἔχουν κατεγνώκωτα.

8. Οἱ μὲν οὖν ἤθυσμον, ὁ δὲ παραινῶν ἡρέμα" τίς, ἔλεγε, τῶν πώποτε θαρρήσας Θεῷ μέχρι παντὸς κατελείφθη; ἢ τίς ὑπομείνας Αὐτὸν εἰς τὸ τέλος οὐ παρακέκληται ; ὃς πᾶσαν ψυχὴν ἐμπίπλησιν, ὃς ἐτοιμάζει κόραξι βορὰν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων, ἵνα καὶ Ἰωβ ἅμα καὶ τὸν θεῖον Δαβὶδ εἰσαγάγω συμφθεγγομένους.

9, Γινώμεν ὅσον τῷ μεταξὺ ἀνθρωπίνης ἐστὶ σπουδῆς καὶ προνοίας θεϊκῆς, μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων ἡκούσης, καὶ εἰσόμεθα ὅπως, καὶ ὧν ἐκόντες διὰ Χριστὸν ἀπέστημεν, τούτων αὐθις κατὰ Χριστοῦ πρόνοιαν δαψιλῶς ἀπολαύομεν.

10. Ταῦτα εἶπε, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναφαίνεται τίς ζῶον ἄγων πεφορτισμένον ἀπῆει δὲ οὐ πρὸς τὴν τοῦ Μεγάλου μουήν, ἀλλὰ σκοπὸς αὐτῷ, ταύτην μὲν παρελθεῖν, ἀλλαχοῦ δὲ πού καταθεῖναι τὸν φόρτον. Ὡς δὲ πλησίον τῆς Μονῆς ἤδη ἦν, καὶ ἄκοντα τὸν ἄνδρα τὸ ὑποζύγιον ἴστη, καὶ πολλὰς τὴ μάστιγι ἐντείνονται τὰς πληγὰς, ἐκεῖνο πέτραις ὁμοίως ἀκίνητον ἦν.

11. Εὖ τοίνυν ὑπολαβὼν ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀθεεῖ τοῦτο γίνεσθαι, στρέψας παραχρῆμα τὴν τάξιν, ὥς ὁδηγῶ μᾶλλον αὐτὸς ἔχρητο τῷ ζῶῳ, καὶ τὸν χαλινὸν ὑπ' ἀνείς, ἐδίδου φέρεσθαι ἢ πὲρ αὐτῷ ἢ δομῇ οὕτω τοῦ ἀνδρὸς πράξαντος, τὸ ζῶον εὐθέως ἀλλαχοῦ μὲν οὐδαμοῦ ἄλλ' ὥς πὲρ τινὸς ἀοράτως τὸν χαλινὸν ἔλκοντος καὶ εὐθύνοντος, εὐθύ τῆς Μονῆς ἐχώρει.

12. Ἐνθα δὴ καὶ εἰσελθὼν ὁ ἀνὴρ καὶ τὴν ἔνδειαν, ἢ τούτους συνεῖχεν, ὥς πλείστην μαθὼν, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας τὸ ἀπόρρητον ἐκπλαγεῖς, ὅπως ἐκεῖ νοῖς μὲν πρόφασιν στεφάνων τῆς ἐνδείας τὸ λυπηρόν, αὐτῷ δὲ τοῦ λυπηροῦ τὴν λύσιν ἐμηχανήσατο, καὶ ὅτι πρὸς τοῦτο φανερῶς ἢ τοῦ ζῶου ἀπειθία, καλούσης αὐτὸν τῆς προνοίας θρέψαι ψυχᾶς, Θεῷ μὲν λειτουργούσας, ἀσθενεία δὲ καμνούσας τοῦ λειτουργοῦ σώματος.

13. Ταῦτα δὲ ἐκεῖνος καταμαθὼν, διπλὴ παρέσχε τὸν ἀριθμόν, καθ' ὃν ὁ πρῶτος διανομεῖς ἐδίδου τὸν ἔλεον. Τὸ λοιπὸν οὖν οἱ μαθηταὶ τοῦ διοχλεῖν αὐτῷ παυσάμενοι καὶ μικροψυχεῖν, τοῦ μιμεῖσθαι μᾶλλον ἔσπευδον καὶ ζηλοῦν τὸν Πατέρα τῆς πρὸς Θεὸν ἐλπίδος καὶ πίστεως.

Ερμηνεία

ΗΤΟ Η ΠΡΩΤΗ και κυρία εξ όλων των εορτών, το Αγιον Πάσχα. Είχεν ήδη παρέλθει η Ιερά νύξ και ανέτελλεν η ημέρα της πανηγύρεως και οι υποτακτικοί του Μεγάλου Θεοδοσίου, οι οποίοι ήσαν τότε δώδεκα τον αριθμόν, δεν είχαν τίποτε από τα απαραίτητα τρόφιμα, ούτε άρτον, ούτε έλαιον. Η ένδεια αυτή τους έστενοχώρει πάρα πολύ, όχι μόνον διότι δεν είχαν οι ίδιοι τρόφιμα κατά την εορτήν, αλλά και διότι δεν θα ήμπορούσαν να τελέσουν την θείαν λειτουργίαν και επομένως θα εώρταζον το Πάσχα χωρίς την μουσικήν θυσίαν του Σώματος

του Χριστού. Τότε και οι δώδεκα μαθηταί τού Μεγάλου Θεοδοσίου παρουσιάσθησαν ενώπιον του Διδασκάλου των και του ανέφεραν την παντελή έλλειψιν τροφίμων.

2. Αφού τους ήκουσε μετά στοργής ο Μέγας Ασκητής, απήντησε:

– Πρέπει να έχετε έτοιμασμένην διά την θείαν λειτουργίαν την Αγίαν Τράπεζαν. Αυτό μόνον. Κατά τα άλλα μή ασχολείσθε με τίποτε. Μη λησμονείτε– συνέχισεν–ότι εκείνος που διέθρεψε, κατά τρόπον θαυμαστόν, τόσας χιλιάδας Ισραηλιτών εις την έρημον (ή και πάλιν μετά, αρκετόν πλήθος, ώστε να χορτάσουν, αυτός και τώρα φροντίζει δι' ημάς. Είναι δε γνωστόν, ότι ο φιλόστοργος αυτός χορηγός και προνοητής ημών ούτε έχει εξασθενήσει τώρα τελευταίως, ούτε και κατέστη φειδωλότερος κατά την χορήγησιν των αναγκαίων αγαθών. Ας μη απελπιζώμεθα λοιπόν,

3. Αυτά είπεν εις τους υποτακτικούς του ο Μέγας Θεοδόσιος. Και ώ του θαύματος ! Ως να είχαν δύναμιν οι λόγοι αυτοί και αμέσως έπραγματοποιήθησαν, διά να δικαιωθούν αι ελπίδες των μαθητών!

Όπως ακριβώς κατά τους χρόνους της Παλαιάς Διαθήκης έπαρουσιάσθη εις τον Αβραάμ το πρόβατον έτοιμος διά την θυσίαν μέσα από τον θάμνον Σαβέκ, χωρίς να το έχη υπ' όψιν του δ 'Αβραάμ, τοιουτοτρόπως και εις την περίπτωσιν του μακαρίου Θεοδοσίου κάτι παρόμοιον συνέβη.

4. Συγκεκριμένως μετά την δύσιν του ηλίου έρχεται ένας άνθρωπος οδηγών δύο ημιόνους. Τα ζώα αυτά ήσαν κατάφορτα από τάς άπαραιτήτους διά τους 'Ασκητάς τροφάς εις μίαν θαυμαστήν ποικιλίαν ειδών. Από το θαυμαστόν αυτό φορτίον, που μετεφέρετο ειδικώς διά την συνοδείας του Μεγάλου Θεοδοσίου, δεν έλειπον ούτε τα απαραίτητα διά την θείαν λειτουργίαν πρόσφορα. Από το περιστατικών αυτό ευχαριστήθησαν πάρα πολύ οι μαθηται. Τα τρόφιμα δε αυτά τους έφθασαν μέχρι της Πεντηκοστής.

5. Αλλοτε πάλιν συνέβη το εξής χαρακτηριστικών περιστατικών. Ένας πλούσιος άνθρωπος, που έγνώριζε να πλουτη εις έργα αγαθά, διεσκόρπιζεν εις ελεημοσύνας την περιουσίας του. Μετέβαλλε δε τοιουτοτρόπως τα χρήματά του εις πολύτιμον υλικών σωτηρίας ψυχών. Ο άνθρωπος αυτός εις όλους τους ανθρώπους, που είχαν ανάγκην, έχορήγει τα αγαθά προτιμούσεν όμως πάντοτε αυτούς, που ευρίσκοντο μακράν του κόσμου, διά να προσεγγίζουν τον Θεόν. Εις αυτούς με αφθονίαν έδιδεν ελεημοσύνην. Περιέργως όμως και ελεήμων αυτός άνθρωπος και φίλος των Ασκητών, μόνον εις τους Μοναχούς του Μεγάλου Θεοδοσίου δεν έδωσεν ουδέποτε τίποτε, είτε διότι τους είχε λησμονήσει, είτε διότι τους αγνοούσε, είτε, ίσως, διότι ο Θεός εδοκίμαζε τον Άγιον ή ήθελε να τον δοξάση.

6. Οι μαθηται λοιπόν του Αγίου προσερχόμενοι εις τον διανομέα, όταν ούτος ήρχετο εις τον τόπον των Ασκητών, τον γνώχλουν, διά να τους γνωρίση και καταστήση γνωστήν την ένδειάν των επέμενον δε εις την προσπάθειάν των αυτήν, διότι πράγματι δεν είχαν κανένα, από τον οποίον να εξασφαλίσουν την τροφήν των. Κάπου - κάπου είχαν εις την διάθεσιν των μερικά χαρούπια οσάκις δε έτελείωναν και αυτά, τότε έψηναν τα κουκούτσια από τους χουρμάδες των φοινίκων και τα έτρωγον, διά να ξεγελούν την πείναν των.

7. Με την συμπεριφοράς των αυτήν και με την μικροψυχίαν των εξηνάγκαζον τον "Άγιον Θεοδόσιον, άνθρωπος που επεδίωκε πάντοτε να ζή αφανώς και πού ήτο συνηθισμένος

μόνον προς τον Θεόν να έωτεινή τους οφθαλμούς του, τον εξηνάγκαζον να φανερώνεται και τον επέζον να απλώνη ως ενοχλητικός επαίτης τās χείρας του προς ανθρώπους, και ούτω να εγκαταλείπη την γενναιόδωρον εκείνην χείρα, που γεμίζει με όλα τα αγαθά τās διαφόρους υπάρξεις. Υπεχώρει δε και εκείνος, διότι αντελαμβάνετο την αδυναμίαν των, από την οποίαν προήρχετο και στενοχώρια και η επίμονος φροντίς των διά ζητήματα ασήμαντα και ανάξια λόγου.

8. Οι υποτακτικοί του Αγίου Θεοδοσίου μελαγχολούσαν και έσκυθώπαζον ούτος όμως με ηρεμίαν τους συνεβούλευε και τους έλεγε:

- Ποτέ κανείς, από όσους έστήριξαν το θάρρος των και τας ελπίδας των εις τον Θεόν, δεν εγκαταλείφθη τελείως εις την ζωήν του.

Ποίος είναι αυτός, που επέδειξεν υπομονήν μέχρι τέλους, χωρίς να δειχθη την υπό του Θεού ικανοποιητικών παρηγορίαν; Μη λησμονήτε, ότι δι' όλους φροντίζει Εκείνος, που ικανοποιεί όλες τας κατά Θεόν επιθυμίας παντός ανθρώπου. Εκείνος, που εξασφαλίζει την τροφήν των κοράκων και συντηρεί και τους νεοσσούς αυτών, διά να σας υπενθυμίσω και τα όσα λέγουν ο Ιώβ μετά του Δαβίδ.

9. Ας μάθωμεν πόσον μεγάλη διαφορά υπάρχει μεταξύ της ανθρωπίνης φροντίδας και της Θείας Προνοίας, η οποία ενεργεί και εις τας πλέον ασημάντους περιπτώσεις της ζωής. Εφ' όσον δε γνωρίσωμεν την διαφοράν αυτήν, τότε θα πρέπει να είμεθα βέβαιοι, ότι και αυτά, τα οποία δι' αγάπην Χριστού εγκαταλείψαμεν, ασφαλώς, χάρις εις την πρόνοιαν του Θεού, θα τα απολαμβάνωμεν πλουσιοπαρόχως.

10. Μόλις ετελείωσε την διδαχήν του αυτήν, εμφανίζεται ένας άγνωστος, που ωδήγει ένα ζώνον φορτωμένον με διάφορα είδη. Το περίεργον ήτο το εξής: Ο άνθρωπος αυτός κατηυθύνετο αλλού διά να αποθέσῃ το φορτίον του ζώου, και όχι εις την Μονήν του Μεγάλου Θεοδοσίου, την οποίαν εσκόπευε να προσπεράσῃ. Όταν όμως έφθασε πλησίον της Μονής, το ζώνον, παρά την θέλησιν του οδηγού του, έσταμάτησεν αποτόμως παρέμεινε δε ακίνητον ως βράχος, καίτοι ο οδηγός του το εκτυπούσε σκληρότατα.

11. Προ της επιμονής αυτής του ζώου ο άνθρωπος, κατ' αγαθήν σκέψιν, έσκέφθη μήπως το περιστατικόν αυτό οφείλετο εις θεϊαν ενέργειαν. Δι' αυτό αμέσως αντιστρέφει τους όρους της πορείας και αφήνει το ζώνον να προπορευθή αυτό, ως οδηγός. Αφού λοιπόν το θέρωσεν από τον χαλινόν, το άφησε να πηγαίνει, όπου η ορμή του το ωδήγει. Τότε το ζώνον, χωρίς να περιπλανάται ασκόπως, άλλ' ως να το ωδήγει κάποιος και να το έσυρεν από τον χαλινόν, επροχώρησε κατ' ευθείαν προς την Μονήν του Μεγάλου Θεοδοσίου.

12. Ακολουθών το ζώνον εισήλθεν εις την Μονήν και ο άγνωστος άνθρωπος, όστις κατάπληκτος έμαθε πόσον υπέφεραν οι Ασκηται από την έλλειψιν των τροφίμων και την δυστυχίαν. Περισσότερον όμως κατεπλάγη αντιληφθείς με πόσον θαυμαστόν τρόπον ενήργησεν η Θεία Πρόνοια, ώστε και εις τους 'Ασκητάς να εξασφαλίσῃ τον στέφανον της υπομονής και της καρτερίας με την λύπην της δυστυχίας, αυτον δε να χρησιμοποιήσῃ ως όργανόν της, διά να δοθῇ λύσις εις την λύπην αυτήν. Εις την επιτυχίαν δε του σχεδίου αυτού συνετέλεσε, κατά τρόπον ολοφάνερον, η πεισμωσύνη του ζώου. Διά τού πείσματος του ζώου τον οδήγησεν η Θεία Πρόνοια να διαθρέψῃ ψυχάς, που ευηρέστουν διά της πολιτείας

των τόν Θεόν, και αι οποίαι όμως υπέφερον και έταλαιπωρούντο εξ αφορμής της ασθενείας του υπηρέτου της ψυχής, του σώματος,

13. Ο καλός αυτός και άγνωστος εις τους Ασκητας άνθρωπος, μόλις κατενόησε τα θαυμαστά αυτά πράγματα, διπλάσια αγαθά προσέφερεν, απ' όσα έχορήγει ως ελεημοσύνην ο πρώτος διανομέυς. Κατόπιν του θαύματος αυτού οι μαθηταί έπαυσαν πλέον να ενοχλούν τον Μέγαν Θεοδόσιον και να λιποψυχούν εξ αφορμής της ενδείας. Απ' εναντίας! εφρόντιζαν μετά σπουδής να μιμούνται τον πνευματικόν των Πατέρα και να αμιλλώνται προς αυτόν μετά ζήλου εις την προς τον Θεόν πίστιν και ελπίδα.

Β'. Εν τω βίω του Αγίου Σάββα

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΣΑΒΒΑ εν τῷ Καστελλίῳ πλείους οἰκοδομῆσαι καταγωγᾶς σπεύδοντος, καὶ τὸν τόπον εἰς Κοινόβιον ἀποτάξαι, καὶ περὶ ταύτας τῶν ὑπ' αὐτῷ καταπιεζομένων, μηδενὸς δὲ φροντίζοντος τῶν ἀναγκαίων, καὶ ὧν ἀπαραίτητος ἦ χρεία, Θεός, ὃ γὰρ κατὰ νοῦν ὁ τόπος ὠκίζετο, καὶ Οὗ το μὴ μεριμνᾶν ἐντολὴ τί φάγωμεν, μηδὲ τί πίνωμεν, ο καὶ μητρὸς περὶ ἡμᾶς φιλοστοργότερος, καὶ πατρὸς κηδεμονικώτερος, Αὐτὸς καὶ πρὸς τοῦτο φέρουσαν ὄψιν Μαρκιανῷ τῷ πάντα χρηστὰ ἐπιπέμπει, δς ἄρα καὶ τῶν ἐν Βηθλεὲμ Κοινοβίων ἀρχηγὸς ἦν, καὶ κοινὴ τῶν πανταχοῦ Μοναχῶν πολλῶν ἐτίθετο κηδεμονίαν,

2. Ἐώρα γοῦν νυκτὸς οὗτος Ἀγγελικὴν οἶα καὶ ξένην μορφήν, ἡδὺ καὶ κάλλιστον ἀπολάμπουσιν, ἐώκει δὲ καὶ τοιαῦτα φωνεῖν πρὸς αὐτὸν σὺ μὲν, Μαρκιανέ, λέγουσα, ἄλυπος τὲ καὶ ἄπονος διανυκτερεύεις, οὐδενὸς τῶν τοῦ σώματος ἐνδεῆς ὧν, τῷ δὲ δοῦλο τοῦ Θεοῦ Σάββα διὰ πολλὴν τὴν πρὸς τὸν Δεσπότην στοργήν, πολλοὺς ἐν τῷ Καστελλίῳ σὺν ἅμα τισὶν ἀδελφοῖς ὑπομένοντι μόχθους συχνή των ἀναγκαίων ἢ ἀπορία, καὶ οὐδεὶς καὶ καὶ ὀλιγά των πρὸς χρείαν αὐτοῖς κοινωνήσων μετάδος τοιγαροῦν, ὧν ἔχεις, μηδὲν τὸ παράπαν ὑπερτιθέμενος, ἵνα μὴ πλείονι καὶ ἔτι πιέζοιτο ἐνδεῖα.

3. Καὶ ταῦτα μὲν ἡ ὄψις" ὁ Μαρκιανὸς δὲ μηδὲν αὐτίκα διαμελήσας, πολλὰ των ἐπιτηδείων ἐπιστέλλει τὸ Σάββα, τοῖς τῇ Μονῇ διακονούσιν ὑποζυγίοις ἐπὶ τὸ μετακομίζειν αὐτὰ χρησάμενος. Ὁ δὲ δεξάμενος τὰ πεμφθέντα, καὶ ἥτις ἡ τῆς ἀποστολῆς αἰτία μεμαθηκῶς, σύμβολον καὶ τοῦτο θεραπείας Θεοῦ περὶ τὸν τοῦ τόπου συνοικισμὸς ἐποιεῖτο. Καὶ δμοῦ μὲν θερμώτερον εἶχετό της πρὸς τὸν Δεσπότην εὐχαριστίας, δμοῦ δὲ καὶ τὴν τοῦ Κοινοβίου οἰκοδομῆς συντονωτέραν ἐτίθει.

4. Μετὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἡλία τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων σπουδὴν ποιουμένου, ὡς τὲ συναθροίσει πρὸς ἑαυτὸν παρὰ τῇ Ἐπισκοπῇ τῆς Ἀγίας Ἀναστάσεως τοὺς τῶν Μοναχῶν σπουδαίους ἐν τισὶ κελλίοις, περὶ τὸν Πύργον Δαβὶδ διεσκεδασμένοις, καὶ πάντων των τοιούτων Μοναχῶν ἐκεῖ συναθροιζομένων, καὶ θεῖος Σάββας πολλὰ των κελλίων, ὧν οἱ Μοναχοὶ ἀπανίσταντο πριάμενος, εἷς ξεγίαν τῶν παραβαλλόντων τῇ Λαύρα καὶ αὐτὰ προσετίθει.

5, Ἐβούλετο δὲ καὶ τάλλα ὠνήσασθαι προσεχῶς τὲ ὄντα τῇ Λαύρα καὶ αὐτά, καὶ τὸ σκοπῶ χρήσιμα, ἄλλ' ἢ τοῦ χρυσοῦ ἐνδεῖα προΐστατο τῇ θελήσει καὶ περὶ τὴν κτῆσιν θερμοτατα ἔχων, οὐκ εἶχεν ὅμως καὶ τὴν χεῖρα συναιρομένην οὐδὲν γὰρ ἕτερον ὑπελειφθῇ, ὅτι μὴ νομίσματος ἥμισυ.

6. Ἄλλ' ἐκεῖνος τὸ εὐφορόν του Θεοῦ καὶ σοφὸν καὶ πρὸς πάντα ἰσχυρὼν εἰδῶς, κακεῖνο τὸ πᾶν ἐπιτρέψας, καὶ τέως εἶχε, τοῖς τῶν κελλίων δεσπόταις ὡς ἀρραβῶνα κατέβαλεν, ἐπαγγειλάμενος εἰ μὴ τὴν ἐπιούσαν καὶ τὸ λοιπὸν ἀποδῶ, καὶ τοῦ ἤδη καταβληθέντος καταπεσεῖν.

7. Ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς τοὺς Μοναχοὺς συμπεφωνηκῶς, πρὸς μόνην ἑώρα τὴν ἀκένωτον δεξιάν. "Ἦκει δὲ τίς ξένος ἀγνῶς τὸ παράπαν' ἦκει δὲ ὡς πὲρ ἐκ θείας ἀποστολῆς, καὶ μηδὲν εἶπων, ἢ παρ' αὐτοῦ πάλιν ἀκούσας, ἐβδομήκοντα πρὸς τοῖς ἑκατὸν δωρεῖται χρυσοὺς καὶ δούς, εὐθὺς ἀπιὼν ὥχετο, μηδὲ ὄνομα, Ὁ καλεῖται, γνωρίσας.

8. Συμβαλὼν τὲ ὁ Σάββας εὐθέως, ὅθεν, καὶ ὅπως ταχίστη τῶν δοθέντων ἢ χορηγία, καὶ ὅτι προδήλως ἐκ τοῦ Θεοῦ, παραχρῆμα τὲ τὴν τιμὴν τῶν κελλίων κατεβάλετο, καὶ οἶκον εἰς ὑποδοχὴν ἐτέρων τῶν ἀπὸ τῆς ξένης παραβαλλόντων ἐδείματο Μοναχῶν ἀλλὰ καὶ δύο το Καστελλίῳ καταγωγᾶς προσεκτήσατο, τὴν μὲν πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν, τὴν ἐτέραν δὲ εἰς Ἱερικῶ.

9. Ἐπειτα δὲ μετὰ τὴν ἄδικον ἐκείνην Ἡλιοῦ τοῦ τῆς Παλαιστίνης προεστῶτος ὑπερορίαν, λιμὸς ἄγαν καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων, πρὸς δὲ καὶ αὐχμὸς, καὶ ἀκρίς, καὶ βαρεῖαι τινὲς μάστιγες, παρ' ὅλους πέντε χρόνους τὴν Παλαιστίτην ἐπиеζον. Ἐπτά δὲ ὄντων τῶν ὑπὸ τὴν σύστασιν τοῦ θείου Σάββα εἰληφόντων, καὶ ὧν αὐτὸς τὴν πρόνοιαν, σὺν Θεῷ, ἐποιεῖτο Μοναστηρίων, οὐδενὶ τούτων πρόσδοτον ἐνενόησεν οὐδεμίαν, ἀλλὰ Θεῷ τὸ πᾶν τῆς φροντίδος αὐτῶν ἐπιτρέψας.

10. Καὶ αὐτῶν ὁμοίως τῇ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεῖα πιεζομένων, ἐκεῖνος οὐ μόνον οὐδὲν μικρόψυχον καὶ τῷ καιρῷ προσῆκον ἢ ἐπάθεν ἢ ἔφθεγξατο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν Μοναστηρίων Ἦγουμένους συγκαλὼν παρήνει μὴ ἀλύειν ἐν τούτοις, μηδὲ τῶν τοῦ σώματος ὅλως μηδὲν μεριμνᾶν, ἀλλὰ τῷ εἶδοτι Πατρὶ πιστεύειν, ὅτι τούτων ἐπιδεεῖς ἡμεῖς, καὶ τὴν αὐτῶν χορηγίαν τῆς πολυαρκοῦς αὐτοῦ δεξιᾶς ἀπαρτήσαντες.

11. Οὕτως οὖν εὐγνωμόνως τοῦ Σάββα καὶ γενναίως διακειμένου, εἰς τοσοῦ. τὸν πότε καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ Λαύραν ἐπελελοίπει τὰ ἀναγκαῖα, ὡς μηδὲ τοῦ εἰς θυσίαν ἄρτου τῷ Θεῷ καὶ προσφορᾶς εὐπορεῖν" προσεῖσι τοίνυν καὶ τὴν διακονίαν πεπιστευμένος, μηνύων αὐτῷ τὴν συμφοράν, καὶ ἅμα περὶ τῆς ἔγγιζουσας Κυριακῆς ἰσχυρῶς διαβεβαιούμενος, ὡς ἀτελέστατα δήπου τὰ τῆς θείας ἔσται τηνικαῦτα μυσταγωγίας, μήτε ἄρτου τῇ Λαύρα προσόντος εἰς προσφοράν, μήτε τινὸς ἄλλου τῶν ἀναγκαίων,

12. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος ἢ δὲ μεγάλη τῷ ὄντι καὶ θαυμασία ψυχὴ οὐδὲ οὕτως ἀπεγνώκει κηδεμονίαν Θεοῦ καὶ προνοίας ὁδοὺς ἀπορρήτους, ἀλλ' ἐγώ, φησι, πρὸς αὐτούς, οὐμενον Θεοῦ λειτουργίας οὐδαμῶς κωλύσω, εἰ δὲ τοσαύτη τῶν ἀναγκαίων ἢ ἐνδεια, κειμήλιον τί τῶν ἱερῶν ἀποδοθέν, τὰ εἰς λειτουργίαν ἡμῖν περιεῖται, πλὴν ἀλλὰ πιστὸς καὶ τὴν αὖριον μερίμνης ἐλευθέραν, ὅσα γὰρ εἰς σώματος χρεῖαν μένειν ἡμῖν διακελευόμενος, εἶπε.

13. Καὶ μήπω τῆς Κυριακῆς ἐπιστάσης, ἤκουσι τινὲς ὡς αὐτόν, καθάπερ ἐκ προνοίας ἀπεσταλμένοι, τριάκοντα φόρτους ὑποζυγίων ὅμου διακομιζόμενοι' ὁ δὲ φόρτος σῖτος ἦν καὶ οἶνος καὶ ἔλαιον, καὶ ἄλλα Μοναχοὺς ἀνδρᾶσιν εἰς τροφὴν ἐπιτήδεια, ὡς σχεδὸν τὴν Λαύραν στενόχωρεσθαι τοῖς ἔδωδιμοις.

14. Αὐτίκα τοίνυν ὁ θεῖος Σάββας τῷ πρὸ μικροῦ τὴν ἐνδειαν ὑπομνήσαντι μικρολόγως, τί λέγεις, φησὶν ; ἐάσομεν τὰ τῆς λειτουργίας καὶ ὁ δὲ συνεῖς τὴν ἐρῶ. τῆσιν ἔλεγχος εἶναι λογισμῶν του πρὸς Θεὸν ἐλπίζειν οὐκ ἔδρωμενων, πίπτει πρὸς τοῖς ἐκείνου ποσί, συγγνώμην αἰτῶν, καὶ μικροψυχίας οὕτως ἀγενοῦς μετάνοιαν θερμὴν ἀντεισφέρων.

15. Κάκεινος ταχέως τὲ αὐτὸν τὸ μαθητὴ δίδωσι καὶ παραινεῖ τὰ προσῆκον» τα, μὴ οὕτω μικροψυχεῖν λέγων, ἀλλὰ τῶν θείων ἐλπίδων θαβδούντας ἔχεσθαι, καὶ τὸ τοῦ Δαβίδ, ἐπιδίδιπται τὴν μέριμναν πρὸς Θεόν, ὃ πολλὰ καὶ πατέρων πλείω μέλει περὶ ἡμῶν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο Οσιώτατος Σάββας προσεπάθει μετὰ ζήλου να κτίσῃ εἰς τὴν περιοχὴς τοῦ Καστελλίου πολλὰ μοναχικά κελλία, διὰ να μεταβάλλῃ τὸν τόπον εἰς Κοινόβιον, κανεῖς δεν υπήρχε, που να φροντίζῃ διὰ τα ἀπαραίτητα εφόδια καὶ δι' αὐτὸ ἐβασανίζονται πολὺ οἱ Μοναχοὶ τοῦ.

Ο Θεὸς ὁμως, τὸν ὁποῖον οἱ Μοναχοὶ ἤθελαν να ευχαριστήσουν με τὸ κτίσιμον τῶν μοναχικῶν κελλίων, (διότι θα μεταβάλλετο ὁ τόπος εἰς κέντρον λατρείας τοῦ Θεοῦ) καὶ ὁ ὁποῖος ἔδωκε τὴν ἐντολὴν να μὴ μεριμνῶμεν τί θα φάγωμεν καὶ τί θα πῖωμεν, καὶ που εἶναι πλέον φιλόστοργος καὶ ἀπὸ τὴν μητέρα μας, ἀλλὰ καὶ μας φροντίζει περισσότερον ἀπὸ τὸν πατέρα μας, ὁ ἴδιος ἐβοήθησεν αποτελεσματικῶς καὶ τὸν Ἅγιον Σάββαν εἰς τὸ ἔργον τοῦ με τὸν ἐξῆς τρόπον. Εκεί πλησίον διέμενεν ὁ ἐκλεκτὸς Μαρκιανός, που ἦτο πνευματικὸς ἀρχηγὸς τῶν Κοινοβίων εἰς τὴν Βηθλεέμ καὶ ἐφρόντιζε δι' ὅλους ἐν γένει τοὺς Μοναχοὺς τῆς περιοχῆς.

2. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν ἐκλεκτῶν Μαρκιανόν εἰδοποιεῖ ὁ Θεὸς δι' ἐνὸς ἀποκαλυπτικοῦ ὁράματος. Ἐνὰ βράδυ, ἀφοῦ εἶχε πλέον προχωρήσει ἡ νύκτα, βλέπει ὁ Μαρκιανὸς ἕνα ξένον, καὶ ἀγνωστον ἐπισκέπτῃν, τοῦ ὁποῖου ἔλαμπε τὸ πρόσωπόν ἀπὸ καλωσύνης καὶ ευγένειας. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ φωτεινὸς Ἄγγελος τοῦ λέγει τα ἐξῆς:

- Σὺ, Μαρκιανέ, διέρχεσαι ἀμέριμνος τὴν νύκτα σου, χωρὶς λύπας καὶ πόνους, διότι δεν σου λείπει τίποτε ἀπὸ τα ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ σώματος. Ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁμως Σάββας, ἀπὸ υπερβολικῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Θεόν υπομένει ἀγογγύστως, μαζί με μερικοὺς ἀδελφούς, πολλὰς στενοχωρίας ἐκεῖ μέσα εἰς τὸ Καστέλλιον, διότι σχεδὸν πάντοτε στεροῦνται τα ἀπαραίτητα υλικά εφόδια, καὶ δεν υπάρχει κανεῖς διὰ να τοὺς συνδράμῃ ἔστω καὶ ὀλίγον. Πρέπει λοιπὸν, Μαρκιανέ, - συνέχισεν ὁ "Ἄγγελος - να τοῦ στείλῃς μερικά πράγματα, ἀνευ ουδεμίας ἀναβολῆς, διὰ να μὴ πιέζῃται περισσότερον ἀπὸ τὴν παντελὴ ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαιῶν.

3. Αὐτὰ τὸν ἐπληροφόρησε τὸ ὄραμα κατόπιν αὐτοῦ καὶ Μαρκιανός, χωρὶς καθόλου να ἀμελήσῃ, ἀποστέλλει πρὸς τὸν Ἅγιον Σάββαν πολλὰ εφόδια, χρησιμοποιήσας διὰ τὴν μεταφορὰν αὐτῶν τα υποζύγια τῆς Μονῆς. Ὁ Ἅγιος Σάββας, μόλις ἐδέχθη τα υλικά αὐτά ἀγαθὰ καὶ ἐπληροφορήθη τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς τῶν, ἐδόξασε με ευγνωμοσύνην τὸν Θεόν καὶ ἐθεώρησε τὸ γεγονὸς ὡς ἀπόδειξιν τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν μοναχικὸν συνοικισμόν τῆς περιοχῆς. Κατόπιν αὐτοῦ θερμότερον πλέον ἐλάτρευε τὸν Θεόν, που τὸσον θαυμαστῶς τὸν ἐπροστάτευεν, ἐντατικώτερον δε ἡσυχολεῖτο με τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ Κοινοβίου.

4. Μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ ὁ Ἡλίας, ὁ τότε Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων, εἶχε πόθον να συναθροίσῃ πλησίον τοῦ πολλοὺς σπουδαίους Μοναχοὺς, ὠκοδόμησε Μοναστήριον πλησίον εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν τοῦ, παρὰ τὸν Ναόν τῆς Ἀναστάσεως, καὶ συνεκέντρωσεν ἐκεῖ τοὺς σπουδαιότερους ἐκ τῶν Μοναχῶν τῆς Ἀγίας Πόλεως, που παρέμενον πρότερον εἰς διάφορα κελλία πλησίον τοῦ πύργου τοῦ Δαβίδ. Τα κελλία αὐτὰ τῶν Μοναχῶν που

μετεκομίσθησαν τα ηγόρασεν ο Άγιος Σάββας, διά να τα κάμη πανδοχεία και να υποδέχεται εις αυτά τους ξένους, οι οποίοι ήρχοντο εις την Λαύραν.

5. Έσκέπτετο δε συντόμως να αγοράση και τα άλλα κελλία, που ήσαν πλησίον εις την Λαύραν, από τα οποία είχαν επίσης αναχωρήσει οι πρότερον κατοικούντες Μοναχοί και να τα χρησιμοποιήση διά τον ίδιον σκοπόν. Η οικονομική όμως στενότης ανέστελλε την εκπλήρωσιν τής θελήσεώς του αυτής. Ούτω κατεκαίετο από την σφοδράν επιθυμίαν της αποκτήσεως των απαραίτητων αυτών κελλίων, χωρίς όμως να έχη από πουθενά ουδεμίαν βοήθειαν, και χωρίς να διαθέτη τίποτε πλέον άλλο υλικόν εφόδιον, παρά μόνον ήμισυ νόμισμα.

6. Παρ' όλα ταύτα ο Όσιος Σάββας δεν απηλπίσθη, ούτε έχασε το θάρρος του απ' εναντίας, γνωρίζων καλώς πόσον αφθόνως επιχορηγεί ο Θεός τους ελπίζοντας εις αυτόν, αλλά και πόσον πανσόφως εξοικονομεί τα διάφορα ζητήματα, ως και το μέγεθος της παντοδυναμίας Του, ανέθεσεν εις Αυτόν τον φιλόστοργον Πατέρα τα πάντα. Γεμάτος λοιπόν από πεποίθησιν εις την πρόνοιαν του Θεού αποτολμά μίαν, πράγματι, θαρραλέαν πράξιν όσα είχε τα συνεκέντρωσε και τα έδωσεν εις τους ιδιοκτήτες των κελλίων ως αρραβώνα, υποσχεθείς συγχρόνως εις αυτούς, ότι εάν την επομένην ημέραν δεν κατέβαλε και το υπόλοιπον της αξίας των, θα έχανε και την προκαταβολήν αυτήν.

7. Αυτήν την τολμηράν συμφωνίαν έκαμε προς τους ιδιοκτήτας των κελλίων Μοναχούς και ενεπιστεύετο, διά την εκπλήρωσίν της, εις μόνην την αδαπάνητον γενναιοδωρίαν του Θεού. Αι σκέψεις του και αποφάσεις του αύται, επειδή ήσαν κατά Θεόν, επεβραβεύθησαν κατά θαυμαστόν τρόπον !

Ιδού λοιπόν τι συνέβη!

Εις την Λαύραν ήλθε κάποιος ξένος, όστις ήγνόει τελείως τα ζητήματα του Οσίου Σάββα. Ηλθε δε κατευθυνόμενος εις την ενέργειάν του αυτήν υπό του Θεού. Χωρίς δε να ακούση σχετικήν παράκλησιν του Οσίου Σάββα και της συνοδείας του και χωρίς να είπη τίποτε δωρίζει, κατά τρόπον μυστικόν, εκατόν εβδομήκοντα χρυσά νομίσματα. Αφού δε άφησε την δωρεάν του, έφυγε κρυφίως χωρίς να είπη ούτε το όνομά του.

8. Αμέσως ο Όσιος Σάββας έγνώρισεν από πού προήρχετο η τόσο συντομος αυτή επιχορήγησης του χρήματος ασφαλώς ωφείλετο εις την πρόνοιαν του Θεού. Δι' αυτό αμέσως καταβάλλει την αξίαν των κελλίων και συγχρόνως έκτισε και έτερον οίκημα, διά να υποδεχθή τους Μοναχούς, που θα ήρχοντο από ξένα μέρη. Κατώρθωσεν ακόμη να αποκτήση ή Λαύρα, που ωκοδομήθη εις το Καστέλλιον, δύο μετόχια: ένα εις τα Ιεροσόλυμα και ένα εις την Ιεριχώ.

9. Όταν ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Ηλίας όλως αδίκως εξωρίσθη, ενέσκηψεν εις την Παλαιστίνην φοβερά πείνα και έλλειψις τροφίμων. Και ως νά μή ήρχουν αυτά και άλλαι βαρείαι μάστιγες έπληξαν την περιοχής, όπως ξηρασία και ανομβρία και επιδρομή ακρίδων. “Η δοκιμασία αυτή εκράτησε πέντε ολόκληρα έτη. Καθ' όλον αυτό το διάστημα ο Όσιος Σάββας δεν ήσχολήθη με την εξασφάλισιν είσοδήματος εις ουδέν εκ των επτά Μοναστηρίων, τα οποία είχε ιδρύσει ο ίδιος και διά τα οποία, με την βοήθειαν του Θεού, εφρόντιζεν. Ανέθεσε την φροντίδα της συντηρήσεώς των εις τον Θεόν.

10. Και αυτά, ως ήτο επόμενον, υπέφερον από την έλλειψιν αγαθών και όμως ο “Όσιος Σάββας ούτε επηρεάσθη από την κατάστασιν αυτήν, ούτε διετύπωσε κανένα παράπονον απ’ έναντίας, συγκεντρώνων τους Ηγουμένους των Μοναστηρίων αυτών, τους συνεβούλευε να μη θλίβωνται διά την δοκιμασίαν αυτήν, ούτε να αδημονούν, ούτε και να φροντίζουν καθόλου διά τας σωματικές των ανάγκας, αλλά να έχουν εμπιστοσύνην εις τον επουράνιον Πατέρα των, ο οποίος γνωρίζει τας υλικάς αυτάς ανάγκας και είναι εις θέσιν, διά της παντοδυναμίας Αυτού, πλουσίως να τας ικανοποιήση.

11. Πάντοτε η μακαρία ψυχή του Οσίου Σάββα ήτο πλήρης εύγνωμοσύνης προς τον Θεόν και γενναιότητος, διά της οποίας αντιμετώπιζεν άγογγύστως τας διαφόρους δοκιμασίας. Κάποτε μάλιστα συνέβη και από την ιδικήν του Λαύραν να λείψουν όλα τα αναγκαία προς συντήρησιν, εις τοιούτον βαθμόν, ώστε να μη εύρίσκεται ούτε το απαραίτητον πρόσφορον διά την καθιερωμένην λειτουργίας της Κυριακής. Προσέρχεται λοιπόν ο εντεταλμένος εις το διακόνημα της Έκκλησίας Μοναχός και ως να ανέφερεν εις τον “Όσιον ανεπανόρθωτον συμφοράν, του λέγει στενοχωρημένος:

- Πάτερ, είναι αδύνατον να γίνη την Κυριακής λειτουργία, διότι δεν έχομεν ούτε άρτον, ούτε τα άλλα απαραίτητα πράγματα που απαιτούνται.

12. Αφού ο Μοναχός είπεν αυτά με κατώδυνον θλίψιν, τα ήκουσε με ηρεμίαν ο “Όσιος, του οποίου η μεγάλη, πράγματι, και θαυμασία ψυχή ουδόλως αμφέβαλλεν, ότι η πρόνοια του Θεού και η φροντίς, την οποίαν έχει δι' αυτούς, ασφαλώς θα εύρη τρόπους, αγνώστους εις τον άνθρωπον, διά να τους εξαγάγη από αυτό το αδιέξοδον. Απευθυνόμενος λοιπόν προς τους ανησύχους και αδημονούντας Μοναχούς τους καθησύχασεν ως εξής:

-Εγώ νομίζω ότι δεν θα εμποδισθώμεν καθόλου από του να τελέσωμεν την Κυριακήν την ιεράν μας λειτουργίαν. Εάν δεν υπάρχη τόσον απόλυτος έλλειψις των αναγκάων εις ημάς, θα χρησιμοποιήσωμεν ένα από τα πολύτιμα αφιερώματα από αυτά, που προσφέρουν οι προσκυνηται, και εκ της αξίας του θα αγοράσωμεν τα αναγκαία διά την θείαν λειτουργίας. Είμαι όμως βέβαιος, ότι είναι αξιόπιστος εκείνος που μας παρήγγειλε να μη μεριμνώνμεν διά την λύσιν των προβλημάτων της συντηρήσεως της αυριανής ημέρας και επομένως, εάν έχωμεν πίστιν, θα εξεύρη τρόπον να μας βοηθήση.

13. Και πράγματι επεβραβεύθη πλουσίως η εμπιστοσύνη του Οσίου προς τον Θεόν! Πριν έλθη ή Κυριακή έρχονται μερικοί άνθρωποι εις την Λαύραν, πραγματικοί Άγγελοι της θείας Προνοίας, φέροντες τριάκοντα φορτώματα τροφίμων καταλλήλων διά τούς Μοναχούς, ήτοι σίτον, οίνον, έλαιον και άλλα. Ητο δε τόσον το πλήθος των τροφίμων, ώστε δεν είχαν καταλλήλους αποθήκας εις την Λαύραν διά την τοποθέτησιν των.

14. Κατόπιν του θαύματος αυτού ο θείος Σάββας καλεί αμέσως τον Μοναχόν, που προ ολίγου του υπέδειξε με τόσην μικροψυχίαν την έλλειψιν, και τον έρωτα :

- Λοιπόν τι λέγεις; Θα αφήσωμεν την θείαν λειτουργίαν;

Ο Μοναχός αντελήφθη, ότι σκοπός της ερωτήσεως ήτο να ελέγξη τους λογισμούς όσων δεν έχουν την δύναμιν να ελπίζουν προς τον Θεόν δι' αυτό πίπτει εις τους πόδας του Οσίου Σάββα και ζητεί μετά θερμής μετάνοιας διά την άχαρακτήριστον μικροψυχίαν την οποίαν έδειξεν.

15. Ο Οσιος Σάββας αμέσως συνεχώρησε τον μαθητήν του και τον συνεβούλευσε να μη χάνη το θάρρος του, αλλά να ελπίζει σταθερώς εις τον Θεόν και να επιρρίπτη την μέριμνάν του εις Αυτόν, όπως λέγει και ο Δαβίδ, διότι ο Θεός πολύ περισσότερο και αποτελεσματικώτερον από τους φυσικούς πατέρας φροντίζει δι' ημάς.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ἐὰν συμβῇ σοὶ ἀσθενεῖα περιπε σεῖν, μὴ γράφε περὶ χρειῶν τοῖς κατὰ σάρκα συγγενέσι σου ἢ γνωστοῖς ἄλλοις καὶ φίλοις τοῖς κατὰ κόσμον, μηδὲ φεῦγε ἐπὶ νεκρὰν βοήθειαν καὶ σκέπην ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ μακροθύμησον μᾶλλον ἐλπίζων ἐπὶ Κύριον, καὶ ἐκδεχόμενος τὸ παρ' αὐτοῦ ἔλεος, ἵνα σὲ κυβερνήσῃ κατὰ πάντα.

2 Ὁ γὰρ συγχωρήσας σὲ συμφερόντως ἄρρωστησαι, αὐτός σου καὶ προνοήσεται, καὶ οὐκ. ἑάσει σὲ πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δύνασαι, κατὰ τὴν Γραφὴν τούτω οὖν εὐαρεστεῖν ἐν πάσιν σπουδάζομεν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ἡμῶν.

3. Οἶδα γὰρ ἀδελφόν, δς ἄρρωστησας ποτέ, ἐβίαζετο εἰς τὸ ἔργον, κλαίων δὲ κατ' ἰδίαν ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ παρεκάλει τὸν Κύριον ὑγείαν αὐτῷ χαρίσασθαι, λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, οἶδα ὅτι ἡ ἄρδωστιά του σώματος εἰς θεραπείας ἔστι τῆς ψυχῆς μου, ἀλλ' ἵνα μὴ γένωμαι εἰς βάσταγμα τοῖς ἀδελφούς μου, δέομαί σου, φιλάνθρωπε, αὐτὸς τὴ παρά σου χάριτι ἱασαί μου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, ὅτι σὺ εἶ ὁ του ἐλέους Θεός, καὶ ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν, καὶ δέξαι μου τὴν μετάνοιαν, καὶ ἐν ἐμοὶ δεῖξον τὴν μεγαλωσύνην σου, καὶ τὰ ἄπειρα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔλεῃ σου, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

4. Οὕτω δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ εὐθὺς ἰάθη.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εἴαν κάποτε ἀσθενήσῃς, μὴ γράφῃς διὰ τὰς ἀνάγκας σου εἰς τοὺς σαρκικούς σου συγγενεῖς ἢ εἰς τοὺς γνωστούς σου καὶ τοὺς κοσμικούς σου φίλους, οὔτε καὶ νὰ καταφεύγῃς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην βοήθειαν καὶ σκέπην, που διὰ σε εἶναι νεκρά, κατὰ τὴν υπόσχασίν σου, καὶ ουδεμίαν δύναμιν διαθέτει. Ἀπ' ἐναντίας ὅταν ἀσθενήσῃς, προσπάθησε νὰ μὴ ολιγοψυχήσῃς, νὰ φανῇς καρτερικός, ἐλπίζων εἰς τὸν Κύριον, ἀναμένων μετὰ βεβαιότητος τὸ ἔλεος Αὐτοῦ καὶ ἐπιζητῶν διὰ τῆς προσευχῆς σου παρ' Αὐτοῦ νὰ σε ὁδηγήσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὴν θείαν ὁδόν.

2. Διότι δεν πρέπει νὰ λησμονῇς, ὅτι ὁ Κύριος ἐπέτρεψε νὰ ἀρρώστησῃς κατὰ τὸ σῶμα, διὰ νὰ ωφεληθῇς ψυχικῶς νὰ εἰσαι λοιπὸν βέβαιος, ὅτι δεν θὰ σε ἀφήσῃ νὰ δοκιμασθῇς περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ που δύνασαι, ὅπως μας διαβεβαιώνη διὰ μέσου τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀς προσπαθῶμεν λοιπὸν πάντοτε νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεόν, διότι αὐτὸς φροντίζει δι' ἡμᾶς.

3. Κάποτε ἐγνώρισα κάποιον ἀδελφόν, ὁ ὁποῖος, ὅταν ἀρρώστησεν, ἐβίαζε τὸν εαυτόν του νὰ ἐκτελή τὸ ἔργον του, ἐνῶ μόνος του, χωρὶς νὰ τὸν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς, ἐκλαίει εἰς τὸ κελλίον του καὶ παρεκάλει τὸν Κύριον νὰ του χαρίσῃ τὴν υγείαν του. Κατὰ τὴν προσευχήν του, εἰς ἓνα τόνον στοργικῆς οικειότητος, ἔλεγε πρὸς τὸν Κύριον «Κυρίέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, γνωρίζω ὅτι ἡ ἀρρώστειά μου αὕτη, ἡ ὁποία ταλαιπωρεῖ καὶ βασανίζει τὸ σῶμα μου, ἔχει σκοπὸν τὴν θεραπείαν τῆς ψυχῆς μου διὰ νὰ μὴ γίνωμαι ὁμως βάρος εἰς τοὺς ἀδελφούς

μου, σε παρακαλώ, ως φιλόανθρωπος που είσαι, να θεραπεύσης με την χάριν σου και την ψυχήν και το σώμα μου, διότι συ είσαι και μόνος ικανός ιατρός των ψυχών μας και των σωμάτων. Δέξου λοιπόν και την ιδικήν μου μετάνοιαν, διότι εκ των αμαρτιών μου υποφέρω, και δείξε εις εμένα την μεγαλωσύνην σου, καθώς και τας αναριθμήτους και ανεξερευνήτους ευσπλαγχνίας σου»,

4. Διά τού θερμού αυτού τρόπου προσευχόμενος ο αδελφός αυτός πράγματι έγινε και πάλιν καλά, χωρίς καθόλου να σταματήσει από την εργασίας του.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, πρόσεχε σεαυτῷ ἀκριβῶς, ὡς ἐνώπιόν του Θεοῦ ὢν πάντοτε, ἕνα παρὰ μηδενὸς μηδὲν ἐλπίζης, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ μόνου μετὰ πίστεως καὶ εἰ τινὸς χρήζεις, δέου τοῦ Θεοῦ τοῦ γενέσθαι σοὶ τὴν χρεῖαν κατὰ τὸ αὐτοῦ θέλημα, καὶ ἐν οἷς εὕρισκεις, εὐχαρίστετε τῷ Θεῷ πάντοτε, ὡς αὐτοῦ σοὶ δεδωκότος.

2. Καὶ ἐὰν ὑστερηθῇς τινὸς τὸ καθόλου, μὴ ἐλπίσης ἐπ' ἄνθρωπον, μηδὲ λυπηθῇς, μηδὲ γογγύσης κατὰ τινός, ἀλλὰ βάσταζε προθύμως καὶ καταράχως λογιζόμενος, ὅτι ἄξιός εἰμι πολλῶν θλίψεων διὰ τὰς ἀμαρτίας μου, πλὴν ἐὰν θέλῃ μὲ ὁ Θεὸς ἐλεῆσαι δύναται, καὶ οὕτω σου διανοουμένου αὐτὸς πᾶσάν σου τὴν χρεῖαν πληρώσει.

3. Ὅταν ἄνθρωπος ἄνθρωπον ὠφελῇ ἐν λόγοις ἢ ἐν ἔργοις ἢ ἐν πράγματι, Θεοῦ εἶναι τὴν χάριν δμολογεῖτωσαν ἀμφότεροι, καὶ δὲ μὴ συνιῶν τοῦτο, παρὰ τοῦ συνιέντος ἐξουσιασθήσεται.

4. Ὁ ἐπαινῶν τὸν πλησίον κατὰ τινὰ ὑπόκρισιν ἢ δοσοληψίαν, ὄνειδισει αὐτὸν ἐν καιρῷ, καὶ αὐτὸς ἐντραπησεται.

5. Ὅταν διὰ σωματικῆς παροχῆς, ἄνθρωπον ὡς ἀγαθόν, ἐκτός του Θεοῦ, ἐπαινέσης, ὕστερον καὶ αὐτὸς πονηρὸς σοὶ καταφανήσεται.

6. Πᾶν ἀγαθὸν παρὰ Κυρίῳ οἰκονομικῶς ἐπέρχεται, καὶ οἱ φέροντες αὐτὸ εἰσιν ἀγαθοῦ διάκονοι.

7. Ὁ ἀσπάλαξ ὑπὸ γῆν ἔρπων, τυφλός, εἰς ἀστέρας ἰδεῖν οὐ δύναται, καὶ ὁ μὴ πιστεύων περὶ προσκαίρων, οὔτε περὶ αἰωνίων πιστεύειν δύναται.

8. Χάρις πρὸ χάριτος ἢ ἀληθῆς γνῶσις ἀνθρώποις δεδῶρηται παρὰ Θεοῦ, πρὸ πάντων τῷ δωρησαμένῳ πιστεύειν τοὺς μετόχους αὐτῆς ἐκδιδάσκουσα.

9. Περὶ ὧν τίς ἤλπισε πρὸς Θεόν, οὐκέτι περὶ ἐκείνων τῶν πλησίον διαμάχεται.

10. Πάντων τῶν κακῶν προηγεῖται ἡ ἄγνοια, δευτέρα δὲ ταύτης ἐστὶν ἡ ἀπιστία.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, πρόσεχε λεπτομερῶς τον εαυτόν σου, διότι ἡ πάντοτε εὐρίσκεισαι ἐνώπιον του Θεοῦ: ἀπὸ κανένα δε ἄνθρωπον - νά μή ἐλπίζης τίποτε. Τας ἐλπίδας σου νά τὰς στηρίξης εἰς τὴν πρὸς τον Θεόν πίστιν. Εἴαν δε ἔχῃς ἀνάγκης ἐνός πράγματος, παρακάλει τον Θεόν νά πραγματοποιηθῇ τὸ αἴτημά σου, ὅπως Εκείνος θέλῃ. Εἰς οἰανδήποτε δε

περίστασιν και αν ευρίσκεσαι, να ευχαριστής δι' όλα τον Θεόν, διότι εκείνος δίδει εις τον άνθρωπον όλα.

2. Εάν σου λείψη τελείως κάτι, μη ελπίσης να σου το προσφέρει άνθρωπος, ούτε να λυπηθής διά την απώλειαν αυτήν, ούτε και να γογγύσης εναντίον κάποιου διά την κατάστασίν σου αυτήν. Απ' έναντίας μάλιστα να υπομείνης με προθυμίαν την δοκιμασίαν αυτήν, χωρίς να ταραχθής και να λέγης εις τον εαυτόν σου: «Και χειρότερα μου έπρεπον, διότι, λόγω των αμαρτιών μου, είμαι άξιος διά πολλές θλίψεις. Αλλά εάν ο Θεός, ως πολυεύσπλαγχνος, θέλη, δύναται να με ελεήσει». Όταν συ σκέπτεσαι κατ' αυτόν τον τρόπον και εμπιστευθής τον εαυτόν σου εις τόν Θεόν, ο Θεός θα ικανοποιήση όλες σου τάς ανάγκας, αποβλέπων βεβαίως εις το ψυχικόν σου συμφέρον.

3. Όταν ένας άνθρωπος ώφελήση τον συνάνθρωπό του ή δι' έργων ή διά της προσφοράς εις αυτόν απαιτητών πραγμάτων, ή, ακόμη, και διά λόγων (συμβουλευτικών, παρακλητικών), θα πρέπει τότε και οι δύο να θεωρήσουν την πράξιν αυτήν ως χάριν Θεού και ομολογήσουν. Εάν ένας εκ των δύο δεν αντιληφθή αυτό το πράγμα, ότι δηλαδή χάρις Θεού ήτο το να ωφελήση ή να ωφεληθή, τότε ασφαλώς αυτός που δεν αντελήφθη το νόημα, θα εξουσιασθή από εκείνον που το αντελήφθη (=όταν από την σχέσιν μεταξύ ευεργέτου και ευεργετηθέντος λείψη και χαρακτήρ πράξεως, όφειλομένης εις την θείαν χάριν, τότε γεννάται εις μέν την ψυχήν του ευεργέτου η έπαρσις, εις δε την ψυχήν τού ευεργετηθέντος το δουλικών συναίσθημα).

4. Εκείνος, που επαινεί υποκριτικώς τον πλησίον, όταν μετ' αυτού συζητή ή εξ αιτίας μιας επωφελούς συναλλαγής, ασφαλώς θα έλθη ημέρα, που θα τον κατηγορήση, και τότε ασφαλώς θα εντραπή και προ ολίγου δεχθείς τους επαινετικούς λόγους.

5. Όταν επαινέσης ένα άνθρωπο και τον χαρακτηρίσης αγαθόν, ενώ μόνον ο Θεός είναι αγαθός, επειδή σου προσέφερε μίαν υλικήν εκδούλευσιν ή υλικά πράγματα, μετά από όλίγον, όταν πλέον δεν θα σε ωφελή υλικώς, θα σου κρανή πονηρός και κακός.

6. Κάθε αγαθόν που γίνεται επ' ωφελεία των ανθρώπων οφείλεται εις τον Κύριον, ενεργούντα κατ' οίκονομίαν προς το συμφέρον του ανθρώπου. Εκείνοι δε που εκτελούν την αγαθήν πράξιν, είναι απλώς υπηρέται τού αγαθού.

7. Ο τυφλοπόντικας ζή κάτω από την γήν διαρκώς εξ αιτίας του τρόπου αυτού της ζωής του κατέστη τυφλός και δεν ημπορεί να ιδή το φως του ηλίου και των αστέρων ακόμη. Κάτι ανάλογον συμβαίνει και με τον άνθρωπον, ο οποίος δεν έχει εμπιστοσύνην εις τον Θεόν διά την παροχής των προσκαίρων υλικών πραγμάτων αυτός ασφαλώς δεν ημπορεί να πιστεύση ούτε περί των αιωνίων αγαθών, που υπεσχέθη ο Θεός εις τους αγαπώντας Αυτόν.

8. Η πραγματική γνώσις είναι μία μικρά χάρις του Θεού προσφερομένη εις τον άνθρωπον προ της μεγαλειώδους χάριτος της αιωνίου δόξης της Βασιλείας των ουρανών. Αυτή έχει δωρηθή υπό του Θεού προς τους ανθρώπους, διά να διδάξη σαφώς αυτούς που την κατέχουν, ότι πρέπει να έχουν εμπιστοσύνην εις τον Θεόν δι' όλα τα ζητήματα.

9. Δι' όσα πράγματα ο άνθρωπος κατ' αλήθειαν έχει στηρίξει τας ελπίδας του εις τόν Θεόν, ποτέ πλέον δεν δύναται να φιλονικησθ δι' αυτά με τον πλησίον του.

10. Όσα κακά συμβαίνουν, οφείλονται πρώτον εἰς την ἀγνοίαν και ὕστερον εἰς την ἀπιστίαν.

Ε'. Του Αγίου Ισαάκ

ΕΑΝ ΠΙΣΤΕΥΗΣ ὅτι ὁ Θεὸς πρόνοιάν σου ποιεῖται, τί μεριμνᾷς καὶ φροντίζεις περὶ προσκαίρων καὶ τῶν τῆς σαρκὸς χρειῶν;

2. Εἰ δὲ οὐ πιστεύεις ὅτι πρόνοιάν σου ποιεῖται ὁ Θεός, καὶ διὰ τοῦτο φροντίζεις ἐκτὸς αὐτοῦ τα τῆς χρειᾶς σου, ταλαιπωρότερος εἰ πάντων ἀνθρώπων, καὶ ἓνα τί καὶ ζῆς;

3. Ἐπιρρίψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου, καὶ οὐ μὴ πτοηθῇς πτόησιν ἐπερχομένην σοὶ καθάπερ ἑαυτὸν ἀφιέρωσας τῷ Θεῷ, ἐν ἀναπαύσει νοὸς διάγε.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙ πιστεύης, ὅτι ὁ Θεὸς προνοεῖ διὰ σέ, τότε διατί μεριμνας και φροντίζεις διὰ τα πρόσκαιρα και τα υλικά ζητήματα;

2. Εάν πάλιν δεν πιστεύης εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ και δι' αὐτό αγωνιωδῶς φροντίζεις να ἐπιλύσης, μακράν Εκείνου, τα ζητήματά σου, τότε εἶσαι και πλέον ταλαίπωρος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τίνα δε σκοπὸν ζῆς;

3. «Επίρριψον ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν σου» (Ψαλ. νδ', 23), και κανεῖς φόβος δεν θα σε φοβήση, ἐξ οἰασδήποτε αφορμῆς. Εφ' ὅσον ἀφιέρωσες τὸν ἑαυτὸν σου εἰς τὸν Θεόν, να ζῆς με ἥρεμον τὴν σκέψιν, ὅτι ὁ Θεός σε προστατεύει.

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΠΑΝΤΑ μὲν ἄνθρωπον ἐκ ψυχῆς ἀγαπητέον, ἐπὶ τῷ Θεῷ δὲ μόνο τὴν ἐλπίδα θετέον και ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος θεραπευτέον ἂν μὲν γὰρ αὐτὸς ἡμᾶς συντηρῇ, οἱ τὲ φίλοι πάντες ἡμᾶς περιέπουσι καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ἀδυνατούσιν ἐπὰν δὲ ἡμᾶς ἀποστρέφεται, καὶ οἱ ἐχθροὶ πάντες καθ' ἡμῶν ἰσχύουσιν.

Ερμηνεία

ΝΑ ΑΓΑΠΑΣ μεν ολοψύχως κάθε ἄνθρωπον, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν Θεόν να στηρίξης τὰς ἐλπίδας σου και με ὅλην σου τὴν δύναμιν να τὸν υπηρετήs. Όταν ὁ Θεός μάs συντηρῇ με τὴν πρόνοιαν και τὴν ἀγάπην Του, τότε και οἱ φίλοι φιλοστοργως θα μάs πλησιάζουν και θα μάs περιποιούνται, ἐνῶ οἱ ἐχθροὶ μάs δεν θα ἡμποροῦν να μάs κάμουν κακόν. Όταν ὁμως ὁ Θεός μάs ἀποστραφῇ, τότε ὅλοι οἱ ἐχθροὶ μάs θα μάs καταβάλλουν.

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ Γέρων· οἱ Ἅγιοι, ἔχοντες τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτοῖς, καὶ τὰ ὧδε κλῆς Ἡ ρονομούσι διὰ τῆς ἀπαθείας καὶ τὰ ἐκεῖ ἔπει καὶ ταῦτα κακεῖνα τοῦ Χριστοῦ ἐστι, καὶ οἱ ἔχοντες αὐτόν,

ἔχουσι καὶ τὰ αὐτοῦ ὁ δὲ ἔχων τὸν κόσμον, ἤγουν τὰ πάθη, κὰν τὸν κόσμον ἔχη, οὐδὲν ἔχει, εἰμὴ τα πάθη τὰ κυριεύοντα αὐτοῦ.

2. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Εὐπρέπιος· εἰ πιστεύεις τὸν Θεὸν πιστῶν εἶναι καὶ δυνατὸν, εἰς αὐτὸν ἔλπιζε μόνον καὶ μεθέξεις τῶν αὐτοῦ εἰ δὲ ὀλιγωρεῖς, δηλὸν ἔστιν ὅτι οὐ πιστεύεις αὐτὸν τοιοῦτον εἶναι ὁ γὰρ μὴ πιστεύων αὐτῷ ἐν τοῖς κατὰ σὲ πράγμασι, πῶς ἐν τοῖς ἄλλοτριοις πιστεύεις αὐτὸν δυνατὸν εἶναι, καὶ πάντα δύνασθαι ;

3. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως εἰς σκῆτιν, ὅτι ὡς ἔμελλεν εἰσελθεῖν εἰς τὴν πέτραν, ἦτοι εἷς το σπήλαιον, ἐν ᾧ κατώκησεν, ἐκοπίασεν ὁδεύων ἕως ἔλθῃ ἐκεῖ, καὶ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ πῶς δύναμαι τὸ ὕδωρ μου συναγαγεῖν ὧδε ; καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα εἰσελθε καὶ μηδενὸς φροντίσης.

4. Εἰσηλθεν οὖν, καὶ μετὰ τοῦτο παρέβαλον αὐτῷ τινὲς τῶν Πατέρων, καὶ οὐκ εἶχεν εἰμὴ ἐν λαγήνιον ὕδατος, ὃ καὶ ἔψοντος αὐτοῦ μικρὸν φακὸν ἀνηλώθη· ὁ δὲ γέρων ἐθλίβετο καὶ ἀγωνιῶν εἰσήρχετο καὶ ἐξήρχετο καὶ ἠύχετο τῷ Θεῷ, καὶ Ἰδοὺ νεφέλη ἦλθεν ἐπάνω αὐτῆς τῆς πέτρας, καὶ ἔβρεξεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς γεμῖσαι πάντα τα ἀγγεῖα αὐτοῦ.

5. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγουσιν αὐτῷ οἱ παραβαλόντες Πατέρες" εἶπε ἡμῖν, διατὶ συνεχῶς εἰσέρχου καὶ ἐξέρχου; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Γέρων' δίκην ἐποιούμην μετὰ τοῦ Θεοῦ λέγων, ὅτι ἦνεγκας μὲ ὧδε καὶ ἰδοὺ ὕδωρ οὐκ ἔχω, ἵνα πίωσιν οἱ δουλοὶ σου, καὶ τούτου χάριν εἰσέρχομην καὶ ἐξηρχόμην, παρακαλῶν τὸν Θεόν, ἕως οὐ ἐπεμψεν ἡμῖν.

6. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς ἔγω δοῦλος εἰμι, καὶ ὁ Κύριός μου εἶπε μοί, ἐργάζου τὸ ἔργον μου, καγῶ σὲ τρέφω, τὸ δὲ πόθεν, μὴ ζήτηί ἐγὼ οὖν, εἰ μὲν ἔρ· γάζομαι, ἐκ τοῦ μισθοῦ μου ἔσθιω, ἤγουν ἐκ τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.

7. Προσήνεγκε τίς Γέρονται χρήματα λέγων" ἔχε αὐτὰ εἰς ἀνάλωμά σου, ὅτι ἔγη· ρασας καὶ ἀσθενεῖς (ἦν γὰρ λελωβημένος). Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων ἐξήκοντα ἔτη ἔχω ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ, καὶ οὐδενὸς ὑστερήθην, τοῦ Θεοῦ ἐπιχορηγοῦντος καὶ τρέφοντος μὲ ἀνελλιπῶς, καὶ σὺ νῦν ἦλθες ἀραι τὸν τροφέα μου ; καὶ οὗ κατε· δέξατο λαβεῖν.

8. Διηγήσαντο οἱ Γέροντες περὶ τινὸς κηπουροῦ, ὅτι εἰργαζετο καὶ πάντα τὸν κόπον αὐτοῦ παρεῖχεν εἰς ἀγάπην, κατέχων μόνον τὸ ἑαυτοῦ ἀνάλωμα. Ὑστερον δὲ ὑπέβαλεν αὐτῷ ὁ σατανᾶς λέγων" συνᾶξον σεαυτῷ ὀλίγον κέρμα, μήπως γηράσης ἢ κακωθῇς, καὶ χρειαν σχῆς ἀναλωμάτων καὶ συνήγαγε καὶ ἔγεμισε κεράμιον κέρματος.

9. Καὶ μετὰ τοῦτο συνέβη αὐτὸν ἀσθενῆσαι καὶ σαπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ, καὶ ἀναλῶσαι τὸ κέρμα αὐτοῦ εἰς ἰατρούς, καὶ μηδὲν ὠφελῆσαι. Ὑστερον δὲ ἔρχεται τίς ἔμπειρος ἰατρὸς καὶ λέγει αὐτῷ ἐὰν μὴ κοπῇ ὁ πούς σου, ὅλον το σῶμα σου σαπήσεται, καὶ ἐκρίθη, ἵνα πρισθῇ ὁ πούς αὐτοῦ τῇ ἐπαύριον,

10. Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ, ἐλθὼν καὶ κηπουρὸς εἰς ἑαυτόν, καὶ μεταμεληθεὶς ἐφ' ᾧ ἔπραξε, συναγαγὼν τὸ κέρμα, καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐλπίσας μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν διοικοῦντα τὰ πάντα καὶ διατρέφοντα καὶ στενάζας, ἔκλαυσε καὶ εἶπε μνήσθητι, Κύριε, τῶν εὐτελῶν μου ἔργων τῶν προτέρων, ὧν ἐποίουν ἐργαζόμενος καὶ παρέχων τοῖς ἀδελφοῦς μου, μᾶλλον δὲ πρὸ τούτων, τῆς σῆς ἀγαθότητος καὶ τῶν ἀπείρων σου οἰκτιρμῶν, καὶ ἐλέησον μὲ κατὰ τὸ μέγα καὶ πλούσιόν σου ἔλεος.

11. Καὶ ταῦτα εἰποντι παρέστη αὐτῷ ὁ Ἄγγελος Κυρίου καὶ λέγει αὐτῷ' ποῦ ἐστὶ τὸ κέρμα καὶ συνήξας ; καὶ ποῦ ἔστιν ἡ βουλή, τὴν ἐβουλεύσω; ὁ δὲ σφόδρα κατακυγεῖς καὶ δακρύσας, εἶπεν ἡμαρτον, Κύριε, καὶ συγχώρησον μοί, καὶ ἀπὸ τὸ νῦν οὔκετι αὐτὸ ποιῶ τότε ἤψατο ὁ

"Άγγελος τοῦ ποδὸς αὐτοῦ, καὶ εὐθέως λάθη, καὶ ἀναστᾶς ἔωθεν ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρόν ἐργάσασθαι.

12. Ἦλθε δὲ ὁ ἰατρὸς μετὰ βραχὺ κατὰ τὴν συνταγὴν πρίσαι αὐτοῦ τὸν πόδια, καὶ μὴ εὖρων αὐτόν, ἥρωτα περὶ αὐτοῦ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἀπὸ πρωὶ ἀπῆλθεν ἐργάσασθαι εἰς τὸν ἀγρόν. Ὁ δὲ ἰατρὸς ἀπῆλθεν εἰς τὸν ἀγρόν, ἐνῷ ἐκεῖνος εἵργαζετο, θέλων ἰδεῖν αὐτὸν καὶ θεασάμενος αὐτὸν σκάπτοντα τὴν γῆν ἔδοξασε τὸν Θεόν, τὸν παραδόξως αὐτὸν θεραπεύσαντα.

13. Ἀσκητὴς τῆς ὑπὸ φιλαργυρίας πολεμούμενος εἵργαζετο περισσὸν κοπιῶν πάνυ, καὶ ἐκ τοῦ ἔργοχειρου αὐτοῦ συνήγαγε νόμισμα ἓν, εἶτα δεύτερον, εἶτα τρίτον, εἶτα ἐσπούδασεν αὐτὰ ποιῆσαι πέντε, καὶ συναγαγὼν τὰ πέντε, εὐθὺς περιπίπτει πάθει σωματικῷ, ἥτοι ἀσθενείᾳ, καὶ ὄγκωθεις καὶ πούς αὐτοῦ ἔβρυν ἔλκεσι .:

14. Ὁ δὲ μετεπέμψατο ἰατρούς, καὶ ἀνήλωσε τὰ πέντε νομίσματα μὴ θεραπευθέντος δὲ τοῦ πάθους, ἀλλὰ καὶ χείρονος γεγονότος, καὶ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τελείως σαπέντος, ἐλθὼν τελευταῖον ἰατρός, λέγει αὐτῷ, ὅτι ὀφείλει καὶ πούς σου κοπῆναι, Ἀββᾶ, ἔπει ὅλον το σῶμα σου σήπει καὶ δὲ διὰ τὴν ἀνάγκην κατένευσε τὴν τομήν, καὶ ὠρίσθη τὴ ἐπαύριον κοπῆναι τὸν πόδα αὐτοῦ.

15. Τῇ δὲ νυκτὶ κλαίοντος αὐτοῦ καὶ τὸν Θεὸν κετεύοντος, ἐφίσταται αὐτὸ "Άγγελος καὶ λέγει αὐτὸ ποιεῖς πέντε νομίσματα, καὶ ὥς ἐν ἐκστάσει γενομένου αὐτοῦ, κατέχει ὁ Ἄγγελος τὸν πόδα αὐτοῦ, καὶ τῇ χειρὶ ἀπαλείψας τὸ πάθος, παραχρῆμα αὐτὸν ἐθεράπευσε, καὶ ἀφανὴς γέγονεν' ὁ δὲ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, καὶ γνοὺς ὅτι ἔθεραπευθη, ἠὲ χαρίσται τῷ Θεῷ.

16. Ἐωθεν οὖν ἐλθὼν ὁ ἰατρὸς κατὰ τὴν συνταγὴν, ἔκρουσε τὴν θύραν, ὁ δὲ ἀναστᾶς ὑπήντησεν αὐτῷ, καὶ ἔδων αὐτῶν καὶ ἰατρὸς περιπατοῦντα ἐθαύμασε, καὶ μαθὼν τὸ γεγονός, γέγονε Χριστιανός, Ἑλλήνων.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων Ασκητὴς εἶπε τα εξῆς πρὸς τοὺς μαθητάς του:

- Οἱ Ἅγιοι, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς κατοικεῖ εἰς τὰς ψυχὰς των, κατορθώνουν καὶ τὰ ἐγκόσμια νὰ κερδίσουν, διότι δὲν ἔχουν πάθος διὰ τὴν ἀπόκτησίν των, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰώνια. Το ἐπιτυγχάνουν δε αὐτό, διότι καὶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐπουράνια εἶναι τοῦ Χριστοῦ, ὡς δημιουργοῦ καὶ παροχέως αὐτῶν ἐπομένως ὅσοι ἔχουν τὸν Χριστὸν μέσα των, ἔχουν καὶ ἐκεῖνα, που παρέχει Ἐκεῖνος. Αὐτός ὅμως που ἔχει εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ κοσμικῶν φρόνημα, δηλαδή τὰ πάθη, καὶ εἰς ἀκόμῃ κατακτήσῃ τὸν κόσμον, τίποτε δὲν θὰ κατέχη, παρά μόνον τὰ πάθη, που τὸν κυριεύουν,

2. Ὁ Αββᾶς Εὐπρέπιος ἔλεγεν:

- Εἰς πρᾶγματι πιστεύῃς, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σου, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐπιθυμίας σου, τότε μόνον εἰς Αὐτόν νὰ πιστεύῃς καὶ ἀσφαλῶς θὰ καταστής μέτοχος των εὐεργεσιῶν Του. Εἰς ὅμως ἀδιαφορίας καὶ κάπως ἀνησυχίας, φανερώνεις μέ τὰς διαθέσεις σου αὐτάς, ὅτι δὲν πιστεύεις, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πρᾶγματι ἄξιος ἐμπιστοσύνης καὶ δυνατός. Διότι ἐκεῖνος που δὲν πιστεύει, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὰς προσωπικὰς του υποθέσεις, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν παντοδύναμον πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ξένων πρὸς τὸ άτομόν του ζητημάτων; Καὶ ἐπομένως, ὅτι ὅλα δύναται νὰ τα ἐπιτύχῃ;

3. Διηγούνται εις μίαν σκήτην διά τον Αββάν Μωϋσὴν το εξῆς περιστατικόν:

Απεφάσισε, διά να επιτείνῃ την άσκησίν του, να εισέλθῃ εις απομεμακρυσμένον σπήλαιον, εις το οποίον και εγκατεστάθῃ τελικώς.

Διά να φθάσῃ όμως έως εκεί εκοπίασε βαδίζων αρκετον διάστημα, διά μέσου αγόνου και ανύδρου περιοχής. Μόλις έφθασε διελογίσθη: Πώς θα ήμπορώ να συγκεντρώνω εδώ το απαραίτητον νερό; Δεν είχεν όμως προφθάσει να τελειώσῃ την σκέψιν του και ήκουσε μίαν προστακτικὴν φωνήν.

- Εισελθε εις το σπήλαιον και διά τίποτε μη φροντίζης!

4. Κατόπιν αυτού εισήλθε και εγκατεστάθῃ. Ολίγον μετά την έγκατάστασίν του ήλθον να τον επισκεφθούν μερικοί εκ των Πατέρων. "Ο 'Αββάς Μωϋσής είχε μόνον ένα μικρόν σταμνάκι νερό, που το έχρησιμοποίησε διά να μαγειρεύσῃ ολίγην φακήν. "Ηρχισε λοιπόν να στενοχωρήται διά την έλλειψιν αυτήν του ύδατος. 'Εξ αιτίας δε της θλίψεως και αγωνίας αυτής εισήρχετο και εξήρχετο από το σπήλαιον, προσευχόμενος εις τον Θεόν να τον βοηθήσῃ, όπως εκείνος γνωρίζῃ. Και ω του θαύματος! "Ένα σύννεφαν ήλθεν επάνω από το σπήλαιον, και έβρεξεν αρκετά, ώστε να δυνηθῇ ο 'Αββάς Μωϋσής να γεμίσῃ όλα τα δοχεία με νερό.

5. Μετά ταύτα ησύχασε· τότε τον έρωτούν οι Πατέρες, που τον έπεσκέφθησαν.

- Αββά Μωϋσὴ, εξήγησέ μας, διατί προ ολίγου συνεχώς εισήρχεσο και εξήρχεσο του σπηλαίου;

— Με το θάρρος, που εμπνέει η προς τον Θεόν αγάπη και με ελπίδα αντιδικούσα με τον Θεόν και του έλεγα: Συ με έφερες εδώ εγώ υπήκουσα. Τώρα όμως δεν έχω νερό, διά να πιουν οι δούλοι Σου. Εξ αφορμής δε αυτού εισηρχόμην και εξηρχόμην παρακαλών τόν Θεόν να προσφέρῃ αυτό, που όσον και εαν κατεπονούμην δεν ήτο δυνατόν να το εύρω συντόμως. Ήμουν βέβαιος διά το θαύμα αυτό και παρεκάλουν τον Θεόν, μέχρις ότου έστειλε εις ημάς το απαραίτητον ύδωρ.

6. Ο Αββάς Σιλουανός διδάσκων έλεγεν. Εγώ είμαι δούλος και ο Κύριός μου με διέταξε να εργάζομαι το έργον Του, υποσχεθείς ότι θα με διατρέφῃ κατά τρόπον άρρηταν και θαυμαστόν, που δεν ήμπορώ να γνωρίζω. Δι' αυτό λοιπόν και εγώ εργάζομαι χωρίς αντίρρην και τρέφομαι από τον μισθόν μου, δηλαδή από το έλεος του Κυρίου και Θεού ημών.

7. Κάποιος έλεήμων άνθρωπος προσέφερεν εις ένα γέροντα Ασκητήν χρήματα και του είπε:

— Πάρε αυτά να έχῃς ένα μικρόν απόθεμα διά τας ανάγκας σου, επειδή έγήρασες και είσαι συγχρόνως ασθενής (ήτο πράγματι ο Γέρων λωβός).

- Εξήκοντα έτη εύρίσκομαι εις την κατάστασιν αυτήν-του απήντησεν ο Γέρων-και τίποτε δεν μου έλειπεν, επειδή ο Θεός συχνώς με τρέφει και μου προσφέρει αυτά, που χρειάζομαι. Και συ ήλθες τώρα εδώ να απομακρύνῃς από κοντά μου τον τροφέα μου;

Τα δε προσφερθέντα χρήματα δεν κατεδέχθη να κρατήσῃ.

8. Οι Πατέρες διηγήθησαν την εξής ωφέλιμον διήγησιν περί ενός κηπουρού.

Ένας κηπουρός ό,τι απεκόμιζεν έκ της εργασίας του το έδιδεν ελεημοσύνην, κρατών μόνον όσα του ήσαν απολύτως απαραίτητα διά την συντήρησίν του.

Κάποτε ο διάβολος του έβαλε τον λογισμόν να συγκεντρώση μερικά χρήματα, διά να αντιμετωπίση τα γηρατειά του ή διά νά έχη μίαν μικράν αποταμίευσιν, μήπως ασθενήση. Ο κηπουρός δεχθείς τον λογισμόν έγένεμισε μίαν στάμναν από κέρματα.

9. Τι συμβαίνει όμως μετά ταύτα ;

Ήσθηνεσε και εν συνεχεία εσάπησε το πόδι του. Ήναγκάσθη τότε να δαπανήση όλα τα χρήματα εις τους ιατρούς, χωρίς ουδόλως να ωφεληθή.

Μεταξύ των πολλών ιατρών, που τον έπεσκέφθησαν, έρχεται και ένας που του λέγει:

- Εάν δεν αποκοπή το πόδι σου, όλον σου το σώμα θα σαπίση. Κατόπιν της διαγνώσεως αυτής απεφασίσθη την επομένην να αποκοπή με χειρουργικών πριόνι το σάπιο πόδι.

10. Την προηγουμένης της επικινδύνου εγχειρήσεως νύκτα, ανελογίσθη ο κηπουρός την αιτίαν τη διά την ολιγοπιστίας του, εξ αιτίας της οποίας συνεκέντρωνε χρήματα και δεν έτέλει, ως και πρότερον, ελεημοσύνας, στηρίζας τας ελπίδας του. εις το χρήμα και όχι εις τον Θεόν, που διοικεί τα πάντα, ήρχισε να κλαίη με αναστεναγμούς και μετά δακρύων να λέγη: Κύριέ μου, ενθυμίσου τα προηγούμενα τιποτένια έργα της ελεημοσύνης μου, τα οποία έκαμα από την εργασίαν μου προς τους αδελφούς μου: δε αυτά είναι πράγματι ανάξια λόγου και ευτελή, ενθυμήσου, Κύριε μου, της αγαθότητός Σου, των απείρων σου οικτιρμών. Συγχώρησέ με διά την ολιγοπιστίαν μου, εξ ης τιμωρούμαι, και ελέησόν με, όχι ιδίoti το αξίζω, αλλά κατά το μέγα και πλούσιον έλέός Σου.

11. Μόλις είπεν αυτά με πόνον, παρουσιάζεται έμπροσθέν του ένας Άγγελος Κυρίου και λέγει εις αυτόν:

- Πού είναι τα κέρματα που συνεκέντρωσες; Τι απέγινεν η σκέψις, την οποίαν έκανες, διά να αντιμετωπίσης τα γηρατειά σου και τας ασθενείας σου;

Με τους λόγους αυτούς και κηπουρός συνεκινήθη, κατενύγη πολύ και με δάκρυα είπε προς τον Άγγελον:

- Ήμάρτησα, Κύριε, συγχώρησόν με. Από εδώ και εις το εξής δεν θα επαναλάβω το της ολιγοπιστίας έργον.

Τότε ήγγισεν ο Άγγελος το σάπιο πόδι και αμέσως, διά θαύματος, έθεραπεύθη. Πρωί-πρωί δε ηγέρθη της κλίνης του και μετέβη εις τον κήπον να εργασθή.

12. Όλίγον μετά την αναχώρησιν του κηπουρού ήλθεν ο ιατρός, διά να αποκόψη το σαπισμένο πόδι. Ανήσυχος δε, διότι δεν τον εύρεν, εζήτει πληροφορίας δι' αυτόν. Κατάπληκτος μανθάνει τότε ο ιατρός, όti από το πρωί μετέβη εις τον αγρόν διά να εργασθή.

Ο ιατρός, επιθυμών να τον ιδη, μετέβη εις τον αγρόν, όπου είργάζετο και μόλις τον είδε να σκάπτει, χωρίς να πονή, διότι είχε θεραπευθή, εδόξασε τον Θεόν, που τόσον παράδοξα τον εθεράπευσε.

13. Ενας Ασκητής πολεμούμενος από λογισμούς φιλαργυρίας ειργάζετο περισσότερον απ' ό,τι άπητείτο, διά να καλύψη τας ολίγας ανάγκας του κοπιάζων ασκόπως. Από το εργόχειρόν του απεταμίευσε κατ' αρχήν ένα νόμισμα, εν συνεχεία δεύτερον και μετά τρίτον: εφρόντισε δε να τα κάμη πέντε.

Αφού πλέον είχεν εις την διαθεσίν του πέντε νομίσματα έχαρη όλίγον σκεπτόμενος ανθρωπίνως.

Ιδού όμως τί του συμβαίνει! Ησθένησε σοβαρώς και διογκώτη το πόδι του μέχρι σημείου να σκάση το δέρμα και να γεμίση πληγάς.

14. Ο Μοναχός εκάλεσεν ιατρούς και κατεδαπάνησεν εις ματαίαν θεραπείας και τα πέντε νομίσματα.

Δυστυχώς όμως όχι μόνον δεν έθεραπεύθη, αλλά έγινε χειρότερα, διότι το πόδι του εσάπησε τελείως

Εις την κατάστασιν αυτήν την επεσκέφθη τελευταίως ένας ιατρός και του λέγει:

– Δυστυχώς, Αββά, άλλη θεραπεία δεν χωρεί πρέπει να κοπή το πόδι, διότι υπάρχει κίνδυνος να σαπίση ολόκληρον το σώμα σου.

Ο Μοναχός εξ ανάγκης, διότι δεν εγίνετο διαφορετικά, εδέχθη την επώδυνον αυτήν αποκοπήν του ποδός. Συνεφώνησε δε μετά του ιατρού να γίνη την επομένην ημέραν η εγχείρησις.

15. Την νύκτα, που προηγείτο της εγχειρήσεως, δεν ήδύνατο να ήσυχάση ο Μοναχός έκλαιε και ικέτευε τον Θεόν να τον λυπηθή.

Εις την δραματικήν του αυτήν αγωνίαν τον επισκέπτεται Άγγελος Κυρίου και του λέγει:

- Κατώρθωσες λοιπόν να συγκεντρώσης πέντε νομίσματα;

Περιέπεσε δε εις έκτασιν ο Μοναχός και ο Άγγελος Κυρίου κρατεί το πόδι του, το καθαρίζει από τας σεσηπώδεις πληγές και θεραπεύει τον Μοναχόν, εξαφανισθείς αμέσως. Ο Μοναχός, αφού συνήλθεν από την έκτασιν και διεπίστωσεν ότι πράγματι εθεραπεύθη, ηύχαρίσκει τον Θεόν.

16. Πρωί - πρωϊ ήλθεν ο ιατρός διά την εγχείρησιν. Κτυπά την θύραν του κελλίου και εγερθείς ο Μοναχός εκ της κλίνης του τελείως γιής, τον υπεδέχθη.

Μόλις τον είδεν ο ιατρός να βαδίζη εθαύμασε και εζήτησε να μάθη τι συνέβη.

Κατάπληκτος τότε επληροφορήθη το θαύμα.

Κατόπιν αυτού ο ιατρός από είδωλολάτρης, που ήτο, επίστευσεν εις τον Χριστόν και έγινε Χριστιανός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΒ'

(Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος)

Τίς ἔστιν ὁ ἀφρόνως τὴν εἰς Χριστὸν ἔχων ἐλπίδα.

Ποία ἐλπίς εἰς τὸν Χριστὸν εἶναι παράλογος.

Α'. Του Αγίου Ισαάκ του Σύρου

ΕΣΤΙΝ ἐλπίς τινι ἐπὶ τῷ Θεῷ διὰ τῆς καρδιακῆς πίστεως, ἣτις ἀληθῆς πέφυκεν, ὡς μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως γενομένης καὶ ἔστιν ἄλλω παρηλλιαγμένη, ἐξ ἄσυνεσίας καὶ ὀκνηρίας ἐγγενομένη· ἣτις καὶ ψευδὴς ὑπάρχει.

2. Ἄνθρωπος γὰρ ὁ μὴ παντελῶς φροντίδα ποιούμενος τῶν ἐπικήρων πραγμάτων, ἀλλ' ὅλον ἑαυτὸν παραθέμενος τῷ Θεῷ, καὶ πᾶσαν τὴν αὐτοῦ σχολὴν τὴν καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὴν Αὐτοῦ λατρείαν καὶ εὐαρέστησιν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρα διηνεκῶς ἐνδεικνυμενος, καὶ διὰ τοῦτο ἁμελῶν εὐτρεπίσαι ἑαυτῷ τὰ πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώματος, οὗτος καλῶς καὶ ἐπιστημόνως ἐλπίζει ἐπὶ Κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐτοιμάσει αὐτὰ τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

3. Δίκαιον γάρ ἐστι καὶ τὸν Θεὸν πᾶσαν εἰς τὸν τοιοῦτον ἐνδείκνυσθαι ἐπιμέλει ἂν καὶ χορηγεῖν αὐτῷ τὰ ἐν χρεὶ ἀπόνως, ὡς ὑπηρετῇ αὐτοῦ γνησίως, καὶ φύ: λάττονται τὴν ἐντολὴν Αὐτοῦ τὴν λέγουσαν: «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν»,

4. Τῷ γὰρ οὕτως ὁλοκλήρως ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν ἀφιερῶσαντι, ἅμας ὁ κόσμος ὡς πὲρ τίς δοῦλος ἔτοιμα αὐτῷ παρέχει, καὶ τὸ θελήματι αὐτοῦ ὑποτάσσεται, καὶ τοῖς λόγοις ὑπηρετεῖ, οἷα δεσπότη τούτῳ ἐν πάσι πειθόμενος.

5. Ἵνα γὰρ μὴ ἀργήσῃ ὁ τοιοῦτος ἐκ τῆς ἐνώπιόν του Θεοῦ παραστάσεως, καὶ τῆς πρὸς Αὐτὸν διηνεκοῦς ὁμιλίας καὶ γεύσεως, ἥς μόνης ἀδιαλείπτως ἐπιμελούμενος οὐδενὸς ἄλλου τὸ παράπαν φροντίζειν ἀνέχεται, πρέπον ἐστὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ὑπηρετεῖν αὐτῷ, καὶ ἀπόνως καὶ ἁμεριμνῶς τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐτῷ χορηγεῖν, τοῖς τοῦ κοινου Δεσπότη πειθομένη κελεύσμασιν, ὃς τοὺς Αὐτῷ γνησίως δουλεύοντας τροφὴν ὡς τὰ πετεινά, ἀκόπως καὶ ἀφροντιστως παρέσχετο.

6. Καλὴ οὖν καὶ λελογισμένη ἡ τοῦ τοιούτου ἐλπίς, καὶ οὐκ ἐνδέχεται μὴ ἐπιτυχάνειν αὐτῆς τὸν οὕτως ἔχοντα.

7. Εἰ δὲ τίς τὴ γῆ ἔτι καὶ τὴ τῶν γηίνων προσπαθεῖς τὸν νοῦν ἔχων προσηλωμένον, καὶ τὸν χοῦν ἔσθιοντα μετὰ τοῦ ὄφεως, μετεωρισμοῖς τὴν καὶ αἰχμαλωσίαις καρδίας, τάχα δὲ καὶ ἀργολογίαις γινόμενος ἐκδοτος, τανύων τὴν τοῦ πόδας αὐτοῦ ἐν τῇ ἀργίᾳ, λέγει ὅτι πιστεύω τῷ Θεῷ χορηγεῖσθαι μοί τὰ πρὸς τὴν χρείαν, ἀκούσεται πάντως ὁ τοιοῦτος τοῦ Θεοῦ ταῦτα καὶ πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ Προφήτου λέγοντος, ὅτι ἔγγιζεις μοί τῷ στόματι, ἡ δὲ καρδία σου πόρρω ἐστὶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ βούλει μαθεῖν τὰς ὁδοὺς μου, αἰτῶν κρίσιν καὶ δικαιοσύνην, ὥσπερ τίς δικαιοσύνην ποιῶν, καὶ μὴ καταλιπὼν μου τὰ δικαιώματα· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀδελφός Θεός Ἰάκωβος ἔρει πρὸς αὐτόν: «εἰ πιστεύεις τῷ Θεῷ, καλῶς ποιεῖς» καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καὶ φρίττουσιν· ἀλλ' ἡ πίστεως καὶ ἔργων δέεται, ἄνευ δὲ τῶν ἔργων νεκρά ἐστὶ».

8. Μὴ πλανῶ, ὃ ἄφρον προηγούμενος ἔστιν καὶ διὰ τὸν Θεὸν κόπος καὶ ἰδρώς, δ' ἐν τῇ γεωργίᾳ τῶν ἀρετῶν, τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος καὶ σὺ οὖν, εἰ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς προνοεῖται τῶν κτισμάτων Αὐτοῦ, καὶ δυνατὸς ἔστιν εἰς πάντα, ἐπιδειξαι καὶ ἐργασίαν τῇ πίστει σου πρέπουσαν, καὶ τότε ἔξεις τὸν Θεὸν ὑπακούοντά σου, καὶ πάντων, ὧν δέη, τὴν χορηγίαν σοὶ ἄπονον παρεχόμενον, ἔτι τὲ καὶ παντὸς σὲ κινδύνου καὶ πάσης βλάβης καὶ θλίψεως ἐξαιρούμενον.

9. Πάσι γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις διακριτικῶς ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς τὰ κατ' αὐτοὺς διοικεῖν, καὶ συγκιρναν τὴ τοῦ Θεοῦ προνοία καὶ τὴ γνώσει, ἣν παρ' Αὐτοῦ ἔλαβον.

10. Ὁ μὲν τοὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ζωὴν τῷ Θεῷ ἀναθέμενος, καὶ μόνῃς φροντίζων τῆς Ἑκείνου εὐαρεστήσεως, οὗ δέεται διὰ ταύτης τῆς γνώσεως τὰ καθ' ἑαυτὸν διοικεῖν ἔχει γὰρ ἀντὶ ταύτης τὴν πίστιν, δι' ἧς καθαιρεῖται πᾶν ὕψωμα ἔπαιρομενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ λογισμοὺς ἀνθρωπίνους, ἢ φυσικοὺς, οὗ προσίεται, ὡς ὑπερاناβᾶς τὴν φύσιν καὶ Θεῷ κολληθεῖς, διὰ τῆς ἀδι στάκτου καὶ στερραῖς πίστεως, δι' ἧς τολμᾷ καὶ κατὰ παντός, οὐχ ὡς πειράζων τὸν Κύριον, ἀλλ' ὡς θαρρῶν Αὐτῷ, καὶ καθωπλισμένος τὴν τοῦ πνεύματος ἀήττητον δύναμιν.

11. Περὶ τοῦ τοιούτου ἀληθῶς ἔρει ὁ Θεός· «μετ' αὐτοῦ εἶμι ἐν θλίψει» ἐξελومαι αὐτὸν καὶ δοξάσω αὐτὸν μακροτητι ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν, καὶ δείξω αὐτὸ τὸ σωτήριόν μου»,

Ερμηνεία

ΥΠΑΡΧΕΙ ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς καὶ ἡ ψευδὴς τοιαύτη. Ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς στηρίζεται ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ καρδίας πίστεως καὶ γεννᾶται μετὰ διακρίσεως καὶ γνώσεως. Ἡ ψευδὴς ἐλπίς εἶναι τελείως παρηλλαγμένη καὶ οφείλεται εἰς ἔλλειψιν συνέσεως καὶ εἰς σκνηρίαν.

2. Πράγματι! Ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος καθόλου δεν φροντίζει γιὰ τὰ φθαρτὰ πράγματα τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἀλλ' ἔχει ἀφιερωθῇ ολόκληρος εἰς τὸν Θεόν, διαρκῶς δε νύκτα καὶ ἡμέραν προσπαθεῖ νὰ τὸν λατρεύῃ καὶ νὰ τὸν εὐαρεστή, διαθέτων πρὸς τοῦτο ολόκληρον τὴν φροντίδα καὶ ὅλον τοῦ χρόνον, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καλῶς καὶ μετὰ βαθείας γνώσεως καὶ συνέσεως ἐλπίζει εἰς τὸν Θεόν, ὅτι θὰ φροντίσῃ διὰ τὰς υλικὰς τοῦ ἀνάγκας.

3. Διὰ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν εἶναι δίκαιον καὶ ὁ Θεὸς νὰ ἐπιδείξῃ πρὸς αὐτόν ὅλην τὴν φιλόστοργον φροντίδα Του καὶ νὰ τοῦ χορηγήσῃ ἀκόπως τὰ πρὸς συντήρησιν, διότι εἶναι γνήσιος Του υπηρέτης καὶ φυλάσσει τὴν θεῖαν Του ἐντολήν «ζητεῖτε δε πρῶτον τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6, 33).

4. Εἰς αὐτὸν λοιπόν, ὁ ὁποῖος τόσον προθύμως ἀφιερῶθῃ ἐξ ολοκλήρου εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ὅλος ὁ κόσμος τοῦ τα προσφέρει ἐτοιμα καὶ πειθαρχεῖ εἰς τὸ θέλημά του, καὶ ὡς δούλος ἐκτελεῖ τὰς ἐντολάς του, ὑπακούων ὡς πρὸς δεσπότην του.

5. Εἶναι δε πρέπον ολόκληρος ἢ κτίσις νὰ υπηρετῇ αὐτόν, διὰ νὰ μὴ καθυστερήσῃ ἀπὸ τὴν ἀγίαν τοῦ ἐνασχόλησιν, τὴν συνεχὴ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ παρουσίαν, τὴν διαρκὴ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνίαν καὶ ἀσυγκράτητον πρὸς Αὐτόν ροπήν. Απασχολούμενος ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς μετὰ τὴν χωρὶς διαλείμματα ἀγίαν καὶ ὑψηλὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἀπορροφώμενος ἐξ αὐτῆς τῆς θείας ἐνασχολήσεως, δεν συγχωρεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ νὰ φροντίζῃ διὰ τίποτε ἄλλο. Δι' αὐτόν ἀκριβῶς τὸν λόγον ἢ φύσιν, ὡς θεραπαινὶς τοῦ κοινού των ἐλα καὶ

Δεσπότου, εκτελεῖ τα προστάγματά Του και χορηγεί εἰς τὸν εκλεκτὸν Του δούλον ὅλα τα ἀπαραίτητα διὰ τὴν συντήρησιν, χωρὶς αὐτὸς να κοπιᾷ, και να μεριμνά. Ὁ Δεσπότης και Κύριος τῶν ὅλων φροντίζει διὰ μέσου τῆς φύσεως δι' ὅλους τοὺς εκλεκτοὺς τοῦ δούλου, ὅπως τρέφει και τα πετεινά τοῦ ουρανοῦ, χωρὶς αὐτὰ να φροντίζουν και να κοπιᾷζουν.

6. Ἡ ἐλπίς λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, που ἐγκατέλειψε τα πάντα διὰ τὸν Θεὸν και τὴν ἀγάπην Του, εἶναι καλή, χωρὶς παραλογισμούς και εἶναι ἀδύνατον να μὴ ἐπιτύχη τῶν προσδοκωμένων ἀγαθῶν και τοιοῦτος ἀνθρώπος.

7. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὸν Θεόν, ὑπάρχει και ὁ ἀντίθετος. Εἶναι ἐκεῖνος, που εἶναι ἀκόμη δεμένος με τὴν γῆν και ἡ σκέψις τοῦ εἶναι αἰχμαλωτισμένη ἀπὸ τὴν προσπάθειαν τῶν γήινων ἐργῶν και φροντίδων και ἀνθρώπος αὐτὸς εξακολουθεῖ να τρέφεται, ὅπως ὁ ὄφις, με τὸ χῶμα, δηλαδή ικανοποιεῖ τὴν διάνοιάν τοῦ με ταπεινάς και χαμαιζήλους σκέψεις. Ἡ καρδιά τοῦ πλανάται ἀσκοπῶς εἰς ἀπραγματοποιήτους ἐπιθυμίας, αἱ ὁποῖαι και τὸν αἰχμαλωτίζουν, και ὁ ἴδιος ρέπει ευκόλως εἰς ἀσκοπον και ἐνοχλητικὴν φλυαρίαν. Εὐρίσκεται συνήθως ξαπλωμένος ἀπὸ οκνηρίαν και τεντώνων τοὺς πόδας τοῦ λέγει: «Πιστεύω ὅτι ὁ Θεὸς θα μου χορηγήσῃ τα ἀπαραίτητα».

Αὐτὴ ἡ ἐλπίς εἶναι ψευδής, διότι γεννᾶται εἰς ἀνθρώπον στερούμενον πνευματικότητος, ἀργόσχολος και οκνηρόν. Δι' αὐτὸ και ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς θα ἀκούσῃ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτά, που ὁ Θεὸς πληροφορεῖ διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου: «Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, και ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν τιμῶσι με, ἡ δε καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ» (Ἠσ. κθ', 13 – 14). Και ἄλλαχού ὁ αὐτὸς λέγει: «Και γνῶναι μου τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν, ὡς λαὸς δικαιοσύνης πεποικῶς, και κρίσιν Θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλελοιπώς», (Ἠσ. νη', 2). Ἀλλὰ και ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος θὰ εἴπῃ πρὸς τὸν ἀνθρώπον αὐτόν: «Συ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἰς ἑστί καλῶς ποιεῖς και τα δαιμόνια πιστεύουσι και φρίττουσιν» (Ἰακ. β', 19): ἀλλ' ἡ πίστις ἔχει ἀνάγκην να ἐκδηλωθῇ με ἔργα εἰάν δε δὲν ἐκδηλώνεται με ἔργα, τότε ἡ πίστις αὕτη εἶναι νεκρά. «Ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἐργῶν νεκρά ἐστίν» (Ἰακ. β', 20).

8. Μὴ πλανᾶσαι, ἀπερίσκεπτε ἀνθρώπε, διότι πρέπει να γνωρίζῃς τα ἐξῆς: Πρέπει να προηγηθῇ ὁ κόπος και ὁ ἰδρὼς διὰ τὸν Θεόν, που προέρχεται ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν, και μετὰ να ἀκολουθήσῃ ἡ γνησία και ἀληθὴς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίς. Και συ λοιπὸν, εἰάν πράγματι πιστεύῃς, ὅτι ὁ Θεὸς φροντίζει για τα πλάσματά Του και εἶναι δυνατὸς εἰς ὅλα, πρέπει να ἐμφανίσῃς ἐργασίας πρὸς τὸν Θεόν, πού να ἀρμόζῃ εἰς τὴν πίστιν αὕτην. Τότε δέ, ἐφ' ὅσον θα ἐργάζεσαι διὰ τὸν Θεόν, θα ἔχῃς τὴν μοναδικὴν ευκαιρίαν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς να ἀκούῃ ευχαρίστως τα αἰτήματά σου και χωρὶς σύ να κοπιᾷζῃς, να σου χορηγῇ ὅσα ἔχεις ἀνάγκης ἐκτὸς δε τῆς φροντίδος αὐτῆς θα σε προφυλάσῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς κινδύνους, τας ζημίας και τας θλίψεις, εἰς τας ὁποίας ὑπόκειται ὁ ἀνθρώπος.

9. Ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ὁ Θεὸς διέταξε με διάκρισιν και προσοχὴν να τακτοποιοῦν τὶς υποθέσεις τῶν και να ἀντιμετωπίζουν τὴν ζωὴν με τὴν ικανότητα τῆς γνώσεως, τὴν ὁποῖαν ἔλαβον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, διασφαλίζων αὐτοὺς και διὰ τῆς Θείας Προνοίας.

10. Ἐκεῖνος ὅμως, που ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν τοῦ εἰς τὸν Θεόν και ἀποκλειστικῶς φροντίζει πῶς να ευχαριστήσῃ τὸν Θεόν, δὲν ἔχει ἀνάγκην να τακτοποιήσῃ τῆς ζωῆς τοῦ με τὴν γνώσιν και τὴν σοφίαν, που ἐδώρησεν εἰς πάντα ἀνθρώπον ὁ Θεός. Ὁ ἀνθρώπος αὐτός ἀντὶ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ὀπλῶν, που διαθέτουν ὅλοι, ἔχει τὴν

ακλόνητον και την ακράδαντον προς τον Θεόν πίστιν, με την δύναμιν της οποίας κατακρημνίζεται κάθε έπαρσις, που αντιστέκεται εις την εσωτερικὴν γνώσιν του Θεού, την θείαν ενόρασιν. Ο άνθρωπος αυτός, που η καρδιά του κατελήφθη εξ ολοκλήρου από την τοιαύτην πρὸς τον Θεόν πίστιν, δεν ενοχλείται πλέον από ανθρωπίνους λογισμούς (1), που είναι τελείως φυσικοί διὰ τους άλλους, διότι ανέβη υψηλότερον της ανθρωπίνης φύσεως και προσεκολλήθη εις τον Θεόν, διὰ της αδιστάκτου και ακλονήτου αυτής πίστεως. Με την δύναμιν της πίστεως αυτής αποτολμά κάθε τι, που θεωρείται ως εκ της φύσεώς του ακατόρθωτον, όχι διὰ να πειράξη τον Κύριον, αλλά διότι στηρίζει το θάρρος του εις Αυτόν και έχει εξοπλισθή με την ακαταγώνιστον δύναμιν του Παναγίου Πνεύματος.

11. Διὰ τον ευλογημένος και μακάριον αυτόν άνθρωπον ισχύουν πραγματικῶς οι λόγοι του Θεού: «Μετ' αυτού είμι εν θλίψει" και εξελούμαι αυτόν, και δοξάσω αυτόν μακρότητι ημερών εμπλήσω αυτόν, και δείξω αυτό το σωτήριόν μου» (Ψαλμ. 1', 15-16).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΓ'

(Να μην παραβαίνουμε εντολές για κανένα λόγο)

Ὅτι μηδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐντολὴν δεῖ προδιδόναι διὰ τινὰ σωματικὴν χρείαν, κὰν κατεπείγουσα, ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

Δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ παραβαίῃ καὶ τὴν παραμικροτέραν ἐντολὴν διὰ σωματικὴν ἀνάγκην, ὅσον σοβαρὰ καὶ νὰ εἶναι, ἢ διὰ φόβον ἀνθρώπινον.

Α. Εν τῷ βίῳ Α του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

ΤΟΥ ΠΟΛΛΟΥ ΠΛΗΘΟΥΣ τὴν περσικὴν χεῖρα διαφυγόντος καὶ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατ' ἀπεφευγότος, τῶν τροφῶν σφόδρα σπανιζουσῶν (τῷ μάλιστα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ μηδὲ τὸν Νεῖλον, ὡς πὲρ σύνηθες, ποιήσασθαι τὴν ἀνάβασιν), καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας χρημάτων ἀναλωθέντων, ἀπηναγκάσθη ὁ Μέγας Ἰωάννης χιλίας χρυσοῦ λίτρας παρὰ τινῶν ἐκδανεισασθαι.

2. Ὡς δὲ καὶ ταύτας ἀνήλωσε, πολλὴ τὶς ἐκλόνει αὐτὸν φροντὶς καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐδεῖτο πόρον ἐν ἀποροις ποιήσασθαι, ἀλλὰ καὶ οὕτως εἷς ἔσχατον ἀπορίας ἐληλακῶς, οὐχ ἥττον ὥφθη τῆς συμφορᾶς, οὗ τοὺς θεῖους νόμους καὶ τὰς ἱερὰς ἡσχυνε διατάξεις, οὐδὲ καθυφηκε τί του μὴ πρὸς ἀκρίβειαν ἰθύνειν τὸ πιστευθεὶν ποῖμνιον.

3. Ταύτη του καὶ κληρικὸς τὶς τῶν δευτέρους γάμους ὤμιληκοτων, πλούτου περιττῶς ἔχων, τοῦ τῶν Διακόνων βαθμοῦ ἐφιέμενος, τὴν στένωσιν ταύτην τοῦ Πατριάρχου μεμαθηκῶς, καὶ τὸν καιρὸν ἄρπασας ὡς ἐπιτήδειον, εἰ γὰρ χρήμασι τὴν ἔνδειαν θεραπεύσας, αὐτὸς ἐπιτύχοι τοῦ ποθομένου, χάρτην ἐγχειρίζει τὰ μακαρίῳ, οὕτω πῶς ἔχοντας τὴν συνέχουσιν στένωσιν τὴν μεγαλοδῶρον δεξιάν του ἔμου Δεσπότη καταμαθῶν οὐ δέον ἡγησαμην ἐμὲ μὲν ἐν ἀπολαύσει διαγιναι καὶ ἀφθονία, τὸν Δεσπότην δὲ τὸν ἐμὸν ἐν στενώσει διατελεῖν εἰσι τοίνυν παρ' ἐμοὶ σίτου μὲν χιλιάδες πολλαί, χρυσοῦ δὲ λίτραι ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

4. Ταῦτα δέομαι δοθῆναι παρὰ σου τὰ Χριστῷ, εἰ μόνον ἄξιος κριθείην τῆς Αὐτοῦ διακονίας, διὰ τῆς σῆς ἀγίοις χειροτονίας· εἴρηται γὰρ ποὺ τοιοῦτον παρὰ τοῦ Ἀποστόλου λεχθέν, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται,

5. Μεταστέλλεται τοίνυν ὁ Πατριάρχης ἰδίᾳ τὸν ἄνδρα, αἰσχύνειν τοῦτον ἐπὶ πολλῶν μὴ βουλόμενος, καὶ φησι πρὸς αὐτὸν καὶ μὲν προσαγωγή σου, τέκνον, πολλή· καὶ τὰ νῦν καιρῷ ἀναγκαῖα, ἐπιμῶμος δέ, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἀπαράδεκτος.

6. Οὐκ ἄγνοεῖς γὰρ ὅτι τὰ κατὰ νόμον προσαγόμενα πρόβατα, εἰ μὴ ἄμωμα ἦν, εἰ καὶ μεγάλα ἐτύγχανεν ὄντα, εἷς θυσίαν ἀπρόσδεκτα ἦν, καθ' ἣν αἰτίαν οὐδὲ τὰ τοῦ Κάϊν τῷ Θεῷ προσηνέχθη καὶ τὸ δὲ ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσιν γίνεσθαι, τοῦτο περὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου εἰρήσθαι τὸ Ἀποστόλῳ γινώσκομεν, ἄλλ.ὄν καὶ κατὰ νοῦν" ἐπεὶ, τί σοὶ δοκεῖ τὸ παρὰ τὸ Ἀδελφοθέῳ Ἰακώβῳ, ἔχει δὲ οὕτω τὸν πάντα τὸν νόμον τελέσαντα, παῖσαντα δὲ ἐν ἐνί, ἔνοχον εἶναι πάντων. Τοὺς δὲ ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς πένητας κὰν ἡμεῖς ἀπορῆσαι μὲν, ἀλλ' καὶ γὰρ θρέψας εἷς δεῦρο Θεός, αὐτὸς περὶ τούτων καὶ τοῦ λοιποῦ φροντιεῖ, μόνον εἰ ἡμεῖς τὰς ἐντολὰς Αὐτοῦ εἴημεν ἀκινήτους διατηροῦντες.

7. Τί γὰρ ἀδύνατον ἢ δυσχερὲς τῷ τοῦς πέντε ἄρτους ἐν ἐρήμῳ πότε πληθύναντι, καὶ τοὺς δέκα μοδίους ἐν τῷ σιωνι τὸ ἔμω εὐλογήσαντι εἰς πολὺν πληθὸς αὐξῆσαι ; διὸ σοί, τέκνον, τὸ ἐν ταῖς Πράξεσι πρὸς Σίμωνα εἰρημένον ἀρμόσει, ὅτι οὐκ ἔστι σοῖ μερίς, οὔδε κλῆρος ἐν τούτῳ τῷ μέρει,

8 Οὕπῳ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ἐκεῖνος ἀποπεμφθεὶς ἄπρακτος ὑπῆρχε καταλαβὼν, καὶ μηνύεται τῷ μεγάλῳ, δύο των τῆς Ἐκκλησίας πλοίων τῷ λιμένι κατάραι, σίτου πολλὰς χιλιάδας ἐκ Σικελίας ἄρτι διακομίζοντα, ὅπερ ἄκουσας ἐκεῖνος, εἰς γάγατα πεσὼν, ἠὲ χαρίσσει τῷ Θεῷ λέγων ὅτι οἱ ἐκζητοῦντές Σε, Κύριε, καὶ τὰς ἐντολὰς Σου φυλάττοντες, οὐκ ἔλαττωθησονται παντὸς ἀγαθοῦ διο, μεγαλύνῳ τὸ Πανηγίον ὀνομά Σου, ὅτι μὴ συνεχώρησας τῷ δούλῳ σου χρημάτων ὄνιον τὴν χάριν Σου θέσθαι.

9. Οὕτως ἐν στενώσει πλατυνθεὶς καὶ ἀοίδιμος, οὗ προῆ κατο τῆς ἀναγκαίας χρείας τὴν τοῦ κανόνος ἀκρίβειαν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ πλήθος πολὺ προσφύγων διαφυγόν την περσικὴν αἰχμαλωσίαν κατέφυγεν εἰς την Ἀλεξάνδρειαν, τότε παρουσιάσθη καὶ μεγάλη ἔλλειψις τροφίμων, διότι, κατὰ σύμπτωσιν, τὸ ἔτος ἐκεῖνο δεν ανυψώθη ἡ στάθμη των υδάτων του Νείλου, ὥστε να υπάρξη εσοδεία. Εἰς την κατάστασιν αὐτὴν που ἐδημιουργήθη, καὶ Μέγας Πατριάρχης, ὁ Ἰωάννης ὁ Ελεήμων, εὐρέθη εἰς πολλήν δύσκολον θέσιν, προκειμένου να βοηθήσῃ τους πρόσφυγας καὶ τους πεινῶντας. Επειδὴ δε ἐξώδευσε τὰ χρήματα τῆς Ἐκκλησίας εἰς την φιλανθρωπικὴν του αὐτὴν προσπάθειαν, ἠναγκάσθη να δανεισθῇ ἀπὸ μερικοὺς χιλίας λίτρας χρυσοῦ διὰ τὸ ἔργον τῆς προνοίας.

2. Οταν ἐξώδευσε καὶ αὐτά, ἤρχισε να αγωνιά ἀπὸ την ευθύνην τῆς φροντίδος. Παρεκάλει τον φιλάνθρωπον Θεόν να του εξασφαλίσῃ διέξοδον ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον αὐτό εἰς τὸ ὁποῖον περιήλθε. Παρ' ὅλον δε που ἐφθασεν εἰς τοιαύτην κρίσιμον κατάστασιν διὰ την ἐξεύρεσιν των ἀναγκάων, ἐν τούτοις δεν ἐφάνη κατώτερος τῆς συμφορᾶς οὔτε κατήσχυνε τὰς ιερὰς διατάξεις καὶ τους θεῖους νόμους διὰ τῆς παραβάσεως αὐτῶν, ἀλλ' οὔτε καὶ παραμέλησε τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶναι ἀπαραίτη τὸ δια την ἀκριβὴ διαποίμανσιν τοῦ ἐμπιστευθέντος ποιμνίου.

3. Το ὑψηλὸν αὐτὸ φρόνημα του Ἁγίου Πατριάρχου ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ ἐξῆς περιστατικόν: "Ενας κατώτερος κληρικός (ἴσως Ἀναγνώστης), ὅστις εἶχεν ἔλθει εἰς δεύτερον γάμον, ἐπεθύμει να λάβῃ τον βαθμὸν του Διακόνου. Αὐτὸς λοιπόν, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς την διάθεσιν του πολλὰ χρήματα, μόλις ἐπληροφορήθη την στενοχωρίαν αὐτὴν του Πατριάρχου, ἐσκέφθη να ἐκμεταλλευθῇ την δυσκολίαν αὐτὴν διὰ να ἐπιτύχῃ τὸ ποθούμενον, ἐπιλύων διὰ των χρημάτων του τὸ πρόβλημα τῆς οικονομικῆς ἀνεχείας του Πατριάρχου. Πρὸς τούτο ἀποστέλλει εἰς τον Πατριάρχην ἐπιστολήν, ἔχουσαν περίπου ὡς ἐξῆς: «Μόλις ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁ Δεσπότης μου στενοχωρεῖται ἀπὸ ἔλλειψιν ἀγαθῶν καὶ δεν δύναται ἡ πλουσιοπάροχος χεὶρ του να ἐργάζεται τὸ καλόν, ἐσκέφθην, ὅτι δεν εἶναι σωστόν ἐγὼ μεν να περνῶ με ἀφθονίαν, ὁ δε Δεσπότης μου να υποφέρῃ. Ἔχω εἰς την διάθεσιν μου πολλὰς χιλιάδας οκάδας σίτου καὶ χρυσάφι ἑκατὸν πενήντα λίτρας».

4. Αὐτά τα ἀγαθὰ παρακαλῶ να δοθοῦν ἀπὸ Σε εἰς τον Χριστόν, ἐφ' ὅσον κριθῶ ἄξιος να τον υπηρετήσω χειροτονούμενος ἀπὸ Σε Διάκονος. Ἀλλωστε καὶ ὁ Ἀπόστολος δικαιολογεῖ

μίαν τοιαύτην παρέκκλισιν διά του λόγου του «Εξ ανάγκης και νόμου μετάθεσις γίνεται» (Εβρ. ζ', 12).

5. Μόλις έλαβεν αυτήν την επιστολήν ο Πατριάρχης στέλλει και καλεί πλησίον του κατ' ιδίαν τον άνδρα, διότι δεν ήθελε να τον καταισχύνη ενώπιον πολλών άλλων. Αφού συναντήθησαν του λέγει: «Τέκνον μου, η προσφορά σου είναι αρκετά υπολογίσιμος διά την ποσότητά της και διά τούτο απολύτως αναγκαία εις την παρούσαν περίστασιν ή πρόθεσίς σου όμως και τα ελατήριά σου την καθιστούν αξιοκατάκριτον και δι' αυτό δεν δύναται να γίνη αποδεκτή.

6. Θα πρέπει να έχης υπ' όψιν σου, ότι τα προσφερόμενα προς θυσίαν πρόβατα, και εάν ακόμη ήσαν παχέα και ευτραφή, απερρίπτοντο από τον Μωσαϊκόν νόμον, εφ' όσον δεν ήσαν καθαρά και άμωμα (!). Αλλωστε και την θυσίαν του Κάϊν δεν την εδέχθη ο Θεός, διότι οι σκοποί του και η πρόθεσίς του δεν ήσαν αγνοί και καθαροί. Το αποστολικόν δε χωρίον, που επεκαλέσθη, ότι δηλαδή «εξ ανάγκης και νόμου μετάθεσις γίνεται» (Εβρ. ζ', 12), είναι γνωστόν ότι υπό του ιδίου του Αποστόλου αναφέρεται εις τον παλαιόν νόμον και είναι άλλη η σημασία του. Αντιθέτως εις την υπόθεσίν σου εφαρμόζεται αυτό, που είπεν ο αδελφόθεος Ιάκωβος: «Όστις γαρ όλον τον νόμον τηρήση, πταίση δε εν ενί, γέγονε πάντων ένοχος» (Ιακ. β', 10): όσον αφορά δε τους πτωχούς και δυστυχείς αδελφούς μας και εάν ακόμη ημείς, λόγω ακατανική του αδιεξόδου, δεν δυνηθώμεν να τους συντηρήσωμεν, ο Θεός, όστις μέχρι σήμερον τους διέθρεψε, θα φροντίση δι' αυτούς και καθ' όλας τας ημέρας αρκεί ημείς να σεβασθώμεν τας εντολάς του Θεού και να μη τας μετακινήσωμεν εξ οιασδήποτε αιτίας.

7. Διότι μήπως δεν δύναται ή μήπως δυσκολεύεται Αυτός, που επολλαπλασίασεν εις την έρημον τους πέντε άρτους, ώστε να χορτάσουν αρκετά χιλιάδες ανθρώπων, δεν δύναται, λέγω, να ευλογήση και τους δέκα μοδίους σίτου, που έχω εις την αποθήκην μου και να πληθύνη τον σίτον; Δι' αυτό, τέκνον μου, θα εφαρμοσθή εις σε αυτό που αναφέρουν αι Πράξεις των Αγίων Αποστόλων διά τον Σίμωνα: «Ούκ έστι σοι μερίς, ουδέ κλήρος έν τώ λόγω τούτω» (Πράξ. η', 21).

8. Δεν είχεν ακόμη προφθάσει να φθάση εις την οικίαν του και τοιουτοτρόπως αποπεμφθείς υπό του Πατριάρχου και λαμβάνει ο μέγας ούτος "Αγιος την εξής είδησιν: δύο πλοία της Εκκλησίας προσωρμίσθησαν εις τον λιμένα μεταφέροντα εκ Σικελίας πολλές χιλιάδας λίτρας σίτου. Μόλις ήκουσε την είδησιν αυτήν ο Πατριάρχης έγονάτισε και ευχαριστούσε τον Θεόν λέγων: «Εκείνοι, που Σε ζητούν, Κύριε, και φυλάσσουν τας εντολάς Σου δεν θα ζημιωθούν τίποτε, ούτε θα στερηθούν τα απαραίτητα αγαθά (*). Μεγαλύνω το πανάγιον όνομά Σου, Κύριέ μου, διότι δεν επέτρεψες εις τον δούλόν Σου να μεταβάλη την χάριν Σου εις εμπόρευμα».

9. Τοιουτοτρόπως ανακουφίσθη από την στενοχωρίαν του ο αοίδιμος, διότι δεν επροτίμησε να θυσιάση την ακρίβειαν του κανόνος διά τας υλικάς ανάγκας.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, νῆφε αἰεὶ, καὶ πρόσεχε σεαυτῶ, καὶ μὴ λάβῃς πρόσωπον κατὰ τῆς ψυχῆς σου, μὴ μικρόν, μὴ μέγα, μὴ δυνάστην οὐδεὶς γὰρ δυνήσεται σὲ ἐξελέσθαι ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου ἅκουε τοῦ λέγοντος τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ὅταν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;

2. Μὴ οὖν ἀπολέσῃς τὴν πρὸς Θεὸν δόξαν, διὰ τιμὴν ἢ δόξαν ἀνθρωπίνην, ἢ διὰ βρώμια ἢ διὰ πόμα καὶ ἔνδυμα ἢ ἄλλο τί τῶν ἀναγκαίων" ταῦτα μὲν γὰρ πάντα εἰς φθορὰν χωροῦσιν, αἱ δὲ πράξεις ἐκάστου, εἴτε ἀγαθαί, εἴτε φαύλαι, γράφονται καὶ εἰς τὸν αἰῶνα μένουσιν ἀνεξάλειπτοι.

3. Τὰ ἄνω φρόνει, μὴ τὰ ἐπὶ γῆς, ἓνα ἐπιτύχῃς τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ἀπολαύσῃς τῆς δόξης τῶν Ἁγίων τῶν εὐαρεστησάντων Αὐτῶ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, νὰ εἶσαι πάντοτε νηφάλιος καὶ νὰ προσέχῃς τὸν εαυτὸν σου. Ποτέ νὰ μὴν ἐπηρεάσῃ τὴν ψυχὴν σου ἀνθρώπου πρόσωπον, εἴτε μικροῦ, κατὰ τὴν κοινωνικὴν θέσιν, εἴτε μεγάλου, εἴτε δυνάστου. Κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν θὰ ἤμπορέσῃ νὰ σε γλυτώσῃ ἀπὸ τοῦ ἀσβεστοῦ πυρὸς τῆς κολάσεως. Πρόσεξε τι λέγει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ: «Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, εἰάν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;» (Ματθ. ις', 26).

2. Μὴ χάσῃς λοιπὸν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ἐξ αἰτίας τῆς προσκαίρου δόξης καὶ τιμῆς τῶν ἀνθρώπων, διὰ φαγητόν, ἢ ποτόν, ἢ ἔνδυμα ἢ ὅ,τι δήποτε ἄλλο ἀπὸ τὰ υλικά πράγματα. Ὅλα αὐτά τὰ υλικά πράγματα φθείρονται καὶ καταστρέφονται καὶ πράξεις ὁμῶς ἐνὸς ἐκάστου, καὶ αἱ ἀγαθαὶ καὶ αἱ πονηραί, γράφονται καὶ μένουν παντοτεινά, χωρὶς νὰ σβύσουν.

3. Ἀδελφέ μου, ὁ νοῦς σου πρὸς τὰ ἐπουράνια νὰ στρέφεται καὶ αὐτά νὰ σκέπτεται ὅχι τὰ ἐπίγεια, ποὺ εἶναι πρόσκαιρα, διὰ νὰ ἐπιτύχῃς ὅσα υπεσχέθη ὁ ἐπουράνιος Πατήρ εἰς τὰ τέκνα τοῦ καὶ ἀπολαύσῃς τὴν δόξαν, ποὺ ἀπολαμβάνουν ὅσοι εὐηρέστησαν τὸν Κύριον, δηλαδὴ οἱ Ἅγιοι.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΔ'

(Να πράτουμε θεάρεστα σε κάθε περίπτωση)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστὸν κὰν πότε καὶ θορύβοις ἐμπέσῃ, μὴ τοῖς ἔξωθεν συσχηματίζεσθαι πράγμασιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἀποβλέπειν, καὶ τὸ ἐκείνῳ ἀρέσκον ποιεῖν.

Πρέπει ὁ πιστός, καὶ ἐὰν ἀκόμῃ περιπέσῃ εἰς θορύβους, νὰ μὴ μεταβληθῇ ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν, ἀλλὰ πάντοτε πρὸς τὸν Θεὸν νὰ ἀποβλέπῃ καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο, ποὺ ἀρέσει εἰς Αὐτόν.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἀγίου Σάββα

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπιδεδημηκότος τὸ δεύτερον, γνῶμη καὶ δεήσει Πέτρου τοῦ τηνικαῦτα Ἱεροσολύμων Πατριάρχου, ἐπὶ τῷ διαπρεσβεύσασθαι πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λύσαι τὴν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανῶν αὐτοῦ ἀγανάκτησιν, καὶ ἀπαλλάξαι αὐτοὺς τῶν ἐπηρτημένων κινδύνων, ὧν ὑφίστασθαι ἔμελλον, συκοφαντηθέντες ὡς αἵτιοι γεγονότες τῆς τῶν Σαμαρειτῶν στάσεως, καὶ ἀποστασίας.

2. Τούτου οὖν τῇ πόλει ἔγγισαντος, καὶ λαμπρῶς λίαν ὑπὸ τοῦ Ὁ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ εἰσδεχθέντος, καὶ γὰρ ἐπειδὴ πόρδωθεν ἔτι προϊόντα διέγνω ὁ βασιλεὺς, τῆς καθέδρας, ὡς εἶχεν, ἐξαναστὰς, εὐλαβῶς ἄγαν τὴν ξερὰν ἐκείνην κεφαλὴν κατασπάζετο, εἶτα καὶ συγκαλεσθέντος αὐτῷ, ὁ μὲν ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ δι' ἃ παραγέγονεν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτοίμως ταῦτα χαρισάμενός το Ἀγίῳ, οὐ μέχρι τούτων ἴστησι τὸ πρόθυμόν της ψυχῆς, ἀλλὰ τὴν ἐσχάτην ἐνόμιζεν ὑπομένειν ζημίαν, εἰ μὴ βασιλικῶς αὐτὸν εὐεργετήσῃ καὶ φιλοτίμως, ἀμέλει καὶ σφοδρῶς ἐπέκειτο, καὶ πρόσοδον τινὰ χρημάτων τοῖς ὑπ' αὐτῷ Μοναχοῖς ἔντιάζαι.

3. Ὁ δὲ προσόδων μὲν, ἔφη, καὶ χρημάτων, ὅσον ἐπὶ ταῖς ἀναγκαίαις χρείαις, *Ἐκεῖνος ἡμῖν φροντιστής, ὁ καὶ λαὸν ἐν ἐρήμῳ πλουσίως ἀπειλοῦνται ποτὲ διαθρέψας, καὶ ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξαγαγὼν, καὶ παρέχων, οὗ τῶν ἀναγκαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν περιττῶν πολλάκις τῆς χορηγίαν.

4. Σοὶ δὲ εἰ μέλει τοσούτον, ὃ βασιλεῦ, καὶ χάριτος ἡμετέρας, παρῆσι καὶ ἄλλαι οὐ μικροὶ καὶ ἄξιοι παριδεῖν ἀφορμαί, δι' ὧν ἔξεις τὸ περὶ ἡμᾶς φιλότιμον ἐπιδείξασθαι' καὶ ἐξῆς αἰτεῖται καὶ αὐτὸς κοινωφελεῖς αἰτήσεις τινάς, οἷον τοῖς Παλαιστινοῖς ἀτέλειαν ἐπὶ χρόνον τινὰ χαρίσασθαι, κακῶς ὑπὸ Σαμαρειτῶν σταθούσι" τοῖς κατὰ προσκύνησιν τοῦ Ζωοποιοῦ Τάφου πρὸς τὴν Ἀγίαν ἀφικνουμένοις Πόλιν οἶκον τινὰ εἰς κατάληξιν τὴν καὶ κατάλυμα ἀνεγείραι παύσαι τὰς αἰρέσεις τὰς ἐτι διενοχλούσας ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἑαυτοῦ Μοναστηρίοις φρούριον τί εἰς καταφυγὴν ἐξ ἐφόδου πολεμίας οἰκοδομήσαι.

5. Τοιαύτας οὖν πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ θείου Σάββα τὰς αἰτήσεις προτείναντος, καθάπερ ἐκ πολλοῦ διψῶν ἐκεῖνος χαρίσασθαι τῷ Ἀγίῳ, γράφων εὐθὺς ἦν, προστάσων, διατάγματα πανταχοῦ πέμπων, πάντα ποιῶν, ὥστε μὴ ἀναμογεῖς δοθῆναι ταῦτα καὶ χρόνου τριβαῖς, ἵνα μὴ τῶν γινομένων καὶ βραδύτης χαρίτων οὕτω καλῶν ἀμβλύνη φιλοτιμίαν,

6. Οὕτως οὖν ἀπασχολουμένου τοῦ βασιλέως περὶ τὰς αὐτοῦ αἰτήσεις, ἅμα Τριβουνιάνῳ τῷ κοιαίστωρι, περὶ τὴν καλουμένην Μαгнаύραν, σύνεδρον δὲ καὶ τὸν ἄνδρα πεποιημένου, ὥς εἴρηται, ἐκεῖνος ἤδη τῆς τρίτης ὥρας καταλαβούσης, τὸν βασιλέα καταλιπὼν, ἰδίᾳ ποῦ τὰς εἰωθυίας εὐχὰς ἀπεδίδου Θεῷ, τοῖς τεροῦς τοῦ Δαβὶδ Ψαλμοῖς προσκείμενος.

7. Ἰερεμίου δὲ τῶν μαθητῶν ἐνὸς προσελθόντος αὐτῷ, καὶ τί δὴ πότε, Πὰ τέρ, εἶποντος οὕτω σπουδὴν πᾶσαν του βασιλέως εἵσφεροντος, καὶ περὶ τοῦ πληρῶσαι σου τὰς αἰτήσεις θερμοτατα διαπονουμένου, σὺ τοῦτον ἀπολιπὼν, ἄλλα χοῦ νῦν διάγεις;

8. Ἐκεῖνος ἄγαν ἐλευθερίως ὑπολαβὼν, οὐδὲν ἀπεικός, ὦ τέκνον, ἔφη, αὐτὸς τὲ γάρ, καὶ προσῆκεν αὐτῷ ποιεῖ, καὶ ἡμεῖς πάντως τὸ ἡμῖν ὀφειλόμενον' οὕτως οὐδὲν αὐτὸν τοῦ τῆς χρείας καιροῦ πρὸς ἀγενῆ βλέψαι κολακείαν ἢ ἄλλην τινὰ παρεσκεύαζε δουλοπρέπειαν, ἀλλὰ τῇ προσηκούσῃ πρὸς πάντας ἐκέχρητο συμμε: τρία σεμνότητος τὲ καὶ φιλοσοφίας πολὺν ἐποιεῖτο λόγον.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΩΤΑΤΟΣ Πατὴρ ἡμῶν Σάββας μετέβη διὰ δευτέραν φοράν εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατόπιν αποφάσεως του τότε Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Πέτρου, ο οποίος καὶ τον παρεκάλεσε νὰ πραγματοποιήσῃ το ταξίδιον αὐτό, διὰ νὰ παρακαλέσῃ θερμῶς τον βασιλέα νὰ παύσῃ οὗτος τὴν ἀγανάκτησίν του ἐναντίον των Χριστιανῶν της Παλαιστίνης καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὰς ἐναντίον αὐτῶν αποφασισθεῖσας τιμωρίας, τὰς ὁποίας ἀφεύκτως θὰ υφίσταντο, διότι τοὺς διέβαλον εἰς τον αυτοκράτορα, ὅτι δῆθεν ἐγένοντο αἴτιοι νὰ ἐπαναστατήσουν καὶ ἀποστατήσουν οἱ Σαμαρεῖται.

2. Ο βασιλεὺς Ἰουστινιανός ο Α', μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἀφίξιν του εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐχάρη καὶ του ἠτοίμασε λαμπράν υποδοχὴν εἰς τὸ ἀνάκτορόν του· ο σεβασμὸς του μάλιστα εἰς τὸ πρόσωπον του Ἀσκητοῦ ἦτο τοιοῦτος, ὥστε ὅταν τον ἀντελήφθη νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐσηκώθη ἀπὸ τὸν θρόνον του ἀμέσως καὶ με εὐλάβειαν κατασπάζετο τὴν ἀγίαν κεφαλὴν του Οσίου. Μετά, ἀφού ἐκάθισαν πλησίον καὶ εἰς του ἄλλου, ὁ Ὅσιος Σάββας ἐξέθεσεν εἰς τον αυτοκράτορα τὸν σκοπὸν του ταξιδίου του. Ἀφού μετὰ προσοχῆς ἤκουσεν ὁ αυτοκράτωρ τὸν Ὅσιον μετὰ προθυμίας, χάριν αὐτοῦ, συνεχώρησε τοὺς Χριστιανούς της Παλαιστίνης καὶ ἀνεκάλεσε τὰς αὐστηράς αποφάσεις του. Ἡ προθυμία ὁμως του αυτοκράτορος νὰ εὐχαριστήσῃ, ὅσον τὸ δυνατόν, περισσότερο τὸν Ὅσιον δὲν ικανοποιήθη μόνον με τὴν συγγνώμην πρὸς τοὺς Χριστιανούς της Παλαιστίνης ἀπ' ἐναντίας ὁ εὐσεβὴς αὐτὸς αυτοκράτωρ ἐθεώρει ὡς σοβαράν ζημίαν τὸ νὰ μὴ εὐεργετήσῃ βασιλικῶς τὸν Ὅσιον καὶ μάλιστα με μεγάλην γενναιοδωρίαν. Ἡ σκέψις αὐτὴ μετ' ἐπιτάσεως τον ἀπασχόλει στριφογυρίζουσα εἰς τὴν διάνοιάν του μεταξύ δε των δωρεῶν, τὰς ὁποίας ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν "Ὅσιον, ἦτο καὶ ἡ ἐξασφάλισις εἰς τοὺς Μοναχοὺς του Οσίου μίας σταθεράς χρηματικῆς προσόδου. Ἀνακοίνωσε λοιπόν ὁ αυτοκράτωρ εἰς τὸν "Ὅσιον τὰς σκέψεις του καὶ τον παρακάλεσε νὰ δεχθῇ τὴν προσφοράς του.

3. Ο Ὅσιος, χωρὶς νὰ θαμβωθῇ ἀπὸ τὴν βασιλικὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ γενναιοδωρίαν, ἀπήντησε με εὐγένειαν πρὸς τὸν αυτοκράτορα :

— Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν ὅσων πραγμάτων εἶναι ἀναγκαῖα πρὸς ἀντιμετώπισιν των διαφόρων ἀναγκῶν μας, φροντίζει Ἐκεῖνος, που διέθρεψε κάποτε τὸν ἀπειθὴ καὶ σκληροτράχηλον

εβραϊκόν λαόν εις την έρημον και του εξησφάλισεν όχι μόνον τα απολύτως απαραίτητα, αναβλύσας ύδωρ εκ πέτρας, αλλά και μερικά πράγματα εντελώς δευτερεύοντα.

4. Εις σε λοιπόν, βασιλεύ, εφ' όσον η καρδιά σου διαφλέγεται υπό ζωηράς επιθυμίας να μας ευχαριστήσης, υπάρχει και άλλη δυνατότης, αξιόλογος και ουχί ευκαταφρόνητος, να επιδείξης απέναντι ήμών την ευγενικήν σου φιλοτιμίαν. Ακουσε λοιπόν πόσα καλά ήμπορεί να πραγματοποιήση ή βασιλική σου γενναιοδωρία : Να επιβάλης, δι' ώρισμένον χρόνον, ατέλειαν εκ φόρων εις τους κατοίκους της Παλαιστίνης, οι οποίοι έδεινοπάθησαν από τους Σαμαρείτας. Νά ιδρύσης ξενώνα εις τα Ιεροσόλυμα, διά να παραμένουν εις αυτόν όσοι φθάνουν εις την Αγίαν Πόλιν διά να προσκυνήσουν τον Ζωοποιόν Τάφος του Λυτρωτού. Να καταπαύσης τας αιρέσεις, που εξακολουθούν ακόμη να ταρασσούν τις επιμέρους Εκκλησίας. Και, τέλος, εάν δεν είναι τολμηραι και υπερβολικαί αι αιτήσεις αύται, να κατασκευάσης φρούρια εις τα Μοναστήρια μας, ώστε να καταφεύγουν εις αυτά οι Μοναχοί κατά την περίοδον εχθρικών επιθέσεων.

5. Αυτά τα αιτήματα υπέβαλε προς τον βασιλέα ο “Όσιος Σάββας. Μόλις ήκουσε, μετά προσοχής τα αιτήματα αυτά ο βασιλεύς, αμέσως σπεύδει να τα ικανοποιήση, ως να ανέμενε μοναδικήν εις την ζωήν του ευκαιρία να ευχαριστήση τοιούτον “Άγιον. Προς τούτο εκάθισεν εις το ιδιαίτερον γραφείον του και ήρχισε να συντάσση διάφορα διατάγματα, να απευθύνη επιστολάς όπου έπρεπε, και εν γένει να εκτελή ό,τι επεβάλλετο προς έκπλήρωσιν της επιθυμίας του Αγίου Σάββα, φοβούμενος μήπως και η παραμικροτέρα αναβολή και βραδύτης μετριάσουν τον φλογερόν του ζήλον και αμβλύνουν την φιλοτιμίαν του να πραγματοποιήση τόσον λαμπράς πράξεις προς ικανοποίησιν των επιθυμιών του Αγίου Σάββα.

6. Διά τα ζητήματα αυτά απασχολείτο ο βασιλεύς με τον Τριβωνιανόν, τον πρωτοσύμβουλόν του, εις την μεγάλην αίθουσαν των συνεδριάσεων. Εις την συνεργασίαν βασιλέως και Τριβωνιανού συμμετείχε και ο Άγιος ως σύνεδρος δίδων την γνώμην του πώς επεθύμει να τακτοποιηθούν καλλίτερα τα ζητήματα αυτά. Όταν όμως ήλθεν ή τρίτη ώρα εγκατέλειψε τον βασιλέα μόνον ο Όσιος και απήλθε κάπου κατ' ιδίαν διά το καθήκον της συνηθισμένης ιεράς προσευχής αφοσιούμενος κυρίως εις την ανάγνωσιν των ψαλμών του Δαβίδ.

7. Ένας δε εκ των μαθητών του, ο Ιερεμίας, ελθών εις το ιδιαίτερον διαμέρισμα, όπου προσήχετο ο Όσιος Σάββας, τού λέγει κάπως στενοχωρημένος.

- Πάτερ μου, ο βασιλεύς καταβάλλει κάθε φροντίδα να ικανοποιήση τας επιθυμίας σου και κουράζεται διά σε: διατί λοιπόν συ τον εγκαταλείπεις μόνον και περνάς τώρα την ώραν σου μακραν αυτού;

8. Εις την παρατήρησιν αυτήν του μαθητού του απαντά ο “Άγιος Σάββας χωρίς περιστροφές και δικαιολογίας, όπως ακριβώς ήσθάνετο.

– Τέκνον μου, τίποτε το περίεργον δεν συμβαίνει εκείνος κάμνει το καθήκον του πρέπει λοιπόν και ημείς το καθήκον μας να κάμωμεν.

Ουδέποτε η υλική ανάγκη ηδυνήθη να καταστήση τον Άγιον αυτόν Άσκητήν, τον “Όσιος Σάββας, κόλακα ή δουλοπρεπή: απ' έναντίας συμπεριεφέρετο προς όλους με την

αρμόζουσαν συμμετρίαν, οι δε λόγοι του έκοσμούνται από σεμνότητα και ήσαν φιλοσοφημένοι,

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΗΡΩΤΗΘΗ Ἀμμάς Θεοδώρα, ὅτι πῶς δύναται τις ἐν μέσῳ θορύβων γενόμενος καὶ κοσμικοὺς λόγους ἀκούων ἔχειν τὸν νοῦν μετὰ τοῦ Θεοῦ; καὶ ἀπεκρίθη ὡς πρὸς ὅταν καθίσσης εἰς τράπεζαν, ἐν ἣ εἴσιν ἐδέσματα πολλά, καὶ λαμβάνεις μὲν, οὐχ ἥδεως δέ, οὐ κατακρίνη, οὕτω καὶ ἐὰν λόγοι κοσμικοὶ κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς ἀκοὰς σου εἰσέλθωσι, τὴν καρδίαν σου ἔχει πρὸς τὸν Θεόν, καὶ μὴ ἐπιλάβῃ αὐτοῦ καὶ ταύτη τὴ διαθέσει μὴ ἥδεως ἀκούων, οὐ τοσούτον βλαβήσῃ.

2. Εἶπε Γέρων: ἡ μέλισσα ὅπου ὑπάγει, μέλι ποιεῖ καὶ ὁ Μοναχὸς ὅπου εὗρεθῇ, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐργάζεται.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης, ὅτι ἔστιν αἰσχύνῃ, ἄφοβιας ἔχουσα ἁμαρτίαν" ὅταν γὰρ τις ἐνδοξαζόμενος, ἡγουν αἰσχυνομενὸς τοὺς ἀνθρώπους, οὐ ποιεῖ τὸ καλόν, ἄφοβιας Θεοῦ ἔγκλημα ἑαυτῷ περιάπτει.

4. Εἶπε Γέρων ὅπου ἐὰν ὑπάγῃς, πρόσεχε σεαυτῷ διαπαντός, ὅτι τοῦ ἔρωδι καὶ κατοικία ἡγεῖται αὐτῶν ἡγουν καὶ Μοναχὸς ἐρωδιῷ παρεικάζεται διὰ τὸ ἄσκειον καὶ φιλήρημον, ὅπου ἂν ὑπάγῃ, τὴν ἑαυτοῦ κατοικίαν ἔχει προηγουμένην, καὶ πᾶς τόπος κατοικία αὐτῷ ἔστι σπούδαζε οὖν, ἐν ᾧ ἂν τόπο εὗρεθῇς, ποιεῖν τὸν κανόνα σου, καὶ μὴ ἀμελεῖν τῶν τεταγμένων προσευχῶν" φρόντιζε δὲ καὶ τῶν ἔννοιων, ὅση δύναμις καὶ πᾶσαν θλῖψιν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου ταῦτα δὲ ἄνευ προσοχῆς καὶ κόπου πολλοῦ κατορθωθῆναι οὐ δύναται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ηρώτησαν τὴν Ἀμμάς (=Γερόντισσα) Θεοδώραν:

1 - Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ζῇ κανεὶς μέσα εἰς κοσμικοὺς θορύβους, νὰ ἀκούῃ κοσμικοὺς λόγους καὶ νὰ κατορθῶνῃ νὰ ἔχῃ προσηλωμένον τὸν νοῦν τοῦ εἰς τὸν Θεόν;

-Ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει- ἀπήντησεν ἡ Οσία- καὶ εἰς μίαν τράπεζαν, ὅπου σε ἐκάλεσαν ὑπάρχουν ἐπάνω εἰς τὴν τράπεζαν αὐτὴν πολλὰ φαγητά. "Ὅταν ἀπὸ ὅλα τὰ φαγητά, ἔστω καὶ εἰς τὸν Θεόν, λαμβάνεις, καὶ δοκιμάζεις ὀλίγον, κατ' ἀνάγκην, τότε δὲν κατακρίνεις δι' αὐτό. Ὅταν λοιπὸν καὶ ἐξ ἀνάγκης, καὶ παρὰ τὴν θέλησίν σου, ἀκούσης κοσμικοὺς λόγους, μὴ τοὺς ἀφήσῃς νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν καρδίαν σου, τὴν ὁποίαν νὰ ἔχῃς διαρκῶς ἐστραμμένην πρὸς τὸν Θεόν. Πρόσεχε τὸν Θεόν νὰ μὴ λησμονήσῃς. Με αὐτὴν τὴν ψυχικὴν διάθεσιν, ἐφ' ὅσον χωρὶς ευχαρίστησιν θὰ ἀκούῃς τοὺς κοσμικοὺς αὐτοὺς λόγους, δὲν θὰ ζημιωθῇς τόσο πολὺ.

2. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς εἶπε τὴν ἐξῆς σοφὴν γνώμην: ἡ μέλισσα, ὅπου καὶ νὰ ὑπάγῃ, μέλι κάμνει. Καὶ ὁ Μοναχός, ὅπου καὶ νὰ εὗρεθῇ, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ οφείλει νὰ ἐργάζεται.

3. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἐπανέλαβε τὴν ἐξῆς διδακτικὴν καὶ ωφέλιμον γνώμην τοῦ Ἀββᾶ Σισώη: Ὑπάρχει ἐντροπή, ποὺ ἐξομοιώνεται μετὰ τὴν ἁμαρτίαν τῆς ἀφοβίας. Καὶ ἰδοὺ πῶς συμβαίνει αὐτό. Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος, διὰ νὰ δοξασθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, δὲν κάμνει τὸ

καλόν, διότι ως άνθρωπάρεσκος εντρέπεται τους ανθρώπους, ασφαλώς περιπίπτει εις το έγκλημα της άφοβίας του Θεού.

4. Ένας άλλος Γέρων έλεγεν όπου και εάν πηγαίνης, να προσέχης πάντοτε τον εαυτόν σου, και να μη λησμονής την αλληγορικήν ρήσιν: «Του έρωδιού ή κατοικία ηγείται αυτών» (Ψαλμ. ργ', 17). Κατά την έννοιαν δηλαδή του ρητού αυτού ο Μοναχός παρομοιάζει με τον έρωδιόν, διότι και το πτηνόν αυτό αγαπά την έρημον και δεν φροντίζει διά την κατασκευής της φωλεάς όπου δε μεταβαίνει έχει ετοιμήν την φωλεάν του, η οποία τον αναμένει, επειδή όλος ο τόπος είναι κατοικία του. Φρόντιζε λοιπόν και σύ, οπουδήποτε και εάν ευρεθής, να εκτελής τον κανόνα σου και να μη αμελής τάς ώρισμένας προσευχάς. Ακόμη νά έχης εις τον νούν σου, όσον δύνασαι, τας υψηλής έννοίας και θείας θεωρίας και να φέρης προ οφθαλμών σου την θλίψιν, ή οποία θα σε καταλάβη, εάν κολασθής. “Όλα όμως αυτά διά να κατορθωθούν χρειάζεται προσευχή, άγρυπνος προσοχή και πολύς κόπος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΕ'

(Να μην λαμβάνουμε υπόψιν εξευτελισμούς ή τιμές)

Ὅτι δεῖ τὸν τῷ Θεῷ ἄρεσαι ζητοῦντα, τὰς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀτιμίας ἢ τιμὰς εἰς οὐδὲν λογίζεσθαι.

Αὐτός, ποὺ θέλει νὰ εὐαρεστήῃ εἰς τὸν Θεόν, οὐδόλως πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ τοὺς ἐξευτελισμούς καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἀνθρώπων.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ παρέβαλε τῷ Ἀγίῳ Μακαρίῳ τῷ Αἴγυπτῳ, καὶ εἶπεν αὐτῷ "Ἀββᾶ, εἶπε μοι ρῆμα πῶς σωθῶ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων: ὕπαγε εἰς τὰ μνημεῖα, καὶ ὕβρισον τοὺς νεκρούς.

2. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς ὕβρισε καν λίθασε" καὶ ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ Γέροντι καὶ δὲ εἶπεν οὐδὲν σοὶ ἐλάλησαν; Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς οὐχι. Λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων" "Ὑπαγε πάλιν αὐρίον καὶ δόξασον αὐτούς.

3. Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, ἐδόξασεν αὐτούς, λέγων· Ἀπόστολοι, Ἅγιοι καὶ Δίκαιοι· καὶ ὑποστρέψας πρὸς τὸν Γέροντα, εἶπεν "Ἐδοξασα" ὁ δὲ ἔφη Οὐδὲν σοὶ ἀπεκρίθησαν; Λέγει ὁ ἀδελφὸς Οἶδαμως. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων: Οἶδας πόσα ἡτιμασας αὐτούς καὶ οὐδὲν σοὶ ἀπεκρίθησαν, καὶ τόσα ἐδόξασας καὶ οὐδὲν σοὶ ἐλάλησαν; Οὕτω ποίει καὶ σύ, ἐὰν θέλῃς σωθῆναι. Γενοὺ νεκρός, καὶ μήτε τὴν ἀτιμίαν τῶν ἀνθρώπων, μήτε τὴν τιμὴν λογίση, ὡς οἱ νεκροί, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

4. Εἶπεν ἡ Ἀμμᾶς Σάρρα ἐὰν εὕξωμαι τῷ Θεῷ, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι πληροφορῶνται εἰς ἐμέ, εὔρεθησομαι εἰς τὴν θύραν ἐκάστου μετανοοῦσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἵζομαι τὴν καρδίαν μου ἀγνήν εἶναι μετὰ πάντων.

5. Εἶπε Γέρων· μὴ θέλε εἶναι ἀκαταφρόνητος.

6. Ὁ αἰτὸς εἶπεν οὐαὶ ἀνθρώπω, ὅταν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μειζόν ἐστί τῆς ἔργασίας αὐτοῦ.

7. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἔρχεται καιρὸς, ἵνα οἱ ἄνθρωποι μανῶσι καὶ ἐπὶ ἴδωσι τινὰ μὴ μαινόμενον, ἐπαναστήσονται αὐτὰ λέγοντες ὅτι σὺ μαῖνη, διὰ τὸ μὴ εἶναι ὅμοιον αὐτοῖς οἷς οὐδεὶς ὅλως προσέχειν τὸν ἀγωνιζόμενον.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπεσκέφθη τὸν Ἅγιον Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον. Μεταξύ των δε διημεΐθη ὁ ἐξῆς διάλογος:

– Αββᾶ – ἠρώτησεν ὁ επισκέπτης – συμβούλευσε με πῶς δύναμαι νὰ σωθῶ;

– Πήγαινε εἰς τὰ μνήματα-ἀπῆντησεν ὁ Ἅγιος Μακάριος νὰ υβρίσης τοὺς νεκρούς καὶ μετὰ ἔλα νὰ σου εἰπῶ.

2. Πράγματι μετέβη ο αδελφός εις το νεκροταφείον και ύβρισεν, έρριψε πέτρας εις τους τάφους και επέστρεψε προς τον Γέροντα.

- Έ! λοιπόν, -τον έρωτά ο “Άγιος Μακάριος-τι συνέβη; – Τους ύβρισα, τους επετροβόλησα! – Τί σου απήντησαν οι νεκροί δι' όσα τους είπες; - Τίποτε!

- Να υπάγης πάλιν αύριον εις τα ίδια εκείνα μνήματα και να τους επαινέσης.

3. Την άλλην ημέραν, εκτελών την εντολήν του Αγίου Μακαρίου ο Μοναχός, μετέβη εις τα ίδια μνήματα και ήρχισε να τους επαινή, αποκαλών αυτους Αποστόλους, Αγίους, Δικαίους. Αφού ετελείωσε το έργον αυτό επέστρεψε πάλιν εις τον 'Αββάς Μακάριον, ο οποίος τον ηρώτησεν:

- Έκαμες αυτό, που σου είπα; - – Μάλιστα, Γέροντα επήγα, τους επήνεσα και τους εδόξασα! - Και τί σου είπαν λοιπόν; – Τίποτε!

– Είδες, τέκνον μου, πόσον τους προσέβαλες και τίποτε δεν σου είπαν αλλά και πόσον τους εδόξασας και εσιώπησαν! "Έτσι και συ να κάνης, εάν θέλης να σωθής! Να γίνης νεκρός και να μη λαμβάνης υπ' όψιν σου ούτε τας κατά σου ατίμους επιθέσεις των ανθρώπων, ούτε τους επαίνους των, όπως έκαμαν οι νεκροί, τους οποίους επεσκέφθης. Τότε μόνον θα ήμπορέσης να σωθής.

4. Η Αμμάς (=Γερόντισσα) Σάρρα έλεγεν: εάν παρακαλέσω τον Θεόν, να πληροφορούνται εσωτερικώς όλοι οι άνθρωποι τας έναντι αυτών ψυχικάς μου διαθέσεις, τότε, εφ' όσον εισακουσθή η δέησις μου, θα πρέπει να ευρίσκομαι προ των θυρών των και να μετανιώ, διότι ενδεχομένως αι διαθέσεις μου να μη ανταποκρίνονται εις την πραγματικότητα ή θα τους επαινώ υπερβαλλόντως, ή θα τους κρίνω αδίκως. Απ' εναντίας θα παρακαλέσω τον Θεόν να παραμένη η καρδιά μου αγνή, χωρίς να αισθάνεται πάθος τι, έπαινον ή κατάκρισιν, απέναντι πάντων.

5. Ένας γέρων Ασκητής είπε να μη θέλης, άνθρωπε, το να μη σε καταφρονούν οι άνθρωποι.

6. Ο ίδιος Ασκητής έλεγεν αλλοίμονον εις τον άνθρωπον, που η περί αυτού αγαθή φήμη των συνανθρώπων του είναι μεγαλύτερα της εργασίας του.

7. Ο Αββάς Αντώνιος, αναφερόμενος εις την πνευματικής κατάστασιν των ανθρώπων του μέλλοντος έλεγεν: Θα έλθη εποχή, που όλοι οι άνθρωποι θα είναι μανιακοί όταν δε συναντούν κάποιον, που είναι γνωστικός, θα επαναστατούν κατ' αυτού και θα του λέγουν" είσαι τρελλός! Θα λέγουν δε αυτό, διότι δεν θα τους ομοιάζη εις την μανίαν. Τους μανιακούς όμως αυτούς καθόλου δεν πρέπει να λαμβάνη υπ' όψιν του και αγωνιζόμενος τον αγώνα της ευσεβείας και της αρετής.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΟΙ, εί τότε συμβή ήμᾶς όνειδισθῆναι περί άγαθοῦ ἔργου, μή ἔντραπωμεν τὸν όνειδισμόν τὸν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀδίκως ἡμῖν ἐπαγόμενον, καὶ πράζωμεν ᾧ μή δεῖ" γέγραπται γάρ" «Λαός μου, οὗ ὁ νόμος μου ἔν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν" μή φοβεῖσθε όνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ τὸ φαλισμὸ αὐτῶν μή ἥττασθε ὥς γὰρ τμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου, καὶ

ὡς ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σιτὸς" ἢ δὲ δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, καὶ τὸ σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν» καὶ πάλιν λέγει: «Ὑγὼ οὐκ ἄπειθω οὐδὲ ἀντιλέγω τὸν νωτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων καὶ Κύριος Κύριος βοηθὸς μοι ἐγενήθη διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν καὶ ἐγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνοῦμαι».

2. Διὸ πὲρ καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, καν ὕβριζομεθα, ἢ ἐμπαιζομεθα, ἢ ἄλλο τί τῶν δεινῶν πάσχωμεν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἔνεκεν τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ δειλιάσωμεν, μηδὲ ἐγκαταλίπωμεν τὴν εὐθεῖαν οδόν, κατὰ τὸν Προφήτην τὸν λέγοντας «ἐὰν παρατάξῃται ἐπ' ἔμε παρεμβολή, οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδιά μου» καὶ πάλιν «ὑπερήφανοι παρηγνόμενοι ἕως σφόδρα, ἀπὸ δὲ τοῦ νόμου σου οὐκ ἐξέκλιναν καὶ ἕνεκά σου ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν καὶ ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου»" λέγει δὲ καὶ ὁ Σωτὴρ" «Μακάριοι ἔστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι», καὶ τὰ ἐξῆς.

3. Μὴ οὖν αἰσχυνοῦμεν, ἀγαπητοί, κληθῆναι ὑποκριταὶ ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου" δῆλον γὰρ ὅτι οὐ κατὰ διόρθωσιν ἡμῶν τὴν μνήμην τῆς ὑποκρίσεως ἄγουσιν, ἀλλ' ἵνα ἐντραπέντες, ἀναιδεῖς ὁμοίως καὶ αὐθάδεις καὶ ἀλλότριοί τῆς εὐλαβείας καὶ πάσης ἄλλης ἀρετῆς γενώμεθα τοὺς γὰρ εὐλαβεῖς, ὑπὸ κριτὰς ὀνομάζουσιν.

4. Ἡμεῖς δὲ μὴ ἐντραπέντες τοὺς ὀνειδισμοὺς αὐτῶν, ἀπαιδευσίαν ἀναλάβωμεν τοῖς γὰρ ἀπαιδεύτοις θάνατος συναντᾷ κατὰ τὴν Γραφὴν λέγει δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ" «Ὑγὼ ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν» καὶ πάλιν «εἰ ὀνειδιζέσθε ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, μακάριοι, ὅτι τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἔφ' ὑμᾶς ἀναπέπαιται" μὴ τις γὰρ ἡμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς καὶ ὡς κλέπτης" εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνεσθῶ δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ» καὶ «εἰ καὶ δίκαιος μόλις σφύζεται, καὶ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται»;

5. Φεύγωμεν οὖν τὴν παρρησίαν καὶ τὸν γέλωτα" ταῦτα γὰρ καταστρέφει τὴν ψυχὴν τοῦ Μοναχοῦ διὸ λέγει: «Μακάριος ἀνὴρ, δς καταπτύσσει πάντα δι' εὐλάβειαν καὶ τοὺς γελοιαστὰς ἀνθρώπους καὶ ἀπροσεχεῖς ἐκτρεπώμεθα, Τίς γάρ, φησι, μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαν ;»

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, εἴαν κάποτε συμβῇ να μας ειρωνευθοῦν οἱ ἄνθρωποι δι' ἐν ἀγαθόν ἐργον, το οποίον ἐπετελέσαμεν, δεν πρέπει να ἐντραπώμεν διὰ τὴν ἀδικον αὐτὴν ειρωνείαν καὶ σπεύσωμεν να κάμωμεν ἐκεῖνα, που δεν πρέπει, διὰ να μάς ἐπαινέσουν. Μὴ λησμονώμεν αὐτό, που ἔχει γραφὴ «Λαὸς μου, οὐ ο νόμος μου ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ φοβείσθε ὀνειδισμόν ἀνθρώπων, καὶ το φαυλισμό αὐτῶν μὴ ἡττάσθε ὡς περ γὰρ ἱμάτιον βρωθήσεται ὑπὸ χρόνου καὶ ὡς περ ἔριον βρωθήσεται ὑπὸ σιτὸς, ἡ δε δικαιοσύνη μου εἰς τὸν αἰῶνα ἔσται, το δε σωτήριόν μου εἰς γενεὰς γενεῶν» (Ἠσ. να', 7-8). 'Ἄλλου πάλιν λέγει: «Ὑγὼ δε οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω τὸν νωτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τας δε σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα, το δε πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων, καὶ Κύριος Κύριος βοηθὸς μοι ἐγενήθη, διὰ τούτο οὐκ ἐνετράπην, ἀλλ' ἔθηκα το πρόσωπόν μου ὡς στερεὰν πέτραν, καὶ ἐγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυνοῦμαι» (Ἠσ. ν', 5-7).

2. Δι' αὐτό ἀκριβῶς καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, καὶ εἴαν ἀκόμη ὑβριζώμεθα, καὶ εἴαν ἐμπαιζώμεθα, καὶ ὅ,τιδήποτε κακόν πάσχωμεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ ἐκτελούμεν το ἀγαθόν, ας μὴ δειλιάσωμεν, οὔτε να ἐγκαταλείψωμεν τὸν ἴσιον δρόμον, ἐφαρμόζοντες τὴν ὑπόδειξιν τοῦ προφητὰνακτος Δαβίδ. «Ὑγὼ παρατάξῃται ἐπ' ἐμέ παρεμβολή, οὐ

φοβηθήσεται η καρδιά μου» (Ψαλμ. κς', 3). Η την άλλην συμβουλήν «Υπερήφανοι παρηνόμουν έως σφόδρα, από δε του νόμου Σου ουκ εξέκλιναν» (Ψαλμ. ριη', 51). Και «Ότι ένεκά Σου υπήνεγκα ονειδισμόν, εκάλυψεν εντροπή το πρόσωπόν μου» (Ψαλ. ξη', 8). Αλλά και ο ίδιος ο Σωτήρ μάς λέγει: «Μακάριοι εστέ, όταν ονειδίσωσιν υμάς και διώξωσι και είπωσι πάν πονηρόν ρήμα καθ' υμών, ψευδόμενοι ένεκεν εμού» (Ματθ. ε', 11).

3. Ας μη έντραπώμεν λοιπόν, αγαπητοί, να ονομασθώμεν υποκριται από τους παραβάτας των εντολών του Κυρίου. Είναι φανερόν, ότι οι τοιούτοι τύποι μάς χαρακτηρίζουν υποκριτάς όχι διά να μας διορθώσουν, αλλά διά νά μάς κάμουν να χάσωμεν την ηθικήν μας ευθιξίαν και να γίνωμεν και ημείς, ως εκείνοι, αναιδείς, αυθάδεις, να αποξενωθώμεν από την ευλάβειαν και από κάθε άλλην αρετήν. Διότι οι άνθρωποι της αμαρτίας ονομάζουν υποκριτάς τους ευλαβείς.

4. Ας προσέξωμεν λοιπόν και πάλιν, αδελφοί, να μη παρασυρθώμεν από τοιούτους χαρακτηρισμούς και έντραπώμεν από τοιαύτας αμαρτωλός ειρωνείας. Αλλοίμονον τότε κινδυνεύομεν να απολέσωμεν την κατά Χριστόν ωφέλιμον μόρφωσιν της ευσεβείας και να γίνωμεν απαίδευτοι, οπότεν, κατά την Αγίας Γραφήν, μάς αναμένη ο θάνατος. «Απαιδεύτοις συναντά θάνατος» (Παρ. Σολ. κδ', 8). Ενθυμηθήτε τι λέγει η Αγία Γραφή είς άλλο σημείον: «Αγαπητοί, εάν η καρδιά ημών μή καταγινώσκη ημών, παρρησίαν έχομεν προς τον Θεόν» (Α' Ιωάν. γ', 21). Αλλού πάλιν η Αγία Γραφή μας υπενθυμίζει: «Εί ονειδίζεσθε εν ονόματι Χριστού, μακάριοι, ότι το της δόξης και δυνάμεως και το τού Θεού πνεύμα εφ' υμάς αναπαύεται κατά μεν αυτούς βλασφημείται, κατά δε ημάς δοξάζεται. Μή γάρ τις ημών πασχέτω ως φονεύς ή κλέπτης ή κακοποιός ή ως αλλοτριοεπίσκοπος ει δε ως Χριστιανός, μή αίσχυνέσθω, δοξαζέτω δε τον Θεόν εν τω μέρει τούτων (Α' Πέτρ. δ', 14-16). Ολίγον δε περαιτέρω και αυτός θείος Απόστολος λέγει: «Εί και δίκαιος μόλις σώζεται, και ασεβής και αμαρτωλός που φανείται;» (Α' Πέτρ. δ', 18).

5. Ας αποφεύγωμεν λοιπόν, αδελφοί μου, το αναιδές θάρρος και τον γέλωτα, διότι αυται και κακαι συνήθειαι καταστρέφουν την ψυχήν του Μοναχού. Η Αγία Γραφή μακαρίζει και επαινεί εκείνον, ο οποίος «Καταπτύσσει πάντα δι' ευλάβειαν» (Παροιμ. Σολ. κη', 14). "Ας αποστρεφόμεθα δέ τούς φαιδρούς και εύκολογελώντας ανθρώπους, καθώς και τους απροσέκτους. Διότι και το πνεύμα του Θεού λέγει: «Τίς γάρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία; Τίς δε κοινωνία φωτί πρός σκότος; Τίς δε συμφώνησις Χριστώ πρός Βελίαν; ή τις μερίς πιστώ μετά απίστου;» Β' (Κορινθ. ς', 14-15).

Γ'. Του Αββά Μάρκου

Ο ΟΡΘΩΣ μετανοών υπό ανόμων χλευάζεται, τοῦτο δὲ ἔστιν αὐτῷ τεκμήριον εὐαρεστήσεως.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που ειλικρινώς μετανοεί χλευάζεται από τους ανόμους και αμαρτωλούς αυτό όμως είναι και απόδειξις, ότι ευχαριστεί τον Θεόν.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τέκνον, τί, μήσωμεν τὸν Ἕνα, καὶ πάντες τιμῶσιν ἡμᾶς· ἐὰν δὲ καταφρονήσωμεν τοῦ Ἐνός, ὃς ἔστιν ὁ Θεός, καταφρονούσιν ἡμῶν πάντες καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν,

2. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ματόης περὶ τοῦ Ἀββᾶ Τιθόη, δὲ οὐχ εὑρίσκει ἄνθρωπος ἀνοίξαι τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς αὐτὸν ἐν τινὶ πράγματι ἀλλ' ὥσπερ τὸ καθαρὸν χρυσίον ἴσταται ἐν ζυγῷ, οὕτω καὶ ὁ Ἀββᾶς Τιθόης.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ Ιωάννης ο Κολοβός ἔλεγε πρὸς τὸν μαθητὴν του.

– Τέκνον μου, ας τιμήσωμεν τὸν Ἕνα καὶ ὅλοι θα μας τιμήσουν· ἐὰν δε περιφρονήσωμεν τὸν Ἕνα, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Θεός, θα μας περιφρονήσουν ὅλοι καὶ τότε οδηγούμεθα εἰς βεβαίαν ἀπώλειαν.

2. Ο Αββᾶς Ματση, ομιλῶν περὶ τοῦ Αββᾶ Τιθόη, ἔλεγεν ὅτι δεν εὐρίσκεται κανεὶς που νὰ ἤμπορη νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ δι' ὃ πρᾶγμα, διότι ὅπως τὸ καθαρὸ χρυσάφι τὸ ζυγίζουν με ζυγὸν ἀκριβείας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Αββᾶς Τιθόης ἀκούει καὶ ομιλεῖ μόνον περὶ ὧν ἔχουν ἀξίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΣΤ' (Περί κενοδοξίας - πως πολεμείται)

Ὅτι δεῖ ἐν κρυπτῷ τὴν ἀρετὴν μετιέναι, καὶ μὴ φανητιᾶν ἢ καυχᾶσθαι, καὶ περὶ κενοδοξίας καὶ ἀνθρωπαρεσκείας καὶ πόθεν ἡ κενοδοξία τίκτεται, καὶ τίνα ἐργάζεται, καὶ πῶς ἀναιρεῖται.

Πρέπει τὴν ἀρετὴν νὰ τὴν ἄσκη ὁ ἄνθρωπος κρυφά, χωρὶς ἐπιδείξεις ἢ καυχησιολογίας. Τί εἶναι κενοδοξία καὶ τί ἀνθρωπαρέσκεια ἀπὸ ποῦ γεννᾶται ἡ κενοδοξία, ποία κακὰ ἐπιφέρει καὶ πῶς πολεμεῖται.

Α'. Εν τῷ βίῳ τῆς Ἀγίας Συγκλητικῆς

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητικὴ πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι μεγάλων ἂν ὄντως ἤξιωθημεν ἀγαθῶν, εἰ τοσούτους ἔφερομεν πόνους ζητοῦντες τὸ δόκιμον ἀργύριον τῶν ἐντολῶν, ὅσοις ἀνιανοῖς περιπίπτουσιν οἱ τοῦ ματαίου κόσμου θηραταί.

2. Καὶ γὰρ ναυάγια ὑπομένουσι πειρατηρίοις προσομιλοῦσι" λὴ σταῖς περιπίπτουσι καὶ συντόμως εἰπεῖν, μυρίων ἄλλων δεινῶν ἀνὲς χονταί, καὶ πολλάκις κερδαίνοντες, πένητας ἑαυτοὺς καλοῦσι διὰ τοὺς φθονοῦντας, καὶ τὸ κέρδος κρύπτουσιν.

3. Ἡμεῖς δέ, οὗ μόνον οὗ κατατολμῶμεν ὑπὲρ τῶν εὐτελεστέρων κινδύνων διὰ τὸ ἀληθινὸν κέρδος, ἀλλ' εἰ πότε καὶ βραχὺ πονήσασαι μικροῦ τί: νὸς ἀγαθοῦ εὐπορήσαιμεν, μεγαλύνομεν ἑαυτάς, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τοῖς ἀνθρώποις μετὰ προσθήκης ἐπιδεικνύομεν καὶ λοιπὸν διὰ τοῦ φανητισμοῦ αὐτὸ πάλιν σκορπίζομεν,

4. Καὶ οἱ μὲν κοσμικοί, καν πολλὰ κερδήσωσιν, ἔτι τῶν πλειόνων ἐφίενται" ἡμεῖς δὲ καὶ τοῖς ὀλίγοις ἐκείνοις ὡς μεγάλους δὴ τισιν ἀρκεσθεῖσαι, κοπιᾶσαι ἔτε πρὸς τὸ μείζονα κατορθῶσαι οὗ προθυμούμεθα.

5. Δεῖ οὖν ἀεὶ μὲν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεσθαι, τῶν ὑψηλοτέρων δὲ ὀρέγεσθαι, πᾶσαν τὴν σπουδὴν τίθεσθαι ὑπὲρ τοῦ λανθάνειν τὸ κέρδος ὡς πὲρ γὰρ θησαυρὸς φανερωθεὶς σπανίζεται, οὕτω καὶ ἀρετὴ γνωριζομένη καὶ δημοσιευομένη ἀφανίζεται.

6. Οἱ δὲ τὰ ἑαυτῶν κατορθώματα ἐκδιηγούμενοι, πειράσθωσαν καὶ τὰ ἐλαττώματα, καὶ ἔχουσι, λέγειν' εἰ δὲ ταῦτα κρύπτουσιν ἕνεκεν τοῦ μὴ ψεχθῆναι, φυλακτέον μὴ ἐκδιηγείσθαι τὰ ἑαυτῶν κατορθώματα, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις γνωσθέντα ἀπολῶνται.

7. Οἱ γὰρ κατ' ἀρετὴν βιοῦντες, τὰ μὲν μικρὰ ἑαυτῶν παίσματα, μετὰ καὶ προσθήκης, ὧν οὐκ ἔπραξαν ἐκδιηγοῦνται, τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων δόξαν ἀποβάλλοντες, τὰ δὲ κατορθώματα κρύπτουσι πρὸς ἀσφάλειας τῆς ψυχῆς, ἵνα μὴ τούτων διαγνωσθέντων ἐπαινεθῶσι παρὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν σπουδὴν χαυνωθέντες ἀπολέσωσιν.

8. Ὡς γάρ οἱ κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὑπὸ ἐπαίνων διαχεῖται, καὶ τὸν ἑαυτῆς ἀποβάλλει τόνον.

9. Ἐν κοινοβίῳ μὲν οὔσαι, τὴν ὑπακοὴν μᾶλλον τῆς ἀσκήσεως προκρίνωμεν ἢ μὲν γὰρ ὑπεροψίαν διδάσκει, ἢ δὲ ὑπακοὴ ταπεινοφροσύνην ἡμῖν προξενεῖ.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητική διδάσκουσα τὰς συγκεντρωθείσας πλησίον τῆς Μοναχᾶς ἔλεγε:

- Πραγματικῶς, ἀδελφοί μου, θὰ εἶχομεν ἀξιωθῇ πολλῶν καὶ μεγάλων πνευματικῶν ἀγαθῶν, εἴαν κατὰ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ γνησίου νομίσματος, τῆς ἐφαρμογῆς δηλαδὴ τῶν ἐντολῶν, κατορθώναμεν νὰ υπομένωμεν τόσους κόπους, ὅσους υφίστανται, ἀνιαροὺς καὶ ματαιοὺς, αὐτοὶ ποὺ κυνηγοῦν τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου.

2. Οἱ κυνηγοὶ τῆς κοσμικῆς ματαιότητος υπομένουν ναυάγια, ἀντιμετωπίζουν πολλές δοκιμασίας, περιπίπτουν εἰς ληστὰς, καὶ διὰ νὰ μὴ μακρηγορώμεν, ἀνέχονται ἀναριθμήτους δυσκολίας, διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸν σκοπὸν τοῦς. Πολλές φορές δε ἐνὼ κερδίζουν ἀρκετά, ἐν τούτοις ονομάζουν τοὺς εαυτοὺς τῶν πένητας, καὶ ἀποκρύπτουν τὰ κέρδη τῶν, διὰ νὰ μὴ προκαλέσουν τὸν φθόνον τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων.

3. Ἡ μείς ὁμως, αἱ ὁποῖαι ἐπιδιώκομεν ὅχι τὴν ἐπίγειος ματαιότητα, ἀλλὰ τὴν ἐπουράνιον δόξαν καὶ αἰωνιότητα, δὲν τολμῶμεν νὰ ἐκτεθῶμεν εἰς τοὺς πλέον ἀσημάντους κινδύνους γιὰ νὰ καρπωθῶμεν τὸ πραγματικὸν κέρδος: Εἴαν δε τύχῃ κάποτε καὶ κουρασθῶμεν ὀλίγον καὶ πραγματοποιήσωμεν μικράν τινα ἀρετὴν, ἀμέσως φουσκώνομεν ἀπὸ κenoδοξίας καὶ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀγαθὸν τὸ μεγαλοποιούμεν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὥστε με τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ἐπίδειξιν ἀμέσως τὸ διασκορπίζομεν καὶ τὸ καταστρέφομεν.

4. Ἀκόμη καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον ὑστερούμεν ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς ἐνὼ οἱ κοσμικοί, καὶ εἴαν ἀκόμη κερδίσουν πολλά, ἐν τούτοις ἐπιθυμοῦν ἀκόμη περισσότερα νὰ ἀποκτήσουν, ἡμεῖς ἀρκούμεθα εἰς τὰς ἀσημάντους ἐκεῖνας ἐπιτυχίας, τὰς ὁποίας διογκώνομεν, ὥστε νὰ φανοῦν μεγάλοι, δὲν προθυμοποιούμεθα νὰ κοπιάσωμεν, διὰ νὰ κατορθώσωμεν ἀκόμη μεγαλυτέρας ἀρετάς.

5. Πρέπει λοιπὸν πάντοτε, κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον, νὰ προοδεύωμεν πρὸς τὰ ἐμπρός, «τοῖς ἐμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος» (Φιλιπ. γ', 14) καὶ νὰ νοσταλγούμεν τὰ υψηλότερα, νὰ καταβάλλωμεν δε κάθε φροντίδα, ὥστε νὰ ἀποκρύπτωμεν τὰ πνευματικὰ κέρδη, καὶ νὰ μὴ τὰ διακηρύσσωμεν, ὅπως οἱ υποκριταί. Διότι ὅπως ἀκριβῶς, ὅταν ἀποκαλυφθῇ ἓνας θησαυρὸς, διαρπάζεται καὶ ὡς ἐκ τούτου καθίσταται πλέον δυσεύρετος, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἀρετὴ, ὅταν δημοσιεύεται καὶ τὴν μαθαίνουν οἱ ἄνθρωποι, χάνει τὴν ἀξίαν τῆς καὶ εξαφανίζεται.

6. Αὐτοί, ποὺ με αὐταρέσκεϊαν διηγούνται τὰ κατορθώματά τῶν, εἴαν θέλουν νὰ εἶναι εὐλικρινεῖς, πρέπει νὰ ἀποπειραθοῦν νὰ εἶπουν καὶ τὰ ἐλαττώματά τῶν. Εφ' ὅσον δε ἀποκρύπτουν τὰ ἐλαττώματά τῶν, διὰ νὰ μὴ τοὺς κατηγορήσουν, πρέπει νὰ προφυλάσσωνται, ὥστε καὶ τὰ προτερήματά τῶν νὰ μὴ διηγούνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν τῶν διὰ τῆς κοινολογήσεως.

7. Ὅσοι πράγματι ζοῦν ἐναρέτως, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν ἐπαινον καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, διηγούνται εἰς αὐτοὺς διάφορα μικροπταίσματα, ποὺ συνήθως κάμνουν οἱ ἄνθρωποι ὡς νέοι, διογκώνοντες μάλιστα αὐτά, ὥστε νὰ φαίνονται τρομακτικώτερα διὰ νὰ ἀσφαλίσουν δε τὴν ψυχὴν τῶν ἀπὸ τὴν υπερηφάνειας καὶ διὰ νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀξίαν τῆς

αρετής, επαινούμενοι υπό των ανθρώπων, αποκρύπτουν επιμελώς τα κατορθώματα των. Αποκρύπτοντες δε αυτά δεν διατρέχουν τον κίνδυνος να εξατμισθῇ ὁ ζηλὸς των καὶ να μαρανθῇ ἡ πρὸς τὴν ἀρετὴν φιλοτιμία των.

8. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ κερί λιώνει ὅταν πλησιάζῃ τὴν φωτιά, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ παραλύει ἀπὸ τοὺς ἐπαίνους καὶ χάνει τὴν ἀγωνιστικὴς τῆς διάθεσιν.

9. Ἐφ' ὅσον μονάζομεν εἰς Κοινόβιον πρέπει νὰ προτιμῶμεν τὴν υπακοήν πρὸς τοὺς προϊσταμένους ἀπὸ τὴν ἀσκήσιν· διότι ἡ ἀσκήσις δυνατόν νὰ μας γεννήσῃ τὴν υπεροψίαν, ἐνῶ ἡ υπακοὴ διασφαλίζει τὸν Μοναχόν με τὴν ταπεινοφροσύνην.

Β΄. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΚΑΘΗΤΟ πότε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δ'Αββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, καὶ ἐστέναξεν, ἀγνοῶν ὅτι ἔστι τις ὀπισθεν αὐτοῦ στραφεὶς δὲ καὶ ἰδὼν, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, οὕτω κατηχήθην.

2. Διηγήσατο ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ τοῦ Πηλουσίου, ὅτι δτε ἔκαθημην εἷς τὸ Σινά, ἦν ἐκεῖ ἀδελφὸς ἀσκητῆς ἄκρος καὶ εὐειδὴς τῇ θεωρίᾳ τοῦ σώματος, καὶ ἤρχετο εἰς τὴν σύναξιν φορῶν τὸ πολυρραφον καὶ μικρὸν μαφόριον παλαιόν.

3. Ἐγὼ οὖν θεωρῶν αὐτὸν διηγεκῶς οὕτως εἰς τὴν σύναξιν ἐρχόμενον, ἐν μιᾷ λέγω αὐτῷ ἀδελφέ, οὗ βλέπεις τοὺς ἀδελφοὺς πῶς ὡς Ἁγγελοὶ Θεοῦ εἰς τὴν σύναξιν ἔρχονται καὶ σὺ δὲ διατὶ πάντοτε οὕτως ἔρχῃ καὶ δὲ ἔφη συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, ὅτι οὐκ ἔχω ἄλλα καὶ λαβὼν αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ μου, ἔδωκα αὐτῷ λεβίτωνα, καὶ εἰ τινὸς ἄλλου ἔχρηξε καὶ ἔφυρει λοιπὸν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοί, καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς Ἁγγελον.

4. Ἐγένετο δὲ πότε χρεια τοῖς Πατράσιν ἀποστείλαι δέκα ἀδελφοὺς πρὸς τὸν βασιλέα, διὰ τινὰ χρεῖαν' καὶ ἐψηφίσαντο καὶ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀποστελλομένων" ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο, ἔβαλε μετάνοιαν τοῖς Πατράσι λέγων" διὰ τὸν Κύριον, συγχωρήσατε μοί, ὅτι δοῦλος εἰμὶ τινὸς μεγάλου των ἐκεῖ, καὶ ἐὰν ἀποσχηματίσει μέ, καὶ φέρει πάλιν εἰς τὸ δουλεύειν αὐτῷ.

5. Οἱ οὖν Πατέρες ἀκούσαντες τοῦτο, ἀφήκαν αὐτὸν ὕστερον δὲ ἔμαθον παρὰ τινὸς ἀκριβῶς ἐπισταμένου αὐτόν, ὅτι ὅτε ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔπαρχος Πραιτωρίων ὑπῆρχε, καὶ ἵνα μὴ γνωρισθῇ καὶ ὀχλησιν εὐρὴ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο προεφασίσατο. Οὕτως οἱ Πατέρες τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κόσμου τούτου ἔφυγον.

6. Εἶπε Γέρων ἢ φεύγων ἀεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἐμπαίζων ἐμπαιζον τὸ κόσμον καὶ τοῖς ἀνθρώποις, μωρὸν σὲ αὐτὸν ὡς τὰ πολλὰ ποιῶν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ὁ Αββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός ἐκάθητο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀνεστέναξεν ἀπὸ κατάνυξιν, χωρὶς νὰ ἀντιληφθῇ, ὅτι ὀπισθεν τοῦ εὐρίσκεται ἄλλος. Μόλις ἐγύρισε καὶ τὸν εἶδε τοῦ ἔβαλε μετάνοιαν καὶ τοῦ εἶπε: «Συγχώρησόν με, Αββᾶ, διότι ἀκόμη δὲν ἔχω διδαχθῇ πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρομαι».

2. Ὁ Αββᾶς Ἰωσήφ, ποὺ ἡσκήτευσεν εἰς τὸ Πηλούσιον, διηγήθη τὴν κατωτέρω ωφέλιμον ἱστορίαν:

– Όταν ήμουν εις το Σινά, παρέμενε και ένας αδελφός που ήσκήτευεν αυστηρότατα. Ούτος ήτο ωραίος και είχεν αθλητικών παράστημα. Εις την σύναξιν των αδελφών ήρχετο φορών πολύρραφον και μικρόν παλαιών επανωφόριον.

3. Εγώ λοιπόν βλέπων αυτών να έρχεται συνεχώς εις την σύναξιν με την αμφίεσιν αυτήν, η οποία δεν ήτο σύμφωνος με το Μοναχικόν σχήμα, έλαβα το θάρρος μίαν ήμέραν και τού λέγω:

- Αδελφέ μου, δεν παρατηρείς πώς έρχονται οι αδελφοί εις την σύναξιν; Φέρουν απλά και ταπεινά ενδύματα και ομοιάζουν ως Άγγελοι Θεού! Συ διατί πάντοτε προσέρχεσαι με την εμφάνισιν αυτήν;

- Συγχώρησέ με, 'Αββά, δεν έχω άλλα να φορέσω- απήντησε.

Αφού τελείωσεν η σύναξις, επήγαμε μαζί εις το κελλίον μου και του έδωσα ένα κολόβιον και ό,τι άλλο είχεν ανάγκην.

Έκτοτε εφόρει τακτικώς αυτά, όπως και οι άλλοι αδελφοί, και ήτο πράγματι ως Άγγελος Θεού!

4. Κάποτε παρέστη ανάγκη εις τους Πατέρας της σκήτης να αποστείλουν δέκα αδελφούς, ως επιτροπήν, εις τον βασιλέα. Μεταξύ αυτων, που επρόκειτο να αποστείλουν, εξέλεξαν και τον εν λόγω αδελφόν. Ούτος μόλις έμαθε την εκλογής του, ελυπήθη" έβαλε μετάνοιαν εις τους αδελφούς και τους είπε:

– Πατέρες, συγχωρήσατε με και επιτρέψατέ μου να μη λάβω μέρος εις την επιτροπήν, που θα μεταβή εις τον βασιλέα, διότι είμαι δούλος ενός μεγιστάνος, και εάν θα με αναγνωρίση, θα με υποχρεώση να αποβάλω το μοναχικόν σχήμα και να γίνω πάλιν δούλος του.

5. Κατόπιν της παρακλήσεως αύτης οι τον απήλλαξαν της υπηρεσίας αυτής. Μετά, αφού οι υπόλοιποι μετέβησαν εις την αποστολήν των, επληροφορήθησαν από κάποιον, που εγνώριζε καλώς τον εν λόγω αδελφόν, ότι δεν ήτο δούλος - απ' έναντίας ήτο στρατιωτικός διοικητής μιάς επαρχίας. Διά νά μή αναγνωρισθή δε και ενοχληθή από τους ανθρώπους, οι οποίοι έκ σεβασμού και περιεργείας θα έσπευδαν να τον δουν, προεφασίσθη αυτό, διά να αποφύγη την αποστολήν εις τα ανάκτορα. Με αυτόν τον τρόπον οι Πατέρες απέφευγον την δόξαν του κόσμου και τας περιποιήσεις των ανθρώπων.

6. Ένας γέρων Ασκητής έλεγεν ή να αποφεύγης τους ανθρώπους διά της εξ αυτών φυγής, ή να εμπαιζής τον κόσμον προσποιούμενος εις τους ανθρώπους τον μωρόν, διά να μη σε επαινούν.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΕΑΝ αποταξάμενος τή βίω εξέλθης έκ τής γῆς σου, καὶ έκ τῆς συγγενείας σου, καὶ καταπιεύσῃ σὲ Κύριος ὁ Θεὸς εἰς τόπον, ἐν ᾧ μέλλεις αὐτὰ δουλεύειν, μὴ θελήσῃς ἐξενεγκεῖν ὄνομα ἐν τῷ τόπῳ, κὰν ἄρχων ὑπῆρχες μέγας σφόδρα ἐν τῇ γῇ σου, ἀλλ' εἶπε τὸ λογισμό σου καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὥς καὶ ὁ Ἰσροφῆτης «πτωχὸς καὶ πένης εἶμι ἐγὼ» καὶ ὁ Θεὸς ἀντιλήψε: αἶ σου καὶ ὑψώσει σε.

2. Μοναχέ, μή ἔξω εὐλάβειαν δείκνυσο, ἐν δὲ τῷ κελλίῳ ἀδιαφορίαν, ἵνα μὴ παρομοιωθῇς τάφους κεκονιαμένους, οἱ ἔξωθεν μὲν φαίνονται λευκοί, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων ἀνθρωπίνων καὶ ἀκαθαρσίας ἐν παντί γὰρ τόπῳ εἷς ἔστιν καὶ Θεός, πρὸς δὲν ἀφορῶν ἀεί, ποιεῖ, ἃ ποιεῖς, καὶ οὐχ ἀμαρτήσεις ποτέ.

3. Οἰκία οἰκοδομηθεῖσα ἐπὶ ψάμμῳ οὗ σταθήσεται καὶ ἄσκησις συγκαταμεμιγμένη τῇ ἀνθρωπαρεσκείᾳ οὗ διαμένει· ὁ δὲ κατεργαζόμενος ἐν φόβῳ Θεοῦ, τὸν μισθὸν οὗ ζημιωθήσεται ἕως τίνος κατακρύψη ἢ γῇ τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτῇ σπόρον καὶ πάντως ἕως ἀναλάβῃ τὴν ὁσμὴν τοῦ ὕδατος, τότε ἐξανατελεῖ πολλαπλασίονα μετὰ κάλλους τὰ ἐν αὐτῇ ἐσπαρμένα.

4. Καὶ σὺ ὦν, ἀγαπητέ, ἔργασαι κρυπτῶς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ λαμπρῶς τὰς ἀντιμισθίας ἀνταποδώσει σοὶ ἐν τῷ φανερῷ ἐὰν φαί : ἐν ὀφθαλμοῖς ἀδελφῶν σου ὡς τὸ χρυσίον καθαρὸς, σὺ ἡγοῦ σεαυτὸν ὡς τὸ ἀχρεῖον σκεῦος, καὶ φεύξῃ ὑπερηφανίαν, τὴν μισουμένην ὑπὸ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

5. Ὅρα, ἀγαπητέ, μήπως, περισσοτέρας τιμῆς ὀρεγομενος, ἐπισπάσῃ σεαυτῷ ἀτιμίαν' ἀληθῶς τιμὴ ἀνδρὶ πάντα τα κατὰ Θεὸν πράττειν, ἀτιμία δὲ μεγάλη παραβαίνειν ἐντολὰς.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εἰάν εγκαταλείψῃς τὸν κοσμικὸν βίον, καὶ φύγῃς μακρὰν ἀπὸ τοῦ τόπου σου καὶ τοὺς συγγενεῖς σου, διὰ νὰ υπηρετήσῃς τὸν Κύριον, εἰς τόπον, πού θὰ σε εγκαταστήσῃ ὁ ἴδιος, πρόσεξες νὰ μὴ σε παρασύρῃ καμμία κρυφὴ ματαιοδοξία καὶ θελήσῃς νὰ ἀκουσθῇ τὸ ὄνομά σου εἰς τὴν νέαν σου πνευματικὴν πατρίδα ἀλλὰ καὶ εἰάν ἀκόμη διετέλεσες μέγας καὶ ἐξακουστός ἀρχὼν εἰς τὴν χώραν σου, νὰ εἰπῇς εἰς τὸν λογισμὸν σου καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους αὐτό, πού ἔλεγεν ὁ προφητὰν Δαβὶδ: «Πτωχὸς καὶ πένης εἰμι ἐγώ» (Ψαλμ. πε', 1). Τότε ἀσφαλῶς καὶ ὁ Θεὸς θὰ φροντίσῃ διὰ σε καὶ θὰ σε υψώσῃ.

2. Μοναχέ, μή ἐπιδεικνύῃς ἔξω, εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εὐλάβειαν, εἰς δὲ τὸ κελλίον σου, ὅταν εὐρίσκεσαι μόνος σου καὶ δὲν σε βλέπουν οἱ ἀνθρώποι, ἀδιαφορίαν. Εἰάν συμπεριφέρεσαι μετὰ τὴν υποκρισίαν αὐτήν, ἀσφαλῶς θὰ εἰσαὶ ὁμοῖος μετὰ καλλιμαρμάρους τάφους, οἱ ὁποῖοι ἀπ' ἔξω μὲν φαίνονται λευκοὶ καὶ ωραῖοι, ἀπὸ μέσα ὅμως εἶναι γεμάτοι ἀπὸ σκελετοῦς νεκρῶν καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀκαθαρσίας. Εἰς ὅλα τὰ μέρη ὁ ἴδιος Θεὸς ὑπάρχει, πρὸς τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀποβλέπῃς πάντοτε καὶ νὰ κάνῃς ὅσα πρέπει. Τότε ἀσφαλῶς ποτέ δὲν θὰ ἀμαρτήσῃς.

3. Σπίτι τὸ ὁποῖον ἐκτίσαν ἐπάνω εἰς τὴν ἄμμον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σταθῇ ἀλλὰ καὶ ἄσκησις, πού εἶναι ἀνακατεμένη μετὰ ἐπιθυμίαν νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διατηρηθῇ. Εκείνος ὅμως, πού ἐκτελεῖ τὸ μοναχικὸν ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀρετῆς γενικώτερον, μετὰ φόβον Θεοῦ, ποτέ δὲν θὰ χάσῃ τὴν ἀξίαν του, ὅπως καὶ ἐργαζόμενος εἰς εὐσυνείδητον ἐργοδότην δὲν χάνει τὸν μισθὸν του. Μέχρι πότε ἡ γῆ ἢ μπορεῖ νὰ ἀποκρύπτῃ τὸν σπόρον, πού ἔχει σπαρῇ ἐντὸς αὐτῆς; Ἀσφαλῶς μόλις ἡ γῆ δεχθῇ τὴν πρώτην βροχήν, τότε θὰ ἐκβλαστήσῃ περισσότερα καὶ ωραιότερα αὐτά, πού ἔχουν σπαρῇ μέσα τῆς.

4. Καὶ συ λοιπόν, ἀγαπητέ μου, νὰ ἐργασθῇς κρυπτῶς καὶ χωρὶς ἐπίδειξιν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ δὲ Θεὸς θὰ σου ἀνταποδώσῃ τὸν κόπον σου φανερώς, μετὰ ἀξιοζήλευτον λαμπρότητα, ἐνώπιον ὅλων. Εἰάν ἡ ἐργασία σου ἐφελκύσῃ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀδελφῶν σου

και σε θεωρήσουν ούτοι ως καθαρὸν χρυσάφι, σύ να ἔχης την γνώμην διὰ τον εαυτὸν σου, ὅτι εἶσαι πράγμα ευτελὲς και τιποτένιο. Μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς θα αποφύγῃς την υπερηφάνειαν, την οποίαν μισεῖ και ο Θεός, ἀλλὰ μισοῦν και οἱ ἄνθρωποι.

5. Πρόσεχε, ἀγαπητέ μου, να μὴ νοσταλγήσῃς τιμὰς περισσοτέρας, διότι τότε ὑπάρχει κίνδυνος να καταστήσῃς τον εαυτὸν σου ἐνώπιον των ἀνθρώπων ἀτιμον και ἐπονείδιστον. Πραγματικὴ τιμὴ διὰ τον ἄνθρωπος εἶναι να ἐκτελῇ ὅλα, ὅσα θέλει ο Θεός μεγάλη δε ατιμία δι' αὐτὸν να παραβαίνῃ τας ἐντολάς του.

Δ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ἢ ἐν πολιτείᾳ κακουχῶν τὸ σῶμα σου διὰ τὸν Θεόν, ἢ δὲ ἄνθρωπο πότης ζηλώσῃ και τιμήσῃ σὲ δι' αὐτήν, ἄφες αὐτήν και ἐπιβαλοῦ εἰς

ἄλλην, ἵνα μὴ ὁ κόπος σου εἰς ἄργον γένηται. 2. Ἐὰν δὲ παρῇλθῃς τὴν κενοδοξίαν, μὴ προσχῇς τὴν ἀνθρωπότητα, εἰδὼς ὅτι εἰς καὶ ποιεῖς συμπείθεται σοὶ και ὁ Θεός.

3. "Ὡςπερ οἰκίας μὴ ἐχούσης θύρας μηδὲ θυρίδας και τὸ βουλούμενον τῶν ἐρπετῶν εἰσέρχεται ἐν αὐτῇ, οὕτως ἐστὶν ὁ ποιὼν τὸν κόπον αὐτοῦ και μὴ φυλάσσων αὐτόν.

4. "Ὡς πὲρ ἰὸς κατατρώγει σίδηρος, οὕτως ἡ τιμὴ τῶν ἀνθρώπων τὴν καρδίαν, ἔαν πεισθῇ αὐτή.

5. "Ὡς πὲρ σμίλαξ συμπλακεῖς ἀμπέλω ἄφανιζει τὸν καρπὸν αὐτῆς, οὕτως ἡ κενοδοξία ἄφανιζει τὸν καρπὸν τοῦ Μοναχοῦ, ἔαν πεισθῇ αὐτή.

6. Μέγα οὖν και τίμιον νομίζω τὸ τὴν κενοδοξίαν νικῆσαι, και προκόψαι εἰς γνῶσιν Θεοῦ. Ὁ γὰρ ἔμπεσων εἰς τὰς αἰσχύρους τοῦ δεινοῦ πάθους τῆς κενοδοξίας, τῆς εἰρήνης ἀλλοτριούται, και σκληρύνεται τὴν καρδίαν πρὸς τοὺς Ἁγίους, και φθόνος οἶκει ἐν αὐτῷ, και σφάττεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων, και ἐν τέλει τῶν κακῶν αὐτοῦ εἰς ὑψηλοφροσύνην ἐμπίπτει τὴν ἄθεον.

7. Σὺ δέ, ὦ πιστέ, ἔχε κρυπτούς τους πόνους σου, και φρόντισον ἐν πόνῳ καρδίας σου, μὴ ἀφέλῃται αὐτὸ ἢ γλῶσσα σου, και παραδῶ τοῖς ἐχθροῦς σου ἔαν θέλῃς παρὰ Κυρίου ἐπικαλυφθῆναι τὰς ἁμαρτίας σου, μὴ φανεραποιήσῃς τοῖς ἀνθρώποις τὰς ἑαυτοῦ ἀρετὰς και γὰρ ποιοῦμεν ἐπὶ ταύτας, τοῦτο και ὁ Θεὸς ἐπ' ἐκείνας ἐργάζεται.

8. Κρύψας ἀρετὴν, μὴ ἐπαίρου δικαιοσύνην ἐκτελῶν δικαιοσύνη γὰρ ἔστιν οὗ μόνον τὸ κρύπτειν τὰ καλά, ἀλλὰ και τὸ μηδὲν ἐννοεῖν τῶν ἀπαγορευμένων.

9. Ἀσφάλισαι λόγον ἀπὸ καυχήσεως, και λογισμὸν ἀπὸ οἰήσεως, ἵνα μὴ παραχωρηθῇς πράξαι τὰ ἐναντία" οὗ γὰρ ἐξ ἀνθρώπων μόνον τελεσιουργεῖται τὸ ἀγαθόν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΕΥΡΙΣΚΕΣΑΙ μέσα εἰς πολιτείαν και κοπιᾷζης σωματικῶς πρὸς δόξαν Θεοῦ, και οἱ ἄνθρωποι το ἀντιληφθoύν και σε μακαρίσουν τιμώντές σε διὰ την ἀρετὴν αὐτήν, να εγκαταλείψῃς τὴν πολιτείαν αὐτήν και να μεταβῇς εἰς ἄλλης, διὰ νὰ μὴ πάῃ χαμένος ο κόπος σου διὰ την ἀρετὴν.

2. Εάν πράγματι διέφυγες τον κίνδυνο της κενοδοξίας, τότε δεν πρέπει να προσέχης εις τας κρίσεις των ανθρώπων, διότι, όπως γνωρίζεις, βλέπει ο Θεός τα καλά σου έργα και συμφωνεί μαζί σου.

3. Εκείνος ο οποίος κοπιάζει και αγωνίζεται διά την αρετήν και δεν φροντίζει να αποκρύπτεται, ώστε να μη αντιλαμβάνονται ο θρωποι την καλήν του αυτην εργασία, όμοιάζει προς οικίαν, της οποίας έχουν αφαιρεθή η θύρα και τα παράθυρα και ως εκ τούτου ευκόλως εισέρχεται εντός αυτής οποιοδήποτε ερπετόν θελήση.

4. Όπως ακριβώς η σκουριά κατατρώγει τον σίδηρον, τοιουτοτρόπως και ο έπαινος των ανθρώπων διαφθείρει την καρδίαν, εφ' όσον και έπαινούμενος βεβαίως πιστεύση τον έπαινον.

5. Όπως ακριβώς και αναρριχώμενος θάμνος, ο σμάλαξ, εξαφανίζει τον καρπόν, όταν αναρριχηθή επάνω εις την άμπελον, τοιουτοτρόπως και η κενοδοξία καταστρέφει τους πνευματικούς καρπούς του Μοναχού, όταν καταλάβη και κατακτήση την καρδίαν του.

6. Έχω λοιπόν την γνώμην, ότι είναι μέγαλον πράγμα και πολύτιμον το να νικήση ο Μοναχός την κενοδοξίαν και να προκόψη εις την πραγματικήν θεογνωσίαν. Αυτός ο οποίος θα εμπλακή εις τας αισχράς παγίδας της κενοδοξίας, του φοβερού αυτού πάθους, χάνει την ειρήνην της ψυχής του, σκληραίνει η καρδιά του απέναντι των Αγίων του Θεού, δηλαδή των τιμών εργατών των εντολών Του, γεμίζει έσωτερικώς από φθόνον, σφάζονται από τους δαίμονας του φθόνου τα σπλάγχνα του, οσάκις βλέπει την πρόοδον των αδελφών του, και το τέλος όλων αυτών των κακιών είναι η υπό του Θεού μισουμένη υψηλοφροσύνη, εις την οποίαν καταβαραθρούται ο κενόδοξος.

7. Συ δέ, ώ πιστέ, φρόντιζε να έχης αποκεκρυμμένους από τους ανθρώπους τους κόπους, που καταβάλλεις για την αρετήν πρόσεξε το ωραίον αυτό μυστικόν νά μή το προδώση η γλώσσα σου, και τοιουτοτρόπως σε παραδώση εις τους εχθρούς σου. Εάν επιθυμής ο Κύριος να παραβλέψη τας αμαρτίας σου, κατά την ημέραν της Κρίσεως, πρέπει και συ να προσέξης να μη φανερώσης εις τους ανθρώπους τας αρετάς σου κατά την παρούσαν ζωήν· διότι αυτό που θα κάμωμεν ημείς διά τας αρετάς μας, θα κάμη και ο Θεός διά τας αμαρτίας μας.

8. Όταν αποκρύπτεις τας αρετάς σου, μη νομίσης, ότι τάχα εκτελείς δικαιοσύνην, ώστε να καυχάσαι δι' αυτό δικαιοσύνη είναι όχι μόνον να αποκρύπτεις τας αρετάς σου, αλλά και τίποτε να μη σκέπτεσαι από όσα έχουν απαγορευθή.

9. Να προφυλάσσης τους λόγους σου από καυχήματα ενώπιον των ανθρώπων, τας δε ανεκφράστους σκέψεις σου από την εσωτερικήν αύταρέσκειαν, ότι τάχα κάτι είσαι, δηλαδή την οίησιν, διά νά μή παραχωρήση ο Θεός να περιπέσης εις τας αντιθέτους κακίας, και ούτω πράξης τα αντίθετα εκείνων διά τα οποία καυχάσαι. Μη λησμονής δε, ότι η επιτυχία του αγαθού δεν είναι αποτέλεσμα της ανθρωπίνης μόνον δραστηριότητος, αλλά και της θείας Χάριτος, η οποία συνεργάζεται με τον ταπεινόν.

Ε'. Του Αγίου Ισαάκ

ΚΥΩΝ καὶ λείχων τὸ δινίον, ἐκ τοῦ ἰδίου αἵματος πίνει, καὶ ἐκ τῆς γλυκύτητος οὐκ αἰσθάνεται τῆς ἑαυτοῦ βλάβης.

2. Οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς καὶ πίνων κενοδοξίαν, ἐκ τῆς ἰδίας ζωῆς συμπίνει, καὶ οὐ γινώσκει τὴν ἑαυτοῦ βλάβην, ἐκ τῆς γλυκύτητός της πρὸς ὥραν γινομένης,

3. Ἡ κοσμικὴ δόξα, ὕφαλός ἐστι πέτρα, πάντοθεν ὑπὸ τῶν ὑδάτων καλυπτομένη, καὶ οὐ γινώσκεται τῷ ναύτῃ τῇ δι' αὐτῆς παρερχομένῳ, ἕως ἂν προσφύξῃ ταύτῃ τὸ πλοῖον, καὶ ποιῇσαν ὀπήν, γεμισθῇ τὲ ὕδατος καὶ παραπέμφθῃ τὸ βυθῷ.

4. Οὕτω καὶ ἡ κενοδοξία οὐ παύεται τὰ πικρὰ καὶ ταραχώδη τοῦ κόσμου ὕδατα τῇ ψυχῇ ἐμβάλλουσα τοῦ ἐν αὐτῇ προσκρούσαντος, ἕως ἂν αὐτὸν βυθίσῃ καὶ ἀπολέσῃ.

5. Περὶ ταύτης εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι τὰ ἅπαξ ἡττηθέντα πάθη δι' ἀσκήσεως καὶ χρόνου πολλοῦ, συντόμως ἀνακαλεῖται, καὶ ἀνακαινίζει ἐν τῇ ψυχῇ.

Ερμηνεία

Ο ΚΥΩΝ (ο σκύλος), που γλύφει την λίμαν πίνει το αἷμα του χωρὶς να αντιλαμβάνεται την ζημίαν, ἐπειδὴ γλυκαίνεται ἀπὸ το αἷμα του.

2. Το ἴδιον υφίσταται καὶ ὁ Μοναχὸς που ευχαριστεῖται ἀπὸ την κενοδοξίαν· διὰ της κενοδοξίας καταπίνει την πνευματικὴς του ζωὴν καὶ την εξαφανίζει: δεν αντιλαμβάνεται ὁμως την βλάβην αὐτήν, ἐξ αἰτίας της γλυκύτητος, που προκαλεῖ εἰς αὐτόν, πρὸς στιγμήν, τὸ πάθος της κενοδοξίας,

3. Ἡ δόξα τοῦ κόσμου τούτου, την οποίαν εξασφαλίζουν οἱ ἄνθρωποι με τοὺς ἐπαίνους των, ὁμοιάζει με βράχον, που εὐρίσκεται κάτω ἀπὸ την ἐπιφάνειαν της θαλάσσης καὶ δεν φαίνεται, ἐπειδὴ τον σκεπάζουν τὰ ὕδατα. Την παρουσίας του επικινδύνου αὐτοῦ βράχου δεν την υποπτεύεται ὁ ναύτης, που περνᾷ με τὸ πλοῖον του ἀπὸ ἐπάνω, δι' αὐτό καὶ ἀνύποπτος πίπτει ἐπὶ τοῦ υφάλου αὐτοῦ βράχου, ὁπότεν ἀνοίγει εἰς τὸ πλοῖον ὀπή, γεμίζει ἀπὸ την θάλασσαν καὶ ἀμέσως βυθίζεται.

4. Το ἴδιον κακὸν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπος καὶ ἡ κενοδοξία δεν σταματᾷ ἀπὸ το να βάζῃ μέσα εἰς την ψυχὴν ἐκεῖνου, που προσέκρουσεν ἐπάνω εἰς αὐτήν, τὰ πικρὰ καὶ αφρισμένα κύματα της κοσμικῆς ματαιότητος, ἕως ὅτου τον βυθίσῃ εἰς διάφορα πάθη καὶ τον καταστρέψῃ.

5. Δι' αὐτήν την κενοδοξίαν εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι, ἐξ αἰτίας της, τὰ πάθη, που κατ' ἀρχὴν ἐνίκησεν ὁ Μοναχὸς διὰ σκληράς καὶ μακροχρονίου ἀσκήσεως, συντόμως ἐπανέρχονται καὶ ξαναζωντανεύουν εἰς την ψυχὴν.

ΣΤ'. Του 'Αββά Κασσιανού

ΤΟ ΤΗΣ ΚΕΝΟΔΟΞΙΑΣ πάθος πολύμορφόν ἐστι καὶ λεπτότατον, καὶ οὔδε ταχέως οὐδὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πειραζομένου καταλαμβάνόμενον καὶ γὰρ τῶν ἄλλων παθῶν αἱ προσβολαὶ φανερώτεραι τυγχάνουσι, καὶ εὐκολωτέραν τὴν πρὸς αὐτὰς μάχην ἔχουσι, τῆς ψυχῆς

ἐπιγινωσκούσης τὸν πόλε: μόν, καὶ διὰ τῆς ἀντιρρήσεως καὶ προσευχῆς τοῦτον εὐθέως ἀποτρεπούσης.

2. Ἡ δὲ τῆς κακίας κενοδοξία, πολύμορφος οὖσα, ὡς εἴρηται, δυσκαταγώνιστός ἐστι καὶ γὰρ ἐν παντὶ ἐπιτηδεύματι παρυφίσταται, ἐν σχήματι, ἐν φωνῇ, ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν εὐχῇ, ἐν ἀναγνώσει, ἐν ἡσυχίᾳ, ἐν μακροθυμίᾳ διὰ πάντων γὰρ τούτων ἐπιχειρεῖ τὸν στρατιώτην τοῦ Χριστοῦ κατατοξεύειν.

3. Καὶ γὰρ ὃν τινὰ μὴ δυνηθῇ πολυτελείᾳ ἐνδυμάτων πρὸς κενοδοξίαν ἀπατήσαι, τοῦτον δι' εὐτελοῦς ἐσθήτος ἐπιχειρεῖ πειράζειν καὶ ὃν οὐκ ἴσχυσε διὰ τιμῆς ἐπάξαι, τοῦτον δῆθεν διὰ τοῦ φέρειν ἀτιμίαν εἰς ἀπονοίαν αἶρει καὶ ὃν οὐκ ἠδυνήθη πειρᾶσαι δι' ἐπιστήμης λόγων κενοδοξεῖν, τοῦτον διὰ σιωπῆς, ὡς ἡσυχον, δελεάζει καὶ ὃν οὐκ ἴσχυσε διὰ πολυτελείας βρωμάτων χαυνώσαι, τοῦτον διὰ νηστείας πρὸς ἔπαινον ἐκλύει" καὶ ἀπλῶς πᾶν ἔργον, πᾶν ἐπιτήδευμα, πρόφασιν πολέμου παρέχει τὸ πονηρῶ τούτῳ δαίμονι ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, καὶ κλῆρον φαντάζεσθαι ὑπομένειν ὑποβάλλει.

4. Μέμνημαι γὰρ τινὸς Γέροντος, ἡνίκα ἐν σκῆτει διέτριβον, ἀπελθόντος εἰς κελλίον ἀδελφοῦ ἐπισκέψεως χάριν, καὶ ὡς ἐπλησίασεν αὐτοῦ τῇ θύρᾳ, ἀκούει ἔνδοθεν λαλοῦντος αὐτοῦ, καὶ νομίσας ὁ Γέρων ἀπὸ γραφῆς μελετᾶν, ἔστη ἄκροωμενος, καὶ αἰσθάνεται αὐτοῦ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας παραφρονοῦντος καὶ ἑαυτὸν χειροτονοῦντος Διάκονον, καὶ τοῖς κατηχουμένοις ἀπόλυσιν παρέχοντος.

5. Ὡς οὖν ἤκουσε τοῦτο ὁ Γέρων, τέλος ὠθήσας τὴν θύραν εἰσῆλθε, καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ὁ ἀδελφός, προσεκύνησε κατὰ τὸ ἔθος, καὶ ἥξιου μαθεῖν αὐτοῦ εἰ πολλὴν ὥραν ἔχει ἐν τῇ θύρᾳ ἵσταμενος καὶ δὲ γέρον ἀπεκρίθη πρὸς αὐτόν, ἄρτι φησὶν ἦλθον, ὅτε σὺ τὴν ἀπόλυσιν ἐπετέλεις καὶ δὲ ἀδελφὸς ἐρυθρίασας καὶ κατὰ: νυγεῖς ἔπεσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος, καὶ παρεκάλει αὐτὸν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ, ἵνα ρυσθῇ ἐκ τῆς τοιαύτης πλάνης.

6. Τούτου δὲ ἐμνήσθην, δεῖξαι βουλόμενος εἰς ὅσην ἀναισθησίαν φέρει τὸν ἄνθρωπον οὗτος ὁ δαίμων ὁ βουλόμενος τοίνυν τελείως ἀθλῆσαι καὶ τὸν τῆς δικαιοσύνης στέφανον ἀναδήσασθαι, πᾶσι τρόποις σπουδασάτω τὸ πολύμορφος τοῦτο θηρίον νικῆσαι, μνημονεύων αἰ τοῦ προφητικοῦ τούτου ρήματος Κύριος διεσκόρπισεν ὅσῃ ἄνθρωπαρέσκων" καὶ μηδὲν ποιεῖτω περιβλεπόμενος τὸν τῶν ἀνθρώπων ἔπαινον, ἀλλὰ τὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθὸν ἐπιζητεῖτω μόνον, ἀπορδίπτων αἰ τοὺς ἐπερχομένους ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λογισμούς, καὶ ἐπαινοῦντας αὐτὸν καὶ ἐξουθενεῖτω ἑαυτὸν ἐνώπιόν του Θεοῦ οὕτω γὰρ δυνησεται σὺν Θεῷ ἀπαλλαγῆναι τοῦ πνεύματος τῆς κενοδοξίας.

Ερμηνεία

ΤΟ ΠΑΘΟΣ τῆς κενοδοξίας εἶναι πολύμορφον καὶ πολὺ δυσδιάκριτον δι' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνος, που προσβάλλεται ἀπὸ αὐτοῦ, δὲν το ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως. Αἱ ἐπιθέσεις τῶν ἄλλων παθῶν διακρίνονται ἀμέσως καὶ δι' αὐτὸ εὐκόλως πολεμοῦνται ἀπὸ τὴν ψυχὴν, που γνωρίζει νὰ πολεμῇ τὰ πάθη. Αμέσως δηλαδὴ ἡ ψυχὴ ἀντιστέκεται εἰς τὰς ἐπιθέσεις καὶ, διὰ τῆς προσευχῆς, ἀποτρέπει τὸν πόλεμον.

2. Ἡ κακία ὅμως τῆς κενοδοξίας, ὅπως εἶπον, ἐπειδὴ εἶναι πολύμορφος, δι' αὐτὸ καθίσταται καὶ δυσκολοπολέμητος διότι εἰς κάθε πνευματικόν ἔργον ὑπάρχει πλησίον καὶ ἡ κενοδοξία ὅχι δὲ μόνον εἰς κάθε πνευματικόν, ἔργον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας τὰς μορφάς καὶ ἐκδηλώσεις τοῦ βίου ἐνυπάρχει ἡ δυνατότης τῆς κενοδοξίας εἰς τὸ βάδισμα, εἰς τὴν φωνήν, εἰς τὴν ομιλίαν, εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἀγρυπνίαν, εἰς τὴν νηστείαν, εἰς τὴν προσευχήν,

εις την ανάγνωσιν, εις την ησυχίαν, εις την φιλάδελφον ανεκτικότητα των ελαττωμάτων του πλησίον, εις όλα αυτά ενυπάρχει η δυνατότης της κενοδοξίας, διότι δι' όλων αυτών ο διάβολος της κενοδοξίας προσπαθεί να πληγώση με το τόξον του πάθους τον στρατιώτη του Χριστού.

3. Όποιον δεν μπορεί να τον ρίψη εις την κενοδοξίαν με την πολυτέλειαν των ενδυμάτων, αυτόν προσπαθεί να τον κάμη να υπερηφανευθή με την τιποτένια εσθήτα και όποιον ο διάβολος δεν κατώρθωσε να του φουσκώσει τα μυαλά με τους επαίνους των ανθρώπων, διότι δεν ευρέθη κανείς να τον επαινέση, αυτόν τον κάμνει να παραφρονή από την κενοδοξίαν, με την σκέψιν, ότι τάχα έχει την δύναμιν να υπομένη άγογγύστως την περιφρόνησιν και την ατιμίαν. Όποιον πάλιν δεν ημπόρεσε να τον πειράξη με την μόρφωσιν και την ρητορικήν ικανότητα, αυτόν προσπαθεί να τον αγκιστρώση εις το πάθος της κενοδοξίας με το δόλωμα της σιωπής, ότι τάχα επέτυχεν εις την ησυχίαν. Αυτόν, που δεν κατάφερε να αποχαυνώσει διά μέσου των πολυτελών φαγητών, αυτόν τον παγιδεύει με τον έπαινον των ανθρώπων, επειδή νηστεύει. Και διά νά μή επεκτείνωμαι και μακρηγορώ, λέγω συντόμως, ότι ο διάβολος της κενοδοξίας χρησιμοποιεί κάθε έργασίαν, κάθε συνήθειαν του ανθρώπου, ως αφορμήν διά να επιτύχη τον σκοπόν του.

Έπί πλέον δε ο διάβολος εμπνέει εις τον κενόδοξον την ιδέαν, ότι τάχα και κληρικός, λόγω των αρετών του, είναι άξιος να γίνη, ή και ότι είναι κληρικός, χειροτονηθείς κατ' ευθείαν υπό του Θεού!

4. Σχετικώς ενθυμούμαι το εξής χαρακτηριστικών περιστατικών από μίαν σκήτην, εις την οποίαν παρέμενον.

Ένας γέρων Μοναχός μετέβη προς επίσκεψιν ενός άλλου αδελφού συμμοναστού του. Μόλις λοιπόν επλησίασε την θύραν του κελλίου ακούει ο επισκέπτης να ομιλή μέσα εις το κελλίον του και αδελφός.

Κατ' αρχήν ο Γέρων, ο επισκέπτης, ενόμισεν, ότι ο αδελφός αναγιγνώσκει μεγαλοφώνως τας Γραφάς και, διά να μη τον διακόψη, εστάθη να ακούση. Δεν ήργησεν όμως να αντιληφθή, ότι ο αδελφός, υπό το κράτος της κενοδοξίας, παρελογίζετο και εφαντάζετο ότι χειροτονείτο Διάκονος, μάλιστα δε και έκαμε την απόλυσιν των κατηχουμένων, ως να ευρίσκετο προ της λειτουργίας των πιστών!

5. Μόλις αντελήφθη ο Γέρων αυτήν την παραφροσύνην, χωρίς καν να κτυπήση, έσπρωξε την θύραν και εισήλθεν εις το κελλίον. Ο αδελφός, τον υπεδέχθη, του υπέβαλε την συνηθισμένην εδαφιαίαν υπόκλινσιν και επιμόνως εξήτει να μάθη από αυτόν εάν εστέκετο επί πολλήν ώραν πρό της θύρας. Τότε ο Γέρων με ελεγκτικόν ύφος του είπε:

—Ήλθον, μόλις συ έκαμες την καθιερωμένην εις την θείαν λειτουργίαν απόλυσιν των κατηχουμένων.

Τότε ο αδελφός, αντιληφθείς τον υπαινιγμόν του Γέροντος, εκοκκίνισεν από εντροπήν και συνελθών από την παραφροσύνην της κενοδοξίας του, έπεσε κλαίων εις τους πόδας του Γέροντος και τον παρεκάλει να προσευχηθή εις τον Θεόν, διά να γλυτώση από την επικίνδυνον αυτήν πλάνην.

6. Αυτό το περιστατικὸν το ἀνέφερα, διότι ἐπιθυμῶ νὰ ἀποδείξω πόσῃ ἀναισθησίαν ἐπιφέρει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ δαίμων τῆς κενοδοξίας. Εκείνος λοιπὸν ποὺ θέλει νὰ ἀναδειχθῇ τέλειος ἄθλη τῆς, ὥστε νὰ νικήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸν στέφανον, ποὺ προσφέρει ὡς ἐπαθλὸν ὁ δίκαιος Θεός, ας φροντίσῃ με ὅλα τα μέσα νὰ καταβάλλῃ τὸ πολύμορφον αὐτὸ θηρίον, ἐνθυμούμενος πάντοτε τὸ ρητὸν τοῦ Προφήτου: «Ὅτι ὁ Θεὸς διεσκόρπισεν ὀσά ἀνθρωπαρέσκων» (Ψαλμ. νβ', 6).

Τίποτε δε δὲν πρέπει νὰ κάμῃ ὁ Μοναχός, ἀλλὰ καὶ ὁ λαϊκὸς Χριστιανὸς ἀκόμη, ἐπιδιώκων τὸν ἐπαινον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῇ μόνον τὴν ἀμοιβήν, τὴν ὁποίαν δίδει ὁ Θεός. Ὁ ἄνθρωπος, ποὺ θέλει νὰ ευαρεστήσῃ εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ἀπορρίπτῃ πάντοτε τοὺς κακοὺς λογισμοὺς ποὺ ἐνοχλοῦν τὴν καρδίαν τοῦ, ὑπὸ τὸ προσφιλές καὶ ἀπατηλὸν σχῆμα τοῦ αὐτοεπαίνου, καὶ νὰ αὐτοεξευτελίζεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἔχων ἐπίγνωσιν τῆς ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀθλιότητος. Μόνον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ ἴσχυρῇ, με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

Ζ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ τινὰ νικήσῃ τῶν ἀτιμοτέρων παθῶν, οἷον ἡ γαστριμαργίαν, ἡ πορνείαν, ἡ ὀργήν, ἡ πλεονεξίαν, εὐθὺς ἐφίπταται ἐπὶ σε καὶ τῆς κενοδοξίας λογισμὸς ἐὰν δὲ καὶ τοῦτον νικήσῃ, καὶ τῆς ὑπερηφανίας διαδέχεται πάντα τα ἄτιμα πάθη τῆς ψυχῆς τὸν τῆς κενοδοξίας ἀπελάνουσι λογισμὸν καὶ πάντων τῶν προειρημένων ἡττημένων, ἐπ' αὐτὴν αὐτὸν ἀναλύουσιν.

2. Ὅταν ἴδῃς Ἡρώδην καὶ Πιλάτον ἀλλήλοις φιλιᾶζοντας ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει τοῦ Χριστοῦ, τότε νόει τὴν εἰς τὸ αὐτὸ συνδρομὴν τοῦ τῆς πορνείας καὶ τῆς κενοδοξίας δαίμονος, ἐπὶ τῷ θανατώσει τὸν λόγον τῆς ἀρετῆς, καὶ τὴν γνῶσιν ἀλλήλοις συμφωνούντων.

3. Ὁ μὲν γὰρ κενοδόξος δαίμων, πνευματικὴν γνῶσιν ὑποκρινόμενος, παραπέμπει τὸ δαιμόνι τῆς πορνείας, ὁ δὲ τῆς πορνείας καθ' ὑποχώρησιν, καθαρότητα προσποιούμενος, ἀναπέμπει τὸ δαιμόνι τῆς κενοδοξίας διὸ λαμπρᾶν περιθεὶς ἐσθῆτα, φησὶν, ὁ Ἡρώδης ἀνέπεμψε Πιλάτη τὸν Ἰησοῦν.

4. Κενοδοξίαν ἀναιρεῖ ἡ κρύπτῃ ἐργασία, ὑπερηφανίαν δὲ τὸ τῷ Θεῷ ἐπιγράφειν τὰ κατορθώματα καὶ διὰ κενοδοξίαν τὰς ἀρετὰς μετερχόμενος, δῆλον ὅτι καὶ τὴν γνῶσιν διὰ κενοδοξίαν μετέρχεται καὶ δὲ τοιοῦτος οὐδὲν πρὸς οἰκοδομῆς πράττει, ἢ διαλέγεται, ἀλλ' ἐν πάσι τὴν παρὰ τῶν βλεπόντων ἢ ἀκουόντων δόξαν θηρῶμενος ἐλέγχεται δὲ τὸ πάθος, ὅταν τινὲς τῶν προειρημένων τοῖς ἔργοις ἢ τοῖς λόγοις αὐτοῦ ψόγον ἐπιφέρωσι, καὶ διὰ τοῦτο σφόδρα λυπεῖται" οὗ διὰ τὸ ἐκείνους μὴ οἰκοδομεῖσθαι (οὐδὲ γὰρ τοῦτο εἶχε σκοπὸν), ἀλλὰ διὰ τὸ αὐτὸν ἔξουθενωθῆναι.

5. Κενοδοξία καὶ φιλαργυρία ἀλλήλων εἰσὶ γεννήτριαι οἱ μὲν γὰρ κενοδοξοῦντες πλουτοῦσιν, οἱ δὲ πλουτοῦντες κενοδοξοῦσιν, ἀλλ' ὡς κοσμικοὶ" ἐπεὶ ὁ Μοναχὸς ἀκτῆμων ὢν μᾶλλον κενοδοξεῖ ἀργύριον δὲ ἔχων, κρύπτει αὐτὸ αἰσχυνόμενος, ὡς ἀνοίκειον πρᾶγμα τοῦ σχήματος ἔχων.

6. Τῆς τοῦ Μοναχοῦ κενοδοξίας ἴδιον τὸ ἐπ' ἀρετῇ κενοδοξεῖν, καὶ τοῖς ταύτῃ ἀκολουθοῦσι" τῆς δὲ ὑπερηφανίας αὐτοῦ, τὸ ἐπὶ κατορθώμασιν ἐπαίρεσθαι καὶ ἔξουθενεῖς τοὺς λοιποὺς καὶ τὸ ἐαυτῷ ταῦτα καὶ μὴ τῷ Θεῷ ἐπιγράφειν.

7. Τῆς δὲ τοῦ κοσμικοῦ κενοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας ἴδιον, τὸ ἐπὶ κάλλει, καὶ πλούτῃ, καὶ δυναστείᾳ, καὶ φρονήσει ἐπαίρεσθαι καὶ κενοδοξεῖν.

8. Ὁ μικρὸς ἄγὼν κενοδοξίας ἀπαλλαγῆναι ἀπαλλάττεται δὲ τὶς διὰ κρύπτῃς τῶν ἔργων ἐργασίας, καὶ συχνότερας προσευχῆς· σημεῖον δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς, τὸ μηκέτι μνησικακεῖν τῷ κακολογήσαντι ἢ τὸ κακολογοῦντι.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ κατανικήσης μερικά από τα ατιμότερα πάθη, όπως την γαστριμαργίαν, την πορνείαν, την οργήν, την πλεονεξίαν, αμέσως πτερυγίζει προς την καρδίαν σου ο λογισμός της κενοδοξίας: αν κατορθώσεις να νικήσης και αυτόν, τότε δέχεσαι δευτέραν επίθεσιν από τον λογισμό της υπερηφανείας. Όλα τα πάθη της ψυχής, που επιφέρουν ατιμίαν και αισχύνην, αποδιώκουν τον λογισμόν της κενοδοξίας, διότι ο άνθρωπος δεν απεργάζεται κάτι, που να εφελκύση την προσοχήν των ανθρώπων και να επισπάση την δόξαν των· όταν δε κατορθώση να νικήση όσα ανέφερα προηγουμένως, τότε ανοίγει εις την ψυχήν τον δρόμον προς τον λογισμόν της κενοδοξίας.

2. Όταν αναγνώσης εις το Ιερόν Ευαγγέλιον τον Ηρώδην και τον Πιλάτον να συμφιλιώνονται μεταξύ των, διά να θανατώσουν τον Ιησούν, τότε, ερμηνεύων αλληγορικώς το περιστατικόν, να βλέπῃς με τον νούν σου μίαν ἄλλην συνεργασίαν την συνεργασίας του δαίμονος της κενοδοξίας και του δαίμονος της πορνείας διά να θανατώσουν εις την ψυχήν την ιδέαν και την πρόθεσιν της αρετής, εξοικειουμένων τοιουτοτρόπως, μεταξύ των, των δύο επικινδύνων παθών, της πορνείας και της κενοδοξίας. Η αθλία αυτή συνεργασία διεξάγεται κατά τον εξής τρόπον:

3. Ο δαίμων της κενοδοξίας, κρυπτόμενος κάτω από την γνώσιν δήθεν υψηλών πνευματικών ζητημάτων, εμβάλλει εις την ψυχήν μίαν αλαζονικήν αυτοπεποίθησιν και καθιστά τον άνθρωπον απρόσεκτον απρόσεκτον δε και αλαζόνα τον στέλλει εις τον δαίμονα της πορνείας. Με την σειράν του τώρα ο δαίμων της πορνείας, αποφεύγων αμέσως να ρίψη την ψυχήν εις τον βόρβορον της πορνείας, επιτυγχάνει να εμπνεύση εις τον άνθρωπον την προσποίησην της καθαρότητος, εφ' όσον εξωτερικώς τουλάχιστον διетήρησε τα γνωρίσματα της έγκρατείας, έστω και εάν εσωτερικώς, κατά νουν και διάνοιαν, περιέπεσεν εις ατόπους λογισμούς διά της προσποιητής αυτής καθαρότητος, εφ' όσον το εσωτερικόν είναι βρωμερόν, επισπά τον έπαινον των ανθρώπων και ούτω ο δαίμων της πορνείας επιστρέφει την ψυχήν εις τον δαίμονα της κενοδοξίας. Αυτή είναι η συνεργασία των δύο δαιμόνων, αποβλέπουσα εις την καταστροφής της ιδέας της αρετής εις την ψυχήν του ανθρώπου, οπόταν ο άνθρωπος αμαχητί πλέον παραδίδεται εις την αμαρτίαν. Δι' αυτό, λέγει το Ιερόν Ευαγγέλιον, αφού ο Ηρώδης εφόρεσεν εις τον Ιησούν λαμπρόν και πολύτιμον ένδυμα, τον εξαπέστειλεν εις τον Πιλάτον.

4. Την κενοδοξίαν εξαφανίζει η κρυπτή, από τα βλέμματα των ανθρώπων, πνευματική εργασία· η δε θυγάτηρ της κενοδοξίας, η υπερηφάνεια, εξαφανίζεται τότε, όταν ο άνθρωπος αποδίδη τα κατορθώματα της αρετής του αποκλειστικώς και μόνον εις τον Θεόν. Εκείνος ο οποίος προσπαθεί να πραγματοποιήση τας αρετάς διά να κερδίση την ματαίαν δόξαν των ανθρώπων, είναι φανερόν ότι και την θρησκευτικής διδασκαλίαν την κάμνει μόνον και μόνον διά την κενοδοξίαν και την ανθρωπαρέσκειαν. Ο άνθρωπος αυτός τίποτε δεν κάμνει χάριν πνευματικής οικοδομής, αλλά και αι συζητήσεις του δεν έχουν σκοπόν το

θείον αυτό έργον εις όλας τας περιπτώσεις, και όταν πράττη ή και όταν διδάσκη, μετά μανίας κυνηγά τους επαίνους και την δόξαν αυτών, που τον βλέπουν ή τον ακούουν. Οτι δε πράγματι αυτό συμβαίνει, δηλαδή το ελατήριον των ενεργειών του είναι η κενοδοξία, αποδεικνύεται από την λύπην, την οποίαν δοκιμάζει, οσάκις μερικοί από αυτούς που τον ακούουν ή τον βλέπουν κατηγορήσωσιν ή και αυστηρώς ελέγξωσι τους λόγους ή τας πράξεις του: η σφοδρά δε λύπη, την οποίαν δοκιμάζει ο κενόδοξος από την κατάκρισιν των πράξεών του ή των λόγων του, δεν οφείλεται εις το ότι δεν επέτυχεν ή πνευματική οικοδομή των αδελφών (αυτό ούτε κάν το επεδίωκεν), αλλά εις το ότι τον εταπείνωσαν και δεν του προσέφεραν επαίνους, τιμάς και δόξαν.

5. Η κενοδοξία συγγενεύει και με την φιλαργυρίαν ή μία γεννά την άλλην" οι κενόδοξοι (αυτοί που κυνηγούν τους επαίνους και την δόξαν των ανθρώπων) ευκόλως πλουτούν, διότι εκμεταλλεύονται τας περί αυτών διαθέσεις των άλλων εκείνοι πάλιν που αποκτούν πλούτη, περιπίπτουν εις την κενοδοξίαν, διότι οι άνθρωποι, διά να ωφεληθούν κάτι εξ αυτών, τους έπαινούν και τους δοξάζουν. Η σχέσις αυτή μεταξύ της κενοδοξίας και της φιλαργυρίας πραγματοποιείται εις τους κοσμικούς και ο Μοναχός όμως, παρ' όλον ότι είναι ακτήμων, εν τούτοις περισσότερο των κοσμικών ενίοτε κενοδοξεύει. Η κενοδοξία του Μοναχού δεν στηρίζεται εις την επίδειξιν πλούτου, διότι ούτος, οσάκις αποκτήση χρήματα, φροντίζει να τα αποκρύπτη, αισθανόμενος εντροπής από την κατοχήν χρημάτων, επειδή δεν ταιριάζει και πλούτος προς το σχήμα του Μοναχού.

6. Χαρακτηριστικό γνώρισμα της κενοδοξίας του Μοναχού είναι η προσπάθειά του να εφελκύη την εκτίμησιν των ανθρώπων διά την αρετήν και δι' όσα ακολουθούν την αρετήν. Όσαύτως χαρακτηριστικόν γνώρισμα της υπερηφανείας του Μοναχού είναι η καύχησίς του διά τα κατορθώματα των πνευματικών του αγώνων και η περιφρόνησίς του προς τους λοιπούς. Κοινόν δε γνώρισμα και των δύο ανωτέρω παθών του Μοναχού είναι η μη απόδοσις των κατορθωμάτων του εις τον Θεόν, με την βοήθειαν του οποίου τα επετέλεσεν,

7. Ο υπερήφανος πάλιν και κενόδοξος κοσμικός καυχάται διά την ωραιότητά του, τον πλούτον του, την δύναμιν του, τας γνώσεις του και δι' αυτών επιδιώκει να επισπάση τον έπαινον και την δόξαν των ανθρώπων.

8. Δεν είναι εύκολο πράγμα να απαλλαγή κανείς από την κενοδοξίαν. Κατορθώνει δε ο άνθρωπος να απαλλαγή μόνον διά της μακράν της ανθρωπίνης προσοχής, εν κρυπτώ, διεξαγωγής του πνευματικού έργου και διά της συχνής προσευχής.

Και πως καταλαβαίνει κανείς, ότι έχει απαλλαγή από την υπερηφάνειας και την κενοδοξίαν;

Όταν φθάση εις το σημείον να μη μνησικακή εναντίον εκείνου, που τον έκακολόγησε και εξακολουθεί να τον κακολογή!

Η'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ὑπὲρ πάντας ἐμίσουν τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ ὁ μὲν Ἀββᾶς Ἀρσένιος οὐχ ὑπῆντα ταχέως τινὶ ὁ δὲ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὑπῆντα μὲν, ὡς ρομφαῖα δὲ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

2. Ἦν τις Ἀσκητὴς μέγας καὶ ἱερεὺς, Εὐλόγιος καλούμενος, ὃς ἔνηστε μὲ δύο δύο πολλάκις δὲ καὶ ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἄσιτος εἵλκεν' ὅτε δὲ κατέλυεν, ἄρτον μόνον καὶ ἄλας ἥσθιεν οὗτος διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτοῦ ἐδοξάζετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων,

3. Ἐν μιᾷ δὲ παρέβαλε τῷ Ἀββᾷ Ἰωσήφ εἰς Πανεφῶ, προσδοκῶν μείζονα τινὰ σκληραγωγίαν ἰδεῖν ἐπ' αὐτῶν καὶ δεξάμενος αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ χαρᾶς, ἐκέλευσε τῷ αὐτοῦ μαθητῇ οἷς ἔχουσι ποιῆσαι παράκλησιν' εἶτα, ὡς ἐκάθισαν ἵνα φάγωσι, λέγουσιν οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου" οὐκ ἔσθιει ὁ Πρεσβύτερος, πλὴν ἄρτου καὶ ἁλατος καὶ δὲ Ἀββᾶς Ἰωσήφ σιωπῶν ἔτρωγαν.

4. Ἐμεινεν οὖν καὶ Εὐλόγιος σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοὶ ἡμέρας τρεῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν αὐτοῦ ἢ τινὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ψάλλοντος ἢ εὐχομένου (κρυπτὴ γὰρ ἦν ἡ ἐργασία αὐτοῦ) καὶ ἐξῆλθον μὴ ὠφεληθέντες,

5. Κατ' οἰκονομίαν δὲ γίνεται γνόφος, καὶ πλανηθέντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν Γέροντα, καὶ πρὸ τοῦ κρούσαι τὴν θύραν ἤκουσαν αὐτοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν ἔνδοθεν ψάλλοντος, καὶ προσμείναντες ἐπὶ πολὺ, ὡς ἐκεῖνοι τῆς ψαλμωδίας οὐκ ἐπαύοντο, ἔκρουσαν. Καὶ αἰσθόμενοι τοῦ κρούσαντος ἔσωθεν, εὐθὺς τὴν ψαλμωδίαν κατέπαυσαν καὶ ἐδέξαντο αὐτοὺς χαίροντες.

6. Ὦντος δὲ καύσωνος καὶ τοῦ Εὐλογίου διψήσαντος, εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ βαλὼν ὕδωρ εἰς τὸ βαυκάλιον, ἔδωκεν αὐτῷ, ἦν δὲ μεμιγμένον ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ γευσάμενος καὶ Εὐλόγιος οὐκ ἠδυνήθη πιεῖν, καὶ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, προσέπεσε τῷ Γέροντι λέγων· τί ἐστι τοῦτο, Ἀββᾶς ὅτι ὄντων ἡμῶν μεθ' ὑμῶν οὐκ ἐψάλλετε, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, τότε τῆς ψαλμωδίας ἐπὶ πολὺ εὐχεσθε ὁμοίως δὲ καὶ τότε μὲν ἔμπροσθεν ἡμῶν οἶνον ἐπινέτε, νῦν δὲ γευσάμενος τοῦ παρ' ὑμῶν ὕδατος εὗρον αὐτὸ ἄλμυρον, καὶ σχεδὸν ἀποτον;

7. Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων· ὁ ἀδελφός, καὶ τὸ ὕδωρ κομίσας, σαλός ἐστι, καὶ κατὰ πλάνην ἔμιξεν αὐτῷ θαλάσσιον· ὁ δὲ παρεκάλει τὸν Γέροντα εἶπειν αὐτῷ τὴν ἀλήθειαν τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων' ἐκεῖνο τὸ μικρὸν τοῦ οἴνου ποτήριον, τῆς ἀγάπης ἦν, τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ ἐστι τὸ τοῖς ἀδελφοῦς σύνηθες τοιοῦτον γὰρ διὰ παντὸς πίνουσιν' ὁμοίως καὶ περὶ τῆς ψαλμωδίας ἀπελογήθη, ὅτι κατ' οἰκονομίαν τὴν ἰδίαν ἐργασίαν ἔκρυψαν, ποιοῦντες ἐν τῷ ἀφανεῖ.

8. Καὶ λοιπὸν ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν οἰκονομικῶν εἶναι καὶ διακριτικόν, καὶ ἔκοψεν ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀνθρώπινα, ἐν τῷ κρυπτῷ πείσας ἐργάζεσθαι καὶ αὐτὸν ἀπὸ τότε καὶ τὰ μεγάλα ὠφεληθεῖς καὶ Εὐλόγιος, εἶπε τῷ Γέροντι" ὄντως ἐν ἀληθείᾳ ἐστὶν ἡ ἐργασία ὑμῶν.

9. Διηγῆσατο τὶς τῶν πατέρων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι ἀπῆλθον ποτὲ τῇ δείλῃ πρὸς αὐτόν, θέρους ὄντος, καὶ εὗρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεβίτωνα, καὶ τὸ στήθος αὐτοῦ γυμνόν, καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν κείμενον' καὶ ὁμιλούντων ἡμῶν, ἰδοὺ τὶς κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτὸν καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξῆλθεν ὁ Γέρων ἀνοίξαι" καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ, ἐκάθισεν εἰς τὴν θύρᾳ σὺν τῷ ἐλθόντι, καὶ ἐλάλει αὐτῷ ἐγὼ δὲ ἔλαβον κόμμα μαφορίου, καὶ ἔσκεπασά τους ὦμους αὐτοῦ καὶ δὲ Γέρων τῇ χειρὶ κρατήσας, ἔρριπεν αὐτό.

10. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ Ἀββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας ; ἦλθεν καὶ ἄνθρωπος ὠφεληθῆναι μὴ γὰρ βλαβῆναι ; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων' τί λέγεις μοί, Ἀββᾶ καὶ ἄκμην τοῖς ἀνθρώποις δουλεύειν ὀφείλομεν ; ἐποιήσαμεν τὴν χρείαν καὶ ἀπῆλθεν καὶ θέλων οὖν

ὠφεληθῆναι, ὠφεληθήτω, καὶ καὶ θέλων σκανδαλισθῆναι σκανδαλισθήτω ἐγὼ δὲ ὡς ἂν εὔρεθω, οὕτως ἀπαντῶ,

11. Παρήγγειλε δὲ τὸ μαθητὴ αὐτοῦ νὰ ἐὰν τις ἔλθῃ ἰδεῖν θέλων τὸν Γέροντα, μὴ εἶπα αὐτῷ τίποτε ἀνθρώπινον, ἥτοι ψεῦδος, δι' ἀνθρωπαρέσκειαν λέε: γόμενον, ἀλλ' ἐὰν τρώγῃ ὁ Γέρων, εἶπεν τῷ ἔλθοντι ὅτι τρώγει, καὶ ἐὰν κοιμᾶται εἶπεν ὅτι κοιμᾶται" οὕτως ὑπερβαλλόντως ὁ Γέρων τὴν ἀνθρωπίνην δόξαν ἔμι. σησεν ἡμεῖς δὲ κὰν ὡς ἀσθενεῖς τὴν θαυμασίαν ταύτην ἐργασίας τοῦ Γέροντος ἐντελῶς μιμήσασθαι οὐ δύναμεθα, καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν οὕτω πατήσαι, ἀλλὰ κὰν γέ ἐν οἷς μολύνομεν τὴν συνείδησιν, αὐτὴν βδελυζώμεθα, καὶ μὴ διὰ τὸ ἂν θρώπους ἀρέσει, ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ γενώμεθα.

12. Ἀδελφὸς τις ἠρώτησε τὸν αὐτὸν λέγων" θέλεις, Ἀββᾶ, ἥτοι ἐπιτρέπεις, μί· κρᾶς ἡμέρας μὴ φαγεῖν με ἄρτον καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων" καλῶς ποιεῖς, καὶ γὰρ κάγω ἔποιησα οὕτω λέγει ὁ ἀδελφὸς θέλω οὖν λαβεῖν τὰ ἐρεβινθία μου εἰς τὸ ἄρτοκοπεῖον, καὶ ποιῆσαι αὐτὰ ἄλευρον" καὶ εἶπεν ὁ Γέρων' εἰ ὑπάγεις ὅλως εἰς τὸ ἄρτοκοπεῖον, ποιήσον τὸν ἄρτον σου καὶ τις ἢ χρεῖα τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης;

13. Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν Ἀββᾶν Μώτιον λέγων" ἐὰν ἀπέλθω μεῖναι εἰς τόπον, θέλεις διδάξω ἐκεῖ; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων" ἐὰν οικήσης εἷς τόπον, μὴ θελήσης ἑαυτῷ ἐκβαλεῖν ὄνομα, ὅτι οὐκ ἐξέρχομαι εἷς σύναξιν, ἢ εἰς ἀγάπην οὐκ ἔσθιω ταῦτα γὰρ ὄνομα ποιούσι κενόν, καὶ ὕστερον εὔρησεις ὀχλήσιν" οἱ γὰρ ἄνθρωποι, ὅπου ἂν εὐρίσκωσι ταῦτα, ἐκεῖ τρέχουσι.

14. Σύουν, ὅπου ἂν καθίσσης, ἴσος φαίνου τοῖς πάσι, καὶ εἰ τί βλέπεις τοὺς εὐλαβεστέρους ποιοῦντας εἰς οὓς πληροφορῇ, ποιήσον καὶ αὐτὸς καὶ ἀναπαύῃ δύο γὰρ ἀγαθὰ κερδαίνεις ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἰσότητος, καὶ ταπεινῶσιν κτώμενος, καὶ διαφεύγων τὴν ἔκαι τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ δγλησιν.

15. Ὁ Ἀββᾶς Νισθερῷ ὁ Μέγας περιεπάτει μετὰ ἀδελφοῦ τινὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἰδόντες δράκοντα ἔφυγον" καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς" καὶ σὺ φοβῇ, Πάτερ: ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων οὐ φοβοῦμαι, τέκνον, ἀλλὰ συμφέρει ὅτι ἔφυγον, ἐπεὶ οὐκ εἶχον ἐκφυγεῖν τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, ἥτοι ὑπερηφανίας.

16. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι παρεβάλομεν πότε τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι, καὶ ἔγευσάμεθα ὁμοῦ ὡς δὲ ἀνέστημεν ἀπὸ τῆς τραπέζης, εἶπεν ἡμῖν' ὑπάγετε ἀναπαυθῆτε μικρόν, ἀδελφοὶ" ἀπῆλθε δὲ κακεῖνος εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον" οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, οἱ σὺν ἔμοι ἐλθόντες, ἀπῆλθον ἀναπαυθῆναι, ἐγὼ δὲ παρέμεινα λαλήσαι τῷ Γέροντι κατὰ μόνας βουλόμενος ὥρμησα οὖν ἀπελθεῖν πρὸς αὐτὸν καὶ δέ, ὡς εἶδε με ἐρχόμενον, ἔθηκεν ἑαυτὸν ὡς κοιμώμενον" αὕτη γὰρ ἦν ἡ ἐργασία τοῦ Γέροντος, τὸ πάντα ποιεῖν ἐν κρυπτῷ.

17. Ἦλθε πότε καὶ Ἀββᾶς Ἀδέλφιος ὁ Ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως εἰς τὸν Ἀββᾶν Σισώην, εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ μείνας παρὰ τῷ Γέροντι, ὡς ἔμελλεν ἐξελθεῖν, ἐποίησεν αὐτὸν ὁ Γέρων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν φαγεῖν ἔτι πρωΐας οὔσης, καὶ νηστείας, ἤγουν νηστήμου ἡμέρας" τεθείσης οὖν τραπέζης, ἐκάθισε καὶ ὁ Γέρων μετ' αὐτῶν φαγεῖν, καὶ ὡς ἥρξατο ἔσθιεν, ἴδου ἀδελφοὶ ἔκρουσαν, καὶ εἶπεν ὁ Γέρων τὸ μαθητὴ αὐτοῦ" ὕπαγε δὸς αὐτοῖς μικρῶν ἀθήραν, ὅτι ἀπὸ κόπου εἰσὶ.

18. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Ἀδέλφιος ἄφες πρὸς τὸ παρόν, ἵνα μὴ εἴπωσιν, ὅτι ὁ Ἀββᾶς Σισώης ἀπὸ πρωΐας ἔσθιεν" προσχὼν δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων, λέγει το μά: θητη αὐτοῦ ὕπαγε δὸς αὐτοῖς οἱ δὲ ἐλθόντες, ὡς εἶδαν τὴν ἀθήραν, εἶπον τῷ ἀδελφῷ τῷ ταύτην ἐνεγκόντι ξένους ἔχετε, μὴ καὶ ὁ Γέρων μεθ' ὑμῶν ἔσθιεν καὶ οἱ δὲ εἶπον, ναί.

19. Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἤρξαντο θλίβεσθαι καὶ λέγειν· ὁ Θεὸς συγχωρῆσαι ὑμῖν, ὅτι ἀφήκατε τὸν Γέροντα φαγεῖν ἄρτι, ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ἔνεκεν τούτου ἐπὶ πολλᾷς ἡμέρας ἔχει κοπιᾶσαι ; ἤκουε δὲ ταῦτα καὶ ὁ Ἐπίσκοπος, καὶ ἔβαλε μετάνοιαν τῷ Γέροντι λέγων συγχώρησον μοί, Ἄββᾶ, ὅτι ἀνθρώπινον τί ἔλογισαμην, σὺ δὲ τὰ τοῦ Θεοῦ ἐποίησας ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ δ' Ἀββᾶς Σισώης· ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δοξάσῃ ἄνθρωπον, ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου οὐδὲν ἔστιν.

20. Ὑἱὲλεγον περὶ τῶν σκητιωτῶν, ὅτι εἰ κατέλαβε τις τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, ἤγουν ἔγνω, οὐκέτι ὡς ἀρετὴν εἶχον αὐτήν, ἀλλ' ὡς ἀμαρτίαν.

21. Εἶπε Γέρων· ἡ ἀνθρωπαρέσκεια πᾶσαν τὴν ποιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἀγαι· ρεῖ, ἤγουν τὴν διάθεσιν, ἢ καὶ ἔξιν ἐνάρετον, καὶ ἀφήσιν αὐτὸν ξηρόν.

22. Εἶπε πάλιν ὁ φανερῶν καὶ δημοσιεύων τὰ καλὰ ἔργα αὐτοῦ, ὁμοίός ἐστι τὰ σπεύροντι ὑπεράνω τῆς γῆς, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγον αὐτὰ ὁ δὲ κρύπτων τὴν πολιτείας αὐτοῦ, ὡς ἐν αὐλάξῃ μέσον τῆς γῆς σπεύρων, ὅς καὶ θερίσει πολλαπλασίονα.

Ερμηνεία

ΔΙΗΓΟΥΝΤΟ διὰ τον Ἀββάν Ἀρσένιον καὶ τον Ἀββάν Θεόδωρον, που ησκήτευσεν εἰς Φέρμην, ὅτι ἐμίσουν τὴν δόξαν των ἀνθρώπων περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους. Διὰ νὰ ἀποφεύγουν δε τὴν ματαίαν αὐτὴν δόξαν ὁ μὲν Ἀββᾶς Ἀρσένιος ἔκαμε πολὺν χρόνον νὰ συναντήσῃ ἄνθρωπον ὁ δὲ Ἀββᾶς Θεόδωρος δὲν ἀπέφευγε μὲν τὴν συνάντησιν, ἀπευθυνόμενος ὅμως καὶ συζητῶν μετὰ των ἀνθρώπων ἥτο τόσον ἀπότομος κατὰ τὴν ομιλίαν του, ὡς ἡ ρομφαία. Τοιοῦτοτρόπως δὲν προεκάλει τὴν συμπάθειαν των ἀνθρώπων.

2. Κάποτε ἐξῆς ἑνὸς μεγάλου Ἀσκητῆς, ὅστις ἦτο καὶ ἱερεὺς. Τον ἔλεγον Εὐλόγιον. Αὐτὸς λοιπὸν ἐνήστευε δύο συγχρόνως ἡμέρας ἢ καὶ ολόκληρον τὴν εβδομάδα τὴν ἐπερνούσε χωρὶς νὰ φάγῃ ἀπολύτως τίποτε. Οταν δὲ κατέλυεν, ἔτρωγε μόνον ὀλίγον ἄρτον καὶ αλάτι. Τον Εὐλόγιον διὰ τὴν ἀσκησίν του τον ἐδόξαζον πολὺ οἱ ἄνθρωποι.

3 Μίαν ἡμέραν καὶ Εὐλόγιος ἐπεσκέφθη τον Ἀββάν Ἰωσήφ, ὅστις παρέμενεν εἰς Πανεφῶ, καὶ ἀνέμενε νὰ συναντήσῃ πλησίον αὐτοῦ σκληροτέραν ἀσκησιν. Ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ τον ὑπεδέχθη χαρούμενος καὶ ἔδωσεν ἐντολήν εἰς τον μαθητὴς του νὰ ετοιμάσῃ τράπεζαν, πρὸς τιμὴν των ἐπισκεπτῶν, ἀπὸ ὅσα ἔχουσιν. Οταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ὥρα ἐκάθισαν διὰ νὰ φάγουν. Οἱ μαθηταί, που συνόδευαν τον Εὐλόγιον, εἶπον εἰς τον Ἀββᾶς Ἰωσήφ· Ὁ Πρεσβύτερος δὲν τρώγει παρὰ μόνον ἄρτον καὶ αλάτι, Εἰς τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσὴν οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωσεν, ἀλλὰ ἔτρωγε σιωπηλός.

4. Ὁ Εὐλόγιος λοιπὸν με τοὺς μαθητὲς του παρέμειναν τρεῖς ἡμέρας κατὰ τὸ διάστημα των τριῶν αὐτῶν ἡμερῶν δὲν ἤκουσαν οὔτε τον Ἀββᾶς Ἰωσήφ, οὔτε κανένα ἀπὸ τὴν συνοδείας του νὰ ψάλλῃ ἢ νὰ προσεύχεται ἐκφώνως. Αὐτὸ δὲ συνέβη, διότι ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ ἡ συνοδεία του ἐξετέλουν τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν σιωπηλῶς καὶ μακράν τῆς προσοχῆς των ἄλλων. Μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας οἱ ἐπισκέπται ἀνεχώρησαν, χωρὶς νὰ συναντήσουν αὐτό, που ἀνέμενον, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὠφελήθησαν.

5. Τὶ οικονομεῖ ὁμῶς ὁ Θεὸς διὰ τὴν ψυχικὴν των ὠφέλειαν;

Καθὼς ἐπέστρεφαν εἰς τὴν σκήτης των ἐγένεν ὁμίχλη καὶ ἐσκοτείνιασε σχεδόν ὁ τόπος καὶ Εὐλόγιος λοιπὸν με τὴν συνοδείας του περιεπλανήθησαν εἰς τὴν ἐρημον περιπλανώμενοι δὲ ευρέθησαν πάλιν πρὸ του ἀσκητηρίου του Ἀββᾶ Ἰωσήφ. Ἐνῶ δὲ

ήτοιμάζοντο να κτυπήσουν την θύραν, διά να τους ανοίξουν, έξαφνα ήκουσαν από μέσα να ψάλλουν οι Μοναχοί. Τόσον δε κατανυκτική ήτο ή ψαλμωδία, ώστε παρέμειναν ακρώμενοι αρκετόν διάστημα, χωρίς όμως να καταπαύη η ψαλμωδία. Τότε ηναγκάσθησαν να κτυπήσουν. Μόλις αντελήφθησαν τα κτυπήματα οι Μοναχοί του Αββά Ιωσήφ από το εσωτερικόν του κελλίου, αμέσως έσταμάτησαν τους ψαλμούς και ήνοιξαν, υποδεχθέντες μετά χαράς τους ξένους.

6. Την πρώτην αυτήν κατάπληξιν διεδέχθη και δευτέρα,

Ο Ευλόγιος, λόγω της ζέστης, edίψασε και εζήτησε νερό. Ένας λοιπόν εκ των Μοναχών του 'Αββά Ιωσήφ του προσέφερε με ένα πήλινον δοχείον νερό ποταμίσιον, που είχεν όμως ανακατευθή με θαλασσινόν. Μόλις το έβαλεν εις το στόμα του και Ευλόγιος δεν ηδυνήθη να το πιή.

Αμέσως δε αντελήφθη, ότι αυτό έγένητο δι' άσκησιν και δι' αυτο έπεσε γονατιστός προ των ποδών τού 'Αββά Ιωσήφ και του είπε:

- Τί είναι αυτό, που βλέπω, Αββά; Όταν είμεθα μας δεν εψάλλετε καθόλου, ενώ αφού έφύγαμεν ησχολήθητε επί μακρόν με την ψαλμωδίαν. Εις την τράπεζαν πάλιν, όταν έκαθίσαμεν να φάγωμεν, επίνατε οίνον. Τώρα όμως διαπιστώνω, ότι σείς χρησιμοποιείτε διά να πίνετε νερό αλμυρό, που σχεδόν δεν ήμπορεί να το πιή κανείς.

7. Ο Αββάς Ιωσήφ, καταβάλλων και την υστάτην προσπάθειαν να αποφύγη τον έπαινον και τα εγκώμια των ανθρώπων, απήντησεν:

- Εύλογημένε, λάθος έγινεν ο αδελφός, που σου προσέφερε νερό, είναι ολίγον ελαφρός κατά τον νούν και το ανακάτεψε με θαλασσινό, χωρίς να το προσέξη.

Αυτήν όμως την εξήγησιν δεν την edέχθη ο Ευλόγιος και δι' αυτό μετ' επιμονής παρεκάλει τον Γέροντα, να του είπή τι ακριβώς συμβαίνει.

Υπό την πίεσιν αυτήν και 'Αββάς Ιωσήφ ηναγκάσθη να του αποκαλύψη, με μεγάλην του στενοχωρίαν, την αλήθειαν.

-Εκείνος ο ολίγος οίνος, που παρεθέσαμεν εις το φαγητόν, ήτο διά την αγάπην σας, Οι Μοναχοί πίνουν μόνον από το υφάλμυραν αυτο ύδωρ. Επίσης, όταν είμεθα μόνοι, ψάλλομεν, όπως ήκουσες. "Όταν όμως έχωμεν επισκέπτας, διά να αποφεύγωμεν τους επαίνους, αποκρύπτομεν από την προσοχήν των την εργασίαν ημών δι' αυτό δεν εψάλλαμεν τότε, κατ' οίκονομίαν, περιφρουρούντες την ψυχήν ημών από της κenoδοξίας.

8. Εκ της αφορμής αυτής και κατ' επιθυμίας του Αββά Ευλογίου, συνέχισεν ο 'Αββάς Ιωσήφ.

- Οι Μοναχοί πρέπει να είναι διακριτικοί και να εξοικονομούν με σύνεσιν τας διαφόρους καταστάσεις, ώστε ούτε να σκανδαλίζουν, ούτε να διεγείρουν τους επαίνους και τα εγκώμια των ανθρώπων.

Με την ωραίαν αυτήν διδασκαλίαν απέκοψεν από τον Αββάν Ευλόγιον τα ολίγα ίχνη της ανθρωπαρεσκείας και τον έπεισε να εργάζεται πλέον κρυπτώς, μακράν της ανθρωπίνης προσοχής.

Ο Ευλόγιος και οι μαθηταί του ωφελήθησαν πάρα πολύ. Αναχωρούντες δε είπεν ο Ευλόγιος προς τον Αββάς Ιωσήφ.

- Αυτό, πράγματι, που κάνετε, είναι η γνησία εργασία των Μοναχών,

9. Ένας Ασκητής διηγήθη το εξής περιστατικόν διά τον Αββάν Θεόδωρον της Φέρμης.

Κάποτε-έλεγεν ο Ασκητής αυτός-μετέβην ένα απόγευμα διά να τον επισκεφθώ. Ήτο καλοκαίρι και τον εύρηκα να φορά ένα πλεκτόν εσχισμένον τόσον, ώστε αφήνεν ακάλυπτον το στήθος του από την μέσης και επάνω. Το δε κουκούλιόν του δεν το εφόρει, αλλά ήτο ριγμένον έμπροσθέν του.

Ενώ δε συζητούσαμεν, ήλθεν ένας αξιωματούχος εκ της πόλεως διά να τον ίδη. Μόλις εκτύπησεν ο ξένος, επετάχθη έτσι όπως ήτο ο Αββάς Θεόδωρος και τον υπεδέχθη. Εκάθισε μαζί του εις την θύραν και ήρχισαν να συνομιλούν. Τότε εγώ, δια να μη συνομιλή ημίγυμνος, έλαβον ένα μικρό κομμάτι παλαιού επανωφορίου και το έρριξα επάνω εις τους ώμους του. Αμέσως όμως ο Γέρων το επήρε με την χείρα του και το έρριψε κάτω.

10. Όταν έφυγεν ο επισκέπτης μας, του είπον :

- Διατί, 'Αββά, το έκαμες αυτό; ο άνθρωπος ήλθε διά να ωφεληθή, ή μήπως διά να βλαβή; Τί εντύπωσιν θα απεκόμισεν, έτσι που σε είδε ; Πώς εξηγείς την στάσιν σου αυτήν;

- Μήπως έχεις την γνώμην, ότι πρέπει ακόμη να δουλεύωμεν τους ανθρώπους, διά να είμεθα άνθρωπάρεσκοι; Εκάμαμεν την δουλειά μας και έφυγεν. Όποιος λοιπόν έχει επιθυμίαν να ωφεληθή, θα ωφεληθή όποιος πάλιν αναζητεί αφορμάς διά σκανδαλοθηρίαν, ας σκανδαλισθή. Εγώ πάντως όπως εύρεθώ, χωρίς να προσποιηθώ, διά να αρέσω εις τους ανθρώπους, θα υποδέχομαι τους επισκέπτες μου.

11. Μετά την εξήγησιν αυτήν έδωσε και την εξής εντολήν εις τον μαθητή του:

- Εάν έλθη κανείς να με ιδή, γα του είπης την αλήθειαν· εάν τρώγω, θα του είπής τρώγει, εάν κοιμούμαι, θα του ειπής κοιμάται. Δεν θα μεταβάλης την πραγματικότητα, διά να του δημιουργήσης ψευδή εντύπωσιν, χάριν ανθρωπαρεσκείας. Τόσον πολύ ο Αββάς Θεόδωρος απέφευγε την ανθρωπίνην δόξαν, την οποίαν θανασίμως εμίσει.

Ημείς, που πληροφορούμεθα τα λαμπρά αυτά παραδείγματα, και εάν ακόμη δεν ημπορούμεν να μιμηθώμεν καθ' ολοκληρίαν την αξιοθαύμαστον αυτήν πνευματικής εργασίας του Γέροντος, διότι είμεθα ακόμη ασθενείς, ώστε να καταπατήσωμεν τελείως την ανθρωπαρέσκειαν, τουλάχιστον όμως να την σιχαθώμεν, οσάκις μολύνει την συνείδησίν μας, διά να μη γίνωμεν εχθροί του Θεού, επιδιώκοντες να αρέσωμεν εις τους ανθρώπους.

12. Ένας αδελφός ηρώτησε τον ίδιον Αββαν Θεόδωρον:

- Μου επιτρέπεις, Αββά, ολίγας ημέρας να μή φάγω άρτον και - Καλά κάμνεις -του απήντησε- και εγώ το ίδιον έκαμα.

- Έπιθυμώ λοιπόν να πάρω τα ρεβίθια μου και να πάω εις το αρτοποιείον να κάμω αλεύρι.

-- Εάν έχης σκοπόν να μεταβής εις το αρτοποιείον, πήγαινε καλύτερα να ζυμώσης το ψωμί σου. Εις τι εχρειάζετο όμως όλη αυτή η συζήτησις;

13. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββά Μώτιον:

- Εάν φύγω εις ένα μέρος, που έχω υπ' όψιν μου, θέλεις να διδάξω τους ανθρώπους του μέρους εκείνου;

- Πρόσεξε, τέκνον μου, -απήντησεν ο Γέρων. Όπου κατοικήσης, μη επιδιώξης να προβάλης το όνομά σου. Και θα προβάλης το όνομά σου, εφελκύν τους επαίνους των ανθρώπων, όταν σε αντιληφθούν να ζής αυστηρά και να λέγης π. χ., εγώ παραμένω έγκλειστος και δεν δύναμαι να προσέλθω εις την σύναξιν των αδελφών, ή νηστεύω και δεν δύναμαι να παρακαθήσω εις τράπεζαν διά να φάγω.

Κάτι τέτοια διαφημίζουν χωρίς λόγον τον άνθρωπον και μετά θα ενοχληθής, διότι οι άνθρωποι-εξ ευλαβείας- όπου ανακαλύπτουν τοιαύτας αρετάς (τάς οποίας θεωρούν τελειότητας) εκεί τρέχουν μετά.

14. Συ λοιπόν, όπου πρόκειται να παραμείνης, να ζής, όπως ζουν και οι άλλοι, διά νά μή φαίνεσαι ανώτερος από αυτούς. Εάν βλέπης να κάνουν κάτι επί πλέον οι ευλαβέστεροι, διά τους οποίους έχεις την πληροφορίας της Χάριτος, ότι κατά Θεόν και γνησίως εργάζονται, φρόντιζε και συ να το κάμης, διά να αναπαύης τον λογισμόν σου. Με την ομοιότητα αυτήν της ζωής σου, προς την ζωήν των άλλων, δύο πολύτιμα αγαθά κερδίζεις και ταπεινώσιν αποκτάς, αλλά και αποφεύγεις τους επαίνους και την ενόχλησιν των ανθρώπων, τα οποία είναι ενδεχόμενον να σε ρίψουν εις την κενοδοξίαν.

15. Κάποτε ο Μέγας Νισθερώ, ο Αββάς, εβάδιζεν εις την έρημον μαζί με ένα άλλον αδελφόν. Έξαφνα βλέπουν μέγαν όφιν και εκ φόβου έφυγον.

Οταν απεμακρύνθησαν από το επικίνδυνον αυτό ερπετόν, λέγει ο αδελφός εις τον Αββάν Νισθερώ:

– Και σύ, Πάτερ μου, εφοβήθης;

– Δεν φοβούμαι, τέκνον μου, αλλά συμφέρει να αποφεύγωμεν τον κίνδυνον, απομακρυνόμενοι εξ αυτού, διότι τοιουτοτρόπως δεν θα πολεμηθώμεν από το κακόν πνεύμα της κενοδοξίας, δηλαδή της υπερηφανείας.

16. Ο Αββάς Δανιήλ διηγείτο το εξής περιστατικόν: Κάποτε, έλεγε, συναντήθημεν με τον Αββάν Ποιμένα και εφάγαμεν μαζί. Οταν δε ετελείωσε το φαγητόν και έσηκώθημεν από το τραπέζι, μάς είπεν ο Αββάς Ποιμήν: αδελφοί, πηγαίνετε τώρα να ξεκουρασθήτε λιγάκι. Οι σύντροφοί μου λοιπόν απεχώρησαν διά να αναπαυθούν εγώ όμως παρέμεινα ολίγον, διότι επεθύμουν να συνομιλήσω ιδιαιτέρως με τον Γέροντα. Προς τον σκοπόν λοιπόν αυτόν εισήλθον εις το κελλίον του Γέροντος. Ο Αββάς, που δεν ανέμενεν επίσκεψιν, προσηύχετο. Μόλις όμως με αντελήφθη, αμέσως έπεσεν εις το κρεβάτι του και προσεποιείτο τον κοιμισμένον. Με αυτόν τον αξιέπαινον τρόπον ειργάζετο και Γέρων: κρυφά, χωρίς επιδείξεις, χωρίς να τον προσέχουν οι άνθρωποι.

17. Κάποτε ο 'Αββάς Αδέλφιος, ο Επίσκοπος 'Ηλιουπόλεως, επεσκέφθη τον 'Αββάν Σισών, που διέμενεν εις το όρος του Αββά Αντωνίου. Πλησίον του παρέμεινεν αρκετές ημέρας. Οταν δε επρόκειτο να αναχωρήση, ο Αββάς Σισώης ητοίμασε φαγητόν διά τον Αββάν Αδέλφιον και την συνοδείας του, καίτοι ήτο πρωί και ημέρα μάλιστα νηστείας. Αφού λοιπόν ήτοιμάσθη η τράπεζα εκάθισε και ο 'Αββάς Σισώης να φάγη μαζί των. Μόλις ήρχισαν

να τρώγουν εκτύπησεν η θύρα. Τότε ο 'Αββάς Σισώης, χωρίς να διακόψη το φαγητόν του, απευθύνεται προς τον υποτακτικόν του και του λέγει:

– Πήγαινε και δώσε τους ολίγον πληγούρι, διότι οι αδελφοί, που μάς ήλθαν, είναι κουρασμένοι.

18. Παρεμβαίνων ο Αββάς Αδέλφιος και διά νά μή κατηγορήσωσι τον Γέροντα, επειδή έτρωγεν εις ακατάλληλον ώραν, λέγει: Ας παραμείνωσιν ολίγον έξω, έως ότου φύγωμεν, διά να μη είπουν, ότι ο Αββάς Σισώης τρώγει εις ακατάλληλον ώραν.

Ο Αββάς Σισώης, αφού τον εκοίταξεν ολίγον, επανέλαβε πάλιν προς τον μαθητήν του την εντολήν:

– Πήγαινε, φίλεψέ τους, όπως σου είπα. Οι αδελφοί, που ήλθον την ώραν εκείνην, μόλις είδον τα φιλεύματα, που τους παρέθεσαν, ήρώτησαν τον υποτακτικόν, που τα έφερεν.

- Έχετε ξένους; - Μάλιστα, απήντησεν ο υποτακτικός.

– Μήπως τρώγει μαζί σας και ο Γέροντας; - Μάλιστα, επανέλαβεν.

19. Οι αδελφοί, μόλις ήκουσαν αυτό, ήρχισαν να στενοχωρούνται.

- Αχ! ευλογημένοι – τους είπον - ο Θεός να σας συγχωρήση, που αφήσατε τοιαύτην ώραν, και μάλιστα εις ημέραν νηστείας, τον Γέροντα να φάγη. Η μήπως δεν γνωρίζετε, ότι δι' αυτήν την συγκατάβασιν θα αγωνισθή σκληρώς επί πολλάς ημέρας;

Την συζήτησιν αυτήν την ήκουσε και ο Επίσκοπος. Αμέσως δε εσηκώθη και έβαλε μετάνοιαν εις τον 'Αββάν λέγων συγκινημένος προς αυτόν:

– Συγχώρεσέ με, Αββά, διότι εγώ εσκέφθην ως άνθρωπος, ενώ συ εξετέλεσας αυτό, που διατάσσει ο Θεός.

- Εάν ο Θεός δεν δοξάση τον άνθρωπον, καμμίαν άξίαν δεν έχει η δόξα των ανθρώπων. Ας μη μας ενοχλούν λοιπόν οι έπαινοι ή αι επικρίσεις των ανθρώπων.

20. Οσοι έγνώρισαν εκ του πλησίον τους Μοναχούς, που έζων αυστηρώς εις τας σκήτας, έλεγαν περί αυτών ότι εάν κανείς αντελαμβάνετο την πνευματικής εργασίας των, εθεώρουν πλέον αυτήν ως αμαρτίαν, και όχι ως αρετήν.

21. Ένας γέρων Ασκητής είπεν, ότι η ανθρωπαρέσκεια καταστρέφει το εσωτερικών ήθος του ανθρώπου, δηλαδή την διάθεσιν να εκτελή το αγαθόν, ή και αυτήν ακόμη την συνήθειαν της αρετής, και τον αφήνει ξηρόν, όπως το άγονον έδαφος εις το οποίον δεν φυτρώνει τίποτε.

22. Ο ίδιος πάλιν έχρησιμοποίησε την κατωτέρω ωραίαν παραμοίωσιν διά τον ανθρωπάρεσκαν:

- Εκείνος, που φανερώνει τα καλά του έργα και τα γνωρίζει ο κόσμος, όμοιάζει με αυτόν που σπέρνει, αλλά οι σπόροι πέφτουν έξω από το καλλιεργημένο χωράφι και έρχονται τα πετεινά του ουρανού και τους τρώγουν. Απ' εναντίας, αυτός που αποκρύπτει εις την σιωπήν την πνευματικήν του πολιτείαν, όμοιάζει με εκείνον, που προσέχει και ρίπτει τους σπόρους

μέσα είς, τα αυλάκια του καλλιεργημένου χωραφίου αυτός ασφαλώς πολλά θα θερίση κατά την εποχήν του θερισμού.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΖ'

(Να μην επιδιώκουμε την φιλία των κατά κόσμον
επιφανών)

Ὅτι οὐ δεῖ μεταδιώκειν τὰς φιλίας τῶν κατὰ κόσμον περιφανῶν.

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰς φιλίας τῶν κατὰ κόσμον ἐπιφανῶν

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Αγίου Αρσενίου

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ οὐ μόνον τοῖς πλησίον ἀξιοθέατος ἦν, καὶ πολλοῖς πρὸς αὐτὸν τούσιν ὠφελείας αἴτιος, ἀλλὰ καὶ μήκοθεν οὐκ ὀλίγοι φοιτῶντες, πολὺν ἔρωτα εἶχον ὅψιν τὲ ἰδεῖν Ἀρσενίου καὶ τοῖς αὐτοῦ ρήμασιν ἐνεστιαθῆναι.

2. Ἀπανταχοῦ γὰρ ἡ τῆς ἀρετῆς ἐκείνου διέδραμε φήμη, καὶ τὰς ἀκοᾶς πεπλήρωκε πάντων, δι' ἣν αἰτίαν καὶ πολλοὶ τῶν Ἀλεξανδρέων ὡς αὐτὸν ἤεσαν, ὥστε καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον Θεόφιλον, φημὶ δὴ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μέγα το πρᾶγμα ἡγησαμενον, καὶ περὶ ἐλαχίστου τοῦς τῆς ὁδοῦ κόπους θέμενον ἅμα τῷ Ἀρχοντι τῆς πόλεως ἀφικέσθαι καὶ λόγων ὠφελείας δεῖσθαι τῶν παρ' αὐτοῦ.

3. Ὁ δὲ μικρὸν ἀποσιωπήσας, εἶτα καὶ ἀπεκρίνατο καὶ ἐὰν ὑμῖν εἴπω τί, ὁμολογεῖτε τοῦτο φυλάξαι ; καὶ αὐτοὶ εὐθὺς κατετίθεντο δὲ δέ, ἔνθα ἂν καὶ ἀκούσητε Ἀρσένιον εἶναι, τοῦτο δὴ φυλακτέον ὑμῖν, τοῦ μὴ ἐθελῆσαι ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι· εὐφρανε τὸ ρηθὲν αὐτούς, οὐκ ἔλυπησε, τὸ φιλήσυχόν του ἀνδρὸς τούτου καὶ μέτριον ἄκρως μεμαθηκότας.

4. Πλὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα γούς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τὴν πρὸς αὐτὸν ἄφιξιν ἐκζητήσαντος, καὶ διὰ τινὸς ἔρωμενου, εἰ γὰρ δὴ παραγενομένῳ διανοίξειεν αὐτὴ τὴν θύραν, εἰ παραγένῃ ἔφησεν, ἀνοίξω" εἰ δὲ σοί. ἀνοίξω, εὐδηλον ὅτι καὶ πολλοῖς ἑτέροις, τὸ δὲ λειπόμενον, ἐμὲ τῶν ἐνταῦθα μακρὰν ἀποστήναι" τοῦτο ἀκούσαντα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, μὴ προσθῆναι ἔτι μηδὲν τοιοῦτον παρ' αὐτοῦ αἰτῆσαι,

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ ἦτο περιζήτητος ὅχι μόνον εἰς ὅσους παρέμενον κοντά του, ἀλλὰ ὠφέλει ψυχικῶς καὶ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, που ἤρχοντο εἰς τὴν σκῆτης του. Επὶ πλέον καὶ πολλοὶ ἄλλοι, μακρὰν αὐτοῦ εὐρισκόμενοι, ἐτρέφον φλογεράν ἐπιθυμίαν νὰ δουν τὸ πρόσωπόν του καὶ νὰ τραφούν ἀπὸ τῆν διδασκαλίαν του.

2. Εἰς ὅλα τα μέρη εἶχε τρέξει ἡ φήμη τῆς ἀρετῆς του καὶ ὅλοι εἶχον ἀκούσει περὶ αὐτοῦ. Εξ αἰτίας τῆς καλῆς αὐτῆς φήμης πολλοὶ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας ἤρχοντο πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ τον γνωρίσουν καὶ νὰ λάβουν τὴν εὐλογίαν του. Καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὁ Θεόφιλος, τὸ ἐθεώρησε σπουδαῖον πρᾶγμα νὰ τον ἐπισκεφθῇ δι' αὐτό, χωρὶς νὰ υπολογίσῃ τοὺς κόπους τῆς οδοιπορίας, τὸν ἐπεσκέφθη μαζί με τὸν διοικητὴς τῆς πόλεως, αἰσθανόμενος τὴν ἀνάγκην νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς διδασκαλίας του. Ὁ Μέγας

Αρσένιος, αφού υπεδέχθη φιλοφρόνως τους υψηλούς αυτούς ξένους, επί τι διάστημα τους παρητήρει σιωπηλός.

3. Μετά την χαρακτηριστικήν αυτήν σιωπήν τούς ηρώτησεν:

- Εάν σας είπω κάτι, ήμπορείτε να με βεβαιώσετε, ότι θα το εφαρμόσετε;

Οι επισκέπται του τον έβεβαιώσαν, ότι θα εφαρμόσουν τις υποδείξεις του.

Τότε εκείνος συνέχισεν:

- Αυτό, που ζητώ από σάς να φυλάξετε, είναι να μη θελήσετε ποτέ να μεταβήτε εκεί, που θα ακούσετε, ότι ευρίσκεται ο Αρσένιος!

Η σύστασις αὐτῇ ἰδιαιτέρως εχαροποίησε τοὺς ἐπισκέπτες τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου, χωρὶς νὰ τοὺς λυπήσῃ ἡ ἀξίωσίς του νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς διέκριναν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν μετριοφροσύνην τοῦ Μεγάλου Ἀρσενίου.

4. Μεταξύ των άλλων ο Αρχιεπίσκοπος ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Μέγαν Ἀρσένιον νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ εἰς Ἀλεξάνδρειαν· ἐπίσης παρεκάλεσεν ὁ Θεόφιλος ἓνα προσφιλὲς εἰς τὸν Ἀσκητὴν πρόσωπον, νὰ ἐρωτήσῃ εἰς τὸν ἡνοῖγε τὴν θύραν τοῦ κελλίου του, ὅταν θὰ ἤρχετο καὶ πάλιν. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Μέγας Ἀρσένιος ἀπήντησεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἔλθῃς, θὰ σου ἀνοίξω ὄχι μόνον δε εἰς σε θὰ ἀνοίξω, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους, που θὰ ἔλθουν ἐδῶ τότε ὅμως ἓνα πράγμα θὰ ἀπομένῃ πλέον εἰς ἐμέ νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ ὅσους θὰ συναχθοῦν ἐδῶ. Μόλις ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Αρχιεπίσκοπος καὶ ἀντελήφθη, ὅτι ὁ Μέγας Ἀρσένιος δὲν ἐνθουσιάζεται ἀπὸ τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν σπουδαίων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, ἐσταμάτησε πλέον καὶ δὲν ἐζήτησε τίποτε σχετικόν.

Β'. 'Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΝ ΤΙΣ ΚΟΜΗΣ ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ἀββᾶ Ὡρ, Λογγίνος καλούμενος, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίει, καὶ παραβαλὼν τινὶ τῶν Πατέρων παρεκάλεσεν ἵνα ἀπαγάγῃ αὐτῶν πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ὡρ. Ἀπελθὼν οὖν πρὸς τὸν Γέροντα καὶ Μοναχός, ἔνεκωμιαζε τὸν κόμητα, ὅτι καλὸς ἐστὶ, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ποιεῖ, καὶ νοήσας ὁ Γέρων λέγει: ναί, καλὸς ἐστὶ" ὁ δὲ Μοναχὸς ἤρξατο παρακαλεῖν αὐτὸν λέγων συγχώρησον αὐτῷ, Ἀββᾶ, ἵνα ἔλθῃ καὶ δὴ σε" καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Γέρων εἶπε φύσει οὐ πέρα τὴν φάραγγα ταύτην, οὐδὲ βλέπει μέ.

2. Ἦμεινε τίς Μοναχὸς Αἰγύπτιος ἐν προαστείῳ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νέου βασιλέως διαβαίνων δὲ τὴν ὁδὸν ἐκείνην καὶ βασιλεὺς, καὶ τέλιπε πάντας καὶ ἔρχεται μόνος, καὶ στίς πρὸ τῆς θύρας τοῦ Μοναχοῦ, ἔκρουεν· ὁ δὲ ἀνοίξας ἐπέγνω μὲν τίς ἦν, ἐδέξατο δὲ αὐτὸν ὡς ἓνα ταξεώτην.

3. Ὡς οὖν εἰσηλθεν, ἐποίησεν ὁ Γέρων εὐχὴν καὶ ἐκάθισαν' ἠρώτησε δὲ αὐτὸν καὶ βασιλεὺς πῶς οἱ Πατέρες οἱ ἐν Αἴγυπτο καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" πάντες εὖχονται τὴν σωτηρίαν σου" ἀναστὰς δὲ ὁ Γέρων, ἔβρεξεν αὐτῷ ἄρτους καὶ ἔβαλε μικρὸν ἔλαιον καὶ ἄλας, καὶ παραθεῖς αὐτὸ εἶπε' φᾶγε μικρόν' ὁ δὲ ἔφαγε, καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ ὕδωρ καὶ ἔπιεν" εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς οἶδας τίς εἶμι, καὶ φησιν ὁ Γέρων' ὁ Θεὸς οἶδε σε εἴτα ἐκεῖνος Θεοδόσιος εἰμί, ὁ βασιλεὺς καὶ εὐθὺς προσεκύνησεν αὐτῷ ὁ Γέρων,

4. Λέγει πάλιν ὁ βασιλεὺς Μακάριοι ἡμεῖς οἱ ἀμέριμνοί του βίου' ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω, ὅτι καῖπερ ἐν τῇ βασιλείᾳ γεννηθεῖς, οὐδε πότε ἀπήλαυσα ἄρτου καὶ ὕδατος ὥς σήμερον, πάνυ γὰρ ἥδεως ἔφαγον ἥρξατο δὲ ἀπὸ τότε τιμᾶν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς' δὲ Γέρων ἀναστὰς, ἔφυγε καὶ ἦλθε πάλιν εἰς Αἴγυπτον,

5. Εἶπε Γέρων· μὴ ἔχε γνῶσιν μετὰ Ἑγουμένου, μηδὲ σύχναζε πρὸς αὐτὸν ἐκ τούτου γὰρ καὶ παρόησιαν ἔξεις, καὶ τοῦ ἡγεῖσθαι λοιπὸν ἐπιθυμήσεις.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ, που ἡσκήτευσεν ὁ Ἀββᾶς Ὁρ, εἰς μίαν πόλιν πλησίον αὐτῆς, ἐζή ένας κόμης, ονομαζόμενος Λογγίνος. Ὁ Λογγίνος αὐτὸς ἦτο ελεήμων καὶ ευλαβής. Επειδὴ δε εσέβετο πολὺ τὸν Ἀββᾶν Ὁρ, τὸν ὁποῖον μόνον ἐκ φήμης ἐγνώριζεν, παρεκάλεσεν ἕνα Μοναχὸν νὰ τὸν οδηγήσῃ πλησίον τοῦ ονομαστοῦ αὐτοῦ Ἀσκητοῦ. Ὁ Μοναχός, που ἐγνώριζε πόσον δυσκόλως δέχεται ὁ Ὁσιος Ὁρ κοσμικοὺς ἀνθρώπους, ἦλθε μίαν ἡμέραν εἰς αὐτόν καὶ ἤρχισε νὰ ἐπαινῇ τὸν Λογγίνον, ἐξαίρων τὰς ἀρετὰς του καὶ τὰς ἐλεημοσύνας του. Ὁ Γέρων ἀντελήφθη τὸν σκοπὸν τῶν ἐπαίνων καὶ τῶν ἐγκωμίων καὶ τοῦ ἀπαντᾶ πράγματι καλὸς εἶναι ὁ Θεὸς νὰ τὸν στηρίξῃ.

Ὁ Μοναχός τότε, ὥς νὰ ἔλαβε θάρρος, ἤρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ:

- Γέροντά μου, κάμε ἀγάπην νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃς νὰ ἔλθῃ νὰ σε γνωρίσῃ.

- Εἶναι ἀδύνατον, ἀπήντησεν ὁ Ὁσιος Ὁρ, νὰ περάσῃ αὐτὸ τὸ φαράγγι καὶ νὰ με ἰδῇ.

2. Ἐνας Μοναχός ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον διέμενεν εἰς ἕνα προάστιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν ἐποχὴς, που ἐβασίλευεν εἰς τὸ Βυζάντιον ὁ αυτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Μικρός.

- Μίαν λοιπὸν ἡμέραν διήρχετο ἐκ τοῦ δρόμου, ὅπου ἦτο ὁ οἰκίσκος τοῦ Μοναχοῦ, ὁ αυτοκράτωρ. Οὗτος ἀμέσως ἐγκατέλειψε τὴν συνοδείας του καὶ ἐκτύπησε τὴν θύραν τοῦ μοναχικοῦ καταλύματος. Εἰς τούτο προέβη ὁ αυτοκράτωρ ἐξ ἐνὸς αἰσθήματος σεβασμοῦ πρὸς τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Ὁ Μοναχός ἤνοιξε καὶ ἀντελήφθη ἀμέσως τὴν ιδιότητα τοῦ ἐπισκέπτου του, πλην ὅμως τὸν υπεδέχθη ὡς ἕνα κοινὸν ἄνθρωπον, χωρὶς ἰδιαιτέρας φιλοφρονήσεις.

3. Αφοῦ εἰσῆλθεν ὁ αυτοκράτωρ καὶ ὁ Γέρων ἔκαμε τὴν καθιερωμένην εὐχήν, ἐκάθισαν καὶ ἤρχισαν νὰ συζητοῦν.

– Πῶς περνοῦν, Γέροντα, οἱ Πατέρες εἰς τὴν Αἴγυπτον; ἠρώτησεν ὁ αυτοκράτωρ.

– Ὅλοι εὐχονται διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου, ἀπήντησε με ἀπλότητα ὁ Γέρων.

Ενῶ δε συνεζήτουν, ἠγέρθη ὁ Γέρων καὶ ἔβρεξεν ὀλίγα παξιμάδια αὐτὰ τὰ παξιμάδια με ὀλίγον ἔλαιον καὶ ἀλάτι τὰ παρέθεσεν ἐνώπιον τοῦ αυτοκράτορος, διὰ νὰ τὸν φιλεύσῃ.

- Φάγε ὀλίγον, εἶπεν ὁ Γέρων πρὸς τὸν αυτοκράτορα,

Ὁ αυτοκράτωρ με ευχαρίστησιν καὶ προθυμίαν ἔφαγε τὰ προσφερθέντα τοῦ προσέφερε δε καὶ ὕδωρ καὶ ἔπιεν.

Εἰς μίαν στιγμήν ἐρωτᾷ ο αὐτοκράτωρ τὸν Μοναχόν: - Γνωρίζεις ποῖος εἰμαι; – “Ὁ Θεός σε γνωρίζει, ἀπήντησε χωρὶς ταραχήν ὁ Μοναχός. – Εἰμαι ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος.

Τότε ὁ Μοναχός υπέβαλε τὸν οφειλόμενον σεβασμός πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, χωρὶς ἄλλας δουλοπρεπεῖς ἐκδηλώσεις.

4. Κατόπιν αὐτοῦ συνέχισε πάλιν ὁ αὐτοκράτωρ:

- Σεῖς οἱ Μοναχοί εἰσθε πράγματι μακάριοι, διότι δεν ἐνοχλείσθε ἀπὸ τὶς μερίμνας τοῦ βίου. Πραγματικὰ σου λέγω, Γέροντά μου, ὅτι ἀν καὶ ἔχω γεννηθῇ μέσα εἰς τὰ βασιλικά παλάτια, ἐν τούτοις ποτέ δεν ἔφαγα με τὴν εὐχαρίστησιν ψωμί καὶ νερό, ὅπως σήμερα, πού με τὴν καρδιά μου τὰ ἀπήλαυσα.

Ἀπὸ τότε ὁ βασιλεὺς περιέβαλε με ἰδιαιτέραν εὐνοίαν καὶ τιμὴν τὸν Μοναχόν. Ὁ Μοναχός ὅμως, στενοχωρούμενος διὰ τὴν εὐνοίαν αὐτήν, ἀνεχώρησεν ἀμέσως καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

5. Ἐνας γέρων Μοναχός εἶπε τὴν ἐξῆς πολύτιμον συμβουλὴν νὰ ἀποφεύγῃς νὰ γνωρίζῃς με προεστῶτα ἢ ἄρχοντα καὶ νὰ μὴ συχνάζῃς πλησίον τοῦ, διότι ἀπὸ τὴν γνωριμίας καὶ τὴν οικειότητα αὐτὴν εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀποκτήσῃς θάρρος καὶ ἀδιαντροπίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιθυμήσῃς νὰ ἐξουσιάζῃς καὶ σύ.

Γ'. Ησαίου τοῦ Ἀναχωρητοῦ

ΕἰΠΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας οὐαὶ ἡμῖν ὅτι, ἐκ πενήτων καὶ ἀδόξων ὄντες γονέων, ἑαυτοὺς ἡγοησαμεν, καὶ πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀγαπᾶν διὰ τὸν Θεὸν ἐπαγγειλάμενοι, τοῖς πλουσίοις καὶ ἐνδοξοῖς συγκρίνεσθαι τριλονικούμεν' οὐαὶ ἡμῖν, ὅτι τοῖς πλουσίοις καὶ δυνάσταις συντυγχάνοντες, ἀρέσκειν σπουδάζομεν, τοὺς δὲ πένητας καὶ ἔχτικως προσιόντας ἡμῖν ὡς ὀχληροὺς ἀποστρεφόμεθα.

2. Ἦκουσε πότε ὁ ἄρχων τῆς χώρας περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως καὶ ἀπῆλθεν εἰς Σκήτιν ἰδεῖν αὐτὸν προσδραμόντες δὲ τινὲς ἀνήγγειλαν τῷ Γέροντι τὴν τοῦ ἄρχοντος ἔλευσιν, καὶ ἀκούσας ὁ Γέρων ἀνέστη φυγεῖν εἰς τὸ ἔλος καὶ ὡς ἀπῆει, ἀπήντησε τῷ ἄρχοντι καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ καὶ εἶπον αὐτῷ" εἶπε ἡμῖν, Γέρον, ποῦ ἔστιν ἡ κέλλα Μωϋσέως; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς" τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος ἄνθρωπος σαλός ἐστι" καὶ ἀκούσας ὁ ἄρχων οὐ προσέθετο ἀπελθεῖν πρὸς αὐτόν,

3. Παραγενόμενοι δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, λέγει τοῖς κληρικοῖς ἔγω ἀκούων τὰ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, κατήλθον ἰδεῖν αὐτόν, καὶ ἰδοὺ ὑπήντησεν ἡμῖν Γέρων ὑπάγων εἰς Αἴγυπτον, καὶ εἶπομεν αὐτῷ, ποῦ ἔστιν ἡ κέλλα τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσέως, καὶ εἶπεν ἡμῖν τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνος σαλός ἐστιν" οἱ δὲ κληρικοὶ ἀκούσαντες ἐλυπήθησαν καὶ εἶπον ποταπὸς ἦν ὁ γέρων καὶ ταῦτα λαλήσας κατὰ τοῦ Ἀγίου καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄρχων" Γέρων παλαιὰ φορῶν, μακρὸς καὶ μελανὸς οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ" αὐτὸς ἔστιν ὁ Μωϋσῆς ταῦτα δὲ εἶπεν ὑμῖν, διότι ὑπήντησατε αὐτῷ, ἵνα λαθὼν παρέλθῃ ὑμᾶς καὶ ὠφεληθεῖς καὶ ἄρχων ἀνεχώρησεν.

4. Ἦλθε πότε καὶ ἄρχων ἰδεὼν καὶ τὸν Ἀββᾶν Σίμωνα καὶ δὲ ἀκούσας ἔλαβε τὴν ζώνην, καὶ ἀπῆλθεν εἰς φοῖνικα καθαρίσαι αὐτόν" οἱ δὲ μετὰ τοῦ ἄρχοντος, ἐλθόντες καὶ ἰδόντες αὐτόν τὸν φοῖνικα καθαρίζοντα, ἔκραξαν λέγοντες" Γέρον, ποῦ ἔστιν ὁ ἀναχωρητής; ὁ δὲ εἶπεν οὐκ ἔστιν ὧδε ἀναχωρητὴς καὶ ἀκούσαντες ἀπῆλθον,

5. "Άλλοτε πάλιν ἕτερος ἄρχων ἦλθεν ἰδεῖν αὐτὸν καὶ προλαβόντες οἱ κλή: ρικοὶ εἶπον αὐτῷ" Ἄββᾶ, ἐτοίμασον, ὅτι ὁ ἄρχων, ἀκούων περὶ σου, ἔρχεται εἰς: λογηθῆναι παρὰ σου καὶ δὲ ἔφη" ναί, ἐγὼ ἐτοιμάζω ἑαυτὸν καὶ φορέσας τὸ κέν: τώνιον αὐτοῦ, καὶ λαβὼν ἄρτον καὶ τυρὸν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀναστὰς εἰς τὸν πυλῶνα ἐκάθισεν ἔσθιων" ἐλθὼν δὲ καὶ ἄρχων μετὰ τῆς τάξεως αὐτοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξουθένησαν αὐτὸν λέγοντες οὗτος ἔστιν καὶ ἀναχωρητὴς περὶ οὗ ἡκοῦσα μὲν ; καὶ εὐθέως ἀνέκαμψαν.

6. Κοινοβιάρχης τις ἦν ἔχων πολλῶν δόξαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων (ἦν δὲ Πατὴρ διακοσίων Μοναχῶν)· ποτὲ δὲ τῷ τούτων Κοινοβίῳ παρέβαλεν ὁ Χριστὸς ἕ εἶδει πτωχοῦ γέροντος γνωρίμου- αὐτῷ πρωί, καὶ παρεκάλει τὸν θυρωρὸν εἰπεῖ το Ἄββᾶ, ὅτι ὁ δεῖνα καὶ συνάδελφος ἔστιν ὁ δὲ θυρωρὸς μόλις πεισθεῖς, εἰσῆλθε μηνύσαι περὶ αὐτοῦ" εὔρε δὲ τὸν Ἀββᾶν τισὶ ξενοῖς διαλεγόμενον, καὶ προσμεῖ νᾶς ὀλίγον ἀνήνεγκε περὶ τοῦ πτωχοῦ γέροντος καὶ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ μετ' ὀργῇ λέγων" οὐχ δρᾷς μὲ μετὰ τῶν ἀνθρώπων λαλοῦντα; ἄφες τέως ἄρτι.

7. Καὶ ὑποσταλεῖς καὶ θυρωρὸς ὑπεχώρησε καὶ ὑποστρέψας, εἶπε τῷ δῆθεν πτωχῷ γέροντα τὴν τοῦ προεστῶτος ἀπολογία. Ὁ δὲ μακρόθυμος καὶ ἀνεξίκα κὸς Κύριος ἔμεινε καὶ ἔτι ἐν τῷ πυλῶνι παρακαθήμενος, καὶ περὶ πέμπτην ὥρα πλούσιος τις τῷ Κοινοβίῳ παρέβαλεν, ὃ τινι γοργῶς ὁ θυρωρὸς ὑπακούσας ἦνοι ξέ, καὶ ἀνήνεγκε τὸ Κοινοβιάρχῃ περὶ αὐτοῦ" ὁ δὲ ἐξελθὼν μετὰ σπουδῆς, ὑπὴν τησεν αὐτῷ πρὸς τὴν θύραν.

8. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ πλούσιος ἐν ἐλέει, ταπεινῶν καὶ φίλος Θεός, προσελθὼ ἐν τῷ εἶδει τοῦ πτωχοῦ γέροντος, παρεκάλει λέγων, ὅτι λαλῆσαι σοὶ θέλω, Ἄββᾶ ὁ δέ, μηδὲ ἀποκρίσεως αὐτὸν ἀξιώσας, εἰσῆλθε σὺν τῷ πλουσίῳ, σπουδάζων ἐτοι μᾶσαι αὐτὸ ἄριστον" μετὰ οὖν τὸ ἀριστῆσαι τὸν πλούσιον προπέμψας αὐτὸν καὶ Ἄββᾶς ἕως τῆς θύρας, ἐπέστρεψε, ταῖς πολλαῖς φροντίσιν αἰχμαλωτισθεῖς, καὶ ἐπιλαθόμενος τῆς παρακλήσεως τοῦ πτωχοῦ καὶ ἀνεξικάκου γέροντος.

9. Ὅψίας δὲ γενομένης, ὡς οὐδεὶς τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον ξένον ἐκάλεσεν ἢ ὅλως ἤξιωσε, προσελθὼν αὐθις τὸ θυρωρῷ, παρήγγειλε ταῦτα τῷ προεστῶτ εἶπειν' εἰ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων θέλεις, ἐγὼ σοὶ διὰ τὸν πρότερόν σου κόπο καὶ τὶς πολλὰς σου πολιτείας, ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν πέμπω παραβαλεῖν σοὶ ἐπειδὴ χρίειν καὶ χρίεσθαι θέλεις, τῶν δὲ ἀγαθῶν τῆς ἔμης Βασιλείας οὗ μ γεύση καὶ ἐκ τούτων τῶν ρημάτων ἐγνωσθῇ ὁ Παντοκράτωρ πτωχός.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΗΣΑΙΑΣ ἔλεγε πρὸς τοὺς συμμοναστάς του: αλλοίμονόν μας, διότι ἐλησμονήσαμεν, ὅτι ἔχομεν γεννηθῆ ἀπὸ ἀφανεῖς καὶ ἀδόξους γονεῖς καὶ ὅτι ἔχομεν υποσχεθῆ, δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ ἐπιδιώκωμεν καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἀφάνειαν λησμονήσαντες δε αὐτά, φροντίζομεν μετὰ σφοδρότητος νὰ ἐξομοιωνώμεθα με τοὺς ἐνδόξους καὶ πλουσίους ἐπιζητούντες τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνθρώπων. Αλλοίμονόν μας, διότι καταβάλλομεν προσπαθείας νὰ συναναστρεφώμεθα τοὺς ἰσχυροὺς καὶ τοὺς πλουσίους καὶ νὰ ἀρέσωμεν εἰς αὐτούς, ἐνῶ, ἀπ' ἐναντίας, ἀποφεύγομεν ὡς ἐνοχλητικούς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀφανεῖς, που παρακαλοῦν νὰ μᾶς πλησιάσουν.

2. Κάποτε ὁ ἀρχων τῆς χώρας ἐπληροφορήθη διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ Ἄββά Μωϋσέως ἀνεχώρησε λοιπὸν διὰ τὸ μέρος, ὅπου υπήρχεν ἡ σκῆπη, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἄββᾶν Μωϋσῆ.

Μερικοί Μοναχοί, που έπληροφορήθησαν την άφιξιν του άρχοντος, έτρεξαν ενωρίτερον προς τον Αββάν Μωϋσή και τον επληροφόρησαν διά την επικειμένην επίσκεψιν. ,

Μόλις ήκουσε την είδησιν αυτήν ο 'Αββάς Μωϋσής ανεχώρησε διά το έλος, ώστε να αποφύγη την επίσκεψιν των επισήμων.

Καθ' οδόν όμως συνήντησε τον άρχοντα μετά της συνοδείας του. Ένας εκ της συνοδείας τον ήρώτησε:

- Γέροντα, που είναι το κελλί του Μωϋσέως; – Τι γυρεύετε από αυτόν τον άνθρωπον; Είναι τρελλός!

Οταν ήκουσε το πράγμα αυτό ο άρχων, χωρίς να υποπτευθη ότι αυτός ήτο ο 'Αββάς Μωϋσής και ότι από ταπείνωσιν κατηγόρει τον εαυτόν του, έματαίωσε τον σκοπόν της επισκέψεώς του και επέστρεψεν οπίσω.

3. Αφού δε έφθασαν εις την Εκκλησίαν λέγει προς τους κληρικούς:

- Πατέρες, μανθάνων την καλήν φήμην περί τού 'Αββά Μωϋσέως, απεφάσισα να μεταβώ εις την σκήτην διά να τον γνωρίσω. Ενας όμως γέρων Μοναχός, που μετέβαινεν εις την Αίγυπτον και ο οποίος εφαινετο σεβαστός, όταν τον ήρωτήσαμεν να μας υποδείξη το κελλί του Μωϋσέως, μάς είπε τι τον θέλετε και αυτός είναι τρελλός! Έβγαλα λοιπόν το συμπέρασμα, ότι δεν αξίζει τον κόπον να επισκεφθώμεν ένα τρελλόν, δι' αυτό και επέστρεψα.

Οι κληρικοί έλυπήθησαν διά το περιστατικών αυτό και ήθελσαν να πληροφορηθούν ποίος ήταν αυτός, που ελάλησε τόσον σκληρώς κατά του Αγίου. Προς τούτο ήρώτησαν τον άρχοντα:

- Ποία χαρακτηριστικά είχεν ο Γέρων, που σας έδωσε την πληροφορίαν αυτήν;

- 'Ητο γέρων, εφόρει παλαιά και εφθαρμένα ενδύματα, υψηλός και μαύρος.

-Αυτός ήτο ο Μωϋσής, απήντησαν με συγκίνησιν οι Κληρικοί σας είπε δε αυτά, διότι τον συναντήσατε και επεθύμει, από ταπείνωσιν, να αποφύγη την συνάντησίν σας.

Από αυτήν την έμπρακτον ταπεινοφροσύνην του Αγίου ωφελήθη ο άρχων και ευχαριστημένος ανεχώρησε διά την έδραν του.

4. Ο άρχων μετέβη κάποτε εις την έρημον, διά να γνωρίση και τον Αββάν Σίμωνα. Ο Αββάς, μόλις έπληροφορήθη τον σκοπόν του άρχοντος, εφόρεσε την ζώνην του και ανεχώρησε προς ένα φοινικόδενδρον, διά να το καθαρίση.

Εν τω μεταξύ έφθασαν εις το σημείον αυτό, όπου είργάζετο και 'Αββάς, ο ηγεμών με τους ανθρώπους του. Μόλις τον είδαν να καθαρίζει το φοινικόδενδρον, εφώναξαν από μακριά:

- Γέροντα, που είναι ο Αναχωρητής;

– Δεν ευρίσκεται εδώ κανένας Αναχωρητής! Όταν δε ήκουσαν την πληροφορίαν αυτήν ο ηγεμών και οι σύντροφοί του ανεχώρησαν.

5. Ένας άλλος άρχων ηθέλησε και αυτός να έλθη εις την έρημον, διά να γνωρίση τον Αββάν Σίμωνα.

Εν τω μεταξύ οι κληρικοί του Ναού της Σκήτης μετέβησαν συντόμως εις το κελλίον τού Αββά και του είπον:

– Αββά, ετοιμάσου, διότι εντός ολίγου θα σε επισκεφθή ο άρχων, να τον εύλογήσης, επειδή σε ευλαβείται από όσα έχει ακούσει διά σε.

- Ναι, θα ετοιμασθώ απήντησεν ο Αββάς.

Πράγματι εφόρεσε ένα παλαιομανδύαν, επήρε εις το χέρι του ψωμι και τυρί και εκάθισεν εις την εξώθυραν τρώγων. Εν τω μεταξύ ήλθεν ο άρχων με τους αξιωματικούς του και όταν τον είδον εις αυτήν την στάσιν, να τρώγη χωρίς να είναι η ώρα του φαγητού και να παραμένη αργός, τού έρριξαν ένα περιφρονητικό βλέμμα και είπαν με ειρωνείαν:

-Αυτός είναι ο Αναχωρητής; κρίμα εις τα καλά λόγια, που ηκούσαμεν.

Αμέσως δε χωρίς καμμίαν άλλην συζήτησιν ανεχώρησαν.

6. Έζη κάποτε ένας Κοινοβιάρχης, που ήτο πνευματικός πατήρ διακοσίων Μοναχών. Τον Ηγούμενον αυτόν τον ετίμων και τον έδόξαζον πολύ οι άνθρωποι. Μίαν ημέραν ήλθεν εις το Κοινόβιον αυτού του Ηγουμένου ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, υπό το σχήμα ενός πτωχου Γέροντος Ασκητού, γνωστού εις τον Ηγούμενον. Ηλθε πρωί-πρωί και παρεκάλει τον θυρωρόν να αναγγείλῃ εις τον Ηγούμενον, ότι τον ζητεί ο τάδε γνωστός του.

Ο θυρωρός απεφάσισε, χωρίς διάθεσιν, να εξυπηρετησῇ τον αγνωστόν του αυτόν πτωχόν και εισήλθεν εις το Κοινόβιον να αναφέρῃ σχετικώς εις τον Ηγούμενον. Εκείνην την στιγμήν ο Ηγούμενος συνεζήτη μετὰ τινων ξένων αφού λοιπόν έπερίμενεν ολίγον, ανέφερεν εις αυτόν διά τον πτωχόν, που ανέμενεν εις το θυρωρείον.

Μόλις τον ήκουσεν ο Ηγούμενος του απαντά με οργήν.

– Δεν βλέπεις, ότι συζητώ με τους επισήμους αυτούς ανθρώπους ; Άφησέ με τώρα, μή με ενοχλείς.

7. Τρομαγμένος και θυρωρός έφυγε σιγά – σιγά και ανέφερεν εις τον κατά το σχήμα πτωχόν Γέροντα τον λόγον, διά τον οποίον δεν ήμπορούσε να τον δεχθή ο Ηγούμενος. Ο μακρόθυμος και ανεξίκακος Κύριος, χωρίς να οργισθῇ διά την διαγωγήν αυτήν του Ηγουμένου, εκάθισε και έπερίμενε με αγόγγυστον υπομονήν εις το θυρωρείον. Κατά την πέμπτην ώραν της ημέρας (11ην π.μ.) ένας πλούσιος ήλθεν εις το Κοινόβιον. Μόλις τον αντελήφθη ο θυρωρός έτρεξε γρήγορα - γρήγορα και τού ήνοιξε αμέσως δε τρέχει εις τον Ηγούμενος και αναφέρει τον επισκέπτην. Αυτοστιγμεί ο Ηγούμενος βγαίνει από το Μοναστήρι, κατεβαίνει εις το θυρωρείον και υποδέχεται με πολλές φιλοφρονήσεις τον πλούσιον επισκέπτην.

8. Μόλις τον είδεν ο πλούσιος εις εύσπλαγχνίαν και φίλος των πτωχών Θεός, που έκρύπτετο υπό το σχήμα του πτωχού γέροντος, τον έπλησίασε και του λέγει εκετευτικώς:

– Σε παρακαλώ, 'Αββά, θέλω να σου μιλήσω.

Ο Αββάς όμως τον περιεφρόνησε, χωρίς να του δώσει καμμίαν σημασίας και εισήλθε μαζί με τον πλούσιον εις το Μοναστήρι, διά να του ετοιμάση εκλεκτά φαγητά.

Αφού λοιπόν έφαγε καλά - καλά και πλούσιος, ήτοιμάσθη να αναχωρήση. Ο Ηγούμενος φιλοφρονέστατα τον κατευόδωσε μέχρι του θυρωρείου· αιχμαλωτισμένος δε από τις πολλές φροντίδας, εγύρισεν οπίσω, χωρίς να ενθυμηθή τον πτωχόν και ανεξίκακον Γέροντα, που τόσον τον παρακάλεσε να τον όμιλήση.

9. Όταν πλέον έβράδυασε και αφού κανείς δεν έφώναξε τον εύλογημένον εκείνον ξένον και δεν του έδωσε καν προσοχήν, ήλθε πάλιν εις τον θυρωρόν και του παρήγγειλε να είπη τα εξής εις τον Ηγούμενον:

-Αφού θέλεις την δόξαν των ανθρώπων, εγώ, ανταμείβων σε διά την προηγουμένην άσκησίν σου και τον καλόν τρόπον της ζωής σου, θα σου στείλω από τα τέσσαρα σημεία του ορίζοντος επισκέπτας, επειδή σου αρέσουν οι επισημότητες και αι τιμαί. Αλλά δεν θα δοκιμάσης όμως ποτέ τα αγαθά της επουρανίου Βασιλείας μου.

Από τα λόγια αυτά ανεγνωρίσθη ότι ο πτωχός αυτός ήτο ο Παντοκράτωρ Κύριος.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΗ΄

(Να μην εργαζόμαστε περισσότερο από αυταρέσκεια)

Ὅτι οὗ δεῖ ἐξ αὐταρεσκείας ποιεῖν ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς τους συνόντας ἐν τῇ Μονῇ.

Δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν τίποτε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς της Μονῆς, ἐξ αἰσθήματος αὐταρεσκείας.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Ευθυμίου

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΥΘΥΜΙΩ παράλογον πάντι ἔδοκει καὶ βλαβερὸν το τίνας τῶν ἀδελφῶν, καὶ μάλιστα γέους ὄντας, πλείονα τοῖς λοιποῖς ἐν τῷ Κοινοβίῳ φανεραν καὶ δεδημοσιευμένην ἐπιδείκνυσθαι νηστείαν, καὶ τὸν κοινὸν λύειν κανόνα τῶν ἀδελφῶν, ἰδίῳ θελήματι καὶ νόμῳ στοιχούντας, οὐδε σαλπίζεσθαι τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο, οὐδε μὴν ἔκδηλον εἶναι καὶ διαβεβοημένον, ἀλλ' ὥς οἷον τὲ λανθάνειν ἤβουλετο.

2. Διὰ τοῦτο ἀρίστην ἔλεγαν ἐγκράτειαν εἶναι τὴν τὸν κόρον μὴ & φθάνουσιν καὶ δεομένοις ἡμῖν ἔτι, τὴν τροφὴν ἴστωσαν, ὅπερ ἐστὶ καὶ τὸ παραμικρῶν τῆς χρειᾶς τροφῆς κοινωνεῖν κρυφίως δὲ πρὸς τὰ τῆς σαρκὸς ἴστασθαι πάθη, καὶ ἀσφαλῶς πάντοθεν συμπεφράχθαι τοῖς ὅπλοις τῶν ἀρετῶν, ἔστι δὲ ταῦτα ταπείνωσις, σωφροσύνη, μελέτη, διάκρισις, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν ὑπακοή, καὶ τῷ ὄντι θεομίμητος ἀρετή.

Ερμηνεία

Ο ΕΥΘΥΜΙΟΣ ὁ Μέγας εθεώρει τελείως παράλογον καὶ βλαβερόν πράγμα τὴν ὑπὸ μερικῶν Μοναχῶν, καὶ μάλιστα τῶν νεωτέρων, ἐπιδείξιν νηστείας φανεράς μεγαλυτέρας τῆς νηστείας τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κοινοβίου. Με τὴν δημοσίευσιν τῆς νηστείας αὐτῆς καταργεῖται ὁ κοινὸς εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς κανὼν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοὶ καθιερώνουν ἄλλον νόμον, υπαγορευόμενον ὑπὸ τοῦ θελήματός των. Δὲν ἠθέλεν ὁ Μέγας Ευθύμιος νὰ διασαλπίζουν τὸ ἀγαθόν, νὰ το φανερώνουν καὶ νὰ το κάμνουν περιβόητον ἀπ' ἐναντίας, ἐπεθύμει νὰ κρύπτεται ὅσον τὸ δυνατόν ὁ εργαζόμενος τὸ ἀγαθόν.

2. Διὰ τοῦτο ὁ Μέγας Πατὴρ ἐχαρακτήριζεν ὡς ἀρίστην ἐγκράτειαν τὸ νὰ τρώγωμεν τόσον, ὥστε νὰ μὴ χορταίνωμεν καὶ νὰ αισθανώμεθα ἀκόμη τὴν ἀνάγκην τροφῆς· κρυφά δε καὶ χωρὶς ἐπιδείξεις νὰ ἀνθιστάμεθα πρὸς τὰ πάθη τῆς σαρκὸς καὶ νὰ περιφρουρούμεθα ἀσφαλῶς ἀπὸ παντοῦ με τὰ ὅπλα τῶν ἀρετῶν· αὐτὰ δε τὰ ὅπλα εἶναι ἡ ταπείνωσις, ἡ σωφροσύνη, ἡ μελέτη, ἡ διάκρισις, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν ὑπακοή, ἡ ὁποία εἶναι πράγματι θεομίμητος ἀρετή.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ ἀδελφὸν τινά, οὐκ ὀρίθως πορευόμενον, ἀλλὰ τὸ ἰδίῳ ἐξακολουθοῦντα θελήματι, κατ' ἰδίαν λαβὼν, παρήγει λέγων αὐτῷ «Ἀδελφέ, λέγει ὁ Κύριος,

ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος με Πατρὸς καὶ αὐτὸς ὀφείλεις ἀκούειν ἡμῶν δρῶ γὰρ σὲ φθονούμενον ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τὸν κάμα: τὸν «τοῦ διὰ πολλῶν συλούμενον.

2. Στοίχει οὖν τὸ κανόνι, καὶ ὅταν καλὴ πρὸς ἐστίασιν, μὴ διαμείνης ἄσιτος, ἀλλὰ συνερχόμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν μεταλάμβανε καὶ αὐτὸς μετρημένως τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ παρατιθεμένου σοὶ ἐψήματος, καὶ μήτε πάνυ κορεσθῆς, εὖτονος τὸ σῶματι ὑπάρχων, μήτε πάλιν ἄτονος ὢν, τὸ σῶμα σφόδρα κατατήξης ἀλλ' ἐαυτὸν δουλαγῶγει πρὸς τὰς δυνάμεις τοῦ σώματος, ἄχρις ἂν τὸν τῆς καυχήσεως γικησης δαίμονα πολὺς γὰρ σοὶ ἐπικείται.

3. Ὁ δὲ ἀκούσας, πρὸς μὲν τὸ παρόν, ἐπείσθη τῇ συμβουλίᾳ αὐθις δὲ ἐπηκο: λούθει τὴ πλάνη λέγων· τί τοῦτο; ποῦ γέγραπται μὴ νηστεύσης, μὴ ἀσκήσης; οὕτως οὖν αὐτοῦ ἐξακολουθοῦντος ταῖς ἰδίαις ὁρμαῖς κατεκυρίευσεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρός.

4. Καλέσας δὲ δ Μέγας τὸν Θεόδωρον, λέγει αὐτῷ οἶδας ὅτι σφόδρε με λυπεῖ τὰ κατὰ τὸν ἀδελφὸν τὸν δὲ ἀπελθὼν τοίνυν ἐπισκεύαι, αὐτόν, καὶ γνώθι τί διαπράττεται καὶ δὲ πορευθεῖς εὔρε μὲν αὐτὸν ὥσάνει εὐχόμενον, παρηλλαγμένα δὲ δῆματα - προϊέμενον, καὶ ἐπανελθὼν ἐδήλωσε τὸ μεγάλο τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

5. Διαλογιζόμενος δὲ ὁ Θεόδωρος τὴν ἐνέργειας τοῦ διαβόλου, καὶ τὸν ποικίλον πρὸς ἡμᾶς αὐτοῦ πόλεμον, ἐθαύμασε καὶ ἐφοβήθη σφόδρα, ἐννοῶν μεθ' ὅσης ἄρα νήψεως τὸν μονάζοντα χρὴ πρὸς τὰς ἀντιτέχνους ἴστασθαι δομὲς τοῦ ἀντιπάλου ἐλθέντος οὖν τοῦ Ἁγίου καὶ εὐχὴν ποιήσαντος ὑπὲρ αὐτοῦ, ὁ πανοικτίρμων Κύριος ἰάσατο αὐτόν καὶ αὐτὸς σωφρονισθεὶς ἐφύλαξεν ἑαυτῶν τοῦ λοιποῦ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος.

6. Ἐλεγεν οὖν τοῖς συνελθούσιν ἀδελφοῖς καὶ Παχώμιος μεγάλης δεῖ, νήψεως, ἀδελφοί, πρὸς τὸ σωθῆναι καὶ γὰρ ἀκούω τῶν πονηρῶν πολλάκις καυχωμένων δαιμόνων, ἐφ' οἷς ἀπατῶσι τοὺς ἀσκητὰς τοιγαροῦν τηρήσατε ἑαυτοὺς πάντοτε, καὶ τειγίξεσθε τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, τῷ γὰρ θελήματι Αὐτοῦ ἐξακολουθούτων ἡμῶν, οἱ ἐχθροὶ πρὸς ἡμᾶς οὐκ ἰσχύουσι τέφρα γὰρ εἶσι καὶ καπνός, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὑπόστασις ἀπὸ προσώπου τῶν φοβουμένων τὸν Κύριον,

7. Ἐγένετο πότε καθημένου τοῦ μεγάλου Παχωμίου ἐν τόπῳ τινὶ τῆς Μονῆς μετὰ ἄλλων τινῶν μεγάλων ἀδελφῶν ἐγένετο δὲ ἀδελφὸν τινὰ τῶν ἐκεῖσε ὄντων ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, δύο ψιάθια ποιήσαντα, προθεῖναι αὐτὰ ἔμπροσθέν του κελλίου αὐτοῦ, κατέναντί του τόπου, οὗ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἔκαθεζετο ὁ μακάριος τοῦτο δὲ ἐποίησε, τῷ κενοδοξίας ἐπαιρομενος λογισμῷ, οἰόμενος ἐπαινεθῆναι παρὰ τοῦ Ο. σίου, ὅτι τοῦ κανόνος ἔχοντος ἐν ψιίθιον τῆς ἡμέρας ποιεῖν ἕκαστον ἀδελφόν, ἐκεῖνος τὸ ἔργον ἐδιπλασίασε.

8. Ἰδὼν δὲ 5 Μέγας τὸ γεγονὸς καὶ γνούς, ὅτι πρὸς ἐπίδειξιν ἔποιησε τοῦτο ὁ ἀδελφός, στενάξας μέγα, εἶπε τοῖς συγκαθημένοις αὐτῷ ἀδελφοῖς βλέπετε τοῦ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐργασάμενον μὲν ἀπὸ πρωΐας ἕως ἄρτι, δόλον δὲ τὸν κόπον αὐτοῦ τῷ διαβόλῳ χαρισάμενον, καὶ μηδὲν τοῦ ἔργου αὐτοῦ εἰς παραμυθίαν τῆς ἑαυ: τοῦ ψυχῆς ἔασαντα ὅτι τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ ἠγάπησε" καὶ τὸ μὲν καμάτο τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀνήλωσε, κενὴν δὲ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων ἀπολαύσεως κατέστησε.

9. Καλέσας οὖν τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον ἐπετίμησεν αὐτῷ, καὶ παρήγγειλεν ἵνα ἐρχομένων τῶν ἀδελφῶν, κατέχων τὰ δύο ψιάθια, στᾶς ὀπισθεν αὐτῶν εἴπη δέομαι ὑμῶν, ἀδελφοί, εὔξασθε ὑπὲρ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς, ἵνα καὶ πανοικτίρμων Θεός, ταῖς ὑμετέραις εὐχαῖς, ἐλεήσῃ αὐτήν, προκρίνας μᾶλλον τὰ δύο ψιάθια ταῦτα τῆς Βασιλείας Αὐτοῦ.

10. Καὶ πάλιν ἐν τῷ ἔσθιεν τοὺς ἀδελφοὺς, ἐκέλευσε τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστάναι ἐν μέσῳ μετὰ τῶν ψιαθίων, ἕως οὐ ἀναστῶσιν ἐκ τῶν τραπεζῶν οἱ ἀδελφοὶ" καὶ μετὰ ταῦτα ἔκελευσεν αὐτὸν ἔγκλεισθῆναι μόνον εἰς κελλίον, καὶ ἐπὶ πεντάμηναιον χρόνον καθ' ἑκάστην ἡμέραν δύο ψιάθια ποιεῖν, καὶ ἔσθιεν ἄρτον μετὰ ἄλατος μόνον καὶ μηδὲνα τῶν ἀδελφῶν συντυγχάνειν αὐτῷ.

Ερμηνεία

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΣ εἶχε κάποιον υποτακτικόν, ο οποίος δεν ἐβάδιζε με την απαιτούμενην μοναχικὴν ὀρθότητα, ἀλλὰ ἐκάμνε το θέλημά του: μίαν ἡμέραν λοιπόν τον παρέλαβεν ἰδιαιτέρως καὶ τον συνεβούλευσε με ἀδελφικὴν στοργήν. Μεταξύ ἄλλων του ἔλεγε:

- Αδελφέ μου, ο ἴδιος ο Κύριος λέγει: κατήλθον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὄχι διὰ νὰ κάμω το θέλημά μου, ἀλλὰ το θέλημα τοῦ ἐπουρανίου μου Πατρός, που με ἀπέστειλε (!). Καὶ συ λοιπόν πρέπει νὰ υπακούῃς εἰς ἡμᾶς, διότι βλέπω, ὅτι σε φθονεῖ ὁ διάβολος καὶ προσπαθεῖ με κάθε τρόπον νὰ σου ληστεύσῃ τοὺς κόπους σου.

2. Πρόσεχε λοιπόν νὰ ἐφαρμόζῃς τὸν κανόνα τοῦ Κοινοβίου καὶ ὅταν εἶναι ἡ ὥρα τοῦ κοινού φαγητοῦ, συ νὰ μὴ μένης νηστικός δι' ἀσκήσιν. Προσερχόμενος μαζί με τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν τράπεζαν τρώγε καὶ συ με ἐγκράτειαν ἀπὸ τὸν παρατιθέμενον ἄρτον καὶ τὸ φαγητόν, ὥστε οὔτε πολὺ διὰ νὰ χορτάσῃς, ὅταν αἰσθάνεσαι τὸ σῶμα σου ακμαῖον, ἀλλ' οὔτε πάλιν καὶ δι' ἀμέτρου νηστείας νὰ το καταπονήσῃς, ὅταν αἰσθάνεσαι κουρασμένος. Νὰ δουλαγωγῇσαι καὶ νὰ ασκήσῃς ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς τοῦ σώματος, μέχρις ὅτου νικῇς τὸν δαίμονα τῆς καυχήσεως, διότι πολὺ ἐνοχλεῖσαι ἀπὸ αὐτόν.

3. Ο ἀδελφός ἐδέχθη πρὸς στιγμὴν τὴν συμβουλὴν τοῦ Οσίου Παχωμίου καὶ τὴν ἐφήρμοσε. Μετ' ὀλίγον ὅμως πάλιν περιέπεσεν εἰς τὴν πλάνην του καὶ ἤρχισε τὰ ἴδια. Διὰ νὰ δικαιολογήσῃ δε τὴν ἰδιορρυθμίαν του ἔλεγε, πού ἔχει γραφὴ νὰ μὴ νηστεύῃς καὶ νὰ μὴ ἀσκητεύῃς; Επομένως δεν παραβαίνω νόμον Θεοῦ! Με τὴν τακτικὴν τοῦ ὅμως αὐτῆς, τῆς πορείας δηλαδὴ κατὰ τὸ θέλημά του, τὸν κατενίκησεν εἰς τὸ τέλος ὁ ἐχθρός, ὁ διάβολος.

4. Ἀνησυχῶν διὰ τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἐν λόγῳ ἀδελφοῦ ὁ Μέγας (Παχώμιος) καλεῖ πλησίον τοῦ Θεόδωρον καὶ τοῦ λέγει :

- Γνωρίζεις πόσον στενοχωρούμαι διὰ τὸν ἀδελφόν μας. Θέλω νὰ μάθω πῶς βαδίζει! Σε παρακαλῶ λοιπόν νὰ μεταβῇς πρὸς ἐπίσκεψίν του καὶ νὰ ἰδῇς τι κάμνει.

Πράγματι ὁ Θεόδωρος μετέβη εἰς τὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸν εὔρε δε ὡς νὰ προσηύχετο, ἀλλ' ὄχι με τὶς καθιερωμένας εὐχὰς ἀπήγγελλεν ἀκατανοήτους φράσεις. Αφού ἐπέστρεψεν ὁ Θεόδωρος ἀνέφερεν εἰς τὸν Μέγαν (Παχώμιον) τὴν φλυαρίαν τοῦ Μοναχοῦ.

5. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Θεόδωρος ἐσκέπτετο πόσον πολυμήχανος εἶναι ὁ διάβολος καὶ με πόσῃ ποικιλίᾳ παγίδων πολεμεῖ τὸν ἄνθρωπον κατεπλάγη δε καὶ ἐφοβήθη πάρα πολὺ. Ἐνόησε δε ἀρκετὰ καλὰ με πόσον ἀγρυπνον προσοχῆς καὶ νηφαλιότητα πρέπει ὁ Μοναχός νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὰς διαφόρους πολυτέχνους ἐπιθέσεις τοῦ ἀντιπάλου. Μόλις ἐπληροφορήθη ὁ "Όσιος Παχώμιος τὸν πνευματικὸς κίνδυνον, που διέτρεχεν ὁ ἀδελφός ἐκεῖνος, ἦλθε πλησίον τοῦ καὶ προσηυχήθη με θερμὴν ὑπὲρ αὐτοῦ. Καὶ ὦ τοῦ θαύματος! Ὁ πανοικτίρμων Κύριος τὸν ἐθεράπευσεν. "Ἐκτοτε καὶ ὁ ἀδελφός αὐτός, που τόσον

εκινδύνευσεν από την ιδιορρυθμίαν του, έσωφρονίσθη, έβαλε μυαλό, περιεφρούρησε τον εαυτόν του από τας παγίδας του διαβόλου και ήρχισε πλέον να βελτιούται, «τοις δε έμπροσθεν επεκτεινόμενος» (Φιλίπ. γ', 14) κατα τον ουρανοβάμονα Απόστολον.

6. Μετά το περιστατικών αυτό ο θείος Παχώμιος, απευθυνόμενος προς τους συγκεντρωθέντας Μοναχούς, έλεγεν «Αδελφοί μου, απαιτείται μεγάλη επαγρύπνησις και νηφαλιότης δια να σωθώμεν πολλές φορές ακούω τους πονηρούς δαίμονας να καυχώνται με τι τρόπους εξαπατούν τους Ασκητάς. Φροντίζετε λοιπόν να περιφρουρήτε τους εαυτούς σας πάντοτε και να οχυρώνεσθε διά της επικλήσεως του ονόματος του Χριστού· διότι εφ' όσον θα πορευόμεθα συμφώνως με το θέλημά Του, τίποτε δεν θα ήμπορέσουν να μας κάνουν οι εχθροί, οι οποίοι, κατά την δύναμιν, είναι πράγματι στάκτη και καπνός και δεν ήμπορούν να σταθούν ενώπιον εκείνων, που σέβονται τον Κύριον.

7. Ο Μέγας Παχώμιος εκάθητο κάποτε εις ένα μέρος του Μοναστηρίου συνομιλών με μερικούς αδελφούς, μεγαλυτέρους των άλλων, κατά την ηλικίας αλλά και τον χρόνον της μοναχικής ζωής. Καθώς λοιπόν συνωμίζουν, ένας αδελφός της Μονής ετοποθέτησεν επιδεικτικά έμπροσθεν του κελλίου του δύο ψάθες, τας οποίας έπλεξε την ημέραν εκείνην, εις τρόπον ώστε να φαίνονται από τον Όσιος Παχώμιον και τους συνομιλητάς του. Αυτό το έκαμε φουσκωμένος από τον λογισμός της κενοδοξίας, διότι έφαντάζετο, ότι θα τον επαινούσεν ο Όσιος, επειδή παρήγαγε διπλάσιον έργον απ' αυτό που επέβαλλεν ο κανών εις τους Μοναχούς. Ο κανών δηλαδή υπεχρέωνε τους Μοναχούς να κατασκευάσουν μίαν ψάθαν την ημέραν, ενώ ο εν λόγω Μοναχός κατεσκεύασε δύο.

8. Μόλις είδεν αυτό το πράγμα ο Όσιος και αντιληφθείς, ότι χάριν επιδείξεως το έκαμεν ο Μοναχός, άνεστέναιξε βαθέως και είπεν εις τους συνομιλητές του «Βλέπετε αυτόν τον αδελφόν; ειργάσθη με ζήλον από το πρωί έως τώρα δυστυχώς όμως όλον τον κόπον του τον εχάρισεν εις τον διάβολον! Δεν εκράτησε τίποτε δι' ανακούφισιν της ψυχής του εκ του έργου αυτού, επειδή έπροτίμησε την δόξαν των ανθρώπων περισσότερον από την δόξαν του Θεού. Με τον κόπον του έργοχείρου εξήντησε το σώμα του, αλλά η ψυχή του δεν ωφελήθη ούδόλως, ούτε θα απολαύση την πνευματικής απόλαυσιν εκ των έργων του».

9 Εν συνεχεία εκάλεσεν ο Όσιος τον αδελφόν εκείνον και τον επέπληξεν αυστηρώς. Του επέβαλε δε και την εξής πνευματικής ποινήν: Έδωσεν εντολήν να προσέλθουν όλοι οι αδελφοί της Μονής αφού δε προσήλθον, υπεχρέωσε τον παρασυρθέντα υπό της κενοδοξίας Μοναχών να λάβη τας δύο ψάθας και αφού σταθή εις το τέλος της σειράς, ως έσχατος πάντων, να λέγη εις τους αδελφούς, που θα απέρχωνται: «Σας παρακαλώ, αδελφοί μου, να προσευχηθήτε διά την αθλίαν μου ψυχήν, να την ελεήση ο πανοικτίρμων Κύριος με τας ευχάς Σας, επειδή έπροτίμησε τον έπαινον των ανθρώπων διά τα δύο αυτά ψαθιά από την επουράνιον Βασιλείαν Του».

10. Μετά, πάλιν κατά την ώραν, που έτρωγον οι αδελφοί εις την κοινήν τράπεζαν, τον υπεχρέωσε να παραμένη όρθιος εις το μέσον της τραπέζης με τας ψάθας εις τας χείρας, έως ότου τελειώσουν το φαγητον και αναχωρήσουν της τραπέζης οι αδελφοί. Τέλος τον προσέταξε να κλεισθή μόνος του εις το κελλί του επί πέντε μήνας, κατά το διάστημα των οποίων να κατασκευάζη ημερησίως δύο ψάθες και να τρώγη μόνον ψωμί με αλάτι, χωρίς να τον πλησιάζη κανείς εκ των άλλων αδελφών της Μονής.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΟΝ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Δανιήλ, ὅτι ὅτε ἦλθον οἱ βάρβαροι εἰς Σκήτιν, ἔφυγον οἱ Πατέρες, ὁ δὲ ὑπελειφθη εἰπὼν εἰ μὴ φροντίζει μου ὁ Θεός, ἵνα τί καὶ καθέξομαι ὧδε; Καὶ παρήλθε διὰ τῶν βαρβάρων, καὶ οὐκ εἶδον αὐτόν. τότε λέγει πρὸς ἑαυτόν· ἔδου ἐφρόντισέ μου ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἀπέθανον ποίησον οὖν καὶ σὺ τὸ ἀνθρώπινον, καὶ φύγε ὡς οἱ Πατέρες.

Ερμηνεία

ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ το ἐξῆς περιστατικῶν διὰ τον Αββάν Δανιήλ.

Κάποτε εἰς τὴν σκήτην ἔκαμαν ἐπιδρομὴν βάρβαροι. Πρὸ τοῦ κινδύνου τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς οἱ Πατέρες ἔφυγον εἰς ἀσφαλέστερα μέρη. Ὁ Αββᾶς Δανιήλ δὲν ἠδυνήθη νὰ φύγῃ ἐγκαίρως καὶ παρέμεινεν ὀπίσω. Με βαθείαν δὲ πίστιν πρὸς τὸν Θεόν εἶπεν· ἐάν ὁ Θεός δὲν φροντίζῃ διὰ τὴν προστασίας μου, τότε διατί νὰ παραμένω καὶ εἰς τὴν ἔρημον; Ἐπέρασε δὲ πράγματι διὰ μέσου τῶν βαρβάρων, χωρὶς νὰ τὸν ἰδῇ κανεὶς. Κατόπιν αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη υπήρχεν ὁ κίνδυνος, εἶπε πάλιν εἰς τὸν ἑαυτόν του· ὁ Θεός με ἐπροστάτευσεν καὶ δὲν με ἐφόνευσαν οἱ βάρβαροι. Ἀς λάβω τώρα καὶ ἐγὼ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα ἀσφαλείας καὶ ἀς φύγω, ὅπως οἱ Πατέρες, ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν περιοχὴν.

Δ'. Τοῦ Ἁγίου Εφραίμ

ΕΑΝ ἔν Κοινοβίῳ, ἀδελφέ, καθέξῃ, μὴ ἔκκλινῃς ἐκ τοῦ θεσμοῦ καὶ ἀποτὸν στολικοῦ κανόνος· τὰ γὰρ μικρὰ δοκοῦντα εἶναι παροράματα οὗ τὴν τυχοῦσαν βλάβην ἐμποιοῦσι. Καλὸν οὖν καὶ πάνυ καλὸν τὸ μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ τὰ τῆς φιλαυτίας ἔργα πράσσοντα ὑπὸ καταγνώσιν γίνεσθαι, ἀλλ' ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὰ πάντα ποιεῖν, καὶ ἀπαντᾶν ἅμα τοῖς ὁμοψύχοις ἀδελφοῖς τῇ συνάψει, τῇ ἄγρυπνίᾳ, τὸ ἔργοχειρῶ, τοῖς παρέργοις, ὅπερ ἔστι σημεῖον μέγιστον ταπεινοφροσύνης.

2. Ὅμοίως τῇ τραπέξῃ δίχα σωματικῆς ἀρρωστίας, καὶ μὴ κρατεῖσθαι θελήματι ἰδίῳ, ἡγουν φυσήματι κενῷ, ἀλλὰ τὸ κανόνι ἀκολουθεῖν ἐν πάσῃ εὐλαβείᾳ, καὶ φόβῳ Θεοῦ, κὰν ἴσως δις τῆς ἡμέρας ἐσθίειν παραδέδοται, μετάλαβε τῶν σιτίων μετὰ εὐχαριστίας, καὶ εἰ τί ποιοῦσιν οἱ εὐλαβέστεροι τῶν ἀδελφῶν, ποίει καὶ αὐτὸς ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, καὶ προκόψῃς συντόμως ἐν Κυρίῳ.

3. Εἰ δὲ ἔλθῃ εἰς διάκρισιν ὁ λογισμός, ὡς πολλὰ τὰ παρατιθέμενα ἐπὶ τῆς τραπέξης" ἀλλ' ἐννοηθῶμεν ὅτι οὗ διὰ τῆς ἡμῶν διαταγῆς ἢ παρασκευῆ τῶν ἐδωδύμων γεγένηται, εἰ δὲ πάλιν πενιχρὰ καὶ στενὰ τὰ εὐκαιρουμένα, καὶ ἄρξῃται δυσφορεῖν ὁ λογισμὸς ἐπὶ τούτοις, λογισώμεθα, ὅτι καὶ τῆς δόξης Κύριος ἐνανθρωπήσας, κριθίνους ἄρτους μετὰλαβεῖν οὐκ ἀπηξίωσε.

4. Λεῖ οὖν ἐν συνέσει πνευματικῇ ἀπαντᾶν τῷ πολέμῳ δι' ἐκάστης μεθόδου, καὶ ἀποκρούεσθαι αὐτοῦ τὰς μαγανείας διὰ τῆς σταυροφόρου δυνάμεως. Χρὴ δὲ εἶδεναι, ὅτι πολλάκις τῶν ἀδελφῶν τινι ὁ ἐχθρὸς δίδωσι προθυμίαν πολλὴν εἰς ἄσκησιν καὶ σκληραγωγίαν καὶ πολιτείαν ἄκραν καὶ εἰ μὲν ἔστιν ὁ ἀδελφός τα πεινόφρων καὶ τὸ οἰκεῖον ἀπαρνησάμενος θέλημα, οὗ καταθαρρεῖ ἑαυτὸν τοῖς ἀπατηλοῖς λογισμοῖς, ἀλλ' ἢ ἀποδιώκει τούτους εὐθύς, ἢ ἀπαγγέλλει τὸ προεστώτι, καὶ πειθαρχεῖ τῇ ἐκείνου παραινέσει καὶ συμβουλίᾳ.

5. Εἰ δὲ ἔστιν ἰδιόρρυθμος καὶ αὐτάρεσκος, κρύπτει αὐτοῦ το πάθος, καὶ οὐκ ἀποκαλύπτει τινί, καὶ ἐνδoύναι τῆς ἀσκήσεως μὴ βουλόμενος ἐξέρχεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἀδελφότητος χωρισθεῖς, ἵνα δῆθεν χρήσῃται τῇ ἐπιθυμίᾳ ὡς θέλει καὶ οὕτως ἔκπιπτει εἰς τελείαν ἀπώλειαν, παραδοθεὶς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ κατακυριευθεὶς ὑπ' αὐτῶν οὗ γὰρ ὁ θεμέλιος αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν ὥκοδο μῆτο, ἦτοι τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ τὴν πίστιν τὴν ἄσειστον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἄμμον, ἥγουν τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ ὑπερηφάνειαν διὸ καὶ κατασεισθεὶς ὑπὸ τῆς βροχῆς, καὶ τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἀνέμων, ἐπεσεν εἰς τὸν τῆς ἀπογνώσεως βυθὸν τὸν ὀλέθριον.

6. Καὶ γὰρ μετὰ τὸ διαιρεθῆναι αὐτὸν τῆς ἀδελφότητος, τοιούτοις λογισμοὺς δὲ πειράζων μετέρχεται φαντάζει γὰρ αὐτὸν ἕκτασιν χρόνου καὶ μακροζωΐαν, καὶ λέγει κόπος ἐστὶν ὑπομείναι σὲ ἄχρι τέλους ἐν τῇ σκληραγωγίᾳ ταύτῃ, μήπως καὶ εἰς τέλος ἐξασθενήσῃ σου τὸ σῶμα, καὶ οὐκέτι αὐτῷ ἐπαρκεῖς δυνήσῃ. καὶ οὕτω κατακυριεύσας αὐτόν, εἰς ἀδιαφορίαν αὐτὸν ἐκδίδωσι, καὶ κατακρημνίζει εἰς τὴν ἀπόγνωσιν, τῆς τοῦ Θεοῦ βοηθείας ἀποστάσης αὐτοῦ, διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ αὐταρέσκειαν.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, εάν μονάζεις εἰς Κοινόβιον, μὴ παρεκκλίνης ἀπὸ το τυπικόν του Κοινοβίου και τον αποστολικόν κανόνα, δηλαδή την κοινοβιακὴν ζωὴν. Ἐχε δε υπ' ὄψιν σου, ὅτι αὐτά, που θεωροῦνται μικραὶ ἀπροσεξίαι, ἐπιφέρουν ἀνυπολόγιστον βλάβην. Εἶναι λοιπὸν καλόν, και μάλιστα πάρα πολὺ καλόν, νὰ μὴ υψηλοφρονῇς, οὔτε νὰ κάμνης ἔργα ἐμπνεόμενα ἀπὸ ἐγωϊσμόν και νὰ τίθεις τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ κατηγορίαν. Νὰ ἐνεργῇς ὅλα τα καθήκοντά σου συμφώνως με τοὺς ἄλλους, νὰ συναντάσαι με τοὺς ὁμοψύχους ἀδελφοὺς σου εἰς τὴν σύναξιν τῆς Μονῆς, εἰς τὸ ἐργόχειρον, νὰ βοηθῇς και συ ἀπὸ κοινού εἰς τα βοηθητικά ἔργα τῆς Μονῆς, πράγμα που ἀποδεικνύει μεγίστην ταπεινοφροσύνην.

2. Επίσης να λαμβάνης μέρος εις την κοινήν τράπεζαν των ἀδελφών, εφ' όσον δεν είσαι άρρωστος, και να μη παραμένης μακράν αυτης με το θέλημά σου, από εγωισμόν. Να εφαρμόζης πάντοτε το τυπικόν του Κοινοβίου με μεγάλην ευλάβειαν και φόβον Θεού. Και εάν ακόμη η παράδοσις του Κοινοβίου έχει καθιερώσει δύο φορές την ημέραν φαγητόν, να τρώγης και συ με ευχαρίστησιν τάς παρατιθεμένας τρο φάς. Και εν γένει να κάμνης και συ με καθαράν συνείδησιν αυτά που κάμνουν οι ευλαβέστεροι εκ των Μοναχών και τότε ασφαλώς σύντομα θα προκόψης, με την δύναμιν του Κυρίου, εις την πνευματικήν ζωήν. *

3. Εάν ο λογισμός σου αρχίζει να εξετάζει ότι πολλά φαγητά προσφέρονται εις την τράπεζας και ενοχλείται δι' αυτό, σκέψου, ότι τα φαγητα αυτά δεν ήτοιμάσθησαν κατόπιν προσωπικής σου εντολής. Εάν πάλιν, αντιθέτως, στενοχωρείται ο λογισμός σου, διότι τα φαγητά θεωρούνται ασήμαντα, ολίγα και όχι χορταστικά, σκέψου, ότι ο Κύριος της δόξης, όταν εγένετο άνθρωπος, «κατεδέχθη να φάγη κριθαρένιο ψωμί.

4. Είναι λοιπόν ανάγκη με πνευματικήν σύνεσιν να αντιμετωπίζωμεν τας διαφόρους μεθόδους, με τας οποίας μάς πολεμεί ο εχθρός και να αποκρούωμεν τα πονηρά του τεχνάσματα με την δύναμιν του Σταυρού. Πρέπει δε να γνωρίζωμεν, ότι εις μερικούς εκ των αδελφών ο εχθρός εμπνέει μεγάλην προθυμίαν εις άσκησιν και σκληραγωγίαν και τελειοτάτην ζωήν, προφανώς διά να ρίψη τον πειθόμενον εις τας συμβουλές του εις κενοδοξίας και υπερηφάνειαν. Εις την περίπτωσιν αυτήν, εφ' όσον ο αδελφός είναι ταπεινόφρων και έχει απαρνηθή το θέλημά του, δεν εμπιστεύεται εις τους λογισμούς

αυτούς, που είναι απατηλοί- αλλά και τους διώκει αμέσως ή τους εξομολογείται εις τον προεστώτα και υπακούει εις ό,τι εκείνος τον συμβουλεύει και τον καθοδηγεί.

5. Εάν όμως είναι ιδιόρρυθμος και ευχαριστεύεται από όσα κάμνει, αποκρύπτει το πάθος αυτό, δεν το φανερώνει σε κανένα, διότι δεν επιθυμεί να εγκαταλείψει τον λογισμόν της κατά μόνας ασκήσεως. Κυριευμένος δε από τους απατηλούς λογισμούς εγκαταλείπει το Κοινόβιον και την αδελφότητα, διά να καλλιεργήσει, δήθεν, την εσωτερικής του επιθυμίαν προς αυστηροτέραν άσκησιν, όπως αυτός θέλει. Τοιουτοτρόπως, χωρίς την καθοδήγησιν και την συμβουλήν ουδενός, πίπτει εις ολοκληρωτικήν απώλειαν, παραδίδεται εις τας χείρας του εχθρού, από τον οποίον και εις το τέλος αιχμαλωτίζεται.

Η πτώσις δε και η απώλεια αυτή συνέβη, διότι δεν έσθήριξε τα θεμέλια του πνευματικού του έργου επάνω εις την πέτραν, δηλαδή την ταπεινοφροσύνην και την ακλόνητον πίστιν, αλλ' επάνω εις την άμμον, δηλαδή την ανθρωπαρέσκειαν και την υπερηφάνειαν. Δι' αυτό και όταν εδέχθη την επίθεσιν της βροχής, των ποταμών και των ανέμων, εσείσθη και κατέπεσεν εις τον καταστρεπτικόν βυθόν της απελπισίας και της καταδίκης.

6. Ο τοιούτος αδελφός, όταν απομακρυνθη από την αδελφότητα, ενοχλείται από τον διάβολον με τους εξής λογισμούς. Τον κάμνει, π.χ. να φαντάζεται, ότι θα ζήσει πολλά χρόνια και θα παραμείνη έπ' αρκετόν διάστημα εις την άσκησιν της ερήμου είναι κόπος - του υποβάλλει τότε ο κακός λογισμός-να υπομείνης μέχρι τέλους της ζωής σου εις αυτήν την σκληραγωγίαν δεν αποκλείεται να καταπέσουν τελείως αι σωματικά σου δυνάμεις και να μη δύναται πλέον το σώμα σου να σε βοηθήσει εις την άσκησιν.

Με αυτούς τους λογισμούς της φιλαυτίας τον κατανικά και διάβολος, τον ρίπτει εις πνευματικήν αδιαφορίαν και, τέλος, τον γκρεμίζει εις την φοβεράν απελπισίαν και αυτοκαταδίκην, διότι απεμακρύνθη πλέον από πλησίον του η βοήθεια του Θεού, λόγω της υπερηφανείας και της επιθυμίας του να αρέσει μόνον εις τον εαυτόν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΚΘ'

(Περί υπερηφανείας - εγκατάληψις της Θείας χάριτος)

Ὅτι καὶ μόνη ἡ ὑπερηφανία ἀπολέσαι τὸν Χριστιανὸν δύναται, καὶ ὅτι οἱ φυσιούμενοι ἐπὶ κατορθώμασιν, ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τῆς Χάριτος, πίπτουσιν.

Καὶ μόνον ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστρέψῃ τὸν Χριστιανόν, καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ποὺ φουσκώνουν ἀπὸ ὑπερηφάνειαν διὰ, δῆθεν, κατορθώματα, ἐγκαλείπονται ἀπὸ τὴν Θεῖαν Χάριν καὶ πίπτουν θανασίμως.

Α'. Παλλαδίου

ΟΥΑΛΗΣ τις, τὸ γένος Παλαιστινός, τὴν ἔρημον καταλαβὼν, ὤκησε μεθ' ἡμῶν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον, ὅστις μεγάλη βίου σκληραγωγία τὴν ἄκραν ἄσκησιν κατορθώσας, εἷς ὑπερηφανίαν λίσθησε, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ δαίμονος ἥπατηθη, ὥς δοκεῖν Ἀγγέλους αὐτὸ σὺν τυγχάγειν καὶ τὰ πρὸς ἐκάστην διακονίαν εὐτρεπίζειν.

2. Καὶ πότε σπυρίδα βάπτοντος αὐτοῦ ἐν ἐσπέρα, σκοτίας οὔσης βαθείας, καὶ τὴν βελόνην ἀπολέσαντος δι' ἧς ἔρραπτεν, ὥς διηγοῦν

ταὶ οἱ τούτου συνήθεις, λαμπάδα αὐτὴ ἀνῆψεν ὁ δαίμων, ὥς καὶ εὐὸ ρεῖν τὴν βελόνην, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἔφυσιωθη ὁ ἄθλιος. 3. "Ἄλλοτε πάλιν συνέβη ξένους τινὰς ὁπώρας ἐνεγκεῖν τὴν ἀδελφότητα, ὁ δὲ κύριος Μακάριος ὁ Πρεσβύτερος ἀπέστειλε πρὸς δράκα ἐκάστῳ εἰς τὰ κελλία, ὁμοίως καὶ τοῦτο τὸ ἄθλιον Οὐάλη. Ὁ δέ, τὸν κομίσαντα ἔτυψε καὶ ὕβρισε, λέγων" εἶπε Μακαρίῳ, οὐκ εἰμί σου χείρων, ἓνα σὺ μοὶ εὐλογίαν πέμπης.

4. Καὶ γνοὺς καὶ Μακάριος τὴν πλάνην αὐτοῦ, μεθ' ἡμέρας ἀπῆλθε παρακαλέσαι αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ" ἀδελφε Οὐάλη, ἐπαίχθης, παύσαι, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ καὶ δὲ οὐ προσέσχηκε τὴν παραινέσει ἁπειθῶν καὶ ἀντιλέγων. Πληροφορηθεῖς οὖν καὶ διάβολος ὅτι εἰς ἄκρον αὐτῷ πείθεται, σχηματίζει ἑαυτὸν εἰς τὸν Σωτῆρα, καὶ παραγίνεται πρὸς αὐτὸν νυκτὸς ἐν φαντασίᾳ μετὰ δαιμόνων χιλίων λάμ: παδηφόρων, δεικνύων τροχὸν πύρινον, καὶ ἐν μέσῳ τὸν Σωτῆρα σχηματίζων, καὶ ἓνα προλαβόντα καὶ λέγοντα αὐτῷ" ἤρασθή σου ὁ Χριστὸς διὰ τὴν τοῦ βίου σου καθαρότητα καὶ πολιτείαν, καὶ παρεγένετο πρὸς σὲ τοῦ ἰδεῖν σὲ ἐξελθε τῆς κέλλης σου καὶ τοῦτον πόρρωθεν ἐστῶτα ἰδὼν, κύψας προσκύνησον.

5. Ὁ δὲ προελθὼν εἶδε παράταξιν λαμπαδηφόρων, καὶ ὥς ἀπὸ σταδίου τὸν Ἀντίχριστον, καὶ πεσὼν προσεκύνησεν ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἔφρενοβλαβησεν αἰχμαλωτισθεῖς καὶ ἄθλιος, ὥς μεθ' ἡμέρας ἐλθόντα αὐτόν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ πάντων εἶπεν' ἐγὼ κοινωνίας χρείαν οὐκ ἔχω, τὸν Χριστὸν γὰρ ἐώρακα σήμερον.

6. Τότε λαβόντες αὐτόν οἱ Πατέρες δεσμοῦσι σιδηρῷ ἐπὶ ἓνα χρόνον, καὶ συνεχέσι ταῖς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχαῖς, καὶ ποικίλῃ ἀδιαφορήσει καὶ ἀπραγμοτέρῳ βίῳ τὸ οἶμα αὐτοῦ καθελόντες, ἀπεθεράπευσαν τοῖς γὰρ ἐναντίοις τὰ ἐναντία τάματα.

7. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐγὼ τὲ καὶ οἱ μακάριοι Διάκονοι Εὐάγριος καὶ ἸἌλ. βίνος, συνελθόντες, ἀπῆλθομεν πρὸς Κρόνιον καὶ Ἰάκωβον καὶ Παφνούτιον τοὺς “Οσίους Πατέρας, καὶ ζητούμενα μαθεῖν παρ' αὐτῶν τὰς αἰτίας τῶν παραπτωμάτων τῶν ἐκπιπτόντων ἀδελφῶν.

8. Ταύτην οὖν τὴν κρίσιν οἱ τῆς διακρίσεως λύχνοι ἡμῖν δεδώκασι, φήσαντες, ὅτι πάντα τα γινόμενα διαιρεῖται εἰς δύο, εἰς τὴν εὐδοκίαν Θεοῦ, καὶ συγχώρησιν" ὅσα τοίνυν γίνεται κατ' ἀρετὴν εἰς δόξαν Θεοῦ, ταῦτα εὐδοκία Θεοῦ γίνεται' ὅσα δὲ ἐπιζήμια καὶ ἐπικίνδυνα καὶ ἐκπωτικά, ταῦτα συγχωρήσει Θεοῦ γίνονται ἐξ ἁλογίας ἢ ὑπερηφανίας τῶν καταλιμπανομένων ἀδύνατον γὰρ τὸν ὀρθῶς φρονούντα καὶ εὐσεβῶς βιούντα, ἐγκαταλειφθῆναι καὶ παραπесεῖν πταιίσμασιν αἰσχύνης ἢ πλάνης δαιμόνων.

9. "Ὅσοι τοίνυν διεφθαρμένῳ σκοπῷ ἢ ἀνθρωπαρεσκεία ἢ οἰήσεως λογισμὸ μετέρχονται τὴν ἀρετὴν, συμβαίνει αὐτοὺς καὶ σφάλμασι περιπесεῖν, πρὸς τὸν κατεφθαρμένον αὐτῶν σκοπὸν, τοῦ Θεοῦ ἐγκαταλιπόντος αὐτούς, ὅπως αἰσθόμε: νοὶ τὴν ἐκ τῆς μεταβολῆς ἀλλοίωσιν διορθώσονται, ἢ τὴν πρᾶξιν, ἢ τὴν πρόθεσιν' ποτὲ μὲν γὰρ ἢ πρόθεσις ἐξαμαρτάνει, ποτὲ δὲ καὶ ἡ πρᾶξις" οἷον, ὡς τὸν ἀκόλαστον ποιεῖν ἐλεημοσύνην ἐπὶ νεωτέρας διὰ τέλος αἰσχύρον, ἢ πάλιν ὀρθῶ μὲν σκοπῷ ἐλεειν νοσοῦντας, ἢ γεγηρακότας, ἢ ἀπὸ πλούτου ἐκπεσόντας, φειδωλῶς δὲ ἢ μετὰ γογγυσμοῦ καὶ εἶναι τὸν μὲν σκοπὸν ὀρθόν, τὴν δὲ πρᾶξιν ἀναξίαν τοῦ σκοποῦ, ἐν ἀφειδία δὲ καὶ ἱλαρότητι δεῖ ἐλεεῖν.

10. "Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι προτερήματα εἰσιν ἐν πολλαῖς ψυχαῖς αἱ μὲν γὰρ εὐφυῖαν ἔχουσι διακονίας αἱ δὲ ἐπιτηδειότητα ἀσκήσεως" ἀλλ' ὅτε μὴ δι' αὐτὸ τὸ καλὸν γένωνται, ἢ κατὰ θεῖον σκοπὸν, μήτε ἢ ἐκ τοῦ προτερήματος πρᾶξις, μήτε ἢ εὐφυῖα τῆς διακονίας οὐ μόνον οὐκ ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ καὶ βλάβης αἰτία γίνονται καὶ ὁ πεφυσιωμένος δὲ ἐπὶ εὐροια λόγων, οὐκετι ἐπιγράφει τῷ Θεῷ τὴν δωρεὰν τῆς εὐφυΐας, ἢ τὴν χορηγίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ τὴν ἰδίαν φύσει ἢ ἀσκήσει. .

11. Ἀφίστα οὖν ὁ Θεὸς τὸν Ἄγγελον τῆς προνοίας, τὸν ἐπὶ ταύτῃ τῇ χάριτι τεταγμένον, καὶ καταδυναστεύεται ὡς ἀβοήθητος ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου. Ὁ ἐπὶ τῇ εὐφυΐᾳ ἔπαιρομενος περιπίπτει ἀκολασία, ὅπως ἢ κυνώδης, ἢ κτηνώδης ἀκολασία ἐξελάσῃ τὸν δαίμονα τῆς υπερηφανίας.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἓνας ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην, που ἐλέγετο Οὐάλης. Αὐτὸς ἔμεινε κοντὰ μας αρκετὸν καιρὸν καὶ κατῶρθωσε, πράγματι, λόγῳ τῆς μεγάλης σκληραγωγίας, νὰ φθάσῃ εἰς ὑψηλὰ μέτρα ἀσκήσεως. Δυστυχῶς ὁμως, ἐπειδὴ δὲν ἐπρόσεξεν, ἐγλύστρησεν εἰς τὸ πάθος τῆς υπερηφανείας καὶ τόσον πολὺ ἐξηπατήθη ἀπὸ τὸν δαίμονα, ὥστε νὰ νομίζῃ, ὅτι συναναστρέφεται με Ἀγγέλους, οἱ ὁποῖοι καθημερινῶς τὸν ἐξυπηρέτουν.

2. Μίαν μάλιστα ἡμέραν συνέβη τὸ ἐξῆς χαρακτηριστικὸν περιστατικὸν ἤρχισε νὰ σκοτεινιάζῃ, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ Οὐάλης ἐξακολουθοῦσε νὰ ἀσχολῆται με τὸ ἐργόχειρόν του, νὰ σάπτῃ ζεμπίλι. Οταν πλέον εἶχε νυκτώσει αρκετά, τοῦ ἐπесεν ἀπὸ τας χείρας ἡ βελόνη. Καὶ καθὼς διηγούνται οἱ γνωστοί του, ὁ δαίμων ἠναψε λαμπάδα καὶ τοῦ ἀνεύρε τὴν βελόνην! Μετὰ ἀπὸ αὐτὸ τὸ περιστατικὸν ἐφούσκωσε πλέον ὁ ἀθλιὸς ἀπὸ υπερηφάνειαν,

3. Κάποτε ἄλλοτε πάλιν μερικοὶ ξένοι προσέφεραν εἰς τὴν ἀδελφότητα ὀπωρικά. Ὁ δε δσιώτατος Μακάριος, ὁ Πρεσβύτερος, τα ἐμοίρασε καὶ ἐστεῖλεν ἀπὸ μία χούφτα εἰς

έκαστον κελλίον. Δεν έξέχασεν, ως ήτο επόμενον, ούτε τον άθλιον Ουάλην, προς τον οποίον έστειλε την ευλογίαν των καρπών.

Αυτός όμως όχι μόνον δεν εδέχθη το δώρον της αγάπης, αλλά προσέβαλεν, εκτύπησε και ύβρισε τον αδελφόν, που το έφερε και του είπε με άλαζονείαν:

– Είπε εις τον Μακάριον, που έστειλεν αυτό το δώρον, ότι δεν είμαι κατώτερός του, διά να μου στέλλη ευλογίας!

4. Από αυτό αντελήφθη ο Μακάριος την πλάνην του Ουάλη και μετά από ολίγας ημέρας τον έπεσκέφθη εις το κελλίον του, διά να τον νουθετήση στοργικώς. Μεταξύ δέ άλλων του είπε:

- Αδελφέ μου Ουάλη, σε εμπαίζει ο διάβολος πρόσεξε, σταμάτησε να τον πιστεύης και παρακάλεσε τον Θεόν να σε λυτρώση από την παγίδα αυτήν.

Ο Ουάλης ουδεμίαν προσοχήν έδωσεν εις τας συμβουλές αυτάς. Απ' εναντίας ωμίλησε με αυθάδειαν και δεν υπήκουσε. Κατόπιν αυτού έβεβαιώθη πλέον ο διάβολος, ότι ο Ουάλης υπακούει τελείως εις αυτόν. Και τι κάμνει να τον παραπλανήση ακόμη περισσότερο; Μετασχηματίζεται ο διάβολος εις τον Σωτήρα Χριστόν και τον επισκέπτεται την νύκτα, χρησιμοποιών διά το τέχνασμά του την εξημμένην φαντασίαν του εγωπαθούς Ουάλεντος. Κατά την παραπλανητικήν αυτήν οπτασίαν ο μετασχηματισθείς εις Σωτήρα διάβολος συνοδεύετο από χιλίους λαμπαδηφόρους δαίμονας: η μορφή του Σωτήρος έσχηματίζετο μέσα εις ένα πύρινον τροχόν. Ένας εκ των δαιμόνων προέτρεχε της σατανικής συντροφιάς και του έλεγε:

– Ουάλη, ο Χριστός σε ηγάπησε και δια την καθαρότητα του βίου σου και την θεάρεστον πολιτείαν σου ήλθεν εις το κελλί σου να σε ιδή. Έβγα λοιπόν από το κελλί σου και αφού σταθής από μακριά ίδε τον και μετά σκύψε και προσκύνησέ τον.

5. Πράγματι ο πλανηθείς Ουάλης εξήλθε του κελλίου του και είδε την περίεργον παράταξιν των λαμπαδηφόρων, εξ αποστάσεως δε περίτου χιλίων μέτρων τον Αντίχριστον, μετασχηματισθέντα, ως είπομεν, εις τον Σωτήρα: έπεσε δε και τον προσεκύνησε. Μετά από την σατανικήν αυτήν οπτασίαν τόσον φοβεραν σύγχυσιν υπέστη ο νούς του, ώστε μετά από ολίγας ημέρας ήλθεν εις τον Ναόν της σκήτης και εις επήκοον πάντων εφώναξεν:

-Εγώ δεν έχω πλέον ανάγκην να μεταλαμβάνω εδώ, διότι τας ημέρας αυτός είδον με τους οφθαλμούς μου τον Χριστόν.

6. Κατόπιν αυτού τον έπιασαν οι Πατέρες, τον έδεσαν με αλυσίδας επί ένα χρόνον και ήρχισαν να παρακαλούν συνεχώς τον Θεόν να τον θεραπεύση από το σατανικόν αυτό πάθος. Παραλλήλως με πολλές προσβολάς, που του έκαμαν και με την απραξίαν εις την οποίαν τον υπέβαλαν, τού εξαφάνισαν την φαντασίαν, που είχε δια τον εαυτόν του και τον εθεράπευσαν τελείως. Τα διάφορα πάθη θεραπεύονται μέ τάς αντιθέτους θεραπείας, όπως π.χ. η υπερηφάνεια με την καταφρόνησιν και τας προσβολάς.

7. Μίαν ημέραν εγώ και οι μακάριοι Διάκονοι Ευάγγριος και Αλβίνος μετέβη μεν από κοινού προς επίσκεψιν των Οσίων Πατέρων Κρονίου, Ιακώβου και Παφνουτίου, προκειμένου να μάθωμεν από αυτούς ποία είναι τα αίτια των παραπτωμάτων των αδελφών, που εκπίπτουν από το μοναχικόν των αξίωμα και χάνουν την αξίαν των.

8. Οι Πατέρες λοιπόν αυτοί, που είναι πραγματικοί λύχνοι διακρίνοντας με το φως των τούς λογισμούς και τις διαθέσεις των ανθρώπων, διετύπωσαν την εξής γνώμη: Οσα συμβαίνουν εις την ζωήν των ανθρώπων-μάς είπον δυνάμεθα να τα διαιρέσωμεν εις δύο κατηγορίας εις αυτά, που συμβαίνουν κατ' ευδοκίαν Θεού και εις αυτά, που συμβαίνουν κατά παραχώρησιν Θεού. Οσαι λοιπόν πράξεις εκτελούνται κατά τους κανόνες της αρετής και συντελούν εις την δόξαν του ονόματος του Θεού, αύται πραγματοποιούνται κατ' ευδοκίαν Θεού. Αντιθέτως όσαι πράξεις επιφέρουν ψυχικήν ζημίαν εις τον άνθρωπον, προκαλούν κινδύνους και, τέλος, συντελούν εις την ηθικήν έκπτωσιν του ανθρώπου, αυταί συμβαίνουν κατά παραχώρησιν Θεού, και οφείλονται εις την απερισκεψίαν ή και εις την υπερηφάνειαν αυτών, που τους εγκατέλειψεν η θεία Χάρις, λόγω της διαγωγής των. Διότι είναι αδύνατον – λέγουν οι Πατέρες – αυτός, ο οποίος φρονεί ορθώς περί την πίστιν και ζη με ευσέβειαν να εγκαταλειφθή από την θείαν Χάριν και να περιπέση εις σφάλματα, που φέρουν εντροπήν, ή εις δαιμονικάς πλάνας.

9. Όσοι όμως επιδιώκουν να εκτελέσουν την αρετήν κατευθυνόμενοι από ευτελή ελατήρια, όπως η ανθρωπαρέσκεια και ο λογισμός της υπερηφανείας, ή αποβλέπουν εις διεφθαρμένους σκοπούς, τους εγκαταλείπει ο Θεός και περιπίπτουν εις σφάλματα, ανάλογα του αμαρτωλού των σκοπού. Το επιτρέπει δε ο Θεός αυτό δια να αντιληφθούν την επικίνδυνον μεταβολήν, εις την οποίαν περιέπεσαν και να διορθώσουν την αμαρτωλήν πρόθεσιν των ή την κακήν των πράξιν· διότι ο άνθρωπος άλλοτε σφάλλει κατά την πρόθεσιν και άλλοτε κατά την πράξιν. Παραδείγματος χάριν, όταν ένας διεφθαρμένος άνθρωπος δίδη ελεημοσύνην εις μίαν νεωτέραν γυναίκα, διά να την παρασύρη εις ακολασίαν, τότε ο άνθρωπος αυτός αμαρτάνει κατά την πρόθεσιν απ' εναντίας, όταν ένας άνθρωπος ελεή ασθενείς ή γέροντας ή πτωχεύσαντας, με αγαθήν πρόθεσιν και αγνόν σκοπόν, αλλά τσιγκουνεύεται εις αυτά, που δίνει, ή τα προσφέρει με γογγυσμόν, ο άνθρωπος αυτός, καίτοι επιδιώκει καλόν σκοπόν, εν τούτοις όμως αμαρτάνει κατά την πράξιν, διότι η ελεημοσύνη πρέπει να γίνεται αφειδώλευτα και με εσωτερικήν ευχαρίστησιν: «Ϊλαρόν γάρ δότην αγαπά ο Θεός» (Β' Κοριν. θ', 7).

10. Επί πλέον οι Όσιοι αυτοί Πατέρες έλεγον και τα εξής: Πολλοί άνθρωποι έχουν λάβει παρά του Θεού ώρισμένα προτερήματα π.χ. άλλοι έχουν ευφυΐαν εις το διακόνημά των, άλλοι πάλιν επιτηδειότητα εις το έργον της ασκήσεως, ώστε με ευκολίαν να αγωνίζονται. Εφ' όσον όμως τα προτερήματα αυτά δεν χρησιμοποιούνται διά το αγαθόν, ή δεν συντελούν εις την εκπλήρωσιν ενός θείου σκοπού, τότε ούτε η πράξις, που οφείλεται εις το προτέρημα, ούτε η ευφυΐα με την οποίαν εξετελέσθη η υπηρεσία ωφελούν ψυχικώς τον άνθρωπον, που κατέχει το προτέρημα απ' εναντίας μάλιστα τότε το προτέρημα γίνεται αιτία βλάβης. Εκείνος, ο οποίος είναι φουσκωμένος από εγωϊσμόν, διότι τάχα ομιλεί καλά, δεν αποδίδει πλέον εις τον Θεόν το χάρισμα της ευφυΐας αυτής, και δεν τον θεωρεί χορηγών των γνώσεών του νομίζει, ότι τα προτερήματα αυτά είναι της φύσεώς του και αποτελέσματα της προσπαθείας του.

11. Τότε λοιπόν και ο Θεός απομακρύνει από αυτόν τον άνθρωπον τον Άγγελον της προνοίας Του, αυτόν που έχει τάξει διά το χάρισμα αυτό, και ο άνθρωπος αυτός, χωρίς βοήθειαν πλέον, βασανίζεται από τον διάβολον.

Εκείνος, που καυχάται διά την ευφυΐαν του, περιπίπτει εις ακολασίαν, ώστε ο κιναιδισμός ή η κτηνωδία να τον ταπεινώση και να εκδιώξη τον δαίμονα της υπερηφανείας.

Β'. Εν τω βίω της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική πρὸς τὰς συνελθούσας, ὅτι ἐκάστη ἡμῶν διπλοὺς καὶ φόβος ἐπίκειται, ἢ τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς τὰ ἀρχαῖα δι' ὀλιγορίας τῶν ἐχθρῶ προσπαλαίουσαν, ἢ τοῦ μὴ τρέχουσιν σκελισθῆναι ὁ γὰρ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος ἢ ὀπισθεν ἔλκει πρὸς ἑαυτόν, ὀπηνικα βραδείας καὶ νωθραν τὴν ψυχὴν θεάσεται, ἢ δοκοῦσαν αὐτὴν σπουδαίαν εἶναι πρὸς ἄσκησιν, ὑπείσέρχεται λεπτῶς καὶ κεκρυμμένως διὰ τῆς ὑπερηφανίας καὶ τελείως τὴν ψυχὴν ἀπολλυσι.

2. Τοῦτο τὸ ὄπλον ἔσχατός των ἐχθρῶ ἔστιν, ὡς μείζον των ἄλλων πρὸς τὸν καθ' ἡμῶν πόλεμον δι' οὗ γὰρ αὐτὸς κατεβλήθη, διὰ τούτου καὶ τοὺς δυνατωτέρους τῶν ἀνθρώπων πειρᾶται καθαιρεῖν' ὥσπερ γὰρ οἱ δεινότατοι τῶν πολεμιστῶν μετὰ τὸ δαπανῆσαι τὰ λεπτότερα βέλη τότε, ἐπικρατοῦντων ἔτι τῶν ἐναντίων, τελευταίαν τὴν ἰσχυροτέραν προβάλλονται μάχαιραν, οὕτω καὶ ὁ διάβολος, μετὰ τὸ ἐκκενώσαι πάντα τα βέλη αὐτοῦ, τότε τῷ ἰσχυροτέρῳ ξίφει τὴν ὑπερηφανίαν ἐσχάτη κρᾶται πρὸς τὴν τοῦ ἀγωνιζομένου καθαίρεσιν.

3. Τίνα δὲ τὰ πρῶτα βέλη αὐτοῦ; δειλὸν ὡς γαστριμαργία, φιληδονία, πορνεία, δι' ὧν τοῖς νέοις οἶωθε πολεμεῖν ἐπακολουθεῖ δὲ τούτοις φιλαργυρία, πλέονεξια, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια" ὅταν οὖν τούτοις, Θεοῦ Χάριτι, ὁ Ἀσκητὴς περιγένηται, τότε τοῖς ἄλλοις ἀπορήσας καὶ δολιόφρων, ὑποβάλλει αὐτῷ ἔννοιαν καὶ μεγεθύνει τοῦτον ἄκρατως κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπαίρεσθαι" κατειληφέναι γὰρ αὐτόν φαντάζει τὰ τοῖς πολλοῖς ἄγνοουμένα, καὶ ὅτι ἐν νηστεαῖς καὶ ἀγρυπνίαις καὶ τῇ λοιπῇ ἀσκήσει τοὺς πολλοὺς υπερβάλλει, καὶ ἐτέρων δὲ ἀνδραγαθημάτων αὐτῷ πλῆθος ἀπαριθμεῖ.

4. "Ἐτι δὲ καὶ τὴν μνήμην τῶν ἁμαρτημάτων ἐκ τοῦ νοὸς ἀπαλείφει, καὶ εἰς λήθην αὐτόν τελείαν ἐγκαθιστᾷ τῶν οἰκείων πλημμελημάτων, πρὸς τὸ μὴ δύνη θῆναι τοῦτον λοιπὸν πρὸς τὸν Θεὸν εἰπεῖν τὴν ἱατρικὴν ἐκείνην φωνήν, σοὶ μόνο ἥμαρτον, ἐλέησον μέ, ἀλλ' ὥσπερ αὐτὸς κατὰ διάνοιαν εἶπε τὸ ἀναβήσομαι καὶ θήσω τὸν θρόνον μου καὶ τὰ ἐξῆς, οὕτω καὶ τοῦτον φαντάζει εἰς ἄρχας τὲ καὶ πρωτοκαθεδρίας, ἔτι δὲ διδασκαλίας καὶ ἱαμάτων ἐνεργείας.

5, "Ἡ οὖν ἀπατωμένη οὕτω ψυχὴ φθείρεται καὶ ἀπολλυται, δυσιάτο ἔλκει πληγεῖσα" τί οὖν δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς τῶν τοιούτων λογισμῶν παρόντων καὶ ἀδιαλείπτως μελετᾶν τὰ θεῖα ἐκεῖνα λόγια, τὸ ἐγὼ εἰμι σκώληξ καὶ οἱ ἄνθρωπος, καὶ ἐγὼ εἰμι γῆ καὶ σποδὸς" ἔτι γὰρ μὴν καὶ τὸ τοῦ Ἡσαΐου, ὡς πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου ὡς δάκος ἀποκαθημένης, καὶ τὰ τοιαῦτα,

6. Καὶ εἰ γὰρ καθ' ἑαυτὴν ἀναχωρεῖ ἢ τοὺς ψυχοφθόρους τούτους λογισμοὺς ὑποδεξαμένη, εἰσερχέσθω εἰς Κοινόβιον καὶ ἀναγκάζεσθω καὶ δεύτερον τῆς ἡμέρας ἔσθιειν, εἴπερ δι' ὑπερβολὴν ἀσκήσεως τούτῳ ἐάλω τῷ πάθει, καὶ παρὰ τῶν συνηλίκων δὲ ἐπιτιμάσθω καὶ ὄνειδιζεσθω ὡς μηδὲν ἄγαθον πράττουσα, καὶ πᾶσαν ὑπηρεσίαν ποιεῖτω.

7. Ἐξηγεῖσθωσαν δὲ αὐτὴ καὶ βίοι Ἀγίων ἔξοχοι, χαὶ αἱ συνούσαι πειράσθωσαν ἐκτείνειν ἑαυτὰς πρὸς ἄσκησιν, ἵνα ἐκείνη θεωροῦσα, ἑαυτὴν ἐλάττονα νομίση καὶ λεγέτωσαν πρὸς αὐτὴν συνεχῶς, τί φυσιοῦσαι καὶ ὑψηλοφρονεῖς καὶ τυχὸν ὅτι οἶνον οὗ πίνεις καὶ ἄλλοι δὲ οὐδὲ ὕδατος κορέννυνται ὅτι ἔλαιον οὐκ ἔσθιεις, οὐδὲ ἔψητον καὶ ἄλλοι δὲ οὐδὲ ἄρτω χρώνται, ἀλλὰ βοτάναις ἄγοιαις παραμυθοῦνται τὴν τοῦ σώματος ἔνδειαν" ὅτι ἕως ὅψ ἐν νηστεύει; ἕτεροι δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας συνάπτουσιν" ἀλλ' ὅτι οὗ λούη μέγα φρονεῖς καὶ πολλοὶ των κοσμικῶν, καὶ διὰ πάθος σωματικόν, τούτῳ οὐδόλως ἔχρησαντο,

8. Ἀλλὰ θαυμάζεις ἑαυτὴ ὅτι ἐν χαρადρίῳ καθεύδεις καὶ ἐν τριχίνῃ στρώμνῃ; ἄλλοι δὲ χαμευνοῦσι διηνεχῶς" ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτο ποιήσεις, οὐδὲν μέγα" τί: νῆς καὶ λίθους ἑαυτοῖς ὑποστρώσαντες, πρὸς τὸ μὴ καθ' ἡδονὴν ἐπὶ τῶν φυσικῶν τυχεῖν, τινὲς δὲ καὶ ἔκρεμασαν ἑαυτοὺς δι' ὅλης νυκτὸς" ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτα πάντα ποιήσεις, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἐπιτελείας ἀσκησιν, μὴδὲ πότε μέγα φρονήσης.

9. Καὶ γὰρ τὰ δαιμόνια πλείω πεποιήκασιν καὶ ποιούσιν τῶν ἀνθρώπων' οὐ ἄρ' ἔσθουσιν, οὔτε πίνουσιν, οὔτε κόσμου τί χρήζουσιν, οὔτε κοιμῶνται ὅλως ἀλλὰ κἂν ἐν ἐρήμῳ διάγῃς, εἰ γὰρ καὶ ἐν σπηλαίῳ οἴκουσα δοκεῖς μέγα τί ποιεῖν ἐκ τούτων τῶν λογισμῶν καὶ πράξεων δυνατὸν Θεοῦ Χάριτι τὴν υπερηφανίαν ἴα σεσθαι' ὥσπερ γὰρ τὸ σφοδρῶς ἔκφυσσωμενον πῦρ, διασκορπιζόμενον ἀπολλυταί, οὕτως καὶ ἡ ἀρετὴ ἀφιπταται δι' ὑπεροψίαν, κἂν πολλὴν σφοδρότητα ἀσκήσεως λάβῃ, καὶ ὥσπερ μάχαιρα ἐπ' ἄκμονος ραδίως ὑπὸ λίθου κατεάγνυται, οὕτως καὶ ἡ ἀσκησις ἐπιτεταμένη, συντόμως ἐκ τοῦ υπερηφανεύεσθαι ἀπολλυταί,

10. "Ὅθεν προσήκει πανταχόθεν ἄσφαλιζεσθαι τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἀσκησιν ἐκ τοῦ καύσωνος τῆς υπερηφανίας ἐκκαιομένην ἐπικάμπτειν πρὸς τοὺς σκιώδεις τόπους, ἔσθ' ὅτε καὶ περιτέμνῃ τὰ περιττά, πρὸς τὸ τὴν ρίζαν εὐθαλεστέραν γενέσθαι" μέγιστον γὰρ ἔστιν ἐν κακοῖς ὑπερηφανία" καὶ τοῦτο δηλον, ἐκ τοῦ ἐναντίου αὐτοῦ ἀγαθοῦ τῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις, οὕτως μεγάλη ἔστιν, ὥς πάσας μὲν τὰς ἀρετὰς μιμείσθαι τὸν διάβολον, ταύτην δὲ μὴ εἰδέναι ὅλως τί ἔστιν.

Ερμηνεία

Ἡ ΜΑΚΑΡΙΑ Συγκλητικὴ διδάσκουσα τὰς Μοναχὰς ἔλεγε πρὸς αὐτάς, που συνεκεντρώθησαν πλησίον τῆς: Προσέχετε, διότι ἐκάστη ἀπὸ ἡμᾶς ἀντιμετωπίζει διπλοῦν φόβον ἢ δηλαδὴ κινδυνεύει, ἀπὸ ἀμέλειάν τῃς να πολεμήσῃ τὸν νοητὸν ἐχθρόν, νὰ μὴ ἔλθῃ ποτέ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἢ ἐξ αἰτίας πνευματικῆς βραδύτητος καὶ νωθρότητος νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ τρέξῃ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων καὶ νὰ υποσκελισθῇ ἀπὸ τὸν διάβολον. Διότι ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος ἢ ἐκ τῶν ὀπίσθεν μας τραβά κοντα τοῦ, οὐδὲν διαπιστώσῃ, ὅτι ἡ ψυχὴ μας εἶναι βραδυκίνητος εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ νωθρά, ἢ, ἐφ' ὅσον θεωρήσῃ αὐτὴν πρόθυμος καὶ ευκίνητος εἰς τὴν ἀσκησιν, εἰσέρχεται κρυφίως ἐντὸς τῆς ψυχῆς, τῆς μεταδίδει τὸ πάθος τῆς υπερηφανείας καὶ οὕτως τὴν καταστρέφει τελείως.

2. Τὴν υπερηφάνειαν τὴν διαθέτει ὁ ἐχθρὸς ὡς τὸ τελευταῖον καὶ ἀποτελεσματικὸν ὄπλον, μεγαλύτερον τῶν ἄλλων, κατὰ τὸν ἐναντίον ἡμῶν πόλεμον. Με ὅτι πάθος ὁ ἴδιος ἐξέπεσε τῆς ἀγγελικῆς δόξης, με τὸ ἴδιον μέσον ἐπιδιώκει νὰ καταβάλλῃ τοὺς ἰσχυροτέρους εἰς τὴν ἀρετὴν. Καὶ τὸ πάθος αὐτὸ εἶναι ἡ υπερηφάνεια. Συμβαίνει δὲ με τὸν διάβολον αὐτό, που παρατηρεῖται εἰς τοὺς ἐμπειροτέρους πολεμιστάς. Οὗτοι, ὡς γνωστόν, ὅταν ἐξοδεύσουν ὅλα τὰ βέλη τῶν, τότε, ἐφ' ὅσον εξακολουθοῦν νὰ νικοῦν οἱ ἐχθροί, ὡς τελευταῖον ὄπλον κατ' αὐτῶν χρησιμοποιοῦν καὶ τὴν φοβερὰν μάχαιραν. Τοιοῦτοτρόπως ἐνεργεῖ ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ διάβολος· ἀφού ἐκτοξεύσῃ ὅλα τὰ βέλη τοῦ κατὰ τοῦ πολεμουμένου ὑπ' αὐτοῦ ἀνθρώπου, τότε χρησιμοποιεῖ καὶ τὴν υπερηφάνειαν, ὡς ἰσχυρότερον ξίφος, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου.

3. Ποία δὲ εἶναι τὰ πρῶτα βέλη; Τὰ πρῶτα βέλη, που χρησιμοποιεῖ ἐναντίον τοῦ Μοναχοῦ, εἶναι ἡ γαστριμαργία, ἡ φιληδονία, ἡ πορνεία, διὰ τῶν ὁποίων ἔχει συνηθίσει νὰ πολεμῇ τοὺς νέους ἐάν δὲν ἀποδώσουν τὰ ὅπλα αὐτά, ἐάν δηλαδὴ δὲν καταβάλλῃ τὸν Μοναχόν, τότε χρησιμοποιεῖ τὴν φιλαργυρίαν, τὴν πλεονεξίαν καὶ τὰ ὅμοια με αὐτά. "Ὅταν

λοιπόν και αυτά τα αντιμετωπίση επιτυχώς, με την Χάριν του Θεού, ο Ασκητής, χωρίς να τραυματισθῇ, τότε ο δόλιος, βλέπων, ότι δεν απέδωσαν τα προηγούμενα όπλα του, του εμπνέει πονηρώς την σκέψιν, ότι τάχα κάτι είναι· τον φουσκώνει σιγά - σιγά και τον κάμνει να υπερηφανεύεται εναντίον των αδελφών και να τους περιφρονή: τον κάμνει να φαντάζεται, ότι δήθεν έχει κατανοήσει αύτος αυτά, που οι περισσότεροι αγνοούν και ότι είναι ανώτερος των άλλων συμμοναστών του κατά τας αγρυπνίας, την νηστείας και την υπόλοιπον άσκησιν. Αλλά και πλήθος άλλων ανδραγαθημάτων του έμπνέει να υπολογίζει!

4. Επί πλέον καταφέρνει ο διάβολος να ξεχνά και υπερήφανος Μοναχός τα αμαρτήματά του και τον υποβάλλει εις επικίνδυνον αμνησίαν των όσων σφάλλει, ώστε να μη ήμπορέση να απευθύνη πλέον προς τον Θεόν την κατανυκτικήν εκείνην δέησιν «Σοί μόνω ήμαρτον» (Ψαλμ. ν', 4), ελέησόν με, διά της οποίας θα θεραπευθῇ από τα σφάλματά του. Όπως δε ο διάβολος, όταν απεφάσισε την κατά του Θεού αποστασίαν, είπε με τον νούν τους θα αναβώ επάνω από τους αστέρας του ουρανού και θα στήσω εκεί τον θρόνον μου(!), τοιουτοτρόπως έμπνέει και εις τον υπερήφανον να φαντάζεται αρχάς, πρωτοκαθεδρίας, ακόμη δε ότι είναι και ικανός να ενεργή θεραπείας επί ασθενών και να διδάσκη τους άλλους.

5. Η ψυχή λοιπόν, που κατά τον τρόπον αυτόν εξαπατάται υπό του διαβόλου, καταστρέφεται σιγά - σιγά και χάνεται, διότι εκτυπήθη με δυσκολοθεράπευτον πληγήν. Τι πρέπει λοιπόν ημείς να κάμωμεν, όταν αντιληφθώμεν εις την ψυχήν μας την παρουσίαν τοιούτων πονηρών λογισμών;

Πρέπει συνεχώς να μελετώμεν και να στοχαζώμεθα την σημασίαν των λόγων του Θεού: «Εγώ είμι σκώληξ και ουκ άνθρωπος» (Ψαλμ. κα', 7), «Εγώ είμι γή και σποδός» (Γεν. η', 27) ακόμη και εκείνο που αναφέρει ο Προφήτης Ησαΐας: «Πάσα δικαιοσύνη ανθρώπου ως ράκος αποκαθημένης» (Ησαΐας ξδ' 6) και όλα εν γένει τα σχετικά ρητά.

6. Εάν δε η Μοναχή, που εδέχθη μέσα εις την ψυχήν, της τάς ψυχοβλαβείς autάς σκέψεις, οικειοθελώς και άνευ γνώμης της Ηγουμένης, θέλη να αναχωρήση ως 'Ασκήτρια εις την έρημον, να υποχρεωθῇ να εισέρχεται πάλιν εις το Κοινόβιον και να εξαναγκάζεται να τρώγῃ δύο φορές την ημέραν, εφ' όσον εκυριεύθη από το πάθος της υπερηφανείας λόγω της υπερβολικής άσκήσεως. Αι συνομήλικοί της, που μονάζουν εις το ίδιον Κοινόβιον, να την επιτιμούν και να την ειρωνεύονται, ότι δεν κάνει κανένα καλόν επί πλέον δε να εκτελή όλες τας ευτελείς υπηρεσίας της Μονής.

7. Να διηγούνται επίσης εις αυτήν βίους Μεγάλων Αγίων, που έλαμψαν εις άσκησιν και αγαθά έργα, και αι άλλαι Μοναχαί τού Κοινοβίου να προσπαθούν να εντείνουν την άσκησίν των, ώστε βλέπουσα να αντιληφθῇ, ότι είναι κατωτέρα απ' ό,τι έφαντάσθη. Καθημερινώς δε αι σωφρονέστεραι των άλλων Μοναχών να της λέγουν :

- Διατί είσαι φαντασμένη και υψηλοφρονείς; Επειδή δεν πίνεις τυχόν κρασί; Άλλοι, λόγω αυστηράς άσκήσεως, ούτε νερό δεν χορταίνουν!

Μήπως επειδή νηστεύεις από έλαιον ή δεν τρώγεις ψημένον φαγητόν ; Άλλοι Ασκηταί ούτε ψωμί δεν τρώγουν, αλλά παρηγορούν την εκουσίαν πείναν των με ολίγα άγρια χόρτα!

Αλλά και το ότι νηστεύεις όλην την ημέραν έως αργά το βράδυ δεν είναι σπουδαίον κατόρθωμα: άλλοι νηστεύουν συνεχώς δύο και τρείς ημέρας!

Φαντάζεσαι, ότι είναι μεγάλο πράγμα, επειδή δεν λούζεσαι; Μή λησμονής, ότι και πολλοί εκ των κοσμικών, λόγω ασθενείας, ποτέ δεν ελούσθησαν!

8. Θαυμάζεις τον εαυτόν σου, διότι κοιμάσαι εις μίαν ψάθαν και επάνω εις τρίχινον στρώμα; Τίποτε το σπουδαίον! Άλλοι κοιμούνται κατ' ευθείαν εις το χώμα συνεχώς.

Και αυτό ακόμη εάν το κατορθώσης, δεν επέτυχες και μεγάλο πράγμα! Υπάρχουν Άσκηται, που έστρωσαν πέτρες και εκοιμήθησαν επάνω εις αυτάς, διά να μη δοκιμάσουν την ευχαρίστησιν του φυσιολογικού ύπνου. Άλλοι δε πάλιν όλην την νύκτα εκρεμάσθησαν εκουσίως.

Τέλος και εάν όλα αυτά τα κατορθώσης και επιτύχης την αύστηρατέραν άσκησιν, ποτέ δεν πρέπει να υψηλοφρονήσης.

9. Διατί άλλωστε να υψηλοφρονήσης; Και τα ίδια τα δαιμόνια έχουν κατορθώσει και κατορθώνουν περισσότερα ανδραγαθήματα από τους ανθρώπους διότι ούτε τρώγουν, ούτε πίνουν, ούτε έχουν ανάγκην στολισμού, ούτε καν μίαν στιγμήν κοιμώνται. Δι' αυτό και σύ, και εάν ακόμη ζης εις την έρημον και έχης την γνώμην, ότι κάτι σπουδαίον κατορθώνεις, επειδή κατοικείς εις ένα σπήλαιον, πρόσεξε διότι θα χάσουν την αξίαν των όλα αυτά, εφ' όσον δεν κατανικήσης την υπερηφάνειαν. Την υπερηφάνειαν αυτήν είναι δυνατόν να την θεραπεύσης, με την Χάριν του Θεού, χρησιμοποιούσα επιτυχώς τας ανωτέρω σκέψεις και πράξεις.

Και πρέπει να την θεραπεύσης, διότι όπως ακριβώς η φωτιά, την οποίαν φυσώμεν, όταν σκορπίση σβύνει, τοιουτοτρόπως χάνει την αξίαν της και η αρετή, όταν εμφανισθή η υπεροψία εις την ψυχήν τού ανθρώπου, έστω και εάν η άσκησις, από την οποίαν προήλθεν ή αρετή, υπήρξε σφοδροτάτη. Και όπως ακριβώς την μάχαιραν ήμπορεί επάνω εις το αμόνι να την σπάση και την αχρηστεύση μία πέτρα, τοιουτοτρόπως και η πλέον εντεταμένη άσκησις χάνεται συντομώτατα από την υπερηφάνειαν του Άσκητού.

10. Δι' αυτό πρέπει από όλα τα σημεία να περιφρουρήται η ψυχή και την σκληροτέραν άσκησιν, την οποίαν φλογίζει ο καύσων της υπερηφανείας, να την φέρωμεν εις σκιερούς τόπους, και, εν ανάγκη, να κόπτη κανείς και τα περιττά, ώστε να ενισχύεται η ρίζα και να αποβαίνει ισχυροτέρα, διότι το μεγαλύτερος από όλα τα κακά είναι η υπερηφάνεια. Το μέγεθος της κακίας της υπερη φανείας αποδεικνύεται εκ της αντιθέτου άρετής, που αντιστοιχεί εις αυτήν, της ταπεινοφροσύνης όλας τας αρετάς δύναται να τας μιμηθή ο διάβολος, αυτήν όμως καθ' ολοκληρίαν δεν γνωρίζει τι είναι.

Γ'. Εν τω Γεροντικώ

ΕΠΙΕΝ δ' Ἀββᾶς Ἰσίδωρος εἰ νομίμως ἄσκεῖτε, νηστεύοντες μὴ τυκαὶ φοῦσθε εἰ δὲ ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονεῖτε, τίς χρεῖα τοῦ νηστεύειν; συμφέρει γὰρ ἀνθρώπῳ μᾶλλον κρέα ἐσθίειν, ἢ νηστεύειν καὶ τυφούσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν.

2. Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ἐὰν ἴδῃς νεώτερον τῷ θελήματι αὐτοῦ ἀναβαίνοντα εἰς τὸν οὐρανόν, κράτησαν αὐτοῦ τὸν πόδα καὶ δίψον αὐτὸν κάτω" συμφέρει γὰρ αὐτῷ.

3. Παρέβαλον πότε τρεῖς ἄδελφοὶ τινι Γέρονται εἰς σκῆτιν, καὶ ἠρώτησεν δεῖς ἐξ αὐτῶν λέγων" Ἀββᾶ, ἔλαβον τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴς Διαθήκην ἀπὸ στήθους καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν' ἐγέμισας τὸν ἄερα λόγων καὶ ὁ δεῦτερος ἠρώτησε λέγων" κάγω τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν ἔγραψα ἑμαυτῷ καὶ σὺ τὰς θυρίδας ἔγεμισας χαρτίων καὶ ὁ τρίτος εἶπε κάμου εἰς τὸν χυτρόποδα βρῦα ἀνέβησαν καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων καὶ σὺ τὴν φιλοξενίαν ἐδίωξας ἀπὸ σου.

4 Εἶπε Γέρων, ὅτι καθεζομένου μου πότε ἐγγὺς ἐτέρου Γέροντος, παρέβαλεν αὐτῷ Παρθένος λέγουσα Πάτερ, ἔνηστευσα διακοσίας Κυριακὰς ἐξ ἐξ' ἀπήγγειλα δὲ καὶ τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν, τί ἐτι μου λείπει ἕνα ἐργάσωμαι ; καὶ ἀπεκρίθη Ὁ Γέρων καὶ τις δ τούτων καρπὸς παρὰ σοῖ ; ἐγένετο σοὶ ἡ ἐξουδένωσις ὡς τιμὴ· ἔφη ἔκεινη οὐχὶ ἡ ζημία ὡς τὸ κέρδος σοὶ λογίζεται ; ἡ οἱ ξένοι ὡς οἱ κατὰ σάρκα συγγενεῖς ; ἡ ἡ ἔνδεια ὡς ἡ δαψίλεια; ἡ δὲ εἶπεν, οὐδαμῶς ὁ δὲ Γέρων ἔφη λοιπὸν οὐκ ἔνηστευσας ἐξ ἐξ, οὐδὲ Παλαιὰν καὶ Καινὴν ἀπήγγειλας, ἀλλὰ ἀπατᾷς σὲ αὐτὴν ἀπελθε ἐργάζου, οὐδὲν γὰρ ἔχεις.

5. "Ἦν τις Μοναχὸς ἐν Θηβαΐδι, ἀκροτάτην ἄσκησιν καὶ πολιτείαν ἔχων καὶ γὰρ ἄγρυπνιαις διηγεκῆσι καὶ προσευχαῖς ἐσχόλαζε, καὶ τελειὰν ἀκτημοσύνην ἐπεδείκνυτο, καὶ νηστεία τοσοῦτον προσεῖχεν, ὥστε ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐν τῇ Κυριακῇ πρὸς ἐσπέραν τρέφεσθαι τοῖς παρατυχοῦσιν ὁσπρίοις ἡ ἀγρίαις βοτάναις, παραμυθούμενος τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν ἐπὶ πολὺν οὖν διετέλεσε χρόνον οὕτω βιούς.

6. "Ἄλλ' καὶ τῆς κακίας εὐρετῆς διάβολος, τῆς ἀρετῆς τούτῳ φθονήσας, ἔσπευσε τοῦτον καταβαλεῖν διὰ τοῦ τῆς υπερηφανείας πτώματος, δι' οὗπερ κακεῖνος κατέπεσεν" ὑποβάλλει οὖν αὐτῷ λογισμοὺς οἰήσεως λέγων, ὅτι ἀκροτάτην μετέρχη ἄσκησιν, καὶ ἦν οὐδεὶς ἄλλος κατορθῶσαι δύναται' δεῖ οὖν σε καὶ σημείων ἐπίδειξιν ποιήσασθαι, ἵνα καὶ σὺ προθυμότερος πρὸς τὴν ἄσκησιν γένη, καὶ τοὺς ἀνθρώπους οἰκοδομήσης, δρώντας τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ, καὶ δοξάζοντας τὸν Πατέρα ἡμῶν τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Αἰτήσωμεν οὖν τὴν τῶν σημείων ἐνέργειαν, αἵ τος γὰρ ὁ Σωτὴρ εἴρηκεν αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν ταύτην οὖν τὴν δέησιν μετὰ αἰτήσεως ἐκτενεστάτης προσῆγε τῷ Θεῷ.

7. "Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Θεός, καὶ θέλων πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι, ἰδὼν τὴν πλάνην αὐτοῦ καὶ μνησθεὶς τοῦ κόπου αὐτοῦ τῆς ἀσκήσεως, οὗ συνεχώρησεν αὐτὸν νικηθῆναι ὑπὸ τοῦ πονηροῦ» ἔρχεται οὖν αὐτῷ ἔννοια, καὶ ἐλογίσατο, ὅτι φησὶν ὁ Ἀπόστολος, οὐχ ἱκανοὶ ἐσμεν ἐξ ἑαυτῶν τί λογίσασθαι" εἰ οὖν καὶ τοιοῦτος εἶπεν οὐχ ἱκανὸς εἰμι, πόσον μᾶλλον ἐγὼ διδασκαλίας δέομαι ; ἀπέλθω οὖν πρὸς τὸν δὲ τὸν Ἀναχωρητὴν, καὶ δ ἂν εἶπῃ μου καὶ συμβουλεύση, ὡς ἐκ Θεοῦ δέξομαι ὁδηγίαν εἰς τὸ σωθῆναι.

8. "Ἦν δὲ ὁ Ἀββᾶς, πρὸς δν ὑπῆγε, μέγας καὶ ὀνομαστός, προκόψας εἰς θεαρίαν, καὶ δυνάμενος ὠφελῆσαι τοὺς ἐντυγχάνοντας. Καὶ δὴ ἐξελθὼν τῆς κέλλης ἦλθε πρὸς αὐτόν, καὶ εἰσελθόντος εἶδεν ὁ Γέρων δύο πιθήκους εἰς τοὺς ὦμους αὐτοῦ καθημένους ἐκατέρωθεν, καὶ ἀλύσει τὸν τράχηλον αὐτοῦ περιβάλλοντας καὶ κατέχοντας, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐκάτερον ἔλκοντας καὶ ἰδὼν, ἐπέγνω τούτους εἶναι τὸν μὲν τῆς κενοδοξίας, τὸν δὲ τῆς υπερηφανείας δαίμονας ἦν γὰρ δ ἀνὴρ θεοδί. δακτος στενάξας οὖν, ἐδάκρυσεν ἡσυχῇ, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν καὶ τὸν συνήθη ἄσπα σμὸν ἔκαθεσθησαν ἐπὶ ὥραν μίαν μὴ λαλοῦντες" τοῦτο γὰρ σύνηθες τοῖς ἐκεῖσε Πατράσι.

9. Εἵτα λέγει καὶ παραγενόμενος Πάτερ, ὠφέλησον μοί, καὶ δὸς μοὶ ὑποθήκας ὁδοῦ σωτηρίας. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων οὐχ ἔκανος εἰμι, τέκνον, εἰς τοῦτο καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς χρήζω χειραγωγίας καὶ δὲ πρὸς αὐτόν μὴ παραιτοῦ, κύρι Ἀββᾶ, τοῦ ὠφελῆσαι μὲ πεπληροφόρημαι γὰρ εἰς σέ, καὶ ἔδωκα τὸν λογισμὸς μου δέξασθαι τὴν συμβουλίαν σου. Ὁ δὲ πάλιν ἀγένευε

λέγων· ὅτι οὐκ ἀκούεις μου, διὰ τοῦτο παραιτοῦμαι καὶ δὲ ἐπέκειτο καὶ διαβεβαιοῦτο λέγων, εἰ τί ἐὰν εἴπῃς μοί, ἀκούσω σου ὡς Ἐγγέλου,

10. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων· λάβε τὸ βαλάντιον τοῦ κέρματος τούτου, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀγόρασον δέκα ἄρτους, καὶ δέκα ξεστας οἴνου, καὶ δέκα λίτρας κρέατος καὶ φέρε ὧδε. “Ὁ δὲ ἀκούσας περίλυπος γέγονεν ὅμως δεξάμε· νὸς ἐπορεύετο, ἐν δὲ τῇ ὁδῷ πολλοὺς λογισμοὺς ἀνεκίνει, καὶ ἀπορῶν ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· τί ἔδοξε τὸ Γέροντα τοῦτο; καὶ πῶς ἀγοράσω ταῦτα; σκανδαλίσονται γὰρ οἱ κοσμικοί, ἐμοῦ ταῦτα λαμβάνοντος.

11. Κλαίων οὖν καὶ αἰσχυνομενος ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ δι' ἄλλου μὲν τὸν ἄρτον, δι' ἄλλου δὲ τὸν οἶνον ὠνήσατο, περὶ δὲ τοῦ κρέατος ἤπορευτο λέγων Οὐαὶ μοὶ τῷ ἀθλίῳ, πῶς κρέα ἀγοράσω; ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἄλλου καὶ ὅμως εὐρώων τινὰ κοσμικὸν μετὰ αἰσχύνης ἔδωκεν αὐτῷ τὸ κέρμα καὶ ἀγοράσας ὁ κοσμικός, ἔφερε τὸ κρέας τὸ Μοναχῷ.

12. Λαβὼν δὲ ἐκεῖνος αὐτὸ καὶ τὰ λοιπά, ἤνεγκε πρὸς τὸν Γέροντα. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Γέρων οἶδας ὅτι δέδωκας μοὶ λόγον, ἴνα, καὶ ἐὰν εἴπω σοί, ἔπακουσής λάβε οὖν ταῦτα καὶ ὕπαγε εἰς τὸ κελλίον σου καὶ εὐχόμενος μεταλάμβανε ἄρτον ἓνα, καὶ ξεστήν οἴνου καὶ λίτραν κρέατος καθ' ἡμέραν, καὶ μετὰ δέκα ἡμέρας πάλιν ἔλθε πρὸς μέ. ..

13. “Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ τολμῶν ἀντειπεῖν, λαβὼν ἀπῆει κλαίων καὶ αἰτῶμε νός, καὶ λέγων ἐν ἑαυτῷ οἴμοι ! ἐκ ποίας νηστείας εἷς τί κατήντησα; ἄρα ποιήσω ἢ οὐ; ἀλλ' ἐὰν μὴ ποιήσω, παρακούσω τῷ Θεῷ, ὅτι λόγον δέδωκα, ἴνα, καὶ ἐὰν εἴπῃ μοὶ ὁ Γέρων, τοῦτο ποιήσω ὡς ἀπὸ Θεοῦ δεξάμενος καὶ νῦν ἐπιδε, Κύριε, ἐπὶ τὴν ἀθλιότητά μου, καὶ ἐλέησον μέ, συγχωρήσας τὰς ἁμαρτίας μου, ὅτι ἴδου ἀναγκάζομαι πράξαι παρὰ πρόθεσιν, ἣν εἶχον, τῆς ἐγκρατείας μου.

14. Καὶ οὕτω πενθῶν εἰς τὴν κόλλαν ἦλθε καὶ καθὼς ἐνετείλατο ὁ Γέρων, οὕτως ἐποίησε, καὶ ἐν τῷ μέλλειν ἐσθίειν, ἔβρεχε τὰ σιτία τοῖς δάκρυσι, λέγων πρὸς τὸν Θεὸν ἓνα τί ἔγκατελιπες μέ; καὶ διήγαγεν οὕτω τὰς δέκα ἡμέρας κλαίων καὶ ὀδυρόμενος, καὶ ἑαυτὸν ἀνάξιόν του σχήματος λογιζόμενος.

15. Ὁ δὲ Θεός, προσχὼν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ἔδωκε παράκλησιν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ ἐπέγνω διατὶ συνέβη αὐτῷ ἀδιαφορῆσαι, ὡς ἐνόμιζε, καὶ ἠὔχαριστησέ το φιланθρώπω Θεῷ, λέγων ἐν ἑαυτῷ ὄντως πᾶσα δικαιοσύνη ἀνθρώπου, ὡς δάκος ἀποκαθημένης καὶ πάλιν, ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, καὶ φυλάξῃ πόλιν, εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ οἰκοδομῶν, ἢ καὶ φυλάσσων. Ἐπανέρχεται οὖν πρὸς τὸν Γέροντα καταπεπονημένος τῷ σώματι πλέον, ἢ ὅτε τὰς ἐβδομάδας διετέλει ἄσιτος.

16. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν καὶ Γέρων οὕτω τεταπεινωμένον, τοὺς δὲ πιθήκους ἀφανεῖς γενομένους, ἠγαλλιασατο σφόδρα, καὶ χαίρων ὑπεδέξατο αὐτόν, καὶ ποιήσαντες εὐχὴν ἔκαθεσθησαν σιωπῶντες.

17. Εἵτα λέγει ὁ Γέρων τέκνον, καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς ἐπεσκέψατό σε, καὶ οὐκ εἶασε τὸν ἐχθρῶν κατακυριεύσαί σου εἴωθε γὰρ ὁ πονηρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐπὰν οὐ δυνηθεῖ τῆς ἄσκησεως ἐκκόψαι, εἷς τα ὑπέρμετρα προτρέπεσθαι, ἴνα διὰ τούτων εἷς τὸν τῆς οἰήσεως βόθρον καταποντίσῃ, καὶ οὐκ ἔστι τούτου τοῦ πάθους τί παρὰ τῷ Θεῷ βδελυκτότερον.

18. Σὺ οὖν ὁδῷ βασιλικῇ πορεύου, κατὰ τὴν γραφὴν, καὶ μὴ ἐκκλίνῃς δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἀλλὰ μεσοτητὶ κέχρησο ἐν τῇ μεταλήψει, μέτρῳ ἔσθιόν το καθ' ἐσπέραν' εἰ δὲ γένηται σοὶ χρεία ἢ διὰ πάθος, ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν λύσαι τὴν ὠρισμένην ὥραν, ἢ πάλιν παρ' ἡμέραν μεταλαμβάνειν, μὴ διακριθῇς" οὐ γὰρ ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ Χάριν ἐσμέν.

19. Ἐσθίων γέ μήν, μὴ θέλε κορέννυσθαι, ἀλλ' ἔπεχε σεαυτὸν εἰς ἐγκράτειαν μάλιστα ἀπὸ τῶν λιχνοτέρων βρωμάτων, τὰ εὐτελέστερα ἀσπάζου πάντοτε, καὶ τὴν καρδίαν σου τήρει παντοίως ἀσκῶν ταπεινοφροσύνην· «Θυσία, γάρ, Θεῷ, ὡς φησὶν ὁ Προφήτης, πνεῦμα συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει»· καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς «Ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσε με ὁ Κύριος», Πᾶσαν οὖν τὴν ἐλπίδα σου, τέκνον, ἐπιρρίψας πρὸς Κύριον, πορεύου ἐν εἰρήνῃ τὴν δδόν σου, καὶ αὐτὸς ποιήσει καὶ ἔξοισι ὡς φῶς τὴν δίκαιον· σύνην σου, καὶ τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν.

20 Οὕτως οὖν ὠφελήσας τὸν ἀδελφόν, καὶ στηρίζας καὶ τοῖς εὐρεθείσιν, εὐωχηθεῖς μετ' αὐτοῦ, ἀπέλυσεν αὐτὸν εὐφραινόμενον, καὶ τῷ Κυρίῳ εὐχαριστοῦντα, καὶ λέγοντα· «Ἐπιστρεψάτωσαν μὲ οἱ φοβούμενοί σε, καὶ οἱ γινώσκοντες τὰ μαρτύριά σου», Κύριε· καὶ «Παιδεύων ἐπαίδευσεν με ὁ Κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὗ παρέδωκε με»· καί, «Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με». Καὶ πρὸς ἑαυτὸν· *Ἐπιστρεψον, ψυχὴ μου, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, ὅτι Κύριος εὐηργέτησέ σε, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ οὕτως εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον ἐβίωσε κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ Γέροντος, καὶ γέγονε Μοναχὸς δοκιμώτατος.

21. Ἀδελφὸς ἐκάθητο ἔξω της κώμης ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ ἀνέβη εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς ἰδοὺ πόσα ἔτη ἔχω καὶ οὐκ ἀνέβην εἰς κώμην, καὶ ὑμεῖς, κὰν ἅπαξ, ἀναβαίνετε· εἶπε δὲ τῷ Ἀββᾷ Ποιμένι περὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν ὁ Γέρων· ἐγὼ ἤμην ἀναβαίνων τὴν νύκτα καὶ κυκλῶν τὴν κώμην, ἵνα μὴ καυχᾶται ὁ λογισμὸς μου, ὡς μὴ ἀναβαίνοντός μου.

22. Γέρων τις ἀναχωρητὴς, πλανώμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι κατώρθωσα τὰς ἀρετὰς, καὶ ἠῤῥατο τῷ Θεῷ λέγων· δεῖξον μοί, Κύριε, ἐὰν ὑστερῶ τινὸς καὶ ποιήσω. Θέλων δὲ ὁ Θεὸς ταπεινώσαι τὸν λογισμὸν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ ὕπαγε πρὸς τὸν δὲ τὸν Ἀρχιμανδρίτην, καὶ εἰ τί σοι λέγει ποιήσον, Ἀπεστάλη οὖν ὁ Ἀγγελος τὸ Ἀρχιμανδρίτῃ λέγων· ἰδοὺ ὁ δεῖνα καὶ Ἀναχωρητὴς ἔρχεται πρὸς σὲ ἐρώτησαί σε, καὶ εἶπε αὐτῷ λαβεῖν φραγγέλιον καὶ βόσκειν χοίρους.

23. Ὡς οὖν ἦλθεν ὁ Γέρων πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην, ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθισαν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἀναχωρητὴς εἶπε μοί, τί ποιήσω ἵνα σωθῶ; ἔφη αὐτῷ ὁ Ἀρχιμανδρίτης εἰ τί οὖν ἐὰν σοι εἴπω, ποιεῖς; ὁ δὲ εἶπε, ναί· καὶ λέγει αὐτῷ λάβε τὸ φραγγέλιον, καὶ ὕπαγε βόσκε χοίρους ἀπελθὼν οὖν ὁ Ἀναχωρητὴς ἐποίησεν οὕτω, καὶ ἔβοσκε τοὺς χοίρους. Οἱ οὖν ἰδόντες αὐτὸν τότε βόσκοντα τοὺς χοίρους, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους δρᾶτε τὸν μέγαν Ἀναχωρητὴν ; ἰδοὺ ἐξέστη καὶ δαιμόνιον ἔχει, καὶ βόσκει χοίρους. Ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μεγαλοψύχως ὑπέμεινε τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν ἀνθρώπων, ἀπέλυσεν πάλιν αὐτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

24. Ἀδελφὸς ἥρωτησε Γέροντα λέγων· τί ποιήσω, ὅτι ἡ ὑπερηφανία θλίβει με ; ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων· καλῶς ποιεῖς, σὺ γὰρ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ τούτῳ κατακυγεῖς ὁ ἀδελφός, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων συγχώρησον μοί, ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησα· ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· εἰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ἐν ταπεινοφροσύνῃ ἦλθε, σὺ, ὁ πηλός, διατὶ κενοδοξεῖς; τί γὰρ ἔστι τὸ ἔργον σου, ἄθλιε ;

25. Εἶπε Γέρων, ὅτι ὅσα καταλαβεῖν ἠδυνήθην, οὐκ ἔδευτερωσα, ὅτι ὅσα κατώρθωσα, οὐδ' ἀνελογισάμην αὐθις, τῶν ὀπισθεν ἐπιλανθαγόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος.

26. Ἀδελφὸς τις ἐπολεμεῖτο ὑπὸ λογισμοῦ οἰήσεως λέγων, ὅτι ἤδη κατώρθωσας, ψυχὴ, τὰς ἀρετὰς. Θέλων δὲ νικῆσαι τούτονον ἀδελφός, τὴν χεῖρα αὐτοῦ προσήγγιζεν ὑποκάτω τοῦ ὑποκαιομένου λέβητος, καὶ ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· ἰδοὺ καίη, μηκέτι ὑψηλοφρόνει,

27. Οἱ γὰρ τρεῖς παῖδες μέσον της φλογὸς ὑπάρχοντες, καὶ μὴ καίόμενοι, οὐκ ἐπήρθησαν τὴ καρδίᾳ, ἀλλ' ἐν ταπεινώσει πολλὴ ὑμνοῦντες τὸν Θεὸν ἐν μέσῳ τῆς καμίνου, ἔλεγον ἐν ψυχῇ συντετριμμένη καὶ πνεύματι ταπεινώσεως προσδεχθείης μὲν ἐνώπιόν Σου· σὺ δὲ ἐν ἀνέσει στάμενος ὑψηλοφρονεῖς ; καὶ ἐν τούτῳ ἐνίκᾳ τὸν τῆς υπερηφανίας δαίμονα.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΙΣΙΔΩΡΟΣ εἶπεν. Εἴαν ἐπιθυμεῖτε νὰ ἐκτελήτε τὴν ἀσκησίν σας συμφώνως με τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, προσέχετε νὰ μὴ ἀλαζονεύεσθε, ὅταν νηστεύετε. Εἴαν υπερηφανεύεσθε, διότι νηστεύετε, τότε ποία ἡ ἀνάγκη τῆς νηστείας;

Εἶναι προτιμότερον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τρώγῃ κρέατα, παρά ὅταν νηστεύῃ, καὶ ἐξ ἀφορμῆς τῆς νηστείας, νὰ κομπάζῃ καὶ νὰ υπερηφανεύεται.

2. Οἱ Γέροντες ἔλεγον, ὅτι εἴαν κάποτε ἴδῃς νεώτερον νὰ ἀναβαίνει εἰς τὸν ουραγόν, χωρὶς ὅμως νὰ υπακούῃ εἰς Γέροντα, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸ θέλημά του, τότε κράτησε τὸν ἀπὸ τὸ πόδι καὶ ρίξε τὸν κάτω. Αὐτὸ τὸν συμφέρει καλύτερα.

3. Κάποτε τρεῖς ἀδελφοὶ ἐπεσκέφθησαν ἓνα Γέροντα εἰς τὴν σκῆτην του, πρὸς ωφέλειαν. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν τοῦ εἶπεν:

-Αββά, ἔμαθα ἀπ' ἐξω τὴν Παλαιάν καὶ Καινὴς Διαθήκην.

-Εγέμισες τὸν ἀέρα με λόγια, τοῦ ἀπήντησεν ὁ Γέρων. Με τὴν σειρὰν τοῦ ὁ δεῦτερος τοῦ λέγει:

-Εγώ, 'Αββά, ἀντέγραψα τὴν Παλαιάν καὶ τὴν Καινὴς Διαθήκην, διὰ νὰ τὴν ἔχω πάντοτε μαζί μου.

- Καὶ σύ- ἀπήντησεν ὁ Αββάς- ἐγέμισες με χαρτιά τα συρτάρια τῶν ἐρμαρίων (ντουλαπίων).

Ὅταν ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ τοῦ τρίτου, εἶπεν εἰς τὸν 'Αββάν: - Εἰς τὸ τζάκι μου, 'Αββά, ἐφύτρωσαν χόρτα.

- Καὶ συ- τοῦ ἀπήντησεν ὁ 'Αββάς - ἐξεδίωξες ἀπὸ τὸ κελλί σου τὴν φιλοξενίαν.

4. Ἐνας γέρων 'Ασκητὴς διηγήθη τὴν ἐξῆς ἱστορίας:

Κάποτε εἶχον γείτονα ἓνα ἄλλον Γέροντα. Αὐτὸν λοιπὸν τὸν Γέροντα ἐπεσκέφθη μίαν ἡμέραν μὴ παρθένος καὶ τοῦ εἶπε:

- Πάτερ μου, ἐνήστευσα μέχρι σήμερον διακοσίας Κυριακάς, ἀνὰ ἐξ ἐξ μαζί. Ἀνέγνωσα καὶ ἀπεστήθισα ολόκληρον τὴν Παλαιάν καὶ Καινὴν Διαθήκην θέλω νὰ μου εἴπῃς τώρα, εἰς τί ὑστερῶ ἀκόμη, ὥστε νὰ ἐργασθῶ διὰ τὴν ἀναπλήρωσίν σου.

Καὶ ὁ Γέρων με τὴν σειρὰν τοῦ τὴν ἠρώτησε:

- Καὶ τί ἐκέρδισες ἀπὸ ὅλα αὐτά; Ἐφθασες εἰς τὸ σημεῖον νὰ θεωρῇς τὰς κατὰ σου προσβολὰς ὡς τιμὴν σου;

- Ὅχι, ἀπήντησεν ἡ Ἀσκήτρια.

- Έφθασες εις το σημείον να θεωρής την ζημίαν ως κέρδος; Τους ξένους ως κατά σάρκα συγγενείς σου; Την πενίαν ως πλησμονήν;

- Καθόλου, απήντησε πάλιν ή 'Ασκήτρια.

- Λοιπόν δεν ἐνήστευσας ανά ἑξ ἑξ, οὔτε ἀνέγνωσες την Παλαιάν και την Καινὴς Διαθήκην. Τίποτα δεν ωφελήθης ἀπὸ ὅλα αὐτά. Τον εαυτὸν σου μόνον ἐμπαίζεις. Πήγαινε να εργασθῇς, τίποτα δεν κατῶρθωσες.

5. Ἐξη κάποτε εις την Θηβαΐδα ἕνας Μοναχός. Οὗτος ηδυνήθη να φθάσῃ εις μέτρα τελειοτάτης ἀσκήσεως και ζωῆς. Συνεχῶς ηγρύπνει και προσηύχεται. Ἦτο τελείως ἀκτῆμων και ἡ νηστεία του ἦτο τόσο ἀυστηρά, ὥστε μόνον μίαν φοράν την εβδομάδα, πρὸς τὴν ἐσπέραν της Κυριακῆς, ἔτρωγεν ὀλίγον μερικά ὀσπρία ἢ και ἄγρια του βουνοῦ χόρτα μόνον και μόνον διὰ να ικανοποιῇ την ἀδυναμίας της φύσεως. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ ἐζησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

6. Αὐτὸν λοιπὸν τον Ἀσκητὴν ἐφθόνησε διὰ την ἀρετὴν του ο ἐφευρέτης της κακίας διάβολος. Δι' αὐτὸ και ἐσπευσε να τον νικήσῃ και να τον ρίψῃ εις την ἀμαρτίαν διὰ της υπερηφανείας, με την οποίαν και αὐτός ἐξέπεσεν. Ἀρχίζει λοιπὸν να του ἐμπνέι λογισμοὺς ὅτι τάχα κάτι εἶναι, ὅτι υποβάλλεται εις τόσο ἀυστηράν ἀσκήσιν, ὥστε κανεὶς να μὴ δύναται να τον φθάσῃ. Πρέπει λοιπὸν – του ἐνέπνεεν ο διάβολος- να κάμῃς τώρα πλέον και θαύματα, ὥστε και συ να ἀποβῇς προθυμότερος εις την ἀσκήσιν, ἀλλὰ και τους ἄλλους ἀνθρώπους, που θα βλέπουν τα θαύματά σου, να ωφελῇς και να οἰκοδομής, και να τους κάμῃς να δοξάζουν τον ἐπουράνιον Πατέρα. Ἀς ζητήσωμεν λοιπὸν ἀπὸ τον Θεὸν την δύναμιν να ἐνεργῶμεν θαύματα, διότι ο ἴδιος ο Σωτὴρ ἔχει εἶπει: «Αἰτεῖτε και δοθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. ζ', 7).

Ο Ἀσκητὴς ἤκουσε την συμβουλήν αὐτὴν του διαβόλου και ἤρχισε να παρακαλῇ μετ' ἐπιμονῆς τον Θεόν.

7. Ο φιλόανθρωπος ὅμως Θεός, «ὅς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι» (Α' Τιμοθ. β', 4), βλέπων την πλάνην του 'Ασκητοῦ και ἔχων ὑπ' ὄψιν Του πόσον ἐκοπίασεν εις την ἀσκήσιν, δεν ἐπέτρεψε να νικηθῇ ἀπὸ τον πονηρόν διάβολον..

Οὕτω κατ' ἐμπνευσιν Θεοῦ ἐσκέφθη το ἀποστολικόν λόγιον «Οὐχ ὅτι ἐκανοί ἐσμεν ἀφ' εαυτῶν λογίσασθαι τι» (Β' Κορινθ. γ', 5). Ἐν συνεχείᾳ δε διελογίσθη «Εάν ἕνας τόσο μέγας και Ἅγιος Ἀπόστολος εἶπε, δεν εἶμαι ἱκανός μόνος μου να σκεφθῶ τίποτε, πόσον μάλλον ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην διδασκαλίας και συμβουλῆς; Θα μεταβῶ λοιπὸν πρὸς ἐκεῖνον τον γνωστόν Ἀναχωρητὴν αὐτὰ δε που θα μου εἴπῃ και θα με συμβουλεύσῃ, θα τα δεχθῶ ως οδηγίας, που μου ἔδωσεν ο Θεός διὰ την σωτηρίαν μου».

8. Αὐτός δε ο Αββάς, πρὸς τον οποίον ἀπεφάσισε να μεταβῇ, εἶχε μεγάλην ἀρετὴν και φήμην εἶχεν ἐμβαθύνει εις την θεωρίαν και ἦτο ἱκανός να ωφελήσῃ αὐτοὺς που τον ἐπλησίαζον. Εξήλθε λοιπὸν ἀπὸ το κελλί του και μετέβη εις ἐκεῖνον τον περίφημον Ἀναχωρητὴν.

Ἐνὼ εἰσῆρχετο εις το κελλί του ἀναχωρητοῦ, βλέπει ἐκεῖνος ἕνα φοβερόν θέαμα βλέπει δύο πιθήκους να κάθηνται εις τους ὠμούς του 'Ασκητοῦ, ἕναν πρὸς τα δεξιὰ και ἕναν πρὸς

τα αριστερά, να του έχουν δέσει με αλυσίδας τον λαιμόν και να τον τραβούν με αυτός ο καθένας προς το μέρος του.

Μόλις ο προορατικός εκείνος Γέρων τους είδεν, αντελήφθη αμέσως, ότι ο ένας είναι ο δαίμων της κενοδοξίας και ο άλλος ο δαίμων της υπερηφανείας. Εις την διάκρισιν αυτήν των πνευμάτων και των λογισμών, ο Γέρων είχε διδαχθή υπό του Θεού.

Εξ αιτίας του απαισίου αυτού θεάματος και προορατικός Αναχωρητής άνεστέναξε και εδάκρυσεν σιωπηλός. Μετά την καθιερωμένην λοιπόν ευχήν και τον εν Χριστώ ασπασμόν της ειρήνης, εκάθισαν επί μίαν ώραν ο ένας απέναντι του άλλου, χωρίς να συνομιλούν μεταξύ των. Αυτή η συνήθεια επεκράτει μεταξύ εκείνων των Πατέρων.

9. Αφού έληξεν η σιωπή ωμίλησε πρώτος ο επισκέπτης και είπε:

– Πάτερ, ωφέλησε με και συμβούλευσε με πώς να σωθώ.

– Τέκνον μου, δεν είμαι ικανός – απήντησεν ο Γέρων – δι' αυτό που μου ζητείς: διότι και εγώ έχω ανάγκην από άνθρωπος, που θα με οδηγήσῃ από την χείρα διά να σωθώ.

- Μη αποφεύγης, κύριε 'Αββά μου, να με ωφελήσης, - επανέλαβεν ο επισκέπτης- διότι η ψυχή μου με έχει πληροφορήσει, ότι από σε πρέπει να αναμένω την απαραίτητον συμβουλήν δι' αυτό έθεσα ως όρον εις τον εαυτόν μου να δεχθώ την συμβουλήν σου και προς τον σκοπόν αυτόν ήλθα να σε επισκεφθώ.

- Δεν πρόκειται να με ακούσης εις ό,τι θα σου είπώ, αντέτεινε πάλιν ο Γέρων, και δι' αυτό σιωπώ.

– Σε διαβεβαιώ, ότι θα σε ακούσω ως Αγγελον, επέμενεν ο επισκέπτης.

10. Ίδών την επιμονήν αυτού ο Γέρων λέγει:

– Τότε άκουσε τι θα κάμης πάρε αυτό το σακκουλάκι με τα χρήματα και πήγαινε εις την πόλιν με τα χρήματα αυτά θα αγοράσης δέκα άρτους, δέκα ξέστας (1) κρασί και δέκα λίτρας κρέας αφού δε τα αγοράσης, θα τα φέρης εδώ.

Μόλις άκουσε την εντολήν αυτήν και επισκέπτης ελυπήθη πάρα πολύ. Επειδή όμως έδωσε τον λόγον του, εδέχθη την εντολήν και ανεχώρησε για την πόλιν.

Καθοδόν απασχολείτο με διαφόρους σκέψεις και μη δυνάμενος να εξηγήσῃ, διατί τον διέταξεν αυτό το πράγμα, έλεγε καθ' εαυτόν πλήρης απορίας διατί να αποφασίση ένα τέτοιο πράγμα ο Γέρων; Πώς τού ήλθε; Πώς να τα αγοράσω αυτά τα πράγματα ; Θα σκανδαλισθούν εξ αιτίας μου οι κοσμικοί, όταν θα τα αγοράσω και θα τα μεταφέρω.

11. Με κλάμματα και καταντροπιασμένος έφθασεν επί τέλους εις την πόλιν. "Ηρχισε δε να προμηθεύεται τα είδη δι' άλλων προσώπων με άλλον ηγόρασεν τον άρτον, και με άλλον τον οίνον. "Όταν ήλθε και ή σειρά να αγοράσῃ το κρέας έστενοχωρείτο υπερβολικά και έμονολόγει: αλλοίμονον εις εμέ τόν άθλιον! πώς να αγοράσω κρέας; "Η ο ίδιος, ή δι' άλλου τινός; 'Επί τέλους εύρε κάποιον κοσμικόν, εις τον οποίον έδωσε τα χρήματα και του ηγόρασε κρέας.

12. Αφού συνεκέντρωσε τα είδη αυτά ο Μοναχός επέστρεψεν εις τον διακριτικόν Γέροντα προς τον οποίον και τα παρέδωσεν.

– Ενθυμείσαι, ότι μου έδωσες τον λόγον σου, ότι θα εκτελέσης αυτά, που θα σου είπω ; Τον ήρώτησεν ο Γέρων.

– Μάλιστα, ενθυμούμαι.

– Πάρε λοιπόν τα είδη αυτά και πήγαινε εις το κελλί σου αφού δε επαναλαμβάνεις την ευχήν, να τρώγης κάθε ημέραν ένα άρτον, ένα ξέστην οίνου και μίαν λίτραν κρέατος. Μετά δε από δέκα ημέρας, όταν θα τα έχης φάγει, να έλθης πάλιν κοντά μου.

13. Περίλυπος ήκουσε την εντολήν αυτήν ο 'Ασκητής! Τι να κάμη όμως; Είχε δώσει τον λόγον του. Δι' αυτό χωρίς να τολμά να φέρη αντίρρησιν, επήρε τα τρόφιμα και έφυγε στεναχωρημένος και κλαίων καθ' οδόν έλεγε μόνος του αλλοίμονον! ύστερα από τόσον αυστηράν νηστείαν πού κατήντησα! Να εκτελέσω την εντολήν ή όχι; Εάν όμως δεν εκτελέσω την εντολήν, θα παρακούσω τον ίδιον τόν Θεόν, διότι έθεσα όρον εις τον εαυτόν μου ό,τι μου είπη ο Γέρων να το θεωρήσω ως θέλημα Θεού. Ω! Θεέ μου, ιδε με εύσπλαγχνίαν την αθλιότητά μου, ελέησόν με και συγχώρησον τας αμαρτίας μου: ιδου αναγκάζομαι να κάμω κάτι αντίθετος με την πρόθεσιν, που είχα να εγκρατεύωμα...

14. Με ειλικρινή δε συντριβήν και βαθύτατον πένθος ήλθεν εις το κελλί του. “Όπως δέ τού είπεν ο Γέρων, ενήργησεν· όταν επρόκειτο να φάγη τα είδη του κανόνος, έβρεχε με δάκρυα τας τροφές και έλεγε: Θεέ μου, διατί με εγκατέλειψες; Με πόνον δε και με δάκρυα, αναστενάζων και θλιβόμενος επέρασε τας δέκα ημέρας του κανόνος του, σκεπτόμενος μήπως πλέον είναι ανάξιος και του μοναχικού σχήματος, που έφερεν.

15. Ο Θεός, εκτιμήσας την ταπείνωσίν του, τον παρηγόρησε και τον κατέστησεν έκανόν να αντιληφθή, διατί έφθασεν εις αυτό το σημείον της αδιαφορίας, όπως ο ίδιος έχαρακτήριζε την κατάστασίν του: δι' αυτό ηυχαιρίστησε τον φιλόανθρωπον Θεόν και έλεγε μόνος του «Πράγματι, πάσα δικαιοσύνη ανθρώπου, ως ράκος αποκαθημένης»: και το άλλο: «Εάν μή Κύριος οικοδομήσῃ οίκον, εις μάτην εκοπίασαν οι οικοδομούντες εάν μή Κύριος φυλάξῃ πόλιν, εις μάτην ηγούπνησεν και φυλάσσων» (Ψαλμ. ρκς', 1). Τοσαύτη δε υπήρξεν η συντριβή του, ώστε μετά τας δέκα ημέρας επανέρχεται προς τον Γέροντα με περισσότερον εξηντλημένον το σώμα του, παρ' όσον όταν παρέμενεν επί εβδομάδας νηστικός.

16. Μόλις τον είδεν ο προορατικός Γέρων να έχη ταπεινωθή τόσον πολύ και να έχουν αποχωρήσει οι πίθηκοι, που επεκάθηντο εις τους ώμους του, εχάρη πάρα πολύ και τον υπεδέχθη με υπερβολικήν ευχαρίστησιν. Ανταλλάξαντες δε την καθιερωμένην ευχήν παρέμειναν, κατά την συνήθειαν, σιωπώντες.

17. Μετά λαβών τον λόγον ο Γέρων ήρχισε να ομιλή:

– Τέκνον μου, ο φιλόανθρωπος Θεός σε επεσκέφθη δεν άφησε τον εχθρόν να σε νικήση τελείως και να σε αχρηστεύση. Διότι ο διάβολος συνηθίζει να προτρέπη τον αγωνιζόμενον εις ασκητικάς υπερβολάς, οσάκις δεν κατορθώση να τον ανακόψη από τους ασκητικούς του αγώνας τούτο δε το κάμνει, διά να δυνηθή να τον ρίψη εις τον λάκκον της οϊήσεως, του να νομίξη δηλαδή, ότι είναι σπουδαίος Ασκητης. Από το πάθος δε αυτό, δεν υπάρχει πλέον μισητόν διά τόν Θεόν.

18. Δι' αυτό λοιπόν, τέκνον μου, πρέπει να ακολουθής πάντοτε την βασιλικήν οδόν, όπως λέγει η Αγία Γραφή, και να αποφεύγης τας ακρότητας, είτε προς τα δεξιά, είτε προς τα αριστερά. Οσον αφορά την τροφήν, να επιδιώκεις πάντοτε την καθιερωμένην μετριότητα, τρώγων ολίγον φαγητών κατά την εσπέραν εκάστης ημέρας. Εάν δε σου συμβή καμμία έκτακτος ανάγκη, ή ασθενήσης, ή εξ οιασδήποτε άλλης αιτίας, μη διστάσης να αλλάξης την καθορισμένην ώραν, τρώγων ενωρίτερον ή αργότερον. Εάν πάλιν θελήσης, επί το αυστηρότερον, να τρώγης ημέραν παρ' ημέραν, μή το θεωρήσης αυτό το πράγμα σπουδαίον, διότι εκείνο, που θα μας σώση, δεν είναι η ακρίβεια του νόμου, αλλά η Χάρις του Θεού.

19. Όταν τρώγης, μή επιθυμής να χορταίνης να συγκρατήσαι χάριν εγκρατείας, οσάκις μάλιστα εις την τράπεζάν σου έχεις λιπαροτέρας τροφάς. Να προτιμάς διά τροφήν σου φαγητά πρόχειρα, χωρίς πολλάς ουσίας και γεύσιν. Πρόσεχε να διατηρής την καρδίαν σου καθάραν από τους διαφόρους πονηρούς λογισμούς αυτό δε θα το επιτύχης, εφ' όσον παντοιοτρόπως καλλιεργείς εις την σκέψιν σου και εφαρμόζεις εις την ζωήν σου την ταπεινοφροσύνην. Να ενθυμήσαι τι είπεν ο Προφήτης Δαβίδ: «Θυσία τω Θεώ πνεύμα συντετριμμένον καρδίαν) συντετριμμένην και τεταπεινωμένην ο Θεός ουκ εξουδενώσει» (Ψαλμός ν', 19) και «Έταπεινώθην και έσωσέ με» (Ψαλμ. ριδ', 6). Την έλπίδα σου όλην, τέκνον μου, να την στηρίξης εις τον Θεόν περιπάτει ειρηνικά εις τον δρόμον της ζωής σου, να είσαι δε βέβαιος, ότι ο Κύριος θα κάμη και Εκείνος το καθηκόν Του και θα παρουσιάση ως φώς ενώπιον των ανθρώπων την αρετήν σου και το δίκαιόν σου θα λάμψη όπως η μεσημβρία (2).

20. Αφού λοιπόν με τις πολυτίμους autάς συμβουλές ωφέλησε ψυχικώς τον 'Ασκητής και τον έστήριξεν εις την κατά Χριστόν αρετήν, έφαγον με ευχαρίστησιν από τα ευρεθέντα εις την καλύβην του Γέροντος και τον άφησε να φύγη διά το κελλί του, χαίροντα και ευχαριστούντα τον Κύριον.

Απερχόμενος δε ο Ασκητής διά το κελλί του έλεγε μόνος του με ψυχικήν αγαλλίασιν διαφόρους ψαλμούς, ως «Επιστρεψάτωσάν με οι φοβούμενοι σε και οι γινώσκοντες τα μαρτύριά σου» (Ψαλμ. ριη', 79). «Παιδεύων επαίδευσέ με ο Κύριος και το θανάτω ου παρέδωκε με» (Ψαλμ. ριζ', 18). «Παιδεύσει με δίκαιος εν ελέει και ελέγξει με» (Ψαλμ. ρμ', 5). Ως να απευθύνετο δε προς τον εαυτόν του, μεταξύ άλλων, έλεγεν: «Επίστρεψον, ψυχή μου, εις την ανάπαυσίν σου, ότι Κύριος ευηργέτησε σε» (Ψαλμ. ριδ', 7). Με αυτήν δε την κατανυκτικήν μυστικήν συνομιλίαν έφθασεν επί τέλους εις το κελλί του, όπου έζησε συμφώνως με τις συμβουλές του ευλαβεστάτου εκείνου Γέροντος και ανεδείχθη σπουδαίος Μοναχός.

21. Ένας αδελφός παρέμενε μονάζων έξω από το χωρίον του επί πολλά έτη καθ' όλον δε αυτό το διάστημα ούτε μίαν ημέραν δεν επήγε μέσα εις την πόλιν. Καυχώμενος δε κάπως διά το κατόρθωμά του αυτο έλεγεν εις τους άλλους Μοναχούς: «Είδατε; έχω τόσα χρόνια εις την θέσιν αυτήν και δεν επήγα καθόλου εις το χωρίον, ενώ σείς, έστω και διά μίαν φοράν, πηγαίνετε».

Κάποτε συνήντησε και τον Αββάν Ποιμένα και του επανέλαβε το κατόρθωμά του. Εις απάντησιν ο 'Αββάς Ποιμήν του είπεν. «Εγώ την νύκτα εγύριζα το χωριό, χωρίς να μπαίνω

μέσα, διά νά μή ευρίσκη αφορμήν και λογισμός μου να με έπαινή, ότι τάχα είχα τόσην αυτοκυριαρχίαν ώστε να μη ανέβω έως το χωριό».

22. Ένας γέρων Αναχωρητής επί έτη έπλανάτο εις την έρημον: έλεγε δε μόνος του κατώρθωσα τας αρετάς, που επιβάλλονται εις την μοναχικήν ζωήν. Κατά την προσευχήν του παρεκάλει τον Θεόν: «Θεέ μου, δείξε μου εάν σε κάτι υστερώ και δεν το κατώρθωσα σου υπόσχομαι, ότι θα το κάμω».

Ο Θεός, θέλων να τον ταπεινώση, διά νά μή περιπέση εις το αμάρτημα του εγωϊσμού, του απεκάλυψε: «Πήγαινε εις εκείνον τον Αρχιμανδρίτην και να κάμης αυτό, που θα σου είπη». Συγχρόνως απέστειλεν ένα Αγγελον προς τον Αρχιμανδρίτην και του μετέδωσε την εξής εντολήν «Εντός ολίγου θα σε επισκεφθή ο τάδε Αναχωρητης να σε ερωτήση. Θα τού είπης λοιπόν να πάρη ένα φραγγέλιον και να βόσκη χοίρους».

23. Πράγματι εντός ολίγου κατέφθασεν ο Αναχωρητής και αφού αντήλλαξαν τον καθιερωμένον αδελφικόν ασπασμόν εκάθισαν. Αμέσως έρωτά ο Αναχωρητής τον Αρχιμανδρίτην:

- Είπέ μου, τι να κάμω διά να σωθώ; - “Ό,τι και εάν σου είπώ, θα το εκτελέσης; – Μάλιστα, απήντησεν ο Αναχωρητής. - Λοιπόν, πάρε το φραγγέλιον και πήγαινε να βόσκης χοίρους.

Αμέσως ο Αναχωρητής προθύμως εξετέλεσε την εντολήν του 'Αρχιμανδρίτου και μετέβη να βόσκη χοίρους.

Αυτοί λοιπόν, που τον έβλεπον να βόσκη χοίρους, εξεπλήσσοντο και έλεγον μεταξύ των:

– Βλέπετε τον μέγαν 'Αναχωρητήν; Εσάλευσεν ο νούς του, έχει δαιμόνιον και κατήντησε να βόσκη χοίρους!

Αυτός όμως, ο Αναχωρητής, ήκουε αταράχως, και χωρίς να λυπηται τους ονειδιστικούς αυτούς λόγους.

Βλέπων λοιπόν ο Θεός την ταπείνωσίν του και ότι με μεγαλοψυχίαν υπέμενε τους εξευτελισμούς των ανθρώπων, τον απέλυσεν από την δοκιμασίαν αυτήν και επανήλθε πάλιν εις τον τόπον του.

24. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα:

- Τι να κάμω ; Με στενοχωρούν λογισμοί υπερηφανείας !

- Καλά κάμνεις-απήντησεν ελεγκτικώς ο Γέρων - σύ βεβαίως εδημιούργησες τον ουρανόν και την γήν!

Με την απάντησιν αυτήν συνήλθεν ο αδελφός, αντελήφθη την αθλιότητά του, έβαλε μετάνοιαν εις τον Γέροντα και είπε:

- Συγχώρησε με τίποτε από αυτά δεν έκαμα εγώ. Όλα τα εδημιούργησε μόνον ο Θεός.

- Εάν λοιπόν και Δημιουργός όλων αυτών ήλθε με άσημον σχήμα και ήτο ταπεινόφρων, σύ ο ασήμαντος πηλός διατί είσαι κενός; Ποίον είναι το έργον σου, άθλιε, διά το οποίον θέλεις να καυχάσαι;

25. Ένας γέρων Ασκητής αναφερόμενος εις την ζωήν του έλεγεν: «Από όσα έπραξα, όσα ηδυνήθης να αντιληφθώ τί ήσαν κατά την ηθικήν των αξίαν και δεν τα έκρινα ως ορθά, δεν τα επανέλαβα όσα πάλιν ήσαν σπουδαία και αξιόλογα και τα κατώρθωσα, ουδε καν τα έσκέφθην μετά, διά νά μή περιπέσω εις αυταρέσκειαν και υπερηφανευθώ. Τοιουτοτρόπως επορευόμην εις τον βίον «τά μέν οπίσω επιλανθανόμενος, τοίς δε έμπροσθεν επεκτεινόμενος» (Φιλip. γ', 14).

26. Ένας αδελφός επολεμείτο υπό λογισμούς αυταρεσκείας φανταζόμενος, ότι κάτι δήθεν επέτυχεν του έλεγε δε ο λογισμός με ικανοποίησιν ψυχή μου, κατώρθωσες να πραγματοποιήσης τάς επιβαλλομένας αρετάς του μοναχικού βίου. Θέλων δε να κατανικήση τον επικίνδυνον αυτόν λογισμόν, προέβαινεν εις την εξής επώδυνον άσκησιν. Όταν άναβε το καζάνι, διά φαγητών ή δι' άλλην εργασίαν, έφερε την χείρα του πλησίον της φωτιάς αισθανόμενος δε τον πόνον του εγκαύματος, ή υποπτευόμενος τούτον, έλεγεν επιτιμών τον εαυτόν του λοιπόν, καίεσαι; Μή υψηλοφρονείς πλέον!

27. Διότι οι Άγιοι Τρεις Παίδες, αν και δεν έκάησαν, όταν ερρίφθησαν εις το μέσον του πυρός, εν τούτοις δεν επήρην αέρα το μυαλό τους και δεν υπερηφανεύθη η καρδιά των, αλλ' ύμνουν τον Θεόν με μεγάλην ταπείνωσιν από μέσα από την καιομένην κάμινον. Έλεγον δε προς τον Θεόν με ψυχικήν συντριβήν και γεμάτοι ταπείνωσιν είθε, Θεέ μου, να είμεθα άξιοι, διά νά μάς δεχθής ενώπιόν Σου!

Συ λοιπόν, που περνάς άνέτως, χωρίς την φρίκην μαρτυρίων, διατί υψηλοφρονείς;

Με την άσκησιν δε αυτήν και με τις σκέψεις αυτές ενίκα τον δαίμονα της υπερηφανείας.

Δ'. Αντιόχου του Παντέκτου

ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ Μοναχός, δένδρον άκαρπον και άρδιζαν και ού μη ένέγκη προσβολήν άνέμου και όσπερ πομφόλυξ δαγεῖσα άφανίζεται, ούτω μνήμη ύπερηφάνου μετά θάνατον όλλυται' και όσπερ ή του ταπεινού προσευχή κάμπτει Θεόν, ούτως ή του ύπερηφάνου δέησις παροργίζει τόν Ύψιστον.

Ερμηνεία

Ο ΥΠΕΡΗΦΑΝΟΣ Μοναχός ομοιάζει με δένδρον, που ούτε βαθείας ρίζας έχει, ούτε καρπόν φέρει, ως εκ τούτου δεν δύναται να ανθέξη την πνοήν του άνέμου. Οπως δε ακριβώς η πομφόλυξ (=σαπουνόφουσκα) εξαφανίζεται μόλις στάση, τοιουτοτρόπως χάνεται και η ανάμνησις του υπερηφάνου μετά τον θάνατός του. Κατ' αντίθεσιν προς την προσευχήν του ταπεινού, η οποία προσελκύει την ευσπλαγχνίαν του Θεού, η δέησις τού υπερηφάνου παροργίζει τον Υψιστον.

Ε'. Του Αββά Κασσιανού

ΚΑΘΑΠΕΡ νόσος λοιμική και φθοροποιός ούχ έν μέλος του σώματος, αλλ' όλον διαφθείρει, ούτω και ύπερηφανία ού μέρος της ψυχής, αλλά πασαν αυτήν άχρειοῖ και άπολλυσι" των μέν γάρ άλλων παθών έκα στόν, ει και ταρασσει την ψυχήν, αλλά προς μίαν

πολεμεῖ τὴν ἀντικειμένην αὐτῷ ἀρετὴν, καὶ ταύτην νικῆσαι φιλονεικεῖ ὅϊον, ἢ γαστριμαργία τὴν ἐγκράτειαν διαφθεῖραι σπουδάζει ἢ πορνεία τὴν σωφροσύνην καὶ ἢ φιλαργυρία τὴν ἀκτῆμο: σύνην" ὁ θυμὸς τὴν πραότητα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς κακίας εἶδη, τὰς ἐναντιούμενας αὐτοῖς ἀρετᾶς.

2. Ἡ δὲ ὑπερηφανία, ὅταν κυριεύσῃ τῆς ἀθλίας ψυχῆς, ὥσπερ τις χαλεπώτατος τύραννος, μεγάλην πόλιν καὶ ὑψηλῆς παραλαβῶν, δλὴν αὐτὴν καταστρέφει καὶ ἕως τῶν θεμελίων αὐτῶν κατασκάπτει" καὶ μάρτυς τούτων καὶ "Ἄγγελος ἐκεῖνος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσὼν διὰ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ, ὃς φῶς ὦν καὶ ἕωςφορος καλούμενος, σκότος διὰ τὴν οἴησιν γέγονε, καὶ εἰς ἄδην ριφθεὶς, ἀντὶ τῆς οὐρανοῦ δόξης, πῦρ ἐκκληρονομήσεν ἄσβεστος καὶ κόλασιν ἀτελεύτητον.

3. Ταῦτα οὖν ἐνθυμούμενοι φοβηθῶμεν, καὶ πάσῃ φυλακῇ τὴν καρδίαν ἡμῶν τηρήσωμεν ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου πνεύματος τῆς ὑπερηφανίας, ἐπιλέγοντες ἑαυ: τοῖς αἰεὶ τὸ τοῦ Ἀποστόλου, ὅταν τινὰ ἀρετὴν κατορθώσωμεν «οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἢ σὺν ἔμοι» καὶ λογιζόμενοι τὸ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰρημενον· «ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν», καὶ τὸ τοῦ Προφήτου, «ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομησῇ ἄλκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες», καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου, «πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἄνωθεν ἐστι καὶ ταβαῖνον παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων». Ὅτι γὰρ χάριτι καὶ ἐλέει Θεοῦ ἡ σωτηρία ἡμῖν προσγίνεται μάρτυς ἀπαράγραπτος ὁ ἐν τῷ σταυρῷ ληστής, ὃς οὐκ ἀρετῆς ἔπαθλον τὴν τῶν οὐρανῶν Βασιλείαν ἐκκληρονομήσεν, ἀλλ' ἐλέει καὶ χάριτι.

4. Ἐπὶ τῇ τῶν παθῶν ἀνενεργησίᾳ, ἡ ὑπερηφανία ἐπισυμβαίνει, ἢ τῶν αἰτιῶν ἀποκοπτομένων, ἢ τῶν δαιμόνων δολερῶς ὑποχωρούντων. Ὁ τῆς ὑπερηφανίας δαίμων διπλὴν ἔχει τὴν πονηρίαν ἢ γὰρ ἑαυτῷ ἀναπεῖθει τὸν Μοναχῶν ἐπὶ: γράφειν τὰ κατορθώματα καὶ οὐχὶ τῷ Θεῷ, τῷ πάντων τῶν καλῶν χορηγῷ καὶ βοηθῷ πρὸς κατόρθωσιν, ἢ τούτῳ μὴ πειθόμενον, τοὺς ἔτι ἀμελεστέρους τῶν ἀδελφῶν ὑποβάλλει ἐξουθενεῖν.

5. Ἄγνοεῖ δὲ καὶ οὗτος καὶ ἐνεργούμενος, ὅτι τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν ἀναπεῖθει αὐτὸν ἀπαρνεῖσθαι εἰ γὰρ ἐκείνους ὡς μὴ δυνηθέντας κατορθῶσαι ἐξουθενεῖ, ἑαυτὸν δηλονότι ὡς ἐξ ἰδίας δυνάμεως κατορθώσαντα εἰσάγει, ὅπερ ἐστὶν ἀμήχανον, τοῦ Κυρίου εἰποντος, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.

6. Ἐπειδὴ ἡ ἡμετέρα ἀσθένεια πονουμένη ἐπὶ τὰ καλὰ, ἄνευ τοῦ χορηγοῦ τῶν καλῶν, εἰς τέλος αὐτὰ ἀγαγεῖν οὐ δύναται ὁ γὰρ ἔγνωκώς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἀσθένειαν, οὗτος εἴληφε πείραν τῆς θείας δυνάμεως, καὶ ὁ τοιοῦτος, δι' αὐτῆς μὲν κατόρθωσεν, οὐκ ἐξουθενεῖ δὲ ποτὲ οὐδένα ἀνθρώπον οἶδε γὰρ ὅτι ὥσπερ αὐτῷ ἐβόηθησε, καὶ πολλῶν παθῶν χαλεπῶν ἡλευθερώσε, δυνατός ἐστι καὶ πάσι βοηθεῖν, ὅτε θέλει, καὶ μάλιστα τοῖς δι' Αὐτὸν ἀγωνιζομένοις, εἰ καὶ κρίμασι τισι πάντας ὑφ' ἑν τῶν παθῶν οὐκ ἀπαλλάττει, ἀλλ' ἰδίῳις καιροῖς, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Πατὴρ, ἕκαστον τῶν παιδευόντων Καταί,

7. Εἰ θέλεις γενέσθαι ἐπιγνώμων καὶ μέτριος, καὶ τὸ πάθει τῆς οἰήσεως μὴ δουλεύειν, αἰεὶ ζῇτε ἐν τοῖς οὖσι τί ἐστὶ κρυπτόμενον τὴν σὴν γνῶσιν; καὶ εὑρίσκων ἀμύπολλα, καὶ διάφορα πράγματα λανθάνοντά σε, θαυμάσεις ἐπὶ τῇ σῇ ἰδίῳ: τεῖᾳ καὶ ἄγνωσῳ, καὶ συστελεῖς τὸ φρόνημα καὶ ἑαυτὸν ἐπιγνοὺς συνήσεις πολλά, καὶ μεγάλα, καὶ θαυμαστὰ πράγματα, ἐπὶ τὸ νομίζειν εἶδεναι οὐκ ἔα προκό: πτεῖν εἰς τὸ εἶδέναι.

Ερμηνεία

ΟΠΩΣ ακριβῶς μία μολυσματικὴ καὶ καταστρεπτικὴ ἀσθένεια δὲν καταστρέφει μόνον ἓνα μέρος τοῦ σώματος, ἀλλὰ τὸ ἀχρηστεύει ολόκληρον, τοιοιτοτρόπως ακριβῶς καὶ ἡ

υπερηφάνεια ολόκληρον την ψυχὴν εξαχρειώνει και οδηγεί εἰς ἀπώλειαν. Διότι κάθε ένα ἀπὸ τα διάφορα πάθη, ἀν και ἐνοχλεῖ την ψυχὴν, ἐν τούτοις μόνον πρὸς την ἀντίθετόν του ἀρετὴν πολεμεῖ και μονομαχεῖ π. χ. ἡ γαστριμαργία μονομαχεῖ με την ἐγκράτειαν και ἐπιδιώκει νὰ την καταστρέψῃ· ἡ πορνεία με την σωφροσύνην, ἡ φιλαργυρία με την ἀκτημοσύνην, ὁ θυμὸς με την πραότητα και ἐν γένει τα διάφορα εἶδη της κακίας τε τὰς ἀντιστοιχοῦσας πρὸς αὐτὰ ἀρετάς.

2. Ἡ υπερηφάνεια ὁμως, ὅταν καταλάβῃ την ἀθλίαν ψυχὴν, ὁμοιάζει με φοβερῶτατον τύραννον, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ κυριεύσῃ μεγάλην και υψηλὴν πόλιν, την καταστρέφει ολόκληρον και την κατασκάπτει ἐκ θεμελίων. Μάρτυς, που επικυρῶνει την ἀλήθειαν αὐτῶν που λέγω, εἶναι ὁ Ἄγγελος ἐκεῖνος, που ἀπὸ την υπερηφάνειάν του κατέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ αὐτὸς καίτοι ἦτο ὅλος φῶς, ὀνομαζόμενος ὡς ἐκ τούτου Ἐωσφόρος, μετεβλήθη ἀπὸ την υπερηφάνειάν του εἰς σκότος, ἐρρίφθη εἰς τὸν Ἄδην ἀπὸ την δόξαν τοῦ οὐρανοῦ, και ἐκληρονόμησεν ἀσβεστον πυρ και ἀτελεύτητον κόλασιν.

3. Ἀναλογιζόμενοι λοιπὸν αὐτά, ἀς φοβηθῶμεν και ἀς περιφρουρήσωμεν την καρδίαν ἡμῶν ἀπὸ την ἐπιδρομὴν τοῦ καταστρεπτικοῦ πνεύματος της υπερηφανείας. Ὅσακις δε κατορθώσωμεν καμμίαν ἀρετὴν, ἀς λέγωμεν πάντοτε εἰς τὸ τέλος, με ἐπίγνωσιν, τὸ ἀποστολικὸν λόγιον: «Οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ συν ἐμοί» (Α' Κορινθ. ιε', 10). Ἀς σκεπτώμεθα ἐπίσης αὐτό, που εἶπεν ὁ Κύριός μας· «Ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ιωάν. ιε', 5), αὐτό που εἶπεν ὁ Προφήτης: «Εάν μή Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες» (Ψαλμ. ρκς', 1). Ἀρκετὰ ωφέλιμον διὰ τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ ἐγωῖσμοῦ εἶναι και αὐτό, που εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος «Πάσα δόσις ἀγαθὴ και πᾶν δῶρημα τέλειον ἀνωθέν ἐστὶ καταβαίνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων» (Ἰακώβ. α', 17). Ὅτι δε ἡ σωτηρία της ψυχῆς μας ἐξαρτάται ἀπὸ την χάριν και την εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ, ἀδιάψευστος μάρτυς εἶναι ὁ ληστής ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν. Αὐτὸς ἐκληρονόμησε την Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν οὐχὶ ὡς ἐπαθλον της ἀρετῆς του, ἐφ' ὅσον ἦτο ληστής, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἔλεος και την χάριν τοῦ Θεοῦ..

4. Ὅταν πλέον ἀδρανοῦν τα πάθη και δὲν ἐνοχλοῦν την ψυχὴν, τότε παρουσιάζεται ἡ υπερηφάνεια αὐτὸ δε συμβαίνει ἢ διότι ἀποκόπτονται αἱ αἰτίαι, που προκαλοῦν τα πάθη, λόγῳ της ἀσκήσεως, ἢ διότι υποχωροῦν με δολιότητα οἱ δαίμονες, διὰ νὰ παγιδεύσουν τὸν Ἀσκητὴν. Ὁ δαίμων της υπερηφανείας ἔχει διπλὴν πονηρίαν· ἢ πείθει τὸν Μοναχόν νὰ ἀποδίδῃ τα κατορθώματα εἰς την προσωπικὴν του ἱκανότητα και ὄχι εἰς τὸν Θεόν, που εἶναι χορηγὸς ὅλων τῶν καλῶν και βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιτύχῃ τα κατορθώματα, ἢ ὅταν ὁ Μοναχὸς δὲν πεισθῇ εἰς αὐτό, τοῦ ἐμπνέει περιφρόνησιν πρὸς τοὺς, ἄλλους, που δὲν εἶναι τόσο ἐπιμελεῖς, ὅσον αὐτός

5. Ἀγνοεῖ δε και οὕτως ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι περιφρονῶν τοιοῦτοτρόπως τοὺς ἀδελφούς του, παραπείθεται ἀπὸ τὸν πειράζοντα νὰ ἀπαρνηθῇ την βοήθειαν και την συμπαραστάσιν τοῦ Θεοῦ εἰς τα κατορθώματά του διότι ἐφ' ὅσον προσβάλλει και περιφρονεῖ τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ τάχα δὲν κατόρθωσαν με την δύναμιν τῶν τὰς ἀρετῶν, εἶναι ὡς νὰ παραδέχεται, ὅτι αὐτὸς με την δύναμιν τοῦ κατώρθωσεν αὐτά, διὰ τα ὁποῖα καυχάται. Αὐτό ὁμως εἶναι ἀτοπον, ὡς ἀντιτιθέμενον εἰς αὐτά που εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι: «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ιωάν. ιε', 5).

6. Επειδή ο άνθρωπος, μετά την πτώσιν, κατέστη ασθενής πνευματικώς, κουράζεται διά να κατορθώση τα αγαθά δι' αυτό δεν ήμπορεί να ολοκληρώση την προσπάθειαν του αγαθού, χωρίς την βοήθειαν του χορηγού των καλών, του Θεού. Αυτός λοιπόν, που έχει γνωρίσει την ασθένειαν της ανθρωπίνης φύσεως, αυτός μόνον είναι εις θέσιν να αντιληφθῇ πόσον αναγκαία είναι η θεία δύναμις εις το έργον του αγαθού. Αυτός έχει ήδη λάβει πείραν της θείας δυνάμεως και δι' αυτής επέτυχεν ό,τι καλόν έχει εις το ενεργητικόν του και τοιούτος άνθρωπος ποτέ δεν περιφρονεί, ούτε προσβάλλει κανένα. Δεν περιφρονεί δε κανένα, διότι γνωρίζει εξ ιδίας πείρας, ότι όπως ακριβώς η θεία δύναμις τον εβοήθησε και τον απελευθέρωσεν από πολλά φοβερά πάθη, τοιουτοτρόπως ο Θεός, ο χορηγός της δυνάμεως αυτής, είναι ικανός να βοηθήσῃ όλους, όταν θέλῃ, και μάλιστα εκείνους που αγωνίζονται από αγάπην προς Αυτόν αν και, δι' ούς λόγους μόνον ο Θεός γνωρίζει, δεν απολυτρώνει αμέσως όλους από τα πάθη, αλλά εἰς εποχάς καταλλήλους, που Εκείνος θα κρίνῃ ως ιατρός φιλόανθρωπος και επιστήμων, που γνωρίζει να θεραπεύῃ καθένα ανάλογα με την περίπτωσιν

7. Εάν θέλεις να γίνῃς μετριοφρων και συνετός και να μη υποδουλωθῇς εις το πάθος της υπερηφανείας, πάντοτε να ερευνάς τα βάθη τών όντων, διά να μαθαίνῃς αυτά που δεν γνωρίζεις τοιουτοτρόπως θα ανακαλύψῃς πάρα πολλά, από όσα μέχρι τώρα αγνοούσες, θα θαυμάσῃς την αμάθειάν σου και την αφέλειάν σου και, ως είναι φυσικόν, θα ταπεινώσῃς το φρόνημά σου.

Αφού δε πραγματικώς καταλάβῃς τον εαυτόν σου, πόσα αγνοεῖς και εις πόσα υστερεῖς, ασφαλώς τότε πολλά και σπουδαία αξιοθαύμαστα πράγματα θα γνωρίσῃς.

Μη λησμονῇς, ότι το να νομίζῃς ότι τα γνωρίζεις όλα, δεν σε αφήνει ποτέ να προκόψῃς εις την γνώσιν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Λ'

(Από που γεννάται η βλασφημία και πως θεραπεύεται)

Πόθεν ή βλασφημία τίκτεται και πώς θεραπεύεται.

Από ποῦ γεννᾶται ή βλασφημία και πώς θεραπεύεται.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΑΔΕΛΦΟΣ τις ἐπολεμήθη εἰς βλασφημίαν, καὶ ἤσχυνετο εἰπεῖν ὅπου γὰρ ἤκουσε μεγάλους Γέροντας, παρέβαλεν αὐτοῖς ὥστε ἀναγγεῖλαι, ἔπειτα ἤσχυνετο ὁμολογῆσαι, καὶ ἐπέστρεφεν οὕτω. Πολλάκις παρέβαλε καὶ τὸ 'Αββᾶ Ποιμένι, καὶ εἰς αὐτὸν δμοίως ἐποίει καὶ οὐδὲν ὡμολογεῖ αἰσχυνομενος.

2. Ὁ δὲ Γέρων ἐννόει αὐτὸν ἔχοντα λογισμοὺς καὶ ἐλυπεῖτο, τοῦ ἀδελφοῦ μὴ ἀναγγέλλοντος. Ἐν μιᾷ οὖν προπέμπων αὐτῶν, εἶπεν ἀδελφέ, ἰδοὺ τοσούτον χρόνον ἔρχη ὧδε διὰ τὸ ἀπαγγεῖλαι μοι τοὺς λογισμοὺς, οὓς ἔχεις, καὶ ὅταν ἔλθης οὗ θέλεις αὐτοὺς εἰπεῖν, ἀλλὰ θλιβόμενος ὑποστρέφεις πάλιν ἔχων αὐτοὺς εἶπε οὖν τί ἔστιν, καὶ ἔχεις ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ " εἰς βλασφημίαν Θεοῦ πολεμεῖ με ὁ διάβολος καὶ ἡσχυνομένην εἶπεν, νῦν δὲ λέγω " καὶ διηγησάμενος αὐτὸ τὸν λογισμὸν, ἐλαφρύνθη.

3. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Γέρων " μὴ θλίβου, τέκνον, ἀλλ' ὅταν ἔρχεται ὁ λογισμὸς οὗτος λέγε' ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω, ἡ βλασφημία σου ἐπάνω σου, Σατανᾶ τοῦτο γὰρ τὸ πρᾶγμα οὗ θέλει ἡ ψυχὴ μου " πᾶν δὲ πρᾶγμα, δ οὗ θέλει ἡ ψυχὴ, ὀλιγοχρόνιον ἔστιο καὶ θεραπευθεῖς ὁ ἀδελφός ἀπῆλθεν

4, Ἀδελφὸς ἠρώτησε τινὰ τῶν Πατέρων περὶ τοῦ λογισμοῦ τῆς βλασφημίας λέγων " θλίβεται ἡ ψυχὴ μου, 'Αββᾶ, ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς βλασφημίας, ἀλλὰ ποιήσον ἔλεος, καὶ εἶπε μοι πόθεν συνέβη; καὶ τί ποιήσω;

5. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων καὶ τοιοῦτος λογισμὸς ἐπισυμβαίνει ἡμῖν ἐκ τοῦ καταλαλεῖν καὶ ἐξουθενεῖς καὶ κατακρίνειν μᾶλλον δὲ ἐξ ὑπερηφανίας, καὶ ἐκ τοῦ ποιεῖν τινὰ τὰ θελήματα αὐτοῦ, καὶ ἀμελεῖν τῆς προσευχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ὀργίζεσθαι, καὶ θυμούσθαι, ἅπερ πάντα σημεῖα εἰσι τῆς ὑπερηφανίας αὕτη γὰρ εἰς τὰ προλεχθέντα πάθη ἔμβιβαζει ἡμᾶς, κακεῖθεν καὶ τῆς βλασφημίας γεννᾶται λογισμὸς καὶ εἰ χρονίσει ἐν τῇ ψυχῇ, παραδίδωσιν αὐτὸν ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας εἰς τὸν τῆς πορνείας. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς ἔκστασιν φρενῶν φέρει, καὶ εἰ μὴ ἀναγῇψαι ὁ ἄνθρωπος ἀπολλυται.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἐπολεμεῖτο ὑπὸ τοῦ διαβόλου εἰς λογισμοὺς βλασφημίας· το πάθος του ὁμως αὐτό ἐντρέπετο νὰ το ἀποκαλύψῃ.

Ὅπου λοιπὸν ἐπληροφορεῖτο, ὅτι ὑπάρχουν ὀνομαστοὶ καὶ ἐνάρετοι Γέροντες, προσέτρεχεν εἰς αὐτούς, διὰ νὰ ἐξομολογηθῇ ἀμέσως ὁμως μετενόει, ἔντρεπετο νὰ ὁμολογήσῃ τὸ σφάλμα του καὶ ἀπεχώρῃ ἄπρακτος. Πολλές φορές ἐπεσκέφθη τὸν 'Αββᾶν Ποιμένα ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ αὐτὰ ἐπανελάμβανε καὶ τίποτε δὲν ἀνέφερεν ἐξ ἐντροπῆς.

2. Ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν ἀντελαμβάνετο, ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς ἔβασανιζετο ἀπὸ λογισμοὺς καὶ ἐλυπεῖτο, διότι δὲν τοὺς ἐξωμολογεῖτο. Κάποιαν ἡμέραν ἐπὶ τέλους ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, ἐνῶ τὸν προέπεμπε διὰ νὰ φύγῃ, τοῦ εἶπε:

- Ἀδελφέ μου, βλέπω ὅτι τόσον καιρὸν ἔρχεσαι ἐδῶ διὰ νὰ μοῦ ἐξομολογηθῇς τοὺς λογισμοὺς σου ὅταν ὅμως εὗρεθῇς πλησίον μου, ἀποφεύγεις νὰ τοὺς εἴπῃς, καὶ φεύγεις πάλιν μὲ θλιψὶν εἰς τὴν ψυχὴν σου, διότι τοὺς κρατεῖς μέσα σου. Εἶπέ μου λοιπὸν τί εἶναι αὐτό, ποὺ σὲ βασανίζει

- Ὁ διάβολος μὲ πολεμεῖ διὰ νὰ βλασφημῶ τὸν Θεὸν καὶ ἔντρεπομην νὰ τὸ εἰπῶ, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφὸς ! Τώρα ὅμως, μὲ τὸ θάρρος, πού μου ἐνέπνευσες, θὰ σοῦ τὰ εἶπω ὅλα.

Πραγματικῶς δὲ μὲ εἰλικρίνειαν ἐξέθεσε τοὺς λογισμοὺς του καὶ ἡρέμησεν ἡ συνειδήσίς του.

3. Ἀφοῦ ἤκουσε τὴν ἐξομολόγησίν του ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, τὸν συνεβούλευσε μὲ τοὺς ἐξῆς λόγους:

– Τέκνον μου, μὴ στενοχωρεῖσαι, "Ὅταν σου ἔρχεται ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας, νὰ λέγῃς εἰς τὸν διάβολον, ποὺ τὸν ἔμπνέει ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ βλασφημῶ τὸν Θεόν. Ἡ βλασφημία, ποὺ φέρεις εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὰ χεῖλη μου, ἃς εἶναι ἐπάνω σου, Σατανᾶ. Ἡ ψυχὴ μου δὲν ἐπιθυμεῖ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, τὴν βλασφημίαν. Αὐτὸ δὲ ποὺ δὲν θέλει ἡ ψυχὴ, διαρκεῖ ὀλίγον μόνον χρόνον.

Μὲ τὰς πολυτίμους αὐτὰς συμβουλὰς θεραπευθεὶς ὁ ἀδελφός, ἀπεχώρησε.

4. Ἐνας ἀδελφὸς ἤρωτησε κάποιον ἀπὸ τοὺς Πατέρας διὰ τὸν λογισμὸν τῆς βλασφημίας.

– Βαθύτατα στενοχωρεῖται ἡ ψυχὴ μου, Ἀββᾶ- εἶπεν- ἀπὸ τὸν δαίμονα τῆς βλασφημίας ἀλλὰ, ὡς ἐλεημοσύνην σου τὸ ζητῶ, ἐξήγησέ μου ἀπὸ ποῦ καὶ πῶς μου παρουσιάσθῃ αὐτὸ τὸ κακόν; ὑπόδειξέ μου, τί νὰ κάνω;

5. Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ὁ Γέρων ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς:

- Ὁ λογισμὸς αὐτὸς ἐμφανίζεται εἰς τὴν ψυχὴν μας, ὡσὰκις αὐτὴ περιπέσῃ εἰς τὰ πάθη τῆς συκοφαντίας, τῆς προσβολῆς καὶ περιφρονήσεως τοῦ συνανθρώπου μας, καὶ τῆς κατακρίσεως ἀκόμη μεταξύ των αἰτιῶν ποὺ προκαλοῦν τὴν βλασφημίαν, εἶναι καὶ ἡ ὑπερηφάνεια, ἡ ἰδιορρυθμία, ἡ ἀμέλεια τῆς προσευχῆς, ἡ ὀργή, ὁ θυμὸς, τὰ ὅποια εἶναι, ὡς ἐπὶ το πλείστον, σημάδια τῆς υπερηφανείας διότι ἡ υπερηφάνεια μας ρίπτει εἰς τὰ ανωτέρω πάθη, ἀπὸ τα ὁποῖα γεννᾶται ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας. Εφ' ὅσον δε ὁ λογισμὸς τῆς βλασφημίας παραμείνῃ ἐπ' ἀρκετον χρόνον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, τότε ὁ δαίμων παραδίδει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πορνείαν. Πολλές φορές δε ἡ βλασφημία, εἰάν δὲν συνέλθῃ ὁ ἄνθρωπος, τὸν κάμνει τρελλόν καὶ τὸν καταστρέφει ἐξ ολοκλήρου.

Β'. Του Αγίου Αναστασίου του Σιναΐτου

Ἑρώτησις

ΠΟΘΕΝ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλάκις λαλεῖ τίνας ἔνδοθεν λογισμοὺς καὶ λόγους αἰσχροὺς καὶ ἀκαθάρτους καὶ ρυπαροὺς ἁκουσιως καὶ ἀπροαιρέτως;

2. Πολλάκις δὲ καὶ δῆματα τινὰ ἄθεα καὶ βλάσφημα, κατὰ τὸ Αὐτοῦ του Θεοῦ, καὶ τῶν Ἁγίων Μυστηρίων τῷ καιρῷ τῶν συνάξεων καὶ προσευχῶν, καὶ τῆς θείας μεταλήψεως, ὥστε πολλάκις τινὲς ἐξ ἀθυμίας καὶ ἀπογνώσεως τῶν τοιούτων ἀθέων καὶ δυσφήμων δημάτων οὐκέτι Χριστιανοὺς ἑαυτοὺς εἶναι ἐνόμισαν.

3. Ἄλλοι δὲ καὶ ἀνελεῖν ἑαυτοὺς ἔσκεψαντο, ὡς ἐλπίδα σωτηρίας μὴ ἔχον. τές, ἐννοοῦμενοι τὸν τοῦ Κυρίου λόγον τὸν φάσκοντα «δὲ τῷ βλασφημοῦντι εἰς τὸ "Ἅγιον Πνεῦμα, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι».

Ἀπόκρισις

4. Ὁ μὲν τοιοῦτος λογισμὸς συμβαίνει τοῖς πολλοῖς ἐξ ὑπερηφανίας ἑαυτῶν, τοῦ Θεοῦ συγχωροῦντος τῷ Σατανᾷ πειράζειν αὐτούς, ἵνα ταπεινωθέντες εἰς μὲ τάνοιαν ἔλθωσιν, ἀπορρίψαντες τὸ ὑψηλὸν φρόνημα.

5. Ἄλλοις πάλιν εὐλαβέσι καὶ φιλοθεοῖς φύσιν, ἀπὸ φθόνου δαιμονικοῦ, διὸ καὶ τινὲς τῶν κατὰ τὴν ἔρημον Ὀσίων καὶ Ἀσκητῶν ἑναρετῶν τῷ τοιούτῳ πέ: ριπίπτουσι λογισμῷ.

6. Τὸ δὲ χαλεπώτερον τοῦ πολέμου τοῦτο ἔστιν, ὅτι οὐδεὶς πειραζόμενος ὑπ' αὐτοῦ τολμᾷ ὅλως ἐξεπεῖν τὸν λογισμὸν ἀνθρωπίνους ἅκοιαι, νομίζων δὲ οὐδεὶς ἕτερος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπων τοιούτους μαροὺς καὶ βλασφήμους λογί: σμοὺς ἔχει.

7. Καὶ πᾶσαν μὲν ἄλλην ἁμαρτίαν ποιήσας τις, θαρρεῖ ἐξομολογήσασθαι τὸ πλησίον, τοῦτον δὲ τὸν λογισμὸν οὐδαμῶς ἀλλὰ ἡνίκα αὐτὸν ἐνθυμεῖται ὁ ἄν. θρῶπος, νομίζει πάραυτα, ἢ ὑπὸ τῆς γῆς καταπίνεσθαι ἀνέωχθεις ὑποκάτω αἵτου, ἢ πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνοντι ἀναλίσκεσθαι" ὅθεν καὶ τινὲς ὑπὸ τοῦ πλήθους τῆς ἐξ αὐτοῦ λύπης καὶ ἀπογνώσεως ἔκτεκονται μαραινόμενοι.

8. Τινὲς δὲ καὶ σκληρὰ ἀσκήσει καὶ παντοδαπὴ κακουχία τὰ ἑαυτῶν κατεδαπάνησαν σώματα, ἐλπίζοντες ἐλευθερωθῆναι τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' οὐκ ἴσχυσάν του. τοῦ ἀπαλλαγῆναι ὁ γὰρ τοιοῦτος πειρασμὸς οὐκ ἐκ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἁκουσιως ἐκ δαιμονικῆς ἐπηρείας καὶ μόνης ἐπέρχεται. Διὸ καὶ ἀκατάκριτός ἐστι πᾶς πιστὸς καὶ ἀναίτιος ἐξ αὐτοῦ.

9. Πῶς γὰρ δυνατόν ἡμᾶς τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ προσκυνεῖν καὶ βλασφημεῖν; οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες τοὺς θεοὺς οὓς σέβουσι, τούτους καὶ βλασφημοῦσι" πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμεῖς τὸν Κύριον ἡμῶν, καὶ δημιουργόν, καὶ προνοητήν, δν προσκυνοῦμεν, δν δοξάζομεν, δν ἐπικαλούμεθα, δν μόνον Θεὸν καὶ Δεσπότην ἡμῶν γινώσκομεν καὶ ὁμολογοῦμεν, ὃ λατρεύομεν σώματι τὲ καὶ πνεύματι, καὶ διηνεκῶς προσεδρεύομεν, δι' δν οἴκους, καὶ πατρίδας, καὶ πατέρας, καὶ μητέρας, καὶ ἀδελφούς, καὶ συγγενεῖς, καὶ φίλους, καὶ γυναῖκας, καὶ τέκνα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτῶν σάρκα ἀπαρνησάμενοι, ἐσταυρώσαμεν ἑαυτοὺς πάσαις ἡδοναῖς καὶ ἡδυπαθείαις καὶ ἀναπαύσεσι προθύμως, καὶ σὺν πάσῃ χαρᾷ, καὶ τὴν κακουχίαν, καὶ ξενιτείαν, καὶ πτωχείαν, καὶ τὰς λοιπὰς θλίψεις φέρομεν, ἐκ τῆς δαιμόνων καὶ ἀνθρώπων πολεμούντων τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἡμᾶς διωκόντων, καὶ βλασφημούντων, καὶ λυπηροῖς μυρίοις ὑποβαλλόντων, καὶ ταύτας, οὗ θλίψεις, καὶ λύπας, ἀλλ' ἀνέσεις καὶ τρυφας μᾶλλον ἡγούμεθα,

διὰ τὴν εἰς τὸν Δεσπότην ἀγάπην, ὑπὲρ οὗ εἰ καὶ πολλάκις ἦν ἀποθανεῖν ἐχάρημεν ἅν, καὶ μεθ' ἡδονῆς τοῦτο κατεδεξάμεθα.

10. Πῶς οὖν τὸν μόνον Θεὸν ἡμῶν, δν οὕτως ἀγαπῶμεν τὲ καὶ σεβόμεθα, ὑβρίζειν τοῦτον καὶ βλασφημεῖν ἅμα θελήσωμεν; ἀδύνατον τοῦτο παντελῶς καὶ ἀνένδεκτον" οὐκ ἐξ ἡμετέρας οὖν αἰτίας οὗτος ὁ πειρασμός, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐπηρείας τοῦ δαίμονος εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦν, πάντως ἂν καὶ διὰ στόματος ταῦτα τὰ βήματα ἐφθεγγόμεθα, νῦν δὲ αἰρούμεθα μᾶλλον πυρὶ καυθῆναι πρότερον, ἢ τοιαύτας φθέγγασθαι βλασφημίας.

11. Χρὴ δὲ ἡμᾶς καὶ τοῦτο λογίσασθαι, ὅτι πᾶσα μὲν ἁμαρτία, τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστι" καὶ ἐκουσίως εἰς ταύτην ἐρχόμεθα, τοῖς οἰκείοις πειθόμενοι πάθεσι" τοὺς γὰρ πονηροὺς λογισμοὺς θελήσει παραδεχόμενοι τὰ πάθη ἀνακινουμέν' εἴτα ὑπὸ τῶν παθῶν εἰς τὰς πράξεις συνελανόμεθα.

12. Εἰ δὲ θέλομεν ἀντιστῆναι τοῖς λογισμοῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν τούτους ἀποδιώξαι, δυνάμεθα, σὺν Θεῷ, προσευχῇ συνέχει χρώμενοι κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς τῆς κακίας φαρμάκοις· τοῦτον δὲ τὸν ἀλάστορα καὶ σφόδρα ἀποβαλεῖν θέλοντες, καὶ κατ' αὐτοῦ τῷ Θεῷ ἐντυγχάνοντες, καὶ πᾶσαν ἄσκησιν καὶ κακουχίαν ἐπιτηδεύοντες, διώξαι ἀφ' ἡμῶν οὗ δυνάμεθα διὰ τοῦτο πάντως, ὅτι ἀλλότριος ἡμῶν ὅλως ἐστι, καὶ ἀκούσιος, καὶ μόνης τῆς ἐπηρείας τοῦ Σατανᾶ.

13. Ὅθεν καὶ ἀνέγκλητοι ἐσμεν, καὶ ἀκατάγνωστοι παρὰ τῷ Θεῷ μόνον γὰρ ὑπὲρ τῶν ἐκουσίων παθῶν καὶ λογισμῶν, οὓς κωλύσαι δυνάμεθα καὶ οὗ κωλύομεν, ἀπαιτούμεθα λόγον ὑπὸ Θεοῦ, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἄκουσιως ἐπερχομένων ἡμῖν.

14. Πνεῦμα γὰρ ὑπάρχων καὶ δαίμων, ἀοράτως εἷς τα ὅτα τῆς ἀσωμάτου ἡμῶν ψυχῆς, καὶ μὴ βουλομένης αὐτῆς, τὰ τοιαῦτα ἄθεα ῥήματα φθέγγεται καὶ τοῦτο μάλιστα ποιεῖ, ὅτε εἰς προσευχὴν παριστάμεθα ἢ γόνυ κλίνομεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐντυγχανομεν κατ' αὐτῶν πολλάκις δέ, καὶ παρὰ τὴν σύναξιν καὶ τὴν μετάληψιν τῶν φρικτῶν μυστηρίων, βουλόμενος πάντως καὶ μιὰρὸς ἀποστήσαι ἡμᾶς καὶ ἐμποδισαί τῆς πρὸς Θεὸν νεύσεως καὶ τῆς ζωοποιοῦ μεταλήψεως.

15. Ἡμεῖς οὖν μαθόντες τὸν δόλον τοῦ πονηροῦ, μηδαμῶς τὸν τοιοῦτον πειράσμον εἷς μέτρον ἔχωμεν, ἀλλ' ἐπὶ ἀρχῇται ὁ δαίμων ἐν ἡμῖν τὰ τοιαῦτα φθέγγεσθαι, λέγωμεν πρὸς αὐτὸν" ἐπιστρέψει καὶ πόνος σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου, πονηρὲ καὶ ἀκάθαρτε δαῖμον, καὶ ἐπὶ κορυφὴν σου ἡ βλασφημία σου καταβήσεται ἐγὼ γὰρ Κύριον τὸν Θεόν μου προσκυνῶ, καὶ αὐτῷ μόνον λατρεύω πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου" σὺ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς βλασφημίας σου βαρυτέραν ἔξεις τὴν κόλασιν, ὥς ἀποστάτης Θεοῦ, καὶ γλῶσσαν κατ' αὐτοῦ κινῶν ἄθεον. Τοῦτο τῷ τρόπῳ καὶ οὐκ ἄλλα τινὶ δύναται τὶς νικῆσαι τὸν τῆς βλασφημίας δαίμονα.

16. Γνωσόμεθα δὲ καὶ ἐκ τούτου, μὴ εἶναι ἡμέτερον τὸν τοιοῦτον λογισμόν, ἀλλὰ τοῦ ὑπεναντίου, ὅτι καὶ μισούμενος ἐξ ἡμῶν παραμένει ἐπὶ πολὺ, καὶ οὐκ ἀφίσταται ἐπὶ γὰρ τῶν ἄλλων λογισμῶν καὶ παθῶν, τὸ ὁλοψύχως ἀπὸ καρδίας Μισούμενον ὀλιγοχρόνιον ἐστι, καὶ αὐτομόλως ἀφανίζεται οὗτος δὲ καὶ τῆς βλασφημίας, καὶ οὕτω μισούμενος ὑφ' ἡμῶν, οὐκ ἀναχωρεῖ, ἀλλ' ἐπὶ πλεῖστον προσμέγει, ὥς καὶ ἐκ τούτου φαίνεσθαι, ὅτι οὗ λογισμὸς ἐστι τῶν ἐφ' ἡμῖν, ἀλλὰ πειρασμὸς σατανικὸς καὶ ἐπήρεια πρὸς δὲ πλείονα πίστῳσιν, καὶ τινὸς ἱστορίας παλαιᾶς μνημονεύσωμεν.

17. Ἰστορεῖται γὰρ παρὰ Φίλωνι τῷ ἱστορῷ, ὅτι τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ τὸ Ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας καὶ Μάρτυρι, τὶς τῶν τῆς σκῆτεως Πατέρων, τοιοῦτον ἀνέθετο λογισμόν ἐνοχλούμενος χαλεπῶς ὑπ' αὐτοῦ, πρὸς δν ἀπεκρίθη ὁ μακάριος Πέτρος' ἀπελθε, τέκνον, τῶν λοιπῶν ἁμαρτημάτων σου φρόντισον, τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦ λογισμοῦ τούτου κρῖμα καὶ ἐγκλημα ἐπ'

ἐμοὶ καταλεπε ἀκατάκριτος γὰρ ἔστι πᾶς ὁλοψύχως πιστεύων καὶ προσκυνῶν τὸν Θεόν, ἐκ τοῦ τοιούτου λογισμοῦ τὸ γὰρ ὅλον ἐπήρεια τοῦ διαβόλου ἐστι, βουλομένου κωλύσαι ἡμᾶς τῆς κατ' αὐτοῦ πάλης, καὶ ἀποσπάσει τῆς πρὸς Θεὸν δουλείας καὶ προσεδρείας καὶ εἰ βούλει, ἐξ ἑμαυτοῦ σοὶ τοῦτο πιστώσομαι διηγησάμενος σοί, καὶ αὐτὸς ἐπαθὼν τὸ καὶ ἔμαθον.

18. Ποτὲ γὰρ κάγω σφοδρῶς ὑπὸ τοιούτου ὄχλουμενος λογισμοῦ, ἀνεθέμην αὐτῷ τῷ τοῦ Θεοῦ θεράποντι Παφνουτίῳ, καὶ ἐπληροφόρησε μοὶ κάκεινος λέγων ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὁμολογίας μου ἐν αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ, ἡνίκα βασάνοις διαφόροις καὶ δεινοῖς τὸ σῶμα μου κατεξέετο καὶ πυρὶ κατεκαίετο, ὁ δαίμων ἔνδοθέν μου βλασφημίας ἔφθεγγετο.

19. Πρὸς δὲ ἐμβριμησάμενος μετὰ θυμοῦ, εἶπον ὃ πονηρὸ καὶ πάσης κακίας δημιουργὲς ὅλον ἑμαυτον εἰς μυρίας κολάσεις καὶ θανάτους δέδωκα, ἵνα μὴ τῶν Κυρίῳ μου ἀρνήσωμαι ἢ βλασφημήσω, καὶ σὺ λογισμοὺς μοὶ βλασφημίας ἀπὸ* φθέγγῃ; εἰ τὸν Θεόν μου βλασφημῶ, πῶς ὑπὲρ αὐτοῦ το ἴδιον αἷμα ἐκχέω, καὶ τὸ σῶμα κατατεμνόμενος; Ὁμολογῶ τούτου καὶ ἐνώπιον πάντων προσκυνῶ πρό: δηλον ὅτι ἡ μὲν καλὴ ὁμολογία καὶ μαρτυρία, ἔμῃ ἔστιν ἢ δὲ κατὰ τοῦ Θεοῦ βλασφημία σὴ ἔστι, καὶ ἐπὶ σὲ ἀποστρέφεται" αὕτη τοῦ μακαρίου Πέτρου πρὸς τὸν Ἀσκητὴν ἡ διήγησις καὶ παραίνεσις.

20. "Ἐμαθον δὲ καὶ περὶ τοῦ Ὁσίου Παμβῶ, ὅτι καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ τοιούτου δαίμονος ἔνοχληθεις πότε, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ, ἤκουσε φωνῆς ἄνωθεν λεγούσης πρὸς αὐτὸν Παμβῶ, Παμβῶ, μὴ ἀθύμει ἐπὶ ἀλλοτρία ἁμαρτία, ἀλλὰ περὶ τῶν σῶν φρόντισαν πράξεων, τὰς δὲ τοῦ πονηροῦ βλασφημίας ἐπ' αὐτὴν κατάλιπε.

21. Καὶ ἡμεῖς οὖν, ἀδελφοί, καταφρονήσωμεν αὐτοῦ ὡς σατανικοῦ καὶ ἄλλο: τρίου ἡμῶν, καὶ οὕτω διὰ τῆς ἐξουδενώσεως δυνησόμεθα ἀπαλλαγῆναι αὐτοῦ, Θεοῦ Χάριτι' οὗ γὰρ ἄλλως τούτου περιγενέσθαι ἰσχύσομεν" τὰ γὰρ Ζ.οἰπὰ πάθη καὶ οἱ διὰ τῶν λογισμῶν πόλεμοι καὶ ἴστανται καὶ χρόνου δέονται καὶ ὕλης, καὶ δύναται ὁ ἄνθρωπος ἀντιμαχῆσαι καὶ κωλύσαι αὐτά.

22. Οὗτος δὲ καὶ λογισμός, δίκην ἀστραπῆς ἢ βέλους πετομένου ἢ ριπῆς ὀφθαλμοῦ, ὁξέως καὶ ἄφθαστος παρατρέχει τὴν ψυχὴν καὶ οὐκ ἔστιν αὐτὸν κρατῆσαι, ἢ ἀντιπολεμῆσαι" διὸ καὶ ἀδύνατον κωλύσαι αὐτόν, καὶ φιμῶσαι τὸ στόμα τοῦ ἄσωματος δαίμονος.

Ερμηνεία

Ερώτησις

ΑΠΟ ΠΟΙΑΝ αἰτίαν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πολλές φορές λαλεῖ, ἀπὸ μέσα της, αἰσχρά λόγια, ἀκάθαρτα, καὶ ρυπαρά καὶ σχηματίζει ἀναλόγους σκέψεις, χωρὶς νὰ το θέλῃ καὶ νὰ το ἐπιδιώκῃ;

2. Πολλές φορές ἐπίσης ἡ ψυχὴ τολμά, παρὰ τὴν θέλησίν της βεβαίως, νὰ ἐκφράζῃ καὶ λόγια ἄθεα καὶ βλάβη, στρεφόμενα κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἱερῶν Μυστηρίων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἀκολουθιῶν, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς Θείας Μεταλήψεως!

Τόση μάλιστα εἶναι ἡ σφοδρότης καὶ ἡ ρυπαρότης τοῦ περιέργου αὐτοῦ μονολόγου τῆς ψυχῆς, ὥστε μερικοὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ βαθυτάτην λύπην καὶ ἀπελπισίαν καὶ φθάνουν εἰς τὸ σημεῖον, ἐξ αἰτίας τῶν ἀθέων καὶ ἀπρεπῶν αὐτῶν ἐσωτερικῶν λόγων, νὰ μὴ θεωροῦν τοὺς εαυτοὺς τῶν οὔτε χριστιανούς πλέον!

3. Άλλοι πάλιν τόσο πολύ απεγοητεύθησαν από το περίεργον και ενοχλητικόν αυτό πάθος, ώστε εσκέφθησαν να εγκαταλείψουν τον αγώνα της σωτηρίας της ψυχής των, διότι, κατά την γνώμην των, δεν έχουν πλέον ελπίδα σωτηρίας, φέροντες κατά νούν και τον λόγον τού Κυρίου: «Ἡ δε του Πνεύματος βλασφημία ουκ αφεθήσεται.... ούτε εν τω νύν αιώνι, ούτε εν τω μελλοντι» (Ματθ. ιβ', 31-32).

Απόκρισις

4. Ο λογισμός αυτός της βλασφημίας γεννάται εις τους περισσότερους από την υπερηφάνειάν των· ο Θεός επιτρέπει εις τον Σαταναν να τους πειράζη, διά να ταπεινωθούν από το πάθος αυτό, να μετανοήσουν και να διώξουν από επάνω των την υψηλοφροσύνην.

5. Άλλοι πάλιν, οι οποίοι είναι ευλαβείς και φιλόθεοι, ενοχλούνται με τον λογισμόν αυτόν, επειδή τους φθονεί ο Σατανάς: δι' αυτό εις τον λογισμόν αυτόν της βλασφημίας περιπίπτουν και μερικοί από τους Οσίους και έναρέτους Ασκητάς, που κατοικούν εις την έρημον.

6. Το δε δυσκολότερο σημείον εις τον πόλεμον αυτόν είναι τούτο κανείς από όσους ενοχλούνται από την ακούσιον αυτήν βλασφημίαν δεν τολμά να, εξομολογηθή τον λογισμόν αυτόν εις άνθρωπον, διότι νομίζει ότι ουδείς άλλος εκ των ανθρώπων, που κατοικούν εις τον κόσμον, έχει μέσα του τόσαν μιαρούς και βλασφήμους λογισμούς.

7. Οποιανδήποτε δε άλλην αμαρτίαν και εάν κάμη ο άνθρωπος, παίρνει το θάρρος να την εξομολογηθή εις τον πλησίον του αυτόν όμως τον λογισμό της βλασφημίας καθόλου δεν αποφασίζει να τον εμπιστευθή κατά την εξομολόγησίν του. Οσάκις σκέπτεται την κατάστασίν του και ενοχλούμενος υπό τοιούτων λογισμών, την θεωρεί τόσο φοβεράν, ώστε νομίζει ότι θα ανοίξη ή γή να τον καταπιή, ή ότι θα πέση φωτιά από τον ουρανόν να τον καύση. Δι' αυτό και μερικοί τόσαν πολύ λειώνουν από την λύπην και την απελπισίαν, διά την κατάστασίν των, ώστε ομοιάζουν με άνθη που μαραίνονται.

8. Άλλοι πάλιν επιζητούντες να ελευθερωθούν από τον λογισμόν αυτόν, εξήντησαν τελείως τα σώματα των με σκληράν άσκησιν και παντός είδους σκληραγωγίαν. Παρ' όλα ταύτα δεν κατάφεραν να απαλλαγούν από την φοβεραν αυτήν εσωτερικών τυραννίαν. Και τούτο, διότι ο λογισμός αυτός δεν οφείλεται εις την θέλησιν του ανθρώπου, αλλά, χωρίς να το θέλη ο άνθρωπος, προκαλείται από δαιμονικήν ενέργειαν. Δι' αυτόν τον λόγον και ο πιστός, που υφίσταται την ενόχλησιν και τον πόλεμον αυτόν, δεν δύναται να κατηγορηθή ούτε να θεωρηθή υπεύθυνος του ακουσίου αυτού λογισμού της βλασφημίας.

9. Διότι και λογικώς εξεταζόμενον το ζήτημα, πώς είναι δυνατόν ημείς, που πιστεύομεν εις τον Θεόν, να προσκυνούμεν και να βλασφημούμεν συγχρόνως τον ίδιον Θεόν; Διότι ούτε και οι ειδωλολάτραι ακόμη δεν περιπίπτουν εις τον παραλογισμόν αυτόν να βλασφημούν τους θεούς, τους οποίους σέβονται. Πώς λοιπόν είναι δυνατόν ημείς να περιπέσωμεν εις τοιαύτην κατάστασιν, που λατρεύομεν τον μόνον αληθινόν Θεόν ; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν ημείς τον Κύριόν μας, τον Δημιουργόν, Αυτόν, που προνοεί δι' ημάς, Αυτόν, που προσκυνούμεν, που δοξάζομεν, Αυτόν, που επικαλούμεθα εις τας ανάγκας ημών, Αυτόν που θεωρούμεν ως μόνον Θεόν και Δεσπότην μας, και ομολογούμεν; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν Αυτόν, που λατρεύομεν και διά της ασκήσεως του σώματος και διά του πνεύματος ημών και ενώπιον του “Οποίου διαρκώς παριστάμεθα;

Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν Αυτόν, χάριν του Οποίου και οίκους, και πατρίδας, και πατέρας, και μητέρας, και αδελφούς, και συγγενείς, και φίλους, και γυναίκας και παιδιά, αλλά και τα ίδια τα σώματα ημών απηρνήθημεν; Πώς είναι δυνατόν να βλασφημώμεν Αυτόν, χάριν τού Οποίου εσταυρώθημεν εκουσίως επάνω εις τον Σταυρόν της ασκήσεως, νεκρώσαντες όλας τας ηδονάς, τας ηδυπαθείας, τας αναπαύσεις με προθυμίαν και χαράν, υπομένοντες δε άγογγύστως κακουχίας, ξενιτειάν, πτωχείας και όλας τας θλίψεις;

Είναι ποτέ δυνατόν με την θέλησιν ημών να βλασφημώμεν τον Κύριον και Δεσπότην ημών, τον οποίον τόσον πολύ ηγαπήσαμεν, ώστε να πολεμούμεθα πραγματικώς και από ανθρώπους και από δαίμονας, οι οποίοι μάς διώκουν, μάς βλασφημούν, μας προκαλούν αναριθμήτους θλίψεις, και τα οποία χάριν του ονόματός Του τα θεωρώμεν, αντιθέτως, ανέσεις και απολαύσεις, αντιμετωπίζοντας μάλιστα με χαράν και ευχαρίστησιν και αυτόν ακόμη τον θάνατον, και πολλάκις, εάν ήτο δυνατόν, να αποθάνωμεν, χάριν του Κυρίου μας;

10. Πώς λοιπόν θα θελήσωμεν συγχρόνως να βλασφημήσωμεν τον μόνον Θεόν ημών, τον οποίον τόσον απολύτως και παραφόρως αγαπώμεν και σεβόμεθα; Το τοιούτον είναι αδύνατον και καθ' ολοκληρίαν απαράδεκτον. Η αιτία του πειρασμού αυτού δεν οφείλεται εις την θέλησιν μας, αλλ' εις ενέργειας του διαβόλου. Εάν με την θέλησιν μας συνέβαινεν ο πειρασμός αυτός, τότε θα εκφωνούσαμεν και διά του στόματος ημών τα λόγια αυτά, που σχηματίζονται εις τα βάθη της ψυχής μας.

Τώρα ήμείς όμως όχι μόνον δεν τα εκφωνούμεν, αλλά θα προτιμούσαμεν καλλίτερα να καώμεν ζωντανοί εις την φωτιάν, παρά να ελέγαμεν τοιαύτας βλασφημίας.

11. Πρέπει να σκεπτώμεθα και τούτο: ότι δηλαδή κάθε αμαρτία εξαρτάται από ημάς και περιπίπτομεν με την θέλησιν μα· εις αυτήν υπακούοντες εις τα ανάλογα πάθη μας διότι ανακινούμεν εις την ψυχήν μας τα πάθη, από την στιγμήν, που θα δώσωμεν προσοχήν, με την θέλησιν μας, εις τους διαφόρους πονηρούς λογισμούς. Μετά πλέον τα πάθη μας παρασύρουν εις τας αισχράς και αμαρτωλάς πράξεις.

12. Δυνάμεθα δε μεταχειριζόμενοι την συνεχή προσευχήν και τα διάφορα κατά της κακίας φάρμακα εναντίον των πονηρών αυτών λογισμών, να αντισταθώμεν κατ' αυτών και να τους αποδιώξωμεν με την βοήθειαν του Θεού, εφ' όσον θα θελήσωμεν. Αυτόν όμως τον άθλιον λογισμόν της βλασφημίας, καίτοι μετά σφοδρότητος επιθυμούμεν να τον αποδιώξωμεν και προσευχόμεθα δι' αυτό προς τον Θεόν, υποβαλλόμενοι συγχρόνως εις αυστηράν άσκησιν και κακουχίαν, εν τούτοις δεν δυνάμεθα να τον αποδιώξωμεν από ημάς. Και εξ αυτού ακόμη αποδεικνύεται, ότι είναι τελείως ξένος προς τον ψυχικόν μας κόσμον και μας ενοχλεί, παρά την θέλησιν μας, από μόνην την ενέργειαν του Σατανά.

13. Είμεθα λοιπόν τελείως ανεύθυνοι από πάσαν κατηγορίας και δεν είναι δυνατόν να καταδικασθώμεν υπό του Θεού δι' αυτό διότι ο Θεός θα μας ζητήσει λόγον μόνον διά τα πάθη και τους λογισμούς, που συμβαίνουν με την θέλησιν μας, και τα οποία ήδυνάμεθα νά έμποδίσωμεν και δεν ήμποδίσσαμεν δεν θα δώσωμεν όμως λόγον και διά τους λογισμούς, που μας έρχονται χωρίς την θέλησιν μας.

14. Ο δαίμων, επειδή είναι πνεύμα, πλησιάζει, χωρίς ημείς να το αντιληφθώμεν, την ασώματον ψυχήν μας, και, παρά την θέλησιν της, ψιθυρίζει εις αυτήν τά άθεα λόγια της βλασφημίας. Έχει μάλιστα το θράσος να ενοχλή την ψυχήν μας την ώραν, πού κάμνομεν

προσευχήν ή μετανοίας και παρακαλούμεν τον Θεόν να μας βοηθήση έναντίον του. Πολλές φορές δε ακόμη μάς ενοχλεί και κατά την ώραν της ακολουθίας εις τον Ναόν, αλλά και κατ' αυτήν την φρικτής στιγμής της μεταλήψεως των Τιμίων Δώρων. Είς αυτό δε προβαίνει και μιαιρός δαίμων, διότι θέλει οπωσδήποτε να μας απομακρύνη από τον Θεόν και να μας εμποδίση να επικοινωνήσωμεν με Αυτόν, όπως επίσης και να δεχθώμεν εις την ψυχήν μας την Μετάληψιν, που φέρει ζωήν εις τον άνθρωπον.

15. Ημείς λοιπόν, εφ' όσον εμάθαμεν πλέον την απάτης του πονηρού, ας μη υπολογίζωμεν καθόλου τον πειρασμόν αυτόν της βλασφημίας. "Όταν δε αρχίξη ο δαίμων να μας ψιθυρίζη τα βλάσφημα αυτά λόγια, ημείς άς του λέγωμεν πονηρέ και ακάθαρτε δαίμον, ματαίως κοπιάζεις: ο κόπος σου να με θλίψης, εις την κεφαλήν σου θα γυρίση και η βλασφημία, την οποίαν μου εμπνέεις, θα κατέβη επάνω σου, διότι εγώ προσκυνώ τον Κύριον και Θεόν μου και Αυτόν μόνον θα λατρεύω, εφ' όσον ζω. Σύ, πονηρέ δαίμον, εξ αιτίας της βλασφημίας σου αυτής, προετοιμάζεις διά τον εαυτόν σου σφοδροτέραν την κόλασιν και διότι είσαι επαναστάτης εναντίον του Θεού, αλλά και διότι τολμάς ακόμη και να τον βλασφημής. Μόνον με τον τρόπον αυτόν, και όχι με κανέναν άλλον, θα ήμπορέση κανείς να νικήση τον δαίμονα της βλάσφημίας.

16. Εκτός των άλλων λόγων, που αναφέραμεν προηγουμένως, και έκ τού εξής προσθέτου επιχειρήματος δυνάμεθα να αντιληφθώμεν, ότι δεν εξαρτάται από την θέλησίν μας και λογισμόν της βλασφημίας, αλλ' οφείλεται εξ ολοκλήρου εις τον διάβολον όλοι οι άλλοι λογισμοί και τα πάθη, εφ' όσον ολοψύχως και από καρδίας τα μισήσωμεν, παραμένουν ολίγον χρόνον και μετά φυγαδεύονται αντιθέτως ο λογισμός της βλασφημίας, καίτοι τον μισούμεν και τον απεχθανόμεθα, εν τούτοις δεν απομακρύνεται από ημάς, αλλά παραμένει επί πολύ και δεν αναχωρεί. Από αυτήν λοιπόν την πείσμονα παραμονής του αποδεικνύεται, ότι ο λογισμός αυτός της βλασφημίας είναι σατανική ενέργεια και επήρεια και δεν οφείλεται εις την θέλησίν μας. Προς ισχυροτέραν δε απόδειξιν ας αναφέρομεν και μίαν παλαιάν χαρακτηριστικής ιστορίαν.

17. Ο Φίλων και ιστορικός διηγείται την εξής ιστορίας:

Ένας Μοναχός από την σκήτην των Πατέρων ηνωχλείτο σφοδρώς από ένα τοιούτον λογισμόν βλασφημίας. Τον λογισμόν λοιπόν αυτόν εξομολογήθη εις τον μακάριον Πέτρον, Επίσκοπος Αλεξανδρείας και Μάρτυρα. Αφού ήκουσε την εξομολόγησιν του Μοναχού, ιδού τι απήντησεν ο "Άγιος εκείνος Επίσκοπος:

- Πήγαινε, τέκνον μου, και φρόντισε δια τα υπόλοιπα αμαρτήματά σου την ευθύνης και την ενοχήν διά τόν λογισμόν αυτόν άφησέ την εις εμένα. Μη λησμονής- συνέχισεν ο Επίσκοπος Πέτρος- ότι εκείνος που πιστεύει ολοψύχως εις τον Θεόν και τον προσκυνεί είναι τελείως ανεύθυνος από τον λογισμόν αυτόν. Ο λογισμός αυτός είναι καθ' ολοκληρίαν διαβολική επήρεια και πονηρά εφεύρεσις του Σατανά, θέλοντος δι' αυτού του τρόπου να μας εμποδίση από την εναντίον του πάλην και να μας αποσπάση από την διαρκή σκέψιν και επικοινωνίας με τον Θεόν. Και, εάν θέλῃς, θα σου διηγηθώ μίαν προσωπικήν μου περίπτωσιν, τι έπαθα και τί εδιδάχθην, διά να βεβαιωθής και συ περί τούτου.

18. Κάποτε και εγώ ήνωχλήθην σφοδρώς υπό ενός τοιούτου λογισμού βλασφημίας. Τον έξωμολογήθην λοιπόν εις τον θεράποντα του Θεού Παφνούτιον. Τότε εκείνος μου είπε τα εξής:

-Όταν είχαν συλληφθή ως Χριστιανός και με οδήγησαν εις το δικαστήριον, διά να με δικάσουν διά την ομολογίαν μου, εις αυτήν την φοβεράς στιγμὴν, όπου οι δῆμοι ἐβασάνιζαν με φοβερά βασανιστήρια το σῶμα μου και με κατέκαιον με φωτιάν, την στιγμὴν αὐτήν ο δαίμων ἐψιθύριζε μέσα εις την ψυχὴν μου βλασφημίας !

19. Αὐτὸν λοιπὸν τον δαίμονα επιτιμών με θυμὸν και ταρασσόμενος ἀπὸ ἀγανάκτησιν του ἔλεγαν: «ὦ πονηρὲ και δημιουργὲ πάσης κακίας, ολόκληρος ἔχω δοθῇ εις παντοειδῆ βασανιστήρια και φρικτοὺς θανάτους, διά νά μή ἀρνηθῶ τον Κύριόν μου ἢ διά να μη βλασφημήσω και συ ψιθυρίζεις μέσα εις την ψυχὴν μου λογισμοὺς βλασφημίας; Εἴαν εἶχον πρόθεσιν να βλασφημήσω τον Θεόν μου, τότε διατί χύνω το αἷμα μου δι' Αὐτόν και πληγώνεται ἀπὸ τα βασανιστήρια το σῶμα μου; "Ομολογῶ τον Θεόν μου και ἐνώπιον ὅλων των προσκυνῶ εἶναι λοιπὸν ολοφάνερρον, ὅτι η μεν καλὴ ομολογία και το μαρτύριον χάριν του Θεοῦ εἶναι της θελήσεώς μου: η δε κατὰ του Θεοῦ βλασφημία εἶναι ἐνέργεια ἰδικὴ σου και ὡς τοιαύτη εἰς σε πάλιν γυρίζει».

Αὐτὴ ἦτο η διήγησις και συμβουλή του μακαρίου Πέτρου προς τον Ἀσκητήν.

20. Και διά τον Ὅσιον Παμβῶ ἐμαθαν ἐπίσης το ἐξῆς: Κάποτε και αὐτὸς ἠνωχλήθη ὑπὸ λογισμοὺς βλασφημίας. Ὃταν δε παρεκάλει τον Θεόν να τον ἀπαλλάξη ἀπὸ την ἐνόχλησιν αὐτήν, ἤκουσεν ἀπὸ τον ουρανὸν μίαν φωνὴν που του ἔλεγε: «Παμβῶ, Παμβῶ, μη στενοχωρεῖσαι διά ξένην ἀμαρτίαν, ἀλλὰ μόνον να φροντίζης διά τὰς πράξεις σου τὰς βλασφημίας, που ἐμπνέει και πονηρός, ἀφήσέ τας ἐπάνω του».

21. Και ημεῖς λοιπὸν, ἀδελφοί, ἄς περιφρονήσωμεν τον λογισμὸν αὐτόν, ὡς ἀνήκοντα εις τον Σατανάν και τελείως ξένον προς την θέλησίν μας. Τοιουτοτρόπως περιφρονούντες τον λογισμὸν αὐτόν, θα δυνηθώμεν, με την χάριν του Θεοῦ, να ἀπαλλαγώμεν ἀπὸ αὐτόν. Δεν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος να ἡμπορέσωμεν να καταβάλωμεν τον λογισμὸν αὐτόν. Τα ἄλλα πάθη και οι πόλεμοι, που σηκώνουν εις τον ἄνθρωπον οι λογισμοί, παραμένουν αρκετόν εις την ψυχὴν μας, και ἀπαιτεῖται κατάλληλος χρόνος και υλικά μέσα διά την τυχόν πραγματοποιήσιν των, ὡς ἐκ τούτου δίδεται ο χρόνος εις τον ἄνθρωπον να τα ἀντιπολεμήσῃ και να ἐμποδίσῃ την ἀνάπτυσιν των.

22. Οι λογισμοί ὅμως της βλασφημίας παρουσιάζονται εις την ψυχὴν με την φευγαλεότητα της ἀστραπῆς, την ταχύτητα του βέλους που πετά, την συντομίαν του ἀνοιγοκλεισίματος του ὀφθαλμοῦ τόσο γρήγορα και ἐντονα περνούν ἀπὸ την ψυχὴν. Δεν ὑπάρχει δὲ τρόπος να τους καθελῶσῃ κανεὶς ἢ να τους ἀντιπολεμήσῃ. Λόγω δε ἀκριβῶς της ταχύτητος με την ὁποίαν διέρχεται ἀπὸ την ψυχὴν και λογισμὸς αὐτὸς εἶναι ἀδύνατον να προλάβῃ το πνεῦμα να τον ἐμποδίσῃ και να κλείσῃ το στόμα του ἀσωμάτου δαίμονος.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΤΑΝ ἄρξῃται ὁ νοῦς εις τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ προκόπτειν, τότε καὶ ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας ἄρχεται ἐκ πειράζειν αὐτὸν καὶ τοιούτους αὐτῷ λογισμοὺς ὑποβάλλει, οἷους ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς, μόνος δὲ καὶ τούτου πατὴρ διάβολος ἐφευρίσκει τοῦτο δὲ ποιεῖ, φθονῶν τὸ θεοφιλεῖ, ἵνα εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθῶν ὡς τοιαῦτα διανοηθεῖς, μηκέτι τολμήσῃ διὰ τῆς συνήθους προσευχῆς πρὸς Αὐτὸν ἀναπτῆναι.

2. Οὐδεν δὲ ἐντεῦθεν ὠφελεῖται καὶ ἄλαστωρ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπόν, ἀλλὰ καὶ μάλιστα βεβαιότερους ἡμᾶς ἀπεργάζεται πολεμούμενοι γὰρ καὶ ἀντιπολεμοῦντες, δοκιμώτεροι καὶ γνησιώτεροι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ εὐρισκόμεθα, ἢ δὲ δομφαία αὐτοῦ εἰσέλθοι εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τόξα αὐτοῦ συντριβεῖν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ο νούς του ανθρώπου αρχίζει να προσδεύη πνευματικώς και να διαφλέγεται από αγάπης προς τον Θεόν, τότε και ο δαίμων της βλασφημίας αρχίζει να πειράζη τον άνθρωπον. Και τόσον φρικτούς λογισμούς του εμπνέει, που είναι αδύνατον να τους φαντασθή άνθρωπος, παρά μόνον ο εμπνευστής της βλασφημίας διάβολος, που τους έφευρίσκει. Αυτό δε το κάμνει, διότι φθονεί τον άνθρωπον, που αγαπά τον Θεόν διά να τον φέρη εις απόγνωσιν, επειδή έσκέφθη τοιαύτας βλασφημίας, και να μη τολμήση πλέον να αναπτέρωση τον νούν του προς τον Θεόν διά της συνήθους προσευχής.

2. Τίποτε όμως δεν κερδίζει από την δολίαν αυτήν ενέργειας και άθλιος διά τον σκοπόν του απ' εναντίας μάς καθιστά περισσότερον σταθερούς εις την άσκησιν. Διότι, όταν πολεμούμεθα και αντιπολεμώμεν τον διάβολον, αναδεικνυόμεθα περισσότερον ικανοί και γνήσιοι εις την αγάπην του Θεού είθε δε η ρομφαία Αυτού να εισέλθη εις την καρδίαν του διαβόλου και η δύναμις του Θεού να συντρίψη τα τόξα του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΑ΄ (Περί διακρίσεως. Ὅσα γίνονται χωρίς αὐτήν δεν ωφελούν)

Ὅτι μεγίστη ἐν ἀρεταῖς ἡ διάκρισις καὶ δεῖ τὸν πιστὸν μετ' αὐτῆς ποιεῖν ἃ ποιεῖ· τὰ γὰρ ἀδιακρίτως καὶ ἀσκόπως γινόμενα, κὰν καλὰ ᾧσιν, οὐδὲν ὠφελοῦσι, ποτὲ δὲ καὶ βλάπτουσιν.

Μεταξύ των ἀρετῶν μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διάκρισις· ὁ πιστὸς πρέπει νὰ ἐνεργή, ὅσα πράττει, μὲ διάκρισιν. Διότι ὅσα γίνονται ἀσκόπως καὶ χωρίς διάκρισιν, καὶ ἐὰν ἀκόμη εἶναι καλὰ, δὲν ὠφελοῦν, κάποτε δὲ καὶ βλάπτουν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

Εἰπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι εἴσι τινὲς κατατρίψαντες τὰ σώματα αὐτῶν ἐν τῇ ἀσκήσει, καὶ διὰ τὸ μὴ ἐσχηκεναι αὐτοὺς διάκρισιν, μακρὰν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ γεγόνασιν.

2. Εἶπεν καὶ Ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, ὅτι ποιεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅλον τὸν χρόνον αὐτὸ βαστάζων ἀξίνην, καὶ οὐχ εὗρισκε κατενεγκεῖν τὸ δέν· δρον' ἔστι δὲ ἄλλος ἐμπειρὸς τοῦ κόπτειν, καὶ δι' ὀλίγου καταφέρει τὸ δένδρον ἔλεγε δὲ τοῦτον εἶναι τὸν ἔχοντα τὴν διάκρισιν.

3. Ἡρώτηθη Γέρων· τί ἔστι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ; Καὶ ἀπεκρίθη ἡ διάκρισις.

4. Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι μείζων πασῶν των ἀρετῶν ἔστιν ἡ διάκρισις,

5. Εἶπε Γέρων νοῦν μὲν πλανώμενον ἴστησιν ἀνάγνωσις καὶ ἀγρυπνία καὶ προσευχή" ἐπιθυμίαν δὲ φλεγομένην, μαραίνει πείνα καὶ κόπος καὶ ἀναχώρησις θυμὸν ταρασσόμενον, καταπαύει ψαλμωδία καὶ μακροθυμία καὶ ἔλεος, καὶ ταῦτα τοῖς προσήκουσι χρόνοις τὲ καὶ μετροῖς γινόμενα τὰ γὰρ ἄκαιρα καὶ ἄμετρα, ὀλιγοχρονία τα δὲ ὀλιγοχρόνια, βλαβερὰ μᾶλλον καὶ οὐκ ὠφέλιμα.

6. Ἡρώτησεν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος τὸν Ἀββᾶν Λούκιον λέγων· θέλω ξενιτεύσαι. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Γέρων· ἐὰν μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἰ ξένος ὅπου ἐὰν ἀπέλθης καὶ ᾧδε οὖν κράτησον τῆς γλώσσης σου καὶ ξένος εἰ. Λέγει αὐτῷ πάλιν, θέλω νηστεύσαι. "Ἐφη ὁ Γέρων" εἶπεν Ἡσαΐας ὁ Προφήτης, ἐὰν κάμνης ὥσει κρίκον τὸν τράχηλόν σου, οὐδ' οὕτως κληθήσεται νηστεία δεκτὴ, ἀλλὰ μᾶλλον κράτησαν τῶν πονηρῶν λογισμῶν" λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον θέλω ψυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπεκρίθη δὲ Γέρων ἐὰν μὴ πρότερον κατορθώσης μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐδε κατὰ μόνας δύνασαι κατορθῶσαι.

7. Εἶπε Γέρων μὴ πρότερον ποίει τί, πρὶν ἐξετάσης τὴν καρδίαν σου, εἰ κατὰ Θεὸν γίνεται καὶ μέλλεις ποιεῖν.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος ὁ τύπτων τὸ μαζὶν τοῦ σιδήρου, πρῶτον σκοπεῖ ἐν ἑαυτῷ τί μέλλει ποιεῖν; δρέπανον ἢ μάχαιραν ἢ πέλεκυν, καὶ πρὸς καὶ τοῦ πῶσει, ἐργάζεται. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν λογίζεσθαι ποίαν ἀρετὴν μετερχόμεθα, ἵνα μὴ εἰς κενὸν κοπιῶμεν.

9. Εἶπε Γέρων, ὅτι τὰ ὑπέρμετρα πάντα των δαιμόνων εἰσὶν.

10. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν το μὴ προορᾶν τὰ πράγματα ἡμᾶς, οὐκ ἔα ἡμᾶς εἰς τα βέλτιστα προκόψαι.

11. Εἶπε Γέρων οὐδέποτε προέβην ποδὸς βῆμα, εἰ μὴ πρότερον ἔμαθον ποῦ ἔθηκα τὸν πόδα μου" ἀλλ' εἵστηκεν κατανοῶν καὶ ὅλως μὴ ἔνδιδους, ἄχρις ἂν μὲ ὁ Θεὸς ὁδηγήσῃ.

12. Εἶπε πάλιν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου ὧν πράττω, ἐννοῶ πρότερον καὶ ἀποβλέπω εἰς τὸν καρπὸν αὐτοῦ τί τέξεται, εἴτε ἐν τοῖς λογισμοῖς, εἴτε ἐν ταῖς πράξεσιν.

13, "Ἐλεγον οἱ Γέροντες, ὅτι ὥσπερ τὸ πῦρ καίει τὰ ξύλα, οὕτω τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ ὀφείλει καίειν τὰ πάθη.

14. Ἀδελφὸς ἤρωτησε τὸν Ἀββᾶν Νισθερῶ τὸν μέγαν, λέγων" ποῖον καλὸν πρᾶγμα ἔστιν ἵνα ποιήσω καὶ ζήσωμαι ἐν αὐτῷ ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" οὗ πᾶσαι αἱ ἐργασίαι πᾶσιν ὁμοίως συνέρχονται λέγει γὰρ ἡ Γραφή, ὅτι ὁ Ἀβραάμ φιλόξενος ἦν καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ Ἡλίας ἡγάπα τὴν ἡσυχίαν, καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ, καὶ ὁ Δαβὶδ ταπεινὸς ἦν, καὶ Θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ δοῦν θεωρεῖς τὴν ψυχὴν σου θέλουσας κατὰ Θεόν, καὶ ἐπιτηδειοτέρως εἰς αὐτὸ ἔχεις, τοῦτο ἔλου καὶ ποίει, τηρῶν τὴν καρδίαν σου, καὶ σωθήσῃ. Ὁ 15. Ἀδελφὸς ἤρωτησε Γέροντα λέγων· εἶπε μοι ρῆμα πῶς σωθῶ; δ δὲ ἔφη" σπουδάσωμεν ἐργάσασθαι κατὰ μικρόν, καὶ ζησόμεθα.

16. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Σισώης· θέλω ἐργασίαν ἐλαφρὰν καὶ ἐμμένουσας, ἢ ἐπίπονον ἐξ ἀρχῆς, καὶ ταχέως ἐκκοπτομένην.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ εἶπεν, ὅτι υπάρχουν μερικοὶ Ασκηται, οἱ οἱοῦντο κυριολεκτικῶς κατέστρεψαν τὰ σώματά των εἰς τὴν ἀσκήσιν ἐπειδὴ ὁμως δεν εἶχον διάκρισιν, παρέμειναν μακρὰν τοῦ Θεοῦ.

2. Ο Αββᾶς Αμμωνᾶς εἶπεν, ὅτι ἓνας ἄνθρωπος περιέρχεται ὅλον τὸν χρόνον ασκόπως βαστάζων μίαν ἀξίνην, χωρὶς νὰ εὐρίσκη τὸ δένδρον, που θα κτυπήσῃ διὰ νὰ το κόψῃς ἄλλος πάλιν, ἐμπειρότερος εἰς τὴν κοπὴν των δένδρων, ἐντὸς ολίγου κόπτει τὸ δένδρον. Αὐτὸς που κόπτει ἀμέσως τὸ δένδρον, εἶναι αὐτός, που ἔχει διάκρισιν.

3. Ἐνας Γέρων ἠρωτήθη ποῖον εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Μοναχοῦ; Ἡ διάκρισις, ἀπήντησεν ἐκεῖνος!

4. Ο ἴδιος γέρων Ασκητὴς ἔλεγεν, ὅτι μεταξύ των ἀρετῶν μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διάκρισις.

5. Ἐνας γέρων Ασκητὴς ἔλεγε τὸν νοῦν, ὅταν περιπλανᾶται ασκόπως, τὸν ἐπαναφέρει καὶ τὸν συγκρατεῖ ἡ ἀνάγνωσις, ἡ ἀγρυπνία καὶ ἡ προσευχή, ὅταν ἡ φιλήδονος ἐπιθυμία φλογίζῃ τὴν καρδίαν, εἶναι εὐκόλως νὰ τὴν μαράνη κανεῖς με πείναν, με ταλαιπωρίαν καὶ με τὴν ἀναχώρησιν εἰς ἐρημικοὺς τόπους: ὅταν ὁ θυμὸς ταρασσῇ τὸν ἐσωτερικόν μας κόσμον, εὐκόλως καταστέλλεται με τὴν ψαλμωδίαν, τὴν μακροθυμίαν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν· αὐτὰ βεβαίως τὰ ἀντίδοτα των παθῶν, ὡφελούν τότε μόνον, ὅταν ἐκτελοῦνται εἰς τὸν καιρὸν, που πρέπει καὶ με τὴν ἐπιβαλλομένην συμμετρίαν. Καὶ τοῦτο, διότι ὅσα πραγματοποιοῦνται με ὑπερβολὴν καὶ χωρὶς νὰ το καλὴ ἡ ἀνάγκη τῆς στιγμῆς, ολίγον μόνον χρόνον διαρκοῦν. Εκείνα πάλιν που διαρκοῦν ολίγον μόνον χρόνον, ὅχι μόνον δεν ὡφελούν, ἀλλὰ συνήθως βλάπτουν.

6. Μεταξύ του Αββά Λογγίνου και του Αββά Λουκίου διημεΐφθη κάποιε ο εξής διάλογος:

Λογγίνος: Θέλω να φύγω, να αναχωρήσω εις ξένον μέρος, να είμαι άγνωστος.

Λούκιος: Εάν δεν συγκρατήσης την γλώσσαν σου, πουθενά δεν θα ήμπορέσης να παραμείνης ξένος απ' έναντίας και εις τον τόπον αυτόν, που είσαι γνωστός, εάν συγκρατήσης την γλώσσαν σου, θα είσαι ως ξένος μεταξύ αγνώστων.

Λογγίνος: Θέλω να νηστεύσω αυστηρώς.

Λούκιος: Μη λησμονής αυτό που είπεν ο Προφήτης Ησαΐας: ότι δηλαδή εάν δυνηθης, με την νηστείαν να στραβώσης τον τράχηλον σου και να τον κάμης ωςάν τον κρίκον της αλυσίδος, πάλιν δεν πρέπει να νομίζης ότι η νηστεία σου είναι αξιόλογος και ευπρόσδεκτος από τον Θεόν, εφ' όσον δεν κατορθώσης να συγκρατήσης τους πονηρούς λογισμούς, ώστε να μη σε ένοχλοτν.

Λογγίνος. Θέλω να φύγω από τους ανθρώπους, να ζω μόνος.

Λούκιος: Εάν δεν κατορθώσης ενωρίτερον να ζής ειρηνικά με τους ανθρώπους, ποτέ δεν θα ήμπορέσης να ζήσης μόνος σου χωρίς πειρασμούς.

7. Ένας γέρων Ασκητής είπε τίποτε να μη κάμης, εάν προηγουμένως δεν εξετάσης μετά προσοχής εις την καρδίαν σου αυτό που πρόκειται να κάμης, διά να βεβαιωθής, ότι είναι κατά Θεόν.

8. Ο Αββάς Αντώνιος έλεγεν εις τους μαθητές του εκείνος, που επεξεργάζεται μικράν μάζαν μετάλλου, διά να κατασκευάση ένα σιδηρούν εργαλείον, προηγουμένως σκέπτεται μετά προσοχής τί πρόκειται να κατασκευάση δρεπάνι, ή μαχαίρι, ή πέλεκυν; Αναλόγως δε της αποφάσεώς του κατασκευάζει το καλούπι και εργάζεται με συγκεκριμένον σχέδιον.

Τοιουτοτρόπως και ημείς, διά να μη κουραζώμεθα ασκόπως, πρέπει να σκεπτόμεθα ποίαν αρετήν πρόκειται να πραγματοποιήσωμεν, ώστε αναλόγως και μετά σκοπού να αγωνιζώμεθα.

9. Ένας γέρων Ασκητής έλεγεν: Όσα γίνονται χωρίς μέτρον και διάκρισιν είναι υπερβολαί. Όλαι δε αι υπερβολαι είναι σατανικαί.

10. Ο Αββάς Ποιμήν έλεγεν: εφ' όσον δεν εξετάζομεν μετά προσοχής εκ των προτέρων εκείνα, με τα οποία θα ασχοληθώμεν, ουδέποτε θα ήμπορέσωμεν να προοδεύσωμεν εις τα καλλίτερα.

11. Ένας γέρων Ασκητής έλεγε. Ποτέ δεν έκίνησα το πόδι μου, έστω και κατά ένα βήμα, εάν δεν εγνώριζα εκ των προτέρων που θα το ετοποθέτουν. Εστεκόμουν σκεπτόμενος βαθέως και δεν απεφάσιζα τίποτε, εάν δεν με ωδήγει ο Θεός.

12. Ο ίδιος Γέρων είπε πάλιν: όσα πράττω, είτε είναι μικρά, είτε μεγάλα, τα σκέπτομαι καλώς εκ των προτέρων και εξετάζω μετά προσοχής, πριν τα εκτελέσω, ποίον καρπόν θα αποφέρουν όχι μόνον εις έργα, αλλά και εις λογισμούς.

13. Οι γέροντες 'Ασκηται έλεγον όπως η φωτιά καίει τα ξύλα, τοιουτοτρόπως και το έργον του Μοναχού πρέπει να κατακαίη τα πάθη.

14. Μεταξύ ενός αδελφού και του μεγάλου Αββά Νισθερώ εγένετο ο εξής διάλογος:

Αδελφός: Ποία είναι η καλή πράξις, την οποίαν πρέπει να εκτελέσω, διά να ζήσω, χάριν αυτής, εις την αιωνιότητα;

Αββάς Νισθερώ: Δεν υπάρχουν ορισμένοι πράξεις δι' αυτό που ζητείς, διότι όλαι αι πνευματικάί εργασίαι δεν προσαρμόζονται, κατά τον ίδιον τρόπον, με όλους τους χαρακτήρας. Την αλήθειαν αυτήν την βλέπομεν στηριζομένην επί της Αγίας Γραφής: ο Αβραάμ, π. χ., ήτο φιλόξενος και ο Θεός επαναπαύετο εις αυτόν. Αλλά και εις τον Προφήτην Ηλίαν επανεπαύετο, ο οποίος ηγάπα την ησυχίαν. Ο Δαβίδ ήτο ταπεινός και ο Θεός ήτο μαζί του.

Αυτό λοιπόν, που βλέπεις, ότι προτιμά, η ψυχή σου και είναι κατά Θεόν, συγχρόνως δε αισθάνεσαι τον εαυτόν σου έκανόν να το έκτελέση, αυτό να προτιμήσης, διά να πράξης. Εφ' όσον δε διατηρήσης την καρδίαν σου ελευθέραν από πονηρούς λογισμούς και αθεμίτους επιθυμίας, ασφαλώς θα σωθής.

15. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα: Είπέ μου, πώς να σωθώ;

Ο Γέρων απήντησεν: Ας φροντίσωμεν να εργαζώμεθα το αγαθόν και την αρετήν ολίγον κατ' ολίγον και θα ζήσωμεν την πνευμακήν ζωήν, διά της οποίας θα σωθώμεν.

16. Ο Αββάς Σισώης έλεγε προτιμώ εργασίαν ελαφράν, η οποία θα διατηρήται, παρά ευθύς εξ αρχής κοπιαστικήν, διά την οποίαν όμως γρήγορα θα καταπέση ο ζήλος, και θα παραμείνη ημιτελής.

Β'. Του Αββά Μάρκου

ΜΗΔΕΝ λογίζου ή πράττε άνευ σκοπού του κατά Θεόν: ό γάρ άσκόπως όδοιπορών, ματαιοπονήσει. Όταν ό νοϋς του κατά Θεόν σκοπού έπιλάθεται, τότε τó προφανές έργον της άρετης άνόνητον γίνεται.

Ερμηνεία

ΤΙΠΟΤΕ να μη σκέπτεσαι ή να πράττης χωρίς σκοπόν, σύμφωνον με το θέλημα του Θεού· διότι εκείνος ο οποίος βαδίζει εις τήν ζωήν του χωρίς σκοπόν, ασφαλώς θα ματαιοπονήση.

Όταν ο νοϋς λησμονήση τον κατά Θεόν σκοπόν των πράξεων, τότε και αυτό ακόμη το ολοφάνερον έργον της αρετής ουδεμίαν ωφέλειαν επιφέρει.

Γ'. Του Αββα Κασσιανού

ΟΤΕ έν τή έρήμω της Σκήτεως, όπου των Μοναχών οί δοκιμώτατοι, παρεγενόμεθα, έγώ τε και ό “Άγιος Γερμανός ό φίλος μου, και εθεασάμεθα τόν 'Αββάν Μωϋσήν, άνδρα “Άγιον και πνευματοφόρον, δν παρεκαλούμεν μετá δακρύων είπειν ήμίν λόγον οίκοδομής, δι' οϋ δυνησόμεθα έπιβήναι της τελειότητος, και παρακληθεΐς πολλά ό Γέρων είπεν οϋτως.

2. Τέκνα, πᾶσαι αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα σκοπὸν τινὰ τῶν ἔργων προηγούμενον ἔχουσι, πρὸς ὃν πὲρ ἀφορῶντες οἱ ἄνθρωποι τὰ οἰκεῖα ἔργα ρυθμίζουσι, καὶ οὕτω τοῦ

ζητουμένου τέλους επιτυγχάνουσιν' οἷον, ὁ γεωργός, πότε μὲν τοῦ ἡλίου τὴν φλόγα, ποτὲ δὲ τὸ δριμύ του ψύχους ὑπομένων, προθύμως τὴν γῆν ἐργάζεται, σκοπὸν ἔχων καθαρὰν ταύτην βοτανῶν καὶ ἀκανθῶν ἀπό: δείξαι, τέλος δὲ τὴν ἐκ τῶν καρπῶν ἀπόλαυσιν.

3. Καὶ ὁ στρατευόμενος δέ, οὔτε τοὺς ἐκ τῶν πολέμων κινδύνους, οὔτε τὰς ἐκ τῆς ξενιτείας ταλαιπωρίας ὑφοραται, ἀλλὰ προθύμως ὑφίσταται, σκοπὸν ἔχων ἀνδραγαθῆσαι τέλος δέ, τὸ ἐπὶ τῇ ἀνδραγαθίᾳ ἀξίωμα, καὶ τὴν ἐκ τούτου τιμὴν, καὶ τὸ κέρδος καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν πάντες οἱ τέχνην τινὰ ἢ ἐπιτήδευμα μετερχόμενοι, ἔχουσι πάντως σκοπὸν τινὰ προηγούμενον, πρὸς ὃν & πράττουσιν ἀπευθύνουσιν, ἕως εἰς τέλος καὶ προέθεντο καταντήσωσι.

4. Καὶ τῆς ἡμετέρας τοίνυν ἐπαγγελίας σκοπὸς μὲν ἔστιν ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, τέλος δέ, ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀδύνατον οὖν ἄνευ καθαρότητος καρδίας τὴν Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς ἐν τούτῳ τοίνυν τὸ σκοπὸ πάντοτε καὶ ἡμέτερος νοῦς ἔστω, καὶ πάντα ἡμῶν τὰ διανοήματα, καὶ τὰ σήματα, καὶ τὰς πράξεις πρὸς αὐτὸν ἀπευθύνειν ἅει σπουδάζωμεν κὰν πότε συμβῇ τὴν καρδίαν ἔκστηναι ἀπὸ εὐθείας ὁδοῦ, παραυτίκα ταύτην ἐπαναγάγωμεν, καὶ ἐπανορθώμεν, ὥσπερ τεκτονικὸ κανόνι τῷ σκοπῷ χρώμενοι,

5. Ὁ δὲ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος καὶ Ἀπόστολος εἰδὼς καὶ ποιῶν λέγει «τῶν μὲν ὀπισθεν ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος κατὰ σκοπὸν διώκων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως». Ὑπὲρ τούτου οὖν τοῦ σκοποῦ καὶ ἡμεῖς πάντα ποιῶμεν, ὑπὲρ τούτου πάντων καταφρονοῦμεν, καὶ πατρίδος καὶ γένους, καὶ χρημάτων, καὶ ὅλου του κόσμου, καὶ τὰς ἡδόνας πατοῦμεν, καὶ τοῖς ἄδικουσιν οὐκ ἀποδίδομεν, οὐδὲ τοῖς ὑβρίζουσιν ἢ καὶ πλῆττουσιν ἐπεξερχόμεθα ἀλλὰ πάντα στέγομεν, πάντα ὑπομένομεν, ἵνα τὴν καθαρότητα τῆς καρδίας κτησώμεθα' εἰ δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπιλαθόμεθα, ἀνάγκη πάντως ὡς ἐν σκοτίᾳ περιπατεῖν ἡμᾶς, καὶ ἔξω τῆς εὐθείας βαδίζοντας πολλὰ προσκόπτειν καὶ πλανᾶσθαι.

6. Τοῦτο γὰρ πολλοῖς συμβαίνει, οἵτινες ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποταγῆς καταφρονήσαντες πλούτου, καὶ χρημάτων πολλῶν, καὶ πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ὕστερον ὑπὲρ δικέλλης, ἢ δαφίδος, ἢ καλάμου, ἢ βιβλίου, θυμοῦνται καὶ ταρασσονται, καὶ τὴν αὐτὴν τῆς ὀργῆς διάθεσιν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἐλαχίστων ὑλῶν, πρὸς τοὺς ἀδελφούς: φοὺς ἐνδείκνυνται καὶ τὴν ἐπιθυμίαν δὲ πολλάκις καὶ ἐν εὐτελέσει πράγμασιν ἐκπληροῦσι, πρὸς τί τῶν οὐδαμινῶν προσπαθῶς ἔχοντες, καὶ τὰς ἡδονὰς αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς εὐτελέσιν ἐκπληροῦντες.

7. Οὗτοι οὖν οὐκ ἂν τοῦτο ἔπασχον, εἰ ἐμνημόνευον τοῦ σκοποῦ, δι' ὃν τῶν πραγμάτων κατεφρόνησαν διὰ γὰρ τὴν εἰς Θεὸν ἀγάπην καὶ τὸν πλησίον πάντων καταφρονοῦμεν, ἵνα ταύτην κτησώμεθα, καθαροὶ τῇ καρδίᾳ γένόμενοι, ἐκ πάσης ἡδονῆς καὶ δόξης τοῦ κόσμου καὶ γὰρ τῆς τῶν ὑλῶν προσπαθείας ἑαυτὸν χωρίσας, καὶ μισῶν πᾶσαν ἡδονὴν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου, εἰρηνεὺς πρὸς πάντας" διὸ καὶ καθαρὰν πάντως τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀποτελεῖ.

8. Διὰ δὲ τῆς καθαρότητος τῆς καρδίας ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐπέρχεται «μακάριοι, γὰρ φησὶν, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁψονται»" μανθάνομεν οὖν ἐκ τούτου, ὅτι ἡ τελειότης, οὗ τῇ ἀποταγῇ τῶν πραγμάτων καὶ τῇ τοῦ κόσμου ἀναχωρήσει παραχρῆμα ἐπισυμβαίνει, ἀλλὰ μετὰ τὸ κατορθῶσαι τὴν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, ἥτις τὴν καθαρότητα προξενεῖ τῆς καρδίας.

9. Χρὴ οὖν ἡμᾶς διὰ ταύτην πάντα ποιεῖν, καὶ ἡδονῆς πάσης καὶ δόξης καὶ ταφρονεῖν, καὶ νηστείας καὶ ἀγρυπνίας καὶ λοιπῆς πάσης κακουχίας ἡδέως ἀνέχεσθαι, καὶ ἀναγνώσασθαι καὶ ψαλμοῖς ἐντόνως προσομιλεῖν, τῆς περιποιούσης τὴν κάθαρσιν τῆς καρδίας, ὡς εἴρηται, εἴποτε συμβῇ κατὰ τινὰ ἀναγκαίαν κατὰ Θεὸν ἀσχολίαν, ἀπὸ τῆς συνήθους νηστείας καὶ ἀναγνώσεως καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως ἔμ: ποδισθῆναι" οὗ γὰρ τοσούτον ἔσται ἡμῖν ἐκ τῆς νηστείας, καὶ τῆς ἀναγνώσεως, ὡς ἡ βλάβη ἐκ τοῦ περιφρονῆσαι τὸν ἀδελφόν, καὶ λυπῆσαι

τουτον" καὶ γὰρ αἷ νηστεία καὶ ἀγρυπνία, καὶ ἡ μελέτη τῶν γραφῶν, καὶ ἡ ἀποταγὴ ὅλου του κὸ» σμοῦ, οὐκ ἔστι τελειότης, ὡς εἶπομεν, ἀλλὰ τελειότητος ἐργαλεῖα.

10. Ἐπειδὴ ἡ τελειότης οὐκ ἐν τούτοις εὐρίσκεται, ἀλλὰ διὰ τούτων προσγίνεται, εἰς μάτην τοῖνυν ἐπὶ νηστεία καὶ ἀγρυπνία, καὶ ἀκτημοσύνη, καὶ ἀναγνώσει γραφῶν σεμνυνόμεθα, ὅταν μὴ τὴν πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην κατορθῶ. σωμεν' ὁ γὰρ τὴν ἀγάπην κατορθώσας, καθαρὸς ἐστὶ τῇ καρδίᾳ, καὶ τὸν Θεὸν ἐν ἑαυτὸ ἔχει, καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀεὶ ἐστὶ, καὶ τὸ ἐκείνου κάλλος φαντάζεται.

11. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εἰ μὴ ὁ Μοναχὸς πάσῃ δυνάμει καὶ σπουδῇ τὴ διακρίσει ἐπακολουθεῖ καὶ πάντα δι' αὐτῆς δοκιμάζει, οὕτω καὶ διαλογίζεται, καὶ λέγει καὶ πράττει, ἐπαναγκὲς ἔστιν ἑαυτὸν ὡς ἐν νυκτὶ πλανώμενον, οὗ μόνον τοῖς χαλεπωτάτοις τῆς κακίας βόθοις περιπίπτειν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὁμαλοῖς καὶ ῥηθοῖς προσκόπτειν.

12. Ἡ γὰρ διάκρισις οὐ μικρὰ ἔστιν ἀρετὴ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισημοτάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος χαρισμάτων μία τυγχάνει καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος διδάσκει λέγων «ὡ μὲν δίδοται διὰ τοῦ Πνεύματος λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἄλλω δὲ διάκρισις πνευμάτων» καὶ μετ' ὀλίγον ἐπιφέρει, «πάντα δὲ ἐνεργεῖ, τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα».

13. Ἡ γὰρ διάκρισις ἀκρόπολις ἐστὶ, καὶ βασιλὶς τὶς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς αὕτη γάρ, ὃ ἐὰν προσγένηται, διδάσκει αὐτὸν πᾶσαν ἔλλειψιν καὶ ὑπερβολὴν ἔκκλινειν καὶ ἐδῶ βασιλικὴ ὁδεύειν ἀεὶ, καὶ οὔτε ἐκ τῶν δεξιῶν διὰ τῶν ὑπερβο: λικῶν καὶ εὐλογοφανῶν πραγμάτων συγχωρεῖ κλέπτεσθαι, οὔτε ἐκ τῶν ἀριστερῶν κατασύρεσθαι πρὸς ραθυμίαν καὶ χαύνωσιν,

14. Ἄλλ' ὥσπερ ὀφθαλμὸς τὶς καὶ λύχνος τῇ ψυχῇ γίνεται, καὶ πάντα ὡς εἰσὶν ὑποδείκνυσιν τὸ ἀνθρώπῳ τὰ φαῦλα ἀπὸ τῶν κρειττόνων σὺν ἀκριβείᾳ χωρίζουσα, καὶ τίνα μὲν ἐκ τῆς τῶν ἐναντίων ἐνέδρας εἴσι, τίνα δὲ ἐκ τῆς ἄνω προνοίας χωρίζουσα τυγχάνει, καὶ θεαρέστως αὐτὸν παρασκευάζουσα ζῆν, καὶ ἀπλανῶς καὶ ἀπροσκόπτως ὁδεύειν τὴν σκοτεινὴν ταύτην καὶ τραχεῖαν τοῦ βίου ἐδόν, τὰ ταύτης φωτὶ ἀκολουθοῦντα καὶ ὁδηγούμενον' αὕτη καὶ τὰς ἀρετᾶς κρατύνει, καὶ αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἀρετᾶς εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι δίδωσιν" εἰ δὲ ταύτης διαιρεθῶσιν, οὐδὲ ἄρεται ὅλως εἰσὶν, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὡς κακίαι λογίζονται.

15. Πολλοὶ γὰρ καὶ νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις κατατριβέντες, καὶ ἐν ἐρήμῳ ἄνα: χωρήσαντες, καὶ ἀκτημοσύνην εἰς ἄκρον ἀσκήσαντες, καὶ ἐλεημοσύνην ἐπὶ τοσούτον κατορθώσαντες, ὡς μηδὲ ἀρκεῖν αὐτοῖς τὰ ὄντα εἰς μετάδοσιν πρὸς τὴν ἐπί: θυμίαν τῆς προαιρέσεως, καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀρετὴν ἐπιδειξάμενοι, ὕστερον ἔλεειν ὡς ἐκπετωκάσι καὶ πρὸς κακίαν ὠλισθησαν τοῦτο δὲ ἐπαθον, διὰ τὸ μὴ ἐσχηκέναι τὸ τῆς διακρίσεως χάρισμα καθὰ δὴ καὶ ὁ Μέγας Ἀντώνιος μετὰ τῶν πάντων τῶν Πατέρων περὶ αὐτῶν ἀπεφώνητο, ὃ καὶ συμψηφοὶ οἱ λοιποὶ Πατέρες ἐγένοντο. "Ἴνα δὲ καὶ ἀπὸ στοριῶν τὸν λόγον πιστοσώμεθα.

16. Ὁ Σαούλ, ἐκεῖνος, ὁ πρῶτος πιστευθεὶς τὴν βασιλείας τοῦ Ἰσραὴλ, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν λύχνον τῆς διακρίσεως οὐκ ἔσχε, σκοτωθεὶς τὴν διάνοιαν, οὐκ ἔγνω διακρίνει, ὅτι μᾶλλον τοῦ προσενεγκεῖν θυσίαν ἄρεστον ὑπῆρχε Θεῷ τὸ ὑπακούσαι αὐτὸν τοῦ Ἁγίου Σαμουήλ, καὶ ἀνελεῖν τὸν "Ως, τὸν βασιλέα τοῦ Ἀμαλήκ" φεισάμενος δὲ αὐτοῦ, δι' ὧν ἐνόμιζε θεραπεύειν Θεόν, δι' ἐκείνων προσκρούει καὶ τῆς βασιλείας ἀπόβλητος γίνεται εἰ δὲ δεῖ, παραγαγεῖν καὶ νεαρὰ παραδείγματα.

17. Ἀναμνήσθητε τοῦ Γέροντος "Ἡρώνας, δν καὶ ὑμεῖς πάντως οὐκ ἀγνοεῖτε, καὶ τὸ ἐλεεινὸν πτώμα τῶν μυρίων θρῆνων ἄξιον, δ ἐπαθεν, ἐπ' ὅψεσιν ἡμῶν οὕτως γὰρ πεντήκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίψας, καὶ μεγάλη σκληραγωγία καὶ συντόνῳ ἔγκρατεια χρησάμενος, καὶ τὴν ἀκροτάτην ἐρημίαν καὶ μόνωσιν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἐνταῦθα μεταδιώξας, μετὰ τοὺς

τοσούτους ἀγῶνας καὶ κόπους εἰς χαλεπὸν ἐξέπεσε κίνδυνον, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ τὴν διάκρισιν.

18. Τὸ γὰρ ἰδίῳ λογισμῷ ἀκολουθῶν, ἐπὶ τοσούτον τὴν νηστείας καὶ τὸ ἀφιδιάζειν τῶν ἀνθρώπων μετεδίωξεν, ὥς μηδὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Πάσχα παραγίνεσθαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἵνα μὴ συνερχόμενος τοῖς Πατράσι καὶ ἀδελφοῖς καὶ συνεσθίων αὐτοῖς ἀναγκασθῇ μεταλαβεῖν ὅσπριον, ἢ ἄλλου τινὸς ἐψη τοῦ τῶν παρατιθεμένων ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ δόξη ἐκπεπτωκέναι τοῦ ἰδίου σκοποῦ καὶ ὅρου.

19. Ἐπὶ πολὺ οὖν ἐν τούτῳ τῷ οἴκειῳ θελήματι ὑπαγόμενος, καὶ μακρύνων ἑαυτὸν τῶν Πατέρων, ὕστερον δαίμονα ὥς Ἄγγελον φωτὸς ὑπεδέξατο, καὶ τοῦτον προσκυνήσας, ἐπιτάσσεται ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς φρέαρ βαθύτατον ἑαυτὸν δίψαι, ὥς ἂν γνῶ διὰ πείρας, οἷας παρὰ Θεοῦ τετύχηκε τιμῆς, διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, καὶ τοὺς κατὰ Θεὸν καμάτων, καὶ οὐδαμῶς τοῦ λοιποῦ κινδύνῳ τινὶ ὑποκείσεται.

20. Ὁ δὲ μὴ διακρίνας τὸ λογισμῷ τίς καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῷ ὑποτιθεῖς συμβουλήν, ἀλλὰ πιστεύσας τῇ πλάνῃ ὡς ἀληθεῖα, ἔρριπεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἐν τῷ φρέατι καὶ μετ' οὗ πολὺ οἰκονομία Θεοῦ γνόντες οἱ ἀδελφοί το συμβάν, μόλις αὐτὸν μετὰ καμάτου πολλοῦ ἠδυνήθησαν ἡμιθανῇ ἀνασπᾶσαι καὶ μετὰ τὸ ἐλकुσθῆναι ἐπιζήσας δύο ἡμέρας τῇ τρίτῃ ἀπέθανε, καταλιπὼν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ τὸ πρεσβυτέρῳ Παφνουτίῳ πένθως ἀπαραμύθητον, ὅστις φιланθρωπία πολλὴ κινούμενος, καὶ μεμνημένος τῶν πολλῶν αὐτοῦ κόπων, καὶ τῶν πολυαριθμητῶν ἐτῶν, ὧν ἐν τῇ ἐρήμῳ διεκαρτέρησεν, οὐκ ἐχώρισεν αὐτὸν τῆς ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων προσφορᾶς, ἵνα μὴ συναριθμηθεῖ τοῖς βιοθανάτοις.

21.. Καὶ ἀδελφοὶ δὲ τινὲς δύο, μένοντες πέραν τῆς κατὰ τὴν Θηβαΐδα ἐρήμου, ὅπου ποτὲ καὶ μακάριος Ἀντώνιος διέτριβεν, ἐν μιᾷ ἔδωκαν ἑαυτοῖς γνώμην πορευθῆναι εἰς τὴν ἐνδοτέραν ἔρημον, μεγάλην οὔσαν καὶ ἀγεώργητον, κρίναντες παρ' ἑαυτοῖς μὴ τροφὴν τινὰ παρὰ ἀνθρώπου λαβεῖν, εἴμη ἦν αὐτὸς ὁ Κύριος θαυματοποῶν παράσχει.

22, "Ἐπὶ πολὺ οὖν πλανωμένων αὐτῶν κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ ἐξατογούντων αὐτῶν τὴ πείνῃ, οἱ Μάζικες, οἱ πάντων ἐθνῶν σχεδὸν ἄγριωτεροι καὶ ὠμότεροι, ὥς πόρρωθεν αὐτοὺς εἶδον οὕτω κατατετηγμένους καὶ μικρῶν ἀναπνέοντας, μεταβαλόντες ἐκ Θείας Προνοίας τὴν σύντροφον ἀγριότητα εἰς φιλανθρωπίαν, μετὰ ἄρτων αὐτοῖς ὑπήντησαν.

23. Καὶ ὁ μὲν εἰς ἀδελφός, διακρίσεως αὐτῷ ὑπείσελθούσης, μετὰ χαρᾶς καὶ εὐχαριστίας ὑπεδέξατο τούτους καὶ μεταλαβὼν ἐνίσχυσε λογισάμενος, ὥς οὐκ ἂν οἱ οὕτως ὦμοι καὶ ἄγριοι καὶ ἀεὶ ἀνθρωπίοις αἵμασι χαίροντες, συνεπάθουν αὐτοῖς ἐξητονηκόσιν ἤδη, καὶ τροφὴν προσήνεγκαν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς τούτους ἐκίνησεν ὁ δὲ ἄλλος τὴν τροφὴν παραιτησάμενος, ὥσανει ὑπὸ ἀνθρώπου προσενεχθείσαν, καὶ ἔμμεινας τῇ ἀδιακρίτῳ βουλή, τῇ ἀτονίᾳ τῆς ἀσιτίας ἐξέλιπεν.

24, Εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοίνυν τὴν ἀρχὴν ἀμφοτέροι κακῶς βουλευσάμενοι, ἀλόγιστον καὶ ὀλέθριαν γνώμην ἑαυτοῖς εἰσηγήσαντο, ὅμως καὶ εἰς τὴ διακρίσει μετὰ τοῦτο χρησάμενος, καὶ προπετῶς καὶ ἀπαραφυλάκτως ὥρισε, τοῦτο καλῶς ἐπανωρθώσατο· ὁ δὲ ἕτερος, ἐν τῇ ἄφρονι βουλή διακάρτερησας καὶ διακρίσεως ἐκτὸς εὐρεθεῖς, θάνατον, δν ὁ Κύριος ἀποστρέφειν ἐβουλετο, αὐτὸς ἑαυτῷ ἐπεσπάσατο.

25. Τί δὲ εἶπω καὶ περὶ ἐκείνου τοῦ Ἀσκητοῦ, οὗ τὸ ὄνομα ἔκων ὑπερβήσομαι, διότι περιεστίν; ὅστις δαίμονα πολλάκις ὥς Ἄγγελον ὑποδεξάμενος, καὶ ἀποκαλύψεις δι' αὐτοῦ λαμβάνων, καὶ φῶς λυχναῖον συνεχῶς ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ βλέπων, ὕστερον προστάσσεται ὑπ' αὐτοῦ τὸν ἴδιον υἱὸν συμμένοντα αὐτὰ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ θυσίαν προσενεγκεῖν τῷ Θεῷ,

ὥς ἐκ τούτου τῆς Πατριάρχου Ἀβραάμ τιμῆς ἀξιοθησόμενον; οὗ τινος τῇ συμβουλίᾳ τοσοῦτον ὑπήχθη, ὥστε τὴν τοῦ ὕλου σφαγὴν ἔργῳ ἂν ἐξετέλεσεν, εἰ μὴ αὐτὸν καὶ αὐτὸς θεασάμενος μάχαιραν ἀκογούντα, παρὰ συνήθειαν, καὶ δεσμὰ ἐτοιμάζοντα, οἷς τοῦτον ὡς ὀλοκαύτωμα δεσμεῖν ἔμελλε, φυγὴ τὴν σωτηρίαν ἔκομισατο.

26. Καὶ μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν ὅσοι ἐνεπαίχθησαν καὶ ἐξ ἀρετῆς εἰς κακίαν ὥλισθησαν, διὰ τὸ μὴ εὖρεῖν αὐτοὺς τὴν διάκρισιν τὴν πασῶν των ἀρετῶν δίζαν, καὶ κεφαλὴν, καὶ σύνδεσμον αὕτη δὲ ἄλλως οὐ προσγίνεται τὸ ἀνθρώπῳ, εἰ μὴ ἀληθινὴν ἔχει ταπεινώσιν· δεῖγμα δὲ ἀληθινῆς ταπεινώσεως, τὸ μὴ μόνον ἅπερ πράττομεν, ἀλλὰ καὶ ἅπερ ἐνθυμούμεθα ἀποκαλύπτειν τοῖς Πατράσι, καὶ ἐν μηδενὶ τῷ ἰδίῳ λογισμῷ πιστεύειν, ἀλλὰ κατὰ πάντα τοῖς λόγοις τῶν Πατέρων ἀκολουθεῖν, καὶ ἐκεῖνο καλὸν ἢ κακὸν εἶναι πιστεύειν, ὅπερ ἂν αὐτοὶ δοκιμάσωσιν· αὕτη γὰρ ἡ ἐργασία τὸν Μοναχὸν ἀβλαβῶς διαβαίνειν παρασκευάζει τὴν τοῦ βίου δδόν, καὶ ὑπεράνω πασῶν των τοῦ διαβόλου παγίδων γινόμενον, καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἄγαγειν τὸν ταύτῃ ἀκολουθοῦντα.

27. Ἀδύνατον γὰρ τὸν κρίσει καὶ γνώμῃ τῶν προβεβηκότων τὸν ἑαυτοῦ βίον ρυθμίζοντα ἀπάτῃ περιπεσεῖν δαιμόνων· ὁ οὖν μὴ τῷ κριτηρίῳ τῆς ἑαυτοῦ διανοίας καταπιστεύων, ἀλλ' ἐν πάσῃ τῇ διδαχῇ καὶ διατυπώσει τῶν Πατέρων ἀκολουθῶν, ταχέως, σὺν Θεῷ, ἄξιουται καὶ τοῦ χαρίσματος τῆς ἀληθινῆς διακρίσεως, ἣτις διδάσκει τὸν Μοναχὸν τὰς ὑπερβολὰς αἰεὶ φεύγειν, ὡς βλαβεράς, ἐπὶ τὴν διαίτην καὶ ὕπνου καὶ λοιπῆς ἀσκήσεως καὶ γὰρ ἔγνωμεν τίνας διὰ γαστριμαργίας μὲν μὴ ἡττηθέντας, διὰ ἀμέτρου δὲ νηστείας καταβληθέντας, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ πάθη τὰ ἐκ τῆς γαστριμαργίας ὀλισθήσαντας, διὰ τὴν προσγενομένην ἐκ τῆς ἀμέτρου νηστείας ἀσθένειαν.

28. Καγὼ δὲ μέμνημαι πότε ἐκ τῆς ἀλόγου νηστείας τοιοῦτον τί πεπονθὼς ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐνηστευσα, ὥστε σβεσθῆναι μου τελείως τὴν ὄρεξιν τῆς τροφῆς, καὶ ἐπὶ πολὺ ἄσιτος διαμένων οὐκ ἐπεθύμουν τροφῆς, οὐδ' ἡσθιον, εἰ μὴ τινὲς παραγενόμενοι καὶ ἄκοντα μὲ ἀνορέκτως φαγεῖν ἔβιαζοντο καὶ οὕτω βιαζόμενος, κατὰ μικρὸν πάλιν τὴν ὄρεξιν διήγειρα.

29. Καὶ τὴν ἄγρυπνιαν δὲ τοσοῦτον ἔχρησαμην, ὥστε τελείως ἀποστῆναι μου τὸν ὕπνον· τοῦτο δὲ οἶμαι καὶ ἐξ ἐπιβουλῆς δαιμόνων συνέβη, καὶ μικροῦ ἐκινδύνευσαν ἂν ἐπὶ πλείστας νύκτας διατελῶν ἄυπνος, εἰ μὴ καὶ φιλόανθρωπος Κύριος παρακληθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, ὕστερον παρέσχε μοι ὑπνώσαι καὶ τὴν τῆς φύσεως ἔστηριξεν ἀσθένειαν.

30. Βαρύτερος οὖν ἐκινδύνευσαν ἐπὶ τῇ ἀμέτρῳ ἀσιτίᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ, ἢ ἔπι τῇ γαστριμαργίᾳ καὶ τῇ κόρῃ τοῦ ὕπνου.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ἤμουν εἰς τὴν ἐρήμον τῆς σκῆτης – ἔλεγεν ὁ Αββὰς Κασσιανός – ἐκεῖ που ἀσκητεύουν οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν Μοναχῶν, ἐπεσκέφθημεν μίαν ἡμέραν, μετὰ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ τοῦ φίλου μου, τὸν Αββάν Μωϋσῆν, ὁ ὁποῖος ἦτο Ἅγιος καὶ εἶχε πνεῦμα εἰς τὴν καρδίαν του.

Τὸν Αββάν Μωϋσῆν με δάκρυα παρακαλούσαμεν νὰ μας εἴπῃ ἐποικοδομητικούς λόγους, με τοὺς ὁποίους θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν τελειότητα. Αφοῦ λοιπὸν ἐπὶ πολὺ τὸν παρακαλέσαμεν, μας εἶπε τὰ εξῆς ὁ Γέρων Μωϋσῆς:

2. Τέκνα μου, ὅλαι αἱ τέχναι καὶ ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα στηρίζονται, εἰς σκοπὸν ἐκ τῶν προτέρων καθορισθέντα, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνθρωποι ρυθμίζουν τὰ ἔργα των καὶ πραγματοποιοῦν τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Παραδείγματος χάριν, ὁ γεωργός

καλλιεργεί με προθυμίαν την γήν, υπομένων άλλοτε μεν τον καύσωνα του ηλίου και άλλοτε δριμύτατον ψύχος, έχων ως σκοπόν εκ των προτέρων να την καθαρίση από διάφορα βότανα και αγκάθια, και επιδιώκων, ως αποτέλεσμα, να απολαύση τους καρπούς, που θα παραγάγη.

3. Και ο στρατευόμενος πάλιν δεν λογαριάζει ούτε τους πολεμικούς κινδύνους, ούτε τας ταλαιπωρίας της ξενιτειάς, έχων ως σκοπόν εκ των προτέρων να ανδραγαθήσῃ, τέλος δέ, διά της ανδραγαθίας, το αξίωμα και την εκ του αξιώματος τιμήν και το κέρδος. Και εν συντομία, όλοι οι μετερχόμενοι μίαν τέχνην ή ένα επάγγελμα έχουν οπωσδήποτε θέσει εκ των προτέρων ένα σκοπόν, σύμφωνα με τον οποίον διεξάγουν τās εργασίας των, μέχρις ότου πραγματοποιήσουν το αποτέλεσμα, το οποίον επιδιώκουν.

4. Κατ' αναλογίαν, και η ημετέρα μοναχική ομολογία έχει ως σκοπόν την καθαρότητα της καρδίας, επιδιώκει δε, ως αποτέλεσμα, την Βασιλείαν των ουρανών.

Είναι λοιπόν αδύνατον άνευ καθαρότητας καρδίας να εγκαθιδρυθή μέσα μας η Βασιλεία του Θεού. Προς αυτόν λοιπόν τον σκοπόν, την καθαρότητα της καρδίας, ας είναι πάντοτε εστραμμένος και νούς μας ας φροντίζωμεν δε όπως όλαι ημών αι σκέψεις, οι λόγοι και τα έργα ρυθμίζονται από αυτόν τον σκοπόν. Εάν δε συμβή κάποτε να απομακρυνθή η καρδιά μας από την ευθείαν οδόν, την οποίαν μάς υποδεικνύει ο ανωτέρω σκοπός, πρέπει αμέσως να φροντίσωμεν να την επαναφέρωμεν εις αυτήν και να την επανορθώσωμεν, χρησιμοποιούντες τον σκοπόν, όπως οι κτίσται χρησιμοποιούν το αλφάδι, το ζύγι και το ράμμα, διά να κατασκευάζουν ίσους τους τοίχους.

5. Ο μακάριος Απόστολος Παύλος γνωρίζων καλώς την ανάγκης της υπάρξεως σκοπού εις την πνευματικής ζωής και εφαρμόζων ο ίδιος την εμπειρίαν αυτήν λέγει. «Έν δέ, τα μεν οπίσω επιλανθανόμενος, τοίς δε έμπροσθεν επεκτεινόμενος, κατά σκοπόν διώκω επί το βραβείον της άνω κλήσεως του Θεού εν Χριστώ Ιησού» (Φιλιπ. γ', 14).

Περί λοιπόν του σκοπού αυτού και ημείς κάμνομεν το παν, χάριν αυτού όλα περιφρονούμεν, και πατρίδα, και οικογένειαν, και καταγωγήν, και χρήματα και όλον τον κόσμον. Διά την επιτυχίας του σκοπού αυτού καταπατούμεν τας υλικάς ηδονάς, δεν ανταποδίδομεν την άδικίαν εις αυτούς, που μάς αδικούν, και δεν αντιδρώμεν, όταν μάς κτυπούν και μας πληγώνουν, αλλά τα σκεπάζομεν όλα διά της μακροθυμίας και τα υπομένομεν, διά να αποκτήσωμεν την καθαρότητα της καρδίας. Εάν δε λησμονήσωμεν τον σκοπόν αυτόν, κατ' ανάγκην θα βαδίζωμεν μέσα εις το σκότος και θα περιπατώμεν έξω της ευθείας οδού, σκοντάπτοντες και περιπλανώμενοι.

6. Διότι με πολλούς συμβαίνει το εξής: Αυτοί εις την αρχήν του μοναχικού των σταδίου, όταν προσήλθον να λάβουν το μοναχικόν σχήμα, περιεφρόνησαν πλούτον, χρήματα πολλά, και όλα όσα υπάρχουν εις τον κόσμον ύστερον όμως, επειδή δεν έθεμελίωσαν την ζωήν των επάνω εις σκοπόν, ταρασσονται και θυμώνουν διά μίαν δικέλλαν (σκαπάνην), διά μίαν καρφίτσαν, ή δι' ένα καλάμι, ή βιβλίον, και έχουν ακόμη και διάθεσιν να οργισθούν προς τους αδελφούς δι' ασήμαντα σκεύη. Πολλές φορές δε διαμόρφωσαν εις την καρδίαν των και αυτήν την επιθυμίαν, η οποία είναι στοιχείων του κόσμου, επιδείξαντες εμπάθειαν δι' ανάξια λόγου αντικείμενα, αισθανθέντες ηδονήν δι' αυτά και ικανοποιηθέντες με τα ευτελή αυτά πράγματα.

7. Αυτοί οι άνθρωποι δεν θα υφίσταντο την ψυχικήν αυτήν κατάπτωσην, εάν ένεθυμούντο διαρκώς τον σκοπόν, χάριν του οποίου περιεφρόνησαν τον κόσμον και τα του κόσμου. Διότι διά να πραγματοποιήσωμεν την αγάπη προς τον Θεόν και τον πλησίον, περιφρονούμεν όλα, δια να την αποκτήσωμεν, και γινόμεθα καθαροί κατά την καρδίαν, αποδιώκοντες εξ αυτής πάσαν ηδονήν και δόξαν του κόσμου. Εκείνος ο οποίος κατόρθωσε να ελευθερωθή από την εμπαθή διάθεσιν προς την ύλην, να μισήση όλες τας ηδονάς, αλλά και την δόξαν, με την οποίαν περιβάλλει ο κόσμος τους ανθρώπους του, ο άνθρωπος αυτός διατηρεί ειρηνικές σχέσεις με όλους και εις το τέλος διαφυλάττει οπωσδήποτε την καρδίαν του καθαράν.

8. Εφ' όσον δε ο άνθρωπος κατορθώση να πραγματοποιήση την καθαρότητα της καρδίας του, κατέκτησεν ήδη την Βασιλείαν των ούρανών. Ιδού τι λέγει και ο Κύριος: «Μακάριοι οι καθαροί τη καρδία, ότι αυτοί τον Θεόν όψονται» (Ματθ. ε', 8). Από αυτόν λοιπόν τον μακαρισμόν μανθάνομεν, ότι η τελειότης δεν πραγματοποιείται αμέσως, ως δια μαγείας, με την αναχώρησιν εκ του κόσμου και την καθιερωμένην, κατά την προσέλευσιν εις τον μοναχικόν βίον, απόταξιν των κοσμικών πραγμάτων, αλλά αφού ο άνθρωπος κατορθώση να αγαπήση τον Θεόν και τον πλησίον, και διά της αγάπης αυτής επιτύχη την καθαρότητα της καρδίας.

9. Δι' αυτό πρέπει και ημείς, χάριν της αγάπης αυτής και της καθαρότητος, όλα όσα επιβάλλονται να κάμνωμεν, και όλες τας η δονάς και τας δόξας του κόσμου να περιφρονώμεν, να ανεχώμεθα με ευχαρίστησιν νηστείαν, αγρυπνίαν και όλες τας κακουχίας της ασκήσεως, και ακούραστα να ασχολούμεθα με τις αναγνώσεις και τους ψαλμούς. Εάν δε κάποτε συμβή να εμποδισθώμεν από την νηστείαν, την ανάγνωσιν και την υπόλοιπον άσκησιν, εξ αιτίας σοβαράς πνευματικής ασχολίας, δεν πρέπει ουδόλως να αδιαφορήσωμεν διά την αγάπην, ή οποία, όπως είπομεν, διευκολύνει την καθαρότητα της καρδίας. Διότι δεν επιφέρουν και τόσην ωφέλειαν η συνήθης νηστεία και η ανάγνωσις, εφ' όσον περιφρονούμεν τον αδελφόν μας και του προκαλούμεν λύπην' αυτή η περιφρόνησις και η λύπη μας βλάπτουν πάρα πολύ Αί νηστείαί, αι αγρυπνίαί, η μελέτη των γραφών και η εγκατάλειψις του κόσμου ολοκλήρου δεν συνιστούν τελειότητα είναι, όπως είπομεν, τα μέσα με τα οποία θα επιτύχωμεν την τελειότητα,

10. Εφ' όσον δεν πραγματοποιήσωμεν την προς τον Θεόν και τον πλησίον αγάπην, ματαιώς καμαρώνομεν διά την νηστείας μας, την ακτημοσύνης μας, την αγρυπνίαν μας, την ανάγνωσιν των γραφών, επειδή δεν έγκειται εις αυτά η τελειότης, αλλά δι' αυτών δύναται κανείς να την επιτύχη.

Εκείνος που εφήρμοσε την προς τον Θεόν και τον πλησίον αγάπην, και την ζη, είναι καθарός κατά την καρδίαν και έχει τον Θεόν μέσα του: ο νους του ευρίσκεται πάντοτε πλησίον του Θεού και διαρκώς φαντάζεται την ανέκφραστον του Θεού ωραιότητα.

11. Πρέπει δε και τούτο να γνωρίζωμεν εφ' όσον ο Μοναχός δεν βαδίζει εις τήν ζωήν του με διάκρισιν, κατ' ανάγκην θα περιπλανηθι, όπως όταν βαδίζη κανείς την νύκτα, και θα πέση όχι μόνον εις τους φοβερούς λάκκους της κακίας, αλλ' είναι ενδεχόμενον να σκοντάψη και εις τα ομαλά και ίσια. Δι' αυτό με όλην του την δύναμιν και την φροντίδα πρέπει να πορεύεται με διάκρισιν, να εξετάζη όλα με διάκρισιν καί, ως έχων πνεύμα διακρίσεως, να σκέπτεται, να ομιλή και να πράττη.

12. Η διάκρισις δεν είναι μικρά αρετή απ' εναντίας είναι από τα επισημότερα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος. Την πραγματικότητα αυτήν την διδάσκει και ο Απόστολος Παύλος. Ιδού τι λέγει: «Ω μεν γάρ διά του Πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, άλλω δε λόγος γνώσεως κατά το αυτό Πνεύμα.... άλλο δε διακρίσεις πνευμάτων» (Α' Κοριν. ιβ', 8-10). Εν συνεχεία δε συμπληρώνει: «Πάντα δε ταύτα ενεργεί το έν και το αυτο Πνεύμα» (Α' Κορινθ. ιβ', 11).

13. Η διάκρισις είναι η ακρόπολις και η βασίλισσα μεταξύ των αρετών· διότι όποιος την καλλιεργήση, τον διδάσκει να αποφεύγη τα άκρα, δηλαδή την έλλειψιν και την υπερβολήν. Ο έχων την διάκρισιν βαδίζει πάντοτε την βασιλικήν οδόν: ο τοιούτος δεν επιτρέπει εις τον εαυτόν του ούτε να τον κλέπτη ο διάβολος εκ δεξιών, διά μέσου υπερβολικών πραγμάτων, τα οποία φαίνονται κατ' αρχήν λογικά, αλλ' ούτε και εξ αριστερών να πίπτη εις πνευματικήν απροθυμίαν, σκνηρίαν και νωθρότητα.

14. Η διάκρισις είναι διά την ψυχήν οφθαλμός και λυχνάρι παρουσιάζει εις τον άνθρωπον τα πράγματα όπως είναι, ξεχωρίζει με ακρίβειαν τα μη έχοντα υπόληψιν και σημασίαν από τα σπουδαία, όπως, επίσης, ποία εκ των πραγμάτων οφείλονται εις παγίδα του διαβόλου και ποία εις την πρόνοιαν του Θεού. Η διάκρισις καθιστά τον άνθρωπον ικανόν να ζή θεαρέστως και να αποφεύγη την πλάνην· να βαδίζη, χωρίς να σκοντάπτη, την σκοτεινήν και ανώμαλον οδόν του βίου, εφ' όσον παρακολουθεί το φως της διακρίσεως και οδηγείται από αυτό. Η διάκρισις δυναμώνει τις αρετάς, και, σχεδόν, εξασφαλίζει εις αυτάς τον χαρακτηρισμόν και την πραγματικότητα των αρετων. Εάν αι αρεται χωρισθούν από την διάκρισιν, παύουν να είναι άρεται συνήθως μάλιστα και κακίαι πλέον θεωρούνται.

15. Πολλοί άνθρωποι, καίτοι κατεξηντλήθησαν εις νηστείας και αγρυπνίας, αν και ανεχώρησαν εις την έρημον, και εφήρμοσαν εις το έπακρον την ακτημοσύνην, καίτοι ανεδείχθησαν τόσον έλεήμονες, ώστε να μη έχουν πλέον τι να δώσουν, διά να ικανοποιήσουν την αγίαν των αυτήν επιθυμίαν, ύστερον εξέπεσαν τραγικώς από το ύψος των αρετών, που έπραγματοποίησαν, και εγλύστρησαν εις την κακίαν.

Υπέστησαν δε την τραγικήν αυτήν πτώσιν, επειδή δεν είχαν αποκτήσει το χάρισμα της διακρίσεως.

Αυτά είναι σύμφωνα με όσα και ο Μέγας Αντώνιος, μεταξύ όλων των Πατέρων, περί διακρίσεως edίδαξε και τα οποία όλοι οι Πατέρες επικροτούν.

Αλλ' ας επικυρώσωμεν τάς απόψεις αυτές και από την ιστορίαν:

16. Ο Σαούλ, ο πρώτος βασιλεύς του Ισραήλ, ιδού τι έπαθε, διά να μη έχη ως οδηγόν το λυχνάρι της διακρίσεως: ο Σαμουήλ, ο Άγιος του Θεού Προφήτης, τον διέταξε να φονεύση τον βασιλέα των Αμαληκητών Αγάγ. Ο Σαούλ όμως αντί να υπακούση εις τον Προφήτην Σαμουήλ, που ήτο αρεστόν εις τον Θεόν, προσέφερε θυσίαν, λυπηθείς τον Αγάγ. Τοιουτοτρόπως χωρίς διάκρισιν και με σκοτισμένον τον νούν κάμνει αυτό, που ο ίδιος θεωρεί ως θεάρεστον και ορθόν, προσκρούσας εις το θέλημα του Θεού, με αυτά ακριβώς που ενόμιζεν, ότι τον υπηρετεί, και ούτω χάνει την βασιλείαν.

Αλλ' ας ενθυμηθώμεν και σύγχρονα παραδείγματα.

17. Δεν θα έχετε βεβαίως λησμονήσει τον Γέροντα Έρωνα και την αξιοθρήνητον πτώσιν του, την οποίαν υπέστη εμπρός εις τους οφθαλμούς μας. Αυτός λοιπόν έζησεν εις την

έρημον πενήντα ολόκληρα έτη και κατώρθωσε να υπερβή όλους κατά την μεγάλην σκληραγωγίαν και την ακαταπόνητον εγκράτειαν, απομονωθείς εις αυστηροτάτην μοναξιάν. Και όμως μετά από τόσους αγώνας και κόπους περιέπεσεν εις φοβερόν κίνδυνον, ακριβώς διότι δεν είχε πνεύμα διακρίσεως.

18. Ο Έρων ήκολούθει εις την ζωήν μόνον τον ιδικόν του λογισμόν τόσον δε πολύ επείθετο εις τον λογισμόν του και εφήρμοσεν αύστηροτάτην νηστείας και φυγήν από τους ανθρώπους, ώστε και κατ' αυτήν την εορτής του Πάσχα δεν κατέβαινεν εις την Εκκλησίαν, διά να μη συναναστραφή τους Πατέρας και τους αδελφούς και αναγκασθή εις την κοινήν τράπεζαν να φάγη κανένα όσπριον ή, εν πάση περιπτώσει, ψημένον φαγητόν, από όσα κατά τα μοναχικά έθιμα παρατίθενται το Πάσχα. Είχε την γνώμην, ότι διά τού τρόπου αυτού θα εξέπιπτεν από τον σκοπόν του και τον κανόνα του.

19. Επ' αρκετόν λοιπόν κατηυθύνετο από το θέλημά του και απεμακρύνετο, διά νομιζομένην αρετήν, από τους Πατέρας. “Υστερον όμως υπεδέχθη τον διάβολον, ως Αγγελον φωτός, τον προσεκύνησε και λαμβάνει παρ' αυτού την εξής φοβεράν εντολήν: Να βγή από το κελλί του το μεσονύκτιον και να πέση εις ένα πηγάδι βαθύ, διά να αντιληφθή, δήθεν, προσωπικώς ποίας τιμής ήξιώθη υπό του Θεού, να μή υφίσταται πλέον ουδένα κίνδυνον από ουδεμίαν αιτίαν, εις έπιβράβευσιν της υπερβολικής του άρετης και των πολλών του κόπων.

20. Ο Αββάς Έρων, χωρίς να διακρίνη ποίος είναι αυτός, που του έδιδεν αυτήν την συμβουλήν, επίστευσε την πλάνην ως αλήθειαν και έπεσε το μεσονύκτιον εις το πηγάδι. Κατ' οίκονομίαν όμως Θεού, αντελήφθησαν εντός ολίγου οι αδελφοί τι συνέβη και μετά πολλού κόπου ηδυνήθησαν να τον ανασύρουν από το πηγάδι ημιθανή. Μετά την ανέλκυσιν αυτήν έζησεν ο Αββάς Έρων δύο ακόμη ημέρας και κατά την τρίτην απέθανεν, αφήσας εις τους αδελφούς και τον Ιερέα Παφνούτιον απαρηγόρητον πένθος. Ο Ιερεύς Παφνούτιος παρακινούμενος από αίσθημα φιλανθρωπίας και ενθυμούμενος τους πολλούς του κόπους και τα πολλά έτη, που υπέμεινεν εις την έρημον, τον έμνημόνευεν, εις την θείαν λειτουργίαν, κατά την προσφοράς υπέρ των κεκοιμημένων, διά νά μή λογισθη ως αυτοκτονήσας.

21. Εξ ίσου διδακτικών είναι και το περιστατικόν δύο αδελφών. Ούτοι διέμενον πέραν της ερήμου της Θηβαΐδος, όπου ήσκήτευεν ο Μέγας Αντώνιος, Μίαν ημέραν απεφάσισαν από συμφώνου να πορευθούν εις την βαθυτέραν έρημον, η οποία είναι αχανής και τελείως άκαλλιέργητος. Έθεσαν δε ως όρον και κανόνα εις τον εαυτόν των να μη δεχθούν τροφήν από άνθρωπον, μέχρις ότου ο Θεός διά θαύματος την προσφέρη εις αυτούς.

22. Επί πολύ λοιπόν περιεπλανώντο εις την έρημον και εξηντλήθησαν από την πείναν εις την κατάστασιν αυτήν τους είδον από μακράν οι Μάζικες, οι οποίοι είναι οι ώμότεροι και αγριώτεροι από όλους τους λαούς· παρ' όλην δε την έμφυτον απανθρωπίαν των, μόλις τούς είδον από μακράν τόσον σκελετωμένους και μετά δυσκολίας αναπνέοντας τους υπεδέχθησαν με συμπάθειαν και τους προσέφεραν άρτους, μεταβαλόντες, κατά θείαν πρόνοιαν, την συνήθη αυτών αγριότητα εις φιλανθρωπίαν.

23. Ο ένας εκ των δύο αδελφών, εις την ψυχήν του οποίου υπεισιήλθε πνεύμα διακρίσεως, με χαράς και ευχαρίστησιν υπεδέχθη τους Μάζικας, έφαγεν απ' αυτά, που τους προσέφεραν και ανέλαβεν έσκέφθη τότε πολύ ορθώς, ότι άνθρωποι τόσον ώμοι και άγριοι

και ευχαριστούμενοι πάντοτε με τα ανθρώπινα αίματα, δεν ήτο ποτέ δυνατόν να τους συμπαθήσουν, τώρα που εξηντλήθησαν και να τους προσφέρουν τροφήν, εάν ο Θεός, ως διά θαύματος, δεν τους παρεκίνηι εις αυτό. Αντιθέτως όμως και άλλος δεν έλαβε την τροφήν, που του προσέφεραν, επειδή, τάχα, την προσέφεραν άνθρωποι, και επιμείνας εις την αδιάκριτον απόφασίν του απέθανεν από πείναν και εξάντλησιν.

24. Εις το περιστατικόν αυτό των δύο αδελφών βλέπομεν το εξής: Αν και οι δύο κατ' αρχήν, από απερισκεψίαν, συνεφώνησαν και έλαβον κακήν και καταστρεπτικήν δι' εαυτούς απόφασιν, εν τούτοις ο μεν ένας, χρησιμοποιήσας μετά ταύτα την διάκρισιν, εσώθη επανορθώσας αυτό που απερисκέπτως και προπετώς έθεσεν ως όρον θεοδικίας και άλλος όμως, επιμείνας εις την απερίσκεπτον απόφασιν και εξακολουθών να ενεργή χωρίς διάκρισιν, ο ίδιος κατεδίκασε και παρέδωκε τον εαυτόν του εις τον θάνατον, τον οποίον ο Κύριος ηθέλησε να απομακρύνη από κοντά του.

25. Αλλά τι να είπω και δι' εκείνον τον Άσκητήν, του οποίου το όνομα δεν αναφέρω, επειδή ζή ακόμη εδώ πλησίον; Ούτος πολλές φορές υπεδέχθη τον δαίμονα ως "Άγγελον και ελάμβανε δι' αυτού αποκαλύψεις ο ίδιος διηγείτο, ότι έβλεπε φώς λυχναριού εις το κελλί του. Αυτός λοιπόν ο Άσκητής προσετάχθη υπό του δαίμονος να προσφέρη τον υιόν του, ο οποίος έμενε μαζί του εις το Μοναστήρι, ως θυσίαν εις τον Θεόν, διά να αξιωθή, δήθεν, της τιμής του Πατριάρχου Αβραάμ. Αδιάκριτος δε καθώς ήτο, αδιαμαρτυρητως εδέχθη την συμβουλήν αυτήν και πάρ' ολίγον να εξετέλει και εμπράκτως την σφαγήν του υιού του, εάν ούτος δεν έσώζετο την τελευταίας στιγμής διά της φυγής. Την πρόθεσιν του Γέροντος αντελήφθη ο υιός, όταν τον είδε να ακονίζει την μάχαιραν και να ετοιμάζη τα δεσμά, με τα οποία θα τον έδενεν ως ολοκαύτωμα!

26. Και ασφαλώς θα έμακρολογούσα, εάν ανέφερα όσους ενεπαίχθησαν υπό του διαβόλου και εγλύστρησαν από την αρετήν εις την κακίαν, επειδή δεν έχρησιμοποίησαν την διάκρισιν, η οποία είναι ρίζα όλων των αρετών, η κεφαλή και ο μεταξύ των σύνδεσμος. Η διάκρισις αύτη δεν αποκτάται κατ' άλλον τρόπον από τον άνθρωπον, παρά με την αληθινήν ταπείνωσιν. Απόδειξις δε της πραγματικής ταπεινώσεως είναι η αποκάλυψις εις τους πνευματικούς ημών Πατέρας όχι μόνον των όσων κάμνομεν, αλλά και των όσων σκεπτόμεθα. Να μη εμπιστευόμεθα καθόλου εις αυτό που μας υπαγορεύει ο λογισμός μας, αλλά να εφαρμόζωμεν πιστως τας συμβουλές των Πατέρων, και να πιστεύωμεν ότι καλόν ή κακόν είναι αυτό, που εκείνοι, κατόπιν δοκιμής, θα κρίνωσι. Διότι μόνον αυτή η εργασία εξασφαλίζει εις τον Μοναχόν αβλαβή διάβασιν της οδού του επιγείου: βίου, τον καθιστά άτρωτον από όλας τας παγίδας του διαβόλου και μεταφέρει εις τον ουρανόν αυτόν, που ακολουθεί την ταπείνωσιν.

27. Είναι τελείως αδύνατον να πέση θύμα της απάτης των δαιμόνων αυτός που ρυθμίζει την ζωήν του σύμφωνα με την κρίσιν και την γνώμην των μεγαλυτέρων κατά την ηλικίαν Πατέρων. Αυτός λοιπόν, που δεν έχει εμπιστοσύνην εις το κριτήριον της διανοίας του, αλλ' εις όλα τα ζητήματα ακολουθεί την διδασκαλίας και την συμβουλήν των Πατέρων, θα αξιωθή συντόμως, με την βοήθειαν του Θεού, να λάβη το χάρισμα της αληθινής διακρίσεως, η οποία διδάσκει τον Μοναχόν να αποφεύγη ως επιβλαβείς τας υπερβολας, περί διαίτης, περί ύπνου και της εν γένει ασκήσεως. Έκ πείρας γνωρίζομεν μερικούς, οι οποίοι δεν ένικήθησαν μέν από το πάθος της γαστριμαργίας, κατεβλήθησαν όμως από

υπερβολικήν νηστείας και κατέπεσαν εις τα πάθη της γαστριμαργίας εξ αιτίας της επελθούσης έκ της απερισκέπτου νηστείας ασθενείας.

28. Και εγώ ενθυμούμαι, ότι κάποτε είχα πάθει κάτι τέτοιο από απερίσκεπτον νηστείαν. Εις τόσον αυστηράν και διαρκή νηστείαν υπεβλήθην, ώστε να χάσω τελείως την όρεξίν μου διά φαγητόν παραμένων δε επί πολλές ημέρας νηστικός, δεν επεθύμουν πλέον την τροφήν, και δεν έτρωγα, παρά μόνον όταν με εξηνάγκαζον οι προσερχόμενοι να φάγω διά της βίας και χωρίς όρεξιν. Τοιουτοτρόπως δε εξαναγκαζόμενος να φάγω, όλίγον κατ' όλίγον επανέκτησα την όρεξίν μου.

29. Και την αγρυπνίαν δε τόσον πολύ την έχρησιμοποιοουν, ώστε τελείως έχασα τον ύπνου, μου. Νομίζω δε ότι αυτό μου συνέβη και από επιβουλήν δαιμόνων" επί πολλάς δε νύκτας παραμένων άυπνος εκινδύνευσα αρκετά. Από τον κίνδυνον αυτόν με διέσωσεν ο Κύριος, ως φιλόανθρωπος, τον οποίον παρεκάλεσα και μετά μου έδωσε πάλιν ύπνον και τοιουτοτρόπως εστήριξε την ασθένειαν της ανθρωπίνης φύσεως,

30. Περισσότερον λοιπόν εκινδύνευσα από την ασυλλόγιστον και αδιάκριτον νηστείας και αγρυπνίαν, παρά από την γαστριμαργίαν και την πολυύπνιαν.

Δ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΕΙ ΘΕΛΕΙΣ εἶναι δίκαιος, ἀπόνεμε ἐκάστω τῶν ἐν σοὶ μερῶν τὰ κατ' ἀξίαν, ψυχὴ λέγω καὶ σῶματι καὶ τὸ μὲν λογικὴ τῆς ψυχῆς ἀναγνώσματα καὶ θεωρήματα πνευματικά, καὶ προσευχᾶς τῷ δὲ θυμικῷ, ἀγάπην πνευματικὴν, τὴν τῷ μίσει ἀντικειμένην· τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν τῷ δὲ σαρκία διατροφῆς καὶ σκεπάσματα, τὰ μόνα ἀναγκαιότατα.

2. Κατὰ φύσιν ὁ γοῦς ἐνεργεῖ, ὅταν τὰ πάθη ἔχῃ ὑποτεταγμένα, καὶ τοὺς λόγους τῶν ὄντων ἐνεργεῖ, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν διάγει.

3. Ὡς πὲρ ὑγεία καὶ νόσος πρὸς τὸ σῶμα θεωρεῖται τοῦ ζώου, καὶ φῶς καὶ σκότος πρὸς τὸν ὀφθαλμον, οὕτως ἀρετὴ καὶ κακία πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ γνώσεις καὶ ἄγνωσια πρὸς τὸν νοῦν μὴ οὖν ὅλην τὴν σχολὴν σου περὶ τὴν σάρκα ἔχε, ἀλλὰ ὅρισον αὐτὴ τὴν κατὰ δύναμιν ἄσκησιν, καὶ ὅλον τὸν γοῦν σου ἐπὶ τὰ ἐνδον τρέμον «ἢ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἔστιν ὠφέλιμος, ἢ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ἔστιν ὠφέλιμος».

4. Ὁ τὴν πνευματικὴν ὁδὸν δδεύειν μὴ ἐπιστάμενος, τῶν ἐμπαθῶν νοημάτων οὐ ποιεῖται φροντίδα, ἀλλ' ὅλην τὴν σχολὴν περὶ τὴν σάρκα ἔχει, καὶ ἡ γαστριμαργεῖ καὶ ἀκολασταίνει, λυπεῖται καὶ ὀργίζεται καὶ μνησικακεῖ, καὶ ἐντεῦθεν τὸν νοῦν σκοτίζει, ἢ ἀμέτρο ἀσκήσει κέχρηται καὶ θολοὶ τὴν διάνοιαν.

5. Οὐδέν των εἰς χρῆσιν ἡμῖν δοθέντων ἀναιρεῖ ἡ Γραφή, ἀλλὰ τὴν ἄμετριαν κολάζει, καὶ τὴν ἄλογιστιαν διορθοῦται· οἶον, οὐ κωλύει ἔσθιειν, οὐδὲ χρήματα ἔχειν καὶ ὀρθῶς διοικεῖν, ἀλλὰ κωλύει γαστριμαργεῖν, φιλαργυρεῖν καὶ τὰ ἐξῆς· ἀλλ' οὐδὲ τὸ νοεῖν ταῦτα κωλύει, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ γεγόνασιν, ἀλλὰ τὸ ἐμπαθὸς νοεῖν.

6. Ἀτ μὲν ἐντολαι τοῦ Κυρίου διδάσκουσιν ἡμᾶς τοὺς μέσοις εὐλόγως κεχρῆσθαι πράγμασιν, ἡ δὲ εὐλογός των μέσων χρήσεις, τὴν τῆς ψυχῆς καθαίρει κατάστασιν· ἡ δὲ καθαρὰ κατάστασις, τίκτει τὴν διάκρισιν.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ να είσαι δίκαιος, πρέπει να μοιράζης εις κάθε ένα μέρος, από τα οποία αποτελείσαι, το σώμα και την ψυχήν, αυτό που έχει αξίαν δι' αυτό. Και εις μεν το λογικόν της ψυχής να προσφέρης αναγνώσματα, πνευματικής θεωρίας και προσευχάς εις το θυμικόν της ψυχής αγάπην πνευματικήν, η οποία είναι αντίθετος προς το μίσος εις το επιθυμητικόν σωφροσύνην και εγκράτειαν. Εις δε το σώμα σου πάλιν να προσφέρης την αναγκαίαν τροφήν και τα απαραίτητα σκεπάσματα, τα μόνα που είναι αναγκαία δι' αυτό.

2. Ο νους του ανθρώπου ενεργεί φυσιολογικώς, όταν έχη υποτάξει τα πάθη: τότε αναζητεί τας αιτίας των όντων και ανάγει τα πάντα εις τον Θεόν.

3. Οπως ακριβώς η υγεία και η νόσος αποτελούν καταστάσεις του σώματος του ζώου, το φως και το σκότος ιδιότητας του οφθαλμού, τοιουτοτρόπως η αρετή και η κακία αναφέρονται εις την ψυχήν, η γνώσις δε και η άγνωσία εις τον νούν. Μη έχης λοιπόν όλην σου την φροντίδα διά την σάρκα αλλά καθόρισε διά το σώμα σου την άσκησιν, που αντέχει, και στρέψε όλον σου τον νούν διά να εξωραΐσης τον εσωτερικόν σου κόσμον διότι η σωματική άσκησις επ' ολίγον μόνον είναι ωφέλιμος: η εκ της ευσεβείας όμως ωφέλεια διαρκώς παραμένει.

4. Εκείνος ο οποίος δεν γνωρίζει να βαδίζη την πνευματικήν οδόν, δεν φροντίζει να διορθώνη τας εμπαθείς σκέψεις του ούτος νομίζων ότι το αποκλειστικόν εμπόδιον προς την τελειότητα είναι η σάρκα, όλην του την φροντίδα την διαθέτει δι' αυτήν. Συνέπεια της μονομερούς αυτής φροντίδος είναι και να περιπίπτη εις την γαστριμαργίαν, την ακολασίαν, την λύπην, την οργήν και την μνησικακίαν, και εκ τούτων να σκοτίζη τον νούν του, ή από την υπερβολικής και άμετρον άσκησιν να θολούται η διάνοιά του.

5. Η Αγία Γραφή τίποτε δεν απαγορεύει από όσα έχουν δοθή εις ημάς προς νόμιμον χρήσιν αλλά μόνον την κατάχρησιν καταδικάζει και διορθώνει την απερίσκεψιν. Παραδείγματος χάριν, δέν μάς έμποδίζει να τρώγωμεν, ούτε να έχωμεν χρήματα και συνετώς να τα διαχειριζώμεθα, εμποδίζει όμως να είμεθα γαστρίμαργοι, φιλάργυροι και ούτω καθ' εξής. 'Αλλ' ούτε και απλώς να τα σκεπτώμεθα μας εμποδίζει η Αγία Γραφή: δι' αυτό άλλωστε και έχουν γίνει. Καταδικάζει μόνον την εμπαθή περί αυτά ενασχόλησιν, ήτις οδηγεί εις πονηράν επιθυμίαν.

6. Αί εντολαί τού Κυρίου μας διδάσκουν να κάμνωμεν συνετήν χρήσιν των διαφόρων πραγμάτων ως μέσων και συνετή χρήσις των μέσων αυτών καθαίρει την κατάστασιν της ψυχής η δε καθαρά κατάστασις γεννά την διάκρισιν.

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΠΡΟ τοῦ ἐνάρξασθαι πράγματος, νόει τὴν ἔκβασιν αὐτοῦ, καὶ πρὸ μάΗ χής, λογίζου τὸν ἀντικείμενον γέγραπται γάρ, ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ.

2. Μὴ σὲ εὖρη ὁ ἐχθρὸς, Μοναχέ, ποιοῦντα τί ἔξω του ἐπαγγέλματός σου, καὶ οὐ μὴ σὲ πτοήσῃ ποτέ.

Ερμηνεία

ΠΡΙΝ ΑΡΧΙΣΗΣ μίαν εργασίας, να σκέπτεσαι το αποτέλεσμα αυτής και προ της μάχης να εξετάζης μετά προσοχής τον αντίπαλον διότι έχει γραφή εκείνος που προέρχεται από τον Θεόν προφυλάσσει τον εαυτόν του και ο πονηρός δεν τον ἐγγίζει (!).

2. Μοναχέ, πρόσεξε μη σε εύρη ο εχθρός (=ο διάβολος) να κάμνης κάτι που δεν αρμόζει εις το μοναχικόν σου σχήμα· εφ' όσον δεν θα συμβή αυτό, ποτέ μη τον φοβηθής.

ΣΤ'. Του Αγίου Ισαάκ

Η ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ καὶ ἀργία ἀπώλεια εἴσι τῆς ψυχῆς, καὶ πλείω τῶν δαιμόνων δύνανται βλάψαι αὐτά.

2. Τὸ σῶμα τὸ ἀσθενές, ὅταν ἀναγκάσης εἰς ἔργα περισσότερά της δυνάμεως αὐτοῦ, σκότωσιν ἐπὶ σκοτώσει ἔμποιεις τὴ ψυχὴ, καὶ σύγχυσιν αὕτη μᾶλλον ἐπιφερεις.

3. Τὸ δὲ σῶμα τὸ ἰσχυρόν, ἐὰν ἐν τῇ ἀναπαύσει καὶ τῇ ἀργίᾳ ἔκδωσ, πᾶσα κακία τελεσθήσεται ἐν τῇ ψυχῇ τῇ οἰκούσῃ ἐν αὐτῷ καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγαθοῦ ἀποβάλλει καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν, καὶ στρέφει αὐτὴν εἰς τὸ τῶν ὀλεθριῶν ἐπιθυμεῖν.

4. Εἰ δὲ μεθυσθῇ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ χαρᾷ τῆς ἐλπίδος αὐτῆς καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ Θεοῦ, ἀναισθητεῖ τὸ σῶμα τῶν θλίψεων, κὰν ἀσθενές ἢ καὶ βαστάζει διπλοῦν βάρος καὶ ὁ κατανοεῖ, διὰ τὸ συναπολαύειν τὴ ψυχὴ τῆς τοῦ πνεύματος τροφῆς τὲ καὶ παρακλήσεως.

5. Ἡ καρδία πεπληρωμένη λύπης ὑπὲρ τῆς ἀσθενείας καὶ ἀδυναμίας τῶν σωματικῶν πράξεων ἀναπληροῖ τὸν τόπον διὰ τῆς λύπης πάσης τῆς σωματικῆς ἔργασιας. Αἱ πράξεις τοῦ σώματος ἐκτός της λύπης τῆς διανοίας, ὡς πὲρ σῶμα ἄψυχον ἔστιν.

6. Ὁ δὲ τὴ καρδία περίλυπος καὶ ταῖς αἰσθήσεσι λελυμένος, ὅμοιος ἔστιν ἄν. θρώπῳ υἱὸν μονογενῆ ἔχοντι, καὶ τοῦτον ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶν ἀποσα ἄττοντι ἢ γὰρ λύπη τῆς διανοίας Θεοῦ δόσις τιμία ἐστι, καὶ ὁ βαστάζων αὐτῶν καθὼς πρέπει, βαστάζει ἐν ἑαυτῷ ἀγιότητα.

Ερμηνεία

Η ΜΑΛΘΑΚΟΤΗΣ και η αργία καταστρέφουν την ψυχὴν και ημποροῦν να την βλάψουν περισσότερο και από τους δαίμονας ἀκόμη.

2. Το ασθενικόν σώμα, όταν το εξαναγκάσης να εργασθῇ περισσότερο από την δύναμιν του, προκαλεῖς εις την ψυχὴν μεγάλην σκοτοδίνην και μᾶλλον την κάμνεις να θολώνη.

3 Το ισχυρόν και εύρωστον σώμα, όταν το αφήσης εις την μαλθακότητα και την ἀργίαν, τότε οδηγείς και την ψυχὴν, που ενοικεῖ εἰς αὐτό, να πραγματοποιήσῃ ὅλας τας κακίας. Εἰς την κατάστασιν δε αὐτῆς της επικινδύνου μαλθακότητος και αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία του ἀγαθοῦ διαστρέφεται, ὥστε ἡ ψυχὴ να μη ἐπιθυμῇ πλέον το κατὰ Θεὸν ἀγαθόν, ἀλλὰ τα καταστρεπτικά και ἐπιζήμια.

4. Ἐφ' όσον δε ἡ ψυχὴ μεθύσῃ ἀπὸ την πνευματικῶν χαράν, την ἐλπίδα της αἰωνιότητος και την εὐφροσύνην του Θεοῦ, τότε και το σώμα, και εἰάν ἀκόμη εἶναι ασθενικόν, δεν αισθάνεται τὰς θλίψεις. Τότε συμβαίνει να σηκώνῃ αὐτό διπλοῦν βάρος, ἀπ' ό,τι δύναται,

και να μη το αντιλαμβάνεται, διότι συναπολαμβάνει με την ψυχήν την πνευματικής απόλαυσιν και ελπίδα, και την κατά Θεόν χαράν.

5. Όταν η καρδιά δοκιμάζη λύπην διά τας ηθικάς ατελείας των σωματικών πράξεων, τότε η λύπη αυτή αντικαθιστά κάθε σωματικήν εργασίαν. Αι δι' άσκησιν κακουχίαι του σώματος, όταν δεν συνοδεύονται από την λύπην της διανοίας, ομοιάζουν με σώμα χωρίς ψυχήν.

6. Εκείνος ο οποίος δοκιμάζει εις την καρδίαν του λύπην διά τας ηθικάς του ατελείας και έχει ελευθερωθή από την κυριαρχίαν των αισθήσεων, ομοιάζει με άνθρωπον, που έχει μονογενή υιόν και ετοιμάζεται να τον σφάξη μέ τας ιδίας του τας χείρας διότι η λύπη της διανοίας είναι δώρον πολύτιμον του Θεού και εκείνος που την κρατεί όπως πρέπει, διατηρεί μέσα του την αγιότητα.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΒ΄

(Ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα χωρίς την θεία χάρη)

“Ότι άνευ τῆς άνωθεν βοηθείας, οὔτε κακίας άπαλλαγῆ, οὔτε άρετῆς περιποίησις τῷ άγωνιζομένων προσγίνεται καί ὅτι ἡ υἰοθεσία οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ’ ἐκ Χάριτος γίνεται.

Χωρίς τήν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ δέν δύναται καί άγωνιζόμενος οὔτε ἀπό τήν κακίαν νά άπαλλαγῆ, οὔτε τήν άρετήν νά πραγματοποιήσῃ. Ἡ υἰοθεσία δέν εἶναι άποτέλεσμα τῶν ἔργων μᾶς ἀλλά τῆς Θείας Χάριτος.

Α'. Του Αββά Μάρκου

ΠΟΙΗΣΑΣ άρετήν, μνήσθητι τοῦ εἱρηκοτος, «ὅτι χωρίς ἐμοῦ οὔ δύνασθε ποιεῖν οὐδέγκαί πάσης γάρ άρετης καταρχεῖ ὁ Θεός, ὡς ἐκ τοῦ μεθημερινοῦ φωτός ὁ ἥλιος. Ὁ Κύριος πᾶσαν ἐντολήν ὀφειλομένην φησιν «ὅταν πάντα ποιήσητε τὰ προστεταγμένα ὑμῖν, τότε εἶπατε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοι ἐσμέν, καί καί ὀφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν». διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι μισθός ἔργων ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλά Χάρις Δεσπότου πιστοῦς δούλοις ἡτοιμασμενη οὐκ άπαιτεῖ δοῦλος ὡς μισθόν τήν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ εὐαρεστεῖ ὡς ὀφειλέτης, καί κατὰ χάριν ἐκδέχεται.

2. Χριστός ἀπέθανεν ὑπέρ τῶν άμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς Γραφᾶς, καί τοῖς εὖ δουλεύουσιν αὐτῷ τήν ἐλευθερίαν χαρίζεται" φησὶ γάρ' «εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καί πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἐγένου πιστός, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω, εἰσελθε εἰς τήν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου». Οὕπω δοῦλός ἐστι πιστός καί ψιλὴ γνώσει ἐπερειδόμενος, ἀλλ' καί δι' ὑπακοῆς τῷ ἐντειλαμένῳ Χριστῷ πιστεύων. Ὁ τὸν Δεσπότην τιμῶν, ποιεῖ τὰ κελευόμενα σφαλεῖς δὲ ἢ παρακούσας, ὑπομένει ὡς ἴδια τὰ ἐπερχόμενα.

3. Τινὲς μὴ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς πιστεύειν ὀρθῶς νομίζουσι τινὲς δὲ ποιοῦντες, ὡς μισθὸν ὀφειλόμενον τήν Βασιλείαν ἐκδέχονται ἀμφοτέροι δὲ τῆς ἀληθείας ἐπεσφάλησαν, παρὰ δεσπότου δούλοις μισθός οὔ κεχρεώσεται οὐδ' αὖ πάλιν οἱ μὴ δουλεύσαντες ὀρθῶς ἐλευθερίας τυγχάνουσιν,

4, Εἰ Χριστός ὑπέρ ἡμῶν ἀπέθανε, κατὰ τὰς Γραφᾶς, καί οὔ ζῶμεν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῷ ὑπέρ ἡμῶν ἀποθανόντι καί ἐγερθέντι, δηλὸν ὅτι δουλεύειν αὐτῷ ἕως θαλάτου κεχρεωστήκαμεν" πῶς οὖν ὀφειλομένην τήν υἰοθεσίαν λογισόμεθα;

5. Χριστός Δεσπότης κατ' οὐσίαν, καί Δεσπότης κατ' οἰκονομίαν, ὅτι καί μὴ ὄντας ἐποίησε, καί τῇ άμαρτία θανόντας διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος ἐξηγόρασε, καί τοῖς οὕτω πιστεύουσι τήν Χάριν ἐδωρήσατο.

6. Ὅταν ἀκούσης τῆς Γραφῆς λεγούσης ὅτι ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, οὐκ ἔργα λέγει γεέννης ἢ Βασιλείας ἀντάξια, ἀλλ' ἔργα τῆς εἰς αὐτὸν ἀπιστίας ἢ πίστεως καθάπερ ὁ Χριστός ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ, οὐχ ὡς συναλλάκτης πραγμάτων, ἀλλ' ὡς Θεὸς κτίστης καί ἀγοραστής ἡμῶν.

7. Ὅσοι τοῦ λουτροῦ τῆς παλιγγενεσίας ἤξιωθημεν, τὰ ἀγαθὰ ἔργα οὐ δι' ἀνταπόδοσιν προσφέρομεν, ἀλλὰ διὰ φυλακὴν τῆς δοθείσης ἡμῖν καθαρότητος πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας ἐργαζόμεθα φύσεως, ἀπέχεσθαι μὲν ποιεῖ τοῦ ἐναντίου κακοῦ, προσθήκην δὲ ἀγιασμοῦ ἐκτὸς Χάριτος ποιῆσαι οὐ δύναται.

8. Ὁ ἐγκρατὴς ἀπέχεται γαστριμαργίας καὶ ἀκτῆμων πλεονεξίας καὶ ἥσυχος, πολυλογίας καὶ σεμνός, πορνείας καὶ αὐτάρκης, φιλαργυρίας καὶ πρᾶος, ταραχῆς καὶ ταπεινόφρων, κενοδοξίας καὶ ὑποτακτικός, φιλονεικίας καὶ ἐλεγκτικός, ὑποκρίσεως ὁμοίως καὶ εὐχόμενος ἀπέχεται ἀνελπιστίας καὶ πτωχός, πολυχρηματίας καὶ ὁμολογῇ τῆς, ἀρνήσεως καὶ μάρτυς, εἰδωλολατρίας.

9. Βλέπεις πὺς πᾶσα ἀρετὴ, ἥ ἕως θανάτου ἐπιτελουμένη, οὐδὲν ἕτερον ἢ ἀμαρτίας ἔστιν ἀποχῆς φύσεως ἔστιν ἔργον, οὗ Βασιλείας ἀντάλλαγμα ἄνθρωπος μόλις φυλάσσει τὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως Χριστὸς διὰ σταυροῦ τὴν υἰοθεσίαν χαρίζεται καὶ ποιῶν ἀγαθῶν καὶ ζητῶν ἀνταπόδοσιν οὗ δουλεύει Θεῷ, ἀλλὰ τῷ ἰδίῳ θελήματι οὐκ ἔστιν ἀμαρτήσαντα τὴν ἀνταπόδοσιν διαδρᾶσαι, εἰ μὴ διὰ μετανοίας προσηκούσης τὰ πράγματι.

10. Τινὲς λέγουσιν, οὗ δυνάμεθα ποιῆσαι τὸ ἀγαθόν, ἐὰν μὴ ἐναργῶς δεξώμεθα τὴν Χάριν τοῦ Πνεύματος ἀεὶ οἱ προαιρέσει ταῖς ἡδοναῖς ἔγκειμενοι παράιτουνται το κατὰ δύνανιν ἢ μὲν Χάρις τοῖς ἐν Χριστῷ βαπτισθεῖσι μυστικῶς δεδῶρηται, ἐνεργεῖ δὲ κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν καὶ κρυφίως βοηθεῖν ἡμῖν ἡ Χάρις οὗ παύεται" ἐφ' ἡμῖν δὲ ἔστι ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν τὸ ἀγαθόν κατὰ δύνανιν.

11, Πρῶτον μὲν θεοπρεπῶς διεγείρει τὴν συνείδησιν, ὅθεν καὶ κακοποιοὶ μετανοήσαντες, τῷ Θεῷ εὐηρέστησαν πάλιν ἐν διδασκαλίᾳ τοῦ πλησίον ἔγκρυ. πτεται, ἔστι δ' ὅτε ἐν τῇ ἀναγνώσει τῇ διανοίᾳ παρέπεται, καὶ διὰ φυσικῆς ἀκολουθίας ἐκδιδάσκει τὸν νοῦν τὴν ἑαυτῆς ἀλήθειαν" εἰ οὖν τῆς μερικῆς ἀκολουθίας τὸ τάλαντον μὴ κρύψωμεν, εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἐναργῶς εἰσελευσομεθα. Ὁ πρὸ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν τὰς εὐεργεσίας τοῦ πνεύματος ἐπιζητῶν, ὁμοίως ἔστι δούλῳ ἄρ κυφωνήτη, δς ἅμα τὸ ἀγορασθῆναι σὺν ταῖς ὥναῖς καὶ ἐλευθερίαν γραφῆναι παραζητεῖ.

12. Τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας πόνοις ἐπακολουθεῖ ἀντίληψις τοῦτο δὲ γνωστὸν διὰ νόμου θείου καὶ συνειδήσεως σπóρος οὐκ αὐξηθήσεται δίχα γῆς καὶ ὕδατος, καὶ οὐκ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος, ἐκτὸς ἐκουσίῳν πόνων καὶ θείας ἀντιλήψεως.

13. Ὁ ὀρθῶς μετανοῶν οὐκ ἀντελλογεῖ τὸν κόπον τοῖς παλαιοῖς ἀμαρτήμασιν, ἀλλ' ἡ δι' ἑαυτοῦ τὸν Θεὸν ἐξευμενίζεται, εἰ ὅσα ἔχει ἡ φύσις ἡμῶν καλὰ καθ' ἡμέραν ποιεῖν αὐτὰ κεχρεωστήκαμεν" τί λοιπὸν περὶ τῶν προγεγενημένων κακῶν Θεῷ ἀνταποδώσομεν; ὅσῃν ἂν ὑπερβολὴν ἀρετῆς σήμερον ποιήσωμεν, παρελθούσης ἀμελείας ἔλεγχος ἔστιν, οὐκ ἀνταπόδοσις.

14. Φόβος Θεοῦ ἀναγκάζει ἡμᾶς πολεμεῖν τὴ κακία' ἡμῶν δὲ πολεμούντων, ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἀναιρεῖ αὐτήν.

15. Ἀδελφοί, ὁ ἀγὼν ἡμῶν πρόσκαιρος ἔστιν, ἡ δὲ ἀνταπόδοσις καὶ τὰ ἔπαθλα αἰώνια ὅσον δὲ τις προθύμως ἀγωνίζεται, τοσούτον καὶ ὁ ἐχθρός, εἰς μᾶς νίαν ἔξαπτομενος, σφοδρότερον αὐτῷ ἐπιτίθεται' ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ Χάρις οὐκ ἐνδιαλείπει τὴν ἑαυτῆς χάριν καὶ βοήθειαν τῷ πολεμούντι παρέχουσα, εἰ ταύτην ἐκεῖνος ὀλοφυχῶς ἐπικαλεῖται.

16. Εἰ δὲ τις χαυνώσας ἑαυτὸν ὀκνήσει ταύτην ἐπικαλέσασθαι εἰς ἀντίληψιν, καὶ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ὥς μὴ βοηθούμενος ὑπ' αὐτῆς, ἑαυτὸν αἰτιάσθω τῆς ραθυμίας ὥς πὲρ γὰρ εἰ τις ὑγιεῖς ἔχων τὰς χεῖρας, ἄφθονια προκειμένης ἐδεσμάτων ὀκνοίῃ ταύτας ἐκτεῖναι καὶ τῶν

ἀγαθῶν ἀπολαύσαι, αἴτιος ἑαυτοῦ εἶς το λιμώττειν γίνεται, οὕτω καὶ ὁ ἀμελῶν ἐπικαλεῖσθαι τὴν Χάριν, καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ δυνάμεως ἐμπλησθῆναι, ἑαυτὸ τὴν πτῶσιν προξενεῖ καὶ ἀπώλειαν.

17. Ὁ οὖν νήφων διὰ παντός, καὶ ταύτην ἐπικαλούμενος, ἄξιουταί της παρ' αὐτῆς ἀντιλήψεως ἣτις καὶ τὸν ἐχθρὸν συντόμως καταβαλοῦσα, τίθησιν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, δοξάζει τὸν ἄνθρωπον καὶ δοξάζεται" χωρὶς δὲ ταύτης, καρδία ἑαυτὴ ἔπαρκεσαι οὐ δύναται, οὔτε κατάνυξιν κτήσασθαι, οὔτε ἐξομολογήσασθαι δεόντως τὸ δεσπότη, οὔτε ἄλλο τί ἐνεργῆσαι τῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ πτωχὴ τις καὶ ἐνδεής των καλῶν ὑπάρχει, καὶ οἰκοῦσιν ἐν αὐτῇ οἱ ρυπαροὶ καὶ ἀπευκταῖοι λογισμοῦ, ὥς πὲρ νυκτικόραξ ἐν οἰκοπέδῳ.

Ερμηνεία

ΟΣΑΚΙΣ επιτύχης να πραγματοποιήσης μίαν αρετήν, να ενθυμείσαι Αυτόν που είπε, «ότι χωρίς εμού ου δύνασθε ποιεῖν ουδέν» (Ιωάν. ιε', 5): διότι αρχὴ πάσης αρετῆς εἶναι ὁ Θεός, ὅπως ακριβῶς αἰτία του καθημερινοῦ φωτός ὁ ἥλιος. Ὁ Κύριος λέγει, ὅτι οφείλομεν να εκτελέσωμεν τὰς εντολὰς: «Όταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δούλοι ἀχρειοί εσμεν, ὅτι καὶ οφείλομεν ποιῆσαι πεποιεκάμεν» (Λουκ. ιζ', 10). Συμφώνως με αὐτὰ καὶ ἡ Βασιλεία των ουρανῶν δεν προσφέρεται ὡς μισθός δι' ὅσα καλὰ ἔργα επιτελεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' εἶναι συνέπεια της ἀγάπης του Θεοῦ, Χάρις του Δεσπότη, ἡ ὁποία ἔχει ετοιμασθῇ διὰ να δοθῇ εἰς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους εἰς Αὐτόν δούλους. Διὰ να ἀντιληφθῶμεν καλλίτερον τὸ νόημα της Χάριτος, ας σκεφθῶμεν τὸ εξῆς: ἓνας δούλος δεν δύναται να ζητήσῃ τὴν ἐλευθερίαν ὡς μισθόν δι' αὐτὰ που προσφέρει εἰς τὸν κύριόν του· ὅταν ὅμως ὡς χρεώστης, με τὴν διαγωγὴν του, ευχαριστήσῃ των δανειστῶν, τότε ἀπὸ ευχαρίστησιν τοῦ χαρίζεται τὸ δάνειον. Αὐτὸ εἶναι τὸ νόημα της Χάριτος.

2. Κατὰ τὰς Ἀγίας Γραφὰς ὁ Χριστός ἀπέθανεν ὡς υπεύθυνος, καίτοι ἀναμάρτητος, διὰ να μας προσφέρῃ τὴν λύτρωσιν ἐκ των ἀμαρτιῶν ἡμῶν καὶ να χαρίσῃ εἰς τοὺς καλῶς υπηρετοῦντας Αὐτόν τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἀναγέννησιν. Αὐτὸ ἐξάγεται ἀπὸ τὴν δεσσητικὴν φράσιν· «Εὐ δούλε ἀγαθέ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν του Κυρίου σου» (Ματθ. κε', 21). Δούλος δε πιστός δεν εἶναι ἐκεῖνος, που ἐπαναπαύεται μόνον εἰς τὴν γυμνὴν γνῶσιν, ἀλλ' ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος φανερώνει τὴν πίστιν του πρὸς τὸν ἐντολοδότην Χριστόν δι' υπακοῆς πρὸς Αὐτόν. Εκεῖνος ὁ ὁποῖος τιμὰ εἰλικρινῶς τὸν Δεσπότην, εκτελεῖ ευχαρίστως καὶ προθύμως τὰ ὑπ' Αὐτοῦ διατασσόμενα ὅταν δε περιπέσῃ εἰς σφάλμα ἢ παρακοῦση, υφίσταται ἀγογγύστως καὶ με υπομονὴν τὰς συνεπειὰς των πράξεων, διὰ τὰς ὁποίας ευθύνεται.

3. Μερικοὶ νομίζουν, ὅτι ωφελοῦνται, ὅταν πιστεύουν ὀρθῶς, χωρὶς να εκτελοῦν τὰς ἐντολὰς του Θεοῦ· ἄλλοι πάλιν εκτελοῦντες τὰς ἐντολὰς του Θεοῦ, ἔχουν τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Θεός τους χρεωστεῖ ὡς μισθόν τὴν Βασιλείαν των ουρανῶν. Ὅλοι, ὅσοι σκέπτονται κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, ἔχουν λάθος ὁ Δεσπότης, ακριβῶς διότι εἶναι Δεσπότης, δεν ἔχει χρεωθῇ με κανένα μισθόν πρὸς τοὺς δούλους, ακριβῶς διότι εἶναι δούλοι· ἀλλ' οὔτε πάλιν καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δεν ἐργάζονται τὸ ἀγαθόν ὅπως πρέπει, δικαιούνται ἐλευθερίας.

4. Εφ' ὅσον ὁ Χριστός ἀπέθανε χάριν ἡμῶν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν των Ἀγίων Γραφῶν, καὶ δεν ζῶμεν πλέον δια τοὺς εαυτοὺς μας, ἀλλὰ χάριν Εκεῖνου που ἀπέθανε καὶ ἀνεστήθη δι' ἡμὰς, εἶναι φανερόν, ὅτι ἔχομεν υποχρέωσιν να δουλεύωμεν Αὐτόν μέχρι θανάτου. Πῶς λοιπὸν νομίζομεν, ὅτι ὁ Θεός μὰς οφείλει, ὡς μισθόν, τὴν υιοθεσίαν;

5. Ο Χριστός είναι Δεσπότης και κατ' ουσίαν και κατ' οίκονομίαν· κατ' ουσίαν μὲν διότι μᾶς εδημιούργησεν εκ του μη ὄντος κατ' οίκονομίαν δέ, διότι όταν απεθάναμεν από την αμαρτίαν, μας εξηγόρασε με το ίδιο αίμα Του και μας προσέφερε την ζωήν και την ἐλευθερίαν.

6. Όταν ακούσης να λέγη η Αγία Γραφή, ότι ο Θεός θα «αποδώση εκάστω κατά τα έργα αυτού» (Ρωμ. β', 6), μη νομίσης ότι εννοεί ως έργα τὰς πράξεις διὰ τας οποίας θα προσφερθῇ ως μισθός ἢ γέεννα του πυρός ἢ η Βασιλεία των ουρανών· ἀλλ' έργα οφειλόμενα εις την πίστιν ἢ ἀπιστίαν προς Αὐτόν. Ο Χριστός αποδίδει εις τον καθένα κατά τα έργα του, ὅχι ως ἔμπορος πραγμάτων, ἀλλ' ως Θεός, που μᾶς εδημιούργησε και μας εξηγόρασεν εκ της αμαρτίας.

7. Οσοι ἔχομεν ἀξιωθῇ του Λουτρού, δι' οὐ ἀναγεννώμεθα και πάλιν, δηλαδή του Αγίου Βαπτίσματος, οφείλομεν να εκτελῶμεν τα ἀγαθὰ ἔργα, ὅχι διὰ να προσφέρωμεν ἀνταπόδοσιν της δοθείσης διὰ του Αγίου Βαπτίσματος Χάριτος, ἀλλὰ διὰ να εξασφαλίσωμεν την καθαρότητα, την οποίαν ἐκερδίσσαμεν δια του Μυστηρίου. Κάθε ἔργον ἀγαθόν, το οποίον πραγματοποιούμεν δια της ημετέρας (=ανθρωπίνης) φύσεως, μας καθιστά μεν ικανούς να ἀπέχωμεν ἀπὸ το ἀντίθετον κακόν, δεν ἔμπορεί ὅμως να μας προσθέσῃ ἀγιότητα, την οποίαν μόνον η θεία Χάρις εξασφαλίζει.

8. Ο εγκρατής διὰ της ἐγκρατείας ἀπέχει ἀπὸ την γαστριμαργίαν" και ἀκτήμων της πλεονεξίας και ἡσυχος της πολυλογίας και σεμνός της πορνείας και αὐτάρκης της φιλαργυρίας και πρᾶος της ταραχῆς και ταπεινόφρων της κενοδοξίας και υποτακτικός της φιλονεικίας και ἐλεγκτικός της υποκρισίας. Επίσης ἐκεῖνος, που διαρκῶς προσεύχεται, ἀπέχει διὰ της ευχῆς ἀπὸ την ἀπελπισίαν" ο πτωχός του αμαρτωλοῦ πλούτου και ὁμολογητής της ἀρνήσεως και υφιστάμενος βασανιστήρια, διὰ τον Χριστόν, ἀποφεύγει την εἰδωλολατρίαν.

9. Βλέπεις λοιπόν, ὅτι ἐκάστη ἀρετή, την οποίαν ο ἄνθρωπος μέχρι θανάτου πραγματοποιεῖ, δεν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἀποχή ἀπὸ την αμαρτίαν; Η ἀρετή εἶναι ἔργον της ἀνθρωπίνης φύσεως και ὅχι νόμισμα με το οποίον ἀνταλλάσσει ο ἄνθρωπος της Βασιλείαν των ουρανών. Ἀσκών λοιπόν την ἀρετήν ο ἄνθρωπος περιφρουρεῖ τα προσόντα της φύσεώς του. Ο Χριστός διὰ της σταυρικής θυσίας χαρίζει εις τον ἄνθρωπον την υιοθεσίαν. Εκείνος, που εκτελεῖ το ἀγαθόν και ζητεῖ ἀνταπόδοσιν, δεν υπηρετεῖ τον Θεόν, ἀλλὰ τον ἐγωϊσμόν του (=το θέλημά του). Ἐνας, που θα αμαρτήσῃ, δεν εἶναι δυνατόν να ἐπιτύχῃ την εκ Θεοῦ ἀνταπόδοσιν της ἀφέσεως της αμαρτίας, παρά μόνον ἐφ' ὅσον υποβληθῇ εις την μετάνοιαν, που ἀρμόζει εις την περίπτωσίν του.

10. Μερικοὶ λέγουν, ὅτι δεν δυνάμεθα να κάμωμεν το ἀγαθόν, εἰάν δεν γίνῃ αἰσθητή η παρουσία της Χάριτος εις ἡμᾶς εἶναι παρατηρημένον, ὅτι αὐτῶν, που η προαίρεσις κλίνει προς τας ἡδονάς, παραιτοῦνται πάντοτε της προσπαθείας να κάμουν αὐτό, που ἔμπορουν και μόνοι των.

Η μὲν Χάρις- την οποίαν ἐπιζητοῦν- ἔχει δωρηθῇ εις τους βαπτισθέντάς εις το ὄνομα του Χριστοῦ, κατὰ τρόπον, που δεν ἔμπορεί να ἐλέγξῃ ἢ ἀνθρωπίνη λογική ἢ δε ἐνέργεια της εξαρτάται ἀπὸ τον βαθμόν προθυμίας, με την οποίαν κατεργαζόμεθα τας ἐντολάς του Κυρίου, και δεν παύει ποτέ να μας βοηθῇ εἰς το ἔργον του ἀγαθοῦ, χωρίς ὅμως να φαίνεται.

Ωστόσο είναι εις το αυτεξούσιον ημών να κάμωμεν ή να μη κάμωμεν το αγαθόν, κατά το μέτρον της δυνάμεως ημών

11. Η θεία Χάρις ενεργεί κατά τον εξής τρόπον πρώτον μεν άφυπνίζει την συνείδησιν του ανθρώπου, ώστε αύτη να κρίνη όπως θέλει ο Θεός δι' αυτό βλέπομεν και κακοποιούς ακόμη να μετανοούν και να ευχαριστούν τον Θεόν κατά την υπόλοιπον ζωήν των. Εις άλλην πάλιν περίπτωσιν η Χάρις ενεργεί διά της διδασκαλίας του πλησίον, ως να είναι κρυμμένη εις αυτήν άλλοτε πάλιν, κατά την ανάγνωσιν ωφελίμων και διδακτικών βιβλίων, παρακολουθεί την διάνοιαν και διά της φυσικής σειράς των διδασκομένων εν τω βιβλίω διδάσκει τον νούν μας διά την πραγματικότητα αυτήν. Εάν λοιπόν προσέξωμεν από όλα αυτά να ωφεληθώμεν, εξόχως θα απολαύσωμεν την χαράν του Κυρίου μας. Εκείνος, που ζητεί να απολαύση τας ευεργεσίας, που δωρίζει το Πνεύμα, πριν να εργασθή δια την εκπλήρωσιν των εντολών, ομοιάζει με δούλον αγορασθέντα με χρήματα και όστις μόλις τον ηγόρασεν ο κύριός του, επιζητεί να γραφή εις το συμβόλαιον της αγοράς του και ή απονομή της ελευθερίας του.

12. Εις τους κόπους, που καταβάλλονται χάριν της ευσεβείας, έρχεται αμέσως ως βοήθεια και ευλογία και προστασία του Θεού (=τον κοπιάζοντα χάριν της ευσεβείας βοηθεί και εύλογεί ο Θεός). Αυτό ημπορούμεν να το μάθωμεν από τον νόμον του Θεού και την συνείδησιν· ο σπόρος δεν ημπορεί να φυτρώση και να μεγαλώση το εξ αυτού φυτών χωρίς έδαφος και ύδωρ· κατ' αναλογίαν και ο άνθρωπος δεν θα ωφεληθή πνευματικώς χωρίς τους κόπους, που εξ ιδίας προαιρέσεως καταβάλλει, αλλά και χωρίς την προστασίας και βοήθειαν τού Θεού.

13. Αυτός, που μετανοεί ειλικρινώς και γνησίως, δεν υπολογίζει τον κόπον της μετανοίας ως εξιλασμόν διά τα παλαιά αμαρτήματα, αλλά μόνος του, ο ίδιος, προσπαθεί να συμφιλιωθή με τον Θεόν. Εφ' όσον όσα καλά έχει η φύσις ημών, οφείλομεν καθημερινώς να τα εκτελώμεν, τί απομένει λοιπόν να προσφέρωμεν εις τον Θεόν ως λύτρα διά προγενέστερα αμαρτήματα; Αλλωστε όσον πολλάς αρετάς και εάν εκτελέσωμεν σήμερον, δεν αντισταθμίζουν προγενεστέρας αμαρτίας, διότι διά την αμέλειαν, που επεδείξαμεν εις το παρελθόν, να εκτελέσωμεν τα οφειλόμενα, μόνον έλεγχος χρειάζεται όχι ανταπόδοσις, δηλαδή εξαγορά.

14. Ο φόβος του Θεού μάς αναγκάζει να πολεμώμεν εναντίον της κακίας όταν όμως ημείς αγωνιζώμεθα με διάθεσιν, τότε η Χάρις τού Κυρίου την εξαφανίζει.

15. Αδελφοί, ο αγών ημών εναντίον της κακίας είναι προσωρινός, διαρκεί όσον και ο επίγειος βίος μας η ανταπόδοσις όμως και τα έπαθλα διά τον αγώνα αυτόν είναι αιώνια και αθάνατα. Όσον κανείς αγωνίζεται με μεγαλυτέραν προθυμίαν εις τον αγώνα αυτόν, τόσον περισσότερον φουντώνει από μανίαν εναντίον του και εχθρός και του επιτίθεται με μεγαλυτέραν σφοδρότητα. Δεν πρέπει όμως να φοβήται ο αγωνιζόμενος, διότι η Χάρις του Θεού ούτε στιγμήν δεν παραλείπει να χαριτώνη και να βοηθή τον πολεμούντα, εφ' όσον βεβαίως και εκείνος την επικαλείται με όλην του την ψυχήν.

16. Εάν όμως κανείς αποχαυνωθή και αμελήση να επικαλεσθή την Χάριν τού Θεού προς βοήθειάν του, και συμβή να κυριευθή υπό του εχθρού, διότι δεν εξησφάλισε την συμμαχίαν του Θεού, τον εαυτόν του άς θεωρή αίτιον αυτής της απροθυμίας. Διότι όπως ακριβώς, όταν κανείς έχη υγιείς τας χείρας του και ευρίσκεται ενώπιον τραπέζης με πολλά φαγητά,

γίνεται ο ίδιος αίτιος της πείνης του, εφ' όσον δεν απλώνει τας χείρας του να πάρη από τα αγαθά. τοιουτοτρόπως και εκείνος, που αμελεί να επικαλεσθή την Χάριν του Θεού και να πλουτισθή με την δύναμίν της, προκαλεί ο ίδιος την πτώσιν του και την απώλειάν του.

17. Εκείνος λοιπόν, που είναι πάντοτε νηφάλιος και συνεχώς επικαλείται την Χάριν του Θεού, αξιώνεται της εξ αυτής βοηθείας. Η Χάρις αυτή του Θεού, αφού κατανικήση συντόμως τον εχθρόν, τον ρίπτει κατεντροπιασμένον κάτω εις τους πόδας του αγωνιστού, δοξάζει τον άνθρωπον, και δοξάζεται διά της νίκης αυτής εναντίον του δαίμονος. Χωρίς όμως την συμμαχίαν και την συμπαράστασιν της Χάριτος, μόνη της η καρδιά δεν ημπορεί να αντεπεξέλθη εις τον αγώνα αυτόν, ούτε να αποκτήση κατάνυξιν, ούτε να εξυμνήση όπως πρέπει τον Δεσπότην, ούτε, εν πάση περιπτώσει, να κατορθώση κάτι από τα αγαθά. Θα παραμένη η τοιαύτη καρδιά μία πτωχή και έστερημένη των καλών και θα κατοικούν μέσα εις την καρδίαν αυτήν ρυπαροί και απόβλητοι λογισμοί, όπως είς τα ερείπια κατοικούν νυχτοπούλια.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΓ' (Αιτία των πειρασμών, ωφέλεια και διαφορά)

Τις ή των πειρασμών αιτία, και τις ή εκ τούτων ωφέλεια, και τις η διαφορά.

Ποία είναι η αιτία των πειρασμών· ποια η εξ αυτών ωφέλεια και ποια η μεταξύ των διαφορά.

Α'. Του 'Αββά Μάρκου

ΑΔΕΛΦΟΙ, οὐδεὶς τῶν συμβαινόντων πειρασμῶν ἐκάστο ἀδίκως ἐπέρχεται, ἀλλὰ πάντα κατὰ δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ τῶν μὲν ὑπὲρ τῶν ἰδίων κακῶν πασχόντων, τῶν δὲ ὑπὲρ τῶν τοῦ πλησίον. Λέγει ἡ Γραφή, εἰς κόλπον ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις· παρὰ γὰρ Κυρίου πάντα τα δίκαια· καὶ πάλιν· πάντα τα ἔργα Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης καὶ ὁ σπεῖρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει

2. Τοῦτο τὸ φρόνημα ἔχων καὶ ὁ Ἅγιος Δαβίδ, ὑπὸ τοῦ Σεμεὶ θλιβόμενος, κελεύσει Θεοῦ, διὰ ἰδίαν αἰτίαν ὁμολογεῖ θλίβεσθαι τοῦτο καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ φανεροποιῶν ἔλεγεν' «ἐγνων, Κύριε, ὅτι δικαιοσύνη τὰ κρίματά σου καὶ ἀληθεῖα ἐταπείνωσας μέ» καὶ πάλιν «ὄνειδος ἄφρονι ἔδωκας μέ, ἔκωφωθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου, ὅτι σὺ ἐποίησας».

3. Καὶ Ἡσαΐας δὲ καὶ Ἱερεμίας, "Ἰεζεκιήλ τὲ καὶ Δανιήλ καὶ οἱ λοιποὶ Προφῆται, τῷ τὲ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι τὰ μέλλοντα κατὰ τὴν ἐκάστου ἁμαρτίαν ἐπὲρ χεται αὐτοῖς προεφήτευσον, ἅμα καὶ τὰς αἰτίας τῆς ἐπιφορᾶς δηλώσαντες φησὶ γὰρ ἄνθ' ὧν ἐλάλουν τα δέ, καὶ ἐποιοῦν τα δέ, ἐπέλθη αὐτοῖς τάδε καὶ τάδε.

4. Τελείου γὰρ ἄνδρὸς ἔστι ἀληθάργητον εἶναι ἐν τοῖς ἰδίοις ἡττήμασιν εἰ δὲ τὰ προφανῆ ἡττήματα δυσκατανόητα εἰσι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἐνθυμήματα ἡμεῖς δὲ τὸ πλεῖστον τῆς ἑαυτῶν κακίας ἀγνοοῦντες, ταρασσόμεθα ἐν ταῖς ἐπιφοραῖς.

5. Γνωσώμεθα οὖν ὡς λογικοί, ὅτι πρὸς τὴν ἡμῶν ὠφέλειαν ἐπιφέρει ὁ Κύριος τὰς ἐπαγωγὰς, καὶ πολλὰ καλὰ δι' αὐτῶν ἐν ἡμῖν ἐργάζεται πρῶτον, εὑρεσιν τῶν κρυπτῶς ἡμᾶς κατεχουσῶν φαύλων ἐννοιῶν μετὰ τὴν τούτων εὑρεσιν καὶ ταπεινοφροσύνην προστίθῃσιν ἀληθινήν, καὶ ἀσχημάτιστον" εἶτα τῆς ματαίας οἰήσεως ἀποκάλυψιν, κατὰ τὸ γεγραμμένον «διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, ὅπως ἂν ἐξολοθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».

6. Ἐὰν οὖν τὰς ἐπιφορὰς μὴ μετὰ πίστεως καὶ εὐχαριστίας ὑπομένωμεν, τὴν ἔγκεκρυμμενὴν κακίαν εὑρεῖν οὐ δύναμεθα ταύτης δὲ τρανῶς μὴ εὐρεθείσης, οὔτε τοὺς ἐνεστῶτας φαύλους λογισμοὺς ἀπορρίψαι δύναμεθα, οὔτε τῶν προγεγενημένων ἐλασμὸν ζητῆσαι, οὔτε περὶ τῶν μελλόντων ἀσφάλειας δεῖξασθαι' πλὴν χρὴ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ ἐπιφοραὶ καὶ οἱ ἔλεγχοι, τὰς αἰτίας εἰς τὸ φανερὸν οὐκ ἐξομοιοῦνται, κατὰ δὲ τὸ πνευματικῶν πᾶσαν ἀποσώζουσι δικαιοσύνην.

7. Τοῦτο δὲ καὶ διὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς γινώσκειν δύναμεθα μὴ γὰρ οἱ ὑπὸ τοῦ πύργου τοῦ Σιλωὰμ ἀποθανόντες, ἐτέροις πύργον ἐπικατέσεισαν καὶ οἱ ἀπαχθέντες εἰς μετάνοιαν ἐν Βαβυλῶνι ἐβδομήκοντα ἔτη, ἄλλους τινὰς αἰχμαλώτους ἔλαβον εἰς μετάνοιαν;

8. Οὐχ οὕτως εἰσιν αἱ παιδευτικαὶ συμβάσεις ἀλλ' ὥς πὲρ οἱ στρατιῶται, ὅταν φωραθῶσιν ἁμαρτήσαντες, ἀϊκίζονται μὲν, οὗ τὰ αὐτὰ δὲ πάσχουσιν, οἷα φαῦλα πεποιήκασιν, οὕτω καὶ πάντες παιδευόμεθα διὰ τῶν ἐπερχομένων, εὐκαιρῶς μὲν καὶ ἁρμοζόντως καὶ πρὸς μετάνοιαν, οὐχ ὁμοιοτρόπως δέ, οὐδὲ ἐν τῷ καιρῷ τῷ αὐτῷ, οὐδὲ διὰ τῶν αὐτῶν πραγμάτων καὶ τοῦτο ἔστιν ὃ ἄγει τοὺς πολλοὺς εἰς ἀπιστίαν τῆς τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνης, ἢ τοῦ καιροῦ ὑπέρθεσις καὶ ἢ των ἐπιφορῶν ἄνομοιοτης.

Ἑρώτησις

9. Οὐκ οὐν ἐπειδὴ πολλὰ ἡμῖν ἐπέρχονται θλιβερά πράγματα, τοῦτο μὲν δι' ἀνθρώπων, φθονούντων, καταλαλούντων, διαβαλλόντων, συκοφαντούντων, κόλα κευόντων, πλανώντων, ἀποστερούντων, σκανδαλίζόντων, καταφρονούντων, μισούντων, πολεμούντων, τυπτόντων, ἐπηρεαζόντων, διωκόντων, καὶ ὅσα ἀνθρώποις παρὰ ἀνθρώπων ἐπέρχεται, ἢ καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου σώματος, σφριγῶντος, πολεμοῦντος, ἀναπαύσεις ζητούντος, ποικίλοις νοσήμασι περιπίπτοντος, ἢ καὶ τὰ ἐκτὸς τούτων συμβαίνοντα δῆγματα, κυνῶν ἢ ἰοβόλων, ἢ σαρκοβόρων θηρίων πρὸς τούτοις, λοιμοί, σεισμοί, παγετοί, καύσωνες, γῆρας, πενία, μόνωσις, καὶ ὅσα τοιαῦτα.

10. Τοῦτο δὲ διὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, πρὸς & τὴν πάλιν ἡμῶν καὶ - "Ἀπόστολος ἐφάνέρωσε, τὰς πράξεις ἡμῶν καὶ τοὺς λόγους ἐπιτηρούντων* δι' ὧν ἀκολούθως καὶ τοὺς λογισμοὺς ἡμῶν εἶναι καταστοχάζονται εἰ μὴ γὰρ ὁ αὐτεξούσιος ἡμῶν νοῦς ταῖς δοκιμαστικαῖς ἐξαπινιαίως προσομιλήσει, καὶ ἀφεῖς τὴν καθολικὴν ἐλπίδα λογισμοὺς ἀνακινήσει, οὔτε λόγοι προφέρονται, οὔτε πράξεις ἀνακινούνται.

11. Αὐτὸς δὲ εἵργκας, ὅτι πᾶσαι αἱ συμφοραί, κατὰ αἰτίαν ἀναλόγως ἐκάστω ἐπέρχονται φανέρωσον, ἡμῖν τὰς αἰτίας, ἵνα ὄντως πιστεύσωμεν ὅτι ὑπεύθυνοί των ἐπιφορῶν ἔσμεν, καὶ ὀφείλομεν ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά, ἵνα μὴ ἐν τῇ κρίσει οὗ μόνον ὥς ἁμαρτωλοί, ἀλλ' ὥς καὶ τὴν ἴασιν μὴ προσδεξάμενοι, βαρυτέραν ἔξωμεν τὴν κόλασιν.

Ἀπόκρισις

12. Πάσης συμβάσεως αἰτία ἐστὶν ὁ ἐκάστου λογισμὸς εἶχον δὲ εἶπεν ὅτι καὶ οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις" ἔπει δὲ ταῦτα πρὸ ἐννοίας οὗ προέρχονται, τούτου χάριν τὸ πᾶν τοῖς λογισμοὺς ἐπιγράφομαι' τοῦ λογισμοῦ οὖν προηγούμενου, λοιπὸν καὶ αἱ πράξεις παρέχουσιν ἡμῖν τὴν εἰς ἀλλήλους κοινωνίαν.

13. Δύο δὲ εἰσιν οἱ τρόποι τῆς κοινωνίας, εἷς ἀπὸ ἀγάπης, καὶ εἷς ἀπὸ κακίας διὰ δὲ τῆς κοινωνίας, ὥς οὐκ οἶδαμεν ἀλλήλους ἀναδεχόμεθα ταῖς δὲ ἀναδοχαῖς, αἱ ἐπιφοραὶ ἀκολουθούσι, καθὼς φάσιν αἱ Γραφαὶ «ὁ ἐγγνώμενος τὸν ἑαυτοῦ φίλον, ἐχθρῷ παραδίδωσι τὴν ἑαυτοῦ χεῖρα» οὕτως ἕκαστος οὗ μόνον ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ ἐπερχόμενα φέρει, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ πλησίον ἐφ' οἷς αὐτὸν ἀνεδέξατο.

Ἑρώτησις

14. Ἀξιούμεν μαθεῖν τὸν ἓνα τρόπον τῆς ἀναδοχῆς, λέγομεν δὲ τὸν ἀπὸ κακίας γινόμενον.

Ἀπόκρισις

15. Ἡ ἀπὸ κακίας ἀναδοχὴ ἀκούσιος ἔστιν, οὕτω δὲ συμβαίνει ἀναδέχεται τοὺς πειρασμούς, ὥς οὐ θέλει, καὶ ἀποστερῶν τοῦ ἀποστερουμένου, δμὲ καὶ ὁ σὺκ φαντῶν τοῦ συκοφαντουμένου, καὶ πλεονεκτῶν τοῦ πλεονεκτουμένου, καὶ καταπόνα τοῦ καταπονουμένου, καὶ καταλαλῶν τοῦ καταλαλουμένου, καὶ ἵνα μὴ καθ' ἐν λέγω, πᾶς ὁ ἄδικων, τοῦ ἀδικουμένου ἀναδέχεται τοὺς πειρασμούς.

16. Τούτοις δὲ μαρτυρεῖ ἡ Γραφή λέγουσα «δίκαιος ἐκ θήρας ἔκδυνει, ἀντ' αὐτοῦ δὲ πετραδίδοται ἀσεβῆς» καὶ πάλιν «ὁ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, ἔμπε: σεῖται εἰς αὐτόν, καὶ ὁ κυλίων λίθον, ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει. Εἰ οὖν ἡ ἡμῶν ἀδικία Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, τί ἔρουμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν τοῖς μὴ παιδευομένοις διὰ τῶν ἐπιφορῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ταύτας ἄγριαινομενοὶς καὶ μὴ γένοιτο.

Ἑρώτησις

17. Δόξα σοὶ ὁ Θεὸς ταῦτα οὕτως ἔχειν πιστεύομεν δι' ἀκολουθίας ἐπακοῦσαντες, λοιπὸν εἶπε ἡμῖν καὶ τὴν ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴν.

Ἀπόκρισις

18. Ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴ ἔστιν, ἣν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς παρέδωκεν ἡμῖν, πρῶτον ἰασάμενος ἡμῶν τὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς, εἶτα θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν, αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, τὴν φύσιν καθαρὰν ἀποκαθιστῶν, τοῖς βεβαίως Αὐτὸ πιστεύουσιν θανάτου λύτρωσιν παρεχόμενος, θεοσέβειαν παραδιδούς, εὐσέβειαν διδάσκων, ὑπὲρ ἀγάπης κακοπαθῶν ἕως θανάτου.

19. Ὑποδεικνύων τὴν ἐν τούτοις ὑπομονήν, διὰ τῆς τοῦ πνεύματος παρουσίας, χαρισάμενος ἡμῖν τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδε, καὶ οὗς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, διὸ καὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν πειρασμοὺς ἀνά: δέχεται ὄνειδιζόμενος, μυκτηριζόμενος, συκοφαντούμενος, δαπιζόμενος, δεσμούμενος, παραδιδόμενος, κολαφιζόμενος, ὄξος καὶ χολὴν ποτιζόμενος, καὶ τί πλέον εἶπω; ἥλοις καταπειρώμενος καὶ σταυρούμενος, καὶ λόγῃ νυσσόμενος, οὕτως ἡμῖν διὰ σαρκὸς καὶ πνεύματος κοινωνῆσαι καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάθη δεξάμενος, πάλιν τοῖς ἰδίους παραδέδωκε τὸν νόμον τοῦτον, Ἀποστόλοις, Προφήταις, Πά: τράσι, Πατριάρχαις, τοὺς μὲν προδιδάξας διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τοῖς δὲ ὑποδείξας διὰ τοῦ ἀχράντου Σώματος.

20. Ταύτην τὴν ἀναδοχὴν ἐμφαίνων ἔλεγε: «Μὴ φοβεῖσθε, ἐγὼ γενίκηκα τὸν κόσμον», καὶ πάλιν, «ἐγὼ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ» καὶ πάλιν, «μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ». "Ὁθεν καὶ ὁ "Ἁγιος Παῦλος μιμοῦμε: Ψὸς τὸν Κύριον ἔλεγε «νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἀναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματός του, ἔστιν ἡ Ἐκκλησία», καὶ αὐτὸς τὴν ἐξ ἀγάπης ἀναδοχὴν αἰνιττόμενος.

21. Βούλει σαφέστερον ἐπιγνῶναι, πῶς ἡμῖν πάντες οἱ Ἀπόστολοι δι' ἔννοιας καὶ λόγου καὶ πράξεως ἐκοινώνησαν, καὶ διὰ τῆς κοινωνίας τοὺς ἡμῶν ἀνεδέξαντο πειρασμοὺς καὶ διὰ μὲν ἔννοιας, τὰς Γραφὰς ἡμῖν διανοίγοντες, τοὺς Προφῆτας παρατιθέμενοι, τῷ Χριστῷ πιστεύειν ὡς λυτρωτῇ, πείθοντες λατρεύειν Αὐτῷ, ὡς κατὰ φύσιν Υἱῷ Θεοῦ πληροφοροῦντες, ὑπὲρ ἡμῶν προσευχόμενοι, δακρύοντες, ἀποθνήσκοντες, καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς πιστῆς ἔστιν ἔννοιας.

22. Διὰ δὲ λόγων παρακαλοῦντες, νουθετοῦντες, ἐπιτιμῶντες, ἐλέγχοντες τὴν ὀλιγοπιστίαν ἡμῶν, ὄνειδιζοντες, τὴν ἀγνωσίαν ἡμῶν ἐπισκώπτοντες, τὴν εὐσέβειαν ἀνακηρύττοντες, τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντες, τὴν κακοπιστίαν ἀνακόπτοντες ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ τόπο, καὶ πράγματι τὸ ψεύδει μὴ συντιθέμενοι, τῷ καυχωμένῳ κατὰ σάρκα μὴ συνομιλοῦντες, κενοδόξῳ μὴ συνδιατρίβοντες, ἀλαζόνα μηδόλως καταπτήσσοντες, πονηρευόμενον ἐξουθενοῦντες, τοὺς ταπεινοὺς προσιέμενοι, τοὺς εὐλαβεῖς οἰκειούμενοι, καὶ ἡμᾶς τὰ αὐτὰ ποιεῖν διδάξαντες.

23. Διὰ δὲ πράξεως «διωκόμενοι, μυκτηριζόμενοι, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, φυλακιζόμενοι, ἀποκτενούμενοι», καὶ ὅσα τοιαῦτα ἐπαθον ὑπὲρ ἡμῶν. Οὕτω δὴ οὖν διὰ τῆς κοινωνίας ἀνεδέξαντο ἡμῶν τοὺς πειρασμοὺς «εἴτε γὰρ φησι θλιβόμεθα, εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας».

24. Τὸν νόμον οὖν δεξάμενοι παρὰ Κυρίου, αὐτοὶ πάλιν ἡμῖν παραδεδώκασι λέγοντες «εἰ ὁ Κύριος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τέθηκεν, ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς τὰς ψυχὰς ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τιθέναι» καὶ πάλιν, «ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὴν νόμον τοῦ Χριστοῦ».

25. Ε. οὖν ἔγνωμεν τοὺς δύο τρόπους τῆς εἰς ἀλλήλους κοινωνίας καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθοῦσαν ἀναδοχὴν, καὶ τοὺς κατὰ ἀναλογίαν συμβαίνοντας πειρασμούς, μὴ περιεργαζόμεθα, πῶς, ἢ πότε, ἢ διὰ τίνος ἐπέρχονται τὰ γὰρ ἐκάστο προσφυές, καὶ τὴν ἀνυπέρθετον αὐτῶν ἐπειξιν, καὶ τὴν πάσης τῆς κτίσεως εἰς τοῦτο συνεργίαν, μόνου τοῦ Θεοῦ ἔστιν εἰδέναι ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν πιστεύειν τῇ τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνῃ, καὶ γινώσκειν ὅτι πᾶν το ἐπελθὸν ἡμῖν ἄκουσιως, ἢ δι' ἀγάπην, ἢ διὰ κακίαν ἡμῖν ἐπῆλθε καὶ διὰ τοῦτο ὑπομένειν χρὴ καὶ μὴ ἀπωθεῖσθαι αὐτό, ἵνα μὴ προσθῶμεν ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίαις ἡμῶν.

26. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τρεῖς τρόποι τῆς θεοσεβείας εἰσὶ, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος δύναται σωθῆναι" ὁ μὲν πρῶτος, τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, ὁ δεύτερος, τὸ τὸν ἁμαρτήσαντα ὑπομένειν τὰ ἐπερχόμενα θλιβερά, ὁ δὲ τρίτος, τὸν μὴ ὑπομένοντα πενθεῖν ἐπὶ τοῖς τῆς ὑπομονῆς ἐλλείμμασι. Καθότι ὧδε μὴ διορθωθέντα διὰ τῶν προσφυῶν συμβάσεων, ἐξ ἀνάγκης λοιπὸν εἰς τὴν ἐκεῖθεν κρίσιν καθυπάγουσιν εἰ μὴ τί ἂν πενθοῦντας ἡμᾶς καὶ τεταπεινωμένους ἰδὼν ὁ Θεός, ὡς οἶδε, τὴ παντοδυνάμῳ Αὐτοῦ Χάριτι ἐξαλείψει τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν.

27. Ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ τὸ πρῶτον ὡς δυσκατόρθωτον τελέσαι οὐ δύνηθῶμεν, ἀλλὰ γὰρ τοῦ δευτέρου μὴ ἀμελήσωμεν εἰ δὲ μή, κὰν τοῦ τρίτου ἐπιμελησώμεθα, ἵνα μὴ τῆς σωτηρίας τελείως ἐκπέσωμεν.

28. Πρὸ δὲ πάντων παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀκριβῶς προσέχειν τοῖς εἰρημενοῖς, ἵνα μὴ καὶ ἡμεῖς ἀνωφελεῖς τοὺς ὑπὲρ τῶν λόγων πειρασμοὺς ὑπομένωμεν, καὶ ἡμεῖς διὰ ραθυμίας τὰ εἰρημένα λήθη παραδῶτε' ἢ γὰρ λήθη, ραθυμίας θυγάτηρ, ἀμφοτέρω δὲ ἀπιστίας ἔκγονα τυγχάνει σύμβασις ὀδυνηρά, μνήμην Θεοῦ παρέχει τὸ συνετῶ, θλίβουσα κατὰ ἀναλογίαν τὸν ἐπιλανθανόμενον τοῦ Θεοῦ πᾶς ἀκούσιος πόνος γινέσθω σοὶ μνήμης Θεοῦ διδάσκαλος, καὶ οὐκ ἐπιλείπει σὲ ἀφορμὴ πρὸς μετάνοιαν.

29. Πᾶσα θλίψις κατὰ Θεὸν ἔργον ἔστιν ἐνυπόστατον εὐσεβείας ἢ γὰρ ἀληθινὴ ἀγάπη δι' ἐναντίων δοκιμάζεται μὴ λέγε κεκτησθαι ἀρετὴν ἐκτὸς θλίψεως, ἀδόκιμος γὰρ ἔστι διὰ τὴν ἄνεσιν πάσης ἄκουσιου θλίψεως ἀναλογίζου τὴν ἐκ: βάσιν, καὶ εὐρησεις ἐν αὐτῇ ἁμαρτίας ἀναίρεσιν διὰ θλίψεως τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις ἡτοιμασται, ὁμοίως καὶ τὰ κακὰ διὰ κενοδοξίας καὶ ἡδονῆς.

30. Εἰ τις, προφανῶς ἁμαρτάνων καὶ μὴ μετανοῶν, οὐδὲν ἐπαθεν ἕως ἐξόδου, τούτου νόμιζε ἀνίλεων εἶναι τὴν κρίσιν ἐκεῖ. "Ὡς πὲρ τοὺς κακοσίτους ἀψίνθιον ὠφελεῖ τὸ πικρότατον, οὕτω τοῖς κακοτρόποις κακὰ πάσχειν συμφέρει τοὺς μὲν γὰρ εὐεκτεῖν, τοὺς δὲ μετανοεῖν παρασκευάζει τὰ φάρμακα.

31. Ἐὰν μὴ θέλῃς κακοπαθεῖν, μηδὲ κακοποιεῖν θέλε, διότι τοῦτο ἐκείνῳ ἀπαραβάτως ἀκολουθεῖ καὶ γὰρ σπείρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει" ἐκουσίως τὰ φαῦλα σπείροντες, καὶ ἀκουσίως θερίζοντες, τὴν δικαιοκρισίαν τοῦ Θεοῦ ὀφείλομεν θαυμάζειν" ὁ μὴ αἰρούμενος τοὺς ὑπὲρ ἀληθείας πόνους ἐκουσίως, ὑπὸ τῶν ἄκουσιων χαλεπωτέως παιδεύεται.

32. Ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ποιῶν αὐτὸ κατὰ δύναμιν, διὰ μικρῶν πόνων τοὺς μεγάλους ἔκφευξεται. Μὴ πᾶσαν θλίψιν ἐπέρχεσθαι τοῖς ἄνθρώποις διὰ ἁμαρτίας νόμιζε εἰσὶ γὰρ εὐαρεστοῦντες καὶ πειραζόμενοι" ἔγραπται γάρ, «ἀσεβεῖς καὶ ἄνομοι ἐκδιωχθήσονται» ὁμοίως «οἱ ἐν Χριστῷ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς, διωχθήσονται».

33. Ὁ τὸν Δεσπότην τιμῶν, ποιεῖ τὰ κελεύόμενα, σφαλεῖς δὲ ἢ παρακούσας, ὑπομένει ὡς ἴδια τὰ ἐπερχόμενα. Φιλομαθὴς ὢν, γίνου καὶ φιλόπονος" ἢ γὰρ ψιλὴ γνῶσις φυσιοὶ τὸν ἄνθρωπον οἱ ἀπροσδοκῆτως ἡμῖν συμβαίνοντες πειρασμοί, οἰκονομικῶς ἡμᾶς φιλοπόνους διδάσκουσι, καὶ μὴ βουλομένους εἰς μετὰ νοίαν ἔλκουσιν.

34. Αἱ ἐπερχόμεναι θλίψεις τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἰδίων κακῶν εἰσιν ἔκγονα, ἐὰν δὲ αὐτὰς διὰ προσευχῆς ὑπομείνωμεν, εὐρίσκομεν πάλιν ἀγαθῶν πραγμάτων ἐπιφοράν, Σημεῖον γνώσεως ἀληθοῦς ἢ τῶν θλιβερῶν ὑπομονὴ καὶ τὸ μὴ αἰτιάσθαι τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ ταῖς ἑαυτῶν συμφοραῖς.

35. Ὁ τὰς ἑξωθεν ἐπιφορὰς δικαιοσύνη Θεοῦ παραγενομένης εὐρηκώς, οὗτος ζητῶν τὸν Κύριον εὖρε γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης" ἐὰν νοήσης, κατὰ τὴν Γραφὴν, ὅτι ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα τοῦ Κυρίου, γενήσεται σοὶ πᾶσα σύμβασις θεοσεβείας διδάσκαλος νοῦς ἐπιλαθόμενος τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, ὑπὲρ τῶν ἐναντίων ὡς συμφερόντων τοὺς ἀνθρώπους διαμάχεται. "Ὅταν ἐφάμαρτος ψυχὴ τὰς ἐπερχομένας θλίψεις οὗ καταδέξεται, τότε οἱ Ἄγγελοι περὶ αὐτῆς λέγουσιν ἰατρούσαμεν τὴν Βαβυλῶνα καὶ οὐκ λάθη.

36. Εἰς τὰς ἄκουσιους ὁδύνας τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ θαυμασίως ἔγκεκρυπται, τὸν ὑπομένοντα εἰς μετάνοιαν ἔλκον καὶ ἀπαλλάττον τῆς αἰωνίου κολάσεως. Εἰ οὐκ ἔστι ραδίως εὐρεῖν τὸν χωρὶς πειρασμῶν εὐαρεστήσαντα, εὐχαριστεῖν δεῖ τὸν Θεὸν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν εἰ μὴ νυκτερινῆς ἄγρας ἀπέτυχεν ὁ Πέτρος, οὐκ ἂν τῆς ἡμέρας ἐπέτυχε καὶ εἰ μὴ αἰσθητῶς ἔτυφλωθῇ ὁ Παῦλος, οὐκ ἂν πνευματικῶς ἀνέβλεψε" καὶ εἰ μὴ ὡς βλάσφημος ἔσυκοφαντηθῇ ὁ Στέφανος, οὐκ ἂν τῶν οὐρανῶν αὐτῷ ἀνοιχθέντων τὸν Θεὸν ἐθεάσατο.

37. Ὡς περὶ ἢ κατὰ Θεὸν ἐργασία, ἀρετὴ λέγεται, οὕτω καὶ ἡ παρὰ προσδοκίαν θλίψις, πειρασμὸς ὀνομάζεται ὁ Θεὸς τὸν Ἀβραὰμ ἐπείραζε, τουτέστι πρὸς τὸ συμφέρον ἄθλιβεν, οὐχ ἕνα μάθη ὁποῖος ἐστὶν ἥδει γὰρ αὐτὸν καὶ εἰδῶς τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ὅπως ἄφορμας αὐτὴ παράσχη τελείας πίστεως.

38. Πᾶσα θλίψις ἐλέγχει τὴν δοπὴν τοῦ θελήματος, εἴτε δεξιὰ ρέπει, εἴτε ἄρι: στερεᾶ διὰ τοῦτο ἢ συμβατική, θλίψις πειρασμὸς λέγεται, τῶν μετόχων πεῖραν τῶν κεκρυμμένων θελημάτων παρέχουσα.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΟΙ, ουδεὶς ἐκ τῶν πειρασμῶν, που συμβαίνουν εἰς τὸν καθένα μας, ἐπέρχεται ἀδίκως ὅλα συμβαίνουν κατὰ τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἄλλοτε μὲν πάσχομεν ἐξ αἰτίας τῶν ἰδικῶν μας ἁμαρτιῶν, ἄλλοτε πάλιν ἐξ αἰτίας τῶν κακῶν, που ἐπροξενήσαμεν εἰς τὸν πλησίον. Σχετικῶς ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκοις, παρά δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια» (Παροιμ. ις', 33) εἰς ἄλλο πάλιν σημεῖον γράφει: «πάντα τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης» (Παροιμ. ις', 4): «οὐ γὰρ ἐάν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει» (Γαλ. 5', 7).

2. Αυτό το ορθόν φρόνημα περί των συμβαινόντων πειρασμών έχων και ο Άγιος Δαβίδ, όταν έστενοχωρείτο υπό του Σεμεί¹, κατά διαταγήν του Θεού, ώμολόγει, ότι υπέφερεν εξ αιτίας του. Το φρόνημά του αυτό αναπτύσσων εις ένα εκ των ψαλμών του έλεγεν «Έγνων, Κύριε, ότι δικαιοσύνη τα κρίματά σου, και αληθεία εταπείνωσάς με» (Ψαλμ. ριη', 75). Εις άλλο πάλιν σημείον των Ψαλμών γράφει σχετικώς «όνειδος άφρονι έδωκάς με εκωφώθην και ουκ ήνοιξα το στόμα μου, ότι συ ει ο ποιήσας με» (Ψαλμ. λη', 9-10).

3. Και οι Προφήται Ησαΐας, Ιερεμίας, Ιεζεκιήλ και Δανιήλ και οι υπόλοιποι προεφήτευσαν και εις τον Εβραϊκόν λαόν και εις τα έθνη, ότι όσα κακά επρόκειτο να επέλθουν, είχαν την αιτίαν των εις τας αμαρτίας των εις τας προφητείας των αυτάς εφανέρωνον συγκεκριμένως και τους λόγους της επερχομένης συμφοράς. Δι' αυτό και ο συνήθης τύπος των προφητειών των ήτο: «αντί αυτών που έλαλήσατε και επράξατε, θα σας συμβούν τα εξής».

4. Χαρακτηριστικό γνώρισμα του τελείου ανδρός είναι να μη καταλαμβάνεται από βαθύς ύπνον, όμοιον με λήθαργον, όταν πρόκειται να εξετάση τους λόγους των πτώσεων του. Εάν δεν είναι δύσκολον να αντιληφθή κανείς την προέλευσιν των πτώσεων, που είναι ολοφάνεραι, κατά μείζονα λόγον είναι δύσκολο να κατανοήση τήν φύσιν και τον χαρακτήρα των σκέψεων, που οδήγησαν εις τας πτώσεις. Ημείς, επειδή δεν γνωρίζομεν το μεγαλύτερον μέρος των κακιών μας, ταρασσόμεθα διά τας συμφοράς, που επέρχονται εις ημάς.

5. Ας μάθωμεν λοιπόν, ως λογικοί που είμεθα, ότι ο Κύριος πρόσ ψυχικήν μας ωφέλειαν μάς κάμνει να υποφέρωμεν, απεργαζόμενος εις ημάς πολλά καλά από τας θλίψεις αυτάς. Και πρώτον μάς κατευθύνει να ανακαλύψωμεν τας κρυφάς κακές σκέψεις, που κατέχουν την ψυχήν μας. Αφού ανακαλύψωμεν τας αισχράς αυτάς σκέψεις, γεννάται εις την ψυχήν μας ειλικρινής και ανυπόκριτος ταπεινοφροσύνη. Τέλος, διά των επερχομένων, θελήσει Θεού, θλίψεων, αποκαλύπτομεν και την ματαίαν οίησιν, που ενδεχομένως θα βασιλεύη μέσα μας, όπως λέγει και το γραφικόν ρητόν: «Και διέκυψαν πάντες οι εργαζόμενοι την ανομίαν, όπως άν έξολοθρευθώσιν εις τον αιώνα τού αιώνος» (Ψαλμ. α', 8).

6. Εάν λοιπόν δεν υπομένωμεν τας διαφόρους θλίψεις μετά πίστεως προς τον Θεόν και ευχαριστίας προς Αυτόν, δεν θα ημπορέσωμεν να ανακαλύψωμεν την κακίαν, που έχει κρυφθή μέσα μας. Εφ' όσον δε δεν κατορθώσωμεν να ανακαλύψωμεν αποφασιστικώς αυτήν, ούτε και τους ενυπάρχοντας αισχρούς λογισμούς θα ήμπορέσωμεν να αποβάλωμεν, ούτε να ζητήσωμεν συγχώρησιν δι' όσα κακά έχομεν κάμει, αλλ' ούτε και να διασφαλισθώμεν έναντι μελλοντικών κακών. Εκτός όμως αυτών και τούτο πρέπει να γνωρίζωμεν· αι θλίψεις και αι τιμωρίαι δεν είναι πάντοτε, κατά την εξωτερικήν μορφήν, ανάλογοι και όμοιοι πρόσ τας αιτίας, που τας προεκάλεσαν· διά των συμβαινουσών όμως

---

¹ Ο Σεμεί κατήγετο εκ της φυλής τού Βενιαμίν και έκ τού οίκου του Σαούλ, κατώκει δε εις Βαουρίμ. "Όταν δε διήρχετο εκείθεν ο Δαβίδ φεύγων και καταδιωκόμενος υπό του υιού του 'Αβεσσαλώμ, εξήλθεν ο Σεμεί και ύβριζε, κατηράτο και έλιθοβόλει τον Δαβίδ. Οι συνοδεύοντες τον Δαβίδ αξιωματικοί ήθε. λησαν τότε να φονεύσουν τον Σεμεί, αλλ' ο Δαβίδ τους απέτρεψε λέγων· «Αφετε αυτόν καταράσθαι, ότι είπεν αυτώ Κύριος" είπως ίδοι Κύριος εν τη ταπεινώσει μου, και επιστρέψει μοι αγαθά αντί της κατάρας αυτού τη ημέρα ταύτη»" (Β', Βασιλ. ις', 11-12). Παρά δε την ανεξικακίαν του Δαβίδ ο Σεμεί εξηκολούθει τρέχων επί της πλευράς του όρους και υπεράνω της οδού που έφευγεν ο βασιλεύς και ελιθοβόλει αυτόν. Αλλά και όταν ο Δαβίδ μετά τον θάνατον τού 'Αβεσσαλώμ επέστρεψε νικητής, οι δε ακόλουθοί του εξήτουν να θανατώσουν τον Σεμεί, πεσών ούτος εις τους πόδας του Δαβίδ, εξήτει συγχώρησιν, είτε δε προς αυτόν και Δαβίδ: «Ο μή αποθάνης» (Β', Βασιλ. ιθ', 23) και του εχάρισε την ζωήν. Τον Σεμεί έθανάτωσε, μετά τον θάνατον του Δαβίδ, ο Σολομών δι' ετέραν παράβασιν (Γ' Βασιλ. γ', 39 - 46).

αυτών θλίψεων και των τιμωριών διασώζεται η αρχή της δικαιοσύνης, κατά το εσωτερικών και πνευματικόν μέρος.

7. Την αλήθειαν αυτήν δυνάμεθα να την αντιληφθώμεν και από παραδείγματα εκ της Αγίας Γραφής· μήπως εκείνοι που έφονεύθησαν υπό τα ερείπια του πύργου του Σιλωάμ, εφόνευσαν άλλους συσσεύσαντες πύργον διά να καταπέση, ή μήπως οι οδηγηθέντες εις την αιχμαλωσίαν της Βαβυλώνης, επί εβδομήκοντα έτη, διά να υποβληθούν εις μετάνοιαν Ισραηλίται είχαν προηγουμένως αιχμαλωτίσει άλλους διά να τους εξαναγκάσουν εις μετάνοιαν;

8. Εξ αυτών των ολίγων γραφικών παραδειγμάτων συμπεραίνομεν, ότι τα περιστατικά, που συμβαίνουν διά λόγους παιδαγωγικής προνοίας, δεν ομοιάζουν με τις αιτίας, που τα προεκάλεσαν. Με τα περιστατικά της παιδαγωγικής προνοίας συμβαίνει αυτό, που παρατηρείται εις τους στρατιώτας: οι στρατιώται, όταν συλληφθούν διά διάφορα σφάλματα, τιμωρούνται μέν, χωρίς όμως να υφίστανται τα όσα αισχρά διέπραξαν. Ούτω και ημείς όλοι τιμωρούμεθα διά μέσου των συμβαινόντων λυπηρών περιστατικών, εις τον κατάλληλον χρόνον, όπως πρέπει και διά να μετανοήσωμεν, όχι όμως με τον ίδιον τρόπον, που ήμαρτήσαμεν, εις τον ίδιον χρόνον και διά των ιδίων πραγμάτων.

Εκείνο δε που οδηγεί μερικούς νά μή πιστεύουν εις την δικαιοσύνην του Θεού είναι ακριβώς αυτό: η χρονική απόστασις μεταξύ αμαρτίας και τιμωρίας και η ανομοιότης μεταξύ του τρόπου που ήμαρτήσαμεν και του τρόπου, που τιμωρούμεθα.

Ερώτησις

9. Πολλά λοιπόν είναι τα θλιβερά περιστατικά, τα οποία πλήσσουν και ταλαιπωρούν τον άνθρωπον τα θλιβερά αυτά περιστατικά άλλοτε μεν οφείλονται εις ανθρώπους φθονερούς, κατηγόρους, διαβολείς, συκοφάντας, κόλακας, πλάνους, άρπαγας, σκανδαλοποιούς, αλαζόνας, ανθρώπους με μίσος εις την καρδίαν των, ταραχοποιούς, εκδικητικούς, ενοχλητικούς, διώκτας και εν γένει ανθρώπους, που το πάν δύνανται να μηχανευθούν και να πράξουν εναντίον των συνανθρώπων των. Εκτός όμως των πονηρών ανθρώπων, μερικά εκ των θλιβερών αυτών περιστατικών οφείλονται και εις το ίδιον το σώμα μας, όταν τούτο είναι ρωμαλέον, όταν πολεμη το πνεύμα, όταν ζητή αναπαύσεις, όταν περιπίπτει εις διαφόρους ασθενείας. Άλλοτε πάλιν τα θλιβερά αυτά περιστατικά οφείλονται εις άλλα αίτια, όπως τα δαγκώματα των σκύλων, των δηλητηριωδών φιδιών, των θηρίων, που τρώγουν ανθρώπους και τέλος εις φυσικά γεγονότα, όπως η πείνα, αι ασθένειαι, οι σεισμοί, η ζέστη, το γήρας, η πτωχεία, η μοναξιά και τα παρόμοια..

10. Δεν είναι όμως μόνον υλικά τα αίτια των διαφόρων θλίψεων, όπως αυτά που περιέγραψα ανωτέρω ένα μεγάλο μέρος των θλίψεων οφείλεται και εις τα πνεύματα της πονηρίας, εναντίον των οποίων μάς υπέδειξεν ο Απόστολος να πολεμώμεν· τα πνεύματα αυτά της πονηρίας κατασκοπεύουν τις πράξεις και τους λόγους μας. Διά της κατασκοπίας αυτής, ως γνωστόν, προσπαθούν να μαντεύσουν τους λογισμούς μας εφ' όσον λοιπόν ο κυρίαρχος νούς μας δεν δώση αμέσως σημασίαν εις τας δοκιμαστικάς autάς ενεργείας του εχθρού, και απομακρυνόμενος από την μόνην πραγματικήν ελπίδα της αιωνιότητος αρχίση να απασχολήται με τους υποβολιμαίους αυτούς λογισμούς, τότε ούτε ένοχοι λόγοι προφέρονται, ούτε κακαι πράξεις εκτελούνται.

11. Όλα αυτά, που σου εξέθεσα, δι' ένα λόγον τα εξέθεσα να φαγερώσης εις ημάς τας αιτίας, εξ αφορμής των οποίων, όπως μας είπες, προξενούνται εις τον κάθε ένα όλαι αι συμφοραί, όθενδήποτε και αν προέρχονται. Και τούτο διά να πιστεύσωμεν πράγματι, ότι είμεθα υπεύθυνοι των δοκιμασιών αυτών, οφείλοντες να υπομένωμεν τας θλίψεις, ώστε να μη αντιμετωπίσω μεν, κατά την Δευτέρα Παρουσίαν, αυστηροτέραν τιμωρίαν, όχι μόνον ως αμαρτωλοί, αλλά και ως ανοήτως άρνηθέντες την θεραπείας της ηθικής μας νόσου.

Απάντησις

12. Όλων των ανθρωπίνων ενεργειών γενεσιουργός αιτία είναι ο λογισμός μας θα ήμπορούσα ακόμη να ειπώ, ότι και αυτά που λέγομεν και αυτά που πράττομεν, εφ' όσον δεν προηγούνται των σκέψεων, αλλά ακολουθούν αυτάς, κατ' ανάγκην πρέπει να τα αποδώσωμεν εις λογισμούς. Πάσα δραστηριότης λοιπόν οφείλεται κατ' ανάγκην εις τους λογισμούς. Εφ' όσον λοιπόν προηγείται ο λογισμός πάσης δραστηριότητός μας, επόμενον είναι αι υπ' αυτού, του λογισμού, διαμορφούμεναι πράξεις να προσδιορίζουν τον χαρακτήρα της μεταξύ των ανθρώπων επικοινωνίας.

13. Κατά δύο δε τρύπους, αναλόγους της ποιότητος και διαθέσεως του λογισμού, επικοινωνούν οι άνθρωποι μεταξύ των ο ένας τρόπος οφείλεται εις την αγάπην και ο άλλος εις την κακίαν. Διά της επικοινωνίας αναγνωριζόμεθα μεταξύ μας ως άνθρωποι. Συνέπεια των αναγνωρίσεων αυτών είναι πλέον και τα μεταξύ των ανθρώπων, και υπ' αυτών ως αιτίων, συμβαίνοντα. Η Αγία Γραφή λέγει: «Υιέ, εάν εγγυήση σον φίλον, παραδώσεις σην χείρα εχθρώ» (Παροιμ. ζ', 1). Ούτω ο καθείς δεν ευθύνεται μόνον δι' όσα συμβαίνουν εις τον εαυτόν του, αλλά και δι' όσα συμβαίνουν εις τον πλησίον, επί όσων πραγμάτων ανέλαβε τας ευθύνas.

Ερώτησις

14. Παρακαλούμεν να μάθωμεν τον ένα τρόπον της αναλήψεως των ευθυνών και των πειρασμών του πλησίον, τον προερχόμενον από την κακίαν.

Απάντησις

15. Η ανάληψις των ευθυνών και των πειρασμών του πλησίον, που προέρχεται από την κακίαν, δεν εξαρτάται από την θέλησιν τού ανθρώπου τοιουτοτρόπως δε συμβαίνει αναλαμβάνει κανείς τας ευθύνas διά τους πειρασμούς του πλησίον, χωρίς να θέλη: π.χ. αυτός που είναι άρπαξ, ευθύνεται διά τας θλίψεις και τους πειρασμούς εκείνου από τον οποίον αρπάζει. Κατά την αυτην λογικήν, αυτός που συκοφαντεί, ευθύνεται δια τας θλίψεις και τους πειρασμούς εκείνου, τον συκοφαντεί αυτός που αθεμίτως πλουτεί, εκείνου εις βάρος του οποίου πλουτεί: αυτός που ταλαιπωρεί, εκείνου τον οποίον ταλαιπωρεί αυτός που κατηγορεί, εκείνου τον οποίον κατηγορεί και διά να είπω συντόμως, αυτός ο οποίος αδικεί, αναλαμβάνει τις ευθύνas και τας θλίψεις εκείνου τον οποίον αδικεί.

16. Τήν άποψιν αυτήν επικυρώνει με τους εξής λόγους και η Αγία Γραφή: «Δίκαιος εκ θήρας έκδύνει, αντ' αυτού δε παραδίδεται ο ασεβής» (Παροιμ. ια', 8). «Ο δρύσσων βόθρον τώ πλησίον, έμπεσεΐται εις αυτόν, και δε κυλίωv λίθον, εφ' εαυτόν κυλίει» (Παρ. κς', 27). Εάν λοιπόν η αδικία ημών εις βάρος του πλησίον συνιστά, κατά τον 'Απόστολος Παύλον, την δικαιοσύνην του Θεού, τι δυνάμεθα να είπωμεν; Μήπως είναι άδικος ο Θεός, όστις

οργίζεται εναντίον εκείνων, που δεν συμμορφώνονται με τας δοκιμασίας, αλλά αγανακτούν έναντίον αυτών και αγριεύουν; Μή γένοιτο!

Ερώτησις

17. Δόξα σοι ο Θεός. Αυτά λοιπόν, που μας εξέθεσες, πιστεύομεν, ότι πράγματι έτσι είναι, προσέξαντες την φυσικής σειράν των πραγμάτων. Είπε λοιπόν τώρα εις ημάς και την ανάληψιν των ευθυνών των θλίψεων και των συμφορών του πλησίον, που προέρχεται από αγάπην.

Απάντησις

18. Ανάληψις των θλίψεων και των συμφορών από αγάπης είναι εκείνη, της οποίας τον αιώνιον και άφθαρτον τύπον παρέδωσεν εις ημάς ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός. Ούτος, αφού πρώτον εθεράπευσε τās ασθενείας της ψυχής, μετά συνεχώς και μέχρι συντελείας των αιώνων θεραπεύει πάσαν νόσον και πάσαν αδυναμίαν, σηκώνει επάνω του την αμαρτίαν του κόσμου, καθαρίζει από πάντα μολυσμών και ρύπον την ανθρωπίνην φύσιν, απολυτρώνει εκ του θανάτου τους ακλονήτως πιστεύοντας εις Αυτόν, παραδίδει θεοσέβειαν, διδάσκει αγάπην. Όλα δε αυτά τα επέτυχε διά της αγάπης κακοπαθήσας χάριν αυτής μέχρι θανάτου.

19. Διά της θυσίας Του και των παθών Του υποδεικνύει εις ημάς την υπομονήν εις τας θλίψεις: διά της παρουσίας του Πνεύματος έχρισεν εις ημάς τα μέλλοντα αγαθά, «ο οφθαλμός ούκ είδε, και ούς ουκ ήκουσε και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, α ητοίμασεν ο Θεός τοίς αγαπώσιν αυτόν» (Α' Κορινθ. β', 9). Χάριν δε των μελλόντων αυτών αγαθών αναλαμβάνει επάνω του τους πειρασμούς, που έπρεπε να υποστώμεν ημείς· ούτω, καίτοι αναμάρτητος και ανεύθυνος, υπέστη όνειδισμούς, μυκτηρισμούς, συκοφαντίας, ραπίσματα, δεσμά, προδοσίας, κολαφισμούς, γεύσιν όξους και χολής. Και τι να είπω επί πλέον; Με καρφιά εκαρφώθη, εσταυρώθη, έτρυπήθη με λόγχην εις την πλευράν. Τοιουτοτρόπως επεκοινώνησε με ημάς διά σαρκός και πνεύματος και κατεδέχθη, χάριν ημών, πάθη, παραδώσας και πάλιν εις τους ίδιούς του τον νόμον αυτόν εις τους Αποστόλους, τους Προφήτας, τους Πατέρας, τους Πατριάρχας. Και τους μεν πρό Αυτού Προφήτας και Πατριάρχας προεδίδαξε διά τού φωτισμού του Αγίου Πνεύματος, τους μετ' Αυτόν δε edίδαξε διά του παραδείγματος του Αχράντου Αυτού Σώματος.

20. Την έξ αγάπης ανάληψιν των θλίψεων και των πειρασμών αποκαλύπτων έλεγεν· «Αλλά θαρσείτε, εγώ νενίκηκα τον κόσμον» (Ιωάν. ις', 33). «Και υπέρ αυτών εγώ αγιάζω εμαυτόν, ίνα και αυτοί ώσιν ηγιασμένοι εν αληθεία» (Ιωαν. ιζ', 19). «Μείζονα ταύτης αγάπην ουδείς έχει, ίνα τις την ψυχήν αυτού θη υπέρ των φίλων αυτού» (Ιωάν. ιε', 13). Δι' αυτό και ο Άγιος Παύλος μιμούμενος τον Κύριον έλεγε: «Νύν χαίρω εν τοίς παθήμασί μου υπέρ ημών και αναπληρώ τα υστερήματα των θλίψεως του Χριστού έν τη σαρκί μου υπέρ του Σώματος Αυτού, ο έστιν η Εκκλησία» (Κολ. α', 24). Διά της φράσεως αύτης και ο Απόστολος Παύλος υπαινίσσεται την από αγάπην ανάληψιν των θλίψεων και των πειρασμών.

21. Επιθυμείς να κατανοήσης σαφέστερον πως όλοι οι Απόστολοι επεκοινώνησαν με ημάς διά της μυστικής διδασκαλίας, του κηρύγματος, του εμπράκτου βίου, και διά της επικοινωνίας αυτής πώς ανέλαβον τους πειρασμούς ημών; Πρόσεχε! Διά της μυστικής

διδασκαλίας, ερμηνεύοντες εις ημάς τας Γραφάς, παρουσιάζοντες το βαθύτερον νόημα των Προφητών, πείθοντες ημάς να πιστεύωμεν εις τον Χριστόν ως Λυτρωτήν και να λατρεύωμεν Αυτόν, διά τον οποίον μας πληροφορούν, ότι είναι κατά φύσιν Υιός του Θεού. Πρός εμπέδωσιν δε της μυστικής αυτής διδασκαλίας εις τας ψυχάς μας προσηύχοντο υπέρ ημών, εδάκρυν, απέθνησκον διά μαρτυρίων. Εν γένει ενήργουν εις ημάς όσα ανέφερεν η μυστική διδασκαλία διά να πιστεύσωμεν.

22. Η διά του κηρύγματος επικοινωνία των Αποστόλων με ημάς συνίστατο εις την κατά Χριστόν παρηγορίαν, την νοουθεσίαν, την επιτίμησιν, τον έλεγχο της ολιγοπιστίας ημών και τον ονειδισμόν αυτής. Την θρησκευτικήν αμάθειαν εκαυτηρίαζον, την ευσέβειαν ανεκήρυτταν, τον Χριστόν ωμολόγουν, παρημπόδιζον την επέκτασιν της πλάνης πάντοτε, παντού και καθ' οιονδήποτε τρόπον. Δεν ηνείχοντο το ψεύδος, δεν συναναστρέφοντο τον κατά σάρκα καυχώμενον και τον κενόδοξον, δεν εφοβούντο τον αλαζόνα, εξηυτέλιζαν τον πονηρευόμενον, επλησίαζον τους ταπεινούς, έκαμνον φίλους τους ευλαβείς και edίδεξαν και ημάς τα ίδια να κάμνωμεν.

23. Ωσαύτως οι Άγιοι Απόστολοι επικοινωνήσαν με ημάς και διά του εμπράκτου βίου, διωκόμενοι, εξευτελιζόμενοι, υποφέροντες από μυρίας ελλείψεις, ταλαιπωρούμενοι, φυλακιζόμενοι, φονευόμενοι μαρτυρικώς υπό των ειδωλολατρών, και όσα εν γένει παρόμοια έπαθον χάριν της πνευματικής ημών ωφελείας. Τοιουτοτρόπως λοιπόν διά της επικοινωνίας των αυτής ανέλαβον τους πειρασμούς ημών, ώστε να απαλλαγώμεν ημείς εξ αυτών. Οι ίδιοι έλεγαν: «Είτε δε θλιβόμεθα, υπέρ της υμών παρακλήσεως και σωτηρίας... και ημείς πάσχομεν, και η ελπίς ημών βεβαία υπέρ ημών...» (Β' Κορινθ. α', 6-7).

24. Οι Απόστολοι λοιπόν, αφού εδέχθησαν τον νόμον από τον ίδιον τον Κύριον, τον παρέδωσαν εν συνεχεία εις ημάς. Σχετικώς έλεγον: Εάν ο Κύριος κατεδέχθη να λάβη θάνατον υπέρ ημών, οφείλομεν και ημείς να θέσωμεν εαυτούς εις κίνδυνος θανάτου υπέρ των αδελφών μας. Και πάλιν: «Αλλήλων τα βάρη βαστάζετε, και ούτως αναπληρώσατε τον νόμον του Χριστού» (Γαλατ. ζ', 2) (2).

25. Εάν λοιπόν, κατόπιν των ανωτέρω, αντελήφθημεν καλώς τους δύο τρόπους, κατά τους οποίους οι άνθρωποι επικοινωνούν μεταξύ των (τον οφειλόμενον εις κακίαν και τον οφειλόμενον εις αγάπην) και την εξ ανάγκης επακολουθούσαν ανάληψιν ευθυνών, δι' όσα συμβαίνουν, και τους αναλόγως του χαρακτήρα της επικοινωνίας συμβαίνοντας πειρασμούς, ας μη περιεργαζώμεθα πλέον το διατί, ή πότε, ή διά μέσου τίνος επέρχονται εις ημάς οι πειρασμοί..Διότι μόνον ο Θεός δύναται να γνωρίζη ποία δοκιμασία αρμόζει εις ένα έκαστον, έκ ποίας ανάγκης ή αιτίας συμβαίνει, και την συνδρομήν της φύσεως εις το έργον της δοκιμασίας Ημείς οφείλομεν να είμεθα απολύτως βέβαιοι διά την δικαιοσύνην του Θεού και να γνωρίζωμεν, ότι κάθε θλιβερόν περιστατικών, που επήλθεν εις ημάς παρά την θέλησίν μας, ή από αγάπην ή διά κακίαν συνέβη εις ημάς πάντως όμως προς το πνευματικών ημών συμφέρον. Δι' αυτό πρέπει να το υπομένωμεν και να μη επιδιώκωμεν με αγανάκτησιν να το απομακρύνωμεν, διά να μη προσθέσωμεν αμαρτίας επάνω εις αμαρτίας.

26. Πρέπει δε και τούτο να γνωρίζωμεν ότι τρεις τρόποι θεοσεβείας υπάρχουν, δια των οποίων ο άνθρωπος δύναται να σωθή. Ο πρώτος είναι το να κατορθώση ο άνθρωπος να μη αμαρτήση: ο δεύτερος το να υπομένη, αυτός που ήμάρτησε, τα θλιβερά επακόλουθα της

αμαρτίας του και ο τρίτος το να πενθή, αυτός που ήμάρτησε και δεν έχει υπομονή, διά την έλλειψιν αυτήν της υπομονής, δεδομένου, ότι εφ' όσον δεν διορθωθή ο αμαρτήσας εις την παρούσαν ζωήν διά των καταλλήλων παιδαγωγιών, κατ' ανάγκην θα τιμωρηθή εις την μέλλουσαν ζωήν εκτός εάν μάς ίδη ο Θεός να έχωμεν ταπεινωθή και να θλιβώμεθα διά την έλλειψιν αυτήν της υπομονής, οπότεν Εκείνος, όπως γνωρίζει, με την Παντοδύναμον Χάριν Του, θα εξαλείψη τας αμαρτίας ημών.

27. Ημείς λοιπόν, εφ' όσον δεν κατορθώσωμεν να εφαρμόσωμεν τον πρώτον τρόπον θεοσεβείας, το να μείνωμεν δηλαδή αναμάρτητοι, διότι είναι δύσκολον, σχεδόν αδύνατον, να το κατορθώση κανείς, τουλάχιστον ας μη αμελήσωμεν τον δεύτερον: εάν όμως και τον δεύτερον τρόπον θεοσεβείας δεν κατορθώσωμεν, οπωσδήποτε πρέπει να φροντίσωμεν διά τον τρίτον, διά να μη χάσωμεν τελείως την ελπίδα της σωτηρίας ημών.

28. Προ παντός, αδελφοί μου, σας παρακαλώ να προσέχετε με ένδιαφέρον αυτά, που σας λέγω, ώστε και εγώ να μη υπομένω χωρίς ωφέλειαν τους πειρασμούς εκ της διδασκαλίας, αλλά και σείς να μη παραδώσετε με την απροθυμίαν σας εις την λήθην αυτά, που σάς είπα. Η λήθη είναι θυγάτηρ της αδιαφορίας αλλά και αι δύο γεννώνται από την απιστίαν. Ένα οδυνηρόν περιστατικόν επαναφέρει εις τον συνετόν την μνήμην του Θεού· και αυτόν που ελησμόνησε τον Θεόν, αναλόγως του μεγέθους της λήθης, τον θλίβει. Κάθε πόνος, που συμβαίνει χωρίς να τον θελήσωμεν, άς μας διδάξη την ενθύμησιν του Θεού. Ασφαλώς τότε δεν θα μας λείψη αφορμή να μετανοήσωμεν.

29. Πάσα κατά Θεόν θλίψις είναι πραγματικόν έργον ευσεβείας τούτο δε διότι η πραγματική αγάπη δοκιμάζεται, εάν είναι ειλικρινής, από αντίθετα γεγονότα. Να μη λέγης, ότι έχω αποκτήσει την αρετήν, χωρίς να δοκιμάσης θλίψιν, διότι η αρετή δεν συμβιβάζεται με την άνεσιν. Να σκέπτεσαι πάντοτε ποίον θα είναι το αποτέλεσμα μιάς θλίψεως, η οποία σου συνέβη χωρίς την θέλησίν σου, και τότε ασφαλώς θα ανακαλύψης, ότι διά της θλίψεως αυτής θα πραγματοποιηθή εξάλειψις αμαρτίας. Ο άνθρωπος τα πραγματικά αγαθά τα απολαμβάνει διά θλίψεων· ενώ απ' εναντίας τα κακά τα κερδίζει διά της κενοδοξίας και της ηδονής.

30. Εάν κανείς αμαρτάνη κατά τρόπον οφθαλμοφανή, ενώπιον όλων, και δεν μετανοεί, αλλά και δεν υφίσταται ουδεμίαν θλίψιν μέχρι τού θανάτου του, να είσαι βέβαιος, ότι δι' αυτόν ή τιμωρία κατά το δικαστήριον εκείνο το πάνδημον θα είναι αυστηροτάτη, χωρίς ουδεμίαν εύσπλαγχνίαν. Όπως ακριβώς εκείνους, που δεν χωνεύουν το φαγητόν των, από στομαχικές διαταραχάς, ώφελεί ένα πικρότατον βότανον, τοιουτοτρόπως και εις εκείνους που εμφανίζουν κακόν τρόπον ζωής συμφέρει να υποφέρουν, χάριν της ψυχικής των σωτηρίας. Εις αυτούς που υποφέρουν δίδουν όρεξιν τα φάρμακα και εις αυτούς που αμαρτάνουν, διεγείρουν πόθον μετανοίας αι δοκιμασίαι.

31. Εάν δεν επιθυμής να υποφέρης από παιδαγωγικάς θλίψεις, τότε να αποφεύγης να εκτελής και πράξεις αξίας τιμωριών, διότι η παιδαγωγός τιμωρία είναι συνέπεια των εφαρμάτων πράξεων. Είναι φυσικός νόμος να θερίζη ο άνθρωπος αυτό που σπέρνει. Εφ' όσον λοιπόν με την θέλησίν μας σπείρομεν τα αισχρά, δεν πρέπει να επλησώμεθα, όταν θα θερίσωμεν, χωρίς να το θέλωμεν, τας συνεπείας της δικαίας κρίσεως του Θεού. Εκείνος, που δεν προτιμά ελευθέρως και με την θέλησίν του, τους κόπους χάριν της αληθείας, τιμωρείται σκληρότερον από πόνους, που δεν τους ηθέλησεν.

32 Αυτός, που εγνώρισε το θέλημα του Θεού και δεν το εξετέλεσεν, όπως έπρεπε και αναλόγως με την δύναμίν του, αλλ' ήμέλησε κάπως, θα υποπέση εις πειρασμούς διά να τιμωρηθή εδώ διά την αμέλειάν του, και ούτω να αποφύγη τας μεγάλας τιμωρίας της κολάσεως. Μη νομίζης, ότι κάθε θλίψις, που δοκιμάζει ο άνθρωπος, οφείλεται εις αμαρτίαν. Υπάρχουν άνθρωποι, που ενώ ευαρεστούν τον Θεόν, πειράζονται από θλίψεις. Εις την Αγίας Γραφήν υπάρχει η φράσις: «Και σπέρμα ασεβών εξολοθρευθήσεται» (Ψαλμ, λς', 28). αλλά και ετέρα φράσις: «Και πάντες δε οι θέλοντες ευσεβώς ζην εν Χριστώ Ιησού διωχθήσονται» (Β' Τιμ. γ'. 12).

33. Ο καλός και πιστός δούλος, που τιμά τον Δεσπότην, εκτελεί προθύμως αυτά που επιτάσσει όταν δε σφάλη ή παρακούση, τότε χωρίς γογγυσμόν υφίσταται τας συνεπείας, διά τας οποίας θεωρεί τον εαυτόν του υπεύθυνον. "Όταν αγαπάς την μάθησιν, να αγαπάς και τους κόπους χάριν της αρετής διότι η γυμνή γνώσις, που δεν συνοδεύεται από προσπάθειαν δι' ενάρτεον βίον, καθιστά τον άνθρωπον υπερήφανον, φουσκωμένον από την έπαρσιν της δήθεν μορφώσεώς του. «Η γνώσις φυσιοί» (Α' Κορ. η', 2). Οι πειρασμοί, που συμβαίνουν εις την ζωήν μας, χωρίς να τους αναμένωμεν, κατ' οίκονομίαν Θεού συμβαίνουν, διά να μας διδάξουν την αγαθήν σκοπιμότητα των κόπων και των πόνων και να μας τραβήξουν εις την μετάνοιαν, έστω και παρά την θέλησίν μας.

34. Αι θλίψεις, που παρατηρούνται εις την ζωήν των ανθρώπων, είναι συνέπεια των προσωπικών των ελαττωμάτων, αμαρτιών και κακιών· εάν όμως τας υπομείνωμεν αγογγύστως διά προσευχής, επανακτώμεν και πάλιν, δι' αυτών, αγαθά πράγματα. Απόδειξις γνώσεως, πραγματικής και βαθείας, είναι να υπομένωμεν τα θλιβερά γεγονότα, χωρίς να θεωρώμεν τους συνανθρώπους μας ως αιτίας των ιδικών μας συμφορών.

35. Εκείνος ο οποίος ανεκάλυψεν, ότι αι έξωθεν προερχόμεναι δοκιμασίαι κατά δικαιοσύνην Θεού επέρχονται, ούτος αναζητών τον Κύριον, πράγματι εύρε την επιζητούμενην γνώσιν και αντελήφθη την ουσίαν της δικαιοσύνης. Εάν αντιληφθής, συμφώνως προς την Αγίαν Γραφήν, ότι τα κρίματα του Θεού δεσπόζουν επάνω εις όλην την γην, τότε κάθε περιστατικών της ζωής σου θα σου χρησιμεύη ως διδάσκαλος θεοσεβείας. Νους, ο οποίος ελησμόνησε την αληθή γνώσιν, την βαθείαν και εσωτερικήν, αγωνίζεται διά τα πνευματικώς αντίθετα, τα οποία, εσφαλμένως, θεωρεί ως συμφέροντα εις τους ανθρώπους. "Όταν μία αμαρτωλός ψυχή δεν υπομένη τας επερχομένας θλίψεις, τότε οι 'Αγγελοι του Θεού λέγουν δι' αυτήν «Ιατρεύσαμεν την Βαβυλώνα και ρύκ ιάθη» (Ιερεμ. κη', 9),

36. Εις τούς πόνους, που υφιστάμεθα, παρά την θέλησίν μας, είναι κεκρυμμένον το έλεος του Θεού, κατά τρόπον αξιοθαύμαστον το έλεος αυτό τραβά εις μετάνοιαν τον υπομένοντα τους πόνους και τον απαλλάσσει από την αιώνιον κόλασιν. Έφ' όσον δεν είναι δυνατόν ευκόλως γα εύρωμεν εκείνον, που χωρίς πειρασμούς ευηρέστησε τον Θεόν, τότε πρέπει να ευχαριστούμεν τον Θεόν δι' όσα μας συμβαίνουν. Ιδού και από την Αγίας Γραφήν τι διδασκόμεθα: Εάν ο 'Απόστολος Πέτρος δεν εκοπίαζε διά το άκαρπον νυκτερινόν ψάρεμα, δέν θά επετύγχανε το πλούσιον κατά την ημέραν (Ιωάν. κα', 1-14). Εάν ο Απόστολος Παύλος δεν ετυφλώνετο αισθητώς έξω από την Δαμασκόν, δεν θα ανέβλεπε πνευματικώς μετά ταύτα (Πράξ. θ', 8-9). Εάν ο Πρωτομάρτυς Στέφανος δεν εσυκοφαντείτο ως βλάσφημος, και δεν ελιθοβολείτο αδικώς, δεν θα ήνοιγον προς τιμήν του οι ουρανοι και δεν θα έβλεπε τον Θεόν (Πράξ. ζ', 54- 60).

37. Όπως ακριβώς η κατά Θεόν εργασία ονομάζεται αρετή, τοιουτοτρόπως και η θλίψις, την οποίαν δεν αναμένομεν, ἀλλ' ἐπέρχεται ἀπροσδοκῆτως, ονομάζεται πειρασμός. Ο Θεός ἐπείραζε τον Αβραάμ, δηλαδή τον ἐστενοχῶρει, προς το ψυχικόν του συμφέρον, ὄχι διὰ να μάθῃ ποῖος εἶναι (διότι τον ἐγνώριζε καλῶς Αὐτός που γνωρίζει τα πάντα πρὶν γίνουιν), ἀλλὰ δια να του δώσῃ ἀφορμὴς να τελειοποιήσῃ την εἰς τον ἀληθινόν Θεόν πίστιν του.

38. Κάθε θλίψις ἐλέγχει τον δρόμον, που ἀκολουθεῖ το θέλημα του ἀνθρώπου: εἰάν δηλαδή το θέλημα του ἀνθρώπου κατευθύνεται δεξιὰ ἢ ἀριστερά. Δι' αὐτό και η θλίψις, που μας συμβαίνει, λέγεται και πειρασμός, δηλαδή δοκιμασία, παρέχουσα την ευκαιρίαν εἰς τους δοκιμάζοντας την θλίψιν να γνωρίσουν τας ἀφανεῖς διαθέσεις της ψυχῆς των.

Β'. Ισαάκ του Σύρου

ΕἰΠΕ τίς τὰς Ἀγίων, ὅτι Μοναχὸς μὴ θεαρέστως δουλεύων τῷ Κυρίῳ, καὶ σπουδαίως ἀγωνιζόμενος εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς, ἀλλὰ ἀμελῶς περὶ τὴν ἄσκησιν τῶν ἀρετῶν διακείμενος, πάντως παραχωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πειρασμοὺς ποικίλοις, καὶ ἀσθενεῖαις περιπεσεῖν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς πολλῆς ἀργίας νεύσῃ ἐπὶ τὰ πονηρὰ" διὰ τοῦτο γοῦν ἔτιρριπτει ὁ Θεὸς πειρασμοὺς ἐπὶ τοὺς ραθύμους καὶ ἀμελεῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἁδολεσχωσιν καὶ μὴ ἐν τοῖς ματαίοις.

2. Μνημόνευε οὖν τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ πειρασμοὺς οὗ φοβηθήσῃ: ἡ φύσις σου δεκτικὴ τῶν παθῶν γέγονε, καὶ τοῦ παρόντος κόσμου οἱ πειρασμοὶ πολλοί, καὶ οὐκ ἀπέχουσιν ἀπὸ σου τὰ κακά, ἀλλ' ἐνδοθέν σου βρύουσι, καὶ ὑπὸ: κάτω τῶν ποδῶν σου, καὶ οὐδὲ ἐκ τοῦ τόπου, οὗ ἔστηκας, μὴ σαλευθῆς, καὶ ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέψῃται καὶ ἐπινεύσῃ, ἐλεύθεροι καὶ κουφίζει σὲ ἐξ αὐτῶν.

3. Καθάπερ γὰρ ἔγγιζουσιν ἀλλήλοις τὰ βλέφαρα, οὕτω καὶ οἱ πειρασμοὶ ἔγγυς τῶν ἀνθρώπων εἰσὶ τοῦτο δὲ ὠκονομησεν ὁ Θεὸς ἐν σοφίᾳ διὰ τὴν σὴν ὠφέλειαν, ὅπως ἐπιμόνως κρούῃς τὴν θύραν Αὐτοῦ καὶ φόβῳ τῶν θλιβερῶν, ἐνσπαρῇ ἡ μνήμη Αὐτοῦ ἐν τῇ σῇ διανοίᾳ, καὶ πλησιάσῃς Αὐτῷ διὰ τῶν ἐντεύξεων, καὶ ἀγιασθῇ σου ἡ καρδιά τῇ διηνεκεῖ Αὐτοῦ μνεῖα, καὶ δεομένου σου, εἰσακούσῃταί σου, καὶ μάθησῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἔστιν καὶ ἐξαιρούμενός σε, καὶ αἰσθανθῇς τοῦ πλάσαντός σε καὶ φωννύοντος καὶ φυλάσσοντος.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἐκ τῶν Ἀγίων εἶπεν: «Ὅταν ἓνας Μοναχὸς δεν υπηρετῇ, ὅπως θέλῃ ο Θεός, τον Κύριον, και δεν ἀγωνίζεται μετὰ ζήλου διὰ την σωτηρίαν της ψυχῆς του, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἀμελεῖ διὰ την καλλιέργειαν τῶν ἀρετῶν, τότε ἐπιτρέπει ο Θεός να περιπέσῃ εἰς διαφόρους πειρασμοὺς και διαφόρους ἀσθενείας, διὰ να μὴ καταντήσῃ, ἐξ ἀφορμῆς της πολλῆς ἀργίας, εἰς τὰ πονηρὰ. Δι' αὐτό λοιπόν ο Θεός δίδει ἐπάνω εἰς τους ραθύμους και ἀμελεῖς πειρασμοὺς, διὰ να ἀσχολοῦνται με αὐτοὺς και ὄχι με πράγματα μάταια, ἐμπνεόμενα ἀπὸ την ραθυμίαν και ἀμέλειαν.

2. Να ἐνθυμῆσαι λοιπόν τον Θεόν πάντοτε, και δεν θα φοβηθῆς ποτέ τους πειρασμοὺς. Η φύσις σου, ἀνθρώπε, μετὰ την πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων ἐγένεν ἐπιρρεπὴς εἰς τὰ διάφορα φυσικά και ἠθικά πάθη οἱ πειρασμοὶ του παρόντος κόσμου εἶναι πολλοὶ και δεν εὐρίσκονται μακριὰ ἀπὸ σέ τα διάφορα κακά, ἀλλὰ πηγάζουν ἀπὸ μέσα σου ἀπὸ κάτω ἀπὸ τους πόδας σου. Σύ, ὁμως, πρόσεξε, μὴ μετακινηθῆς ἀπὸ τον τρόπον εἰς τον οἰοῖον ἔχεις

σταθή και όταν ο Θεός θα ρίψη επί σε μετ' ευμενείας το βλέμμα του και θα σε επισκεφθή, θα σε ελευθερώση από τις δυσκολίας και θα ελαφρώση το φορτίον των πειρασμών σου.

3. Οπως ακριβώς τα βλέφαρα των οφθαλμών μας είναι τόσο κοντά, και έγγιζουσι το ένα το άλλο, τόσο πλησίον των ανθρώπων είναι και οι διάφοροι πειρασμοί (=δοκιμασίαι). Αυτό το πράγμα το οικονόμησεν ο Θεός πανσόφως διά την ωφέλειάν σου· διά νά κρούης συνεχώς και ακαταπαύστως την θύραν του ελέους Αυτού και, εξ αιτίας του φόβου των θλιβερών, να φυτευθή η μνήμη του Θεού εις την διάνοιάν σου. Ούτω θα Τον πλησιάσης διά των επιμόνων δεήσεων σου, θα αγιασθή η καρδιά σου από την ακατάπαυστον ενθύμησιν του Θεού, και, εφ' όσον θα τον επικαλείσαι, θα σε εισακούση. Τότε θα αντιληφθής και σύ, ότι ο Θεός είναι Αυτός που θα σε απαλλάξη από τās συμφοράς, θα αισθανθής εις την ψυχήν σου την παρουσίας του Δημιουργού σου, ο οποίος σε ενισχύει κατά των πειρασμών και σε περιφρουρεί από τα κακά.

Γ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΝΤΑ ἡμῖν λυπηρά, πρὸς παιδευσιν ἡμῖν συμβαίνει, Ἡ ἢ πρὸς παρελθόντων ἁμαρτημάτων ἀναίρεσιν, ἢ πρὸς ἐνεστώσης ἀμελείας διόρθωσιν, ἢ πρὸς μελλόντων ἁμαρτημάτων ἀνακοπήν.

2. Ὁ οὖν λογίζομενος ὅτι δι' ἐν τούτων συνέβη καὶ πειρασμός, οὐκ ἀγανακτεῖ τυπτόμενος, ἢ ἀδικούμενος, ἢ ἄλλο τί πάσχων τῶν λυπηρῶν μάλιστα καὶ συνει: δῶς ἑαυτῷ ἁμαρτίας, οὐδὲ αἰτιᾶται τὸν δι' οὗ καὶ πειρασμός, κὰν γὰρ δι' αὐτοῦ κὰν ἄλλου, πιεῖν τῶν θείων κριμάτων τὸ ποτήριον, ἀλλ' εἰς Θεῶν ἀποβλέπει, καὶ εὖ. χαριστεῖ τὸ συγχωρήσαντι, καί, ἑαυτον αἰτιᾶται, καὶ δέχεται τὴν παιδείαν προθὺ μῶς, ὡς πὲρ ὁ Δαβὶδ ἐπὶ τοῦ Σεμεῖ.

3. Ὁ δὲ ἄφρων αἰτεῖ μὲν πολλάκις τὸν Θεὸν ἐλεηθῆναι, καὶ τῶν χαλεπῶν ἐλευθερωθῆναι, ἐρχόμενον δὲ τὸ ἔλεος οὗ παραδέχεται, ἐπειδὴ οὐχ ὡς ἐκεῖνος ἠθέλεν, ἀλλ' ὡς ὁ ἰατρὸς τῶν ψυχῶν συμφέρειν ἠγήσατο, καὶ διὰ τοῦτο ὀλιγωρεῖ καὶ θορυβεῖται καὶ ποτὲ μὲν τοῖς ἀνθρώποις θυμομαχεῖ, ποτὲ δὲ εἰς τὸ θεῖον βλάσφημει, καὶ μὲν τοι καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην δεικνύει, καὶ παράκλησιν οὗ λαμβάνει.

4. Οἱ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πειράζοντες ἡμᾶς, ἢ τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς ἐκθερμαινουσιν, ἢ τὸ θυμικὸν ἔκταραττουσιν, ἢ τὸ λογιστικὸν αὐτῆς ἐμποδίζουσιν, ἢ τὸ σῶμα ὀδύνας περιβάλλουσιν, ἢ τὰ σωματικὰ διαρπάζουσιν, ἢ δι' ἑαυτῶν ἡμᾶς οἱ δαίμονες ἐκπειράζουσιν, ἢ τοὺς μὴ φοβουμένους τὸν Θεὸν καθ' ἡμῶν ἐφοπλίζουν δι' ἑαυτῶν μὲν, ὅταν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἰδιάσωμεν ὡς πὲρ καὶ τὸν Κύριον ἐν τῇ ἐρήμῳ" διὰ τῶν ἀνθρώπων δέ, ὅταν μετ' αὐτῶν συνδιατρίβωμεν, ὡς πὲρ καὶ τὸν Κύριον διὰ τῶν Φαρισαίων.

5. Ἄλλ' ἡμεῖς εἰς τὸν τύπον ἡμῶν ἀποβλεπόμενοι, ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς ἀπὸ κρουσώμεθα. Πᾶσα σχεδὸν ἁμαρτία δι' ἡδονῆς γίνεται καὶ πᾶσα ἀναίρεσις διὰ κακοπαθείας καὶ λύπης, ἢ ἐκουσίῳ διὰ μετανοίας, ἢ οἰκονομικῆς δι' ἐπιφορᾶς παρὰ τῆς προνοίας ἐπαγομένης" «εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἔκρινόμεν, φησὶν, οὐκ ἂν ἔκρινόμεθα κρινόμενοι δὲ ὑπὸ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατὰ, κριθῶμεν».

6. Οἱ μὲν τῶν πειρασμῶν, ἡδονᾶς, οἱ δὲ λύπας, οἱ δὲ ὀδύνας σωματικᾶς τρεῖς - ἀνθρώποις προσάγουσι κατὰ γὰρ τὴν ἔγκειμενην τῇ ψυχῇ τῶν παθῶν αἰτίαν, καὶ τὸ φάρμακον τῶν ψυχῶν ὁ ἰατρὸς διὰ τῶν αὐτοῦ κριμάτων ἐπιτίθησιν.

7. "Όταν σοὶ ἔλθῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου πειρασμός, μὴ τὸν δι' οὗ αἰτιῶ, ἀλλὰ τὸ διατὶ ζήτει καὶ εὐρίσκων διόρθωσαι" καὶ μὲν γὰρ ἐχέφρων, τῶν θείων κριμάτων ἀναλογιζόμενος τὴν λατρείαν, εὐχαρίστως φέρει τὰς διὰ τούτων αὐτῷ ἐπισυμβαινούσας συμφορὰς, μηδένα ἄλλον τούτων αἴτιον, ἢ τὰς ἐαυτοῦ ἁμαρτίας λογιζόμενος.

8. Ὁ δὲ ἄφρων τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγνοῶν σοφωτάτην πρόνοιαν, ἁμαρτάνων καὶ παιδευόμενος, ἢ τὸν Θεόν, ἢ τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐαυτοῦ κακῶν αἴτιον λογίζεται· οὕτως ἀκριβῶς θέλει σωθῆναι καὶ τοῖς ἱατρικοῦς φαρμάκοις μὴ ἄνθισταμενος ταῦτα δὲ εἰσιν ὀδύνη καὶ λύπαι, διὰ ποικιλίας ἐπιφορῶν ἐπαγόμεναι· ὁ δὲ ἄνθισταμενος οὐκ οἶδε τί ἐνταύθα πραγματεύεται, οὐδὲ τί ἐντεῦθεν ὦνησομενος ἀπελεύσεται,

9. "Όταν εὖρης εἰρήνην ἐν τῇ ὁδῷ σου ἀναλλοίωτον, τότε φοβήθητι, διότι μακρὰν ἀπέχεις ἀπὸ τῆς εὐθείας τρίβου τῆς πατουμένης ὑπὸ τῶν μοχθηρῶν ποδῶν τῶν Ἀγίων ὅσον γὰρ ὁδεύεις ἐν τῇ βασιλικῇ ὁδῷ, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ πόλει πλησιάζεις, ἡ ἰσχὺς τῶν πειρασμῶν ἀπαντᾷ σοὶ καὶ ὅσον προκόπτεις, τοσούτον τοὺς πειρασμοὺς κατὰ σου εὕρισκεις πληθυνομένους ὅταν οὖν αἰσθῇ ἐν τῇ ψυχῇ σου ἰσχυροτέρους τοὺς ἐχθροὺς προσπαλαίοντας, ἥτοι πειρασμοὺς, τότε γνόθι, ὅτι καὶ μείζονα ἐλληφας ἐκ τῆς Χάριτος δύναμιν καὶ προσετέθη σοὶ βαθμὸς προκοπῆς ὑψηλοτέρας κατὰ γὰρ τὴν δοθεῖσαν σοὶ Χάριν συγχωρεῖ καὶ ὁ Θεὸς ἐπενεχθῆναι σοὶ τοὺς πειρασμοὺς.

10. Οὐκ ἔρχεται δὲ πειρασμός, εἰ μὴ πρότερον δέξεται ἡ ψυχὴ μέγεθος ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτῆς, καὶ τῆς χάριτος αὔξησιν, καὶ μαρτυρεῖ τῷ λεγομένῳ αὐτὸς τὸ ὁ Κύριος μετὰ τὸ Βάπτισμα πειρασθεῖς, καὶ οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὸ δέξασθαι τὸν Πάτερ· ῥάκλητον, τότε συγχωρηθέντες εἰς πειρασμοὺς ἐλθεῖν τοῖς γὰρ κοινωνοῦσι τῶν ἀγαθῶν, ἀρμόδιον ἔστιν ὑπομεῖναι καὶ τοὺς δι' αὐτῶν πειρασμοὺς ἄνευ γὰρ θλίψεως, οὐδενὶ δίδεται ἀγαθόν.

11, Προηγεῖται μὲν οὖν ἡ Χάρις τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῷ νοῦ δυναμοῦσα αὐτὸν καὶ οἷα στρατιώτην εἰς πόλεμον ἐφοπλίζουσα" μετὰ δὲ τὴν τοῦ πειρασμοῦ ἔκβα· σὶν καὶ νίκην, τότε καὶ ἡ αἰσθησις τῆς ψυχῆς τῆς Χάριτος γεύεται, καὶ ἐν ἀνὰ» παύσει ταύτης κατατρυφᾷ

12, Εἰ δὲ τις ἀσθενὴς ᾧ, μᾶλλον δὲ δειλὸς καὶ ἀπρόθυμος, οὗ βούλεται σύμ· φερόντως πειρασθῆναι, καὶ περὶ τούτων αἰτούμενος τὸν Θεὸν εἰσακουσθήσεται παρ' Αὐτῷ. Γνόθι ὅτι καθόσον ἀνικανοὶ πρὸς τοὺς μεγάλους πειρασμοὺς, κατὰ τοσούτον καὶ πρὸς μεγάλα χαρίσματα ὑπάρχει ἀνίκανος καὶ ὥς πὲρ ἐκωλύθη ἐξ αὐτοῦ ἔφοδος τῶν πειρασμῶν τῶν μεγάλων, οὕτω κωλύεται ἐκ τούτου καὶ τὰ μεγάλα χαρίσματα.

13. Πειρασμοὺς δὲ φημι οὗ τοὺς κοσμικοὺς, οἵτινες γίνονται διὰ τὸ χαλιγῶσαι τὴν κακίαν, οὐδὲ τὰς σωματικὰς ταραχὰς λέγω, ἀλλὰ τοὺς ἀρμόζοντας Μοναχοῖς ἐν τῇ ἡσυχίᾳ αὐτῶν, ἐν οἷς ἡ τοῦ ἀγωνιζομένου ψυχὴ δοκιμάζεται καὶ προκόπτει κατὰ Θεόν· οἷον, ὁκνηρίαν, βάρος τοῦ σώματος, χαύνωσιν τῶν μελῶν, ἀκηδῖαν, σύγχυσιν τῆς διανοίας, ὑπόνοιαν ἀσθενείας τοῦ σώματος, ἀνελπιστίαν πρὸς ὥραν, σκότωσιν λογισμῶν, ἐκλειψιν τῆς ἐξ ἀνθρώπων βοηθείας, ἔνδειαν τῆς σωματικῆς χρείας καὶ τὰ τούτοις ὅμοια,

14. Πρέπει οὖν ἡμας, ἐν τῷ καιρῷ τῶν τοιούτων πειρασμῶν, δύο τινὰ ἔναντια ἀλλήλοις ἔχειν, ἥγουν χαρὰν τὴν καὶ φόβον χαρὰν μὲν ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Χριστοῦ βαδίζοντες εὕρισκόμεθα, ἥτις ἐκ τῶν πειρασμῶν δηλοῦται φόβον δέ, μήπως οὗ κατὰ δοκιμὴν καὶ προκοπὴν, ἀλλ' ἕνεκεν τῆς ὑπερηφανίας ἡμῶν πειραζόμεθα ὅμως ἡ Χάρις σοφίζει τοὺς ταπεινόφρονας, καὶ δίδωσι διακρίναι καὶ γνῶναι τίνες οἱ ἐκ τῆς ὑπερηφανίας πειρασμοὶ εἰς παιδείας καὶ ἔλεγχον ἐπαγόμενοι, καὶ τίνες οἱ ἐκ τῶν δαπισμάτων τῶν ἐξ ἀγάπης τυπτομένων. "Ἐνεκα τοῦ ἐν τῷ ἀγαθῷ αὐξῆσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ μείζονος ἀξιωθῆναι τῆς Χάριτος.

15. Ἐκ τούτων γὰρ τῶν δευτέρων κτᾶται καὶ ἄνθρωπος τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα βεβαίαν, καὶ τὸ μὴ ἐπ' ἄλλα τινὶ πεποιθέναι ἔτι δὲ καρδίαν ταπεινὴν καὶ νεκρὰν πρὸς πᾶν το φαινόμενον, καὶ πρὸς τούτοις, μᾶλλον δὲ διὰ τούτων, ἔρχεται λοιπὸν καὶ εἰς ἐπιθυμίαν καὶ ἀγάπην τοῦ Κτίσαντος. Ταύταις δὲ ταῖς ἐπιφοραῖς καὶ ἡ παράκλησις συγκεκριμένη ἐστὶ, καὶ οὐκ εἰς πολὺ διαμένουσα, καὶ τὸ σκότει τὸ φῶς καὶ τῶν πολέμων αἱ ἀντιλήψεις παραπέμπονται.

16. Οἱ δὲ χάριν τῆς καρδιακῆς ἐπάρσεως ἦτοι τῆς ὑπερηφανίας ἐκ παραχωρήσεως Θεοῦ ἐπερχόμενοι πειρασμοί, λίαν τὴν ψυχὴν βαροῦσι καὶ εἰς ἀμηχανίαν ἔμβαλλουσιν, ἐπιτιθέντες αὕτη βάρος ὑπὲρ τὴν ἑαυτῆς δύναμιν, καὶ εἰς βλασφημίαν ἢ ἄλλην τινὰ ἁμαρτίαν ὠθοῦντες καὶ βιαζόμενοι ἢ διὰ τῶν ψυχικῶν παθῶν αἰφνιδίως τὰ ἄνθρωπον ἐπαναστάντων, καὶ ραγδαίως κατ' αὐτοῦ φερομένων, ἢ διὰ τῶν σωματικῶν ὀδυνῶν καὶ ἀσθενειῶν, καὶ συμβάσεων ἐτέρων ἐξ ἀνθρώπων ἔπαγομενων, ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς περιστάσεως, οἷον τοῦ πεσεῖν ἐξ ὕψους καὶ συντριβῆναι τὸ σῶμα, ἢ κλύδωνι θαλάσσης περιπεσεῖν καὶ πρὸς τὴ ἀποβολὴ τῶν ιδίων ἐλθεῖν καὶ εἰς τὸ κινδυνεύσαι λοιπὸν σχεδὸν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, καὶ ἀπλῶς εἶπεν, ὅσα ὑπὲρ δύναμιν ἐπάγονται τὰ ἄνθρωπων καὶ ὁ σύντομον εὐρίσκει ἐν αὐτοῖς τὴν ἀντίληψιν.

17. Ταῦτα δὲ διὰ τὴν ὑπερηφανίαν ἐκ συγχωρήσεως Θεοῦ ἐπιφέρονται λοιπὸν οὖν ἐκ τοῦ ἥθους καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ πειρασμοῦ συγκρινομένου πρὸς τὴν σὴν δύναμιν, τῆς σῆς διανοίας καὶ πολιτείας τὰς ὁδοὺς καταλάμβανε,

18. Καὶ τοῦτο δὲ χρὴ εἶδέναι, ὅτι ὅταν βουληθῇ ὁ Θεὸς ἐπὶ πλεῖον θλιβῆναι τὸν ἄνθρωπον, παραχωρεῖ αὐτὸν ἔλθειν εἰς τὰς χεῖρας τῆς μικροψυχίας, ἐν ἣ κρᾶ: ταιουμένη κατ' αὐτοῦ ἡ ἀκηδία, γεύει αὐτὸν τοῦ ψυχικοῦ πνιγμοῦ, ἦτοι τῆς κολάσεως τῆς γεέννης, καὶ ἐκ τούτου ἐπέρχεται αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκστάσεως, ἐξ οὗ πηγάζονται οἱ μύριοι πειρασμοί, ἢ σύγχυσις, ὁ θυμὸς, ἢ βλασφημία, ἢ μεμψιμοιρία, οἱ διεστραμμένοι λογισμοί, ἢ ἀπὸ χώρας εἰς χώρας μετάβασις, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

19. Τούτων δὲ πάντων μία ἐστὶν ἡ θεραπεία, δι' ἧς ἡ ψυχὴ εὐρίσκει παράκλησιν, ἢ ταπεινώσιν τῆς καρδίας, ἢ ἐκ τῆς εὐχῆς καὶ τῆς ἐκχύσεως τῶν δακρῶν, καὶ τοῦ παραρρίπτεσθαι ἐνώπιόν του Θεοῦ, καὶ ἐξουδενεῖν ἑαυτὸν τὰ ἄνθρωπον ἔγγινομενη, ἄνευ δὲ ταύτης οὐκ ἔστι τῶν πειρασμῶν τούτων ἀπαλλαγῆναι" αὕτη γὰρ δίδωσι τὸ ἄνθρωπον ὑπομονήν, δι' ἧς ἐλαφρύνεται τὸ βάρος τῆς θλίψεως, καὶ παράκλησις ἐπέρχεται, ἢ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην προστίθησιν, καὶ τὴν ἐν τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ χαρὰν τὴν καὶ ἀγαλλίασιν.

Ερμηνεία

ΤΑ ΛΥΠΗΡΑ γεγονότα, που συμβαίνουν εἰς ἡμᾶς, συμβαίνουν πρὸς σωφρονισμῶν καὶ παιδευσιν ἡμῶν· ἢ διὰ νὰ συγχωρηθοῦν περασμένα ἁμαρτήματα, ἢ διὰ νὰ διορθωθῇ ὑπάρχουσα ἀμέλεια ἢ διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ μελλοντικὰ ἁμαρτήματα.

2. Εκείνος λοιπόν, που σκέπτεται, ὅτι διὰ μίαν ἐκ τῶν τριῶν αὐτῶν αἰτιῶν συνέβη ὁ πειρασμός, δὲν ἀγανακτεῖ ὅταν ἀσθενῇ, ἢ ἀδικήται, ἢ πάσχη κάτι λυπηρόν. Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐπειδὴ ἔχει ἐπίγνωσιν τῶν ἁμαρτιῶν του, οὔτε καν θεωρεῖ αἴτιον τῆς θλίψεώς του ἐκεῖνον διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπῆλθεν εἰς αὐτόν ὁ πειρασμός: διότι γνωρίζει, ὅτι υποχρεοῦται, εἴτε ὁ ἴδιος, εἴτε δι' ἄλλου τινός, νὰ πῖν μέχρι σταγόνος τὸ ποτήριον τῆς θείας Δικαιοσύνης. Δι' αὐτό, κατὰ τὸ στάδιον τῆς δοκιμασίας του ἀποβλέπει εἰς τὸν Θεόν, τὸν εὐχαριστεῖ, διότι ἐπέτρεψε τὴν δοκιμασίαν αὐτήν, θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ αἴτιον τοῦ πειρασμοῦ καὶ μετὰ προθυμίας υπομένει τὴν παιδείαν αὐτήν, ὅπως καὶ Δαβὶδ τότε με τὸν Σεμεί.

3. Απ' εναντίας, ο άφρων ζητεί από τον Θεόν επιμόνως να ελεηθή και να ελευθερωθή από τα δυσάρεστα όταν όμως έλθη το έλεος του Θεού δεν το αναγνωρίζει, ούτε ευχαριστείται, διότι την επίσκεψιν αυτήν του Θεού την ήθελε με τον ιδιόν του τρόπον, και όχι όπως ο ιατρός των ψυχών μας εθεώρησε, ότι συμφέρει εις τας ψυχάς ημών. Επειδή δε τα πεπραγμένα δεν συνέβησαν όπως αυτός τα προσδοκούσε, δι' αυτό αμελεί, αδιαφορεί και ανησυχεί και άλλοτε μεν τaráσσεται και ένοχλείται με τους ανθρώπους, άλλοτε βλασφημεί το θείον· με τον τρόπον του δε αυτόν και αγνωμοσύνην επιδεικνύει και, ως είναι επόμενον, δεν λαμβάνει εκ Θεού την αναμενομένην παρηγορίαν.

4. Εκείνοι οι οποίοι, κατά παραχώρησιν Θεού, μάς πειράζουν, ή θερμαίνουν εις την ψυχήν μας ευτελείς επιθυμίας, ή διεγείρουν τον θυμόν και την οργήν μας, ή παρεμποδίζουν την λειτουργία του λογικού μας, ώσαύτως οι κατά παραχώρησιν Θεού πειράζοντες ημάς προκαλούν εις ημάς σωματικούς πόνους, ή μάς κλέπτουν τα απαραίτητα διά την συντήρησιν και περίθαλψιν του σώματος. Επίσης και οι δαίμονες δι' ημών των ιδίων, ή δι' άλλων, μάς πειράζουν, ή και κατ' ευθείαν οι ίδιοι οι δαίμονες αλλά και εκείνους, που δεν φοβούνται τον Θεόν, κινούν εναντίον ημών οι δαίμονες. Οι ίδιοι οι δαίμονες μάς πολεμούν, όταν απομάκρυνθώμεν από τους ανθρώπους, διά να ασκητεύσωμεν μόνοι εις την έρημον, όπως ακριβώς επείραξαν και τον Κύριον εις την έρημον (Ματθ. δ', 1-10). Διά μέσου των ανθρώπων μάς πειράζουν οι δαίμονες, όταν συναναστρεφόμεθα με τους ανθρώπους, όπως πάλιν επείραξαν τον Κύριον διά των Φαρισαίων.

5. Ημείς όμως αποβλέποντες εις τον ιδανικόν τύπον, τον οποίον πρέπει να ενσαρκώσωμεν, θα αποκρούσωμεν αυτούς και εις την έρημον και εις την μετά των άλλων επικοινωνίαν. Όλοι σχεδόν αι αμαρτίαι πραγματοποιούνται διά της έφαμάрту ηδονής, και αποδιώκονται με την κατά Θεόν λύπην και την σκληραγωγίαν· η λύπη αύτη δύναται να επέλθη εις την καρδίαν μας ή θεληματικώς διά της μετανοίας, ή, κατ' οίκονομίαν Θεού, διά θλίψεως προσγενομένης υπό της παιδαγωγούσης προνοίας του Θεού. Είναι γνωστόν το ρητόν: «Ει γάρ εαυτούς διεκρίνομεν, ούκ άν έκρινόμεθα κρινόμενοι δε υπό Κυρίου παιδευόμεθα, ίνα μή συν τω κόσμω κατακριθώμεν» (Α' Κορινθ. ια', 31-32).

6. Έκ των πειρασμών άλλοι μεν επιφέρουσιν εις τους ανθρώπους έφαμάρτους ηδονάς, άλλοι λύπας, οδηγούσας εις απόγνωσιν, άλλοι δέ, τέλος, πόνους και ταλαιπωρίας του σώματος αναλόγως λουπόν προς την υπάρχουσιν εις την ψυχήν μας αιτίας των παθών, ο ιατρός των ψυχών προσφέρει το κατάλληλον φάρμακον που το κρίνει εκείνος και απαραίτητον.

7. Όταν σου συμβή πειρασμός, χωρίς να τον αναμένης, μη θεωρής υπεύθυνον αυτόν, δια του οποίου σου επήλθεν ο πειρασμός είναι προτιμότερον να αναζητης εις τον εαυτόν σου την αιτίαν, διά την οποίαν σου συνέβη και πειρασμός αυτός. Όταν δε την ανακαλύψης, τότε να φροντίσης να διορθωθής. Ο μυαλωμένος και συνετός άνθρωπος λαμβάνων υπ' όψιν του, ότι ο Θεός διά των ανεξιχνιάστων Του βουλών προσφέρει την θεραπείας των αμαρτιών, υπομένει με ευχαρίστησιν τάς συμφοράς που επέρχονται εις αυτόν, διά των ανεξιχνιάστων αυτών βουλών του Θεού, χωρίς να θεωρη κανένα άλλον ως αίτιον των συμφορών αυτών, εκτός των αμαρτιών του. Ο απερίσκεπτος όμως και ανόητος, αγνοων την σοφωτάτην πρόνοιαν του Θεού, διά της οποίας διορθώνει φιλοστόργως τους σφάλλοντας, οσάκις αμαρτάνει και παιδαγωγικώς τιμωρείται, θεωρεί ως αιτίους των συμφορών του ή τον Θεόν ή τους ανθρώπους. Εκείνος πράγματι θέλει να σωθή, που δεν αντιστέκεται εις τα

φάρμακα της θεραπείας του. Τα φάρμακα δε αυτά είναι οδύναι και λύπαι, που προκαλούνται εις τον άνθρωπον διά διαφόρων περιστατικών. Αυτός λοιπόν, που αντιστέκεται εις τα φάρμακα αυτά, δεν γνωρίζει ούτε τι γυρεύει εις την παρούσαν ζωήν, αλλ' ούτε και τι θα απολαύση εις τήν μέλλουσαν εξαγοράζων από εδώ την ωφέλειαν και το κέρδος.

8. Όταν συναντήσης εις τον δρόμον της ζωής σου συνεχή και αδιατάρακτον ειρήνην, πρέπει να φοβήσαι, ότι ευρίσκεσαι πολύ μακράν από την ευθείαν οδόν, που επάτησαν οι κουρασμένοι πόδες των Αγίων. Όσον περισσότερον, κατά την πορείαν τού βίου, ευρίσκεσαι επί της βασιλικής οδοῦ και πλησιάζης την πόλιν του Θεού, τόσον και εντονώτερον αντιμετωπίζεις την δύναμιν τών πειρασμών. Όσον δε προσδεύεις εις την αρετήν, τόσον και περισσότερον θα πολλαπλασιάζωνται οι κατά σου πειρασμοί. Όταν λοιπόν αντιληφθής εις την ψυχήν σου, ότι οι νοητοί εχθροί, οι δαίμονες, σε πολεμούν σφοδρότερον, και οι πειρασμοί ηύξήθησαν, τότε να γνωρίζης, ότι έχεις λάβει και περισσοτέραν δύναμιν από την Χάριν του Θεού, και σου προσετέθη υπό του αγωνοθέτου Κυρίου ένας ακόμη βαθμός διά την επί τα υψηλότερα προκοπήν σου· διότι αναλόγως του μέτρου της Χάριτος που σου εδόθη, επιτρέπει και ο Θεός την κατά σου επίθεσιν των πειρασμών.

10. Δεν επιτρέπει ο Θεός να έλθῃ πειρασμός, εάν η ψυχή δεν φθάσῃ ενωρίτερον εις πνευματικής κατάστασιν ανωτέραν της συνήθους και δεν αυξηθῇ η Χάρις. Την αλήθειαν αυτήν επιβεβαιώνει ο ίδιος ο Κύριος, όστις επειράσθη εις την έρημον μετά την βάπτισίν Του (Ματθ. δ', 1-10) και οι Απόστολοι, οι οποίοι ο Κύριος επέτρεψε να πειρασθούν, αφού πρότερον εδέχθησαν την Χάριν του Παρακλήτου. Είς αυτούς, οι οποίοι απολαμβάνουν τα αγαθά, ταιριάζει να υπομείνουν και τους πειρασμούς χάριν της απολαύσεως των αγαθών αυτών. Χωρίς θλίψιν κανείς δεν απολαμβάνει αγαθόν.

11. Προηγείται λοιπόν εις την ψυχήν του ανθρώπου η Χάρις και ακολουθεί ο πειρασμός, διά να δυναμώσῃ ο νούς του ανθρώπου εις την αντιμετώπισίν του, όπως ακριβώς και ο στρατιώτης εξοπλίζεται πρίν μεταβῇ εις τον πόλεμον. Αφού δε παρέλθῃ ο πειρασμός και νικήσῃ ἡ ψυχή, τότε και η ψυχή αισθάνεται την παρουσίας της Χάριτος, ευχαριστεῖται και απολαμβάνει την μετά τον πόλεμον ήρεμίαν.

12 Εάν δε συμβῇ να εἶναι καποιος ασθενής ἢ μάλλον δειλός και χωρίς προθυμίαν αγώνος, ασφαλώς αυτός δεν επιθυμεί να πειρασθῇ (=δοκιμασθῇ) προς το συμφέρον της ψυχῆς του. Παρακαλών δε τον Θεόν να αποφύγῃ τον αγώνα αυτόν, ασφαλώς θα εισακουσθῇ ἀπ' Αὐτόν. Μάθε δε όμως, ότι ο άνθρωπος αυτός, όπως εἶναι ανίκανος να αντιμετωπίσῃ μεγάλους πειρασμούς, έτσι εἶναι ανίκανος να απολαύσῃ και μεγάλα χαρίσματα. Και όπως ακριβώς προεφυλάχθη ἀπό τις επιθέσεις μεγάλων πειρασμών, τοιουτοτρόπως, εκ της δειλίας του αυτής, θα εμποδισθῇ και ἀπό την απόλαυσιν μεγάλων χαρισμάτων.

13 Όταν δε λέγω πειρασμούς, έννοώ όχι εκείνους, που ενοχλούν τους κοσμικούς, διά να συγκρατήσουν την κακίαν, ούτε τας ταραχές του σώματος έννοώ εκείνους, που ταιριάζουν εις τους Μοναχούς, ασκουμένους εις την φιλήρημον ήσυχίαν των, και διά των οποίων πειρασμών δοκιμάζεται η ψυχή του αγωνιζομένου και προσδεύει κατά Θεόν. Τοιούτοι δε πειρασμοί, τους οποίους καλείται να αντιμετωπίσῃ Ο Μοναχός, εἶναι η οκνηρία, η σωματική κατάπτωσης, η χαύνωσις των μελών, η ταραχή της διανοίας, ἢ κατά φαντασίαν

σωματική ασθένεια, προσωρινή απελπισία, η συσκότισις των λογισμών, ο φόβος διά την έλλειψιν της εξ ανθρώπων βοηθείας, η πτωχεία διά την κάλυψιν των σωματικών αναγκών και τα παρόμοια με αυτά.

14. Ημείς λοιπόν πρέπει, όταν ενοχλούμεθα από τους πειρασμούς αυτούς, να δοκιμάζωμεν δύο αντίθετα πράγματα, την χαράν και τον φόβον χαράν μὲν διότι ήξιώθημεν να βαδίζωμεν την οδόν που ήκολούθησεν ο Κύριος, οδόν πειρασμών και θλίψεων, όπως φαίνεται από τας δοκιμασίας που υφιστάμεθα. Φόβον δε μήπως οι πειρασμοί, τους οποίους δοκιμάζωμεν, οφείλονται εις την υπερηφάνειαν ημών, και δεν αποβλέπουν εις την κατά Θεόν δοκιμών και προκοπήν ημών. Τον φόβον όμως αυτόν δυνάμεθα να τον διασκεδάσωμεν επικαλούμενοι τον φωτισμόν της θείας Χάριτος, η οποία καθιστά σοφούς τους ταπεινόφρονας και τους δίδει την ικανότητα να διακρίνουν και να μάθουν ακριβώς, ποιοι εκ των πειρασμών έχουν σκοπόν να ελέγξουν και να διορθώσουν τον άνθρωπον από την υπερηφάνειαν και ποίοι προέρχονται από τα στοργικά ραπίσματα της αγάπης του Θεού, διά να αυξήσουν τον άνθρωπον εις το αγαθόν και να τον αξιώσουν μεγαλυτέρας Χάριτος,

15. Υπό την επίδρασιν των δοκιμασιών, εις τας οποίας υποβάλλει τον άνθρωπον η Αγάπη του Θεού, ο άνθρωπος ενισχύει και σταθεροποιεί την ελπίδα του προς τον Θεόν και παύει πλέον να έχη εμπιστοσύνην εις άλλον διά την σωτηρίαν του, εκτός του Θεού. «Μή πεποιθήτε επ' άρχοντας, και εφ' υιούς ανθρώπων, οίς ουκ έστι σωτηρία» (Ψαλμ. ρμε', 3). Εκτός της ελπίδος, η καρδιά του φιλοστόργως δοκιμαζομένου υπό του Θεού καθίσταται ταπεινή και παραμένει ασυγκίνητος, ως ο νεκρός, από τα απατηλά φαινόμενα του κόσμου. Τέλος διά των ραπισμάτων της πατρικής προνοίας του Θεού ο άνθρωπος φθάνει πλέον να επιθυμή μόνον τον Δημιουργός του και Αυτόν μόνον να αγαπά. Εις τας δοκιμασίας αυτάς, διά των οποίων ο Θεός επιδιώκει τον πλουτισμόν του ανθρώπου με τους θησαυρούς της Χάριτος, κρύπτεται μαζί και η παρηγορία δι' αυτάς τοιουτοτρόπως δεν παραμένει επί πολύ η θλίψις διά την δοκιμασίαν, εναλλάσσονται δε εις την ψυχήν του ανθρώπου και διάφοροι ψυχικά καταστάσεις μεταξύ της αθυμίας και της ελπίδος, όπως το φώς με το σκότος μαζί με τον εκ των και δοκιμασιών αυτών πόλεμον συμβαδίζουν και αι πολλαπλαί έκδηλώσεις της βοηθείας του Θεού προς τον δοκιμαζόμενον.

16. Αντιθέτως προς τας δοκιμασίας αυτάς, οι πειρασμοί, οι οποίοι συμβαίνουν εις τον άνθρωπον, κατά παραχώρησιν Θεού εξ αιτίας της επάρσεως της καρδιάς και της υπερηφανείας, πιέζουν πάρα πολύ την ψυχήν, ώστε ο άνθρωπος να μη ξέρει τι να κάμη, διότι αισθάνεται το βάρος των πειρασμών ισχυρότερον από τήν δύναμιν του. Οι πειρασμοί αυτοί έξωθούν τον άνθρωπον εις βλασφημίας, εις διαφόρους άλλας αμαρτίας και τον εξαναγκάζουν εις το κακόν. Ταλαιπωρούν και καταδυναστεύουν τον άνθρωπον ή διά της αιφνιδίας επαναστάσεως κατ' αυτού και απροσδοκήτου επιθέσεως των παθών της ψυχής, ή διά σωματικών πόνων και ασθενειών, ή διά θλίψεων, που προκαλούν άλλοι άνθρωποι. Ακόμη και πειραζόμενος από τοιούτων πειρασμών υφίσταται διάφορα τραγικά περιστατικά, όπως π.χ. η πτώσις από ύψος και το σπάσιμο των μελών του σώματος, ή το ναυάγιον εις τρικυμιώδη θάλασσαν, όπου εκτός της απωλείας των αποσκευών, έρχεται εις κίνδυνον και αυτή η ζωή και εν γένει πολλά δραματικά γεγονότα, υπέρτερα της δυνάμεως, συμβαίνουν εις τον άνθρωπον αυτόν, χωρίς να ανεπαίσκη και σύντομον την βοήθειαν, εις τας τοιαύτας δοκιμασίας.

17. Όλα αυτά επιτρέπει ο Θεός να τα υφίσταται ο άνθρωπος εξ αιτίας της υπερηφανείας του. Πώς σκέπτεσαι λοιπόν και πώς πορεύεσαι εις την ζωήν, φρόντιζε να το αντιλαμβάνεσαι από τον χαρακτήρα και το μέγεθος του πειρασμού, που σου συνέβη εάν είναι ο πειρασμός ανώτερος από την δύναμιν σου, συμβαίνει κατά παραχώρησιν, προς διόρθωσιν εάν πάλιν είναι κατώτερος από την δύναμιν σου και εύκολοαντιμετώπιστος, τότε συμβαίνει εξ αγάπης προς πολλαπλασιασμών των εν σοί θησαυρών της Χάριτος.

18. Και αυτό πρέπει να ξέρη ακόμη και άνθρωπος όταν θελήση και Θεός να πιεσθή περισσότερο ο άνθρωπος από τους πειρασμούς, επιτρέπει και περιπίπτει εις δειλίαν" τότε, με την σκιάν του φόβου εις την ψυχήν του, ο άνθρωπος αδρανεί κατά του πειρασμού, οπότεν καταλαμβάνεται από άγχος και απελπισίαν και ομοιάζει ως κολασμένος. Μετά ταύτα πλέον κυριαρχεί μέσα του το πνεύμα της παραφροσύνης, από την οποίαν προέρχονται αναρίθμητοι πειρασμοί, όπως η ψυχική ταραχή, ο θυμός, η βλασφημία, ή μεμψιμοιρία (=γκρίνια), διεστραμμένοι λογισμοί (κακοί και πονηροί), η άσκοπες μετακίνησης από τόπου εις τόπον και όλα τα παρόμοια πάθη.

19. Από όλα αυτά τα κακά μόνον κατά ένα τρόπον δύναται να απαλλαγή ο άνθρωπος και να θεραπευθή η πολύτιμος αυτή θεραπεία, διά της οποίας θα εύρη παρηγορίαν η ψυχή του ανθρώπου, είναι η ταπείνωσις της καρδιάς. Η ταπείνωσις αυτή όμως επέρχεται, εφ' όσον ο άνθρωπος θα αυτομηδενισθή, θα ριφθή ενώπιον του Θεού διά να ζητήση το έλεός του, θα χύση πολλά δάκρυα μετανοίας και θα προσευχηθή θερμώς και εντατικώς. Χωρίς την ταπείνωσιν αυτήν δεν θα δυνηθή ο άνθρωπος κατ' άλλον τρόπον να απαλλαγή των πειρασμών αυτών. Διότι αυτή μόνον η ταπείνωσις εξασφαλίζει εις τον άνθρωπον την υπομονήν, μετριάζει αισθητως το βάρος της θλίψεως, φέρει παρηγορίαν εις τον πειραζόμενον, προσθέτει αγάπης προς τον Θεόν και τέλος χαρίζει τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος, την χαράν και την ευτυχίαν.

Δ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε Γέροντα λέγων· έπει εΐρηται δοκίμασον μέ, Κύριε, και πείρασον μέ και πάλιν, χαίρετε όταν πειρασμούς περιπέσητε ποικίλοις άλλαχού δέ, μη εισενέγκης ήμās εις πειρασμόν, και εϋχεσθε ίνα μη πειρασθήτε, και ως εναντια ταϋτα δοκεΐ, παρακαλῶ σε, Πάτερ, εΐπιν μοι τὸ διάφορόν των λογισμών.

2. Καί απεκρίθη ὁ Γέρων" ἀδελφέ, ἔστι πειρασμός ἐξ ἡμῶν, καὶ ἔστι πειρασμός κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ καὶ ἐξ ἡμῶν, πρὸς βλάβην ἔστι τῆς ψυχῆς, καὶ περὶ αὐτοῦ κράζει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος λέγων· «μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι, ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστι κακῶν» καὶ τὰ ἐξῆς· ὁ δὲ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ, πρὸς ὠφέλειάν ἐστι τῆς ψυχῆς πρὸς δοκιμὴν γὰρ γίνεται τὸ ἀνθρώπων καὶ ἡ δοκιμὴ φέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὗ κατασχύνει, κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ δὲ μὴ κατασχυνόμενος, σεσωσμένος ἐστὶν ἐν Κυρίῳ.

3. Τὸ οὖν εἰπεῖν δοκίμασον μέ, Κύριε, καὶ πείρασον μέ, ἀγωνιζομένου ἀνθρώπου ἐστι, καὶ αἰτοῦντος δοκιμασθῆναι διὰ πειρασμοῦ" ἡ γὰρ ὑπομονή, ὡς εἶρηται, εἰς δοκιμὴν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ φέρει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνταῦθα ἐστὶν ἀληθῶς ἡ ὠφέλεια καὶ ἡ προκοπὴ οὗ συνεργεῖ γὰρ τῷ θελήματι τοῦ ἀγωνιζομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐναντιοῦται, διὸ καὶ εἰς κόπον ἐμβάλλει ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος ὥστε μὴ ἡττηθῆναι τὰ πειρασμό.

4. Τὸ δὲ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, δηλοῖ το μὴ ἔασης ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἰδίου θελήματος καὶ τῆς ἐπιθυμίας πειρασθῆναι" καὶ γὰρ ἐκ τοῦ τοιούτου πειρασμοῦ γεννᾶται ὁ θάνατος, καὶ περὶ τούτου ὁ Σωτὴρ λέγει εὐξασθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ υπέβαλε την εξής απορία εις κάποιον Γέροντα: Ποία διαφορά υπάρχει, Πάτερ μου, εις τας κατωτέρω φράσεις της Αγίας Γραφής, δεδομένου, ότι παρουσιάζουν, εκ πρώτης όψεως, μίαν αντίθεσιν αι φράσεις αυται είναι : «Δοκίμασόν με, Κύριε, και πείρασόν με» (Ψαλμ. κε', 2), «Πάσαν χαράν ηγήσασθε, αδελφοί μου, όταν πειρασμούς περιπέσητε ποικίλοις» (Ιακ. α', 2), «Μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν» (Ματθ. ζ', 13), «Γρηγορεῖτε και προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. κς', 41).

2. Εἰς την απορίαν αὐτήν ἔδωσε την εξής λύσιν ο Γέρων: Αδελφέ μου, υπάρχουν πειρασμοί, δια τους οποίους ευθυνόμεθα ἡμεῖς, και ἄλλοι πειρασμοί, οι οποίοι μάς συμβαίνουν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ. Οι πειρασμοί, διὰ τους οποίους ευθυνόμεθα, βλάπτουν την ψυχὴν μας αὐτὸ υπονοεῖ ο Απόστολος Ιάκωβος ὅταν λέγη: «Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι, ο γὰρ Θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν» (Ιακ. α, 13). Και εν συνεχείᾳ λέγει ο Απόστολος Ιάκωβος: «Ἐκαστος δε πειράζεται ὑπὸ της ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος και δελεαζόμενος εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβούσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δε ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον» (Ιακὼβ. α', 14-15). Οι πειρασμοί, που μας συμβαίνουν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, ἔχουν σκοπὸν την ωφέλειαν της ψυχῆς μας, διότι γίνονται διὰ να δοκιμασθῇ ἡ πίστις τοῦ ἀνθρώπου και δοκιμασία αὐτὴ γεννᾷ εἰς την ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου την κατὰ Θεὸν ἐλπίδα: ἡ δε κατὰ Θεὸν ἐλπίς δεν ἀφήνει τον ἄνθρωπον να καταντροπιασθῇ ἀπὸ τους πειρασμούς, ὅπως ἀναφέρει και εἰς την Καινῆς Διαθήκην ο θεῖος Απόστολος Παῦλος. Εκείνος δε πού, διὰ της κατὰ Θεὸν ἐλπίδος, δεν καταισχύνηται ἀπὸ τους πειρασμούς, ἔχει σωθῇ με την δύναμιν του Κυρίου.

3. Η φράσις πάλιν: «Δοκίμασόν με, Κύριε, και πείρασόν με» (Ψαλμ. κε', 2), προέρχεται ἀπὸ ἄνθρωπον, που ἀγωνίζεται πνευματικῶς και ζητεῖ να τεθῇ ὑπὸ δοκιμασίας και πνευματικόν του ἀγών, διὰ τινος πειρασμοῦ, ὥστε να ἀποδειχθῇ ο βαθμὸς της ἀντοχῆς του και το βάθος της πίστεώς του, διότι ἡ υπομονή, την οποίαν θα ἐπιδείξῃ ο ἄνθρωπος κατὰ το στάδιον του πειρασμοῦ, ὅπως ἐλέχθη, καθιστᾷ τον ἄνθρωπον δόκιμον, δηλαδή ἀποδεδειγμένης ἀντοχῆς και γνησιότητος και του προσφέρει ὅλα τα ἄλλα ἀγαθὰ. Ακριβῶς δε ἐδὼ εὐρίσκεται ἡ πραγματικὴ ωφέλεια και προκοπὴ τοῦ ἀνθρώπου. Ἰδού δε πὼς ἐπέρχεται ἡ ωφέλεια και ἡ προκοπὴ ὡς γνωστόν ο πειρασμός ὄχι μόνον δεν συμπράττει με την θέλησιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἀντιτίθεται πρὸς αὐτήν. Ἡ ἀντίθεσις και ἐναντίωσις τοῦ πειρασμοῦ πρὸς την θέλησιν κάμνει τον ἄνθρωπον να κοπιᾷ, διὰ να μὴ νικηθῇ ἀπὸ τον πειρασμόν. Αὐτὴ δε ἡ προσπάθεια και ο κόπος γεννοῦν εἰς τον ἀγωνιζόμενον ἄνθρωπον την υπομονὴν και την ἐλπίδα!

4. Η φράσις πάλιν: «Μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν» (Ματθ. ' ; 13) σημαίνει το εξὴς μὴ μάς ἀφήσης, Κύριε, να πειρασθῶμεν ἀπὸ το θέλημά μας και την ἐπιθυμίαν μας, διότι ο πειρασμός, που οφείλεται εἰς το θέλημά μας και τις ἐπιθυμίας μας, φέρει τον θάνατον. Διὰ τους τοιούτους πειρασμούς συμβουλευεῖ ο Κύριος: «Γρηγορεῖτε και προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν (Ματθ. κς', 41).

Ε'. Του Αγίου Εφραίμ

ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ σημαίνουσης, στρατός εις πόλεμον παρασκευάζεται, ἀλλ' Ὁ ἐν καιρῷ ἀγῶνος οὗ πάντες μαχηται ἀναδεικνυνται οὕτω καὶ πολλοί,

Μοναχοὶ ὄντες ἐν τῷ σχήματι, ὀλίγοι δὲ ἀγωνισταί· ἐν καιρῷ δὲ τοῦ πειρασμοῦ, ἡ δοκιμὴ τοῦ Μοναχοῦ ἀπόφαινεται. Ἐν καιρῷ χιόνος ἰχνεύεται θήρ, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἰχνεύει ὁ Σατανᾶς τὸν Μοναχός.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΣΑΛΠΙΖΗ ἡ πολεμικὴ σάλπιγξ, ὁ στρατός προετοιμάζεται νὰ πολεμήσῃ. Κατὰ τὴν διάρκειαν ὁμως τοῦ πολεμικοῦ ἀγῶνος δὲν ἀναδεικνύονται καὶ ὅλοι, ὅσοι ἔλαβαν μέρος εἰς αὐτόν, καλοὶ μαχηται. Τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει καὶ εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν πολλοὶ φέρουν τὸ μοναχικόν σχῆμα, ἐλάχιστοι ὁμως εἶναι οἱ πραγματικοὶ ἀγωνισταί. Ἡ ικανότης τοῦ Μοναχοῦ, ὡς πνευματικοῦ ἀγωνιστοῦ, φανερώνεται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πειρασμοῦ, διότι τότε μόνον δοκιμάζεται ἡ πίστις του. Ὄταν χιονίζει, ἀνακαλύπτουν οἱ κυνηγοὶ τὰ ἰχνη τῶν θηρίων ἐπάνω εἰς τὸ χιόνι, διὰ νὰ τὰ παγιδεύσουν καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πειρασμοῦ μετὰ προσοχῆς ὁ Σατανᾶς παρακολουθεῖ τὰ ἰχνη τοῦ Μοναχοῦ, δηλαδή τὸν τρόπον με τὸν ὁποῖον ἀντιμετωπίζει ὁ Μοναχός τὸν πειρασμόν.

ΣΤ'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΑΔΕΛΦΕ, καθ' ἐκάστην προσδόκα ἐρχόμενον σοὶ πειρασμόν, εἴτε εἰς θάνατον, εἴτε εἰς θλίψιν, καὶ κινδύνους μεγάλους, καὶ βάσταζε προθύμως καὶ ἄταραχος, λογιζόμενος, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, κάθε ἡμέραν νὰ περιμένῃς, ὅτι θα σοῦ συμβῇ πειρασμός ἢ θάνατος, ἢ θλίψις, ἢ μεγάλοι κίνδυνοι. Πρόθυμα λοιπόν νὰ υπομένῃς τοὺς πειρασμούς αὐτοὺς, χωρὶς νὰ ταρασσεσαι, ἔχων ὑπ' ὄψιν σου πάντοτε, ὅτι «διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Πράξεις ιδ', 22).

Ζ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Αββάς Αντώνιος οὐδεὶς ἀπείραστος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

2. Εἶπε Γέρων· εἰ ταπεινοφροσύνης ἐπιμελώμεθα, οὐκ ἂν ἐδεήθημεν παιδείας πάντα γὰρ τὰ δεινὰ διὰ τὴν ἐπαρσιν ἡμῶν συμβαίνει εἰ γὰρ τῷ Αποστόλῳ "Ἄγγελος σατάν, ἵνα μὴ ἐπαρθῇ, ἐδόθη, ἵνα αὐτόν κολάζῃ, πόσο μάλλον ἡμῖν τοῖς ἐπηρμένοις, αὐτός ὁ Σατανᾶς δοθήσεται καταπατεῖν ἡμᾶς, ἕως οὗ τὰ πεινωθῶμεν.

3. Ἡρώτησέ τις τῶν Πατέρων τὸν Αββάν Σισών λέγων· εἰάν κάθημαι ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔλθῃ βάρβαρος φονεύσαι με θέλων, καὶ δυνηθῶ πρὸς αὐτόν, φονεύσω αὐτόν καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων οὐχί, ἀλλὰ παράδος αὐτόν τῷ Θεῷ· οἷός γάρ ἂν πειρασμός ἔλθῃ τῶν ἀνθρώπων,

οφείλει λογίζεσθαι και λέγειν ότι διά τας αμαρτίας μου τούτο συνέβη εάν δε αγαθόν, ευδοκία Θεού.

4. Είπε τις των Πατέρων, ότι ει μή σαλευθή το δένδρον υπό του ανέμου, ούτε αύξει, ούτε βάλλει κάτωθεν ρίζαν ούτω και ο Μοναχός, εάν μη πειρασθή και υπομείνη, ου γίνεται ανδρείος,

5. Είπε Γέρων: έπαρον τους πειρασμούς, και ουδείς "Άγιος ο γάρ φεύγων πειρασμόν επωφελή φεύγει ζωήν αιώνιον.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ είπεν, ότι κανείς δεν θα ημπορέση να εισέλθη εις την Βασιλείαν των ουρανών, εάν προηγουμένως, εφ' όσον ζή, δεν δοκιμάση πειρασμούς.

2 Ένας Γέρων είπεν, ότι εάν έφροντίζαμεν εις την ζωήν μας να εφαρμόσωμεν την αρετήν της ταπεινοφροσύνης, ασφαλώς δεν θα παρίστατο ανάγκη να υφιστάμεθα την ενέργειας της παιδαγωγικής προνοίας του Θεού· διότι όλαι αι θλίψεις, τας οποίας δοκιμάζομεν, μας συμβαίνουν εξ αιτίας της επάρσεώς μας. Εάν εις ένα Απόστολος Παύλον εδόθη Άγγελος σατάν, διά να τον φρονηματίζη, «Εδόθη μοι σκόλοψ τη σαρκί, Άγγελος σατάν, ίνα με κολαφίζη, ένα μή υπεραίρωμαι» (Β' Κορινθ. ιβ', 7), ώστε να μη υπερηφανεύεται, πόσο μάλλον θα πρέπει να δοθή η εξουσία εις τον ίδιον τον Σατανάς να καταπατή ημάς, που πάσχομεν ήδη από την αθλίαν έπαρσιν, μέχρις ότου ταπεινωθώμεν!

3. Κάποτε μεταξύ ενός εκ των Πατέρων και του Αββά Σισώη ελέχθησαν τα εξής:

Ένας Πατήρ: Εάν ασκητεύω εις την έρημον και έλθη ένας βάρβαρος με πρόθεσιν να με σκοτώση, εγώ δε, κατά την πάλην, τον νικήσω, πρέπει να τον σκοτώσω;

Αββάς Σισώης: Όχι, νά μή τον σκοτώσης, αλλά να τον παραδώσης εις το έλεος του Θεού, διότι οποιοσδήποτε πειρασμός συμβή εις τον άνθρωπον, ο άνθρωπος αυτός πρέπει να σκεφθή και να είπη αυτό μου συνέβη εξ αιτίας των αμαρτιών μου εάν πάλιν συμβή εις τον άνθρωπον κάτι καλόν, θα πρέπει να το αποδώση εις τήν εύνοιαν και την καλωσύνην του Θεού.

4 Ένας άλλος εκ των Πατέρων της ερήμου είπεν, ότι εάν το δένδρον δεν σαλευθή από τον άνεμον, ούτε αναπτύσσεται, ούτε ρίπτει βαθείας ρίζας εντός του εδάφους τοιουτοτρόπως και ο Μοναχός, εάν δεν πειρασθή και εάν δεν επιδείξη υπομονήν, κατά την διάρκειας του πειρασμού, δεν γίνεται ανδρείος.

5 Ένας άλλος, πάλιν, Γέρων είπεν, ότι εάν απομακρύνης τους πειρασμούς από την ζωήν, κανείς δεν πρόκειται να αναδειχθή Άγιος διότι εκείνος, που αποφεύγει τον πειρασμόν, που τον ωφελεί ψυχικώς, ασφαλώς αυτός ο άνθρωπος θυσιάζει την αιώνιον ζωήν, χάριν προσκαίρου ανέσεως.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΔ' (Αντιμετώπισις των πειρασμών. Δεν πρέπει να εκτιθέμεθα)

Πῶς δεῖ κατὰ τῶν πειρασμῶν ἴστασθαι, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ἑαυτὸν ἐπιρρίπτειν εἰς αὐτοὺς πότε δὲ καὶ ἐν τίσιν δεῖ φεύγειν ἢ καταδέχεσθαι τὸν πειρασμόν.

Πῶς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τοὺς πειρασμοὺς· δὲν πρέπει νὰ ἔχει ἐκτιθέμεθα εἰς τοὺς πειρασμοὺς. Εἷς ποίας περιπτώσεις πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὸν πειρασμόν καὶ εἰς ποίας νὰ τὸν ὑφιστάμεθα.

Α'. Εν τῷ βίῳ Α του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος

ΤΡΕΙΣ ἐπὶ δέκα ἦσαν αἱ νῆες τῆς κατὰ τὸν μέγαν Ἰωάννην Ἐκκλησίας, αἵτινες φόρτου πλήρεις, ὅτε τῷ τοῦ Ἀδρίου προσέσχον πελάγει, ναυαγίῳ πᾶσαι κατὰ τὸ αὐτὸ περιπίπτουσι, καὶ ὁ φόρτος ἔπας ἀπολλυταί, τριακοσίων ὧν καὶ τρισχιλίων τοῦ χρυσοῦ λίτρων.

2. Οἱ οὖν τὰ πλοῖα πεπιστευμένοι, κενὰ ταῦτα φέροντες, τῷ τῆς καὶ Ἀλεξανδρείας προσορμίζονσι λιμενί, φυγάδες αὐτοὶ τῷ ναῷ γινόμενοι· ὅπερ ἔπει δηλον κατέστη τὸ Πατριάρχῃ, Θεῷ μὲν κὰν τούτῃ τὴν χάριν ὁμολογεῖ, ἐκείνοις δὲ ἀφέσεως ἐπιπέμπει γραμματεῖον, μόνᾳ τα καὶ τοῦ Ἰωβ ἐπὶ λέξεως ἔχων, ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, ἄδελφοι ἔλθετε τοίνυν, μηδένα ὑπὲρ τούτου κίνδυνον ὑφορώμενοι, ὁ Κύριος γὰρ περὶ τῆς αὐρίου φροντιεῖ.

3. Ἐπει δὲ πολλοὶ τῶν τῆς πόλεως ἔφοιτων ὡς αὐτὸν εἰς παράκλησιν, φθάσας αὐτός, οὐδὲν ἔφη, ἀδελφοί, προσῆκον ἡμᾶς σκυθρωπάζειν ἐπὶ τῶν κινδύνῳ τῶν πλοίων, οὐ μόνον κατέστην αὐτός αἴτιος εἰ γὰρ μὴ ὑψηλοφροσύνης ἤψαμην ἐγὼ ἐπὶ τῇ τῶν ἀλλοτρίων μεταδόσει, μᾶλλον δὲ τῶν τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἂν δὴ τοῦτο συνέβη ἀμέλει καὶ βουλόμενος ὁ Θεὸς τὸ φύσημα τὸ ἐμὸν καταστεῖλαι, τὴν συμφορὰν ταύτην συμβῆναι παρεχώρησεν οἶδεν ὑψηλοφροσύνης πολλάκις αἰτία, ἐλεημο: σύνη τῷ μὴ προσέχοντι γίνεσθαι' πενία δέ, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἄνδρα ταπεινοί.

4. Δύο τοιγαροῦν ἔγω κακῶν αἴτιος. Ἐνὸς μὲν, ὅτι τοῦ τῆς ἐλεημοσύνης μισθοῦ διὰ κενοδοξίας ἔστερημαι, ἐτέρου δέ, ὅτι δι' αὐτὴν καὶ τοσούτων χρημάτων ἀπωλείας κατέστην αἴτιος καὶ νῦν ἔλκω πρὸς ἑμαυτὸν ἅπαν το κρῖμα τῶν στενουμένων ψυχῶν' πλὴν ὁ Θεὸς κὰν μὴ δι' ἐμέ, ἀλλ' οὖν τῆς τῶν δεομένων χάριν κηδεμονίας, χορηγὸς ἔσται πρὸς τὴν χρεῖαν' τὸ γὰρ οὐ μὴ σὲ ἄνω οὐδ' οὐ μὴ σὲ ἐγκαταλίπω, Ἐκείνου λόγος καὶ πιστὸς καὶ ἐπαγγεῖλάμενος.

5. Οὕτως οἱ πιστῶς παρακαλέσαι προσελθόντες τὸν Ἅγιον, αὐτοὶ μᾶλλον ὑπ' ἐκείνου παρακληθέντες ἐπέμποντο' οὐ πολὺς παρήλθε χρόνος καὶ ὁ Θεὸς διπλασιάζει τὸ νέο Ἰωβ τὰ ὑπάρχοντα, καὶ ἦν πρὸς τοὺς δεομένους μεγαλοψυχότερος καὶ πολυαρκέστερος ἢ τὸ πρότερον.

Ερμηνεία

ΔΕΚΑ ΤΡΙΑ πλοία της Εκκλησίας Αλεξανδρείας, διά της φροντίδος του Αγίου Ιωάννου του Ελεήμονος, ήρχοντο φορτωμένα με σιτάρι και άλλα είδη εἰς τό Αδριατικόν πέλαγος ὅμως συνήντησαν σφοδράν θαλασσοταραχήν, ἐξ αἰτίας της οποίας ἐκινδύνευσαν να ναυαγήσουν. Ὅλον το φορτίον και των δέκα τριῶν πλοίων ἐρρίφθη εἰς την θάλασσαν. Ἡ ἀξία του ἀπολεσθέντος φορτίου ἦτο τρεῖς χιλιάδες τριακόσiai λίτραι χρυσοῦ.

2. Οἱ υπεύθυνοι των πλοίων ὠδήγησαν αὐτά ἄδεια εἰς τον λιμένα της Αλεξανδρείας και οἱ ἴδιοι, φοβούμενοι τιμωρίαν ἐκ μέρους του Πατριάρχου, καταφεύγουν κέται εἰς τον Ναόν. Μόλις ἐπληροφορήθη την εἰδήσιν αὐτήν ὁ Ἅγιος Ιωάννης ὁ Ελεήμων οὐδόλως ἐταράχθη ἀπέδωσε το περιστατικόν εἰς τον Θεόν, ἐστείλεν εἰς τους ναυτικούς ἐγγράφα, δια των οποίων τους ἀπήλλασσε πάσης ευθύνης γιὰ την ζημίαν και εἰς τους παρισταμένους ἐπανέλαβε με ἡρεμίαν τους λόγους του Ἰώβ: «Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο» (Ἰώβ α', 21), ἀδελφοί μου. Καλῶν δε τους ναυτικούς πλησίον του τους εἰδοποίησε να μη φοβούνται ἐκ μέρους του οὐδεμίαν τιμωρίαν διὰ την ζημίαν, διότι ὁ Κύριος θα φροντίσῃ διὰ το μέλλον.

3. Ἐπειδὴ δε αρκετοί ἐκ της πόλεως συνεκεντρώθησαν εἰς τα Πατριαρχεῖα διὰ να τον παρηγορήσουν διὰ την μεγάλην καταστροφὴν, ἡ οποία ἐγίνε, κατέφθασαν ἀμέσως ὁ “Ἅγιος Πατριάρχης και τους εἶπε μεταξύ ἄλλων και τα εξής: «Δεν πρέπει να σκυθρωπάζετε μίαν, που ἐπῆλθεν ἐξ αἰτίας του κινδύνου των πλοίων” κανεὶς ἄλλος δεν ευθύνεται δι’ αὐτό αἴτιος της συμφορᾶς εἶμαι ἐγώ και μόνον ἐγώ. Διότι δεν θα συνέβαινεν αὐτή ἡ καταστροφή, ἐάν ἐγώ δεν εἶχαν ἐπηρεασθῇ ἀπὸ λογισμούς ὑψηλοφροσύνης ἀπὸ την σκέψιν της μεταδόσεως εἰς τον πληθυσμόν ξένων ἀγαθῶν, των ἀγαθῶν, τα οποία παρέχει ὁ Θεός. Ὁ Θεός λοιπόν παρεχώρησε να συμβῇ αὐτή ἡ συμφορὰ, διὰ να καταπαύσῃ την ἐγωϊστικὴν μου αὐτὴν ἐπαρσιν, ἐπιδιώκων την ταπείνωσίν μου. Γνωρίζει καλῶς ὁ Θεός, ὅτι πολλές φορές ἡ ὑψηλοφροσύνη γίνεται αἰτία της ἐλεημοσύνης εἰς ἐκεῖνον, που δεν προσέχει δι’ αὐτόν ἀκριβῶς τον λόγον ἢ πτωχεῖα ταπεινώνει τον ἐγωϊστὴν και υπερήφανον ἄνδρα «πενία ἄνδρα ταπεινοί» (Παροιμ. ι', 4), ὅπως λέγει ἡ Γραφή.

4. Ἐγώ λοιπόν ἐγίνα ἀφορμὴ δύο κακῶν, της ὑψηλοφροσύνης μου και της συμφορᾶς σας. Τοιουτοτρόπως και ἐγώ ἀπὸ την κενοδοξίαν ἔχασα τον μισθόν της ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ και ἐγίνα αἴτιος ἀπωλείας τόσων χρημάτων. Τώρα δε φέρω ἐπάνω μου ὅλας τας ἀμαρτίας των ἐκ της πείνης θλιβομένων ψυχῶν. Πλήν ὅμως ὁ Θεός, ἂν ὄχι δι’ ἐμέ, ἀλλὰ χάριν της στοργικῆς φροντίδος Του υπέρ των δυστυχούντων, ἀσφαλῶς θα ἐξεύρη τρόπον να ικανοποιήσῃ, ὡς γνωρίζει, τὰς ἀνάγκας των τέκνων του. Διότι Αὐτός εἶπε: Δεν θα σε ἀφήσω μόνον εἰς την θλίψιν σου, ἀφού δε το εἶπε ὁ Θεός ἀσφαλῶς και θα πραγματοποιήσῃ την υπόσχασίν του.

5. Συνέβη τότε, ὥστε αὐτοί, που πραγματικῶς ἦλθον να παρηγορήσουν τον Ἅγιον Πατριάρχην, διὰ την τόσον μεγάλην ἀπώλειαν, ἀπεχώρησαν παρηγορηθέντες οἱ ἴδιοι ἀπὸ ἐκεῖνον. Ἀλλὰ και πράγματι ἢ πρὸς τον Θεόν βαθεῖα ἐμπιστοσύνη του Αγίου συντόμως ἐπεβραβεύθη διότι δεν παρήλθε πολὺς ἀπὸ της δοκιμασίας χρόνος και ὁ Θεός διπλασιάζει εἰς τον νέον Ἰώβ τα υπάρχοντα, ὥστε να βοηθῇ τους δυστυχεῖς και τους πτωχοὺς με περισσότεραν μεγαλοψυχίαν και να τους προσφέρῃ περισσότεραν ποσότητα παρά πρότερον.

Β'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Παχωμίου

ΗΝ ΤΙΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ἀσκήσας καθ' ἑαυτόν, τῶν πάντῃ ἐπισήμων· οὗτος ἀκούσας περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, ἐλθὼν παρεκάλει αὐτὸν δέξασθαι αὐτὸν εἰς τὸ Κοινόβιον. Εἰσδεχθεὶς οὖν καὶ ποιήσας ὀλίγας ἡμέρας, ἐπεθύμει μαρτυρῆσαι, τοῦ κόσμου εἰρηνεύοντος καὶ τῆς Ἐκκλησίας χάριτι Θεοῦ γαληνιώσης καὶ προκοπούσης, τοῦ ἐν Ἁγίοις Κωνσταντίνου τότε βασιλεύοντος.

2. Οὗτος οὖν συνεχῶς παρεκάλει τὸν μακάριον λέγων· ἔξαι, Ἀββᾶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα γένωμαι μάρτυς καὶ δὲ Γέρον ἐνουθετεῖ αὐτὸν λέγων ὑπομεινον, ἀδελφέ, τὸν ἀγῶνα τοῦ Μοναχοῦ γενναίως καὶ ἀμώμως, κατὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ εὐαρέστησιν τὸν βίον σου κατορθώσας, καὶ ἔξεις ἐν οὐρανοῖς τὴν μετὰ Μαρτύρων κοινωνίαν· τὸν δὲ λογισμὸν τοῦτον μηκέτι παραχωρήσης εἰσελθεῖν εἰς τὴν καρδίαν σου.

3. Ἐκείνου δὲ μὴ ἀνιέντος· ἀλλὰ καθ' ἐκάστην ἐπιτείνοντας τὴν ἐπιθυμίαν εἰς τοῦτο καὶ ἐνοχλοῦντος τῷ Ἁγίῳ, ἵνα εὔξηται ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀποσεύσασθαι τὴν τοιαύτην ὀχλήσιν ὁ μέγας, εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ εὐχομαι καὶ εἰ τοῦτο θέλεις, καταλήψεται σὲ ἀσφαλίζου δὲ σεαυτόν, μήποτε ἐπελθούσης τῆς ὥρας, ἀντὶ τοῦ μαρτυρῆσαι εὐρεθῇς ἀρνούμενος τὸν Χριστὸν ἀληθῶς γὰρ σφάλλει καὶ αὐτομολῆσαι βουλόμενος καὶ ἔμπεσιν εἰς πειρασμόν, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κελεῦον. τὸς ἡμῖν προσεύχεσθαι μὴ ἔμπεσεῖν εἰς πειρασμόν,

4. Ἐγένετο δὲ μετὰ δύο ἔτη, ἀποστολὴ ναὶ τίνας τῶν ἀδελφῶν παρὰ τοῦ μεγάλου εἰς τὴν ἀνωτέραν αὐτῶν κώμην ἐπὶ το συνάξει θρύα λόγῳ τῶν ψαθίων· τῇ δὲ κώμῃ πλησιάζουσι βάρβαροι οἱ λεγόμενοι Βλέμμυες· καὶ τυγχανόντων ἐκεῖσε τῶν ἀδελφῶν, καὶ συναγαγόντων τὰ θρύα, ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς καὶ μακάριος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἐπιθυμοῦντα μαρτυρῆσαι, δαπάνας ὀλίγας ἀπενεγκεῖν τοῖς ἀδελφοῦς παραγγείλας αὐτῷ ἀσφαλίσασθαι ἑαυτόν, καὶ εἰπὼν το γεγραμμένον, καὶ ὥς δι' αἰνίγματος δηλώσας αὐτῷ, ὅτι ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· μηδὲ μίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία.

5. Ὁ δὲ λαβὼν ὄνον καὶ ἐπιθεῖς τὰς δαπάνας, πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐπορεύετο. καὶ γεγομένου αὐτοῦ περὶ τὴν ἔρημον, κατελθόντες οἱ βάρβαροι ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐπὶ τὸ ὑδρεύσασθαι ὕδωρ, ὑπαντῶσιν αὐτῷ καὶ κρατήσαντες αὐτόν, ἔδησαν τὰς χεῖρας αὐτοῦ, λαβόντες δὲ καὶ τὸν ὄνον μετὰ τῶν χρειῶν, ἀπήγαγον αὐτόν εἰς τὸ ὄρος πρὸς τοὺς ἄλλους βαρβάρους.

6. Ἰδόντες δὲ οἱ λοιποὶ βάρβαροι ἐρχόμενον αὐτόν, ἤρξαντο χλευάζειν αὐτόν λέγοντες μονάζον, ἐλθε προσκύνησαν τοῖς εἰδώλοις ἡμῶν· καὶ σφάζαντες ζῶα, σπονδὰς ἐποίησαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, καὶ ἀγαγόντες τὸν Μοναχόν, ἠνάγκαζον αὐτόν συσπεῖσαι αὐτοῖς· μὴ βουλομένου δὲ αὐτοῦ τοῦτο ποιῆσαι, μετὰ θυμοῦ πρόσ. ἦλθον αὐτῷ κατέχοντες γυμνά τα ξίφη, καὶ ἀπειλοῦντες, ὥς εἰ μὴ βούλοιο θύσαι, εὐθὺς ἀναιρεθήσεται ὑπ' αὐτῶν.

7. Ὁ δὲ ἰδὼν γυμνά τα ξίφη, καὶ τὸ ἦθος αὐτῶν τὸ ἄγριον φοβηθεῖς, ἔλαβε καὶ ἔσπεισε τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, καὶ ἔφαγε μετ' αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν χρεῶν τῶν εἰδωλοθυτῶν, καὶ δειλιάσας τὸν σωματικὸς θάνατον, τὸν ψυχικὸν ἀπέθανε, τὸν Δεσπότην Χριστὸν ἀρνησάμενος.

8. Εἴτα ἀπολυθεὶς ἀπὸ τῶν βαρβάρων κατήλθεν ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ εἰς ἑαυτόν ἐλθὼν, ἔγνω τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ τὴν ἀσέβειαν τὴν ἐποίησε καὶ σχίσας τὰ μάτια αὐτοῦ μετὰ τὸ τύψαι πολὺ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἔρχεται εἰς τὴν Μονήν.

9. Γνούς δὲ ὁ μακάριος το συμβάν αὐτῷ, ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ πάνυ λυπούμενος καὶ δὲ ἰδὼν πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, βάλλει ἑαυτὸν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, κράζων μετὰ κλαυθμοῦ ἡμαρτον τῷ Θεῷ καὶ σοί, ὦ Πάτερ, ὅτι σύκαὶ ἤκουσα τῆς ἀγαθῆς σου συμβουλίας· εἰ γὰρ ἤκουόν σου, οὐκ ἂν ταῦτα ὑπέστην. “Ὁ δὲ μέγας ἔφη πρὸς αὐτὸν ἀνάστα, ἄθλιε σεαυτὸν ἀπέκλεισας ἀπὸ τοσούτων ἀγαθῶν, ὦ ταλαίπωρε· ἀληθῶς ἐπετέθη σοὶ στέφανος καὶ ἀπέδριψας αὐτὸν ἀπὸ σου.

10. Ὁ Δεσπότης Χριστὸς παρὴν μετὰ τῶν Ἀγίων Αὐτοῦ Ἀγγέλων, τὸ διάδημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου βουλόμενος θεῖναι, καὶ Τοῦτον ἡρνήσω διὰ ροπὴν ὥρας καὶ θάνατον, δν μέλλεις ὑφίστασθαι καὶ μὴ θέλων, φοβηθεῖς, ἐξέπεσες τοῦ Θεοῦ σου, καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀπώλεσας ποῦ οἱ πρὸ τούτου σου λόγου καὶ ποῦ ἡ ὀρεξίς σου;

11. Εἵποντος δὲ ἐκείνου, ἡμαρτον, Πάτερ, κατὰ πάντα καὶ οὐ δύναμαι ἔτι εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάραι τὸ πρόσωπόν μου ἀπωλόμην, ὦ Πάτερ, οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ νῦν ὑπόστασις μοὶ τοῦ δυνηθῆναι μετανοῆσαι τί ποιήσω, ὦ Πάτερ, οὐ προσεδό: κῶν οὕτω γενέσθαι.

12. Ταῦτα καὶ πλείω τούτων λεγοντος αὐτοῦ καὶ ὀλοφυρομένου πικρῶς, ἔφη πάλιν ὁ μέγας πρὸς αὐτὸν· Σὺ μὲν, ἄθλιε, παντελῶς σεαυτὸν ἀλλότριόν του Κυρίου κατέστησας, ἀγαθὸς δὲ ἔστιν ὁ Θεός, καὶ οὐδέποτε συνέσχεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ, ὅτι θελητὴς ἐλέους ἐστι, καὶ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αἶρει ἐξ ἡμῶν μὲ τανοοῦντων οὐ γὰρ θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν, καὶ τὸν πεσόντα μὴ ἐμμένειν τῷ πτώματι, ἀλλὰ ἀναστῆναι διὰ τοῦτο μὴ ἀπογνῶς σεαυτοῦ, ἔστι γὰρ ἐλπίς σωτηρίας ἐὰν γάρ, φησιν, ἐκκοπῇ δένδρον, πάλιν ἀνθήσει. Ἐὰν οὖν θέλῃς ἀκούσαι μου κατὰ πάντα, ἅπερ ἂν εἴπω σοί, ἔξεις συγχῶ. ρῆσιν παρὰ Θεοῦ.

13. “Ὁ δὲ πικρῶς κλαίων, ἔλεγεν ἀκούσω σου ἐν πάσιν ἅπό του νῦν, Πάτερ καὶ κελεύει αὐτὸν καὶ μέγας ἀναχωρήσαντα εἰς ἥσυχον κελλίον ἀποκλεῖσαι ἑαυτόν, καὶ μηδενὶ συντυχεῖν ἕως θανάτου καὶ παρὰ μίαν ἔσθιειν, ἄρτον δὲ καὶ ἄλας μόνον, καὶ μεταλαμβάνειν ὕδατος μόνου, ποιεῖν δύο ψιάρια μόνον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἐν ψάθιον ποιούντος κατὰ τὸν κανόνα” καὶ ἄγρυπνει καὶ εὐχεσθαι ὅσον ἰσχύει, κλαυθμοῦ δὲ καθόλου μὴ ἀπολείπεσθαι.

14. Ὁ δὲ δεξάμενος ταῦτα σὺν προθυμίᾳ, ἀνεχώρησεν ὡς προσετάγη, καὶ ἐδιπλασίασε πάντα τα προστεταγμένα αὐτὸ· οὐδενὶ δὲ συνέτυχεν ἄλλω, εἰμὴ τῶν Ἀγίῳ, καὶ τῷ Θεοδώρῳ, καὶ ὀλίγοις τῶν ἄλλων Γερόντων παρ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ποιήσας οὖν δεκαετὴ χρόνον ἀγωνιζόμενος οὕτως, ἐκοιμήθη τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι καλῶς, μαρτυρήσαντος τοῦ μεγάλου τῇ ἀναπαύσει αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας Μοναχός, πού ἡσκήτευσεν μόνος του καὶ ἦτο ἐκ τῶν ονομαστῶν τῆς περιοχῆς ἐκείνης. Αὐτός λοιπόν, μόλις πληροφορήθη διὰ τὸν βίον του Αγίου Παχωμίου, ἦλθε καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸ Κοινόβιον. Πράγματι ἐγένετο δεκτός εἰς τὸ Κοινόβιον καὶ παρέμεινεν εἰρηνικός μερικὲς ἡμέρας. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον καιρὸν ὁ προειρημένος Μοναχός ἤρchiσε νὰ ἐπιθυμῇ τὸ μάρτύριον, καίτοι υπήρχεν εἰς τὸν κόσμον εἰρήνη καὶ ἡ Εκκλησία, με τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ, ἀπῆλαυε γαλήνης καὶ προέκοπτεν εἰς τὸ ἀγαθόν, διότι ἐβασίλευε τότε ὁ Ἅγιος Κωνσταντίνος.

2. Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς παρεκάλει συνεχῶς τὸν Ἅγιον Παχώμιον λέγων:

- Ἀββά, προσευχήσου δι' ἐμέ νὰ γίνω Μάρτυς.

Ο Γέρων, ως διορατικός που ήτο, τον ένουθέτει να μη επιμένει εις τον λογισμός του αυτόν:

– Κάμε υπομονήν, αδελφέ μου, -του έλεγεν – εις τον αγώνα της μοναχικής πολιτείας, ώστε να νικήσης εις τον βίον σου, όπως θέλει ο Κύριος, με γενναιότητα και αμέμπτως και ασφαλώς θα αξιωθής του χορού των Αγίων Μαρτύρων εις την άλλην ζωήν, διότι και ο μοναχικός βίος είναι εκούσιον μαρτύριον. Πρόσεξε δε τον λογισμόν αυτόν μή τον αφήσης να αιχμαλωτίση την καρδίαν σου.

3. Παρ' όλας όμως τάς συμβουλές του Αγίου Παχωμίου και Μοναχος δεν υπεχώρει, αλλά καθ' εκάστην ημέραν επέτεινε την επιθυμίαν του και ηνώχλει τον Γέροντα να ευχηθή, διά να μαρτυρήση. Διά να αποφύγη την ενόχλησιν αυτήν ο Άγιος Παχώμιος και φοβούμενος τάς ευθύνας, έαν τα παρεκάλει τον Θεόν διά τοιούτον πράγμα, του είπεν:

-Εγώ εύχομαι, εφ' όσον το επιθυμείς και εάν θέλης το μαρτύριον, θα σε εύρη. Πρόσεξε, όμως, μήπως, όταν έλθη η ώρα, αντί να μαρτυρήσης για τον Χριστόν, Τον άρνηθής. Δι' αυτό πρέπει να περιφρουρήσης τον εαυτόν σου, διότι πραγματικώς σφάλλει εκείνος, που επιδιώκει μόνος του το μαρτύριον και ρίπτεται, χωρίς ανάγκην, εις τον κίνδυνον, επειδή λησμονεί αυτό, που διέταξεν ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, να προσευχώμεθα, διά να μή εμπέσωμεν εις πειρασμόν «Και μή εισενέγκης ημάς εις πειρασμόν» (Ματθ. ζ', 13).

4. Μετά από δύο έτη ο Μέγας Παχώμιος απέστειλε μερικούς εκ των αδελφών του Κοινοβίου εις χωρίον κείμενον υψηλότερον του Μοναστηρίου, διά να μαζέψουν βούρλα, που τους έχρησίμευον διά τό πλέξιμον των ψαθίων. Πλησίον όμως του χωρίου, εις το οποίον ευρίσκοντο διά το διακόνημα οι αδελφοί, είχαν έλθει μερικοί βάρβαροι, όνομαζόμενοι Βλέμμιες. Έστειλε δε ο Όσιος Παχώμιος προς τους αδελφους τον Μοναχόν, που επεθύμει να μαρτυρήση, διά να τους μεταφέρει ολίγα εφόδια, αφού προηγουμένως τον συνεβούλευσε να προσέχει τον εαυτόν του. Συγχρόνως, ως να διέβλεπεν εκείνα που επρόκειτο να γίνουν, τού υπενθύμισε τα ρητά: «Ιδού νύν καιρός ευπρόσδεκτος, ίδου νύν ημέρα σωτηρίας» (Β' Κορινθ. ζ', 2), «Μηδεμίαν εν μηδενί διδόντες πρόσκοπήν, ίνα μή μομηθι ή διακονία» (Β' Κορ. ζ', 3-4)· διά των ρητών αυτών του απεκάλυπτεν αινιγματικώς τι επρόκειτο να του συμβή κατά την οδόν.

5. Ο Μοναχός εφόρτωσεν εις τον όνον τα εφόδια και επήγαινε προς το μέρος των αδελφών. Όταν διήρχε το πλησίον της ερήμου, τον συναντούν οι βάρβαροι, οι οποίοι εν τω μεταξύ είχαν κατέβει από τους παρακειμένους λόφους διά να πάρουν νερό. Αμέσως τον συλλαμβάνουν, του δένουν τας χείρας, αρπάζουν τον όνον με το φορτίον του και τον οδηγούν, αιχμάλωτόν των πλέον, επάνω εις το όρος προς τους άλλους βαρβάρους, εκεί όπου είχαν το καταφύγιόν των.

6. Μόλις είδον οι άλλοι βάρβαροι να έρχεται ταπεινωμένος από τα δεσμά της αιχμαλωσίας και Μοναχός, ήρχισαν να τον χλευάζουν και να του λέγουν περιφρονητικά:

-Έλα, Καλόγηρε, να προσκυνήσης τα είδωλά μας!

Εν τω μεταξύ μερικοί εκ των βαρβάρων αυτών έσφαξαν ζώα και προσέφεραν θυσίαν εις τους θεούς των αφού δε έφερον εις το μέσον αυτών των Μοναχόν, τον έβίαζον να θυσιάση και αυτός μαζί των. Ούτος εις τας αρχάς αντεστάθη και δεν υπέκυπτεν εις τας αξιώσεις των.

Βλέποντες οι βάρβαροι την αντίστασίν του εξωργίσθησαν και θυμωμένοι τον έπλησίασαν κραδαίνοντες επάνω από την κεφαλήν του τα γυμνά των ξίφη, και έλεγον προς αυτόν.

- Εάν δεν θελήσης να θυσιάσης εις τους θεούς μας, θα σε φονεύσωμεν με τα ξίφη μας.

7. Ο Μοναχός, ο οποίος τόσον επιμόνως επεζήτηι προηγουμένως το μαρτύριον, μόλις αντίκρουσε την αγρίαν μορφήν των και τα γυ των ξίφη, έφοβήθη, έθυσίασεν εις τα είδωλά των, και έφαγεν, εν συνεχεία, μαζί των από τα είδωλόθυτα κρέατα. Ούτω φοβηθείς μη αποθάνη σωματικώς, απέθανε ψυχικώς ο Μοναχός αυτός, αρνηθείς τον Δεσπότην Χριστόν!

8. Μετά τον απέλυσαν οι βάρβαροι και κατήλθεν από το όρος. Εύεθείς δε μόνος του, ήρχισε να συνέρχεται, ώς από εφιαλτικού ονείρου, και τότε μόλις ανελογίσθη το μέγεθος της ανομίας ή μάλλον της ασεβείας, την οποίαν διέπραξε. Κατεχόμενος δε από αφόρητον θλίψιν και απόγνωσιν κατεξέσχισε τα ενδύματά του και εκτύπα επί πολύ το πρόσωπόν του. Ερείπιον ψυχικών και ελεεινός κατά την εμφάνισιν έρχεται εις το Κοινόβιον.

9. Μόλις έπληροφόρηθη ο Μέγας Παχώμιος τί του συνέβη, εξήλθε περίλυπος να τον προϋπαντήση έξω τού Κοινοβίου. "Όταν ο αρνητης Μοναχός τον είδε να έρχεται προς αυτόν, πίπτει κάτω και γοερώς εκραύγαζε κλαίων και οδυρόμενος.

- Ημάρτησα, Πάτερ μου, ενώπιον του Θεού και ενώπιόν σου, διότι δεν ήκουσα την πολύτιμος συμβουλήν σου. Εάν σε είχον ακούσει, δεν θα υφιστάμην αυτά τα φοβερά, τα οποία υπέστην.

Ο Μέγας Παχώμιος είπεν εις αυτόν:

- Σήκω επάνω, δυστυχισμένες απέκλεισες τον εαυτόν σου, ταλαίπωρε, από τόσα αγαθά πραγματικώς απέρριψας ασυλλόγιστα τον στέφανον του μαρτυρίου, που ήτοιμάζοντο να θέσουν επί της κεφαλής σου οι Άγγελοι.

10. Ο ίδιος ο Δεσπότης Χριστός παρευρίσκετο με τους Αγίους Του 'Αγγέλους, κατά την στιγμήν της δοκιμασίας σου, έτοιμος να τοποθετηση στέμμα νικητού επάνω εις την κεφαλήν σου και συ Τον ήρνήθης εις μίαν μόνον στιγμήν της ώρας και φοβηθείς τον σωματικον θάνατον, τον οποίον οπωσδήποτε θα υποστής και παρά την θέλησίν σου, εξέπεσες από την αγάπην του Θεού σου και έχασες την αίώνιον ζωήν. Πού είναι οι προηγούμενοι λόγοι σου; Πού είναι η όρεξις σου να μαρτυρήσης;

11. Είς τους δριμείς και δικαίους αυτούς ελέγχους του Αγίου Παχωμίου με συντριβήν και πόνον απήντησεν ο εκπεσών Μοναχός.

- 'Ημαρτον, Πάτερ μου, εις όλα τα σημεία και δεν έχω πλέον την δύναμιν να σηκώσω το πρόσωπόν μου να ιδώ τον ουρανόν έχάθηκα, Πάτερ μου, δεν υπάρχω· με κατέφαγεν ο πόνος και η θλίψις πώς θα ήμπορέσω να μετανοήσω; Τί να κάμω τώρα, Πάτερ μου; Δεν έφантаζόμουν να εξελιχθούν έτσι τα πράγματα.

12. Αύτα και περισσότερα έλεγεν ο εκπεσών Μοναχός, αναμεμείγμένα με θρήνους και δάκρυα πικρά. Λαβών δε πάλιν τον λόγον και Μέγας Παχώμιος του είπεν.

- Αθλιε, διά της αρνήσεώς σου αυτής απεξενώθης τελείως από τον Κύριον πλήν όμως ο Θεός είναι αγαθός και ουδέποτε, κατά την παρούσαν ζωήν, η δικαία όργή Του μεταβάλλεται εις βασανιστικήν εκδίκησιν, διότι η θέλησίς του είναι γεμάτη από

ευσπλαγχνίαν και όταν ήμείς μετανοούμεν, συγχωρεί και Εκείνος τας αμαρτίας ημών: - διότι δεν θέλει τον θάνατον του αμαρτωλού, αλλά την μετάνοιαν αυτού, ούτε επίσης επιθυμεί να παραμείνη και πεσών εις το πτώμα της αμαρτίας, αλλά να εγερθή. Δι' αυτό μη απελπισθής και συ και περιπέσης εις απόγνωσιν, διότι όπως αναφέρεται και εις την Αγίας Γραφήν και εάν κοπή ένα δένδρον, υπάρχει ελπίς να ανθήσῃ και πάλιν.

Εάν λοιπόν θα με ακούσης εις ό,τι θα σου είπῶ και θα τα εφαρμόσης με ακρίβειαν, τότε ασφαλώς ο Θεός θα σε συγχωρήσῃ.

13. Ο εκπεσών Μοναχός με δάκρυα και λυγμούς απήντησεν:

- Από τώρα και εις το εξής θα εκτελέσω με ακρίβειαν όσα μου παραγγείλῃς.

- Λοιπόν θα αναχωρήσης από εδώ και θα κλειστής μόνος σου εις ένα κελλίον ήσυχον μέχρι δέ τού θανάτου σου δεν θα δεχθής την επίσκεψιν ουδενός και με κανένα δεν θα συναναστραφής. Θα τρώγῃς ημέραν παρ' ημέραν μόνον ψωμί και αλάτι και μόνον νεράκι θα πίγῃς. Και ενώ οι άλλοι αδελφοί, κατά τον κανόνα, κατασκευάζουν ένα ψαθί την ημέραν, σύ θα κάμῃς δύο. Οσον ημπορείς θα αγρυπνῇς και θα προσεύχεσαι δεν θα αφήσης δε καθόλου το δακρύβρεκτον πένθος.

14. Τας εντολάς αυτάς τας ήκουσε με προθυμίαν ο Μοναχός και συμφώνως με την προσταγήν τού 'Αββά Παχωμίου ανεχώρησε. Τόση δε ήτο η προθυμία του, ώστε εδιπλασίασε μόνος του τον κανόνα, που του επεβλήθη. Εφ' όσον δε έζη, κανένα άλλον δεν συνήντησε, παρά μόνον τον "Άγιον Παχώμιον, τόν Θεόδωρον και ελαχίστους ακόμη Γέροντας. Αφού λοιπόν διήλθε δέκα ολόκληρα έτη τοιουτοτρόπως αγωνιζόμενος, εκοιμήθη καλώς συνεργούσης της θείας Χάριτος. Την ανάπαυσιν δε της ψυχής του, δια της συγχωρήσεως εκ της αρνήσεως, έβεβαίωσεν ο ίδιος ο Μέγας Παχώμιος.

Γ'. Του Αγίου Βαρσανούφιου

ΑΔΕΛΦΟΙ τινές οικόουντες έν Μοναστηρίων και πολλών λυτρωθέντες πειρασμών ταῖς εὐχαῖς τῶν Ἀγίων Πατέρων, ἀκούσαντες περί ἐφόδου ληστῶν ἐμελλον ἀναχωρεῖν τοῦ Μοναστηρίου, καὶ ἤρωτησαν περί τούτου τὸν Γέροντα τί δεῖ ποιεῖν..

2. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς τάδε" τὴν πείραν τῆς τοῦ Δεσπότου ἡμῶν ἁγαθοτητος ἔχομεν ἤδη, ἀπὸ πολλῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν ρυσθέντες ὑπ' Αὐτοῦ καὶ νῦν μὴ διστάσωμεν, ὅτι δύεται καὶ σκεπάζει ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς κακοῦ δλὴν οὖν τὴν μέριμναν ἡμῶν καὶ ἐλπίδα ἐπ' Αὐτὸν ἐπιρρίψωμεν, καὶ εὐχαῖς ἁγίων μὴ φροντίσητε περί τινὸς κακοῦ, ἀλλὰ στηκετε ἐδραῖοι τῇ πίστει Χριστοῦ, μελωδοῦντες μετὰ τοῦ Προφήτου Δαβίδ: «Κύριος ἔμοι βοηθὸς καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοὶ ἄνθρωπος, καὶ τὰ ἐξῆς καὶ τὸ «Κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ, φυλάξει τὴν ψυχὴν σου καὶ Κύριος, Κύριος φυλάξει τὴν εἵσοδόν σου καὶ τὴν ἐξοδόν σου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος».

3. Βλέπετε μήποτε μάθωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι, ἔχοντες τὸν Θεόν, τοὺς ἀνθρῶ ποὺς φοβεῖσθε, καὶ σκανδαλισθῶσιν· «ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου» καθ' ἐκάστην πρὸς τὸν Θεὸν ψάλλοντες, λέγετε" «οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἰ» πῶς οὖν ταῦτα ἀληθῶς λέγειν δυνάμεθα, οὕτω δειλιῶντες; εἶπατε τῇ ἀπίστῳ ψυχῇ ἵνα λάβῃ θάρσος" «Κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεὸς Ἰακώβ».

4. Ταύτης τῆς ἀποκρίσεως ἀδελφὸς τὶς ἀκούσας ἐδήλωσε τῷ αὐτῷ Γέροντα λέγων" δέομαί σου, ὀφείλει τὶς ἔχειν τὴν πεποιθήσιν ταύτην, καὶ οἰκεῖν ἐν ληστρικοὺς τόποις ἀφόβως;

5. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· πάντοτε ὀφείλομεν θαρρεῖν εἰς τὸν Κύριον, ὅτι οὐκ ἔα ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ δυνάμεθα" ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδίδαξεν αὐτὸς ἡμᾶς λέγων" εὐξασθε ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν, εὐρίσκεται τοῦτο παράβασις ἑνταλῆς Θεοῦ, ἑαυτοὺς γὰρ παραδιδόαμεν εἰς θάνατον" ἐὰν δὲ ἐν εἰρηνικῇ τόπῳ οἴκωμεν καὶ ἀκούσωμεν περὶ ἐφόδου ληστῶν, οὐκ ὀφείλομεν ταραχθῆναι, ἔχοντες τὴν σκέπην τοῦ Θεοῦ" βλέπει γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἡμεῖς οὐκ. εἰσηνέγκαμεν ἑαυτοὺς εἰς πειρασμούς.

6. Ἐὰν οὖν, εὐχομενων ἡμῶν ταῦτα, ἔλθῃ ἡμῖν καὶ πειρασμός, οἷον ἡ ἑφοδος ληστῶν, ἢ τί ἄλλο τοιοῦτον, μὴ ἔκλυθωμεν, πρὸς δοκιμὴν ἡμῶν γίνεται καὶ κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πρὸς τὸ συμφέρον ἡμῖν· καὶ εἰ κατὰ συγχώρησιν εἴη, ἔχομεν τὸν στηριγμὸν τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου λέγοντος· «πιστὸς ὁ Θεὸς ὃς οὐκ ἐάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ καὶ δυνάμεθα, ἀλλὰ σὺν τῷ πειρασμῷ ποιήσει καὶ τὴν ἑκβασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν».

7. Καὶ γὰρ ἔαν ἀπὸ ἀκοῆς φύγωμεν ἄπο τόπου εἰς τόπον, δύναται ὁ διάβολος μὴ ἐᾶσαι ἡμᾶς καθῆσαι ἐν τόπῳ· ὅταν δὲ ἀσφαλῶς οἶδαμεν περὶ τοῦ τόπου, ὅτι ὑποψίαν ἔχει κινδύνου, ὀφείλομεν προασφαλίσασθαι· εἰ δὲ ὁ μὲν τόπος εἰρηνικὸς εἴη, ἐξαίφνης δὲ ἔλθῃ πειρασμός, ὁ Θεὸς βλέπων, ὅτι οὐκ ἐξ ἡμῶν ἡ αἰτία, σκεπάζει ἡμᾶς κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ.

8. "Ὡς πὲρ γὰρ τὶς ἐν χωνευτηρίῳ δοκιμάζει χρυσὸν καὶ ἄργυρον, οὕτως ἐν πειρασμοῖς δοκιμάζονται αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί. Πρὸ οὖν πειρασμοῦ μὴ μεγεθύνῃς σεαυτὸν, ἀλλ' ἡνίκα πειρασμός ἐπέλθῃ, τότε τὴν σεαυτοῦ ἐπιγνώσῃ δύνα· μὴν, καὶ ἐὰν ἴδῃς σεαυτὸν καταπίπτοντα, ἐπικάλεσαι τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, καὶ ἐξελεῖται σε, ἀντίστασο δὲ τῇ ἁμαρτίᾳ κραταιῶς, καὶ μὴ φοβοῦ πειρασμοῦ παρουσίαν" οὗ γὰρ βλέπτει ἡ πείρα τὸν γενναῖον ἀθλητῶν, ἀλλὰ καὶ δοκιμώτερον ἀποδείκνυσι.

9. Πολλάκις γὰρ τὸ διὰ τοῦ πυρὸς κραταιούμενον τῷ πυρὶ ἀντίσταται ἢ γὰρ πλίνθος, ὡμὴ οὔσα, ἀσθενὴς ἐστὶ καὶ ἐπισαθρὸς" ἡνίκα δὲ προσομιλήσῃ τῷ πυρὶ καὶ ἐξοπηθῇ, τεῖχος γίνεται τῷ πυρὶ καὶ ἀπείργει αὐτοῦ τὴν δύναμιν ἢ γὰρ κάμινος ἐκ πλίνθου διηρητησμένη, οὕτω συνέχει ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐξαφθεῖσαν φλόγα καὶ οὐκ ἔα ἐπὶ πλέον προβῆναι, ὥς τὸ κεράμιον τὸ ἐμβληθὲν εἰς αὐτὸ ὕδωρ.

10. Καὶ σὺ οὖν, ἀδελφέ, ἀντίστασο τοῖς πειρασμοῖς καὶ ταῖς θλίψεσι τὴν θεῖαν συμμαχίαν ἐπικαλούμενος, καὶ πάντως δοκιμώτερος ἔσει καὶ γενναιότερος «ἢ γὰρ θλίψις, φησὶν, ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἢ δὲ ὑπομονή, δοκιμήν», καὶ τὰ ἐξῆς.

11. "Ὅταν οὖν συμβῇ σοὶ θλίψις, μὴ καταπέσης εὐθύς, ἀλλὰ προσδόκησαν ἔγγυς οὔσαν καὶ τὴν χαράν, καὶ παρακάλει σεαυτὸν τῇ ἐλπίδι τῆς ἐπιούσης χαρᾶς, τοὺς ναυτικούς λαμβάνων ὑπόδειγμα οὗτοι γάρ, ἐπαναστάσεως αὐτοῖς γενομένης ἀνέμου καὶ χειμῶνος σφοδροῦ, οὐκ ἀπογινώσκουσι τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, ἀλλ' ἀντιμάχονται τοῖς κύμασιν εὐδίαν προσδεχόμενοι, καὶ οὕτω τὴν τρικυμίαν διέρχονται.

12. "Ὅταν δὲ πάλιν ἐν γαλήνῃ ᾧσι, ζάλην προσδοκῶσι, καὶ τὸ πλοῖον πάντοθεν περιφράττουσι, καὶ αὐτοὶ νήφουσιν, ἵνα μὴ αἰφνιδίου κλύδωνος ἐγερθέντος ἀπαρασκευάστοι-εὐρεθῶσι καὶ κινδυνεύσωσι.

13. Καὶ σὺ οὖν ἐν μὲν ταῖς θλίψεσιν ἄνεσιν προσδόκα, καὶ γενναίως ὑποίσεις τοὺς πειρασμοὺς διαφυγὼν τὴν ἀπόγνωσιν, ἐν δὲ τῇ χαρᾷ, ὅταν ἐπέλθῃ σοί, μὴ ὅλως ἐκείνης γενόμενος, διαχυθεὶς ἐπιλάθῃ τοῦ πένθους, ἀλλὰ σύσφιγγε σεαυτὸν λύπην προσδεχόμενος,

καὶ ὅταν ἐπισυμβῇ σοί, οὗ ξενιστήσῃ ὡς ἀπαρασκευάστος, ἀλλὰ γενναίως οἴσῃς τὸ προσδοκώμενον «ἤτοιμασθην γάρ, φησιν, καὶ οὐκ, ἐταράχθην».

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ αδελφοί ἐζων κοινοβιακῶς εἰς Μοναστήριον οὗτοι, με τὰς εὐχὰς των Ἀγίων Πατέρων, ἐλυτρώθησαν ἀπὸ πολλοὺς πειρασμούς. Κάποτε λοιπὸν οἱ ἀδελφοί αὐτοὶ ἐπληροφορήθησαν, ὅτι πρόκειται νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον του Μοναστηρίου λησται. Ἀμέσως ἀπεφάσισαν νὰ ἀναχωρήσουν ἐκ του Μοναστηρίου ἐκ του φόβου της ἐνδεχομένης ἐπιθέσεως πρὸς τοῦτο ἠρώτησαν καὶ τὸν Γέροντα τι πρέπει νὰ κάμουν.

2. Εκείνος τοὺς ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς :

- Οἱ οἱ ἔχομεν προσωπικὴν πείραν της ἀγαθότητος του Δεσπότη ἡμῶν, διότι με τὴν βοήθειάν Του ἔχομεν διαφύγει πολλὰς θλίψεις καὶ πολλοὺς πειρασμούς. Δι' αὐτὸ καὶ τῶρα δὲν πρέπει οὐδόλως νὰ ἀμφιβállωμεν, ὅτι θὰ μας προφυλάξῃ καὶ θὰ μας διασώσῃ ἀπὸ κάθε κίνδυνον. Ἀς στηρίζωμεν λοιπὸν εἰς τὸν Κύριον ὅλας τὰς ἐλπίδας ἡμῶν καὶ Ἀς ἀναθέσωμεν εἰς Αὐτὸν τὴν φροντίδα ἡμῶν· με τὰς εὐχὰς δὲ των Ἀγίων Πατέρων μὴ σκεφθῆτε πὺς θὰ ἀντιμετωπίσετε τὸ κακόν, ἀλλὰ νὰ παραμείνετε ἀμετακίνητοι εἰς τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν πίστιν, ψάλλοντες μαζί με τὸν Προφήτην Δαβὶδ: «Κύριος ἐμοὶ βοηθός καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος» (Ψαλμ. ριζ', 6). Καὶ τοὺς στίχους του ψαλμοῦ, ὅπως ἐπίσης καὶ στίχους του ἐτέρου ψαλμοῦ: «Κύριος φυλάξαι σε ἀπὸ παντός κακοῦ, φυλάξαι τὴν ψυχὴν σου ὁ Κύριος, Κύριος φυλάξαι τὴν εἰσοδὸν σου καὶ τὴν ἐξοδὸν σου ἀπὸ τοῦ νυν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος» (Ψαλμ. ρκ', 7-8).

3. - Προσέχετε μήπως γίνετε κακὸν παράδειγμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οἱ οἱοὶ μανθάνοντες, ὅτι φοβείσθε ἀνθρώπους, ἐνῶ ἔχετε τὸν Θεὸν προστάτην, ἀσφαλῶς θὰ σκανδαλισθῶσι. Καθ' ἐκάστην ἡμέραν με κατάνυξιν νὰ ψάλλετε τοὺς στίχους του διδακτικοῦ ψαλμοῦ: «Εάν γάρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι συ μετ' ἐμοῦ εἰ» (Ψαλμ. κβ', 4). Πὺς λοιπὸν τὰ μεν χεῖλη ἡμῶν δύνανται νὰ ψάλλουν τὰ ἀληθὴ αὐτὰ λόγια, ἡ δὲ ψυχὴ ἡμῶν νὰ δειλιάζῃ; Εἰς τὴν ψυχὴν, που δειλιά, λόγω ἐλλείψεως πίστεως, νὰ εἰπῇ με σταθερότητα, διὰ νὰ λάβῃ θάρρος: «Κύριος των δυνάμεων μεθ' ἡμῶν, ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ Θεός Ιακώβ» (Ψαλμ. με', 8).

4. Μόλις ἤκουσε τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἑνὶς ἀδελφός, υπέβαλεν εἰς τὸν ἴδιον Γέροντα τὴν ἐξῆς ἀπορίαν:

– Σε παρακαλῶ- εἶπεν ὁ ἀδελφός- ἐξήγησέ μου ἔχει κανεὶς υποχρέωσιν νὰ κατοική, χωρὶς φόβον, εἰς τόπους γεμάτους ληστές, ὅταν ἔχη τὴν πεποίθησιν εἰς τὴν προστασίας του Θεοῦ καὶ

5. Εἰς τὴν ἀπορίαν αὐτὴν ἔδωσε τὴν κατωτέρω ἀπάντησιν ὁ Γέρων:

- Οφείλομεν νὰ ἔχωμεν πάντοτε θάρρος, στηριζόμενον εἰς τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Κύριον καὶ νὰ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ μας ἀφήσῃ νὰ δοκιμασθῶμεν περισσότερον ἀπὸ ὅσον δυνάμεθα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἴδιος μάς ἐδίδαξε νὰ προσευχώμεθα, ὅπως μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν, «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. κς', 41): ὅταν εἴμεθα ριψοκίνδυνοι καὶ ἐκθέτουμε τοὺς εαυτοὺς μας εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου, παραβαίνουμε τὴν ἀνωτέρω δεσποτικὴν ἐντολήν, διότι μόνοι μας ἐπιδιώκομεν τὴν

συμφοράν. Εάν όμως κατοικώμεν εις ειρηνικόν τόπον, όπου δεν υπάρχουν κίνδυνοι ληστών, και αιφνιδίως ακούσωμεν περί ληστρικής επιθέσεως, δεν πρέπει να ταραχθώμεν εφ' όσον ευρισκόμεθα υπό την κραταιάν σκέπην τού Θεού· διότι τότε και ο Θεός βλέπει, ότι δεν ερρίφθημεν με την θέλησίν μας εις τους κινδύνους των πειρασμών.

6. Εάν λοιπόν επέλθη εις ημάς πειρασμός, ή έφοδος ληστών ή ο,τιδήποτε άλλο, καθ' ην στιγμήν ημείς δεν αναμένομεν αυτόν και εύχόμεθα, κατά την εντολήν του Κυρίου, νά μή εισέλθωμεν εις πειρασμόν, δεν πρέπει τότε να τα χάσωμεν· ο πειρασμός συνέβη, κατά παραχώρησιν Θεού, προς το συμφέρον μας, διά να δοκιμασθή η πίστις μας. Και εφ' όσον κατά παραχώρησιν Θεού συμβαίνουν αυτά, τότε θα πρέπει να μας στηρίξη εις την προς τον Θεόν πίστιν και ελπίδα η διδασκαλία του Αποστόλου: «Πιστός δε ο Θεός, ώς ουκ εάσει υμάς πειρασθήναι υπέρ και δύνασθε, αλλά ποιήσει συν τω πειρασμό και την έκβασιν του δύνασθαι υμάς υπενεγκείν» (Α' Κορινθ. ι', 13).

7. Διότι εάν φεύγωμεν από το ένα μέρος εις το άλλο από διαδοσεις περί κινδύνου, τότε ασφαλώς και διάβολος δεν θα μας αφήση να ησυχάσωμεν εις κανένα μέρος. “Όταν όμως βεβαιωθώμεν, ότι πράγματι εις ένα μέρος ενεδρεύει ο κίνδυνος, τότε οφείλομεν εγκαίρως να λάβωμεν τα μέτρα μας, διά να ασφαλισθώμεν εάν όμως ο τόπος, εις τον οποίον κατοικούμεν, είναι ειρηνικός, και δεν έχη προηγουμένως σημειωθή ουδέν κακόν, και όλως απροσδοκήτως εμφανισθή ο πειρασμός, διά της αιφνιδιαστικής επιθέσεως ληστών, τότε ο Θεός, που βλέπει, ότι ο κίνδυνος δεν οφείλεται εις την απρονοησίαν μας, θα μας σκεπάση και θα μας προφυλάξη, συμφώνως προς το θέλημά Του.

8. Όπως ακριβώς ο χρυσοχόος ελέγχει μέσα εις το αναμμένο καμίνι την ποιότητα του χρυσού ή του αργύρου, τοιουτοτρόπως και η ελπίς και η πίστις και η αντοχή των ψυχών μας ελέγχονται διά των πειρασμών. Πριν λοιπόν εμπέσης εις πειρασμόν, μη θεωρίς τον εαυτόν σου σπουδαίον και μεγάλον εις τήν πίστιν και την άρετήν τότε θα αντιληφθής την δύναμιν σου, όταν δεχθής την επίθεσιν πειρασμού. Τότε, κατά την στιγμήν του πειρασμού, όταν βλέπης τον εαυτόν σου να καταπίπτει και να υπάρχη κίνδυνος ολοσχερούς πτώσεως, να επικαλεσθής αμέσως την βοήθειαν του Θεού, και ασφαλώς ο Κύριος θα σε γλυτώση. Να ανθίστασαι με γενναιότητα κατά της αμαρτίας και να μη φοβάσαι την παρουσίας του πειρασμού: όταν ο αθλητής είναι γενναίος εις ουδέν τόν ζημιώνει η εμπλοκή του εις τον αγώνα. Απ' έναντίας δια του αγώνος και αθλητής αυτός καθίσταται ικανώτερος, διότι έλαβε πείραν της πάλης.

9. Πολλές φορές αντικείμενα, των οποίων η αντοχή ενισχύεται διά του πυρός, έχουν την δύναμιν να ανθίστανται εις τον κίνδυνον της φωτιάς" παραδείγματος χάριν το τούβλο, μόλις πλασθη από τον πηλουργόν, δεν αντέχει και είναι εύθραυστον όταν όμως τοποθετηθή εις την φωτιά και ψηθή καλά, τότε μεταβάλλεται εις τείχος που εμποδίζει και απομακρύνει την δύναμιν του πυρός. Το ίδιο το καμίνι έχει κτισθή από τούβλα και όμως συγκρατεί αποτελεσματικώς την φωτιάν και δεν την αφήνει να σκορπίση εδώ και εκεί, όπως ακριβώς η στάμνα συγκρατεί το νερό, με το οποίον είναι γεμάτη.

10. Και συ λοιπόν, αδελφέ μου, να ανθίστασαι με γενναιότητα εναντίον των πειρασμών και των θλίψεων, επικαλούμενος την συμμαχίαν του Θεού να είσαι δε βέβαιος, ότι τοιουτοτρόπως θα αναδειχθής ικανώτερος και γενναιότερος. Είναι γνωστόν, ότι «Η θλίψις

υπομονήν κατεργάζεται, η δε υπομονή δοκιμήν» (Ρωμ. ε', 3-4) και όσα εν συνεχεία ο ουρανοβάμων Απόστολος Παύλος αναφέρει.

11. Όταν λοιπόν σου συμβή θλίψις εξ αιτίας ενός πειρασμού, μη απογοητευθής αμέσως και καταπέσης, αλλά να περιμένης, ότι συντόμως θα έλθη εις την ψυχήν σου και η χαρά με την προσδοκίαν δε και την ελπίδα της επερχομένης χαράς να παρηγορήσαι και να αντλής θάρρος. Εις τούτο να παραδειγματίζεσαι από τους ναυτικούς ούτοι, ως γνωστόν, οσάκις αντιμετωπίζουν, κατά το ταξιδιόν των, σφοδράν κακοκαιρίαν και θαλασσοταραχήν, δεν απελπίζονται, ούτε τα χάνουν απ' εναντίας αντιμετωπίζουν με ηρωϊσμόν την μανίαν των κυμάτων, αναμένοντες την γαλήνην· με το θάρρος δε αυτό της ελπίδος περνούν την τρικυμίαν.

12. Όταν πάλιν επικρατή γαλήνη, κατά το ταξιδιόν των, δεν έφησυχάζουν περιμένουν την τρικυμίαν και δι' αυτό ασφαλίζουν από παντού το πλοίον, ώστε να μη εισέρχωνται ύδατα, εις περίπτωσιν που θα εγερθή αιφνιδιαστικώς θαλασσοταραχή οι ίδιοι δε οι ναύται είναι πάντοτε εν επιφυλακή, ώστε να μη ευρεθούν απροετοίμαστοι και κινδυνεύσουν κατά την ώραν της τρικυμίας.

13. Και συ λοιπόν, όταν διέρχεσαι θλίψεις, να ελπίζης, ότι θα έλθη και η αναψυχή, ώστε να υποφέρης με γενναιότητα τους πειρασμούς και να αποφύγης την ψυχοβλαβή απογοήτευσιν. Όταν πάλιν έλθη εις την ψυχήν σου και προσδοκωμένη χαρά, πρόσεξε να μη αιχμαλωτισθής τελείως από αυτήν και σκορπίσης την διάνοιάν σου εις τα χαρούμενα περιστατικά, ώστε να λησμονήσης το κατά Χριστόν ωφέλιμον πένθος: αντιθέτως πρέπει να είσαι συγκρατημένος αναμένων την έλευσιν λύπης. Τοιουτοτρόπως όταν θα σου έλθη ή αναμενομένη λύπη, επειδή δεν θα είσαι απροετοίμαστος δι' αυτήν, δέν θά έξαφνιασθής, αλλά με γενναιότητα θα υποφέρης αυτό, που έπερίμενες αυτό το νόημα έχει και το ρητόν: «Ητοιμάσθην και ουκ εταράχθην» (Ψαλμ. ριη', 60).

Δ'. Του Αγίου Ησαΐου

ΤΟ ΕΥΡΕΙΝ την εύχαριστίαν έν καιρῷ πειρασμοῦ, αποστρέφει εις τὰ όπίσω τους έπερχομένους πειρασμούς.

Ερμηνεία

ΤΟ ΝΑ ΑΙΣΘΑΝΕΣΑΙ ευχαρίστησιν κατά την ώραν τού πειρασμού, είναι δύναμις αποδιώκουσα εις τα πίσω τους επιτιθεμένους πειρασμούς.

Ε'. Του Αββά Μάρκου

ΕΚΤΟΣ προσευχής και ύπομονης πειρασμούς νικῆσαι και θέλων, ουκ άπώσεται αυτούς, αλλά και πλέον έμπλακησεται.

2. Έν καιρῷ θλίψεως βλέπει την προσβολής της ήδονής· έπειδή γάρ η προβολή παραμυθεΐται την θλίψιν, εύπαράδεκτος γίνεται.

3. Ὁ τα ἐνεστῶτα θλιβερά των μεταγενεστέρων ἀγαθῶν προσδεχόμενος, γνῶσιν ἀληθείας εὔρηκε καὶ ὀργῆς καὶ λύπης δαδίως ἀπαλλαγέσεται.

4. Ὁ πᾶσαν κακὴν ἐπιφορὰν ἀποκλεῖσαι βουλόμενος, ὀφείλει διὰ προσευχῆς συναλλάσσειν τῷ Θεῷ τὰ πράγματα, καὶ κρατεῖν μὲν νοερῶς τὴν εἰς αὐτὸν ἔλπιδα, τὴν δὲ φροντίδα τῶν αἰσθητῶν κατὰ δύναμιν παραλογίζεσθαι.

5. Πειρασμοῦ ἐπελθόντος, μὴ ζήτηι διατὶ καὶ πῶς καὶ παρὰ τίνος ἐλήλυθεν, ἀλλ' ὅπως ἂν αὐτὸν ἀλύπως καὶ ἄμνησικακῶς ὑπομείνης.

6. Ἀλλότριον κακὸν οὗ προστίθῃσιν ἀμαρτίαν, εἰ μὴ ἡμεῖς αὐτὸ κακαῖς ἐννοίαις παραδεξώμεθα.

7. Ὅταν ἀδικουμένου σου σκληρυνθῇ τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδία σου, μὴ λυποῦ ὅτι οἰκονομικῶς ἐκινήθη τὸ ἐγκείμενον, ἀλλὰ χαίρων ἀνάκοπτέ τους ὑπαγακύπτοντας λογισμούς, εἰδὼς ὅτι τούτων ἐκ προσβολῆς ἀναιρουμένων, καὶ τὸ κακὸν μετὰ τὴν κίνησιν συναναιρεῖσθαι πέφυκέ" των δὲ λογισμῶν ἐνδελεχούντων, κακεῖνο προσθήκην λαμβάνειν εἶωθεν.

Ερμηνεία

ΕΚΕΙΝΟΣ που θέλει να νικήση τους πειρασμούς χωρίς προσευχήν και υπομονήν, τίποτε δεν κατορθώνει· αντί να τους απομακρύνῃ, περισσότερο περιπλέκεται εἰς αὐτούς.

2. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θλίψεως να βλέπῃς με τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς σου τὴν προσέγγισιν τῆς πνευματικῆς ἡδονῆς· ἐπειδὴ ἡ ἀναμονὴ τῆς ἡδονῆς αὐτῆς καταπραύνει τὴν θλίψιν καὶ παρηγορεῖ τὸν ἄνθρωπον, πού θλίβεται, δι' αὐτὸ καὶ ευκόλως αὐτὸς τὴν ἀποδέχεται.

3. Εκείνος ὁ ὁποῖος ἀναμένει να δεχθῇ καὶ πάλιν τὰς παρούσας θλίψεις, μετὰ τὰ προσδοκώμενα ἀγαθὰ, αὐτὸς πραγματικῶς ἐγνώρισε τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ζωὴν καὶ ευκόλως θα ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν λύπην.

4. Αὐτός, που ἐπιθυμεῖ να ἀποτρέψῃ ἐπίθεσιν παντός κακοῦ, ἔχει υποχρέωσιν να προσεύχεται ἐντατικῶς πρὸς τὸν Θεόν, διότι μόνον τοιοῦτοτρόπως θα δυνηθῇ, με τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, να μεταβάλῃ τὴν λυπηρὰν φύσιν των πραγμάτων. Μαζί με τὴν προσευχήν να διατηρῇ νοερῶς ζωηρὰν τὴν πρὸς τὸν Θεόν ἐλπίδα καὶ, κατὰ τὸ δυνατόν, να ἀδιαφορῇ διὰ τὴν φροντίδα των υλικῶν υποθέσεων.

5. Ὅταν σου συμβῇ ἓνας πειρασμός, μὴ ἀναζητῇς τὴν αἰτίαν ἢ τὸ πρόσωπον διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπῆλθεν, ἀλλὰ να φροντίζῃς πῶς θα τὸν ὑπομείνης, χωρίς να δοκιμάσῃς εἰς τὴν ψυχὴν σου τὴν ἐπιβλαβὴ λύπην ἢ τὴν ἀδελφοκτόνον μνησικακίαν.

6. Κακόν, τὸ ὁποῖον διέπραξεν ἄλλος ἄνθρωπος, δεν προσθέτει ἀμαρτίαν εἰς ἡμᾶς· τότε μόνον ἡ ξένη ἀμαρτία γίνεται καὶ ἰδική μας, ὅταν ἡμεῖς τὴν ἐξετάζωμεν με κακὰς καὶ πονηράς σκέψεις καὶ οὕτω πῶς γεμίζομεν τὴν ψυχὴν μας με τὴν δυσοσμίαν ἐκ των κακῶν των ἄλλων.

7. Ὅταν, διότι ἀδικεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἄλλου, τὰ σπλάγχνα καὶ ἡ καρδία σου σκληρυνθοῦν, μὴ λυπηθῇς διότι τούτο συμβαίνει κατ' οἰκονομίαν. Πρόσεξε ὅμως μετὰ χαρὰς να ἀποκόπτης τοὺς ἐκ τῆς τρωθείσης καρδίας σου ἀνερχομένους λογισμούς, διότι πρέπει να γνωρίζῃς, ὅτι

όταν νικώνται, κατά το στάδιον της επιθέσεώς των, οι λογισμοί, ασφαλώς και το κακόν, μετά την ύποπτον κίνησιν, εκμηδενίζεται πλέον μαζί με τους νικηθέντας λογισμούς. Εφ' όσον όμως συνεχώς οι λογισμοί παρενοχλούν την ψυχὴν, τότε ασφαλώς και η κίνησις προς το κακόν ἐνισχύεται, ἀλλὰ και το κακόν μεγαλώνει, ὅπως συνήθως συμβαίνει.

ΣΤ'. Του Αββά Ισαάκ

ΜΝΗΜΟΝΕΥΕ τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ μνημονεύσει σου καὶ αὐτὸς ὅταν ἔμπεσης εἰς κακά.

2. Πρὶν ὁ πόλεμος συγκροτηθῇ, ἐπιζήτησαν τὴν συμμαχίαν, καὶ πρὸ τοῦ ἄρρωσθησαι, ἐπικάλε σαὶ τὸν θεραπευτὴς καὶ πρὶν ἐπέλθῃ σοὶ τὰ θλιβερά, προσεξαι, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν λυπηρῶν εὕρησαι αὐτὸν ἀκαταμάχητον βοηθόν.

3. Ἡ Κιβωτὸς τοῦ Νῶε ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης κατεσκευάσθη, καὶ πρὸ ἐκατοστοῦ ἔτους τὰ ξύλα αὐτῆς πεφύτευτο, ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς ὀργῆς, οἱ μὲν ἄδικοι ἀπώλοντο, αὕτη δὲ τὸ δικαίῳ σκέπη ἐγένετο.

Ερμηνεία

ΠΑΝΤΟΤΕ να ενθυμήσαι τον Θεόν διὰ της προσευχῆς τότε:

1. ἀσφαλώς και ο Θεός θα σε ενθυμηθῇ, ὅταν περιπέσης εἰς κακά, διὰ να σε λυτρώσῃ ἀπὸ αὐτά.

2. Πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ὁ πόλεμος, να ἐπιζητήσης της συμμαχίαν· πρὶν ἀρρωστήσης, προσκάλεσε τον ἰατρὸν και πρὶν περιπέσης εἰς τας διαφόρους θλίψεις, να προσευχηθῇς εἰς τον Θεόν, ὥστε κατὰ την ἐπιδρομὴν των λυπηρῶν να ἔχῃς εξασφαλίσῃ την ἀκατανίκητον βοήθειαν του Θεοῦ.

3. Ἡ Κιβωτὸς του Νῶε κατεσκευάσθη εἰς περίοδον εἰρήνης τα δε δένδρα, τα ὁποῖα εξασφάλισαν την ξυλείαν της κατασκευῆς, εἶχον φυτευθῇ πρό εκατόν ετών. Ὅταν ὁμως ἐξερράγη ἡ ὀργή του Θεοῦ διὰ του κατακλυσμοῦ, οἱ ἀμαρτωλοὶ κατεστράφησαν, ἐνὼ και δίκαιος Νῶε. ἐσώθη δι' αὐτῆς της Κιβωτοῦ.

++Ζ'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕΝ ὁ Ἀββᾶς Ὑπερέχιος ὕμνος πνευματικὸς ἦτω ἐν τῷ στόματί σου, καὶ μελέτη ἐπικουφίζέτω τὸ βάρος τῶν ἐπερχομένων σοὶ πειρασμῶν· ὑπόδειγμα δὲ τοῦτο σαφὲς ὁδοιπóρος βαρυαχθήσας, καὶ ἀσματι κλέπτων τῆς δδοιπορίας τὸν πόνον.

2. Εἶπε Γέρων· ἐὰν ἐπέλθῃ ἀνθρώπων πειρασμός, πανταχόθεν πληθύνονται αὐτῷ αἱ θλίψεις, ἵνα ὀλιγορήσας γογγύσῃ. Καὶ διηγῆσατο τί τοιοῦτον ἀδελφὸς τις ἦν εἰς τὰ κελλία, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτῷ πειρασμός, καὶ ἐὰν ἔβλεπε τις αὐτόν, οὐδὲ ἄσπασασθαι αὐτόν ἤθελεν, οὐδὲ εἰς κελλίον εἰσαγαγεῖν" καὶ ἐὰν ἔχρηζεν ἄρτου, οὐδεὶς αὐτὸ ἤλεει καὶ εἰς Ἐκκλησίαν αὐτὸν ἐρχόμενον, οὐδεὶς αὐτόν προετρέπετο εἰς ἀγάπην, ὥς ἔστιν ἔθος ποτὲ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ θέρους ἐπανελθῶν, καὶ μὴ ἔχων ἄρτον ἐν τῇ κέλλῃ ἢ ἄλλο τί τῶν ἐδωδιμῶν, ὥς οὐδεὶς

παρέσχεν αὐτῷ, οὐκ ἔγγογγυσεν ὀλιγοψυχήσας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἔφερε γενναίως εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

3. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἤρε τὸν πόλεμον τοῦ πειρασμοῦ ἀπ' αὐτοῦ· εὐθέως δὲ καὶ τὶς ἦλθεν ἀπ' Αἰγύπτου κάμηλον ἐπαγόμενος πεφορτί· σμένην ἄρτων, οὓς καὶ ἀποθέμενος ἐν τῇ κέλλῃ τοῦ Μοναχοῦ ἀπῆλθεν. Ὁ δὲ ἤρξατο κλαίειν καὶ λέγειν πρὸς τὸν Θεὸν Κύριε, οὐκ ἤμην ἄξιος θλιβῆναι μικρὸν διὰ τὸ ὄνομά Σου καὶ ἔκτοτε δὲ καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἐκάλουν αὐτὸν εἰς τὰ ἐαυτῶν κελλία καὶ ἀνέπαυον.

4. Γέρων τις ἀπῆει πωλήσει τὰ μαλάκια αὐτοῦ, καὶ δὲ δαίμων ὑπαντήσας αὐτῷ ἤρπασεν αὐτὰ ἐξ αὐτοῦ καὶ ἄφαντα πεποίηκε καὶ εὐθὺς ἐτράπη ὁ Γέρων εἰς εἶχην λέγων ὁ Θεὸς εὐχαριστῶ Σοί, ὅτι ἀπήλλαξας μὲ κόπου καὶ μὴ ὑπομείνας καὶ δαίμων τὴν εὐχαριστίαν τοῦ Γέροντος ἔκραζε λέγων ἰδοὺ τὰ μαλάκιά σου, κακὸ. γῆρε" ὁ δὲ Γέρων λαβὼν αὐτὰ ἐπώλησεν.

5. Εἶπε τις τῶν Γερόντων περὶ Λαζάρου τοῦ πτωχοῦ, ὅτι εὕρισκόμεν αὐτὸν μηδὲν ἄλλο ποιήσαντα, εἴμη οὐδέποτε ἐγόγγυσε κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὡς μὴ ποιούντος μετ' αὐτοῦ ἔλεος, ἀλλὰ μετ' εὐχαριστίας τὸν πόνον αὐτοῦ ἔβασταζε, καὶ τὸν πλούσιον οὐ κατέκρινε, καὶ διὰ ταῦτα αὐτὸν ὁ Θεὸς προσελάβετο,

6. Μοναχὸς ἐν ἐτοιμῷ ἔχων ὑπομεῖναι γενναίως τὰ συμβαίνοντα, ἐκ μέρους λυπηθήσεται ἐν καιρῷ πειρασμοῦ καὶ δὲ μὴ προσδοκῶν πειρασμόν, πλειόγως ἀλγήσει.

7. Σίφωνες προσάγονται ἐν ἡμέρᾳ ἐμπρησμοῦ, καὶ δάκρυα ἐν καιρῷ πειρασμοῦ.

8. Ὑδωρ σβέννυσε φλόγα ἀνημμένην ἐν οἴκῳ, καὶ δάκρυα ἐν προσευχῇ ἐπιθυμίας πονηρᾶς.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΥΠΕΡΕΧΙΟΣ εἶπεν, ὅτι εἰς τὸ στόμα σου ας ὑπάρχη πάντοτε ὁ πνευματικὸς ὕμνος καὶ ας ασχολῆσαι διαρκῶς με τὴν θρησκευτικὴν μελέτην· τοιοῦτοτρόπως θὰ ελαφρύνῃς τὸ βάρος τῶν πειρασμῶν, που πρόκειται νὰ σου συμβοῦν, διότι θὰ ἔχῃς προεξασφαλισμένην τὴν πνευματικὴν ἀντοχήν. Ἀρκετὰ χαρακτηριστικὸς παράδειγμα εἶναι καὶ κουρασμένος οδοιπόρος οὗτος, ὅταν πολυκουρασθῇ ἀπὸ τὸ μήκος τῆς οδοιπορίας, διὰ νὰ μὴ ἐξαντληθῇ τελείως καὶ καταπέση, ἀρχίζει καὶ τραγουδεῖ διὰ νὰ μὴ αἰσθάνεται τὸν κόπον τῆς πορείας.

2. Ἐνας γέρων Ἀσκητὴς ἔλεγεν ὅταν ἐπέλθῃ πειρασμός εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ ὅλα τα μέρη πλεόν δοκιμάζει θλίψεις αὐτὸ δε συμβαίνει διὰ νὰ γογγύσῃ, ἐπειδὴ εἶναι δύσκολον νὰ ἀντιμετωπίσῃ κανεὶς τόσας θλίψεις. Σχετικῶς ὁ Γέρων αὐτὸς διηγήθη καὶ τὸ ἐξῆς περιστατικόν: Κάποτε ἓνας ἀδελφὸς ἐμόναζεν εἰς τὰ κελλία τοῦ συνέβη λοιπὸν ἓνας πειρασμός. Ἐν τῷ μεταξύ ἐδοκίμασε καὶ τὴν ἀστοργὸν συμπεριφορὰν ὅλων τῶν ἄλλων οὕτω, ὅταν τὸν ἐβλεπε κανεὶς, ἀπέφευγε νὰ τὸν χαιρετήσῃ οὔτε καὶ εἰς ἄλλα κελλία τὸν ἐκάλουν νὰ εἰσέλθῃ, οὔτε τοῦ ἐδίδον ἐλεημοσύνην· ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀκόμη, ὅταν εἰσῆρχετο, κανεὶς δὲν ἐσπευδε νὰ κάμῃ μαζί του ἀγάπην, ὅπως εἶναι ἡ μοναχικὴ συνήθεια. Κάποτε μάλιστα ἐθερίζε καὶ ὅταν ἐγύρισεν εἰς τὸ κελλί του, δὲν εἶχεν οὔτε τροφίμα, οὔτε ψωμί κανεὶς δὲ δὲν ἐσπευσε τὰ του προσφέρει κάτι. Καὶ ὁμως ὁ ἀδελφὸς αὐτὸς οὔτε ὀλιγοψύχησεν, οὔτε ἐγόγγυσεν, ἀλλὰ ὅλα τα ὑπέμεινε γενναίως εὐχαριστῶν τὸν Θεόν.

3. Ὁ Θεός, βλέπων τὴν ὑπομονὴν του, τὸν ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ πειρασμοῦ ἀμέσως δὲ ἦλθε καὶ κάποιος προσκυνητὴς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ὁδηγὼν μίαν κάμηλον φορτωμένης ἀπὸ ἄρτους ἀπέθεσε δὲ τὸ φορτίον εἰς τὸ κελλί του Μοναχοῦ καὶ ἀνεχώρησε.

Πρό του θαύματος αυτού συνεκινήθη ο Μοναχός και με δάκρυα ήρχισε να λέγη: Κύριε και Θεέ μου, δεν ήμουν άξιος να στενοχωρηθώ ολίγον διά το όνομά Σου; "Εκτοτε δε και οι άλλοι αδελφοί τον εκάλουν εις τα κελλία των και τον περιεποιούνται.

4. Ένας άλλος Γέρων ανεχώρησεν εκ τού κελλίου του, διά να πωλήση το εργόχειρόν του, αποτελούμενον από μαλακές ψάθινες τσάντες. Ο δαίμων, αοράτως, τον συνήντησεν εις τον δρόμον, τού τās ήρπασε και τας εξηφάνισεν. Ο Γέρων, αντί να ταραχθή και να εκνευρισθή, ηυχαρίστησε τον Θεόν λέγων· «Θεέ μου, σε ευχαριστώ, διότι με απήλλαξες από τον κόπον να τας μεταφέρω εις την πόλιν και να τας πωλήσω». Ο δαίμων δεν ημπόρεσε να αντέξη την πραότητα, την μακροθυμίαν και την ευχαριστίαν προς τον Θεόν του Γέροντος δι' αυτο και εφώναξε χωρίς να φαίνεται : πάρε πίσω τα πράγματά σου, κακόγηρε! Ο Μοναχός έλαβε τότε τα εργόχειρά του και τα επώλησεν!

5. Ένας από τους διδακτικούς εκείνους Γέροντας έλεγεν· αδελφοί μου, ο πτωχός Λάζαρος, περί του οποίου αναφέρει το θείον και ιερόν Ευαγγέλιον (Λουκ. ις', 19-31), τίποτε άλλο καλό δεν έκαμε, παρά να μη γογγύση κατά του Θεού, διότι δεν τον ήλέει εις την δυστυχίαν του. Απ' εναντίας ευχαριστών τον Θεόν εσήκωνε τον Σταυρόν της δυστυχίας του και δεν κατέκρινε τον πλούσιον διά την σκληρότητά του. Δι' αυτόν τον ηρωϊσμόν του και την μακροθυμίαν του τον προσέλαβεν ο Θεός εις τον Παράδεισον,

6. Ο Μοναχός, που είναι έτοιμος να υπομείνη με γενναιότητα, αυτά που θα του συμβούν, ολίγον μόνον θα λυπηθή κατά την ώραν του πειρασμού. Εκείνος όμως, που έχει την γνώμην ότι δεν θα συναντήση ποτέ πειρασμόν, ασφαλώς πάρα πολύ θα πονέστη από τα απροσδόκητα κτυπήματα των θλίψεων.

7. Όταν εκραγή πυρκαϊά οι άνθρωποι μεταφέρουν νερό με σωλήνας διά να την σβύσουν και όταν επιστη πειρασμός, τα δάκρυα του πειραζομένου μόνον ωφελούν.

8. Το νερό σβύνει την φλόγα, που έχει ανάψει εις ένα σπίτι, και η δακρύβρεχτος προσευχή την πονηράν επιθυμίαν.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΕ΄

(Να μην επιδιώκουμε να θαυματουργούμε)

Ὅτι οὐ δεῖ ἐπιτρέχειν τῷ θαυματουργεῖν, ἀλλὰ παραιτεῖσθαι τοῦτο ἐκ ταπεινώσεως. Καὶ ὅτι οὐδὲ ἐτέρων χαρισμάτων ἔφιεσθαι δεῖ, ἢ αἰτεῖν· εἶδε καὶ ἀξιωθῆ, μὴ μεγαλοφρονεῖν, ἀλλὰ φυλάττειν διὰ τῆς ταπεινώσεως καὶ ὅτι τῶν σημεία ποιούντων οὐδὲν ἔλαττονται οἱ πολιτεῖαν δεικνύμενοι ἔνθεν» καὶ ὅτι τοῦ θαυματουργεῖν εἰσὶν ἄλλα χαρίσματα μείζονα, ἅφ' ὧν οἱ πνευματικοὶ μᾶλλον ἐπιγινώσκονται

Δὲν πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ὁ δυνάμενος θαυματοουργίας. Προτιμότερον εἶναι νὰ παραιτεῖται αὐτοῦ ἐκ ταπεινώσεως. Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν διάφορα ἄλλα χαρίσματα. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀξιωθῶμεν τοιούτων χαρισμάτων, νὰ μὴ μεγαλοφρονῶμεν, ἀλλὰ νὰ περιφρουρούμεθα διὰ τῆς ταπεινώσεως. Ἐκεῖνοι ποὺ ζοῦν ὅπως θέλει ὁ Θεὸς δὲν εἶναι κατώτεροι ὅσων θαυματουργοῦν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θαυματοουργίαν, ὑπάρχουν ἄλλα μεγαλύτερα χαρίσματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γνωρίζονται οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι.

Α'. Γρηγορίου του Διαλόγου

ΡΩΤΑΣ, Πέτρε, εἰ καὶ νῦν εὐρεθῆναι δύνανται ἄνδρες τοιοῦτοι, οἳ οὐκ ὑπῆρχαν οἱ σημειοφόροι Πατέρες ἡμῶν ; ἐγὼ οὖν πολλοὺς τοιούτους εἶναι καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ οὐκ ἀπιστῶ οὐδὲ γάρ, εἰ μὴ ποιούσι τοιαῦτα σημεία, παρὰ τοῦτο μὴ εἶναι αὐτοὺς τοιούτους ὑποληψόμεθα" πολιτεῖας γὰρ ἐνθέου διάγνωσις ἐν τῇ τῶν ἔργων ὑπάρχει δυνάμει, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τῶν σημείων ἀποδείξει οἷδας γὰρ ὅτι Παῦλος καὶ Ἀπόστολος, ἐν τῇ ἀποστολῇ ἀδελφὸς ὑπάρχει Πέτρου τοῦ Κορυφαίου, καὶ ὡς ἐπίστασαι, Πέτρος ἐν τῇ θαλάσῃ τοῖς ποσὶ περιεπάτησεν, ὁ δὲ Παῦλος ἐν αὐτῇ ναυαγίῳ περιέπεσεν' εἰ οὖν καὶ ἐν τῷ θαύματι ἡ δύναμις ἀμφοτέρων οὐκ ἔστιν ὁμοίως, ἀλλ' οὖν τὸ ἀξίωμα ἀμφοτέρων ἐν οὐρανὸς ὁμοιον ἔστιν.

Πέτρος

2. Ὅντως ἀληθὲς ἔστιν, ὅπερ εἶρηκας· πάντων τῶν θαυμάτων ἐγὼ τοῦτο μᾶλλον κρίνω εἶναι θαυμασιώτερον, τὸ τὸν ἀποθανόντα ἤδη ἀναστῆσαι πάλιν, καὶ πρὸς τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐπαναγαγεῖν.

Γρηγόριος

3. Ἐὰν μόνοις, Πέτρε, τοῖς δρωμένοις προσέχωμεν, ἀναγκαῖον ἔστι τοῦτο μᾶλλον μείζον εἶναι πιστεύσαι, εἰ δὲ περὶ τῶν ἀοράτων ταλαντεύσωμεν, θαυμασίως δέικνυται ὅτι μείζον ἔστι τὸ θαῦμα τῆς τοῦ λὸ οὐ κηρύξεως, ἐκβοώσης καὶ τῆς εὐχῆς, πρὸς τὸν ἁμαρτάνοντα ἐπιστρέψαι, ἢ τὸν ἐν σαρκὶ νεκρὸν ἀναστῆσαι" ἐν τούτῳ μὲν γὰρ ἀνέρχεται ἡ σὰρξ πάλιν ἀποθνήσκουσα, ἐν ἐκείνῃ δὲ ἀνίσταται ἡ ψυχὴ εἰς τὸν αἰῶνα ζῶ σά.

4. Δύο τοίνυν προτίθημι πρόσωπα, ἵνα ἐν αὐτοῖς κατανοήσης οἷον γέγονε μείζον τῇ δυνάμει θαῦμα, Λάζαρον ὃν πὲρ ὁ Κύριος ἐκ νεκρῶν σωματικῶς ἀνέστησε, καὶ Σαῦλον ὃν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας νοερῶς ἤγειρε καὶ περὶ μὲν τῶν Λαζάρου δυνάμεων, μετὰ τὴν αὐτοῦ

ἀνάστασιν, παρεσιωπήθη, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῆς τοῦ Παύλου ψυχῆς, πόσας δυνάμεις ἐν τῷ ἡγιασμένῳ λόγῳ πεποίηκεν, ἢ ἡμετέρα διάνοια χωρῆσαι οὐ δύναται.

5. Πῶς ἐκεῖνοι οἱ ὄμοτατοι αὐτοῦ διαλογισμοὶ εἰς τα τῆς εὐσεβείας μετεστράφησαν σπλάγχνα, πῶς ἀποθανεῖν ἐπεθύμει ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ὧν πὲρ πρότερον τῷ θανάτῳ ἔχαιρε, πῶς πάσης γραφῆς καὶ γνώσεως πεπληρωμένος, μηδὲν ἑαυτὸν εἶδεναι κρίνει, εἴμη Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον" ἐν πόσῳ ὕψει τιμῆς Ἀποστολικῆς ὑπάρχων ἐλάχιστον πάντων τῶν μαθητῶν ἑαυτὸν ἀποκαλεῖ, πῶς ἕως τοῦ τρίτου οὐρανοῦ ὕψωθείς το τοῦ νοὸς ὄμμα πάλιν ἑαυτὸν διὰ τῆς συμπαθείας ἐπικλίνει πρὸς τὸ διοικῆσαι τὴν τῆς συζυγίας κοίτην. Ὁ ἀνακραθεὶς νοερῶς τῇ τῶν Ἀγγέλων συνοδίᾳ, οὐ παραιτεῖται μεριμνῆσαι καὶ διοικῆσαι καὶ τὰ ἔργα τῶν σαρκικῶν. "Ὁ ταῖς βασάνοις χαίρων, καὶ ταῖς ἀσθενείαις ἔγκαυχωμενος, τὸ ζῆν γὰρ ὁ Χριστὸς ἦν ἐν αὐτῷ, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος, καὶ αὐτὸ δὲ ὅπερ ἔξει ἐν σαρκί, ἔξω τῆς σαρκὸς ὑπῆρχε..

6, Θεὰ δὲ λοιπὸν πῶς ζῆ, ὅς ἐκ τοῦ Ἰδοῦ τοῦ νοὸς πρὸς τὴν τῆς εὐσπλαγχνίας ζωὴν ἐπανέρχεται τούτου οὖν τοῦ θαύματος λίαν ἐλαχιστότερόν ἐστι τὸ τῇ σαρκὶ τινὰ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆσαι, οὐκ οἶδα εἴμη πὺ διὰ τῆς ζωοποιήσεως τῆς σαρκὸς, καὶ εἰς τὴν τοῦ νοὸς ζωὴν ἐπανέλθῃ, καὶ διὰ τοῦ ἔξωθεν θαύματος καὶ τὸ ἐνδον ζωοποιηθῇ.

Πέτρος

7. Ἀρτίως ἔγνω, πόσον τοῦτο τὸ θαῦμα ἐκείνου ὑπάρχει μεῖζον.

Ερμηνεία

ΠΕΤΡΕ, με ἔρωτας, εἴαν εἰς τὴν ἐποχὴν μας ἡμποροῦν νὰ εὐρεθοῦν ἄνδρες τοιαύτης ἀρετῆς καὶ παρρησίας, ὡς οἱ θαυματοουργοὶ ἡμῶν Πατέρες;

Εγὼ λοιπὸν δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι καὶ τῶρα πολλοὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον, ἐφάμιλλοι τῶν μεγάλων ἐκείνων Πατέρων· διότι τὸ νὰ μὴ θαυματουργοῦν, δὲν σημαίνει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τοὺς υποληπτῶμεθα, ὅπως ἐκείνους ἐπειδὴ ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἐνθέου πολιτείας ἐνυπάρχει εἰς τὴν δύνάμιν τῶν καλῶν ἔργων καὶ δὲν ἀποδεικνύεται μόνον ἀπὸ τὰ θαύματα. Ὅπως καλῶς γνωρίζεις, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἀξίαν εἶναι ἐφάμιλλος ἀδελφός τοῦ Πέτρου τοῦ Κορυφαίου, ἀν καὶ ὁ μὲν Πέτρος περιεπάτησε διὰ τῶν ποδῶν τοῦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἐνῶ ὁ Παῦλος ἐκινδύνευσεν ἀπὸ ναυάγιον.

Καὶ τῶν δύο λοιπὸν ἡ δύνάμις δὲν ὑπῆρξεν ἡ ἴδια εἰς τὸ θαῦμα εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὁμῶς καὶ οἱ δύο ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀξίαν.

Πέτρος

2. Πράγματι εἶναι ἀλήθεια αὐτό, πὺ λέγεις ἀπὸ ὅλα δὲ τὰ θαύματα ἐγὼ θεωρῶ σπουδαιότερον τὴν ἀνάστασιν ἐνός ἀνθρώπου, πὺ ἀπέθανε, καὶ τὴν ἐπάνοδος αὐτοῦ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν.

Γρηγόριος

3. Πέτρε, εἴαν ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν μας μόνον εἰς ὅσα βλέπομεν, ἀσφαλῶς θὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἡ ἀνάστασις ἐνός νεκροῦ εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ θαύματα: εἴαν ὁμῶς ὑπὲρ τὰ δρώμενα μετεωρισθῶμεν καὶ λάβωμεν κατὰ νοὺν τὰ ἀόρατα, τότε θὰ ἴδωμεν πόσον θαυμασίως ἀποδεικνύεται, ὅτι μεγαλύτερον θαῦμα καὶ ἀπὸ τὴν σωματικὴν ἀνάστασιν τοῦ νεκροῦ εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ κηρύγματος τοῦ Θεοῦ Λόγου εἰς περιβάλλον

εχθρικών και η προσευχή για να σωθή ο αμαρτάνων. Διότι εις την περίπτωση της σωματικής αναστάσεως επανέρχεται εις την ζωήν η σάρξ, η οποία και πάλιν θα αποθάνη, ενώ αντιθέτως εις την δευτέραν περίπτωση, του θαύματος του κηρύγματος του Θείου Λόγου και της ευχής διά την επιστροφής του αμαρτάνοντος, ανίσταται η ψυχή από τον θάνατος της αμαρτίας, διά να ζήσει εις τον αιώνα.

4. Θα σου αναφέρω δύο πρόσωπα, διά να αντιληφθής από αυτά πόσον μεγαλύτερος κατά την δύναμιν είναι το θαύμα του κηρύγματος τα δύο αυτά πρόσωπα είναι αφ' ενός μεν ο Λάζαρος, τον οποίον ανέστησεν εκ νεκρών σωματικώς ο Κύριος, και ο Παύλος, τον οποίον ανήγειρε νοερώς από την πλάνην· εν τούτοις όμως δεν εγένετο λόγος περί δυνάμεων, τας οποίας ενήργησεν ο Λάζαρος μετά την εκ νεκρών αυτού ανάστασιν.

5. Αντιθέτως δεν δύναται να χωρέση ο νούς μας πόσα κατώρθωσεν ο Παύλος με την δύναμιν του ηγιασμένου λόγου μετά την εκ της αμαρτίας ανέγερσιν της ψυχής του! Πράγματι! Είναι άξιον θαυμασμού πώς εκείναι αι απάνθρωποι σκέψεις, τις οποίας είχε πριν αναγεννηθή εν Χριστώ, μετεστράφησαν εις τρυφερά συναισθήματα αγάπης και ευσεβείας! Πώς, ενώ προηγουμένως ηυχαριστείτο διά τον θάνατον των Χριστιανών, μετά ταύτα επεθύμει ο ίδιος να αποθάνη δι' αυτούς, τους οποίους εθεώρει αδελφούς! Πώς ενώ ήτο κάτοχος της Αγίας Γραφής και πολλών άλλων γνώσεων, εν τούτοις έκρινε τον εαυτόν του, ότι τίποτε άλλο δεν εγνώριζεν «είμή Ιησούν Χριστόν και τούτον εσταυρωμένον» (Α' Κορινθ. β', 3). Είναι αξιοθαύμαστον ακόμη πώς, ενώ ευρίσκετο εις το ύψος της αποστολικής τιμής, ώνόμαζε και έθεώρει τον εαυτόν του ως τον τελευταίον από όλους τους μαθητάς αλλά και πώς να μη θαυμάση κανείς την προς την ανθρωπίνην αδυναμίαν συγκατάβασίν του, ώστε αυτός που το όμμα της διανοίας του υψώθη έως του τρίτου ουρανού, να ρυθμίξη και αυτά ακόμη τα συζυγικά καθήκοντα! Μήπως δεν είναι σπουδαίον και αξιοθαύμαστον, ότι αυτός, που συνανεστράφη νοερώς με τους Αγγέλους, δεν παύει να μεριμνά και να τακτοποιή και αυτάς τας επιγείους υποθέσεις των σαρκικών ανθρώπων; Αυτός, που μετέπειτα έχαιρε διά τας βασάνους τας οποίας υφίστατο και εκαυχάτο δια τας ασθενείας του, διότι, όπως έλεγεν, η αιτία της ζωής του ήτο ο Χριστός, (δι' αυτό και το να αποθάνη εν Χριστώ το έθεώρει κέρδος), αλλά και που κατώρθωσε να ζή έξω από τους όρους της σαρκικής ζωής, φέρων εισέτι την σάρκα.

6. Βλέπε λοιπόν μετά θαυμασμού με οποίον πνευματικόν τρόπον ζη αυτός, όταν επανήλθεν από τον σκοτεινόν Αδην του ιουδαϊκού φανατισμού και της φαρισαϊκής πλάνης, εις τον οποίον είχε ριφθή η διάνοιά του, με την Χάριν του Θεού, εις τήν ζωήν της ευσπλαγχνίας και της αγάπης! Από αυτό λοιπόν το θαύμα του Αποστόλου Παύλου πολύ πιο ασήμαντον είναι το να αναστήση κανείς σαρκικώς κάποιον εκ νεκρών!

Δεν γνωρίζω δε εάν διά της ζωοποιήσεως της σαρκός θα ζωοποιηθή και η διάνοια του αναστάντος ή εάν διά του εξωτερικού θαύματος, της αναστάσεως του σώματος, θα αναστηθή, διά μίαν πνευματικήν ζωήν, και η ψυχή.

Πέτρος

7. Πάρα πολύ καλά αντελήφθην πόσον το θαύμα της κηρύξεως τού λόγου, της επιστροφής μιάς ψυχής από την αμαρτίαν και την πλάνην, είναι πολύ ανώτερον από το θαύμα της αναστάσεως ενός νεκρού.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΛΕΓΕΝ καὶ Μέγας Ἀντώνιος, ὅτι οὗ δεῖ ἐπὶ τῷ δαίμονας ἐκβάλλειν καυχᾶσθαι, οὐδὲ ἐπὶ ταῖς θεραπείαις ἐπαίρεσθαι, οὐδὲ τὸν ἐκβάλλοντα δαίμονα θαυμάζειν, τὸν δὲ μὴ ἐκβάλλοντα ἐξουθενεῖν, ἐκάστου δὲ τὴν ἄσκησιν καὶ θέλων ὠφελείσθαι καταμανθάνειν θελέτω, καὶ ἢ μιμείσθω, ἢ ζηλούτω, ἢ διορθούσθω· τὸ δὲ ποιεῖν σημεία, οὐχ ἡμῶν, ἀλλὰ τοῦ Σωτῆρος ἐστὶ τὸ ἔργον· τρεῖς γὰρ μαθηταῖς αὐτοῦ ἔλεγε· μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, ἀλλ' ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς γέγραπται.

2. Τὸ μὲν ἐν τῷ οὐρανῷ γεγράφθαι τὰ ὀνόματα, μαρτύριόν ἐστι τῆς ἡμῶν ἀρετῆς καὶ τοῦ βίου το δὲ ἐκβάλλειν δαίμονας, τοῦ δεδοκότος Σωτῆρος ἐστὶν ἡ Χάρις δὲν τοῖς μὴ ἐν ἀρετῇ, ἀλλ' ἐν σημείοις καυχωμένοις καὶ λέγονσι· «Κύριε, οὗ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν», ἀπεκρίνατο «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς»· οὗ γὰρ γινώσκει Κύριος τὰς ὁδοὺς τῶν ἀσεβῶν· οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν κρίνεται, διατὶ δαιμόνια οὐκ ἐξέβαλεν, ἢ διατὶ οὐκ ἔσχε πρόγνωσιν, ἀλλ' ἕκαστος κριθήσεται εἰ τὴν πίστιν τετήρηκε καὶ τὰς ἐντολὰς γνησίως ἐφύλαξεν.

3. Ὅθεν οὗ δεῖ περὶ πολλοῦ ταῦτα ποιεῖσθαι, ἢ διὰ ταῦτα πονεῖν, ἀλλὰ ἀγωνίζεσθαι, ἵνα τῷ Θεῷ ἀρέσωμεν διὰ τῆς καλῆς ἡμῶν ἀναστροφῆς, καὶ εὐχεσθαι ἀδιαλείπτως, ἵνα συνεργὸς ἡμῖν εἰς τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου νίκην ὁ Κύριος γένηται.

4. Ἐν μιᾷ του Ἀγίου Παλάμωνος σὺν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Παχωμίῳ ἀγρυπνοῦντων, καὶ πῦρ ἀναψάντων, ἀδελφὸς τις ἔξωθεν παραγενόμενος μεῖναι παρ' αὐτοῖς, ἀναστὰς λέγει τῷ Παλάμωνι· εἰ τις ἐν ἡμῖν ἔχει πίστιν, στήτω ἐπὶ τῶν ἀνθράκων τούτων, καὶ εἶπατο κατὰ λέξιν τὴν τοῦ Εὐαγγελίου φωνήν. Συνεῖς δὲ αὐτοῦ το ὑπερήφανον ὁ Γέρων, ἐπετίμησεν αὐτῷ λέγων· παύσαι τῆς ἀπονοίας σου, ἀδελφέ, καὶ μὴ τοιαῦτα φθέγγου, πεπλάνησαι γὰρ ὁ δὲ πλεῖον τυφλωθεὶς, ἐπέβη μὲν τῶν ἀνθράκων μηδενὸς ἐπιτρέψαντος, τοῦ δὲ Θεοῦ συγχωροῦντος, ἐκ δαιμο· γικῆς συνεργίας, οὐδαμῶς κατεφλέχθη· τοῦτο δὲ προσθήκη ἀπονοίας γέγονεν αὐτῷ κατὰ τὸ γεγραμμένον, «πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστελεῖ ὁ Θεός»,

5. Εἶτα ἔσωθεν μέλλων ἀναχωρεῖν τῆς κέλλης, ὥς πὲρ ὀνειδίζων αὐτοὺς ἔλεγε· ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; Ὡς οὖν εἶδεν αὐτὸν ὁ δαίμων εἰς τέλος ἀπατηθέντα καὶ εὐκόλως αὐτὴν πειθόμενον, σχηματισθεὶς εἰς γυναῖκα ἐξειδή, περιβεβλημένην ἱμάτια λαμπρά, παραγίνεται πρὸς αὐτὸν καὶ στὰς ἔξωθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ ἔκρουσε τὴν θύραν, ἀνοίξαντος δὲ αὐτοῦ λέγει ὁ δαίμων· ἐπειδὴ ὑπὸ δανειστῶν ὄχλουμαι καὶ δέδοικα μὴ κινδυνεύσω, οὗ γὰρ Γκαγῶ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, παρακαλῶ σὲ δέξαι μὲ ἐν τῷ κελλίῳ σου, ὁ Θεὸς γὰρ μὲ ἀπέστειλε πρὸς σε, ἵνα σωθῶ.

6. Ὁ δὲ τὴν πηρώσει τῆς διανοίας αὐτοῦ μὴ δυνηθεὶς διακρίναι τίς ἐστὶν καὶ λαλῶν αὐτῷ, ἐδέξατο αὐτήν. Ἐπιγγους δὲ ὁ δαίμων το πρὸς κακίαν αὐτοῦ ἐπιρεπές, ἐπιθυμίαν αἰσχυρὰν ἐνέβαλεν αὐτῷ, καὶ ἡττηθεὶς τὸ λογισμὸ προσέθετο τοῦ ἁμαρτῆσαι· ὥς δὲ ἐπλησίασεν αὐτῇ, παραχρῆμα κατέρραξεν αὐτόν, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρριμμένος ἄφωνος ὥς πὲρ νεκρός.

7. Καὶ δὴ μεθ' ἡμέρας τινάς, αἰσθησιν λαβὼν τῆς ἀνοίας αὐτοῦ, παρεγένετο πρὸς τὸν Ἅγιον Παλάμωνα, ταῦτα πρὸς αὐτὸν ἀποδυρόμενος καὶ λέγων· οἶδα ὅτι ἐγὼ ἑμαυτῷ αἴτιος τῆς ἀπωλείας ἐγενόμην πολλὰ γὰρ μὲ ἔνουθετησας, Πάτερ, καὶ οὐκ ἤκουσά σου, διὸ παρακαλῶ ταῖς δσῖαις ὑμῶν εὐχαῖς βοηθῆσαι μοι τὸ ἐλεεινῶ, κινδυνεύονται ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τοῦ δαίμονος.

8. "Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ αὐτῶν ἐκ συμπαθείας δακρυόντων περὶ αὐτοῦ, ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος κυριευθεῖς, ἐξεπήδησε τῆς κέλλης, τρέχων διὰ τοῦ ὄρους καὶ ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ δαίμονος κατήντησεν εἰς πόλιν λεγομένην Πάνος, κακεῖ μετὰ χρόνον ἔρριπεν αὐτὸν ὁ δαίμων εἰς κάμινον βαλανείου, καὶ παραχρῆμα καταφλεχθεὶς ἀπώλετο.

ἀρεγένοντο πότε εἰς τὸ Μοναστήριον τὸ ὑπὸ τὸν "Ἅγιον Παχώμιον αἰρετικοὶ τινὲς Ἀσκηταί, τριχίνοις ἐνδύμασιν τὸν ἔνδοθεν κατακρύπτοντες λύκον, καὶ ἐπιστάντες τῶν πυλῶνι, τοῖς ἀδελφοῖς ἔλεγον ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρὸς εἰς τὸν μέγαν ἀπεσταλμένοι εἶναι εἰσελθόντες οὖν εἶπατε αὐτῷ, εἰ ἀληθῶς ἄνθρωπος εἰ τοῦ Θεοῦ, καὶ πέποιθας εἰσακούειν σου τὸν Θεόν, δεῦρο δὴ κοινῶς τοῖς ἡμετέροις ποσὶ τὸν ποταμὸν διαβωμεν τοῦτον, ὅπως γνῶσι πάντες τίς ἡμῶν παρρησίαν κέκτηται μᾶλλον πρὸς τὸν Θεόν.

10. Ἀναγγειλάντων δὲ τῶν ἀδελφῶν ταῦτα τῷ Παχωμίῳ, ἀγανακτήσας ἔφη πρὸς αὐτοὺς" ὅπως γὰρ εἶπατε μοί, κατεδέξασθε κλίνειν τὰ ὦτα αὐτοῖς ; οὐκ ἔγνωτε ὅτι ταῦτα τὰ προβλήματα ἀλλότρια τυγχάνει Θεοῦ, καὶ ξένα παντελῶς, οὗ λέγω τῆς ἡμετέρας πολιτείας, ἀλλὰ καὶ κοσμικῶν τῶν εὖ φρονούντων, καὶ ἀληθῶς ὄν: τῶν Χριστιανῶν καὶ ποιὸς γὰρ νόμος ἐπιτρέπει ἡμῖν ταῦτα προβάλλεσθαι καὶ ποιεῖν ; τί δὲ ἁθλιωτερον τῷ ὄντι τῆς ἁγνοίας ταύτης καθεστῆκε, τὸ καταλείψαντα μὲ πενθεῖν τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας, καὶ ὅπως ὀφείλω φυγεῖν τὴν αἰώνιον κόλασιν, νηπιᾶζειν ταῖς φρεσὶ, καὶ προβλήματα σχάσθαι τοιαῦτα;

11. Εἶπον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς αὐτὸν" ἄρα οὖν αἰρετικοὶ ὄντες οὗτοι καὶ ἀλλότριοί του Θεοῦ, προσκαλέσασθαι σὲ εἰς τοιοῦτον ὕψος τεθαρρήκασιν; δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς' ναί, αἰρετικῶν τοῦτο τὸ πρόβλημα" οὐκ ἀνέγνωσε τὴν διήγησιν τὴν ἀποστολικὴν τὴν λέγουσαν «κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα αὐτῶν καὶ ἀμετανόη - τὸν καρδίαν παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν;» οὗτοι κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ ἡδύναντα ἴσως τὸν ποταμὸν περᾶσαι ὡς διὰ ξηρᾶς, συνεργούντος αὐτοὺς τοῦ διαβόλου πρὸς τὸ τὴν αἵρεσιν τῆς ἀσεβείας αὐτῶν τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτῷ βεβαιωθῆναι, καὶ τὸ δράματι τούτῳ πίστιν τισὶ τῶν ἤδη ἡπατημένων παρ' αὐτοῦ παρασχεῖν, ἐμοὶ δὲ οὐκ ἀναγκαῖον τοῦτο.

12. Ἐξελθόντες οὖν εἶπατε αὐτοῖς τάδε λέγει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Παχώμιος ὁ ἕμος ἁγὼν καὶ ἡ πασά μου σπουδὴ οὗ τὸ πεζοπορεῖν ἔστι ποταμόν, ἢ διαπτῆναι ὄρη, ἢ ἐπιτάττειν θηρίοις, ἀλλὰ διαλαβεῖν ἐν ἑαυτῷ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑπερπηδᾶν τὰς διαβολικὰς μεθοδείας τῆ τοῦ Κυρίου δυνάμει, τοῦ πατεῖν κελεύσαντος ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ του: τῶν γὰρ μοὶ παρὰ Κυρίῳ δωρηθέντων, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἐπακολουθήσει.

13. Καὶ ταῦτα εἶπων, παρεγγυάτο τοῖς ἀδελφοῦς μὴ ἐπὶ οἰκείοις κατορθώμασι μέγα φρονεῖν, μηδὲ ἐπτοήσθαι ὀπτασίαις τιοί, μηδὲ πειράζειν διὰ τοιούτων αἰτῇ, σεων τὸ Θεῖον, ὅτι πολλὰ αἱ μηχαναὶ τοῦ ἀντιπάλου, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα πάντα παντὶ ἀνθρώπῳ περιττὰ καὶ ἐπικίνδυνα ὑπάρχει, φήσαντος πρὸς τὸν ἐχθρόν του σωτηρίου λόγου «οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου».

14. Ἀδελφέ, ἐὰν ἄξιωθῃς χαρίσματος, μὴ ὑψηλοφρόνει" οὐδὲν γὰρ ἔχεις καὶ λόν, δὲ μὴ παρὰ Θεοῦ ἔλαβες, καὶ ἐὰν μὴ πορεύῃ κατὰ τὸ θέλημα Αὐτοῦ, ἀφελεῖ τὸ ἴδιον ἀπὸ σου καὶ τῶν χρηστοτέρῳ καὶ ταπεινόφρονι δώσει αὐτό.

15. "Ἐλεγον περὶ τινὸς Γέροντος, ὅτι ἐπτά ἔτη ἤτειτο τὸν Θεὸν περὶ τινὸς χαρίσματος, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἀπῆλθεν οὖν πρὸς τινὰ μέγαν Γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ διὰ τὸ χάρισμα, ἐκεῖνος δὲ ἀκούσας ἐλυπήθη καὶ εἶπε μέγας κόπος: καὶ εἶπε τῷ Γέροντι ὕπαγε, ποιήσον ἄλλα ἐπτά ἔτη παρακαλῶν τὸν Θεὸν ἵνα ἀρθῇ ἀπὸ σου, οὗ γὰρ συμφέρει σοὶ καὶ ἀπελθὼν ἐποίησεν οὕτως, ἕως οὗ ἦρθη ἀπ' αὐτοῦ.

16. Γέροντι τινι, ἀπὸ πολλῆς ταπεινώσεως ἧς εἶχεν, ἔχαρισατο ὁ Θεὸς τὸ διορατικὸν" καὶ προγνοὺς καὶ Γέρων ἔρχομενους τίνας ἐπισκέψασθαι αὐτόν, ἠθυμῆσε καὶ μετὰ τὸ ὑποχώρησαι ἐκείνους, ἔδεθη τοῦ Θεοῦ νὰ ἀρθῶ ἀπ' αὐτοῦ ἀπελθὼν καὶ πρὸς ἄλλον Γέροντα μέγαν, παρεκάλεσεν αὐτὸν εἰπὼν συγκακοπάθησον μοι ἵνα ἀρθῇ τὸ πρᾶγμα ἀπ' ἐμοῦ καὶ καθίσαντες, ἕκαστος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ, ἔδεθησαν τοῦ θεοῦ περὶ τούτου ἦλθεν οὖν φωνὴ τῷ Γέροντι λέγουσα ἰδοὺ αἶρω αὐτὸ ἀπὸ σου, ἀλλ' ὅταν θέλῃς, ἔχεις αὐτό.

17. Τινὶ τῶν ἀδελφῶν ἐφάνη ὁ διάβολος μετασηματισθεὶς εἰς "Ἄγγελον φωτός, καὶ φησι πρὸς αὐτόν" ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ, καὶ ἀπεστάλην πρὸς σὲ δὲ εἶπεν ὅρα μὴ πρὸς ἄλλον ἀπεστάλης, ἐγὼ γὰρ οὐκ εἰμι ἄξιος "Ἄγγελον ἰδεῖν ἐν ἀμαρτίαις ζῶν.

18. ΤΟ Ἀββᾶ Λογγίνω φέρουσι τινὲς πότε δαιμονιώντα, καὶ δὲ φησι πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ τί ἔχω ποιῆσαι ὑμῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπέλθετε πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ζήνωνα ὡς οὖν ἀπῆλθον πρὸς ἐκεῖνον, ἤρξατο ὁ Ἀββᾶς Ζήνων ἐπιτιμᾶν τῷ δαίμονι ἐξελεῖν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἠύχετο κατ' αὐτοῦ ἐκτενῶς καὶ δὲ δαίμων ἔβοησε λέγων' ἄρτι νομίζεις, Ἀββᾶ Ζήνων, ὅτι διὰ σὲ ἐξέρχομαι καὶ ἰδοὺ ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ἐκεῖ προσεύχεται κατ' ἐμοῦ ἐντυγχάνων, καὶ φοβούμενος τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἐξέρχομαι, ἐπεὶ σοὶ οὐδὲ ἀπόκρισιν ἔδιδουν.

19. Ἄλλοτε πάλιν γυνὴ τις ἔχουσα πάθος τὸ λεγόμενον καρκίνον, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἀββᾶ Λογγίνου, ἐζήτηε συντυχεῖν αὐτῷ" ἐκάθητο δὲ τότε ὁ Γέρων ἐν τῷ ἐνάτο σημεῖο Ἀλεξανδρείας ἐπιζητούσης δὲ τῆς γυναικός, συνέβη τὸν Γέροντα συλλέγγειν ξύλα παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ εὗρουσα αὐτὸν ἡ γυνή, ἔφη αὐτῷ· Ἀββᾶ, ποῦ μένει ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ; μὴ εἰδυία ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ δὲ εἶπε τί θέλεις τὸν ἐπιθέτων ἐκεῖνον ; μὴ ἀπέλθῃς πρὸς αὐτόν, ἐπιθέτης γὰρ ἔστι τί δὲ ἔχεις;

20. Ἡ δὲ γυνὴ ἔδειξε τὸ πάθος καὶ δὲ σφραγίσας τὸν τόπον, ἀπέλυσεν αὐτὴν εἰπὼν· ἀπελθε καὶ ὁ Θεὸς σὲ θεραπεύσει Λογγίνος γὰρ οὐδὲν σὲ δύναται ὠφελεῖσαι ἀπῆλθε δὲ ἡ γυνὴ πιστεύουσα τῷ λόγῳ καὶ ἔθεραπευθη παραχρῆμα μετὰ δὲ τοῦτο διηγησαμένη τισι τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ σημεῖα εἰποῦσα τοῦ Γέροντος, ἔμαθεν ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ Ἀββᾶς Λογγίνος.

21. Ἦλθε τις δαιμονῶν εἰς σκητὴν, καὶ ἐγένετο εὐχή περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ οὐκ ἐξήρχετο δὲ δαίμων, ἦν γὰρ σκληρὸς καὶ λέγουσιν οἱ κληρικοὶ τί ἔχομεν ποιῆσαι τῷ δαίμονι τούτῳ ; οὐδεὶς ἄλλος δύναται ἐκβαλεῖν αὐτόν εἰμὴ ὁ Ἀββᾶς Βησσαρίων, καὶ ἐὰν αὐτὸν παρακαλέσωμεν, οὐδὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἔρχεται τοῦτο οὖν ποιήσωμεν ἰδοὺ ἔρχεται πρῶι πρὸ πάντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν" ποιήσωμεν δὲ τὸν πάσχοντα καθευδήσαι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ ὅτε εἰσέρχεται στῶμεν εἰς εὐχήν, καὶ εἰπόμεν αὐτῷ' ἐξύπνησαν καὶ τὸν ἀδελφόν, Ἀββᾶ" ἐποίησαν δὲ οὕτως καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρων ἀνάστα, ἐξελθε ἔξω καὶ εὐθέως ἐξηλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ δαίμων καὶ ἰάθη ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

22. Ποτὲ κοσμικὸς τις ἀπῆει πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισώνην, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ἴδιον υἱὸν ἦν δὲ ὁ Γέρων εἰς τὸ ὅρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβη ἀποθανεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ δὲ οὐκ ἔταραχθη ἔχων πίστιν πρὸς τὸν Γέροντα, καὶ προσέπεσε μετ' αὐτοῦ ὡς μετάνοιαν ποιῶν, ἵνα εὐλογηθῶσι παρὰ τοῦ Γέροντος, καὶ ἀναστὰς καὶ πατὴρ κατέλιπε τὸ παιδίον πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Γέροντος καὶ ἐξηλθεν ἔξω,

23. Ὁ δὲ Γέρων, νομίζων ὅτι μετάνοιαν αὐτῷ βάλλει, λέγει αὐτῷ' ἀνάστα ἔξ. ἔλθε ἔξω, οὗ γὰρ ἤδει ὅτι ἀπέθανε, καὶ παραχρῆμα ἀνέστη, καὶ ἐξηλθε, καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐξέστη, καὶ εἰσελθὼν προσεκύνησε τῷ Γέροντι καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁ δὲ Γέρων ἀκούσας ἐλυπήθη, οὗ γὰρ ἤθελε τοῦτο γενέσθαι" παρήγγειλε δὲ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ μηδενὶ εἰπεῖν, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Γέροντος.

24. 'Αδελφὸς ἤρωτησε Γέροντα λέγων" πῶς τινὲς βλέπουσιν ἀποκαλύψεις καὶ ὀπτασίας 'Αγγέλων; καὶ εἶπεν ὁ Γέρον μακάριός ἐστι, τέκνον, καὶ βλέπων τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ πάντοτε, διότι ὁ τοιοῦτος πάντοτε νήφει' καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ἐγώ, Πάτερ, εἶδον πρὸ ἡμερῶν ἐκβάλλοντα ἀδελφὸν τινὰ δαίμονα ἀπὸ ἀδελφοῦ.

25. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Γέρον" οὗ θέλω δαίμονας ἐκβαλεῖν, καὶ πάθη ἰάσασθαι, ἀλλὰ θέλω, καὶ παρακαλῶ τὸν Θεόν, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ εἰς ἐμὲ ὁ δαίμων, καὶ ἓνα καθάρισω ἑμαυτὸν ἀπὸ ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἰδοὺ μέγας γέγονα' ἐὰν τις γὰρ καθάρισῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἀπὸ ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἀόκνως ἐπιτελέσῃ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ, πάντως καὶ αὐτὸς σὺν τοῖς σημειοφόροις Πατράσι τῆς τῶν οὐρανῶν Βασιλείας ἀξιωθήσεται.

26. 'Αδελφὸς ἀπετάξατο τῷ κόσμῳ σὺν τῷ ἰδίᾳ πατρὶ τῷ κατὰ σάρκα, ἔμειναν δὲ ἀμφότεροι εἰς ἓν Μοναστήριον" μετὰ οὖν χρόνον τινὰ ἤκουσεν ὁ ἀδελφὸς περὶ τοῦ ἰδίου πατρός, ὅτι πάσατο τινὰ ἀσθενῆ δαιμονιώντα, καὶ ἀπελθὼν ἀνήγγειλε μεγάλο Γέροντα, ὡς λυπούμενος, λέγων Ἀββᾶ, ὁ πατήρ προέκοψε, καὶ δαιμόνιον ἀπὸ ἀδελφοῦ ἀπήλασεν, ἐγὼ δὲ ἐν ἀμελεῖᾳ εἰμί, καὶ οὐδεμία προκοπὴ ἐν ἐμοί.

27. "Ἐφη αὐτῷ ὁ Γέρον φύσει, ὦ τέκνον, οὐκ ἔστι ταῦτα προκοπὴ τοῦ ἐξελαῖσαι δαίμονας, ἢ ἀσθενοῦντας ἰάσασθαι τοῦτα γὰρ οὐχ ὁ ἄνθρωπος ἔστιν ὁ ποιῶν, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πίστις τοῦ προσερχομένου τινὲς δὲ τοῦτο μὴ νοήσαντες, ἀλλ' εἰς ὑπερηφάνειαν ἐλθόντες, ἀπώλοντο' ἐγὼ δὲ λέγω, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἔλθῃ εἰς ταπείνωσιν ἀληθινήν, ἄλλη προκοπὴ ταύτης μείζων οὐκ ἔστι, μηδὲ πότε πίπτουσα" ὁ γὰρ ἅπαξ ταπεινώσας κάτω τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ποῦ λοιπὸν ἔχει πεσεῖν; τοῦ δὲ τοιοῦτου, τοῦτό ἐστι σημεῖον, τὸ ἀτιμαζόμενον φέρειν.

28. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Πιτυρίων καὶ μαθητὴς τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, ὅτι καὶ βουλόμενος ἀπελαύνειν δαίμονας, πρότερόν τα οἰκεῖα πάθη δουλωσάτω· οἷου γὰρ ἂν πάθους περιγένηται, τούτου τὸν δαίμονα ἀπελαύνει' καὶ γὰρ τὸ πάθος τῆς ὀργῆς τυχόν, ἢ τῆς ἐπιθυμίας ἢ τῆς λύπης, ἔπεται καὶ ἐμφιλοχωρεῖ, ὅτε βούλεται καὶ προσφυῆς δαίμων ἐὰν οὖν τοῦ πάθους κρατήσης, ἀπήλασας καὶ τὸν δαίμονα τὸν τῷ πάθει ἀκολουθοῦντα.

29. Ἀναχωρητὴς τις ἐκάθητο εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον ἐπὶ τριάκοντα ἔτη, ἐξ ἑνὸς μαλωᾶς ἔχων τὴν τροφὴν αὐτοῦ' ὕστερον δὲ ἤρξατο λέγειν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μάτην ὧδε ἀπώλου τῶν τοσοῦτων ἐτῶν τῆς ἡμέρας: ἰδοὺ γὰρ τοσαῦτα ἔτη ἔχω, μηδὲν ἄλλο ἔσθιων εἰμὶ τὸν μαλωᾶν τοῦτον, καὶ οὔτε ἀποκάλυψιν εἶδον, οὔτε σημεῖον ἐποίησα, ὡς οἱ πρὸ ἐμοῦ Πατέρες Μοναχοὶ" καταλείψας οὖν τὰ ὧδε, ἅπ: ἔρχομαι ἐπὶ τὸν κόσμον.

30. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμουμένου, παρέστη αὐτῷ "Ἄγγελος Κυρίου λέγων· τί διαλογίζῃς καὶ δὲ ἀνήγγειλεν αὐτῷ & ἐν τῷ λογισμῷ ἔστρεφε, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ "Ἄγγελος καὶ ποιὸν σημεῖον θέλεις ποιῆσαι περισσότερον τῆς ὑπομονῆς καὶ ἂν δρεῖας, ἥς ἔδωκε σοὶ ὁ Θεός; ἐννόησον γὰρ τίς ἔστιν καὶ ἐνδυναμώσας σὲ καρτερῆσαι τὰ τοσαῦτα ἔτη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὑπὸ μόνου τοῦ μαλωᾶ τρεφόμενον" ὑπομεινον οὖν καὶ αἶτησαι τὸν Θεὸν παρασχεῖν σοὶ ταπείνωσιν· καὶ δὲ στηριχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου ἔκαρτερησε καὶ τὸν ἐπίλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐκεῖ.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ἔλεγεν, ὅτι δεν πρέπει να καυχᾶται κανεὶς διότι ἐκβάλλει τοὺς δαίμονας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε να υπερηφανεύεται δια τὰς θεραπείας τῶν ἀσθενῶν που ἐπιτυγχάνει οὔτε καὶ να θαυμάζωμεν αὐτόν που ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια καὶ να περιφρονῶμεν τὸν ἄλλον, πού δὲν κάμνει θαύματα. Εκείνος που πραγματικῶς θέλει να

ωφεληθή, πρέπει να πληροφορηθεί ακριβώς την άσκησιν του άλλου και να την μιμηται ή να την ποθή ισχυρώς ή και να διορθώνεται από την παρατήρησιν αυτήν. Ούτω πως πρέπει να κάμνη και να σκέπτεται ο Χριστιανός, διότι το να κάμωμεν θαύματα δεν είναι προσωπική μας ικανότης, αλλά έργον του Σωτήρος. Ο ίδιος ο Σωτήρ έλεγε προς τους Μαθητές του «Πλήν εν τούτω μη χαίρετε, ότι τα πνεύματα υμίν υποτάσσεται χαίρετε δε ότι τα ονόματα υμών εγράφη εν τοις ουρανοίς» (Λουκ. 1, 20).

2. Η αναγραφή των ονομάτων μας εις τον ουρανόν είναι απόδειξις της αρετής μας και του κατά Θεόν βίου μας το να εκδιώκωμεν όμως τους δαίμονας είναι Χάρις του Σωτήρος, την οποίαν εκείνος χορηγεί. Δι' αυτόν ακριβώς τον λόγον και εις εκείνους, οι οποίοι έκαυχώντο διά τα θαύματα που έκαμαν και έλεγον «Κύριε, Κύριε, ου τα σω ονόματι προεφητεύσαμεν, και τω σω ονόματι δαιμόνια εξεβάλομεν, και τω σω ονόματι δυνάμεις πολλάς εποιήσαμεν ;» (Ματθ. ζ', 22–23) και δεν έκαυχώντο διά την αρετήν των έδωσε την ελεγκτικήν απάντησιν: «Και τότε ομολογήσω αυτοίς ότι ουδέποτε έγνων υμάς» (Ματθ. ζ', 23). 'Αλλού δε πάλιν λέγει: «Αμήν λέγω υμίν, ουκ οίδα υμάς» (Ματθ. κε', 12). Ο Κύριος δεν λαμβάνει υπ' όψιν του τας οδούς των ασεβών· διότι ουδείς εξ ημών δικάζεται υπό του Θεού, διότι δεν εξέβαλε δαιμόνια, ή διότι δεν προεφήτευσεν. Απ' εναντίας ο καθένας θα κριθή εάν εκράτησε την πίστιν και εφήρμοσεν ειλικρινώς τας εντολάς του Θεού.

3. Δι' αυτό λοιπόν δεν πρέπει να δίδωμεν μεγάλην σημασίαν εις αυτά τα ζητήματα και να καταβάλλωμεν προσπαθείας δι' αυτά πρέπει να αγωνιζώμεθα, διά να αρέσωμεν εις τον Θεόν με την καλήν μας διαγωγήν, να προσευχώμεθα συνεχώς, ώστε να μας βοηθήση ο Κύριος να νικήσωμεν τον διάβολον.

4. Εις μίαν άγρυπνίαν ο Άγιος Παλάμων με τον μαθητή του Παχώμιον ήναψαν ολίγην φωτιάν. Εκείνην την στιγμήν ένας αδελφός, που τον έφιλοξένουν, επήγε πλησίον του Παλάμωνος και του είπεν:

-Οποιος από ημάς έχει πίστιν, εδώ θα την δείξη: να περπατήση επάνω εις αυτά τα αναμμένα κάρβουνα, εφαρμόζων εν τη πράξει την σχετικήν διδασκαλίαν του Ευαγγελίου (1).

Ο γέρων 'Ασκητής, αντιληφθείς τον υπερήφανον λογισμόν του ξένου, ο οποίος τον παρεκίνησε να είπη αυτά, τον επέπληξε.

– Παύσε να είσαι ανόητος, αδελφέ, και μη λέγης τέτοια πράγματα, διότι είναι πλάνη.

Ο ξένος, αντί να συνετισθή, απ' εναντίας περισσότερον εσκοτίσθη από την υπερηφάνειαν και χωρίς να υπάρχη λόγος επάτησεν εις τα αναμμένα κάρβουνα. Συνεργία δε τού δαίμονος δεν έπαθε τίποτε, διότι το επέτρεψεν ο Θεός. Αυτό το πράγμα επηύξησε την παραφροσύνην και ανοησίαν του ξένου, όπως λέγει και το ρητόν της Αγίας Γραφής: «Προς τους σκολιούς σκολιάς οδούς αποστέλλει ο Θεός» (Παροιμ.)

5. Μετά από ολίγον, όταν επρόκειτο να αναχωρήση ο ξένος από το κελλί του Αββά Παλάμωνος, τους ειρωνεύετο λέγων:

– Πού είναι η πίστις σας;

Μόλις είδεν ο δαίμων, ότι ο Μοναχός αυτός τελείως επλανήθη και αμέσως δέχεται τας υποδείξεις του, τον παρασύρει εις την εξής φοβεραν παγίδα: Μετασχηματίζεται εις ωραίαν

γυναίκα, ένδεδυμένην με μεγαλοπρεπή ενδύματα. Υπό το σχήμα δε αυτό έρχεται προς τον Μοναχόν και ήρχισε να κτυπά την θύραν του κελλίου του. Αφού ο Μοναχός ήνοιξε την θύραν, τότε και μετασχηματισμένος εις γυναίκα δαίμων λέγει προς αυτόν με περίλυπον ύφος:

- Πάτερ μου, πιέζομαι από τους δανειστάς μου και επειδή φοβούμαι μήπως κινδυνεύσω από αυτούς, διότι δεν είμαι εις θέσιν να τους επιστρέψω τα χρέη, σε παρακαλώ να με δεχθής εδώ εις το κελλάκι σου όπως φαίνεται, ο Θεός με έστειλε κοντά σου, διά να σωθώ.

6. Ο Μοναχός δεν ηδυνήθη να διακρίνη ποίος του ομίλει, διότι η διάνοιά του είχε σκοτισθή από την υπερηφάνειαν, και δι' αυτό εδέχθη εις το κελλί του τον μεταμορφωμένον δαίμονα, με την εντύπωσιν, ότι δέχεται γυναίκα. Ο δαίμων, αφού αντελήφθη αμέσως και ασφαλώς, ότι ο Μοναχός ρέπει προς το κακόν, ενέβαλεν εις την ψυχήν του την αισχράν επιθυμίαν πράγματι ούτος εδέχθη την επιθυμίαν, έκαμε συγκατάθεσιν, ενικήθη ο λογισμός του από την αισχράν αυτην επιθυμίαν και αμέσως απεφάσισε να αμαρτήση. Υπό το κράτος δε του πάθους αυτού πλησιάζει την κατά το φαινόμενον μόνον γυναίκα. Τότε όμως συνέβη το φοβερόν μόλις έπλησίασεν, αμέσως ο δαίμων τον συνέτριψεν, αποκαλυφθείς εις όλην του την φρίκην, και τον έρριψεν επί της γης ως νεκρόν, όπου και παρέμεινεν επί πολύ άφωνος και ακίνητος.

7. Μετ' ολίγας ημέρας, αντιληφθείς ο Μοναχός την μωρίαν του, εξ αιτίας της οποίας υπέστη το φρικτόν αυτό περιστατικόν, μετέβη προς τον Άγιον Παλάμωνα και με δάκρυα τού λέγει :

-Γνωρίζω, ότι εγώ είμαι υπεύθυνος της καταστροφής μου, διότι ενώ με ένουθέτησας αρκετά, εγώ δεν σε ήκουσα. Δι' αυτό τώρα παρακαλώ να με βοηθήσετε με τις ευπροσδέκτους από τον Θεόν εύχάς σας, διότι ο ελεεινός κινδυνεύω να φονευθώ υπό του δαίμονος.

8. Αλλ' ενώ ο Μοναχός συνέχιζε την ομιλίας του και ο "Όσιος Παλάμων με τους υποτακτικούς του εδάκρουν έκ συμπαθείας δι' αυτόν, έξαφνα ο Μοναχός αυτός εκυριεύθη υπό του ακαθάρτου δαίμονος. Αιχμάλωτος πλέον του δαίμονος, ως δαιμονισμένος, εξήλθεν από το κελλί και ήρχισε να τρέχη προς το όρος, συρόμενος υπό του δαίμονος. Αλλόφρων και εξηγριωμένος έφθασεν εις την πόλιν Πάνος, όπου μετά από λίγον ο δαίμων τον έρριψεν εις την αναμμένην κάμινον ενός λουτρού, όπου εκάη ζωντανός.

9. Κάποτε ήλθον εις το Μοναστήριον, που ήτο Ηγούμενος ο Άγιος Παχώμιος, μερικοί Ασκηται αιρετικοί, αποκρύπτοντες τον έσωτερικών λύκον με τρίχινα ενδύματα. Αφού λοιπόν έφθασαν εις το θυρωρείον του Μοναστηρίου, παρεκάλεσαν τους Μοναχούς, που ήσαν εις το θυρωρείον, να διαβιβάσουν προς τον Άγιον Παχώμιον τα εξής:

– Είμεθα απεσταλμένοι, από τον ιδικόν μας Πατέρα, προς τον Γέροντα Παχώμιον, νά τού είπωμεν, εάν πράγματι είναι άνθρωπος του Θεού και έχη την πεποίθησιν, ότι τον ακούει ο Θεός, ας έλθη μαζί μας, διά να περάσωμεν έτσι όπως είμεθα τον ποταμόν αυτόν, βαδίζοντες επάνω εις τα ύδατά του, ώστε να αντιληφθούν όλοι, εκ τού θαύματος αυτού, ποίος από όλους μας έχει αποκτήσει την μεγαλυτέραν παρρησίαν προς τον Θεόν.

10. Πράγματι οι αδελφοί έσπευσαν και ανέφεραν τα πράγματα αυτα προς τον Μέγαν Παχώμιον. Ο Άγιος, μόλις ήκουσεν αυτά, με αγανάκτησιν απήντησεν:

– Είπατέ μου, εθεωρήσατε σοβαρά αυτά τα πράγματα, ώστε να καταδεχθήτε να τα προσέξετε; Δεν έμαθετε ακόμη ότι αυτά τα προβλήματα δεν έχουν ουδεμίαν σχέση με τον Θεόν και είναι τελείως ξένα, όχι μόνον προς τον μοναχικόν μας βίον, αλλά και προς αυτούς ακόμη τους κοσμικούς, που λογικεύονται και είναι πραγματικοί Χριστιανοί; Ποίος νόμος μάς επιτρέπει να προβάλλωμεν τοιαύτα προβλήματα και να εκτελώμεν τοιαύτας πράξεις; Υπάρχει, πράγματι, άθλιωτέρα κατάσταση από την απερίσκεψιαν αυτήν; Να σταματήσω δηλαδή να πενθώ διά τας αμαρτίας μου και να παύσω να απασχολούμαι πώς θα αποφύγω την αιώνιον κόλασιν, και να ασχολούμαι, ως μικρόν και απερίσκεπτον παιδίον, με τοιαύτα ζητήματα!

11. Κατόπιν οι αδελφοί υπέβαλαν την κατωτέρω απορίαν προς τον Όσιον Παχώμιον:

– Πώς λοιπόν είχαν την τόλμην οι άνθρωποι αυτοί, ενώ είναι αιρετικοί και ξένοι από την Χάριν του Θεού, να σε προσκαλέσουν εις τόσον υψηλήν δοκιμασίαν, την θαυματουργίαν αυτήν;

- Ναι, ακριβώς το πρόβλημα αυτό, το να ίδωμεν δηλαδή ποίος θα θαυματουργήση και να συμπεράνωμεν εξ αυτού την κρίσιν του Θεού, είναι πρόβλημα αιρετικόν δεν έχετε υπ' όψιν σας το αποστολικόν ρητόν που λέγει· «κατά δε την σκληρότητά σου και αμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτώ οργήν εν ημέρα οργής» (Ρωμ. β', 5): και ότι δι' αυτό: «παρέδωκεν αυτούς ο Θεός εις αδόκιμον νούν ποιείν τα μη καθήκοντα»; (Ρωμ. α', 28). Αυτοί, κατά παραχώρησιν ίσως Θεού, θα ηδύναντο να διέλθουν τον ποταμόν ως διά ξηράς, διότι θα τους έβοήθει ο διάβολος και θα τους εβοήθει, διά να «δικαιώση» την πλάνην της ασεβείας των ενώπιον εκείνων, που στηρίζονται εις τοιαύτα εξωτερικά κριτήρια. Με το γεγονός δε αυτό του τοιούτου θαύματος θα ενισχύετο η πίστις πρὸς τοὺς αιρετικούς μερικών, που έχουν ήδη απατηθῇ από τον διάβολον. Εις εμέ όμως δεν είναι αναγκαίον το θαύμα, διά να πιστεύσω.

12. - Πηγαίνετε λοιπόν να είπητε εις τους δυστυχείς αυτούς τα εξής: “Ο δούλος του Θεού Παχώμιος εις την πρότασίν σας απαντα ο αγών μου και το ενδιαφέρον μου δεν είναι πώς θα περάσω τον ποταμόν, χωρίς να βραχώ, ή πώς θα πετάξω επάνω από τα όρη, ή πώς θα επιβάλλομαι εις τα άγρια θηρία και αγών μου και το ενδιαφέρον μου είναι πώς θα κατανοήσω το θέλημα του Θεού και πώς, με την βοήθειαν του Κυρίου, θα αποφύγω τας μεθόδους του πολυμηχάνου διαβόλου, ώστε να μπορέσω να κάμω αυτό, που με διέταξεν ο Κύριος, να πατώ δηλαδή επάνω όφρων και σκορπίων και όλης της δυνάμεως του εχθρού. Διότι όταν ο Κύριος μου δωρήση αυτά τα πράγματα, ασφαλώς και τα άλλα θα επακολουθήσουν.

13. Αφού είπεν αυτά, συνεβούλεψε τους αδελφούς νά μή επαίρωνται διά τα κατορθώματά των, ούτε να θορυβούνται από μερικές οπτασίας, αλλ' ούτε και να εκπειράζουν τον Θεόν διά τοιούτων ανοήτων αιτήσεων, όπως επιτύχωσι δηλαδή τοιαύτα έργα, διότι είναι πολλαι αι παγίδες του διαβόλου, και διότι όλα αυτά εις κάθε άνθρωπον είναι και επικίνδυνα, εφ' όσον και ο Κύριος είπε προς τον εχθρόν: «Ουκ εκπειράσεις Κύριον τον Θεόν Σου» (Ματθ. δ', 7, Λουκ. δ', 12),

14. Αδελφέ μου, εάν αξιωθής υπό του Θεού ενός χαρίσματος, πρόσεξε να μη σε κυριεύση η υψηλοφροσύνη, διότι κανένα καλόν δεν έχεις εξ ιδίας σου ικανότητος, εάν δεν το λάβης παρά Θεού. Εάν δε, μετά την δωρεάν του χαρίσματος αυτού, δεν ζής σύμφωνα με το

θέλημα του Θεού, ο Θεός θα αφαιρέση από σου το χάρισμά του αυτό, διά να το δώση εις άλλον, που είναι περισσότερον αγαθός, χρήσιμος και ταπεινόφρων.

15. Οι Πατέρες διηγούνται δι' ένα Γέροντα το εξής περιστατικόν. Επτά έτη παρεκάλει τον Θεόν και του εζήτηι κάποιο χάρισμα. Μετά την επταετή αυτήν προσπάθειαν του εδόθη επί τέλους το χάρισμα που εζήτηι. Ο Γέρων μόλις το έλαβε μετέβη χαρούμενος εις ένα περίφημον Ασκητήν και του ανέφερε διά το χάρισμα. Ο Ασκητής όμως αυτός, μόλις το ήκουσεν, αντί να χαρή, ελυπήθη και του είπε.

- Πάρα πολύ εκοπίσας διά το χάρισμα αυτό πήγαινε τώρα να παρακαλέσης άλλα επτά έτη τον Θεόν να σου το αφαιρέση, διότι δεν είναι προς το συμφέρον της ψυχής σου.

Πράγματι ανεχώρησεν ο Γέρων και έκαμεν όπως διετάχθη, μέχρις ού ο Θεός τού αφήρεσε το χάρισμα αυτό.

16. Εις ένα γέροντα Ασκητήν ο Θεός έχαρισε το προορατικόν, λόγω της μεγάλης ταπεινώσεως που είχε. Κάποτε λοιπόν προέβλεψεν αυτούς, που επρόκειτο να τον επισκεφθούν και ελυπήθη δι' αυτό. Μετά την αναχώρησιν των επισκεπτών του παρεκάλεσε τον Θεόν να του αφαιρέση το προορατικόν αυτό χάρισμα. Προς τούτο μάλιστα μετέβη και εις ένα φημισμένον Ασκητήν και τον παρακάλεσε να κοπιάση μαζί του εις τον αγώνα της προσευχής, διά να αρθή από επάνω του το δώρον αυτό του Θεού. Πράγματι, αφού έκλείσθη έκαστος εις το κελλίον του, παρεκάλουν τον Θεόν δι' αυτό. Μετά από ολίγον ηκούσθη μία φωνή, που έλεγεν εις τον Γέροντα:

- Νά! αφαιρώ από σέ το δώρον του προορατικού χαρίσματος όταν όμως το θελήσης, θα το έχης πάραυτα.

17. Εις κάποιον εκ των αδελφών παρουσιάσθη ο διάβολος, μεταμορφωμένος εις Αγγελον φωτός και του λέγει:

-Εγώ είμαι ο Γαβριήλ και με έστειλεν ο Θεός πρός σέ.

- Πρόσεξε, μήπως ο Θεός σε απέστειλεν εις άλλον, διότι εγώ δεν είμαι άξιος να ιδώ Αγγέλους, επειδή ζώ εις την αμαρτίαν έτσι του απήντησεν ο Μοναχός.

18. Κάποτε έφεραν μερικοί εις τον Αββάν Λογγίνον έναν δαιμονισμένον. Μόλις τους είδε, τους είπεν ο Αββάς Λογγίνος:

- Εγώ τι ήμπορώ να σας ωφελήσω; Προτιμότερον είναι να υπάγετε εις τον Αββάν Ζήνωνα.

Πράγματι λοιπόν μετέβησαν εις τον Αββά Ζήνωνα αμέσως ο Αββάς Ζήνων ήρχισε να προσεύχεται συνεχώς δια την θεραπείας του δαιμονιζομένου και να διατάσση τον δαίμονα να εξέλθη από τον ασθενή. Τότε ο δαίμων με δυνατήν φωνήν του είπε:

– Μήπως νομίζεις, ότι από την ικανότητά σου εξέρχομαι από τον ασθενή αυτόν; Νά! εκεί επάνω ο Αββάς Λογγίνος μετ' επιτάσεως προσεύχεται εναντίον μου φοβούμενος λοιπόν την προσευχήν του εξέρχομαι. Διαφορετικά ούτε απάντησιν δεν θα σου έδιδα.

19. Άλλοτε πάλιν κάποια γυνή υπέφερεν από καρκίνον. Πληροφορηθείσα περί τού Αββά Λογγίνου επεζήτηι να τον συναντήση. Τότε ο Γέρων παρέμεινεν εις το ένατον σημείων από της Αλεξανδρείας. Κατά σύμπτωσιν δέ, όταν η πάσχουσα γυνή τον ανεζήτηι, ο Αββάς

Λογγίνος συνέλεγε ξύλα πλησίον της θαλάσσης. Μόλις τον συνήντησεν ή γυνή, χωρίς να τον γνωρίζη, τον ήρώτησεν.

– Αββά, πού μένει δ. δούλος του Θεού, ο 'Αββάς Λογγίνος;

– Τί τον θέλεις ; Αυτός επιτίθεται! Πρόσεξε μη πάς κοντά του, διότι θα σου επιτεθή. Αλλά είπέ μου, διατί τον ζητείς;

20. Η γυνή τότε του έδειξε τον όγκον και εκείνος, αφού διά του σημείου του Σταυρού έσφράγισε το ασθενές σημείον του οργανισμού της, την απέστειλε πάλιν προς την πόλιν, λέγων:

- Πήγαινε εις το καλόν και ο Θεός να σου δώση την υγείαν σου, διότι ο Λογγίνος εις τίποτε δεν ημπορεί να σε βοηθήση.

Πράγματι ανεχώρησεν ή πάσχουσα γυνή και πιστεύουσα εις όσα της είπεν ο Ασκητής αμέσως εθεραπεύθη. Μετά το θαύμα της θεραπείας της εξιστόρησε το περιστατικών και ανέφερε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του 'Ασκητού. Τότε δε έμαθεν, ότι αυτός ήτο ο Αββάς Λογγίνος.

21. Κάποτε ένας δαιμονισμένος ήλθεν εις μίαν σκήτην. Χάριν αύτου έγένητο προσευχή εις την Εκκλησίας της σκήτης, χωρίς όμως να εξέρχεται από τον ασθενή ο δαίμων, διότι ήτο σκληρός και δεν απεχωρίζετο του ασθενούς.

Τότε οι Κληρικοί λέγουν μεταξύ των:

– Τι ήμπορούμεν να κάμωμεν εις τον δαίμονα αυτόν; Κανείς άλλος δεν ημπορεί να τον βγάλη από τον πάσχοντα άνθρωπον, παρά μόνον ο 'Αββάς Βησσαρίων. Εάν όμως τον παρακαλέσωμεν δια το πράγμα αυτό, ούτε εις την Εκκλησίας δεν θα έλθη. Νά, τί πρέπει να κάμωμεν είναι γνωστόν, ότι το πρωί έρχεται ενωρίτερον από όλους τον τόπον, που παραμένει ο 'Αββάς Βησσαρίων. Όταν λοιπόν το πρωί θα πρόκειται να εισέλθη εις την Εκκλησίαν, θα είμεθα και ημείς έτοιμοι να αρχίση η ευχή. Ακριβώς τότε θα του είπωμεν:

- Αββά, ξύπνησε και τον αδελφόν να λάβη μέρος εις την ευχήν!

Πράγματι έτσι έκαμαν και είπεν ο Αββάς Βησσαρίων εις τον δαιμονισμένον:

- Ξύπνησε και έβγα έξω.

Αμέσως εξήλθεν ο δαίμων από τον πάσχοντα και έθεραπεύθη από την στιγμήν εκείνην ο άνθρωπος.

22. Ένας κοσμικός κάποτε ανεχώρησε προς την έρημον, διά να συναντήση τον Αββάν Σισών· μαζί του είχε και τον υιόν του. Την εποχήν εκείνην ο Γέρων παρέμενεν εις το όρος του Αββά 'Αντωνίου, Καθ' οδόν ο υιός απέθανεν. Παρά ταύτα ο κοσμικός δεν εταράχθη, διότι είχεν εμπιστοσύνην εις την θαυματοουργικής ικανότητα του Οσίου. Συνέχισε λοιπόν την πορείας του μεταφέρων και τον νεκρόν υιόν του. Μόλις έφθασαν εις την σκήτην έσκυψεν έμπροσθεν του Οσίου Σισώη ο κοσμικός και έβαλε μετάνοιαν με τρόπον δε άφησε το νεκρόν παιδίον προ των ποδών του Γέροντος και έβγήκεν από το κελλί.

23. Ο Αββάς Σισώης, επειδή ενόμισεν, ότι το παιδίον εξακολουθεί να είναι σκυμμένον εις την μετάνοιαν, λέγει προς τον νεκρόν, χωρίς να γνωρίζει ότι είναι νεκρός.

- Σήκω επάνω και πήγαινε έξω!

Και ω του θαύματος! το νεκρόν παιδίον αμέσως ανεστήθη και εξήλθε προς την αυλήν. Μόλις το είδεν ο πατήρ του, τα έχασε, και εσάστισεν αμέσως εισήλθεν εις το κελλί, κατασπάρσθη εκ σεβασμού και ευγνωμοσύνης τον Γέροντα και του διηγήθη το περιστατικόν. Ο “Όσιος Σισώης, όταν το ήκουσεν, ελυπήθη, διότι δεν ήθελε να γίνη το θαύμα αυτό έκ του φόβου της φήμης και των επαίνων. Ο μαθητής αντιληφθείς την ταραχήν του Γέροντος, διά να τον καθησυχάση, παρήγγειλεν εις τον πατέρα και τον εκ νεκρών αναστηθέντα υιόν, να μη είπουν εις ουδένα τίποτε, έως ότου θα έζη ο Γέρων.

24. Μεταξύ ενός αδελφού και ενός Γέροντος έγινεν ο εξής διάλογος:

Αδελφός: Γέροντα, πώς κατορθώνουν μερικοί να βλέπουν Αγγέλους;

Γέρων: Τέκνον μου, μακάριος είναι εκείνος που έχει διαρκώς προ οφθαλμών του τας αμαρτίας του, διότι αυτός ποτέ δεν θα καταληφθή από αμέλειαν και ύπνον αδιαφορίας.

Αδελφός: Εγώ, Πάτερ μου, προ ημερών είδον κάποιον αδελφόν να βγάξη δαιμόνιον από ένα άλλον αδελφόν.

25. Λέγει τότε εις αυτόν ο Γέρων. Δεν επιθυμώ να βγάζω δαιμόνια από άλλους και να θεραπεύω πάθη: θέλω, και παρακαλώ τον Θεόν, νά μή εισέλθω εις εμέ ο δαίμων και να καθαρίσω τον εαυτόν μου από τους ακαθάρτους λογισμούς. Και τότε πραγματικώς θα έχω γίνει μέγας. Διότι εάν κατορθώση κανείς να καθαρίση την καρδίαν του από τους ακαθάρτους λογισμούς και να εκτελή συνεχώς, χωρίς να βαρύνεται, την ακολουθίαν του, οπωσδήποτε και αυτός θα εύρεθή εις την Βασιλείαν των ουρανών μαζί με τους θαυματοουργούς Πατέρας.

26. Ενας αδελφός εγκατέλειψε τον κόσμον μαζί με τον σαρκικόν του πατέρα. Παρέμειναν δε και οι δύο εις το ίδιον Μοναστήριον. Μετά από καιρόν επληροφορήθη ο αδελφός, ότι ο σαρκικός του πατήρ εθεράπευσε κάποιον δαιμονισμένον. Αυτό το έθεώρησεν ως προκοπήν εις τον ασκητικόν αγώνα και ελυπήθη, όχι για το κατόρθωμα του πατρός του, αλλά διότι ενόμισεν, ότι ο ίδιος υστερεί εις ασκητικήν τελειότητα. «Μετέβη λοιπόν εις κάποιον σπουδαίον Γέροντα, διά να είπη τον λογισμόν του. Μόλις τον συνήντησε, του είπε με συντριβήν:

– Ο σαρκικός μου πατήρ τόσον προέκοψεν, ώστε και δαιμόνιον εξεδίωξεν έκ τινος αδελφού εγώ όμως εξακολουθώ να είμαι αμελής και ουδεμία πρόοδος παρατηρείται εις εμέ.

27. Ο γέρων Ασκητής του απήντησε.

– Τέκνον μου, αληθώς σου λέγω, τα θαύματα αυτά, ως η θεραπεία ασθενών και η εκδίωξις δαίμονος εκ δαιμονιζομένου, δεν είναι απόδειξις προκοπής εις την άσκησιν, διότι δεν οφείλονται εις την ικανότητα του ανθρώπου, αλλά εις την δύναμιν του Θεού και την πίστιν του προσερχομένου. Μερικοί μάλιστα, που δεν αντελήφθησαν αυτό, υπερηφανεύθησαν, διότι δι' αυτών έθαυματούργησεν ο Θεός, και πεσόντες από τα ύψη της υπερηφανείας συνετρίβησαν και έχασαν και τους κόπους των και την ψυχήν των. Εγώ λέγω, ότι η πραγματική προκοπή, από την οποίαν δεν υπάρχει μεγαλύτερα και από την οποίαν δεν υπάρχει κίνδυνος να εκπέση ο άνθρωπος, είναι η αληθινή και γνησία

ταπεινώσεις. Ευτυχής ο άνθρωπος που θα κατορθώσει να έλθει εις αυτήν την ταπεινώσιν· διότι ο άνθρωπος που τόσο πολύ θα εκμηδενίση, διά της ταπεινώσεως, τον εαυτόν του, πού ήμπορεί να πέση χαμηλότερα; Αυτής δε της πραγματικής και γνησίας ταπεινώσεως απόδειξις είναι το να έχης την δύναμιν να υπομένης άγογγύστως την περιφρόνησιν και ατίμωσιν εκ μέρους των ανθρώπων.

28. Ο Αββάς Πιτυρίων, ο μαθητής του Αββά Αντωνίου, έλεγεν, ότι αυτός, που επιθυμεί να αποδιώκη τους δαίμονας εκ των δαιμονιζομένων, πρέπει προηγουμένως να υποτάξη τα πάθη του. Πράγματι οποιοδήποτε πάθος θα ήμπορέση να νικήση ο άνθρωπος, αποβάλλει ήδη από μέσα του τον δαίμονα του πάθους αυτού. Και τούτο, διότι και το πάθος της οργής, ή το πάθος της αισχράς επιθυμίας, ή το πάθος της λύπης ακολουθεί τον άνθρωπος και εισέρχεται μέσα εις την ψυχήν του, όταν ο δαίμων, ο οποίος αγρύπνως κατασκοπεύει τις αδυναμίας μας, εύρη την κατάλληλον ευκαιρίαν. Εάν λοιπόν κατορθώσης και καταβάλης το πάθος αυτό, τότε απεδίωξας τον δαίμονα, ο οποίος το εμπνέει και φροντίζει για την καλλιέργειάς του, -

29. "Ένας Αναχωρητής σκήτευεν επί τριάκοντα έτη εις το βάθος της ερήμου, όπου δεν πλησιάζουν ευκόλως άνθρωποι. Τόσον δε σκληρά ήτο η άσκησίς του, ώστε καθ' όλον αυτό το διάστημα μοναδικός του φαγητον ήτο ο καρπός ενός φυτού που ονομάζεται μαλώς. 'Αφού επέρασαν τόσα έτη σκληράς ασκήσεως ήρχισε να διαλογίζεται και να λέγη εις τον εαυτόν του «Ασκόπως έχασα εδώ τόσον καιρόν διότι ενώ έχω τόσα χρόνια εις αυτήν την σκληράν άσκησιν και τίποτε άλλο δεν τρώγω, παρά μαλωάν, εν τούτοις δεν κατόρθωσα να ιδώ ούτε μίαν αποκαλυπτικήν οπτασίαν, άλλ' ούτε και να πραγματοποιήσω κανένα θαύμα, όπως συνέβαινε με τους πρό εμού ασκητικούς Πατέρας. Δι' αυτό και εγώ θα εγκαταλείψω τον τόπον τούτον και θα επιστρέψω εις τον κόσμον».

30. Ενώ δε διελογίζετο αυτά και ήτοιμάζετο να φύγη, εμφανίζεται ενώπιόν του "Αγγελος Κυρίου και του λέγει:

— Τι σκέπτεσαι;

Ο Ασκητής με ειλικρίνειαν εξέθεσεν όσα έστριφογύριζαν εις τον νούν του. Τότε ο Άγγελος του απαντά:

— Και ποίον θαύμα θέλεις να κάμης; Υπάρχει πλέον συγκλογιστικον θαύμα από αυτήν την υπομονήν και την ανδρείαν, που σου εχάρισεν ο Θεός, ώστε επί τόσα έτη να παραμένης εις αυτόν τον άγριον τόπον και να αγωνίζεσαι τόσον αυστηρά; Διότι σκέψου, ποίος είναι εκείνος, που σου έδωσε την δύναμιν να εγκαρτερής άγογγύστως τόσα έτη εις αυτόν τον τόπον και να τρέφεσαι μόνον με μαλωάν! Κάθισε λοιπόν εις τον τόπον σου, δείξε υπομονήν, και ζήτησε από τον Θεόν να σου δώση ταπεινώσιν.

Μετά από τους λόγους αυτούς του Αγγέλου ο Ασκητής ειρήνευσε και έζησε καρτερικώτατα και το υπόλοιπον της ζωής του εις το μέρος εκείνο.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΣΤ' (Αγάπη για τον πλησίον, η μεγαλύτερη αρετή)

Ὅτι μείζων πασῶν των ἀρετῶν ἡ ἀγάπη, καὶ ὁ κατὰ Θεὸν ἀγαπῶν τὴν τοῦ πλησίον ὠφέλειαν ἢ ἀνάπαυσιν τοῖς ἑαυτοῦ ἐν πάσι προκρίνει.

Ἡ μεγαλύτερα ἀπὸ ὅλας τὰς ἀρετᾶς εἶναι ἡ ἀγάπη· αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, ὅπως θέλει ὁ Θεός, προτιμᾷ καὶ ἐπιδιώκει, περισσότερο καὶ ἀπὸ τὰ προσωπικά του συμφέροντα, τὴν ὠφέλειαν ἢ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πλησίον.

Α'. Παλλαδίου

ΑΝΗΡ τις Αἰγύπτιος ὀνόματι Σεραπίων, ἐπικλῆς Σιδόνιος, διὰ τὸ μηδὲν πότε ἄλλο περιβεβλήσθαι ἢ σινδόνα, οὗτος πᾶσαν ἀρετὴν ἐξασκησας εἰς ἄκρον, τὴ ἀκτημοσύνη πάντας σχεδὸν ὑπερέβαλε, δι' ἣν οὐδὲ ἡρεμῆσαι ἴσχυσεν ἐν κελλίῳ, ἵνα μὴ περισπᾶται, ἢ ἔχη τί ἴδιον, ἀλλὰ περιερχόμενος καὶ τὴν ἐφήμερον παρὰ τῶν τυχόντων λαμβάνων τροφήν, οὕτω τὸν βίον διῆγε, μηδὲν ἕτερον κεκτημένος εἴμη τὴν σινΟ δόνα ἣν ἐφάρει.

2. Οὗτος διὰ τινὸς Ἀσκητοῦ γνωρίμου πέπρακεν ἑαυτὸν ἐν τινὶ πόλει μίμῳ τινί, Ἑλληνι ὄντι, εἰς νομίσματα εἴκοσιν, & καὶ λαβὼν παρὰ τοῦ Ἀσκητοῦ, ἔτηρει παρ' ἑαυτῶ ἣν οὖν ὑπηρετῶν τῷ μίμῳ καὶ τῇ αὐτοῦ γυναικί, καὶ τῷ οἴκῳ ἐπιμελῶς πάνυ καὶ δεξιῶς μηδενοῦ ἄλλου μεταλαμβάνων, εἴμη ἄρτου καὶ ὕδατος, μηδὲ ἡσυχάζων τῷ νοὶ πολλάκις καὶ τὸ στόματι ἀπὸ μελέτης θείων Γραφῶν.

3. Προσμείνας οὖν τούτοις χρόνον ἤδη μακρόν, καὶ ὅτε καιρὸς αὐτοῖς περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ διαλεγόμενος, πρῶτα μὲν τὸν μῖμον κατένυξεν, εἶτα τὴν μιμάδα, ἔπειτα καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ βαπτισθέντες ἀπέστησαν τοῦ θεατρίζειν λοιπὸν, ἐλάσαντες δὲ ἐπὶ τὸν θεοφιλῆ βίον, σφόδρα ἠδοῦντο τὸν ἄνδρα καὶ λέγουσιν αὐτῷ" δεῦρο, ἀδελφέ, ἐλευθερώσωμέν σε, ἐπειδὴ σὺ ἀπὸ αἰσυχρᾶς δουλείας ἠλευθερώσας ἡμᾶς.

4. Τότε λέγει αὐτοῖς ἐπειδὴ ἐνήργησεν ὁ Θεός μου, καὶ ἐμεῖς συνηργήσατε καὶ ἐσώθη δι' ἐμοῦ ἡ ψυχὴ ἡμῶν, λοιπὸν ἀποκαλύψω ὑμῖν τὸ μυστήριον" ἐγὼ ἐλεύθερος ὢν Ἀσκητής, τὸ γένει Αἰγύπτιος, οἰκτειρήσας ὑμᾶς ἐν πολλῇ πλάνῃ διάγοντας, πέπρακα ἑμαυτὸν εἰς ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ἐλευθερωθέντες ἀπὸ μεγάλων ἁμαρτιῶν σωθῆτε ἐπεὶ οὖν καὶ ἤθελον πεποίηκεν ὁ Θεός, ἀπελεύσομαι, ἵνα καὶ ἄλλοις βοηθήσω,

5. Ταῦτα εἰπὼν ἐπιδίδωσιν αὐτοῖς τὸ χρυσίον, οἱ δὲ παρητοῦντο λαβεῖν προετρέποντο δὲ αὐτὸν δοῦναι πενησι τὸ χρυσίον, ἐπειδὴ ἄρραβὼν ἡμῖν γέγονε σωτηρίας" ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς ὑμεῖς τοῦτο δότε, ἔπει καὶ ὑμέτερον ἔστιν, ἐγὼ γὰρ ἀλλότρια χρήματα οὐ χαρίζομαι πένησιν οἱ δὲ, λαβόντες τὸν χρυσόν, παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες σὺν αὐτοῖς μείναι, διαβεβαιούμενοι, ὅτι ὡς πατέρα σὲ ἔξομεν τοῦ λοιποῦ καὶ δεσπότης τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

6. Ὡς δὲ πολλὰ δυσωπήσαντες πείθιν οὐκ εἶχον, ἥξιον αὐτὸν καν δι' ἐνιαυτὸν αὐτοῦς ἐπισκέπτεσθαι' συνταξάμενος οὖν αὐτοῖς ὁ μακάριος, μετῆρεν ἐκεῖθεν εἰς Λακεδαιμονίαν καὶ μαθὼν τινὰ τῶν πρώτων τῆς πόλεως μανιχαῖον εἶναι τὴν αἵρεσιν ἅμα παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, τὰ δὲ ἄλλα ἐνάρετον ἄνδρα καὶ εὐλαβεῖας ἀντιποιούμενον, τούτῳ πάλιν διὰ τινὸς ἄλλου

πέπρακεν ἑαυτὸν καὶ ἐντὸς δύο ἐτῶν, ἀποστήσας αὐτὸν τῆς αἵρέσεως καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, προσήγαγε τὴ Ἐκκλησίᾳ, εἴτα καταλιπὼν καὶ τούτους περιήει τὴν οἰκουμένην, τοὺς ἀνθρώπους εὐεργετῶν, ὥς ἡδυνατο.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, που ἐλέγετο Σεραπίων. Οὗτος ἦτο γνωστός με το επώνυμον Σιδόνιος, διότι τίποτε ἄλλο δεν ἔφερεν ὡς ἑνδυμα, παρὰ ἓνα σινδόνι. Αὐτός λοιπόν ο ἄνθρωπος ἡδυνήθη νὰ ἀποκτήσῃ ὅλας τὰς ἀρετάς καὶ νὰ υπερβάλλῃ σχεδόν ὅλους κατὰ τὴν ἀρετὴν τῆς ἀκτημοσύνης. Ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ πρὸς τὴν ἀκτημοσύνης δεν ἡδυνήθη ποτέ νὰ παραμείνῃ ἡσυχος εἰς κελλί, διὰ νὰ μὴ ἔχῃ υλίκας φροντίδας καὶ νὰ μὴ ἀποκτήσῃ ποτέ ιδιόκτητον πράγμα. Ἐπερνούσε τὰς ἡμέρας τοῦ περιερχόμενος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ ἐπαιτῶν τὴν καθημερινὴν τοῦ τροφῆς ἀπὸ τοὺς διαβάτας. Τίποτε ἄλλο δεν εἶχεν ἰδικόν τοῦ, παρὰ το σινδόνι που ἔφορούσε.

2. Αὐτός λοιπόν ο Σεραπίων παρεκάλεσεν ἓνα Ἀσκητὴν καὶ τὸν ἐπώλησεν ὡς δούλον εἰς κάποιον Ἑλληνα ἡθοποιόν, που ἔμενεν εἰς τὴν πόλιν. Ο Ἀσκητὴς τοῦ παρέδωκε τὸ τίμημα τῆς ἐκουσίας πωλήσεώς τοῦ, εἴκοσι νομίσματα, τὰ ὁποῖα ἐφύλασσε πάντοτε ἐπάνω τοῦ. Ἐκτοτε υπηρέτει με αὐταπάρνησιν καὶ ἰκανότητα τὸν ἡθοποιόν, τὴν γυναῖκα τοῦ καὶ τὴν οἰκογένειάν των, χωρὶς νὰ τρώγῃ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ολίγου ἄρτου καὶ ὕδατος καὶ χωρὶς νὰ σταματᾷ ὁ νούς τοῦ καὶ τὸ στόμα τοῦ ἀπὸ τοῦ νὰ μελετοῦν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ.

3. Πλησίον τῆς οἰκογενείας τοῦ ἡθοποιοῦ ἔμεινε πολλὰ ἔτη καὶ ὅτε ἐθεώρησε τὴν περίστασιν κατάλληλον ἤρχισε νὰ ομιλῇ εἰς αὐτοὺς διὰ τὸν Χριστιανισμόν. Ἀποτέλεσμα τῆς ευσεβοῦς αὐτῆς προσπαθείας τοῦ υπῆρξε νὰ κατανουχθῇ πρῶτον ὁ ἡθοποιός, ἐν συνεχείᾳ ἡ σύζυγός τοῦ καὶ τέλος ολόκληρος ἡ οἰκογένεια, νὰ ἀσπασθοῦν τὸν Χριστιανισμόν καὶ νὰ βαπτισθοῦν ἅπαντες..

Μετά το "Ἅγιον Βάπτισμα ἀπεχώρησαν ἀπὸ τὸ θέατρον, προτιμήσαντες τὴν ζωὴν τῆς ἀρετῆς. Εσέβοντο δε πάρα πολὺ τὸν Σεραπίωνα, ὅστις ἐστάθη αἰτία τῆς σωτηρίας των. Ἐμπνεόμενοι δε ἀπὸ τὸν σεβασμὸν αὐτόν, τοῦ λέγουν μίαν ἡμέραν:

- Ἐλα, ἀδελφέ, νὰ σε ἐλευθερώσωμεν ἀπὸ τὴν σωματικὴν δουλείαν, διότι συ μάς ἡλευθέρωσας ἀπὸ τὴν δουλείαν τῆς ἀμαρτίας.

4. Τότε με σεμνότητα καὶ ταπείνωσιν τούς λέγει ὁ Οσιος.

- Τώρα, που ὁ Θεός ἐκάμε τὸ ἐλεός Του καὶ με τὴν συνεργασίαν σας ἐσώθη ἡ ψυχὴ σας, ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ σας φανερώσω κάποιο μυστικόν: ἡ Θεία Πρόνοια με ἐχρησιμοποίησεν ὡς ὄργανον τῆς σωτηρίας σας. Εγὼ λοιπόν ἤμουν ἐλεύθερος Ἀσκητὴς, καταγόμενος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Σας ἐλυπήθην, διότι ἐζούσατε μέσα εἰς φοβερὰν πλάνην, καὶ δι' αὐτὸ ἀπεφάσισα νὰ πωληθῶ εἰς τὴν οἰκογένειάν σας ὡς δούλος, ὥστε, με τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, νὰ υποβοηθῶ, ὅσον ἡδυνάμην, νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὰς ἐξ ἀγνοίας μεγάλας ἀμαρτίας καὶ νὰ σωθῆτε. Αφοῦ λοιπόν ὁ Θεός ἐπραγματοποίησε τὸν πόθον μου, τώρα πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ φύγω, διὰ νὰ βοηθήσω καὶ ἄλλους συνανθρώπους μας εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας.

5. Αφοῦ εἶπεν αὐτὰ καὶ Οσιος, τοὺς ἐπιστρέφει τὰ χρήματα, που εἶχαν δώσει ὡς τίμημα τῆς δουλείας τοῦ. Ο πρῶν ἡθοποιός μετὰ τῆς συζύγου τοῦ κατ' οὐδένα τρόπον ἐδέχοντο νὰ λάβουν ὀπίσω τὰ χρήματα αὐτά.

- Κράτησέ τα – του έλεγαν – και δώσε τα εις τους πτωχούς, επειδή τα χρήματα αυτά έχρησίμευσαν ως αρραβών διά τήν σωτηρίαν μας.

- Σείς να τα δώσετε ελεημοσύνης τους απαντούσεν ο 'Ασκητής. Είναι ιδικά σας χρήματα εγώ ξένα χρήματα δεν ημπορώ να τα προσφέρω εις τους πτωχούς ως ελεημοσύνην.

Προ της επιμονής του 'Ασκητού έλαβον οπίσω τα χρήματά των. Τον παρεκάλουν όμως μετ' επιμονής να μείνη πλησίον των.

- Μείνε κοντά μας σε διαβεβαιούμεν, ότι θα σε έχωμεν τού λοιπού ως πνευματικόν μας πατέρα και κύριος των ψυχών μας.

6. Αφού τον παρεκάλεσαν πάρα πολύ, χωρίς να δυνηθούν να τον πείσουν, του εξήτησαν το ελάχιστον, ήτοι μίαν φοράν τον χρόνον να τους επισκέπτεται. Εδέχθη εν τέλει ο μακάριος την αξίωσίν των αυτην και αποχαιρετήσας αυτούς, ανεχώρησε δι' άλλο μέρος. Από εκεί λοιπόν μετέβη εις Λακεδαιμονίαν, όπου επληροφορήθη, ότι κάποιος εκ των προκρίτων της περιοχής, μαζί με την οικογένειά του, είχε περιτίσει εις την αίρεσιν των Μανιχαίων. Κατά τα άλλα ήτο ενάρετος νθρωπος και επεδίωκε την ευσέβειαν. Χάριν λοιπόν της σωτηρίας ού ανθρώπου αυτού επώλησε τον εαυτόν του, δια μέσου ενός άλλου, ως δούλον εις την οικίας του. Πράγματι, εις διάστημα δύο μόνον ετών και με την βοήθειαν του Θεού κατώρθωσε να τον αποσπάση από την αίρεσιν των Μανιχαίων και να τον προσαγάγη εις την Εκκλησίαν. Μετά την επιτυχίαν αυτήν τους εγκατέλειψε και αυτούς και περιήρχετο την οικουμένην ευεργετων πνευματικώς τους ανθρώπους, όπως ήδύνατο.

Β'. Εν τω βίω τού Αγίου Ιωαννικίου

ΜΕΓΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ἐπὶ Καντουρίαν ἄπιων ἐξ Ἐφέσου, μοναζούσαις τισι κατὰ τὴν ὁδὸν ἐντυγχάνει, μητρι μετὰ θυγατρίου" τὴ μὲν θυγατρὶ ἀπειρηκυῖα ἤδη πρὸς τὰς ἁκολαστοὺς ὁρμᾷς, τὴ μητρὶ δὲ διὰ παραινήσεων σπενδούση τὰ τῆς σαρκὸς αὐτῇ κινήματα καταστέλλειν.

2. Ταύταις οὖν ἔντυχων, καὶ τί πρὸς τὸ πάθος τῆς κόρης παθῶν τὴν ψυχὴν, τὴν παῖδα πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐπιθεῖναι τὰ ἑαυτοῦ αὐχένι τὴν αὐτῆς προτρέπει ταὶ χεῖρα, ὃ δὴ καὶ ὡς ἐκέλευσε γεγονός, ἀπαλλαγῆναι μὲν ἤϋχετο τῆς κόρης τοῦ ἐνοχλοῦντος κακοῦ, αὐτὸ δὲ τὸ δεινὸν ἐκεῖνο περιπεσεῖν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ τῆς σαρκὸς πολέμου ἀπαλλαγεῖσα, τῷ τῶν μοναζουσῶν τάγματι, καθὰ δὴ καὶ πρότε. ρὸν εἶχεν, ἑαυτὴν ἀποδίδωσι τῷ Ἀγίῳ δὲ δ δεινὸς ἐκεῖνος ἀνηγείρετο πόλεμος.

3. Συνεῖς οὖν λογισμοὺς ἀτόπους ἐπὶ πράξεις αὐτὸν τὰς οὓ καλᾶς συνωθοῦντας, δράκοντα τινὰ τῶν ἐρπυστικῶν ἐν τινι τῶν ἐκεῖ σπηλαίων εὕρισκει, καὶ τοῦτο καταβρῶμα εὐθὺς ἑαυτὸν ἔμπαρχει, πρὸς βίαν παρασκευάζων καὶ ἄκοντά του σώματος αὐτοῦ ἄψασθαι" τεθνάναι γὰρ μᾶλλον ἤρετο, ἢ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς τοῖς τῆς σαρκὸς θελήμασι δουλωθῆναι.

4. Ο μὲν οὖν τὸ δράκοντι ἑαυτὸν ἔμπαρειχεν, οἱ πονηροὶ δὲ λογισμοί, τὰ τοῦ δράκοντος σπέρματα, εὐθὺς ἀπηλλάττοντο, καὶ πᾶν εἰ τί θέλημα τῆς σαρκὸς ἠνώχλει αὐτό, καὶ τοῦτο οἶον ἔμαραινετο καὶ ἀπενεκροῦτο συναπενεκροῦτο δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ζῶον αὐτίκα, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου ἢ κατὰ παντοίων θηρῶν δρατῶν τὲ καὶ ἀοράτων δύναιμις παρείχετο τῷ ἀγωνιστῇ.

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ κάποτε επήγαινε από την Έφεσον προς την Καντουρίαν καθ' οδόν συναντά δύο μοναζούσας, μητέρα και κόρη. Το ηθικόν της κόρης είχε ήδη καταπέσει από την σφοδρότητα των σαρκικών ορμών, που ήσθάνετο μέσα της, η δε μητέρα με συμβουλές προέτρεπε την κόρη να αναχαιτίζη τας έπαναστάσεις της σαρκός και να είναι σεμνή εις τας κινήσεις της..

2. Μόλις λοιπόν συνήντησε τας δύο αυτές γυναίκας και επληροφορήθη την κατάστασίν των, ησθάνθη πόνον και λύπην εις την ψυχήν του διά το πάθος της κόρης. Αμέσως καλεί κοντά του την κόρη και την προτρέπει να βάλη την χείρά της εις τον αυχένα του κατά το διάστημα αυτό ο Μέγας Ιωαννίκιος παρεκάλει τον Θεόν να απαλλαγή η κόρη από τον πειρασμόν και να πέση επάνω του το φοβερόν κακόν, που ηνώχλει αυτήν. Πράγματι ως εκ θαύματος απηλλάγη η κόρη έκ τού σαρκικού πολέμου και επανηλθεν εις την μοναχικήν αδελφότητα, όπου και πρότερον ήτο συγχρόνως δε φοβερός ηγέρθη ο πόλεμος της σαρκός εις τον Αγιον, όπως το είχε ζητήσει.

3. Μόλις όμως αντελήφθη μέσα του τους ατόπους λογισμούς να τον εξωθούν εις απρεπείς πράξεις, αμέσως μετέβη εις ένα σπήλαιον, όπου ενεπώλευν ένας μέγας όφιος φοβερός ως δράκων και ετοιμάζετο να πέση επάνω του, διά να τον καταπίη ο δράκων προεκάλει δε και έκέντα τον φοβερόν αυτόν όφιν διά να τον δαγκώση, έστω και εάν δεν είχεν όρεξιν προς τούτο. Τούτο δε το έκαμε, διότι επροτιμούσε να αποθάνη σωματικώς, παρά να υποδουλώση εις τα αισχρά σωματικά πάθη την ευγένειας της ψυχής.

4. Την αποφασιστικότητα αυτήν του Οσίου δεν ηδυνήθη να ανθέξη ο διάβολος δι' αυτό, ενώ αυτός τόσον προθύμως ερρίπτετο εις τον δράκοντα, αμέσως οι πονηροί λογισμοί, αυτά τα σπέρματα του νοητού δράκοντος, έφυγαδεύοντο και ούτω απηλλάσσετο από την ενόχλησίν των. Μαζί δε με την φυγάδευσιν των πονηρών λογισμών έμαράνθη και απενεκρώθη και οιονδήποτε άλλο σαρκικόν σκίρτημα, που τον έβασάνιζε προηγουμένως. Μαζί δε με το θαύμα αυτό, αμέσως εφονεύθη υπό αοράτου δυνάμεως και το φοβερόν εκείνο θηρίον, ο όφιος, και εξασφαλίσθη εις τον αγωνιστών, τον Μέγαν Ιωαννίκιον, δύναμις εναντίον των διαφόρων ορατών και αοράτων θηρίων.

Γ'. Εν τω βίω του Αγίου Ευθυμίου

ΜΕΛΛΩΝ ήδη τών γηγών μεθίστασθαι ό θεϊος Εϋθύμιος, τούς έαυτοϋ μαθητας προς έαυτον συγκαλέσας, είπε: Πατέρες έμοι και άδελφοί άγαπητοί έν Κυρίω και τέκνα" έγώ πορεύομαι ήδη την τελευταίαν όδόν τών Πατέρων μου, ύμās δε χρή το προς έμε «φίλτρων διά τής τών έντολών φυλακής επιδείξασθαι, ών προηγουμένως έστιν ή άγάπη σύνδεσμος οϋσα τής τών άρετών τελειότητος ως πέρ γάρ οι άλλες τῷ ἄρτῳ, τούτο ταῖς ἀρεταῖς ή άγάπη, και χωρίς αϋτῆς άρετήν ως χρή κατορθώσαι άδύνατον έπει και άρετή πᾶσα δι' άγάπης και ταπεινοφροσύνης βεβαία γνωρίζεται.

2. Η μὲν ταπεινοφροσύνη πρὸς ὕψος ἤδη κατορθωμάτων ἀνάγει τὸν μετ' ἰόντα, ἡ δὲ ἀγάπη συνέχεται ἀσφαλῶς, καὶ τοῦ ὕψους ἐκείνου καταπεσεῖν οὐκ ἔα μείζων δὲ πάντων ἡ ἀγάπη, ὅπερ καὶ ἀπ' αὐτοῦ δῆλον τοῦ κατὰ τὸν Δεσπὸς τὴν καὶ Δημιουργῶν ὑποδείγματος διὰ γὰρ τὴν

πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν ἔκων, καὶ γέγονε καθ' ἡμᾶς χρῆ οὖν ἐξομολογεῖσθαι τούτῳ διαπαντὸς καὶ ὕμνους προσφέρειν, καὶ τῶν ἐν θλίψεσιν, ὅση δύναμις, ἐπιμελείσθαι.

3. Ἡ ἀγάπη, σφραγὶς ἔστι τῇ ψυχῇ, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνετείλατο τῆς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἔστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», Περὶ τίνων οὖν λέγει ὅτι γινώσκονται ὑμᾶς ; δῆλον μὲν, ὅτι καὶ περὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐξαιρέτως δὲ περὶ τῶν δυνάμεων τῆς δεξιᾶς καὶ ἀριστερᾶς, ἡγουν Ἀγγέλων καὶ δαιμόνων ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου.

4. Ἐὰν γὰρ ἴδωσιν οἱ ἀντικείμενοι τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης μετὰ τῆς ψυχῆς πό: ρευόμενον, ἀφίστανται ἀπ' αὐτῆς ἐν φόβῳ, καὶ τότε χαρήσονται μετ' αὐτῆς πᾶσαι αἱ ἅγιαι δυνάμεις. Ἀγωνισώμεθα οὖν, ἀγαπητοί, κατὰ τὴν δύναμιν ἡμῶν κτήσασθαι αὐτήν, ὅπως μὴ κατασχωσιν ἡμᾶς οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν.

5. Ἐὰν οὖν καλέσῃ σὲ ὁ ἀδελφός σου ὄντα σὲ εἰς τὸ ἐργόχειρόν σου, σπούδασον ἰδεῖν τί θέλει, καὶ ποιήσον αὐτὸ μετ' αὐτοῦ ἕως ὅσον ἐὰν ἔστι πρᾶγμα ἔχον μισθόν, κοινωνησάτω μετὰ σου ὁ ἀδελφός σου, καὶ μὴ βασκίνης αὐτῷ ἕναν δὲ ἢ τὸ πρᾶγμα μικρὸν καὶ εἴπῃ καὶ εἷς τῷ ἑτέρῳ, ἀπελθε, ἔργασαι, ἀδελφέ, ἐγὼ μόνος ποιῶ αὐτό, ὑπακουσάτω αὐτῷ ὑπακούων, αὐτὸς ἔστιν ὁ μέγας.

6. Ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς τόπον οἰκῆσαι, καὶ λάβῃς κελλίον, καὶ οἰκοδομήσης, καὶ ἀναλώσης εἰς αὐτὸ καὶ μετὰ χρόνον ἐάσης αὐτὸ καὶ μείνῃ ἐν αὐτῷ ἀδελφός, εἴτα πάλιν μετὰ μικρὸν θελήσης ὑποστρέψαι ἐκεῖ, μὴ ἐκβάλῃς αὐτόν, ἀλλὰ ζητήσον σεαυτῷ ἄλλο κελλίον, ἵνα μὴ ἀμάρτης εἷς Θεὸν ἐὰν δὲ τὴν αὐτοῦ προαιρέσει θέλῃ ἀναχωρῆσαι, ἀθῶος εἰ, εἰ δὲ εἵσας σκεύη ἐν κελλίῳ καὶ κατανάλωσεν αὐτά, μὴ ζητήσης αὐτὰ παρ' αὐτοῦ.

7. Ὅταν δὲ ἀναχωρῇς ἀπὸ κελλίου, βλέπε τὴν χρεῖαν αὐτοῦ μὴ λάβῃς μετὰ σου, ἀλλ' ἕασον αὐτήν ἐν αὐτῷ δι' ἀδελφὸν πτωχόν, καὶ ὁ Θεὸς οἰκονομήσει σὲ ἔχει, ὅπου ἂν ἀπέρῃ. Ἐὰν οἰκήσης μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ λογισμὸς σου θέλει σὲ δεσμεύσαι ἐν τῷ φαγίᾳ, εἶπε τὸ λογισμό σου, ὅτι ἀσθενὴς ὁ ὧδε, δεσπότης μου ἐστὶν εἰ θέλῃς ὅλως ἐγκρατευεσθαι πλέον, λάβε σεαυτῷ μικρὸν κελλίον καταμόνας, καὶ μὴ θλίψῃς τὸν ἀδελφόν σου τὸν ἀσθενῆ.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ὁ θεῖος Ευθύμιος ἐπρόκειτο νὰ ἐκδημήσῃ ἀπὸ τὸν φθαρτὸν τούτον κόσμον, ἐκάλεσε πλησίον τοῦ τους μαθητάς του καὶ τοὺς εἶπε: «Πατέρες μου καὶ ἀγαπητοί μου ἐν Κυρίῳ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐγώ, ἐντὸς ολίγου, πρόκειται νὰ ἀκολουθήσω τὴν τελευταίαν οδόν, ποὺ ἠκολούθησαν ὅλοι οἱ Πατέρες μου. Σεῖς πρέπει νὰ ἀποδείξετε τὴν ἀγάπην σας πρὸς ἐμέ δια τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐντολὰς πρώτη καὶ ἀνωτέρα εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸν σύνδεσμος τῆς τελειότητος τῶν ἀρετῶν. Τόσον δε ἀπαραίτητος εἶναι ἡ ἀγάπη μετὰ τῶν ἀρετῶν, ὅσον καὶ τὸ ἀλάτι εἰς τὸ ψωμί. Χωρὶς τὴν ἀγάπην εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιήσῃ κανεὶς, ὅπως πρέπει, τὴν ἀρετήν, διότι ἡ ἀπόδειξις πάσης γνησίας ἀρετῆς εἶναι ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη.

2. Ἐξ αὐτῶν ἡ μεν ταπεινοφροσύνη ἀναβιβάζει τὸν ταπεινόφρονα πρὸς τὸ ὕψος τῶν κατορθωμάτων, ἡ δε ἀγάπη τὸν συγκρατεῖ εἰς τὸ ὕψος αὐτοῦ ἀσφαλῶς, ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ πέσῃ ἀπὸ ἐκεῖ. Ἐξ ὅλων δε τῶν ἀρετῶν ἡ μεγίστη εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν παραδειγματικὴν ζωὴν τοῦ Δεσπότη καὶ Δημιουργοῦ ἡμῶν. Ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐταπεινώθη θεληματικὰ καὶ ἐγένεν ὁμοῖος με ἡμᾶς.

Δι' αυτό πρέπει διαρκώς και ημείς να εξομολογούμεθα προς Αυτόν, να Τον ύμνωμεν και να ενδιαφερόμεθα διά τούς θλιβομένους όσον δυνάμεθα.

3. Η αγάπη είναι διά την ψυχήν η σφραγίς του Θεού: δι' αυτό και ο Κύριος έδωσεν, ως γνωστόν, την εξής εντολήν εις τους μαθητάς «Έν τούτω γνώσονται πάντες, ότι εμοί μαθηταί έστε, εάν αγάπην έχητε εν αλλήλοις» (Ιωάν. ιγ', 35). Ποίους λοιπόν εννοεί ο Κύριος, όταν λέγη «Γνώσονται πάντες;» Ποιοι είναι αυτοί οι «πάντες ;» Βεβαίως είναι και οι άνθρωποι κυρίως όμως υπονοεί τάς πνευματικές και αοράτους δυνάμεις, τας εκ δεξιών και εξ αριστερών εύρισκομένας εις τον άνθρωπον, δηλαδή τους Αγγέλους και τους δαίμονας, κατά την ώραν τού θανάτου ημών.

4. Διότι όταν ἴδουν οι εχθροί μας το σημεῖον της αγάπης αποτυπωμένον επί της ψυχής που πορεύεται προς το κριτήριο, απομακρύνονται με φόβον από αυτήν και τότε θα χαρούν μαζί της όλαι αι ουράνιαι δυνάμεις. Ας αγωνισθώμεν λοιπόν, αγαπητοί, όσον ήμπορούμεν, διά να αποκτήσωμεν την αγάπην και να μη μας αιχμαλωτίσουν, κατά την φοβεραν εκείνην στιγμήν, οι εχθροί μας.

5. Εάν λοιπόν σε φωνάξη ο αδελφός σου, όταν συ θα ασχολήσαι με το έργόχειρόν σου, φρόντισε να ιδής τι θέλει. Εν συνεχεία μάλιστα, χάριν της αγάπης, να αφήσης την εργασίας σου και να ασχοληθής μαζί του. Εάν πρόκειται περί έργου, το οποίον θα αποφέρει κέρδος, καλόν θα είναι να καταστήσης κοινωνόν του κέρδους τον αδελφόν σου, χωρίς να φθονήσης. Εάν πάλιν πρόκειται περί εργασίας ασημάντου, και είπε ο ένας εις τον άλλον: «Τώρα, αδελφέ, πήγαινε να έργασθής, διότι εγώ δύναμαι να το επιτύχω μόνος μου», πρέπει ο άλλος να υπακούση εις αυτόν, που το επρότεινεν. Εκείνος, που θα υπακούση, ασφαλώς θα είναι ο μεγαλύτερος εις τήν άξίαν.

6. Εάν αναχωρήσης εις ένα μέρος για να κατοικήσης εκεί, και αγοράσης ένα κελλί προς κατοικίας σου, και έξοδεύσης διά την τακτοποίησίν του, μετά δε από ολίγον χρόνον το εγκαταλείψης και κατοικήση άλλος αδελφός, όταν θελήσης να επιστρέψης, μή επιζητησης να τον απομακρύνης, αλλά να αναζητήσης άλλο κελλί διά τον εαυτόν σου τοιουτοτρόπως ενεργών δεν θα αμαρτήσης ενώπιον του Θεού. Εάν όμως μόνος του θελήση να αναχωρήση, είσαι αθώς, δεν ευθύνεσαι. Εάν άφησες, κατά την αναχώρησίν σου, διάφορα πράγματα και τρόφιμα και τα εξώδευσε, μή τα ζητήσης από τον αδελφόν.

7. Όταν αναχωρήσ από κελλί, εις το οποίον προηγουμένως είχες κατοικήσει, πρόσεξε να μη πάρης μαζί σου όσα πράγματα έχει μέσα αυτά να τα αφήσης διά τον πτωχόν αδελφόν σου, που θα σε διαδεχθή και ο Θεός έχει την δύναμιν να φροντίση διά σε όπου και εάν εύρεθης. Εάν συγκατοικήσης μαζί με άλλον αδελφόν εις ένα κελλίον και ο λογισμός σου υπαγορεύη περιορισμόν φαγητού, μη δεχθης την σύστασιν αυτήν να απαντήσης δε εις τον λογισμόν σου, ότι ο αδελφός μου, που είναι ασθενής, αυτός είναι κύριός μου, καθορίζων δίκαιτάν μου. Εάν πάλιν επιθυμής να υποβληθής εις αυστηράν έγκράτειαν, τότε να κατοικήσης μόνος σου εις απομεμακρυσμένον κελλίον, διά να μη φέρης εις δύσκολον θέσιν τον ασθενή αδελφόν σου με τον οποίον συγκατοικείς.

Δ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΕ τίς τῶν Γερόντων ποτὲ τὸ Ἀββᾶ Ἰωάννη τῷ ἀπὸ γεννήσεως εὐνούχῳ, καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὅταν ἤμην εἷς σκήτιν, τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἦν τὸ ἔργον ἡμῶν, τὸ δὲ ἐργόχειρον ὡς παρέργον εἶχομεν νῦν δὲ γέγονε τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς ὡς παρέργον, καὶ τὸ παρέργον ἔργον.

2. "Ἡρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς λέγων" πῶς τοῦτο λέγεις, Πάτερ; ἀπεκρίθη δὲ ὁ Γέρων" πάντα τα γινόμενα διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἔργον τῆς ψυχῆς ἐστὶ, τὸ δὲ δι' ἑαυτὸν ἐργάζεσθαι καὶ συνάγειν, τοῦτο παρέργον ἔχειν ὀφείλομεν.

3. "Ἐφη πάλιν ὁ ἀδελφὸς σαφήνισον μοὶ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἀπεκρίθη καὶ ὁ Γέρων" τδοῦ ἀκούεις περὶ ἐμοῦ ὅτι ἀσθενῶ, καὶ δεῖ σὲ ἐπισκέψασθαι μέ, σὺ δὲ λέγεις ἐν ἑαυτῷ, καταλιπεῖν ἔχω νῦν τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ ἀπελθεῖν, οὐχι, ἄλλα πληρώσω τὸ ἔργον μου, καὶ τότε ἀπέρχομαι ἴσως δὲ καὶ ἐπέρχεται σοὶ καὶ ἄλλη ἀφορμή, καὶ οἶδε ὅλως ὑπάγεις πάλιν ἄλλος λέγει σοὶ δὸς μοὶ χεῖρα, ἀδελφέ, καὶ λέγεις ἐγὼ ἀφήσω τὸ ἐργοχειρόν μου, καὶ ἀπέλθω ἐργάζεσθαι μετ' αὐτοῦ, εἰ οὖν μὴ ἀπέλθης, ἀφίεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐστὶν ἔργον τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖς τὸ παρέργον, καὶ ἐστὶν τὸ ἔργον τῶν χειρῶν σου.

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅτι ἐκ τοῦ πλησίον ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος ἐὰν γὰρ κερδήσωμεν τὸν ἀδελφόν, τὸν Θεὸν κερδαίνομεν καὶ ἐὰν σκανδαλίσωμεν τὸν ἀδελφόν, εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνομεν.

5. "Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβὸς οὗ δυνατὸν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τὰ κάτω, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεμελίου ἐπὶ τὰ ἄνω λέγουσιν αὐτῷ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος: καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" ὁ θεμέλιος, καὶ πλησίον ἐστὶν ἵνα αὐτὸν κερδάνης" καὶ ὀφείλει τοῦτο γίνεσθαι πρῶτον" εἰς αὐτὸν γὰρ κρέμανται πᾶπ σαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Χριστοῦ.

6, Ἀδελφὸς ἠρώτησε ὁ Γέρωντα λέγων" πῶς εἶσι καὶ ἄρτι τινὲς κοπιῶντες ἐν ταῖς πολιτείαις, καὶ οὗ λαμβάνουσι τὴν Χάριν ὡς οἱ ἀρχαῖοι; ἔφη ὁ Γέρων τότε ἀγάπη ἦν, καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ εἶλκεν ἄνω νῦν δὲ ψυγείσης πῆς, ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ κάτω σύρει" καὶ διὰ τούτου οὗ λαμβάνομεν τὴν Χάριν,

7. Ἐλεγεν ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων" εἰ δυνατὸν μοὶ εὐρεῖν κελεφόν, καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἐμὸν σῶμα, καὶ λαβεῖν τὸ αὐτοῦ, ἥδεως ἂν εἶχον αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ τελεία ἀγάπη.

8. "Ἐλεγον περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐλθὼν πότε πωλῆσαι σκεύη ἐν τῇ πόλει, εὔρεν ἄνθρωπον ξένον ἐν τῇ πλατεῖᾳ ἐρριμένον ἄρρωστον, καὶ μὴ ἔχοντα τὸν ἐπιμελοῦν μένον" καὶ ἔμεινε σὺν αὐτῷ ὁ Γέρων λαβὼν ἐνοικίου κελλίον, καὶ ἐκ τοῦ ἐργοχειροῦ παρεῖχε τὸ ἐνοίκιον, καὶ τὰ λοιπὰ εἷς τὴν τοῦ ἀρρώστου χρεῖαν ἀνήλυσκε" καὶ ἔμεινε τετράμηνον ἕως οὗ πάθη καὶ ἄρρωστος, καὶ τότε ὁ Γέρων ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ μετ' εἰρήνης.

9. "Ἄλλοτε πάλιν καὶ αὐτὸς ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν σκεύη πωλῆσαι, καὶ εὕρισκε τινὰ λελωβημένον κείμενον παρὰ τὴν ὁδὸν" καὶ λέγει αὐτῷ καὶ λελωβημένος ὅπου πωλεῖς τὰ σκεύη σου, ἐκεῖ μὲ θεῶς ἐποίησε δὲ οὕτως καὶ ὅτε ἐπώλησε σκεῦος, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ ἄρρωστος" πόσου ἐπώλησας αὐτὸς καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Γέρων, τόσου" καὶ ἔλεγε πάλιν ἐκεῖνος ἀγόρασον μοὶ πλακοῦντα καὶ ἡγόραζε" καὶ πάλιν ἐπώλει ἄλλο σκεῦος, καὶ ἠρώτα αὐτὸν" καὶ τοῦτο πόσου καὶ ἀπεκρίνετο, τόσου" καὶ πάλιν ὁ ἀσθενὼν ἔλεγεν ἀγόρασον μοὶ τόδε, καὶ ἡγόραζε.

10. Μετὰ οὖν τὸ πωλῆσαι ὅλα τα σκεύη, καὶ ποιῆσαι ὁμοίως, ἠθέλεν ἀπελθεῖν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λελωβημένος ὑπάγεις; ἔφη ὁ Γέρων, ναί" καὶ φησιν ἐκεῖνος ποιήσον πάλιν ἀγάπην, καὶ ἄρὸν μὲ ὅπου εὔρες καὶ βαστάσας αὐτόν, ἠνεγκεν εἰς τὸν τόπον τὸν πρότερον. Τότε λέγει

τῷ Γέροντι" εὐλογημένος εἰ, Ἀγάθων, ὑπὸ Κυρίου ἐν οὐρανὸ καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἄρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ Γέρων οὐδένα εἶδεν ἦν γὰρ "Ἄγγελος Κυρίου ἐλθὼν δοκιμᾶσαι αὐτόν.

11. Διηγῆσαντο περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἔνθα ηὐρίσκετο, ἔσπουδαζεν πάσιν ὑπηρετεῖν καὶ εἰ διέβαινεν εἰς πορθμεῖον, αὐτὸς πρῶτος ἐκράτει τὴν κώπην, καὶ ὅτε παρέβαλλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοί, εὐθέως ἀπὸ τῆς εὐχῆς ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν τράπεζας ἐτίθει' ἦν γὰρ μεστὸς ἀγάπης Θεοῦ.

12. "Ἦν τις Γέρων εἷς τα κελλία, ὀνόματι Ἀπολλῶς καὶ εἰ ἦρχετο τις αἰτῶν αὐτόν εἰς οἰονδήποτε ἔργον, μετὰ χαρᾶς ἀπήει λέγων" μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχω σήμερον ἐργάσασθαι ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου.

13. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἐνάτου" ὅτε ἦμην νεώτερος, εἰς τὴν ἔρημον ἔμενον' ἀπῆλθον οὖν εἰς τὸ ἄρτοκοπεῖον ποιῆσαι δύο σιτίας, καὶ εὖρον ἐκεῖ ἀδελφὸν θέλοντα ποιῆσαι ἄρτους, καὶ οὐκ εἶχε τινὰ δοῦναι αὐτὰ χεῖρα ἐγὼ δὲ ἀφήκα τὰ ἐμᾶ, καὶ ἔδωκα αὐτὰ χεῖρα.

14. Ὡς δὲ ἔσχολασα, ἦλθεν ἄλλος ἀδελφὸς καὶ πάλιν ἔδωκα καὶ αὐτῷ χεῖρα καὶ ἐποίησε τὰ ψωμία, καὶ πάλιν τρίτος ἦλθε καὶ ἐποίησα ὁμοίως, καὶ μετ' αὐτόν ἕτερος, καὶ πάλιν ἄλλος ἕως τῶν ἑξ, καὶ ἐποίησα ὁμοίως ἐξ αἰτίας ὕστερον δὲ ἀποσχόντων τῶν ἐρχομένων, ἐποίησα καὶ τὰς δύο σιτίας τὰς ἐμᾶς, καὶ οὕτως ἀπῆλθον.

15. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἀντώνιος οὐδέποτε τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον προέκρινα τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου ὠφελείας.

16. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Πέτρος περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι παραγενόμενος πότε πρὸς τινὰ ἀναχωρητὴν, καὶ εὖρων αὐτόν κακουχούμενον, ἐπυνθάνετο τί ἔλοιτο ἂν τοαφῆναι, οὐδενὸς ὄντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ εἰπόντος ἐκείνου πάστελλον, οὐκ ὤκνησεν ὁ Γέρων ἀφικέσθαι εἰς Ἀλεξάνδρειαν, καὶ ἀγοράσας ἠνεγκε πρὸς τὸν κάμνοντα καὶ τοῦτο μηδενὸς γνόντος τὸ γεγονός.

17. Διηγεῖτο ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος λέγων, ὅτι σμιλίον εἶχε, δι' οὗ εἵργαζετο, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτόν ἀδελφὸς καὶ ἐπήνεσεν αὐτὸ καὶ δὲ Γέρων οὐκ ἄφηκε τὸν ἀδελφὸν ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἔλαβε τὸ σμιλίον.

18. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι ἐκάθητο εἷς σκῆταν μετὰ δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ὁ μικρότερος ἔθλιβεν αὐτοὺς καὶ λέγει ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν τὸ ἄλλο ἀδελφῷ παραλῦει ὁ μικρὸς οὗτος ἡμᾶς, ἐγείρου, ἄγωμεν ἔνθεν καὶ ἐξελθόντες ἄφηκαν αὐτόν ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν ὅτι ἔχρονισαν, ἐξῆλθε ψηλαφῶν αὐτούς, καὶ ἴδων αὐτοὺς μακρὰν ἀπέχοντας ἤρξατο τρέχειν ὀπίσω αὐτῶν καὶ κράζειν.

19. Θεασάμενος δὲ αὐτόν ὁ Ἀββᾶς Ποιμὴν, λέγει τὸ μετ' αὐτοῦ ἀδελφὴ μείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ὅτι κόπια ἐκεῖνος οὖν ὡς ἦλθε πρὸς αὐτούς, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων" ποὺ ὑπάγετε καὶ ἀφίετε μὲ μόνον ; ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων ὅτι θλίβεις ἡμᾶς, διὰ τοῦτο ἀναχωροῦμεν' ὁ δὲ εἶπε ναί, ναί, ὅπου θέλετε ἄγωμεν δμού.

20 Καὶ ἰδὼν καὶ Γέρων τὴν ἀκακίαν τοῦ ἀδελφοῦ, λέγει τὸ ἕτερω ἀδελφῷ ἀναστρέψωμεν, ἀδελφε οὗ γὰρ θέλων ταῦτα ποιεῖ, ἀλλ' ὁ διάβολος ἐστὶν ὁ ταῦτα ποιῶν αὐτῶν καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.

21. Ἦλθον πότε Σαρακηνοὶ καὶ ἐξέδυσαν τὸν Ἀββᾶν Σισώην, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐάσαντες αὐτοὺς ἀπῆλθον οἱ δὲ ἀπελθόντων τῶν Σαρακηνῶν ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον, ἵνα εὖρωσι τί βρώσιμον, καὶ εὖρων ὁ Γέρων βόλβιτα καμήλων, καὶ κλάσας, εὗρεν ἐν αὐτοῖς κόκκους κριθῶν, καὶ τούτους ἀναλεγόμενος ἕνα μὲν αὐτὸς ἔτρωγεν, ἕνα δὲ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐτίθει.

22. Ἐλθὼν δὲ ἀδελφός, καὶ εὖρων αὐτῶν ἐσθίοντα, λέγει αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ὅτι εὖρες βρώσιμον, καὶ μόνος ἔσθιεις, καὶ οὐκ ἐφώνησας με ; ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ Γέρων οὐκ ἡδίκησά σε, ἀδελφέ, ἰδοὺ τὸ μέρος σου ἐν τῇ χειρί μου ἐτήρησα.

23. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Παφνουτίου, ὅτι οὗ ταχέως ἐπινεν οἶνον ὀδεύων δὲ πότε, εὐρέθη ἐπάνω κολληγίου ληστῶν, οἳ ἦσαν τότε πίνοντες οἶνον ἐγνώριζε δὲ αὐτὸν καὶ ἀρρληστής, καὶ ἦδει ὅτι οὗ πίνει οἶνον καὶ θεωρῶν αὐτῶν ἀπὸ μέ: γάλου κόπου ἔγεμισε ποτήριον οἶνου, καὶ τὸ ξίφος ἔλαβεν ἐν τῇ χειρί, καὶ λέγει τῷ Γέροντι' ἐὰν μὴ πίης, φονεύσω σε.

24. Γνοὺς δὲ ὁ Γέρων, ὅτι ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ θέλει ποιῆσαι, βουλόμενος αὐτὸν κερδῆσαι, ἔλαβε καὶ ἐπιεν' ὁ δὲ ἀρρληστής μετενόησεν αὐτῷ λέγων" συγχώρησον μοί, Ἀββί, ὅτι ἄθλιψά σε' καὶ φησιν ὁ Γέρων" πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ τὸ ποτήριον τοῦτο ποιεῖ μετὰ σου ἔλεος καὶ ἐν τῷδε τῷ αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μελλοντι λέγει καὶ ἀρρληστής πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὗ μὴ κακοποιήσω τινὰ καὶ ἐκέρδησεν ὅλον το κολληγιον ἀφείς τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον.

25. Διηγῆσατο τις, ὅτι Μαγιστριανὸς τις πράκτωρ, νεώτερος, καλὸς τῷ εἶδει, εἶχε τινὰ φίλον των λαμπρῶν ἔχοντα γυναῖκα νεωτέραν, δς καὶ συνεχῶς τὸν Μαγιστριανὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἐκάλει, καὶ συνέσθιε μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀγάπη φερόμενος. Ἡ οὖν γυνὴ ἔλαβε λογισμοὺς εἰς τὸν Μαγιστριανόν, ἀγνοοῦντος ἐκείνου, καὶ κατακυριευθεῖσα ὑπ' αὐτῶν ἡσθενεὶ καὶ κατέκειτο,

26. Εἷσκαλων οὖν ἰατροὺς καὶ ἀνὴρ αὐτῆς, ἔμανθανε παρ' αὐτῶν ὡς οὐδὲν πάω θὸς ἔχει σωματικόν, εἰ μὴ τί γὰρ ψυχικὸν παρακαλῶν οὖν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ παντὶ τρόπῳ βιαζόμενος μαθεῖν τὴν αἰτίαν τῆς νόσου, μόλις ἐπεισεν αὐτὴν φανερώσαι αὐτὴ τὴν ἀλήθειαν εἰποῦσαν" οἶδα, κυρι, ὅτι εἴτε ἀπὸ ἀγάπης, εἴτε ἀπλότητι φερόμενος, φέρεις ὧδε πρόσωπα νεώτερα, καὶ ἐγὼ ὡς γυνή, ἐπαθον εἰς τὸν Μαγιστριανόν.

27. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἡσύχασεν. Ὡς δὲ μεθ' ἡμέρας ἦλθεν ὁ Μαγιὸ στριανὸς κατὰ τὸ σύνηθες, ἐξεῖπεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀνὴρ αὐτῆς, ὁ δὲ ἀκούσας οὗ μόνον οὐκ ἔλαβε λογισμὸν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐλυπήθη ἀγάπη φερόμεγος, καὶ φησι πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς μηδὲν λυπηθῆς, κύριέ μου, καὶ ἔχει ὁ Θεὸς βοηθῆσαι.

28. Ἀπελθὼν οὖν ἔξυρισε τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, καὶ τὴν ὄψιν ἄχρι τῶν ὄφρυ ὦν, καὶ ἐπῆρεν ὅλην ἐκείνην τὴν ὠραιότητα, καὶ περιβαλλόμενος φακιόλιον ἀνέρχεται πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ εὐρίσκει αὐτὴν ἀνακειμένην, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς παρακαθήμενον αὐτὴ καὶ ἀποκαλύψας, δείκνυσιν αὐτοῖς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπον, καὶ εἶπεν οὕτως ἐποίησε μοι ὁ Κύριος.

29. Ἐκείνη δέ, ὡς εἶδεν αὐτὸν ἐκ τοιαύτης μορφῆς εἰς τοιαύτην ἀμορφίαν, ἐθαύμασε καὶ τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος διὰ τὴν ἀγαθὴν του Μαγιστριανοῦ προαι: ρεσιν, ἦρθη ἀπ' αὐτῆς καὶ πόλεμος, καὶ εὐθέως ἀνέστη, μηκέτι ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἐκείνων ὀχληθεῖσα ὁ δὲ Μαγιστριανὸς συνταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθε καὶ οὔκετι προσέθετο ἔλθειν πρὸς αὐτούς.

30. Γέρων τις εἷς Σκήτιν ἡσθενησε, καὶ ἐπειθύμησε φαγεῖν ἄρτον νεαρὸν" ἀκούσας δὲς τις τῶν ἀγωνιστῶν ἀδελφῶν, ἔλαβε τὴν μηλωτῆς αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ ἄρτους ξηροὺς καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀλλάξας τὰ ψωμία, ἤνεγκε τῷ Γέροντι' καὶ ἰδόντες αὐτὰ θερμά, ἐθαύμασαν.

31. Ὁ δὲ Γέρων οὐκ ἠθελε γεύσασθαι, λέγων" ὅτι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔστιο καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν οἱ Γέροντες διὰ τὸν Κύριον, φᾶγε, ἵνα μὴ εἰς κενὸν γένηται ἡ θυσία τοῦ ἀδελφοῦ καὶ παρακληθεῖς ἔφαγεν.

32. Ἀσκητὴς τις εὕρηκως τινὰ δαιμονώνοντα καὶ μὴ δυνάμενον νηστεύειν, ἤξιωσε τὸν Θεὸν μετελθεῖν εἰς αὐτὸν τὸν δαίμονα, κακεῖνον ἐλευθερωθῆναι καὶ δὴ ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ἀσκητὴν ὁ δαίμων, ἑκστάς του ἀνθρώπου ἐκείνου καὶ ὁ Ἀσκητὴς ὑπὸ τοῦ δαίμονος βαρηθεὶς, ἐπέμενε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ προσευχῇ καὶ ἀσκήσει σχολάζων, καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, διὰ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ το πλεῖστον, ἀπήλασεν ὁ Θεὸς καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸν δαίμονα.

33. Μονάζων τις ἦν ὑφ' ἑαυτὸν ἔχων καὶ ἄλλον μονάζοντα, δς ἦν ἐν κελλίῳ δέκα μιλίοις ἄφεστωτι αὐτοῦ εἶπεν οὖν αὐτῷ καὶ λογισμὸς κάλεσαν τὸν ἀδελφῶν ἓνα ἔλθῃ καὶ λάβῃ τὸν ἄρτον καὶ πάλιν ἐλογίσατο ὅτι διὰ τὸν ἄρτον ἔχω σκύλαι τὸν ἀδελφός μου δέκα μίλια καὶ μᾶλλον οὖν ἐγὼ ἀπενέγκω αὐτῷ ἄρτον καὶ λαβῶν ἀπῆει πρὸς αὐτόν.

34. "Ὡς δὲ ὑπῆγε, προσέκρουσε πρὸς λίθον τὸν πόδα, καὶ πληγέντος αὐτὸ τοῦ δακτύλου, αἷμα πολὺ κατεώδεεν' ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ πόνου ἤρξατο κλαίειν, καὶ εὐθὺς ἐπέστη αὐτῷ "Ἄγγελος λέγων· τί κλαίεις; ὁ δὲ ὑποδείξας αὐτῷ τὴν πληγὴν εἶπεν ὅτι διὰ ταύτην κλαίω ἔφη ὁ Ἄγγελος μὴ κλαῖε διὰ ταύτην, καὶ γὰρ τὰ βήματα, & ποιεῖς διὰ τὸν Κύριον, ἀριθμοῦνται, καὶ εἰς πολὺν σοὶ μισθὸν πρὸ προσώπου Θεοῦ φαίνονται. Τότε εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν ὁ Ἀσκητὴς ἄδευε χαίρων, καὶ ἔλθων πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἔφερε τοὺς ἄρτους, καὶ διηγῆσατο τὴν τοῦ Θεοῦ φιλάνθρωπίαν αὐτῷ, καὶ δοὺς αὐτῷ τὸν ἄρτον ὑπέστρεψε.

35. Καὶ τῇ ἐπαύριον λαβῶν πάλιν ἄρτους ἀπῆει πρὸς ἕτερον Μοναχῶν κομίζων αὐτῷ" συνέβη δὲ καὶ τότε κακεῖνον πρὸς τοῦτον ἔρχεσθαι, καὶ ἀπῆντησαν ἀλλήλοις ἐν τῇ δδῷ εἶπεν οὖν καὶ ὑπάγων τῷ ἔρχομένῳ" θησαυρὸν εἶχον, καὶ ἐζήτη· σὰς αὐτὸν συλῆσαι ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἢ στενὴ θύρα σὲ μόνον χωρεῖ, ἕασον καὶ ἡμᾶς ἅμα σοὶ ἔλθειν καὶ εὐθέως λαλούντων αὐτῶν, ἐφάνη αὐτοῖς "Ἄγγελος Κυρίου, καὶ λέγει αὐτοὺς ἢ ἔρις ἡμῶν αὕτη, ὡς ὁσμὴ εὐωδίας ἀνέβη πρὸς τὸν Θεόν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ἀπὸ τοὺς Ἀσκητάς ἐπεσκέφθη κάποτε τὸν Αββᾶν Ἰωάννην, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθῇ ευνούχος. Κατὰ τὴν συνομιλίαν των, μεταξύ των ἄλλων, εἶπον καὶ τα εξής:

Αββᾶς Ἰωάννης: Ὅταν παρέμενα εἰς τὴν σκήτην, ἡ κυριωτέρα ἀσχολία μας ἦσαν τὰ ἔργα, ποὺ ἀναφέροντο εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας τὸ ἐργόχειρον τὸ θεωροῦσαμεν ὡς πάρεργον. Τώρα ὁμως, ὅπως βλέπω, ἀντεστράφησαν τὰ πράγματα: τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς μας ἐγένε πάρεργον, κυρία δὲ ἐνασχόλησις καὶ φροντίς τὸ ἐργόχειρον.

2. Ἀσκητὴς: Εξήγησέ μας, Πάτερ μου, διατί το λέγεις αὐτό; Πῶς διακρίνεις τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο;

Αββᾶς Ἰωάννης: "Ὅσα κάμνει ὁ ἄνθρωπος, ἐκτελών τας ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐργασία χάριν τῆς ψυχῆς τὸ νὰ ἐργαζώμεθα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ σώματος καὶ νὰ συγκεντρώνωμεν διάφορα υλικά ἐφόδια χάριν: αὐτοῦ, πρέπει νὰ τὸ θεωρῶμεν δευτερεύουσιν ἐνασχόλησιν καὶ νὰ τὸ ἔχωμεν ὡς πάρεργον.

3. Ἀσκητὴς: Καὶ πάλιν σε παρακαλῶ, Πάτερ μου, νὰ μου ἀποσαφηνίσῃς ποῖον ἐκ των ἔργων εἶναι πάρεργον καὶ ποῖον ἀπαραίτητον, ὥστε τὸ ἓνα νὰ προηγῆται τοῦ ἄλλου.

Ἀββᾶς Ἰωάννης: Πρόσεξε νὰ τὸ καταλάβῃς διὰ παραδειγμάτων" λοιπὸν πληροφορεῖσαι δι' ἐμέ, ὅτι εἶμαι ἀσθενής. Τί λέγει ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ; Τί πρέπει νὰ κάμῃς ; Νὰ με ἐπισκεφθῇς! Σὺ ὁμως σκέπτεσαι: Πρέπει τώρα νὰ ἀφήσω τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ νὰ μεταβῶ

προς επίσκεψιν του ασθενούς; Προτιμότερον είναι να τελειώσω την εργασίας μου και μετά να μεταβώ! Εν τω μεταξύ πιθανόν να εμφανισθούν και άλλα εμπόδια και ούτω να ματαιώσης τελείως την επίσκεψιν. Χάριν λοιπόν της εργασίας διά τās σωματικές σου ανάγκας, έθεώρησες ως πάρεργον την εκτέλεσιν της εντολής του Θεού: «Ησθένησα, και έπεσκέψασθέ με» (Ματθ. κε', 36). "Άκουσε τώρα άλλο παράδειγμα: Σε επισκέπτεται ένας αδελφός και σου λέγει· σε παρακαλώ, αδελφέ μου, βοήθησέ με, διά να τελειώσω αυτήν την εργασίαν. Τότε συ διερωτάσαι; Να αφήσω τώρα εγώ το έργόχειρόν μου και να τον βοηθήσω; Εάν λοιπόν δεν μεταβής εις βοήθειάν του, περιφρονείς την εντολήν του Θεού, που επιτάσσει την αλληλοβοήθειαν και ασχολείσαι με το πάρεργον, το οποίον, εις την περίπτωσιν αυτήν, είναι η υλική σου εργασία.

4. Ο Αββάς Αντώνιος έλεγεν εις τους μαθητές του: Δεν απέχει πολύ η πνευματική ζωή από τον πνευματικός θάνατον εάν λοιπόν κερδίσωμεν τον αδελφόν μας, συντελούντες εις την ψυχικήν του σωτηρίαν, εκερδίσαμεν τον Θεόν εάν όμως σκανδαλίσωμεν τον αδελφόν μας, τότε αμαρτάνομεν ενώπιον του Χριστού.

5. Ο Αββάς Ιωάννης ο Κολοβός έλεγεν εις τους μαθητάς του:

– Δεν είναι δυνατόν να κτίσωμεν οικίαν αρχίζοντες την οικοδομήν από επάνω προς τα κάτω θα αρχίσωμεν από τα θεμέλια και θα προχωρήσωμεν προς τα επάνω. Επειδή όμως οι μαθηταί του δεν αντελήφθησαν το νόημα της παραβολής αυτής, τον παρεκάλεσαν να τους επεξηγήση την εικόνα αυτήν. Πρόθυμος τότε ο Αββάς Ιωάννης συνεπλήρωσε:

– Το θεμέλιον επάνω εις το οποίον πρέπει να κτίσης είναι ο πλησίον, που πρέπει να τον κερδίσης εις Χριστόν διά της αγάπης σου. Αυτό δε το έργον, η σωτηρία του πλησίον, πρέπει να γίνη πρώτον: διότι εις την προς τον πλησίον αγάπην έχουν στηριχθή όλαι αι έντολαι του Χριστού.

6. Μεταξύ ενός Γέροντος και ενός αδελφού διεξήχθη ο κατωτέρω διδακτικός διάλογος:

Αδελφός: Διατί, Γέροντά μου, μερικοί που τόσον πολύ κοπιάζουν, διά να ζήσουν κατά Θεόν, δεν λαμβάνουν Χάριν όπως οι παλαιοί πατέρες;

Γέρων: Τότε, τέκνον μου, υπήρχεν αγάπη και ο καθένας, διά της αγάπης, εφρόντιζε να σύρη τον πλησίον του προς τον ουρανόν τώρα όμως, που επάγωσε το θερμόν αυτό αίσθημα της κατά Χριστόν αγάπης εις τας καρδίας των ανθρώπων, ο καθένας, με τον απρόσεκτον βίον του, τραβά κάτω τον συνάνθρωπόν του. Ακριβώς δε και δι' αυτό δεν λαμβάνομεν την Χάριν.

7. Ο Αββάς Αγάθων, δίδων το μέτρον της τελείας αγάπης, έλεγεν: Εάν θα μου ήτο δυνατόν να εύρω ένα λεπρόν και να του δώσω το ιδικόν μου καθαρόν σώμα και να λάβω το ιδικόν του, τότε θα ήσθανόμην μεγάλην ευχαρίστησιν· διότι αυτή είναι η τελεία αγάπη.

8. Διά τον Αββάν Αγάθωνα διηγούνται και το εξής περιστατικόν: Κάποτε μετέβη από την σκήτην εις την πόλιν, διά να πωλήση τα εργόχειρά του. Εκεί λοιπόν συνήντησεν ένα άγνωστον, που ήτο άρρωστος και είχε ριφθή εις την πλατείαν, χωρίς κανείς να υπάρχη πλησίον του, διά να τον βοηθήση. Τότε ο Αββάς Αγάθων έμεινε κοντά του διά να τον περιποιηθή δε καλλίτερα ενοικίασεν ένα μικρόν δωμάτιον· το ενοίκιον και τα απαραίτητα διά την περιποίησιν του ασθενούς τα εξοικονόμει εκ του έργοχείρου του. Έμεινε δε πλησίον

του ασθενούς τέσσαρας μήνας, έως ου εθεραπεύθη τελείως ο ασθενής, οπότεν και ο ίδιος ανεχώρησε πλέον εις το κελλί του, γεμάτος από ειρήνην και αγαλλίασιν.

9. Αλλοτε πάλιν συνέβη το εξής εις τον ίδιον Αββάν Αγάθωνα:

Μετέβη εις την πόλιν διά να πωλήση εργόχειρα καθ' οδόν συναντα εξαπλωμένον ένα λεπρόν. Μόλις τον είδεν ο λεπρός, του λέγει: Σε παρακαλώ, Αββά, πάρε και εμένα εκεί κοντά σου, που θα πωλήσης τα εργόχειρά σου. Ο Αββάς, χωρίς να καθυστερήση ούτε λεπτόν, τον επήρε μαζί του και τον ετοποθέτησε δίπλα του, όπου επώλει τα εργόχειρα. Ο λεπρός όμως εφαινετο κάπως αδιάκριτος και απαιτητικός. Μόλις επώλησε το πρώτον εργόχειρον, τον έρωτα :

- Πόσον το επώλησες; – Τόσα απήντησε με ειλικρίνειαν ο 'Αββάς Αγάθων. - 'Αγόρασέ μου ένα γλύκισμα συνέχισεν απαιτητικώς ο λεπρός.

Και ο 'Αββάς Αγάθων, χωρίς να αγανακτήση, ικανοποίησε την επιθυμίαν του λεπρού. Μετά από όλίγον επώλησε δεύτερον εργόχειρον. Έρωτα πάλιν ο λεπρός:

- Αυτό τώρα πόσον το επώλησες; – Τόσα απήντησε και πάλιν αυθορμήτως ο 'Αββάς. – Πάρε μου, σε παρακαλώ, αυτό το αντικείμενον.

Ο Αγάθων, χωρίς ουδεμίαν αντίρρην, ως να εξετέλει το φυσικώτερον παράγγελμα, ικανοποίησε και πάλιν την επιθυμίαν αυτήν του λεπρού.

10. Αφού λοιπόν επί τέλους επώλησεν όλα του τα εργόχειρα ο 'Αββάς 'Αγάθων και έκαμε δι' όλα το ίδιον (δηλ. με το αντίτιμον ηγόραζε κάθε φοράν και κάτι που εζήτηι ο λεπρός), και ήτοιμάζετο να αναχωρήση, τον ρώτησε πάλιν ο λεπρός :

- Φεύγεις τώρα; – Μάλιστα απήντησεν ο Αββάς !

- Κάμε αγάπην, Γέροντά μου, και πήγαινέ με εκεί που με ευρήκες, διότι δεν ημπορώ να μετακινηθώ μόνος μου.

Και ο 'Αββάς Αγάθων με ειλικρινή και ανεπιτήδευτον προθυμίαν τον εσήκωσεν επάνω του και τον έφερεν εις το σημείον, όπου αρχικώς τον συνήντησε. Κατά την στιγμής έχαιρέτα τον λεπρόν, διά να αναχωρήση, ανέκραξεν ο λεπρός:

– Εύλογημένος να είσαι, 'Αγάθων, και εις τον ουρανόν από τον Κύριον της δόξης και επάνω εις την γην.

Οταν ο Γέρων εσήκωσε το βλέμμα του, διά να ίδη τον λεπρών και να τον επιτιμήση, κανένα δεν είδεν. Ο «λεπρός» είχεν εξαφανισθή, διότι ήτο Άγγελος Κυρίου ο οποίος ήλθε να τον δοκιμάση.

11. Διηγούνται διά τον ίδιον Αββάν Αγάθωνα, ότι είχε μεγάλης προθυμίαν να εξυπηρετη όλους από αγάπην. Ούτω οσάκις επεβιβάζετο εις βάρκαν, διά να μεταβή κάπου, εφρόντιζε πρώτος αυτός να τραβά τα κουπιά, διά να μη κουράζωνται οι άλλοι επιβάται. Οσάκις πάλιν τον επισκέπτοντο εις το κελλί του αδελφοί, αμέσως το χέρι του, μόλις ετελείωνε την προσευχήν του, ήσυχολείτο με την ετοιμασίας της τραπέζης διά την ανάπαυσιν των αδελφών. Η καρδιά του ήτο γεμάτη από την αγάπην του Θεού.

12. Εις τα κελλία παρέμεναν ένας γέρων Ασκητής, που ονομάζετο Απολλώς. Αυτός λοιπόν, όταν ήρχετο κανείς διά να τον αγγαρεύση εις οιανδήποτε εργασίαν, επήγαινε μετά χαράς. Απερχόμενος δε έλεγε: σήμερα θα εργασθώ μαζί με τον Χριστόν διά την ψυχήν μου.

13. Ο Αββάς Θεόδωρος τού Ένάτου διηγήθη το κατωτέρω περιστατικόν» όταν ήμουν νεώτερος, παρέμενον εις την βαθυτέραν έρημον. Μίαν λοιπόν ημέραν μετέβην εις το εργαστήριον παρασκευής άρτων, διά να ζυμώσω και εγώ δύο ψωμάκια. Εκεί συνήντησα ένα αδελφόν, που έζύμωνε και δεν είχε κανένα να τον βοηθήση· αμέσως τότε άφησα την ιδικήν μου εργασίαν και τον εβοήθησα.

14. Μόλις ετελειώσαμεν το έργον του αδελφού, ήλθεν εις το εργαστήριον άλλος αδελφός. Και αυτόν πάλιν τον εβοήθησα, διά να ζυμώση και ετοιμάση τα ψωμιά του. Και πάλιν έρχεται τρίτος αδελφός και έβοήθησα και αυτόν ομοίως. Μετά ταύτα ήλθεν άλλος και κατόπιν αυτού άλλος και άλλος, έως έξ τον αριθμόν αδελφοί, και τους εβοήθησα και έζύμωσα συνολικώς, χάριν αυτών, εξ φοράς. Αφού δε ετελείωσαν όλοι και έφυγαν, τότε και εγώ ετοίμασα τα δύο μου ψωμάκια και έτσι ανεχώρησα.

15. Ο Αββάς Αντώνιος εξομολογούμενος έλεγε: ποτέ δεν προετίμησα το συμφέρον μου από την ωφέλειαν του αδελφού μου.

16. Ο Αββάς Πέτρος διηγήθη το εξής περιστατικών από την ζωήν του 'Αββά Μακαρίου.

Κάποτε ο 'Αββάς Μακάριος επεσκέφθη ένα 'Αναχωρητήν, ο οποίος ήτο άρρωστος και συγχρόνως δεν είχε τίποτε να βάλη εις το στόμα του, διότι ήτο μόνος του και δεν είχε κανένα άλλον εις το κελλίον. Αμέσως λοιπόν τον ήρώτησε τι προτιμά να φάγη. Ο ασθενής του απήντησε: παστέλλι. Και τότε ο Αββάς Μακάριος, χωρίς να υπολογίση την απόστασιν και να βαρεθι, επήγεν από την έρημον εις την 'Αλεξάνδρειαν και έφερεν εις τον ασθενή αυτό, που επιθυμούσεν. Αύτην δε την θυσίαν, χάριν του αδελφού, την επετέλεσε χωρίς να αντιληφθή κανείς.

17. Ο 'Αββάς Ιωσήφ ανέφερε μίαν άλλην περίπτωσιν από την ζωήν του Αββά Αγάθωνος. Έλεγε λοιπόν, ότι ο 'Αββάς Αγάθων είχεν εις το κελλί του ένα ωραίο κοπίδι, με το οποίον είργαζετο. Μίαν ημέραν επεσκέφθη τον Αββάν Αγάθωνα ένας αδελφός, ο οποίος έθαύμασε το κοπίδι, διότι ήτο κατάλληλον και εβοήθει τον χειριστήν του. Τότε ο Αββάς Αγάθων αμέσως και ευχαρίστως το προσέφερε δεν τον άφησε δε να αναχωρήση, εάν δεν παρελάμβανε μαζί του και το κοπίδι.

18. Διηγούνται από την ζωήν τού Αββά Ποιμένος το εξής:

Κάποτε παρέμεναν εις μίαν σκήτης μαζί με δύο αδελφούς του. Ο μικρότερος εξ αυτών τους έστεναχώρει πολύ. Στενοχωρούμενος μίαν ημέραν λέγει εις τον άλλον αδελφόν του:

- Σήκω, ευλογημένε, να φύγωμεν απ' εδώ δεν υποφέρεται πλέον αυτός ο μικρός. Μας έχει παραλύσει.

Πράγματι εγκατέλειψαν την σκήτης και έφυγαν. Ο μικρότερος, μόλις είδεν, ότι αργοπορούν να επιστρέψουν, έβγήκεν έξω και ήρχισε να τους αναζητή. Πράγματι τους είδεν από μακριά και αμέσως ήρχισε να τρέχη όπίσω των και να τους φωνάζη δυνατά.

19. Όταν τον είδεν ο Αββάς Ποιμήν, λησμονών την ταλαιπωρίαν και λυπούμενος διά την αγωνίαν του μικροτέρου αδελφού, λέγει εις τον συνοδόν του.

- Ας περιμένωμεν τον αδελφόν μας, διότι κοπιάζει να τρέχη από πίσω μας.

Αφού λοιπόν ήλθε κοντά τους ο αδελφός αυτός, ο μικρότερος, τους έβαλε μετάνοιαν και τους έρωτά:

- Πού πηγαίνετε και με αφήνετε μόνον;

-Επειδή μάς στενοχωρείς, απεφασίσαμεν να αναχωρήσωμεν από τον τόπον αυτόν, απήντησεν ο Γέρων.

– Μάλιστα όπου θέλετε θα φύγωμεν μαζί.

20. Μόλις διεπίστωσεν ο 'Αββάς Ποιμήν, ότι ο μικρότερος αυτός αδελφός δεν εκράτησε κακίαν διά την απόφασίν των αυτήν, εστράφη προς τον άλλον αδελφόν και του λέγει:

- Ας επιστρέψωμεν, αδελφέ μου, και πάλιν εις το κελλίον μας, διότι ο αδελφός μας από εδώ δεν θέλει να μας στενοχωρή· ο διάβολος τον παρακινεί εις αυτό.

Και επέστρεψαν και πάλιν εις το κελλίον τους.

21. Κάποτε Σαρακηνοί λησται έκαμαν επιδρομήν εις την σκήτην και κατέκλεψαν τον Αββάν Σισώνη και τον αδελφός του, εγκαταλείψαντες αυτούς χωρίς ουδέν εφόδιον ή ένδυμα. Αφού ανεχώρησαν οι Σαρακηνοί έβγήκαν εις την έρημον οι δύο ληστευθέντες 'Ασκηται, διά να εύρουν τίποτε φαγητόν.

Καθώς έρευνούσεν ο Γέρων το έδαφος ανεκάλυψεν ευμεγέθεις ακαθαρσίας καμήλων αφού δε με ένα ξύλον διεσκόρπιζε την κόπρον του ζώου, εύρήκε κόκκους κριθαριού. Αμέσως ήρχιζε να διαλέγη το κριθάρι και να τρώγη ένα κόκκον, να φυλάγη δε εις το άλλο χέρι από ένα κόκκον διά τον αδελφόν.

22. Μόλις τον έπλησίασεν ο έτερος αδελφός και τον είδε να τρώγη, του λέγει με παράπονον:

– Αυτή λοιπόν είναι η αγάπη σου; Εύρήκες κάτι φαγώσιμον και το τρώγεις μόνος σου; Δεν μπορούσες να με φωνάξης και εμένα;

Με γλυκύτητα και ηρεμίαν του απαντά ο Γέρων:

-Αδελφέ μου, έσπευσες εις την κρίσιν σου δεν σε ήδίκησα να το μερίδιόν σου, το εφύλαξα εις την χείρα μου. Λέγων δε αυτά του επρότεινε την παλάμην του με τους κόκκους του κριθαριού.

23. Διά τον 'Αββάς Παφνούτιον λέγουν το εξής:

Ο Αββάς Παφνούτιος δεν έπινεν ευκόλως οίνον. Κάποτε λοιπόν, ενώ έβάδιζε πρός ώρισμένον τόπον, συνήντησε μίαν συμμορίαν ληστών. Εκείνην την ώραν οι λησται έπινον κρασί. Τον Αββάν Παφνούτιον έγνώριζεν ο αρχιληστής, ο οποίος ήξευρε και την αρχήν του Ασκητού νά μή πίνη κρασί. Μόλις ο αρχιληστής είδε τον Αββάς Παφνούτιον κουρασμένος και ταλαιπωρημένον εκ της οδοιπορίας, γεμίζει ένα ποτήρι κρασί και του το προσφέρει

συγχρόνως με την άλλην χείρα εκράτει το ξίφος του, το οποίον προτείνων εις τον 'Ασκητήν τού είπεν απειλητικώς:

-Έάν δεν πίες το κρασί αυτό, θα σε φονεύσω.

24. Ο Αββάς Παφνούτιος εδέχθη τότε εις την ψυχήν του την μυστικήν πληροφορίαν της Θείας Χάριτος, ότι η εντολή του Θεού ήτο να πίοι το κρασί, επειδή επεθύμει να σώση τον αρχιληστήν. Έλαβε λοιπόν το ποτήρι και ήπιο το κρασί. Ο αρχιληστής όμως αμέσως ήλέγχθη από την συνείδησιν και αντιληφθείς, ότι έστενοχώρησε τον Ασκητήν, μετενόησε και του είπε:

– Συγχώρησέ με, 'Αββά, διότι σε έστενοχώρησα. Αντί άλλης απαντήσεως ο Γέρων του είπε:

– Πιστεύω εις τον Θεόν, ότι εξ αιτίας του ποτηρίου αυτού θα σε ελεήσει και είς αυτήν την ζωήν και εις την άλλην.

Και ο αρχιληστής μεταστραφείς εσωτερικώς ως διά θαύματος, ώμολόγησε;

– Πιστεύω εις τον Θεόν, ότι με την δύναμιν Αυτού από τώρα και εις το εξής κανένα δεν θα κακοποιήσω.

Ούτω ο 'Αββάς Παφνούτιος έκέρδισε, με την βοήθειαν του Θεού, όλους τους ληστές, επειδή δεν έκαμε το θέλημά Του, χάριν του Κυρίου.

25. Κάποιος διηγήθη την εξής ιστορίας:

Κάποτε έζη εις μίαν επαρχίαν ένας αριστοκράτης αξιωματούχος του Κράτους νέος και πάρα πολύ ωραίος! Αυτός λοιπόν είχε φίλον ένα εκ των επισήμων της επαρχίας ανδρών, συζευγμένον με γυναίκα νεωτέραν από αυτόν κατά την ηλικίαν. Το ζεύγος των επισήμων αυτών ανθρώπων εκάλει τακτικώς, εξ αγάπης, τον αξιωματούχον και συνέτρωνον μετ' αυτού εις την οικίαν των. Η γυνή όμως συν τω χρόνω κατελήφθη από ιδιαιτέραν προς τον οικογενειακόν αυτόν φίλον επιθυμίαν, έως ού ήχμαλωτίσθη τελείως από σφοδρόν ερωτικόν πάθος και ησθένησε. Τήν ψυχικήν αυτήν κατάστασιν της γυναικός ούτε Ο ξένος αντελήφθη, αγνοών τελείως το αίσθημα αυτής, αλλ' ούτε και ο σύζυγος.

26. Ούτος εκάλισε πλησίον της ασθενούς αρκετούς ιατρούς, οι οποίοι τον επληροφόρησαν, ότι η σύζυγός του δεν πάσχει από σωματικήν ασθένειαν, αλλά από ψυχικήν. Κατόπιν της διαπιστώσεως αυτής ήρχισεν ο σύζυγος να παρακαλώ την γυναίκα του και να την πιέζη με κάθε τρόπον, διά νά μάθη την αιτίαν της νόσου. Επί τέλους κατώρθωσε να την πείση να του αποκαλύψη την αλήθειαν. Μίαν ημέραν λοιπόν τον καλεί πλησίον της κλίνης της και του λέγει:.

- Ως γνωστόν, κύριέ μου, καλείς εις το σπίτι μας νέους άνδρας. Αυτό βεβαίως το κάνεις ή από αγάπην, ή από απλότητα χαρακτήρος: εγώ όμως, ως γυνή αδύνατος, έπαθα από κρυφόν πάθος εξ αιτίας του αριστοκράτου εκείνου αξιωματούχου, μετά του οποίου τακτικώς συντρώγομεν.

27. Μόλις ήκουσε την εξομολόγησιν αυτήν ο σύζυγος δεν εταράχθη καθόλου, αλλ' ησύχασε. Μετά από ολίγας ημέρας ήλθεν, ως συνήθως, εις το σπίτι, και αριστοκράτης. Αμέσως λοιπόν ο σύζυγος τον καλεί κατ' ιδίαν και του εκμυστηρεύεται όλην την υπόθεσιν.

Αφού μετά προσοχής ήκουσεν ο αριστοκράτης την υπόθεσιν, όχι μόνον δεν επέτρεψεν εις τον εαυτόν του να δεχθή υπόπτους λογισμούς διά την γυναίκα του φίλου του, αλλά από πραγματικήν αγάπην κινούμενος, έλυπήθη βαθύτατα διά την κατάστασιν και απευθυνόμενος προς τον σύζυγον τού είπε με ειλικρίνειαν:

– Καθόλου μη λυπείσαι, κύριέ μου θα σε βοηθήση ο Θεός.

28. Αμέσως έφυγεν. Εν συνεχεία ξυρίζει από το κεφάλι του την ωραίαν του κόμην, αλλά και από το πρόσωπόν του τα φρύδια του τοιουτοτρόπως από ωραίος, που ήτο, μετεβλήθη εις άσχημων και φαιδρόν, ώστε να μη συγκινή. Την επομένην ημέραν ρίπτει επάνω του ένα λεπτόν μανδήλιον και επισκέπτεται την οικίαν των φίλων του ευρίσκει, πράγματι, εις το κρεβάτι ασθενή την γυναίκα και πλησίον αυτής να κάθεται με μελαγχολικής αξιοπρέπειαν ο σύζυγός της. Τους έχαιρέτησε και πετά από επάνω του το μανδήλιον, εμφανιζόμενος άσχημος και κωμικός, όπως σκοπίμως εγένετο. Τότε τους λέγει:

- Ιδέτε, πώς με έκαμεν ο Κύριος.

29. Η γυνή μόλις τον είδεν έξαφνα εις αυτήν την κατάστασιν της ασχημίας, εις την οποίαν από τόσην ωραιότητα περιέπεσεν, εξεπλάγη. Με την βοήθειαν δε του Θεού και της καλής προαιρέσεως του αριστοκράτου ησύχασεν από τον πόλεμόν της, έθεραπεύθη από το πάθος και ηγέρθη υγιής από της κλίνης, χωρίς πλέον να ενοχληθή από εκείνους τους λογισμούς. Ο αριστοκράτης, αφού συνωμίλησε μαζί των επ' ολίγον ειρηνικά, ανεχώρησε και ποτέ πλέον δεν επανήλθε πλησίον των.

30. Κάποτε ένας γέρων Ασκητής ήσθénéησεν εις την σκήτης και εξέφρασε την επιθυμίαν εις τους αδελφούς να φάγη φρέσκο ψωμί. Την επιθυμίαν αυτήν του Γέροντος αντελήφθη κάποιος αδελφός, που ήγωνίζετο τον καλόν αγώνα. Αμέσως λοιπόν επήρε το επανωφόριόν του, το έγέμισε με ψωμιά ξηρά, που υπήρχον εις την σκήτην, και ανεχώρησεν από την έρημον διά την Αίγυπτον. Εκεί τα αντήλλαξε με φρέσκους και ζεστούς άρτους, και ταχέως επέστρεψεν εις την σκήτην, όπου τους προσέφερεν εις τον ασθενή Γέροντα! Οι παριστάμενοι αδελφοί, μόλις είδον αχνίζοντας τους άρτους, τους οποίους με τόσην θυσίαν προσεκόμισεν ο αδελφός, συνεκινήθησαν και εθαύμασαν διά την αγάπην του αδελφού.

31. Ο ασθενής Γέρων τόσον συνεκινήθη από την θυσίαν αυτήν του αδελφού, ώστε δεν ήθελε καθόλου να τους δοκιμάση. Εις τους επιμένοντας δε αδελφούς έλεγεν:

– Οι άρτοι αυτοί είναι ποτισμένοι από τον ιδρώτα και το αίμα του αδελφού μου. Πώς λοιπόν να φάγω το αίμα του αδελφού μου;

Οι παριστάμενοι τον παρεκάλουν επιμόνως:

– Πρέπει, Γέροντα, να φάς, διά να μη πάη χαμένη ή θυσία αυτή του αδελφού.

Κατόπιν των παρακλήσεων αυτών εδέχθη ο Γέρων και έφαγεν.

32. Ένας ενάρετος Ασκητής συνήντησε κάποτε ένα δαιμονισμένον, που δεν ήμπορούσε να νηστεύη. Ελυπήθη βαθέως διά την κατάστασιν αυτήν του δαιμονισμένου και παρεκάλεσεν επιμόνως τον Θεόν να ελευθερωθή ο δαιμονισμένος από την διαβολικήν τυραννίαν και να εισέλθη εις αυτόν ο δαίμων. Πράγματι λοιπόν ο Θεός εισήκουσε την δέησίν του και ο δαίμων εισήλθεν εις τον Ασκητήν, θεραπευθέντος τελείως του ασθενούς.

Ο Ασκητής ενοχλούμενος υπό του δαίμονος επέμενεν εις την νηστείας και την προσευχήν και αφοσιούτο εις την άσκησιν. Εντός ολίγων ημερών ο Θεός απεμάκρυνεν από τον Ασκητην τον δαίμονα, επιβραβεύων ούτω τον θησαυρών της αγάπης του.

33. Ένας Μοναχός ήσκήτευεν εις ένα κελλί της ερήμου μόνος του ούτος είχε και ένα υποτακτικόν, που διέμενεν εις άλλο κελλίον, μακράν αυτού δέκα μίλλια. Του είπε λοιπόν ο λογισμός μίαν ημέραν" να φωνάξης τον αδελφόν να έλθη εδώ να παραλάβη τον άρτον του. Την ιδίαν όμως στιγμήν ήκουσε μίαν άλλην φωνήν εις την συνείδησίν του, που του έλεγε: διά τον άρτον τώρα να βασανίσω τον αδελφός μου; Είναι προτιμότερον εγώ να του τον πάω. Πράγματι λαβών τον άρτον ανεχώρησε για τον αδελφόν.

34. Ενώ δε επήγαινε, έσκόνταψεν εις μίαν πέτραν και εκτύπησε τον δάκτυλόν του. Αμέσως από την πληγήν εξήρχετο άφθονον αίμα και τόσον πολύ επονούσεν, ώστε από την δριμύτητα του πόνου έκλαιε. Την στιγμήν ακριβώς εκείνην εμφανίζεται ενώπιόν του ένας Άγγελος Κυρίου, ο οποίος με γλυκύτητα τον έρωτα.

- Διατί κλαίεις :

- Πονώ, του απήντησεν ο Μοναχός και του έδειξε την πληγήν, που είχεν εις τον πόδα του.

- Μην κλαις επαναλαμβάνει ο "Άγγελος. Τα βήματα, τα οποία κάμνεις χάριν του Κυρίου, μετρώνται και υπολογίζονται ως αξιόμισθος πράξις μεγάλης αξίας ενώπιον του Θεού.

Από την παρουσίας του Αγγέλου και τους λόγους του ενισχύθη ο Άσκητής, ηυχαρίστησε τον Θεόν και με χαράν συνέχισε την πορείας του. Αφού ήλθεν εις το κελλί του αδελφού, του προσέφερε τους άρτους και διηγήθη εις αυτόν την εκδήλωσιν της φιλανθρωπίας του Θεού διά της εμφανίσεως του Αγγέλου μετά ταύτα ανεχώρησε.

35. Την επομένην ημέραν λαβών πάλιν τους άρτους απήλθε προς άλλον Μοναχόν, διά να του προσφέρει την απαραίτητον τροφοδοσίαν. Συγχρόνως όμως και ο άλλος, προς τον οποίον μετέβαινε, ήρχετο πλησίον του δια τον αυτόν σκοπόν. Καθ' οδόν συναντήθησαν και ήρχισαν μίαν πρωτότυπον μεταξύ των «φιλονεικίαν».

- Ενα θησαυρόν είχα και επιζητείς να μου τον κλέψης; είπεν ο υπάγων προς τον ερχόμενον.

- Η στενή θύρα της σωτηρίας μόνον σε χωρεί; Αφησε και ημάς να εισέλθωμεν μαζί σου απήντησεν ο δεύτερος.

Ενώ συνωμίζουν, εμφανίζεται Άγγελος Κυρίου και τους λέγει:

— Αυτή η «φιλονεικία» σας ανέβη εις τον Θεόν ως οσμή ευωδίας πνευματικής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΑΖ'

(Για τον πλησίον πρέπει να θυσιάζουμε ακόμα και τη ζωή μας)

Ὅτι δεῖ ὑπὲρ τοῦ πλησίον καὶ τὴν ψυχὴν τιθέναι.

Διὰ τὸν πλησίον πρέπει καὶ τὴν ζωὴν μᾶς ἀκόμῃ νὰ θυσιάζωμεν.

Α'. Παλλαδίου

ΕΝ ΒΙΒΛΩ Ἰππολύτου, τοῦ γνωρίμου των Ἀποστόλων, εὔρον διήγημα τοιοῦτον, ὅτι ἦν τις ἐν Κορίνθῳ παρθένος εὐγενῆς καὶ ὡραία ἀσκουμένη ἑναρετῶ βίῳ ταύτην τῷ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ δικάζοντι διέβαλον, "Ἑλληνι ὄντι, καὶ τοῦ διαμου ἔφεστωτος, ὡς βλασφημοῦσαν τοὺς βασιλεῖς καὶ τὰ εἰδῶλα" προσεποιοῦν δὲ καὶ τὸ ταύτης κάλλος, οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα κάπηλοι, γυναικομανεῖ ὄντι τῷ ἀθέῳ δικαστῇ, καὶ ἤδεως τούτων ἀκούοντι,

2. Προσαχθείσης οὖν ταύτης τῷ μαιφόνῳ, πολὺ πλέον ἐξεκαύθη τῷ ἔρωτι, τὸ ταύτης κάλλος ἰδὼν' ὥς δὲ πᾶσαν κινήσας μηχανὴν πεῖσαι αὐτὴν οὐκ ἠδυνήθη, διαφόροις αἰκείῳις τὴν γενναίαν ὑπέβαλε" μὴ ἰσχύσας δὲ μηδὲ οὕτως ἀποστήσαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ὁμολογίας, ἀπομανεῖς, εἷς πορνεῖον αὐτὴν προεστήσατο, ἐντειλάμενος τῷ ταύτας γέμοντι τριάκοντα νομίσματα καθ' ἡμέραν ἕνεκα ταύτης ἀποκομίζειν αὐτῷ.

3. Ὁ δὲ εἰσπραττόμενος τὸν τῆς αἰσχροπραγίας μισθόν, ἔκδοτον αὐτὴν ἔστησε τοῖς βουλομένοις ἐν τῷ τοῦ μύσους ἐργαστηρίῳ. Ἡ δὲ τοὺς προσιόντας πρὸς αὐτὴν ἀσώτους παρεκάλει λέγουσα, ὅτι ἔλκος ἔχω τί εἰς τὸν κεκρυμμένον τόπον, ὅπερ ἐσχάτως ὄζει, καὶ δέδοικα μὴ εἰς μυσὸς μου ἔλθῃτε τὸ ἀποτροπαίῳ τοῦ ἔλκους ἔνδοτε οὖν μοι ὀλίγας ἡμέρας, καὶ ἐξουσίαν ἔχετε καὶ δωρεὰν με' ἔχειν.

4. Τούτοις τοῖς λόγοις πείθουσα αὐτοὺς τέως ἀπέπεμπεν, ἐκτεγεστάταις δεήσεσι καὶ θερμοῖς δάκρυσιν τὸν Θεὸν ἔδυσω πεῖ ἐξελέσθαι αὐτὴν τοῦ πειρασμοῦ. Ὁ οὖν τὰς καρδίας ἑμβατεῶν Θεός, ἰδὼν ὅτι δλοψύχως τῆς ἀγνείας κήδεται, διεγείρει καρδίαν τινὸς νεωτέρου Μαγίστριανου ὡραίου καὶ τὸν ἐντὸς καὶ τὸν ἐκτὸς ἄνθρωπος καὶ ἐντιθησιν αὐτῷ θεῖον ζῆλον ὥς καὶ θανάτου καταφρονῆσαι.

5. Ἀπελθὼν οὖν καὶ νεανίας ἐν σχήματι ἀκολάστου, εἰσέρχεται βαθείας ἑσπερας πρὸς τὸν τρέφοντα ταύτας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ πέντε νομίσματα καὶ λέγει αὐτῷ συγχώρησον μοι ταύτην τὴν νύκτα μεῖναι μετὰ ταύτης τῆς κόρης, Εἰσελθὼν οὖν μετ' αὐτῆς εἷς τὸν ἀπόκρυφον τόπον, λέγει αὕτῃ ἀνάστα, σῶσον σεαυτήν, καὶ ἔκδυσας αὐτὴν τὰ μάτια καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἑσθητι καὶ τὴν χλαμύδι μεταμορφώσας αὐτὴν, λέγει αὕτῃ τὴν ἄκρην τῆς χλαμύδος περικαλυψαμένη, ἐξελθε ἢ δὲ ὅλην ἑαυτὴν σφραγίσασα τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ οὕτως ἐποίησε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου ἄφθορος παντελῶς καὶ διεσώθη.

6. Τῇ δὲ ἐπαύριον, γνωσθέντος τοῦ δράματος, προσήχθη ὁ Μαγιστριανὸς τὸ ἀνημέρω δικαστῇ, καὶ θηρίοις παραδοθεὶς καὶ τὸν τοῦ Μαρτυρίου στέφανον κοιμισάμενος, ὡς ἀθλήσας ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς καὶ ὑπὲρ τῆς μακαρίας ἐκείνης πάρθενου καὶ ἀοιδίου.

7. Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν λυσσομανῶν Οὐανδαλων, πολλοὶ τόποι τῆς Ἰταλίας ἔρημοι γεγόνασι, τὰ δὲ τῆς Καμπανίας μέρη ἄοικητα παντελῶς κατέστησαν πολλοὶ οὖν ὑπ' αὐτῶν αἰχμαλωτισθέντες, ἔν τῇ Ἀφρικῇ ἀπηνέχθησαν. Παυλίνος οὖν καὶ τῆς Νώλων πόλεως Ἐπίσκοπος, πάντα οὖν ὅσα εἶχεν εἰς τὴν τοῦ Ἐπισκόπου χρεῖαν τοῖς αἰχμαλώτοις καὶ τοῖς δεομένοις διέδωκεν.

8. “Ἡνίκα γοῦν οὐδὲν αὐτῷ παντάπασι περιελείφθη, τότε χήρα τις γυνὴ πρὸς αὐτὸν ἦλθε, λέγουσα τὸν ταύτης υἱὸν παρὰ τοῦ γαμβροῦ τοῦ Δηγὸς τῶν Οἰανδαλων ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἀπενεχθῆναι καὶ παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἡτεῖτο, ἐὰν καταξιώσῃ ὁ Κύριος αὐτοῦ ταύτην λαβεῖν καὶ τὸν ὑπὸν αὐτῆς ἀπολύσαι.

9. Ὁ δὲ σεβάσμιος Ἐπίσκοπος μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ προθυμίας ἐζήτηε ἐὰν τί περιεύρη, ὅπερ αὐτὴ παράσχῃ" ὥς δὲ οὐδὲν εὔρεν, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὴν λέγων" γύναι, τί σοὶ δωρήσασθαι οὐκ ἔχω, ἐμὲ δὲ αὐτὸν δοῦλον ὑπεξούσιον δίδωμι, ἵνα σὺ μὲν τὸν υἱόν σου ἀπολαύσῃς, ἔμε δὲ ἀντ' αὐτοῦ εἰς δουλείαν παραδῶς. Ἐκείνη ἐκ στόματος τοιούτου ἀνδρὸς τοῦτο ἀκούσασα, ἔμπαιγμον μᾶλλον ἢ συμπάθειαν εἶναι ἐπιστευσεν, αὐτὸς δὲ λόγιος ὢν καὶ ἀγγλίνους, τῇ δισταζούσῃ γυναικὶ παρήνευσεν, ὅπως τὰ λεχθέντα ἀληθῆ εἶναι πιστεύσῃ, καὶ διὰ τὴν τοῦ ὕλου ἀναρρυσιν μὴ δειλιάσῃ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς δουλείαν.

10. Ἐπορεύθησαν οὖν ἀμφότεροι εἰς Ἀφρικῆς, καὶ προερχομένου τοῦ γὰμ βροῦ τοῦ ρηγός, προσῆλθεν αὐτῷ ἡ χήρα, δυσωποῦσα ὅπως τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπολαύῃ ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος ἀνὴρ, τῷ τύφῳ ὑπεραιρόμενος, οὗ μόνον τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἀκούσαι ἐβδελυζατο,

11. Ἡ δὲ χήρα προσέθετο λέγουσα" ἰδοὺ καὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀντισωμὸν αὐτοῦ παρέχω, μόνον ποίησον εὐσπλαγχνίαν εἰς ἐμὲ καὶ τὸν μονογενῆ μου υἱὸν ἀπόδος μοι τότε τοίνυν ἐκεῖνος, ἴλαρω τῷ προσώπῳ τὸν ἄνθρωπον θεασάμενος, ποίαν τέχνην ἐπίσταται ἐπεζήτησεν ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη αὐτῷ λέγων τέχνην μὲν τινὰ οὐκ ἔπισταμαι, κήπου δὲ καλῶς ἐπιμελήσασθαι γενώσκω.

12. Ὁ δὲ ταῦτα ἄκουσας ἡδεως πάνυ ἐδέξατο' ὅθεν προσήκατο αἰτῶν δοῦλον καὶ τὴν γυναικὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς ἀπέδωκεν, δν λαβοῦσα τῆς Ἀφρικῆς ὑπεχώρησεν ὁ δὲ Παυλίνος τὴν φροντίδα τῆς τοῦ κήπου ἐπιμελείας ἐδέξατο,

13. Ὁ οὖν αὐτοῦ κύριος, συχνότερως εἰς τὸν κήπον εἰσερχόμενος καὶ μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ κηπουροῦ περὶ τινῶν ζητῶν, ὥς ἔγνω τοῦτον σοφὸν ὑπάρχοντα, πάντας τοὺς οἰκιακοὺς φίλους καταλείψας, μετ' αὐτοῦ διηνεκῶς συνετύγγανε, καὶ τοῖς τούτου ἐνετρύφα ρήμασιν' ὁ δὲ Παυλίνος εἰς τὴν τοῦ κυρίου αὐτοῦ τράπεζαν καθ' ἡμέραν κολιμένα καὶ ἄλλα τινὰ εὖοσμα χορηγῶν βότανα, καὶ ἄρτον ποριζόμενος, εἰς τὴν τοῦ κήπου φροντίδα ὑπέστρεφεν,

14. Ἐν ᾧ οὖν ἐπὶ πολὺ τοῦτο ἐπραττετο, ἐν μιᾷ τοῦ κυρίου αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ συντυγχάνοντος, πρὸς αὐτὸν ὁ Παυλίνος ἐν μυστηρίῳ εἶστε βλέπε τί μέλλεις πράττειν, καὶ πῶς τὸ τῶν Οὐανδαλων βασιλείον διοικηθῆναι μέλλει προνόησαι. *Ἐν ταύταις γὰρ ταῖς ἡμέραις καὶ ρῆξ ἐκ παντὸς ἀποθνήσκει.

15. Ὁ δὲ τοῦτο ἀκούσας, ὥς ὑπὲρ πάντας ὑπὸ τοῦ ρηγὸς ἀγαπώμενος, οὐδα μῶς ἠσύχασεν, ἀλλὰ εἰ τί παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ κηπουροῦ ἀκήκοε, τοῦτο ἐμήνυσεν. Ὁ δὲ ρῆξ τοῦτο ἀκούσας, ἐπεζήτησε τὸν ἄνδρα ἰδεῖν εἶπεν οὖν πρὸς αὐτὸν καὶ γαμβρὸς αὐτοῦ κολιμένα ἐκ τοῦ κήπου ἐν τῷ ἀρίστῃ μου εἴωθε μὲ φέρειν καθ' ἐκάστην, ταῦτα οὖν αὐτὸν εἰς τὴν σὴν τράπεζαν ἐνεγκεῖν ποιήσω, ἵνα γνῶς τίς ἔστιν καὶ ταῦτα εἶπων,

16. Μέλλοντος οὖν τοῦ δηγὸς ἄρισταν, ὁ Παυλίνος ἐκ τοῦ καμάτου αὐτοῦ κολιμένα καὶ περισσὰ βότανα βαστάζων εἰσῆλθε τοῦτον οὖν αἴφνης καὶ θεασάμενος ἔτρομαξε, καὶ τὸν

ἐαυτοῦ δεσπότην προσκαλεσάμενος, τὸ μυστήριον, ὅπερ πρώην ἦν ἀποκρύψας, ἐφάνέρωσεν αὐτῷ εἰπὼν· ἀληθὲς ἔστιν, ὅπερ ἀκήκοας ἐν γὰρ τῇ παρελθούσῃ νυκτὶ εἶδον ἐν δράματι ἄρχοντας ἐπὶ βήματος κατ' ἐμοῦ καθεζομένους, ὧν μεταξὺ καὶ οὗτος συνεκαθέζετο, καὶ τὸ φραγγέλιον, ὅπερ ποτὲ ἔλαβον τῇ αὐτῶν κρίσει, ἐπήρθη ἀπ' ἐμοῦ ἐρώτησον οὖν αὐτὸν τίς ἔστιν ἐγὼ γὰρ τοῦτον τὸν ἄνδρα τὸν ἐν τοσούτῳ ἀξιώματι ὄντα, λαΐτην, καθὼς φαίνεται, οὐχ. ὑπολαμβάνω.

17. Τότε ὁ τοῦ δηγὸς γαμβρὸς τὸν Παυλίνον κατ' ἰδίαν λαβὼν, τίς ὑπάρχει ἔζητησε, πρὸς δὲ καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη λέγων, ὅτι δοῦλος εἰμι δὲ ὑπὲρ τῆς τοῦ υἱοῦ χήρας ἀντισωμὸν ἐδέξω· ἐκεῖνος δὲ πεπονημένως καὶ μεθ' ὅρκων ἐζήτει οὐχὶ τί νῦν ἐστὶ, ἀλλὰ τί ἐν τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ὑπῆρχε; Στενωθεῖς οὖν καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος καὶ τοὺς ὅρκους εὐλαβηθεῖς, καὶ παραβῆναι αὐτοὺς μὴ δυνάμε νός, Ἐπίσκοπον ἐαυτὸν ὑπάρχειν ὡμολογήσεν.

18. Ακούσας δὲ τοῦτο ἐκεῖνος, σφόδρα ἐφοβήθη, καὶ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης προσηνέχθη αὐτῷ λέγων· αἴτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ θέλεις, ὅπως ἐν τῇ γῇ σου μετὰ μεγίστων δώρων ὑποστρέψῃς· πρὸς δὲ καὶ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη εἰ εὐεργετησαὶ μὲ θέλεις, ἐν ἔστιν, ὁ αἰτῶ, ἵνα πάντας τοὺς τῆς πόλεώς μου αἰχμαλώτους ἀπολύσῃς.

19. Μετὰ τὴν αἴτησιν, εὐθὺς ἡ ἔρευνα πάραυτα οὖν πάσῃ τῇ Ἀφρικῇ ἐπιζητηθέντες, ἐν πλοίοις ἅπαντες μετὰ σιταρκιῶν ἀναχθέντες ὑπὲρ τῆς τοῦ εὐλαβεστάτου Παυλίνου πληροφορίας, συνοδοιποροῦντες αὐτῷ ἀπελύθησαν. Μετὰ βραχὺ δὲ καὶ ὁ τῶν Οὐανδαλῶν δῆξ ἐτελεύτησε, καὶ τὸ φραγγέλιον ὅπερ εἰς τὴν ἑαυτοῦ τελείαν ἐξολόθρευσιν, εἰς δὲ τῶν πιστῶν παιδείας τοῦ Θεοῦ παραχωροῦντος ἔκραται, τοῦτο ἀπεβάλετο, καθὼς καὶ Παυλίνος προεῖπεν.

20. "Ἐν τινὶ ἡμέρᾳ Διάκονος τίς παρὰ τῶν Λογγοβάρδων κρατηθεῖς, δεδεμένος παρ' αὐτοῖς ἔτρετο, φονεῦσαι γὰρ αὐτὸν οἱ τοῦτον κρατήσαντες ἐβουλοντό" τῆς οὖν ἡμέρας ἤδη πρὸς ἑσπέρας κλινάσης, Σάγκιουλος, ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, δς μεταξύ τῶν Λογγοβάρδων ὥκει, ἐδυσώπει αὐτοῖς, ὅπως τὴν ζωὴν τῷ Διακόνῃ χαρίσωνται, οἱ δὲ οὐκ ἐπέιθοντο.

21. Θεασάμενος οὖν διευλαβέστατος ἀνὴρ, ὅτι τὸν τοῦ Διακόνου θάνατον ἀσφαλῶς ἐψηφίσαντο, ἤτησατο αὐτούς, ἵνα κὰν ἐπὶ τῷ προφυλάξαι τοῦτον αὐτῷ παραχωρήσωσιν. Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον παραφυλάξαι μὲν διδόαμεν σοὶ αὐτόν, ἐπὶ δὲ ὅρων τοιούτῳ, ἵνα, ἐὰν αὐτὸς φύγῃ, σὺ ἀποθάνῃς προθύμως δὲ τοῦτο καὶ σεβάσμιος ἀνὴρ καταδεξάμενος, τὸν προλεχθέντα Διάκονον ἐν τῇ αὐτοῦ ἀνεδέ. ξατο πίστει.

22. Περί δὲ τὸ μεσονύκτιον, ἐν ὅσῳ πάντας τοὺς Λογγοβάρδους ὕπνω βαθεῖ κατεχομένους ἐθεάσατο, ἔξυπνησας τὸν Διάκονον, πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἀνάστα, καὶ μετὰ σπουδῆς φύγε λυτρώσεται σὲ ὁ Παντοδύναμος Θεὸς ὁ δὲ Διάκονος, μνημο· νεύων τῆς ὑποσχέσεως αὐτοῦ, ἀπεκρίθη λέγων φυγεῖν, Πάτερ, οὗ δύναμαι· ἐὰν γὰρ φύγω, ἀνυπερθέτως ὑπὲρ ἐμοῦ σὺ ἀποθνήσκεις καὶ δὲ πρὸς τὸ φυγεῖν αὐτὸν κατήπειγε λέγων, ἀνάστα καὶ ἀπελθε, ὁ Παντοδύναμος Θεὸς λυτρώσεται σὲ ἐγὼ γὰρ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἰμι, καὶ τοσούτον εἰς ἐμὲ ποιῆσαι δύνανται, ὅσον αὐτοῖς παραχωρήσει· ἔφυγε τοίνυν ὁ Διάκονος· ὁ δὲ, ὡς ἀπατηθεῖς, αὐτοῖς ἔμεινε,

23. Πρωτὰς δὲ γενομένης, ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Λογγοβάρδοι ζητοῦντες, ὃν πὲρ αὐτῷ παραδεδόκασιν. Ὁ δὲ εὐλαβέστατος Σάγκτουλος πρὸς αὐτοὺς ἔφη· φυγὴ τὸν Διάκονον χρήσασθαι οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· το πῶς ἐστοιχήθη, αὐτὸς καλῶς ἐπίστασαι ὁ δὲ τοῦ Κυρίου δοῦλος, θαρσαλέως ἀπεκρίθη, γινώσκω οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον· καλὸς ἄνθρωπος εἰ, καὶ οἱ θέλομέν σε διὰ βασανιστηρίων διαφόρων κολάσαντες φονεῦσαι· ἐπιλεξάμενος οὖν θάνατον οἷον θέλεις πρὸς οὓς ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ἀπεκρίθη λέγων· ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ εἰμι, καὶ οἶω

θανάτω αὐτὸς μὲ παραχωρήσει ἀποθανεῖν, αὐτῷ μὲ φονεύσατε τότε πᾶσιν ἐκείνοις τοῖς βαρβάροις ἤρεσεν, ἵνα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τέμωσι.

24. Γινώσκοντες οὖν οἱ κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον Λογγόβαρδοι ὅτι Σάγκτουλος μεταξὺ αὐτῶν διὰ ἀγιωσύνην ἐν μεγίστῃ τιμῇ ὑπάρχων φονευθῆναι ἔμελλε, πιάντες συνῆλθον τῇ συνήθει αὐτῶν ὁμότητι, ἐπὶ τῷ τούτου θανάτῳ εὐφραίνόμενοι, καὶ ἐνορδίνως στάντες, τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐξεδέχοντο· εἰσαχθέντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ, ἐκ πάντων τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπελέγη εἷς, καὶ ἐν δυναστείᾳ σώματος τῶν ἄλλων διαφορώτερος περὶ οὗ διστάσαι οὐκ ἦν, ὅτι ἐν ἐνὶ κρούσματι τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖ.

25. Ὁ δὲ ἤτησατο ἵνα ὀλίγη ἄδεια δοθῇ αὐτῷ εὐξασθαι λαβὼν οὖν, ἐν τῇ γῇ ἑαυτὸν ὑποστρώσας ἤρχετο χρονίζοντας δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ εὐχῇ, καὶ πρὸς τὸ φονεύσαι αὐτὸν ἐπιλεγείς, προσελθὼν, τὸ πόδι ἐνυξεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα, καὶ κλίνας γόνυ, ἔκτεινόν σου τὸν ἀνχένα καὶ δέ, καθὼς προσετάγη, πεποίηκεν ὁ δὲ σαρκοβόρος γυμνὸν τὸ ξίφος λαβὼν ἐν ἰσχύϊ τὸν βραχίονα εἰς ὕψος ἐπῆρεν ἐπὶ τὸ κρούσαι αὐτὸν καὶ ἔμεινεν ὁ βραχίων αὐτοῦ ἀκλινής, ἐφ' ὕψους ἔκτεταμένος.

26. Τότε πάντες οἱ συνελθόντες Λογγόβαρδοι αἰνεῖν τὸν Θεὸν ἤρξαντο, σφόδρα ἐκπλαγέντες ἐπὶ τὸ γεγονότι καὶ προσελθόντες τῷ Ἀγίῳ παρεκάλουν αὐτὸν ἀναστῆναι, καὶ τὸν τοῦ φονευτοῦ βραχίονα Πάσασθαι· ὁ δὲ ἀναστὰς ἔφη· οὐδαμῶς ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχομαι, εἰ μὴ πρότερον ὅρκον μοι δώσει, μετὰ χειρὸς αὐτοῦ Χριστιανὸν ἄνθρωπον οὗ φονεύει καὶ δὲ φονευτῆς ἐκεῖνος, τῆς βασάνου αὐτὸν κατεπειγούσης, ὥμοσε τοῦ μηδέποτε τοῦ λοιποῦ Χριστιανῶν ἄνθρωπον (φονεύσαι τότε Ὁ Ἅγιος ἐκέλευσε κατενεγκεῖν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ταύτην κατήγαγε, καὶ τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὴν θήκην ἔστρεψεν.

27. Οἱ δὲ παρόντες Λογγόβαρδοι, τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀγιωσύνην γνωρίσαντες, πρόβατα καὶ βόας καὶ ἄλλα τινά, ἐξ ὧν ἦσαν πραιδεύσαντες, δῶρα αὐτῷ προσέφερον ἄλλ' ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος ταῦτα μὲν οὐκ ἐδέξατο, ἕτερα δὲ δῶρα ἤτησατο εἰπὼν· ἐὰν θέλητε μοι τίποτε δωρήσασθαι, τοὺς αἰχμαλώτους ὅλους, οὓς ἔχετε, χαρίσασθε μοί, ἵνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν εὐχέσθαι· οἱ δὲ ὑπέσχοντο καὶ πάντας τοὺς αἰχμαλώτους μετ' αὐτῶν ἀπέλυσαν· οὕτω γὰρ ἡ ἄνωθεν ὠκονομησατο πρόνοια, ἵνα ἐν ὅσο ἑαυτὰν μόνον ὑπὲρ ἐνὸς ἀποθανεῖν δέδωκε, πολλοὺς ἀπὸ θανάτου λυτρώσῃται.

28. Νέου ἔτι ὄντος τοῦ μακαρίου Σάββα, καὶ ἐν τῇ Μονῇ τῇ καλουμένῃ Φλαβιάναι διάγοντος, ὁ ἀρτοποιὸς καὶ ἐκεῖ, διάβροχός τα μάτια γεγονῶς, ἐπεὶ μὴ εἶχεν ἡλὶφ ξηράναι, ἐν τῷ κλιβάνῳ αὐτὰ ἀπέψυξε χειμῶνος ὄντος· εἶτα λαθὼν ἑαυτόν, κατέλιπεν αὐτὰ ἐκεῖ ξηραίνόμενα χρειᾶς οὖν ἄφγω καταλαβούσης, αὐτὸς τὲ καὶ Σάββας καὶ ἄλλοι τῶν Μοναχῶν, τὴν τὲ ζύμης μετὰ τοῦ ἀρτοποιοῦ ἔφυρον, καὶ τὸν κλίβανον ἔκαιον, τῶν ἱματίων, ὡς ἔφημεν, κατὰ λήθην ἀπειλημμένων.

29. Ἦδη δὲ τῆς φλογὸς ἄρθεισης, καὶ ἀρτοποιὸς εἰς ὑπόμνησιν ἐλθὼν, ὅτε καὶ μηδὲ ἀνύειν δυνατὸς ὢν, φοβερὸν ἤδη τῆς φλογὸς ἀπειλούσης, λύπη τὴν καρδίαν ἐβάλλετο καὶ ἄθυμία συνέίχετο,

30. Οὗ φέρων οὖν ὁ Σάββας τὸν ἀδελφὸν οὕτως ἄθυμοντα ὁρᾶν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ἤττον τα σπλάγχνα διακαιόμενους, καταφρονεῖ μὲν τοῦ σώματος, καταφρονεῖ δὲ πυρός, καὶ ἐν τῷ τοῦ σταυροῦ σημείῳ φραζάμενος, ὡς εἶχεν εὐθὺς ἔνδον τοῦ κλιβάνου γίνεται καὶ τὴν φλόγα καταπατήσας, ὡς τὴν ἡδονὴν πρότερον, τὰ Ἐμάτια τὲ τοῦ πυρὸς ἀνασφάζει καὶ αὐτὸς ἔξεισιν ἀβλαβής, οὗ δι' εὐσέβειαν νῦν ὡς πάλαι τοὺς νεανίας, ἀλλὰ διὰ φιλαδελφίαν μᾶλλον αἰδεσθείσης αὐτὸν τῆς φλογός.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ του Ιππολύτου, του γνωστού και εις τους Αποστόλους, ανέγνωσα το εξής διήγημα:

Εις την Κόρινθον, κατά τους χρόνους των διωγμών, έζη μία παρθένος καταγομένη από επιφανές γένος και αρκετά ωραία. Αυτή ησκέτο εις τον αγώνα της αρετής. Αυτήν λοιπόν την παρθένον κατήγγειλαν εις τον δικαστήν του τόπου, ο οποίος ήτο είδωλολάτρης, ότι υβρίζει και περιφρονεί τους βασιλείς και τα είδωλα. Διά να διεγείρουν δε περισσότερον τον δικαστήν αυτοί οι εκμεταλλευταί, υπεγράμμιζον τεχνηέντως και την ωραιότητά της, επειδή ήτο γνωστόν, ότι ο δικαστής ήτο γυναικομανής και ασεβής πράγματι λοιπόν ούτος με ευχαρίστησιν τους ήκουε.

2. Διατάσσει τότε αμέσως να την συλλάβουν. Μόλις δε την προσήγαγον ενώπιόν του και αυτός ο αιμοχαρής τύραννος είδεν έκ τού πλησίον την ομορφιά της, την ερωτεύθη εμμανώς. Αμέσως επιστρατεύει όλην την πονηρίαν του δια να την μεταπείση και να την καταστήση εύχειρωτον όργανον των αισχρών του επιθυμιών. Παρ' όλα ταύτα δεν κατώρθωσε τίποτε. Δι' αυτό υποβάλλει την γενναίαν παρθένον εις διάφορα φοβερά βασανιστήρια. Αλλά και πάλιν δεν κατόρθωσε να την εκφοβίση διά να αρνηθή τον Χριστόν και να προδώση την εις Χριστόν ομολογίαν της. Η γενναιοτάτη και ηρωϊκή στάσις της παρθένου τον έκαμεν ωσάν τρελλόν. Υπό το κράτος δε της παραφροσύνης του αυτής την έξαποστέλλει βιαίως εις πορνείον. Συγχρόνως δέ, διά να την καταστρέψη, έστω και παρά την θέλησίν της, και να της αφαιρέση τον ουρανοϋφαντον χιτώνα της παρθενίας, υπεσχέθη εις τον πορνοβοσκόν να του προσφέρη καθ' εκάστην ημέραν τριάκοντα νομίσματα, εκτός εκείνων, που θα εισέπραττεν από την έκδοσίν της.

3. Ο διεφθαρμένος λοιπόν αυτός άνθρωπος εισπράττων καθ' εκάστην τον μισθόν της αισχροπραγίας του, την προέβαλλεν εις τους επισκέπτας τού βδελυρού αυτού εργαστηρίου της διαφθοράς, διά να αμαρτήσουν μετ' αυτής όσοι την επεθύμουν. Εκείνη όμως η ευλογημένη νέα δεν έχασε την ψυχραιμίαν της, ούτε παρεδόθη εις την ακολασίαν. Επεκαλείτο μετά θερμότητος την βοήθειαν και προστασίας του Θεού και τους προσερχομένους προς αυτήν ασώτους απέκρουεν ευγενώς, λέγουσα εις αυτούς μετά παρακλήσεως και ευγενείας.

- Δεν είμαι εις θέσιν να σας δεχθώ, διότι έχω μίαν πληγήν εις τα απόκρυφα μέλη μου, που μυρίζει αφορήτως, και φοβούμαι μήπως, αντί ηδονής, αισθανθήτε αποτροπιασμόν και βδελυγμίαν και ως εκ τούτου με μισήσετε. Περιμένετε ολίγας ημέρας, έως ού θεραπευθώ, οπότεν θα ήμπορέσετε, και δωρεάν ακόμη, να με έχετε.

4. Με τους λόγους αυτούς τους απεδίωκε και, προς στιγμήν, διέφευγε τον κίνδυνον εν τω μεταξύ με θερμά δάκρυα και αδιακόπους παρακλήσεις παρεκάλει αναστενάζουσα τον Θεόν, να την λυτρώση από αυτόν τον φοβερόν πειρασμόν. Ο Θεός λοιπόν, που είναι πάντοτε παρών εις τας καρδίας των ανθρώπων και πού, ως παντογνώστης, εγνώριζε πόσον ολοψύχως η νέα αυτή ενδιαφέρεται και αγωνιά διά την αγνείαν της, έμπνέει αγαθώς και σωτηριώδεις υπέρ αυτής σκέψεις εις την καρδίαν ενός νεωτέρου Μαγιστριανού, δηλαδή αξιωματούχου αριστοκράτου, ο οποίος και κατά τον εσωτερικόν κόσμον και κατά την εξωτερικήν όψιν ήτο ωραίος και ευγενής. Ούτος λοιπόν μετά τοσούτου ζήλου ανέλαβε το

έργον της σωτηρίας της έκ τού αθλίου αυτού περιβάλλοντος του πορνείου, ώστε να αδιαφορήση και εάν ακόμη θα ηπειλείτο με θάνατον.

5. Πράγματι λοιπόν μίαν νύκτα και ευγενής εκείνος νεανίας, μετασχηματισθείς εις ακόλαστον και άσωτον, εισέρχεται εις το πορνείον και προσφέρων εις τόν πορνοβοσκός πέντε νομίσματα του λέγει:

- Απόψε θέλω να μου επιτρέψης να παραμείνω, έως το πρωί, με αυτήν εδώ την γυναίκα και υπέδειξε την έκ Κορίνθου παρθένον.

Οταν εισήλθον εις το ιδιαίτερον δωμάτιον, ο νεαρός αξιωματούχος της λέγει:

- Σήκω και σώσου, όσον δύνασαι γρηγορότερα βγάλε τα ρούχα σου αυτά και φόρεσε τα ίδια μου ενδύματα και την χλαμύδα μου.

Ήφρý λοιπόν την μεταμόρφωσε διά τού τρόπου αυτού και έγινε αγνώριστος της λέγει πάλιν:

- Σκεπάσου με την άκραν της χλαμύδος και φύγε αμέσως.

Εκείνη, αφού εποίησε το σημείον του Σταυρού, έκαμεν αυτό που της υπέδειξε και διέφυγε από τον διεφθαρμένον εκείνον τόπον, χωρίς να υποστη ουδεμίαν φθοράν και τοιουτοτρόπως εσώθη.

6. Την άλλην ημέραν, που έγιναν γνωστά τα γεγονότα, συνελήφθη αμέσως ο Μαγιστριανός και οδηγήθη δέσμιος ενώπιον του θηριώδους δικαστού. Ο δικαστής, χωρίς πολλές διατυπώσεις, διέταξε και έρριξαν τον Μαγιστριανόν εις τα θηρία. Διά τού φρικτού αυτού θανάτου έλαβεν ούτος τον στέφανον του μαρτυρίου, διότι ήθλησε χάριν της ψυχής του και διά την προστασίας της τιμής της αιιδίμου εκείνης και μακαρίας παρθένου.

7. Κατά τους χρόνους των αγρίων και λυσσωδών Βανδάλων, πολλά μέρη της Ιταλίας ήρημώθησαν η περιοχή μάλιστα της Καμπανίας κατέστη από τις επιδρομές τελείως ακατοίκητος. Πολλοί κάτοικοι εκείνων των περιοχών, όσοι διέφυγον την σφαγήν, ήχμαλωτίσθησαν και μετεφέρθησαν ως δούλοι εις την Αφρικήν. Ο Επίσκοπος λοιπόν της πόλεως Νώλων, Παυλίνος, διά να ανακουφίση τους αιχμαλώτους και τα θύματα των επιδρομών, εμοίρασε μεταξύ των δυστυχών αυτών όλα τα χρήματα του Επισκοπείου, ακόμη και άπαντα τα έπιπλα και σκεύη.

8. Αφού τα διεμοίρασεν όλα και δεν εκράτησεν απολύτως τίποτε, ήλθε προς αυτόν μία γυνή χήρα και γοερώς τον ικέτευε να την βοηθήση. Ο υιός της όπως έλεγεν – απήχθη αιχμάλωτος από τον γαμβρόν του βασιλέως των Βανδάλων. Εζήτει λοιπόν από τον "Άγιον αυτον άνθρωπος του Θεού, τον Επίσκοπον Παυλίνον, να της δώση τα λύτρα του αιχμαλώτου υιού της, ώστε, εάν καταδεχθή, να τα δεχθή ο αφέντης του υιού της και να τον αφήση ελεύθερον.

9. Μόλις ήκουσεν αυτά ο σεβάσμιος Επίσκοπος ελυπήθη και ήρχισε με μεγάλον ζήλον και προθυμίαν να ερευνά, μήπως ανεύρη τίποτε, διά να το προσφέρη εις την δυστυχή χήραν μητέρα. Παρ' όλην όμως την έρευναν δέν εύρε τίποτε απευθυνόμενος τότε προς την έναγωνίως αναμένουσαν γυναίκα, της είπε:

– Δεν έχω τίποτε, ευλογημένη μου, να σου προσφέρω, διά την υπόθεσίν σου" τι να σου κάνω; "Ένα απομένει προσφέρομαι ο ίδιος ως δούλος, διά να με παραδώσης εις τον αφέντην του υιού σου και να απολαύσης συ ελεύθερον τον υιόν σου.

Η γυνή, μόλις ήκουσε τοιούτον λόγον από το στόμα του Επισκόπου, το εξέλαβεν ως έμπαιγμόν της δυστυχίας της και όχι ως έκφρασιν ειλικρινούς συμπαθείας προς το πάθημά της. Ο Επίσκοπος αντελήφθη την δυσπιστίαν της αυτήν και καθώς ήτο μορφωμένος και συνετός την έπεισεν, ότι ειλικρινώς λέγει αυτά που της επρότεινε, την συνεβούλευσε δε να τα πιστεύση και να μη δειλιάση να τον δώση ως δούλον, διά να επιτύχη την απελευθέρωσιν του υιού της.

10. Πράγματι λοιπόν ανεχώρησαν και οι δύο δια την Αφρικήν, προς συνάντησιν του γαμβρου του ηγεμόνος των Βανδάλων, ο οποίος εκράτει τον νέον αιχμάλωτον. Όταν τον συνήντησαν, τον έπλησίασεν η χήρα και τον ικέτευε να της χαρίση τον υιόν της. Παρ' όλες όμως τις παρακλήσεις της δυστυχούς μητρός και βάρβαρος δεν εξευμενίζετο: φουσκωμένος δε από αλαζονείαν όχι μόνον δέν έστερνε να πραγματοποιήση το αίτημά της, αλλά και που την ήκουεν ακόμη ησθάνετο αηδίαν και την απεστρέφετο.

11. Εν απογνώσει τότε ευρισκομένη η χήρα χρησιμοποιεί ως ύστατον μέσον την ευγενικήν προσφοράς αγάπης του Επισκόπου.

- Εάν μου δώσης το παιδί μου (συνέχισεν η χήρα μητέρα) να και ο άνθρωπος, που θα το αντικαταστήση εις την τάξιν των δούλων. Μόνον λυπήσου με και δός μου το μονάκριβο παιδί μου..

Κατόπιν της προτάσεως αυτής και βάρβαρος είδε με γελαστόν πρόσωπον τον άνθρωπος, που συνόδευε την χήραν και τον ήρώτησε.

– Ποίαν τέχνην γνωρίζεις;

– Καμμίαν τέχνης δεν έχω μάθει (απαντά ο Επίσκοπος): γνωρίζω όμως να περιποιούμαι πολύ καλώς τον κήπον.

12. Με ευχαρίστησιν εδέχθη την πληροφορίαν αυτήν και βάρβαρος και αμέσως εις μεν την γυναίκα παραδίδει ελεύθερον τον υιόν της, τον δε Επίσκοπον εκράτησεν ως δούλον. Μετά ταύτα η μητέρα ανεχώρησεν εκ της Αφρικής με τον υιόν της και ο Παυλίνος ανέλαβεν, ως δούλος, την φροντίδα του κήπου.

13. Ο κύριος του κηπουρού εισήρχετο συχνότερον εις τον κήπον και συνεζήτει περί διαφόρων θεμάτων μετά του κηπουρού. Από τας συζητήσεις αυτές δεν ήργησε να αντιληφθή, ότι ο κηπουρός ήτο σοφος και εγνώριζε πολλά πράγματα. Χάριν λοιπόν της ωφελίμου αυτής συναναστροφής εγκατέλειπεν όλους τους οικογενειακούς του φίλους και συναντώμενος μετ' αυτού καθημερινώς απελάμβανε τους λόγους του. Ο Παυλίνος πάλιν έφερε δια το τραπέζι του κυρίου του καρπούς και διάφορα μυρωδικά και λαμβάνων παρ' αυτού το αναγκαίον ήμερήσιον φαγητών του, ανεχώρει διά τον κήπον τον οποίον έκαλλιέργει.

14. Η εργασία αυτή καθημερινώς εγίνετο με την αυτήν τάξιν και σειράν. Κάποτε, εις μίαν τοιαύτην συνάντησιν, λέγει ο Παυλίνος κάπως μυστηριωδώς εις τον κύριόν του:

– Πρόσεξε τι πρόκειται να κάμης, και να προνοήσης πώς θα διοικηθή καλλίτερα το βασίλειον των Βανδάλων, διότι κατά τις ημέρας αυτές πρόκειται εξάπαντος να αποθάνη ο ηγεμών των Βανδάλων.

15. Ο κύριος του Παυλίνου, μόλις ήκουσεν αυτό, εταράχθη, διότι τον ηγάπα ο ηγεμών περισσότερο από όλους. Δι' αυτό έσπευσε και διεμήνυσεν εις τον ηγεμόνα όσα ήκουσεν από τον κηπουρόν. Ο ηγεμών, μόλις επληροφορήθη τα πράγματα αυτά, εξήτησε να γνωρίσει τον κηπουρόν. Ο γαμβρός του τότε του είπεν:

- Ο κηπουρός μου αυτός συνηθίζει και μου φέρει, κατά τα γεύματά μου, πολυτίμους καρπούς και μυρωδικά θα τον προτρέψω λοιπόν και εις σε να φέρη τα προϊόντα της κηπουρικής του εργασίας, ώστε να σου δοθή η ευκαιρία να τον γνωρίσης.

16. Πράγματι, όταν ο ηγεμών επρόκειτο να γευματίση την επομένην, εισήλθεν ο Παυλίνος διά να προσφέρη εις αυτόν τους καρπούς, τα άνθη, τα ευώδη βότανά του, και όσα εν γένει διά του κόπου του έκαλλιέργει. Μόλις ο ηγεμών αντίκρυσεν έτσι αιφνιδίως τον Παυλίνον, ετρόμαξεν. Αμέσως φωνάζει τον γαμβρόν και συνάρχοντά του και κατάπληκτος του φανερώνει όσα προηγουμένως του είχεν αποκρύψει.

- Αυτό, που ήκουσας έκ τού κηπουρού σου- του είπεν-είναι αληθές. Ιδού διατί: προχθές την νύκτα είδον εις τον ύπνον μου άρχοντας να συνεδριάζουν εναντίον μου. Οι άρχοντες αυτοί μού αφήρεσαν το φραγγέλιον (σύμβολον εξουσίας), που μου είχαν δώσει κάποτε δι' αποφάσεώς των. Μεταξύ των αρχόντων αυτών συγκαταλέγετο και Ο κηπουρός. Ερώτησε λοιπόν αυτόν ποιος είναι, διότι εγώ, κατόπιν του δράματος εκείνου, που τον είδον να κατέχη τοιούτον αξίωμα, έχω την γνώμην, ότι δεν είναι απλούς λαϊκός, όπως φαίνεται.

17. Αμέσως τότε ο γαμβρός του ηγεμόνος παραλαμβάνει ιδιαιτέρως τον Παυλίνον και προσπαθεί να πληροφορηθή την ταυτότητά του.

– Είπέ μου, σε παρακαλώ- τον έρωτά – ποιος είσαι ;

– Είμαι δούλος - απήντησεν ο άνθρωπος του Θεού, – τον οποίον εδέχθης εις την υπηρεσίας σου, εις αντικατάστασιν τού μονογενούς υιού της χήρας.

Η απάντησις αυτή δεν ικανοποίησε τον κύριόν του, δι' αυτό εξαντλητικώς και μεθ' όρκου εζήτηι παρ' αυτού να μάθη, όχι ποίος είναι τώρα, αλλά τι ήτο, τί αξίωμα είχεν εις την πατρίδα του. Κατόπιν τής πίεσεως αυτής και επειδή ο άνθρωπος του Θεού, ο Παυλίνος, εσεβάσθη τους όρκους, τους οποίους δεν ήδύνατο να παραβή, του έφανέρωσε με βαθυτάτην ταπεινοφροσύνην την αλήθειαν.

– Είς την πατρίδα μου ήμουν Επίσκοπος!

18. Μόλις ήκουσεν αυτό το πράγμα εφοβήθη πολύ και άλλοτε υπερήφανος και αλαζών ηγεμών και ταπεινωμένος πλέον τού λέγει:

- Ζήτησέ μου ό,τι θέλεις, διά να επιστρέψης εις την πατρίδα σου με πολλά δώρα.

- Εάν θέλεις να με ευεργετήσης, ένα μόνον σου ζητώ - απήντησεν ο άνθρωπος του Θεού – να ελευθερώσης όλους τους αιχμαλώτους, που προέρχονται από την επισκοπήν μου.

19. Αμέσως δίδεται υπό του ηγεμόνος διαταγή να αρχίση η έρευνα και να αναζητηθούν εις όλην την Αφρικήν οι εκ της πόλεως του “Αγίου Παυλίνου αιχμάλωτοι. Ούτοι ανακαλυφθέντες, με την βοήθειαν των πληροφοριών του ευλαβεστάτου Επισκόπου Παυλίνου, επεβιβάσθησαν εις πλοία, έλαβον τας αναγκαίας τροφές και απέπλευσαν, μαζί με τον Παυλίνον, ελεύθεροι πλέον διά την Ιταλίαν. Ή ελευθερία των εδόθη εις αυτούς χάριν του Παυλίνου. Μετ' ολίγον απέθανε και ο βασιλεύς των Βανδάλων, όπως είχε προείπει ο Παυλίνος, και διά του θανάτου εγκατέλειψε το φοβερόν μαστίγιον, το οποίον έκράτει και διά την απώλειάς του, αλλά, κατά παραχώρησιν Θεού, και διά την παιδαγωγικήν τιμωρίαν των πιστών.

20. Μίαν ημέραν ένας Διάκονος συνελήφθη από τους Λογγοβάρδους αμέσως τον έδεσαν και τον έφρούρουν, διότι έσκέπτοντο να τον φονεύσουν. Όταν ήρχισε να βραδυάζη, ένας άνθρωπος του Θεού, ο Σάγκτουλος, που κατώκει εις την περιοχήν τών Λογγοβάρδων, προσήλθεν εις τους αρχηγούς των και ήρχισε θερμώς να τους παρακαλή, διά να χαρίσουν εις τόν Διάκονον τήν ζωήν του. Αυτοί όμως δεν επείσθησαν.

21. Αφού διεπίστωσεν ο ευλαβέστατος αυτός άνθρωπος, ότι απεφάσισαν πλέον οι Λογγοβάρδοι να θανατώσουν τον Διάκονον, κατέφυγεν εις ένα έσχατον μέτρον, δια του οποίου εσκόπευε να ελευθερώση τον αιχμάλωτον εξήτησεν από αυτούς να του αναθέσουν να τον φρουρη μέχρι της εκτελέσεώς του. Οι Λογγοβάρδοι τότε του είπαν:

- Ευχαρίστως σου επιτρέπομεν να τον φυλάξης έως ότου τον εκτελέσωμεν· σού θέτομεν όμως ένα άρον: εάν αυτός δραπετεύση, θα αποθάνης σύ εις τήν θέσιν του.

Προθύμως έδωσε την υπόσχεσιν αυτήν ο Σάγκτουλος και οι Λογγοβάρδοι τότε του ενεπιστεύθησαν τον μελλοθάνατον..

22. Κατά το μεσονύκτιον, και όταν διεπίστωσεν, ότι οι Λογγοβάρδοι κοιμώνται βαθέως, αφυπνίζει ο Σάγκτουλος τον μελλοθάνατον Διάκονον και του λέγει:

- Σήκω και φύγε γρήγορα θα σε ελευθερώση ο Παντοδύναμος. Ο Διάκονος όμως αναλογιζόμενος την φρικτήν υπόσχεσιν, που έδωσεν ο Σάγκτουλος εις τους Λογγοβάρδους, απήντησεν εις αυτόν:

- Δεν ήμπορώ, Πάτερ μου, να φύγω διότι, εάν εγώ φύγω, συ οπωσδήποτε θα αποθάνης χάριν εμού.

Ο ευλαβής Σάγκτουλος τον επίεζε και τον εξηνάγκαζε.

- Σήκω και φύγε- τού επανελάμβανε φορτικώς ο Θεός θα σε απελευθερώση. Οσον δι' εμέ, μη ενδιαφέρεσαι διότι εγώ εύρίσκομαι εις τας χείρας του Θεού και, ως εκ τούτου, τόσοι μόνον ήμπορούν να με βλάψουν οι Λογγοβάρδοι, όσον θα επιτρέψη εις αυτούς ο Παντοδύναμος Θεός.

Κατόπιν αυτών επείσθη ο Διάκονος και έφυγεν' ο δε Σάγκτουλος παρέμεινεν εις την θέσιν του, ως να είχε, δήθεν, εξαπατηθή.

23. Το πρωί ήλθον εις αυτόν οι Λογγοβάρδοι αναζητούντες από τον Σάγκτουτον τον μελλοθάνατον, πού τού παρέδωσαν. Τότε ο εύλαβέστατος Σάγκτουλος με ηρεμίαν τους απαντά:

- Ο Διάκονος έδραπέτευσε.

– Γνωρίζεις καλώς υπό ποιους όρους τον ανέλαβες και τι υπεσχέθης, είπον οι Λογγοβάρδοι.

- Γνωρίζω, απήντησε με θάρρος και δούλος του Κυρίου.

- 'Επειδή είσαι καλός άνθρωπος, δεν επιθυμούμεν να σε φονεύσωμεν με βασανιστήρια διάλεξε λοιπόν ποίον θάνατον προτιμάς.

- Η ζωή μου ευρίσκεται εις τας χείρας του Θεού και με όποιον θάνατον εκείνος επιτρέψη, φονεύσατέ με.

Μετά την απάντησιν αυτήν απεφάσισαν οι Λογγοβάρδοι να τον αποκεφαλίσουν.

24. Πληροφορηθέντες οι Λογγοβάρδοι της περιοχής εκείνης, ότι εσπρόκειτο να εκτελεσθή ο υφ' όλων διά την αγιωσύνην του τιμώμενος Σάγκτουλος, συνεκεντρώθησαν όλοι και υπό το κράτος της γνωστής των ωμότητος, ηυχαριστούν το διά τον αποφασισθέντα θάνατον. 'Εντός ολίγου έσχηματίσθη ολόκληρος βαρβαρική παράταξις και ανέμενε την εκτέλεσιν. Μόλις οδηγήθη εις το μέσον του βαρβαρικού αυτού στίφους ο Σάγκτουλος, αμέσως οι Λογγοβάρδοι έδιάλεξαν ένα, που διέφερεν από τους υπολοίπους κατά την σωματικήν δύναμιν. Αυτός ήτο βέβαιον, ότι με ένα μόνον κτύπημα θα απέκοπτε την κεφαλήν του γενναίου Σαγκτούλου.

25. Εν τω μεταξύ, χωρίς να χάση το θάρρος του και μελλοθάνατος, ζητεί, ως χάριν, να του επιτραπή να προσευχηθή ολίγον. Αφού έλαβε την άδειαν, έπεσεν αμέσως κατά γής και ήρχισε να προσεύχεται. 'Επειδή δε αργούσε να τελειώση την προσευχήν, τον έπλησίασεν ο δήμιος, τον έσκούντησε με το πόδι του και του λέγει:

- Έλα, σήκω, γονάτισε και τέντωσε τον λαιμόν σου.

Με προθυμίαν τότε ο μελλοθάνατος εξετέλεσε την διαταγήν του δημίου του και ήτοιμάζετο να δεχθή το θανατηφόρον κτύπημα του ξίφους. Αμέσως και αιμοχαρής Λογγοβάρδος εξήγαγεν από την θήκην το ξίφος, το εκράτησε με δύναμιν και εσήκωσε την χείρα του, με την οποίαν εκράτει το ξίφος, υψηλά, διά να καταφέρη εις τον αυχένα του θύματος το θανατηφόρον κτύπημα. Τότε όμως συνέβη ένα καταπληκτικών και φοβερόν πράγμα: “Η χείρ του δημίου έμεινε τεντωμένη εις το ύψος εκείνο, χωρίς να δύναται να κινηθή προς τα κάτω.

26. Οι συγκεντρωθέντες Λογγοβάρδοι κατε τρόμαξαν από το θαυμαστόν και φοβερόν αυτό περιστατικών και αμέσως ήρχισαν να προσεύχονται προς τον Θεόν. Συγχρόνως επλησίασαν τον “Άγιον, τον παρεκάλουν να σηκωθή και να θεραπεύση την χείρα του παρ' ολίγον δημίου του. Ο Σάγκτουλος, αφού έν τω μεταξύ έσηκώθη, απευθυνόμενος προς τους Λογγοβάρδους είπε:

- Ποτέ δεν θα ευχηθώ εις τον Θεόν, διά να θεραπευθή αυτός εδώ και δήμιος, εάν προηγουμένως δεν μου ορκισθή, ότι ουδέποτε με την χείρα του θα φονεύση Χριστιανόν.

Τότε ο δήμιος, υποφέρων από τους πόνους και την οδυνηράν άκαμψίαν του βραχίονος, ορκίσθη, ότι ουδέποτε θα εφόνευε Χριστιανόν. Κατόπιν αυτού ο Άγιος τον διέταξε να

καταβιάσθη την χείρα. Και αμέσως το θαύμα έγινε η χείρ κατέβηκε εις την φυσικής της στάσιν και ο δήμιος ηδυνήθη νά θέσῃ το ξίφος εις την θήκην.

27. Οι παρόντες Λογγοβάρδοι, διαπιστώσαντες την αγιότητα του Σαγκτούλου, αμέσως πρόβατα και βόας και άλλα πράγματα, που τυχαίως εκείνην την στιγμήν συνεκέντρωσαν, προσέφεραν ως δώρα εις τον άνθρωπον αυτόν τού Θεού. Ο Σάγκτουλος όμως ηρνήθη να δεχθῇ τοιαύτα δώρα και ἐζήτησεν ἄλλα.

- Εάν θέλετε -- τους εἶπε -- να μου προσφέρετε κάτι, να μου χαρίσετε ὅσους αιχμαλώτους ἔχετε συλλάβει, διὰ να ἤμπορώ και ἐγώ να εὐχομαι εις τον Θεόν διὰ σας. Πράγματι ἐδέχθησαν οι Λογγοβάρδοι και ἀπέλυσαν ὅλους τους αιχμαλώτους των. Ἡ Θεία Πρόνοια κατηύθυνε τοιοῦτοτρόπως τα γεγονότα, ὥστε ἡ προθυμία του Σαγκτούλου να ἀποθάνῃ δι' ἓνα ἄνθρωπον, να γίνῃ ἀφορμή να λυτρωθῶν πολλοί ἀπὸ τα φοβερά δεσμά της δεινῆς ἐκείνης αιχμαλωσίας και του βεβαίου θανάτου.

28. Όταν ἦτο νέος ο Μακάριος Σάββας διέμενεν εις την Μονήν των Φλαβιανῶν. Κάποτε λοιπόν και ἀρτοποιός της Μονῆς ἐβράχηκε και ἦτο ἀδύνατον να φορέσῃ τα ἐνδύματά του. Επειδὴ δὲ ἦτο χειμῶνα και δὲν υπῆρχεν ἥλιος, διὰ να τα στεγνώσῃ, τα ἔβαλεν εις τον φούρνον. Ἀπὸ τας διαφόρους εὐθύνας ἐξέχασεν ο ἀρτοποιός και τα ἐνδύματα ἔμειναν εις τον φούρνον. Ἐν τῷ μεταξύ ἦλθεν ἡ στιγμή να ζυμώσουν τους ἄρτους του Μοναστηρίου και ο Σάββας, ο ἴδιος, και ἄλλοι ἐκ των Μοναχῶν ἡσχολοῦντο με τὸ ζύμωμα και τὸ ἀνάμμα του φούρνου. Κανείς ὅμως δὲν ἐφαντάσθη, ὅτι μέσα εις τον φούρνον εἶχε λησμονήσει ο ἀρτοποιός τα ἐνδύματά του.

29. "Όταν πλέον εἶχον υψωθῇ αἱ φλόγες, ἐνεθυμήθη ο ἀρτοποιός τα εγκαταλειφθέντα ἐνδύματα. Τίποτε ὅμως δὲν ἤμπορούσε να κάμῃ, διότι ἡ ἀπειλή της πυρᾶς ἦτο φοβερά, δι' ἐκείνον που θα ἐτολμούσε να τὴν ἀντιμετωπίσῃ. Το γεγονός αὐτό ἐλύπησε βαθύτατα τον ἀρτοποιόν, διὰ τὴν ζημίαν της καταστροφῆς των ἐνδυμάτων.

30. Ο Σάββας ὅμως δὲν ἤμπορούσε να βλέπῃ λυπημένον τον ἀδελφόν, ἀλλὰ και αὐτός δὲν ἤμπορούσε να ἡσυχάσῃ σκεπτόμενος τὴν ζημίαν του ἀδελφοῦ. Ταχύτατα λοιπόν συλλαμβάνει μίαν ιδέαν χωρὶς να σκεφθῇ οὔτε τὸ σῶμα του, οὔτε τὴν φωτιά, κάμνει τὸ σημεῖον του Σταυροῦ και ρίπτεται ὅπως ἦτο εις τας φλόγας εις τὸ μέσον του φούρνου. Και, ὦ του θαύματος! ηδυνήθη να κατανικήσῃ της φλόγας, ὅπως προηγουμένως και τας ἡδονάς, με τὴν δύναμιν της πίστεως, και οὕτω διασώζει ἐκ του κινδύνου του πυρός τα ἐνδύματα, ἀλλὰ και αὐτός ἐξέρχεται σῶος ἐκ τῶν φλογῶν.

Το θαύμα αὐτό ἐγένε, και τον ἐσεβάσθησαν αἱ φλόγες, ὅχι διὰ τὴν εὐσέβειαν, ὅπως ἄλλοτε τους τρεῖς Παῖδας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τον ἀδελφόν του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΗ'

(Να αγαπάμε τον πλησίον ως τον εαυτό μας)

Ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ ταπεινῶσιν σπουδάζει μὴ λυπεῖν, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ θεραπεύειν τὸν πλησίον, καὶ πάντα τα αὐτοῦ οἰκιοποιεῖσθαι ὡς ἴδια.

Αὐτὸς ποὺ αἰσθάνεται τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην καὶ ταπεινῶσιν, προσέχει νὰ μὴ λυπήσῃ τὸν πλησίον, ἀλλὰ μὲ κάθε τρόπον τὸν ἐξυπηρετεῖ, καὶ αἰσθάνεται ὡς ἰδικᾶς τοῦ τὰς ἀνάγκες του καὶ τὰ προβλήματα του.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΙΠΕΝ ὁ Αββὰς Αγάθων, ὅτι οὐδέποτε ἔδωκα ἀγάπην, ἀλλὰ το δοῦναι καὶ λαβεῖν ἀγάπη μοι ἦν, λογιζομένο ὅτι το κέρδος του ἀδελφοῦ μου, ἔργον καρποφορίας μοί ἐστιν.

2. Δύο ἀδελφοί ἦσαν εἰς τα κελλία, καὶ εἰς δε Γέρων, καὶ παρεκάλει τὸν νεώτερον λέγων· μείνωμεν δμοῦ, ἀδελφέ· ὁ δε λέγει αὐτῷ· ἀμαρτωλὸς εἰμι, καὶ, οὐ δύναμαι μείναι μετὰ σου, Αββα· ὁ δε παρεκάλει αὐτὸν λέγων· νι, δυνάμεθα" ἦν δε δ Γέρων καθαρὸς καὶ οὐκ ἠθέλην ἀκούειν ὅτι ὁ ἀδελφὸς ἔχει λογισμοὺς πορνείας λέγει συν αὐτῷ καὶ ἀδελφὸς ἄφες με εβδομάδα καὶ πάλιν λαλούμεν.

3. Μετὰ οὖν εβδομάδα, θέλων ὁ νεώτερος δοκιμασαι αὐτόν, εἶπεν· εἰς μέγαν πειρασμόν ἐνέπεσον, 'Αββά, τῇ εβδομάδᾳ ταύτῃ· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν κώμην διὰ πινα χρεῖαν, ἐπεσον μετὰ γυναικὸς ἔφη αὐτῇ ὁ Γέρων· ἐστὶ μετάνοια καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός, ναι" λέγει ὁ Γέρων· ἐγὼ βαστάζω τὸ ἥμισυ τῆς ἀμαρτίας, καὶ συ το ἥμισυ τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός ἄρτι δυνάμεθα εἶναι δμοῦ, καὶ ἐμείναν μετ' ἀλλήλων ἕως τέλους.

4. Ἀπήλθον ποτε τρεῖς ἀδελφοί εἰς θερισμόν, καὶ ἔλαβον εαυτοῖς ἐξήκοντα ἀρούρας εἰς δε ἐξ αὐτῶν ἡσθένησε τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς τὴν κόλλαν αὐτοῦ εἶπεν ὁ εἰς τῶν δύο τῷ ἐτέρῳ ἰδού, ἀδελφέ, βλέπεις, ὅτι ἡσθένησεν ὁ ἀδελφός ἡμῶν, βίασαι οὖν τὸν λογισμόν σου μικρόν, καγὼ μικρόν, καὶ πιστεύομεν διὰ τῶν ευχῶν αὐτοῦ θερίσαι τὸ τόπον αὐτοῦ.

5. Τελεσθέντος οὖν τοῦ ἔργου, ὡς ἐμέλλον ἀπελθεῖν καὶ λαβεῖν τὸν μισθόν, ἐκάλουν καὶ τὸν ἀδελφόν λέγοντες ἔλθε, ἄρον τῶν μισθῶν σου, ἀδελφέ καὶ δε εἶπε ὁποῖον μισθόν ἔχω λαβεῖν μὴ θερίσας καὶ οἱ δε εἶπον διὰ τῶν ευχῶν σου γέγονεν καὶ θερισμός σου, καὶ δεῦρο λάβε τὸν μισθόν σου καὶ δε οὐκ ἐπείθετο

6. Πολλῆς οὖν ἀμφιβολίας γενομένης ἀνά μέσον αὐτῶν, ἀπήλθον δικάσιας πρὸς μέγαν Γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός Πάτερ, ἀπήλθομεν θερίσει οἱ τρεῖς, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἡσθένησα, καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὸ κελλίον μου, καὶ ἀναγκάζουσί με οἱ ἀδελφοί, μὴδέ μίαν ὥραν θερίσαντα, λαβεῖν μισθῶν ὑπὲρ τοῦ θερισμοῦ, οὐ αυτοὶ ἐθέρισαν· λέγουσι δε καὶ ἐκεῖνοι Πάτερ, οἱ τρεῖς ἐλάβομεν ἐξήκοντα ἀρούρας, καὶ εἰ ἡμεν οἱ τρεῖς, οὐκ εἶχομεν αὐτάς τελέσαι; διὰ τῶν ευχῶν δε τοῦ ἀδελφοῦ οἱ δύο ταχέως κατελύσαμεν τὸν θερισμόν, καὶ λέγομεν αὐτῷ λάβε τὸν μισθόν σου, καὶ οὐ θέλει

7. "Ακούσας δε ο Γέρων εθαύμασε, και είπε τώ αδελφώ τω μετ' αυτού κρούσον, ίνα συναχθώσι πάντες οι αδελφοί έλθόντων δε πάντων, είπεν αυτοίς ο Γέρων' δεύτε, αδελφοί, ακούσατε σήμερον δικαιοκρισίαν, και ανήγγειλεν αυτοίς πάντα οι δε κατεδίκασαν τον αδελφόν λαβείν τον μισθόν αυτού και ποιήσαι εί τι θέλει και απήλθεν ο αδελφός κλαίων και λυπούμενος,

8. "Ελεγον οι Γέροντες, ότι οφείλει έκαστος το τού πλησίον οικειούσθαι και συμπάσχειν αυτώ εν άπασι, και συγχαίρειν και συγκλαίνει αυτώ, και ούτω διακείσθαι, ως το εκείνου φορών σώμα, καθώς γέγραπται ότι «εν σώμα εσμεν εν Χριστώ» και πάλιν «του πλήθους των πιστευσάντων ήν η καρδιά μία»,

9. 'Αδελφός τις συνοικον έχων έτερον αδελφόν, και γνούς αυτών πεσόντα μετά παιδίσκης, της κομιζούσης τας χρείας, ουκ ήλεγξε τον αδελφόν, αλλά σιωπών εστέναζε, και την υπέρ αυτού δέησιν ηύξανεν ήξιου δε κακείνον εύχεσθαι υπέρ αυτού, επιλέγων ότι πολλά ήμάρτηκα, και θέλω προ τελευτής των αμαρτημάτων ελευθερωθήναι" του δε αμαρτήσαντος θαυμάζοντας επί τη κατανύξει αυτού, και συντρέχοντος αυτώ, εν τω μεταξύ τελευτα και μη αμαρτήσας, και μετά τούτο παραστάς εν ονείρω, το πράγμα τώ αδελφώ ανεκάλυψεν.

10. Διηγήσατο Γέρων, ότι Πρεσβύτεροί τινες τέσσαρες δεξιός έδωκαν αλλής λοις, ίνα δμοψύχως και ομοτρόπως ζήσωσιν εν τώ αιώνι τούτω, και δμου πάλιν εν τοις ουρανοίς εύρεθώσι, τη δεσποτική πιστεύσαντες φωνη τη λεγουσής' εαν δύο υμών συμφωνήσωσιν επί της γής περί παντός πράγματος, ού εάν αιτήσωνται, γενήσεται αύτοίς παρά του Πατρός μου τού εν τοις ουρανοίς.

11. Οι μεν ούν τρεις εξ αυτών, τη ασκήσει προσκαρτερούντες, ησύχαζον εν τη ερήμω, ο δε έτερος, διηκόνει αύτοίς τα πρόσ τήν χρείαν συνέβη ούν τους δύο τελειωθήναι εν Χριστώ, και αναλύσαι και απενεχθήναι εν ενί τόπω αναπαύσεως τους δε δύο περιλειφθήναι έν τη γή, τον διακονητήν, και ένα των ησυχάζόντων εξ επιβουλής δε του εχθρού και διακόνητής έπεσεν εις πορνείαν, και απεκαλύφθη ενί των διορατικών Γερόντων, ότι οι δύο τελειωθέντες παρεκάλουν τον Θεόν περί του διακονητού λέγοντες" παράδωκ τον αδελφόν βρωθήναι υπό λέοντος ή υπό άλ. λου θηρίον, ίνα απονιψάμενος την αμαρτίαν έλθη εις τον τόπον, εν ώ εσμεν, και μή διαπέση η συμφωνία ημών.

12. Εγένετο δέ, υποστρέφοντι τώ αδελφώ κατά το έθος εκ της διακονίας, υπ' ήντησεν αυτώ λέων, και εξήτει θανατώσαι αυτόν έγνω δε και ο ησυχαστής το γινόμενον, απεκαλύφθη γάρ αυτώ, και έστη εις προσευχήν δεόμενος του Θεού υπέρ του αδελφού, και πάραυτα έστη και λέων. Οι μέν ούν δύο Πατέρες, οι ήδη τελειωθέντες, παρεκάλουν τον Θεόν λέγοντες δεόμεθά σου, Δέσποτα, ίνα βρωθή υπό λέοντος, όπως έλθη μεθ' ημών έν τη μακαριότητι ταύτη, και μη επακούσης, "Αγιε, του παρακαλούντος υπέρ αυτού έν τη γή.

13. "Ο δε Γέρων μετά δακρύων εκτενώς ικέτευε τον Θεόν ελεηθήναι τον αδελφόν, και δυσθήναι του λέοντος. Επήκουσε δε ο Θεός της αυτού δεήσεως, και φησι προς τους έν ουρανώ όντας" δίκαιόν έστιν άκουσαι εκείνου, ήπερ υμών, υμείς γάρ ώδε εν ανέσει έστε, απαλλαγέντες των πόνων και των ιδρώτων του βίου, εκείνος δε κεκμηκώς έστιν εν τω μόχθω της σαρκός, και παλαίων έτι προς τα πνεύματα της πονηρίας διό και δίκαιόν έστιν εκείνω δούναι την χάριν. .

14. Ευθέως ούν ανεχώρησεν ο λέων από του αδελφού, και ελθών εν τώ κελλίω. εύρε τον Γέροντα δακρύοντα έτι υπέρ αυτού, και διηγήσατο αυτώ πάντα τα συμβάντα αυτώ και έξωμολογήσατο την αμαρτίαν, ήν έποίησε" και γνούς ότι εφείσατο αυτού και Θεός, μετενόησε, και εντός ολίγου καιρού ήλθεν εις το αρχαίον μέτρον, και του Γέροντος συγκοπιώντος αυτώ. Είτα εκοιμήθησαν και αυτοί, και απεκαλύφθη το προρρηθέντι διορατικό Γέροντα, ότι οι τέσσαρες εν ενί τόπω ετάχθησαν, κατά τας αψευδείς επαγγελίας του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

15. 'Αδελφοι δύο απήλθον εις την αγοράν πωλήσαι τα σκεύη αυτών και ως διεχωρίσθησαν απ' αλλήλων, και εις έπεσεν εις πορνείαν' είτα ελθόντος του αδελφού αυτού προς αυτόν λέγοντος, άγωμεν εις το κελλίον, απεκρίθη εκείνος, ούκ έρχομαι" ο δε παρεκάλει αυτόν λέγων· διατί, αδελφέ μου; και είπε διότι απελθόντος σου απ' εμού, έπεσον εις πορνείαν και ο αδελφός θέλων κερδήσαι αυτόν έφη κάγώ, αδελφέ, ως απήλθον από σου, ούτω μοι γέγονεν, αλλά άγωμεν μετανοήσωμεν εμπόνως, και ο Θεός συγχωρεί ημίν.

16. Υποστρέψαντες ούν, ανήγγειλαν τοίς Γέρουσι το συμβάν αυτοίς, και έδω: καν αυτοίς οι Γέροντες εντολές του μετανοήσαι, και μετενόει και ο μη αμαρτήσας υπέρ τού αμαρτήσαντος, ως και αυτός αμαρτήσας και ιδών ο Θεός τον κόπον αυτού, όν εκοπία υπέρ της αγάπης του αδελφού, εντός ολίγων ημερών απεκάλυψεν ενί των Γερόντων, ότι δια την πολλήν αγάπην του μη αμαρτήσαντος συνεχώρησα τώ αμαρτήσαντι.

17. Ηλθε ποτε αδελφός προς τινα Γέροντα και λέγει αυτώ"Πάτερ, ο αδελφός μου παραλύει με ώδε κακείσε απερχόμενος, και θλίβει με' ο δε Γέρων παρεκάλεσεν αυτόν λέγων" βάστασον τον αδελφόν σου, και ο Θεός, βλέπων το έργον της υπομονής σου, φέρει αυτόν ου γαρ μετά σκληρότητος ευγενές φέρειν τινά" δαίμων γάρ δαίμονα ουκ εκβάλλει, αλλά μάλλον τη χρηστότητι φέρεις αυτόν, και γάρ ο Θεός ημών παρακλήσει φέρει τους ανθρώπους.

18. Και διηγήσατο ο Γέρων λέγων, ότι ήσαν έν Θηβαΐδι δύο αδελφοί, δ δε εις πολεμηθείς εις πορνείαν και κατακυριευθείς υπό των λογισμών, έλεγε προς τον έτερον" υπάγω εις τον κόσμον ο δε κλαίων έλεγεν ούκ άφώ σε, αδελφέ μου, εις τον κόσμον απελθείν, και απολέσαι όλους τους κόπους σου, και την παρθενίαν σου και δε ουκ επείθετο λέγων ού κάθημαι, είμή απέλθω' ή ούν ελθε μετ' εμού, και πάλιν υποστρέφω μετά σου, η απόλυσόν με, και μένω εις τον κόσμον.

19. 'Απορούμενος ούν ο αδελφός, απήλθε προς τινα Γέροντα, και ανήγγειλεν αυτά ταύτα και είπεν αυτώ ο Γέρων ύπαγε μετ' αυτού και ο Θεός διά τον κόπον σου ουκ αφήσει αυτόν πεσείν,

20. Και αναστάντες ήλθον εις την οικουμένην και ως έφθασαν εις την κώμην, ιδών ο Θεός τον κόπον τον υπέρ της αγάπης του αδελφού, ήρε τον πόλεμον του πολεμουμένου αδελφού, και κουφισθείς εκείνος λέγει αυτώ ιδού νόμισον, αδελφέ, ότι ήμάρτηκα τι έκέρδησα εκ τούτου και άγωμεν ούν, υποστρέψωμεν εις το κελλίον και επανήλθον αβλαβείς αμφότεροι.

21. Είπεν ο 'Αββάς 'Αγάθων' ουδέποτε εκοιμήθην έχων κατά τινος, ουδε άφηκα τινά κοιμηθήναι έχοντα κατ' εμού, κατά την δύναμιν μου.

22. Είπεν ο Αββάς Ισαάκ ουδέποτε εισήνεγκα εις το κελλίον μου λογισμόν αδελφού θλίψαντός με κάγώ εσπούδασα, μη αφήναι αδελφόν εις το κελλίον, έχοντα αυτόν κατ' εμού λογισμόν.

23. Αναβαίνοντός πότε του 'Αββά Ιωάννου από σκήτεως μετά άλλων αδελφών, επλανήθη ο οδηγών αυτούς ήν γάρ νύξ και λέγουσιν οι αδελφοί τω 'Αββα Ιωάννη" τί ποιήσωμεν, 'Αββά, ότι επλανήθη ο αδελφός την οδόν, μήπως αποθάνωμεν πλανώμενοι;

24. Λέγει αυτοίς ο Γέρων: εάν είπωμεν αυτώ, λυπείται και αισχύνεται· αλλ' ίδου ποιώ έμαυτόν ασθενούντα, και λέγω ου δύναμαι οδεύσαι, αλλά μένω ώδε, έως πρωτ" και εποίησεν ούτως" οι δε λοιποί είπον ουδε ημείς υπάγομεν, αλλά και θήμεθα μετά σου και εκάθησαν έως πρωί και τον αδελφόν ουκ έσκανδάλισαν.

25. Γέρων τις ήν εν Αιγύπτω, προ του ελθείν εκεί τους περί τον Αββάς Ποιμένα, έχων δε και γνώσιν, έτιμάτο παρά πολλών" ώς ούν ανέβησαν οι παρά τον Αββάν Ποιμένα από της σκήτεως, αφήκαν αυτόν οι άνθρωποι και ήρχοντο προς τον 'Αββάν Ποιμένα έθλίβετο δε δ Αββάς Ποιμήν διά τον Γέροντα.

26. Και εν μιά λέγει τους αδελφούς αυτού: τί ποιήσωμεν τω μεγάλο Γέρονται τούτω, ότι εις θλίψιν ημάς έβαλλαν οι άνθρωποι καταλιπόντες αυτόν, και ημίν ουδέν ούσι προσέχοντες; πώς ούν αυτόν θεραπεύσωμεν; και λέγει αυτοίς' ποιήσατέ μοι μικρά βρώματα και λάβετε σαΐτην οίνον και αγωμεν προς αυτόν ίνα γευσώμεθα αμού.

27. Εβάστασαν ούν τα βρώματα και απήλθον και ως έκρουσαν την θύραν, επήκουσεν ο μαθητής αυτού και είπε τίνες έστε; οι δε είπον λάλησον το 'Αββά, ότι ο Ποιμήν έστι, θέλων εύλογηθήναι παρα σου" και τούτο του μαθητού αναγγείλαντος, εδήλωσεν ο Γέρων λέγων" ύπαγε, ου σχολάζω" οι δε υπέμειναν εις το καύμα λέγοντες, ούκ αναχωρούμεν, εάν μή καταξιωθώμεν του Γέροντος,

28. Ο δε Γέρων ιδών την ταπείνωσιν αυτού, και την υπομονήν, κατανυγείς, ανέωξεν αυτοίς και εισελθόντες εγεύσαντο μετ' αυτού εσθιόντων δε αυτών, είπεν δ Γέρων" επ' αληθείας ουκ εισί μόνα, & ακήκοα περί ημών, αλλ' εκατονταπλα σίονα είδον εν τω έργω ημών" και εγένετο αυτοίς φίλος από της ημέρας εκείνης.

29. Είπεν ο Αββάς Ποιμήν ο αγαπών τίθησι την ψυχήν υπέρ του πλησίον εί γάρ τις ακούση λόγον λυπηρόν, και δύναται και αυτός τον όμοιον ειπείν, και αγωνίσηται μή είπείν, ή εάν πλεονεκτηθή, και βαστάση και μη ανταποδώση τω πλεονεκτήσαντι, και τοιούτος τίθησι την ψυχήν αυτού υπέρ του πλησίον.

30. "Ηλθε τις των Γερόντων εις τον Αββάν Λώτ, εις το μικρόν έλος του Αρσενοίτου, και παρεκάλεσεν αυτόν διά κελλίον, και έδωκεν αυτώ ήν δε ο Γέρων ασθενής, και ανέπαυσεν αυτόν ο 'Αββάς, Λώτ' και εάν ήρχοντο τινες προς αυτόν, εποίει αυτούς παραβαλείν και το Γέροντα των ασθενεί" ο δε ελάλει αύτοίς λόγους του Ωριγένους, και έθλίβετο ο "Αββάς Λώτ, λέγων" μη νομίσωσιν οι Πα: τέρες ότι και ημείς ούτως εσμέν ; και εκβαλείν αυτόν εκ του τόπου διά την αγάπην και την εντολήν ουκ ήθελε.

31. Και αναστάς απήλθε προς τον Αββάν 'Αρσένιον, και διηγήσατο αυτό τα κατά τον Γέροντα καί φησι προς αυτόν και 'Αρσένιος" μή διώξης αυτόν, αλλ' είπε αύτώ ιδού εκ των τού Θεού φάγε, πίο ως θέλεις,μόνον τον λόγον τούτον μηκέτι λαλήσης" και εάν ου θέλη

διορθοῦσθαι, ἀφ' ἐαυτοῦ μέλλει παρακαλεῖν τοῦ ἀναχωρήσαι, καὶ οὐκ ἀπὸ σοῦ γένηται ἡ ἀφορμή.

32, Ὑποστρέψας οὖν καὶ Ἀββὰς Λῳτ ἐποίησεν οὕτως καὶ δε Γέρων, ὡς ἤκουσε ταῦτα, οὐκ ἠθέλεε διορθώσασθαι, ἀλλ' ἤρξατο παρακαλεῖν λέγων πέμψατέ με ἐν: τεύθεν, ὅτι οὐκέτι δύναμαι βαστάσαι ἔρημον" καὶ οὕτως ἀναστάς ἐξήλθε προπεμ: πόμενος ὑπὸ πάντων.

33. 'Αδελφός ὑπηρετεῖ τινι Γέροντι ἀσθενούντι" συνέβη δε ὑπὸ τῆς ἀσθενείας λυθῆναι τὸ σῶμα τοῦ Γέροντος καὶ ἐκβάλλει ἔλκος με τὰ σαπρὰς οσμῆς" εἶπε δε ὁ λογισμός τῷ ἀδελφῷ" φύγε, οὐ γὰρ δύνασαι ὑπενεγκεῖν τὴν δυσωδίαν ταύτην.

34. Ὁ δε ἀδελφός λαβὼν κεράμιον, ἔλαβε τὸ ἀπόπλυμα τοῦ ἀσθενούντος, καὶ εἰ ἔλεγεν ὁ λογισμός αὐτῷ, φύγε, ἀπεκρίνατο τῷ λογισμῷ" εἰάν θελήσω φυγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ πίνω" καὶ πάλιν ἔλεγεν ὁ λογισμός, μήτε φύγῃς, μήτε πίῃς τὴν δυσωδίαν ταύτην. Ὁ δε ἀδελφός ἐκοπία καὶ ἐκαρτέρει ὑπηρετῶν τῷ Γέροντι" καὶ ἰδὼν ὁ Θεός τὸν κόπον τοῦ ἀδελφοῦ, ἰάσατο τὸν Γέροντα.

35. Ἀδελφοί ἐν Σκήτη ἐκάθισαν καθάρισαι σειράν, καὶ τὶς αὐτῶν ἀσθενῶν ἀπὸ τῆς ἀσκήσεως καὶ βήχων, ἀνέφερε φλέγματα, καὶ μὴ θέλοντος αὐτοῦ, ἀπῆρχετο ἀπὸ τοῦ πτύσματος ἐπάνω τινός ἀδελφοῦ, καὶ ὠχλείτο ἐκεῖνος ὑπὸ τοῦ ἰδίου λογισμοῦ εἰπεῖν τῷ ἀσθενούντι παύσαι τοῦ πτύειν ἐπάνω μου καὶ δὲν ἀντεπῖθαι τὸ λογισμῷ λέγων" εἰ βούλει φαγεῖν ἀπ' αὐτῶν, εἶπέ, καὶ ἔλεγεν ὁ λογισμός, μήτε φάγῃς, μήτε εἴπῃς αὐτῷ.

36. Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν 'Αββάν Σισῶν ἰδὼν λέγων" εἰάν περιπατῶμεν ἐν τῇ δδῷ καὶ πλανηθῇ ὁ ὁδηγὼν ἡμᾶς, χρειαῖ εἰπεῖν αὐτῷ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων, οὐχὶ ἀλλὰ ἀφῶμεν αὐτὸν πλανῆσαι ἡμᾶς; ἔφη ὁ Γέρων: τί οὖν λαβεῖν ἔχεις ράβδον καὶ δεῖραι αὐτὸν καὶ ἐγὼ εἶδον ἀδελφούς, ὅτι περὶ ἐπάτουν, καὶ ὁ ὁδηγὼν αὐτοὺς ἐπλανήθη ἐν νυκτί, ἦσαν δε δώδεκα, καὶ πάντες ἠδειςαν ὅτι ἐπλανώντο, καὶ ἠγωνίσαστο ἕκαστος μὴ εἰπεῖν.

37. Ἡμέρας δε γενομένης, γνούς καὶ ὁδηγὼν ὅτι ἐπλανήθη, λέγει αὐτοῖς" συγχωρήσατέ μοι ὅτι ἐπλανήθην καὶ εἶπον πάντες καὶ ἡμεῖς ἠδειμεν, ἀλλ' εἰσωπῇ σαμεν καὶ δε ἀκούσας ἐθαύμασε λέγων πρὸς ἐαυτὸν, ὅτι ἕως θανάτου", ἐγκρατεύονται οἱ ἀδελφοί τοῦ μὴ βλαβῆναι ἢ λυπῆσαι τινά, καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν τὸ δε μήκος τῆς οδοῦ, ἢς ἐπλανήθησαν, ἦσαν μίλια δώδεκα.

38. Εἶπε Γέρων, ὅτι ἡ ταπείνωσις ἰσχύει ὑπὲρ πάσαν δυναστείαν" διηγείτο δε καὶ τὸ τοιοῦτον, ὅτι δύο Ἐπίσκοποι ἦσαν ἐγγὺς ἀλλήλων, εἶχον δε παροξυσμὸν ποτε εἰς ἀλλήλους" ἦν δε εἰς πλούσιος καὶ δυνάστης, καὶ ὁ ἄλλος ταπεινός, καὶ ἐζή - τει ὁ δυνάστης κακοποιῆσαι αὐτόν, ἤκουσε δε τοῦτο ὁ ταπεινός, καὶ ἔλεγε τὸ κλῆρο αὐτοῦ ἔχομεν νικήσαι Χάριτι Θεοῦ λέγουσιν αὐτῷ οἱ Κληρικοὶ Δέσποτα, τίς δύναται αὐτόν νικήσαι καὶ ἐκεῖνος δε ἔλεγεν ὑπομείνατε, τέκνα, καὶ ἔχετε ἰδεῖν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

39. Ἐπετηρεῖ οὖν, καὶ ὅτε εἶχεν ἐκεῖνος πανήγυριν "Ἀγίων Μαρτύρων, λαμβάνει τὸν κλῆρον αὐτοῦ καὶ ἐξήλθε, καὶ λέγει αὐτοῖς ἀκολουθήσατέ μοι, καὶ εἰ τί βλέπετε με ποιοῦντα, ποιήσατε καὶ ὑμεῖς, καὶ ἔχομεν νικήσαι αὐτόν ἀκολουθούντες οὖν αὐτῷ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους" ἄρα τί ἔχει ποιῆσαι; ὡς δε ἦλθον πρὸς αὐτόν, εὗρον τὴν λιτὴν διερχομένην, καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν ἐκεῖ συνειλεγμένην.

40. Τότε ο "Επίσκοπος πίπτει εις τους πόδας εκείνου του δυνάστου μετά του ιδίου Κλήρου λέγων" συγχώρησον ημίν, Δέσποτα, δούλοί σου έσμεν' εκείνος δε καταπλαγείς επί το γεγονός, και κατανυγείς, του Θεού μεταβαλόντος την καρδίαν αυτού, επιλαμβάνεται και αυτός των ποδών αυτού, λέγων· συ εί Δεσπότης και Πατήρ" και από τότε γέγονε μεταξύ αυτών αγάπη μεγάλη

41. Έλεγε δε τώ κλήρω αυτού και ταπεινός ουκ έλεγον υμίν, τέκνα, ότι νικήσαι έχομεν διά της αγαθότητος του Θεού; και ημείς ούν, ότε έχετε έχθραν πρός τιγας, τούτο ποιείτε, και νικάτε διά της του Κυρίου Χάριτος.

42. Ηρωτήθη Γέρων τι εστι ταπεινώσεις; και απεκρίθη εάν αμάρτη είς σε ο αδελφός σου, και συγχωρήσης αυτώ προ του μετανοήσάι σοι.

43. Άλλον Γέροντα ήρώτησε τις αδελφός λέγων· τί έστι ταπεινοφροσύνης και απεκρίθη ο Γέρων· ίνα εύ ποιήσης τοίς ποιούσι σοι κακά· έφη ο αδελφός εάν δε μη φθάση τις είς τούτο το μέτρον, τί ποιήσης και είπεν ο Γέρων φευγέτω ελόμενος το σιωπάν.

44. Γέρων τις ήν εν Αιγύπτω λέγων αεί" άλλη της ταπεινώσεως ούκ έστι συντομωτέρα οδός.

45. Έλεγεν ο 'Αββάς Ζήνων, ότι διηγήσατό μου και μακάριος Σέργιος εν τη Πεδιάδι Ηγούμενος, τοιούτόν τι διήγημα· ποτέ, φησιν, δδεύοντός μου μετά τινος αγίου Γέροντος, όντων και άλλων αδελφών συν ημίν, επλανήθημεν κατά την οδόν· και μή είδότες που υπάγομεν, ευρέθημεν εις τα σπόριμα, και κατεπατήσαμεν ολίγα των σπορίμα ν' αίσθόμενος δε ο γεωργός (έτυχε γάρ εργαζόμενος εκεί) ήρξατο υβρίζειν ημάς, και λέγει μετ' οργής υμείς Μοναχοί; υμείς φοβείσθε Θεόν ; εί είχετε φόβον του Θεού προ οφθαλμών, τούτο ούκ έποιείτε.

46. Ευθέως ούν λέγει ημίν ο άγιος Γέρων" διά τόν Κύριον μηδείς λαλήση, και παρεκάλει τον γεωργόν μετά πραότητος λέγων" καλώς λέγεις, τέκνον' ει γάρ είχομεν τον φόβον του Θεού, τούτο ούκ έποιούμεν αλλά διά τόν Κύριον, συγχώρησον ημίν ότι ήμαρτομεν" έκπλαγείς δε εκείνος επί τη ανεξικακία και ταπεινώσει του Γέροντος, δρομαίος ελθών προς ημάς, έρριψεν εαυτόν είς τους πόδας του Γέροντος, λέγων" συγχώρησόν μοι διά τον Κύριον, και λάβε με μεθ' υμών.

Και επέφερεν ο μακάριος Σέργιος ιδού η πραότης και το καλοθελές του "Αγίου τι ηδυνήθη συν Θεώ ποιήσαι, και έσωσε ψυχήν κατ' εικόνα Θεού γενομένην, ήν θέλει ο Θεός μάλλον ή κόσμους μυρίους μετά των χρημάτων αυτών.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΑΓΑΘΩΝ είπεν, ότι ουδέποτε ηγάπησα τον αδελφόν μου θεωρητικώς μόνον, χωρίς έμπρακτον δηλαδή προς αυτόν εκδήλωσιν της αγάπης μου δι' έμε αγάπη ήτο η συμπαράστασις προς τον αδελφός μου, σκεπτόμενος, ότι το κέρδος του αδελφού μου είναι έργον καρποφορίας δι' εμέ.

2. Εις τα κελλία παρέμενον συμμονάζοντες δύο αδελφοί. Ο ένας εξ αυτών, ο γεροντότερος, παρεκάλει τον νεώτερον να παραμείνουν μαζί.

- Ας μείνωμεν, αδελφέ μου, μαζί του έλεγεν.

- Εγώ είμαι αμαρτωλός και δεν ήμπορώ να μείνω μαζί σου, διότι θα σε ζημιώσω, απαντούσεν ο νεώτερος.

Ο Γέρων όμως επιμόνως τον παρεκάλει, ισχυριζόμενος ότι πράγματι δύνανται να συγκατοικήσουν. Ητο δε ο Γέρων καθαρά φύσις και διετήρει και την καρδίαν του καθαράν δι' αυτό δεν ήθελε να ακούη, ότι ο νεώτερος ήνωχλείτο από λογισμούς πορνείας. Αυτό έκαμεν, ως φαίνεται, και τον νεώτερον να είναι επιφυλακτικός είς την πρότασιν του Γέροντος. Κατόπιν επιμόνων παρακλήσεων του Γέροντος, του λέγει μίαν ημέραν ο νεώτερος :

- Ας αφήσωμεν μίαν εβδομάδα και επανερχόμεθα πάλιν.

3. Μετά την παρέλευσιν της εβδομάδος αυτής, επιθυμών ο νεώτερος να δοκιμάση τις διαθέσεις του Γέροντος και την αντοχής του απέναντι των αδυναμιών αυτού, λέγει:

- Αββα μου, αυτήν την εβδομάδα περιέπεσα εις μεγάλην αμαρτίαν· μεταβάς δι' εργασίαν εις το χωρίον, ήμάρτησα μετά γυναικός.

Με στοργήν έρωτά τότε ο Γέρων, χωρίς να ταραχθή. -'Αδελφέ μου, υπάρχει μετάνοια; – Μάλιστα απαντά ο νεώτερος.

- Λοιπόν θα διαμοιράσωμεν το φορτίον της αμαρτίας σύ θα εκτελέσης τον μισόν κανόνα της μετανοίας και εγώ τον άλλον μισόν!

Κατόπιν αυτού και νεώτερος αντελήφθη την αγάπην του Γέροντος, εμπράκτως εκδηλουμένην, και του λέγει:

– Γέροντα, δυνάμεθα πλέον να συγκατοικήσωμεν. Και πράγματι έμειναν μαζί μέχρι τέλους της ζωής των.

4. Κάποτε τρεις αδελφοί μετέβησαν δια να θερίσουν, αναλαμβάνοντες να θερίσουν εξήκοντα αρούρας (1). Την πρώτην ημέραν, όμως, ήσθένησεν ο ένας από αυτούς, και παρέμεινε κλινήρης εις το κελλί του.

Τότε ο ένας εκ των δύο λέγει εις τον άλλον:

– Βλέπεις, ότι ο αδελφός μας ήσθένησε καλόν λοιπόν θα είναι να αποφασίσωμεν να θερίσωμεν και την περιοχής του, βιάζοντες προς τούτο τους εαυτούς μας. Είμαι βέβαιος, ότι ο Θεός διά των ευχών του αδελφού μας, θα μας δώση την δύναμιν του προσθέτου αυτού καμάτου.

Πράγματι δε εξετέλεσαν και την εργασίας του ασθενούς αδελφού.

5. Αφού λοιπόν ετελείωσεν ο θερισμός και επρόκειτο να μεταβούν διά να πληρωθούν, εφώνασαν και τον ασθενή, όστις, ως γνωστόν, ούδόλως εθέρισε, διά να λάβη και αυτός το μερίδιον εκ του μισθού.

-Αδελφέ, -έλεγον –έλα, να είσπραξης τον μισθόν σου. – Ποίον μισθόν να εισπράξω, αφού δεν έθέρισα ; ήρώτησε.

- Με τας ευχάς σου, ηδυνήθημεν να θερίσωμεν και την περιοχής σου απήντησαν οι δύο άλλοι. Ελα λοιπόν να πάρης τον μισθόν σου.

Παρ' όλα ταύτα δεν επείθετο και ήρνείτο να δεχθή μισθόν δι' εργασίας, την οποίαν οι άλλοι εξετέλεσαν.

6. Επειδή λοιπόν δεν ηδύναντο να συμφωνήσουν μεταξύ των, απεφάσισαν και οι τρεις να καταφύγωσιν εις ένα μεγάλον 'Ασκητήν, διά να τους λύση την διαφοράν.

Πράγματι παρουσιάσθησαν εις τον ονομαστόν αυτόν Γέροντα: πρώτος δε ήρχισε να ομιλή και αρνούμενος τον μισθόν Μοναχός.

– Γέροντά μου-ήρχισε να λέγη - απεφασίσαμεν και οι τρεις να θερίσωμεν τον αγρόν ενός την ιδίαν όμως ημέραν εγώ ήσθηνσα και ηναγκάσθην να επιστρέψω εις το κελλί μου. Τώρα αυτοί εδώ οι αδελφοί με υποχρεώνουν να λάβω μισθόν, χωρίς να θερίσω ούτε μίαν ώραν, ενώ οι δύο μόνον εθέρισαν ολόκληρον την περιοχήν.

Αφού ετελείωσεν, ήρχισαν και οι άλλοι δύο να εκθέτουν τας απόψεις των προς τον Γέροντα, που ανέλαβε την διαιτησίαν.

– Πάτερ, και οι τρεις από κοινού ανελάβομεν να θερίσωμεν περιοχήν εκτάσεως εξήκοντα αρουρών: εάν ο αδελφός δεν ήτο ασθενής, δεν θα έθερίζαμεν και οι τρεις; Εάν δε δεν είμεθα τρεις δεν θα ήδυνάμεθα να θερίσωμεν μίαν τοιαύτην έκτασιν, και δι' αυτό δεν θα αναλαμβάνομεν τοιαύτην ευθύνην. Όταν όμως ήσθηνσεν ο αδελφός μας απ' εδώ, ήμείς, με την βοήθειαν των ευχών του, ετελειώσαμεν τον θερισμόν οι δύο, τόσον συντόμως, ως να είργαζόμεθα και οι τρεις μαζί. Τώρα λοιπόν τού λέγομεν να λάβη τον μισθόν, που του ανήκει, και δεν θέλει.

7. Ταύτά ακούσας ο Γέρων, εθαύμασε διά τον πλούτος της αγάπης, που κατεκόσμει και τους τρεις πνευματικούς αδελφούς. Αμέσως λοιπόν δίδει εντολήν εις τον υποτακτικόν του να σημάνη σύναξιν εις την σκήτης και να προσέλθουν όλοι οι Μοναχοί. Αφού συνεκεντρώθησαν όλοι, απευθύνεται προς αυτούς ο Γέρων και λέγει:

– Ελάτε, αδελφοί μου, να πληροφορηθήτε πόσον δικαίως κρίνουν και σκέπτονται αυτοί εδώ οι τρεις εύλογημένοι μας αδελφοί, διότι κατευθύνονται από την αγάπην. Αφού δε τους εξιστόρησε την υπόθεσιν, όλοι εθαύμασαν, όπως και ο Γέρων.

Τότε όλη η σύναξις, από συμφώνου, κατεδίκασε τον τρίτον αδελφόν, να πάρη τον μισθόν του και να τον κάμη ό,τι θέλει. Ο καταδικασθείς αδελφός ανεχώρησε κλαίων, και λυπούμενος, διότι δεν ήδύνατο να θεωρήση ως δικαίαν την αμοιβήν, αφού άλλοι εκοπίασαν.

8. Οι Γέροντες έδιδαν την εξής συμβουλών προς τους μαθητές των:

– Ο καθείς εξ ημών έχει υποχρέωσιν να κάμη ιδικά του τα ζητήματα, που απασχολούν τον πλησίον, να συμπάσχη δε ειλικρινώς με τον αδελφός του, δι' όσα του συμβαίνουν. Να χαίρεται και να κλαίη μαζί του και, εν γένει, να συμπεριφέρεται απέναντί του, ως να φέρη το σώμα του αδελφού του, συμφώνως και πρός τά χωρία της Αγίας Γραφής «Εν σώμά εσμεν εν Χριστώ» (Ρωμ. ιβ', 5) και «Του δε πλήθους των πιστευσάντων ήν η καρδιά και η ψυχή μία» (Πραξ. δ', 32).

9. Κάποτε ένας Μοναχός συγκατοικούσε με κάποιον αδελφόν. Μίαν ημέραν αντελήφθη προσωπικώς, ότι ο αδελφός αυτός περιέπεσεν εις αμαρτίαν με μίαν μικράν υπηρέτριας,

που μετέφερεν εις αυτούς τα τρόφιμα. Δεν τον ήλεγξε καθόλου δι' αυτό, αλλ' έστέναζεν από τα βάθη της ψυχής του διά την θανάσιμον πτώσιν τού αδελφού και ηύξησε τας προς τον Θεόν παρακλήσεις του διά την σωτηρίαν της ψυχής του πεσόντος αδελφού. Παρεκάλει δε μετ' επιτάσεως και τον αμαρτήσαντα να εύχεται δι' αυτόν, διότι, ως έλεγεν, είχε διαπράξει πολλές αμαρτίας, και επεθύμει να απαλλαγή από τα αμαρτήματα, πρίν αποθάνη. Ο αμαρτήσας κατεπλήσσετο διά την κατάνυξιν του συγκατοίκου του και τον εβοήθει, κατά την επιθυμίαν του. Εν τω μεταξύ αποθνήσκει ο μη αμαρτήσας και τότε μόνον εμφανισθείς εις τον ύπνον τού αμαρτήσαντος, του εφάνέρωσε την αλήθειαν.

10. Ένας γέρων Ασκητής διηγήθη εις τους υποτακτικούς του την κατωτέρω καταπληκτικής ιστορίαν.

Τέσσαρες Πρεσβύτεροι συνεφώνησαν μεταξύ των να ζήσωσι μαζί εις την παρούσαν ζωήν έχοντες μίαν ψυχήν και διαβιούντες κατά τον αυτόν τρόπον, αλλά και εις την άλλην ζωήν πάλιν μαζί να ευρεθώσι. Προς τον σκοπόν τούτον παρεκάλεσαν θερμώς τον Κύριον, στηριχθέντες και εις την εν τω Ιερό Ευαγγελία διαβεβαίωσίν Του, καθ' ήν «Εάν δύο ομών συμφωνήσωσιν επί της γης περί παντός πράγματος, ού εάν αιτήσωνται, γενήσεται αυτοίς παρά του Πατρός μου τού έν ουρανοίς» (Ματθ. ιη', 19). Εξ αυτών οι τρεις επεδόθησαν εις αυστηράν άσκησιν και ησύχαζον εις την έρημον ο άλλος πάλιν, ως νεώτερος, τους εξυπηρετεί.

11. Μετά από διάστημα καιρου οι δύο, αφού έφθασαν τα μέτρα της κατά Χριστόν τελειότητος, ανεπαύθησαν εν Κυρίω, και από κοινού, κατά την επιθυμίαν των, απελάμβανον την εν ουρανοίς μακαριότητα. Ούτω παρέμειναν ζώντες επί γής οι άλλοι δύο, ο διακονητής και είς εκ των Ασκητών. Κάποτε, κατόπιν φθόνου του διαβόλου, ο διακονητής έπεσεν εις το αμάρτημα της πορνείας. .

Τότε ένας εκ των Γερόντων της περιοχής, που είχε το χάρισμα να βλέπη και να γνωρίζη πράγματα πέραν του υλικού τούτου κόσμου, είδε την εξής αποκαλυπτικήν οπτασίαν αι εν ουρανοίς μακάριαι ψυχαι των προ καιρού τελειωθέντων εν Κυρίω 'Ασκητών παρεκάλουν τον Θεόν να επιτρέψη να κατασπαραχθή ο διακονητής από κανένα λεοντάρι ή άλλο θηρίον, ώστε, αφού αποπλύνη την αμαρτίαν διά του βιαίου αυτού θανάτου, να έλθη εδώ που είμεθα και ημείς και να μη χαλάση ή επί γης συναφθείσα συμφωνία ημών.

12. Πράγματι, ενώ εγύριζεν εις την σκήτης ο αδελφός, κατά την συνήθειάν του, από μίαν υπηρεσίας, συναντά ένα λέοντα, έτοιμος να τον κατασπαράξη. Αμέσως τον κίνδυνον αυτόν τον επληροφόρηθη, εκ θείας αποκαλύψεως, και ο τέταρτος 'Ασκητής εις την έρημον χωρίς λοιπόν να χάση καιρόν ερρίφθη εις θερμήν προσευχήν χάριν της σωτηρίας του κινδυνεύοντος αδελφού. Η προσευχή του Ασκητού ενήργησεν αποτελεσματικώς και ο λέων δεν επείραξε τον διακονητήν.

Η απροσδόκητος αυτή σωτηρία δυσαρέστησε τας ψυχάς των προτελειωθέντων αδελφών, οι οποίοι επέμενον εις το αίτημά των λέγοντες: «Σε παρακαλούμεν, Δέσποτα, να τον φάγη ο λέων, διά να έλθη η ψυχή του πλησίον ημών εις αυτήν την μακαριότητα μή ακούσης, Αγιε, του άλλοτε συνασκητού ημών, που σε παρακαλεί από την γήν διά την απομάκρυνσιν του κινδύνου. Δεν γνωρίζει εκείνος ποίον κίνδυνον διατρέχει η ψυχή του».

13. Συγχρόνως και ο 'Ασκητής εις την έρημον ενέτεινε τας προς τον Θεόν δεήσεις του και μετά δακρύων παρεκάλει τον Θεόν να γλυτώση ο αδελφός από τον κίνδυνον τού λέοντος.

Ο Θεός ήκουσε την δέησιν τού 'Ασκητού και διέσωσε τον κινδυνεύοντα Μοναχόν. Προς τας ψυχάς δε των εν ουρανοίς Μοναχών απήντησε: «Δίκαιον ήτο να ακούσω εκείνον εις την γην, παρά σας. Σείς εδώ ευρίσκεσθε εις την άνεσιν της αιωνίου ζωής, ελευθερωθέντες δια παντός από τους κόπους και τον ιδρώτα της επιμόχθου επιγείου ζωής εκείνος όμως, βασανίζεται ακόμη από τις ταλαιπωρίας της σαρκός και εξακολουθεί να παλαίη εναντίον των πονηρών πνευμάτων. Δι' αυτό το δίκαιον είναι εις εκείνον την χάριν να προσφέρω».

14. Πράγματι ο λέων ανεχώρησεν από τον κινδυνεύοντα Μοναχόν. Μόλις δέ ούτος επέστρεψεν εις το κελλί εύρε τον Γέροντα να προσεύχεται ακόμη μετά δακρύων υπέρ αυτού. Αμέσως τότε ο Μοναχός, υπό το κράτος του τρόμου, εξιστόρησε το περιστατικόν, που παρ' ολίγον να του εστοίχιζε την ζωήν, συγχρόνως δε έξωμολογήθη και την αμαρτίαν την οποίαν διέπραξεν,

Αντιληφθείς δε διατί ο Θεός τον ελυπήθη και δεν κατεσπαράχθη από τον λέοντα, μετενόησε διά την πτώσιν του, και εντός ολίγου χρόνου έφθασε και πάλιν τα παλαιά μέτρα της αρετής του, βοηθούμενος και από τας προσευχές του άλλου Γέροντος. Μετά ταύτα και αυτοι εκοιμήθησαν τον αιώνιον ύπνον. Ο Θεός τότε απεκάλυψε δι' οράματος εις τον Γέροντα εκείνον, που εκάμαμεν λόγον προηγουμένως, ότι και των τεσσάρων αι ψυχαί εις το ίδιον μέρος του Παραδείσου ανεπαύθησαν, συμφώνως προς τās αψευδείς υποσχέσεις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

15. Δύο Μοναχοί ανεχώρησαν έκ τού κελλίου των εις την πόλιν, διά να πωλήσουν τα έργόχειρά των μόλις όμως έφθασαν εις την αγοραν και έχωρίσθησαν μεταξύ των διά να τακτοποιήσουν τις υποθέσεις των, εις εξ αυτών περιέπεσεν εις πορνείαν. Αφού ο άλλος ετελείωσε την εργασίας του, ήλθε προς συνάντησίν του.

- Έλα –του λέγει-ας επιστρέψωμεν εις το κελλίον μας. -Δεν έρχομαι, απαντά ο αμαρτήσας.

Η άρνησις αύτη έλύπησε τον αδελφόν και επιμόνως ήρχισε να τον παρακαλή, διά να αναχωρήσουν μαζί.

– Διατί, αδελφέ μου, με στενοχωρείς και διατί δεν έρχεσαι ; Έλα να φύγωμεν!

– “Όταν ανεχώρησες από πλησίον μου, περιέπεσα εις πορνείαν, Τί να έλθω λοιπόν τώρα να κάμω ; Απήντησεν ο αμαρτήσας.

Ο αδελφός, επιδιώκων να κερδίση την ψυχήν τού αμαρτήσαντος αδελφού, όστις θά κατεστρέφετο τελείως, εάν θα παρέμενεν εις την πόλιν, τού λέγει :

- Μη στενοχωρείσαι δι' αυτό και εγώ μόλις έφυγα από σέ εις την ιδίαν αμαρτίαν περιέπεσα. Αλλ' ας επιστρέψωμεν και ας μετανοήσωμεν αποφασιστικώς τότε, όταν ειλικρινώς κοπιάσωμεν εις το έργον της μετανοίας, ασφαλώς και ο Θεός θα μάς συγχωρήση.

16. Πράγματι λοιπόν επέστρεψαν εις την σκήτης των και εξωμολογήθησαν το περιστατικόν εις τους Γέροντας. Ούτοι τους επέβαλαν επιτίμια και κανόνα κανόνα

μετανοίας. Χάριν δε ανάπη αμαρτήσας τον κανόνα της μετανοίας υπέρ του αμαρτήσαντος, ως να είχε και ο ίδιος αμαρτήσει. Ο Θεός, βλέπων τον κόπον του, εις τον οποίον υπεβάλλετο εξ αγάπης χάριν τού αδελφού, εφανέρωσε, διά άποκαλύψεως, εις ένα ενάρετον Γέροντα, ότι εξ αιτίας της πολλής αγάπης του μη αμαρτήσαντος συνεχώρησεν αυτόν που ήμάρτησεν.

17. Ένας Μοναχός ήλθε κάποτε εις ένα Γέροντα και του λέγει :

-Ο συμμοναστής αδελφός μου με εγκαταλείπει αναχωρών πότε εδώ και πότε εκεί εξ αιτίας δε της ακαταστασίας του αυτής υποφέρω και στενοχωρούμαι.

– Τέκνον μου, κάμε υπομονήν μη γογγύζης κατά του αδελφού σου ο Θεός δε, βλέπων την υπομονήν σου αυτήν, ασφαλώς θα τον επαναφέρει και πάλιν εις την τάξιν και την ησυχίαν δεν είναι ευγενικόν να συμπεριφερόμεθα μετά σκληρότητος - απέναντι των αδελφών μας. Ο δαίμων δεν εκδιώκει τον δαίμονα και η κακία δεν διορθώνεται με την σκληρότητα, ούτε η σκληρότης με την κακίαν. Μάλλον με την καλωσύνην σου θα τον διορθώσης, διότι και ο Θεός μας, ουχί δι' απειλών, αλλά διά παρακλήσεων επαναφέρει εις την ευθείαν οδόν τους αμαρτάνοντας εις την παρούσαν ζωήν. Μέ τάς συμβουλές αυτές παρηγόρει τον παραπονούμενον αδελφόν.

18. Διά να τον καταπραύνη δε ακόμη περισσότερο του διηγήθη και την εξής ιστορίας:

- Έζων κάποτε εις τήν Θηβαΐδα της Αιγύπτου δύο αδελφοί συμμονασται ο ένας από αυτούς εκυριεύθη από τους λογισμούς της πορνείας και επολεμείτο συνεχώς υπ' αυτών. Υπό το κράτος δε του πολέμου αυτού έλεγε συνεχώς προς τον άλλον.

- Εγώ θα φύγω διά τον κόσμον.

- Δεν θα σε αφήσω, αδελφέ μου, να επιστρέψης εις τον κόσμον, να χάσης όλους τους κόπους σου και την παρθενίαν σου.

Συνώδευε δε με δάκρυα την απάντησίν του αυτήν και συμμοναστής αδελφός. Παρ' όλα ταύτα δεν επείθετο ο αιχμαλωτισθείς από τούς αισχρούς λογισμούς αδελφός και επέμενε.

- Δεν κάθηναι πλέον άλλο εδώ: το απεφάσισα, θα απέλθω. "Η λοιπόν έλα και συ μαζί μου, διά να επιστρέψωμεν από κοινού, ή άφησε με να φύγω, οπότεν θα παραμείνω οριστικώς εις τον κόσμον.

19. Ο αδελφός λοιπόν ευρέθη εις φοβερόν αδιέξοδον δεν ήξευρε τι να κάμη. Μετέβη λοιπόν εις ένα διακριτικόν Γέροντα και αφού του διηγήθη το περιστατικόν, τον ήρώτησε τι να κάμη.

Ο Γέρων, αφού έσκέφθη, του είπε:

Πήγαινε και συ μαζί του και ο Θεός, βλέπων την εις αυτόν αγάπην σου και τους χάριν αυτού κόπους σου, δεν θα επιτρέψει να περιπέση εις την φοβεραν αμαρτίαν.

20. Πράγματι λοιπόν έξεκίνησαν διά την πολιτείαν μόλις δε έφθασαν εις το χωρίον, διά το οποίον προορίζοντο, και πολεμούμενος αδελφός ήλευθερώθη από τον φρικτόν πόλεμον της κακής επιθυμίας, διότι ο Θεός, εκτιμών τους εξ αγάπης κόπους του αδελφού, αφήρσε τον πόλεμον από τον πολεμούμενον, ελαφρωμένος δε ούτος από το απαίσιον βάρος των πονηρών λογισμών, λέγει προς τον συνοδόν του:

- "Ας υποθέσωμεν, αδελφέ μου, ότι έπραγματοποίησα την αμαρτίαν, διά την οποίαν με παρότρυναν οι κακοί λογισμοί: ποίον θά ήτο το κέρδος μου από αυτό; "Ας σηκωθώμεν λοιπόν, διά να επιστρέψωμεν και πάλιν εις το κελλίον μας.

Τοιουτοτρόπως επέστρεψαν, χωρίς ουδείς εκ των δύο να ζημιωθή.

21. Ο Αββάς Αγάθων έλεγε: ποτέ δεν έπεσα να κοιμηθώ με την συνείδησιν βεβαρημένην εναντίον οιουδήποτε άλλ' ούτε και άφησα άλλον να κοιμηθή, εφ' όσον εγνώριζα, ότι ήτο μαζί μου λυπημένος. Όσον ήμπορούσα επεδίωκα να συνδιαλλαγώ με όλους, πριν δύση ο ήλιος.

22. Ο Αββάς Ισαάκ έλεγε ποτέ δεν μετέφερα εντός του κελλίου μου εχθρικήν σκέψιν εναντίον αδελφού, που με έλύπησεν αλλά και εγώ εφρόντισα νά μή αφήσω αδελφόν να αναχωρήση εκ του κελλίου μου, εφ' όσον ήτο λυπημένος μαζί μου.

23. Κάποτε ο Αββάς Ιωάννης επήγαινε, μαζί με άλλους αδελφούς, από την σκήτην εις ένα άλλο μέρος. Εν τω μεταξύ ενύχτωσε και ο άνθρωπος, που τους οδήγει εις τα μέρη εκείνα, έχασε τον προσανατολισμός του και περιεπλανήθη. Τότε οι αδελφοί λέγουν ιδιαιτέρως εις τον Αββά Ιωάννην:

- Τί να κάμωμεν τώρα, Αββά; Οπως φαίνεται, ο οδηγός μας έχασε τον δρόμον και υπάρχει φόβος μήπως περιπέσωμεν ή εις μέρη ληστών, ή εις μέρη θηρίων, ή εις αποκρήμνους βράχους και τοιουτοτρόπως αποθάνωμεν!

24. Ο Αββάς Ιωάννης τους απήντησεν:

- Εάν το είπωμεν αυτό εις τον αδελφόν μας, θα λυπηθη και θα εντραπή. Να όμως τι θα κάμωμεν· εγώ θα προσποιηθώ τον ασθενη και θα ισχυρισθώ, ότι δεν έχω την δύναμιν να βαδίσω περισσότερον. Θα παρακαλέσω δε να μείνω εδώ, διά νά διανυκτερεύσω. Το πρωί, θα ήμπορέσωμεν να προσανατολισθώμεν..

Πράγματι λοιπόν έτσι έκαμε. Τότε και οι άλλοι αδελφοί, που συνόδευσαν τον Αββάν Ιωάννην, εύρον την ευκαιρίαν και είπον:

- Και ημείς δεν προχωρούμεν· θα παραμείνωμεν πλησίον σου.

Τοιουτοτρόπως και τον κίνδυνον εκ της περιπλανήσεως απέφυγον, αλλά και τον αδελφόν, που τους οδηγούσε, δεν έσκανδάλισαν. Το πρωί, αφού εξημέρωσε καλά, συνέχισαν ασφαλώς την πορείαν των.

25. Εις την Αίγυπτον κάποτε ήσκήτευεν ένας Γέρων: ούτος διεκρίνετο διά την αληθή, κατά Χριστόν, γνώσιν και ετιμάτο από πολλούς. Ήτο δε η περιοχή εις την οποίαν διέμενεν υψηλότερα από την σκήτην. Εις την περιοχήν αυτήν ήλθε κατόπιν και εγκατεστάθη και η συνοδεία του Αββά Ποιμένος. Μόλις επληροφορήθησαν το πράγμα αυτό οι περίοικοι, εγκατέλειψαν πλέον τον παλαιόν εκείνον Γέροντα και όλοι προσήρχοντο εις τον 'Αββάν Ποιμένα. Το γεγονός αυτό έστεναχώνει τον Αββάν Ποιμένα, διότι έφοβείτο μη λυπηθή ο Γέρων.

26. Μίαν λοιπόν ημέραν λέγει προς τους αδελφούς του:

– Τι να κάμωμεν, αδελφοί μου, με τον μεγάλον αυτόν Γέροντα; "Ἡ συμπεριφορά των ανθρώπων πραγματικῶς μάς στενοχωρεῖ οὗτοι ἀφήσαν τον ἄνθρωπος αυτόν, που εἶναι τόσο σπουδαῖας, και προσέχουν ἡμᾶς, που δεν εἴμεθα τίποτε! Πῶς να τον περιιτηθῶμεν και να εκδηλώσωμεν την προς αυτόν εκτίμησίν μας;

Αφοῦ ἐσκέφθη ολίγον, συνέχισεν:

- Αυτό θα κάμωμεν· να ετοιμάσετε ολίγας μερίδας φαγητοῦ και να πάρετε εις τα δοχεῖα ολίγον καλόν οἶνον να υπάγωμεν δε εις το κελλί του Γέροντος και να φάγωμεν ὅλοι μαζί.

27. Πράγματι λοιπόν ἔλαβον τα τρόφιμα και τον οἶνον, ὡς προσέταξεν ο 'Αββάς Ποιμὴν, και ανεχώρησαν διὰ το κελλί του Γέροντος, Μόλις ἐφθασαν, εκτύπησαν την θύραν του κελλίου ἀπὸ μέσα ηκούσθη ἡ φωνή ενός υποτακτικοῦ του Γέροντος, ἐρωτῶσα:

– Ποῖοι εἰσθε;

– Εἰδοποίησε τον Γέροντα, ὅτι τον ζητεῖ ο 'Αββάς Ποιμὴν, επιθυμῶν να εὐλογηθῇ ἀπὸ αυτόν.

Μετ' ολίγον ἐπανερχεται και πάλιν και υποτακτικὸς του Γέροντος, διὰ να τους ἀναγγείλῃ, ὅτι ο Γέρων δεν ευκαιρεῖ να τους δεχθῇ και ἐπομένως να φύγουν. Ο 'Αββάς Ποιμὴν ὁμως με την συνοδείαν του παρέμειναν ἀπὸ τον καύσωνα του ἡλίου και ἐδήλωσαν, ὅτι δεν θα ἀναχωρήσουν, ἐάν δεν τους δεχθῇ προηγουμένως ο Γέρων.

28. Ο Γέρων, βλέπων την ταπείνωσιν τοῦ Αββά Ποιμένους και την υπομονήν του, συνεκινήθη και τους ἡνοιξεν. Αφοῦ εἰσήλθον ο Αββάς Ποιμὴν και ἡ συνοδεία του συνέφαγον μαζί με τον Γέροντα. Κατὰ την διάρκειαν του φαγητοῦ εἶπε προς αὐτοὺς ο Γέρων:

- Πραγματικῶς, αδελφοί, σήμερα μού δίδετε την ευκαιρίαν να ἀντιληφθῶ, ὅτι τα ὅσα περὶ υμῶν εἶχον πληροφορηθῇ εἶναι ἐλάχιστα διεπίστωσα ἐμπράκτως, ἀπὸ την συμπεριφορὰν σας, ὅτι ἡ ἀξία των ἔργων σας εἶναι ἐκατὸν φορές μεγαλυτέρα της φήμης των. Απὸ την ἡμέραν δε ἐκείνην ἐγινε πραγματικὸς και εὐκρινὴς φίλος των.

29. Ο Αββάς Ποιμὴν εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος που πράγματι ἀγαπᾷ, θυσιάζεται διὰ τον πλησίον. Ἰδού δε πῶς θα ἀποδείξῃ την υπέρ του πλησίον θυσίαν ἐάν ἀκούσῃ ἀπὸ τον πλησίον του λόγους λυπηροῦς, που τον ἐθλίψαν και δύναται και αὐτὸς να ἐκτομίσῃ κατὰ του πλησίον τοιούτους λόγους και ἐπιβληθῇ εις τον εαυτόν του και δεν τους εἶπῃ ἢ ἐάν ἀδικηθῇ ἀπὸ τον πλησίον και ἔχει την δύναμιν και δεν ἀνταποδώσῃ το κακόν εις τον ἀδικήσαντα ο τοιούτος πραγματικῶς θυσιάζεται υπέρ του πλησίον.

30. Ἦλθε κάποτε ἓνας Γέρων εις τον Αββάν Λῶτ, που διέμενεν εις το μικρόν ἐλος του Ἀρσενοῦτου, και τον παρακάλεσε να του παραχωρήσῃ ἓνα κελλίον. Ο Αββάς Λῶτ προθύμως του παρεχώρησε κελλίον. Ο Γέρων αὐτὸς ἦτο ἀσθενὴς και τον ἐπεριποιήθη ο Αββάς Λῶτ' ἐάν δε μερικοὶ ἐπεσκέπτοντο αὐτόν, τους υπεδείκνυε να ἐπισκεφθοῦν και τον Γέροντα ἀσθενή. Ο Γέρων ὁμως αὐτὸς ἠσπάζετο τας ἀρχὰς του Ὁριγένους και δι' αὐτό, εἰς τὰς συνομιλίαις του μετὰ των ἐπισκεπτῶν, ἐθίγεν ἀπόψεις του Ὁριγένους, τας ὁποίας, ὡς γνωστόν, κατεδίκασεν ἡ Ἐκκλησία,

Αυτή η κατάσταση έστενοχώρει τον 'Αββάν Λώτ, ο οποίος έφοβείτο μήπως σκανδαλισθώσι κατ' αυτού οι Πατέρες, χαρακτηρίζοντες αυτόν και την συνοδείας του ως Ώριγενιστάς. Αλλά και πάλιν να τον εκδιώξη δεν ήθελεν, από αγάπης προς τον πλησίον, και από σεβασμόν προς την εντολήν του Κυρίου, που επέβαλλε την φιλοξενίαν.

31. Εις απορίαν περί του πρακτέου ευρισκόμενος μετέβη εις τον 'Αββάν 'Αρσένιον και διηγήθη τα συμβαίνοντα, επιζητών την συμβουλήν του. Αφού τον ήκουσεν ο Αββάς Αρσένιος του είπε :

– Μή τον εκδιώξης: σύστησέ του όμως, ότι θα δύναται να πίνη και να τρώγη όσα θέλει, από αυτά που οικονομεί ο Θεός περί Ωριγένους όμως να μη όμιλήση εις ουδένα. Εάν αυτός θελήση, τότε θα διορθωθή μόνος του άλλως μόνος του πάλιν θα θελήση να αναχωρήση, ώστε να μη οφείλεται εις σε ή αναχώρησής του.

32. Πράγματι, όταν επέστρεψεν εις το κελλί του ο 'Αββάς Λώτ, εφήρμοσε την σύστασιν τού Αββά Αρσενίου. Ο Γέρων, μόλις ήκουσε τους λόγους αυτούς του 'Αββά Λώτ, δεν ήθέλησε να διορθωθή και να παραμείνη αμέσως ήρχισε να τους παρακαλεί να αναχωρήση, διότι, ως έλεγε, δεν ήδύνατο να υποφέρη την σκληρότητα της ερήμου. Τοιουτοτρόπως ανεχώρησεν ειρηνικώς και όλοι με αγάπην τον κατευόδωσαν.

33. Ένας αδελφός εξυπηρετεί κάποιον Γέροντα ασθενή.

Το σώμα του Γέροντος ήνοιξε, λόγω της ασθενείας, και έβγαλε πληγάς, που έμύριζαν πάρα πολύ άσχημα. Τότε ο λογισμός ηνώχλησε τον αδελφόν εκείνον και του είπε: «Φύγε, διότι δεν ημπορείς να υπομένης αυτήν την δυσωδίαν».

34. Ο αδελφός αμέσως, διά να αντιμετωπίση την επίθεσιν τού λογισμού, επήρεν ένα μικρόν πήλινον δοχείου και το έγέμισε με αποπλύματα εκ των πληγών τους ασθενούς. Όσάκις λοιπόν τον παρεκίνει και λογισμός να φύγη, εκείνος απαντούσε: «Πρώτα θα πιώ από τας ακαθαρσίας αυτάς και μετά θα φύγω». Πρό της σταθερότητος αυτής υπεχώρει ο λογισμός και του έλεγεν «Ούτε να φύγης, ούτε να πιής απ' αυτάς τας ακαθαρσίας». Καθ' εκάστην δε ο αδελφός έβιάζετο να υπομένη και υπηρετεί χωρίς γογγυσμόν τον Γέροντα. Ο Θεός εκτιμών την επίμονον και υπομονητικήν αυτην προσπάθειας του αδελφού, έθεράπευσε τον Γέροντα.

35. Μερικοί αδελφοί εκάθισαν εις την σκήτην, διά να εκτελέσουν μίαν ομαδικών υπηρεσίαν: ένας λοιπόν από αυτούς, που ήτο ασθενής από την υπερβολικής άσκησιν, έβηχε. Χωρίς όμως να θέλη, τα πτύσματα από τον βήχα του έπιπτον εις το πρόσωπον ενός αδελφού. Αύτός λοιπόν ο αδελφός επίέζετο υπό του λογισμού του να είπη εις τον ασθενή αδελφόν του: «Πρόσεξε, σε παρακαλώ, διότι όταν βήχης, έρχονται εις το πρόσωπόν μου τα πτύσματά σου». Τότε ο αδελφός αντιμετώπιζε τον λογισμόν ως εξής: «Εάν επιθυμής να φύγης από κοντά του, πρώτα θα φάγης τα πτύσματά του». Κατόπιν αυτού ηρέμει ο λογισμός και του έλεγε: «Τότε ούτε να φάγης από τις ακαθαρσίας αυτάς, ούτε να είπης τίποτε εις τον αδελφόν».

36. Ένας αδελφός ήρώτησε τον Αββάν Σισώην:

- Αββά, εάν οδοιπορώμεν και ο οδηγός χάση τον προσανατολισμός και περιπλανηθώμεν, είναι ανάγκη να του το υποδείξωμεν ;

- Όχι, απήντησεν ο Αββάς θα τον αφήσωμεν να προχωρή όπου νομίζει" μήπως έχεις την γνώμην να πάρωμεν μίαν ράβδον και να του σπάσωμεν την κεφαλήν;

Χαρακτηριστικώς δε τους ανέφερε και το εξής περιστατικόν:

-Κάποτε συνοδοιπόρουν δώδεκα αδελφοί και οδηγός των έχασε τον δρόμον μέσα εις την νύκτα και περιεπλανήθησαν. Και οι δώδεκα αντελήφθησαν, ότι έχασαν τον δρόμον, έπίεσαν όμως τον εαυτόν των να μή του το είπουν, διά νά μή τον λυπήσουν.

37. Όταν πλέον εξημέρωσεν, αντελήφθη και ο οδηγός, ότι είχαν περιπλανηθή και είπεν εις τους αδελφούς:

- Να με συγχωρήσετε, διότι έχασα τον δρόμον και σας έταλαιπώρησα.

- Ολοι το έκαταλάβαμεν,- του απήντησαν,-άλλ' έσιωπήσαμεν. Ο οδηγός τότε εθαύμασε και εξεπλάγη από την αγάπην των αδελφών αυτών, διαλογισθείς, ότι φθάνουν μέχρι θανάτου, διά να μη βλάψουν ή να μη λυπήσουν κανένα. Εδόξασε τότε τον Θεόν διά την τοιαύτην αγάπην. Είχον δε απομακρυνθη από την ορθήν κατεύθυνσιν δώδεκα ολόκληρα μίλια.

38. Ένας γέρων Ασκητής έλεγεν, ότι η ταπείνωσις δύναται να κατανικήση και την φοβερωτέραν δύναμιν. Προς απόδειξιν του ισχυρίσμού του αυτού διηγείτο και την κατωτέρω διδακτικής ιστορίαν: «Κάποτε έζων δύο Επίσκοποι εις δύο γειτονικές Επισκοπάς. Ούτοι είχαν παρεξηγηθή μεταξύ των και δεν ευρίσκοντο εις αγαθάς σχέσεις. Εξ αυτών και ένας ήτο πλούσιος και ισχυρός, ενώ ο άλλος ταπεινός. Ο πλούσιος λοιπόν και ισχυρός ανεζήτει αφορμήν, διά να προξενήση κακον εις τον ταπεινόν γείτονά του αυτό το έπληροφορήθη και ταπεινός και ενθαρρύνων τους κληρικούς του, τους έλεγε:

– Μη φοβείσθε, υπάρχει τρόπος να τον νικήσωμεν.

– Δέσποτα, αυτός είναι ισχυρός και διαθέτει όλα τα μέσα ποίος λοιπόν έχει την δύναμιν να τον νικήση; Του απαντούσαν οι κληρικοί του.

Ο ταπεινός Επίσκοπος τους έλεγε πάλιν:

- Μη ανησυχήτε, τέκνα μου κάμετε ολίγην υπομονήν και θα αντιληφθήτε και μόνοι σας το έλεος του Θεού.

39. Από την ημέραν εκείνην ο ταπεινός Επίσκοπος παρηκολούθει, πότε θα γίνη πανήγυρις, όπου θα ελάμβανε μέρος ο γείτων του. Πράγματι λοιπόν κατά την επέτειον Αγίων τινών Μαρτύρων, τους οποίους ετίμα η γειτονική Επισκοπή, συγκεντρώνει τον κλήρον του και τους λέγει:

-Εμπρός, ακολουθήσατε με και να κάνετε αυτό, που θα κάμω και εγώ. Ασφαλώς δε σήμερον θα καταβάλωμεν τον αντίπαλόν μας.

Τον ήκολούθησαν με κάποιαν δυσπιστίαν και έλεγαν μεταξύ των «τί να σκέπτεται να κάμη ο Επίσκοπός μας;» Μετ' ολίγον έφθασαν εις τον πανηγυρίζοντα Ναόν, όπου είχε συγκεντρωθή ολόκληρος η πόλις εκείνην την στιγμήν εγένετο η λιτάνευσις (=περιφορά) της αγίας εικόνας των Μαρτύρων.

40. Τότε λοιπόν, ενώπιον όλων, και ταπεινός Επίσκοπος πίπτει εις τους πόδας του συναδέλφου του, που τον κατεδίωκεν. Αυτό το εμιμήθησαν και οι Κληρικοί που τον συνόδευσαν συγχρόνως δε του λέγει με ταπείνωσιν:

- Συγχώρησόν μας, Δέσποτα: είμεθα δούλοι σου.

“Ο υπερήφανος Επίσκοπος κατεπλάγη από την πράξιν αυτήν και, τού Θεού συνεργούντος, κατενύγη κατά την καρδίαν αμέσως δέ, παρ' όλην την λαμπρότητα, μεθ' ής περιεβάλλετο, πίπτει και αυτός εις τους πόδας του ταπεινού Επισκόπου και του λέγει:

- Συ είσαι Δεσπότης και πραγματικός πνευματικός Πατήρ.

Από την στιγμήν εκείνην επήλθε συμφιλίωσις μεταξύ των και έθριάμβευσεν η αγάπη, εις μέγας μάλιστα βαθμόν.

41. Αφού επέστρεψεν ο ταπεινός Επίσκοπος, μετά του κλήρου του, εις την Επισκοπήν του, λέγει ούτος προς τους Κληρικούς του:

- Δεν σας έλεγον, τέκνα μου, ότι θα ήμπορέσωμεν να νικήσωμεν με την βοήθειαν της αγαθότητος του Θεού;

Και σεις λοιπόν, όταν έχετε έχθραν με μερικούς ανθρώπους, αυτό να κάνετε και ασφαλώς με την Χάριν του Κυρίου θα νικάτε.

42. Έρωτησαν κάποτε ένα Γέροντα:

– Τί είναι ταπείνωσις; Εκείνος τότε απήντησε :

- Ταπείνωσις είναι μία πνευματική δύναμις, που σε παρορμά να συγχωρήσης τον αδελφόν σου, όταν αμαρτήση εις σέ, πριν ακόμη εκείνος σου ζητήσει συγγνώμην.

43. Ενας αδελφός ήρωτησεν ένα άλλον Γέροντα:

- Τί είναι ταπεινοφροσύνη;

Εκείνος τότε έδωσε τον εξής ορισμόν :

– Ταπεινοφροσύνη είναι η αρετή, που σου επιβάλλει να ευεργετήσης αυτούς, που σου κάμνουν κακόν.

– Και εάν κανείς δεν δυνηθή να φθάση εις αυτό το υψηλών επίπεδον, τι να κάμη;

-Ας φύγη, προτιμών την σιωπήν!

44. Ένας Γέρων, που έζη εις την Αίγυπτον, έλεγε συνεχώς:

- Δεν υπάρχει άλλος συντομότερος δρόμος για τον Παράδεισον, από την ταπείνωσιν!

45. Ο Αββάς Ζήνων ανέφερε κάποτε την κατωτέρω ιστορία, την οποίαν του διηγήθη ο μακάριος Σέργιος, που ήτο Ηγούμενος εις την πεδιάδα. Μίαν ημέραν- έλεγεν ο Αββάς Σέργιος-επεριπατούσα μετά τινος Αγίου Γέροντος και με μερικούς αδελφούς εν τω μεταξύ εχάσαμεν τον δρόμον και δεν εγνωρίζαμεν που κατευθυνόμεθα. Περιπλανόμενοι τοιουτοτρόπως έφθάσαμεν εις ένα χωράφι εσπαρμένον και, χωρίς να το θέλωμεν,

κατεπατήσαμεν ολίγα σπαρτά. Μόλις μάς αντελήφθη ο γεωργός, που κατά σύμπτωσιν ειργάζετο εκεί, ήρχισε να μας υβρίζει και να λέγη έξωργισμένος:

– Μοναχοί είσαστε σείς; Δεν φοβείσθε καθόλου τον Θεόν; Εάν είχετε προ οφθαλμών σας τον φόβον του Θεού, δεν θα καταπατούσατε το σπαρμένο χωράφι, που με τόσον κόπον έκαλλιέργησα!

46. Μόλις ετελείωσεν η βιαία και άδικος επίθεσις του γεωργού, μάς διατάσσει ο άγιος εκείνος Γέρων, διά το όνομα του Κυρίου, κανείς μας να μη ομιλήση. Συγχρόνως δε απευθυνόμενος προς τον γεωργών με πραείαν και παρακλητικήν φωνήν του είπε:

– Δίκαιον έχεις, τέκνον μου εάν πράγματι είχαμεν τον φόβον του Θεού, δεν θα το εκάμναμεν αυτό. Σε παρακαλούμεν όμως, εν ονόματι του Κυρίου, να μας συγχωρήσης για το σφάλμα μας αυτό.

Ο γεωργός βλέπων την ανεξικακίαν και ταπεινώσιν τού Γέροντος εξεπλάγη και αφού ήλθε τρέχων προς ημάς, έπεσεν εις τους πόδας του Γέροντος και του λέγει:

– Σε παρακαλώ, δι' όνομα του Θεού, σύ να με συγχωρήσης και να με πάρης μαζί σου.

47. Αφού ετελείωσε την διήγησιν αυτήν και μακάριος Σέργιος διετύπωσε και το εξαγόμενον συμπέρασμα:

– Βλέπετε τι κατώρθωσαν, με την βοήθειαν του Θεού, να επιτύχουν η πραότης και η καλή προαίρεσις του Αγίου; Έσωσε την ψυχήν τού γεωργού, η οποία, ως γνωστόν, εδημιουργήθη κατ' εικόνα Θεού, και την οποίαν ο Θεός θεωρεί ανωτέραν από μυριάδας κόσμων μαζί με τους θησαυρούς των.

Β'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΝ ΣΥΜΒΗ μάχη μεταξύ δύο αδελφών, ό πρώτος μετανοών λήψεΗ ται τόν στέφανον τής νίκης στεφανούται δέ και ό δεύτερος, εάν μη αποβάλεται την μετάνοιαν, αλλά προθύμως και αυτός σπουδάση τα πρὸς εἰρήνην.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ δύο αδελφοί φιλονεικήσουν, εκείνος, που θα μετανοήση πρώτος και θα υποχωρήση, θα λάβη τον στέφανον της νίκης αλλά και ο δεύτερος θα στεφανωθή, εφ' όσον δεν απορρίψη την πρότασιν συμφιλίωσης, αλλά προθύμως και αυτός επιδιώξη την μεταξύ των ειρήνευσιν.

Γ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε Γέροντα λέγων έπει αισθάνομαι ως από κενοδοξίας, ότι όταν βάλλω μετάνοιαν επί τινών έρυθριῶ μικρόν, ἄρα όφείλω έπιτηδεύειν μη επί τινών βάλλειν μετάνοιαν, τή κενοδοξία δῆθεν μαχόμενος, ἤ ως ἂν φθάση και απέκρίθη ό Γέρων ως ἂν φθάση, ποιήσον.

2. Ἐφη ὁ ἀδελφὸς ἄρα δὲ καὶ τοῖς μικροτέροις ὀφείλω μετάνοιαν; ἢ λόγῳ θεραπεύειν αὐτούς, ἵνα μὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου κενοδοξία ὑπείσέλθῃ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων" καθὼς εὑρισκονται ἄνδρες μεγάλοι καὶ ἔντιμοι, χρεωστοῦντες μηδαμινοῖς ἄν» θρώποις καὶ ἐλαχίστοις, καὶ ἀνάγκην ἔχουσιν ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μὴ κενοδοξοῦντες, χρεωστοῦσι γάρ, οὕτω καὶ σύ, ἐὰν χρεώστῃς τινι μικροτέρῳ, ἢ μείζονι, βάλλε αὐτὸ μετάνοιαν ἄκενοδοξως εἶδως ὅτι χρεωστεῖς.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ υπέβαλεν εἰς ἓνα Γέροντα τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

– Μου συμβαίνει το ἐξῆς: ὅταν βάζω μετάνοιαν ἐπὶ παρουσία ἄλλων τινῶν, κοκκινίζω ὀλίγον ἀπὸ ἐντροπὴν ἀντιλαμβάνομαι δὲ ὅτι τοῦτο οφείλεται εἰς κενοδοξίαν, ὅτι τάχα κάτι κατώρθωσα. Τί με συμβουλεύεις λοιπὸν μήπως πρέπει νὰ προσέχω ὥστε νὰ μὴ βάλλω μετάνοιαν ἐνώπιον ἄλλων, διὰ νὰ πολεμήσω τὴν κενοδοξίαν, καὶ νὰ ἐνεργήσω ἀδιακρίτως αὐτὸ που ἐπιβάλλει ἡ στιγμή;

Ο Γέρων ἀπήντησε:

– Νὰ κάμῃς αὐτὸ, που ἐπιβάλλει τὸ καθήκον τῆς στιγμῆς, χωρὶς νὰ σκέπτεσαι ποῖα πρόσωπα ἔχεις ἀπέναντί σου.

2. Κατόπιν τῆς ἀπαντήσεως αὐτῆς καὶ ἀδελφὸς ἐπανέλαβε.

– Καὶ εἰς τοὺς μικροτέρους υποχρεοῦμαι νὰ υποβάλλω μετάνοιαν; "Ἡ εἶναι ἀρκετὸν με λόγους μόνον νὰ τοὺς ικανοποιῶ, διὰ νὰ μὴ με ἐνοχλήσῃ ἡ κενοδοξία, ὅτι τάχα ταπεινούμαι καὶ προ τῶν μικροτέρων ἀκόμη;

Καὶ πάλιν ὁ Γέρων ἀπήντησεν:

– Ὅπως ὑπάρχουν ἄνθρωποι, με ἀξιώματα καὶ κοσμικὴν τιμὴν, που χρεωστοῦν εἰς ἀφανεῖς καὶ ἀσήμους ἀνθρώπους καὶ υποχρεοῦνται νὰ ἐξοφλήσουν τὸ χρέος τῶν, χωρὶς αὐτὸ νὰ γίνεται ἀφορμὴ νὰ κενοδοξοῦν, διότι ἀπλούστατα εἶναι χρεώσταί, τοιουτοτρόπως καὶ σύ, ἐὰν ἡμάρτησες ἀπέναντί τινος καὶ οφείλεις νὰ τοῦ ζητήσῃς συγγνώμην, βάλε τοῦ μετάνοιαν, εἴτε μικρότερος εἶναι εἴτε μεγαλύτερος, χωρὶς νὰ δοκιμάσῃς κενοδοξίαν πρέπει νὰ γνωρίζῃς, ὅτι ἡ μετάνοια αὐτὴ εἶναι χρέος σου, που οφείλεις νὰ ἐξοφλήσῃς.

Δ'. Του Ἀββά Ησαΐου

ΠΡΟΣΕΧΕ σεαυτῷ ἐὰν καὶ λογισμὸς σου νύξῃ σε, ὅτι ὁ ἀδελφός σου λυπῆται κατὰ σου, μὴ καταφρονήσῃς αὐτοῦ· ἀλλὰ βάλε αὐτὸ μετάνοιαν ἐν φωνῇ οἰκτρὰ ἕως οὐ πείσῃς αὐτόν· βλέπε, μὴ ἔσο σκληροκάρδιος ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, βιαζόμεθα γὰρ πάντες ὑπὸ τῆς ἔχθρας.

Ερμηνεία

ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΗΣ τὸν εαυτόν σου. Εἴαν ὁ λογισμὸς σου ἐλαφρότατα σε κεντήσῃ με τὴν σκέψιν ὅτι ὁ ἀδελφός σου εἶναι λυπημένος μαζί σου, μὴ παραμείνῃς ἀδιάφορος βάλε τοῦ μετάνοιαν καὶ ταπεινώσου ἐνώπιόν του, χρησιμοποιοῦν, κατὰ τὴν συζήτησιν, φράσεις ταπεινωτικὰς διὰ τὸν εαυτόν σου, μέχρι νὰ τὸν πείσῃς διὰ τὴν εἰλικρίνειαν τῶν διαθέσεών σου καὶ συνδιαλλαγῇτε. Πρόσεξε νὰ μὴ φανῇς σκληρόκαρδος ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ σου, διότι ὅλους μας μάς τυραννεῖ τὸ πάθος τῆς ἐχθρας.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΜΕΣΟΤΗΣ τῆς ἐνεργείας τῆς ἀγίας γνώσεως οὐ μικρῶς ἡμᾶς λυπεῖσθαι παρασκευάζει, ὅταν ἐκ παροξυσμοῦ τινὸς ὑβρίσαντες τινά, παρασκευάσωμεν αὐτὸν ἐχθρὸν ἐαυτῶν διόπερ οὐδέποτε ἐνδίδωσι νύττουσα τὴν συνείδησιν ἡμῶν, ἕως ὅτε διὰ πολλῆς ἀπολογίας εἰς τὴν πάλαι ἐπαναγάγωμεν τὸν ὑβρισθέντα διάθεσιν.

2. Ἡ δὲ ἀκροτάτη αὐτῆς κατάνυξις, καὶ ὅταν ἀδίκως τὶς τῶν τοῦ βίου ἄνθρωπων καθ' ἡμῶν ὀργισθῇ, ἄδολεσχεῖν ἡμᾶς καὶ φροντίζειν ἅγαν ποιεῖ" ἐπειδὴ ὅλως πρόσκομμα τινὶ τῶν ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου λαλούντων γινόμεθα,

3. Ὅθεν καὶ ἀργὸς τότε ὁ νοῦς περὶ τὴν θεωρίαν γίνεται καὶ γὰρ λόγος τῆς γνώσεως, ὅλος ἀγάπης ὢν, ὁ συγχωρεῖ τὴν διάνοιαν πλατυνθῆναι πρὸς σύλληψιν θεωρημάτων θείων, εἰ μὴ πρότερον ἀπολάβωμεν ἐν τῇ ἀγάπῃ καὶ τὸν εἶκη ἡμῖν ὀργιζόμενον,

4. Εἰ δὲ ἐκεῖνος οὗ θέλει τοῦτο γενέσθαι, ἢ τυχὸν ἀπέστη τῶν ἡμετέρων διατριβῶν, ἐπείγει ἡμᾶς λοιπὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ προσώπου αὐτοῦ προτιθέντας τῇ ἐαυτῶν διαθέσει ἐν ἄσυσταλτῳ τινὶ τῷ τῆς ψυχῆς σχήματι, οὕτως ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας τὸν τῆς ἀγάπης νόμον ἀποπληροῦν. Δεῖ γάρ, φησι, καὶ τὰ πρόσωπα τῶν χολούντων ἄκαιρως ἄχολῳ τῇ ἔννοια ἐν τῇ ἐαυτῶν καθορᾷ διανοία τοὺς θε: λοντας γινῶσιν ἔχειν Θεοῦ.

5. Τούτου δὲ γενομένου, οὗ μόνον περὶ τὴν θεολογίαν ὁ νοῦς ἡμῶν ἄπταιστως κινηθήσεται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ μετὰ πολλῆς ἀναβήσεται παδδησίας, ὥς ἐκ δευτέρας βαθμίδος εἰς πρώτης ἀνεμποδίστως ἐπειγόμενος.

6. Εἰ δ' ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐδὲ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ κατὰ τὸν Ἀπόστολος Ἰωάννην, δηλὸν ἔστιν ὅτι καὶ ὁ λυπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν λυπεῖ λέγει γὰρ ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε καὶ ὁ θεραπεύων δὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Θεὸν θεραπεύει.

7. Εἶδοτες οὖν, ἀγαπητοί, ὅτι ἐν τῷ μὴ λυπεῖν τὸν πλησίον, τὸν Θεὸν θερα: πεύομεν, μὴ δῶμεν πρόφασιν ἢ αἰτίαν τινὶ τοῦ λυπεῖσθαι καθ' ἡμῶν εὐλόγως ἢ ἀλόγως, ἵνα μὴ ἀπρόσδεκτος γένηται ἡ προσευχὴ ἡμῶν, ὥς πρόβατον ἐπιμῶμον.

8. Ἐνὸς γάρ, φησιν, εὐχομένου καὶ ἐνὸς καταρωμένου, τίνος εἰσακούσεται ὁ Δεσπότης; καὶ αὐθὶς εἰς οἰκοδομῶν, καὶ εἰς καταλύων, τί ὠφέλησαν, ἀλλ' ἢ κόπους;

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ, ἀπὸ παραφοράν, υβρίσωμεν ἓνα ἄνθρωπον καὶ τὸν καταστήσωμεν ἐχθρὸν μας, τότε ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς μας, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀγίαν γνώσιν τῶν ὑψηλῶν ἐννοιῶν, μας κάνει νὰ λυπούμεθα πάρα πολὺ δι' αὐτὸ καὶ οὐδέποτε ἡ ἐνέργεια αὐτὴ υποχωρεῖ, ἀλλὰ διαρκῶς κεντὰ με ἐλέγχους τὴν συνείδησίν μας. Τότε δε μόνον σταματᾷ, ἀφοῦ κατορθώσωμεν νὰ ἐπαναφέρωμεν αὐτόν ποὺ υβρίσαμεν εἰς τὴν ψυχικὴν διάθεσιν ἐκείνην, ποὺ ἡσθάνετο πρὶν νὰ συμβῇ τὸ ἐπεισόδιον. Διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν ὅμως αὐτὸ ἀπαιτοῦνται πολλὰ προσπάθειαι καὶ πολλὰ ἀπολογίαι πρὸς τὸν λυπηθέντα ἀδελφόν.

2. Καὶ οὕτω πως μὲν ἐκδηλοῦται ἡ ἐνέργεια τῆς ψυχῆς μας οσάκις ἡμεῖς πταίομεν ἡ εὐγενεστάτη ὅμως καὶ τελειοτάτη διέγερσις τῆς ψυχικῆς αὐτῆς ἐνεργείας ἐπισυμβαίνει, οσάκις ἓνας συνάνθρωπός μας ὀργισθῇ ἐναντίον μας χωρὶς λόγον εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν

μάς κάμνει να ανησυχώμεν και να φροντίζωμεν με κάθε τρόπον να επαναφέρωμεν την αγάπην μεταξύ ημών και του αδίκως όργισθέντος καθ' ημών, επειδή, έστω και παρά την θέλησίν μας, κατέστημεν εμπόδιον εις κάποιον που σκέπτεται και ομιλεί κατά το φρόνημα των ανθρώπων του κόσμου τούτου.

3. Εξ αιτίας της ψυχικής αυτής καταστάσεως και ο νούς αδρανεί, μη δυνάμενος να υψωθή εις το επίπεδον της υψηλής και θείας θεωρίας. Τούτο δε συμβαίνει, διότι το περιεχόμενον της υψηλής και αγίας γνώσεως, της υπεράνω πάσης ανθρωπίνης καταλήψεως ενεργούσης, είναι όλον αγάπη δεν επιτρέπει λοιπόν η γνώσις αύτη να διαπλατυνθή εις υπερφυσικόν βαθμόν η ανθρωπίνη διάνοια, προκειμένου διά της ενοράσεως να συλλάβη τας θείας εκείνας μυστικές θεωρίας, εάν προηγουμένως δεν δυνηθώμεν να κερδίσωμεν διά της αγάπης και αυτόν ακόμη που οργίζεται εναντίον μας χωρίς αιτίαν και αφορμήν.

4. Εάν δε εκείνος, που έχει οργισθή αδίκως εναντίον μας, δεν δεχθή την προσφοράς της αγάπης μας και δεν θελήση να συνδιαλλαγώμεν, ή έχη φύγει από κοντά μας, επιβάλλεται εις ημάς να σχηματίσωμεν εις την σκέψιν μας την μορφήν του, κατά τρόπον τόσον ζωηρόν, ως να τον βλέπωμεν έμπροσθέν μας μέσα δε εις τα βάθη της καρδιάς μας, και ως να είμεθα ενώπιον ενωπίω με τον οργισθέντα αδίκως, αλλ' απόντα αδελφόν, να πραγματοποιήσωμεν τον νόμον της αγάπης. Διότι πρέπει, καθώς διδάσκουν οι Πατέρες, αυτοί που θέλουν να γνωρίσουν τον Θεόν με τον υψηλόν και μυστικόν τρόπον της ενοράσεως, να έχουν την δύναμιν να βλέπουν εις την διάνοιάν των αυτούς που τους επίκραναν αναιτίως, χωρίς το πικρόν παράπονον, που συνήθως γεννάται εις την ψυχήν από την συναίσθησιν της καθ' ημών αδικίας.

5. Όταν δε πραγματοποιηθή αυτό και φθάσωμεν εις το ύψος της κατά Χριστόν απαθείας, τότε και ο νους μας, καθαρός πλέον από πταίσματα, θα κινηθή ελευθέρως όχι μόνον διά να κατανοήση τα υψηλά περί Θεού δόγματα και να αναδειχθή πράγματι Θεολόγος, αλλά και με ανεμπόδιστον θάρρος θα αναχθή εις την αγάπην του Θεού, ανερχόμενος τοιουτοτρόπως εκ της χαμηλοτέρας βαθμίδος, που είναι η προς τον πλησίον αγάπη, εις υψηλοτέραν που είναι η προς τον Θεόν τοιαύτη.

6. Εάν δέ, όπως λέγει ο Απόστολος Ιωάννης, εκείνος που αγαπά τον αδελφόν του και τον Θεόν αγαπά, αντιστρόφως δε, αυτός που δεν αγαπά τον αδελφός του, ούτε τον Θεόν αγαπά², έπεται, κατά λογικήν ακολουθίαν, ότι και όστις προξενεί λύπην εις τον αδελφός του, Αυτόν Τούτον τον Θεόν λυπεί. Ο ίδιος δε ο Κύριος λέγει, κατά την αφήγησιν περί της μελλούσης κρίσεως, ότι «εφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε» (Ματθ. κε', 40) και ότι εκείνος που εξυπηρετεί τον αδελφός του, τον Θεόν εξυπηρετεί.

7. Εφ' όσον λοιπόν, αγαπητοί μου, γνωρίζομεν ότι τότε μόνον λατρεύομεν γνησίως τον Θεόν, όταν δεν προκαλούμεν λύπην εις τον πλησίον μας, άς αποφεύγωμεν να παρέχωμεν εις αυτόν προφάσεις ή αφορμάς να λυπάται εναντίον μας, ευλόγως ή χωρίς λόγον, διά να καθίσταται τοιουτοτρόπως ευπρόσδεκτος η προσευχή μας από τον Θεόν και να μή

---

² «Εάν τις είπα ότι αγαπώ τον Θεόν, και τον αδελφόν αυτού μισή, ψεύστης εστί· ο γάρ μή αγαπών τον αδελφόν ον εώρακε, τον Θεόν ον ούχ εώρακεν πώς δύναται αγαπάν ;» (Α' Ιωάν. δ' 20).

απορρίπτεται, όπως εις τον καιρόν της Παλαιάς Διαθήκης το ακατάληλλον διά την θυσίαν πρόβατον.

8. Διότι, όταν, μεταξύ δύο ανθρώπων, ο εις εύλογεί και ο άλλος καταράται, τότε ποίον εκ των δύο θα ακούση ο Δεσπότης; Και πάλιν, όπως λέγεται, εάν ο ένας κτίζη και ο άλλος κρημνίζη, ποία ωφέλεια θα επέλθη; Ασφαλώς ουδεμία, εκτός ασκόπων και ματαίων κόπων!

ΣΤ'. Του Αγίου Μαξίμου

ΦΙΛΟΣ εκείνος ἔστι γνήσιος, καὶ τὰς ἐκ περιστάσεως θλίψεις καὶ ἀναγκας, καὶ πειρασμοὺς καὶ συμφορὰς, ἐν καιρῷ πειρασμοῦ συνυποφέρων τῷ πλησίον ὡς ἰδίας ἀθορύβως καὶ ἄταραχως.

2. Φίλος πιστός, σκέπη κραταιὰ ἐπειδὴ καὶ εὐημεροῦντι τῶν φίλων σύμβουλος ἔστιν ἀγαθὸς καὶ συνεργὸς συμψῆχος καὶ κακοπαθούντι, ἀντιλήπτωρ γνησιώτατος καὶ ὑπέρμαχος συμπαθέστατος.

3. Μόνοι οἱ ἀκριβεῖς τῶν ἐντολῶν φύλακες καὶ γνήσιοί τῶν θείων κριμάτων μύσται τοὺς κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ πειραζομένους οὐκ ἐγκαταλιμπάνουσι φίλους.

4. Οἱ δὲ τῶν ἐντολῶν καταφρονῆται, καὶ τῶν θείων κριμάτων ἀμύητοι, ὅταν ὁ μὲν φίλος εὐήμερος, συναπολαύουσιν αὐτῷ ὅταν δὲ πειραζόμενος κακοπαθῇ, καταλιμπάνουσιν αὐτόν ἔστι δὲ ὅτε καὶ μετὰ τῶν ἐναντίων ἴστανται,

Ερμηνεία

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ φίλος εἶναι ἐκεῖνος, που ἔχει τὴν δύναμιν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς σκληρῆς δοκιμασίας τοῦ φίλου του, νὰ υποφέρῃ μαζί του, χωρὶς θορύβους καὶ ταραχάς, τὰς θλίψεις, τὰς ἀνάγκας, τοὺς πειρασμούς, τὰς συμφοράς, που προέρχονται ἀπὸ τὶς ατυχεῖς περιστάσεις, θεωρῶν ὅλα αὐτὰ ὡς προσωπικά του παθήματα.

2. Ο εὐκρινὴς φίλος εἶναι, κατὰ τῆς ὥρας τῆς δοκιμασίας, ἰσχυρόν καταφύγιον, ἐπειδὴ καὶ ὅταν εὐτυχὴ ὁ φίλος ἀναδεικνύεται καλὸς σύμβουλος καὶ συμπαραστάτης πρόθυμος, ἀλλὰ καὶ ὅταν δυστυχὴ φαίνεται πραγματικὸς βοηθὸς καὶ συμπαθητικὸς υπερασπιστής.

3. Τοιοῦτοι ὅμως φίλοι, που δὲν ἐγκαταλείπουν τοὺς φίλους των, ὅταν δοκιμάζονται, κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ, εἶναι μόνον ἐκεῖνοι, που με ἀκρίβειαν φυλάσσουν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ πραγματικῶς ἐντρυφούν εἰς τὰς βουλὰς Αυτοῦ.

4. Εξ ἀντιθέτου, ὅσοι καταφρονοῦν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν κατανοοῦν τὴν βαθυτέραν σκοπιμότητα των θεϊκῶν κριμάτων, αὐτοί, ἐφ' ὅσον μὲν εὐτυχεῖ ὁ φίλος, ἀπολαμβάνουσι μαζί του τὰ ἀγαθὰ τῆς εὐτυχίας ὅταν δὲ δυστυχὴ καὶ δοκιμάζεται, τότε τὸν ἐγκαταλείπουν, συνήθως μάλιστα συντάσσεται καὶ με τοὺς ἐχθροὺς του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΛΘ΄

(Να ευεργετούμε χωρίς τη γνώση του ευεργετούμενου)

Ὅτι ὁ κατὰ Θεὸν ἀγαπῶν, καὶ ἀγνοοῦντα τὸν πλησίον σπουδάζει εὐεργετεῖν.

Ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον του, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸν εὐεργετεῖ ἀκόμη καὶ χωρίς ἐκεῖνος νὰ γνωρίζῃ τὸν εὐεργέτην του.

Α'. Εν τῷ βίῳ του Αγίου Νικολάου

ΑΝΗΡ τις, ἄδοξος ἐξ ἐνδόξου καὶ πένης ἐκ πλουσίου γενόμενος, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις διηπορεῖτο, καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκαίων ἐπιλειπόντων, φεῦ, μέχρι καὶ τινῶν ἔνδεια προχωρεῖν οἶδε ; γνώμην ἔσχε τὰς θυγατέρας (τρεῖς γὰρ ἦσαν αὐτῷ διαφερόντως ἀγαθαὶ τὴν μορφήν) μισθοῦ πρὸς ἀκολασίαν ἐκδιδόναι τοῖς βουλομένοις, καὶ τὸ ἐντεῦθεν αὐτῷ ποριζόμενον ἑαυτοῦ τὲ καὶ τῶν παιδῶν ποιείσθαι τροφήν τὸ γὰρ ἀνδρᾶσιν αὐτὰς συναρμόσαι ἀδυνάτως εἶχεν, ἅτε διὰ τὸ πολὺ τῆς πενίας ὑπὸ ὁ πιάντων εὐθὺς ἀπαξιουμένας.

2. Τοῦτο γοῦν εἰς ὧτα πεσεῖν τὸ θαυμαστῷ Νικολάῳ ὁ Θεὸς παρεσκεύασε, καὶ δρᾷ μοι τοῦ Ἁγίου το μετὰ συνέσεως συμπαθὲς" οὗ γὰρ ὑπέμεινε τὸ ἀνδρὶ προσελθεῖν καὶ περὶ τούτου κὰν βραχὺ τί διαλεχθῆναι, οὐδὲ τὴν εὐεργέτην αὐτῷ ἐμφανίσει χεῖρα, ἃ σύνηθες ποιεῖν τοῖς μικροψύχοις τὸν ἔλεον" ἦδει γὰρ ὅτι φορτικὰ ταῦτα τοῖς ἐκ πλούτου καὶ δόξης εἰς ἀπορίαν καταπεσοῦσιν ἐντρέποντά τὲ τὰς ἐκείνων ψυχῆς, καὶ οἷαν μνήμην τῆς προτέρας εὐημερίας ἐκβαλλοντα.

3. Ἄλλ' ὥσπερ ὑπερβάλλεσθαι φιλονεικῶν, καὶ τὴν εὐαγγελικὴν δῆπου παραγγελίαν, τὸ μὴ πιστευθῆναι τὴν ἀριστεράν το γινόμενον, οὐδὲ αὐτὸν ἠθέλησε τὸν εὐεργετούμενος τοῦ πραττομένου μάρτυρα παραλαβεῖν οὕτω μακρὰν ἀπείχε τοῦ παρὰ ἀνθρώπων δόξαν ἐπιζητεῖν ἔπει καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἀγαθὸν τί ποιῶν, ἢ ἕτεροι πονηρὰ δρῶντες, τὸ λανθάνειν ἐσπούδαζεν" ἀμέλει καὶ ἀδρὸν ἀποδεσμὸν χρυσίου λαβῶν, ἄωρί των νυκτῶν, παρὰ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρὸς ἦκει, καὶ τοῦτον διὰ τινὸς θυρίδος ἔνδον ἀκοντίσας, αὐτὸς εὐθέως οἴκαδε ἐπανήει, ὥσπερ αἵσχνομενος ὀφθῆναι διδούς.

4. Ἐωθεν οὖν ὁ ἀνὴρ ἀναστὰς καὶ τὸν χρυσὸν εὐρῶν, ἔπειτα τὸν δεσμὸν λύσας κατεπλάγη καὶ ἑαυτὸν ἐξαπατάσθαι ὤετο, δεδιὼς μὴ οὐχὶ χρυσὸς ἢ τὸ δρώμενον" ὅθεν καὶ ἄκροισ ἐπιτρίβων δακτύλοις αὐτόν, καὶ περιεργότερον ἐννοῶν, ἔπει ἔγνω χρυσὸν ἀληθῶς εἶναι, ἦδετο, ἐθαύμαζεν, ἤπορειτο, θερμὸν ὑφ' ἡδονῆς ἀπεστάλαξε δάκρυον' ὥς δὲ πολλὰ στρέφων καθ' ἑαυτὸν οὐδένα εἶχε τῶν γινωσκομένων, ὃ ἐπιγράψει τὸ γεγονός, ἐπὶ Θεῶν ἀναφέρει τοῦτο, καὶ δάκρυσιν εὐχαριστῶν οὐκ ἄνηει,

5. Ἀμέλει καὶ τοῦ πρὸς Θεὸν ἀμαρτήματος τὴν αἰτίαν ἔσπευδε πρὸ τῶν ἄλλων λύειν, καὶ μίαν τῶν θυγατέρων, τὴν πρώτην, εὐθὺς ἀνδρὶ προσαρμόζει, τὸ δοθὲν χρυσίον ἀρκούντως εἰς προῖκα ταύτη καταβαλὼν ὅπερ ἐπεὶ πρὸς γνῶσιν ἦλθε τὸ θαυμαστῷ Νικολάῳ, καὶ ἔγνω κατὰ γνώμην αὐτῷ πράξαντα τὸν ἄνδρα, τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸς ἔσπουδαζε, τὸ λύσαι διὰ τοῦ γάμου τὴν τοῦ κακοῦ πρόφασιν, εὐτρεπῆς ἦν τὰ ὅμοια καὶ πρὸς τὴν δευτέραν δρᾶσαι τῶν θυγατέρων, καὶ δὴ καὶ ἄλλον αὐτῷ ἰσοταλαντον ἀποδεσμὸν χρυσοῦ διὰ τῆς θυρίδος, λαθῶν ἅπαντας, νυκτὸς ἐπιπέμπει.

6. "Ὁρθρου δὲ διαναστᾶς καὶ ἀνὴρ, καὶ τὸ χρυσίον δμοίως εὐρῶν, τὴ δμοία εἶχετο καὶ αὐθις ἐκπλήξει, καὶ τῷ ἐδάφει τὸ μέτωπον προσερείσας, θερμότεροις αὐτῷ δάκρυσιν ἔβαλλε Θεέ, λέγων, θελητὰ τοῦ ἐλέους, οἰκονομὸς τῆς ἡμῶν σωτηρίας, καὶ καὶ πρότερον διὰ τὴν ἐμὴν ἐνανθρωπήσας παρακοὴν καὶ νῦν μὲ τῆς παγίδος τοῦ ἀλλοτρίου διὰ τῶν παίδων δυόμενος, αὐτὸς μοὶ τὸν τῷ σῶ θελήματι διακονούμενον, τὸν ἐν ἀνθρώποις τῆς σῆς χρηστότητος "Ἀγγελὸν τὲ καὶ μιμητὴν ἀναδεῖξον τίς οὗτος, ὁ καὶ τῆς πιεζούσης πενίας ἐξελομενος καὶ τῶν ἀτό: πῶν λύσας ἐπινοιῶν" ἰδοὺ γὰρ τῷ ἐλέει τῷ σῶ, καὶ τὴν δευτέραν τῶν θυγατέρων ἀνδρὶ νομίμῳ ἐκδίδωμι, φυγοῦσαν ἤδη τὸ θήραμα γενέσθαι τῷ διαβόλῳ, καὶ κέρδος ἐμοὶ προσφέρειν, πολλῆς ζημίας βαρύτερον.

7. Ταῦτα ἔλεγε καὶ τὴ δευτέρα των θυγατέρων εὐθὺς ἐτέλει τοὺς γάμους, ἔλπιζων ὥς οὐδὲ ἐπὶ τῆς τρίτης ἀμοιρήσει τοῦ ἐκδόσθαι αὐτὴν ἀνδρὶ, τὴν προῖκα γὰρ ἔτοιμον ἤδη καὶ διὰ χειρὸς ἔχειν ὤετο θαρρῶν ὥς εἰκὸς περὶ αὐτῆς ἀπὸ τῶν προτέρων, ἔνθεν τί καὶ προσεκτικὸς ἦν καὶ μεμεριμημένος, καὶ νύκτας ὅλας διατελῶν ἄγρυπνος μὴ καὶ λάθῃ αὐτὸν ὁ καλὸς πλουτοδότης, ὅπως εἰ καὶ αὐθις ἀφίκοιτο, ἀμφοτέραις τὲ αὐτοῦ ἐπιλάβοιτο, καὶ παρ' αὐτοῦ μάθει, τίς τὲ εἴη, καὶ ὅθεν ὁ χρυσὸς αὐτῷ ἐπιρρέει ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς τὴν ἐκείνου ἔλευσιν διηγρύπνει.

8. Ἐφίσταται δὲ τὸ τρίτον καὶ τοῦ Θεοῦ θεράπων Νικόλαος, βαθείας νυκτός, ἡσυχῶ ποδί, καὶ παρὰ τῷ συνήθει τόπῳ γενόμενος, ἴσον χρυσοῦ καὶ πάλιν ἀποδεσμὸν διὰ τῆς αὐτῆς θυρίδος ἐκπέμπει, καὶ παραχρῆμα οἶκαδε ἐπανήει' δ δὲ γὰρ τῶν παίδων πατὴρ τοῦ ἐκπεσοντος χρυσοῦ τὸν ψόφον αἰσθόμενος, καὶ τοῦτον παρεῖναι πάλιν τὸν συνήθη πλουτοδότην κατανοήσας, ἡ ποδῶν εἶχεν, εὐθέως ἐδίωκε καὶ καταλαβὼν, καὶ γνοὺς ὅς τις εἴη, οὐδὲ γὰρ τῶν ἀσήμων οὗτος διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ τοῦ γένους ἐπιφανές, πίπτει τὲ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ λυτρωτὴν ἐκεῖνον ἐκάλει, καὶ βοηθόν, καὶ σωτῆρα ψυχῶν, εἰς ἔσχατον ἀπωλείας ἤδη καταγομένων.

9. Ταῦτα ἐκεῖνος μὲν σὺν δάκρυσιν εὐφροσύνης, καὶ θερμῷ πνεύματι πίστεως ἔλεγεν ὁ δὲ ἐπειδὴ ἔγνω δηλὸς ἤδη τῶν ἀνθρώπῳ γενόμενος, ἀνίστησι τὲ αὐτόν, καὶ ὄρκοις τὴν ἐκείνου καταλαμβάνει ψυχὴν, μὴ ἂν πρὸς ἑτέρους παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον ἐξενεγκεῖν τὰ γεγενημένα, μηδὲ δημοσιεύσαι τὸν ἔλεον.

Ερμηνεία

ΕΖΗ ΚΑΠΟΤΕ ἓνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἐνδοξὸς καὶ πλούσιος δυστυχῶς ὁμῶς καὶ τὸν πλούτου καὶ τὴν δόξαν ἀπώλεσεν, υπέφερε δέ, ἄδοξος καὶ πάμπτωχος, στερούμενος καὶ αὐτῶν των στοιχειωδῶν πραγμάτων. 'Αλλοίμονον δε! Εἰς τοιοῦτον σημεῖον δυστυχίας κατέπεσεν, ὥστε ἐσκέφθη καὶ αὐτὰ τα τρία τοῦ κορίτσια, ποὺ ἦσαν ἐξαιρετικῶς ωραία, νὰ τα ἐκδῶσιν εἰς τὴν διαφθοράν, ὥστε ἀπὸ τα χρήματα τῆς ἀκολασίας νὰ εξασφαλίζουν τὴν τροφὴν των! Ἡ δυστυχία ἀποτυφλῶνει τὸν ἄνθρωπον! "Ἀλλωστε καὶ νομίμους συζύγους δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ εξασφαλίσῃ εἰς τα κορίτσια τοῦ, ἐπειδὴ ὅλοι, ὁσάκις ἐγένετο λόγος, τὸν ἐπεριφρονούσαν, λόγῳ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνεχείας τοῦ.

2. Ὁ Θεός, ὁμῶς, ποὺ φροντίζει γιὰ τὴν σωτηρίαν ὅλων, οἰκονομεῖ ὥστε τὴν κατάστασιν τοῦ δυστυχικοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου νὰ τὴν πληροφορηθῇ ὁ ἀξιοθαύμαστος Νικόλαος! Καὶ ἰδοὺ πῶς μετὰ πάσης συνέσεως καὶ φιλαδέλφου συμπαθείας ἐνήργησεν ὁ Ἅγιος. Δὲν ἐπερίμενε νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ καὶ δυστυχὴς πατὴρ καὶ δι' ὀλίγων, ἔστω, νὰ τοῦ ἐκθέσῃ τὴν κατάστασίν τοῦ οὔτε καὶ νὰ προβῇ εἰς ἐπιδείξεις ευεργεσίας, ὅπως κάμνουν συνήθως οἱ μικρόψυχοι.

Εγνώριζε πολύ καλά, ως άριστος ψυχολόγος, ότι τα πράγματα αυτά ενοχλούν αυτούς, που εξέπεσαν εις την δυστυχίαν από τον πλούτον και την δόξαν και τους κάμνει να ενθυμούνται την προηγουμένην ευτυχίαν των, διά να αισθάνονται φρικτότερον τον πόνον της δυστυχίας και να εντρέπωνται.

3. Δι' αυτό προσεπάθησε και αυτό ακόμη το ευαγγελικόν παράγγελμα να υπερβή, να αγνοή δηλαδή η αριστερά της δεξιάς το έργον, αποφεύγων την προσοχής και αυτού ακόμη τού ευεργετούμενου. Τοιουτοτρόπως ο Άγιος Νικόλαος δεν επεδίωκε να επισύρη την δόξαν των ανθρώπων δι' αυτό και συστηματικώς προσεπάθει να εκτελή κρυφίως το αγαθόν, μακράν της προσοχής των άλλων, περισσότερο μάλιστα κρυφίως και από αυτούς που κατεργάζονται τα πονηρά. Αμέσως λοιπόν και χωρίς χρονοτριβήν λαμβάνει ένα καλογεμισμένο σακκουλάκι με χρυσά νομίσματα και έρχεται εις προκεχωρημένην ώραν της νυκτός εις την οικίαν του δυστυχούς και απόρου πατρός. Αφού δε μετά προσοχής ήρεύνησε, μήπως τον παρακολουθη κανείς, ρίπτει το πολύτιμον δέμα από ένα παραθυράκι μέσα εις το σπίτι του πόνου και φεύγει γρήγορα, ωσάν να εντρέπετο μή τον ιδή κανείς.

4. Πρωϊ - πρωϊ λοιπόν έξυπνά και απηλπισμένος πατήρ και ευρίσκει το σωτήριον δεματάκι, το περιεργάζεται και, αφού το ήνοιξε, κατάπληκτος βλέπει τα χρυσά νομίσματα! Δεν έπίστευεν εις τα μάτια του και διά να βεβαιωθή, ότι είναι χρυσός, έψηλάφιζε τα νομίσματα με τα δάκτυλά του. "Όταν δε διεπίστωσεν, ότι πράγματι είναι χρυσός, εθαύμαζε πώς ευρέθη εκεί, άπορούσε, και από την χαράν του έχυνε θερμά δάκρυα. Τότε ήρχισε να βασανίζη το μυαλό του, ποίος, από τους γνωστούς του, ήτο δυνατόν να έκαμεν αυτήν την ευεργεσίαν μη δυνάμενος δε να ανακαλύψη ουδένα τοιούτον ευεργέτην μεταξύ των ανθρώπων, απέδωσε την πράξιν εις τον Θεόν και δεν έσταματούσε να τον ευχαριστή με δάκρυα.

5. Αμέσως τότε σπεύδει προθύμως να εξαφανίση την αιτίαν του μελετωμένου φοβερού αμαρτήματος και υπανδρεύει την πρώτην θυγατέρα του, εφ' όσον με την δωρεάν τού αγνώστου του ευεργέτου εξησφάλισε πλουσίαν προίκα. Την αποκατάστασιν της πρώτης θυγατρός επληροφορήθη μετά χαράς ο Άγιος Νικόλαος, διότι ο πατέρας ενήργησε συμφώνως με την επιθυμίαν του και απήλλαξε τοιουτοτρόπως την μίαν θυγατέρα του από τον εφιάλτης της διαφθοράς. Αλλωστε και το σχέδιον του Αγίου ήτο να απομακρύνη την πρόφασιν της αμαρτίας, δι' ενός τιμίου και κατά Θεόν γάμου. Εν συνεχεία σκέπτεται το αυτό και διά την αποκατάστασιν της δευτέρας θυγατρός κατά τον ίδιον λοιπόν τρόπον και χωρίς να τον αντιληφθή κανείς, ρίπτει μίαν νύκτα έτερον ισόποσον δέμα χρυσού εις το σπίτι της δυστυχίας.

6. Το πρωϊ πάλιν ο πατήρ ανακαλύψας το πολύτιμον δεματάκι, ήσθάνθη τα αυτά, ως και πρότερον, αισθήματα και πίπτων κατά γής μετά δακρύων ηυχαρίσκει τον Θεόν.

– Θεέ μου-έλεγε-που ελεείς τους πάντας και φροντίζεις διά την σωτηρίαν ημών, Συ που έγινες άνθρωπος διά να με απολυτρώσης από το πταίσμα της παρακοής και τώρα με ελύτρωσες από την όλεθρίαν παγίδα, χάριν των τέκνων μου, Σε παρακαλώ φανέρωσέ μου ποίος είναι ο ευεργέτης μου. Ο Άγγελος αυτός της καλωσύνης Σου, πού, μεταξύ των ανθρώπων, εκτελεί τόσον προθύμως το θέλημά Σου· φανέρωσέ μου ποιος είναι αυτός, που με εξήγαγεν από την καταπιεστικής δυστυχίαν και διέλυσεν από την διάνοιάν μου τάς έφαμάρτους σκέψεις. Με το έλεός Σου, Θεέ μου, και την πολύτιμον συμπαραστάσιν του

ευεργέτου μου αυτού, αποκαθιστώ και την δευτέραν θυγατέρα μου με νόμιμον γάμον, η οποία, τοιουτοτρόπως, απέφυγε να γίνη θήραμα του διαβόλου, και να μου εξασφαλίση κέρδος απαισιώτερον και από την πλέον ανυπολόγιστον ζημίαν.

7. Με αυτές τας ευχαριστηρίους προς τον Θεόν σκέψεις ετέλεσε τον γάμον και της δευτέρας θυγατρός ήδη δε ήρχισε να αισθάνεται ζωηράν την ελπίδα, ότι και διά την τρίτην μεριμνά ο Θεός, διά να αποκατασταθή και αυτή νομίμως. Τόσον ήτο βέβαιος δι' αυτό, ώστε ενόμιζεν, ότι και της τρίτης θυγατρός είχαν ετοιμήν την προίκα εις το χέρι. Ελάμβανε δε θάρρος διά την προσδοκίαν του αυτήν από τα δύο προηγούμενα περιστατικά των μεγαλύτερων του θυγατέρων: ήτο μάλιστα τόσον βέβαιος, ώστε επρόσεχεν αγρύπνως και εφρόντιζεν, όταν ένύκτωνε, να αγρυπνή, διά νά μή του διαφύγη ο ευεργέτης, που του έδιδε τον πλούτον του αλλά μόλις θα ήκουε τον παραμικρότερον θόρυβον, που θα επρόδιδε την παρουσίας του, να τρέξη, να τον πιάση μέ τάς δύο του χείρας, και να πληροφορηθή ποίος είναι αυτός και από πού διαθέτει τόσο χρυσάφι. Με αυτό το σχέδιον ο πατήρ ανέμεγεν εναγωνίως την άφιξιν τού ευεργέτου του, την οποίαν αγρύπνως επερίμενε.

8. Πράγματι, όπως είχε προβλέψει, παρουσιάζεται και διά τρίτην φοράν ο γνήσιος υπηρέτης του Θεού Νικόλαος αργά - αργά μίαν νύκτα και διά των άκρων των ποδών του έρχεται εις το γνωστόν σημείον, από όπου και πάλιν ρίπτει από το παραθυράκι το δέμα με το ισόποσον περιεχόμενον των χρυσών νομισμάτων και γρήγορα - γρήγορα ετοιμάζεται να αναχωρήση διά τον οίκον του! Αυτήν όμως την φοράν δεν ηδυνήθη να μη γίνη αντιληπτός από τον ανυστάκτως άγρυπνούντα πατέρα των κοριτσιών ούτος, μόλις ήκουσε τον θόρυβον από την πτώσιν του χρυσοφόρου δέματος και αντιληφθείς, εξ αυτού, την παρουσίας του πλουσίου δωρητού και ευεργέτου του, αμέσως ήρχισε να τον καταδιώκη μέσα εις την νύκτα.

Μόλις τον έφθασεν, έμεινε κατάπληκτος, διότι ανεγνώρισεν αμέσως τον Άγιον Νικόλαον, ο οποίος ήτο γνωστότατος και λόγω της αρετής του, αλλά και λόγω της πλουσιωτάτης καταγωγής του. Έπεσε λοιπόν εις τους πόδας του Αγίου Νικολάου, τον ευχαρίστει θερμώς και τον ώνόμαζε σωτήρα του και πολύτιμον συμπαραστάτην, διότι επρόλαβε, με την πράξιν του αυτήν, την σωτηρίαν τριών ψυχών, πού, λόγω της δυστυχίας, έφέροντο εις το φοβερόν βάραθρον της διαφθοράς.

9. Και ο μέν πατήρ αυτά έλεγε με θερμά δάκρυα ευχαριστίας και ευγνωμοσύνης και με βαθείαν ειλικρίνειαν ο Άγιος Νικόλαος όμως έστενοχωρήθη, διότι απεκαλύφθη από τον άνθρωπος, που ευηργέτησε. Τον ανεγείρει λοιπόν και με καλωσύνην του ομιλεί συγχρόνως δε τον δεσμεύει με φρικτούς όρκους, να μη φανερώση ποτε εις την ζωήν του εις ουδένα άλλον αυτό, που συνέβησαν, ούτε και την γενομένην ελεημοσύνην.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΓΕΡΩΝ τις απέστειλε τον μαθητών αυτού εις Αίγυπτον ίνα ενέγκη κάμηλον και απαγάγωσι τα σπυρίδια αυτών εις Αίγυπτον ως δε ήνεγκεν ο αδελφός την κάμηλον εις σκήτιν, υπήντησεν αυτώ άλλος Γέρων, και είπεν αυτώ εί έμαθον ότι εις Αίγυπτον υπάγεις, έλεγον άν σοι ίνα ενέγκης κάμοι κάμηλον.

2. 'Απελθών δε και αδελφός είπε τω Πατρί τον λόγον του Γέροντος και δε ακούσας, λέγει τώ αδελφώ' άρον την κάμηλον και απαγαγών προς αυτόν είπέ, ούτω" ηύτρεπίσθημεν ημείς, λάβε ταύτην και ποιήσον την χρείαν σου, και απελθε μετ' αυτού εις Αίγυπτον, είτα φέρε πάλιν την κάμηλον ίνα και τα ημών σκεύη λάβωμεν,

3. Απελθών δε ο αδελφός εποίησεν ούτως και γεμίσας αυτήν σπυριδίων του Γέροντος απήλθε συν αυτώ εις Αίγυπτον, και μετά το αποφορτισθήναι την κάμηλον, λαβών αυτήν λέγει τώ Γέροντα εύξαι υπέρ εμού και δε λέγει αυτό που υπάγεις; έφη ο αδελφός εις σκήτιν ίνα ενέγκω και τας ημών σπυρίδας και δε Γέρων ακούσας κατενύγη, και έβαλε μετάνοιαν, κλαίων και λέγων συγχωρήσατέ μοι ότι η πολλή υμών αγάπη έλαβε τον καρπόν μου.

4. Έλεγον περί τινος αδελφού, ότι σπυρίδια ποιήσας και βαλών τα ώτια αυτών, ήκουσε του γειτονούντος αυτώ λέγοντος τί ποιήσω ότι η αγορά εγγύς έστι, και ούκ έχω ώτια βαλείν εις σπυρίδιά μου και απελθών ανέλυσε τών εαυτού σπυριδίων τα ώτια, και ήνεγκε τώ αδελφώ λέγων ιδού ταύτα περισσα έχω, βάλε ταύτα εις τα σπυρίδιά σου και εποίησε το έργον του αδελφού προχωρήσαι, το δε ίδιον άφηκε.

5. Δύο αδελφοί εν αγρυπνία ανέσχιζον τόν λίνον τον σχιστόν, και η μία χορδή συνεχώς εκόπτετο ήρξαντο ούν οι λογισμοί τον ένα άδελφόν έκταράσσειν κατά του ετέρου του έλκοντος συν αυτώ, ού ούκ εκόπτετο η χορδή.

6. Ο δε θέλων νικήσαι τον θυμόν, και μη λυπήσαι τον αδελφόν αυτού, ηνίκα επέσπα η τρούς του αδελφού αυτού έκοπτε και αυτός την ιδίαν, και ευρίσκοντο αμφοτέροι άμματίζοντες και ούτως ανέστησαν, μη λυπήσαντες αλλήλους, και ούκ έγνω και εις τού ετέρου το έργον ό εποίησεν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ έστειλε τον μαθητήν του εις την Αίγυπτον, διά να φέρη μίαν καμήλαν, προκειμένου να κουβαλήσουν με αυτήν τα ζεμπίλια από την σκήτης. Μόλις ο υποτακτικός έφερε το ζών, τον συναντά ένας άλλος γέρων Ασκητής και του λέγει:

- Εάν ήξερα ότι θα έπήγαινες εις την Αίγυπτον, θά σέ παρεκάλουν να φέρης και εις εμέ μίαν καμήλαν.

2. Ο υποτακτικός μεταβαίνει αμέσως εις τον πνευματικός του Πατέρα και του εξιστορεί την συνάντησίν του με τον Γέροντα, όπως και την συζήτησιν, που έγινε. "Ο 'Ασκητής, χωρίς άλλην χρονοτριβήν, δίδει την εξής εντολήν εις τον υποτακτικόν του:

— Πάρε την καμήλαν και πήγαινε την εις τον Γέροντα είπε του δέ, ότι ήμείς έτακτοποιήσαμεν τα πράγματά μας πάρε την λοιπόν και συ να κάμης την υπηρεσίαν σου. Να μεταβής δε μαζί του εις την Αίγυπτον, διά να οδηγής το ζών, αφού δε τελειώση την εργασίαν του ο Αββάς, φέρε την πάλιν, διά να στείλωμεν και ημείς εις την Αίγυπτον τα πράγματά μας.

3. Πράγματι και υποτακτικός έκαμεν όπως τον διέταξεν ο Γέρων και αφού εφόρτωσε την καμήλαν με τα ζεμπίλια τού 'Ασκητού, ανεχώρησε διά την Αίγυπτον. Αφού λοιπόν έξεφόρτωσαν το ζών, λέγει ο υποτακτικός εις τον 'Ασκητής:

-Ευλόγησέ με, Πάτερ μου. – Πού πηγαίνεις; Τόν ηρώτησεν ο Γέρων. - Εις την σκήτην, διά να μεταφέρω και τα ιδικά μας ζεμπίλια!

“Όταν ήκουσεν αυτό το πράγμα ο Γέρων συνεκινήθη από την αυταπάρνησιν των δύο Μοναχών με δάκρυα δε εις τους οφθαλμούς έβαλε μετάνοιαν εις τον υποτακτικόν, λέγων :

- Να με συγχωρήσετε, διότι η πολλή σας αγάπη, που σας ενέπνευσεν αυτό το πνεύμα της θυσίας, με ενίκησε και εφάνη ανωτέρα από όλον τον καρπόν του μοναχικού μου βίου.

4. Διηγούνται το εξής περιστατικών δι' ένα αδελφόν: Είχε πλέξει ζεμπίλια και ετοποθέτει εις αυτά τας χειρολαβές (αυτιά). Την στιγμής εκείνην ήκουσεν ένα Μοναχών από γειτονικόν του κελλίον να λέγει:

- Τι να κάμω, που πλησιάζει η ημέρα της αγοράς και εγώ ακόμη δεν ετοίμασα χειρολαβάς, διά να βάλω εις τα ζεμπίλια μου;

Ο αδελφός αυτός εξήλωσεν αμέσως τας χειρολαβές από τα ιδικά του ζεμπίλια και προσφέρων αυτάς εις τον αδελφόν του λέγει

– Αυτά, αδελφέ, μου περισσεύουν πάρε τα. Ούτω εβοήθησε τον αδελφόν του να ολοκληρώση το έργον του, ενώ το ιδικόν του το άφησε μισοτελειωμένον.

5. Δύο Μοναχοί εις την σκήτην έσχιζον το ώριμον λινάρι, διά να πλέξουν σχοινιά. Ο ένας εξ αυτών των αδελφών δεν είχε τόσην επιδεξιότητα εις το εργόχειρον αυτό, και δι' αυτό συνεχώς του εκόπτετο ο ένας κλώνος του κατασκευαζομένου σχοινίου. Η ελαττωματικότης αυτή ήρχισε να ταραύσση τον έτερον Μοναχόν, που από κοινού είργάζοντο, και τον εξήγειρεν εις θυμόν κατά του αδελφού του οποίου εκόπτετο ο κλώνος.

6. Ούτος επιθυμών να κατανικήση τον θυμόν και να μη λυπήση τον συνεργαζόμενον αδελφόν, έστω και με μίαν απλην εκδήλωσιν επιπλήξεως, έσπαζε και αυτός τον ιδικόν του κλώνον, οσάκις εκόπτετο και του αδελφού και οι δύο τότε συνέχιζαν την εργασίας δένοντες κόμπους εις τας σειράς των λιναριών, με τα οποία έπλεκαν τα σχοινιά. Τοιουτοτρόπως ετελείωσαν, χωρίς ο ένας να λυπήση τον άλλον και, προ παντός, χωρίς να αντιληφθή και περί το εργόχειρών αδέξιος αδελφός, τί έκαμεν ο άλλος, διά να μη τον λυπήση.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Μ'

(Τις συνναλαγές μας να τις κάνουμε κατά Θεόν)

Ὅτι δεῖ τὸν πιστῶν καὶ ἐν τῷ πωλεῖν καὶ ἀγοράζειν, ἢ ἄλλο τί τοιοῦτον ποιεῖν, τὸν Θεὸν ἔχειν πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ τοῦ πλησίον ζημίαν μὴ καταδέχεσθαι, κὰν ἐκεῖνος λέγῃ μὴ ἀδικεῖσθαι, καὶ ὅτι δεῖ ἐν τῇ ἀγάπῃ τηρεῖν τὸ ἀπαρρησίαστον, καὶ μάλιστα τοὺς νέους, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐταιρίας ἐν τῷ Κοινοβίῳ ὡς ὀλεθρίους φυλάττεσθαι.

Πρέπει ὁ πιστὸς καὶ ὅταν πωλῇ καὶ ὅταν ἀγοράζῃ, ἢ ὅ,τι σχετικὸν ἄλλο κάμνη, νὰ ἔχη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ καταδέχεται τὴν ζημίαν τοῦ πλησίον, ἔστω καὶ ἂν ἐκεῖνος λέγῃ, ὅτι δὲν ζημιώνεται. Ἐπίσης πρέπει οἱ νέοι νὰ εἶναι σεμνοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκτοῦν εὐκόλα θάρρος. Εἰς τὰ Κοινόβια δὲν πρέπει νὰ συνιστώνται ἰδιαίτεροι ὁμάδες διότι εἶναι καταστρεπτικά.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Παχωμίου

ΛΙΜΟΥ πότε γενομένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν των σὺν τὸ μεγάλο Παχωμία μὴ ἐχόντων σῖτον, μᾶλλον μὴ εὕρισκομένου σίτου καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Αἴγυπτον, ἀπέστειλεν ὁ Ἅγιος τινὰ τῶν ἀδελφῶν περιελθεῖν τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας πάσας, ζητοῦντα σῖτον ἀγοράσαι ἑκατὸν νομισμάτων.

2. Περιελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς πολλοὺς τόπους, παρέβαλεν εἰς τινὰ πόλιν καλουμένην Ἑρμώθην καὶ εὔρεν ἐκεῖ τινὰ ἄνθρωπον πολιτευόμενον πάνυ εὐλαβῇ καὶ τὸν Θεὸν φοβούμενον, ἀκούσαντα καὶ περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου Παχωμίου καὶ τῶν ἀδελφῶν οὗτος δὲ δημόσιον ἐπιστεύετο σῖτον.

3. Προσελθὼν δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφός, παρεκάλει πωλῆσαι σῖτον ἑκατὸν νομισμάτων, ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἀληθῶς, ἀδελφέ, εἰ εἶχον ἐμὸν σῖτον, ἀπὸ τῶν τέκνων μου ἂν λαβὼν ἐδίδουν ὑμῖν, ἀκούων περὶ τῆς θείας καὶ ἑναρετοῦ ὑμῶν πολιτείας ἄκουσον δέ μου καὶ μέλλω σοὶ λέγειν' δημόσιον ἔχω σῖτον κείμενον, καὶ τέως ἄρτι οὗ ζητεῖται παρὰ τοῦ ἄρχοντος εἰ οὖν θέλεις ἀναλαβεῖν αὐτὸν ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἄλωνος, ὑπερθέσθαι δύναμαι τὰ δημόσια" ἐὰν οὖν οἶδας ὅτι δύνασαι ἀποκαταστήσαι πάλιν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῃ τὸν σῖτον, λάβε ὅσον θέλεις.

4. Τοῦ δὲ ἀδελφοῦ εἰποντος, οὐχ οὕτως θέλω νὰ ποιήσης, οὗ γὰρ δύναμαι ἀποκαταστήσει τὴν ποσότητα ἣν μέλλω λαμβάνειν, ἀλλ' ἐὰν θέλῃς τῶν ἑκατὸν ὀλοκοτίνων δοῦναι μοὶ οἷας θέλεις τιμῆς, εἰ ὅλως δύνασαι ἕως τοῦ καιροῦ τῆς ἴλωνος ὑπερθέσθαι τῇ δημοσίᾳ, καλῶς ποιεῖς καὶ δὲ φησι πρὸς αὐτόν· ναί, δύναμαι ὑπερθέσθαι οὐ μόνον τῶν ἑκατὸν νομισμάτων τούτων, ἀλλὰ καὶ ἄλλων τοσούτων, μόνον εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ" τοῦ δὲ ἀδελφοῦ εἰποντος οὐκ ἔχομεν χρυσίον, εἴμη τοῦτο, καὶ πολιτευόμενος εἶπε" μὴ μελέτω σοὶ περὶ τούτου λάβε τὸν σῖτον καὶ ὅταν εὔρης τὴν τιμὴν, ἔνεγκε μοί.

5. Ἐπὶ τούτῳ οὖν τῷ δρῷ γεμίσας τὸ πλοῖον ἐκ δεκατριῶν ἀρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου, μηδαμοῦ καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον εὕρισκομένου, εἴμη πέντε ἀρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μονὴν μετὰ πολλῆς χαρᾶς ὁ ἀδελφός.

6. Ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ὅτι ὥρμισε τὸ πλοῖον γέμον σῖτον, καὶ τὸν τρόπον τῆς τοῦ σίτου ἀγορασίας, πέμπει εὐθέως εἰς τὸ πλοῖον λέγων· ἕνα κόκκον τοῦ σί. τοῦ μὴ εἰσενέγκητε εἰς τὴν Μονήν, μηδὲ ὁ ἀγοράσας τὸν σῖτον εἰς πρόσωπόν μου ἔλθῃ, ἕως οὐ ἀποκαταστήσῃ τὸν σῖτον εἰς τὸν ἴδιον τόπον ὅτι πάνυ ἥνομησε τοῦτο πεποιηκῶς, καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἑκατὸν νομισμάτων σῖτον λαβὼν, ὅπερ οὐκ ἐκέλευσα αὐτὸν ποιῆσαι καὶ τὰ τῆς φιλοκερδίας πάθει πηρῶ· θεῖς, κατεδουλώσατο ἡμᾶς, ποιήσας ὑποχρέους εἶναι, ἀκορέστως μὲν τῇ φιланθρω· πία τοῦ δεδοκότος προσελθὼν, πλεονεξίας δὲ τρόπον μιμησάμενος. Οὐ μὴν δέ, ἀλλ' εἰ καὶ συνέβῃ αὐτὸν ἐρχόμενον ἀνθρώπινον τί ὑποστήναι ναυαγήσαντος τοῦ πλοίου, τί εἴχομεν ποιῆσαι ; οὐκ ἔμελλομεν ὑπόδουλοι πάντες γενέσθαι;

7. Διὰ τοῦτο δσὸν ἤνεγκε σῖτον, τοῖς περὶ τὰ μέρη ταῦτα κοσμικοῖς πῶ· λησάτω, ὡς ἔλαβε παρὰ τὸ πιστεύσαντος αὐτῷ ἐκ δεκατριῶν ἄρταβῶν τοῦ ὅλο· κοτίνου καὶ μετὰ τὸ πωλῆσαι αὐτόν, λαβὼν τὸ χρυσίον, ἀποκομισάτω τῷ πιστεύσαντι αὐτῷ· των δὲ ἑκατὸν ὀλοκοτίνων τῶν ἡμετέρων, ὡς πωλεῖται πάντα χοῦ, οὕτω καὶ αὐτὸς ὠνησαμενος φερέτω. Ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτως, καθὼς εἶπεν ὁ μέγας, καὶ ἤνεγκε τὸν σῖτον ἐκ πέντε ἡμισυ ἄρταβῶν τοῦ ὀλοκοτίνου ἀγο· ράσας, καὶ ἕκτοτε οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐκβῆναι τῆς Μονῆς εἰς διακονίαν τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἔασας αὐτὸν εἶσω καθῆσθαι, ἔταξεν ἄλλον εἰς τὴν διακονίαν.

8. Ὁ αὐτός ἀδελφὸς ποτὲ λαβὼν παρὰ τοῦ σκυτέως σανδάλια πολλά, καὶ ἕτερα τινὰ εἶδη ἐπὶ τῷ πωλῆσαι, πλέον τῆς τιμῆς ἣς εἶπεν αὐτῷ ὁ σκυτεὺς λαβεῖν ἤνεγ· κὲν αὐτῷ χρῆμα· λαβὼν δὲ τὸ κέρμα ὁ σκυτεὺς, ἔμετρησε τὴν τιμὴν τοῦ δέρματος καὶ τοῦ καμάτου τῶν χειρῶν αὐτόν, ἐκ πεντήκοντα λεπτῶν ὀρίσας τὰς ἡμέρας, ἃς εἰργάσατο τὰ εἶδη ἐκεῖνα εὖρων δὲ τριπλοῦν το ἀργύριον, εὐθὺς ἀπελθὼν πρὸς τὸν μέγαν, εἶπεν αὐτῷ ὡς ἀληθῶς, ὦ Πάτερ, καλῶς ἐποίησας τάξας τὸν ἀδελφὸν εἰς τὴν διακονίαν τῶν τοιούτων ἀποκρίσεων τῆς Μονῆς ἔτι ἔχει ἐν ἑαυ· τῷ τὸ κοσμικὸν φρόνημα· εἶποντος δὲ τοῦ μεγάλου τί ἔστι τὸ πρᾶγμα δ ἐποίησε κακῶς ; ἀπεκρίθη ὁ σκυτεὺς λέγων· ἔδωκα αὐτῷ σανδάλια καὶ ἕτερα τινὰ εἶδη ἐπὶ τῷ πωλῆσαι, εἶπων αὐτῷ τὴν ποσότητα τῆς τιμῆς καὶ δὲ πωλήσας ταῦτα πλεῖο· νός, ἤνεγκε μοὶ τριπλὴν τὴν τιμὴν, παρ' δ εἶπον αὐτῷ.

9. Ἀκούσας δὲ ὁ μέγας ταῦτα, ἔκαλεσε τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ διατὶ τοῦτο ἐποίησας; ὁ δὲ πρὸς αὐτόν εἶπε· τὴν τιμὴν, ὦ Πάτερ, ἣν εἶπε λαβεῖν καὶ ἀδελφός, εἶπον τοῖς ἀγοράζουσιν· οἱ δὲ λέγουσι μοὶ ἀδελφέ, ἐὰν μὴ κλεψιμαία ἐστὶ, περισσοτέρας τιμῆς ἄξια ἐστὶν ἐγὼ δὲ διατραπεῖς, εἶπον αὐτοῖς κλεψιμαία μὲν οὐκ εἴσι· τοσοῦτον δὲ ἐκελεύσθην πωλῆσαι· ὅσον δὲ θέλετε δοῦναι, δότε μοι· οἱ δὲ δσὸν ἤρεσκεν αὐτοῖς ἐδίδουν, ἐμοῦ μὴ μετροῦντος τὸ παρ' αὐτῶν διδόμενον κέρμα.

10. Ὁ δὲ μέγας ἀκούσας εἶπεν αὐτῷ· ἡμάρτηκας μεγάλως τὸ πλεῖον ἀγαπή· σᾶς· ἀλλὰ ταχέως διαδραμῶν, τὸ περισσόν της τιμῆς ἀπόδος τοῖς δεδοκόσι· καὶ ἐλθὼν μετανόησον ὑπὲρ τοῦ σφάλματος τούτου, καὶ κάθου εἰς τὴν Μονήν ἐργαζόμενος τὸ ἴδιόν σου ἔργον οὐ συμφέρει γὰρ σοὶ ταύτην τὴν διακονίαν μετέρχεσθαι.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἔπεσε πείνα εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ δὲν εὐρίσκετο πουθενά σίτος ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ υπέφερον πολλοί, μεταξύ δε αὐτῶν καὶ οἱ Μοναχοί τοῦ Κοινοβίου τοῦ Μεγάλου Παχωμίου. Ὁ Μέγας Παχώμιος τότε ἀποστέλλει ἕνα Μοναχόν νὰ γυρίσῃ ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία, προκειμένου νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἀγοράσῃ σῖτον ἀξίας ἑκατὸν νομισμάτων.

2. Αφοῦ ὁ Μοναχός αὐτός ἐγύρισεν ἀπρακτος πολλά μέρη, ἐφθασεν ἐπὶ τέλους καὶ εἰς πόλιν τινὰ της Αἰγύπτου, καλουμένην Ερμώθην. Εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν συνήντησεν ἕνα

άνθρωπον πάρα πολύ εύλαβή και σεβόμενον τον Θεόν. Ούτος ήτο υπάλληλος της Διοικήσεως του τόπου εκείνου είχε δε πολλάκις πληροφορηθή δια την ενάρετον ζωήν του Αγίου Παχωμίου. Αυτός λοιπόν ο υπάλληλος διαχειρίζετο τον σίτον τού Δημοσίου.

3. Μετέβη τότε προς τον άνθρωπον αυτόν ο Μοναχός του Μεγάλου Παχωμίου και τον παρεκάλει να του πωλήση σίτον αξίας εκατον νομισμάτων. Τότε ο άνθρωπος της διοικήσεως του απαντά:

– Σε διαβεβαιώ, αδελφέ μου, ότι εάν είχαν ιδικόν μου σίτον, θα τον έστερούσα από τα παιδιά μου, διά να τον δώσω εις σάς τόσον πολύ σάς εκτιμώ πληροφορούμενος την θείαν και ενάρετον ζωήν σας. Ακουσε όμως αυτό, που θα σου είπω: Εις τας αποθήκας έχω σιτάρι του Δημοσίου προς το παρόν δεν το ζητεί ο άρχων. Εάν λοιπόν θέλεις, ήμπορείς να παραλάβης οσονδήποτε σίτον χρειάζεσαι, υπό τον όρον, ότι κατά την εποχήν της νέας συγκομιδής από τα αλώνια θα τον επιστρέψης, διά να τον βάλω εις τήν θέσιν του. Εγώ έως τότε ήμπορώ να τακτοποιήσω το Δημόσιον και να μη αναζητηθή.

4. Εις την πρότασιν αυτήν ο Μοναχός απήντησε:

- Δεν θέλω να κάμης αυτό το πράγμα, διότι δεν θα έχω την δύναμιν να επιστρέψω την ποσότητα, που πρόκειται να πάρω. Αλλά, εάν έχης την δυνατότητα, να μου δώσης εις οιαδήποτε τιμήν νομίζεις σιτάρι, που αναλογεί εις την αξίαν των εκατόν νομισμάτων, που διαθέτω και αν θέλεις κράτησε τα χρήματα μέχρι της νέας συγκομιδής και τότε να αντικαταστήσης τον σίτον, χωρίς όμως αυτό να γίνη αφορμή να εκτεθής εις την υπηρεσίαν σου.

- Έχω την δύναμιν, - αποκρίνεται και αποθηκάριος του Δημοσίου-χωρίς να εκτεθώ, να σου δώσω σιτάρι αξίας όχι μόνον εκατόν νομισμάτων, αλλά και περισσότερον, διπλασίας τουλάχιστον ποσότητος. Και σείς διά την ευκολίαν αυτήν να εύχεσθε δι' εμέ.

-Εγώ όμως- απήντησεν ο Μοναχός -έχω χρήματα μόνον δι' ωρισμένην ποσότητα δεν έχω περισσότερα των εκατόν νομισμάτων.

Και πάλιν ο άνθρωπος της Διοικήσεως λέγει:

– Μή φροντίζεις δι' αυτό πάρε συ τώρα το σιτάρι και όταν οικονομήσης και τα υπόλοιπα χρήματα, τα στέλλεις.

5. Με την συμφωνίαν αυτήν ο Μοναχός έγέμισε το πλοίον με σίτον αντί δεκατριών αρταβών³, ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα, ενώ εις ολόκληρον την Αίγυπτον δέν ήδύνατο κανείς να ανεύρη σίτον, με τιμήν μικροτέραν, από πέντε μόνον άρτάβας ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα. Δι' αυτό με μεγάλην χαράν ο Μοναχός κατέπλευσεν εις την Μονήν.

6. Μόλις ο Μέγας Παχώμιος επληροφορήθη την άφικξιν του σιτοφόρου πλοίου και τον τρόπον, με τον οποίον έγινε η αγορά του σίτου, στέλλει αμέσως ένα άλλον Μοναχόν εις το πλοίον και παραγγέλλει τα εξής:

– Ούτε ένα σπειρί σίτου από το πλοίον νά μή εισαχθή εις το Μοναστήρι και αυτός, που το ηγόρασε, να μη εμφανισθή έμπροσθέν μου, έως ότου τακτοποιήση τον σίτον καθώς

---

³ Αρτάβη = περσική μονάς μετρήσεως, αντιστοιχούσα πρός 20 περίπου σημερινά κιλά.

πρέπει. Με αυτό, που έκαμε, διέπραξε μεγάλην παρανομίαν όχι μόνον διότι με τοιούτον τρόπον και αντί τόσον μικράς τιμής ηγόρασε τον σίτον, αλλά και διότι ηγόρασε σίτον επί πλέον, αξίας άλλων εκατόν νομισμάτων, χωρίς εγώ να του δώσω εντολήν να κάμη τοιούτον πράγμα. Έτυφλώθη από το πάθος της φιλοκερδίας και μας ήχμαλώτισε με το χρέος που ανέλαβεν απέναντι του σιτοδότου. Έπλησίασε τον καλόν εκείνον σιτοδότην με πλεονεξίαν, χωρίς να έχη συναίσθησιν του μέτρου της ικανοποιήσεως των στοιχειωδών μόνον αναγκών μας. Και δεν είναι μόνον αυτό αλλά υπό της πλεονεξίας νικώμενος, εφόρτωσε το πλοίον με περισσότερον φορτίον, χωρίς να σκεφθή, ότι εάν έναυάγει το πλοίον, τότε όλοι θα εγινόμεθα δούλοι, δια την επιστροφής του χρέους.

7. Δι' αυτό επιβάλλεται, ο αδελφός, που ενήργησε τοιουτοτρόπως, να πωλήση τον σίτον, που έφερεν, εις τους κοσμικούς, που διαμένουν εις την περιοχήν αυτήν, εις την τιμήν, που τον ηγόρασεν από τον πιστωτών, ήτοι δέκα τρεις άρτάβας ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα και τα χρήματα, που θα συγκεντρώση, να τα παραδώση ο ίδιος εις τον άνθρωπος, που του έδωσε με πίστωσιν το σιτάρι. Θα αγοράση δε εν συνεχεία τόσον μόνον σίτον, όσον καλύπτουν τα εκατόν νομίσματά μας και εις την τιμήν που το αγοράζουν όλοι οι άλλοι άνθρωστοι και τότε μόνον θα εμφανισθή ενώπιόν μου.

Πράγματι ο αδελφός έπραγματοποίησε την εντολήν του Μεγάλου Παχωμίου αγοράσας σίτον με πέντε και ήμισυ άρτάβας ανά έκαστον χρυσούν νόμισμα και τόσην μόνον ποσότητα, όσην έκάλυπτον τα εκατόν νομίσματα. Μετά από το περιστατικών αυτο ο Μέγας Παχώμιος απηγόρευσε πλέον εις τον αδελφόν αυτόν να εξέλθη της Μονής διά την φροντίδα του Κοινοβίου και ανέθεσε το διακόνημα αυτό εις άλλον.

8. Ο ίδιος αδελφός του Κοινοβίου προέβη εις άλλην, παρομοίαν πράξιν, η οποία απεδείκνυε το κοσμικόν φρόνημα της φιλοκερδίας.

Μίαν φοράν ο υποδηματοποιός του Μοναστηρίου του παρέδωσε μερικά σανδάλια και διάφορα άλλα είδη, διά να τα πωλήση. Ούτος λοιπόν επώλησεν άπαντα τα είδη αυτά εις τιμήν, μεγαλυτέραν από εκείνην, που του καθώρισεν ο υποδηματοποιός και του έφερε τα χρήματα. Ο υποδηματοποιός υπελόγισε την αξίαν του δέρματος, και 50 λεπτά διά τα ημερομίσθια της κατασκευής των σανδαλίων, και εύρεν, ότι τα χρήματα, που του έφερεν ο αδελφός, ήσαν τριπλασίας αξίας. Αμέσως μεταβαίνει εις τον Μέγαν Παχώμιον και του λέγει :

– Πραγματικώς, Πάτερ μου, καλά έκαμες και ώρισες τον αδελφόν αυτόν εις αυτήν την υπηρεσίαν της Μονής έχει ακόμη μέσα του το κοσμικόν φρόνημα.

– Τι έκαμε και δεν είναι καλόν; -ηρώτησεν ο Μέγας Παχώμιος.

– Του έδωσα – απεκρίθη ο υποδηματοποιός-σανδάλια και διάφορα άλλα είδη, προσδιορίσας και την τιμήν εκάστου, διά να τα πωλήση. Εκείνος τα επώλησε περισσότερον του δέοντος, εις τριπλασίαν τιμήν, και ούτω μου έφερε περισσότερα από όσα τού είπον.

9. Αφού ήκουσε ταύτα ο Άγιος εκάλεσε τον περί ο ού λόγος Μοναχών και τον ήρώτησε διατί έπραξε τούτο, εκείνος δε είπε τα εξής:

- Όταν προσήρχοντο, Πάτερ μου, διά να αγοράσουν από τα είδη αυτά, τους έλεγον την τιμήν, που μου προσδιόρισεν ο αδελφός. Εκείνοι όμως μου απαντούσαν, ότι εάν δεν

προέρχονται από κλοπήν, πρέπει περισσότερον να πωληθούν. Εις το άκουσμα αυτό εγώ ήσθάνομην εντροπήν και επεδίωκα να τους αλλάξω γνώμην, λέγων, ότι τα είδη δεν προέρχονται από κλοπήν, πλην όμως εις αυτήν την τιμήν με διέταξαν να τα πωλήσω σείς πάντως δώσατέ μου όσα θέλετε. Εκείνοι τότε μου προσέφερον ως τιμήν, όσα χρήματα εθεώρουν αρκετά και εγώ τα ελάμβανα, χωρίς να τα μετρώ.

10. Αφού ήκουσε την απολογίαν αυτήν ο Μέγας Παχώμιος, δεν την έκρινεν επαρκή και είπε τα εξής:

– Πάρα πολύ ήμάρτησες, διότι ηγάπησες την φιλοκερδίαν πλην όμως να τρέξης γρήγορα, να συναντήσης αυτούς, που σου έδωσαν τα περισσότερα χρήματα, διά να τους τα επιστρέψης. Μετά ταύτα να επιστρέψης και να μετανοήσης διά το σφάλμα αυτό. Ποτέ πλέον δεν θα εξέλθης του Κοινοβίου θα κάθесαι μέσα και θα κάμνης το εργόχειρόν σου, διότι δεν είναι συμφέρον της ψυχής σου να εκτελής αυτό το διακόνημα.

Β'. Εν τω Γεροντικώ

ΠΟΤΕ ό Άββᾶς Ποιμήν και οί μετ' αὐτοῦ ἄδελφοί εἵργαζοντο σκολάκιον και οὗ προεχώρει, οὗ γάρ εἶχαν ἀγορᾶσαι λιγάρια και τίς ἐξ αὐτῶν εἷς χρείαν τινά ἀποσταλεῖς, διηγήσατο τινί πραγματευτῇ τὸ πρᾶγμα ό δὲ Ἀββᾶς Ποιμήν οὐκ ἐλάμβανε παρὰ τινὸς τίποτε διὰ τὴν ὀχλησιν.

2. Ό δὲ πραγματευτῆς θέλων ποιῆσαι ἔργον τῷ Γέροντα, προεφασίσσατο χρείαν ἔχειν τῶν σκολακίων και ἤνεγκε τὴν κάμηλον και ἔλαβεν αὐτὰ δοὺς τὴν τιμὴν ό δὲ ἄδελφός ὑποστρέψας και ἀκούσας και ἐποίησεν ό πραγματευτῆς, εἶπε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ποιμένα, θέλων ἐπαινέσαι τὸν πραγματευτήν, φύσει αὐτὰ και μὴ χρήζων ἔλαβεν, ἵνα ποιήσῃ ἡμῖν ἔργον,

3. Ἀκούσας δὲ ταῦτα δ' Ἀββᾶς Ποιμήν ὅτι μὴ χρήζων αὐτὰ ἔλαβεν, εἶπε τὸ ἀδελφῷ ἀνάστα, μίσθωσον κάμηλον και φέρε αὐτὰ" εἰ δὲ μή, ὧδε τοῦ λοιποῦ μεθ' ὑμῶν ό Ποιμήν ό καθεύζεται" οὐδὲ γάρ ἀδικῆσαι βούλομαι τινά ἄνθρωπον, ἵνα μὴ χρήζων ζημίαν ἑαυτῷ ποιήσῃ και λάβῃ τὸ κέρδος μου" και ἀπῆλθεν ό ἀδελφός, και μετὰ πολλοῦ κόπου ἤνεγκεν αὐτά, ἀποδοὺς τῷ πραγματευτῇ, και κατεβάλλετο. Ἐνεχθέντα δὲ ὡς εἶδεν αὐτὰ ἔχαρη ὡς μέγαν θησαυρὸν εὖρων.

4. Ἡρώτησε τίς ἀδελφός τὸν Ἀββᾶν Πιστάμωνα λέγων" τί ποιήσω, ὅτι θλίβομαι εἰς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου ; και ἀπεκρίθη ό Γέρων ὅτι και ό Ἀββᾶς Σισώης, και οί λοιποί, ἐπώλουν τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν τοῦτο οὐκ ἔστι βλάβη ἀλλ' ὅταν πωλῆς, εἶπε ἅπαξ τὴν τιμὴν τοῦ σκεύους" εἰ δὲ θέλεις μικρὸν ὑφεῖναι τῆς τιμῆς ἐν σοῖ ἔστιν οὕτω γάρ εὖρησεις ἀνάπαυσιν.

5. Ἔφη ό ἀδελφός ἐὰν ἔχω τὴν χρείαν μου ὅθεν δήποθεν, θέλεις νὰ μὴ φροντίσω ἐργοχειρου; και εἶπεν αὐτῷ ό Γέρων" κὰν και ὑπὲρ τῆς χρείαν σου ἔχῃς, μὴ καταλείψῃς τὸ ἐργόχειρόν σου, ἀλλ' ἐργάζου ὅσον δύνασαι, μόνον μὴ μετὰ ταραχῆς.

6. Ἔλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀγάθωνος, και τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ὅτι ὅτε ἐπιπρασκον σκεῦος, ἅπαξ ἔλεγον τὴν τιμὴν και τὸ διδόμενον αὐτοῖς ἐλάμβαναν σιω: πῶντες μετὰ ἀναπαύσεως και ὅτε δὲ ἦλθαν ἀγορᾶσαι τί, τὸ λεγόμενον αὐτοῖς παρεῖχον μετὰ σιωπῆς, και ἐλάμβαναν τὸ εἶδος οὗ ἔχρηζον, καθόλου μὴ φθεγγόμενοι.

Τοῦ Πατρὸς

7. Τοῦτο τοῖς καθ' ἡμᾶς θαυμάσαι μᾶλλον ἐστίν, ἢ μιμήσασθαι" μεγάλη γὰρ τοῦ Γέροντος ἢ εἰς Θεὸν ἐλπίς, καὶ ἡ ἀπροσπάθεια, ἃς καὶ ὁμοίως κτησάμενος καὶ τὸ τούτου ἔργον ποιῆσαι δυνήσεται.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Αββάς Ποιμὴν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀδελφοὶ κατεσκεύαζον σκολάκιον⁴. ἡ ἐργασία ὁμως αὐτὴ δεν ἐπροχωρούσεν, ἐπειδὴ εἶχαν φθάσει εἰς τοιαύτην οικονομικῆς ἀνεπάρκειαν, ὥστε δεν εἶχαν νὰ αγοράσουν λινάρια, διὰ τὸ ἐργόχειρόν των. "Ενας δε ἐκ τῆς συνοδείας τοῦ 'Αββά Ποιμένος, τὸν ὁποῖον ἐστεῖλαν διὰ μίαν ὑπόθεσιν ἔξω ἀπὸ τὴν σκῆτην, συνήντησε κάποιον ἔμπορος καὶ τοῦ ἀνέφερε τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Ο 'Αββάς Ποιμὴν οὐδέποτε ἐλάμβανεν πρᾶγμα ἀπὸ ἄλλον, διὰ νὰ μὴ ἐνοχλῇ οὐδένα καὶ οὕτω ποτέ κανεὶς δεν μποροῦσε νὰ γνωρίζῃ εἴαν ὑποφέρῃ.

2. Ο ἔμπορος λοιπὸν αὐτός, ἀφοῦ ἐπληροφορήθη τὴν στενοχωρίαν τοῦ 'Αββά Ποιμένος, καὶ ἐπιθυμὼν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν Γέροντα, προσε ποιήθη, ὅτι δῆθεν ἔχει ἀνάγκην ἀπὸ αὐτὰ τὰ σκουλάκια πρὸς τούτο ἔφερεν εἰς τὴν σκῆτην τὴν καμήλας τοῦ, ἐπλήρωσεν αὐτὰ εἰς καλὴν τιμὴν καὶ τὰ παρέλαβε. Μόλις ἐπέστρεψεν ὁ ἀδελφός καὶ ἐπληροφορήθη αὐτό πὺ ἐκάμεν ὁ ἔμπορος, ἐσπευσε νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ἔμπορον διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν αὐτήν, καὶ εἶπεν εἰς τὸν Αββάν Ποιμένα,

- Πάτερ, ὁ ἄνθρωπος αὐτός δεν εἶχεν ἀνάγκης ἀπὸ τὰ πρᾶγματα αὐτὰ τὰ παρέλαβε μόνον καὶ μόνον, διὰ νὰ μας ἐξυπηρετήσῃ.

3. Οταν ὁ 'Αββάς Ποιμὴν ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ ἔμπορος ἐκεῖνος παρέλαβε τὰ πρᾶγματα αὐτὰ, χωρὶς νὰ τα χρειάζεται, ἀμέσως εἶπε με αὐστηρότητα :

- Σήκω, πῆγαινε νὰ ἐνοικιάσῃς μίαν καμήλας, καὶ νὰ φέρῃς πάλιν ἐδῶ τὰ πρᾶγματα, πὺ ἐπῆρην ὁ ἔμπορος εἴαν δεν γίνῃ αὐτό, καὶ Ποιμὴν δεν πρόκειται νὰ καθῇσῃ πλέον μαζί σας. Δεν θέλω νὰ ἀδικήσω κανένα ἄνθρωπον διατί χωρὶς ἀνάγκης νὰ ζημιωθῇ καὶ νὰ μού ἀφαιρέσῃ οὕτω τὸ πνευματικὸν κέρδος, πὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐγκαρτέρησιν των δυσκολιών;

Πράγματι ὁ ἀδελφός ἀνεχώρησεν, εὔρε τὸν ἔμπορον καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἠδυνήθη νὰ τὸν πείσῃ νὰ λάβῃ ὀπίσω τὰ χρήματά τοῦ καὶ νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃ τὰ πρᾶγματα, πὺ παρέλαβε. Μόλις ὁ ἀδελφός τα ἔφερεν ὀπίσω εἰς τὴν σκῆτην, ὁ Αββάς Ποιμὴν ἐχάρη πάρα πολὺ, ὡς νὰ ἀνεκάλυψεν ἀπροσδοκῆτως μεγάλον θησαυρόν.

4. Ενας ἀδελφός ἠρώτησε κάποτε τὸν 'Αββάν Πιστάμωνα:

- Τι πρέπει νὰ κάμω, Πάτερ μου, διότι στενοχωρούμαι, ὅταν πρόκειται νὰ πωλήσω τὸ ἐργόχειρόν μου;

Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων:

– Καὶ ὁ Αββάς Σισώης καὶ ὅλοι οἱ Πατέρες, ἐπάλουν τὸ ἐργόχειρόν των αὐτό δεν φέρει βλάβην. Ὅταν ὁμως τὸ πωλῇς, νὰ εἰπῇς μόνον μίαν φορὰν τὴν τιμὴν, χωρὶς νὰ ἀρχίσῃς

---

⁴ Νήμα κηρωμένον, διὰ τὴν κατασκευὴν κηρίων.

διαπραγματεύσεις (=παζάρια), αν μάλιστα ήμπορης, μετρίασε ολίγον την τιμήν. Αυτή η ηρεμία και η συγκατάβασις θα σου φέρουν ανάπαυσιν και γαλήνην εις την ψυχήν.

5. Λέγει πάλιν ο αδελφός :

- Εάν ήμπορώ να εξοικονομήσω τας ανάγκας μου από οπουδήποτε αλλού, έχεις την γνώμην, ότι θα είναι καλόν νά μή φροντίζω δια το εργόχειρόν μου;

- Και εάν ακόμη- είπεν ο Γέρων: - έχης εις την διάθεσίν σου περισσότερα από όσα απαιτούν αι ανάγκαι σου, ποτέ να μη έγκαταλείψης το εργόχειρόν σου, αλλά να εργάζεσαι όσον ημπορείς, χωρίς όμως να καταστρέφης την ψυχικήν σου γαλήνην με το εργόχειρον.

6. Διηγούνται διά τον Αββάν Αγάθωνα και τον μαθητήν του, ότι ουδέποτε ήσυχολούντο με διαπραγματεύσεις ούτω, όταν επώλουν έν αντίκείμενον, μίαν μόνον φοράν έλεγον εις τον αγοραστήν την τιμήν: μετά ταύτα ελάμβανον αυτά, που τους έδιδον μετά σιωπής και ήσαν πολύ ευχαριστημένοι. "Όταν πάλιν επρόκειτο να αγοράσουν ένα πράγμα, έδιδον προθύμως και μετά σιωπής αυτά, που τους εξήτουν, και παρελάμβανον αυτό, που ήθελον, χωρίς να ομιλούν.

Του Πατρός

7. Αυτο ημείς πρέπει περισσότερο να θαυμάσωμεν και να μιμηθώμεν από τον Οσιον· είχε, δηλαδή, μεγάλην ελπίδα προς τον Θεόν και δεν ήσθάνετο καθόλου την αγωνίαν της βιοτικής μερίμνης. Αυτήν την ελπίδα και την αμεριμνησίαν όποιος δυνηθή να αποκτήσῃ εις τον αυτόν βαθμόν με εκείνον, ασφαλώς τότε θα μπορέσῃ να πραγματοποιήσῃ και τα έργα, που έκαμεν εκείνος.

Γ'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΑΠΕΛΘΗΣ εις πόλιν πωλῆσαι τὸ εργόχειρόν σου, μή φιλονεικήσῃς εις τὴν τιμήν αὐτοῦ, ὡς οἱ κοσμικοί, ἀλλὰ δὸς αὐτὸ ὅπωςδηποτε, ἵνα μὴ ἀπολέσῃς τὴν δύναμιν τοῦ κελλίου σου.

2. Ἐὰν δὲ ἀγοράζῃς τί οὗ χρειαν ἔχεις, μή φιλονεικήσῃς ὅτι εἰ μὴ τόδε, οὗ παρέχω εις αὐτό, ἀλλὰ εἰ θέλεις αὐτό, βίασαι σεαυτὸν ὀλίγον, εἰ δὲ οὐκ ἔχεις τὴν τιμήν αὐτοῦ, ἔασον αὐτὸ ἐν σιωπῇ.

3. Ἐὰν δὲ ταραξῶσί σε οἱ λογισμοὶ ὅτι ποὺ εὐρίσκεις, εἶπε αὐτοῖς, ὅτι εἴμι κάγω ὡς πάντες οἱ Ἅγιοι οἱ πειρασθέντες ὑπὸ Θεοῦ ἐν τῇ πτωχείᾳ, ἕως οὐ οἶδε τὴν προαίρεσιν αὐτῶν πιστὴν οὔσαν, καὶ ἤνεγκεν αὐτοὺς εἰς πλατυσμόν.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΒΗΣ εις την πόλιν, διά να πωλήσῃς το εργόχειρόν σου, μη αρχίσῃς τα παζάρια διά την τιμήν, όπως κάμνουν οι κοσμικοί αλλά να το δώσῃς όπως - όπως, διά να μη χάσῃς την δύναμιν της ψυχῆς, που σου εξησφάλισεν η υπομονή και η σιωπηλή εργασία του κελλίου.

2. Όταν πάλιν πρόκειται να αγοράσῃς κάτι, που το χρειάζεσαι, και πάλιν να μη κάμνης παζάρια με τον πωλητήν αν το χρειάζεσαι πράγματι και διαθέτῃς τα χρήματα, πίεσε ὀλίγον

τον εαυτόν σου και πάρε το εάν πάλιν δεν έχης τα χρήματα, που απαιτούνται, τότε άφησε το και φύγε, χωρίς να μιλήσης.

3. Εάν πάλιν σε ενοχλήσουν οι λογισμοί, με την σκέψιν" που θα εύρης συ τόσα χρήματα, που ζητεί ο έμπορος, απάντησε εις αυτούς : είμαι και εγώ, όπως οι "Άγιοι, που εδοκιμάσθησαν από τον Θεόν με πτωχείαν, μέχρις ότου ο Θεός, επιβραβεύων την αγαθήν των προαίρεσιν, τους έφερεν άνεσιν και ευκολίαν.

Δ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΗ ΕΙΣΕΛΘΗΣ εις κελλίον αδελφοῦ σου πριν κρούσης τήν θύραν, ἵνα μή ταραχήν αὐτῷ ἐπενέγκῃς.

2. Μή συνδήσης σεαυτὸν ὄρκο μετὰ αδελφοῦ, ἀλλ' ἔχε ὁμόνοιαν ἐν φόβῳ Θεοῦ.

3. Μέγα ἡττημα Μοναχῶν συγκοινωνεῖν φατρία, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ λύπη καὶ μεταμέλος.

Ερμηνεία

ΜΗ ΕΙΣΕΛΘΗΣ εις το κελλίον του αδελφού σου, πριν προηγουμένως κτυπήσης την θύραν, διά να σου επιτρέψη την είσοδον, διά νά μή τον κάμης να ταραχθή από την απροσδόκητον εμφάνισίν σου.

2. Να μη συνδεθής μεθ' ὀρκου διαρκούς φιλίας με άλλον αδελφόν: μόνον να διατηρής τον σύνδεσμον της ομονοίας, που προέρχεται από τον φόβον του Θεού.

3. Διά τον Μοναχόν είναι ανυπολόγιστος ζημία η συμμετοχή του εις φατρίας· αυτό δε μίαν ημέραν θα του προκαλέση λύπην και μεταμέλειαν.

Ε' . Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ Ἦρωτησε Γέροντα λέγων· ἄρα καλὸν ἐστὶ τὸ ἔχειν φιλίαν μετὰ συνηλικιώτου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τὸ μηδὲ πάνυ ἔχειν φιλίαν πρὸς τινὰ συνηλικιώτην, καλὸν ἐστὶν ἢ γὰρ τοιαύτη διάθεσις οὐκ ἀφήσιν ἐλθεῖν τὸ πένθος, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἄλλον τινὰ ἀφαιροῦντα σου τὸ πένθος ἔχε φιλίαν, οὗ γὰρ ὠφελεῖ σε τοῦτο, ἀλλὰ βλάπτει τὰ μέγιστα οὐδεὶς γὰρ δύναται τί κτήσασθαι ἀγαθόν, εἴμη ἐν πολλῷ πένθει καὶ κόπῳ" παίδευσιν οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς σου μὴ προσέχειν τινί, καὶ οὗ πληρώσουσί σου τὴν καρδίαν τῆς δεινῆς παρρησίας, τῆς εἰς ἀπώλειαν φερούσης ὅλους τοὺς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ.

2. Ἦφη ὁ ἀδελφὸς εἶπε μοί, Πάτερ, ἕως ποῦ ὀφείλει εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγά: πῆς τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἄλλη ἐστὶν ἡ ἀγάπη τῶν Πατέρων πρὸς τὰ ἴδια τέκνα, καὶ ἄλλη τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν. Ἡ τῶν πνευματικῶν Πατέρων ἀγάπη πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν οὐκ ἔχει σαρκικὸν τί, οὐδὲ βλαβερὸν ἡσφαλισμενοὶ γὰρ εἰσι τῷ πνευματικῇ φρονήματι, καὶ εἴτε ἐν λόγοις εἴτε ἐν ἔργοις σπουδάζουσι πάντοτε ὠφελεῖσάι τοὺς νεωτέρους κατὰ πάντα καὶ οὕτως ἀγαπῶντες, οὗ σιωπὴ κρύπτουσι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ἀλλὰ πνευματικῶς ἐλέγχουσιν αὐτοὺς καὶ παιδεύουσι. Πρὸς γὰρ τούτους εἴρηται: «ἐλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον», ὥς πολλάκις ποιεῖ σοὶ ὁ Ἀββᾶς σου καὶ οὗ συνιεῖς.

3. Ἐπειδὴ οὖν διὰ τὴν ἀγάπην οὗ σιωπᾶ σου τὰ σφάλματα, φανερόν ἐστιν ὅτι πνευματικὴ ἐστὶν ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἢ πρὸς σε. "Ἐκαστος δὲ κατὰ τὸ μέτρον αὐτοῦ ἀγαπᾷ τὸν πλησίον αὐτοῦ το μέτρον οὖν τῆς τελείας ἀγάπης ἐστὶ το, μετὰ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει τὸς πρὸς τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ὡς ἑαυτόν.

4. Ἡ δὲ νεότης ὀφείλει φυλάττειν ἑαυτὴν ἐν πάσι, διὰ τάχους γὰρ ὑποσκελίζει τοὺς νεωτέρους καὶ διάβολος" πρῶτον μὲν γὰρ ἐν τῇ συντυχίᾳ ἄρχονται λαλεῖν ἀλλήλοις δι' ὠφέλειαν ψυχῆς, εἴτα εἰς ἄλλα τρέπονται, εἰς ἐρεθισμόν, εἰς παρρησίαν, εἰς γέλωτα, εἰς καταλαλιάν, καὶ εἰς ἕτερα πολλὰ κακά, ὡς πληρωθῆναι ἐπ' αὐτοὺς τὸ Ἀποστολικὸν ἐκεῖνο τὸ φάσκον" «ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπὶ: τελεῖσθε» ἐκ τούτου γὰρ ἔρχονται οἱ νεώτεροι εἰς πτώσιν ἐκ τοῦ ἀγαπᾷν ἀλόγως καὶ συνδυάζειν ἀλλήλους.

5. Τὸ οὖν μέτρον τῆς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν ἀγάπης τοιοῦτον ὀφείλει εἶναι μὴ καταλαλεῖν ἀλλήλων, μὴ μισεῖν, μὴ ἐξουθενεῖν, μὴ ζητεῖν τὰ ἑαυτῶν, ἢ τὴν ἰδίαν ἀνάπαυσιν προτιθεῖν τοῦ ἀδελφοῦ, μὴ ἀγαπᾷν διὰ κάλλος τοῦ σώματος, ἢ διὰ σωματικῆς εὐεργεσίαν, μὴ καθέζεσθαι μετ' ἀλλήλων χωρὶς μεγάλης ἀνάγκης, ἵνα μὴ ἐμπέσωσιν εἰς τὴν ὀλέθριαν παρρησίαν, τὴν ἀπολλουσαν, ὡς εἶπον, τοὺς καρποὺς τοῦ Μοναχοῦ, καὶ ἀφίουσαν αὐτὸν ὡς ξύλον ξηρόν.

6. Ἄλλ' ὡς φεῖδονται ἑαυτῶν καὶ φυλάττουσιν ἐκ τῆς παρρησίας καὶ τῆς ἀργολογίας, φεῖδονται καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, τρέμοντες καθεσθῆναι μετ' ἀλλήλων ἀκαίρως, ἵνα μὴ παγιδευθῶσιν εἰς ταύτας τὰς παγίδας, καὶ παγιδεύσωσι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καὶ τὸ Προφητικὸν «οὔαι καὶ εἰς ἑαυτοὺς ἐπισπάσονται «Οὐαί, γὰρ φησι, τῷ ποτίζοντι τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπὴν θολερᾶν» λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀπόστολος «Φθείρουσιν ἥθη χρηστά, ὁμιλαὶ κακαὶ» ἕως τούτου ἐστὶ τὸ μέτρον τῆς τῶν ἀδελφῶν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ηρώτησε γέροντα Ασκητὴν:

– Γέροντα, εἶναι καλὸν πράγμα νὰ ἔχω φιλίαν με τοὺς συνομήλικάς μου;

Απεκρίθη ὁ Γέρων:

– Τέκνον μου, καλὸν πράγμα εἶναι νὰ μὴ ἔχῃς καθόλου φιλίαν με τοὺς συνομήλικούς σου. Πρόσεξε δε νὰ ἰδῇς τὴν αἰτίαν ἢ ψυχικὴ διάθεσιν τοῦ Μοναχοῦ, που αἰσθάνεται τὴν φιλίαν, ἐμποδίζει ἀπὸ τὴν ψυχὴν τὸ πένθος. Δι' αὐτὸ ὅχι μόνον πρὸς τοὺς συνομήλικάς σου, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἰονδήποτε, που θα σου αφαιρέσῃ τὸ πένθος αὐτό, νὰ μὴ ἔχῃς φιλίαν. "Ἐχε υπ' ὄψιν σου, ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἓνα πολύτιμον αγαθόν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ πένθος καὶ νὰ καταβάλῃ σκληρὰς προσπάθειάς. Νὰ γυμνάσῃς τοὺς οφθαλμούς σου νὰ μὴ προσέχουν κανένα με ἰδιαιτέραν διάθεσιν τοιοιτοτρόπως θα προφυλάξῃς τὴν καρδίαν σου ἀπὸ τὴν φοβερὰν καὶ επικίνδυνον ἐλευθεροστομίας καὶ τὸ θάρρος, που καταστρέφουν ὅλους τοὺς πνευματικούς καρπούς τοῦ Μοναχοῦ.

2. Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός:

– Τότε σε παρακαλῶ, Πάτερ μου, νὰ μου ἐξηγήσῃς ποῖον πρέπει νὰ εἶναι τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ πρὸς τὸν ἀδελφόν;

Απεκρίθη ὁ Γέρων:

- Τέκνον μου, άλλη είναι η αγάπη των πατέρων προς τα τέκνα των, και άλλη των αδελφών προς τους αδελφούς. Η αγάπη των πνευματικών Πατέρων προς τα πνευματικά των τέκνα δεν έχει τίποτε το σαρκικόν, τίποτε πού να βλάβη· διότι οι πνευματικοί Πατέρες περιφρουρούνται και διασφαλίζονται από πνευματικές σκέψεις και ανώτερα φρονήματα, ώστε να προσπαθούν πάντοτε, είτε με λόγους, είτε με έργα να ωφελούν τους νεωτέρους εις όλα. Τρέφοντες δέ τοιαύτην πνευματικήν αγάπην, απηλλαγμένην πάσης επικινδύνου μικρότητος, δεν αποκρύπτουσι τα ελαττώματα των νεωτέρων, αλλά ελέγχουσι πνευματικώς αυτούς και τους διορθώνουν με την κατά Χριστόν παιδείαν. Διά τους πνευματικούς τούτους Πατέρας έχει λεχθή το γραφικόν: «Ἐλεγξον, επιτίμησον, παρακάλεσον» (Β' Τιμοθ. δ', 2). "Όπως ακριβώς κάμνει και με σέ και πνευματικός σου Πατήρ και δεν τον άντιλαμβάνεσαι.

3. Επειδή λοιπόν διά την πρός σε αγάπης του δεν σιωπά διά τα σφάλματά σου, αλλά πατρικώς σε ελέγχει, είναι φανερόν, ότι η αγάπη του είναι πράγματι πνευματική. Κάθε ένας αγαπά τον πλησίον του με τον ιδικόν του τρόπον· το μέτρον όμως της πραγματικής προς τον πλησίον αγάπης είναι να αγαπάς, μετά τον Θεόν, τον πλησίον σου, όπως τον εαυτόν σου «αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν» (Ματθ. κβ', 39).

4. Οι νέοι πρέπει να φυλάγωνται από παντού, διότι πολύ γρήγορα ο διάβολος παγιδεύει τους νεωτέρους. Και πρώτα – πρώτα τους παρασύρει μέ τάς συναναστροφάς: αρχίζουν να συνομιλούν μεταξύ των χάριν ψυχικής ωφελείας δεν αργούν όμως, τη επενεργεία του διαβόλου, να εκτραπούν εις άλλα ζητήματα, όπως π.χ. εις αμοιβαίαν πρόκλησιν, εις αδιαντροπίαν, εις πολλά γέλια, εις κατάκρισιν καί εις άλλα παρόμοια κακά. Τοιουτοτρόπως εφαρμόζεται εις τας περιπτώσεις αυτάς το ρητόν του Αποστόλου: «Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νυν σαρκί επιτελείσθε;» (Γαλατ, γ', 3). Από την απερίσκεπτον αγάπην και από τις τοιαύτας συναναστροφές προέρχονται αι ήθικαι πτώσεις των νεωτέρων.

5. Το μέτρον της μεταξύ των νεωτέρων αγάπης, αυτό πρέπει να είναι να μη κατακρίνη ο ένας τον άλλον, να μη τον μισή, να μη τον εξευτελίξη, να μη επιδιώκη το προσωπικόν του συμφέρον, να προτιμά την ανάπαυσιν του αδελφού του, αντί της δικής του, νά μή αγαπά τον άλλον, επειδή είναι ωραίος, ή επειδή τον ευηργέτησεν υλικώς να μή κάθονται οι νεώτεροι μαζί, χωρίς σοβαρόν λόγον, διά νά μή αποκτήσουν την τόσον καταστρεπτικήν ελευθεριότητα, που καταστρέφει, όπως είπον ανωτέρω, τους καρπούς του Μοναχού και τον αφήνει ως ξηρών δένδρον.

6. Αλλ' όπως ακριβώς προσέχουν τους εαυτούς των και προφυλάσσονται από την ελευθεροστομίας και την φλυαρίαν, έτσι πρέπει να προσέχουν και την συνείδησιν των αδελφών και να αποφεύγουν να κάθωνται μεταξύ των, χωρίς σοβαράν αφορμήν, διά νά μή παγιδευθούν εις αυτάς τας παγίδας και παγιδεύσωσι και τους αδελφούς των, προκαλούντες τοιουτοτρόπως εναντίον των το προφητικών ουαί: «Ούαι... ο ποτίζων τον πλησίον αυτού ανατροπή θολερά» (Αββακ. β', 12, 15). Το νόημα αυτό εκφράζει και το ρητόν του Αποστόλου: «Φθείρουσιν ήθη χρηστά ομιλίας κακαί» (Α' Κορινθ. ιε', 33). Αυτό είναι το μέτρον της αγάπης των αδελφών μεταξύ των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΑ΄ (Πως να υποδεχόμαστε τους επισκέπτες)

Τίνα δεῖ ποιεῖν πρὸς τοὺς παραβάλλοντας, καὶ πῶς αὐτοῖς ὑπαντᾶν καὶ ὁμιλεῖν.

Τί πρέπει νὰ κάμνωμεν πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους, καὶ πῶς νὰ ὑποδεχώμεθα καὶ νὰ ὁμιλῶμεν πρὸς αὐτούς.

Α'. Παλλαδίου.

ΠΟΤΕ ἀπὸ Ἱεροσολύμων εἰς Αἴγυπτον ἦλθομεν, καὶ πρὸς τὸν μέγαν *Ἀπολλὸ ἀπηρχόμεθα· οἱ οὖν σὺν ἐκείνῳ ὄντες ἀδελφοὶ προσδραμόντες, ὑπήντησαν ἡμῖν μετὰ σπουδῆς ψάλλοντες, τοῦτο γὰρ ἦν αὐτοῖς ἔθος πρὸς πάντας τοὺς Μοναχοὺς, καὶ προσκυνήσαντες ἐπὶ τὴν γῆν, ἥσπασαντο ἡμᾶς εἴτα οἱ μὲν προῆγον, οἱ δὲ ἠκολούθουν ψάλλοντες, ἕως πλησίον γεγόναμεν τοῦ Πατρός,

2. Ὁ δὲ Πατὴρ, τῶν ψαλλόντων ἀκούσας, ὑπήντησε καὶ αὐτὸς ἡμῖν καθὼς καὶ πρὸς πάντας ἐποίει τοὺς ἔρχομενους ἀδελφούς, καὶ πρῶτος ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησε, καὶ ἀναστὰς ἥσπασατο, καὶ εἰσαγαγὼν προσηύξατο, καὶ τὰς χερσὶν αὐτοῦ τοὺς πόδας ἡμῶν νίψας, πρὸς ἀνάπαυσιν προετρέψατο. Ταῦτα δέ, οὐ πρὸς ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας ἔθος ἦν αὐτῷ ποιεῖν.

3. Ἐλεγε δὲ καὶ τοὺς συνουσιν αὐτῷ, ὅτι δεῖ τοὺς ἔρχομενους πρὸς ἡμᾶς ἀδελφούς προσκυνεῖν, κατὰ τὸν μέγαν Ἀβραάμ, ὡς τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ἀδελφῶν προσκυνουμένου. Εἶδες γὰρ τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες τὸν Θεόν σου, καὶ ὅτι δεῖ αὐτοὺς πρὸς ἀνάπαυσιν παραβιάζεσθαι, κατὰ τὸν μακάριον Λώτ, τοὺς Ἀγγέλους αὐτοῦ παραβιασάμενον.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἦλθομεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπὸ τα Ἱεροσόλυμα· ἀμέσως δε ἐπήγαμεν νὰ συναντήσωμεν τὸν Μέγαν Ἀπολλῶ. Οἱ υποτακτικοὶ λοιπὸν τοῦ Ἀββά Ἀπολλῶ ἔτρεξαν καὶ μας υπεδέχθησαν με χαρὰν ψάλλοντες διαφόρους ὕμνους, διότι τοιαύτην συνήθειαν εἶχον, νὰ υποδέχονται ἀπαντας τοὺς προσερχομένους πρὸς αὐτοὺς Μοναχοὺς ψάλλοντες ἀμέσως δέ, ἀφοῦ ἔβαλαν εδαφιαίαν μετάνοιαν, μάς ἥσπασθησαν. Μετὰ τὴν πνευματικὴν αὐτὴν φιλοφροσύνην, ἄλλοι ἐξ αὐτῶν προηγούντα καὶ ἄλλοι ἠκολούθουν ἡμᾶς ψάλλοντες, μέχρι που ἐπλησιάσαμεν τὸν Γέροντα

2. Μόλις λοιπὸν ὁ Πατὴρ Ἀπολλῶ ἤκουσε τὰς ψαλμωδίας, μας υπεδέχθη με τὸν τρόπον, που συνήθως υπεδέχετο ὅλους τοὺς προσερχομένους ἀδελφούς, καὶ πρῶτος μάς προσεκύνησε δι' ἐδαφιαίας μετανοίας καὶ μας ἥσπασθη μετὰ, ἀφοῦ μάς ὠδήγησεν εἰς τὸ κελλί του, προσηυχήθη, ἐπλυνε με τὰς χεῖρας του τοὺς πόδας μας καὶ μας προέτρεψε νὰ ξεκουρασθούμε. Αὐτὴν τὴν περιποίησιν δεν τὴν ἔκαμε μόνον δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ συνήθιζε νὰ τὴν προσφέρῃ πρὸς ὅλους.

3. Προς αυτούς δε, που ήσαν μαζί του, ἔλεγεν, ὅτι πρέπει να προσκυνούμεν τους αδελφούς, που μας επισκέπτονται, ὡπως ἔκαμε και ο Αβραάμ, ὡς να προσκυνούμεν τον ἴδιον τον Θεόν διά μέσου των αδελφών. Είδες τον αδελφόν σου; Είδες τον ἴδιον τον Θεόν σου! Τους αδελφούς, που μας επισκέπτονται πρέπει να τους εξαναγκάζωμεν να αναπαυθούν πλησίον μας, ὡπως ἔκαμε και ο μακάριος Λώτ, που εξηνάγκασε και τους Αγγέλους ἀκόμη να φιλοξενήση.

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΕΠΙΕ Γέρων· ἔαν παραβάλωσι σοὶ τινές, καὶ ἴδης αὐτοὺς μήκοθεν ἔρ· χομένους, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτοὺς στήθι εἰς εὐχὴν καὶ εἶπε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ρύσαι ἡμᾶς ἀπὸ καταλαλιᾶς, καὶ λειδορίας, καὶ μετ' εἰρήνης ἀπένεγκε αὐτοὺς τοῦ τόπου τούτου.

2. Ἠρώτησε τίς τὸν Ἀββᾶς Πέτρον τοῦ Ἀββᾶ Λῶτ λέγων· ὅταν εἴμι ἐν τῷ κελλίῳ, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ ἀνδελφὸς παραβάλη μοί, καὶ τοὺς λόγους τῶν ἔξω εἶπη μοί, ταράσσεται ἡ ψυχὴ μου καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἀββᾶς Πέτρος, ὅτι ἔλεγεν ὁ Ἀββᾶς Λῶτ τὸ κλειδίον σου ἀνοίγει τὴν θύραν μου.

3. Ἐφη ὁ ἀδελφὸς τί ἐστὶ τὸ βῆμα τοῦτο : ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἔαν παραβάλῃ σοὶ τίς, λέγεις αὐτῷ πῶς ἔχεις; πόθεν ἦλθες; πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοὶ ; προσελάβοντό σου ἢ οὐ ; καὶ τότε, ἀνοίγεις τὴν θύραν τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ ἀκούεις αὐτοῦ ὅτι θέλεις. :

4. Λέγει ὁ ἀδελφὸς οὕτως ἔχει. Καὶ τί ποιήσει ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν ἔλθῃ ὁ ἀδελφὸς πρὸς αὐτόν, ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· τὸ πένθος ὅλον διδαχὴ ἐστίν, ὅπου δὲ οὐκ ἔστι πένθος, οὐ δυνατὸν φυλάξασθαι.

5. Ἐφη αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ εἰμί, μετ' ἐμοῦ ἔστι τὸ πένθος, ὅταν δὲ τίς ἔλθῃ πρὸς μέ, ἢ ἐξέλθῃ τοῦ κελλίου, οὐχ εὗρισκω αὐτὸ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων οὐδέποτε σοὶ ὑπετάγη, ἀλλ' ὡς ἐν χρήσει ἔστι μετὰ σου ὃ γὰρ ὑπετάγη, οὐδέποτε αὐτοῦ ἀφίσταται.

6. Εἶπε Γέρων· ἐὰν παραβάλῃ σοὶ ἀδελφός, ἐπαρὸν τὸ πένθος τοῦ προσώπου σου, καὶ κρύψον αὐτὸ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἕως οὐ ἀπολύσῃς τὸν ἀδελφόν, καὶ τότε βάλε τὸ πένθος ἐν τῷ προσώπῳ σου ὅτι φεύγουσιν οἱ δαίμονες θεωροῦντες αὐτὸ μετὰ σου.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ Γέρων εἶπεν:

– Εὰν ἀδελφοὶ ἐρχονται πρὸς ἐπίσκεψίν σου, καὶ τοὺς ἴδης ἀπὸ μακρὰν, πρὶν να πλησιάσουν, στάσου καὶ προσευχήσου.

– Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ – λέγε – λύτρωσέ μας ἀπὸ τὴν κατάκρισιν, καὶ τὴν κακολογίαν, καὶ κάμε τοὺς να φύγουν ἀπ' ἐδῶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ.

2. Κάποιος υπέβαλεν εἰς τὸν Αββᾶ Πέτρον, τὸν υποτακτικόν τοῦ Αββᾶ Λῶτ, τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν:

- Ὅταν εὐρίσκομαι μόνος μου εἰς τὸ κελλίον μου, ἡ ψυχὴ μου εἰρηνεύει: ὅταν ὅμως με ἐπισκεφθῇ κανεὶς καὶ μου διηγηθῇ τὰς υποθέσεις καὶ τοὺς λόγους τῶν ἔξω, ἀμέσως ἡ ψυχὴ μου ταράσσεται.

Ο Αββάς Πέτρος τότε του απήντησεν:

- Ο Αββάς Λώτ έλεγεν, ότι την θύραν μου την ανοίγει το κλειδί σου!

3. Ο αδελφός δεν αντελήφθη το νόημα και ηρώτησεν εκ δευτέρου.

- Τί σημαίνει αυτό: Απεκρίθη ο Γέρων:

– Πρόσεξε να το αντιληφθής όταν σε επισκεφθή κάποιος, του λέγεις: Πώς είσαι; Από πού ήλθες; Πώς είναι οι αδελφοί και σε επεριοιήθησαν ή όχι; Με τις ερωτήσεις αυτές δεν ανοίγεις την θύραν εις τον αδελφόν σου, διά να ακούσης όσα δεν επιθυμείς;

4. Λέγει ο αδελφός :

- Πράγματι έτσι είναι τι πρέπει όμως να κάμη ο άνθρωπος, όταν τον επισκεφθη ο αδελφός του;

Απεκρίθη ο Γέρων:

- Η καλύτερα διδασκαλία και ο αρμοδιώτερος τρόπος συναναστροφής είναι το κατά Χριστόν πένθος όπου δεν υπάρχει το πένθος αυτό, είναι αδύνατον να διασφαλισθούν από τας οιασδήποτε αμαρτίας.

5. Λέγει πάλιν ο αδελφός:

- Όταν ευρίσκώ ει εις το κελλίον μου, αισθάνομαι το σωτήριο αυτο πένθος: όταν όμως με επισκεφθή κανείς και εξέλθω από το κελλίον μου, τότε αναχωρεί από την ψυχήν μου και το πένθος αυτό.

Απεκρίθη και πάλιν προς αυτόν ο Γέρων:

– Αυτό συμβαίνει, διότι ουδέποτε κατέκτησες πραγματικώς το πένθος αυτός προχείρως και επιπολαίως το χρησιμοποιείς. Αυτό που πραγματικώς έχει κατακτήσει κανείς, ποτέ δεν το χάνει.

6. Ένας άλλος Γέρων είπε τα εξής: Όταν σε επισκεφθη ένας αδελφός, μή δείξης, διά της κατηφείας του προσώπου σου, ότι αισθάνεσαι το κατά Χριστόν πένθος: κρύψε την αρετήν αυτήν μέσα εις την καρδίαν σου, μέχρι να αναχωρήση ο αδελφός. Μετά δε την αναχώρησιν αι ότε να επαναλάβης την κατανυκτικήν ενασχόλησιν του πένθους, διότι φεύγουν οι δαίμονες από κοντά σου, όταν σε βλέπουν πενθούντα διά τας αμαρτίας σου.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΜΟΝΑΧΕ, εάν παραβάλη σοι Μοναχός ή κοσμικός, μή θέλε υπαντάν αυτώ υπέρ δύναμιν, ίνα μή μετά τò αναχωρήσαι αυτόν μεταμεληθής, έφ' οίς έδαπάνησε χρείαις σου, αλλά παράθες, και αν ο Κύριος ευδοοίσε κρεϊσσον γάρ παράθεις λαχάνων μετά αγάπης, ή θυμάτων μετά οδύνης: Ίλαρόν γάρ δότην αγαπά ο Θεός.

2. Ταῦτα δὲ φημι, ἀδελφέ, οὐχὶ ἐκκόψαι σὲ τῆς φιλοξενίας βουλόμενος, ἀλλ' ἵνα ἡ προσφορά σου εὐπρόσδεκτος καὶ ἄμωμος ᾗ' κατὰ τὸν λέγονται φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ.

3. Ὁρᾷ Μοναχέ, μήπως τοῖς τὰ κοσμικὰ φρονούσι θέλων ἀρέσαι, τὴν διαγωγὴν τοῦ Μοναχοῦ ἀπολέσης, ἀλλ' ἐν φόβῳ Θεοῦ ποιεῖ πάντα σου τὰ ἔργα πᾶν δ' ἐὰν ποιήσῃ τις διὰ τὸν Κύριον, τοῦτο αὐτῷ κέρδος. Τὰ γὰρ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν" ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει.

4. Ἀγαπητέ, ἐὰν εἰσαγάγῃς τινὰ εἰς τὸ κελλίον σου, ἀγωνίζου ἀσκανδάλιστον αὐτὸν ἐκπέμψαι, τουτέστι μηδὲν ἔξωθεν φόβου Θεοῦ πράξαι, ἵνα μὴ γένη αὐτῷ τύπος ἔργου ἀνοσίου λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος" ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ "Ἑλλησι, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ.

5. Καὶ τίμα πάντα, μὴ δι' ἀμοιβήν, ἀλλὰ διὰ τὸν Κύριον. Ἄνθρωπος γὰρ ἀνθρωπάρεσκος, πολλοῖς ἀρέσει σπουδάσει καὶ δὲ φοβούμενος τὸν Κύριον, οὗ προσκόψει, ὅτι τῷ φωτὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πορεύεται.

Ερμηνεία

ΜΟΝΑΧΕ, εἴαν σε επισκεφθῇ ἓνας ἄλλος Μοναχὸς ἢ ἓνας κοσμικὸς, μὴ θελήσῃς νὰ τον περιποιηθῇς περισσότερο ἀπὸ τὰς δυνάμεις σου, διὰ νὰ μὴ μετανόησῃς μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του, δι' ὅσα ἐξώδευσες πρὸς φιλοξενίαν του. Νὰ του προσφέρῃς ὅσα ὁ Κύριος σου ἐξησφάλισε· διότι εἶναι προτιμότερα ἢ προσφορά, κατὰ τὴν φιλοξενίαν, χόρτων με ἀγάπην, παρὰ πλουσιῶν φαγητῶν με στενοχωρίαν· «Ἰλαρόν γάρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός» (Β' Κορινθ. θ', 7).

2. Τα λέγω αὐτά, ἀδελφέ μου, ὅχι διότι ἐπιθυμῶ νὰ σε ἀποτρέψω ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταστῇ ἡ προσφορά σου δεκτὴ εὐχαρίστως ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ καθαρὰ, συμφώνως καὶ πρὸς τὸ θεῖον ρητὸν «Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἀνευ γογγυσμῶν» (Α' Πέτρου δ', 9)

3. Πρόσεξε, Μοναχέ, μήπως θέλεις νὰ ἀρέσῃς εἰς αὐτοὺς που ἔχουν κοσμικὸν φρόνημα καὶ τοιοῦτοτρόπως χάσῃς τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ζῇ καὶ Μοναχός. "Ὅλα σου τὰ ἔργα νὰ τὰ κάμνῃς με φόβον Θεοῦ' ὅ,τι κάμνει κανεὶς διὰ τὴν ἀγάπης τοῦ Κυρίου αὐτὸ κερδίζει. «Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν' ὁ δὲ Θεός καὶ ταύτην, καὶ ταῦτα καταργήσει» (Α' Κορινθ. ς', 13).

4. Ἀγαπητέ μου, εἴαν φιλοξενήσῃς κάποιον εἰς τὸ κελλί σου, νὰ προσπαθήσῃς νὰ ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ σκανδαλισθῇ ἀπὸ σέ αὐτὸ δὲ θὰ το ἐπιτύχῃς, εἴαν δὲν κάμῃς τίποτε, χωρὶς φόβον Θεοῦ, ὥστε νὰ μὴ γίνῃς εἰς τὸν ἐπισκέπτην σου παράδειγμα ἐργάτου ἐργαζομένου ἀνόσια ἔργα. Διότι καὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει: «Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἑλλησι καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. ι', 32).

5. Νὰ τιμᾷς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι διότι προσδοκᾷς παρ' αὐτῶν ἀνταμοιβῆς, ἀλλὰ χάριν τοῦ Κυρίου. Ὁ ἀνθρωπάρεσκος ἀνθρώπος φροντίζει σὲ πολλοὺς νὰ ἀρέσῃ καὶ ἐπομένως δὲν ἔχει σταθερόν χαρακτήρα καὶ πνευματικότητα. Εκείνος ὅμως, που σέβεται τὸν Κύριον, ποτὲ δὲν θὰ σκοντάψῃ, διότι εἰς τὴν ζωὴν του προχωρεῖ ὁδηγούμενος ἀπὸ τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν Του.

Δ'. Του 'Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΕΛΘΗ πρὸς σὲ ἀδελφὸς ξένος, ἔχε τὸ προσωπὸν σου ἱλαρον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἀσπάζεσθαι αὐτὸν καὶ τὸ σκεῦος, δὲ βαστάζει, βάστασον

αὐτὸ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀπερχομένου αὐτοῦ πάλιν ποιήσον ὥσαντως ὁ ἄσπασμός σου δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν γενέσθω μετὰ ἐπιεικείας, καὶ φόβου Θεοῦ, ἵνα μὴ γένηται αὐτὴ ζημία.

2. Φύλαξαι δὲ μὴ ἐπερωτῆσαι αὐτῷ τί των μὴ ὠφελούντων σε, ἀλλὰ ποιήσον αὐτὸν εὖξασθαι, καὶ παύσαι ἕως τοῦ λόγου τούτου, καὶ δὸς αὐτῷ βιβλίον ἵνα μελετήσῃ. Ἐὰν δὲ ἦλθεν ἀπὸ κόπου, ποιήσον αὐτὸν ἀναπαυθῆναι, πλύνας αὐτοῦ τοὺς πόδας.

3. Ἐὰν ἐνέγκῃ σοὶ λόγους οὗ προσήκοντας, παρακάλεσαν αὐτὸν ἐν ἀγάπῃ εἰπὼν" συγχώρησον μοί, ὅτι ἀσθενὴς εἰμι, καὶ οὗ δύναμαι βαστάσαι ἐὰν δὲ ἔστι γύ: ρευτῆς καὶ ἔχῃς τίνας πιστούς, μὴ εἰσενέγκῃς αὐτῶν ἐπάνω αὐτῶν, ἀλλὰ ποιήσον εἰς αὐτὸν ἔλεος ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ.

4. Ἐὰν δὲ ἔστιν ἀδελφὸς παρερχόμενος διὰ τὸν Θεὸν καὶ παραβάλλων σοὶ ἀναπαυθῆναι, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ δέξαι αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, μετὰ τῶν πιστῶν των παραβαλόντων σοὶ ἐὰν δὲ ἔστι πτωχός, μὴ πέμψῃς αὐτὸν κενόν, ἀλλὰ δὸς αὐτῷ ἐκ τῆς εὐλογίας, ἣς ἔδωκε σοὶ ὁ Θεός, ὡς εἰδὼς ὅτι & ἔχεις, οὐκ ἔστι σά, ἀλλὰ δόμα παρὰ Θεοῦ ἐστι.

5. Καὶ τοὺς παραβάλλουσι σοὶ πιστοῖς δὸς τὴν χρεῖαν ἐν ἱλαρῷ ὀφθαλμῷ, καὶ ὅταν παύσωνται τοῦ ἔσθιειν, εἶπε αὐτοὺς δευτέρον ἢ τρίτον, ποιήσατε ἀγὰ πῆν, ψάγετε καὶ ἄλλο μικρόν.

6. Ἐὰν ψάλλῃς μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου, ἕκαστος ὕμνον ποιησάτω τὰς ἑαυτοῦ εὐχὰς ἐὰν δὲ ἔστι μεθ' ὕμνων ξένος, παρακαλέσετε αὐτὸν μετὰ ἀγάπης, ἵνα αὐτὸς ποιήσῃ τὰς εὐχὰς εἶπατε δὲ αὐτῷ ἕως τρίτου χωρὶς φιλονεικίας.

7. Ἐὰν δὲ ἀδελφοὶ παραβάλλωσιν ὑμῖν, μὴ θελήσητε παντελῶς ἐρωτῆσαι αὐ: τοὺς τί των βλαπτόντων, ὡς καὶ προλαβὼν εἶπον, ἵνα μὴ ὑποχωρήσαντες ἐάσω: σὶν ὑμῖν αἰχμαλωσίαν ἐν τῷ κελλίῳ· εἰ δὲ των παραγενομένων τίς μὴ δυνηθῇ ἐγ: κρατεύσασθαι, καὶ εἶπη ἐνὶ ἐξ ἡμῶν τί των βλαπτόντων ὑμᾶς, μὴ θελήσῃ καὶ ἀκούσας τινὶ των ἀδελφῶν ταῦτα ἐξειπεῖν, ἵνα μὴ ἰοῦ θανατηφόρου ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

8. Μὴ θελήσητε Ῥρευνησαί τα ἔργα τοῦ καιροῦ τούτου, ἵνα μὴ γένησθε ὡς τὰ σελάρια, εἰς ἃ ἔρχονται πάντες, ἵνα ἀποβάλῃ ἕκαστος τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, πολλῆς οὔσης τῆς δυσωδίας, ἀλλὰ γίνεσθε μᾶλλον θυσιαστήριον Θεοῦ, ἐν ἀγνείᾳ ποιοῦντες τὸν ἑνδοθεν ἱερέα πάντοτε θυμίαμα ἐπιβάλλειν ὀρθρου τὲ καὶ ἐσπέρας, ἵνα μὴ μείνῃ τὸ θυσιαστήριον ἐκτός του θυμιάματος.

9. Ἀλλὰ πάντοτε βιάσατε ἑαυτοὺς ἐνώπιον Κυρίου ἐν πάσῃ δεήσει, ἵνα χαρίσῃται ὑμῖν ἀπλότητα καὶ ἀκεραιότητα, καὶ λάβῃ ἀφ' ἡμῶν τὰ ἐναντία τούτων, ἃ ἔστιν ἡ πανουργία, καὶ ἡ δαιμονιώδης σοφία, καὶ ἡ περιεργία καὶ τὰ τούτοις ὅμοια" ἃ καταλύει τοὺς κόπους των ποιοῦντων αὐτά.

10. Τέλος δὲ τούτων πάντων, ἔαν ἄνθρωπος φοβῇται τὸν Θεὸν ἐν γνώσει, καὶ αἱ ἀκοαὶ αὐτοῦ ὑποτάσσωνται τῇ συνειδήσει αὐτοῦ κατὰ Θεόν, ὑπὲρ τὰ προειρημένα διδάξει αὐτὸν ἐν τῷ κρυπτῷ. Ἐὰν δὲ μὴ ἡ ἐκεῖ καὶ οἰκοδεσπότης, ἐκεῖνος καὶ ταλαίπωρος ἄνθρωπος, τὸν οἶκον ἔχει προκειμένον τῷ θελήματι καὶ ὁ βουλόμενος λαλεῖ καὶ θέλει ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ καρδιά ὑπὸ τὴν ἐξουσίας αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἐχθρούς.

11. Ἐὰν τις ξένος ἀδελφὸς παραβάλη ὑμῖν καὶ προεικάσετε περὶ αὐτοῦ ὅτι φιλοσχηματικός ἐστι, μὴ ἐξερευνήσητε αὐτὸν ἐν λόγοις, ἕως οὗ φανερωθῇ ὑμῖν τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ,

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΕΛΘΗ εἰς τὸ κελλίον σου ἓνας ξένος ἀδελφός, νὰ τὸν υποδεχθῇς με γελαστόν πρόσωπον καθὼς θὰ τὸν ἀσπάζεσαι· εἴαν δὲ βαστάζῃ πράγματα, νὰ τὰ πάρῃς πρόθυμα, διὰ νὰ τὸν ξεκουράσῃς. Ὅταν πάλιν φύγῃ, τὸ ἴδιον νὰ κάμῃς. Ὁ ἀσπασμός σου πρὸς αὐτὸν νὰ μὴ εἶναι ζωηρός καὶ νὰ μὴ συνοδεύεται ἀπὸ υπερβολικὴν οικειότητα νὰ εἶναι συγκρατημένος καὶ με φόβον Θεοῦ, διὰ νὰ μὴ ζημιωθῇ ψυχικῶς ὁ ἐπισκέπτης.

2. Πρόσεξε νὰ μὴ τὸν ἐρωτήσῃς τίποτε ἀπὸ αὐτά, που δὲν σε ωφελοῦν ψυχικῶς. Παρότρυνε τὸν νὰ κάμῃ τὴν ευχὴν καὶ αὐτὴ ας εἶναι ἡ μόνη συνομιλία σας. Μετὰ ταῦτα πρόσφερε τοῦ βιβλίου νὰ τὸ μελετήσῃ. Εἴαν πάλιν ἐρχεται ἀπὸ μακρὰν καὶ επίπονον ὁδοιπορίαν ἢ ἀπὸ ἐξαντλητικῆς ἐργασίας, υποχρέωσέ τὸν νὰ ἀναπαυθῇ: πλύνε τοῦ δε καὶ τοὺς πόδας.

3. Εἴαν ἀρχίσῃ συζητήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι κατὰ Θεόν, παρακάλεσε τὸν με ἀγάπην λέγων· συγχώρησόν μου, ἀδελφέ μου, διότι εἶμαι ἀσθενής καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ παρακολουθήσω αὐτὴν τὴν συζήτησιν. Εἴαν πάλιν ὁ ἐπισκέπτης σου εἶναι ἐπαίτης καὶ συ ἐκείνην τὴν στιγμὴν φιλοξενεῖς πιστοῦς, μὴ τὸν ὁδηγήσῃς ἐνώπιόν των, διὰ νὰ μὴ στενοχωρηθοῦν μόνος σου ἐλέησέ τὸν, ὅπως δύνασαι, δι' ἀγάπην Θεοῦ.

4. Εἴαν πάλιν εἶναι ἀδελφός περαστικός, που γυρίζει διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ σε ἐπεσκέφθῃ διὰ νὰ ἀναπαυθῇ, μὴ τὸν περιφρονήσῃς: ἀλλὰ νὰ τὸν υποδεχθῇς χαρούμενα καὶ νὰ τὸν φιλοξενήσῃς μαζί με τοὺς πιστοῦς, που σε ἐπεσκέφθησαν. Εἴαν εἶναι πτωχός, μὴ τὸν ἀφήσῃς νὰ φύγῃ, χωρὶς νὰ τοῦ προσφέρῃς κάτι: δώσε τοῦ ἀπὸ τὴν εὐλογίαν, που σου ἔστειλεν ὁ Θεός, διότι πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι αὐτά που ἔχεις δὲν εἶναι ἰδικά σου, ἀλλὰ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ.

5. Εἰς τοὺς πιστοῦς, που σε ἐπισκέπτονται, χαρούμενος πάντοτε, νὰ τοὺς παραθέτῃς τράπεζαν νὰ ἐπιστατῇς δε μόνος σου, ὥστε νὰ εὐχαριστηθοῦν ὅταν δε τελειώσουν τὸ φαγητόν τους, νὰ τοὺς υποχρεώῃς νὰ φάγουν καὶ ἄλλο, διὰ δευτέραν καὶ τρίτην φοράν, λέγων εἰς αὐτούς, μετὰ γλυκύτητος, παρακαλῶ, ἀδελφοί, κάμετε ἀγάπην καὶ φάγετε ὀλίγον ἀκόμη.

6. Εἴαν εἰς τὴν ἀκολουθίαν ψάλλετε μαζί οἱ ἀδελφοί, ἕκαστος νὰ μὴ παραμελῇ τὴν ευχὴν καὶ νὰ ψάλλῃ με κοσμιότητα καὶ σειράν, χωρὶς νὰ σπεύδῃ νὰ υφαρπάσῃ τὴν ψαλμωδίαν. Εἴαν πάλιν παρευρίσκεται καὶ ξένος εἰς τὴν ἀκολουθίαν, παρακαλέσατε τὸν νὰ εἴπῃ αὐτός τας ευχὰς, χωρὶς ὅμως νὰ γίνετε φορτικοί: εἶπατε τοῦ μέχρι τρεῖς φορές καὶ μετὰ ησυχάζετε.

7. Εἴαν σας ἐπισκεφθοῦν ἄλλοι ἀδελφοί ἀπὸ ἄλλο μέρος, μὴ ἐπιζητήσετε καθόλου νὰ τοὺς ἐρωτήσῃτε διὰ πράγματα, που δὲν σας ωφελοῦν ψυχικῶς, ὅπως σας εἶπα καὶ προηγουμένως, διὰ νὰ μὴ μείνετε, ὅταν θὰ ἀναχωρήσουν ἀπὸ τὸ κελλί σας, αἰχμάλωτοι τῶν ψυχικῶν καταστάσεων, που θὰ ἔχουν προκαλέσει αἱ διάφοροι ἄσκοποι συζητήσεις. Εἴαν πάλιν ἓνας ἐκ τῶν ἐπισκεπτῶν δὲν δυνηθῇ νὰ ἐγκρατευθῇ καὶ εἴπῃ σε κάποιον ἀπὸ σὰς κάτι βλαβερόν, αὐτός που τὸ ἤκουσεν, ἐπιδιώξῃ νὰ τὸ μεταφέρῃ καὶ εἰς ἄλλον ἐκ τῆς συνοδείας, διὰ νὰ μὴ γεμίσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀπὸ θανατηφόρον δηλητήριον.

8. Μή επιδιώξετε να μάθετε τα έργα των ανθρώπων αυτού του καιρού, διά να μη μεταβληθήτε εις αφοδευτήρια, όπου όλοι έρχονται διά να αποβάλουν εντός αυτών τα περιεχόμενα της κοιλίας των και τα οποία, ως εκ τούτου, βρωμούν αφόρητα απ' εναντίας να προσπαθήσετε να εξομοιωθήτε με θυσιαστήριον Θεού, όπου η διάνοιά σας, τηρουμένη εν αγνεία, θα είναι ως ο Ιερέυς, διά να ρίπτη εις το ιερόν αυτό θυσιαστήριον της καρδιάς σας το θυμίαμα και κατά τον όρθρον και κατά την εσπέραν, διά να μη μείνη το εντός ημών θυσιαστήριον χωρίς θυμίαμα⁵.

9. Βιάσατε τον εαυτόν σας να προσεύχεται εντόνως και μετά κατανύξεως εις τον Θεόν, διά να σας χαρίση απλότητα, ακεραιότητα χαρακτήρος και να αποσύρη από επάνω σας τα αντίθετα τούτων πάθη, δηλαδή την πανουργίαν, την σατανικήν σοφίαν, την περιέργειαν και τα όμοια προς αυτά πάθη.

10. Τέλος, από τα ανωτέρω δυνάμεθα να εξαγάγωμεν το εξής συμπέρασμα όταν ο άνθρωπος σέβεται ενσυνειδήτως τον Θεόν, τότε και αυτά που ακούει τα υποτάσσει εις την συνείδησίν του, την οποίαν εφρόντισε να διαμορφώση συμφώνως προς το θέλημα του Θεού. Τον άνθρωπον αυτόν ο Θεός θα τον διδάξη κατά τρόπον ανέκφραστον εις τα βάθη της καρδιάς του περί υψηλοτέρων και θειοτέρων πραγμάτων, από όσα ανέφερα εγώ προηγουμένως. Εάν δεν ευρίσκεται εκεί ο οίκοδεσπότης, τότε ο ταλαίπωρος εκείνος άνθρωπος έχει ελεύθερον τον οίκον του εις την διάθεσιν του οιουδήποτε, και λέγει ό,τι θέλει, διότι η καρδιά δεν είναι υποτεταγμένη εις τον οικοδεσπότην, αλλά εις τα πάθη, τους εχθρούς αυτούς της ψυχής⁶.

11. Εάν σας επισκεφθή κάποιος ξένος αδελφός και αντιληφθήτε αμέσως, ότι είναι υποκριτής, μή επιχειρήσετε να αποκαλύψετε το ελάττωμά του· με συζητήσεις μόνος του θα σας φανερώση σιγά - σιγά την αδυναμίαν του αυτήν.

Ε'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΕΙΠΕ ΓΕΡΩΝ: εάν εισέλθῃ τις εις το κελλίον σου, ή συ εισέλθῃς εις κελλίον ετέρου, και είπη σου εύξαι, έως τρίτου, είπε συγχώρησον, και μετά το τρίτον, εάν έμμείνη, τότε μετά ταπεινώσεως ποιήσον δ λέγει σοι και συ τρίτον είπέ τινι, και εάν μή θελήση, άφες κακή γάρ έστιν η φιλονεικία.

2. Και περί παντός δε πράγματος, ή ένα βαστάσης πράγμα παρά τινος, ή ένα βάλης χείρα, έως τρίτου παρακάλεσον, κάν μή θελήση, παύσαι μετ' ειρήνης και μη θλίψῃς αυτόν και αύτη εστί η αληθινή οδός του Θεού.

3. Ού συμφέρει Μοναχώ τους προς αυτόν παραβάλλοντας έρωτας πως ο δείνα, ή και δείνα; δια γαρ της ερωτήσεως ταύτης αποσπώμενος ο νους της προσευχής και της προς

---

⁵ Η ωραία αυτή είκων μάς υπενθυμίζει την κατανυκτικών μεταφοράς του ρμ' (140) ψαλμού: «Κατευθυνθήτω η προσευχή μου ως θυμίαμα ενώπιόν Σου».

⁶ Ο Αββάς Ησαΐας παρομοιάζει την ψυχήν με οικον και τον νούν με τον οικοδεσπότην, Εις την ωραίαν δε και παραστατικήν αυτήν εικόνα θέλει να τονίση την ανάγκην της προσοχής επί των όσων λέγομεν και επί των όσων ακούομεν.

Θεόν γεύσεως, εις φλυαρίας και καταλαλιάς εμπίπτει, και περιττάς και ψυχοβλαβείς πλεονεξίας και αιχμαλωσίας, ώστε ουδέν κρείττον τού σιωπάν ή βραχυλογείν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΓΕΡΩΝ έδωσεν εις τους υποτακτικούς του την εξής και συμβουλήν:

-Έαν εισέλθη κάποιος εις το κελλίον σου ή συ εισέλθης εις άλλο κελλίον, και σου προτείνουν να κάμης την ευχήν, κατ' αρχήν να αποφύγης· εάν σου το προτείνουν τρεις φορές, να είπής, συγχωρήσατέ με, δεν είμαι άξιος: εάν όμως επιμείνουν και πέραν της τρίτης, τότε να κάμης με ταπείνωσιν αυτό που σου προτείνουν. Ομοίως και συ τρεις φορές να προτείνης εις άλλον εάν δε δεν θελήση, τότε άφησέ τον, μη επιμένης. Η φιλονεικία δι' οποιοδήποτε ζήτημα είναι κακόν πράγμα.

2. Δι' αυτό είτε επιθυμείς να κρατήσης ένα πράγμα από άλλον, είτε θέλεις να χρησιμοποιήσης κάτι, που είναι άλλου, μέχρι τρεις φορές να τον παρακαλέσης εάν δε δεν συγκατατεθή εις την παράκλησίν σου, τότε μη τον στενοχωρείς άλλο πλέον σταμάτησε ειρηνικώς την ενόχλησιν. Αυτός είναι ο πραγματικός δρόμος του Θεού,

3. Εις τον Μοναχόν δεν συμφέρει να ερωτά τους επισκέπτες του πως είναι ο τάδε ή ο δείνα. Διότι δι' αυτών των ερωτήσεων αποσπάται ο νούς από την προσευχήν και την θεωρίαν του Θεού, και εκτρέπεται εις κατακρίσεις, εις περιττές και ψυχοβλαβείς πλεονεξίας, αιχμαλωτιζόμενος από πάθη και ελαττώματα. Όστε δεν υπάρχει καλλίτερον πράγμα από την σιωπήν ή την σύντομον ομιλίαν, όσην η ανάγκη επιβάλλει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΒ΄

(Πρέπει να χαλαρώνουμε στις επισκέψεις προς εμάς;)

Ὅτι ἐν ταῖς παρουσίαις τῶν κατὰ Θεὸν ζώντων, πολλοὶ των Πατέρων, διὰ τὴν τῶν ἐλθόντων ἀνάπαυσιν, ἐνεδίδουν μικρῶν της ἀσκήσεως, μηδὲν ἐκ τούτου βλαπτόμενοι διὰ τὴν ἀπάθειαν· τινὲς δὲ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῇ βραχεΐᾳ ταύτῃ, ἀνέσει, ἑαυτοὺς ἔκολαζον ὕστερον» καὶ ὅτι καὶ τηρῶν ἐν ταῖς παρουσίαις καὶ παρακλήσεσι τὴν ἑαυτοῦ ἄσκησιν ἀκατάλυτον, ἢ λύων μὲν, βραχὺ δέ, ἔπαινετός ἐστι τοῖς καλῶς κρίνουσι καὶ ὅτι οὐ δεῖ πείθεσθαι τοῖς εἰς παράκλησιν ὑπὲρ τὸ μέτρον βιαζομένοις.

Κατὰ τὰς ἐπισκέψεις ἐναρέτων ἀδελφῶν, πολλοὶ των Πατέρων, χάριν τῆς ἀναπαύσεως τῶν ἐπισκεπτῶν των, ἔχαλαρωναν ἐλαφρῶς τὴν ἄσκησιν των, χωρὶς νὰ βλάπτωνται ἐξ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἦσαν ἀπαθείς. Μερικοὶ πάλιν ἀπ' αὐτοῦς, διὰ τὴν ὀλίγην αὐτὴν ἄνεσιν, μετὰ ἔβασανιζον τὸν ἑαυτὸν των. Ἐκεῖνος ὅστις κατὰ τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὶς παρηγόρους συναναστροφὰς διατηρεῖ τὴν ἄσκησιν του, ἢ τὴν χαλαρῶναι κάπως, εἶναι ἀξιεπαινος ἀπὸ αὐτοῦς, πού κρίνουν ὀρθῶς δὲν πρέπει δὲ νὰ δίδωμὲν ἐμπιστοσύνην εἰς ἐκείνους πού πιέζουν περισσότερόν του δέοντος εἰς παρήγορον ἐπίσκεψιν.

Α'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΠΗΛΘΟΝ τινὲς τῶν Πατέρων πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἰωσήφ εἰς Πανεφῶ, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἀδελφῶν, τῶν ξενεζομένων παρ' αὐτοῖς, εἰ χρῆ συγκαταβαίνειν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν.

2. Ὁ δὲ Γέρων δεξάμενος αὐτοῦς, καὶ καθίσαι προτρέψας, πρὸ τοῦ ἐρωτηθῆναι παρ' αὐτῶν εἰσηλθεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, καὶ ἐφόρεσεν Τμάτια εὐτελεῖ πάντῃ καὶ ἔπαιτικα καὶ ἐξελθὼν διηλθε διὰ μέσου αὐτῶν, καὶ πάλιν εἰσελθὼν ἐφόρεσε τὰ ἴδια μάτια, καὶ ἐξελθὼν ἐκάθισε μετ' αὐτῶν.

3. Αὐτοὶ δὲ ἐξίσταντο ἐπὶ τῷ ἔργῳ τοῦ Γέροντος. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· κατενοήσατε καὶ ἐποίησα; καὶ εἶπον, ναί· καὶ ὁ Γέρων· μὴ ἡλλάγην ἀπὸ τοῦ φορέσαι τὰ μάτια καὶ λέγουσιν ἐκεῖνοι, οὐ. “Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτοὺς οὕτως οὐδὲ ἐκ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν βλαπτόμεθα τί, κὰν δι' αὐτοὺς καταλύσωμεν.

4. Ὅτε οὖν ἔστι παρουσία ἀδελφῶν, μετὰ παρησίας αὐτοὺς δεξώμεθα ὅτε δὲ κατὰ μόνους ἐσμέν, τὸ πένθους φροντίσωμεν, ἵνα παραμένῃ ἡμῖν· οἱ δὲ ἀκούσαντες ἔθαυμασαν, ὅτι πρὸ τοῦ αὐτὸν ἐρωτῆσαι, εἶπεν αὐτοῖς τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

5. Ἐδόθη ποτὲ εἰς σκῆτιν ἐντολή, ὅτι νηστεύσατε τὴν ἑβδομάδα ταύτην παρέβαλον δὲ κατὰ συγκυρίαν ἀπ' Αἴγυπτου ἀδελφοὶ τῷ Ἀββᾶ Μωϋσῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς μικρὸν ἔψημα ἰδόντες δὲ οἱ γειτονοῦντες αὐτὸ τὸν καπνόν, εἶπον τοῖς κληρικοῖς ἰδοὺ Μωϋσῆς κατέλυσε τὴν ἐντολήν, καὶ ἔψημα παρ' ἑαυτῷ ἐποίησεν οἱ δὲ εἶπον ὅτε ἔρχεται, ἡμεῖς εἴπωμεν αὐτῷ.

6. Γεγομένου οὖν τοῦ Σαββάτου καὶ ἅμα τοὺς λοιποὺς Πατράσιν ἐλθόντος καὶ τοῦ Μωϋσέως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ κληρικοὶ ἰδόντες τὴν μεγάλην πολιτείας τοῦ Ἀββᾶ Μωϋσῆ, καὶ

ένώπιον πάντων εἶπον αὐτῷ" ὃ Ἀββᾶ Μωϋσῆ, τὴν ἐντολὴν τῶν ἀνθρώπων ἔλυσας, τὴν δὲ τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξας.

7. Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ Ἀββᾶ Ποιμένι μὲ τὰ δύο ἐβδομάδας τῆς Τεσσαρακοστῆς, καὶ ἐξειπὼν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ τυχὼν ἀναπαύσεως, λέγει πρὸς τὸν Γέροντα παραβραχὺ κατεσχέθην ἂν παραγενέσθαι ὧδε σήμερον. "Ἐφη αὐτῷ Ὁ Γέρων" διατί; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς" εἶπον, μήποτε οὐκ ἀνοίγετε μοὶ διὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν λέγει αὐτῷ δὲ Γέρων ἡμεῖς οὐκ. ἔμαθομεν κλείειν τὴν ξυλίνην θύραν, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς γλώσσης τὴν θύραν.

8. Ἀδελφὸς παρέβαλεν Ἀναχωρητὴ τινι, καὶ μετὰ τῇ δμιλῇσαι αὐτὸ καὶ τυχεῖν ἀναπαύσεως, ἐκβαινων ἔλεγε" συγχώρησον μοί, Ἀββᾶ, ὅτι κατήργητά σε τοῦ κανόνος σου καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων ὁ ἕμος κανὼν ἐστίν, ἵνα ἀναπαύσω σε καὶ ἀπολύσω ἐν εἰρήνῃ.

9. "Ἐλεγον περὶ τινὸς Γέροντος, ὅτι ἔμενεν ἐν Συρίᾳ παρὰ τὴν δδὸν τῆς ἐρῆς μου, εἶχε δὲ ἐργασίαν τοιαύτην· οἶαν ὥραν διήρχετο Μοναχὸς ἐκ τῆς ἐρήμου, ἀγαθὴ πεποιθήσει, ἐποίει αὐτὸ ἀνάπαισιν.

10. Διήρχετο οὖν ποτὲ τις Ἀναχωρητῆς, καὶ προσδραμὼν ὁ Γέρων παρεκάλει αὐτὸν εἰς ἀνάπαισιν" καὶ δὲ οὐκ ἠθέλεν, εἶπων ὅτι νηστεύω καὶ οὐ δύναμαι καταλύσαι ἄρτι" ὁ δὲ λυπηθεὶς, εἶπεν αὐτῷ" μὴ παρίδῃς τὸν παιδίά σου δέομαί σου, ἀλλ' εἰ βούλει δεῦρο εὐζωμεθα καὶ οὕτω μετὰ τὴν εὐχὴν ποιήσας τὰ Ἀναχωρητὴ ἀνάπαισιν, ὁ Γέρων ἀπέλυσεν ἐν εὐχαριστίᾳ μεγάλη.

11. Δηγήσατο δ' Ἀββᾶς Κασσιανός, ὅτι παραβάλομεν ἀπὸ Παλαιστίνης εἰς Αἴγυπτον τινι τῶν Πατέρων, καὶ φιλοξενήσας ἡμᾶς, ἡρωτηθῇ παρ' ἡμῶν τίνας ἔνεκεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων ἀδελφῶν τὸν κανόνα τῆς νηστείας οὐ φυλάττετε, ὥς ἐν Παλαιστίνῃ παρελάβομεν :

12. Καὶ ἀπεκρίθη λέγων' ἡ νηστεία μετ' ἐμοῦ ἔστι πάντοτε, ὑμᾶς δὲ οὐ δύναμεθα κατέχειν πάντοτε μετ' ἡμῶν" καὶ ἡ μὲν νηστεία καὶ χρησίμῳ ἐστὶ πρᾶγμα καὶ ἀναγκαῖον, τῆς ἡμετέρας δὲ ἔστι προαιρέσεως τὴν δὲ τῆς ἀγάπης πλήρως ἐξ ἀνάγκης ἀπαιτεῖ καὶ τοῦ Θεοῦ νόμος" ὑμᾶς οὖν δεχόμενοι καὶ ἐν ὑμῖν τὸν Χριστόν, χρεωστοῦμεν μετὰ πάσης θεραπεύσαι σπουδῆς ἐπὶ δὲ ὑμᾶς προπέμψω, τὸν κανόνα τῆς νηστείας δύναμαι ἀνακτήσασθαι" «οὐ δύνανται γὰρ οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νηστεύειν, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἔστιν ὅταν δὲ ἄρθῃ ἀπ' αὐτῶν, τότε μετ' ἐξουσίας νηστεύουσιν».

13. Εἶπε πάλιν" ὅτι παρεβάλομεν ἑτέρῳ Γέροντι καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς γεύσασθαι" προετρέπετο δὲ ἡμᾶς, κορεσθέντας, ἔτι μεταλαβεῖν τροφῆς' ἐμοῦ δὲ εἰρηκοτος μηκέτι δύνασθαι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος ἐγὼ ἐξάκις παραγενομένων ἀδελφῶν ἔθηκα τράπεζαν, καὶ προτρεπόμενος ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, συνήσθιον καὶ ἀκμὴν ἐσθίειν θέλω" τοῦτο δὲ σὺ ἅπαξ φαγὼν οὕτως ἔκφρεσθης, ὥς τὸ μὴ δύνασθαι;

Τοῦ Πατρὸς

14. Σκόπει ὁ ἀναγινώσκων τὴν προσοχῆς τοῦ Γέροντος καὶ ἀκρίβειαν, πῶς τοὺς ὑποδεχθέντας ἀναπαύων καὶ δοκῶν αὐτοῖς συνεσθίειν, παρεγύετο μόνον τῶν βρωμάτων, καὶ οὐκ ἔκορεννυτο' εἰ γὰρ ἂν ἐξάκις τῆς ἡμέρας φαγὼν, ἀκμῆς ἐπέινα, καὶ τὴν χρεῖαν οὐκ ἀνεπλήρωσεν, εἰ μὴ περισκεμμένως, ὥς εἶπον, τῶν παρατιθεμένων ἥπτετο ὁ οὖν οὕτω ποιεῖν δυνάμενος, τοῖς πάσι συνεσθιέτω, αὐτὸς μὲν γὰρ οὐδὲν βλαβήσεται, ἐκείνους δὲ ὠφελήσει.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ από τους Πατέρας έπεσκέφθησαν κάποτε τον Αββάν Ιωσήφ, που διέμεναν εις Πανεφώ, διά να τον έρωτήσουν πώς πρέπει να συμπεριφέρονται προς τους αδελφούς, που έφιλοξένουν και εάν πρέπει να κάμνουν συγκατάβασιν από την άσκητικήν αυστηρότητα, διά να τους περιποιηθούν.

2. Ο Γέρων, αφού τους υπεδέχθη και τους προέτρεψε να καθίσουν, πριν ακόμη τον έρωτήσουν, εισήλθεν εις το ιδιαίτερον κελλίον του και αφού εφόρεσε πολύ πτωχικά ενδύματα, ωσάν αυτά που φορούν οι επαίται, εξήλθε και επέρασεν από έμπροσθέν των. Αφού δε έκαμε μίαν στροφήν εισήλθε και πάλιν εις το κελλί του, ήλλαξε τα πτωχικά ενδύματα, εφόρεσε τα δικά του και αφού εξήλθεν, εκάθισεν εις την συντροφιάς των αδελφών.

3. Οι αδελφοί σπόρουν με το έργον του Γέροντος και διηρωτώντο τι σημαίνει! Ο Γέρων τότε είπε προς αυτούς:

– 'Αντελήφθητε αυτός που έκαμα; – Μάλιστα –είπον- ήλθες δύο φορές με διαφορετικά ενδύματα!

– Ειπέτε μου τώρα-λέγει ο Γέρων-μήπως έγινα διαφορετικός από αυτός, που ήμουν, εξ αιτίας της αλλαγής των ενδυμάτων;

- 'Όχι- απήντησαν οι αδελφοί. Λέγει τότε ο Γέρων προς τους αδελφούς.

– Τοιουτοτρόπως λοιπόν δεν βλαπτόμεθα και εάν ακόμη καταλύσωμεν τροφάς, που δεν γευόμεθα κατά την άσκησίν μας, χάριν των αδελφών, που φιλοξενούμεν, πολύ δε περισσότερο δέν απτόμεθα από αυτήν καθ' εαυτήν την υποδοχής των αδελφών.

4. Όταν λοιπόν μας επισκεφθούν αδελφοί, να τους υποδεχώμεν με καλωσύνην και άνεσιν αγάπης όταν πάλιν παραμείνωμεν μόνοι, τότε ας φροντίσωμεν να καλλιεργήσωμεν το ψυχωφελές πένθος, διά να παραμείνη μονίμως εντός ημών.

Οι προσελθόντες προς τον Αββάν Ιωσήφ Μοναχοί μόλις ήκουσαν την διδαχήν αυτήν εθαύμασαν, διότι ο προορατικός Γέρων είπεν εις αυτούς όσα έσκέπτοντο, πριν τον έρωτήσουν εξ αιτίας αυτού εδόξασαν τον Θεόν.

5. Κάποτε εδόθη εντολή εις την σκήτην να νηστεύσουν επί μίαν εβδομάδα. Κατά σύμπτωσιν την εβδομάδα εκείνην έπεσκέφθησαν τον Αββάν Μωϋσήν μερικοί αδελφοι από την Αίγυπτον. Χάριν των επισκεπτών αυτών παρεσκεύασεν εις αυτούς ο Αββάς Μωϋσής ολίγον μαγειρευμένον φαγητόν. Μόλις οι γείτονες είδαν τον καπνόν από το κελλί του Αββά Μωϋσή έσπευσαν και κατήγγειλαν εις τους Κληρικούς, ότι ο Αββάς Μωϋσής κατεπάτησε την εντολήν της νηστείας, που εδόθη, και έμαγειρεύσεν εις το κελλί του φαγητόν. Οι Κληρικοί απήντησαν:

– Όταν θα έλθη, ημείς θα του ζητήσωμεν εξηγήσεις.

6. Όταν λοιπόν έφθασε το Σάββατον, ότε, ως γνωστόν, προσέρχονται όλοι οι σκητιώται εις την Εκκλησία της σκήτης, προσήλθε μαζί με τους υπολοίπους Πατέρας και ο Μωϋσης. Οι Κληρικοί είδαν εις το πρόσωπον του Μωϋσέως την ενάρετον και άσκητικής πολιτείαν

και αντελήφθησαν, ότι χάριν φιλοξενείας έμαγείρευσε το φαγητόν" τότε αμέσως ενώπιον όλων τού λέγουν μεγαλοφώνως:

- Ω Αββά Μωύση, ήθέτησας την εντολήν των ανθρώπων, αλλ' εφήρμοσες την περί αγάπης εντολήν του Θεού!

7. Ένας αδελφός έπεσκέφθη, κατά την τρίτην εβδομάδα των Νηστειών, τον Αββάν Ποιμένα αφού λοιπόν έξωμολογήθη τους λογισμούς του και ανεπαύθη ψυχικώς, λέγει τότε εις τον Γέροντα:

- Παρ' ολίγον να εμποδισθώ και να μη έλθω σήμερον εδώ. – Διατί;-ηρώτησεν ο Γέρων.

- Έσκέφθην- απεκρίθη ο αδελφός-μήπως δεν μου ανοίγατε, λόγω της Μεγάλης Τεσσαρακοστής.

- Ακουσε, τέκνον μου, απεκρίθη ο Γέρων- ημείς δεν εσυνηθίσαμεν να κλείωμεν την ξυλίνην θύραν τού κελλίου μας, αλλά μόνον την θύραν της γλώσσης.

8. "Ένας αδελφός έπεσκέφθη κάποιον έγκλειστον Αναχωρητήν αφού λοιπόν συνομίλησε μαζί του και ανέπαυσε τον λογισμόν του, αναχωρών λέγει εις τον Ασκητήν:

- Συγχώρησόν με, Αββά, διότι έγίνα αφορμή να καταργήσης τον κανόνα, που έχεις εις τον εαυτόν σου, να μένης μόνος σου.

– Μή ανησυχής δι' αυτό, -απήντησεν ο 'Ασκητής-και κανόνας μου είναι να αναπαύσω την ψυχήν σου και να φύγης από το κελλί μου ειρηνικά.

9. Διηγούνται το εξής περιστατικών δι' ένα Γέροντα:

Ο Γέρων αυτός είχε το μοναχικόν του κελλί εις την Συρίαν, πλησίον της οδού, που οδηγεί εις την έρημον. Ησχολείτο δε με την εξής εργασίαν· οσάκις επερνούσεν εκ της ερήμου κάποιος Μοναχός, οποιαδήποτε ώρα και εάν ήτο, τον παρεκάλει, από αγαθήν προαίρεσιν, να έλθη να ξεκουρασθή εις το κελλί του. Εκεί μέσα τον περιποιείτο και τον ανέπαυε με αγάπην..

10. Κάποτε λοιπόν συνέβη να διέλθη από τα μέρη εκείνα και ένας 'Αναχωρητής. Ο Γέρων έτρεξε τότε με προθυμίαν και τον παρεκάλει να περάση από το κελλί του, διά να τον περιποιηθή και να ξεκουρασθή από την οδοιπορίαν. Ο 'Αναχωρητής όμως ήρνείτο να δεχθή την πρότασιν, ισχυριζόμενος, ότι επειδή ένήστευε, δεν ήδύνατο να φάγη τροφήν. Ο Μοναχός βαθύτατα λυπημένος εκ της αρνήσεως αυτής, επέμενε παρακαλών και ικέτευε τον Αναχωρητήν:

– Σε παρακαλώ, μή περιφρονήσης τον δούλον σου έλα, εάν θέλῃς, επί τέλους, να προσευχηθώμεν.

Ο Αναχωρητής υπεχώρησε προ της τοιαύτης επιμονής και είσήλθεν εις το κελλίον του Μοναχού αφού δε προσηυχήθησαν, τον έπέριποιήθη και τον ανεκούφισεν από τους κόπους της πορείας. Μετά ταύτα ανεχώρησεν ο Αναχωρητής, ο δε Μοναχός έμεινεν ούτω ευχαριστημένος.

11. Ο Αββάς Κασσιανός διηγείτο, ότι κάποτε μετέβησαν από την Παλαιστίνη εις την Αίγυπτον, διά να επισκεφθούν κάποιον όνομαστον Ασκητήν. Ο Ασκητής με προθυμίαν και χαράν τους έφιλοξένησε. Τότε οι επισκέπται υπέβαλαν την εξής ερώτησιν εις τον Ασκητήν:

– Διατί, Πάτερ, οσάκις φιλοξενείτε αδελφούς από ξένα μέρη, δεν τηρείτε την καθιερωμένην διά τούς Ασκητάς νηστείαν, όπως ήμεις εις την Παλαιστίνην εκ παραδόσεως έχομεν παραλάβει ;

12. Εις την ερώτησιν ταύτην απεκρίθη ο Γέρων:

- Πάντοτε έχω την δυνατότητα να νηστεύω· σάς όμως δεν ήμπορώ να έχω πάντοτε κοντά μου. Η νηστεία είναι βεβαίως και χρήσιμος και αναγκαία πλήν εξαρτάται από την προαίρεσίν μας. Την εφαρμογήν όμως της προς τον πλησίον αγάπης ζητεί ανυπερθέτως ο νόμος του Θεού. "Όταν λοιπόν σας υποδεχώμεθα, είναι ως να υποδεχώμεθα τον ίδιον τον Χριστόν δι' αυτό έχομεν υποχρέωσιν μετά πάσης προθυμίας να σας περιποιηθώμεν. "Όταν δε με το καλόν σας κατευοδώσω και αναχωρήσητε, τότε έχω όλην την δυνατότητα να επαναλάβω και πάλιν τον κανόνα της νηστείας. "Άλλωστε τοιούτόν τι υπαινίσσεται και το ιερόν Ευαγγέλιον, όταν λέγη: «Μή δύνανται οι υιοί τού νυμφώνος πενθείν, εφ' όσον χρόνον μετ' αυτών έστιν ο νυμφίος; Έλεύσονται δε ημέραι, όταν απαρθή απ' αυτών ο νυμφίος, και τότε νηστεύσουσιν» (Ματθ. θ', 15).

13. Ο ίδιος, ο Αββάς Κασσιανός, διηγήθη και άλλο παρόμοιον περιστατικόν:

– Κάποτε-είπεν-επεσκέφθημεν ένα άλλον Γέροντα αυτός λοιπόν μάς υπεχρέωσε να γευματίσωμεν. Καίτοι δε εχορτάσαμεν, μάς προέτρεπε να φάγωμεν ακόμη.

- Μα δεν ήμπορώ, να φάγω άλλο-παρετήρησα εγώ! Και τότε λέγει εις ημάς ο Γέρων:

– Κάποτε, όταν με επεσκέφθησαν αδελφοί από μακρινόν μέρος, εξ φοράς παρέθεσα τράπεζαν προέτρεπα δε κάθε ένα εξ αυτών, που ήρχετο μετά τον άλλον, να φάγη χωρίς δε να θέλω να τρώγω, έτρωγον μαζί των, διά να τους παρακινήσω να φύγουν" συ λοιπόν έχόρτασες με μίαν φοράν που έφαγες, ώστε να μη μπορώς να φας άλλο;

Του Πατρός

14. Συ που διαβάζεις το ανωτέρω περιστατικόν, παρατήρησε την προσοχής και την ακρίβειαν του Γέροντος για να ευχαριστήση αυτούς που υπεδέχετο εις το κελλί του και να φανή είς αυτούς, ότι τρώγει μαζί των, απλώς και μόνον ήγγιζε τροφάς, χωρίς να χορταίνη. Διότι εφ' όσον δεν έχόρτασε, παρ' όλον ότι κατ' εκείνην την μοναδικήν περίπτωσιν έφαγεν εξ φοράς κατά την ιδίαν εκείνην ημέραν και ακόμη έπεινούσεν, είναι φανερόν, ότι διά τού τρόπου αυτού δεν έσπευδε να ικανοποιήση σωματικής ανάγκην, αλλά από σκοπού, όπως ανέφερον, χάριν της αγάπης, ήγγιζε τάς παρατιθεμένας τροφάς. Οποιος λοιπόν ήμπορεί να ενεργή κατά τον τρόπον αυτόν, ας τρώγη μαζί με όλους, διότι αυτός μεν δεν θα ζημιωθή καθόλου, ενώ θα ωφελήση τους άλλους (!).

Β'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΠΑΡΕΒΑΛΟΝ πότε δύο ἀδελφοὶ πρὸς τινὰ Γέροντα ἢ δὲ συνήθεια τοῦ Γέροντος ἦν μὴ ἔσθιεν καθ' ἡμέραν" καὶ ὡς εἶδε τοὺς ἀδελφούς, ἐχάρη καὶ εἶπεν, ὅτι ἡ νηστεία μισθὸν ἔχει, καὶ ὁ ἔσθιον ἀγάπη δύο πάλιν ἐντολᾷ ποιεῖ ὅτι τὸ ἴδιον θέλημα ἀφῆκε, καὶ τοὺς ἀδελφούς ἀνέπαυσε, πληρώσας τὴν ἐντολὴν τῆς ἀγάπης.

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι εἰ πότε εὐκαίονησε συνεσθιασθῆναι τοῖς ἀδελφοῖς, ἐτίθει ἑαυτῷ ὄρον, λέγων πρὸς ἑαυτόν, ὅτι ἐὰν εὗρεθῇ οἶνος διὰ τοὺς ἀδελφούς, πίε, καὶ ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου, μίαν ἡμέραν μὴ πῖης ὕδωρ ἐν τῷ κελλίῳ.

3. Οἱ οὖν ἀδελφοί, ἄγνωστον τὸν σκοπὸν τοῦ Γέροντος, ἔδιδουν αὐτῷ χάριν ἀναπαύσεως οἶνον καὶ δὲ Γέρων μετὰ χαρᾶς ἐλάμβανεν, ἵνα ἑαυτὸν βασανίσῃ καὶ δὲ μαθητῆς αὐτοῦ, εἰδῶς καὶ κατὰ μόνας ἐποίει ὁ Γέρων, ἔλεγε τοῖς ἀδελφούς διὰ τὸν Κύριον, μὴ δότε αὐτῷ εἰ δὲ μὴ γέ, εἰς τὸ κελλίον μέλλει ἑαυτὸν βασάγιζειν" καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοὶ τὴν ἐν κρυπτῷ ἐργασίας τοῦ Γέροντος, οὐκέτι παρεῖχον αὐτῷ οἶνον.

4. Παρέβαλε πότε ὁ Ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ζαχαρίας εἰς Μοναστήριον, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ γεύσασθαι μικρὸν πρὸ τοῦ δδεύσαι" ὡς οὖν ἐξηλθον καὶ ὁδεύον, εὗρεν ὁ μαθητῆς ὕδωρ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἤρωτησε τὸν Γέροντα εἰ ἐπιτρέπει αὐτῷ πιεῖν" ὁ δὲ Γέρων ἔφη νηστεία ἐστὶ σήμερον, Ζαχαρία καὶ δὲ ἔφη" οὐκ ἔφαγομεν, Πάτερ; καὶ εἶπεν ὁ Γέρων" ἐκεῖνο τῆς ἀγάπης ἦν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἑαυτῶν νηστείαν, τέκνον, κρατήσωμεν.

5. "Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σερίνου ὅτι πολλὰ εἵργαζετο, καὶ δύο παξαμάτας ἥσθιε διὰ παντὸς ἐλθὼν οὖν πότε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ συμφωνητῆς αὐτοῦ, μέγας ὢν καὶ αὐτὸς Ἀσκητής, εἶπε τῷ Ἀββᾶ Σερίνῳ" ὅτε εἰς τὸ κελλίον μου εἶμι, φυλάττω τὴν τάξιν μου ἐὰν δὲ ἐξέλθω, συγκαταβαίνω τοῖς ἀδελφοῖς" τί οὖν, καλῶς ποιῶ, ἢ οὐ ;

6. Καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ καὶ Γέρων" οὐκ ἔστιν αὕτη μεγάλη ἀρετὴ, ὅταν ἐν τῷ κελλίῳ σου ὢν τηρῇς τὴν πολιτείαν σου, ἀλλὰ μᾶλλον, ὅταν ἐκ τοῦ κελλίου σου ἐξέλθῃς, καὶ ὁ λύεις τὴν τάξιν σου, τότε μέγαν ἔχεις τὸν ἐκ τῆς ἀρετῆς σου ἔπαινον.

7. Παρέβαλον πότε σκητιώται τῇ Ἀμμᾷ Σάρδα, ἡ δὲ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιον" οἱ δὲ ἀφέντες τὰ καλά, ἔφαγον τὰ σαπρὰ" καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκεῖνη ὄντως σκητιώται ἔστε.

8. Ἐγένετο προσφορὰ εἰς, τὸ ὅρος τοῦ Ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ εὗρεθῇ ἐκεῖ κνίδιον οἴνου, καὶ λαβὼν εἰς τῶν Γερόντων μικρῶν ἀγγείων καὶ ποτήριον ἤνεγκε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Σισών, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ λαβὼν ἔπιεν" ὁμοίως καὶ δεύτερον παρέσχε καὶ ἐδέξατο καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ καὶ τρίτον, καὶ οὐκ ἔλαβεν εἰπὼν παύσαι, ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἐστὶ Σατανᾶς;

9. Εἰ οὖν ἐκεῖνος διὰ χρόνου πολλοῦ, ἅπαξ καταλύσας, τὸ μέτρον οὐχ ὑπερέβη, ἀλλὰ καὶ τὸν προτρεπόμενον μεταλαβεῖν πλέον τοῦ δέοντος ἀνεπαισχύντως καὶ φανερώς παρητήστατο, τὸν ἐκ τοῦ ἐχθροῦ πόλεμον δεδιέναι ὁμολογήσας ὁ καὶ τῶν ἀπαθῶν ἀπαθέστερος, πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ καθ' ἑκάστην οἴνου τὲ καὶ ποικίλων ἐδεσμάτων μεταλαμβάνοντες, ἵνα μὴ εἴπω εἰς κόρον ἀεὶ ἐμφορούμενοι, τοῖς βιαζομένοις ὑπερβῆναι ἡμᾶς τὴν συνήθειαν, πολλῷ γὰρ τῷ πλείονι, οὐδὲ πρὸν οὕτως ὀφείλομεν, μήτοι γὰρ πεῖθεσθαι, ἀλλ' ὡς φανερὰν βλάβης καὶ ψυχῆς ὀλεθρον τὴν τοιαύτην ἀξιώσιν ἀποπέμπεσθαι, ἵνα μὴ τὴν συνήθει κόρη, ὃ διηνεκῶς χρώμεθα, οἱ γὰρ ζῶντες ἀδιαφόρως τὰ ὑπὲρ κόρον προσθέντες κατὰ πολὺ, καὶ τὴν τοῦ νοὸς ὀλκάδα τῷ ἀμέτρῳ φόρτῳ ὑπερβαρήσαντες, ἐν βραχεῖᾳ τῇ τῶν ἐκτὸς ἀνέμων πνοῇ ἔτοιμον ἑαυτοῖς προξενήσωμεν τὸ ναυάγιον.

10. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, ὅτι οὐκ ἦσθιεν ἄρτον, καὶ εἰς τὴν ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἔβαλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μετάνοιαν ἵνα φάγῃ μετ' αὐτῶν· ὁ δὲ Γέρων ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ἐν ἑκ τῶν δύο ἔχω ποιῆσαι, ἢ ἄρτον μεταλαβεῖν, ἢ ἐκ τῶν προσφαγίων ὧν ἐποιήσατε οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ ἄρτον μόνον φάγε καὶ ἐποίησεν οὕτως.

11. Ἐπίσκοπος τις θεοφιλὴς παρέβαλε κατ' ἐνιαυτὸν εἰς σκῆταν πρὸς τοὺς Πατέρας ὑπὴντησεν οὖν αὐτῷ ὁ ἀδελφός, καὶ ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ αὐτοῦ κελλίον, καὶ παραθεῖς αὐτῷ ἄρτον καὶ ἄλας, εἶπε συγχώρησον μοί, ὅτι οὐδὲν ἔχω ἄλλο παραθῆναι σοὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἐπίσκοπος θέλω νὰ εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος ἐλθῶν, μηδὲ ἄλας εὔρω.

12. Ἦνέχθη πότε εἰς τὰ κελλία σαΐτης οἴνου ἀπαρχή, ἵνα δοθῇ τοῖς ἀδελφοῖς ἀνὰ ποτήριον· τὶς δὲ τῶν ἀδελφῶν, μὴ βουλόμενος λαβεῖν, ἔφυγες ἀπὸ τὸν θόλον, καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ ἐπεσεν ὁ θόλος, καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἀπέκτεινε, μέρος δὲ τί αὐτοῦ ἀπέξεσε,

13. Συνέδραμον οὖν οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ διὰ τὸν ψόφον καὶ εἶδον τὸν μὲν θόλον πεπτωκότα, παραμέρος δὲ αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν ἐστώτα, καὶ ἥρξαντο ἀτιμάζειν αὐτὸν λέγοντες· κενόδοξε, καλῶς σοὶ ἐγένετο προσλαβόμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς ἔλεγεν ἄφετε τὸν υἱόν μου, καλὸν ἔργον ἐποίησε, καὶ ζῇ Κύριος, οὗ μὴ ἀνοικοδομηθῇ ὁ θόλος οὗτος ἐν τοῖς χρόνοις μου, ἕνα μάθῃ ἡ οἰκουμένη ὅτι διὰ ποτήριον οἴνου ἐπεσεν ὁ θόλος εἰς τὰ κελλία.

14. Εἶπε Γέρων· ἐὰν ἀκμὴν γεωτερος ἦς, φεῦγε τὸν οἶνον ὡς ὄφιν, κὰν ἀναγκασθεῖς ἐν ἀγάπῃ πίης, μικρὸν σπιῶν παῦσον, κὰν ὀρκίζονται σὲ οἱ καλέσαντές σε μὴ προσχῆς τοῖς ὄρκοις αὐτῶν· πολλάκις γὰρ ὁ Σατανᾶς ἀναγκάζει τοὺς Μοναχοὺς, ἴσως καὶ πρεσβυτέρους ὄντας, ἀναγκᾶσαι τοὺς νεωτέρους εἰς οἰνοποσίαν καὶ ἀδηφαγίαν· ἀλλὰ σὺ μὴ πεισθῇς αὐτοῖς οἶνος γὰρ καὶ γυναῖκες χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ,

15. Γέροντος τινὸς ἀπιόντος εἰς σκῆτιν, ἀδελφὸς τις τούτῳ συνόδευσεν ὡς οὖν ἦλθον χωρισθῆναι ἀπ' ἀλλήλων, λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων γευσώμεθα ὁμοῦ, ἀδελφε· ἦν δὲ πρῶι καὶ ἀρχὴ τῆς ἐβδομάδος ἔφαγον οὖν, καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον.

16. Ὡς δὲ διελθουσῶν τῶν ἄλλων ἡμερῶν ἦλθε τὸ Σάββατον, ὀρθρῖσας καὶ Γέρων ἀπῆλθε πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ ἄρα ἐπείνασας, εἶδελφε, ἀφ' ἧς ἐφάγομεν ; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός, οὐχι, καθ' ἡμέραν γὰρ ἔσθιων οὗ πεινῶ· ἔφη αὐτῷ ὁ Γέρων φύσει, τέκνον, ἀπὸ τότε οὐκ ἔφαγον ἀκούσας δὲ ὁ ἀδελφὸς κατενύγη καὶ πολλὰ ὠφελήθη.

Τοῦ Πατρὸς

17. Ὅρα πὼς ὁ Γέρων καὶ ἑαυτὸν κατὰ μόνας ἔκολασε διὰ τὴν μικρὰν ἄνεσιν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ὠκοδομήσεν, ἢ ὡς δυνατὸν μιμητὴν αὐτοῦ γενέσθαι ἐν τοῖς τοιούτοις προτρεπόμενος, ἢ ἀσφαλιζόμενος ὡς ἀδύνατον, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς τοῖς δμοίοις ἐπιχειρήσας εἰς ἀδιαφορίαν ἔκδω ἑαυτόν, ἢ μὴ ἐπιχειρήσας κατακρίνῃ τὸν Γέροντα, ταπεινωθῇ δὲ μᾶλλον τὸ ὑπερβολικὸν ὅρων τῆς ἐκείνου δυνάμεως.

Ερμηνεία

ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ ἐπεσκέφθησαν κάποτε ἕνα Γέροντα. Ο Γέρων αὐτὸς εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ μὴ τρώγῃ καθημερινῶς. “Ο Γέρων μόλις εἶδε τοὺς ἀδελφούς ἐχάρη καὶ εἶπεν:

-Ἡ νηστεία εἶναι πράξις ἀξία μισθοῦ ἐκεῖνος πάλιν που διακόπτει τὴν τελείαν νηστείας καὶ τρώγει ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἐκτελεῖ δύο σπουδαίας ἐντολάς: πρῶτον δὲν ἀφήνεται εἰς τὸ θέλημά του καὶ δεύτερον ἀναπαύει τοὺς ἀδελφούς ψυχικῶς καὶ σωματικῶς, ἐφαρμόζων οὕτω τὴν ἐντολήν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης.

Τοιουτοτρόπως φιλοξένησε τους αδελφούς και τους ευχαρίστησε.

2. Διά τον Αββάν Μακάριον διηγούνται τα εξής:

Οσάκις συνέτρωγε με τους αδελφούς της σκήτης είς τράπεζαν έθετε τον εξής όρον εις τον εαυτόν του: Εάν μού προσφέρουν οίγον εις το φαγητόν θα τον πιώ, χάριν των αδελφών την επομένην όμως ημέραν, όταν θα είμαι μόνος μου εις το κελλίον, δεν θα πιώ καθόλου νερό, ως κανόνα διά το ποτήρι το κρασί, που έπιόν.

3. Οι αδελφοί, διά να αναπαύσουν και ευχαριστήσουν τον 'Αββάν Μακάριον, χωρίς να γνωρίζουν την μυστικήν αυτήν απόφασιν τού Γέροντος, του έδιδον οίνον ο Γέρων πάλιν με χαράν εδέχετο την προσφοράν αυτήν, διά να λάβη αφορμήν να βασανίση τον εαυτόν του. Ο μαθητής όμως του 'Αββά Μακαρίου, που έ γνώριζε τί κάμνει ο Γέρων, όταν ευρίσκεται μόνος του εις το κελλίον του, έλεγεν εις τους αδελφούς:

– Δι' αγάπην Θεού, μή του δίδετε κρασί, διότι μετά βασανίζει τον εαυτόν του εις το κελλί.

Μόλις οι αδελφοί επληροφορήθησαν την μυστικήν αυτήν άσκησιν του Γέροντος, ουδέποτε πλέον του προσέφερον οίνον.

4. Κάποτε ο Αββάς Σιλουανός με τον υποτακτικόν του τον Ζαχαρίαν έφθασαν εις ένα Μοναστήριον. Οι αδελφοί του Μοναστηρίου, εξ αγάπης, τους υπεχρέωσαν να φάγουν ολίγον, πριν αναχωρήσουν διά την πορείαν. Αφού λοιπόν ανεχώρησαν εκ του Μοναστηρίου και έβαδιζον εις την έρημον, συνήντησαν μίαν πηγήν· τότε ο μαθητής ήρώτησε τον Γέροντα:

– Είναι ευλογημένον, Γέροντα, να πιώ ολίγον νερό; – Ζαχαρία, -είπεν ο Γέρων– σήμερον είναι νηστεία.

– Μά, Πάτερ μου, λέγει ο Ζαχαρίας-προ ολίγου δεν εφάγομεν εις το Μοναστήριον;

- Εκεί εφάγομεν- απαντά ο Γέρων – εξ αγάπης προς τους αδελφούς τώρα όμως δεν υπάρχει λόγος να μη κρατήσωμεν την νηστείαν μας.

5. Οσοι εκ του πλησίον ε γνώρισαν τον 'Αββάς Σερίνον, έλεγον ότι είργάζετο πάρα πολύ και έτρωγε την ημέραν μόνον δύο παξιμάδια. Αυτήν δε την τάξιν μετήρχετο πάντοτε.

Κάποτε τον επεσκέφθη ο 'Αββάς Ιωσήφ, ο οποίος ευρίσκετο εις το ίδιον μέτρον της ασκήσεως με αυτόν, ε συμφωνούσε με τις απόψεις του και ήτο και αυτός μεγάλος Ασκητής.

Αυτός λοιπόν, ο 'Αββάς Ιωσήφ, έρωτά τον 'Αββάς Σερίνον:

- Όταν παραμένω εις το κελλίον μου, φροντίζω και διατηρώ το τυπικόν μου: όταν όμως εξέλθω από το κελλί μου αναγκάζομαι, από αγάπην, να προσαρμοσθώ πρός τάς συνηθείας των αδελφών. Ποίαν γνώμην λοιπόν έχεις; Κάμνω καλώς ή όχι;

6. Απεκρίθη τότε ο Αββάς Σερίνος:

– Το να παραμένης εις το κελλί σου και να διατηρής την τάξιν του βίου σου δεν είναι μεγάλη αρετή. Τότε μόνον η αρετή σου αξίζει μεγάλον έπαινον, όταν κατορθώνης να εφαρμόζης το τυπικόν του μοναχικού σου βίου, οσάκις εξέρχεσαι του κελλίου σου.

7. Μερικοί Μοναχοί που έζων εις σκήτην επεσκέφθησαν κάποτε την Αμμά (= Μητέρα) Σάρραν. Αύτη, διά να τους περιποιηθή, τους προσέφερεν ένα πανεράκι με διαφόρους

καρπούς και εδέσματα. Οι Μοναχοί από τα φιλεύματα, που ήσαν εις το πανεράκι, έφαγαν όσα ήρχιζαν να σαπίζουν και άφησαν τα καλά. Τότε εκείνη τους λέγει:

-Αληθώς είσθε πραγματικοί σκητιώται.

8. Κάποτε απέστειλαν διάφορα είδη και τρόφιμα προς τους Ασκητάς, που διέμενον εις το όρος του Αββά Αντωνίου. Μεταξύ των ειδών αυτών ευρέθη και ποσότης οίνου: ένας λοιπόν εκ των Γερόντων έλαβε μίαν κανάταν από τον οίνον αυτόν και ένα ποτήριον και το έφερε, διά να προσφέρη όλίγον εις τον 'Αββάν Σισώνην. Πράγματι ο Αββάς Σισώης ή τιεν ένα ποτήρι: ο Γέρων του προσέφερε και δεύτερον και το ήπιεν. "Όταν όμως του προσέφερε τρίτον, ο Αββάς Σισώης ηρνήθη να το δεχθή και είπε:

– Σταμάτησε, αδελφέ μου μη λησμονής, ότι το παραπάνω αυτό, που προσφέρεις, είναι του Σατανά!

9. Εάν λοιπόν ένας Αββάς Σισώης, ο οποίος είς διάστημα τόσων ετών έτυχε μίαν μόνον φοράν να πίνη κρασί, όχι μόνον δεν υπερέβη το μέτρον, αλλά παρεμπόδισε με θάρρος και χωρίς να εντραπή εκείνον, που τον προέτρεπε να υπερβή το μέτρον, ομολογήσας ότι έφοβείτο τον πόλεμον του εχθρού, καίτοι ήτο και από τους απαθείς και πλέον απαθής, πόσον περισσότερον πρέπει να προσέχωμεν ημείς να μην υπερβώμεν το μέτρον και να απομακρύνωμεν αυτούς, που μας πιέζουν να παραβώμεν την συνήθειάν μας και πολύ δε περισσότερον τας υπερβολάς ! Επί τέλους ημείς καθημερινώς πίνω μεν οίνον και τρώγομεν διαφόρους τροφάς, διά νά μή είπω ότι και ερχόμεθα πάντοτε εις κόρον!

Ασφαλώς πολύ περισσότερον πρέπει να προσέχωμεν, μη τυχόν παραπεισθώμεν από τοιαύτας παροτρύνσεις απ' εναντίας τοιαύτας αξιώσεις πρέπει να τας αποκρούωμεν, ως ολοφάνερον βλάβης και καταστροφής της ψυχής. Τούτο δε θα συμβή, εάν είς τον συνηθισμένον κόρον, τον οποίον πάντοτε αισθανόμεθα ημείς, πού ζωμεν χωρίς το ασκητικόν μέτρον, προσθέσωμεν και την υπερβολήν τότε το πλοίον της διανοίας μας θα βαρύνη με υπερβολικόν φορτίων και οι εκτός αυτης άνεμοι, που προέρχονται από την σάρκα και τας αισθήσεις, θα προκαλέσουν εις ημάς συντόμως ναυάγιον.

10. Διηγούνται διά τον 'Αββάν Σισώνην τον Θηβαίον, ότι δεν έτρωγεν άρτον. Κάποτε λοιπόν, κατά την εορτής του Πάσχα. οι αδελφοί του έβαλον μετάνοιαν και τον παρεκάλουν να φάγη μαζί των. Ο Γέρων τότε τους απήντησεν.

- Εν εκ των δύο θα κάμω ή θα φάγω μόνον ξηρόν άρτον ή μόνον από τα φαγητά, που ετοιμάσατε.

-Επί τέλους--τού είπαν-φάγε μόνον ολίγον άρτον.

Πράγματι έφαγε μόνον ολίγον άρτον.

11. Ένας θεοφιλής Επίσκοπος έπεσκέπτετο κάθε χρόνον τους Πατέρας εις την σκήτην μίαν φοράν λοιπόν τον συνήντησεν ένας άδελφος και τον οδήγησεν εις το κελλίον του. Όταν ήλθεν η ώρα του φαγητού του παρέθεσε μόνον άρτον και αλάτι του είπε δε λυπημένος :

- Συγχώρησόν με, διότι δεν έχω τίποτε άλλο να σου προσφέρω.

– Το ερχόμενον έτος, - λέγει ο Επίσκοπος- όταν θα επανέλθω, θέλω να μου προσφέρης μόνον άρτον, χωρίς αλάτι.

Με αυτό ήθελε να δείξη την ευχαριστίαν του διά την φιλοξενίαν και το φιλοασκητικόν του πνεύμα.

12. Κάποτε μετέφεραν εις τα κελλία ποσότητα οίνου από την Αἴγυπτον διά να δοθῇ εις τους αδελφούς από ένα ποτηράκι. Ένας εκ των Μοναχών δεν ήθελε να πάρη οἶνον και δι' αυτό ἐφυγες από τον χώρον, όπου ἐγένετο η διανομή ενώ όμως εισήρχετο κάτω από μίαν θολωτήν ὀροφήν ἐπεσεν αιφνιδίως αυτή, χωρίς να τον φονεύσῃ: Ἐλαφρά μόνον τον ετραυμάτισε, τον ἐπήρε ξηστά.

13. Από τον κρότον, που ἐγένινεν, ἔτρεξαν οι ἄλλοι Μοναχοί να ἴδουν τι συμβαίνει. Μόλις εἶδου-την ὀροφήν να ἔχῃ πέσει και παραπλεύρως να στέκη αβλαβής ο αδελφός, ἤρχισαν να τον προσβάλλουν.

– Κενόδοξε- του ἔλεγαν καλὰ ἐπαθες !

Ο Αββάς, δηλαδή και πνευματικός Πατήρ της σκήτης, τον ἐπήρε κοντά του με στοργήν και ἔλεγε:

– Μή πειράζετε το παιδί μου· καλὰ ἔκαμε. Ζη Κύριος ο Θεός, που τον διέσωσεν. Αυτός ο θόλος, ἐν ὅσω ζῶ, δεν θα ξανακτισθῇ, διά να πληροφορηθῇ ὅλος ο κόσμος ὅτι ἐπεσεν η στέγη εις τα κελλία των Μοναχών, διά να διακηρύξῃ την ἐγκράτειας ενός ποτηρίου οίνου.

14. Ένας γέρων Ασκητής ἔλεγε προς τους υποτακτικούς του:

-Ενόσω εἶσαι νέος ἀκόμη να ἀποφεύγῃς το κρασί, ὅπως το φίδι. Και εἴαν ἀκόμη, δι' ἀγάπην ἀδελφικήν, ἀναγκασθῇς να πιῇς, αφοῦ πιῇς ὀλίγον σταμάτησε. Ἀκόμη και ὅταν σε ἐξαναγκάζουν με ὀρκους, αυτοί που σε ἐκάλεσαν, μη υποχωρήσῃς διότι πολλές φορές ο Σατανὰς πιέζει τους Μοναχοὺς, ἔστω και εἴαν εἶναι γεροντότεροι, να ἐξαναγκάζουν τους νεωτέρους εις πολυφαγίαν και οينوποσίαν. Σύ όμως να μη πείθεσαι εις τοιαύτας συμβουλὰς, διότι πρέπει να γνωρίζῃς, ὅτι το κρασί και αι γυναῖκες χωρίζουν τον Μοναχόν από τον Θεόν.

15. Ένας γέρων Ασκητής κάποτε ἀνεχώρησε δι' ἐργασίαν του εἰς την σκήτην χάριν ἀγάπης τον συνόδευσεν ἓνας ἀδελφός. Οταν ἐπρόκειτο να χωρισθούν λέγει ο Γέρων εις τον ἀδελφόν:

- Έλα, ἀδελφέ μου, να φάγωμεν ὀλίγον.

Πράγματι ἐφάγον. Η ὥρα όμως ἦτο πρωί και η ἡμέρα η πρώτη της εβδομάδος. Αφοῦ δε ἐφάγον, ἀνεχώρησαν και μετέβη ἕκαστος εις το μέρος του.

16. Εἰς το τέλος της εβδομάδος, το Σάββατον πρωί - πρωί, ἐπεσκέφθη ο Γέρων τον ἀδελφόν και του λέγει:

– Ἀδελφέ μου, δεν ἐπείνασες καθόλου από την ἡμέραν, που ἐφάγομεν μαζί;

- Οχι – ἀπήντησεν ο ἀδελφός. – Διατί ἄλλωστε να πεινάσω, ἐφ' ὅσον καθημερινῶς τρώγω;

- Εγώ, τέκνον μου-εἶπεν ο Γέρων-ἐκ συνηθείας, δεν ἐφαγα τίποτε από ἐκείνην την ἡμέραν.

Πληροφορηθείς αυτό και νεώτερος Μοναχός συνεκινήθη και ώφελήθη πάρα πολύ.

Του Πατρός

17. Πρόσεξε να ιδής πόσον σοφώς ενεργεί ο Γέρων αυτός και τον εαυτόν του έτιμώρησεν ιδιαιτέρως διά την μικράν άνεσιν της τροφής, αλλά και τον αδελφόν ωφέλησεν, ώστε να γίνη, κατά το δυνατόν, μιμητής του εις την άσκησιν αυτήν, ή εάν θα είναι αδύνατος, να ασφαλισθή και να μη περιφρονήση τους άλλους, όταν θα επιχειρήση παρόμοια πράγματα, ή, τέλος, εάν δεν έχη την δύναμιν αυτήν, να μη κατακρίνη τον Γέροντα απεναντίας παρατηρών την υπεροχή της ασκήσεως του Γέροντος να ταπεινωθή.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΓ'

(Η συναναστροφή με επισκέπτες)

"Ότι οὐ δεῖ τοῖς παραβάλλουσι τῷ Κοινοβίῳ, κὰν Μοναχοὶ ᾧσιν, ἀδιαφόρως ἐπιτρέπει τὴν πρὸς τοὺς ἀδελφούς ὁμιλίαν ἢ συνοίκησιν" καὶ τοὺς ἀδελφούς δέ, τίνα δεῖ τηρεῖν πρὸς τοὺς παραβάλλοντας.

Δὲν πρέπει οἱ ἐπισκεπτόμενοι Κοινόβιον, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι Μοναχοί, νὰ ἐπικοινωνοῦν ἐλεύθερα καὶ νὰ συναναστρέφονται τοὺς ἀδελφούς. Πῶς πρέπει οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κοινοβίου νὰ συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς ἐπισκέπτας.

Α'. Εν τῷ βίῳ τοῦ Αγίου Παχωμίου

ΟΜΟΛΟΓΗΤΗΣ τις Διονύσιος καλούμενος, οἰκονόμος τῆς ἐν Τύρῳ Ἐκκλησίας, φίλος ὢν τοῦ Ἁγίου Παχωμίου, ἀκούσας παρὰ τινῶν ὅτι τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων Μοναστηρίων πρὸς αὐτὸν παραγινόμενους οὗ συγχωρεῖ συνδιατρίβειν τοῖς μετ' αὐτοῦ οὖσιν ἀδελφοῖς, ἀλλ' ἐν ἐτέρῳ τόπῳ πρὸς τὰς θύρας τοῦ Μοναστηρίου καταμένειν, σφόδρα λυπηθεὶς, παρεγένετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπιπληκτικώτερον διάλεγόμενος, ἔλεγεν" οὗ καλῶς ποιεῖς, Ἀββᾶ, μὴ τὴν αὐτὴν διάθεσιν πρὸς πάντας ἔχων τοὺς ἀδελφούς.

2. Ὁ δὲ μετὰ πολλῆς τῆς μακροθυμίας καὶ τῆς πραότητος ἀποκριθεὶς, εἶπεν αὐτῷ οἶδεν ὁ Θεός, ὅτι οὐδέποτε ἤθελον λυπῆσαι ψυχὴν ἢ παριδεῖν' πῶς οὖν τολμῆσαι εἶχον νῦν πράξαι τοῦτο, καὶ παροξύναι τὸν Κύριον κατ' ἐμοῦ διαρδήδην βοῶντα, «ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» ;

3. Δέξαι οὖν μὲ πληροφοροῦντά σε, Πάτερ, οὗ γὰρ ἐξουθενῶν τοὺς ἐνταῦθα παραγενομένους τοῦτο ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Κοινόβιον πολλοὺς τοὺς νεήλιδας ἔχει, καὶ μήπω ἐπισταμένους μηδὲ αὐτὸ τὸ σχῆμα τοῦ Μοναχοῦ, ἐν οἷς εἴσι καὶ παιδιά ἐν ἀπλότῃ ὄντα τοσαύτη, ὥς μηδὲ εἶδεναι αὐτὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἡγησαμην λυσιτελέστερον εἶναι τοὺς ἀδελφούς ἰδιαζόντως διαγεῖν, καὶ τοὺς παραγενομένους ὥσαντως καθ' ἑαυτούς.

4. Τοῦτο δὲ τιμὴν μᾶλλον ἡγοῦμαι εἶναι τοῖς παραβάλλουσιν ὑμῖν Πατράσι καὶ ἀδελφοῖς, τὸ τῇ μὲν ὥρᾳ τῆς προσευχῆς συνάγεσθαι μεθ' ἡμῶν, μετὰ δὲ ταῦτα ἕκαστον τὸν ὥρισμενον αὐτῷ καταλαμβάνειν τόπον, καὶ ἡσυχίαν ἄγειν" ἔμου δηλαδὴ σὺν Θεῷ ἐξυπηρετουμένου ταῖς χρείαις αὐτῶν.

5. Ταῦτα ἄκουσας παρ' αὐτοῦ καὶ πρεσβύτης Διονύσιος, ἀπελογεῖτο μᾶλλον αὐτῷ μετανοῶν, γινώσκων αὐτῶν κατὰ Θεὸν ἅπαντα διαπράττεσθαι" καὶ λίαν ἡσθεὶς ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀπολογίᾳ, χαίρων τὰ οἰκεῖα κατέλαβεν

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ Ἐκκλησίαν τῆς Τύρου υπηρέτει ἓνας καλὸς κληρικός, με το οφφίκιον τοῦ οἰκονόμου, ὀνόματι Διονύσιος. Αὐτὸς εἶχε διακριθῇ διὰ τὴν καλὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως, ἐνώπιον τῶν τυράννων· ἦτο δὲ καὶ φίλος τοῦ Ἁγίου Παχωμίου.

Κάποτε λοιπόν και περί ου ο λόγος κληρικός Διονύσιος επληροφορήθη, ότι ο Άγιος Παχώμιος δεν επιτρέπει εις τους Μοναχούς άλλων Μοναστηρίων, που επισκέπτονται το Κοινόβιον του, να συναναστρέφονται και να συνομιλούν με τους υποτακτικούς του τους επισκέπτες αυτούς τους υπεχρέωνε να μένουν εις ιδιαίτερα κελλιά, πλησίον της θύρας του Μοναστηρίου του. Η είδησις αυτή τον έλύπησε πάρα πολύ τον επισκέπτεται λοιπόν προς τον σκοπόν να τον επιπλήξη. Πράγματι δε μεταξύ των συνήφθη ο εξής διάλογος:

Διονύσιος: Δεν κάμνεις καθόλου καλά, 'Αββά, με το να μη έχης το ίδιον όλους τους Μοναχούς, αλλά να ξεχωρίζης τους προερχομένους έξ άλλων Μοναστηρίων από τους ίδιούς σου.

2. Ο 'Αββάς Παχώμιος με φιλάδελφον ανεκτικότητα και χωρίς να εκνευρίζεται του απήντησεν.

Αββάς Παχώμιος: Ο Θεός γνωρίζει, αδελφέ μου, ότι ποτέ δεν ηθέλησα να λυπήσω άνθρωπον ή, πολύ περισσότερον, να τον περιφρονήσω. Πώς λοιπόν θα ετολμούσα να κάμω αυτό, διά το οποίον με κατηγορείς, και να παροργίσω εναντίον μου τον Κύριον, ο οποίος κατηγορηματικώς παραγγέλλει εις το Άγιον Ευαγγέλιόν Του «ε όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοι εποιήσατε»; (Ματθ. κε', 40).

3. Σε πληροφορώ λοιπόν, Πάτερ μου, διά να αναπαύσης τον λογισμόν σου, ότι τον διαχωρισμόν αυτόν, εις τον οποίον υποβάλλω τους προσερχομένους, δεν τον κάμνω από καταφρόνησιν προς αυτούς. Οπως γνωρίζεις, το Κοινόβιον έχει και πολλούς που προσήλθον τώρα κοντά και που δεν γνωρίζουν ακόμη ούτε τα καθήκοντά των, αλλ' ούτε και αυτήν την σημασίαν του μοναχικού σχήματος μεταξύ αυτών, των νεοπροσελθόντων, υπάρχουν ακόμη και παιδιά, που έχουν τοσαύτην απλότητα διανοίας, ώστε να μη διακρίνουν ακόμη το δεξιόν από το άριστερόν. Έκρινα λοιπόν, ότι θα ήτο ψυχικώς ωφέλιμον, εάν διέμεναν ξεχωριστά οι αδελφοί τού Κοινοβίου από τους επισκέπτας.

4. Τον διαχωρισμόν αυτόν τον νομίζω ως τιμήν διά τους επισκεπτομένους ημάς Πατέρας και αδελφούς διότι κατά την ώραν της προσευχής είμεθα μαζί, μετά την ακολουθίαν όμως καθένας πηγαίνει εις το κελλί του ή το διακόνημά του και ησυχάζει, εγώ δε, με την βοήθειαν του Θεού, τους εξυπηρετώ εις ό,τι θέλουν.

5. Μόλις ήκουσε την εξήγησιν αυτήν ο κληρικός Διονύσιος ήρχισε να μετανοή, διότι αντελήφθη ότι όλα εγένοντο, όπως θέλει ο Θεός δι' αυτό απελογείτο μάλλον αυτός προς τον Άγιον Παχώμιον και εξήτει παρ' αυτού συγχώρησιν. Τα όσα ήκουσεν από τον Άγιον Παχώμιον και τα όσα προς αυτόν είπε, τον ηυχαρίστησαν και ικανοποιημένος από την επίσκεψίν του επέστρεψεν εις τα ίδια.

Β'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε Γέροντα λέγων, ότι παραβάλλουσι τινές εν τῷ Κοινοβίῳ, είτε κοσμικοὶ είτε Πατέρες Πνευματικοί, καὶ λέγουσι περὶ ὠφελείας ψυχῆς μείνω κάγω καὶ ἀκούσω ἢ ἔρωτησω περὶ τινὸς πρᾶγμα τος, οὗ χρήζω τί δοκιμάζεις;

2. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων ἀδελφέ, καὶ μετὰ ἀληθείας Χριστῇ μαθητευόμενος ἐξουσίαν οὐδὲ μίαν ἔχει εἰς ἑαυτόν, πρὸς τὸ ποιεῖν ὅ,τι δῆποτε ἀφ' ἑαυτοῦ κὰν γὰρ δοκῇ ὠφελεῖσθαι ἀπὸ τῆς

συντυχίας τῶν παραβαλλόντων, ἀλλ' ἔκπιπτεί της ἐντολῆς τῆς λεγούσης πάντα μετ' ἐντολῆς ποιεῖ τί δὲ περισσὸν θέλεις ἀκούσκει, οὗ εἶπον οἱ Πατέρες καὶ ὅτι ἐὰν ὧσι τινὲς καὶ λαλῶσι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐρώτησον τὸν Ἀββᾶν σου μετὰ ταπεινώσεως, Ἀββᾶ, θέλεις μείνω καὶ ἀκούσω ἢ ἀπέλθω ; καὶ δὲ λέγει σοὶ ποιήσον μετὰ ἀναπαύσεως ἐὰν δὲ καὶ διὰ χρεῖαν θέλεις ἐρωτῆσαι τινά, εἴτε Μοναχόν, εἴτε κοσμικόν, λέγεις τῷ Ἀββᾶ κὰν δοκιμάσῃ αὐτός, ἔρωτα καὶ θέλεις ἐὰν δὲ εἴπῃ σοὶ ἐρώτησον, σὺ τότε ἔρωτας.

3. Ἔφη καὶ ἀδελφὸς ἐὰν δὲ μηδὲν θέλω Ὑρωτησαι, συμβῇ δὲ μὲ τινὶ αὐτῶν ἀπαντῆσαι, ἢ καὶ αὐτὸς ἔρωτησῃ μὲ περὶ πράγματος, πῶς κελεύεις χρήσωμαι;

4. Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐν τῇ ἀπαντήσῃ τὴ πρὸς τινά, ἕως ἀσπασμοῦ ἔστω δὲ λόγος σου καὶ λοιπὸν εἶπε, εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ ὅτι εἰς ἀπόκρισιν ὑπάγω καὶ ὑπαγε ἐὰν δὲ ἐρωτήσῃ σὲ περὶ πράγματος, εἰ μὲν οἶδας τὸ ρηθέν, εἶπε συντόμως καὶ ἀρελθε" εἰ δὲ οὐκ οἶδας, εἶπε οὐκ οἶδα, καὶ ἀρελθε εἰ δὲ οἶδας ἄλλον ἐκ τῶν μετὰ σου, ἢ τὸν πλησίον σου, κανου εἶναι κάλλιόν σου πρὸς τὸ ἐρωτηθὲν ἀπὸ· κριθῆναι, πρὸς ἐκεῖνον τὸν ἔρωτωντα καταπεμψον.

5. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ἐὰν δὲ εὖρη μὲ καθήμενον ἢ ἐργαζόμενον καὶ συγκαθίσῃ, ἢ συντυχεῖν μοὶ βουληθῇ, τί ποιήσω;

6. Ἀπεκρίθη δὲ Γέρων· ἐὰν εὖρη σὲ πούποτε καθήμενον, καὶ ἔλθῃ, εὐλογήθητι παρ' αὐτοῦ, καὶ σὺ τὸ αὐτὸ ποιήσον, καὶ εἶπε αὐτῷ εὗξαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὑποχώρησον" καὶ σχεδὸν ἐὰν κρατήσῃ σὲ θέλων σοὶ συντυχεῖν, εἶπε αὐτῷ συγχῶ. ρητὸν μοί, ὅτι ἐντολὴν ἔχω τοῦ μὴ λαλῆσαι τινὶ ἄνευ γνώμης τοῦ Ἀββᾶ, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἀναφέρω πάντα καὶ εἰ τί λέγει μοὶ ποῶ. Ἐὰν δὲ ἐργαζομένου σου ἔλῃ της καὶ καθίσῃ, ὡς ἔχων ἐντολὴν φέρε σεαυτῷ πρόφασιν καὶ ἀνάστα.

7. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς καὶ πῶς ἔφη ὁ Ἀββᾶς Ἡσαΐας, ὅτι μετὰ τὸν ἀσπασμὸν Τοῦ ξένου ἐρώτησον αὐτὸν πῶς ἔχει ; καὶ οὕτω σιῶπα μετ' αὐτοῦ καθήμενος ;

8. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων τοῦτο Γέρονται ἐρρέθη, προβεβηκότι καὶ τῇ ἡλικίᾳ καὶ τῶν μέτρῳ" καὶ δὲ ἀκριβὴς μαθητῆς, καὶ ἐπιποθῶν γενέσθαι ἀληθινὸς Μοναχός, φυλάττει ἑαυτὸν ἀπὸ τῶν τοιούτων συντυχῶν γεννῶνται γὰρ ἐξ αὐτῶν κατὰ· φρόνησις, χαυνότης, ἀνυποταξία, καὶ ἡ δεινὴ παρρησία" φησὶ δὲ πού ὅτι Ἰωάννης εἰς ταῦτα οὗ σχολάζει καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἄμεριμνησαι ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου.

9. Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς ὁ λογισμὸς λέγει μοὶ· κόπον ἐφ' ἅπαξ τὰς συντυχίας καὶ ἀπαλλάσσει" καὶ πάλιν λέγει μοί, κατὰ μικρὸν κόπον, ἵνα μὴ ξενισθῶσιν οἱ εἰδοτες σὲ" εἶπε οὖν μοί, ποῖον βέλτιον;

10. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων· ἐὰν ἐφ' ἅπαξ ἐκκόψῃς, ἄμεριμνεις, εἰ δὲ κατὰ μικρῶν ἐκκόπτειν θελήσεις, πρόφασιν παρέχεις καὶ λογισμοὺς τοῖς συνοῖσι" πρόφασιν μὲν τοῦ λέγειν ἕκαστον αὐτῶν, ἐπειδὴ μοὶ ἐλάλησε τὸ πρῶτον, πάλιν λαλῶ αὐτῷ λόγους γινώσκοντας, ἐν τῷ ὑπονοεῖν καὶ λέγειν, ὅτι ἄρα τίποτε ἔχει κατ' ἐμοῦ, καὶ ἄρτι οὗ λαλεῖ ; θέλῃσον τὸ πρᾶγμα, καὶ κατευοδοὶ ὁ Θεός.

11. Ἔφη ὁ ἀδελφὸς ἐπειδὴ ἔχω τὴν τοῦ νοσοκόμου διακονίαν, καὶ ἔστιν ὅτε ἔρχονται ἀσθενεῖς εἰς τὸ Κοινόβιον, δεόμενοι τινὸς ἐκ τοῦ νοσοκομείου, ἐπετράπην δὲ παρὰ τοῦ Ἀββᾶ διδόναι αὐτοῖς, ὧν χρήζουσι, καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι αὐτοῖς συντυχεῖν, μὴ δοκῶ ἰδίῳ θελήματι ταῦτα ποιεῖν;

12. Ἀπεκρίθη ὁ Γέρων περὶ τῶν ἔρχομενων ἀσθενῶν καὶ δεομένων τινὸς τοῦ νοσοκομείου, ἐὰν ἐπίσης δηλώσῃς τὸ Ἀββᾶ, σὺ πρᾶγμα οὐκ ἔχεις, ἐκελεύσθῃς γάρ, οὗ θέλεις δέ, ἀλλὰ

προσέχειν δεῖ μὴ ταύτη τὴ προφάσει ἐκχύσης μετὰ τινὸς αὐτῶν τὴν ὁμιλίαν, ἢ πλατύνης τὴν συντυχίαν, ἐκ τῆς χρείας λαβὼν τὴν ἀφορμὴν ἐνίστε γὰρ χρεία ῥωτῆσαι τὸν ἔλθοντα περὶ πράγματος τινὸς ἢ ἀγορασίας καὶ οὗ μέχρι τῶν ἀναγκαίων ἔρωτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ περιττὰ ἐκτείνεις τὴν ὁμιλίαν πρόσεχε οὖν μὴ δοῦναι πρόφασιν τῷ κακῷ θελήματι ταῦτα φύλαξον καὶ εὖρησεις ἀνάπαυσιν.

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ ΑΔΕΛΦΟΣ συνήντησεν ἓνα Γέροντα. Μεταξύ των διημείφθη ο ἐξῆς διάλογος:

Αδελφός: Ὅταν επισκέπτονται το Κοινόβιον μας διάφοροι, ἢ κοσμικοὶ ἢ πνευματικοὶ Πατέρες, καὶ διηγούνται διάφορα ψυχωφελή πράγματα, εἶναι σωστόν να μείνω καὶ ἐγὼ διὰ να ακούσω καὶ να τοὺς ἐρωτῶ να μου λύουν τις ἀπορίας μου τι ἐγκρίνεις;

2. Γέρων: Αδελφέ, ο πραγματικὸς μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ δεν ἔχει το δικαίωμα να κάμῃ τίποτε μόνος τοῦ, χωρὶς ἐντολήν. Καὶ ἐάν λοιπὸν ἀκόμῃ ἔχῃ τὴν γνώμην, ὅτι ωφελεῖται ἀπὸ τὴν συναναστροφήν με τοὺς επισκέπτας, εἶναι παραβάτης, διότι δεν ἐφαρμόζει τὴν ἐντολήν, ποὺ λέγει, ὅτι ο Μοναχὸς πρέπει να ἐνεργῇ πάντοτε κατ' ἐντολήν. Ἄλλωστε τι παραπάνω θα ἀκούσῃ, ἀπὸ ὅσα ἔχουν εἶπει οἱ Πατέρες; Εἴναι ὅμως εἶναι μερικοὶ καὶ συνομιλοῦν λόγον Θεοῦ, ἐρώτησε με ταπείνωσιν τὸν Γέροντά σου «Αββά, εἶναι εὐλογημένον να παραμείνω καὶ να ακούσω ἢ να φύγω;» Να κάμῃς δε αὐτό, ποὺ θα σου υποδείξῃ καὶ θα εἴσαι ἡσυχος! Εἴναι πάλιν θέλῃς να ἐρωτήσῃς περὶ τινος υποθέσεως Μοναχὸς ἢ κοσμικόν, να ἀπευθυνθῇς πρῶτον εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα, τὸν Αββάν, καὶ ἐφ' ὅσον ἐγκρίνῃ, ἐρωτᾷ ἐκεῖνος αὐτό ποὺ θέλεις ἐάν δε σου εἴπῃ, να ἐρωτησῃς σύ, τότε να υποβάλῃς τὴν ἐρώτησιν, ποὺ θέλεις.

3. Αδελφός: Ωραία! Αὐτό το κατάλαβα! Εἴναι ὅμως, χωρὶς να θέλω να ἐρωτήσω, συναντήσω τυχαίως κάποιον Μοναχὸν ἢ κοσμικόν, καὶ ἐκεῖνος με ἐρωτήσῃ να τὸν πληροφορήσω διὰ κάποιον ζήτημα, τι με συμβουλεύεις τότε να κάνω;

4. Γέρων: Ὅταν συναντάσαι με κάποιον, ἡ ομιλία σου να περιορίζεται εἰς τὸν κατὰ Χριστὸν ἀσπασμόν καὶ ἀμέσως να λέγῃς: «Εὐχήσου δι' ἐμέ, διότι πηγαίνω εἰς υπηρεσίαν» αὐτό να εἴπῃς καὶ να φύγῃς. Εἴναι τώρα σε ἐρωτήσῃ κάτι, ἐφ' ὅσον γνωρίζεις, ἀπάντησέ το σύντομα καὶ φύγε· ἐάν πάλιν δεν γνωρίζῃς, εἶπε, ὅτι δεν γνωρίζω καὶ φύγε χωρὶς ἄλλας συζητήσεις. Εἴναι τέλος ἔχῃς ὑπ' ὅψιν σου, ὅτι κάποιος ἄλλος ἀπὸ το Κοινόβιον ἢ ο γείτων σου εἶναι ἰκανώτερος ἀπὸ σέ, να τὸν παραπέμψῃς εἰς ἐκεῖνον μετὰ ταπεινοφροσύνης διὰ να τὸν πληροφορήσῃ.

5. Αδελφός: Εἴναι ἓνας επισκέπτης, ποὺ θα ἐλθῇ, με εὖρη να κάθομαι καὶ να ἐργάζομαι, καὶ καθίσῃ κοντά μου ἢ ἐπιδιώξῃ να ἀρχίσωμεν συζήτησιν, τί πρέπει τότε να κάμω;

6. Γέρων: Εἴναι σε συναντήσῃ να κάθῃς κάπου καὶ ζητήσῃ τὴν εὐλογίαν σου, να κάμῃς καὶ συ το ἴδιον να τοῦ εἴπῃς δηλαδὴ: «Κάμε προσευχήν δι' ἐμέ». Αμέσως δε να σηκωθῇς να φύγῃς. Εἴναι πάλιν, σχεδόν χωρὶς να θέλῃς, σε κρατήσῃ διὰ συζήτησιν, να τοῦ εἴπῃς με θάρρος: «Συγχώρησόν με, διότι δεν ἔχω ἐντολήν να συνομιλῶ με κανένα χωρὶς τὴν γνώμην τοῦ Ἀββά πηγαίνω λοιπὸν να τοῦ ἀναφέρω ὅλα αὐτὰ καὶ ὅ,τι μου εἴπῃ θα κάμω». Εἴναι ἐλθῇ κάποιος τὴν ὥραν ποὺ ἐργάζεσαι καὶ καθίσῃ κοντά σου, τότε να φέρῃς πρόφασιν, ὅτι ἔχεις μίαν ἐντολήν να ἐκτελέσῃς καὶ να φύγῃς.

7. Αδελφός: Πώς λοιπόν τότε, Γέροντά μου, συνέστησεν ο 'Αββάς Ησαΐας, ότι αφού χαιρετήσης τον ξένον, να τον έρωτήσης τι κάμνει και μετά να καθήσης πλησίον του σιωπηλός;

8. Γέρων: Αυτό έχει λεχθή εις Γέροντα προχωρημένον και κατά την ηλικίαν, αλλά και κατά το μέτρον της μοναχικής πολιτείας. Εκείνος όμως που είναι ακόμη μαθητής εις το έργον της μοναχικής πολιτείας και ποθεί ζωηρώς να γίνη τέλειος Μοναχός, προφυλάσσει τον εαυτόν του από τοιαύτας συναναστροφάς. Από αυτάς τας συναναστροφάς προέρχονται συνήθως η αδιαφορία διά τα μοναχικά καθήκοντα, η κατάπτωσης και αλαζονεία, η ανυπακοή εις τούς Γέροντας, και, προ παντός, ή επικίνδυνος παρρησία. Είναι γνωστόν το σχετικών ρητόν: «Ο Ιωάννης δεν ευκαιρεί δι' αυτά», πράγμα που σημαίνει, ότι πρέπει να είμεθα απερίσπαστοι από κάθε άνθρωπον.

9. Αδελφός: Γέροντά μου, μέσα μου ακούω δύο αντιθέτους συστάσεις και ένας λογισμόν μου λέγει: κόψε αμέσως τας συναναστροφές σου: ο άλλος λογισμός, κόψε σιγά - σιγά τας συναναστροφάς σου, διά να μη προκαλέσης εντύπωσιν και σχόλια εις αυτούς, που σε γνωρίζουν. Είπέ μου, σε παρακαλώ, ποίον είναι το καλύτερον να κάνω;

10. Γέρων: Εάν αποκόψης αμέσως τας συναναστροφάς, ησυχάζεις από τις ενοχλήσεις: εάν όμως θελήσης ολίγον κατ' ολίγον να αποφεύγης αυτούς, που προηγουμένως συναναστρέφεσο, τότε δημιουργείς προφάσεις συνεχίσεως των ομιλιών, αλλά και γεννάς λογισμούς εις αυτούς, που συναναστρέφεσο. Προφάσεις, διότι θα είσαι υποχρεωμένος να τους Ομιλής, εφ' όσον σου ωμίλησαν πρώτοι και ούτω καθεξής θα διαιωνίζεται ο διάλογος. Αλλά και λογισμούς θα τους γεννάς, διότι θα διερωτώνται και θα σκέπτονται, μήπως άραγε έχει τίποτε εναντίον μου και δεν μου ομιλεί πλέον; Αποφάσισε λοιπόν αμέσως να διακόψης τας συναναστροφάς αυτάς και Θεός θα σε βοηθήση.

11. Αδελφός: Επειδή έχω το διακόνημα του νοσοκόμου εις το Κοινόβιον και έρχονται καθημερινώς ασθενείς, έχοντες ανάγκης των διαφόρων ειδών του Νοσοκομείου, έλαβα ευλογίαν από τον Αββάν να τους δίδω ό,τι ζητούν πλην όμως είμαι υποχρεωμένος να συναναστρέφωμαι και να συνομιλώ μαζί των· μήπως θεωρηθή, ότι αυτό το πράγμα το κάμνω με το θέλημά μου;

12. Γέρων: Οσον αφορά τους προσερχομένους ασθενείς και τους έχοντας ανάγκην νοσοκομειακών ειδών, εφ' όσον μάλιστα είναι γνωστον το διακόνημά σου εις τον Αββάν, δεν έχεις ευθύνην· διετάχθης να κάμης αυτό που κάμνεις δεν οφείλεται εις την θέλησίν σου. Πρέπει πάντως να προσέχης μη τυχόν, με την πρόφασιν του διακονήματος αυτού, επεκτείνεις με κανένα την συζήτησιν και εις άλλα θέματα ή μήπως, με το πρόσχημα της θεραπείας της ανάγκης του προσερχομένου, διευρύνης την συναναστροφής και πολλαπλασιάσθης τας συναντήσεις. Διότι συχνάκις είναι ανάγκη να ερωτησης τον προσελθόντα διά την πώλησιν ή την αγορά ενός είδους, αλλά δεν περιορίζεις τας ερωτήσεις εις τα απολύτως αναγκαία, αλλ' επεκτείνεσαι εις την συζήτησιν και όλως περιττών πραγμάτων. Πρόσεχε λοιπόν να μη χρησιμοποίησης το διακόνημα ως πρόσχημα διά κακόν θέλημα αυτά να προσπαθήσης να φυλάξης και θα εύρης ανάπαυσιν και γαλήνην εις την ψυχήν σου.

Γ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΑΔΕΛΦΕ, ποιμένα σὲ κατέστησεν ὁ Κύριος, μὴ εἰσαγάγῃς εἰς τὸ ποῖμνιον αὐτοῦ λύκους διαφθείροντας, ἵνα μὴ ἔρημον ἀποκαταστήσωσι τὴν δὸν σὲ ποίμνην, καὶ εὐθύνας ὑφέξεις τὸ ἀρχιποιμένι ἀποσώβει ἐκ τῶν προβάτων πᾶν πρᾶγμα το μὴ ὠφέλειαν αὐτοῖς προξενοῦν, ἀλλὰ βλάβην καὶ ὄλεθρον.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ὁ Κύριος σε κατέστησε ποιμένα εἰς τὴν λογικὴν Του ποίμνην. Πρόσεξε λοιπόν, μήπως ἐκ τῆς ἀμελείας σου φέρῃς μέσα εἰς τὸ ποῖμνιον καταστρεπτικούς λύκους καὶ ἐρημώσουν τὴν ὑπὸ σέ ποίμνην, ὁπότεν καὶ συ θα καταστής υπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιποίμενος. Να ἀπομακρύνῃς ἀπὸ τὰ πρόβατα κάθε πρᾶγμα, που δὲν τα ὠφελεῖ, ἀλλὰ τα βλάπτει καὶ τα καταστρέφει.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΔ΄ (Να αποφεύγουμε τους αδιόρθωτους)

Ὅτι σὺ δεῖ ἀδιαφόροις ἀνδράσι συνεσθίειν, καὶ ὅτι τοὺς ἐρωτώντας καὶ μὴ ποιούντας, μετὰ πρώτην ἢ δευτέραν ἔντευξιν ἀποτρέπεσθαι χρή.

Δὲν πρέπει νὰ συντρώγωμεν μὲ ἀδιαφόρους ἀνθρώπους· αὐτοὺς, ποὺ ἐρωτοῦν καὶ δὲν ἐφαρμόζουν τὰς συμβουλᾶς, πρέπει νὰ τοὺς ἀποφεύγωμεν μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν συνάντησιν.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

Ο ΑΒΒΑΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ εἶπε πρὸς τοὺς παραβαλόντας αὐτῷ ἀδελφούς, καὶ ἔρωτησαντας πὼς σωθῶσιν ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, φεύγωμεν τὰς συντυχίας τῶν κοσμικῶν ὅση δύναμις τοῦτο γὰρ λυσιτελεῖ ἡμῖν τὰ μέγιστα ἢ γὰρ ὁμιλία αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, σὺ περὶ ἄλλου τινὸς ἔστιν, ἀλλ' ἢ περὶ πράσεως καὶ ἀγορᾶς, καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ κτηνῶν καὶ τῶν τοιούτων ἢ τοιαύτη δὲ συντυχία χωρίζει τὸν λογισμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ μὴδὲ συνεσθίωμεν αὐτοῖς.

2. Εἰ γὰρ ἡ ὁμιλία αὐτῶν μόνη χωρίζει τὸν λογισμὸς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τὸ συνεσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν πόσῃν βλάβῃν ἔχει ; καὶ οὐχ ὡς ἀκαθάρτους αὐτοὺς ἐκτρέπεσθαι λέγω, μὴ γένοιτο, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ μὲν ἔσθιουσιν δις τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ τρις πάντα τα ἐδώδιμα καὶ τὰ θύματα, ἡμεῖς δὲ ἀπεχόμεθα θυμάτων καὶ τῶν ἐδώδιμων, ἔσθιομεν δὲ καὶ ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἄλλως τὲ ἐὰν μὲν ἴδωσιν ἡμᾶς αὐταρκες ἔσθιοντας, εὐθέως κατακρίνουσιν ἡμᾶς λέγοντες ἴδου καὶ οἱ Μοναχοὶ χορτάζονται, καὶ οὐκ ἐνθυμοῦνται, ὅτι καὶ ἡμεῖς σάρκα πέ: οἰκείμεθα ὡς αὐτοί.

3. Ἐὰν δὲ θεάσωνται ἡμᾶς ἔγκρατευομενους ἐν τοῖς βρώμασιν, εὐθὺς κρίνου: σὶν ἡμᾶς καὶ λέγουσιν" ἰδοὺ ἀνθρώπαρεςκοι, καὶ ἀπολλοῦσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν δι' ἡμᾶς πάλιν ἐὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἀνίπτοις χερσὶν ἔσθιοντας, ἢ τὴν ἐσθῆτα δυπαρὰν ἔχοντας, εὐθὺς λέγουσιν" ἰδοὺ ἀτζαλία' εἰ δὲ θεάσωνται ἡμᾶς γενιμμέναις χερσὶν ἔσθιοντας, λέγουσιν" ἰδοὺ καὶ οἱ Μοναχοὶ πάστρευονται, καὶ ἀπολλοῦσιν ἑαυτοὺς δι' ἡμᾶς, καὶ γενόμεθα ἡμεῖς ἔνοχοι καὶ αἵτιοι τῆς ἀπωλείας αὐτῶν.

4. Φεύγοντες, φύγωμεν τὰς τραπέζας αὐτῶν, ζητήσωμεν μᾶλλον τὸν ψόγον αὐτῶν καὶ μὴ τοὺς ἐπαίνους καὶ μὲν γὰρ ψόγος αὐτῶν, στεφάνων, ὁ δὲ ἔπαινος ἀπωλείας γίνεται πρόξενος.

5. Τί μοι ὄφελος, ἵνα ἀνθρώπους ἀρέσω καὶ παροργίσω Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ μάρτυς ὁ θεῖος Ἀπόστολος, λέγων· εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην" οὐκοῦν εὐξωμεθα ἐνώπιον Κυρίου λέγοντες· Ἰησοῦ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐπαίνου καὶ ψόγου αὐτῶν, καὶ μὴδὲν ἐπιτελέσωμεν πρὸς τὸ ἀρέσαι αὐτοῖς οὔτε γὰρ ὁ ἔπαινος αὐτῶν δύναται ἡμᾶς εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὔτε ὁ ψόγος ἀποκλεῖσαι ἡμῶν ἰσχύει τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· εἰ μὴ καὶ μᾶλλον συνεργῇσαι εἰς αὐτήν.

6. Εἴδοτες οὖν, ἀγαπητοί, ὅτι ὑπὲρ ἀργοῦ λόγου λόγον δοῦναι ὀφείλομεν, φύγωμεν ἀπ' αὐτῶν, ὡς φεύγει τις ἀπὸ ὄφεως.

7. Παρέβαλον ἄδελφοί τῷ Ἀββᾶ "Ἀντωνίῳ λέγοντες" εἶπε ἡμῖν λόγον πῶς σωθῶμεν ; λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· οὐκ ἠκούσατε τῆς Γραφῆς καὶ ἱκανῶς ὑμῖν ἔχει of δὲ εἶπον καὶ παρά σου θέλομεν ἀκούσαι, Πάτερ' εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Γέρων· λέγει τὸ Εὐαγγέλιον, ἐὰν τις σὲ ραπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. Οἱ δὲ εἶπον· οὐ δυνάμεθα τοῦτο ποιῆσαι. Λέγει αὐτοῖς ὁ Γέρων· εἰ μὴ δύνασθε στρέψαι καὶ τὴν ἄλλην, κὰν τὴν μίαν ὑπομείνατε λέγουσιν αὐτῷ, οὐδὲ τοῦτο δυνάμεθα.

8. Ὁ δὲ Γέρων καλέσας τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, εἶπεν αὐτῷ· ποιήσον αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ἀσθενούσι γὰρ" εἰ τοῦτο γὰρ οὐ δύνασθε, κακεῖνο οὐ θέλετε, τί ὑμῖν ποιήσω;

Τοῦ Πατρὸς

9. Ὁρᾷς, πῶς ὁ "Ἅγιος τους μὴ διὰ τὸ ποιῆσαι ἐρωτώντας συντόμως καὶ αὐθωρὸν ἀπεπέμψατο, μηδὲ ἔμβραδυναὶ ὅλως ἐάσας μετ' αὐτοῦ, ἵνα μὴ πρὸς τὸ μηδὲν αὐτοῦς ὠφελείσθαι, κακεῖνον καταργῶσι τῆς πρὸς Θεὸν ὁλοσχεροῦς γεύσεως;

10. Εἰ οὖν οὗτος καὶ τῶν Πατέρων κορυφαιότατος, καὶ τῶν ἀπαθῶν ἀπαθέ. στερος ἑαυτὸν ἡσφαλιζέτο, πόσω γὰρ μᾶλλον ἡμᾶς προσέχειν ἄξιον, καὶ τοὺς προφάσει δῆθεν δμιλίας ἡμῖν παραβάλλοντας, καὶ περὶ τῆς σωτηρίας πυνθανομένους, μηδένα δὲ πόνον ὑπὲρ ἐντολῆς Θεοῦ ὑπομείναι προαιρουμένους, ἢ πράξαι τί, ὧν τὸ δοκοῦν φιλοπόνως ἀκούουσι, μετὰ μίαν ὁμιλίαν, ἢ καὶ δευτέραν ὁμοίως ἀνιάτως ἔχοντας, φεύγειν καὶ ἀποτρέπεσθαι, καὶ μὴ εὐκόλως αὐτοῖς ἔμπαρεχειν τὴν εἴσοδον τὴν πρὸς ἡμᾶς, οὕτω γὰρ κακεῖνοι τὲ ἴσως ἐντραπέντες, ἢ σωφρογισθῆσονται, ἢ ἀποστραφήσονται τῆς οἰκείας νόσου, ἐπιγνώμονες μᾶλλον γενόμενοι, καὶ οὐκέτι ἡμῖν ἐνοχλήσωσιν,

11. "Ἡμεῖς τέ, οὐκ ἐκείνων μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν δμοίως ἀνιάτως νοσεῖν ἐθελόντων διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν φήμης, καὶ τοῦ εἰς αὐτοῦς γεγονότος παραδείγματος ἀπαλλαγέντες, οὐκ ὄχλησεως μόνον ματαίας, ἀλλὰ καὶ βλάβης οὗ τῆς τυχοῦσης ἐλεύθεροι γενησόμεθα, ἣν ἐκ τῆς τῶν ἀδιαφόρων ἀνθρώπων ὁμιλίας ἢ ἡμετέρα πάσχει ἀσθένεια.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ἐπεσκέφθησαν τὸν Αββάν Μακάριον μερικοὶ Μοναχοὶ καὶ τὸν ἠρώτησαν, τί πρέπει νὰ κάμουν διὰ νὰ σωθῶσιν. Ὁ Αββάς Μακάριος, εἰς ἀπάντησιν, εἶπε τα εξής:

- Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μου, πρέπει, ὅσον ἡμπορούμεν, νὰ αποφεύγω μεν τὰς συναναστροφῆς τῶν κοσμικῶν. Αυτό θὰ μας ὠφελήσῃ πάρα πολὺ. Ὡς γνωστόν, οἱ κοσμικοὶ δὲν συζητοῦν τίποτε ἄλλο παρά στερὴ ἀγοράς καὶ πωλήσεως πραγμάτων, περὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων τῶν, περὶ τῶν κτηνῶν καὶ περὶ ἄλλων σχετικῶν. Ἡ τοιαύτη συναναστροφή ἀπομακρύνει τὴν σκέψιν μας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. Ὅχι μόνον δε νὰ αποφεύγωμεν τὰς μετ' αὐτῶν συζητήσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴ συντρώγωμεν μαζί τῶν.

2. Διότι, ἐφ' ὅσον καὶ μόνη ἡ συνομιλία ἀπομακρύνει τὴν σκέψιν μας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, πόσον περισσότερο θὰ μας βλάβῃ το νὰ συντρώγωμεν καὶ νὰ συμπίνωμεν μαζί τῶν; Δὲν ἐννοῶ νὰ τοὺς αποφεύγωμεν ὡς ἀκαθάρτους⁷. μὴ γένοιτο! Ἐννοῶ το εξής: Οἱ κοσμικοὶ

---

⁷ Ταῦτα φρονῶν καὶ διδάσκων ὁ Ἀββάς Μακάριος ἐναρμονίζεται τελείως πρὸς τὸ υγιὲς φρόνημα καὶ τὴν ορθὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς επικινδύνους καὶ κατακριθείσας ἀκρότητας αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν τινῶν, ὡς οἱ περὶ τὸν Ευστάθιον. "Ὅλαι αἱ αποφάσεις, σχεδόν, τῆς ἐν Γάγγρα τοπικῆς Συνόδου, συνελθούσης περὶ τὸ 340 μ.Χ., καταδικάζουν τὴν τοιαύτην ἀποστροφὴν πρὸς τοὺς κοσμικοὺς, περὶ ἧς καὶ ὁ Ἀββάς Μακάριος ἀπόφαίνεται.

τρώγουν δύο και τρεις φορές την ημέραν από όλα τα φαγητά, αλλά και κρέατα ακόμη! Ημείς όμως δεν τρώγομεν κρέας και από τας υπολοίπους τροφάς μόνον μίαν φοράν την ημέραν τρώγομεν. Εκτός όμως αυτού, εάν μάς ίδουν οι κοσμικοί να τρώγωμεν χορταστικά, αμέσως θα μας κατακρίνουν και θα είπουν: Να και οι Μοναχοί χορταίνουν! Και όμως ξεχνούν, ότι και ημείς έχομεν σάρκα, όπως και αυτοί!

3. Εάν πάλιν μάς ίδουν να τρώγωμεν με έγκράτειαν το φαγητόν μας και πάλιν θα μας κατακρίνουν λέγοντες: Νά! θέλουν να κάμουν επίδειξιν! Τοιουτοτρόπως γινόμεθα αφορμή να χάνουν τας ψυχάς των! Εάν μάς ίδουν να τρώγωμεν, χωρίς να έχωμεν πλύνει τα χέρια μας και να έχωμεν τα ράσα μας λερωμένα, θα είπουν: Κοίταξε τί βρωμιάρηδες είναι αυτοί οι Μοναχοί! Εάν πάλιν μας ιδούν να τρώγωμεν, αφού προηγουμένως έχομεν πλύνει τα χέρια μας, θα είπουν: Νά και οι Μοναχοί ασχολούνται με την καθαριότητα του σώματος. Με τας κρίσεις δε και επικρίσεις αυτές χάνουν την ψυχήν των εξ αιτίας μας. “Ημείς δε ευθυνόμεθα διά την ψυχικήν των αυτήν απώλειαν!

4. Ας απομακρυνθώμεν λοιπόν μετά σπουδής από τα τραπέζια των, και ας προκαλέσωμεν περισσότερο την κατάκρισιν των, παρά τους επαίνους των, διότι η μεν κατάκρισις των γίνεται αφορμή να στεφανούμεθα, ως αδίκως κατακρινόμενοι, ενώ ο έπαινός των μας προξενεί καταστροφήν, διότι περιπίπτομεν εις έπαρσιν και αλαζονείαν.

5. Τι θα ωφεληθώ να αρέσω εις τους ανθρώπους και να παροργίσω τον Κύριον καί Θεόν μου; Την σκέψιν μου αυτήν επικυρώνει και ο θεός Απόστολος Παύλος, που λέγει: «Ει γάρ έτι ανθρώποις ήρεσκον, Χριστού δούλος ουκ άν ήμην» (Γαλατ. α', 10). "Ας προσευχήθώμεν λοιπόν ενώπιον του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού λέγοντες: Ιησού, ο Θεός μας, γλύτωσέ μας και από τον έπαινον και από την κατάκρισιν των κοσμικών και προφύλαξέ μας, να μη κάμωμεν τίποτε διά να αρέσωμεν εις αυτούς διότι ούτε και έσταινός των έχει την δύναμιν να μάς εισαγάγη εις την Βασιλείαν των ουρανών, ούτε η κατάκρισις των είναι τόσο ισχυρά, ώστε να μας αποκλείση από την αιώνιον ζωήν απ' εναντίας, ή καθ' ημών κατάκρισις των ανθρώπων, όταν είναι άδικος, συνεργεί εις το να κληρονομήσωμεν την αιώνιον ζωήν.

6. Έχοντες λοιπόν υπ' όψιν μας, αγαπητοί αδελφοί, ότι θα δώσωμεν λόγον εις τον Θεόν διά πάντα περιττόν λόγον, έχομεν υποχρέωσιν να αποφεύγωμεν τας επιβλαβείς συνομιλίας, όπως αποφεύγει κανείς τον όφιν.

7. Μερικοί αδελφοί έπεσκέφθησαν κάποτε τον 'Αββάς Αντώνιον και τον ήρώτησαν τι πρέπει να κάμουν διά να σωθούν. Τότε ο Αββάς Αντώνιος τους λέγει:

– Δεν γνωρίζετε τι περί τούτου λέγει η Γραφή; Αυτά που γράφει είναι αρκετά διά σας !

– Και από σέ –λέγουν εκείνοι-θέλομεν να ακούσωμεν, Πάτερ, κατά ποιον τρόπον δυνάμεθα να σωθώμεν.

Είπε τότε προς αυτούς ο Γέρων:

– Ακούσατε λοιπόν! Το Ιερόν Ευαγγέλιον λέγει, ότι εις όποιον σε ραπίσή εις την δεξιάν σιαγόνα, πρέπει να στρέψης και την άλλην.

Αξίζει λοιπόν να σημειώσωμεν, ότι το υγιές άσκητικών ιδεώδες διεκινήθη πάντοτε εντός της περιοχής της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

- Αυτό, απήντησαν εκείνοι, -δεν ήμπορούμεν να το κάμωμεν. Λέγει πάλιν ο “Άγιος:
- Εάν δεν ημπορείτε να στρέψετε την άλλην σιαγόνα, τουλάχιστον να υπομείνετε αβοήθως το ράπισμα επί της μιας παρειάς.
- Ούτε αυτό ήμπορούμεν να το κάμωμεν– είπον πάλιν εκείνοι. 8. Τότε ο μέγας πατήρ Αντώνιος έστράφη προς τον μαθητή του και του λέγει:
- Ετοίμασέ τους ολίγον ζεστον κουρκούτι, διότι είναι άρρωστοι Ευλογημένοι-είπε τότε απευθυνόμενος προς τους επισκέπτες του το ένα δέν ήμπορείτε, το άλλο δεν θέλετε, τότε τί να σάς κάμω;⁸

Του Πατρός

9. Προσέχεις πως ο Άγιος χωρίς χρονοτριβήν και αμέσως απεδίωξεν αυτούς, που τον ήρώτων, όχι διά να εφαρμόσουν τις συμβουλές του, αλλά δια να περνά η ώρα; Δεν ήνέχθη να παραμείνουν περισσότερον μαζί του, εφ' όσον και αυτοί ουδόλως ώφελούντο, αλλά και εκείνον ήμπόδιζον της μετά του Θεού τελείας επικοινωνίας και της προς τα άνω ροπής.

10. Εάν λοιπόν και υψηλότερον ιστάμενος όλων των άσκητικών Πατέρων και ο πλέον απαθής από όλους τους απαθείς προεφύλασσε τον εαυτόν του από την αργολογίαν, πόσον πρέπει να προσέχωμεν ημείς και να αποφεύγωμεν αυτούς που ασκόπως μας επισκέπτονται, προφασιζόμενοι, ότι τάχα θέλουν να συνομιλήσουν μαζί μας ψυχωφελή ζητήματα και να πληροφορηθούν διά την σωτηρίαν της ψυχής των, ενώ δεν έχουν καμμίαν διάθεσιν να υπομείνουν κόπους διά να εφαρμόσουν την εντολήν του Θεού, ή να κάμουν κάτι από όσα δήθεν ευχαρίστως ακούουσιν. Αυτοί και μετά την πρώτη και μετά την δευτέραν συνομιλίαν παραμένουν αθεράπευτοι αυτούς λοιπόν πρέπει να τους αποφεύγωμεν και να τους εμποδίζωμεν να μας επισκέπτονται. Τοιουτοτρόπως ίσως έντραπούν και εκείνοι και η συνετισθούν ή διορθωθούν από την ασθένειάς τους. Θα γίνουν οι ίδιοι εκτιμηται των πράξεών των και δεν θα μας ενοχλήσουν πλέον.

11. Αλλά και ημείς θα απαλλαγώμεν όχι μόνον από αυτούς, αλλά και από πολλούς άλλους ομοιοτρόπους των, που επιμένουν να παραμένουν αθεράπευτοι, εφ' όσον πληροφορηθούν τον παραδειγματισμόν, που εκάμαμεν εις τους πρώτους. Θα απαλλαγώμεν δε όχι μόνον από άσκοπον ενόχλησιν, αλλά και από ενδεχομένην σοβαράν βλάβης, την οποίαν δυνάμεθα, ως ασθενείς, να υποστώμεν, από τις συζητήσεις των και δεν αδιαφόρων και αργόσχόλων ανθρώπων.

---

⁸ Εις το σημείον κ το αξιοπρόσεκτος είναι η επαγωγός ειρωνεία, δι' ής ο "Άγιος επιδιώκει να καταστήση σαφή την επιπολαιότητα των συνομιλητών του.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΕ΄ (Ἡ συμπεριφορά των επισκεπτῶν)

Καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς παραβάλλουσι, τίς ἢ πρέπουσα ἐπὶ ξένης ἀναστροφή, καὶ πῶς δεῖ ὀδεύειν ἢ καὶ συνοδεύειν τοὺς ἀδελφοὺς.

Καὶ οἱ ἐπισκέπται πρέπει νὰ γνωρίζουν τὴν συμπεριφορὰν τῶν εἰς ξένον μέρος καὶ πῶς πρέπει νὰ περιπατοῦν καὶ νὰ συνοδεύουν τοὺς ἀδελφούς.

Α'. Του Αββά Ησαΐου

ΕΑΝ ΑΠΕΛΘΗΣ ἐπὶ ξένης εἰς οἶκον τινός, καὶ ἐξέλθῃ καὶ ἑασή σε κατὰ μόνας, μὴ ἐπάρῃς τὸ πρόσωπόν σου ἄνω κατανοῆσαι τὰ σκεύη τὰ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀνοίξης τίποτε, εἴτε θυρίδα, εἴτε ἀγγεῖον, εἴτε βιβλίον, ἀλλ' εἶπε αὐτῷ ἐξερχομένῳ "δὸς μοὶ μικρὸν ἔργον ἕως αὐτοῦ ἔλθῃς καὶ ὁ παρέξει σοί, ποιήσον ἀόκνως.

2. Ἐὰν ἀκούσης λόγους ἔξω, μὴ βιαστάσης αὐτούς, καὶ ἐλθὼν εἴπῃς, αὐτῷ, μήποτε καὶ σὲ αὐτὸν κακεῖνον βλάβῃς.

3. Νεώτερος ὢν, μὴ φορέσης ποτὲ καλὸν ἱμάτιον, καὶ μὴ γυμνώσης τοὺς ὀδόντας σου ἐν γέλωτι παντελῶς τὸ δὲ πρόσωπόν σου προσεχέτω χαμαι αἰσχυρόμενον. Ἐπὶ μὲν τῆς ξένης ὢν, φόρει σανδάλιον' ἕως δ' ἂν ἦς ἐν τῷ κελλίῳ, ἄσκησαν μὴ φορεῖν σανδάλιον, εἰ μὴ τοὶ γὰρ ἀσθενήσης" περιπατοῦντος δέ σου, ἔστωσαν αἱ χεῖρές σου κεκολλημέναι τῇ ζώνῃ σου, καὶ μὴ σεῖε αὐτάς, ὥς οἱ κοσμικοί, ἀλλὰ μὴ δὲ προσέχῃς ἐκεῖ καὶ ὧδε" μελέτα δὲ ἐν τῷ λογισμῷ σου, ἢ εὐχου τῷ Θεῷ ἐν τῇ καρδίᾳ σου,

4. Ἐὰν ἀπέρχῃ εἰς πόλιν, ἢ εἰς κώμην, οἱ ὀφθαλμοί σου ἔστωσαν κάτω βλέ: πόντες, ἵνα μὴ ἐξεγείρῃς σεαυτῷ πολέμους ἐν τῷ κελλίῳ σου. Πορευομένῳ δὲ ἐὰν εἴπῃ σοὶ γυνή, εἰρήνῃ σοί, ἀποκρίθητι αὐτῇ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, κάτω προσέχων τοῖς ὀφθαλμοῖς ἕως δὲ ματίων γυναικῶν, ἐὰν δύνῃ μὴ προσχῇς.

5. Ἐὰν περιπατῇς μετὰ ἀδελφῶν, μάκρυνον σεαυτὸν μικρὸν ἵνα σιωπήσῃς εἰ δὲ μετὰ μειζόνων ὀδεύεις, μὴ προάξῃς αὐτῶν παντελῶς ἐὰν γέρων ἐστὶ μεθ' οὗ συνοδεύεις, καὶ ἐπιφέρῃσθε σκεῦος, μὴ δῶς βαστάσαι τῷ γέροντι" εἰ δὲ ἀμφοτέροι νεώτεροι ἐστέ, βαστάσατε πρὸς μικρόν, ὁ δὲ βαστάζων προάξει. Ἐνῷ δὲ τόπῳ πά: ραβάλῃς, μὴ παρουσιάσῃ, ἀλλὰ γενου αἰδούμενος ἐν πάσι.

6. Μὴ κοιμηθῇς ἐπὶ ξένης εἰς οἰκίαν τινὸς ὅπου φοβεῖται ἡ καρδιά σου ἁμαρτῆσαι" ἐὰν δὲ μέλλῃς γεύσασθαι εἷς τόπον, καὶ μάθῃς ὅτι δεῖ γυναῖκα ἐκεῖ φαγεῖν, μὴ καθίσῃς πάντα συμφέρει γὰρ σοὶ θλίψαι τὸν καλοῦντά σε, ἢ μοιχεύσαι τὴν καρδίαν σου κρυφίως. Ἐνῷ δὲ τόπῳ ἔχεις κοιμηθῆναι, μὴ σκεπάσῃς παλλίον μετὰ τινὸς ποιήσον δὲ εὐχᾶς πολλὰς πρὶν κοιμηθῆναι.

7. Ἐὰν δὲ ὀδεύῃτε ἐν δδῷ, καὶ ἔστιν ἀσθενὴς ἐν ὑμῖν, ἐάσατε αὐτὸν προπὸ ρεύεσθαι ὑμῶν, ἵνα, εἰ βουληθῇ καθίσει, καθίσῃ.

8. Ἐὰν δὲ περιπατῇς μετὰ ἀδελφοῦ, καὶ ἐκκλίνῃς εἰς φίλον σου εἰπεῖν αὐτῷ λόγον διὰ χρεῖαν σὴν, καὶ εἴπῃς τῶν ἀδελφῶ σου κάθου ὧδε, καὶ κατὰσχῃ σε καὶ φίλος σου ἕνα φάγῃς, μηδὲν εἰσέλθῃ εἰς τὸ στόμα σου, ἕως οὗ καλέσῃς καὶ τὸν ἀδελφόν σου καὶ ἀναπαυθῇ μετὰ σου.

9. Ἐὰν δὲ πλείονες ὦσιν οἱ συνοδεύοντες σοὶ καὶ αἰσχύνῃ λαβεῖν αὐτοὺς πρὸς τὸν φίλον σου, διότι πολλοὶ εἴσι, μὴ καταφρονήσῃς αὐτῶν, καὶ λάθρα ἀπέλθῃς καὶ φάγῃς, ἑάσας αὐτούς, ἀλλὰ σκόπησον μετ' αὐτῶν τί δεῖ γενέσθαι, καὶ ὡς ἐὰν εἴπωσι σοί, ἄκουσον αὐτῶν ἐν ταπεινώσει· περιπατῶν δὲ μετ' αὐτῶν γενου μὴ μετρῶν ἑαυτὸν φεύγων τὰς δουλικὰς διακονίας.

10. Ἐὰν ἀπέλθῃς ἐπὶ ξένης μετὰ ἀδελφῶν, ὧν οὗ γινώσκεις, καὶ εὗρεθῶσι μικρότεροί σου, τὴν τιμὴν δὸς αὐτοῖς τὴν πρώτην εἰ δὲ συμβῇ εἰς ἀγαπητὸς σου εἰσελθεῖν μετ' αὐτῶν, ἕασον αὐτοὺς πρό σου ἐν ἅπασιν, εἴτε ἐν τῇ λεκάνῃ, εἴτε ἐν τῷ βαλεῖν τὴν χεῖρα ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ μὴ ποιήσῃς σεαυτὸν ὥς ὅτι διὰ τῆς σῆς προφάσεως ἐδέχθησαν, ἀλλὰ δὸς αὐτοῖς τὴν τιμὴν λέγων, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐποίησε μετ' ἐμοῦ τὸ ἔλεος.

11. Ἐὰν ὁδεύῃς μετὰ ἀδελφῶν καὶ εὗρεθῇ ἐν αὐτοῖς εἰς, εἰς δὲ ἔχεις ἀγάπης διὰ τὸν Θεόν, μὴ παρουσιάσῃς μετ' αὐτοῦ ἐκείνων βλέπόντων, μήποτε εὗρεθῇ ἐν αὐτοῖς ἀσθενής, καὶ ἔκτακῃ ἀπὸ τοῦ ζήλου, καὶ σὺ βαστάσῃς αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν, ὅτι δέδωκας αὐτῷ τόπον τοῦ ἁμαρτῆσαι.

12. Ἐὰν ἀπέλθῃς πρὸς τίνας, μὴ πρὸς πάνυ, ἵνα, ἐὰν δεξωνταί σε, εὐχαριστήσῃς τῷ Θεῷ.

13. Ἐὰν ἀπέλθῃς μετὰ ἀδελφῶν σου πρὸς ἀδελφὸν πτωχόν, μὴ θλίψῃτε αὐτὸν εἰς τινὰ χρεῖαν, ἀλλὰ ἀγοράσατε δαπάναις ἑαυτῶν καὶ μέλλετε φαγεῖν, ἕως οὐ περισ· σευθῇ αὐτῷ ὑμῖν δὲ ἀρκέσει καὶ ἡ σκέπη ἣν εὗρατε.

14. Ἐὰν εἰσέλθῃς εἰς Μοναχοῦ κελλίον, δὲν ὁ γινώσκεις, ὅπου ἐὰν ἑασῇ σε καθεζεσθαι, καθεζοῦ, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς ἕτερον κελλίον, ἕως οὐ αὐτός σε καλέσῃ.

15. Ἐὰν περιπατῇτε μετ' ἀλλήλων ἐν ὁδῷ, προσέχετε ἐν ἅπασιν τὸ λογισμὸ τοῦ ἐν ὑμῖν ἀσθενοῦς, κὰν τὲ χρήζῃ τοῦ καθίσαι ὀλίγον, κὰν τὲ γεύσασθαι πρὸ τῆς ὥρας μικρόν.

16. Ἐὰν εὗρεθῇτε ἐπὶ ξένης, μὴ παρουσιασθῇτε εἰς δὲν ἂν εἰσέλθῃτε τόπον ἐν μηδενὶ πράγματι, ἵνα ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ τύπου ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐν τῇ κρυπτῇ καὶ φαινομένη σιωπῇ ἢ γὰρ παρρησίᾳ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα πάθη, εὗρίσκεται ἐν τῷ ἀσθενεῖ διὰ τὴν ἄργιάν της καρδίας αὐτοῦ, ὅτι οὗ βλέπει τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας.

17. Ἐὰν ἡσυχάζῃς ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ ὥρισας σεαυτῷ τοῦ φαγεῖν εἰς ὥραν, ἢ μὴ ἐσθίειν ἔσθῃ, ἢ ἄλλον ὁτιοῦν ποτε πρᾶγμα τοιοῦτον, καὶ ἐξέλθῃς ἐπὶ ξένης, φύλαξον μὴ εἴπειν τινὶ καθεζόμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅτι συγχώρησον μοί, οὐκ· ἐσθίω τοῦτο, ἐπεὶ ὅλος σου καὶ κόπος εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν σου ἀπῆλθεν ἐν μά· ταιότητι ὁ Δεσπότης γάρ σου ὁ Σωτὴρ εἶπεν, ὅτι ποιήσον ἐν τῷ κρυπτῷ, ἵνα καὶ Πατὴρ σου παράσχῃ σοὶ ἐν τῷ φανερῷ.

18. Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κόπους αὐτοῦ, φυλάξει αὐτοὺς ἵνα μὴ ἀπολλωνται.

Ερμηνεία

ΕΑΝ ΜΕΤΑΒΗΣ εἰς ξένον μέρος καὶ σε φιλοξενήσῃ κάποιος εἰς τὸν οἶκόν του, νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου τὰ ἐξῆς πράγματα: Ὅταν αὐτός, που σε φιλοξενεῖ, ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σπίτι του καὶ σε ἀφήσῃ μόνον σου, νὰ μὴ σηκώσῃς τὸ πρόσωπόν σου διὰ νὰ εξετάσῃς τὰ αντικείμενα, που εὐρίσκονται εἰς τὸ σπίτι. Επίσης νὰ μὴ ανοίξῃς τίποτε, εἴτε παράθυρον, εἴτε βιβλίον, εἴτε

δοχείον. Όταν πρόκειται να εξέλθῃ ζήτησέ του μικρόν ἔργόχειρον, διὰ να απασχολήσῃ μέχρις ὅτου επανέλθῃ. "Ὅ,τι δε σου υποδείξῃ, κάμε το ακούραστα.

2. Εάν, ευρισκόμενος ἔξω του ξένου οἴκου, ακούσῃς να ομιλοῦν, μη δώσης προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους αὐτοὺς, καὶ προ παντός μή τοὺς συγκρατήσῃς, διὰ να τοὺς μεταφέρῃς εἰς τὸν φιλοξενούνταν σε οικοδεσπότην, μήπως καὶ ἐκεῖνον καὶ τὸν εαυτὸν σου βλάβῃς.

3. Εφ' ὅσον εἶσαι ἀκόμη νέος, ποτέ να μη φορέσῃς καινούργιο ἔνδυμα καὶ ποτέ να μη γελάσῃς ἀδιάκριτα, ὥστε να φανοῦν τὰ δόντια σου. Το πρόσωπόν σου να εἶναι πάντοτε κάτω σκυμμένον ἀπὸ ἐντροπήν. "Ὅταν εὐρίσκεσαι εἰς ξένον μέρος, μακρὰν του κελλίου σου, να φοράς σανδάλια ὅταν ὁμως παραμένης μέσα εἰς τὸ κελλί σου, να συνηθίσῃς να περπατάς ξυπόλυτος, ἐκτός εἰς ἀρρωστος. Ὅταν βαδίζῃς, αἱ χεῖρες σου να παραμένουν σταθεραὶ εἰς τὴν ζώνην σου καὶ να μη τὰς κινήῃς, ὅπως κάμνουν οἱ κοσμικοί: οὔτε να στρέφῃς τὰ βλέμματά σου ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Ἡ σκέψις σου να μη σκορπά, ἀλλὰ να εἶναι συγκεντρωμένη εἰς τὴν μελέτην καὶ ἡ καρδιά σου να προσεύχεται νοερῶς.

4. Ὅταν επισκέπτεσαι μίαν πόλιν ἢ ἓνα χωρίον οἱ ὀφθαλμοὶ σου να εἶναι κατεβασμένοι διὰ νὰ μή ἐξεγείρεται εἰς τὴν ψυχὴν σου φιλήδονος πόλεμος, ὅταν επιστρέφῃς εἰς τὸ κελλίον σου. Εάν συμβῇ, ὅταν θα προχωρήῃς, να σε χαιρετήσῃ γυνή καὶ να σου εἰπῇ «Εἰρήνη εἰς σέ» ἀπάντησε τῇ σιωπηλῶς εἰς τὴν καρδίαν σου, χωρὶς να σηκώσῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου να τὴν ἴδῃς. Εάν ἤμπορῃς οὔτε αὐτὰ τὰ ἐνδύματα τῶν γυναικῶν να μή προσέχῃς τόση να εἶναι ἡ αυτοσυγκέντρωσίς σου.

5. Εάν συμβαδίζῃς με ἄλλους Μοναχοὺς, να ἀπομακρύνεσαι ὀλίγον, διὰ να ἐφαρμόζῃς τὴν σιωπὴν. Εάν συμπορεύεσαι με μεγαλυτέρους σου, πρόσεξε να μη τοὺς προσπεράσῃς καθόλου. Εάν συμβαδίζῃς με γέροντα καὶ μεταφέρετε ἀντικείμενον, μή ἀνεχθεῖς τὸ ἀντικείμενον αὐτό, ὅσον βαρὺ καὶ εἰς εἶναι, να τὸ κρατήσῃ ὁ γέρων: εάν πάλιν εἰσθε νεώτεροι, τότε ὀλίγον καὶ ἓνας καὶ ὀλίγον καὶ ἄλλος ας τὸ κρατήσῃ πάντως ἐκεῖνος που τὸ κρατεῖ να προπορεύεται. Ὅταν επισκέπτεσαι ἓνα τόπον, να μη ἀποκτάς θάρρος με τοὺς ἐκεῖ ἀνθρώπους, ἀλλὰ να εἶσαι πάντοτε κόσμιος εἰς ὅλα.

6. Εἰς τὸ ξένον μέρος, ὅπου θα εὐρίσκεσαι, μακρὰν του κελλίου σου, μη κοιμηθῇς εἰς οἶκον, ὅπου σε πληροφορεῖ ἡ καρδιά σου, ὅτι θα ἀμαρτήσῃς. Ὅταν πληροφορηθῇς, ὅτι ἐκεῖ που θα καθήσῃς διὰ φαγητόν, πρόκειται να συμφάγῃ καὶ γυνή, να φύγῃς ἀμέσως. Εἶναι προτιμότερον διὰ σέ να στενοχωρήσῃς τὸν καλὸς ἄνθρωπος, που σε ἐκάλεσεν εἰς τὸ τραπέζι του, παρά να μοιχεύσῃς κρυφίως εἰς τὴν καρδίαν σου⁹. Ὅπου δε κοιμηθῇς, μη σκεπασθῇς με τὸ ἴδιον σκέπασμα μαζί με ἄλλον πρὶν κοιμηθῇς να εἴπῃς πολλὰς εὐχὰς, διὰ να ἐπικαλεσθῇς τὴν Θεῖαν Χάριν.

7. Εάν βαδίζετε καὶ ὑπάρχῃ εἰς τὴν συντροφιά σας ἀσθενής, ἀφήσατε τὸν να προπορεύεται, ὥστε, ὅταν θελήσῃ, να καθίσῃ.

8. Εάν συμβαδίζῃς με ἀδελφόν καὶ τὸν ἐγκαταλείψῃς ἐπ' ὀλίγον διὰ να συναντήσῃς κάποιον φίλον σου, που εἶναι ἀνάγκη, καὶ ὁ ἀδελφός σε περιμένει εἰς τὸν δρόμον, να μη βάλῃς οὔτε μπουκιά εἰς τὸ στόμα σου, ὅταν ὁ φίλος σου θα σου προτείνῃ φαγητόν, εάν

---

⁹ «Πὰς καὶ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. ε', 28).

προηγούμενως δεν καλέσης από την οδόν και τον αδελφόν, διά να αναπαυθήτε μαζί εις την οικίαν του φίλου σου.

9. Εάν πάλιν είσθε πολλοί και έντρέπεσαι να τους πάρης όλους αυτούς εις τον οίκον του φίλου σου, να μη τους περιφρονήσης και φάγης κρυφά, αδιαφορών εάν σε περιμένουν σκεφθήτε μαζί τί πρέπει να γίνη και να εκτελέσης με ταπείνωσιν αυτό, που θα σου υποδείξουν. Συμπορευόμενος δε μετ' αυτών, πρόσεξε να μη αποφεύγης τας ταπεινάς υπηρεσίας, που απαιτούνται προς εξυπηρέτησιν των αδελφών.

10. Εάν ευρεθήτε εις ξένον μέρος αδελφοί τινες, τους οποίους δεν γνωρίζεις, συ να τους αποδώσης την πρώτην τιμήν, έστω και εάν είναι μικρότεροί σου. Εάν δε όλοι μαζί φιλοξενηθήτε από αγαπητόν σου πρόσωπον, άφησέ τους να είναι πρώτοι, είτε εις την λεκάνην διά να πλυθούν, είτε εις το τραπέζι διά να αρχίσουν πρώτοι το φαγητόν. πρόσεξε δε να μη φανής εις αυτούς, ότι τάχα εξ αιτίας σου εφιλοξενήθησαν, αλλ' απεναντίας τιμησέ τους, φρονων και λέγων προς αυτούς, ότι διά σας και καλός αυτός άνθρωπος ελυπήθη και έμε.

11. Εάν συμπορεύεσαι μαζί με αδελφούς και εις την συντροφιάν σας υπάρχη κάποιος, εις τον οποίον τρέφεις ιδιαιτέραν κατά Θεόν αγάπην, μη έκδηλώσης προς αυτόν τα αισθήματά σου αυτά, διότι υπάρχει κίνδυνος να ευρεθή κάποιος ασθενής κατά την συνείδησιν, και να φθονήση, οπότεν συ θα έχης την αμαρτίαν του, διότι συ του έδωσες ευκαιρίαν να αμαρτήση.

12. Όταν πρόκειται να μεταβής εις γνωστούς σου, να μην περιμένης, ότι θα χαρούν πάρα πολύ από την επίσκεψίν σου αυτήν να ευχαριστήσης λοιπόν τον Θεόν εάν σε δεχθούν.

13. Εάν μεταβήτε πολλοί εις ένα πτωχόν αδελφόν σας, να μη τον στενοχωρήσητε διά τίποτε· να αγοράσετε με έξοδά σας τας τροφές, που θα σας χρειασθούν, να κανονίσετε δε να μείνουν και εις αυτόν περισσεύματα ας σας είναι αρκετόν δέ, ότι εύρήκατε σκέπην υπό την οποίαν να κοιμηθήτε.

14. Εάν εισέλθης εις κελλίον Μοναχού, τον οποίον δεν γνωρίζεις, όπου σε βάλη να καθίσης, κάθισε, και μη εισέλθης εις άλλο κελλί, μέχρις ότου σε καλέση εκείνος.

15. Εάν μερικοί αδελφοί συμβαδίζητε, να προσέχετε εις όλα τα σημεία των λογισμός του ασθενούς συνοδοιπόρου σας εάν είναι ανάγκη, να καθήση ολίγον, και εάν πρέπει, να φάγη ολίγον προ της καθωρισμένης ώρας.

16. Όταν ευρεθήτε εις ξένον τόπον, να μή αποκτήσετε ευκόλως θάρρος δι' ό,τιδήποτε ζήτημα, ώστε, βλέποντες οι άνθρωποι την καλήν συμπεριφοράν σας, ώφεληθώσιν να διατηρήσετε δε επιμελώς και την εσωτερικήν σιωπής και την εξωτερικήν. Μη λησμονήτε, ότι το αναιδές θάρρος και τα διάφορα πάθη αναπτύσσονται εις τον ασθενή κατά την συνείδησιν που έφτασεν εις την κατάστασιν αυτήν, διότι η καρδιά του δεν εκινείτο εις ευχήν και ευσεβείς στοχασμούς. Ο άνθρωπος αυτός, που η καρδιά του αργεί εις θεοφιλή κίνησιν, ποτέ δεν κατορθώνει να ίδη τας αμαρτίας του.

17. Όταν ήσυχάζης εις το κελλίον σου, είσαι ελεύθερος να θέσης όρους εις τον εαυτόν σου· να τρώγης εις ώρισμένην ώραν, να ξηροφαγής και να αποφεύγης ψημένον φαγητόν, ως και οιονδήποτε άλλον σχετικόν όρον εφ' όσον όμως εξέλθης του κελλίου και μεταβής

εἰς ξένον μέρος, πρόσεξε ἐκεῖ που θα καθίσῃς, διὰ να φάγῃς, μή φανερώσῃς τον κανόνα σου, λέγων, συγχωρήσατέ με, ἐγὼ δεν τρώγω αὐτό το φαγητόν: τότε ὅλον τον κόπον σου ἀπὸ την ἀσκήσιν τον ἔρριψες ἀσκόπως εἰς τὰς χεῖρας του ἐχθροῦ. Μη λησμονῆς, ὅτι ὁ Δεσπότης ἡμῶν Σωτὴρ διέταξε να φυλάττωμεν την νηστείαν μας ἐν τῷ κρυπτῷ, ἵνα ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ἀποδώσῃ τον μισθόν ἐν τῷ φανερώ¹⁰.

18. Εκείνος που ἀγαπᾷ τους ἀσκητικούς του κόπους, φροντίζει να τους διασφαλίζῃ ἀπὸ υπερηφάνειας καὶ ματαιοδοξίαν, διὰ να μὴ χαθούν.

Β'. Ἐν τῷ Γεροντικῷ

ΑΠΗΛΘΕ ποτε ὁ Ἀββάς Ἰσίδωρος πρὸς τον Ἀββάς Θεόφιλον τον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας καὶ ὡς υπέστρεψεν εἰς την σκήτιν, ἠρώτησαν αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ πῶς ἡ πόλις; ὁ δὲ εἶπε· φύσει, ἀδελφοί, ἐγὼ πρόσωπον ἀνθρώπου ἀλλοῦ οὐκ εἶδον, εἰ μή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

2. Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐταράχθησαν, λέγοντες ἄρα ἐχάωθησαν, 'Ἀββά; ὁ δὲ ἀπεκρίθη οὐχί, ἀλλ' οὐκ ἐνίκησε με καὶ λογισμός του ἰδεῖν τινα" καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν την προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν του Γέροντος. Καὶ ἡμεῖς οὖν ἀπὸ του μετεωρισμοῦ τους ὀφθαλμοὺς φυλάττειν σπουδάζωμεν.

3. Ποτέ εἰς τὰ κελλία εορτῆς γενομένης, ἤσθιον οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἣν δὲ ἐκεῖ ἀδελφός καὶ εἶπε τῷ υπηρετοῦντι· οὐκ ἐσθίω ἐψῆμα, ἀλλὰ ἄλας· καὶ ἐφώνησεν καὶ διακονῶν ἄλλον ἀδελφόν ἐμπροσθεν του λαοῦ λέγων ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφος οὐκ ἐσθίει ἐψῆμα, φέρε αὐτῷ ἄλας.

4. Καὶ ἀνέστη τις των Γερόντων καὶ εἶπεν αὐτῷ· συνέφερε σοὶ σήμερον ἐν τῷ κελλίῳ σου φαγεῖν κρέα ἢ ἀκούσαι την φωνὴν ταύτην ἐνώπιον του λαοῦ.

5. Ἀδελφός εἰς Σκήτιν, μή ἐσθίων ἄρτον, παρέβαλέ τινι μεγάλο Γέροντι· εὐκαίρησαν δὲ καὶ ἄλλοι ξένοι ἐκεῖ καὶ ἐποίησεν ὁ Γέρων μικρὸν ἐψῆμα δι' αὐτούς, καὶ ὡς ἐκάθησαν φαγεῖν, δ' Ἀσκητὴς παρέθηκεν ἐαυτῷ μόνῳ ἐρεβινθία βρεκτά, καὶ ἤσθιεν.

6. Ὡς οὖν ἀνέστησαν ἐκ τῆς τραπέζης, λαβὼν αὐτόν ὁ Γέρων κατ' ἰδίαν, εἶπεν αὐτῷ ἀδελφέ, εἰάν παραβάλης τινί, μή ἐκφαίνῃς σου την πολιτείαν· εἰ δὲ θέ. λεις κρατεῖν σου την ἀσκήσιν, κάθου ἐν τῷ κελλίῳ σου, καὶ μηδαμοῦ ἐξέρχου καὶ δὲ παιδευθεῖς τῷ λόγῳ του Γέροντος, γέγονεν οικονομικός ἐν τῇ ἀπαντήσῃ των ἀδελφῶν.

7. Εἶπε Γέρων: εἰάν παραβάλης πούποτε, μή θελήσῃς δεῖξαι την πολιτείαν σου, ἢ ὅτι οὐ τρώγεις ἔλαιον, ἢ ὀψάριον ἢ ἐψῆμα, μόνον δὲ τον οἶνον μὴ καταλύσης, εἰάν φοβῇ τον πόλεμον, κἀν μέμψονται σε τινὲς μή μελήσῃ σοι.

8. 'Ἀδελφός ἠρώτησε Γέροντα λέγων· εἰάν ευρεθῶ εἰς ἀγάπην Πατέρων, τι ποιήσω; ἀπεκρίθη ὁ Γέρων: ἀντὶ νηστείας πήξον ἄμετρον προσευχὴν ἐν ταπεινώσει" ἔφη ὁ ἀδελφός

---

¹⁰ «Ὅταν δὲ νηστεύετε, μή γίνεσθε ὥσπερ οἱ υποκριταὶ σκυθρωποὶ ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσι τον μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί σου την κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τὸ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατὴρ σου καὶ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοὶ ἐν τῷ φανερώ» (Ματθ. ζ', 16-18).

και πώς δύναμαι τρώγειν και λαλούντων ακούειν και προσ εύχεσθαι ; λέγει αυτώ ο Γέρων" ή βία πάντα δύναται, και εί θέλεις είναι Μοναχός, ταύτην αεί κράτει ο γάρ μή έχων αυτήν, ούκ έστι Μοναχός,

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Αββάς Ισίδωρος μετέβη προς συνάντησιν του Αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, Αββά Θεοφίλου.

Οταν επέστρεψεν εις την σκήτην, τον έπεσκέφθησαν οι αδελφοί και, μεταξύ άλλων, τον ήρώτησαν:

- Πώς είναι, Αββά, η πόλις της Αλεξανδρείας;

- Σάς διαβεβαιώ, αδελφοί, μου,-απεκρίθη ο Γέρων,-ότι εγώ κανενός άλλου ανθρώπου το πρόσωπον δεν είδον, εκτός του Αρχιεπισκόπου.

2. Η πληροφορία αυτή ανησύχησε τους Πατέρας της σκήτης, οι οποίοι με περιέργειαν ήρώτησαν εκ δευτέρου.

– Μήπως ήνοιξεν η γη και τους κατέπιεν, 'Αββά ;

- 'Οχι, απεκρίθη ο Γέρων, -δεν έχάθησαν οι άνθρωποι, αλλά δεν με ενίκησεν ο λογισμός να ίδω κανένα εις το πρόσωπον.

Οι παριστάμενοι, μόλις ήκουσαν αυτήν την απάντησιν, εθαύμασαν διά την προσοχής και ακρίβειαν του Γέροντος. Και ημείς λοιπόν πρέπει να φροντίζωμεν να προφυλάσσωμεν τους εαυτούς μας από την άσκοπον και φιλοπερίεργον περιφοράς των οφθαλμών μας.

3. Κάποτε είς τα κελλία έγένητο εορτή και οι αδελφοί συνέτρωγον είς την τράπεζας του καθολικού¹¹ της σκήτης. Μεταξύ αυτών παρευρίσκετο και ένας Μοναχός ούτος εις μίαν στιγμήν απευθύνεται προς τον τραπεζάρη και του λέγει:

-Εγώ δεν τρώγω μαγειρευμένον φαγητόν φέρε μου, σε παρακαλώ, αλάτι.

Ο τραπεζάρης τότε απευθύνεται προς άλλον Μοναχός και, ενώπιον όλων, του φωνάζει:

- Ο τάδε αδελφός δεν τρώγει μαγειρευμένον φαγητόν. Φέρε του αλάτι.

4. Αμέσως τότε έσηκώθη από την ομήγυριν ένας εκ των Γερόντων και λέγει εις αυτόν τον αδελφόν, που έζητούσεν αλάτι διά να φάγη:

-Ητο προτιμότερον διά σέ, αδελφέ, να καθήσης σήμερον εις το κελλίον σου και να φάγης κρέας, παρά να ακουσθή αυτή η φωνή ενώπιον αυτής της συνάξεως.

5. Εξη κάποτε εις την σκήτην ένας Μοναχός, που δεν έτρωγε, δι' άσκησιν, ουδόλως άρτον. Μίαν λοιπόν ημέραν έπεσκέφθη ένα μεγάλον και ονομαστόν Γέροντα· κατά σύμπτωσιν εις το κελλί του Γέροντος ευρίσκοντο, ως φιλοξενούμενοι του, και μερικοί άλλοι ξένοι. Χάριν αυτών και Γέρων έψησεν ολίγον φαγητών και τους παρέθεσε. Μόλις εκάθισαν

---

¹¹ Καθολικόν=και κεντρικός Ναός της σκήτης μετά των εξαρτημάτων του.

διά να φάγουν, ο Ασκητής, που επεσκέφθη τον Γέροντα, έβγαλεν ολίγα βρεγμένα ρεβίθια και έτρωγεν ενώπιον όλων.

6. Αφού ετελείωσαν το φαγητόν και έσηκώθησαν από την τράπεζαν, παραλαμβάνει ο Γέρων ιδιαιτέρως τον 'Ασκητή και του λέγει :

-Αδελφέ μου, όταν επισκέπτεσαι κάποιον άλλον έξω από το κελλί σου, μη του φανερώνης τον τρόπον της ζωής σου εάν πάλιν επιθυμής να παραμένης εις τα μέτρα της ασκήσεώς σου, τότε να μη εξέρχεται καθόλου από το κελλί σου.

Ο Ασκητής έδωσε προσοχήν εις τους λόγους του Γέροντος, ωφελήθη από αυτούς και έκτοτε, οσάκις συνηντάτο με άλλους αδελφούς, επρόσεχε να συμπεριφέρεται όπως όλοι οι άλλοι αδελφοί.

7. Ένας γέρων Ασκητής έδωσεν εις νεωτέρους την εξής συμβουλήν: Εάν επισκέφθής κάποιον εις άλλο μέρος, μή θελήσης να του φανερώσης τον τρόπον, με τον οποίον ζής εις το κελλίον σου, ή ότι δεν τρώγεις έλαιον, ή ψάρι, ή μαγειρευμένον φαγητόν. Ο,τι σου προσφέρουν να το καταλύσης, εκτός από τον οίνον, εάν φοβάσαι τον πόλεμον της μέθης έστω και εάν ακόμη μερικοί σε κατηγορήσουν, συ να μη σε ενδιαφέρη, ώστε να υποχωρήσης.

8. Ένας αδελφός ήρώτησεν ένα Γέροντα :

– Εάν συντρώγω με άλλους Πατέρας, τι να κάνω;

– Αντί να νηστεύσης- απήντησεν ο Γέρων – να αποδυτής με ταπείνωσιν εις ισχυράν και ασταμάτητον προσευχήν.

– Πώς είναι δυνατόν – επανέλαβε πάλιν ο αδελφός- να τρώγω, να προσέχω αυτούς, που ομιλούν, και συγχρόνως να προσεύχομαι;

– 'Η επίμονος προσπάθεια, η βία – απήντησεν εκ δευτέρου και Γέρων – όλα τα κατορθώνει. Εάν θέλης να είσαι τέλειος Μοναχός οφείλεις να έχης πάντοτε βίαν εις τον εαυτόν σου.

Αυτός, που δεν έχει βίαν, δεν είναι τέλειος Μοναχός.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΣΤ'

(Να δίνουμε ελεημοσύνη όταν μας ζητούν)

Ὅτε δεῖ πάντα τὸν προσιόντα ἡμῖν ἐπὶ τὸ ἐλέους τυχεῖν μὴ ἀποστρέφειν κενόν, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ πεμπόμενον προσδέχεσθαι προσηνῶς, καὶ μεταδιδόναι ὧν ἔχομεν, κὰν ἀναδεύηται, ἀνεξικάκεῖν καὶ μὴ ὀργίζεσθαι κατὰ Θεοῦ μίμησιν, καὶ ὅτι τοὺς ἐλεήμονας καὶ Θεὸς μειζόνως πολλάκις ἀμείβεται καὶ πῶς δεῖ καὶ παρὰ τίνων τὴν μετάδοσιν ἐν Κοινοβίοις ἐνεργεῖσθαι.

Πρέπει αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἐπισκέπτονται, διὰ τὴν μᾶς ζητήσουν ἐλεημοσύνην, νὰ μὴ τοὺς ἀποδιώκωμεν μὲ κενᾶς χεῖρας, ἀλλὰ νὰ τοὺς δεχώμεθα μὲ ἀγάπην ὡς ἀπεσταλμένους τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ τοὺς δίδωμεν ἀπὸ ὅ,τι ἔχομεν, ἔστω καὶ ἐὰν εἶναι ἀπαιτητικοί. Νὰ εἴμεθα ἀνεξίκακοι καὶ νὰ μὴ ὀργιζώμεθα, μιμούμενοι τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἀμείβει πολλές φορές τοὺς ἐλεήμονας μὲ πολὺ μεγάλας ἀμοιβές καὶ πῶς πρέπει καὶ ὑπὸ ποίων νὰ γίνεται ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τὰ Κοινόβια.

Α'. Εν τω βίῳ Γρηγορίου του Διαλόγου

Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ο καὶ τοὺς βίους τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἀγίων συγγραψάμενος ἐν διαλόγου σχήματα καὶ Πατριάρχης ἐν Ρώμῃ γενόμενος, πρὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης Μοναχὸς ἦν καὶ Ἡγούμενος ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου, τῇ ἐπονομαζομένη Κλιοσκαίρῃ.

2. Ἐν μιᾷ οὖν καθημένου αὐτοῦ ἐν τῇ κέλλῃ καὶ καλλιγραφούντος, προσέρχεται αὐτῇ πτωχός, καὶ ὡς ἀληθῶς δοῦλός του Χριστοῦ Ὁ ἐκάλεσε τὸν ὑπηρετοῦντα αὐτῷ, καὶ προσέταξε δοῦναι τῷ πένητι ἐξ νομίσματα· ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσετάγη.

3. Πάλιν οὖν μετ' ὀλίγον τῇ αὐτῇ ὥρᾳ ἔρχεται καὶ αὐτὸς πένης πρὸς τὸν "Ἅγιον λέγων" ἐλέησον μέ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, ὅτι πολλὰ ἀπώλεσα, καὶ ὀλίγα μοι ἔδωκας" ὁ δὲ πάλιν ἔκαλεσε τὸν ὑπουργὸς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ "ὑπάγε, ἀδελφέ, δὸς αὐτῷ ἄλλα ἐξ νομίσματα ἐποίησε δὲ ὁ ἀδελφὸς οὕτω λαβὼν οὖν καὶ πτωχὸς τα δώδεκα νομίσματα, ἀνεχώρησε.

4. Πάλιν δὲ μετὰ μικρὸν ἐκ τρίτου, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγων ἐλέησον μέ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου, δὸς μοι καὶ ἄλλην εὐλογίαν, ὅτι πολλὰ ἀπώλεσα" ὁ δὲ πάλιν ἐκάλεσε τὸν βεστιαρίτης αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ δὸς αὐτῷ, ἀδελφέ, ἄλλα ἐξ νομίσματα καὶ δὲ ἀδελφὸς ἀπεκρίνατο λέγων" πιστεύσον μοί, Πάτερ, ὅτι οὐ κατελείφθη οὐδὲ ἐν νόμισμα ἐν τῷ βεστιαρίῳ.

5. Λέγει πρὸς αὐτὸν καὶ μακάριος οὐκ ἔχεις οὖν ἄλλο οἶονδῆποτε σκεῦος ἢ μάτιον ἵνα δώσης αὐτῷ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν' ἄλλο σκεῦος, τίμιε Πάτερ, οὐκ ἔχομεν, εἴμῃ το ἄργυρουν σκουτέλιον, ὅπερ μετὰ ὀλίγων βρεκτῶν ἢ κυρία ἢ μεγάλη κατὰ τὸ ἔθος ἀπέστειλε λέγει αὐτὸ καὶ τοῦ Θεοῦ δοῦλος ἀπελθε, ἀδελφέ, δὸς αὐτὸ τὸ σκουτέλιον" ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ καὶ μακάριος καὶ δὲ ἀδελφὸς λαβὼν πρὸς τοῖς δώδεκα νομίμασι καὶ τὸ ἄργυρουν σκουτέλιον ἀνεχώρησεν.

6. "Ότε οὖν ἐγένετο Πατριάρχης, κατὰ τὸ ἔθος τῶν Πατριαρχῶν, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐπέτρεψε τὸ σακελλαρίῳ αὐτοῦ καλέσαι δώδεκα ὀνόματα, ἵνα μετ' αὐτοῦ ἀριστήσωσιν' ὁ δὲ ἐποίησεν ὡς προσετάγη ὅτε οὖν ἐκαλέσθησαν, τὸ Πατριάρχη ὠράθησαν δεκατρεῖς.

7. "Ἐκάλεσεν οὖν τὸν σακελλάριον καὶ λέγει αὐτῷ οὐκ ἐπέτρεψα σοὶ δώδεκα ὀνόματα καλέσαι καὶ πῶς, παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δεκατρεῖς ἐκάλεσας; "Ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ ἔμφοβος γενόμενος, ἀποκριθεὶς εἶπε" πίστευσον, σεβάσμιε Δέσποτα, δώδεκα εἰσι" τὸν γὰρ τρισκαιδέκατον οὐκ ἔθεωρει ἄλλος, εἴμη καὶ Πατριάρχης μόνος.

8. Ἀριστούντων δὲ αὐτῶν ἐθεώρει ὁ Πατριάρχης τὸν τρισκαιδέκατον τὸν καθήμενον εἰς τὴν ἄκραν τοῦ σκαμνίου, καὶ ἰδοὺ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μορφᾶς ἡλλασσε ποτὲ μὲν γὰρ αὐτῷ ἐφαίνετο πολίος, ποτὲ δὲ νεανίσκος: ὅτε δὲ ἠγέρθησαν ἀπὸ τῆς τραπέζης, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας ἀπέλυσεν ὁ μακάριος, τὸν δὲ τρισκαιδέκατον, τὸν οὕτω φαινόμενον αὐτὸ θαυμαστόν, ἐκράτησε τῆς χειρός, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ κουβούκλιον αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ" ὀρκίζω σὲ κατὰ τῆς μεγάλης δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, τίς εἰ σύ; καὶ τί τὸ ὄνομά σου;

9. "Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ" καὶ ἔνα τί ἔρωτας τὸ ὄνομά μου, καὶ τοῦτο ἔστι θαυμαστόν πλην ἐγὼ εἶμι καὶ πτωχὸς καὶ ἐλθὼν πρὸς σὲ εἷς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου "Αποστόλου Ἀνδρέου, ᾧ τινι δέδωκας τὰ δώδεκα νομίσματα, καὶ τὸ ἄργυρον σκουτέλιον, ὅπερ σοὶ ἀπέστειλε μετὰ βρεκτῶν ἢ μακαρία Σουλβία ἢ μήτηρ σου.

10. Γίνωσκε οὖν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀφ' ἧς ταῦτα μοὶ παρέσχες μετὰ μακροθυμίας, ὥρισέ σε Κύριος γενέσθαι Πρόεδρος τῆς Ἐαυτοῦ Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς καὶ τὸ ἴδιον αἷμα ἐξέχεε, καὶ εἶναι σὲ διάδοχός του κορυφαίου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου, οὗτινος καὶ τὴν ἀρετὴν ἐμιμήσω, ἠνίκα διεμοίραζε, τὰς ὑπάρξεις τῶν προσφερομένων ἐν ἀφελάτῃ καρδίας, καθ' ὅ,τι ἂν τις χρεῖαν εἶχε.

11. Λέγει γοῦν πρὸς αὐτὸν καὶ μακάριος Γρηγόριος καὶ πόθεν οἶδας σύ, ὅτι τότε μὲ ὥρισεν ὁ Κύριος γενέσθαι Πατριάρχην; Ὁ δὲ εἶπεν" ἐπειδὴ "Ἄγγελος Κυρίου Παντοκράτορος ἐγὼ εἶμι, καὶ διὰ τοῦτο οἶδα" καὶ τότε γὰρ ὁ Κύριος ἀπέσταλκε μὲ πρὸς σὲ δοκιμᾶσαι τὴν πρόθεσίν σου, εἰ ἄρα φιланθρώπως καὶ οὐκ ἐπιδεικτικῶς ποιεῖς τὴν ἐλεημοσύνην. - 12. Ὁ δὲ μακάριος ἀκούσας ἐφοβήθη, οὐπὼ γὰρ ἦν ἕως τότε ἔωρακως "Ἄγγελον" ὡς γὰρ ἀνθρώπῳ, οὕτως αὐτὸ προσεῖχε καὶ ἐλάλει αὐτῷ" εἶπε δὲ ὁ "Ἄγγελος πρὸς αὐτὸν" μὴ φοβηθῆς, ἰδοὺ ἀπέσταλκε μὲ Κύριος εἶναι μετὰ σου, ἕως οὗ εἰ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, καὶ οἷον πρᾶγμα θέλεις αἰτήσασθαι, δι' ἐμοῦ ἀποστεilon πρὸς Κύριον,

13. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ προσεκύ: κίνησε τῷ Κυρίῳ λέγων" εἰ διὰ τὴν μικρὰν ταύτην πρόθεσιν, καὶ μηδὲν οὔσαν, τοσούτον πλῆθος οἰκτιρμῶν ἐνεδείξατο ὁ Παντελεήμων Κύριος, ὡς τὸν Ἄγγελόν Αὐτοῦ ἀποστείλαι τοῦ εἶναι σὺν ἔμοι διαπαντός, ποίας ἄρα δόξης ἀξιοθήσονται οἱ προσμένοντες ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ ἐργαζόμενοι δικαιοσύνην; Ἀψευδὴς γὰρ καὶ εἶπον ὅτι ἔλεον κατακαυχᾶται κρίσεως, καὶ ὁ ἔλειων πτωχὸν δανεῖζει Θεῷ.

Ερμηνεία

Ο ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ο οποίος ἔγραψε τοὺς βίους τῶν Ἀγίων τῆς Ἰταλίας ὑπὸ μορφήν διαλόγου, καὶ μετὰ ἐγένετο Πατριάρχης, ἦτο προηγουμένως Μοναχὸς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὴν γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κλιοσκαίρη εἰς αὐτὴν διετέλεσε καὶ Ἡγούμενος!

2. Μίαν λοιπὸν ἡμέραν, ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τὸ κελλί του καὶ ἡσχολεῖτο μετὰ τὴν καλλιγραφικὴν περιγραφὴν τοῦ βίου τῶν Ἀγίων, τὸν ἐπισκέπτεται ἕνας πτωχός. Ὁ "Ἅγιος

αντελήφθη αμέσως τι εξήτει· εκάλεσε λοιπόν τον υπηρετούντα αυτόν αδελφόν και τον διατάσσει να του δώσει χρυσά νομίσματα! Πράγματι ο διακονητής προσέφερε το ποσόν αυτό εις τον πέννητα, ο οποίος έφυγε.

3. Δεν παρήλθεν όμως ούτε ώρα και ο πέννης επανέρχεται και πάλιν ενώπιον του Αγίου και λέγει:

– Δούλε του αληθινού Θεού, σε παρακαλώ, λυπήσου με και δός μου και άλλην ελεημοσύνην, διότι έχω χάσει πολλά, ενώ συ μού προσέφερες ελάχιστα.

Ο “Αγιος δεν ήγανάκτησε καθόλου προ της περιέργου αυτής επιμονής. Έφώναξεν εκ δευτέρου τον υποτακτικόν του και του λέγει:

- Δός, αδελφέ μου, εις τον άνθρωπον αυτόν άλλα εξ νομίσματα!

Ο υποτακτικός εξετέλεσεν αμέσως την εντολήν του Αγίου και ανεχώρησεν ο πτωχός με δώδεκα χρυσά νομίσματα.

4. 'Αλλά και διά τρίτην φοράν, μετά παρέλευσιν ολίγης ώρας την ιδίαν ημέραν, επανέρχεται ο ίδιος πτωχός και με πόνον ικετεύει τον "Αγιον, λέγων:

-"Ανθρωπε του αληθινού Θεού, δός μου ακόμη μίαν εύλογίαν, διότι έχω χάσει πάρα πολλά.

Αλλά και την τρίτην αυτήν φοράν, χωρίς να αγανακτήση, εκάλεσε πάλιν τον οικονόμον του ο “Αγιος και του λέγει:

- 'Αδελφέ μου, δός εδώ, εις τον άνθρωπος αυτόν, έξ ακόμη χρυσά νομίσματα.

- Σας διαβεβαιώ, Πάτερ μου,-απήντησεν ο υποτακτικός,δεν υπάρχει ούτε ένα νόμισμα πλέον εις το ταμείον. 5. Λέγει πάλιν προς αυτόν ο μακάριος Γρηγόριος:

– Μήπως έχεις τότε τίποτε ενδύματα ή άλλα σκεύη, διά νά τού δώσωμεν, ώστε να μη φύγη χωρίς βοήθειαν;

- Πάτερ μου,-απήντησεν και οικονόμος – δεν έχομεν τίποτε, εκτός από την αργυράν εκείνην λεκανίτσα, με την οποίαν η μεγάλη κυρία μας έστειλε, κατά την συνήθειάν της, ολίγα βρεγμένα όσπρια.

- Πήγαινε, αδελφέ μου-λέγει ο "Αγιος- και δος εις τον άνθρωπον, που έχει ανάγκην, την λεκανίτσα.

Πράγματι ο υποτακτικός εξετέλεσε την εντολήν του μακαρίου Γρηγορίου. Ο πτωχός δε εκείνος, μόλις έλαβε και την λεκανίτσα μαζί με τα δώδεκα νομίσματα, έφυγε.

6. Μετά από αρκετά έτη, όταν έγινε Πατριάρχης, έδωσε μίαν ημέραν εντολήν εις τον Σακελλάριον¹² να καλέση δώδεκα ανθρώπους, να φάγουν μαζί. Αυτό ήτο παλαιά συνήθεια των Πατριαρχών. Ο Σακελλάριος, συμφώνως με την εντολήν, που έλαβεν, εκάλεσε πράγματι δώδεκα ανθρώπους, διά να συμφάγωσι μετά του Πατριάρχου, και ητοίμασε και

---

¹² Σακελλάριος καλείται εις εκ των βοηθών κληρικών του Πατριάρχου, δεύτερος τη τάξει μετά τον οικονόμον, επειφορτισμένος με την επίβλεψιν των Μοναστηρίων και με άλλα τινά καθήκοντα.

την τράπεζαν. Μόλις προσήλθεν ο Πατριάρχης και ήρχισαν να τρώγουν, εις τον Πατριάρχην εφαινοντο δεκατρείς οι προσκεκλημένοι.

7. Τότε καλεί κοντά του τον Σακελλάριον και του λέγει, κρυφίως μὲν, ἀλλὰ κάπως ελεγκτικῶς:

- Ευλογημένε, ἐγὼ σου ἔδωσα ἐντολήν να καλέσης δώδεκα συ διατί ἔφερες ἐδῶ, ἀντιθέτως πρὸς τὰς υποδείξεις μου, δεκατρείς;

Μόλις ἤκουσεν ὁ Σακελλάριος τὴν παρατήρησιν τοῦ Πατριάρχου, ἀπήντησε κατάπληκτος καὶ ὀλίγον φοβισμένος:

– Πίστευσέ με, Σεβάσμιε Δέσποτα, ὅτι δώδεκα κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν.

Τὸν δέκατον τρίτον ἐπισκέπτῃς μόνον ὁ "Ἅγιος ἐβλεπεν ! 8. Ἐνῶ δε ἐτρώγον, παρετήρει ὁ Πατριάρχης τὸν δέκατον τρίτον φιλοξενούμενον, αὐτὸν ποῦ ἐκάθητο εἰς τὴν ἄκραν τῆς τραπέζης, καὶ ἐβλεπε τὸ πρόσωπόν του να ἀλλάσῃ διαρκῶς μορφάς ἄλλοτε ἐφαινετο γέρων καὶ ἄλλοτε νέος. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐτελείωσεν ἡ τράπεζα καὶ ἐσηκώθησαν διὰ να φύγουν, ὁ Πατριάρχης εἰς ὅλους ἐπέτρεψε τὴν ἀποχώρησιν, ἐκτὸς τοῦ περιέργου ἐπισκέπτου, ποῦ ἐφαινετο τὸσον θαυμαστός εἰς αὐτόν. Τὸν ἐκράτησεν ἀπὸ τὴν χεῖρα, τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ ἰδιαιτέρον δωμάτιόν του καὶ ἐκεῖ τοῦ λέγει:

– Σε ορκίζω εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, να μου εἴπῃς ποῖος εἶσαι καὶ πῶς λέγεσαι ; 9. Τότε ὁ φαινόμενος ὡς ἄνθρωπος, εἶπεν εἰς τὸν "Ἅγιον:

– Διατί με ἐρώτας διὰ τὸ ὄνομά μου; Εἶναι θαυμαστών καὶ αὐτό! Μάθε ὁμως, ὅτι εἶμαι καὶ πτωχός, ποῦ σε ἐπεσκέφθῃ εἰς Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωσες συ τὰ δώδεκα νομίσματα καὶ τὴν ἀργυρὰν λεκανίτσα, ποῦ σου εἶχε στείλει με τὰ βρεγμένα κουκκιά ἡ αἰμίμηστος μητέρα σου, ἡ Συλβία !

10. Μάθε λοιπὸν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ποῦ μου προσέφερες αὐτὰ τὰ πράγματα, χωρὶς να ἀγανακτήσῃς, παρὰ τὴν τριπλὴν ἐνόχλησιν, ὥρισεν ὁ Θεός να γίνῃς πρόεδρος τῆς Ἐκκλησίας Του, χάριν τῆς ὁποίας ἔχυσε τὸ Πανάχραντον Αἷμα Του. Σε ἠθέλησεν ὁ Κύριος διάδοχος τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, διότι ἐμιμήθῃς τὴν ἀρετὴν του, ὅταν καὶ ἐκεῖνος με ἀπλότητα τῆς καρδίας του ἐσκόρπιζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐνός ἐκάστου, ἀπὸ αὐτὰ ποῦ του ἐνεπιστεύοντο οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ τῶν Ἱεροσολύμων¹³.

11. Λέγει τότε πρὸς αὐτόν καὶ μακάριος Γρηγόριος:

- Καὶ ἀπὸ ποῦ γνωρίζεις σύ, ὅτι με εἶχεν ἀπὸ τότε προορίσει ὁ Θεός να γίνω Πατριάρχης;

- Ἀκουσε-ἀπεκρίθη ὁ φαινόμενος ὡς ἄνθρωπος-το γνωρίζω, διότι εἶμαι "Ἄγγελος τοῦ Παντοκράτορος Κυρίου! Τότε δε με εἶχε στείλει πρὸς σέ ὁ Θεός, διὰ να δοκιμάσῃ τὴν πρόθεσίν σου, ἐάν πράγματι ἐλεῇς τὸν πτωχόν, ἀπὸ ἀγάπης πρὸς τὸν ἄνθρωπος ποῦ υποφέρει καὶ ὄχι διὰ να ἐπιδειχθῇς ὅτι τάχα κάμνεις ἐλεημοσύνης!

---

¹³ Υπαινίσσεται τὴν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν περιγράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς εἰς τὰς Πράξεις, ἐνθα μεταξύ ἄλλων λέγει καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν υπήρχαν, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπροσκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων διεδίδοδο δε ἐκάστο, καθότι ἂν τις χρείαν εἶχε». (Πράξ. δ', 34-35).

12. Μετά από την πληροφορία αυτήν ο "Άγιος Γρηγόριος πράγματι εφοβήθη! Διότι ποτέ μέχρι τότε δεν είχεν ίδει "Άγγελον, τον δε συνομιλητή του ενόμιζεν απλούν άνθρωπον και ως προς άνθρωπον συμπεριεφέρετο.

- Μη τρομάξης! – του είπε τότε ο "Άγγελος – ο Κύριος με έστειλε να παραμένω κοντά σου εν όσω ζής και ό,τι πράγμα επιθυμείς, να το ζητης από τον Κύριον δι' εμού!

13. Μόλις ήκουσεν αυτά τα καταπληκτικά πράγματα ο "Άγιος Γρηγόριος, έπεσε συγκεκινημένος κάτω, και προσεκύνησε τον Κύριον λέγων μετά δακρύων: «Ω Κύριε! δι' αυτήν την ελαχίστων και αναξίαν λόγου προαίρεσιν, επέδειξες εις εμέ τόσον πλήθος οικτιρμών, ώστε και "Άγγελον να μου αποστείλης, διά να με συνοδεύη εις όλην μου την ζωήν! Πόσον είσαι, πράγματι, έλεήμων και ποίας ανυπολογίστου δόξης θα αξιωθούν οι εφαρμόζοντες τας εντολάς Σου και εκτελούντες την αρετήν; Τώρα πράγματι αποδεικνύεται πόσον αληθής είναι η φράσεις της Γραφής: «Κατακαυχάται έλεος κρίσεως» (Ιακ. β', 13) και «Δανείζει Θεώ ο ελεών- πτωχόν» (Παροιμ. ιθ', 17).

Β'. Γρηγορίου του Διαλόγου

Ὁ του Θεοῦ ἄνθρωπος Βονιφάτιος, ὁ γενόμενος Ἐπίσκοπος καὶ μεγίσταις δυνάμεσι σημείων παρὰ Θεοῦ δοξασθεὶς, ἔτι νήπιος ὢν, ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ποτὲ μὲν ἄνευ ὑποκαμίσου ἐπέστρεφε, ποτὲ δὲ ἄνευ ἱματιοῦ πορευόμενος γὰρ ἡνίκα γυμνὸν ἐθεάσατο, ἀποδύομενος ἅπερ ἡμφιεστο, τοῦτον ἐνέδυε, μόνοις τοῖς τοῦ Παντοδυνάμου ὀφθαλμοῖς τοῦτο κατοπτεύεσθαι θέλων, παρ' οὗ καὶ τὸν μισθὸν ἥλπιζε.

2. Συχνότερως οὖν τοῦτο ποιῶν παρὰ τῆς οἰκείας μητρὸς ἐπετιμάτο λεγούσης μὴ εἶναι δίκαιον, αὐτὸν ἐνδεῆ ὑπάρχοντα, ἐτέροις πτωχοῖς δωρεῖσθαι ἐνδύματα. Ποτὲ δὲ εἰς τὸ ὄρειον εἰσελθούσα, εὔρε τὸν σῖτον, δν εἰς διοίκησιν αὐτῆς ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἡτοιμασατο, τοῦτον σχεδὸν πάντα παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῖς πτωχοῖς διαδοθέντα.

3. Ἦρξατο οὖν θρηνεῖν τοῦτο θεασαμένη καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς τύπτειν" ἐν τούτοις δὲ ὁ του Θεοῦ παῖς Βονιφάτιος κατέλαβεν, δς αὐτὴν λόγοις παραινετικοῖς καταπραύνειν ἐπεχείρει ἐκείνης δὲ εἰς οὐδὲν λογισαμένης τὴν τούτου παραί. νεσιν, παρεκάλει αὐτὴν ὅπως ἐκ τοῦ ὄρειου ἐξέλθῃ, ἐν ᾧ ἦν σῖτος ὀλίγος ἐναπομείνας.

4. Ἐξελεύσεως οὖν ἐκείνης, ἑαυτὸν εἰς εὐχὴν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὑπέστρωσε, καὶ μετ' ὀλίγον ἔξελθων τὴν ἑαυτοῦ μητέρα ἐκάλεσε, καὶ σὺν αὐτῷ εἰσελθοῦσα εἰς τὸ ὄρειον εἶδεν αὐτὸ γέμον σίτου ὑπερπερισσοῦ του πρώην" τοῦτο οὖν θεασαμένη, κατανυγεῖσα παρεκάλει αὐτὸν δοῦναι ὅπου βούλεται, ἐπειδὴ οὕτω συντόμως δ αἰτεῖται δύναται παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνειν.

Ερμηνεία

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ του Θεού Βονιφάτιος, που έγινε Επίσκοπος και τον έδόξασεν ο Θεός με πολλά θαύματα, όταν ακόμη το μικρός, έκαμνε το εξής: Συνήθιζε να επιστρέφῃ εις το σπίτι του άλλοτε χωρίς υποκάμισον και άλλοτε χωρίς ένδυμα. Τι συνέβαιναν; "Ενώ επροχωρούσεν, οσάκις έβλεπε πτωχόν, που να είναι σχεδόν γυμνός από την δυστυχίαν, έβγαζεν αυτά που έφορούσεν ο ίδιος και με αυτά ενέδυε τον δυστυχή αυτόν. Δεν ήθελε δε κανείς να τον βλέπῃ, παρά μόνον ο πανταχού και πάντας αοράτως βλέπων, απ' Αυτόν δέ, τον Παντοκράτορα Θεόν μόνον, επεζήτει την αξιομισθίαν των έργων του.

2. Επειδή λοιπόν το έκαμνε τακτικά αυτό, η μητέρα του τον εμάλωνε και του έλεγεν, ότι δεν είναι δίκαιον να δίδη εις άλλους πτωχούς τα ενδύματά του, εφ' όσον και αυτός είναι πτωχός. Κάποτε εισήλθεν εις την αποθήκης και μετά καταπλήξεως διεπίστωσεν, ότι όλος σχεδόν ο σίτος, που είχε συναχθή διά τας ανάγκας της οικογενείας, εξηφανίσθη! Ο υιός της τον είχε διαμοιράσει εις τους πτωχούς.

3. Μόλις αντελήφθη αυτό το πράγμα ήρχισε να κλαίη και να τραβα τα μαλλιά της, διότι δεν είχεν άλλα χρήματα να αναπληρώση την έλλειψιν. Έπάνω ακριβώς εις αυτήν την στιγμήν εισέρχεται εις την αποθήκης και ο νεαρός Βονιφάτιος! Αμέσως προσεπάθησε να την μαλακώση και να την ηρεμήση με διαφόρους συμβουλές και πολυτίμους διδασκαλίας δια το στοργικόν ενδιαφέρον του Θεού προς τον άνθρωπον. Εκείνη όμως δεν έδιδε καμμίαν σημασίαν εις τας συμβουλές του υιού της. Τότε την παρεκάλεσε να εξέλθη από την αποθήκης και να τον αφήση μόνον του, με τον όλίγον σίτον, που είχεν απομείνει.

4. Μόλις έμεινε μόνος του ο νεαρός Βονιφάτιος ήρχισε μετ' επιμονής μίαν δακρύβρεκτον και πλήρη πίστεως προσευχήν! Και το θαύμα έγινε! Μετ' ολίγον ο νεαρός Βονιφάτιος έβγήκεν από την αποθήκης και εφώναξε την μητέρα του. Και οι δύο μαζί εισήλθον και πάλιν εις την αποθήκης. Τι να ιδή τότε η μητέρα ; Η αποθήκη είχε γεμίσει από σίτον, περισσότερον από προηγουμένως! Μόλις είδεν αυτό το πράγμα συνεκινήθη και ήρχισε να παρακαλώ επιμόνως τον υιόν της να διαθέση τον σίτον, όπως αυτός ήθελεν, αφού τόσοσυντόμως δύναται να λάβη από τον Θεόν αυτό που ζητεί!

Γ'. Τού αυτού

ΠΟΤΕ την Καμπανίαν λιμοῦ βαρυτάτου καταλαβόντος, καὶ τοῦ Χριστοῦ πιστὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος Βενέδικτος οὐκ ἐπαύετο πάσι τοῖς ἐνδεέσι τὴν πρέπουσαν συμπαθῶς διανομῆς τῶν ἀναγκαίων τοῦ σώματος χρειῶν ποιούμενος, ἕως οὔ πάντα ἐκ τοῦ Μοναστηρίου ἐξέλιπον καὶ οὐδὲν ἦν ἕτερον ὑπολειφθὲν ἐν τῷ κελλαρίῳ τῆς Μονῆς, εἰ μὴ βραχὺ τί ἔλαιον ἐν Περίνῃ σχεύει. Ὑποδιάκονος δὲ τις, τὴν προσηγορίαν Ἀγαπητός, ἦλθε πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ φίλον, δυσωπῶν αὐτόν, ὅπως ἔλαιον ὀλίγον ἐπιτρέψη δοθῆναι αὐτῷ.

2. Ὁ οὖν θεσπέσιος ἄτε ἐν τῇ διανοίᾳ θέμενος πάντα τὰ ἑαυτοῦ διανέμειν τὲ καὶ σκορπίζειν ἐν τῇ γῇ, ἐκέλευσε καὶ ἐκεῖνο τὸ βραχὺ ἔλαιον τῷ αἰτοῦντι δαθῆναι· ὁ δὲ Μοναχός, καὶ τὴν τοῦ κελλαρίου διακονίαν ἔγκεχειρισμένος, ὑπήκουσε μὲν τῆς τοῦ Πατρὸς κελεύσεως μερικῶς, πληρῶσαι δὲ ταύτην τελείως οὐχ εἴλετο" δέδωκε γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ, οὐχὶ πᾶν τὸ ἔλαιον, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ βραχὺ τί.

3. Μετ' ολίγον οὖν ἠρώτησεν ὁ Πατὴρ τὸν κελλαρίτην, ἐὰν τὸ ἔλαιον ἅπαν ἔδωκε τῷ αἰτήσαντι καὶ δὲ ὡμολογήσει μὲν δεδωκέναι, οὐχὶ δὲ πᾶν, προσθεῖς, ὅτι εἰ ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἔλαιον παρασχεθῆναι κελεύεις τῷ ἀνδρί, παντελῶς τοῖς ἀδελφοῖς οἷα δήποτ' οὖν παραμυθία οὐχ ὑπολειφθήσεται.

4. Τότε ὀργισθεῖς καὶ πραότατος ἐκεῖνος ἀνὴρ προσέταξε τοῖς ἀδελφοῖς ἵνα τὸ σέλινον σκεῦος, ἐν ᾧ ἦν τὸ ἀπομεῖναν ἔλαιον, διὰ τῆς θυρίδος ρίψωσιν, ὅπως μὴ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ καταλειφθῇ τί τῶν ἐκ τῆς παρακοῆς" γέγονε τοίνυν ὥς ὁ "Ἅγιος προσέταξε, καὶ ἐρρίφθη τὸ σκεῦος" ὑπὸ δὲ τὴν θυρίδα ἐκείνην σωρὸς ἦν λίθων πολλῶν μεγάλων, ἐφ' οὔς ριφθὲν τὸ σέλινον σκεῦος οὕτω διέμεινε σῶον, ὥς μηδὲ διφέν" οὔτε γὰρ ὥς ἀπὸ ὕψους ριφέν κἂν βραχὺ τί συνετρίβη, οὔτε τὸ ἔλαιον ἐξεχύθη.

5. Ἐπέτρεψεν οὖν καὶ τίμιος Πατήρ τοῦτο ἐνεχθῆναι, καὶ καθὼς ἦν ἀκέραιόν το αἰτοῦντι δοθῆναι" τὸν δὲ παρακούσαντα, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν, ἐνώπιον πάντων διὰ τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν παρακοὴν αὐτοῦ διήλεγξεν" εἶτα σὺν τοῖς ἀδελφοῖς ἑαυτὸν ὁ μακάριος εἰς προσευχὴν δέδωκεν ἐν δὲ τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, ἐνῷ προσηύχετο, ὑπῆρχε πίθος κενὸς σκεπάσµατι κεκαλυµµένος.

6. Ἐν τῷ οὖν τὸν "Ἅγιον προσεύχεσθαι, ἤρξατο τὸ πῶμα τοῦ πίθου κουφίζεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς ἀναδιδομένου ἐλαίου ἐπὶ πλεῖον δὲ ὑψωθέντος τοῦ πῶμα: τὸς, ὑπερβλύσαν ἐκ τοῦ πιθαρέσου τὸ ἔλαιον, ἅπαν το ἔδαφος ἐπλήρωσεν, ἐν ᾧ ἦν εἰς προσευχὴν καὶ "Ὁσιος.

7. Τοῦτο δὲ θεασάµενος καὶ σεβάσμιος, τὴ εὐχὴ τέλος ἐπέθηκε, τὸν δὲ ἄπιστον ἐκεῖνον καὶ ἀνήκοον ἀδελφὸν πατρικῶς ἐνουθετησεν εἰπὼν τέκνον, κτῆσαι πίστιν ἀδίστακτον καὶ ταπεινοφροσύνην ἀξίαν τοῦ Μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ δὲ τοῖς αὐτοῦ ποσὶ προσπεσῶν, συγγνώμην ἡτεῖτο ἐπὶ τῶν σφάλματι, ἧς καὶ τυχῶν, οὐκετι ὑπὸ τοῦ τῆς ἀπιστίας πάθους ἡττήθη,

8. Καὶ ὁ Ὁσιος Λουκᾶς ὁ νέος, παῖς ἔτι ὢν, ὁμοίως ἐποίει, καὶ τοὺς γυμνητεύοντας τῶν ἀδελφῶν τα ἴδια μάτια ἀποδυόμενος ἐνέδυε, καὶ γυμνὸς πρὸς τοὺς γονεῖς ἐπανερχόμενος, ὑβρίζετο τὲ καὶ ἔμαστιζετο πολλάκις, καὶ ἐπὶ πολὺ γυμνὸς μένειν ὑφίετο, καὶ τῆς θαυμασίας καὶ φιλανθρώπου ἐργασίας οὐκ ἀφίστατο.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ εἰς τὴν Καμπανίαν ἐπέσε μεγάλη πείνα καὶ δυστυχία. Εἰς αὐτὴν τὴν περιοχὴν ὑπῆρχε ἓνα Μοναστήριον, το οποίον εἶχεν Ἡγούμενον τὸν πιστὸν καὶ φρόνιμον οἰκονόμον τοῦ Χριστοῦ Βενέδικτον. Ὁ εὐλογηµένος λοιπὸν αὐτὸς ἄνθρωπος οὔτε μίαν στιγμὴς δὲν ἐσταμάτησε νὰ μοιράζῃ τα τρόφιμα τοῦ Μοναστηρίου εἰς τοὺς πτωχοὺς με συμπάθειαν καὶ χωρὶς γογγυσμόν. Ἡ προθυμία τοῦ αὐτῆ νὰ ικανοποιῇ τόσον πλουσιοπαρόχως τὰς υλικὰς ἀνάγκας τῶν δυστυχῶς ἐξήντηλε κάποτε ὅλα τα ἀποθέµατα τροφίμων τοῦ Μοναστηρίου. Μόνον ὀλίγον ἔλαιον ἀπέμεινε εἰς μίαν υαλίνην φιάλην. Κατὰ σύµπτωσιν, μίαν ἡμέραν, ἦλθεν ἓνας Ὑποδιάκονος, ὁ Ἀγαπητός, καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τοῦ δώσῃ ὀλίγον ἔλαιον.

2. Αὐτὸς λοιπὸν ὁ περίφημος ἄνθρωπος, ὁ Βενέδικτος, ἐπειδὴ εἶχεν εἰς τὸν νουν τοῦ νὰ σκορπίσῃ ὅλα τα υπάρχοντά τοῦ εἰς τὴν γην, διέταξε νὰ δοθῇ καὶ αὐτὸ ἀκόµη το ὀλίγον ἔλαιον εἰς τὸν Ἀγαπητόν, ποῦ το ἐζήτησεν. Ὁ ἀποθηκάριος Μοναχός, ποῦ ἔλαβε τὴν ἐντολὴν τοῦ Ἡγουμένου, υπήκουσε μὲν εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Πατρός Βενεδίκτου, πλην ὁμως δὲν τὴν ἐξεπλήρωσεν ἀκεραίαν πράγματι ἔδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἔλαιον, ἀλλὰ ὄχι ὅλον, ὅπως τὸν διέταξεν ὁ Ἡγούμενος, ἀλλὰ μέρος μόνον αὐτοῦ.

3. Μετὰ ἀπὸ ὀλίγον ἠρώτησεν ὁ Ὁσιος τὸν ἀποθηκάριον, εἰ ἔδωκεν ὅλην τὴν ποσότητα τοῦ ἐλαίου εἰς αὐτόν ποῦ τὴν ἐζήτησεν. "Ὁ Μοναχός τότε ἀπεκάλυψε τὴν ἀλήθειαν, ὅτι μόνον μέρος εἶχε δώσει καὶ ἀπολογούμενος διὰ τὴν ἀνυπακοὴν τοῦ αὐτὴν προσέθεσεν;

- Εἰ ἂν προστάξῃς νὰ δώσωµεν ὁλόκληρον τὴν ποσότητα τοῦ ἐλαίου εἰς τὸν προσελθόντα Ὑποδιάκονον, τότε δὲν θα παραµείνῃ τίποτε, διὰ μίαν ελαχίστην παρηγορίαν τῶν ἀδελφῶν.

4. Μόλις ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοῦς καὶ τόσον πρᾶος καὶ φιλήσυχος Βενέδικτος ὠργίσθη καὶ ἔδωκε ἐντολὴν εἰς τοὺς Μοναχοὺς νὰ ρίψουν ἔξω, ἀπὸ το παράθυρον, τὴν φιάλην με το ὀλίγον ἔλαιον, διὰ νὰ μὴ μείνῃ εἰς το Μοναστήρι τίποτε, προερχόμενον ἐκ παρακοῆς. Ἀμέσως λοιπὸν τα πράγματα ἐγέναν, ὅπως διέταξεν ὁ "Ἅγιος καὶ ἐρρίφθη ἡ

φιάλη από τους παραθύρου. Τότε συνέβη ένα καταπληκτικόν γεγονός! Κάτω από το παράθυρον υπήρχαν πολλές και μεγάλες πέτρες! Τί φυσικώτερον λοιπόν από του να σπάση επάνω εις αυτάς ένα υάλινον δοχείον; Και όμως όχι μόνον δεν έσπασεν, αλλά παρέμεινε σών και ακέραιον, ώς να το είχε σκοπίμως τοποθετήσει κανείς, χω- ρίς, ούτε να ραγίση, ούτε το έλαιον να χυθή!

5. Μόλις είδεν αυτό το πράγμα ο τίμιος Πατήρ, έδωσεν αμέσως εντολήν να το πάρουν, όπως ήτο, και να το δώσουν εις τον Υποδιάκονον! Εν συνεχεία επρόσταξε να γίνη σύναξις των αδελφών και να προσέλθη ο Μοναχός, που παρήκουσε τότε ενώπιον όλων τον ήλεγξε διά την απιστίαν και παρακοήν του. Μετά ταύτα προσηυχήθησαν όλοι οι αδελφοί του Μοναστηρίου με τον Ηγούμενον, να τους έσπλαγχνισθή ο Θεός. Εις τον τόπον, που προσήυχοντο, υπήρχε ένα μεγάλο άδειο πιθάρι, που ήτο σκεπασμένον.

6. Καθώς λοιπόν προσήυχετο ο Άγιος μετά των υποτακτικών του, ήρχισε το σκέπασμα να υποχωρή σιγά - σιγά. Τι είχε συμβή; Το πιθάρι ανέβλυσεν έλαιον, τόσον, που εν τω μεταξύ εξεχείλισε και εχύνετο εις το δάπεδον, εκεί όπου προσήυχετο ο “Όσιος.

7. Μόλις είδε το θαύμα αυτό και Όσιος Βενέδικτος έσταμάτησε την προσευχήν και εκάλεσε πλησίον του τον ολιγόπιστος και παρήκοον

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΖ'

(Να μην προφασίζομαστε την ελεημοσύνη για απόκτηση χρημάτων)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν προφάσει ἐλεημοσύνης χρήματα ἔχειν, ἢ διδόμενα δέχεσθαι, καὶ τίς ἢ Μοναχῷ πρέπουσα ἐλεημοσύνη.

Δέν πρέπει ὁ Μοναχός, μέ τήν πρόφασιν τῆς ἐλεημοσύνης, νά ἔχη χρήματα, ἀλλ' οὔτε καὶ νά λαμβάνη προσφερόμενα διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν. Ποιὰ ἐλεημοσύνη ταιριάζει εἰς τὸν Μοναχόν.

Α'. Εν τω Βίῳ της Αγίας Συγκλητικής

ΕΛΕΓΕΝ ἡ μακαρία Συγκλητική, ὅτι οὐ δεῖ τὸν Ἀσκητὴν ἀγωνίζεσθαι, ἵνα ἔχη ἐλεειν' ἢ γὰρ σωματικὴ αὕτη ἐλεημοσύνη κοσμικοὺς προστέτακται· ἄλλως τὲ δὲ οὐ τοσοῦτον ὄριστα ἢ ἐλεημοσύνη διὰ τὸ τραφῆναι τοὺς πένητας, ὅσον διὰ τὸ διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀγάπην καὶ τὸ φιλάλληλον.

2. Ὁ γὰρ δεός, καὶ τὸν πλούσιον διοικῶν, καὶ τὸν πένητα τρέφειν δύναται ὡς πέρ. γὰρ ἡ τῆς ἀκροβυστίας τοῦ σώματος περιτομή, τοῦ τῆς καρδίας καλύμματος τὴν ἀφαίρεσιν ἐδήλου συμβολικῶς, οὕτω καὶ Ὁ ἢ ἐλεημοσύνη, διὰ τὸ Ῥμποιησαί τοὺς ἀνθρώπους τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην ὠρίσθη οἷς οὖν ἡ ἀγάπη ἐκ θείας Χάριτος προσεγένετο, περιττὴ ἢ ἐλεημοσύνη.

3. Οὗ διαβάλλουσα δὲ τὸν ἔλεον ταῦτα λέγω, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν καὶ ὑψηλὸν της ἀκτῆμοσύνης δεικνύουσα. Μὴ γὰρ τὸ μείζον ὑπὸ τοῦ ἑλαττονος κωλυέσθω; "Ἐν ὀλίγῳ τὸ μικρὸν κατῴρθωσας, πάντα γὰρ ὑφ' ἐν δέδωκας, πρὸς τὸ μείζον λοιπὸν ἀνανευσαν τὴν ἀγάπην.

4. Σταυροφόρος γὰρ τυγχάνεις σὺ τὴν ἐλευθέραν φωνὴν ὀφείλεις εἶπειν, τὸ, ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθησαμεν σοὶ σὺ, τὴν εὐπαρρησίαστον γλώσσας τῶν Ἀποστόλων ἀναλαβεῖν καὶ εἶπειν' ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοί.

5. Καὶ τοὺς κοσμικοὺς δὲ οὐχ ἀπλῶς καὶ ἀδιακρίτως δεῖ τὴν ἐλεημοσύνην ἔν. δείκνυσθαι, ἀλλὰ τὸν Ἀβραάμ μιμείσθαι, καὶ δι' ἑαυτῶν ἐνδείκνυσθαι τὸ φιλάνθρωπον καὶ γὰρ καὶ δίκαιος ἐκεῖνος φιλοξενῶν, μετὰ τῆς ἐστίας καὶ τὴν γνώμην παρέθηκεν ἔστη γὰρ φησιν, ὑπηρετῶν, καὶ τὴν γυναῖκα ὁμοίως προσεκαλέσατο, καὶ πὲρ τοσοῦτους ἔχων οἰκέτας ἀληθῶς καὶ οἱ τοιοῦτοι μισθὸν τῆς ἐλεημοσύνης ἔξουσι, καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τυγχάνουσι τάγματι.

6. Ὁ γὰρ Κύριος, δημιουργήσας τὴν οἰκουμένην, τοῖς ἐν αὐτῇ κατοικοῦσι δύο ἔθετο τάξεις τοῖς μὲν γὰρ σεμνῶς βιούσι, διὰ τὴν παιδοποιῖαν τὸν γάμον προσέταξε, τοῖς δὲ διὰ καθαρότητα βίου τὴν ἀγνείαν παρέδωκεν, ἰσαγγέλους αὐτοὺς ποιῶν καὶ τοῖς μὲν νόμους καὶ ἐκδικίας διδασκαλίας παρέθετο, τοῖς δὲ φησιν, ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω" καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους φησὶν ἔργεση τὴν γῆν πρὸς ἡμᾶς δὲ μὴ μεριμνήσητε περὶ τῆς αὔριον.

7. Καὶ ὡς πὲρ οἱ κατὰ κόσμον δεσπότες διαφόρους οἰκετῶν ὑπηρεσίας κέκτηνται, καὶ τοὺς μὲν εἰς τοὺς ἀγροὺς πέμπουσι πρὸς τὸ τὴν γῆν ἐργάζεσθαι, καὶ τὴν τοῦ γένους διαδοχὴν

φυλάττειν, τοὺς δὲ ἐξ αὐτῶν γενομένους, ἂν ἐπιεικεῖς καὶ περικαλλεῖς θεάσωνται, ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις προσλαμβάνονται πρὸς τὴν ἑαυτῶν ὑπηρεσίαν, οὕτω καὶ ὁ Κύριος, τοὺς μὲν τὸν σεμνὸν γάμον ἐλομένους, ἐν τῷ τοῦ κόσμου χωρίῳ ἔθετο, τοὺς δὲ τούτων βελτίονας, ὅσοι δεξιᾷς τετυχήκασι προαιρέσεως, καὶ τῆς ἀγνεΐας ἔρωσιν, Ἐαυτῷ παρέστησεν εἰς λειτουργίαν.

8 Οὗτοι πάντων των γήινων πραγμάτων ἀλλότριοι τυγχάνουσι τῆς γὰρ δεσποτικῆς τραπέζης ἥξιωνται' οὗ μεριμνῶσι περὶ ἀμφιέσεως ἢ τινὸς ἄλλου ὑλικοῦ Χριστὸν γὰρ ἐνδεδυνται, κακεῖνον πάντων προνοητὴν κέκτηνται καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν οὐδεν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀποταγὴ βίου καὶ μελέτη θανάτου.

9. “Ὡς πὲρ οὖν οἱ νεκροὶ οὐκέτι ἐνεργούσι τῷ σώματι, οὕτω καὶ ἡμεῖς ὅσα μὲν ἦν ἐπὶ τοῦ σώματος ἐπιτελέσαι, πεποιήκαμεν ὅτε ἡμεν νήπιοι νῦν δέ, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ἑαυταῖς τὸν κόσμον σταυρώσασαι, καὶ ἑαυτὸς τῷ κόσμῳ, τῇ ψυχῇ ζῶμεν αὐτή. Ἐπιδειξώμεν οὖν τὰς ἀρετὰς, καὶ κατὰ διάνοιαν ἐλεήσωμεν. Μακάριοι γὰρ οἱ ἐλεήμονες τῇ ψυχῇ. .

10. Ὡς πὲρ γὰρ ἀλλαχοῦ λέγει, ὅτι καὶ ἐπιθυμήσας κάλλους καὶ δῖχα τῆς πράξεως ἀμάρτυρον τὴν ἀμαρτίαν εἰργάσατο, οὕτω κανταύθα ἢ ἐλεημοσύνη κατὰ διάνοιαν ἔρθωται, τῆς γνώμης τὴν πρᾶξιν τελούσης, κὰν διὰ τὴν ἀπορίαν τοῦ σώματος οὐκ ἐπράχθη.

Ερμηνεία

Η ΜΑΚΑΡΙΑ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗ ἐδίδε τας ἐξῆς συμβουλές διὰ Α την ελεημοσύνης που πρέπει να κάμνουν οι Μοναχοί.

Δεν πρέπει- ἔλεγεν- ο Ασκητής να αγωνίζεται να αποκτήσῃ υλικά αγαθὰ διὰ να προσφέρῃ ελεημοσύνην. Ἡ ἐλεημοσύνη, που ἔχει σκοπὸν τὴν θεραπείας των σωματικῶν αναγκῶν, πείνης, δίψης, γυμνότητος, ἔχει διαταχθῇ διὰ τους κοσμικοὺς. Εκτὸς ὅμως αὐτοῦ ἡ ἐλεημοσύνη δεν ἔχει ορισθῇ τόσον διὰ να τρέφονται οἱ πτωχοί, ὅσον διὰ να διδαχθούν ἐμπράκτως οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀγάπην καὶ τὴν μεταξύ των φιλίαν.

2. Ο Θεός, που διοικεῖ τὰ πλούτη τοῦ πλουσίου, εἶναι εἰς θέσιν να διαθρέψῃ καὶ τὸν πτωχόν ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς ἡ περιτομὴ των Εβραίων ἦτο μία πράξις συμβολικὴ διὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ καλύμματος τῆς ἀμαρτίας ἀπὸ τὴν καρδίαν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ἐλεημοσύνη ἔχει σκοπὸν να ἐμβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν των ἀνθρώπων τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. Εἰς ὅσους λοιπὸν ἀνθρώπους ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἔχει ἀναπτυχθῇ με τὴν δύναμιν τῆς θείας Χάριτος εἶναι περιττὴ ἡ ἐλεημοσύνη.

3. Δεν τα λέγω αὐτά, διὰ να υποτιμήσω καὶ να κατηγορήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν πρὸς τους πάσχοντας, μὴ γένοιτο! ἀλλὰ διὰ να ἐξάρῳ τὴν ἀξίαν τῆς ἀκτημοσύνης διὰ τὸν Μοναχόν. Μήπως εἶναι ποτὲ δυνατόν να ἐμποδισθῇ τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ μικρότερον; Δι' ὀλίγης προσπαθείας ἡδυνήθης να κατορθώσης μικράν νίκην· ὅλον τὸν πόθον τῆς ψυχῆς σου τὸν ἔχεις ἀφιερῶσαι εἰς ἓνα σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον προσέφερες τὰ πάντα: δι' αὐτὸ ὑψωσε τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς σου πρὸς τὸ θεῖον ἰδανικόν τῆς ἀγάπης.

4. Σύ, ο Μοναχός, τα ἔχεις ἐγκαταλείψει ὅλα καὶ εἶσαι ἓνας σταυρὸς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Οφείλεις λοιπὸν να διακήρυξῃς ὡς ἐλεύθερος καὶ ἀπηλλαγμένος ἀπὸ ὅλα: «Ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι» (Λουκ. ιη', 28). Σὺ πρέπει, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκεις, να ἐπαναλάβῃς τὴν θαρραλέαν διαβεβαίωσιν των Ἀγίων Αποστόλων: «Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι» (Πράξ. γ', 6).

5. Και οι κοσμικοί πάλιν δεν πρέπει έτσι απλώς και χωρίς διάκρισιν να ασκούν την ελεημοσύνην, αλλ' επιβάλλεται να μιμηθούν τον Αβραάμ και διά της ψυχικής των εν γένει διαθέσεως, όχι μόνον διά της παγεράς προσφοράς υλικών βοηθημάτων, να φανερώνουν την αγάπην των προς τον άνθρωπον.

Όπως είναι γνωστόν, ο ευλογημένος εκείνος άνθρωπος, ο Αβραάμ, οσάκις έφιλοξένει τους προσερχομένους εις αυτόν, δεν τους προσέφερε μόνον φιλοστόργως τα υλικά αγαθά του οίκου του, αλλά τους περιέβαλλε και με μίαν ειλικρινή και βαθείαν καλωσύνην. Δι' αυτό, όπως διηγείται η Παλαιά Διαθήκη, ο ίδιος μετά της συζύγου του, της Σάρρας, τους επεριποιείτο, αν και είχεν υπό την εξουσίαν του τόσους υπηρέτας. Πράγματι οι έλεούντες, όπως ο Αβραάμ, θα απολαύσουν τον μισθόν εκ της ελεημοσύνης των και είναι εντεταγμένοι εις το δεύτερον τάγμα.

6. Όταν ο Θεός εδημιούργησε την οικουμένην, κατέταξε τους ανθρώπους εις δύο τάξεις. Η πρώτη τάξις είναι οι άνθρωποι, που ζούν με σεμνότητα και τους διώρισεν ως σκοπόν επί γης την διά του γάμου παιδοποιΐαν. Η δευτέρα τάξις είναι εκείνοι, που ζούν καθαρόν και αγνόν βίον, οι Μοναχοί. Αυτούς τους κατέστησεν ισαγγέλους.

Εις την πρώτην τάξιν των ανθρώπων παρέδωσε τους νόμους, τα μέσα να υποστηρίζουν το δίκαιόν των, τας διαφόρους ηθικάς διδασκαλίας. Την υπεράσπισιν της δευτέρας τάξεως και όλας τας φροντίδας ανέλαβεν ο ίδιος ο Θεός: «Εμοί εκδίκησις, εγώ ανταποδώσω» (Ρωμ. ιβ', 19). Είς τους κοσμικούς, που αποτελούν την πρώτην τάξιν, παραγγέλλει: «Εργάζεσθε την γήν» (Γεν. γ', 23): ενώ ημάς, τους Μοναχούς, που αποτελούμεν την δευτέραν τάξιν, διατάσσει να μη μεριμνώμεν περί της αύριον¹⁴.

7. Όπως δε ακριβώς οι κοσμικοί άρχοντες έχουν κατατάξει τους δούλους των εις διαφόρους υπηρεσίας, άλλους δηλαδή τους στέλλουν εις τους αγρούς διά να εργάζονται και τους επιτρέπουν να υπανδρεύωνται και να αποκτούν τέκνα, άλλους πάλιν εξ αυτών, όταν τους ίδουν να έχουν καλούς τρόπους και να είναι εμφανίσιμοι σωματικώς, τους κατατάσσουν εις τους ευνούχους και τους προσλαμβάνουν εις τους οίκους των, διά τας οικιακές υπηρεσίας, τοιουτοτρόπως και ο Κύριος των όλων κατέταξε τους ανθρώπους αυτούς, που ελευθέρως εξέλεξαν τον σεμνόν γάμον τους εγκατέστησεν εις την περιοχήν του κόσμου: όσοι πάλιν προετίμησαν ανωτέραν και πνευματικωτέραν ζωήν και επέδειξαν φιλομόναχον προαίρεσιν, ως αγαπήσαντας την σωματικήν και ψυχικήν αγνότητα, τους εγκατέστησε πλησίον Του, διά να Τον υμνούν και Τον υπηρετούν.

8. Αυτοί, που έκάλεσε πλησίον του διά του μοναχικού βίου, έχουν αποξενωθεί από όλα τα γήϊνα πράγματα, διότι έχουν αξιωθή να λαμβάνουν μέρος εις την δεσποτικήν τράπεζαν. Δεν φροντίζουν αι εκλεκται αύται ψυχαί δι' ενδύματα ή άλλα υλικά πράγματα, διότι έχουν ενδυθή τον Χριστόν και έχουν ως φροντιστήν των δι' όλας τας ανάγκας τον Χριστόν. Η διά βίου αποστολή των συνίσταται εις την φυγήν από την υλικήν ζωήν και την συνεχή μελέτην του θανάτου.

9. Όπως λοιπόν ακριβώς οι νεκροί δεν φροντίζουν πλέον διά το σώμα των, τοιουτοτρόπως και ημείς δεν πρέπει να φροντίζωμεν διά τας υλικάς ανάγκας. Όσα επρόκειτο να κάμωμεν διά το σώμα μας, τα έχομεν κάμει όταν είμεθα νήπια τώρα πλέον

---

¹⁴ «Μή ούν μεριμνήσητε εις την αύριον» (Ματθ. ζ', 34).

όμως ζώμεν διά την ψυχὴν μας, αφοῦ, κατὰ τον Απόστολος Παῦλον, εσταυρώσαμεν τον κόσμον εἰς τους εαυτούς μας, ἀλλὰ καὶ τους εαυτούς μας εἰς τον κόσμον¹⁵. Ἀς ἐμφανίσωμεν λοιπόν ζωὴν μεστήν ἀπὸ ἀρετὰς καὶ ἀς προσφέρομεν την πνευματικὴν ελεημοσύνην. Διότι εἶναι μακάριοι οἱ ἐλεήμονες¹⁶ κατὰ την ψυχὴν, δηλαδή αὐτοὶ που αἰσθάνονται ἀγάπην διὰ τον πλησίον καὶ ἔχουν φιλόστοργον δι' αὐτόν προαίρεσιν.

10. Την ἀξίαν καὶ την δύναμιν της ψυχικῆς ελεημοσύνης τη περαίνομεν καὶ ἀπὸ την ἐξῆς ἀναλογίαν. Ὅπως λέγει εἰς ἄλλο μέρος ἡ Γραφή, ἐκεῖνος που φιληδόνως ἐπεθύμησε σωματικόν κάλλος, καὶ χωρὶς ἀκόμη την σωματικὴν μίξιν, διέπραξε την αμαρτίαν, τοιοῦτοτρόπως λοιπόν καὶ εἰς την περίπτωσιν της ψυχικῆς ελεημοσύνης. Ἡ ελεημοσύνη, που ολοκληροῦται εἰς την περιοχὴς της διανοίας, εἶναι ἰσχυρά, διότι ἀπὸ την ἀγαθὴν προαίρεσιν προέρχεται καὶ ἡ ἀγαθὴ πράξις, ἔστω καὶ ἐάν δὲν ἔλαβε χώραν υλικὴ προσφορά πρὸς τον πτωχόν, λόγω πτωχείας του ἐπιθυμούντος νὰ προσφέρῃ την ελεημοσύνην.

Β'. Ἐν τῷ βίῳ του Ἀγίου Ἀρσενίου

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ τὸν κοσμικὸν βίον ἀποφυγόντος καὶ τοῖς ἐν σκῆτι Μοναχοῖς συνασκούντος, ἐπεὶ Ἀρκάδιος, ὁ ὑπ' αὐτοῦ παιδευθεὶς, τὴν βασιλείαν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς Θεοδοσίου τελευτὴν, διεδέξατο, γράμμασιν ἀσπάζεται τὸν Ἀρσένιον, πολὺ το ὑποχωρητικὸν καὶ μέτριον ἔχουσι, δι' ὧν καὶ ἔδειτο εὐχαιρᾶς αὐτῷ τὸν Ὅσιον συναίρεσθαι τῆς ἀρχῆς, ὥστε κατὰ τὸ φίλον Θεῷ ἰθύνειν αὐτήν.

2. Προέτεινε δὲ καὶ φιλότιμον αὐτῷ δωρεάν' ἢ δὲ ἦν : οἱ τῆς Αἰγύπτου ἅπαντες φόροι καὶ ἢ πρόφασις εὐπρεπῆς, ὥστε πένησιν ὑπ' αὐτοῦ διανεμηθῆναι, καὶ ἱεροῖς σεμνεῖσι ἐν χρεῖα οὔσι τῶν ἀναγκαίων. Οὕτως Ἀρκάδιος τὲ ἔγραφε καὶ ἀντιγράφων τυχεῖν ἔμμελως ἤξιον.

3 Ἀρσένιος δὲ ταύτην δεξάμενος τὴν ἐπιστολὴν, ἀντιγράψαι μὲν ἐπένευσεν οὐδαμῶς, ἐγνώρισε δὲ ἄγραφως, ὅτι περὶ χρημάτων διανομῆς οὐδὲν ἔμοι προσῆκον, ὥς ἤδη τέθηκα τῷ κόσμῳ τεθνηκότος δέ, πρᾶξις οὐδὲ μία.

4, "Ἐλεγε δὲ καὶ αὐτὸς Ἀρσένιος πρὸς τοὺς συνελθόντας Μοναχοὺς, ὅτι μὴ λανθανέτω ἡμᾶς, ἀδελφοί, ὅπως ὁ ἐχθρὸς ἡμῶν διάβολος πολλαῖς καὶ ποικίλαις ταῖς μηχαναῖς χρώμενος, ἐξαπατᾷ ἡμᾶς πειράται, καὶ προφάσει τοῦ ἀγαθοῦ, τοῖς πονηροῖς ἐμπίπτειν παρασκευάζει' οἷον φιλοξενίαν ὑποτιθέμενος, καὶ τὴν τῶν παραβαλλόντων ἀδελφῶν φιλοφροσύνην, συνεσθίειν αὐτοῖς ἀκολούθως καὶ συμπί. νεῖν παρασκευάζει καὶ ἡ αἰτία, τὸ τῆς ἀγάπης καλόν.

5. Εἴθ' οὕτως ὑποκλέπτων ἡρέμα καὶ ὑποσπῶν εἰς τὸ τῆ γαστρι. δουλεύειν ἡμᾶς λαθῶν εἵλκυσε, κάντευθεν ἔμπαθειαις καὶ ἡδοναῖς εἰς κόρον ἔμολυνεν' ἄλλοις πάλιν ἐλεημοσύνην ὑποβαλὼν καὶ τὴν περὶ τοὺς πένητας εὐποιῖαν, ἐντεῦθεν ἔρωτα χρημάτων αὐτοῖς ἐνήκε, καὶ πρὸς φιλαργυρίαν ἐξέμηνεν.

---

¹⁵ «Δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καγὼ τῷ κόσμῳ» (Γαλ. ς', 14)

¹⁶ «Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται». (Ματθ. ε', 7)

Ερμηνεία

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ, ως γνωστόν, εγκατέλειψε τον κοσμικόν βίον, καίτοι κατείχεν επίσημον αξίωμα εἰς τα ανάκτορα και κατέφυγεν εἰς την πλησίον της Αλεξανδρείας σκήτην, όπου ἡσκήτεψε μαζί με ἄλλους Μοναχοὺς.

Όταν λοιπόν ο Αρκάδιος, τον οποίον εἶχε μαθητὴν ο Μέγας Αρσένιος εἰς τον κόσμον, διεδέχθη εἰς τον θρόνον του Βυζαντίου τον Θεοδόσιον, τον πατέρα του, στέλλει γράμματα προς τον Αρσένιον και του υποβάλλει τα σέβη του· τα γράμματα αὐτά διεκρίνοντο διὰ το ταπεινὸν φρόνημα των και δι' αὐτῶν και Αρκάδιος ἐζητεῖ τας ευχέας του Οσίου, ὥστε να τον βοηθήσῃ ο Θεός εἰς την εξουσίας που ἀνέλαβε, να κυβερνήσῃ κατὰ το θέλημά Του.

2. Εἰς ἐνδειξιν δε ἀγάπης και σεβασμοῦ προσέφερεν ο Αρκάδιος εἰς τον Μέγας Αρσένιον αξιόλογον δωρεάν. Παρεχῶρει δηλαδή εἰς τον Οσιον, διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, ὅλα τα ἐκ των φόρων της Αιγύπτου εἰσοδήματα. Ἡ δωρεὰ αὐτὴ ἦτο διὰ τον Οσιον μία αξιοπρεπὴς ευκαιρία να μοιράσῃ βοηθήματα εἰς τους πτωχοὺς, να βοηθήσῃ Ἱερούς Ναοὺς και Μοναστήρια, που εἶχαν ἀνάγκην, και ἐν γένει να ἀσκήσῃ το θεάρεστον ἔργον της ελεημοσύνης. Ἐστεῖλε λοιπόν την ἐπιστολὴν αὐτὴν ο Αρκάδιος και ἐζητεῖ να του σταλῇ ἀπάντησις το συνταμώτερον.

3. Ο Μέγας ὅμως οὗτος Ἀσκητής, μόλις ἔλαβε την αυτοκρατορικὴν ἐπιστολὴν, οὐδέ κἀν ἔσπευσε να ἀπαντησῇ ἐγγράφως. Προφορικῶς δε μόνον διεμήνυσεν εἰς τον αυτοκράτορα, ὅτι δεν ἐταίριαζεν εἰς αὐτόν, καθο Μοναχόν, να ἀσχοληθῶ με την διανομὴς των χρημάτων.

-Εγὼ ἤδη-συνεπλήρωσεν ο Μέγας Αρσένιος- ἀπέθανον διὰ τον κόσμον. Ο δε νεκρὸς οὐδεμίαν πράξιν ἐπιτελεῖ.

4. Ο ἴδιος ο Μέγας Αρσένιος ἔλεγε κάποτε προς τους συγκεντρωθέντας Μοναχοὺς: Ἀδελφοί μου, ἀς μὴ σας διαφεύγῃ, ὅτι ο ἐχθρὸς μας ο διάβολος χρησιμοποιεῖ πολλές και διαφόρους παγίδας και δι' αὐτῶν προσπαθεῖ να μας εξαπατήσῃ. Τα καταφέρνει δέ, ὥστε, με πρόφασιν την ἐκτέλεσιν του ἀγαθοῦ, να μας ρίπτῃ εἰς τα πονηρὰ πράγματα. Παραδείγματος χάριν, χρησιμοποιεῖ την φιλοξενίας και τας περιποιήσεις των πνευματικῶν ἀδελφῶν, που μας ἐπεσκέφθησαν ἡμεῖς διὰ την ἀγάπην των ἀδελφῶν αὐτῶν τρώγομεν και πίνομεν ἀπὸ κοινού. Ἡ αἰτία της τοιαύτης μας διαγωγῆς εἶναι το ἰδανικόν της ἀγάπης!

5. Και ὅμως χωρὶς ἡμεῖς να το υποπτευθῶμεν, μάς παρασύρει σιγὰ - σιγὰ εἰς την δουλείαν της γαστρος και μας καθιστὰ γαστριμάργους. Ἀπὸ το ολίσθημα αὐτό μας οδηγεῖ πλέον ο διάβολος ἀσφαλῶς εἰς τας ἡδονὰς και τας ἐμπαθείας, διὰ των οποίων ἀφθόνως μάς ἐμόλυνεν. Εἰς ἄλλους πάλιν, διὰ της ελεημοσύνης και της ευεργεσίας προς τους πτωχοὺς, ἐπέτυχεν ο διάβολος να καλλιεργήσῃ την ἀγάπην προς τα χρήματα και ἀπὸ ἐδῶ να αἰχμαλωτίσῃ τον ἄνθρωπον διὰ της φιλαργυρίας.

Γ'. Ἐν τη διηγῇσι των περιόδων του Ἀγίου Ἰωάννου του Θεολόγου

ΕΝ ΠΑΤΜΩ τη νήσω, ἐν ἡ υπερωρίσθῃ ο Ἀπόστολος Ἰωάννης, ἄνθρωπός τις ἦν, και της νήσου πρωτεύων, και το ὄνομα Μύρων τούτου τον υἱὸν Ἀπολλωνίδην, πνεῦμα πύθωνος

έχοντα, ο Ιωάννης ιάσατο, άλλα τε πολλά εἰς Μύρωνα και τον αυτού οἶκον ανεδείξατο ους και πιστεύσαντας πάντας εβάπτισεν.

2. Ἦνεγκεν οὖν και Μύρων χρήματα πολλά τῷ Ιωάννῃ και εἶπε λάβε ταῦτα, διδάσκαλε, και διάδος πτωχοῖς και δε Ιωάννης εἶπε την μεν πρόθεσιν σου απεδεξάμην, πειθομένην κατανοήσας Θεῷ μάλλον ἢ σχέσει χρημάτων, ο ταῦτα προσ ἡγάγες δι' ἡμῶν ταῦτα οὐκ ευδοκῶ, διὰ σοῦ δε μάλλον και ταις σαῖς χερσίν επιχορηγηθῆναι τοῖς χρεῖαν ἔχουσιν.

3. Ἦν οὖν Μύρων μεν τοῖς δεομένοις επιχορηγῶν, ο Κύριος δε πληθύνων πάντα τα εν τῷ οἴκῳ αυτού και πάντες ἔχαιρον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ μεταδόσει.

Ερμηνεία

ΕΙΣ ΤΗΝ νήσον Πάτμον, ὅπου εξωρίσθη ο Απόστολος Ιωάννης, ἔζη κάποιος ἀρχων, ὅστις ἐλέγετο Μύρων. Ο Μύρων αὐτός εἶχεν ἓνα υἱόν, που τον ἔλεγαν Απολλωνίδην. Ο Απολλωνίδης λοιπόν εἶχε δαιμόνιον πύθωνος και εθεραπεύθη ὑπὸ του Αποστόλου και Ευαγγελιστοῦ Ιωάννου. Εκτός ὁμως της θεραπείας αὐτῆς και ἄλλας πολλές ευεργεσίας ἐπετέλεσεν ο Ευαγγελιστὴς εἰς τον οἶκον του Μύρωνος. Ἡ μεγαλυτέρα δε ευεργεσία ἦτο ἡ προσέλευσις ολοκλήρου της οικογενείας εἰς τον Χριστιανισμό και ἡ βάπτισις των μελῶν της ὑπὸ του Ευαγγελιστοῦ Ιωάννου.

2. Εξ αἰσθήματος λοιπόν ευγνωμοσύνης και Μύρων προσέφερε μίαν ἡμέραν αρκετά χρήματα εἰς τον Απόστολος Ιωάννην και του λέγει:

– Πάρε αὐτά τα χρήματα, διδάσκαλε, και διαμοίρασε τα εἰς τους πτωχοῦς.

Εἰς την ἀξιέπαινον αὐτὴν προσφορὰν ο Απόστολος Ιωάννης ἀπήντησεν ὡς εξῆς:

– Αποδέχομαι και ἐπαινώ την καλὴν σου προαίρεσιν, ἡ ὁποία φανερῶνει ἀγάπην και πειθαρχίαν εἰς τον Θεόν και ὄχι εἰς τα χρήματα, ἐφ' ὅσον τα χρήματα τα προσφέρεις εἰς τον Θεόν. Προτιμότερον ὁμως εἶναι σύ, με τας ἰδικὰς σου χεῖρας, να τα μοιράσῃς εἰς αὐτοῦς, που ἔχουν ἀνάγκην και ὄχι ἐγώ.

3. Πράγματι λοιπόν ο Μύρων τα διεμοίρασεν εἰς τους πτωχοῦς και ο Κύριος ευλογούσε και ἐπλήθυνε τα ἀγαθὰ του οἴκου του. Ὅλη δε ἡ οικογένεια ευχαριστεῖτο με την ἀγαθοεργίαν αὐτὴν.

Δ'. Του Αββά Μάρκου

ΑΔΕΛΦΕ, ἡ Γραφή λέγει τὰς ἀμαρτίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας σου ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων' ἔρεις οὖν μοι ὅτι οὐκ ἔχω χρήματα, τούτοις ἐφ' ἅπαξ ἀποταξάμενος, καὶ πῶς οἰκτειρήσω τὸν πένητα;

2. Καὶ λέγω σοί· οὐκ ἔχεις χρήματα; ἀλλ' ἔχεις θελήματα ἀποταξαι αὐτοῖς, καὶ ἐν ἐκείνοις ἐργάζου τὸ ἀγαθὸν οὐ δύνασαι εὖ ποιῆσαι χειρὶ σωματικῇ, εὖ ποιήσον δεξιὰ προαιρέσει.

3. Ὅταν ἀμάρτη εἷς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἄφες αὐτῷ κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔστι σου ἐλεημοσύνη μεγάλη εἰ ζητοῦμεν ἄφεσιν παρὰ Θεοῦ, τοῦτο ποιεῖν ὀφείλομεν ἐν πάσῃ πλημμελείᾳ πρὸς ἕκαστον, ὅπως γένηται τὸ ἄφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν,

4. Μέγα μὲν τῷ ἔχοντι χρήματα τὸ μεταδιδόναι τοῖς πένησιν, ἔλεειν δὲ τοὺς πλησίον ἐπὶ ἀμαρτήμασι τοσοῦτω μειζόν ἐστι πρὸς ἄφεσιν, ὅσα ψυχὴ τιμιωτέρα σώματος κατὰ φύσιν ὑπάρχει.

5. Ὅσοι δὲ αἰτήσαντες ἄφεσιν παρὰ Θεοῦ ἐλάβομεν, τὸ αὐτὸ δὲ τοῖς πλησίον παρέχειν οὐ καταδεχόμεθα, ὅμοιοι ἐσμεν τῷ δούλῳ ἐκεῖνο τὸ πονηρό, δς μυρίων ταλάντων ἄφεσιν λαβὼν παρὰ τοῦ Δεσπότη, τὸ συνδοῦλω ἑκατὸν δηνάρια δεομένῳ ἀφεθῆναι οὐ συνεχώρησεν, ὥ καὶ νομίμως ὁ Κύριος διαλεγόμενος ἔφη" «δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴς ἐκείνην ἀφήκα σοὶ ἐπεὶ παρεκάλεσας μέ, οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν συνδουλόν σου ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα καὶ

6. Καὶ ὀργισθεῖς, φησι, παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὐ ἀποδῶ το ὀφειλόμενον, καὶ ἐπάγει λέγων" «οὐτῶ ποιήσει ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τα παραπτώματα ἀπὸ τῶν κάρ» διὼν ὑμῶν». Διὸ καὶ ἄλλαχού τους ποικίλαις εὐεργεσίαις παρ' αὐτοῦ πλουτισθέντας, ἀνελεήμονα δὲ καὶ ἀσυμπαθεῖ τὸν τρόπον ἔχοντας, ταλανίζει λέγων· «οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν»,

7. Δύναται οὖν τις καὶ ἐκτὸς χρημάτων πλουτεῖν, συνέχων ἐν πλεονεξίᾳ, ἥτοι λόγον, ἢ γνῶσιν, ἢ οἰανδήποτε συμπάθειαν τὰ κοινὴ πάσιν ἀνθρώποις κεχαρισμένα λαμβάνει γάρ, ἵνα μεταδῶ ἐτέρῳ τῷ μὴ ἔχοντι εἰ δὲ ἀνελεημόνως πρὸς τὸν πλησίον διάκειται, τὸ οὐαὶ προσλαμβάνει, ὅτι ἀπέχει τὴν παράκλησιν αὐτοῦ.

Ερμηνεία

ΑΔΕΛΦΕ ΜΟΥ, ἡ Αγία Γραφή μας διδάσκει να λυτρωθώμεν με τας ελεημοσύνας ἀπὸ το βάρος των αμαρτιῶν μας καὶ με τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς πένητας ἀπὸ τὴν εὐθύνης των ἀδικιῶν μας¹⁷. Βεβαίως θα μου εἴπης, πῶς να κάμω ελεημοσύνην, αφοῦ δεν ἔχω χρήματα; Δεν ἔχω δε χρήματα, διότι, κατὰ τὴν μοναχικὴν μου ομολογίαν, τα εγκατέλειψα ἐκουσίως καὶ παρητήθην τῆς προσπαθείας να ἀποκτήσω ἄλλα. Πῶς λοιπὸν να ἐκδηλώσω ἐμπράκτως τὴν συμπάθειάν μου πρὸς τοὺς πτωχοὺς;

2. Θα σου ἀπαντήσω εἰς τὴν παρατήρησίν σου αὐτὴν δεν ἔχεις χρήματα, διότι ἔχεις υποχρέωσιν να εἰσαι ἀκτήμων; Μάλιστα· ἀλλ' ἔχεις ὅμως θελήματα! Κόψε τα θελήματά σου καὶ φύλαξε τὴν υπακοὴν εἰς τὸν πνευματικόν σου Πατέρα καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐργάζεσαι τὸ ἀγαθόν. Δεν ἔχεις τὴν δύναμιν να εὐεργετήσης τὸν πτωχόν υλικῶς; Εὐεργέτησε τὸν με τὴν καλὴν σου διάθεσιν!

3. Ὅταν ὁ ἀδελφός σου σε ἐνοχλήσῃ, σε βλάβῃ, σοὺ κάμῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει κακόν, συγχώρησέ τον, σύμφωνα με τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου· αὐτό θα εἶναι διὰ σέ ἡ μεγαλυτέρα ελεημοσύνη. Εἴαν ζητῶμεν ἐλκρινῶς ἀπὸ τὸν Θεόν να μας συγχωρήσῃ διὰ τας αμαρτίας ἡμῶν, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς υποχρέωσιν να συγχωρῶμεν τὸν συνάνθρωπόν μας, δι' ὃ,τιδήποτε κακόν μάς ἔκαμε· τότε μόνον θα συγχωρηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, ὅταν καὶ ἡμεῖς συγχωρήσωμεν¹⁸.

---

¹⁷ «Καὶ τας αμαρτίας σου ἐν ελεημοσύναις λύτρωσαι καὶ τας ἀδικίας ἐν οἰκτιρμοῖς πενήτων» (Δανιήλ δ', 24). «Πῦρ φλογιζόμενον ἀποσβέσει ὕδωρ, καὶ ελεημοσύνη ἐξιλάσεται αμαρτίας» (Σειρ. γ', 30). «Ἐλεημοσύναις καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται αμαρτίαι, τῷ δε φόβῳ Κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ» (Παροιμ. ιε', 27)

¹⁸ «Εἴαν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τα παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος» (Ματθ. ζ', 14).

4. Είναι σπουδαίον πράγμα να σκορπά τα χρήματά του εις τους πτωχούς αυτός που έχει· το να συγχωρήσῃ όμως από καρδίας τους ανθρώπους διά τα σφάλματά των, είναι τόσον ανώτερον του πρώτου, όσον και η ψυχή, κατά την ουσίαν της, είναι πολυτιμότερα από το σώμα: το δεύτερον δε αυτό ισχύει αποτελεσματικώτερον διά την λύτρωσιν από την αμαρτίαν.

5. Όσοι εξητήσαμεν από τον Θεόν άφεσιν αμαρτιών και την ελάβομεν, έχομεν χρέος να συγχωρώμεν τον πλησίον μας εάν όμως δεν το κάμω μεν αυτό, αλλά παραμένομεν αδιάφοροι και εκδικητικοί απέναντι αυτών, που μας έλύπησαν, τότε ομοιάζομεν με τον πονηρόν εκείνον δούλον της Ευαγγελικής περικοπής, που ενώ ο ίδιος επήρεν από τον Δεσπότην την άφεσιν του χρέους των μυρίων ταλάντων, εν τούτοις αυτός δεν εχάριζεν ένα παραμικρόν χρέος εκατόν δηναρίων εις κάποιον σύνδουλόν του, που τον παρεκάλει. Πόσον δικαία ήτο η κατηγορία, που του απηύθυνεν ο Κύριος: «Δούλε πονηρέ, πάσαν την οφειλήν εκείνην αφήκα σοι, επεί παρεκάλεσάς με, ουκ έδει και σε ελεήσαι τον σύνδουλόν σου ως και εγώ σε ήλέησα;» (Ματθ. ιθ', 33).

6. Ως είναι γνωστόν, ο Κύριος οργίσθη εναντίον του άσπλάγχχνου αυτού δούλου και τον παρέδωκεν εις τους βασανιστάς, μέχρις ού τα έξοφλήση όλα. Μη λησμονήτε δε και το συμπέρασμα εις το οποίον κατέληξεν ο Κύριος εις το τέλος της παραβολής του ασπλάγχχνου εκείνου δούλου. «Ούτω και ο Πατήρ μου και επουράνιος ποιήσει υμίν, εάν μή αφήτε έκαστος τώ αδελφώ αυτού από των καρδιών υμών τα παραπτώματα αυτών» (Ματθ. ιη', 35). Δι' αυτό και εις διαφόρους άλλας περιπτώσεις ο Κύριος ελεεινολογεί όσους επιδεικνύουν απέναντι των συνανθρώπων των σκληρότητα και άσπλαγχχνίαν, ενώ οι ίδιοι έγιναν πλούσιοι από τας προς αυτούς ευεργεσίας του Θεού. Είς τους ανθρώπους αυτούς απευθυνόμενος ο Κύριος λέγει: αλλοίμονον εις σάς τους πλουσίους, διότι ευρίσκεσθε πολύ μακράν από την θείαν βοήθειαν.

7. Δύναται λοιπόν ένας άνθρωπος να πλουτίση και χωρίς χρήματα πλούσιος είναι και εκείνος που υπερέχει των άλλων κατά την έκανότητα της ομιλίας, τους θησαυρούς των γνώσεων, την οιανδήποτε προς τον συνάνθρωπον φιланθρωπίαν και εν γένει κατά τα προσόντα εκείνα, τα οποία έχουν χαρισθή εις τους ανθρώπους. Τα έλαβε δε αυτά εις ηυξημένον βαθμόν, διά να τα μεταδώση και εις άλλον, που τα υστερείται. Εάν όμως δεν φροντίζη να τα μεταδώση εις τους συνανθρώπους του, αλλά ζηλοτύπως τα κρατεί όλα διά τον εαυτόν του, τότε ταιριάζει και εις αυτόν η ίδια επίπληξις του Κυρίου: αλλοίμονον εις σε διότι ευρίσκεσαι μακράν από την θείαν βοήθειαν¹⁹.

Ε'. Του Αγίου Διαδόχου

ΤΙ ΑΝ ΑΡΜΟΔΙΟΝ καὶ διὰ πάντων έπωφελές το επιγνόντας ήμᾶς τήν όδόν τῆς αληθείας, εὐθέως πάντα τα ήμιν προσόντα διαπωλῆσαι καὶ ἀπὸ τούτων χρήματα διοικήσει κατὰ τήν έντολήν τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ πρό: φάσει τοῦ διαπαντός θέλει έντολᾶς ποιεῖν, παρακούειν τοῦ σωτηρίου κελεύσματος;

---

¹⁹ «Πλήν ουαί ήμιν τοις πλουσίοις, ότι απέχετε την παράκλησιν υμών» (Λουκ. ς', 24).

2. Ἔσται γὰρ ἡμῖν ἐκ τούτου πρῶτον ἡ καλὴ ἀμεριμνία, καὶ ἐντεῦθεν λοιπὸν ἡ ἀνεπιβούλευτος πενία, ἣτις πάσης ἀδικίας καὶ πάσης δίκης ἐπάνω φρονεῖ, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἡμᾶς μηκέτι τὴν τὸ πῦρ τῶν πλεονεκτῶν ἀνάπτουσαν ὕλην.

3. Περιθάλλει δὲ ἡμᾶς τότε τὸ πλεόν τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ἡ ταπεινοφροσύνη, καὶ ὡς γυμνοὺς ὑπάρχοντας εἰς τοὺς οἰκείους ἀναπαύσει κόλπους, οἷα μήτηρ τὸ ἑαυτῆς παιδίον εἰς τὰς οἰκείας προσλαμβανομένη καταθάλλει ἀγκάλας, ὅταν διὰ τὴν νηπιώδη ἀπλότητα τῆς ἑαυτοῦ ἐκδυσάμενον ἐσθῆτα, πόρδω ποὺ ἀπορρίψη, τῇ γυμνότητι μᾶλλον, διὰ τὴν πολλὴν ἀκακίαν, ἢ τῇ ποικιλίᾳ τῆς ἐσθῆτος τερπόμενον.

4. Φυλάσσων, γὰρ φησι, τὰ νήπια ὁ Κύριος ἐταπεινώθη καὶ ἔσωσε μὲ ὁ Κύριος. Καθ' ὃ ἔχομεν, πάντως ὁ Κύριος ἡμᾶς ἀπαιτεῖ τὸν λόγον τῆς ἐλεημοσύνης οὐ καθ' ὃ οὐκ ἔχομεν.

5. Ἐὰν οὖν ὅπερ εἶχον δοῦναι εἰς πολλοὺς χρόνους, ἐν ὀλίγῳ καιρῷ διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ χρηστῶς διασπείρω, περὶ τίνος ὁ μηδὲν ἔχων ἐγκληθήσομαι ; ἀλλ' ἔρει τις οἱ οὖν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐθισθέντες κατ' ὀλίγον διοικεῖσθαι πέγγτες, πόθεν ἐλεηθήσονται καὶ μανθανέτω δὲ ὁ τοιοῦτος μὴ προφάσει τῆς ἴδιας φιλοχρηματίας ὀνειδίζειν τῷ Θεῷ οὐχ ὕστερησει γὰρ ὁ Θεὸς τὸ οἰκεῖον οἰκονομῶν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς, κτίσμα οὔτε γὰρ πρὶν οὗτος ἢ ἐκεῖνος εἰς τὴν ἐλεημοσύνην ἡγεῖ ροντο, ὕστεροῦντο τροφῆς ἢ σκεπασμάτων οἱ πτωχοί.

6. Καλὸν οὖν τὸ παρ' αὐτὴν τὴν ἐπίγνωσιν μετὰ χρηστῆς διακονίας ἀπορδίψαι τὸ ἐκ τοῦ πλούτου ἀλόγιστον καύχημα τῆς οἰκείας ἐπιθυμίας μισήσαντα, ὅπερ ἔστι μισῆσαι τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν" ἵνα μηκέτι χαίροντες ἐπὶ τῇ τῶν χρημάτων διασπορά, ἐξουδενώσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν σφόδρα, ὡς μηδὲν τῶν καλῶν ἐργαζόμενοι.

7. Ἔως μὲν γὰρ ποὺ χρημάτων εὐπορωμεν, χαίρομεν μεγάλως ἐπὶ τῷ τοῦ τῶν σκορπισμῷ, εἴπερ ἔστιν εἰς ἡμᾶς τοῦ ἀγαθοῦ ἡ ἐνέργεια, ὡς λαριος ὑπηρετοῦντες τὸ θεῖον κελεύσματι' ἐπειδὴ δὲ πάντα ἐξαντλήσωμεν, λύπη ἡμῖν ἄπειρος καὶ ταπείνωσις συνεισέρχεται, ὡς μηδὲν δικαιοσύνης ἄξιον διαπραττομένοις' ὅθεν λοιπὸν ἔφ' ἑαυτὴν ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφει ἐν πολλῇ ταπεινώσει, ἵνα ὅπερ οὐκ ἔχει κτάσθαι καθ' ἡμέραν διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, τοῦτο ἐκ τῆς ἐπιπονου εὐχῆς καὶ τῆς ὑπομονῆς καὶ ταπεινοφροσύνης ἑαυτὴ περιποιῇ.

8. Πτωχὸς γάρ, φησι, καὶ πάνης αἰνέσουσί σε, Κύριε. Οὔτε γὰρ τὸ τῆς Θεολογίας χάρισμα ἐτοιμάζεται τινι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τις ἐτοιμάσῃ ἑαυτόν, ὥστε πάντα τα προσόντα αὐτὰ ἀποκτήσασθαι, ἔνεκεν δόξης τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Θεοῦ, “Ὁ γὰρ εἵρηκως ἡτοιμασας ἐν τῇ χρηστότητί σου τῷ πτωχῷ ὁ Θεός, καὶ ἐπαγαγὼν, Κύριος δώσει ρῆμα τοῖς εὐαγγελιζομένοις δυνάμει πολλή, ταῦτα σαφῶς σημαίνει.

Ερμηνεία

ΑΠΟ ΤΗΝ στιγμήν, που θα γνωρίσωμεν τον δρόμον της αληθείας και της πραγματικής τελειότητος, το πλέον αρμόδιον και το πλέον ωφέλιμον από όλα είναι να πωλήσωμεν αμέσως όλα τα υπάρχοντά μας και να τα διαμοιράσωμεν, συμφώνως προς την εντολήν του Κυρίου²⁰. Εκείνος, που θέλει να εφαρμόζη τας εντολάς του Κυρίου, πρέπει απροφασίστως να πειθαρχή εἰς τὴν σωτήριον αὐτὴν εντολήν.

2. Το κέρδος, που προκύπτει από την εκτέλεσιν της εντολῆς αὐτῆς, εἶναι πρῶτον ἡ εὐλογημένη ἀπουσία πάσης υλικῆς μερίμνης και φροντίδος, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἡ πενία, που

---

²⁰ «Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τα υπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι» (Ματθ. ιθ', 21, Μαρκ. ι', 21, Λουκ. ιη', 22).

δεν επιβουλεύεται τα αγαθά του πλησίον. Η πενία αυτή αναβιβάζει τον άνθρωπον υπεράνω των εννοιών «δίκαιον» και «άδικον», σχετικώς με την διαρρύθμισιν τών χρημάτων, διότι, απλούστατα, δεν υπάρχει πλέον μέσα μας ή φωτιά, που ανάβει την πλεονεξίαν.

3. Εφ' όσον δε απαλλαγώμεν από την πνευματοκτόνον πλεονεξίαν, τότε θα μας προστατεύση στοργικά η ταπεινοφροσύνη, που είναι η κορωνίς των αρετών. Απογυμνωμένους δε πάσης προσπαθείας και οικήσεως θα μάς ξεκουράση εις την αγκαλιά της, όπως ακριβώς η φιλόστοργος μητέρα παίρνει κοντά το παιδί της και το ζεσταίνει εις την αγκαλιά της, όταν το παιδάκι αυτό από νηπιακήν αφέλειαν πετάξη το φορεματάκι του κάπου μακριά, ευχαριστούμενον περισσότερο, από το πλήθος της πολλής ακακίας, εις την γυμνότητα παρά με το πλουμιστό του φουστανάκι.

4. Ο Κύριος διαβεβαιού, ότι προστατεύει τους ανθρώπους, που ομοιάζουν με τα νήπια κατά τας ψυχικές διαθέσεις και την απονήρευτον καρδίαν, και σώζει τους ταπεινούς, καθώς και ο Προφήτάνας Δαβίδ το μαρτυρεί λέγων· «Φυλάσσων τα νήπια ο Κύριος, εταπεινώθην και έσωσέ με» (Ψαλ. ριδ', 6). Άλλωστε ο Κύριος θα μας ζητήσει λόγον διά την ελεημοσύνην, σύμφωνα με αυτά που διαθέτομεν και όχι σύμφωνα με αυτά, που δεν έχομεν.

5. Εάν λοιπόν την ποσότητα των υλικών αγαθών, που επρόκειτο να προσφέρω ως ελεημοσύνην εις διάστημα πολλών ετών, την διαμοιράσω επωφελώς διά τους πτωχούς εντός μικρού διαστήματος, από φόβον Θεού, τότε, εφ' όσον δεν θα έχω πλέον τίποτε, διατί να κατηγορηθώ; Ίσως κανείς προβάλη την εξής αντίρρησην: Αλλά οι ευλογημένοι πτωχοί, που έχουν συνηθίσει να εξοικονομούν τα ψιχία της συντηρήσεώς των σιγά - σιγά από ημάς, από πού πλέον θα ελεηθούν; Ας μάθη αυτός, που προβάλλει αυτήν την αντίρρησην, ότι η σκέψις του αυτή είναι μάλλον δικαιολογία της αγάπης του προς τα χρήματα, με την οποίαν επιχειρεί να εξαπατήσει τον Θεόν· ο Θεός είναι εις θέσιν να φροντίση διά τον άνθρωπον του, διότι είναι το τελειότερον δημιούργημά του. Άλλωστε, χάρις εις την Πρόνοιαν του Θεού οι πτωχοί είχαν τα πενιχρά των σκεπάσματα και την ολίγην των τροφήν, πριν εκείνος ή ο άλλος παρακινηθούν εις ελεημοσύνην.

6. Είναι λοιπόν καλόν να αντιληφθώμεν κατά βάθος την αλήθειαν αυτήν και να απορρίψωμεν τον απερίσκεπτον εγωϊσμόν, που γεννά ο πλούτος, αφού διανείμωμεν, άπαξ διά παντός τα αγαθά μας εις τους πτωχούς. Θα πρέπει να μισήσωμεν την επιθυμίαν αυτήν της συνεχούς ελεημοσύνης, η οποία στηρίζεται περισσότερο εις την πεποίθησιν, που γεννά ο πλούτος και ολιγώτερον εις την κατανόησιν των αναγκών του πλησίον. Αυτό δε είναι το ίδιο, ως να μισήσωμεν την ψυχήν μας²¹, κατά την ευαγγελικήν προτροπήν, εφ' όσον εξ αυτής γεννώνται αι διάφοροι επιθυμιαί.

Τοιουτοτρόπως επειδή δεν θα χαιρώμεθα πλέον διά την διανομην χρημάτων προς τους πτωχούς, θα ταπεινώσωμεν πάρα πολύ το φρόνημά μας και θα φρονώμεν, ότι δεν είμεθα εις θέσιν να πραγματοποιήσωμεν κανέν αγαθόν.

7. Μέχρις ότου μας απομένουν ελάχιστα χρήματα, χαιρόμεθα κατά την διανομήν τούτων εις τους πτωχούς, διότι με ευχαρίστησιν πειθαρχούμεν εις την εντολήν του Κυρίου, αν και

---

²¹ «Ός γάρ αν θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν». (Μάρκ. η', 35).

η επιτέλεσης του αγαθού οφείλεται κυρίως εις την θείαν Χάριν ²². Αφού όμως τα έξοδεύσωμεν όλα, τότε μας καταλαμβάνει μία απέραντος λύπη, την οποίαν συνοδεύει βαθυτάτη ταπείνωσις, διότι πλέον δεν έχομεν την δύναμιν να διαπράξωμεν κάτι, που να είναι άξιον του επαίνου της αρετής. Ως εκ τούτου λοιπόν η ψυχή συγκεντρώνεται εις τον εαυτόν της με μεγάλην ταπείνωσιν, ώστε αυτό που δεν ημπορεί πλέον να κερδίση διά της καθημερινής ελεημοσύνης, να το επιτύχη διά της αδιαλείπτου δεήσεως, της υπομονής και της ταπεινοφροσύνης.

8 Αυτό το νόημα έχει και το ρητόν: «Πτωχός και πένης αινέσουσι το όνομά Σου» (Ψαλμ. ογ', 21). Διότι ούτε και αυτό το χάρισμα της θεολογίας προσφέρεται εις τον άνθρωπον υπό του Θεού ακόπως πρέπει δι' επιπόνου προσπάθειας να ετοιμάση κανείς την ψυχήν του, ώστε να αποκτήση τα απαραίτητα εκείνα προσόντα, χάριν της δόξης του Ευαγγελίου του Θεού. Τότε και η Χάρις του Θεού ευλογεί τον άνθρωπον αυτόν και τον καταξιώνει διά το υψηλόν υπόργημα. Αυτήν την έννοιαν μάς φανερώνουν οι λόγοι του Δαβίδ: «Ητοιμάσας εν τη χρηστότητί Σου τῷ πτωχῷ ὁ Θεός, Κύριος δώσει ρῆμα τοῖς ευαγγελιζομένοις δυνάμει πολλή» (Ψαλμ. ξ', 11-12).

ΣΤ'. Του Αββά Κασσιανού

ΕΠΕΙΔΗ τινές τὸ καλῶς εἰρημένον τῇ Γραφῇ, μακάριον ἐστὶ διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν, κακῶς ἐρμηνεύοντες, καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν ἀπάτην καὶ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς φιλαργυρίας βιαζόμενοι τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁ, κρίνουσι μακαριώτερον τὸ ἐξουσιάζειν τοῦ ἰδίου θελήματος διὰ τοῦ ἐαυτῶν πλούτου καὶ τῆς ἐκ τούτου περισσείας διδόναι τοῖς δεομένοις, παραλογιζόμενοι τὴν τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν τὴν λέγουσαν: «Πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοί», γινωσκέτωσαν οἱ τοιοῦτοι, μήπω ἀποτετάχθαι τῷ κόσμῳ, μηδὲ ἐπιβεβηκέναι τῆς μοναχικῆς τελειότητος, ἐφ' ὅσον ἐπαισχύνονται ὑπὲρ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου ἀναλαβέσθαι ἑνδοξον πτωχείαν, καὶ τῇ τῶν χειρῶν ἐργασία ἑαυτοῖς καὶ τοῖς δεομένοις ὑπηρετεῖν.

2. Εἰ δὲ ἐπιθυμοῦσιν ἔργῳ πληρώσει τὴν μοναχικὴν ἐπαγγελίαν, καὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου δοξασθῆναι, διασκορπίσαντες τὸν παλαιὸν πλοῦτον, ἐν λιμῷ καὶ δίψει καὶ γυμνότητι μετὰ τοῦ Παύλου ἀγωνιζέσθωσαν καὶ τρεχέτωσαν τὸν καλὸν ἀγῶνα.

3. Καὶ γὰρ εἰ τὸ ἔχεις παλαιὸν πλοῦτον ἀναγκαιότερον πρὸς τελείωσιν ἔγινωσκεν καὶ αὐτὸς Ἀπόστολος, οὐκ ἂν κατεφρόνησε τῆς ἑαυτοῦ ἀξίας ἐπίσημον γὰρ αὐτὸν λέγει γεγονέναι καὶ πολίτην Ῥωμαῖον.

4. Καὶ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις δέ, οἵτινες ἐπώλουν τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ τοὺς ἀγρούς, καὶ ἐπιθεσαν τὰς τιμὰς αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας τῶν Ἀποστόλων, οὐκ ἂν τοῦτο ἐπραττον, εἰ κεκριμένον ἐγίνωσκον ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τὸ τοῖς ἰδίῳι χρήμασι τρέφεσθαι μακαριώτερον εἶναι, καὶ μὴ καμάτων οἰκείῳ, καὶ τῇ τῶν ἔθνων προσφορᾷ,

5. Σαφέστερον δὲ περὶ τούτων διδάσκει καὶ εἰρημένος Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν οἷς πρὸς Ῥωμαίους γράφων τάδε λέγει: «Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῆσαι τοὺς Ἁγίους

---

²² «Ὁ Θεός γάρ ἐστιν καὶ ενεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλεις καὶ τὸ ενεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας» (Φιλιπ. β', 13).

εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς των Ἀγίων των ἐν Ἱερουσαλὴμ· εὐδόκησαν γὰρ καὶ ὀφείλεται αὐτῶν εἶναι,

6. Καὶ αὐτὸς δὲ δεσμοὺς καὶ φυλακαῖς πολλάκις καὶ τὸ σκυλμῶ τῆς ὁδοιπορίας ὑποβληθεὶς, καὶ ἐμποδιζόμενος ἐκ τούτου, ὡς εἴωθει, ταῖς ἰδίαις χερσὶ πορίζειν ἑαυτῷ χρείας, ταῦτα εἰληφέναι διδάσκει παρὰ τῶν ἀδελφῶν των ἀπὸ Μὰ κεδονίας πρὸς αὐτὸν ἔλθοντων φάσκων: «Καὶ τὸ ὑστέρημά μου ἀνεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἔλθοντες ἀπὸ Μακεδονίας».

7. Καὶ Φιλιππησίοις δὲ γράφει οὕτως «Οἴδατε καὶ ὑμεῖς Φιλιππησίοι, ὅτι ἐξελθόντος μου ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι Ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε». Ἄλλ' οὐκ ἂν τις εἰς ἐσχάτην ἄνοιαν ἐλθὼν, εἰπῇν τοῦτο τολμήσοι.

Ερμηνεία

ΜΕΡΙΚΟΙ παρερμηνεύουν αὐτὸ που ὀρθῶς ἔχει διατυπωθῇ εἰς τὴν "Ἀγίαν Γραφήν" «Μακάριον ἐστὶ διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν» (Πράξ. κ', 35) καὶ προσπαθοῦν νὰ παραβιάσουν τὴν ἐννοίαν τοῦ ρητοῦ, ὥστε νὰ δικαιολογήσουν τὴν αὐταπάτην των καὶ τὴν ἐπιθυμίαν των. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἐν τῇ πλάνῃ των, θεωροῦν προτιμότερον νὰ εὐρίσκονται εἰς τὸ θέλημα των καὶ νὰ διατηροῦν χρήματα, δίδοντες ἀπὸ τὸ περισσεῦμα εἰς τοὺς πτωχοὺς, παρὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν ἀπόλυτον ἀκτημοσύνην, καὶ νὰ ὑποταχθοῦν εἰς πνευματικόν Πατέρα καὶ Γέροντα ὅπως συμβουλεύει ὁ Κύριος λέγων· «Πώλησόν σου τὰ υπάρχοντα, καὶ δός πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι» (Ματθ. ιθ', 21, Μαρ. ι', 21, Λουκ. ιη', 22). Οἱ Μοναχοὶ αὐτοί, που διατηροῦν τὸ θέλημα των καὶ δὲν ὑποτάσσονται, ἀς γινώρizzουν, ὅτι δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀποταχθῇ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ δὲν ἔχουν πλησιάσει τὰ ὅρια τῆς μοναχικῆς τελειότητος, ἐφ' ὅσον ἀκόμη ἐντρέπονται τὴν δοξασμένην κατὰ Χριστὸν πτωχείαν καὶ δὲν ἐπιδιώκουν, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, νὰ ἐξοικονομοῦν με τὴν προσωπικὴν των ἐργασίαν καὶ τοὺς εαυτοὺς των καὶ αὐτοὺς που ἔχουν ἀνάγκη²³.

2. Εἴαν ἐπιθυμοῦν πραγματικῶς τὴν μοναχικὴν τελειότητα καὶ νὰ δοξασθοῦν μαζὶ με τὸν Ἀπόστολον, τότε πρέπει νὰ σκορπίσουν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ υλικά αγαθὰ, που τυχόν εἶχον ἀποκτήσει, καὶ νὰ αγωνισθοῦν, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, πεινῶντες, διψῶντες καὶ γυμνητεύοντες²⁴. τοιοῦτοτρόπως δὲ ὑπὸ σκληρὰς συνθήκας ἀς τρέχουν, ὡς ἐλπιδοφόροι ἀθληταί, εἰς τὸ στάδιον των ἀσκητικῶν ἀρετῶν.

3. Εἴαν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐθεώρει τὴν διατήρησιν τοῦ παλαιοῦ υλικοῦ πλούτου ὡς ἀναγκαίαν προϋπόθεσιν διὰ τὴν πνευματικὴν του, κατὰ Χριστὸν, τελειοποίησιν, ἀσφαλῶς δὲν θὰ περιφρονούσε τὴν ἀξίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν, ὡς ἐπίσημος ἄνθρωπος ὅπου ἦτο, καὶ ὡς Ρωμαῖος πολίτης.

4. Ἀλλὰ καὶ οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ των Ἱεροσολύμων, που ἐπώλουν τὰ υπάρχοντα των καὶ ἔθετον εἰς τὴν διάθεσιν των Ἀποστόλων τὰ χρήματα τῆς πωλήσεως²⁵, δὲν θὰ τὸ ἔκαμναν

---

²³ «Οὐδε δωρεάν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τίνος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύ. κτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν» (Β' Θεσ. γ', 8).

²⁴ «Ἀχρι τῆς ἀρτί ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνητεύομεν.... καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ» (Α' Κορινθ. δ, 11-1)

²⁵ «Ὅσοι γάρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν υπήρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς των πιπράσκομένων καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας των Ἀποστόλων» (Πράξ. δ', 34).

αυτό, εάν είχαν διδαχθή από τους Αποστόλους, ότι είναι τελειότερον να ζου χρήματά των, και όχι από τον σκληρόν κόπον των και τας ελεημοσύνας των ειδωλολατρών, που εγίνοντο Χριστιανοί.

5. Αυτά όλα με σαφένειαν τα διδάσκει ο Απόστολος Παύλος, περί του οποίου ωμίλησα ανωτέρω, εις την προς Ρωμαίους επιστολήν. Ιδού λοιπόν τι σχετικώς γράφει: «Νυνί δε πορεύομαι εις Ιερουσαλήμ διακονών τοῖς Αγίοις. Ευδόκησαν γάρ Μακεδονία και Αχαΐα κοινωνίαν τινά ποιήσασθαι εις τους πτωχούς των Αγίων των εν Ιερουσαλήμ. Ευδόκησαν γάρ και οφειλέται αυτών είσιν» (Ρωμ. ιε', 25-27).

6. Αλλά και ο Απόστολος Παύλος φυλακισθείς πολλάκις και καταδικασθείς, διά την αγάπην τού Χριστού, και κατεξαντληθείς από την οδοιπορίαν, δεν ήδύνατο, όπως εσυνήθιζεν, εξ αιτίας των εμποδίων αυτών, να προσπορίζεται τα αναγκαία διά τήν ζωήν του εφόδια διά της προσωπικής του εργασίας. Τα απαραίτητα αυτά εφόδια, όπως μας διδάσκει, τα ελάμβανεν, ως ελεημοσύνην, από τους αδελφούς της Μακεδονίας, που τον έπεσκέφθησαν. Ο ίδιος μάς λέγει: «Το γάρ υστέρημά μου προσαναπλήρωσαν οι αδελφοί ελθόντες από Μακεδονίας» (Β' Κορ. ια', 9).

7. Περί του αυτού θέματος γράφει και προς τους Χριστιανούς των Φιλίππων τα εξής: «Οἴδατε δε και υμεῖς, Φιλιππήσιοι, ότι εν αρχή του Ευαγγελίου, ότε εξήλθον από Μακεδονίας, ουδεμία μοι Εκκλησία εκοινωνήσεν εις λόγον δόσεως και λήψεως, ει μή υμεῖς μόνοι, ότι και εν Θεσσαλονίκη και άπαξ και δις εις την χρείαν μοι επέμψατε» (Φιλιπ. δ', 15-16). Αυτά όμως είναι αδύνατον να τολμήση να τα είπη κανείς, εάν προηγουμένως δεν περιέλθῃ εις την εσχάτην, κατά Χριστόν και διά Χριστόν, μωρίαν.

Ζ'. Του Αγίου Ισαάκ του Σύρου

ΟΤΑΝ τή ψυχή σου ὄρους βάλης τοῦ δι' ἐλέους οἰκοδομηθῆναι σαυτόν, ἔθιζε τήν ψυχὴν σου μὴ ζητεῖν τὸ δικαίωμα ἐν ἑτέροις πράγμασιν, ἵνα μὴ εὗρεθῇς τὴ μὲν μιὰ χειρὶ ἐργαζόμενος, τὴ δὲ ἑτέρα σκορπίζων.

2. Ἐκεῖ μὲν γὰρ χρεία κηδεμονίας, ἐνταῦθα δὲ πλατυσμοῦ καρδίας καὶ γὰρ ἐὰν μὴ γένηται ὁ ἔλεμων ὑπεράνωθέν της δικαιοσύνης, οὐκ ἔστι τέλειος ἔλεμων" τουτέστιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν οἰκείων ἐλεῶν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ μετὰ χαρᾶς ὑπομένων τὴν ἀδικίαν ἐκ τῶν ἑτέρων καὶ ἐλεῶν αὐτούς.

3. Ὅταν δὲ νικήσῃ τὴν δικαιοσύνην τὴ ἐλεημοσύνη, τότε στεφανούται οὐ τοῖς στεφάνοις τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δικαίων, ἀλλὰ τοῖς τῶν τελείων των ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ" το γὰρ διδόναι τινὰ πτωχοῖς ἐκ τῶν οἰκείων, καὶ γυμνὸν ἐνδύειν, καὶ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν, καὶ μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ ψεύδεσθαι, ταῦτα καὶ ὁ παλαιὸς Νόμος προηγόρευσεν.

4. Ἡ δὲ τελειότης τοῦ Εὐαγγελίου οὕτω λέγει" ἀπὸ τοῦ αἵροντάς τα σὰ μὴ ἀπαίτει" καὶ παντὶ τῷ αἰτοῦνται σὲ δίδου. Καὶ οὐ μόνον τὴν ἀδικίαν τῶν πρᾶ: γμάτων καὶ τὰ λοιπὰ τα ἔξωθεν ἐπιόντα δεῖ ὑπομένειν μετὰ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν τιθέναι ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ οὗτος γὰρ ἔστιν ὁ ἐλεήμων, καὶ οὐχ καὶ διὰ δόσεως μόνον ἐλεῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀναιδέσθῃ τοῦ ἀντιφθέγξασθαι καὶ ἀκούσαι καὶ λυπῆσαι αὐτοῦ τὴν καρδίαν.

5. Εἰ θέλεις κτήσασθαι τὴν ἐλεημοσύνην, πρῶτον ἔθιζε σαυτὸν καταπτύειν πάντων, ἵνα μὴ τῷ βάρει τούτων ὁ νοῦς ἐλκυσθῇ, καὶ τῶν ἰδίων ὅρων ἐκτὸς γένηται" τῆς γὰρ ἐλεημοσύνης καὶ ἀκρίβεια ἐν τῇ τοῦ ἀδικεῖσθαι ὑπομονῇ δείκνυται..

6. Εἰ ἐν ἀληθείᾳ ἐλεήμων εἶ, ὅταν ἀφαιρεθῇς τὰ σὰ ἀδίκως μὴ θλιβῇς ἔσωθεν, μηδὲ τὴν ζημίαν τοῖς ἔξω διηγού, καταποθείτω δὲ μᾶλλον ἢ κακία τῶν ἡδικοκηκῶν σε τῇ συμπαθείᾳ, ὡς πὲρ ἡ τοῦ οἴνου αὐστηρία τῷ πλήθει τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπιδείξαι τῷ πλήθει τῆς ἐλεημοσύνης σου ἐν οἷς ἀγαθοῖς ἀμείβῃ τοὺς ἀδικοῦντάς σε, καθὼς καὶ ὁ μακάριος Ἑλισσαῖος ἐποίησε τοῖς ἔλθουσιν αἰχμαλωτίσαι αὐτόν.

7. Ὅτε μὲν γὰρ προσευχόμενος ἐτύφλωσεν αὐτοὺς τῇ ἀχλύϊ, ἐπεδείξατο τὴν ἐν αὐτῷ οὖσαν δύναμιν δὲ δὲ βρῶσιν καὶ πόσιν δέδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶασεν ἀπιέναι, τὴν ἐλεημοσύνην ἐπεδείξατο.

Ερμηνεία

ΟΤΑΝ θέσης ὁρους εἰς τὴν ψυχὴν σου, νὰ ἐπιτύχῃς τὴν πνευματικὴν σου οἰκοδομήν διὰ τῆς εὐσπλαγχνίας σου πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην περιθάλψεως, τότε νὰ συνηθίσῃς νὰ μὴ ἐπιζητῇς τὰ δικαιώματά σου εἰς διαφόρους ἄλλας περιστάσεις. Εἴαν ἀπὸ το ἓνα μέρος προσφέρῃς ἐλεημοσύνην καὶ ἀπὸ το ἄλλο ἀναζητῇς τὰ δικαιώματά σου, τότε εἶναι ὡς νὰ κτίζῃς με τὴν μίαν χεῖρα καὶ νὰ γκρεμίζῃς αὐτό που κτίζεις με τὴν ἄλλην.

2. Ὑποστήριξις τοῦ δικαιώματος σημαίνει αὐστηρά κηδεμονία τῶν ἰδικῶν μας πραγμάτων, ἀδιαφορία διὰ τὴν ἀνέχειαν τῶν οφειλετῶν μας, ἐνίοτε δε καὶ σκληρότης. Διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς τῆς ἐλεημοσύνης ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι κανεῖς μεγαλόκαρδος καὶ μεγαλόψυχος.

Καὶ τούτο διότι εἴαν ὁ ἐλεήμων δὲν υψωθῇ υπεράνω καὶ αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης, δὲν εἶναι ποτέ δυνατόν νὰ πραγματοποιήσῃ ἐπιτυχῶς καὶ κατὰ τρόπον τέλειον τὸ ἰδανικόν τῆς ἐλεημοσύνης. Θα ἐπιτύχῃ δε αὐτό, εἴαν δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν προσφορὰν ἐλεημοσύνης ἀπὸ αὐτὰ που ἔχει, ἀλλὰ καὶ εἴαν ὑπομένη ευχαρίστως τὴν ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἔχῃ μάλιστα τὴν δύναμιν νὰ βοηθῇ αὐτοῦς, που τὸν ἀδικοῦν.

3. Ὅταν δε κατορθώσῃ καὶ νικήσῃ τὴν δικαιοσύνην διὰ τῆς ἐλεημοσύνης, τότε ἀσφαλῶς θα στεφανωθῇ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὅχι με τοὺς στεφάνους τῶν κατὰ κόσμον δικαίων, ἀλλὰ με ἐκείνους που στεφανώνονται ὅσοι ἠδυνήθησαν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν ευαγγελικὴν τελειότητα. Διότι ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἡ ἐνδυσίς γυμνοῦ, τὸ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας ὡς τὸν ἑαυτὸν μας, τὸ νὰ μὴ ἀδικῶμεν καὶ νὰ μὴ ψευδῶμεθα, ὅλα αὐτὰ τα ἐπέβαλλε καὶ ὁ παλαιὸς νόμος, που εἶχε δοθῇ πρὸ Χριστοῦ.

4. Ἡ ευαγγελικὴ ὁμως τελειότης ἰδοὺ τι συνιστᾷ «Παντί δε το αἰτοῦντι σε δίδου, καὶ ἀπὸ το αἶροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει» (Λουκ. ζ', 30) Εκείνος που θέλει νὰ γίνῃ τέλειος, ἔχει υποχρέωσιν ὅχι μόνον νὰ ἀνέχεται τὴν ἀδικίαν εἰς υλικά πράγματα, ἀλλὰ καὶ μετὰ χαράς νὰ ὑπομένη καὶ ὅλας τὰς συμφοράς που προέρχονται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἢ καὶ ἀπὸ τὸν πειρασμόν. Εἰς πλεον δε νὰ εἶναι πρόθυμος καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκόμη νὰ θυσιάσῃ χάριν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ²⁶. Αὐτός εἶναι ἡ τέλειος ἐλεήμων καὶ ὅχι ἐκεῖνος μόνον, που περιορίζεται εἰς τὴν προσφορὰν υλικῶν βοηθημάτων πρὸς τὸν πτωχόν, καὶ ὁ ὁποῖος ἔχει

---

²⁶ «ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ υπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ». (Ιωάν. ιε', 13).

επίσης την εγκαρτέρησιν να μη απαντήσῃ εἰς ὅσα ἀκούσῃ, ἀπὸ αὐτὰ που προκαλοῦν λύπην, διὰ νὰ μη λυπήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

5. Εἴναι θέλησις λοιπὸν νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ελεημοσύνην αὐτήν, νὰ συνηθίσῃς πρῶτον νὰ καταφρονῇς ὅλα, ὥστε νὰ μὴ παρασυρθῇ ὁ νους ἀπὸ τὸ βάρος αὐτῶν καὶ εὐρεθῇ ἔξαφνα ἔξω ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν πραγματικότητα. Ὁ δείκτης καὶ τὸ κριτήριον τῆς πραγματικῆς ελεημοσύνης εὐρίσκονται εἰς τὴν ψυχικὴν δύναμιν, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀντιμετωπίζομεν τὴν ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἀδικίαν.

6. Εἴναι πραγματικὸς ἐλεήμων καὶ δὲν υποκρίνεσαι τὸν τοιοῦτον, δὲν θὰ πρέπει νὰ στενοχωρηθῇς, ὅταν ἀδίκως σου ἀφαιρέσουν τὰ υπάρχοντά σου, οὔτε νὰ διηγηθῇς τὸ κακόν, που σου ἔκαμαν, εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀπ' ἐναντίας ἐπιβάλλεται νὰ καταπιῇς τὴν ἀδικίαν που σοῦ ἔκαμαν καὶ νὰ τὴν διαλύσῃς, τρόπον τινά, μετὰ τὴν συμπάθειαν πρὸς αὐτοὺς που σε ἠδίκησαν, ὅπως ἀκριβῶς ἐξουδετερώνομεν τὴν ἔντασιν τοῦ οἴνου, ἀναμειγνύοντες αὐτὸν με πολὺ ὕδωρ. Ἀπόδειξε τὸν πλούτον τῆς ελεημοσύνης σου με ὅσας εὐεργεσίας θὰ πλουτίσῃς τοὺς ἀδικούντάς σε, ὥς νὰ ἀμείβῃς αὐτοὺς δι' ὑπηρεσίας, που σου προσέφεραν, ὅπως ἐπραξέ καὶ ὁ Προφήτης Ἐλισσαῖος εἰς τοὺς ἐλθόντας νὰ τὸν αἰχμαλωτίσουν.

7. Οὗτος ὅταν ἦλθον οἱ στρατιῶται τοῦ βασιλέως τῆς Συρίας νὰ τὸν αἰχμαλωτίσουν, διὰ τῆς προσευχῆς τοῦ ἐτύφλωσεν αὐτοὺς ἐπιδείξας οὕτω τὴν εἰς αὐτὸν ἐνοικούσαν δύναμιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἀφοῦ δὲ τοὺς ἐβύθισεν εἰς τὸ σκότος καὶ τοὺς οδήγησε τυφλοὺς εἰς τὴν Σαμάρειαν, ἐπέδειξε τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ καὶ πρῶτον μὲν προσευχήθη εἰς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀπέδωκε τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν τῶν, δεῦτερον τοὺς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ὁποῖος ἠθέλε νὰ τοὺς φονεύσῃ, καὶ τρίτον τοὺς παρέθεσε πλουσίαν τράπεζαν καὶ τοὺς ἄφησε νὰ φύγουν ἀνενόχλητοι, ἐπιδεικνύων τοιοῦτοτρόπως τὸ μέγεθος τῆς ελεημοσύνης τοῦ (Βλέπε ἐν Δ' Βασιλ. ζ', 8-23).

Η'. Του Αγίου Μαξίμου

ΟΥ ΜΟΝΟΝ διὰ μεταδόσεως χρημάτων ἡ διάθεσις τῆς ἀγάπης γνωρίζεται, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον διὰ μεταδόσεως λόγου Θεοῦ καὶ σωματικῆς διακονίας.

2. Ὁ τοῖς τοῦ κόσμου πράγμασι γνησίως ἀποταξάμενος, καὶ τὸ πλησίον διὰ τῆς ἀγάπης ἀνυποκρίτως δουλεύων, παντὸς πάθους ταχέως ἐλευθεροῦται καὶ τῆς θείας ἀγάπης καὶ γνώσεως μέτοχος καθίσταται.

3. Ὁ τὸν Θεὸν ἀγαπῶν, καὶ τὸν πλησίον πάντως ἀγαπᾷ καὶ δὲ τοιοῦτος χρήματα τηρεῖν οὐ δύναται, ἀλλ' οἰκονομεῖ θεοπρεπῶς, ἐκάστω τῶν δεομένων παρέχων.

Ερμηνεία

Ἡ ΔΙΑΘΕΣΙΣ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον διαπιστώνεται ὅχι μόνον μετὰ τὴν προσφορὰν χρημάτων πρὸς τὸν πτωχόν, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον μετὰ τὴν μετάδοσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πρόθυμον ἐξυπηρέτησιν τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν, εἰς περίπτωσιν π. χ. ἀσθενείας κ.λ.π.

2. Εκείνος, που πραγματικὰ ἐγκατέλειψε τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, καὶ ἐξυπηρετεῖ χωρὶς υποκρισίαν τὸν πλησίον τοῦ διὰ τῆς ἀγάπης, γρήγορα ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ διάφορα

πάθη και τοιουτοτρόπως γίνεται προσφιλές αντικείμενον της αγάπης του Θεού, όστις τον αξιώνει της υψηλής και υπερφυσικής γνώσεως των θείων και ουραγίων αληθειών.

3. Εκείνος, που αγαπά τον Θεόν, αγαπά οπωσδήποτε και τον πλησίον²⁷. Αυτός λοιπόν ποτέ δεν ήμπορεί να κρατήσει χρήματα, αλλά τα διαθέτει, όπως παραγγέλλει ο Θεός, εις πάντα έχοντα ανάγκην.

Θ'. Του Αγίου Βαρσανουφίου

ΑΔΕΛΦΟΣ ήρωτησε Γέροντα λέγων" τί έστι συμπάθεια, και πώς έρχε ται τὸ άνθρωπω; και άπεκρίθη ό Γέρων· συμπάθειά έστι τὸ οϊκτειρησαι τὸν ὄντα έν ανάγκη τα δέ θέλοντι κρατῆσαι τὸ ἴδιον θέλημα, τούτω μὴ συμπαθήσης" έρχεται δέ τῷ άνθρωπῳ ή συμπάθεια έκ τοῦ μνημονεύειν πῶς οϊκτειρει αὐτόν ό Θεός, ἵνα και αὐτός οϊκτειρησῃ τὸν πλησίον,

Ερμηνεία

ΕΝΑΣ νεώτερος Μοναχός υπέβαλεν εις ένα γέροντα Ασκητήν την εξής ερώτησιν.

— Τί είναι συμπάθεια προς τον πλησίον, και πώς γεννάται εις την ψυχήν του ανθρώπου τον χριστιανικόν αυτό αίσθημα;

Εις την ερώτησιν αυτήν ο Γέρων απήντησε:

- Συμπάθεια είναι το να ευσπλαγχνισθής αὐτόν, που ευρέθη εις μίαν δυσκολίαν και έχει ανάγκη της βοηθείας σου. Εκείνος όμως, που θέλει να κάμη το ιδικόν του θέλημα, νά μή τον συμπαθήσης, Ἡ συμπάθεια γεννάται εις τον άνθρωπον, όταν ο ίδιος ενθυμείται διαρκώς πόσον και ο Θεός τον λυπείται και τον ευσπλαγχνίζεται. Η σκέψις αυτή θα τον οδηγήσῃ εις την ευσπλαγχνίαν του πλησίον.

Γ'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΓΕΡΟΝΤΙ τὶς προσήνεγκε χρήματα και παρεκάλει λαβεῖν, νὰ ἔχη εις ἰδίαν χρείαν και δὲ οὐ κατεδέχετο, λέγων τῷ ἰδίῳ ἔργοχειρῳ ἀρκείσθαι ό δὲ ἐπέμενε παρακαλῶν, καν διὰ τὴν χρείαν τῶν δεομένων δέξασθαι αὐτὰ και άπεκρίθη ό Γέρων" ταῦτα διπλὴ αἰσχύνη έστίν, ἀδελφέ, ὅτι και μὴ χρήζων λαμβάνω, και τὰ ἀλλότρια παρέχων κενοδοξῶ.

2. Εἶπε Γέρων, ὅτι ἐὰν δώσης τινὶ ἀγάπην, και θλιβῇ και λογισμός σου ὅτι πολὺ αὐτῷ ἔδωκας, μὴ προσχῆς αὐτῷ' σατανικὸς γὰρ ἔστιο πλην ὅσον δύνασαι μετὰ πτωχείας και ταπεινώσεως ζῆσον, ἵνα σὺ μᾶλλον χρήζης λαβεῖν ἀγάπην πάντοτε.

3. "Ο γὰρ διδοὺς χαίρει, λογιζόμενος ὅτι καλὸν ἔργον ποιεῖ και δὲ μὴ ἔχων ἀλλ' έν πτωχείᾳ διάγων εἰς μεγάλην ταπείνωσιν έρχεται, λογιζόμενος ὅτι οὐδέν καλὸν ποιεῖ, οὔδε δίδωσι τινὶ τί, ἀλλ' αὐτός μᾶλλον ἐντολῆς δέεται' οὔτως ἔζησαν οἱ Πατέρες ἡμῶν, οὔτως εὔρε τὸν Θεὸν ό Ἀββᾶς Ἀρσένιος.

---

²⁷ «Εάν τις εἴπῃ ὅτι αγαπῶ τον Θεόν, και τον αδελφόν αυτού μισή, ψεύστης εστί» (Α' Ἰωάν. δ', 20).

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΙΟΣ ευλαβής άνθρωπος προσέφερε χρήματα εις ένα γέροντα Ασκητήν και τον παρεκάλει να τα δεχθή. Ο Γέρων όμως δεν κατεδέχετο να τα πάρη, λέγων, ότι τού αρκούν όσα κερδίζει από το εργόχειρόν του. Ο ευλαβής επισκέπτης επέμενεν εις τας παρακλήσεις και του είπε:

Τουλάχιστον, εάν δεν τα θέλῃς διά τον εαυτόν σου, να τα δεχθῇς διά να βοηθῇς αυτούς, που έχουν ανάγκην.

Εἰς αὐτήν την πρότασιν ἀπήντησεν ὁ Ἀσκητής:

- Ἀδελφέ μου, αὐτό εἶναι διπλή εντροπή· διότι καὶ χωρὶς να ἔχω ἀνάγκην χρημάτων θα κρατήσω την προσφοράς σου, καὶ διανέμων τα ξένα χρήματα εις τους πτωχοὺς περιπίπτω εις κενοδοξίαν.

2. Ἐνας ἄλλος γέρων Ἀσκητής ἔλεγεν: Εάν προσφέρῃς σε κάποιον βοήθημα ἐξ ἀγάπης καὶ σε ενοχλήσῃ καὶ λογισμὸς, σου, ὅτι, δηθεν, του προσέφερες πολὺ, μὴ δώσης προσοχήν, διότι εἶναι σατανικὴ ἡ σκέψις αὐτή. Πάντως καλὸν θα εἶναι να ζῇς με ταπείνωσιν καὶ πτωχείαν, ὥστε σύ να ἔχῃς ἀνάγκην να σε βοηθοῦν οἱ ἄλλοι ἀπὸ ἀγάπην.

3. Εκείνος, που δίδει ελεημοσύνην, αἰσθάνεται χαράν, διότι σκέπτεται, ὅτι ἀσκεῖ καλὸν ἔργον· ἐκεῖνος ὅμως που δεν ἔχει να προσφέρῃ τίποτε, διότι εἶναι πτωχός, ἔρχεται εις βαθείαν ταπείνωσιν καὶ ἐσωτερικὴν συντριβήν, σκεπτόμενος, ὅτι δεν εἶναι εις θέσιν να κάμῃ καμμίαν καλωσύνην· οὔτε δίδει εις κανένα τίποτε, διότι αὐτός μάλλον ἔχει ἀνάγκην ελεημοσύνης.

Με τον τρόπον αὐτόν ἐζήσαν οἱ πνευματικοί μας Πατέρες ἔτσι ηδυνήθη να εὕρῃ τον Θεόν ὁ Ἀββάς Ἀρσένιος.

ΙΑ'. Του Αγίου Εφραίμ

ΚΡΕΙΣΣΟΝ Μοναχὸς πτωχὸς ἡσυχάζων μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἢ πλούσιος Μοναχὸς ρογεύων μετὰ ὑπερηφανίας καὶ φυσιώσεως.

2. Ἀκούσωμεν, ἀδελφοί, τοῦ λέγοντος «ἔχοντες διατροφῆς καὶ σκὲ» πάσματα, τούτοις ἀρκέσθησομεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν, ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸς καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου καὶ ἐπιθυμίας πολλᾶς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν ρίζα γὰρ πάντων των κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία».

Ερμηνεία

ΚΑΛΛΙΤΕΡΑ να εἶσαι ταπεινὸς Μοναχὸς καὶ να ἡσυχάζῃς με ταπεινοφροσύνην, παρά να εἶσαι πλούσιος καὶ να μοιράζῃς ελεημοσύνας με υπερηφάνειας καὶ καυχησιολογίαν.

2. Ἀδελφοί μου, ἀς προσέξωμεν την σύστασιν του Αποστόλου: «ἔχοντες διατροφῆς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα· οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εις πειρασμόν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλᾶς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν ρίζα γὰρ πάντων των κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία» (Α' Τιμ. ζ', 8-10).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΗ΄

(Αν αποκτήσουμε χρήματα δεν ελεούμε όπως πριν)

Ὅτι πολλάκις τινὲς ἐν πτωχείᾳ ὄντες καὶ κατὰ δύναμιν ἐλεοῦντες, ἔπειτα χρημάτων εὐπορήσαντες, τῇ φιλαργυρίᾳ ἡττηθέντες, καὶ ἣν εἶχον ἐλεημοσύνην ἀπέβαλον.

Πολλάκις μερικοὶ πτωχοὶ ποὺ ἐλεοῦν, κατὰ δύναμιν, ὅταν ἀποκτήσουν χρήματα, νικῶνται ἀπὸ τὴν φιλαργυρίαν καὶ οὕτω καὶ αὐτὴν τὴν ὀλίγην ἐλεημοσύνην τὴν ὁποίαν προσέφερον πρότερον τὴν ἔσταματησαν.

Α'. Εν τῷ Γερωντικῷ

ΔΙΗΓΗΣΑΤΟ καὶ Ἀββᾶς Δανιήλ, ὁ Πρεσβύτερός της σκήτεως, εἰπὼν" ὅτε ἡμιν γεωτερος, ἦλθον εἰς Θηβαῖδα, καὶ κατήλθον εἰς ἐν κτῆμα πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου' ἦν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπος ὀνόματι Εὐλόγιος, τῇ τέχνῃ λατόμος, ὃς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοιαύτην εἶχε τὴν ἐργασίαν, ἐκ τοῦ ἐργοχειροῦ αὐτοῦ καταλύων καθ' ἐκάστην κεράτιον νουμίων, καὶ ἕως ἐσπέρας διακάρτερον νῆστις.

2. Τῇ ἐσπέρᾳ ἐξήρχετο εἰς τὸ κτῆμα καὶ τοὺς εὐρεθέντας ξένους εἰς τὸν ἴδιον οἶκον ἐξενοδόχει, τοὺς τὲ πόδας αὐτῶν οἵκειαις χερσὶν ἀπονίπτων· οὐ γὰρ εἶχεν ἄλλον τινὰ σὺν αὐτῷ, καὶ κατὰ δύναμιν διατρέφων τῶν δὲ περιττευόντων κλασμάτων, τοῖς μὲν αὐτὸς τὴν χρεῖαν παρεμυθεῖτο τῆς φύσεως, τὰ δὲ τοῖς κυναρίοις τοῦ χωρίου ἐρρίπτει μέχρι γὰρ καὶ τούτων τὸ συμπαθὲς ὁ ἄνθρωπος ἐπεδείκνυτο.

3. Οὗτος οὖν κάμε, φησι, πολλάκις, ξενοδοχήσας μετὰ καὶ τινῶν ἄλλων ἀδελφῶν, σφόδρα τὴν αὐτοῦ θαυμάζειν ἄρε τὴν παρεσκεύασεν ἐξέπλητε γὰρ μὲ τὸ συμπαθὲς αὐτοῦ καὶ φιλάνθρωπος καὶ τὸ πρᾶον καὶ τὸ ταπεινόν του φρονήματος ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν σκήτιν, καὶ τῇ κέλλῃ προσκαθεσθεῖς, ἐπὶ τρισὶν ἐβδομάσι νηστεία ἑμαυτον δέδωκα, δεόμενος τοῦ Θεοῦ χορηγήσαι αὐτὸ περισσὸν ἀνάλωμα, ἵνα καὶ ἄλλους δύνηται εὐεργετῆν πλείονας.

4. Ἐκ τῆς νηστείας οὖν ἐπιλειπούσης μου τῆς δυνάμεως, ἐκείνην ἡμιθανὴς" καὶ ὥς εἰς ὕπνον κατενεχθεῖς, ὄρῳ τινὰ Γεροπρεπεῖ τὰ σχήματι παραστάναι μοί, δς καὶ εἶπε μοι Δανιήλ, τί ἔχεις; καὶ λέγω αὐτῷ λόγον δέδωκα τῶν Χριστῶ μὴ γεύσασθαι ἄρτου, ἕως οὐ ἀκούσῃ μου περὶ Εὐλογίου τοῦ λατόμου, ἵνα ἐπιχορηγήσῃ αὐτῷ εὐλογίαν, ὥς ἂν εὐεργετῇ πλείονας.

5. Ὁ δὲ εἶπεν οὐχί, βλαβήσεται γὰρ νῦν δὲ καλῶς ἔχει" εἰ δὲ θέλῃς ἕνα χορηγήσω αὐτῷ, ἐγγύησαι περὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅτι σφάζεται ἐν πλείοσι, καγὼ παρέχω αὐτῷ ἐγὼ δὲ πάλιν μᾶλλον, Κύριε, δὸς αὐτῷ, ἵνα πάντες δι' αὐτοῦ δοξάζωσι τὸ ὄνομά Σου τὸ "Ἄγιον ἀπεκρίθη ἐκεῖνος εἰπὼν σοὶ ὅτι νῦν καλῶς ἔχει ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐκζητησαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

6. Ἐδοξα οὖν εὐθύς ὅτι εὐρέθην εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, καὶ βλέπω μειράκιον καθήμενον ἐπάνω του Ἁγίου Αἴθου, τὸν δὲ Εὐλόγιον ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ παριστάμενον' ἀπιδὼν δὲ πρὸς μὲ τὸ μειράκιον, εἶπε πρὸς τοὺς παρεστώτας οὗτος ἐστὶν ὁ ἐγγυησάμενος τὸν Εὐλόγιον καὶ οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ναί, Δέσποτα" καὶ πάλιν εἶπατε αὐτῷ ὅτι τὴν ἐγγύην ἀπαιτῆσαι ἔχω.

7. "Εγὼ δὲ ἔφην' ναί, Δέσποτα, ἀπ' ἐμοῦ ταύτην ἀπαίτησον, μόνον δὸς αὐτῷ καὶ βλέπω ὅτι ἔκουνον εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χρήματα πολλά, καὶ ὅσον ἐκεῖνοι ἔκουνον, τοσοῦτον ἐδέχετο δὲ κόλπος τοῦ Εὐλογίου' διύπνισθεις οὖν ἔγνω ὅτι εἴσηκουσθην καὶ ἐδόξασα τὸν Θεόν,

8. Εὐλόγιος δὲ ἐξελθὼν εἰς τὸ ἐργόχειρος αὐτοῦ, καὶ κρούσας εἰς πέτραν, ἀκούει ὑπόκωφον τινὰ ψόφον καὶ δὴ ὀρύξας εὗρίσκει σπήλαιον μεστὸν χρημάτων καὶ ἐκπλαγεῖς, ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ τί ποιήσω ἐὰν λάβω αὐτὰ εἰς τὸ κτῆμα, ἀκούει ὁ ἄρχων καὶ ἔρχεται καὶ λαμβάνει αὐτά, κάγω κινδυνεύω: μᾶλλον οὖν εἰς τὴν ἔξω χώραν, ὅπου οὐδεὶς μὲ γινώσκει, ἀπέλθω.

9. Καὶ μισθωσάμενος ζῶα ἐπὶ τῷ μετενέγκαι δῆθεν λίθους, μετ' ἤνεγκε τὰ χρήματα ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ ἐμβαλὼν αὐτὰ εἰς πλοίων καταλαμβάνει τὸ Βυζάντιον' ἐβασίλευε δὲ Ἰουστίνος καὶ γέρον καὶ δίδωσι χρήματα πολλά τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ ἐντὸς ὀλίγου καιροῦ γέγονεν ὑπαρχος τῶν Πραιτω: ρίων καὶ ἡγόρασεν οἰκίαν μεγάλην, ἣ καὶ μέχρι τοῦ νῦν τοῦ Αἰγυπτίου λέγεται.

10. Καὶ διελθόντων δύο ἐτῶν, ἐγὼ μηδὲν εἰδὼς τῶν γεγονότων, βλέπω κατ' ὄναρ ὅτι εὔρεθην εἰς τὴν Ἀγίαν Ἀνάστασιν, καὶ τὸ μειράκιον αὐθις εἶδαν ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Λίθου καθήμενον, καὶ ἀναμνησθεῖς τοῦ Εὐλογίου, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ ἄρα ποῦ ἔστιν ὁ Εὐλόγιος καὶ καὶ μετὰ μικρὸν Ἦρω τοῦτον ὑπὸ αἰθίοπος ἀπὸ προσώπου τοῦ μειρακίου ἔξω συρόμενον καὶ διύπνισθεῖς, ἔγνω τί βούλεται τὸ ὄραμα καὶ εἶπον πρὸς ἑμαυτον" οὐαὶ μοὶ τὸ ἁμαρτωλῷ, ὅτι ἀπώλεσά μου τὴν ψυχήν.

11. Καὶ ἀναστὰς ἀπῆλθον εἰς τὸ κτῆμα ὡς δῆθεν πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ προσδοκῶντός μου εὔρεῖν τὸν Εὐλόγιον, ἐσπέρα βαθεῖα ἔγενετο, καὶ οὐδεὶς μὲ προετρέψατο εἰς οἰκίαν ξενισθῆναι" ἐγείρομαι οὖν καὶ ἐπερωτῶ μίαν γραῦν' καὶ λέγω αὐτῇ Ἀμμά, λάβε μοὶ τρία παξιμάτια ἵνα φάγω, ὅτι οὐκ ἔφαγον σήμερον.

12. Ἡ δὲ ἀπελθοῦσα ἤνεγκε μοὶ καὶ παρακαθίσασα ἤρξατο λαλεῖν μοὶ ὠφελείας ρήματα λέγουσα' κύρι Ἀββᾶ, οὐκ οἶδας ὅτι νέος εἶ, καὶ οὐκ ὠφείλες εἰς κτῆμα ἀπέρχεσθαι, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἡσυχίαν θέλει καὶ καὶ ἄλλα τινὰ καὶ λέγω αὕτη" τί οὖν κελεύεις ἵνα ποιήσω, ὅτι τὸ ἐργόχειρόν μου ἦλθον πωλῆσαι ἢ δὲ εἶπε κὰν τὸ ἐργόχειρόν σου πωλῆς, μὴ ὀνιζε οὕτως εἰς τὸ κτῆμα ἐὰν γὰρ θέλῃς Μοναχὸς γενέσθαι, ὕπαγε εἰς σκήτιν.

13. Καὶ λέγω αὐτῇ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος εἰς τὸ κτῆμα τοῦτο φοβούμενος τὸν Θεόν, ἵνα ἐπισυνάξῃ τοὺς ξένους καὶ καὶ λέγει μοί' ! τί ἐλάλησας, κύρι Ἀββᾶ' εἶχο: μὲν ὧδε λατόμον τινά, καὶ πολλὰ καλὰ ἐποίει εἰς τοὺς ξένους καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτῷ χάριν, καὶ ἔστιν, ὡς ἀκούω, Πατρίκιος σήμερον ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ ἐγὼ τὸν φόνον τοῦτον ἐποίησα.

14. Καὶ εὐθὺς ἐμβᾶς εἰς πλοῖον καταλαμβάνω τὸ Βυζάντιον, καὶ ἔρωτησας, καὶ μαθὼν τὴν οἰκίαν Εὐλογίου, ἔκαθεσθην πρὸς τῷ πυλῶνι, θέλων ἰδεῖν αὐτὸν προερχόμενον" ὡς οὖν προῆλθε, μετὰ μικρὸν θεωρῶ αὐτὸν ἐν φαντασίᾳ καὶ δό: ρυφορία πολλὴ καὶ λέγω πρὸς αὐτὸν ἐλέησον με τί πότε θέλω σὲ ἰδεᾶσαι καὶ δὲ οὐ προσέσχεν, ἀλλ' οἱ προπορευόμενοι ἔτυπον μὲ καὶ προελάμβανον, καὶ πάλιν ἔκραζον· καὶ οἱ ὀψικεύοντες πάλιν ἔτυπον μέ.

15. Καὶ τούτιν ἐπὶ τέσσαρας ἐβδομάδας ποιῶν, οὐκ ἡδυνήθην αὐτὸ συντυχεῖν' ὕστερον δὲ κράξαντός μου πάλιν, ἐπιτρέχει τίς τῶν ὑπηρετούντων αὐτῷ, ράβδον κατέχων καὶ ἐπὶ τοσοῦτον μὲ τὴ ράβδο ἐπληξεν, ἕως ἡμιθανῆ μὲ σχεδὸν εἰργάσατο' ἔπειτα μετὰ ἔκανην ὥραν μικρῶν ἐνισχύσας, εἶπον ἐν ἑμαυτῷ ἄγωμεν εἰς σκητιν, καὶ ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, σφῶζει καὶ τὸν Εὐλόγιον" καὶ κατῆλθον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ εὗρων πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν εὐθὺς ἀπαῖρον ἀνέβην εἰς αὐτό, καὶ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῶν πληγῶν κατηνέχθην εἰς ὕπνον.

16. Καὶ βλέπω ἑμαυτον πάλιν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Ἀναστάσει, καὶ τὸ μεράκιον ἐκεῖνο ὁμοίως καθήμενον καὶ προσέχον μοὶ μετὰ ἀπειλῆς καὶ λέγον' οὐχ ὑπάγεις πλής ροῖς τὴν ἐγγύης καὶ ἐγὼ δὲ ἐκ τοῦ φόβου οὐδὲ τὸ στόμα ἠδυνήθην ἀνοίξαι" καὶ κελεύει δύο των παρισταμένων αὐτῷ, καὶ λαβόντες δεσμούς μου τὰς χεῖρας ὅππ - σθέν, καὶ κρεμῶσι μὲ κατὰ κεφαλῆς λέγοντας μοι" μὴ ὑπὲρ τὴν δύναμίν σου ἐγγυω, καὶ μὴ ἀντίλεγε Θεῷ ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ἀνάγκης ἀπεκρινά μὴν οὐδέν.

17. Οὕτως οὖν κρεμαμένου μου, γέγονε φωνὴ λέγουσα προέρχεται ἡ Αὐγοῦ: στὰ καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἔλαβον θάρσος, καὶ ἔκραξα ἐλέησον μέ, Δέσποινα τοῦ κόσμου. Ἡ δὲ ἐπιστραφεῖσα πρὸς μὲ λέγει τί θέλεις; ἔφην ἐγὼ περὶ τῆς ἐγγύης Εὐ: λογίου κρέμαμαι καὶ εἶπε μοι" ἐγὼ παρακαλῶ ὑπὲρ σου' καὶ βλέπω, ὅτι ἀπῆλθε καὶ κατεφίλησε τοὺς πόδας τοῦ μεираκίου, καὶ λέγει μοι τὸ μεираκίον" μηκέτι ποιήσης τὸ πρᾶγμα τοῦτο' εἶπον δὲ ἐγὼ συντρόμος" οὐχί, Δέσποτα, συγχώρησον μοι" καὶ κελεύει καὶ λύουσι μὲ καὶ λέγει ὕπαγε εἰς τὸ κελλίον σου, βλέπε δὲ καὶ πῶς τὸν Εὐλόγιον φέρω εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ τὴν προτέραν.

18. Διύπνισθεις οὖν ἐχάρην χαρὰν μεγάλην, ὅτι ἀπηλλάγην τῆς τοιαύτης ἔγγυης καὶ διαπλεύσας, ἦλθον εἰς σκῆτιν εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ.

19. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀκούω ὅτι ἐτελεύτησεν Ἰουστίνος ὁ βασιλεὺς, ἔβασιλευσε δὲ Ἰουστινιανὸς' εἶτα μετ' ὀλίγον μανθάνω, ὅτι ἀντῆραν τῷ βασιλεῖ τέσσαρες τινὲς μεγιστᾶνες, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Εὐλόγιος καὶ οἱ μὲν τρεῖς κρατηθέντες ἀπεκεφαλίσθησαν, ὁ δὲ Εὐλόγιος ἔφυγε νυκτὸς προσέταξε δὲ ὁ βασιλεὺς ἵνα, ὅπου ἐὰν εὔρεθῃ, ἀναιρεθῇ καὶ αὐτός.

20. Ἐρωτῶν οὖν περὶ αὐτοῦ ἐπιμελῶς, ἔμαθον ὡς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, καὶ πάλιν τῆς λατομικῆς ἔχεται, μὴ ὁμολογῶν πρὸς τοὺς ἐντοπίους, ὅτι ἐκεῖνος ἔστιν δὲν Κωνσταντινουπόλει γενόμενος Πατρίκιος, ἀλλὰ ἄλλος τις Αἰγύπτιος αὐτὸς δὲ εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους εἶναι τοὺς τοσούτους χρόνους διεβεβαιοῦτο.

21. Κατῆλθον οὖν πάλιν εἰς τὸ κτῆμα μαθεῖν τὰ περὶ αὐτοῦ ἀκριβέστερον' καὶ γενομένης ἐσπέρας, ἰδὼν Εὐλόγιος ἦλθε τοὺς ξένους ἐπὶ ξενοδοχίαν καλῶν ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἐστέναξα, καὶ δακρύσας εἶπον πρὸς τὸν Θεὸν" ὡς ἔμεγαλυνθῇ τα ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας ὄντως σύ, Κύριε, πτωχίζεις καὶ πλουτίζεις, ταπεινούς καὶ ἀνυψοὺς καὶ τὰ κρίματά Σου ἀνεξιχνίαστα.

22. Καὶ λαβὼν κάμε μετὰ ἄλλων ξένων, ἀπήγαγε πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ νίψας τοὺς πόδας ἡμῶν, παρέθηκε τράπεζας καὶ μετὰ τὸ γεύσασθαι ἡμᾶς, λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, λέγω αὐτῷ πῶς ἔχεις, Ἀββᾶ Εὐλόγιε καὶ δὲ εἶπεν εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, κύρι Ἀββᾶ, δὲ ταπεινὸς εἶμι μὴ ἔχων μετὰ χεῖρας τίποτε" ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶθε καὶ ἂν ἔχεις μὴ εἶχες" εἶπε δὲ ἐκεῖνος διατί, κύρι Ἀββᾶ; μὴ τί ποτὲ σὲ ἐσκανδάλισα ;

23. Τότε διηγούμην αὐτῷ ἅπαντά τα γενόμενα καὶ κλαύσας ἱκανῶς εἶπεν εὖξαι, κύρι Ἀββᾶ, ἵνα πέμψῃ ὁ Θεὸς τὴν χρεῖαν, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν διορθοῦμαι ἐγὼ δὲ εἶπον ὄντως, τέκνον, μὴ προσδοκῆς πιστευθῆναι ἄλλο τί παρὰ τοῦ Χριστοῦ, ὅσον εἰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰμὶ τὸ κεράτιον τούτου τοῦ καμάτου σου καὶ συνταξάμενος αὐτῷ, ἐπέστρεψα.

24. Διέμεινε δὲ καὶ Εὐλόγιος οὕτω λατομῶν, καὶ τοὺς ξένους ὑποδεχόμενος μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ καὶ ἑκατονταετῆς γενόμενος, οὐκ ἀπέστη τῆς τοιαύτης ἔργασίας, ἀλλ' ἔχορηγε αὐτῷ ὁ Θεὸς δύναμιν, ἕως τοῦ παρόντος βίου τὸν δρόμον ἐπλήρωσεν.

Ερμηνεία

Ο ΑΒΒΑΣ ΔΑΝΙΗΛ, ο Πρεσβύτερος της σκήτεως, μάς διηγήθη την εξής διδακτικήν ιστορίαν.

- Όταν ήμουν νεώτερος, επήγαινα εις την Θηβαΐδα, διά να πωλώ το έργόχειρόν μου. Είς ένα συνοικισμός της περιοχής έζη ένας άνθρωπος, που ήσκει το επάγγελμα του λατόμου: τον έλεγαν Ευλόγιον. “Ο άνθρωπος αυτός, από νεαρής ηλικίας, καίτοι πτωχός βιοπαλαιστής, εν τούτοις ήτο πάρα πολύ ελεήμων. Από αυτά που εισέπραττε, εκ του πενιχρού ημερομισθίου του, εξώδευε ελάχιστα διά να φάγη, μίαν μόνον φοράν την ημέραν, το εσπέρας, παραμένων νηστικός καθ' όλον το διάστημα της ημέρας.

2. Το εσπέρας, όταν ετελείωνε την εργασίας του, έβγαιναν εις τον συνοικισμών και ανεζήτει πτωχούς ξένους, οι οποίοι δεν είχαν που να παραμείνουν και τους φιλοξένει εις τον πτωχικόν του οικίσκον. Εκεί, αφού ως ταπεινός υπηρέτης τους έπλενε ο ίδιος τους πόδας, διότι δεν είχε και άλλους πλησίον του, τους ανέπαυε μέ τάς πενιχράς δυνάμεις του και τους διέτρεφε. Μόνον δε από αυτά, που έπερίσσευον, έτρωγε και αυτός ολίγον, κάθε βράδυ, διά παραμικραν παραμυθίαν του σαρκίου, τα δε υπόλοιπα έρριπτεν, ως τροφήν, εις τα σκυλάκια του συνοικισμού. “Έως τα μικρά αυτά ζώα έφθανεν η ευσπλαγχνία του.

3. Ο Ευλόγιος αυτός και εμένα πολλάκις έφιλοξένησε και έπεριποιήθη, μαζί με άλλους αδελφούς. Τοιουτοτρόπως εσχημάτισα προσωπικής αντίληψιν της αρετής του και τον έθαύμαζα. Κατάπληξιν μου επροκαλούσεν η φιλάνθρωπος συμπάθειά του, η πραότης του, και η ταπεινοφροσύνη του.

Μίαν λοιπόν από τις πολλές φορές, που τον έπεσκέφθην και επέστρεψα εις την σκήτην μου, έσκέφθην πόσον ωφελιμώτερος εις τους ανθρώπους θά ήτο ο Ευλόγιος, εάν είχε πολλά χρήματα εις τήν διάθεσίν του. Δι' αυτό ήρχισα έντονον αγώνα νηστείας και προσευχής, επί τρεις εβδομάδας παρακαλών επιμόνως τον Θεόν να δώση εις τον Ευλόγιον πλούτη, διά να ευεργετή περισσοτέρους πτωχούς.

4. Η νηστεία και η επίμονος δέησις με εξήντλησαν σωματικώς και σχεδόν παρέμεινα μισοπεθαμένος καθώς λοιπόν απεκοιμήθην ολίγον έκ τού κόπου, βλέπω και με επισκέπτεται κάποιος σοβαρός άνθρωπος με τερατικήν περιβολήν και μου λέγει:

- Δανιήλ, τι έχεις ;

- “Έδωσα-είπον εις αυτόν – υπόσχεσιν εις τον Χριστόν μου, ότι δεν θα βάλω ψωμι εις το στόμα μου, εάν δεν ικανοποιήση την παράκλησίν μου, να εύλογήση τον Ευλόγιον τον λατόμον, να πλουτήση, ώστε να δύναται να βοηθήση πολλούς.

5. Τότε ο επισκέπτης εκείνος μου είπε:

- Μή επιμένης, Δανιήλ: καλά είναι τώρα. Εάν αποκτήση περισσότερα, θα ζημιωθή ψυχικώς. Εάν θέλῃς όμως να δώσω εις τον Ευλόγιον πολλά πλούτη, τότε να εγγυηθῇς διά την ψυχήν του, ότι δεν θα ζημιωθή με τα πολλά, και εγώ του δίδω.

- Κύριε,-λέγω πάλιν εγώ – δός εις αυτόν αγαθά υλικά, διά να εύλογούν και δοξάζουν όλοι, όσοι θα ευεργετώνται υπ' αυτού, το όνομά Σου το “Άγιον.

- Σού επαναλαμβάνω, απεκρίθη ο ιεροπρεπής εκείνος ανήρ – ότι τώρα καλά είναι, όπως είναι. - Εάν ζημιωθή- έσπευσαν να απαντήσω- εγώ να είμαι υπεύθυνος διά την ψυχήν του.

6. Αμέσως λοιπόν μου εφάνη, ότι ευρέθηκα εις τόν Ναόν της Αναστάσεως. Επί του Αγίου Λίθου εκάθητο ένα παιδίον ωραιότατον, που είχεν εις τα δεξιά του τον Ευλόγιον.

Μόλις με είδε το παιδίον αυτό, στρέφεται προς τους παρισταμένους και τους λέγει:

– Αυτός εδώ είναι, που ήγγυήθη διά την ψυχήν τού Ευλογίου; – Μάλιστα, Δέσποτα-τού απήντησαν.

– Να τού είπητε και πάλιν, -είπε το παιδίον- ότι από αυτόν θα ζητήσω ευθύνας, εάν ζημιωθή η ψυχή του Ευλογίου.

7. Τότε απήντησα εγώ προς το παιδίον, σπού ήτο αυτός ούτος και Δεσπότης Χριστός,

– Ναι, Δέσποτα, δέχομαι ευχαρίστως την ευθύνην αυτήν. Δίδω ευχαρίστως την εγγύησιν, που μου ζητείς, μόνον δώσε του χρήματα, διά να εργάζεται εις ευρύτερον κύκλον το αγαθόν.

Μετά βλέπων τους παρισταμένους να γεμίζουν με χρήματα τον κόλπον τού Ευλογίου. Όσον δε έρριπταν χρήματα, τόσον δεν έγέμιζεν ο κόλπος. “Όταν εξύπνησα, αντελήφθην ότι με ήκουσεν ο Θεός και τον ευχαρίστησα θερμώς. Και αυτό μέν υπήρξε το αποκαλυπτικόν όνειρον· τι συνέβη όμως με τον Ευλόγιον;

8. Ο Ευλόγιος την πρωΐαν, μετά το όνειρον αυτό, μετέβη εις το λατομείον, διά να εργασθή, ως συνήθως. Καθώς λοιπόν εκτυπούσε μίαν πέτραν, ήκουσεν ένα υπόκωφον κρότον, που εφανέρωνεν, ότι κάτω από την πέτραν αυτήν υπήρχε σπηλιά. Πράγματι έβγαλε την πέτραν, και βλέπει κατάπληκτος μίαν σπηλιαν γεμάτην από χρήματα. Εσάστισε τότε και εσκέπτετο τί να κάμη. Εάν τα μεταφέρω εις τον συνοικισμός-έλεγε μόνος του θα το πληροφορηθή ο άρχων, οπότεν και τα χρήματα θα μου κατασχέση και εγώ θα κινδυνεύσω. Προτιμότερον θα είναι να φύγω, μακράν από τον τόπον αυτόν, όπου δεν με γνωρίζει κανείς.

9. Και αμέσως έθεσεν εις εφαρμογήν το σχέδιόν του ενοικίασε ζώα, υπό το πρόσχημα να μεταφέρει πέτρας. Πράγματι όμως με τα ζώα αυτά μετέφερε τα ευρεθέντα χρήματα πλησίον ενός μεγάλου ποταμού, από όπου επεβιβάσθη εις πλοίων και ανεχώρησε για το Βυζάντιον.

Εις το Βυζάντιον τότε έβασίλευεν ο γέρων Ιουστίνος. Εις αυτόν και εις τους μεγιστάνας του προσφέρει ο Ευλόγιος πολλά χρήματα και, εντός ολίγου, ανεδείχθη υπαρχηγός του αυτοκρατορικού οίκου του Ιουστίνου. Εν τω μεταξύ ηγόρασεν εις την Κωνσταντινούπολιν πολυτελεστάτης και ευρύχωρον οικίαν, η οποία και μέχρι σήμερα ακόμη είναι γνωστή ως οικία του Αιγυπτίου.

10. Μετά τον πλουτισμόν του Ευλογίου, παρήλθον έκτοτε δύο έτη, χωρίς εγώ να γνωρίζω τίποτε από όσα συνέβησαν.

Μία λοιπόν νύκτα βλέπω, ότι ευρέθην πάλιν εις τον χώρον του Ναού της Αναστάσεως. Επάνω εις τον "Άγιον λίθον εκάθητο, ως και τότε, το ωραίον εκείνο παιδίον, που ήτο ο Δεσπότης Χριστός. Εσκέφθην τότε που να είναι άραγε ο Ευλόγιος ; Δεν επρόλαβα να τελειώσω την σκέψιν μου και βλέπω ένα φοβερόν και απαίσιον αράπην, που έτραβούσε με

βίαν έξω τον Ευλόγιον και τον απεμάκρυνεν από το πρόσωπον του παιδίου. Αμέσως ξύπνησα τρομαγμένος και προσπαθούσα να εξηγήσω το όνειρον. Δεν άργησα να αντιληφθώ την σημασίαν του: αλλοίμονον εις εμέ, τον αμαρτωλόν-έμονολόγησα- έχασα την ψυχήν μου, διότι ο Ευλόγιος έζημιώθη από τα πλούτη.

11. Χωρίς ουδεμίαν αναβολήν έφυγα διά τον συνοικισμόν, διά να πωλήσω, δήθεν, το εργόχειρόν μου. Ολην την ημέραν, μέχρι που ήρχισε να νυκτώνη, έπερίμενα να συναντήσω τον Ευλόγιόν. Κανείς όμως δεν με έπλησίασε, διά να με φιλοξενήση. Σηκώνομαι λοιπόν και εγώ και συναντά μίαν γραίαν και της λέγω:

- Σε παρακαλώ, μητέρα μου, πάρε μου τρία παξιμάδια να φάγω, διότι όλην την ημέραν σήμερα είμαι νηστικός.

12. Πράγματι εκείνη επήγε και μου έφερεν ολίγον φαγητόν αφού δέ εκάθισε πλησίον μου, ήρχισε να με συμβουλεύη με ωφελίμους λόγους.

-Γέροντά μου, μου έλεγεν, - δεν βλέπεις, ότι είσαι νέος και δεν έπρεπε να επισκέπτεσαι τον συνοικισμόν; "Η μήπως αγνοείς, ότι ο καλός Μοναχός έχει ανάγκην από ήσυχίαν και όχι από θορύβους ;

Αυτά και άλλα μου έλεγεν εις απάντησιν δε αυτών της λέγω:

- Τί με προστάζεις να κάμω τώρα; Διότι ήλθον εδώ να πωλήσω το εργόχειρον μου.

- "Έστω και το εργόχειρόν σου να πωλής - μού είπεν εκείνηόσον ημπορείς να μη καθυστερής εδώ εις τόν συνοικισμόν, διότι εάν θέλης να γίνης πραγματικός και τέλειος Μοναχός, πρέπει να ευρίσκεσαι πάντοτε εις την σκήτην σου.

13. Λέγω τότε προς αυτήν:

-Εδώ, εις το μέρος αυτό, δεν υπάρχει κανείς άνθρωπος, που να σέβεται τον Θεόν, διά να φιλοξενή εις τον οίκόν του τους ξένους, που δεν έχουν πού να μείνουν;

- Γέροντά μου- μού λέγει εκείνη-τί μού έθύμισες με την ερώτησίν σου αυτήν; "Έζη κάποτε εδώ ένας λατόμος, που έκανε πολλά καλά εις τους ξένους. Είδεν ο Θεός τα καλά του έργα και τον ευεργέτησε με την Χάριν του. Καθώς δε πληροφορούμαι, σήμερα κατέχει το αξίωμα του πατρικίου εις την Κωνσταντινούπολιν.

Μόλις ήκουσα την είδησιν αυτήν, είπον εις τον εαυτόν μου διά τον φόνον αυτής της ψυχής εγώ είμαι ο αίτιος.

14. Χωρίς να αργοπορώ, επιβιβάζομαι εις το πρώτον πλοίον, που ανεχώρει από τον λιμένα, και φεύγω διά την πρωτεύουσας του Βυζαντίου. Μόλις έφθασα, ανεζήτησα την οικίαν τού Ευλογίου. Αφού την ευρήκα, επί τέλους, εκάθισα εις την εξώθυραν επιθυμών να τον ιδώ, όταν θα έπερνούσεν από εκεί. Μετ' ολίγην ώραν, πράγματι, επέρασε που όμως να τον αναγνωρίση κανείς! περιεβάλλετο από πλούτη και μεγαλεία και συνοδεύετο από πολλούς υπηρέτας. Με κάποιον φόβον τον πλησιάζω και του λέγω:

- Ευσπλαχνίσου με, άρχοντά μου, θέλω να σε ιδώ ολίγον.

Ούτε μου έδωσε σημασίαν αυτοί που επροπορεύοντο με έσταματούσαν, με εκτυπούσαν και δεν με άφηναν να ομιλήσω. Εγώ όμως επέμενα εις την παράκλησίν μου και εφώναζα

πάλιν, έως ότου με επρολάμβανον οι ακολουθούντες τον Ευλόγιον υπηρεται και με εκτυπούσαν και αυτοί, διά να σταματώ.

15. Τέσσαρας εβδομάδας επέμενα εις την προσπάθειάν μου αυτήν, χωρίς να μπορέσω να τον συναντήσω. Τελευταία εφώναξα απελπισμένος έξω από την οικίαν του διά να τον συναντήσω, αλλά και πάλιν χωρίς αποτέλεσμα. "Ενας μάλιστα από τους υπηρέτας του τρέχει με οργήν κρατών μίαν ράβδον και τόσον πολύ με εκτύπησε με αυτήν, ώστε με άφησε σχεδόν μισοπεθαμένον. Μετά από αρκετήν ώραν, όταν συνήλθα, λέγω εις τον εαυτόν μου.

- Ας επιστρέψωμεν, Δανιήλ, εις την σκήτην, και μόνον όταν θελήση ο Θεός θα σώση τον Ευλόγιον.

Λυπημένος και κουρασμένος κατέβηκα εις τον λιμένα, και ευρήκα πλοίον το οποίον ανεχώρει διά την Αλεξάνδρειαν αμέσως επεβιβάσθην εις αυτό. Από την ταλαιπωρίαν δέ, την απογοήτευσιν και τας πληγάς του ξυλοκοπήματος, με επήρεν ο ύπνος και κοιμήθηκα εις ένα μέρος του πλοίου,

16. Βλέπω τότε ένα φοβερόν όγειρον! Ευρέθην πάλιν εις τον Ναόν της Αναστάσεως, όπου επάνω εις τον Ιερόν Λίθον εκάθητο ο Δεσπότης Χριστός, υπό το σχήμα του ωραίου παιδίου. Με βλέπει λοιπόν με αυστηρότητα και μου λέγει απειλητικά:

– Τι σκέπτεσαι ; Δεν θα υπάγης να πληρώσης την εγγύησιν, την οποίαν ανέλαβες;

Εγώ από τον φόβον μου, ούτε το στόμα μου δεν ημπόρεσα να ανοίξω. Αμέσως τότε το παιδίον διατάσσει δύο από την συνοδείας του να με συλλάβουν και να μου δέσουν όπισθεν τας χείρας. Εκείνοι αφού εξετέλεσαν την εντολήν με κρεμούν με την κεφαλήν προς τα κάτω και μού λένουν με αυστηρότητα:

- Να μη εγγυάσαι ποτέ περισσότερον από την δύναμιν σου και να μη αντιλέγης εις τον Θεόν.

Εγώ από την οδύνην του βασανισμού και την στενοχώρια, τίποτε δεν ήμπορούσα να απαντήσω.

17. Ενώ λοιπόν ήμουν κρεμασμένος και επονούσα, ηκούσθη φωνή: Περνά η Αυγούστα!

Μόλις την είδα, επήρα θάρρος και εκραύγασα με οδύνην. – Λυπήσου με, Δέσποινα του κόσμου. Τότε η Θεοτόκος στρέφεται προς εμέ και έρωτα: - Τι θέλεις;

– Με εκρέμασαν-είπον εγώ- διότι είχαν έγγυηθή δια τον Ευλόγιον, ο οποίος έζημιώθη ψυχικώς.

--- Μη λυπήσαι -μού λέγει εκείνη-εγώ θα παρακαλέσω διά σέ.

Πράγματι κατηυθύνθη προς το παιδίον, που ήτο, όπως είπον, και Δεσπότης Χριστός και ασπασθείσα τους πόδας Του τον παρεκέλεσε δι' εμέ. Τότε το ωραίον παιδίον, που με είδε με τόσην αυστηρότητα και παρηκολούθει την τιμωρίαν μου, με κοιτά με γλυκύτητα και μου λέγει:

- Ποτέ να μη ξανακάμης αυτό το πράγμα ! 'Εγώ τρέμων και φοβούμενος είπον:

- Όχι, Δέσποτα, συγχώρησόν μοι δι' αυτό, που έκαμα.

Μετά την διαβεβαίωσίν μου αυτήν το παιδίον διατάσσει να με λύσουν και μου δίδει τās πρεπούσας συστάσεις.

– Πήγαινε τώρα εις το κελλί σου,-μού λέγει –και πρόσεχε να ιδής με ποιον τρόπον θα επαναφέρω τον Ευλόγιον εις την προηγουμένην του σειράν.

18. Μόλις ξύπνησα από το εφιαλτικόν και τρομακτικόν αυτό όνειρον, εχάρην πάρα πολύ, διότι επί τέλους απηλλάγην από την ευθύνης της εγγυήσεως, που είχα δώσει. Αφού δε ετελείωσε το ταξίδι και έφθασα υγιής εις Αλεξάνδρειαν, μετέβην εις την σκήτην μου, ευχαριστών τον Θεόν διά την απαλλαγήν μου.

19. Μετά από τρεις ημέρας πληροφορούμαι, ότι απέθανεν ο αυτοκράτωρ Ιουστίνος και τον διεδέχθη ο Ιουστινιανός. Μετ' ολίγον μανθάνω ότι τέσσαρες μεγιστάνες επαναστάτησαν εναντίον του νέου αυτοκράτορος μεταξύ των τεσσάρων αυτών στασιαστών, συγκαταλέγετο και ο Ευλόγιος. Οι τρεις στασιασται συνελήφθησαν και απεκεφαλίσθησαν: ο Ευλόγιος κατώρθωσε να δραπετεύση κατά το διάστημα της νυκτός. Ο αυτοκράτωρ εξέδωκεν αυστηροτάτην διαταγήν να συλληφθή, όπου και εάν ευρεθή, και να αποκεφαλισθή και αυτός.

20. Κατόπιν της ειδήσεως αυτής ήρχισα πλέον συστηματικώς εξετάζω τα περί αυτού. Έμαθα λοιπόν, ότι επέστρεψεν εις το χωριό του και ειργάζετο πάλιν εις το λατομείον. Από τους εντοπίους απέκρυπτεν, ότι είναι ο ίδιος που είχε γίνει Πατρίκιος εις την Κωνσταντινούπολιν έλεγεν ότι ο πατρίκιος αυτός ήτο άλλος Αιγύπτιος. Διά τον εαυτόν του ισχυρίζετο, ότι όλα αυτά τα χρόνια διέμενεν εις τους "Αγίους Τόπους.

21. Κατόπιν των πληροφοριών αυτών κατέβηκα πάλιν από την σκήτην εις τον συνοικισμόν, διά να εξακριβώσω και μόνος μου την αλήθειαν. "Όταν έβράδυασε, με χαράν μεγάλην πλέον είδον τον Εύλόγιον ταπεινωμένον να προσκαλή τους ξένους εις τον οίκον να τους φιλοξενήση. Εδάκρυσα τότε και με αναστεναγμόν ανακουφίσεώς ηυχαρίστησα τον Θεόν και είπαν: «Ως έμεγαλύνθη τα έργα σου, Κύριε, πάντα εν σοφία εποίησας» (Ψαλμ. ργ', 24). Πράγματι, «Κύριος πτωχίζει και πλουτίζει, ταπεινοί και ανυψοί» (Α' Βασιλ. β', 7). Ανεξιχνίαστα είναι τα κρίματά σου Κύριε!²⁸.

22. Ο Ευλόγιος λοιπόν μάς ώδήγησεν εις τον οίκον του, μαζί με άλλους ξένους, μάς έπλυνε τους πόδας, μας ητοίμασε τράπεζας και μας προσέφερε να φάγωμεν.

'Αφού εφάγαμεν, τον επήρα ιδιαιτέρως και του λέγω:

- Πώς είσαι, 'Αββά Ευλόγιε;

- Να εύχেসαι – είπεν εκείνος-δι' εμέ, σεβαστέ μου Γέροντα, διότι είμαι ταπεινός και δεν έχω τίποτε άλλο, εκτός από ό,τι μού άποφέρει η εργασία των χειρών μου.

- Είθε και αυτά ακόμη-του απήντησα –τα μηδαμινά και ελάχιστα να μη τα είχες.

– Διατί μου τα λέγεις αυτά, Γέροντά μου – είπεν εκείνοςμήπως σε έλύπησα ή σε έσκανδάλισα, χωρίς να το αντιληφθώ;

---

²⁸ «Ως ανεξιχνίαστα τα κρίματα αυτού και ανεξιχνίαστοι αι οδοί αυτού !» (Ρωμ. ια', 33).

Λαβών τότε αφορμήν από την ερώτησίν του αυτήν, του εξιστόρησα λεπτομερώς τα γεγονότα. Κατεπλάγη ο Ευλόγιος από την διήγησιν αυτήν και ήρχισε συντετριμμένος να κλαίη. Αφού δε έκλαυσεν αρκετά μού λέγει:

-- Κάμε προσευχήν, Γέροντά μου, - μού είπε, - να χορηγή και Θεός τα απολύτως αναγκαία και από τώρα και εις το εξής, μετά από όσα επέρασα, θα διορθωθώ.

- Πράγματι, τέκνον μου, -είπον εγώ – μη περιμένης να σου χορηγήση τίποτε άλλο ο Χριστός, εν όσα θα εύρίσκεσαι εις τον κόσμον αυτόν, παρά μόνον τους ελαχίστους αυτούς καρπούς του ημερησίου μόχθου σου. Αυτό είναι το συμφέρον της ψυχής σου.

Αφού συνομιλήσαμεν και περί άλλων πνευματικών ζητημάτων, τον απεχαιρέτησα και ανεχώρησα διά την σκήτην μου.

24. Ο Ευλόγιος έμεινεν εις όλην του την ζωήν εργάτης είς τό λατομείον. Έν όσω δε έξη και ειργάζετο, υπεδέχετο μετά χαράς τους ξένους εις την οικίας του. "Έφθασε δε να γίνη εκατόν ετών, χωρίς να κουρασθή εις αυτό το διακόνημα, διότι ο Θεός τού έδιδε δύναμιν, έως ότου ετελείωσε τον δρόμον της παρούσης ζωής.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΜΘ΄
(Να μην λαμβάνουμε αδιάκριτα ελεημοσύνη)

Ὅτι οὐ δεῖ τὸν Μοναχὸν ἀδιακρίτως ἀπὸ παντὸς ἀνθρώπου λαμβάνειν οὐδὲ ὑπὲρ τὴν χρεῖαν καὶ ὅτι ὀφείλει καὶ λαμβάνων ὑπὲρ τῶν διδόντων κοπιᾶν.

Ὁ Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἀδιακρίτως ἀπὸ οἰονδήποτε ἄνθρωπον οὔτε περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχει ἀνάγκην. Αὐτὸς ποὺ δέχεται τὴν ἐλεημοσύνην ἢ δωρεάν ὀφείλει νὰ κοπιᾷ χάριν αὐτῶν, ποὺ δίδουν (εὐχόμενος καὶ νηστεύων).

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΗΛΘΕ ποτὲ τις εἰς Ραϊθῷ ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ ξένης, καὶ ἔδωκε τοῖς ἀδελφοῖς ἀγάπης ἀνὰ νομίσματος ἔπεμψε δὲ καὶ τινι ἡσυχαστῇ καθημένῳ ἐκεῖσε ἐν κελλίῳ καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ θεωρεῖ ὁ Γέρων ἄγρον μεστωμένον ἀκανθῶν, καὶ τινὰ λέγοντα αὐτῷ ἔξελθε, θέρισον εἰς τὸν ἄγρον τοῦ δόντος ἀγάπην.

2. Πρωτὰς δὲ μετεστείλατο καὶ ἡσυχαστῆς τὸν ἀποστείλαντα αὐτὰ Ἐ τὸ νόμισμα φιλοχριστόν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τοῦτο λέγων· δέξαι σου, ἀδελφέ, τὸ νόμισμα· οὐ γὰρ ἀπαντᾷ μοὶ ἄλλοτρίας ἀκάνθας θερίσαι· ὁ εἶθε κὰν τὰς ἑμαυτοῦ ἀνασπάσῃ. 3. Εἶπε Γέρων· οἱ τέλειοι Ἀσκηταὶ οὗ ταχὺ δέχονται πρᾶγμα παρὰ τινὸς οἱ δὲ μέσοι, οὐ λέγουσι τινι δοῦναι αὐτοῖς τίποτε· εἰ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τις δώσῃ, δέχονται ὡς ἀπὸ Θεοῦ τὰ πεμφθέντα εἰ δὲ τις ἀσθενὴς λίαν ἔστι καὶ οὐκ ἰσχύει ἐργάσασθαι, τὴν χρεῖαν αὐτοῦ αἰτησάτω μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως μεμφόμενος μὲν· τοῦ ἑαυτῷ διαπαντός,

4. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι εἰ ἔχω πρᾶγμα τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν χρεῖαν μου, καὶ φέρει μοὶ τις αὐτό, καὶ μάλιστα κοσμικός, γινώσκων ὅτι τοῦτο ἐξ ἐνεργείας τοῦ διαβόλου ἐστίν, οὐ δέχομαι.

5. Ἐὰν δὲ χρήζων τενὸς μὴ ἔχω, καὶ ὁ λογισμὸς ζητεῖ ἅπαξ καὶ δις εὐρεῖν αὐτό, τότε εἶδως ὁ Θεὸς ὅτι χρήζω, φέρει διὰ τινός, ὡς πὲρ τῷ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ τῶν λεόντων διὰ Ἀββακούμ τοῦ Προφήτου.

6. Εἰ δὲ ἔχω ὅθεν πορίσωμαί τα πρὸς τὴν χρεῖαν, οἷον ἀργύριον μικρὸν ἢ ὀβολούς, καὶ οὐκ ἐκβάλλω φειδόμενος τῶν ὀβολῶν, ἀλλὰ περιμένω νὰ φέρῃ μοὶ τις τὴν χρεῖαν μου δωρεάν, τότε κοινωνὸς γίνομαι Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, ὃς τις ἀφῆκε τὴν Χάριν τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ, καὶ ἔδραμε πρὸς τὴν ἐπιθυμίαντ ἧς φιλαργυρίας.

7. Ἦκούσαμεν περὶ ἐνδεοῦς ἀδελφοῦ καὶ χρήζοντος, ὅτι εἷσενεγκοντος αὐτῷ τινὸς τῶν βρωμάτων τὴν χρεῖαν, μετὰ τοῦτο εἰ ἔτυχε καὶ ἄλλον ἐνεγκεῖν τί, οὐκ ἐδέχετο, αὐτῷ λέγων· ἡδὴ διέθρεψε μὲ δ Κύριός μου, καὶ ἀρκεῖ μοί.

8. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Φορτᾶς· εἰ θέλῃ μὲ δ Θεὸς ζῆν, οἶδε πῶς οἰκονομήσει μὲ εἰ δὲ οὐ θέλῃ, ἵνα τί μοὶ τὸ ζῆν; οὐ γὰρ παρὰ πάντων ἐδέχετο, καὶ τοὶ κλινήρης ὤνελεγε δὲ· ἐὰν προσφέρῃ μοὶ τις τίποτε, καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ διὰ τί καθῆκον ἀνθρώπιγον, εἰ λάβω αὐτό, ἀδικῶ τὸν προσενεγκόντα, οὔτε γὰρ ἔχω τί ἀντιδοῦναι αὐτῷ, οὔτε παρὰ τῷ Θεῷ λαμβάνω μισθόν.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ήλθεν εις την Ραϊθώ ένας πλούσιος άνθρωπος από ξένον μέρος. Ούτος λοιπόν προσέφερεν εις τους Μοναχούς ως εκδήλωσιν αγάπης από ένα νόμισμα. Επίσης έστειλε και εις ένα Ήσυχαστήν, που εκάθητο μόνος του εις απομεμακρυσμένον κελλίον, ένα νόμισμα.

Την νύκτα εκείνην, που έλαβε το νόμισμα ο Ησυχαστής, βλέπει εν οράματι ένα χωράφι γεμάτο αγκάθια ήκουσε δε και κάποιον, που του έλεγαν: «Έβγα τώρα, διά να θερίσης το χωράφι αυτού, που σου έδωσε το φιλοδώρημα».

2. Μόλις εξημέρωσε, στέλλει ο Ησυχαστής και καλεί πλησίον του αυτόν τον φιλόχριστον, που του απέστειλε το νόμισμα της αγάπης. Όταν ήλθε, του επιστρέφει με ευγένειαν το νόμισμα και του λέγει: - Πάρε, αδελφέ μου, οπίσω το νόμισμα διότι δεν ήμπορώ να θερίσω ξένα αγκάθια. Είθε να μπορέσω να ξερριζώσω τα ιδικά μου.

3. “Ένας σεβαστός γέρων Ασκητής, είπε τα εξής σχετικώς με τους ΄Ασκηταί: Οι Ασκηταί, που έχουν πλέον τελειοποιηθή κατά Χριστόν, δεν δέχονται εύκολα δωρεάς από τους κοσμικούς. Αλλά και εκείνοι οι Ασκηταί, που ευρίσκονται ακόμη εις το επίτεδον της μεσότητος, και αυτοί ακόμη δεν ζητούν ποτέ από τους κοσμικούς εάν δε ευρεθή κάποιος και μόνος του προσφέρη κάτι, το δέχονται ως να το έχη στείλει ο Θεός. Εάν πάλιν είναι ένας Ασκητής ασθενής και δεν δύναται να εργασθή, ας ζητήση από τους δυναμένους να προσφέρουν τα πράγματα, που έχει ανάγκην, με πολλήν ταπείνωσιν, κατηγορών πάντοτε τον εαυτόν του διά την ανάγκην, εις την οποίαν περιήλθεν.

4. Ο Αββάς Μακάριος είπε τα εξής ωφέλιμα διδάγματα. Εάν έχω ένα πράγμα και είναι αρκετόν διά να καλύψη τας ανάγκας μου, μου προσφέρει δε κάποιος και άλλο, δεν θα το δεχθώ, όταν μάλιστα εκείνος που μου το προσφέρει είναι κοσμικός ή αποδοχή του αντικειμένου αυτού, του οποίου δεν έχω άμεσον ανάγκην, είμαι βέβαιος, ότι είναι διαβολική ενέργεια.

5. Εάν όμως έχω ανάγκην από ένα πράγμα και με τον λογισμόν μου το επιζητήσω μίαν και δύο φορές, τότε είμαι βέβαιος, ότι ο Θεός, που γνωρίζει την ανάγκην μου αυτήν, θα μου το αποστείλῃ δι' ενός ανθρώπου, όπως ακριβώς ικανοποίησε την επιθυμίαν του Δανιήλ εις τον λάκκον των λεόντων, διά μέσου του Προφήτου Αββακούμ²⁹.

6. Εάν όμως έχω χρήματα για να αγοράσω τα είδη αυτά, τα οποία χρειάζομαι, και δεν το κάμω, διότι λυπούμαι να τα εξοδεύσω και περιμένω να μου τα προσφέρουν δωρεάν, τότε ομοιάζω με τον Ιούδαν τον Ισκαριώτην, που άφησε την Χάριν του Αποστόλου, που του προσέφερεν ο Κύριος, και έτρεξε να ικανοποιήση την αμαρτωλήν επιθυμίαν της φιλαργυρίας.

7. Επληροφορήθημεν δι' ένα πάμπτωχον Μοναχών το εξής. Ούτος είχεν ανάγκην και έζη από ελεημοσύνην. Όταν λοιπόν κάποιος του έφερε την απαιτουμένην τροφήν διά την ημέραν εκείνην, κατόπιν δε ήρχετο και άλλος και του έφερε κάτι, δεν εδέχετο την δευτέραν

---

²⁹ «Και είπεν ο Αγγελος Κυρίου τώ Αμβακούμ απένεγκε το άριστον, ό έχεις, εις Βαβυλώνα τώ Δανιήλ εις τον λάκκον των λεόντων...» (Δαν, ιρ , 34).

αυτήν ελεημοσύνην, καίτοι εἶχεν ἀνάγκας διὰ τὰς ἄλλας ἡμέρας, καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν δεύτερον επισκέπτης του:

– Σε ευχαριστώ ἀλλὰ δεν θα δεχθῶ τὴν προσφοράς σου, διότι ὁ Κύριος με ἐθρεψε διὰ σήμερον καὶ αὐτό μου εἶναι ἀρκετόν.

8. Ἐνας ἄλλος ἅγιος Ἀσκητής, ὁ Ἀββᾶς Φορτάς, ἔλεγε τὰ ἐξῆς ἀξιωμακόμενα:

- Εἴαν ὁ Θεός θέλῃ νὰ ζῶ, γνωρίζει καλὰ πῶς νὰ με ἐξοικοναμήσῃ: εἴαν πάλιν δεν εἶναι θέλημά Του νὰ ζῶ, τι ἀποτέλεσμα θὰ φέρουν αἱ προσωπικαὶ μου φροντίδες;

Αὐτός λοιπόν, καίτοι ἦτο κλινήρης, ἐν τούτοις δεν ἐδέχετο ἀπὸ ὅλους βοήθειαν. Ἐδικαιολόγει δὲ τὴν ἀρνήσιν του αὐτὴν ὡς ἐξῆς: Εἴαν μού προσφέρῃ ἓνας ἄνθρωπος μίαν βοήθειαν, συναισθανόμενος μίαν υποχρέωσιν ἀπέναντί μου καὶ δεν το κάνει αὐτό δια τὸν Θεόν καὶ μόνον, τελείως ἀπροσωπολήπτως, δεν ἠμπορῶ νὰ τὴν δεχθῶ, διότι θὰ ἀδικήσω αὐτόν, που μου τὴν προσέφερε. Καὶ θὰ τὸν ἀδικήσω, διότι δεν δύναμαι νὰ τὴν ανταποδώσω ἀλλὰ οὔτε καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν λαμβάνω τὸν μισθὸν τῆς υπομονῆς καὶ τῆς ἐγκαρτερήσεως.

Β'. Παλλαδίου

ΕΘΕΑΣΑΜΕΘΑ τὸν μέγαν Ἀσκητὴν Βησσαρίωνα, δς πάνυ πρᾶτα ὧν, μεγάλην εἶχε κατάνυξιν. Καθημένων δὲ ἡμῶν καὶ ὁμιλούντων καὶ διδασκομένων ὑπ' αὐτοῦ τα ψυχοφελῆ καὶ σωτήρια, εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀββᾶς Μίλης, καὶ ἀσπασάμενος τὸν Γέροντα, ἔφη ὁ δεῖνα, καὶ διακονητὴς ἡμῶν, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ συνεχῶς ἐπισκεπτόμενος ἡμᾶς, τέθνη κέν" ἀλλ' ὡς πὲρ ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτοῦ καλῶς διώκει τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, οὕτω καὶ ἐν τῷ θανάτῳ κάλλιον αὐτὰ διώκησε" κατέλιπε γὰρ τὰ προάστεια αὐτοῦ τὸ γυναικεῖο Μοναστηρίῳ, ὅπερ ὠκοδομήσεν "Ἡλίας ὁ Ἀσκητής, συνάξας ἐν αὐτῷ ἀσκητρίας τριακοσίας.

2. Ἀκούσας δὲ ὁ Γέρων ἤρξατο θρηνεῖν καὶ τύπτειν τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον λέγων· οὐαὶ μοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ! ἔχαροποίησε τὸν διάβολον, βλάψας οὐ μετρίως τὰς Ἀσκητρίας, καὶ ἀπώλεσε τὸν μισθὸν αὐτοῦ, καὶ λέγεις καλῶς διώκησεν καὶ ἡμῶν δὲ ἀμφισβητούντων καὶ λεγόντων, καὶ πῶς οὐ πλείονα μᾶλλον μισθὸν ἔχει ἐν τῷ ἐπικουρῆσαι ταῖς Ἀσκητρίαις ταῖς τὰ Χριστῷ γυμφευσάμεναις, καὶ Αὐτῷ μόνον δουλεύουσαις καὶ εἶπεν ὁ Γέρων' πιστεύσατε μοί, τέκνα, ὅτι κάγω τοιοῦτον ἔπαθον.

3. Θεασάμενος γὰρ τὸν Ἀββᾶ Γεράσιμον, περὶ οὗ καὶ ἐν τῷ Βίῳ τοῦ Μεγάλου Εὐθυμίου ἐμφέρεται, καὶ ἀνελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εὐξάμενος, εἶτα ὑποστρέψας, ὧν εἴκοσιπεντε ἐτῶν, ὡς ἤκουσα περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καὶ πῶς καὶ λέων εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ ὠρυόμενος ἐτελεύτησεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἐπλήγην τὴν κάρ: δῖαν τῷ πρὸς Θεὸν ἔρωτα, καὶ εὐθὺς διεσκόρπισα πάντα τὰ ὑπάρχοντα μοί, μηδὲν ἄλλο δάσος, εἰ μὴ προάστιον ἓν, λόγῳ τῶν Ἀσκητριῶν τῆς μεγάλης Μονῆς τῆς σύσης ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

4. Καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀνεθέμην τὸ Ἀββᾶ Ἰσιδώρῳ τῷ Πηλουσιώτῃ λέγων: Ἀββᾶ, βούλομαι, Θεοῦ θέλοντος, ἀποτάξασθαι, καὶ τὰ πάντα μου ἐσκόρπισα εὗσα δὲ προάστιον ἐν λόγῳ τῶν Ἀσκητριῶν, καὶ ἐπιζητεῖ ἀγορᾶσαι ὁ ἡγεμὼν Αὐγουσταλιος διδοὺς μοὶ ὑπὲρ τιμῆς χρυσοῦ λίτρας ἑβδομήκοντα δώσω οὖν αὐτῷ, ἢ οὐ καὶ καὶ εἶπε μοί ὁ Γέρων' ἐὰν ἡ ἄξιον λίτρων ἑβδομήκοντα, δὸς αὐτὸ εἰς πεντήκοντα, καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον παρέσχε ταῖς Ἀσκητρίαις, καὶ πλείονα μισθῶν ἔχεις' εἰ δὲ δώσεις αὐταῖς τὸ προάστιον, εἰς πολλῶν ταραχὴν καὶ περισπασμούς, τάχα δὲ καὶ εἰς βόθρους πορνείας ἐμβάλλεις αὐτάς.

5. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπέισθην τῷ Γέροντι, ἀλλ' ὑποστρέψας ἐποίησα λίβελλον τὴν δωρεὰν ἐγγράφως ἐκθέμενος, καὶ ἰδιοχείρῳ ὑπογραφῇ πιστωσάμενος, παρόντος καὶ τοῦ Πάπα Ἀλεξανδρείας σὺν τῷ κλήρῳ παντί, καὶ τοῦ "Ἡγεμόνος, καὶ συμμαρ τυρούντων τῇ δωρεᾷ δούς τὲ ταῖς Μοναστηρίαις τὸν χάρτην, εὐθὺς ἐξῆλθον εἰς σκῆτιν. . 6. Καὶ διελθόντων μηνῶν δεκαέξ, θεωρῶ κατ' ὄναρ ὅτι εὐρέθην εἰς Βηθλεὲμ ἰστάμενος, ἀτενίσας δὲ εἰς τὸ Ἱερατεῖον, εἶδον αὐτὸ πεπληρωμένον θαυμαστοῦ τινὸς καὶ ἀρρήτου φωτός, καὶ ἄνδρας τινὰς ξεροπρεπεῖς ψάλλοντας, καὶ γυναῖκα πορφυρὰ περιβεβλημένην, ἥς τὸ κάλλος ἀμήχανον στορηθῆναι.

7. Καταπλαγεῖς οὖν καὶ γενόμενος ἔμφοβος ἐκ τῆς φρικτῆς ἐκείνης δράσεως, ἤθελον ὑποχωρῆσαι, εἰς δὲ τῶν ξεροπρεπῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἄλλων διαφορώτερος, ἐξελθὼν πρὸς μέ, λέγει μοι αὐστηρὰ τῇ φωνῇ καὶ βλοσυρὸ τῷ ὄμματι Εἶπε, Εὐστάθιε, τοῦτο γὰρ εἶχον τὸ κοσμικὸν ὄνομα, τί βούλει ἀπολογήσασθαι περὶ τῶν Ἀσκητριῶν, ὅτι ἀφ' ἥς ἡμέρας δέδωκας αὐταῖς τὸ προάστιον, παρώργισαν τὸν Κύριον; ἄρτι σὲ θανατώσω, εἰ μὴ εὐθὺς διορθώσης ὅπερ ἔσφαλῃς.

8. "Ἐγὼ δὲ συντρόμος ἀπεκρίθην αὐτῷ Κύριε, ἐγὼ πρὸς τὸ ἀναπαύσαι αὐτὰς δέδωκα τὸ προάστιον σὺν τοῖς δούλοις καὶ τοῖς ζεύγεσι τῶν βοῶν, οὐχὶ πρὸς τὸ παροργίσαι τὸν Θεόν,

9. Ἀνοίξασα δὲ τὸ ἅγιος αὐτῆς στόμα ἡ πορφυροφοροῦσα λέγει μοι ἰλαρὰ τῇ φωνῇ ἀπεδεξάμεθά σου τὴν προαίρεσιν, τέκνον, ἀλλ' εὖρων ἐκ τούτου γομην Ὁ διάβολος, καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους πολέμιος, ἔτρωσεν αὐτῶν σὺν ταῖς ψυχαῖς καὶ τὰ σώματα" ἡδυνάτο δὲ δ προγοητῆς αὐτῶν Θεὸς ποταμοὺς ὅλους χρυσίου κατενέγκαι καὶ δοῦναι αὐταῖς, ἀλλ' οὐ συμφέρει" οἱ γὰρ ἀποταξάμενοι τὸ κόσμον διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐν κόπο καὶ μόχθῳ καὶ πολλῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ πτωχείᾳ ὀφείλουσιν ἀπερισπάστως προσεδρεύειν τῷ Θεῷ, καὶ οὐχὶ ἐν σπᾷ τάλη καὶ κενοδοξία καὶ πλούτῳ.

10. Καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα αὐτῆς, καὶ δεικνύουσα μοι ἐκεῖνον τὸν πρὸ αὐτῆς μοι λαλήσαντα, εἶπεν οὗτος ἔστιν Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, καὶ τῶν Μοναχῶν καθηγητής, καὶ οἱ θέλοντες σὺν αὐτῷ εἶναι ὀφείλουσι τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ μιμεῖσθαι' ἄλλιν οὖν λέγει μοι" ἀπελθε, διόρθωσαί σου τὸ σφάλμα, ἔχων κάμε συνεργοῦσαν εἴτα φησὶ πρὸς τὸν Πρόδρομον ἀπιδούσα" Βαπτιστά, σφράγισαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἵνα μὴ δόξη φάντασμα εἶναι τὰ δηθέντα αὐτῷ δὲ ἐκτείνας τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα ἐσφράγισέ μου τὴν καρδίαν.

11. Καὶ εὐθέως ἦλθον εἰς ἑαυτόν, καὶ αὐτὴ τῇ ὥρᾳ λαβὼν τὴν ράβδον μου, καὶ ὀλίγους ἄρτους διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἀπῆλθον πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰσίδωρον, καὶ διηγησάμην αὐτῷ τὴν ὁπτασίαν, καὶ λέγει μοι' οὐκ οἶδας ὅτι τὰ προάστεια φιλοκαλοῦνται, ἥτοι γεωργίας δέονται, καὶ ἐὰν ἄνδρες εἰσέρχονται πρὸς τὰς Ἀσκή τριάς, οὐκ ἔα ὁ διάβολος οὔτε ἐκεῖνας οὔτε τοὺς ἄνδρας ἀπλήκτους; εἰ ξένον παντάπασι Μοναχοῖς τὸ ἐν γηνίοις περισπᾶσθαι, πολλῷ μᾶλλον γυναιξί.

12. Λαβὼν οὖν τὸν Γέροντα, ἀπῆλθον πρὸς τὰς Ἀσκητριάς καὶ ὡς εἰσῆλθομεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἠῤῥαμεθα, προσεκαλεσάμεθα τὰς Γραῦς, καὶ ἐλέγομεν αὐταῖς τί ποιοῦμεν ; ὅτι ὁ βασιλικὸς ἔρχεται πρὸς τὸ ἀραι τὸ προάστιον, καὶ ποιῆσαι αὐτὸ Πατριαρχικὸν ; αἱ δὲ εἶπον ὡς ἐπίστασθε, ὅ,τι καλὸν ἐστὶ καὶ συμφέρον, οὕτω κελεύσατε καὶ ποιήσομεν.

13. Λέγω αὐταῖς ἐγὼ πρὸς βασιλικὸν οὐ δύναμαι ἀντιβῆναι' εἰ οὖν θέλετε, πρὶν ἐκεῖνος ἔλθῃ, πωλήσωμεν αὐτὸ τὸ ἀρχοντι καὶ τὸ χρῆμα λάβετε ὑμεῖς ἐκεῖνος δὲ ποιησάτω μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ὡς βούλεται" ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι καλῶς εἶπατε, γενέσθω.

14. Εὐθύς οὖν ἀπελθὼν πέπρακα τοῦτο εἰς ἐξήκοντα λίτρας τῷ Αὐγουσταλία, ἐλευθερώσας καὶ τὰ ἀνδράποδα" καὶ λαβὼν τὸ χρυσίον καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὸ τῶν Ἀσκητριῶν Μοναστήριον, ἔθηκα αὐτὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔμπροσθέν του θυσιαστηρίου, καὶ σὺν τῷ Ἀββᾷ Ἰσιδώρῳ συνταξάμενοι αὐταῖς, ἐξήλθομεν.

15. Καὶ λέγω τῷ Γέροντι" παρ' ὀλίγον ἂν ἀπωλόμην, Πάτερ καλῶς εἶπον οἱ Πατέρες, εἰς γυναῖκας μὴ ποιήσης ἐλεημοσύνης καὶ εἶπε μοι 5 Γέρων" μὴ οὕτω λέγε, τέκνον, ἐπεὶ ἁμαρτάνεις" ἀλήθειαν δὲ λέγω σοί, ὅτι ὁ ἔχων καὶ θέλων ποιῆσαι μισθόν, εἰς Ἀσκητρίας μᾶλλον ποιησάτω καὶ γὰρ ποιῶν εἰς αὐτὰς ἔλεος, ὑπὲρ τοὺς τυφλοὺς καὶ λεπροὺς καὶ χωλοὺς καὶ λελωβημένους, πλείω κατὰ Θεὸν μισθὸν ἔχει, ὅτι καὶ αὗται ἀσθενέστερον μέρος οὔσαι τοῦ κοινοῦ σώματος, διὰ τὸν Θεὸν ἀπετάζαντο καὶ πτωχεύουσι, καὶ οὐ δύνανται ἐξελθεῖν, ὡς ἡμεῖς, πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν, οὐδὲ διακονῆσαι ἑαυταῖς ἰσχύουσιν ἢ ὅλως ἐξελθεῖν τῆς Μονῆς.

16. Εἰ γὰρ τις ἐξ αὐτῶν μόνον τοῦ πυλῶνος τοῦ Μοναστηρίου ἐξέλθῃ, εὐθύς, ὡς πὲρ ἐλάφου φανείσης, πάντες οἱ θηρευταὶ τῶν κακῶν εἰς αὐτὴν σκοπεύουσι, καὶ πάντοθεν τοξεύειν ἐπιχειροῦσι κὰν συμβῇ αὐτὴν μὴ τρωθῆναι, ὅπερ δυσχερές ἐστι καὶ σχεδὸν ἀδύνατον, ἀλλὰ γὰρ διὰ τοὺς εἰς αὐτὴν τιτρώσκομενους οὐκ ὀλίγη ζημία παρακολουθεῖ εἰ δὲ καὶ αὐτὴ τρωθεῖσα ἐν καιρίᾳ του σώματος διάφυγῃ τὰς χειράς τῶν θηρευτῶν, οὐδὲν ἔλαττον κινδυνεύει κὰν γὰρ τὸ βέλος καταλιποῦσα ἄπελθῃ, ἥτοι τὸ πρόσωπον εἰς καὶ ἐπὶ τῇ ἀπροσεξίᾳ ἐτρώθῃ, ὑπὸ γοῦν τοῦ τραύματος διαφθείρεται, καὶ μάλιστα εἰ ἀνεπιμέλητον ἔαση αὐτό, ὡς τὲ καὶ προσοζέσαι, καὶ σαπῆναι κατὰ τὴν τοῦ Προφήτου φωνήν.

17. Διὰ ταῦτα, ἡ δυνάμενος ταύταις διακονεῖν διὰ τὸν Θεόν, καὶ ἀπροίτους αὐτὰς ποιεῖν, ἑκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ λήψεται, ὑπὲρ τὸν ἄλλους πένητας καὶ ἀσθενεῖς ἔλεουντα' ὁμοίως καὶ ὁ τοῖς Μοναχοῖς διακονῶν, τοῖς διὰ Θεὸν πενομένοις, μεγάλης καὶ ἀνυπέρβλητον ἔχει τὴν ἀντιμισθίαν ἄνωθεν" «ὁ δεχόμενος γάρ, φησι, προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου», καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πάλιν «ὃς ἂν ποτίσῃ ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ».

18. Πλὴν προσέχειν ἄξιον καὶ οὐκ ἀδιαφόρως παρέχειν Μοναστηρίῳ, ἢ ἀνδρεῖῳ ἢ γυναικεῖῳ, τὰ εἰς περισπασμὸν καὶ φροντίδας καὶ ταραχὰς τοὺς κατὰ Θεὸν ζῆν βουλομένους ἐνάγοντα οὕτω γὰρ οὐκ ὠφελῶν αὐτοὺς ἔσται, ἀλλὰ βλάπτων μᾶλλον καὶ τὰ μέγιστα ζημιῶν.

19. Ἄλλ' ὀφείλει καὶ θέλων τοῖς τοιούτοις διακονῆσαι καὶ ἀναπαύσαι αὐτούς, ἐκεῖνα δίδόναι, καὶ πρὸς τὰ πνευματικὰ προσεδρίαν ἀπερίσπαστον αὐτοῖς προξε: νεῖ" οἷον σῖτον, ἢ ἄλευρον, ἢ ὄσπριον, ἢ κέρμα, ἢ ἱμάτιον, ἢ ἐρέαν, ἢ λινοῦν, ἢ τί τῶν τοιούτων, ὅσα ἐν χρεῖᾳ ὄντα ἀναγκαῖα αὐτοῖς ἀπόνως χορηγούμενα, αὖξει τὴν εἰς Θεὸν λατρείας, τῆς εἰς Αὐτὸν σχολῆς καὶ μερίμνης μὴ ἀπάγοντα.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ συνέβη το εξής περιστατικών με τον Μεγάλον Ασκητήν Βησσαρίωνα, ο οποίος ἦτο εἰς τό ἐπακρον ἡρεμος και ἡσθάνετο μεγάλην κατάνυξιν.

Ἐκαθήμεθα και συνομιλούσαμεν, ακροώμενοι μετά σεβασμοῦ τας πολυτίμους και ψυχωφελείς διδασκαλίας του. Εν τω μεταξύ εισήλθεν εις το κελλίον ο Αββάς Μίλης και αφού ἐχαιρέτησε τον Γέροντα διά του εν Χριστῷ ασπασμοῦ, εἶπεν εἰς ἐπήκοον ὁλων.

– Ο άνθρωπος, που τόσον προθύμως μάς εξυπηρετεῖ εις την ἑρημον αὐτήν και μας ἐπεσκέπτετο συχνά, ἀπέθανεν. Ἄλλ' ὅπως ακριβῶς, εφ' ὅσον ἐζη, ἐρρύθμιζε καλῶς και

συμφώνως προς το θέλημα του Θεού τὰς υποθέσεις του, τοιουτοτρόπως και κατά τον θάνατόν του τα έτακτοποίησεν όλα επαινετώς και θεαρέστως. Ούτω όλα τα κτήματά του, διά διαθήκης, τα άφησεν εις το γυναικείον Μοναστήριον, που έκτισεν ο 'Ασκητής Ηλίας, συγκεντρώσας εις αυτό περί τας τριακοσίας 'Ασκητριάς.

2. Μόλις ήκουσε την είδησιν αυτήν ο Ασκητής Βησσαρίων ήρχισε να κλαίη και να κτυπά το πρόσωπόν του. Θρηνολογών δε έλεγεν:

- Αλλοίμονον εις εμέ τόν αμαρτωλόν ποίαν θλιβεράν είδησιν ήκουσα! Ο καλός αυτός άνθρωπος, που διέθεσε τα κτήματά του εις το γυναικείον Μοναστήριον, έδωσε χαράν εις τον διάβολον, έβλαψε πάρα πολύ τας Ασκητριάς, έχασε με την ενέργειάν του αυτήν την άξιομισθίαν των έργων του, και συ μού λέγεις, ότι έτακτοποίησε καλώς τας υποθέσεις του;

Ακούσαντες ημείς τους λόγους αυτούς του Γέροντος ήμφισβητούσαμεν τα λεχθέντα και έλέγομεν:

– Γέροντα, σχεδόν όλοι έχομεν μίαν απορίαν δεν έχει μεγαλυτέραν άξίαν ενώπιον του Θεού η βοήθεια προς τας 'Ασκητριάς, που ενυμφεύθησαν τον Χριστόν και μόνον Αύτόν λατρεύουν;

- Σας διαβεβαιώ, τέκνα μου, – είπεν ο Γέρων - ότι και εγώ έπαθον κάποτε το ίδιον που έπαθεν αυτός. Και ιδού συγκεκριμένως.

3. Είχον ίδει τον 'Αββαν Γεράσιμον, περί του οποίου γίνεται λόγος εις τον βίον του Μεγάλου Ευθυμίου. Τότε, κατά την εποχήν εκείνην, ανήλθον εις τα Ιεροσόλυμα και αφού προσεκύνησα, επέστρεψα. "Ήμουν τότε είκοσι πέντε ετών. Μόλις λοιπόν ήκουσα περί του θαυμαστού θανάτου του, οπότε, ως γνωστόν, ο λέων του Αγίου, με μελαγχολικούς βρυχηθμούς απέθανεν επάνω εις τον τάφον του Αγίου, ήσθάνθην εις την καρδίαν μου την νύξιν του θείου έρωτος. Αμέσως εσκόρπισα όλην την περιουσίαν μου και δεν άφησα τίποτε, παρά ένα κτήμα μόνον, το οποίον διέθεσα εις την μεγάλην Μονήν των 'Ασκητριών, που ευρίσκεται πλησίον της Αλεξανδρείας.

4. Μετά ταύτα ανεχώρησα και συνήντησα τον 'Αββάς Ισίδωρον τον Πηλουσιώτην εις τον οποίον είπον :

– Αββά Ισίδωρε, θέλω, με την βοήθειαν του Θεού, να φύγω από τον κόσμον και προς τον σκοπόν αυτόν έμοίρασα εις τους πτωχούς τα πράγματά μου άφησα μονάχα ένα μεγάλο αγρόκτημα, το οποίον υπεσχέθην εις τας Ασκητριάς του τόπου. Το αγρόκτημα αυτό μου το ζητεί να το αγοράση ο ηγεμών Αυγουστάλιος. Μου προσφέρει μάλιστα ως τιμήν εβδομήκοντα λίτρας χρυσού. Τί με συμβουλεύεις λοιπόν, να το δώσω εις αυτόν;

– Εάν η αξία του αγροκτήματος – μού απήντησεν ο Αββάς Ισίδωρος είναι πράγματι εβδομήκοντα λίτραι χρυσού, να το πωλήσης πενήκοντα και να προσφέρης τα χρήματα εις τὰς 'Ασκητριάς. Με την ελεημοσύνην αυτήν ο μισθός σου θα είναι μεγαλύτερος ενώπιον του Θεού. Διότι, εάν τους δώσης το αγρόκτημα, θα γίνης αφορμή να περιπλακούν αι Ασκήτριοι εις κοσμικούς θορύβους και περισπασμούς εις βάρος της ασκήσεώς των ίσως μάλιστα διανοίξης και βόθρους πορνείας, διά να εμπέσουν εις αυτούς, εφ' όσον θα είναι υποχρεωμένοι, διά την περιποίησιν του κτήματος, να συναναστρέφονται με κοσμικούς.

5. Αυτά μού είπε ο 'Αββάς Ισίδωρος εγώ όμως δεν τον ήκουσα. Επέστρεψα εις την Αλεξάνδρειας και συνέταξα δωρητήριον συμβόλαιον, το οποίον επεκύρωσα με την υπογραφήν μου. Εις την σύνταξιν του συμβολαίου παρίσταντο ως μάρτυρες ο Πάπας και Πατριάρχης 'Αλεξανδρείας με όλους τους Κληρικούς του, όπως επίσης και ο διοικητής της πόλεως.

Αφού δε παρέδωσα το δωρητήριον συμβόλαιον εις τὰς Μοναχὰς, ανεχώρησα πλέον από τον κόσμον και ένεκλείσθην εις την σκήτην.

6. Μετά δέκα έξ μήνας, από της εγκαταστάσεώς μου εις την σκήτην, βλέπω ένα τρομακτικόν αποκαλυπτικόν όνειρον. Ευρέθην έξαφνα εις τον ιστορικός χώρος της Βηθλεέμ. Ειδον τότε τον Ιερόν Ναόν πλημμυρισμένος από ένα ολόλαμπρον και απερίγραπτον φώς. Μέσα εις αυτήν την πλημμυραν του φωτός εστέκοντο μερικοί σοβαροί άνδρες, με ιεροπρέπειαν, και έψαλλον διαφόρους ύμνους. Το κέντρον όμως της θαυμασίας αυτής σκηνης κατείχε μία ωραιοτάτη γυνή, που ήτο ενδεδυμένη με ερυθρών αυτοκρατορικήν ενδυμασίαν. Η ωραιότης της ήτο αδύνατον να περιγραφή. Μία ωραιότης σεμνή, υπερκοσμία, θεία, χωρίς καμμιάν υλικών βαρύτητα.

7. Έγώ εξεπλάγην από το θέαμα αυτό και ήρχισα, από φόβος, να απομακρύνομαι. Την στιγμήν εκείνην με πλησιάζει ένας από τους ιεροπρεπείς εκείνους άνδρας, ο πλέον επιβλητικός από τους άλλους, και αφού με εκοίταξε κάπως συνοφρυωμένος, μού είπε με αυστηρότητα.

– Είπέ μου, Ευστάθιε, (αυτό ήτο το κοσμικόν μου όνομα) τί σκέπτεσαι να άπολογηθής εις τόν Θεόν; Διότι από τότε που έχαρισές το άγρόκτημα εις τὰς 'Ασκητρίας, αὗται παρόργισαν τόν Θεόν! Ή απόφασις εἶναι να σε θανατώσω, εάν δέν έπανορθώσης άμέσως τὸ σφάλμα σου!

8. Τρομαγμένος από τήν κατηγορηματικήν αὐτήν δήλωσιν έτόλμησα να άπολογηθῶ.

- Κύριέ μου, έγώ διὰ να άναπαύσω τὰς Μοναχᾶς αὐτᾶς, τοὺς έχαρισά το άγρόκτημα, μαζί με τοὺς δούλους, τὰ ζεύγη τῶν βοδιῶν καὶ ὅλα τα άναγκαῖα έφόδια δέν προσέφερα τὸν υλικῶν αὐτὸν θησαυρόν, διὰ να παροργίσω τόν Θεόν.

9. Εις τὸ σημείον αὐτὸ παρεμβαίνει ἡ παρισταμένη βασίλισσα, που έφόρει τήν πορφύραν, καὶ με γλυκεῖαν φωνήν μου λέγει:

– Τέκνον μου, ἡ ψυχική σου διάθεσις ἦτο καλή καὶ δι' αὐτὸ μετὰ χαρᾶς τήν προσεδέχθημεν ὁ έχθρὸς ὅμως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ διάβολος, εὗρηκεν εύκαιρίαν ἀπὸ τήν δωρεάν αὐτήν καὶ ἐπλήγωσε μαζί με τὰς ψυχᾶς των καὶ τὰ σώματά των ἀκόμη. Μήπως δέν ἤμπορουσεν ὁ Θεός, που προνοεῖ δι' αὐτᾶς, ὅπως καὶ δι' ὅλα τα πλάσματά Του, να άναβλύση ποταμοὺς ὀλοκλήρους χρυσοῦ καὶ να τὸν δώση εις αὐτᾶς ; Αὐτὸ ὅμως δέν θὰ ἦτο πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ψυχῆς των ! Καὶ τοῦτο, διότι αὐτοὶ που ἐγκατέλειψαν τὸν κόσμον, διὰ να κληρονομήσουν τήν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν να παραμένουν ἀπερίσπαστοι ἀπὸ κάθε βιοτικῆς μέριμναν, καὶ να εἶναι διαρκῶς ἡνωμενοι με τὸν Θεόν, διερχόμενοι τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς των με σκληραγωγίαν, με μόχθον, με πολλήν ταπεινοφροσύνην καὶ πτωχείας δέν πρέπει να περνοῦν με ὑπερηφάνειαν, με σπατάλην, με πλοῦτη.

10. Λέγουσα αὐτὰ πρὸς ἐμέ ἡ βασίλισσα ὕψωσε τὴν χεῖρα της καὶ μοῦ ἔδειξεν ἐκεῖνον, πού μου ὠμίλει πρὸ αὐτῆς.

– Αὐτὸς εἶναι συνέχισεν ὁμιλουσα – ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὁ καθηγητὴς τῶν Μοναχῶν. Αὐτοὶ λοιπὸν πού θέλουν νὰ εὐρίσκονται μαζί του εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἔχουν ὑποχρέωσιν νὰ μιμηθοῦν τὶς ἀρετὰς του. Πήγαινε λοιπὸν τώρα νὰ διορθώσης τὸ σφάλμα σου. Θὰ σὲ βοηθήσω καὶ ἐγὼ εἰς τὴν προσπάθειάν σου.

Ἀπευθυνομένη δὲ πρὸς τὸν Πρόδρομος τοῦ λέγει:

- Βαπτιστὰ τοῦ Κυρίου, σφράγισε τοῦ τὴν καρδίαν, διὰ νὰ μὴ νομίση, ὅτι αὐτά, πού βλέπει καὶ ἀκούει, εἶναι φαντασία καὶ ὄνειρον.

Πράγματι λοιπὸν ὁ Πρόδρομος ἤπλωσε τὴν δεξιάν του χεῖρα καὶ μοῦ ἔσφραγισε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ τὴν καρδίαν μου.

11. Ἀμέσως τότε συνῆλθα ἀπὸ αὐτά, πού ἔβλεπα ἐκείνην δὲ ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἐπῆρα τὸ ραβδί μου καὶ ὀλίγους ἄρτους, διότι ὁ δρόμος ἦτο μακρινός, καὶ ἐπῆγα νὰ συναντήσω τὸν Ἀββᾶς Ἰσίδωρον. Ἀφοῦ τὸν συνήντησα, τοῦ διηγήθην λεπτομερῶς τὴν φοβερὰν ὄπτασίαν. Ὁ Ἀββᾶς Ἰσίδωρος μὲ ἤκουσε μὲ μεγάλην προσοχῇ καὶ μοῦ λέγει μὲ ἡρεμίαν.

– Δεν γνωρίζεις, ευλογημένε, ὅτι τα αγροκτήματα ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ περιποίησης καὶ καλλιέργειας; Διὰ τα ἔργα δε αὐτά χρειάζονται ἀνδρικοὶ χεῖρες, ὅταν λοιπὸν εἰς τα γυναικεῖα Μοναστήρια εἰσέρχονται ἄνδρες, εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ διάβολος νὰ ἀφήσῃ ἀνενοχλήτους καὶ τὰς Μοναχὰς καὶ τοὺς ἄνδρας; Εἴαν λοιπὸν δεν ἀρμόζη εἰς τοὺς Μοναχοὺς νὰ ἀσχολοῦνται με γήινους περισπασμούς, πολὺ περισσότεραν αὐτὴ ἡ ἐνασχόλησις δεν ἀρμόζει εἰς τὰς Μοναχὰς!

12. Αφοῦ λοιπὸν ἐπῆρα συντροφιά μου τὸν Γέροντα, ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὸ μέρος τῶν Ἀσκητριῶν. Ἀμέσως εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρόσηυχήμεν μετὰ ταῦτα ἐκαλέσαμεν τὰς προϊσταμένας τῆς συνοδείας καὶ εἶπομεν πρὸς αὐτάς.

– Γερόντισσαι, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας πρόκειται νὰ ἔλθῃ εἰς ὀλίγας ἡμέρας, διὰ νὰ πάρῃ τὴν περιοχὴν αὐτὴν καὶ νὰ ιδρύσῃ εἰς αὐτὴν πατριαρχικά κτίσματα (Ναόν, οἰκοδομὲς κ.λ.π.). Τι νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ κάμωμεν ;

- Ὅπως γνωρίζετε: - ἀπήντησαν ἐκεῖναι- ὅτι εἶναι τὸ καλῶτερον καὶ συμφερότερον διατάξετε νὰ γίνῃ, καὶ ἡμεῖς θὰ ἐκτελέσωμεν τὴν ἐντολήν σας.

13. Εὐθύς τότε λέγω πρὸς αὐτάς:

- Εγὼ δεν ἔμπορῶ νὰ ἀντιδράσω εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας εἴαν λοιπὸν θέλετε, πρὶν ἀκόμη ἔλθῃ ἐκεῖνος, νὰ το πωλήσωμεν εἰς τὸν ἄρχοντα καὶ νὰ πάρετε σεῖς τὴν εἰς χρῆμα ἀξίαν τοῦ κτήματος. Ἄς ἐνεργήσῃ δέ, ὅπως θέλει ὁ ἄρχων μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας.

– Καλὰ τα εἶπατε- ἀπεκρίθησαν ἐκεῖναι – ἄς γίνουν τὰ πράγματα, ὅπως προτείνετε.

14. Κατόπιν τῆς συγκαταθέσεως τῶν Ἀσκητριῶν ἀνεχώρησα ἀμέσως καὶ ἐπώλησα τὸ κτήμα εἰς τὸν Αὐγουστάλιον, ἀντὶ τῆς ἀξίας τῶν ἐξήκοντα λιτρῶν χρυσοῦ. Συγχρόνως ἀπηλευθέρωσα καὶ τοὺς δούλους. Αφοῦ δε εἰσέπραξα τὸν χρυσόν, ἐπέστρεψα εἰς τὸ

Μοναστήριον των Ἀσκητριῶν και τον ἄφησα ἔμπροσθεν του ἱεροῦ Βήματος. Ἐν συνεχείᾳ συνομιλήσαντες με αὐτάς, ἐγώ και ο Ἀββάς Ἰσίδωρος, ἐπὶ των ἀπαραιτήτων λεπτομερειῶν, ἀναχωρήσαμεν.

15. Καθ' οδὸν ἔλεγα εἰς τον Γέροντα.

- Πάτερ μου, παρ' ὀλίγον θα ἔχανα την ψυχὴν μου· σωστά συνεβούλευσαν οἱ Πατέρες εἰς γυναῖκας να μὴ κάμης ελεημοσύνην.

Ο Γέρων, αφοῦ με ἤκουσε, μου εἶπε:

- Μὴ λέγης, τέκνον μου, αὐτά τα πράγματα, διότι αμαρτάνεις. Πρόσεξε τι θα σου εἰπῶ· πραγματικῶς ἐκεῖνος, που ἔχει χρήματα και την αγαθὴν προαίρεσιν, εἶναι προτιμότερον να δώσῃ ελεημοσύνην εἰς τὰς Ἀσκητρίδας. Ἐκεῖνος, που προσφέρει ελεημοσύνην εἰς Ἀσκητρίδας, λαμβάνει παρὰ Θεοῦ μισθὸν περισσότερον παρ' ὅ,τι εἰάν ἐδίδεν ελεημοσύνην εἰς τυφλοὺς, λεπρούς, ἀναπήρους, πληγωμένους· διότι αἱ Ἀσκήτριαι ἀποτελοῦν το ἀσθενέστερον μέρος του κοινού σώματος της Ἐκκλησίας χάριν του Θεοῦ ἐγκατέλειψαν τον κόσμον και κατήντησαν πτωχαί. Δὲν ἔχουν δε την δύναμιν, ὅπως ἡμεῖς, να ἐξέρχωνται της Μονῆς, διὰ να πωλοῦν το ἐργόχειρόν των, οὔτε ἔχουν την ἀπαιτουμένην σκληραγωγίαν, διὰ να ἀντιμετωπίσουν τις ἀνάγκες της ζωῆς, ἀλλ' οὔτε και πρέπει να ἐξέρχονται του Μοναστηρίου.

16. Ἐάν καμμιά Μοναχὴ τολμήσῃ να ἐξέλθῃ ἀπὸ την μεγάλην πύλιν της Μονῆς, ἀμέσως, ὡς να ἐνεφανίσθῃ ἔλαφος, ὅλοι οἱ κυνηγοὶ των κακῶν την σημαδεύουν και ἀπὸ παντοῦ προσπαθοῦν να ρίψουν ἀποτελεσματικῶς το βέλος των ἐναντίον της. Εἰς την περίπτωσιν αὐτήν, και εἰάν ἀκόμη δὲν πληγωθῇ, πρᾶγμα που εἶναι δύσκολον και σχεδὸν ἀδύνατον, ἐν τούτοις μεγίστη ζημία προκαλεῖται, ἐξ αἰτίας των πληγῶν, που προεκλήθησαν, ἀπὸ την ἐμφάνισίν της, εἰς τὰς ψυχὰς των κυνηγῶν. Ἀλλὰ και ἡ ἴδια δὲν κινδυνεύει ὀλιγώτερον, εἰάν κατορθώσῃ μὲν προς στιγμὴν να διαφύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας των κυνηγῶν, πλην ὁμως πληγωθῇ εἰς ἐπικίνδυνον σημεῖον του ἐσωτερικοῦ της ἀνθρώπου. Διότι και εἰάν ἀκόμη ἐγκαταλείψῃ το βέλος και φύγῃ, δηλαδή το πρόσωπον, ἀπὸ το ὁποῖον ἐξ ἀπροσεξίας ἐπληγώθῃ, ὡς τόσον καταστρέφεται ἀπὸ το τραῦμα, ἐφ' ὅσον μάλιστα ἀφήσῃ την πληγὴν ἀπεριποίητον τότε μάλιστα ὑπάρχει και κίνδυνος να σαπίσῃ και να βρωμίσῃ ἡ πληγὴ, ὅπως λέγει ο Προφήτης Δαβὶδ³⁰.

17. Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐκεῖνος, που ἔχει την δύναμιν να τὰς υπηρετῇ προς δόξαν τοῦ Θεοῦ, και οὕτω να βοηθῇ αὐτάς να μὴ ἐξέρχωνται του Μοναστηρίου των, θα λάβῃ ἀπὸ τον Θεόν ἑκατὸν φορές περισσότερον μισθόν, παρ' ὅσον εἰαν ἐβοήθῃ πτωχοὺς και ἀσθενεῖς. Ἐπίσης θα εἶναι ἀπὸ τον Θεόν ἀξιόμισθος και αὐτός, που βοηθεῖ Μοναχοὺς, δυστυχοῦντας διὰ το ὄνομα του Θεοῦ. Οὕτω θα ἔχῃ ὑπὸ του Θεοῦ μεγίστης και ἀκατανίκητον, ἀπὸ πάσαν ἄλλην ἀγαθοεργίαν, ἀντιμισθίαν. Αὐτό μας διδάσκει το πνεῦμα του Θεοῦ: «Ο δεχόμενος Προφήτην εἰς ὄνομα Προφήτου μισθὸν Προφήτου λήψεται» (Ματθ. ι', 41) και «Ὅς εἰάν ποτίσῃ ἓνα των μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τον μισθὸν αὐτοῦ» (Ματθ. ι', 42).

---

³⁰ «Προσώζεσαν και ἐσάπησαν οἱ μῶλωπές μου ἀπὸ προσώπου της ἀφροσύνης μου» (Ψαλμ. λζ', 6).

18. Το έργο όμως της τοιαύτης ελεημοσύνης, είτε προς ανδρικών είτε προς γυναικείον Μοναστήριον, πρέπει να γίνεται μετά διακρίσεως, ώστε να μη ρίπτωμεν αυτούς, που επιθυμούν να ζουν κατά Θεόν, εις περισπασμούς και βιοτικές μερίμνας και ταραχάς. Εν τοιαύτη περιπτώσει δεν θα τους ωφελήση, αλλά περισσότερον θα τους βλάψη και πάρα πολύ θα τους ζημιώση

19. Εκείνος, που επιθυμεί να βοηθήση Μοναχούς ή Μοναχάς και να τους ανακουφίση, πρέπει να προσφέρει εκείνα μόνον που δεν θα διαταράξουν την πνευματικήν των γαλήνην, μάλιστα δε και θα την διατηρήσουν απερίσπαστον. Τοιαύτα δε υλικά αγαθά, π. χ., είναι : σιτάρι, αλεύρι, όσπρια, ολίγα νομίσματα, ενδύματα, μάλλινον ή λιγόν ύφασμα, και, εν γένει, όσα αναγκαία, τα οποία χορηγούμενα εις αυτούς, θα επαυξήσουν την προς τον Θεόν λατρείαν των Μοναχών, και δεν θα τους απομακρύνουν από την πνευματικήν ήσυχίαν και την μέριμναν περί της ψυχής των.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ Ν'

(Να απέχουμε από τα ξένα και αδιάφορα προς εμάς)

Ὅτι δεῖ των μὴ διαφερόντων ἡμῖν ἢ ἀλλοτρίων, ὡς ὀλεθρίων ἀπέχεσθαι.

Πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ ὅσα δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν πνευματικῶς καὶ εἶναι δι' ἡμᾶς ξένα, ὡς ἐπικίνδυνα καὶ καταστρεπτικά.

Α'. Εν τῷ Γεροντικῷ

ΩΔΕΥΕ ποτε δ' Ἀββᾶς Ἀγάθων μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξ ὧν εἷς εὗρεν ἐν τῇ ὁδῷ μικρὸν ἄρακιον χλωρόν, καὶ λέγει τὸ Γέροντα Πάτερ, κελεύεις λάβω αὐτό; ὁ δὲ Γέρων, ἔμβλεψας αὐτό, προσέσχεν ἐφ' ἱκανὸν θαυμάζων ἐπὶ τῇ ἀτοπίᾳ τοῦ λόγου, οὗ εἶπεν ὁ ἀδελφός, καὶ λέγει σὺ ἔθηκας αὐτὸ ἐνταῦθα; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός οὐχὶ καὶ λέγει Ἄν ὁ Γέρων καὶ πῶς θέλεις λαβεῖν ἃ οὐκ ἔθηκας;

2. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι περιπατῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ κοπιᾶσας, ἐκάθησε φαγεῖν ἐγγὺς σικυηλάτου καὶ λέγει αὐτῇ ὁ λογισμὸς ἄρον σεαυτῷ ἐν σικύδιον καὶ φᾶγε, τί γὰρ ἔστιν ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τὸ λογισμῷ οἱ κλέπται εἰς κόλασιν ἀπέρχονται δοκίμασαν οὖν σεαυτὸν ἐντεῦθεν, εἰ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν" καὶ ἥρξατο τύπτειν ἑαυτὸν εἴτα λέγει τὸ λογισμὸς εἰ οὗ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπομεῖναι, μὴ κλέπτε καὶ τρώγε.

3. Εἶπεν ὁ Ἀββᾶς Ἰσαὰκ οἶδα ἀδελφὸν θερίζοντα ἐν ἀγρῷ καὶ ἠθέλησε φά: γεῖν στάχυν σίτου, καὶ εἶπε τῷ κυρίῳ τοῦ ἀγροῦ θέλεις φάγω ἓνα στάχυν; ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε τὴν τοῦ ἀδελφοῦ ἀκρίβειαν καὶ λέγει αὐτῷ σὸς ἔστιν καὶ ἀγρός, Πάτερ, καὶ εἰ τί βούλει ἐξ αὐτοῦ λάμβανε.

4. Ἀδελφός ἦλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ἀγάθωνα λέγων· ἔασον μὲ οἰκεῖν μετὰ σου ἐπεφέρετο δὲ ὁ ἀδελφός μικρῶν νίτρον, ὁ ἐρχόμενος εὗρεν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἤνεγκε τὸ Γέροντα καὶ δὲ Γέρων εἶπεν αὐτῷ πόθεν εὗρες αὐτό; ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός ἐν τῇ ὁδῷ εὗρον αὐτὸ περιπατῶν, καὶ λαβὼν ἤνεγκα σοί" λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων εἰ μετ' ἐμοῦ ἦλθες οικῆσαι, καὶ οὐκ ἔθηκας, πῶς ἔλαβες; ἀπελθε οὖν καὶ θές αὐτὸ ὅπου εὗρες, καὶ τότε ἔλθε ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτω καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Γέροντα.

5. Διηγήσατο τὶς τῶν Γερόντων περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, ὅτι ἐκ τῆς πολλῆς αὐτοῦ ἀρετῆς εἰς βαθυτάτην ἤλασεν ἀκακίαν· ἔμενε δὲ ἐν Ἀραβίᾳ τῆς Αἰγύπτου ποτὲ οὖν ἐδανείσατο παρὰ ἀδελφοῦ ἐν χρυσίον, ἥτοι νόμισμα, καὶ ἠγόρασε λινάρια, ἓνα ἐργάσεται ἦλθε δὲ ἀδελφός παρακαλῶν αὐτῶν καὶ λέγων χάρισαι μοί, Ἀββᾶ, ὀλίγα λινάρια ἓνα ποιήσω ἐμοὶ λέντιον· καὶ ἔδωκεν αὐτὰ μετὰ χαρᾶς.

6. Εἴτα καὶ ἕτερος ἦλθε παρακαλῶν αὐτὸν ὁμοίως καὶ λέγων" δὸς μοὶ ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω ἑμαυτῷ λευίτωνα καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς· εἴτα καὶ ἕτερος ἦλθε παρακαλῶν αὐτὸν ὁμοίως, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ ἄλλοι παραγεγόνασιν αἰτοῦντες καὶ πᾶσιν ἀπλῶς ἐδίδου ἕως οὐδὲ βραχὺ ἐκ τῶν λιναρίων κατελείφθη αὐτῷ.

7. Μετὰ οὖν ὀλίγας ἡμέρας ἔρχεται καὶ χρήσας αὐτὸ τὸ νόμισμα ζητῶν αὐτό. καὶ δὲ Γέρων λέγει αὐτῷ ἀπελθε καὶ ἐγὼ φέρω σου αὐτὸ μὴ ἔχων δὲ πόθεν ἀποδοῦναι, ἀνέστη ἀπελθεῖν

πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰάκωβον τῶν τῆς διακονίας, ὡς ἂν παρακαλέσῃ αὐτὸν δοῦναι αὐτὸ νόμισμα, ἵνα ἀποδῶ τῷ ἀδελφῷ καὶ ὑπάγων εὔρε νόμισμα κείμενον χαμαί, καὶ οὐχ ἤψατο αὐτοῦ ποιήσας δὲ εὐχὴν, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

8. Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ ἀδελφὸς ὄχλων αὐτῷ καὶ τὸ νόμισμα ζητῶν καὶ λέγει ὁ Γέρων μακροθύμησον ἔτι μικρόν, καὶ ἐγὼ πάντως φροντίζω. Ἀπελθόντος οὖν ἐκείνου, ὥρμησε σείλιν ὁ Γέρων παραγενέσθαι πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰάκωβος καὶ γενόμενος ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ εἶδε πρῶτον τὸ νόμισμα, εὔρε πάλιν αὐτὸ χαμαὶ κείμενον ὁμοίως καὶ ποιήσας εὐχὴν πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

9. Μετὰ δὲ μικρόν, ἰδοὺ πάλιν ὁ ἀδελφὸς το νόμισμα ἀπαιτῶν καὶ λέγει ὁ Γέρων πάντως τὸ ἅπαξ τοῦτο φέρω αὐτὸ καὶ ἀναστὰς ἦλθε πάλιν εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, καὶ εὔρε τὸ νόμισμα ὁμοίως κείμενον καὶ ποιήσας εὐχὴν ἔλαβεν αὐτό: καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν Ἀββᾶς Ἰάκωβον καὶ λέγει αὐτῷ " Ἀββᾶ, ἔρχομενος πρὸς σε, εὔρον τὸ νόμισμα τοῦτο ἐν τῷ δδῷ ποίησον οὖν ἀγάπην καὶ κήρυξον ἐν τῇ ἐνορίᾳ μὴ τις ἀπώλεσεν αὐτὸ καὶ ἐὰν εὑρεθῇ ὁ κύριος αὐτοῦ, δὸς αὐτό.

10. Ἀπελθὼν οὖν ὁ Γέρων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκήρυξε, καὶ οὐδεὶς εὐρέθη ἀπό: λέσας τὸ νόμισμα τότε οὖν λέγει ὁ Ἀββᾶς Ἰωάννης τὸ Ἀββᾶ Ἰακώβω" εἰ οὖν οὐδεὶς αὐτὸ ἀπώλεσε, δὸς αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ χρεωστῷ γὰρ αὐτῷ καὶ ἔρχομενος λαβεῖν παρὰ τῆς σῆς ἀγάπης, εὔρον αὐτὸ ἀκούσας ὁ Γέρων ἐθαύμασε πὼς χρεωστῶν καὶ εὔρων, οὐ ταχέως ἔλαβε καὶ ἀπέδωκεν αὐτό.

11. Εἶχε δὲ ὁ Γέρων καὶ ἐτέραν θαυμαστῆς ἐργασίαν" εἰ γὰρ ἦλθε τις χρήσασθαι παρ' αὐτοῦ τίποτε, οὐ δὲν ἑαυτοῦ παρεῖχεν καὶ ἐζήτει καὶ ἐλθὼν, ἀλλ' ἔλεγε αὐτῷ σεαυτῷ ἄρον οὐ χρήσεις καὶ εἰ μὲν ἔφερεν ἀποδιδόνς πάλιν ὁ λαβὼν, ἔλεγεν αὐτῷ ἀπόθες αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ εἰ δὲ οὐδὲν ἔφερεν, οὐκ ἀπῆτει αὐτὸν τὸ ληφθέν.

12. "Ἦν τις Γέρων, Φιλάγριος ὀνόματι, οἰκῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων καὶ ἔκοπια ἐν τῷ ἐργοχειρῷ ἓνα κομίζηται τὸν ἴδιον ἄρτον" οὗτος οὖν ἐν μιᾷ στάμενος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τὸ πωλῆσαι τὸ ἑαυτοῦ ἐργόχειρον, περιτυγχάνει βαλαν τῷ χιλίων νομισμάτων, καὶ τὶς τῶν ἐκεῖσε διερχομένων βαστάζων ἀπώλεσεν,

13. Ὡς οὖν εὔρεν αὐτὸ ὁ Γέρων, ἄρας ἔστη ἐπὶ τοῦ τόπου λέγων· δεῖ πὸν ἀπολέσαντα ἔλθειν καὶ ζητῆσαι αὐτὸ καὶ ἰδοὺ μετὰ μικρόν ἔρχεται τις ἄνθρωπος κλαίων καὶ περὶ αὐτοῦ ἔρωτων καὶ δὲ Γέρων, λαβὼν αὐτῶν κατ' ἰδίαν, δέδωκεν αὐτῷ τὸ βαλάντιον σῶον.

14. "Ὡς δὲ ἐκβαλὼν ἐξ αὐτοῦ μέρος τί ἐδίδου το Γέροντα καὶ ἤξιου αὐτὸν λαβεῖν, ὁ Γέρων οὐ κατεδέξατο ἐκεῖνος δὲ πολλὰ δυσωπήσας αὐτόν, ὡς οὐκ ἔπει: σέν, ἤρξατο κράζειν" δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, οἷον ἔργον ἐποίησεν εἰς ἐμὲ δὲ Γέρων λαθὼν ἔφυγε, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως ἵνα μὴ δοξασθῇ.

15. Ἀδελφὸς τὶς δδεύων εὔρε ξύλον ἐν τῇ ὁδῷ, ὃ ἦν πεπτωκὸς ἀπὸ καμήλου ξύλα ἀχθοφορούσης καὶ λαβὼν αὐτό, ἤνεγκεν εἰς τὸ κελλίον" ὁ δὲ δὲ Ἀββᾶς αὐτοῦ το ξύλον, εἶπε τῷ ἀδελφῷ πόθεν εὔρες αὐτό; ὁ δὲ ἔφη ἐκ τῆς ὁδοῦ λέγει αὐτῷ ὁ Γέρων" εἰ μὲν ἦν ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, ἤγουν εἰ οὐδεὶς ἀπὸ λεσεν αὐτό, ἀλλ' ὑπὸ ἀνέμου κατὰ τύχην φερόμενον ἐκ τῆς ὕλης ἔβδιφθη, φέρε αὐτὸ ἔσω· εἰ δὲ μή, ὕπαγε, θές αὐτὸ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ὑποστρέψας καὶ ἄδελφος, ἔρριπεν αὐτὸ πάλιν ἐν τῇ ὁδῷ.

Ερμηνεία

ΚΑΠΟΤΕ ο Αββάς Αγάθων εβάδιζε μετά των μαθητών του καθ' οδόν ένας εκ των μαθητών του εύρεν ένα μικρό χλωρό αρακά (μπιζέλι) και λέγει εις τον Γέροντα.

– Πάτερ μου, μού δίδεις ευλογίαν να το πάρω;

Ο Γέρων, αφού παρατήρησε μετά προσοχής τον μαθητών του, παρέμεινεν αρκετά θαυμάζων διά την αφέλειαν και το άτοπον της έρωτήσεως κατόπιν δε λέγει προς αυτόν:

– Συ ετοποθέτησας αυτόν τον αρακά εδώ; -"Όχι, απήντησεν ο αδελφός.

– Τότε – λέγει ο Γέρων - πώς θέλεις να πάρης πράγμα που δεν άφησες και επομένως δεν είναι ιδικόν σου;

2. Διά τον Αββάς Ζήνωνα διηγούνται το εξής διδακτικών περιστατικών. Κάποτε έπεριπατούσεν εις την Παλαιστίνης και καθώς ήτο κουρασμένος, εκάθισε να φάγη κοντά εις ένα λαχανόκηπον φυτευμένον με αγγουριές. Ο λογισμός του είπε· πάρε ένα αγγουράκι και φάγε το δεν είναι μεγάλο πράγμα. Είς απάντησιν αυτής της προσβολής του λογισμού είπεν ο 'Αββάς Ζήνων: Οι κλέπται θα τιμωρηθούν εις την αιώνιον κόλασιν· δοκίμασε λοιπόν, εάν έχης την δύναμιν να υποφέρης την κόλασιν. Συγχρόνως δε ήρχισε να χτυπιέται. Αισθανόμενος δε πόνον εκ της αυτοτιμωρίας αυτής είπε πάλιν εις τον λογισμό του: 'Εφ' όσον λοιπόν δεν ήμπορείς να υπομένης την τιμωρίαν, τότε να μή κλέπτης, διά να τρώγης.

3. Ο Αββάς Ισαάκ είπεν: Εγνώρισα ένα αδελφόν, που έθέριζεν εις ένα χωράφι· εις μίαν στιγμήν ηθέλησε να φάγη λίγο σιτάρι τρίβοντας ένα στάχυν· προς τούτο απηυθύνθη εις τον ιδιοκτήτην του χωραφίου και τον ήρώτησε:

- Μου επιτρέπεις να φάγω ένα στάχυν;

Ο ιδιοκτήτης εθαύμασε δια την ακρίβειαν και την προσοχήν αυτού του αδελφού και του απήντησε:

- Πάτερ μου, δικό σου είναι το χωράφι ό,τι θέλεις από αυτό να παίρνης, όποτε θέλεις.

4. Ένας αδελφός ήλθε πλησίον του Αββά Αγάθωνος και του λέγει:

- Αφησέ με, Πάτερ μου, να κατοικήσω μαζί σου.

Ο αδελφός αυτός είχε μαζί του ολίγην ποσότητα νίτρου³¹, που το εύρεν εις τον δρόμον, καθώς ήρχετο: ενώ λοιπόν τον παρεκάλει, του προσέφερε και το νίτρον. Ο Αββάς Αγάθων τον ήρώτησε:

- Πού το εύρήκες αυτό;

- Εις τον δρόμον, - απεκρίθη ο αδελφός – ενώ ήρχόμην εδώ και το επήρα, διά να σου το φέρω.

---

³¹ Νίτρον = ανθρακική σόδα. Τούτο αναμειγνύοντες, κατά την εποχήν εκείνην, μετ' ελαίου το έχρησιμοποίοιαν αντί σάπωνος. Το νεώτερον νίτρον είναι ή καυστική ποτάσσα (potasse).

- 'Εάν θέλεις να συγκατοικήσεις μαζί μου, - λέγει ο Γέρων πρέπει να προσέχης: πώς λοιπόν παρέλαβες πράγμα, που δεν ετοποθέτησες ο ίδιος; Πήγαινε και άφησέ το εκεί, που το εύρηκες, και τότε έλα.

Ο αδελφός έκαμε, όπως τον διέταξεν ο 'Αββάς Αγάθων και μετα επέστρεψε, διά να συγκατοικήσουν μαζί.

5. Κάποιος από τους Γέροντας διηγήθη το εξής διά τον 'Αββάν Ιωάννην τον Πέρσην. Αυτός, ο Αββάς Ιωάννης, εξ αιτίας της πολλής του άρετής, έγινε πάρα πολύ άκακος και απλός, ως παιδίον. Έμενε δε εις τήν Αραβίαν της Αιγύπτου³². Κάποτε λοιπόν εδανείσθη από ένα αδελφόν ένα χρυσούν νόμισμα και ηγόρασε λινάρια, διά να εργασθή. Πριν όμως ακόμη τα χρησιμοποιήση, τον έπεσκέφθη ένας αδελφός και τον παρεκάλεσε, λέγων:

– Χάρισέ μου, Αββά, ολίγα λινάρια, διά να πλέξω μια ποδιά!

Ο Αββάς Ιωάννης προθύμως του εχάρισε το αίτηθέν.

6. Εντός ολίγου καταφθάνει έτερος πτωχός Μοναχός και παρεκάλει και αυτός τον Γέροντα λέγων:

– Χάρισέ μου, 'Αββά, ολίγα λινάρια, διά να πλέξω ένα ρούχο, που κρυώνω.

Ο 'Αββάς Ιωάννης, χωρίς να γογγύση, έδωσε και εις αυτόν με χαράν. Κατόπιν ήλθε και τρίτος και τέταρτος και πολλοί άλλοι ζητούντες λινάρια. Εις όλους με προθυμίαν και παιδικήν απλότητα προσέφερεν ο Γέρων, έως ότου δεν του έμεινε τίποτε από τα λινάρια.

7. Μετά από ολίγας ημέρας τον έπεσκέφθη και ο δανειστής του, ζητών την επιστροφής του νομίσματος. Ο 'Αββάς Ιωάννης του λέγει:

- Πήγαινε και εγώ θα σου το φέρω.

'Επειδή δε δεν υπήρχε τρόπος να το εξοικονομήση από αλλού, εσηκώθη να επισκεφθή τον 'Αββάς Ιάκωβον, που είχε το διακόνημα της οικονομικής διαχειρίσεως και να τον παρακαλέση να του δώση ένα νόμισμα, διά να το επιστρέψη εις τον δανειστήν. Ενώ δε μετέβαινε πρός συνάντησιν τού Αββά Ιακώβου, εύρηκε χάμω εις τον δρόμον ένα νόμισμα. Καίτοι δε είχε τόσον ανάγκην ούτε καν το ήγγισεν αφού δε είπε την ευχήν: «Κύριε Ιησού Χριστέ Υπέ του Θεού ελέησόν με» και έκαμε τον σταυρόν του, επέστρεψεν άπρακτος εις το κελλίον του.

8. Μετ' ολίγον τον έπεσκέφθη εκ δευτέρου ο δανειστής και εζήτει την επιστροφής του νομίσματος. Ο Γέρων και πάλιν τού λέγει:

- Κάμε αγάπης και περίμενε ολίγον να είσαι βέβαιος, ότι φροντίζω να σου το επιστρέψω.

Μετά την αναχώρησιν του αδελφού, έτρεξε και πάλιν ο 'Αββάς Ιωάννης να επισκεφθή τον 'Αββάς Ιάκωβον, διά να τον βοηθήση. Μόλις έφθασεν εις το γνωστόν σημείον εύρηκε πάλιν το ίδιον νόμισμα. Παρ' όλην δε την ανάγκην, που είχεν, έκαμε την ευχήν και ανεχώρησεν, εκ δευτέρου, άπρακτος διά το κελλίον του.

---

³² Η πλησίον του Σινά περιοχή, η Πετραία Αραβία.

9. Μετ' ολίγον τον έπεσκέφθη, διά τρίτην φοράν, ο δανειστής απαιτών την επιστροφή του νομίσματος.

– Να είσαι βέβαιος, ότι αυτήν την φοράν οπωσδήποτε θά σου το επιστρέψω-
διεβεβαίωσεν ο Γέρων.

Πραγματικώς ήλθεν εις το σημείον, που είχεν εύρει αρχικώς το νόμισμα, και εξηκολούθει να υπάρχη εκεί. Αυτήν την φοράν έκαμε τον σταυρόν του, είπε το «Κύριε, Ιησού Χριστέ...» και το παρέλαβεν. 'Αμέσως ανεχώρησε προς τον 'Αββάς Ιάκωβον και όταν τον συνήντησε, τού είπεν:

- Αββά, ενώ ήρχόμην προς επίσκεψίν σου, εύρήκα εις τον δρόμον αυτό το νόμισμα. Σε παρακαλώ, κάμε αγάπης και κήρυξε εις την ενορίαν, μήπως το έχασε κανείς. Εάν δε ευρεθή ο κάτοχός του, να το δώσης.

10. Πράγματι ο 'Αββάς Ιάκωβος επί τρεις ημέρας το εκήρυξεν εις την ενορίαν και κανείς δεν ευρέθη να το ζητήσει. Τότε ο 'Αββάς Ιωάννης λέγει προς τον Αββάς Ιάκωβον:

- Εφ' όσον κανείς δεν το έχασε, σε παρακαλώ να το δώσης εις τον τάδε αδελφόν, διότι του το χρεωστώ' ερχόμενος δε να ζητήσω από την αγάπην σου να με βοηθήσης, το εύρήκα εις τον δρόμον.

Μόλις έπληροφορήθη αυτό το πράγμα ο 'Αββάς Ιάκωβος έθαύμασε, πώς, ενώ εχρεωστούσε και το εύρήκεν εις τον δρόμον, εν τούτοις δεν το έλαβε, διά να το επιστρέψη εις τον δανειστήν του, αλλ' επέδειξε τοσαύτην ακρίβειαν.

11. Ο ίδιος Γέρων, δηλαδή ο 'Αββάς Ιωάννης, είχε και την εξής αξιοθαύμασταν άρχήν: Οσάκις τον έπεσκέπτετο κανείς και του εζήτηι ένα πράγμα, δεν του το έδιδε μόνος του, αλλά του έλεγε:

– Πάρε ο,τιδήποτε έχεις ανάγκην. Και εφ' όσον μέν, μετά καιρόν, το επέστρεφε, του έλεγε πάλιν:

-Αφησέ το εκεί, από όπου το επήρες.

Εάν δε δεν επανήρχετο να επιστρέψη αυτό που επήρε, ουδόλως τον ηνώχλει να το φέρη.

12. Έζη κάποτε και ησκήτευεν εις την έξω των Ιεροσολύμων έρημον ένας γέρων Ασκητής, ονομαζόμενος Φιλάργιος. Έκοπίαζε δε εις το εργόχειρον, διά να εξασφάλιση την πενιχράν τροφήν του.

Αυτός λοιπόν ο γέρων και πτωχός 'Ασκητής μίαν ημέραν προσήλθεν εις την αγοράν της πόλεως, διά να πωλήση το εργόχειρόν του. Εκεί που πηγαινοέρχεται ευρίσκει ένα σακκούλι με χίλια χρυσά νομίσματα, το οποίον, προφανώς, απώλεσε κάποιος περαστικός.

13. Μόλις το εύρήκεν ο Γέρων, το επήρε και έμεινεν εις το μέρος εκείνο, ενώ έλεγε μέσα του: «Ασφαλώς αυτός που το έχασε πρέπει να έλθη και να το αναζητήσει».

Μετ' ολίγον έρχεται ένας άνθρωπος, κλαίων και έρωτών μήπως είδε το σακκούλι με τα χρήματα. Ο γέρων 'Ασκητής τον επήρε τότε ιδιαιτέρως, και αφού διαπίστωσεν ότι ήτο ιδιόν του το σακκούλι, του το επιστρέφει σώνον και ακέραιον.

14. Τότε ο επανευρών τα χρήματά του, το ανοίγει και βγάζει ένα μέρος των νομισμάτων, διά να το προσφέρει εις τον γέροντα 'Ασκητήν. Ο 'Ασκητής ήρνείτο ο άνθρωπος επέμενε. Τέλος δεν επείσθη και 'Ασκητής να δεχθή. Μετά την αποτυχίαν να πείση τον 'Ασκητήν, ο ευγνώμων άνθρωπος ήρχισε να κραυγάζη, διά να τον ακούσουν όλοι:

-Ελάτε να ἴδῃτε ένα άνθρωπος του Θεού, ποῖον αξιόλογον ἔργον ἐτέλεσεν ἐπέστρεψεν εἰς ἐμέ τα ἀπολεσθέντα χρήματά μου καὶ δὲν ἐδέχθη οὔτε ἓνα νόμισμα ὡς εὔρετικά.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως κρυφά ἀνεχώρησεν ὁ Γέρων ἐκ τῆς ἀγοράς, διά νά μὴ τὸν ἐπαινέσουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τοιοῦτοτρόπως κανεῖς δὲν τὸν εἶδεν.

15. Ἐνας ἀδελφός, ἐνῶ ἐβάδιζεν, εὐρήκεν εἰς τὸν δρόμον ἓνα ξύλον, πού ἐπεσεν ἀπὸ μίαν φορτωμένην καμήλαν. Τὸ ἐσήκωσε λοιπὸν καὶ τὸ μετέφερεν εἰς τὸ κελλίον. Μόλις τὸν εἶδεν ὁ Ἀββάς με τὸ ξύλον, τὸν ἐρωτά:

– Πού τὸ εὐρήκες αὐτό; – Εἰς τὸν δρόμον– ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός.

- Ἐάν, κατὰ τύχην, παρεσύρθη-λέγει ὁ Γέρων-υπὸ τοῦ ἀνέμου ἐκ τοῦ δάσους καὶ τὸ εὐρήκες εἰς τὸν δρόμον σου, χωρὶς νὰ τὸ ἔχη χάσει κανεῖς, νὰ τὸ φέρῃς μέσα εἰς τὸ κελλί, διά νὰ τὸ κρατήσωμεν. Διαφορετικά νὰ πας νὰ τὸ ἀφήσῃς ἐκεῖ, πού τὸ εὐρήκες.

Τότε ὁ ὑποτακτικὸς ὑπακούων μετέβη, πράγματι, καὶ τὸ ἔρριψεν ἐκεῖ, πού τὸ εὐρήκε.

Τέλος τοῦ τρίτου βιβλίου τοῦ Εὐεργετινοῦ καὶ τῷ Θεῷ Δόξα. Ἀμήν